

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රය

අති විශේෂ

අංක 1840/1 - 2013 දෙසැම්බර් මස 09 වැනි සඳුදා - 2013.12.09

(රජයේ බලපිට ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී)

I වැනි කොටස: (I) වැනි ඡේදය - සාමාන්‍ය රජයේ නිවේදන

1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් හා විගණන ප්‍රමිති පනත

4 (2) උපවගන්තිය යටතේ කරනු ලබන පළකිරීම්

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය (මෙහි මින් මතු ‘ආයතනය’ යනුවෙන් සඳහන් කරනු ලබන) වෙත පැවරී ඇති බලතල අනුව, ආයතනය විසින් මේ සමග පළකර ඇති ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන් (SLAuSs), සම්මත කර ඇති අතර, 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් හා විගණන ප්‍රමිති පනතේ අරමුණු සඳහා මෙම ප්‍රමිතීන් වර්ෂ දෙදහස් දාහතර ජනවාරි මස පළමුවැනි දිනෙන් අරඹන හෝ ඊට පසු කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශණ විගණන සඳහා බලපැවැත්වේ.

ආයතනයේ පාලක සභාවේ අණ පරිදි,

අරුණ අල්විස්,
ලේකම්.

2013 දෙසැම්බර් මස 9 වැනි දින,
කොළඹ 07,
මලලසේකර මාවත,
අංක 30 ඒ,
ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ දී ය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත

පටුන

1. පාරිභාෂික ශබ්ද මාලාව
2. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ආකෘතිමය රාමුව
3. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200 - ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව විගණනය මෙහෙයවීම
4. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 210 - විගණනය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි
5. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 220 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා තත්ත්ව පාලනය
6. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 230 - විගණන ලේඛනගත කිරීම
7. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 240 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේදී වංචා සලකා බැලීමට විගණකගේ ඇති වගකීම්
8. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 250 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී නීති සහ රෙගුලාසි සැලකිල්ලට ගැනීම
9. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 260 - පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය සමඟ සන්නිවේදනය
10. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 265 - පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සහ කළමනාකරණය සමඟ අභ්‍යන්තර පාලන උෟනතාවයන් සන්නිවේදනය
11. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 300 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම.
12. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 315 - අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.
13. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 320 - විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේදී හා ඉටුකිරීමේදී වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය.
14. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 330 - තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර
15. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 402 - සේවා සංවිධානයක් සේවයේ යොදවන අස්තිත්වයක් පිළිබඳ විගණයේදී සැලකිය යුතු කරුණු
16. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 450 - විගණනය තුළදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇගයීම
17. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 500 - විගණන සාක්ෂි
18. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 501 - විගණන සාක්ෂි-තෝරාගත් අයිතමයන් සඳහා වූ නිශ්චිත සැලකිල්ලට ගැනීම
19. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 505 - බාහිර තහවුරු කිරීම්
20. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 510 - ආරම්භක විගණන පත්වීම් - ආරම්භක ශේෂ
21. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 520 - විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි
22. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 530 - විගණන නියැදිකරණය
23. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 540 - සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව ගිණුම් ඇස්තමේන්තු විගණනය කිරීම
24. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 550 - සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව
25. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 560 - පසුව සිදුවන සිදුවීම්
26. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 570 - අධීක්ෂණ පැවැත්ම
27. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 580 - ලිඛිත නියෝජනයන්
28. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 600 - විශේෂ සලකා බැලීම් - සමූහ ව්‍යාපාරයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය
29. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 610 - අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම
30. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 620 - විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකුගේ වැඩකටයුතු ප්‍රයෝජනයට ගැනීම
31. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 700 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයකට එළඹීම.
32. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 705 - ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම

33. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 706 - ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සහ වෙනත් කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද
34. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 710 - සන්නිවේදන මාධ්‍ය නොමැති තොරතුරු - අනුරූපී සංඛ්‍යා සහ සන්නිවේදන මාධ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රකාශන
35. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති 720 - විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු ලිපිලේඛනවල සමන්විත වෙනත් තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් විගණකවරුන්ගේ වගකීම්
36. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 800 - විශේෂ සලකාබැලීම් - අරමුණ ආකෘතිමය රාමු ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය
37. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 805 - විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම් - තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන්, ගිණුම් හෝ අයිතම් විගණනය කිරීම්
38. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 810 - සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

GLOSSARY OF TERMS¹

පාරිභාෂික ශබ්ද මාලාව

Access controls — Procedures designed to restrict access to on-line terminal devices, programs and data. Access controls consist of “user authentication” and “user authorisation.” “User authentication” typically attempts to identify a user through unique logon identifications, passwords, access cards or biometric data. “User authorization” consists of access rules to determine the computer resources each user may access. Specifically, such procedures are designed to prevent or detect:

- (a) Unauthorized access to on-line terminal devices, programs and data;
- (b) Entry of unauthorized transactions;
- (c) Unauthorized changes to data files;
- (d) The use of computer programs by unauthorized personnel; and
- (e) The use of computer programs that have not been authorized.

ප්‍රවේශ පාලනයන් — මාර්ගගත ටර්මිනල උපාංග ක්‍රමලේඛයන් සහ දත්ත වලට ප්‍රවේශවීම සීමාකිරීම සඳහා සකස්කර ඇති ක්‍රියාපටිපාටීන්; ප්‍රවේශ පාලනයන් “පරිශීලක තාස්ථා තහවුරුව සහතික කිරීම” සහ “පරිශීලක අවසර දීම” මගින් සමන්විත වේ. තාස්ථා තහවුරුව මගින් අනන්‍ය ප්‍රවේශනය හඳුනාගැනීම, මුර පද, ප්‍රවේශ කාඩ්පත් හෝ ජීවමිතික දත්ත මගින් සංඛේතමය වශයෙන් හඳුනාගැනීමට උත්සාහ කෙරේ. “පරිශීලක” එක් එක් පරිශීලකට ප්‍රවේශ විය හැකි වන පරිගණක සම්පත් නිර්ණය කිරීම සඳහා වන ප්‍රවේශ රීතීන්ගෙන් සමන්විත වේ. විශේෂයෙන් එවැනි ක්‍රියාපටිපාටීන් සැලසුම් කරනුයේ පහත සඳහන් දෑ වැලැක්වීමට හෝ අනාවරණය කර ගැනීමටය.

- (අ) මාර්ගගත ටර්මිනල උපාංග ක්‍රමලේඛයන් සහ දත්ත වලට බලය නොලත් ප්‍රවේශය;
- (ආ) බලය නොලත් ගනුදෙනු සටහන් කිරීම;
- (ඇ) දත්ත ගොනුවලට බලය නොලත් වෙනස්කම් කිරීම;
- (ඈ) පරිගණක ක්‍රමලේඛයන් බලය නොලත් පිරිස් විසින් පාවිච්චි කිරීම; සහ
- (ඉ) අනුමත කර නොමැති පරිගණක ක්‍රමලේඛයන් පාවිච්චි කිරීම.

**Accounting estimate* — An approximation of a monetary amount in the absence of a precise means of measurement. This term is used for an amount measured at fair value where there is estimation uncertainty, as well as for other amounts that require estimation. Where SLAuS 540² addresses only accounting estimates involving measurement at fair value, the term “fair value accounting estimates” is used.

* Denotes a term defined in the SLAuSs.

† Denotes a term defined in SLSQC 1.

¹ In the case of public sector engagements, the terms in this glossary should be read as referring to their public sector equivalents.

Where accounting terms have not been defined in this document, reference should be made to the glossary of terms of Sri Lanka Accounting Standards.

* ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල නිර්වචන පදයක් දක්වයි.

† ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. නිර්වචන පදයක් දක්වයි.

¹ රාජ්‍ය අංශයේ කාර්යය වලදී මෙම පාරිභාෂික ශබ්ද මාලාවේ පද කියවිය යුත්තේ ඒවා රාජ්‍ය අංශයේ සමාන ඒවාට යොමු කරන ඒවා ලෙසට කියවිය යුතුය. මෙම ලේඛණයේ පද නිර්වචනය කර නොමැති අවස්ථාවන්හිදී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති පාරිභාෂික ශබ්ද මාලාවට යොමු කළයුතු වේ.

**ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු* — මැණීම සඳහා නිරවද්‍ය විධි නොමැති විට මූල්‍ය වටිනාකමක් ආසන්න කිරීමෙනි. (සන්නිකර්ෂණ කෙටෙහි) මෙම පදය ඇස්තමේන්තු කිරීමේ අවිනිශ්චිතභාවයක් මෙන්ම ඇස්තමේන්තු කිරීම අවශ්‍ය කරන වෙනස් වටිනාකම් ඇති අවස්ථාවන්හිදී සාධාරණ අගයට මනිනු ලැබූ මුදල් ප්‍රමාණයකට යොදාගනු ලැබේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප. 540² සාධාරණ අගයකට මැනීම ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු යන පදය යොදා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට පමණක් යොදාගන්නා විට “සාධාරණ වටිනාකම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු” යන පදය යොදාගනු ලැබේ.

**Accounting records* — The records of initial accounting entries and supporting records, such as cheques and records of electronic fund transfers; invoices; contracts; the general and subsidiary ledgers, journal entries and other adjustments to the financial statements that are not reflected in formal journal entries; and records such as work sheets and spreadsheets supporting cost allocations, computations, reconciliations and disclosures.

**ගිණුම්කරණ වාර්තා* — ආරම්භක ගිණුම්කරණ සටහන් වලට සහ උපකාර වන වාර්තා වෙක්පත් සහ විද්‍යුත් අරමුදල් මාරුකිරීම් වාර්තා, ඉන්වොයිසි, කොන්ත්‍රාත්තු, පොදු සහ උපයෝගී ලෙජර, ජර්නල් සටහන් සහ විධිමත් ජර්නල් සටහන්වල පිළිබිඹු නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළ වෙනත් ගැලපීම් සහ වැඩ පත්‍රිකා පිරිවැය වෙන් කිරීම් තහවුරු කෙරෙන පැතුරුම් පත්‍ර ආගණනය කිරීම් සංසන්දනය කිරීම වැනි වාර්තා සහ හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළත් වේ.

Agreed-upon procedures engagement — An engagement in which an auditor is engaged to carry out those procedures of an audit nature to which the auditor and the entity and any appropriate third parties have agreed and to report on factual findings. The recipients of the report form their own conclusions from the report by the auditor. The report is restricted to those parties that have agreed to the procedures to be performed since others, unaware of the reasons for the procedures may misinterpret the results.

එකඟ වූ ක්‍රියාපටිපාටි කාර්යභාරය — එකඟත්වයට පත් ක්‍රියාපටිපාටීන් ඉටුකිරීමට භාරගැනීමේදී විගණක අස්තීත්වය සහ උචිත වෙනයම් තුන්වන පාර්ශවයක් අතර එකඟත්වයට පත්ව ඇති විගණන ස්වරූපයකට අදාළ ක්‍රියාපටිපාටීන් ඉටුකර ඉන් හෙළිවන කරුණු මත වාර්තා කිරීමට විගණකවරයෙකු පත්කෙරේ. එම වාර්තාව ලබන්නන් විසින් විගණකගේ වාර්තාව ආශ්‍රයෙන් තමන්ගේම නිගමනවලට එළඹිය යුතු ක්‍රියාපටිපාටීන් ඉටු කිරීමට මුල්වූ හේතූන් නොදන්නා වෙනත් අය එකඟත්වයට පත් කාර්යයන්ගේ ප්‍රතිඵල වරදවා වටහා ගැනීමට ඉඩකඩ ඇති හෙයින් එකඟතාවයට පත් පාර්ශවයන්ට පමණක් වාර්තාව සීමා කෙරෙනු ඇත.

**Analytical procedures* — Evaluations of financial information through analysis of plausible relationships among both financial and non-financial data. Analytical procedures also encompass such investigation as is necessary of identified fluctuations or relationships that are significant amount.

විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි — මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන යන දෙවර්ගයේම දත්ත අතර සාධාරණ ලෙස ඒ පද ගත හැකි සේ පෙනෙන සම්බන්ධතා විශ්ලේෂණය මගින් මූල්‍ය තොරතුරු ඇගයීම. සැලකිය යුතු අන්දමේ වටිනාකම් මත සම්බන්ධතා හඳුනාගත්තද එම වචන පිළිබඳව අවශ්‍ය කරන විමර්ශණයන් ද විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් මගින් ආවරණය වේ.

Annual report — A document issued by an entity, ordinarily on an annual basis, which includes its financial statements together with the auditor’s report thereon.

² SLAuS 540, “Auditing Accounting Estimates, Including Fair Value Accounting Estimates, and Related Disclosures.”

² ශ්‍රී.ල.වි.ප. 540 “ සාධාරණ වටිනාකම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ සම්බන්ධිත හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළුව විගණන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.

වාර්ෂික වාර්තාව — අස්තීත්වයක් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා ඒ පිළිබඳ වූ විගණන වාර්තාව ඇතුළත් අස්තීත්වය සාමාන්‍යයෙන් වාර්ෂික පදනමක් මත නිකුත් කරන ලේඛනයකි.

**Anomaly* — A misstatement or deviation that is demonstrably not representative of misstatements or deviations in a population.

විෂමතාවය — යම් සංගණනයක අවප්‍රකාශනයේ හෝ අපගමනයේ දැකිය හැකි ලෙස නියෝජනය නොවන අවප්‍රකාශනය හෝ අපගමනය.

**Applicable financial reporting framework* — The financial reporting framework adopted by management and, where appropriate, those charged with governance in the preparation of the financial statements that is acceptable in view of the nature of the entity and the objective of the financial statements, or that is required by law or regulation.

The term “fair presentation framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework and:

- (a) Acknowledges explicitly or implicitly that, to achieve fair presentation of the financial statements, it may be necessary for management to provide disclosures beyond those specifically required by the framework; or
- (b) Acknowledges explicitly that it may be necessary for management to depart from a requirement of the framework to achieve fair presentation of the financial statements. Such departures are expected to be necessary only in extremely rare circumstances.

The term “compliance framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework, but does not contain the acknowledgements in (a) or (b) above.

** අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව* — නෛතිකව හෝ රෙගුලාසි වලින් අවශ්‍යකරන පරිදි හෝ අස්තීත්වයේ ස්වභාවය හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අරමුණු අනුව පිළිගත හැකි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය සහ උචිත වන පරිදි පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන පුද්ගලයින් විසින් අනුමත මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව.

“සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිය රාමුවේ” අවශ්‍යතාවයන් සහ පහත දෑ සමඟ අනුකූලතාවය දක්වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව හැඳින්වීමට යොදාගන්නා පදය වේ.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් මුදුන්පත් කර ගැනීමට කළමනාකරණයට විශේෂයෙන් ආකෘතිය රාමුව මඟින් අවශ්‍ය කෙරෙන හෙලිදරව් වලට වඩා ඉක්මවා යෑමට අවශ්‍ය බැව් පැහැදිලිව හෝ නිසැකව පිළිගැනේ; හෝ
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් කරා මුදුන්පත් කරගැනීමට ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයෙන් බැහැර වීමට කළමනාකරණයට අවශ්‍ය බව පැහැදිලිවම පිළිගැනේ. එබැවින් බැහැරවීම් අවශ්‍යයැයි අපේක්ෂා කරන්නේ අතිශයින් විරල තත්වයන් වලදී පමණි. ඉහත (අ) හෝ (ආ) හෝ පිළිගැනීම ඇතුළත් නොවූවත් ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූලතාවය දැක්වීමට අවශ්‍යවන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකට යොමුකිරීම සඳහා යොදාගන්නා පදය වන්නේ “අනුකූලතා ආකෘතිය රාමුව” වේ.

Application controls in information technology — Manual or automated procedures that typically operate at a business process level. Application controls can be preventative or detective in nature and are designed to ensure the integrity of the accounting records.

Accordingly, application controls relate to procedures used to initiate, record, process and report transactions or other financial data.

තොරතුරු තාක්ෂණයේ යෙදුම් පාලනයන් ඇරඹීම — ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි මට්ටමේදී සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රියාත්මක වන හස්තමය හෝ ස්වයංක්‍රීය ක්‍රියාපටිපාටි යෙදුම් පාලනයන් ස්වභාවයෙන් වළක්වන හෝ සොයාගන්නා සුළු විය හැකි අතර ඒවා ගිණුම්කරණ වාර්තාවල සම්පූර්ණත්වය තහවුරු වන පරිදි සැලසුම්කර ඇත. එබැවින් යෙදුම් පාලනයට ගනුදෙනු ඇරඹීම සටහන් කිරීම, සැකසීම සහ වාර්තා කිරීම හෝ අනෙකුත් අදාළ දත්ත ක්‍රියාපටිපාටි වලට අදාළ වේ.

**Applied criteria (in the context of SLAuS 810³)* — The criteria applied by management in the preparation of the summary financial statements.

*අදාළ කරගත් නිර්ණායක (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 810³ පද සම්බන්ධය අනුව) — මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්පිණ්ඩණ පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකරණය විසින් අදාළ කරගත් නිර්ණායකය.

**Appropriateness (of audit evidence)* — The measure of the quality of audit evidence; that is, its relevance and its reliability in providing support for the conclusions on which the auditor’s opinion is based.

* යෝග්‍යත්වය (විගණන සාක්ෂිවල) — විගණන සාක්ෂිවල ගුණාත්මකභාවයේ මිනුම, එනම් විගණකගේ මතයට පදනම් වූ නිගමනයන් සැපයීම සඳහා එහි අදාළත්වය සහ විශ්වාසනීයත්වය.

**Arm’s length transaction* — A transaction conducted on such terms and conditions as between a willing buyer and a willing seller who are unrelated and are acting independently of each other and pursuing their own best interests.

*අනේ දුරින් වූ ගනුදෙනුව — එකිනෙකා අතර සම්බන්ධතාවයක් නොමැති ස්වාධීනව කටයුතු කරන සහ ඔවුන්ගේම හොඳම වාසිය සඳහා කටයුතු කරන මනාප ගැනුම්කරුවකු සහ මනාප විකුණුම්කරුවකු අතර නිශ්චිත කොන්දේසි සහ තත්වයන් යටතේ කරනු ලබන ගනුදෙනුව.

**Assertions* — Representations by management, explicit or otherwise, that are embodied in the financial statements, as used by the auditor to consider the different types of potential misstatements that may occur.

*සැදැහුම් — සිදුවීමට ඉඩ ඇති වෙනස් ආකාරවල විය හැකි හවා අවප්‍රකාශන සැලකිල්ලට භාජනය කිරීම සඳහා විගණක විසින් යොදාගනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉපැහැදිලි හෝ අන් අයුරකින් ඇතුළත් බවට කළමනාකාරිත්වය විසින් කෙරෙන නියෝජනයන් වේ .

Assess — Analyze identified risks of, to conclude on their significance. “Assess,” by convention, is used only in relation to risk. (also see *Evaluate*)

තක්සේරුව — වැදගත්කම නිශ්චය කිරීම සඳහා හඳුනාගත් අවදානම් විශ්ලේෂණය කිරීම සාම්ප්‍රදායිකව තක්සේරුව අවදානම් සම්බන්ධයෙන් පමණක් භාවිතා කරනු ලැබේ. (තවද අගය කිරීමද බලන්න.)

Association – (see auditor association with financial information)

සහභාගිත්වය - (මූල්‍ය තොරතුරු සමඟ විගණකගේ සහභාගිත්වය බලන්න)

*†*Assurance* — (see Reasonable assurance)

සහතික වීම — (සාධාරණ සහතික වීම බලන්න.)

³ SLAuS 810, “Engagements to Report on Summary Financial Statements.”

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 810, “ සම්පිණ්ඩනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා විගණන කාර්යභාරය.”

Assurance engagement — An engagement in which a practitioner expresses a conclusion designed to enhance the degree of confidence of the intended users other than the responsible party about the outcome of the evaluation or measurement of a subject matter against criteria. The outcome of the evaluation or measurement of a subject matter is the information that results from applying the criteria (also see *Subject matter information*). Under the “Sri Lanka Framework for Assurance Engagements” there are two types of assurance engagement a practitioner is permitted to perform: a reasonable assurance engagement and a limited assurance engagement.

Reasonable assurance engagement — The object of a reasonable assurance engagement is a reduction in assurance engagement risk to an acceptable low in the circumstances of the engagement⁴ as the basis for a positive form of expression of the practitioner’s conclusion.

Limited assurance engagement — The object of a limited assurance engagement is a reduction in assurance engagement risk to a level that is acceptable in the circumstances of the engagement, but where that risk is greater than for a reasonable assurance engagement, as the basis for negative form of expression of the practitioner’s conclusion.

කාර්යභාරය සහතික වීම — නිර්ණායකයන්ට පරිබාහිරව විෂයගතයේ ඇගයීම් හෝ මිනුම් ප්‍රතිඵලය පිළිබඳව වගකියන පාර්ශවය හැරෙන්නට විෂයගතයේ කරුණු පාවිච්චි කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නා සේ විශ්වාසයේ ප්‍රමාණය ඉහළ දැමීම සඳහා වෘත්තිකයකුගේ නිගමනය ප්‍රකාශ කිරීමට නිර්මාණය කර ඇති කාර්යභාරයක නිරත වීමකි. විෂයගතයේ ඇගයීම් හෝ මැනීමේ ප්‍රතිඵලය නම් නිර්ණායකය අදාළ කර ගැනීම නිසා ලැබෙන තොරතුරු (විෂය පිළිබඳ තොරතුරු බලන්න) කාර්යභාරයක් සහතික වීම සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ආකෘතිමය රාමුව යටතේ වෘත්තිකයෙකුට ඉටු කිරීමට අවසර ඇති සහතික වීමේ කාර්යභාරයන් දෙවර්ගයක් ඇත. සාධාරණ සහතිකවීම කාර්යභාරය සහ සීමිත සහතිකවීම කාර්යභාරයයි.

කාර්යභාරයක සාධාරණ බව සහතික වීම — කාර්යභාරයක සාධාරණ සහතිකවීම අරමුණ වන්නේ කාර්යභාරය සහතිකවීම අවදානම කාර්යභාරයේ⁴ තත්වයන්ට අනුව වෘත්තිකයකුගේ නිගමනය ධනාත්මක ආකාරයට ප්‍රකාශ කිරීමට පදනම වශයෙන් පිළිගත හැකි පහළ මට්ටමකට අඩු කිරීමය.

කාර්යභාරයක සීමිත සහතිකවීම — අරමුණ වන්නේ කාර්යභාරයේ තත්වයන්ට අනුව කාර්යභාරයේ අවදානම පිළිගතහැකි මට්ටමකට අඩුකිරීම වන නමුදු අවදානම කාර්යභාරයක සාධාරණ සහතිකයට වඩා වෘත්තිකයකුගේ නිගමනය සාණාත්මක ආකාරයට ප්‍රකාශ කිරීමට පදනම වශයෙන් ඉහළ තත්වයක ඇත.

Assurance engagement risk — The risk that the practitioner expresses an inappropriate conclusion when the subject matter information is materially misstated.

සහතික කිරීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම — විෂයට අදාළ තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මකව වැරදි ලෙස සඳහන් කර ඇතිවිටෙක කායීයේ යෙදෙන්නා විසින් නොගැළපෙන නිගමනයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවදානම.

**Audit documentation* — The record of audit procedures performed, relevant audit evidence obtained, and conclusions the auditor reached (terms such as “working papers” or “workpapers” are also sometimes used).

**විගණක ලේඛනගත කිරීම්* — ඉටුකළ විගණන පටිපාටිවල වාර්තාව, අදාළ විගණන සාක්ෂි සහ විගණනයේ ඵලසූචන නිගමනයන් (වැඩ පත්‍ර හෝ වැඩ පත්‍රිකා වැනි පද සමහර විට යොදා ගැනේ.)

⁴ Engagement circumstances include the terms of the engagement, including whether it is a reasonable assurance engagement or a limited assurance engagement, the characteristics of the subject matter, the criteria to be used, the needs of the intended users, relevant characteristics of the responsible party and its environment, and other matters, for example events, transactions, conditions and practices, that may have a significant effect on the engagement.

⁴ කාර්යභාරයේ තත්වයන්ට, එය සාධාරණ සහතික වීමේ කාර්යභාරයන් ද සීමිත සහතික වීමේ කාර්යභාරයෙන් ද යන වග හා අදාළ කාර්යභාරය කොන්දේසි විෂය ගත කරුණු වල ගති ලක්ෂණ යොදා ගැනීම සඳහා නිර්ණායකයන් අභිප්‍රායීක පරිශීලනය කර සමාජයේ අවශ්‍යතාවයන් වගකිවයුතු පාර්ශවයේ අදාළ නීති ලක්ෂණ, සහ එහි පරිසරය සඳහා උදාහරණ වශයෙන් කාර්යභාරයට සැලකිය යුතු අන්දමින් බලපෑ හැකි සිද්ධිය, ගනුදෙනු තත්වයන් සහ පරිචය වැනි වෙනස් කරුණු ඇතුළත් වේ.

Audit evidence — Information used by the auditor in arriving at the conclusions on which the auditor’s opinion is based. Audit evidence includes both information contained in the accounting records underlying the financial statements and other information. (See *Sufficiency of audit evidence* and *Appropriateness of audit evidence*.)

විගණන සාක්ෂි — විගණන මතය පදනම් කරගනු පිණිස විගණක විසින් එළඹෙන්නාවූ නිගමන වලට පාදක වන විගණක විසින් භාවිතා කරන සියළුම තොරතුරුය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට පදනම් වන ශිඤ්ඤාකරණ වාර්තා වල අඩංගුවන තොරතුරු හා වෙනත් තොරතුරු යන දෙකම විගණන සාක්ෂි වලට ඇතුළත් වේ. (විගණන සාක්ෂිවල සෑහීම සහ විගණන සාක්ෂිවල යෝග්‍යතාවය බලන්න.)

Audit file — One or more folders or other storage media, in physical or electronic form, containing the records that comprise the audit documentation for a specific engagement.

විගණන ගොනුව — නිශ්චිත කාර්යයක නියුක්තිවීමකට අදාළ විගණන ලියකියවිලි ඇතුළත්, භෞතිකව හෝ විද්‍යුත් ස්වරූපයෙන් ගොනු එකක් හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් හෝ වෙනත් ගබඩා කිරීමේ මාධ්‍යයයන්.

Audit firm — (see *Firm*)

විගණන සමාගම — (සමාගම බලන්න)

Audit opinion — (see *Modified opinion and Unmodified opinion*)

විගණන මතය — (විකරණය කළ මතය සහ විකරණය නොකළ මතය බලන්න)

Audit risk — The risk that the auditor expresses an inappropriate audit opinion when the financial statements are materially misstated. Audit risk is a function of the risks of material misstatement and detection risk.

විගණන අවදානම — මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අන්දමේ අවප්‍රකාශනයන් තිබියදී විගණක විසින් අනුචිත විගණක මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවදානම, විගණක අවදානම ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන සහ අනාවරණ අවදානම් වල ශ්‍රිතයක් වේ.

Audit sampling (sampling) — The application of audit procedures to less than 100% of items within a population of audit relevance such that all sampling units have a chance of selection in order to provide the auditor with a reasonable basis on which to draw conclusions about the entire population.

විගණන නියැදිකරණය — සමස්ථ සංගහණය පිළිබඳව සාධාරණ නිගමනයකට එළඹීමට විගණකට පදනමක් සැපයීමට, සියළු නියැදි ඒකක තෝරා ගැනීමට සම්භාව්‍යතාවයක් ඇතිවන පරිදි විගණනයට අදාලත්වය ඇති සංගහණයක් තුළින් 100% කට වඩා අඩු ප්‍රමාණයකට විගණන ක්‍රියාපටිපාටිය ව්‍යවහාර කිරීම.

Audited financial statements (in the context of SLAuS 810) — Financial statements⁵ audited by the auditor in accordance with SLAuSs, and from which the summary financial statements are derived.

විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 810 යේ පද සම්බන්ධය ප්‍රකාර) — සම්පිණ්ඩනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා මූලාශ්‍රය වන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණක විසින් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන⁵.

⁵ SLAuS 200, “Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with Sri Lanka Auditing Standards,” paragraph 13(f) defines the term “financial statements.”
⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, “ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව විගණනය පවත්වාගෙන යාම සහ ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණ” හි 13 (ඊ) ඡේදය “මූල්‍ය ප්‍රකාශණ යන පදයේ” හරි වචනය කරයි.

***Auditor** — “Auditor” is used to refer to the person or persons conducting the audit, usually the engagement partner or other members of the engagement team, or, as applicable, the firm. Where a SLAuS expressly intends that a requirement or responsibility be fulfilled by the engagement partner, the term “engagement partner” rather than “auditor” is used. “Engagement partner” and “firm” are to be read as referring to their public sector equivalents where relevant.

***විගණක** — “විගණක” යන්න විගණනයක් මෙහෙයවනු ලබන තැනැත්තා හෝ තැනැත්තන් සමානයෙන් සමාගමේ කාය්‍රියේ නියුක්ත හවුල්කරු හෝ කාය්‍රියේ නියුක්ත අනිකුත් සාමාජිකයින් හෝ අදාළ පරිදි සමාගම හෝ හැඳින්වීමට යොදාගන්නකි. කාය්‍රියේ නියුතු හවුල්කරු අවශ්‍යතාවයන්ගේ වගකීමක් ඉටුකළ යුතුයයි ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. පැහැදිලිව භාවිතා කරන අවස්ථාවකදී “විගණක” වෙනුවට “කාය්‍රියේ නියුතු හවුල්කරු” සහ “සමාගම” කියවිය යුත්තේ ඔවුන්ගේ රාජ්‍ය අංශයේ සමකයන් අදාළ වන විට යොමු කිරීමටය.

Auditor association with financial information — An auditor is associated with financial information when the auditor attaches a report to that information or consents to the use of the auditor’s name in a professional connection.

මූල්‍ය තොරතුරු සමඟ විගණකගේ සහභාගිත්වය — විගණකවරයෙකු යම් මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳව වාර්තාවක් අමුණන්නේ නම් හෝ වෘත්තීය සම්බන්ධයකින් විගණකගේ නම භාවිතා කිරීමට කැමැත්ත පලකළ විටකදී මූල්‍ය තොරතුරු වලට විගණකගේ සහභාගිවීමක් සිදුවේ.

***Auditor’s expert** — An individual or organization possessing expertise in a field other than accounting or auditing, whose work in that field is used by the auditor to assist the auditor in obtaining sufficient appropriate audit evidence. An auditor’s expert may be either an auditor’s internal expert (who is a partner⁶ or staff, including temporary staff, of the auditor’s firm or a network firm), or an auditor’s external expert.

***විගණකගේ විශේෂඥයා** — ගිණුම්කරණය සහ විගණනය හැර වෙනත් විෂය ක්ෂේත්‍රයක් පිළිබඳව ඇති විශේෂ කුසලතාව, දැනුම සහ පළපුරුද්ද ඇති පුද්ගලයෙකු හෝ ව්‍යාපාරික ආයතනයක් වන අතර විගණක විසින් ඔහුගේ එම ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ දැනුම, ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා යොදාගනු ලැබේ. විගණකගේ විශේෂඥයා එක්කෝ ඔහුගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥයකු (විගණකගේ සමාගමේ හෝ සමාගම් ජාලයේ තාවකාලික කාය්‍රී මණ්ඩලය ඇතුළුව කාය්‍රී මණ්ඩලය හෝ හවුල්කරුවකු⁶), හෝ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥයකු විය හැක.

***Auditor’s point estimate or auditor’s range** — The amount, or range of amounts, respectively, derived from audit evidence for use in evaluating management’s point estimate.

***විගණකගේ කරුණු හැඟවීමේ ඇස්තමේන්තුව හෝ විගණකගේ පරාසය** — කළමනාකරණයේ කරුණු ඇඟවීමේ ඇස්තමේන්තුව ඇඟවීමේදී යොදා ගැනීම සඳහා විගණන සාක්ෂි ලබාගත් පිළිවෙලෙහි ප්‍රමාණය හෝ ප්‍රමාණයේ පරාසය.

***Auditor’s range** — (see Auditor’s point estimate)

***විගණකගේ පරාසය** — (විගණකගේ කරුණු හැඟවීමේ තක්සේරුව බලන්න.)

***Business risk** — A risk resulting from significant conditions, events, circumstances, actions or inactions that could adversely affect an entity’s ability to achieve its objectives and execute its strategies, or from the setting of inappropriate objectives and strategies.

⁶ “Partner” and “firm” should be read as referring to their public sector equivalents where relevant.
⁶ “හවුල්කරු සහ සමාගම” කියවිය යුත්තේ ඔවුන්ගේ රාජ්‍ය අංශයේ සමකයට අදාළ වන විට යොමු කිරීමටය.

*ව්‍යාපාරික අවදානම — අස්තීත්වයක අරමුණු මුද්‍රණය කර ගැනීමට සහ එහි ක්‍රමෝපායන් ක්‍රියාවට නැංවීමට අහිතකර ලෙස බලපාන සැලකිය යුතු තත්වයන්, සිද්ධීන්, අවස්ථාවන්, ක්‍රියාකාරකම් හෝ අක්‍රියකම්වල ප්‍රතිඵලයක් වන අවදානම හෝ නොගැලපෙන අරමුණු සහ ක්‍රමෝපායයන් පිහිටුවීම.

*Comparative financial statements — Comparative information where amounts and other disclosures for the prior period are included for comparison with the financial statements of the current period but, if audited, are referred to in the auditor’s opinion. The level of information included in those comparative financial statements is comparable with that of the financial statements of the current period.

*සංසන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන — ප්‍රචරිත කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා සංසන්දනය කිරීම සඳහා වටිනාකම් සහ වෙනත් හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළත්වූ පූර්වගාමී කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, කෙසේ නමුදු ඒවා විගණනය කර ඇත්නම් විගණකගේ මතයේ සඳහන් කෙරෙනු ඇත. එකී සංසන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් කර ඇති තොරතුරු වල මට්ටම ප්‍රචරිත කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ සංසන්දනය කළහැක.

*Comparative information — The amounts and disclosures included in the financial statements in respect of one or more prior periods in accordance with the applicable financial reporting framework.

*සංසන්දනාත්මක තොරතුරු — අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාර පූර්වගාමී කාලපරිච්ඡේද එකක් හෝ ඊට වඩා ගණනක ඇතුළත් කර ඇති වටිනාකම් සහ හෙලිදරව් කිරීම්.

Compilation engagement — An engagement in which accounting expertise, as opposed to auditing expertise, is used to collect, classify and summarize financial information.

සම්පාදනය කිරීමේ කායඝීභාරයන් — මූල්‍ය තොරතුරු රැස් කිරීම, වර්ගීකරණය සහ සාරාංශගත කිරීම සඳහා විගණනය පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුම ඇති අය වෙනුවට ගිණුම්කරණය පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුම ඇති අය යොදාගත් කායඝීභාරයන් නිරත වීමකි.

*Complementary user entity controls — Controls that the service organization assumes, in the design of its service, will be implemented by user entities, and which, if necessary to achieve control objectives, are identified in the description of its system.

*අනුපූරක භාවිත අස්තීත්ව පාලනයන් — තම සේවා සැලසුම් කිරීමේදී සේවා සංවිධානයක් ආරෝපණය කර ගන්නා පාලනයම භාවිත අස්තීත්වය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අතර පාලන අරමුණු ලඟාකර ගැනීමට අවශ්‍යවන්නේ නම් එහි පද්ධති විස්තරය තුළ හඳුනාගනු ලැබීමයි.

*Compliance framework — (see Applicable financial reporting framework and General purpose framework)

*අනුකූලතා රාමුව — (අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව සහ පොදු අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව බලන්න)

*Component — An entity or business activity for which group or component management prepares financial information that should be included in the group financial statements.

*සංරචකය — සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් කළයුතු වන සමූහයේ හෝ සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වය ඒ සඳහා මූල්‍ය තොරතුරු පිළියෙල කරන අස්තීත්වයේ හෝ ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරිත්වයයි.

*Component auditor — An auditor who, at the request of the group engagement team, performs work on financial information related to a component for the group audit.

*සංරචක විගණක — සමූහයේ කායඝීභාරයන් නියුක්ත කණ්ඩායමේ ඉල්ලීම මත සමූහයේ විගණනය සඳහා සංරචකයට සම්බන්ධ මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳ වැඩකටයුතු ඉටුකරන විගණක.

**Component management* — Management responsible for the preparation of the financial information of a component.

*සංරචක කළමනාකාරිත්වය — සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු පිළියෙල කිරීමේ වගකීම පැවරෙන කළමනාකාරිත්වය.

**Component materiality* — The materiality for a component determined by the group engagement team.

*සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවය — සමූහයේ කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායම් විසින් නිර්ණය කරනු ලබන සංරචකයන් සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය.

**Computer-assisted audit techniques* — Applications of auditing procedures using the computer as an audit tool (also known as CAATs).

*පරිගණක ආධාරිත විගණන ශිල්පීය ක්‍රම — විගණන මෙවලමක් වශයෙන් පරිගණකය භාවිතාකර විගණන පටිපාටිත් ව්‍යවහාර කිරීම. (මෙය කැට්ස් වශයෙන්ද හඳුන්වනු ලැබේ.)

Control activities — Those policies and procedures that help ensure that management directives are carried out. Control activities are a component of internal control.

පාලන ක්‍රියාකාරකම් — කළමනාකරණ නියමයන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන බවට සහතික වීමට උපකාරීවන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටීන් වේ. පාලන ක්‍රියාකාරකම් අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචකයන් වේ.

Control environment — Includes the governance and management functions and the attitudes, awareness and actions of those charged with governance and management concerning the entity’s internal control and its importance in the entity. The control environment is a component of internal control.

පාලන පරිසරය — මෙයට අස්තීත්වයක පාලනය සහ කළමනාකරණය භාරව සිටින උදවිය විසින් එහි අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමය සහ අස්තීත්වයට එහි ඇති වැදගත්කම පිළිබඳව පාලනය සහ කළමනාකරණයේ කාර්යයන් සහ ආකල්ප දැනුවත්වීම සහ ක්‍රියාවන් ඇතුළත් වේ. පාලන පරිසරය අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචකයන් වේ.

**Control risk* — (see *Risk of material misstatement*)

*පාලන අවදානම — (ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයේ අවදානම බලන්න)

Corporate governance — (see *Governance*)

*සමායනන පාලනය — (පාලනය බලන්න)

**Corresponding figures* — Comparative information where amounts and other disclosures for the prior period are included as an integral part of the current period financial statements, and are intended to be read only in relation to the amounts and other disclosures relating to the current period (referred to as “current period figures”). The level of detail presented in the corresponding amounts and disclosures is dictated primarily by its relevance to the current period figures.

*අනුරූපී සංඛ්‍යා — පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් අනුරූපී සංඛ්‍යාවල වටිනාකම් සහ අනිකුත් හෙලිදරව් කිරීම් ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංතුලිත කොටසක් ලෙස ඇතුළත් කොට ඇති ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ සංඛ්‍යාවන් හා අනිකුත් හෙලිදරව්වල කොටසක් ලෙස කියවීම අපේක්ෂා කෙරෙන වටිනාකම් වේ. (මේවා ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ සංඛ්‍යා ලෙස හැඳින්වේ.) අනුරූපී වටිනාකම් වල සහ හෙලිදරව් කිරීම් වල ඉදිරිපත් කර ඇති විස්තර වල මට්ටම ප්‍රාථමික වශයෙන් පාලනය කරනු ලබන්නේ ප්‍රාථමික වශයෙන් ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ සංඛ්‍යාවලට වන එහි අදාලත්වය අනුවය.

Criteria — The benchmarks used to evaluate or measure the subject matter including, where relevant, benchmarks for presentation and disclosure. Criteria can be formal or less formal. There can be different

criteria for the same subject matter. Suitable criteria are required for reasonably consistent evaluation or measurement of a subject matter within the context of professional judgment.

Suitable criteria — Exhibit the following characteristics:

- (a) **Relevance:** relevant criteria contribute to conclusions that assist decision-making by the intended users.
- (b) **Completeness:** criteria are sufficiently complete when relevant factors that could affect the conclusions in the context of the engagement circumstances are not omitted. Complete criteria include, where relevant, benchmarks for presentation and disclosure.
- (c) **Reliability:** reliable criteria allow reasonably consistent evaluation or measurement of the subject matter including, where relevant, presentation and disclosure, when used in similar circumstances by similarly qualified practitioners.
- (d) **Neutrality:** neutral criteria contribute to conclusions that are free from bias.
- (e) **Understandability:** understandable criteria contribute to conclusions that are clear, comprehensive, and not subject to significantly different interpretations.

නිර්ණායක — අදාළ තත්වීන් ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙලිදරව් කිරීම සඳහා යොදාගන්නා පාදක මිම්ම ඇතුළුව විෂය කරුණක් ඇගයීම හෝ මැනීමට යොදාගන්නා පාදක මිම්ම. නිර්ණායකයන් විධිමත් ඒවා හෝ විධිමත් බවින් අඩු ඒවා විය හැක. එකම විෂය කරුණට වෙනස් නිර්ණායකයන් තිබිය හැක. වෘත්තීය විනිශ්චයක් තුළදී සම්බන්ධයක් වීම විෂය කරුණක් සාධාරණව ඒකාකාරීව ඇගයීමකට හෝ මැනීමට සුදුසු නිර්ණායකයන් අවශ්‍ය වේ.

සුදුසු නිර්ණායකයන් පහත දැක්වෙන ගතිලක්ෂණ ප්‍රදර්ශනය කරයි.

- (අ) අදාළත්වය : අදාළ නිර්ණායකයන් අපේක්ෂා කරන පරිශීලකයන්ගේ නිගමනයන්ට එළඹීමට සහාය වන තීරණ ගැනීමට දායක වේ.
- (ආ) සම්පූර්ණ බව : කායවේ නියුක්තවුවන්ගේ නිගමනයන්ට බලපාන අදාළ සාධක අත නොහරින විට උපමානයන් සැහෙන දුරට සම්පූර්ණ කෙරේ. සම්පූර්ණ නිර්ණායකයන්ට අදාළතත්වීන් ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙලිදරව් කිරීම සඳහා පාදක මිම්ම ඇතුළත් වේ.
- (ඇ) විශ්වාසනීයත්වය : විෂය කරුණු අනුරූපව ඇගයීම සහ මැනීම සඳහා විශ්වාසදායක නිර්ණායකයන් ඉවහල් වේ. මෙයට අදාළතත්වීන් සමාන සුදුසුකම්ලත් වෘත්තීකයින් සමාන තත්වයන් යටතේ යොදාගත් ඉදිරිපත් කිරීම් හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළත් වේ.
- (ඈ) මධ්‍යස්ථතාව: මධ්‍යස්ථ නිර්ණායකයන් පක්ෂග්‍රාහිත්වයෙන් තොර නිගමනයන්ට එළඹීමට දායක වේ.
- (ඉ) අවබෝධකර ගත හැකි බව : අවබෝධකර ගතහැකි නිර්ණායක සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් නිර්වචනයට යටත් නොවීම සහ පැහැදිලි, සවිස්තර නිගමනයන්ට දායක වේ.

**Date of approval of the financial statements*—The date on which all the statements that comprise the financial statements, including the related notes, have been prepared and those with the recognized authority have asserted that they have taken responsibility for those financial statements.

**මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කළ දිනය* — සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සමන්විත වන සියලු ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ හා පිළිගත හැකි අධිකාරියන් ඇති අයවලුන් විසින් එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වගකීම භාරගන්නා බව තහවුරු කරන දිනය වේ.

†Date of report (in relation to quality control) — The date selected by the practitioner to date the report.

† වාර්තාවේ දිනය (තත්ත්ව පාලනයට සම්බන්ධව) — වෘත්තිකයා විසින් වාර්තාව දානම් කිරීමට තෝරාගනු ලබන දිනය.

*Date of the auditor’s report — The date the auditor dates the report on the financial statements in accordance with SLAuS 700⁷.

*විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය — ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700⁷ ට අනුකූලව විගණක විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට යෙදීමට විගණක තෝරාගනු ලබන දිනය.

*Date of the financial statements — The date of the end of the latest period covered by the financial statements.

*මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනය — මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ආවරණය කළ ඉතා මෑතම කාලපරිච්ඡේදයේ අවසාන දිනය.

*Date the financial statements are issued — The date that the auditor’s report and audited financial statements are made available to third parties.

*මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කරන දිනය — විගණන වාර්තාව සහ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුන්වන පාර්ශවයන්ට ලබාදුන් දිනය.

*Deficiency in internal control — This exists when:

- (a) A control is designed, implemented or operated in such a way that it is unable to prevent, or detect and correct, misstatements in the financial statements on a timely basis; or
- (b) A control necessary to prevent, or detect and correct, misstatements in the financial statements on a timely basis is missing.

*අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතා — මේවා පවතින්නේ,

- (අ) ක්‍රියාත්මක කිරීම කාලානුරූප පදනමක් මත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අවප්‍රකාශන වැලැක්වීම සොයාගැනීම හෝ නිවැරදි කිරීමට අපොහොසත් වන ආකාරයට පාලනයන් සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හෝ මෙහෙයවීම; හෝ,
- (ආ) කාලානුරූප පදනමක් මත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අවප්‍රකාශන වැලැක්වීමට හෝ අනාවරණය කර ගැනීමට සහ නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය පාලනයක් දක්නට නොමැති වීම වන විටය.

*Detection risk — The risk that the procedures performed by the auditor to reduce audit risk to an acceptably low level will not detect a misstatement that exists and that could be material, either individually or when aggregated with other misstatements.

*අනාවරණ අවදානම — පිළිගත හැකි අන්දමේ පහත් මට්ටමකට විගණන අවදානම අඩු කිරීමට විගණක ඉටු කළ ක්‍රියාපටිපාටි වලට එක්කෝ තනිව හෝ අවප්‍රකාශනයන් සම්භාරයක් වශයෙන් ගත්කල පවතින අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය නොවීමට ඇති අවදානම.

*Element —(see Element of a financial statement)

*මූලිකාංගය — (මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගය බලන්න)

*Element of a financial statement (in the context of SLAuS 805⁸) — An element, account or item of a financial statement.

⁷ SLAuS 700, “Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements.”

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700, “මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ඇති කිරීම සහ වාර්තාකරණය”

* මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 805⁸ හි පද සම්බන්ධය පරිදි) — මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගය, ගිණුම හෝ අයිතමයන්.

**Emphasis of Matter paragraph* — A paragraph included in the auditor’s report that refers to a matter appropriately presented or disclosed in the financial statements that, in the auditor’s judgment, is of such importance that it is fundamental to users’ understanding of the financial statements.

*කරුණු අවධාරණ ඡේදය — විගණකගේ විනිශ්චයට අනුව පරිශීලකයන්ට මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවබෝධ කර ගැනීමේහිලා මූලික වන තරමට වැදගත්කමක් ගන්නා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල යෝග්‍ය පරිදි ඉදිරිපත් කර ඇති හෝ හෙලිදරව් කර ඇති කරුණකට යොමු කෙරෙන විගණකගේ වාර්තාවේ ඇතුළත් කර ඇති ඡේදයයි.

†*Engagement documentation* — The record of work performed, results obtained, and conclusions the practitioner reached (terms such as “working papers” or “workpapers” are sometimes used).

† කායථීයේ නිරතවීමේ ලියකියවිලි — වෘත්තිකයා ඉටුකළ කායථීයන්වල සටහන් ලැබූ ප්‍රතිඵල සහ එළඹී නිගමනවල වාර්තාව. (සමහර අවස්ථාවන්හිදී කායථී පත්‍ර හෝ වැඩ පත්‍ර වැනි පද යොදා ගනු ලැබේ).

Engagement letter —Written terms of an engagement in the form of a letter.

කායථීභාර ගැනීමේ ලිපිය — ලිපියක ආකාරයකට සැකසූ සේවයේ නිරතවීමේ ලිඛිත කොන්දේසි.

*†*Engagement partner*⁹— The partner or other person in the firm who is responsible for the engagement and its performance, and for the report that is issued on behalf of the firm, and who, where required, has the appropriate authority from a professional, legal or regulatory body.

*† කායථීයේ නියුක්ත හවුල්කරු⁹ — කායථීයේ නියුක්තවීම සහ එය ඉටුකිරීමට වගකීම දරන සමාගම වෙනුවෙන් නිකුත්කරන වාර්තාව ගැන වගකිවයුතු සමාගමේ හවුල්කරුවකු හෝ වෙනත් පුද්ගලයෙකු වේ. තවද අවශ්‍යතනහි වෘත්තීය, නීතිමය හෝ නියාමන ආයතනයකින් අදාළ අවසරයක් තිබිය යුතු වේ.

*†*Engagement quality control review* — A process designed to provide an objective evaluation, on or before the date of the report, of the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached in formulating the report. The engagement quality control review process is for audits of financial statements of listed entities and those other engagements, if any, for which the firm has determined an engagement quality control review is required.

*† කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ව පාලන සමාලෝචනය — වාර්තාවේ විධිමත්ව සකස් කිරීමේදී එය එලෙස නිගමන සහ කායථීයේ නියුතු කණ්ඩායම මේ සඳහා වූ වැදගත් විනිශ්චයන් පිළිබඳව විෂය නිශ්‍රිත ඇගයීමකට එළඹීමකට වාර්තාවේ දින හෝ ඊට පෙර සැලසුම් කළ ක්‍රියාවලියයි. තත්වපාලන සමාලෝචන කාර්යභාරයෙන් අවශ්‍ය වන්නේ යයි සමාගම සමඟම නිරත කිරීමක් සිදුවුවහොත්, ලැයිස්තුගත අස්තිත්වය සහ වෙනත් කාර්යභාරයන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා වන ක්‍රියාවලිය තත්ව පාලන සමාලෝචන ක්‍රියාවලියක් වේ.

⁸ SLAuS 805, Special consideration – Audit of single financial statements and specific element, Accounts of items of a Financial Statement.

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 805 විශේෂ සලකා බැලීම්

⁹ “Engagement partner, “partner,” and “firm” should be read as referring to their public sector equivalents where relevant.

⁹ අදාළ තැනහි “කායථීයේ නියුක්ත හවුල්කරු”, “හවුල්කරු” සහ “සමාගම” ලෙස කියවිය යුත්තේ ඔවුන්ගේ රාජ්‍ය අංශයේ සමකයන් යොමු කරවීමට වන විටය.

*†Engagement quality control reviewer .— A partner, other person in the firm, suitably qualified external person, or a team made up of such individuals, none of whom is part of the engagement team, with sufficient and appropriate experience and authority to objectively evaluate the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached in formulating the report.

*† කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්වපාලන සමාලෝචක.— වාර්තාව නිකුත් කිරීමට පෙර කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම කළ සැලකිය යුතු විනිශ්චයන් සහ වාර්තාව ක්‍රමානුකූලව සකස් කිරීමේදී එළඹී නිගමන පිළිබඳ විෂයානුබද්ධව අගය කිරීමට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය පලපුරුද්ද සහ අධිකාරිය සහිත කාර්යයභාර කණ්ඩායමේ කොටස් නොවන හවුල්කරුවෙක්, සමාගමේ වෙනත් පුද්ගලයෙක්, සුදුසුකම්ලත් බාහිර පුද්ගලයෙක් හෝ එවැනි පුද්ගලයින්ගෙන් සමන්විත කණ්ඩායමක්.

*†Engagement team — All partners and staff performing the engagement, and any individuals engaged by the firm or a network firm who perform procedures on the engagement. This excludes external experts engaged by the firm or a network firm.

*† කාර්යයභාර කණ්ඩායම —කාර්යයභාරය මත ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකරනු ලබන කාර්යයේ නියුතු සියළුම හවුල්කරුවන් සහ සේවක මණ්ඩල සහ ආයතනය හෝ ආයතන ජාලයක් මගින් කාර්යයේ නිරත ඕනෑම පුද්ගලයින්¹⁰

Entity’s risk assessment process .— A component of internal control that is the entity’s process for identifying business risks relevant to financial reporting objectives and deciding about actions to address those risks, and the results thereof.

අස්භිතවයේ අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය— මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණුවලට අදාළ ව්‍යාපාර අවදානම් හඳුනාගැනීම සඳහා සහ එම අවදානම් පිළිබඳ ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ග නිර්ණය කිරීමට සහ එහි ප්‍රතිඵල සඳහා අස්භිතවයේ ක්‍රියාවලියේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචකයකි.

Environmental matters —

- (a) Initiatives to prevent, abate, or remedy damage to the environment, or to deal with conservation of renewable and non-renewable resources (such initiatives may be required by environmental laws and regulations or by contract, or they may be undertaken voluntarily) ;
- (b) Consequences of violating environmental laws and regulations ;
- (c) Consequences of environmental damage done to others or to natural resources ; and
- (d) Consequences of vicarious liability imposed by law (for example, liability for damages caused by previous owners).

පාරිසරික කරුණු -

- (අ) පරිසරයට වන හානි වැළැක්වීමට, නැවත්වීමට හෝ පිළියම් යෙදීම ආරම්භ කිරීම හෝ පුනර්ජනීය සහ පුනර්ජනීය නොවන සම්පත් සුරැකීමට කටයුතු යෙදීම. (මෙවැනි පියවරයන් පාරිසරික නීති සහ රෙගුලාසි හෝ ගිවිසුමකින් නියම කළ හැකි හෝ ස්වේච්ඡාවෙන් භාරගත හැකිය.);
- (ආ) පාරිසරික නීති සහ රෙගුලාසි උල්ලංඝනය කිරීමේ ප්‍රතිඵල;
- (ඇ) වෙනත් හෝ ස්වභාවික සම්පත් වලට සිදුකළ පාරිසරික හානියේ ප්‍රතිඵල; සහ
- (ඈ) නීතිය මගින් පැනවූ ප්‍රතිකාරී වගකීමක ප්‍රතිඵල (උදාහරණ ලෙස කලින් අයිතිකරු විසින් සිදුකළ හානි සඳහා වගකීම).

Environmental performance report .— A report, separate from the financial statements, in which an entity provides third parties with qualitative information on the entity’s commitments towards the environmental aspects of the business, its policies and targets in that field, its achievement in managing the relationship between its business processes and environmental risk, and quantitative information on its environmental performance.

¹⁰ SLSuS 620, "Using the Work of an Auditor's Expert," paragraph 6(a) defines the term "auditor's expert."
¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 620, විගණණේ විශේෂඥ බව සේවයේ යෙදවීම", " 6(අ)ඡේදය විගණණේ විශේෂඥ බව යන පදය නිර්වචනය කරයි."

පාරිසරික කාර්යය සාධන වාර්තාව.— ව්‍යාපාරයේ පාරිසරික අංශ දෙසට අස්කිත්වයේ කැපවීම, එහි ප්‍රතිපත්ති සහ එම ක්ෂේත්‍රයේ ඉලක්ක, ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි සහ පාරිසරික අවදානම් අතර සම්බන්ධතාවය කළමනාකරණය කිරීමේ ප්‍රතිඵල, ගුණාත්මක තොරතුරු සහ පාරිසරික කාර්යය සාධනය මත ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු සමඟ අස්කිත්වය තුන්වන පාර්ශවයන්ට සපයන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් වෙනම වූ වාර්තාවකි.

Environmental risk.— In certain circumstances, factors relevant to the assessment of inherent risk for the development of the overall audit plan may include the risk of material misstatement of the financial statements due to environmental matters.

පාරිසරික අවදානම.— සමහර අවස්ථාවලදී, සමස්ත විගණන සැලැස්ම සංවර්ධනය කිරීම සඳහා ආවේණික අවදානම තක්සේරුවට අදාළ සාදක වලට පාරිසරික කරුණු හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම ඇතුළත් විය හැකිය.

Error.— An unintentional misstatement in financial statements, including the omission of an amount or a disclosure.

වැරද්ද.— මුදල් ප්‍රමාණයක හෝ හෙළිදරව්වක අත්හැරීම ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ හිතාමතා සිදු නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයකි.

*Estimation uncertainty.— The susceptibility of an accounting estimate and related disclosures to an inherent lack of precision in its measurement.

*තක්සේරු අවිනිශ්චතතාවය.— මැනීමේදී යාථාර්ථයේ ආවේණික දුර්වලතාවයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක හෝ සම්බන්ධිත හෙළිදරව්වල සැකසහිත බව

Evaluate.— Identify and analyze the relevant issues, including performing further procedures as necessary, to come to a specific conclusion on a matter. “Evaluation,” by convention, is used only in relation to a range of matters, including evidence, the results of procedures and the effectiveness of management’s response to a risk. (also see Assess)

අගය කිරීම.— කරුණක් මත නිශ්චිත නිගමනයකට එළඹීමේදී අවශ්‍ය කරන තවදුරටත් ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම ඇතුළත්ව අදාළ ගැටළු හඳුනාගැනීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම. සම්ප්‍රදායිකව “අගය කිරීම” සාසනී, ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල සහ අවදානමට කළමනාකරණයේ ප්‍රතිචාරයේ සඵලතාවය ඇතුළත්ව කරුණුවල පරාසයට සම්බන්ධව පමණක් යොදා ගනී. (තක්සේරු කිරීමද බලන්න.)

*Exception.— A response that indicates a difference between information requested to be confirmed, or contained in the entity’s records, and information provided by the confirming party.

* ව්‍යතිරේඛය.— තහවුරු කළයුතු බව ඉල්ලීම් කළ තොරතුරු හෝ අස්කිත්වයේ වාර්තාවල අඩංගු තොරතුරු සහ තහවුරු කළ පාර්ශවය මගින් සැපයූ තොරතුරු අතර වෙනසකට දක්වන ප්‍රතිචාරයකි.

*Experienced auditor—An individual (whether internal or external to the firm) who has practical audit experience, and a reasonable understanding of:

- (a) Audit processes ;
- (b) SLAuSs and applicable legal and regulatory requirements ;
- (c) The business environment in which the entity operates ; and
- (d) Auditing and financial reporting issues relevant to the entity’s industry.

* පළපුරුදු විගණක — ප්‍රායෝගික විගණන පළපුරුද්ද සහ පහත සඳහන්දෑ පිළිබඳ සාධාරණ තේරුම් ගැනීමෙන් යුතු පුද්ගලයෙක් (ආයතනයට බාහිර හෝ අභ්‍යන්තර):
(අ) විගණන ක්‍රියාවලි;

(ආ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර සහ යෝග්‍ය තෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතා;
(ඇ) අස්තීත්වය මෙහෙයුම කටයුතු සිදුකරන ව්‍යාපාරික පරිසරය; සහ
(ඈ) අස්තීත්වයේ කර්මාන්තයට අදාල විගණන සහ මූල්‍ය වාර්තාකරන ගැටළු.

*Expert .— (see Auditor’s expert and Management’s expert)

* විශේෂඥ බව .— (විගණකගේ විශේෂඥ බව සහ කළමනාකරණයේ විශේෂඥ බව බලන්න)

*Expertise .— Skills, knowledge and experience in a particular field.

* ප්‍රවීණතාවය .— විශේෂිත වූ ක්ෂේත්‍රයේ කුසලතා, දැනුම සහ පළපුරුද්ද

*External confirmation .— Audit evidence obtained as a direct written response to the auditor from a third party (the confirming party), in paper form, or by electronic or other medium.

* බාහිර තහවුරු කිරීම.— ලියවිල්ලක ආකාරයෙන් හෝ විද්‍යුත් හෝ වෙනත් මාධ්‍යයකින් තෙවැනි පාර්ශවය විසින් (තහවුරු කරන පාර්ශවය) විගණකට සෘජු ලිඛිත ප්‍රතිචාරයක් වශයෙන් ලබා ගන්නා විගණක සාක්ෂි.

*Fair presentation framework.— (see Applicable financial reporting framework and General purpose framework)

* සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව - (අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව සහ පොදු අරමුණු සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුව බලන්න.)

*Financial statements .— A structured representation of historical financial information, including related notes, intended to communicate an entity’s economic resources or obligations at a point in time or the changes therein for a period of time in accordance with a financial reporting framework. The related notes ordinarily comprise a summary of significant accounting policies and other explanatory information. The term “financial statements” ordinarily refers to a complete set of financial statements as determined by the requirements of the applicable financial reporting framework, but it can also refer to a single financial statement.

* මූල්‍ය ප්‍රකාශන.— මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව අනුව නියමිත වේලාවක අස්තීත්වයේ ආර්ථිකමය සම්පත් හෝ බැඳීම් හෝ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා ඒවායේ වෙනස්වීම් සන්නිවේදනය කිරීමට අදහස් කරන ලද සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළුව, ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු ව්‍යුහගත ආකාරයට ඉදිරිපත් කිරීමකි. සම්බන්ධිත සටහන්, සැලකිය යුතු ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල සාරාංශයක් සහ වෙනත් විස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සාමාන්‍යයෙන් අඩංගු වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන යන පදය අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ අවශ්‍යතාවය මගින් නිශ්චය කරන ලද සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් ලෙස සාමාන්‍යයෙන් අදහස් වන නමුත් එය තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් ලෙසද දැක්විය හැකිය.

*†Firm .— A sole practitioner, partnership or corporation or other entity of professional accountants.

*† සමාගම — වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ තනි පුද්ගල පරිච්ඡේදයේ යෙදෙන්නෙක්, හවුල් ව්‍යාපාරයක් හෝ සංස්ථාවක් හෝ වෙනත් අස්තීත්වයක්.

Forecast .— Prospective financial information prepared on the basis of assumptions as to future events which management expects to take place and the actions management expects to take as of the date the information is prepared (best-estimate assumptions).

පුරෝකථනය.— කළමනාකරණය ඇතිවේයැයි අපේක්ෂා කරන අනාගත සිදුවීම් හෝ කළමනාකරණය තොරතුරු පිළියෙල කරන දිනයේදී බලාපොරොත්තුවන ක්‍රියාකාරකම්වල උපකල්පන පදනම මත පිළියෙල කළ අනාගත මූල්‍ය තොරතුරු (භාද්‍රම ඇස්තමේන්තු උපකල්පනයක්)

*Fraud .— An intentional act by one or more individuals among management, those charged with governance, employees, or third parties, involving the use of deception to obtain an unjust or illegal advantage.

* වංචාව.— කළමනාකාරීත්ව, පාලනය භාරව සිටින අය සේවකයන් හෝ තෙවැනි පාර්ශවයන් අතුරෙන් එක් අයෙකු හෝ වැඩිදෙනෙකු විසින් අසාධාරණ හෝ නීතිවිරෝධී වාසියක් ලබා ගැනීමට ප්‍රයෝග භාවිතාකර හිතාමතා සිදුකරන ක්‍රියාවකි.

*Fraud risk factors .— Events or conditions that indicate an incentive or pressure to commit fraud or provide an opportunity to commit fraud.

* වංචා අවදානම් සාදක — වංචාව සිදුකිරීමට හෝ වංචාව සිදුකිරීමට අවස්ථාවක් සැලසීමට අනුබලයක් හෝ පීඩනයක් පෙන්නුම් කරන සිද්ධි හෝ තත්වයන්.

Fraudulent financial reporting .— Involves intentional misstatements, including omissions of amounts or disclosures in financial statements, to deceive financial statement users.

වංචාසහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණය.— මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන් මූලා කිරීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අගයන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම අත්හැරීම් ඇතුළුව හිතාමතා සිදුකරන අවප්‍රකාශන සම්බන්ධ වේ.

General IT-controls .— Policies and procedures that relate to many applications and support the effective functioning of application controls by helping to ensure the continued proper operation of information systems. General IT- controls commonly include controls over data center and network operations; system software acquisition, change and maintenance; access security; and application system acquisition, development, and maintenance.

පොදු තොරතුරු තාක්ෂණ පාලන — තොරතුරු පද්ධති අඛණ්ඩව විධිමත්ව මෙහෙයවීම සහතික කිරීමට උදව්වීමක් මගින් යෙදවුම් පාලන සඵලව ක්‍රියාකාරීත්වයට සහාය දීමට සහ බොහෝ යෙදවුම් වලට සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි. පොදු තොරතුරු තාක්ෂණ පාලනවලට දත්ත මධ්‍යස්ථානය සහ ජාල මෙහෙයුම් පිළිබඳ පාලනයන්; පද්ධති මෘදුකාංග අත්පත් කරගැනීම, වෙනස් කිරීම සහ නඩත්තු, පිවිසුම් ආරක්ෂණය සහ යෙදවුම පද්ධති අත්පත් කර ගැනීම, දියුණු කිරීම සහ නඩත්තු පාලන පොදුවේ ඇතුළත් වේ.

*General purpose financial statements .— Financial statements prepared in accordance with a general purpose framework.

* පොදු අරමුණ සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන.— පොදු අරමුණ සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුව අනුව පිළියෙල කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන.

*General purpose framework .— A financial reporting framework designed to meet the common financial information needs of a wide range of users. The financial reporting framework may be a fair presentation framework or a compliance framework.

* පොදු අරමුණ සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුව. — පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයන්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාගැනීමට සැලසුම් කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවකි. පොදු අරමුණ සඳහා වූ ආකෘතිමය රාමුව සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුවක් හෝ අනුකූලවීමේ ආකෘතිමය රාමුවක් විය හැකිය.

The term “fair presentation framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework and :

- (a) Acknowledges explicitly or implicitly that, to achieve fair presentation of the financial statements, it may be necessary for management to provide disclosures beyond those specifically required by the framework; or
- (b) Acknowledges explicitly that it may be necessary for management to depart from a requirement of the framework to achieve fair presentation of the financial statements. Such departures are expected to be necessary only in extremely rare circumstances.

“සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිය රාමුව” යන පදය ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතා සමඟ අනුකූලවීමට සහ පහත සඳහන් දෑ සඳහා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවකට යොමු කිරීමට භාවිතාකරයි.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කරගැනීම මුද්‍රත්පත්කර ගැනීමට, එය ආකෘතිය රාමුව මගින් විශේෂයෙන් නියම කරන දෑ වලට වඩා හෙළිදරව් කිරීම කළමනාකරණය සඳහා සැපයීමට අවශ්‍ය විය හැකි බව ප්‍රකාශිතව හෝ ව්‍යංගයෙන් පිළිගැනීම.
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම මුද්‍රත්පත් කරගැනීමට ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයෙන් ඉවත්ව කළමනාකරණය සඳහා අවශ්‍යවිය හැකි බව ප්‍රකාශිතව පිළිගැනීම.

The term “compliance framework” is used to refer to a financial reporting framework that requires compliance with the requirements of the framework, but does not contain the acknowledgements in (a) or (b) above.

අනුකූලවීමේ ආකෘතිය රාමුව යන පදය ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතා අනුකූලවීමට අවශ්‍ය කරන මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය රාමුවේ දැක්වීම භාවිතා කිරීමට යොමු කරයි. නමුත් ඉහත (අ) හෝ (ආ) වල පිළිගැන්වීම් සමන්විත නොවේ.¹¹

*Governance .— Describes the role of person(s) or organization(s) with responsibility for overseeing the strategic direction of the entity and obligations related to the accountability of the entity.

* පාලනය .— අස්කින්වයේ උපායමාර්ගික ගමන්මඟ අධීක්ෂණය සහ අස්කින්වයේ වගවීමට සම්බන්ධ බැඳීම් පාලනය කිරීම සඳහා වගකීම සමඟ පුද්ගලයාගේ (යන්ගේ) හෝ ආයතනයක(වල) භූමිකාව විස්තර කරයි.

*Group .— All the components whose financial information is included in the group financial statements. A group always has more than one component.

* සමූහය.— සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් කරන මූල්‍ය තොරතුරුවල සියළුම සංරචකයි සමූහයක සැමවිටම සංරචක එකකට වඩා තිබේ.

*Group audit .— The audit of group financial statements.

* සමූහ විගණනය.— සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විගණනය.

*Group audit opinion .— The audit opinion on the group financial statements.

* සමූහ විගණන මතය.— සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන මතය.

*Group engagement partner .— The partner or other person in the firm who is responsible for the group audit engagement and its performance, and for the auditor’s report on the group financial statements that is

¹¹ SLAuS 200, paragraph 13(a).
¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ඡේද 13 (අ)

issued on behalf of the firm. Where joint auditors conduct the group audit, the joint engagement partners and their engagement teams collectively constitute the group engagement partner and the group engagement team.

* සමූහ කාර්යයයේ නියුතු හවුල්කරු.— සමූහ කාර්යයයේ නියුතු කණ්ඩායම සහ එහි කාර්යයසාධනය සඳහා සහ සමාගම වෙනුවෙන් නිකුත් කරන සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන වාර්තාව සඳහා වගකියන ආයතනයේ හවුල්කරු හෝ වෙනත් පුද්ගලයා. බද්ධ විගණකයින් සමූහ විගණනය මෙහෙයවන අවස්ථාවල, බද්ධ කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරුවන් සහ ඔවුන්ගේ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සමූහයේ කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරුවන් සහ සමූහයේ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම බවට සාමූහිකව සංස්ථාපනය වෙයි.

*Group engagement team .— Partners, including the group engagement partner, and staff who establish the overall group audit strategy, communicate with component auditors, perform work on the consolidation process, and evaluate the conclusions drawn from the audit evidence as the basis for forming an opinion on the group financial statements.

* සමූහ කාර්යයයේ නියුතු කණ්ඩායම.— සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක ගොඩනැගීමට පදනමක් වශයෙන් සමස්ථ සමූහ විගණන උපායමාර්ග පිහිටුවන, සංරචක විගණක සමග සන්නිවේදන කරන, ඒකාබද්ධ ක්‍රියාවලිය මත වැඩ ඉටුකරන සහ විගණන සාක්ෂි තුළින් ඵලඹුණු නිගමන අගය කරන සමූහ කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු සහ සේවක මණ්ඩලය ඇතුළුව හවුල්කරුවන්.

*Group financial statements .— Financial statements that include the financial information of more than one component. The term “group financial statements” also refers to combined financial statements aggregating the financial information prepared by components that have no parent but are under common control.

* සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන.— සංරචක එකකට වඩා වැඩි මූල්‍ය තොරතුරු ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයයි. සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන යන පදය පරිපාලක නොවන නමුත් පොදුපාලනයට යටත්ව ඇති සංරචක විසින් පිළියෙල කරන මූල්‍ය තොරතුරු එකතු කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන එකකට සම්බන්ධ කිරීමද අදහස් කෙරේ.

*Group management .— Management responsible for the preparation of the group financial statements.

* සමූහ කළමනාකරණය.— සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වගකියන කළමනාකරණය.

*Group-wide controls .— Controls designed, implemented and maintained by group management over group financial reporting.

* කණ්ඩායම් පුළුල් පාලනය.— සමූහ මූල්‍ය වාර්තාකරණය තුළින් සමූහ කළමනාකරණය විසින් සැලසුම් කළ, ක්‍රියාත්මක කරන, සහ පවත්වාගෙන යන පාලනයයි.

*Historical financial information .— Information expressed in financial terms in relation to a particular entity, derived primarily from that entity’s accounting system, about economic events occurring in past time periods or about economic conditions or circumstances at points in time in the past.

* ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු.— අතීතයේ එක් අවස්ථාවක තත්ත්වයන් හෝ අතීත කාලපරිච්ඡේදයේ සිදුවූන ආර්ථික සිද්ධි පිළිබඳව හෝ ආර්ථික තත්ත්වයන් සහ සිදුවීම් පිළිබඳව අස්තීත්වයේ ගිණුම්කරණ පද්ධතියෙන් මූලිකව උපදින විශේෂිත වූ අස්තීත්වයකට සම්බන්ධ මූල්‍ය වශයෙන් ඉදිරිපත් කරන තොරතුරුයි.

*Inconsistency .— Other information that contradicts information contained in the audited financial statements. A material inconsistency may raise doubt about the audit conclusions drawn from audit evidence previously obtained and, possibly, about the basis for the auditor’s opinion on the financial statements.

* අසංගතතාවය .— විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් තොරතුරු වලට පරස්පරව ඇති වෙනත් තොරතුරුය. ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවය මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතය සඳහා පදනම පිළිබඳ සහ කලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවලින් ගොඩනගාගත් විගණන නිගමන පිළිබඳ සැකයක් හටගැනීමට හැකිය.

Independence—Comprises¹² :

- (a) Independence of mind—the state of mind that permits the provision of an opinion without being affected by influences that compromise professional judgment, allowing an individual to act with integrity, and exercise objectivity and professional skepticism.
- (b) Independence in appearance—the avoidance of facts and circumstances that are so significant a reasonable and informed third party, having knowledge of all relevant information, including any safeguards applied, would reasonably conclude a firm’s, or a member of the assurance team’s, integrity, objectivity or professional skepticism had been compromised.

ස්වාධීනතාවය ¹²— සමන්විත වනුයේ

- (අ) සිතෙහි ස්වාධීනතාවය - වෘත්තීය විනිශ්චයට බලපාන දෑ වලින් මිදී පුද්ගලයෙකුට අවංකව, ක්‍රියාකිරීමට ඉඩදීම සහ විෂය මූලිකමය සහ වෘත්තීය සංශයවාදීව ක්‍රියාකර මතය ප්‍රකාශ කිරීමට ඉඩදෙන සිතෙහි තත්වය.
- (ආ) පෙනුමෙන් ස්වාධීනතාව - විගණන සමාගමේ හෝ සහතික කරන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයෙකුගේ අවංකතාව, විෂයානුබද්ධතාව හෝ වෘත්තීය සංශයභාවය කේවල කිරීමක් සිදුවී ඇති බවට සැකපහලකරන කරුණු ඇතැයි යම් ආරක්ෂක පියවරද සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව සාධාරණ සහ දැනුමැති තෙවැනි පාර්ශවයකට නිගමනයකට එළඹිය හැකි සැලකිය යුතු සිද්ධීන් හෝ තත්වයන් මඟහැරීම.

Information system relevant to financial reporting .— A component of internal control that includes the financial reporting system, and consists of the procedures and records established to initiate, record, process and report entity transactions (as well as events and conditions) and to maintain accountability for the related assets, liabilities and equity.

මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල තොරතුරු පද්ධති — මූල්‍ය වාර්තාකරණ පද්ධතියේ ඇතුළත් සහ අස්භිතවයේ ගණුදෙනු (එමෙන්ම සිද්ධි සහ තත්වයන් ලෙස) ආරම්භ කිරීමට, සටහන් කිරීම, ක්‍රියාවලි කිරීම සහ සම්බන්ධිත වත්කම් වගකීම් සහ ස්කන්ධය සඳහා වගවීම පවත්වා ගැනීමට සහ වාර්තා කිරීමට පිහිටුවන ලද ක්‍රියාපටිපාටි සහ වාර්තා අඩංගු අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචකයකි.

*Inherent risk — (see Risk of material misstatement)

*ආවේණික අවදානම — (ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයේ අවදානම බලන්න)

*Initial audit engagement — An engagement in which either:

- (a) The financial statements for the prior period were not audited; or
- (b) The financial statements for the prior period were audited by a predecessor auditor.

*මුල්වරට විගණන කායථියේ නිරතවීම — එක්කෝ;

- (අ) පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා විගණනය නොකළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කායථියේ නිරතවීමක්; හෝ
- (ආ) පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පූර්වගාමී විගණක විසින් විගණනය කළ විගණන කායථියේ නිරතවීම.

¹² As defined in the ICASL Code of Ethics for professional Accountants.

¹² වෘත්තීය ගණකාධිකාරවරුන් සඳහා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ ආචාරධර්ම පද්ධතියේ නිර්වචනය කළ පරිදි

Inquiry — Inquiry consists of seeking information of knowledgeable persons, both financial and non-financial, within the entity or outside the entity.

විමසීම — අස්තිත්වය තුළ හෝ අස්තිත්වයට පරිබාහිරව මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන යන දෙකම පිළිබඳව දැනුමැති පුද්ගලයින්ගෙන් තොරතුරු විමසීම.

Inspection (as an audit procedure) — Examining records or documents, whether internal or external, in paper form, electronic form, or other media, or a physical examination of an asset.

පරීක්ෂණය (විගණන පටිපාටියක් වශයෙන්) — අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තරයෙන් හෝ අස්තිත්වයට පරිබාහිරව, කඩදාසි ආකාරයේ, විද්‍යුත් ආකාරයේ හෝ වෙනත් මාධ්‍යයක හෝ පත්‍ර සහ ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම හෝ වත්කමක් භෞතිකව පරීක්ෂා කිරීම.

*† **Inspection (in relation to quality control)** — In relation to completed engagements, procedures designed to provide evidence of compliance by engagement teams with the firm’s quality control policies and procedures.

*† **පරීක්ෂණය (තත්ව පාලනය සම්බන්ධව)** — අවසන් කළ කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායම් සමාගමේ තත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන් සමග අනුකූලව ඇති බවට සාක්ෂි සැපයීම සඳහා සකස් කර ඇති පටිපාටීන්.

Intended users — The person, persons or class of persons for whom the practitioner prepares the assurance report. The responsible party can be one of the intended users, but not the only one.

අදහස් කරන පරිශීලකයන් — වෘත්තීයවේදියකු විසින් සහතිකවීමේ වාර්තාව පිළියෙල කිරීමට අදහස් කරන පුද්ගලයකු, පුද්ගලයන් හෝ පුද්ගලයන් කණ්ඩායමක් වේ. අපේක්ෂිත භාවිතාකරුවන්ගෙන් එක් අයෙක් වගකිවයුතු පාර්ශවය වියහැකි නමුත් ඒ ඔහුම පමණක් නොවේ.

Interim financial information or statements — Financial information (which may be less than a complete set of financial statements as defined above) issued at interim dates (usually half-yearly or quarterly) in respect of a financial period.

අතුරු මූල්‍ය තොරතුරු හෝ ප්‍රකාශන — එක් මූල්‍ය කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා අතුරු දිනයන්හි (සාමාන්‍යයෙන් අර්ධ වාර්ෂිකව හෝ ත්‍රෛමාසිකව) නිකුත් කරනු ලබන මූල්‍ය තොරතුරු (ඉහත නිර්වචනය කර ඇති පරිදි සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකට වඩා අඩුවිය හැක).

***Internal audit function** — An appraisal activity established or provided as a service to the entity. Its functions include, amongst other things, examining, evaluating and monitoring the adequacy and effectiveness of internal control.

අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය — අස්තිත්වයට සේවාවක් ඉටුකිරීමේ අරමුණින් එම අස්තිත්වය තුළට පිහිටවනු ලබන හෝ අස්තිත්වයට සේවාවක් ලෙස සපයනු ලබන ඇගයීමේ ක්‍රියාවලියක් වේ. එහි කාර්යයන්ට අනිකුත් දැවලට අමතරව අභ්‍යන්තර පාලනයේ ප්‍රමාණාත්මක බව සහ සඵලදායක බව ඇතුළුව පරීක්ෂා කිරීම ඇගයීම සහ සම්බන්ධයද වේ.

***Internal auditors** — Those individuals who perform the activities of the internal audit function. Internal auditors may belong to an internal audit department or equivalent function.

***අභ්‍යන්තර විගණකවරු** — අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය ඉටුකරන පුද්ගලයින් වේ. අභ්‍යන්තර විගණකවරු අභ්‍යන්තර විගණන දෙපාර්තමේන්තුවට හෝ ඒ හා සමාන කාර්යයක් ඉටු කරන දෙපාර්තමේන්තුවකට අයත් වේ.

***Internal control** — The process designed, implemented and maintained by those charged with governance, management and other personnel to provide reasonable assurance about the achievement of an entity’s objectives with regard to reliability of financial reporting, effectiveness and efficiency of operations, and compliance with applicable laws and regulations. The term “controls” refers to any aspects of one or more of the components of internal control.

***අභ්‍යන්තර පාලනය** — මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ විශ්වනීයත්වය මෙහෙයුම්වල සඵලත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාවය සහ අදාළ නීති සහ රෙගුලාසි සමඟ අනුකූලවීම පිළිබඳව අස්තීත්වයේ අරමුණු වලට සාධාරණ සහතිකයක් සැපයීම සඳහා පාලනය හා අය කළමනාකාරිත්වය සහ අනික් පිරිස විසින් සැලසුම් කර ක්‍රියාවේ යොදවනු ලබන ක්‍රියාවලියයි. “පාලනය” යන පදය අභ්‍යන්තර පාලනයේ එක් එක් හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක සංරචකයන්වල ඕනෑම පැතිකඩක් යොමු කිරීමේදී යොදාගනු ලැබේ.

Investigate — Inquire into matters arising from other procedures to resolve them.

විමර්ශනය කිරීම — අනිකුත් පටිපාටීන් තුළින් මතුවන කරුණු විසඳීම සඳහා විභාග කිරීම.

IT environment — The policies and procedures that the entity implements and the IT infrastructure (hardware, operating systems, etc.) and application software that it uses to support business operations and achieve business strategies.

තොරතුරු තාක්ෂණ පරිසරය — අස්තීත්වය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ප්‍රතිපත්ති සහ තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල (දෘඪාංග මෙහෙයුම් පද්ධති ආදිය) සහ ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් සහ ව්‍යාපාර උපායන් සඵලකර ගැනීමට ආධාර වන අයුරින් එය පාවිච්චි කරන යෙදුම් මෘදුකාංග.

Limited assurance engagement —(see Assurance engagement)

සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරයන් — (සහතික කිරීමේ කාර්යභාරයන් බලන්න)

***†Listed entity** — An entity whose shares, stock or debt are quoted or listed on a recognized stock exchange, or are marketed under the regulations of a recognized stock exchange or other equivalent body.

***†ලැයිස්තුගත අස්තීත්වය** — එහි කොටස් ව්‍යාපාර වස්තු හෝ ණය පිලිගත් කොටස් වෙළඳපොළක මිල ප්‍රකාශ කිරීම හෝ ලැයිස්තුගත කිරීම හෝ පිලිගත් කොටස් වෙළඳපොළක හෝ වෙනත් සමාන ආයතනයක රෙගුලාසි යටතේ අලෙවිකරන අස්තීත්වයක්.

***Management** — The person(s) with executive responsibility for the conduct of the entity’s operations. For some entities in some jurisdictions, management includes some or all of those charged with governance, for example, executive members of a governance board, or an owner-manager.

***කළමනාකරණය** — අස්තීත්වයේ මෙහෙයුම් පවත්වාගෙන යෑමට විධායක වගකීමක් ඇති පුද්ගලයා හෝ පුද්ගලයින්, සමහර අධිකරණ බල සීමාවන් වලදී සමහර අස්තීත්වයන් වලට කළමනාකරණයේ පාලනය හා සමහර හෝ සියළුම උදවිය ඇතුළත් කෙරේ. උදාහරණයක් වශයෙන් පාලක මණ්ඩලයේ සියළුම විධායක සාමාජිකයන් හෝ හිමිකාර කළමනාකරු.

***Management bias**—A lack of neutrality by management in the preparation of information.

***කළමනාකරණ පක්ෂග්‍රාහිත්වය** — තොරතුරු පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකරණයේ මධ්‍යස්ථතාවයක් නොමැතිකම.

***Management’s expert** — An individual or organization possessing expertise in a field other than accounting or auditing, whose work in that field is used by the entity to assist the entity in preparing the financial statements.

***කළමනාකරණයේ විශේෂඥයා** — විගණනය හෝ ගිණුම්කරණය හැර වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක විශේෂඥ දැනුමක් සතු පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක් වන අතර එකී ක්ෂේත්‍රයේ දැනුම අස්තීත්වය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා උදව්කර ගනු ලැබේ.

***Management’s point estimate** — The amount selected by management for recognition or disclosure in the financial statements as an accounting estimate.

***කළමනාකරණයේ කරුණු හැඟවීමට ඇස්තමේන්තුව** — කළමනාකරණය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගැනීම හෝ හෙළිදරව් කිරීමට තෝරාගත් වටිනාකම.

Misappropriation of assets — Involves the theft of an entity’s assets and is often perpetrated by employees in relatively small and immaterial amounts. However, it can also involve management who are usually more capable of disguising or concealing misappropriations in ways that are difficult to detect.

වත්කම් සාවද්‍ය පරිහරණය — අස්තීත්වයක වත්කම් සොරාගැනීම ඊට ඇතුළත්වන අතර එය බොහෝවිට සේවකයින් විසින් ඉතා සුළු සහ නොවැදගත් ප්‍රමාණයෙන් සිදු කෙරේ. කෙසේ වුවද, මේ සඳහා කළමනාකරණයද මෙයට හවුල් විය හැකි අතර සාමාන්‍යයෙන් ඔවුන්ට සාවද්‍ය පරිහරණය සොයා ගැනීමට අසීරු ක්‍රම මගින් සැඟවීමට හෝ වසන් කිරීමට පුළුවන.

***Misstatement** — A difference between the amount, classification, presentation, or disclosure of a reported financial statement item and the amount, classification, presentation, or disclosure that is required for the item to be in accordance with the applicable financial reporting framework. Misstatements can arise from error or fraud.

***අවප්‍රකාශන** — වාර්තාකරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක, අයිතමයක වටිනාකම, වර්ගීකරණය ඉදිරිපත් කිරීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම සහ අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන අකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව එම අයිතමය සඳහා අවශ්‍යවන වටිනාකම, වර්ගීකරණය ඉදිරිපත් කිරීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම අතර වෙනස.

Where the auditor expresses an opinion on whether the financial statements are presented fairly, in all material respects, or give a true and fair view, misstatements also include those adjustments of amounts, classifications, presentation, or disclosures that, in the auditor’s judgment, are necessary for the financial statements to be presented fairly, in all material respects, or to give a true and fair view.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ අන්දමට ඉදිරිපත් කර තිබේද හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් පෙන්නුම් කරන්නේදැයි විගණක විසින් මතයක් ප්‍රකාශකරන කල්හි, අවප්‍රකාශන වලට මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ අන්දමින් ඉදිරිපත් කිරීමට හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයක් පෙන්නුම් කිරීමට, විගණනයේ විනිශ්චයට අනුව අවශ්‍ය වන වටිනාකම්වල සමගැලපීම් ද වර්ගීකරණය කර ඉදිරිපත් කිරීම හෝ හෙළිදරව් කිරීමද ඇතුළත් වන සේය.

***Misstatement of fact** — Other information that is unrelated to matters appearing in the audited financial statements that is incorrectly stated or presented. A material misstatement of fact may undermine the credibility of the document containing audited financial statements.

***කරුණු අවප්‍රකාශනය** — විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පෙන්නුම් කරන කරුණු වලට සම්බන්ධයක් නොමැති වැරදි ලෙස සඳහන් කළ හෝ ඉදිරිපත් කරන වෙනත් තොරතුරු, කරුණක ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක ඇතුළත් ලියවිල්ලක විශ්වාසනාව පිළිගැනීමට හානිකර විය හැක.

***Modified opinion**—A qualified opinion, an adverse opinion or a disclaimer of opinion.

***විකරණය කළ මතය** — විකරණය කළ මතයක් අහිතකර මතයක් හෝ මතය වියාවනය කිරීමක්.

***Monitoring (in relation to quality control)**— A process comprising an ongoing consideration and evaluation of the firm’s system of quality control, including a periodic inspection of a selection of completed engagements, designed to provide the firm with reasonable assurance that its system of quality control is operating effectively.

***සමීක්ෂණය (තත්ත්ව පාලනයට සම්බන්ධව)** — සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය කායඝීක්ෂම ලෙස ක්‍රියාත්මක වන වගට සාධාරණ සහතිකවීමක් සමාගමට සැලසීමට තෝරාගත් නිමකළ කායඝීභාරයක් නිරන්තර පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම ඇතුළුව සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය පිළිබඳව අධීක්ෂණ සැලකිල්ලක් සහ ඇගයීම ඇතුළත් ක්‍රියාවලිය වේ.

Monitoring of controls — A process to assess the effectiveness of internal control performance over time. It includes assessing the design and operation of controls on a timely basis and taking necessary corrective actions modified for changes in conditions. Monitoring of controls is a component of internal control.

පාලනයන් සමීක්ෂණය — කාලයක් තුළ අභ්‍යන්තර පාලනයේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ සඵලතාවය තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය. කාලානුරූපව පාලනයන් සකස් කිරීම සහ මෙහෙය වීම පිළිබඳව තක්සේරු කිරීම සහ තත්වයන් වෙනස්වීමේදී අවශ්‍ය වෙනස් කළ නිවැරදි ක්‍රියාමාර්ගයන් ගැනීමද ඇතුළත් වේ. පාලනයන් සමීක්ෂණය කිරීම අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචකයකි.

***Negative confirmation request** — A request that the confirming party respond directly to the auditor only if the confirming party disagrees with the information provided in the request.

***සාමාන්‍යමත තහවුරු කිරීමේ ඉල්ලීම** — ඉල්ලීමේ සඳහන් කර ඇති තොරතුරු සමග තහවුරු කිරීමේ පාර්ශවය එකඟ නොවන්නේ නම් පමණක් තහවුරු කිරීමේ පාර්ශවය සෘජුව විගණකට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ ඉල්ලීමකි.

***Network**—A larger structure:

- (a) That is aimed at cooperation, and
- (b) That is clearly aimed at profit or cost-sharing or shares common ownership, control or management, common quality control policies and procedures, common business strategy, the use of a common brand name, or a significant part of professional resources.

***ජාලය** — පහත දැ සපුරාලන විශාල ව්‍යුහයකි.

- (අ) සහයෝගීතාවය අභිප්‍රාය කරගත්, සහ
- (ආ) පැහැදිලිවම ලාභය හෝ පිරිවැය බෙදාගැනීම හෝ පොදු අයිතියක් හවුලේ බුක්ති විඳීම, පාලනය හෝ කළමනාකරණය පොදු තත්වපාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටිත් පොදු ව්‍යාපාරික ක්‍රමෝපාය පොදු සන්නම හෝ වෘත්තීය සම්පත් සැලකිය යුතු කොටසක් පාවිච්චි කිරීම.

***Network firm** — A firm or entity that belongs to a network.

***ජාල සමාගම** — ජාලයකට අයත් සමාගමක් හෝ අස්තීත්වයකි.

***Non-compliance (in the context of SLAuS 250¹³)** — Acts of omission or commission by the entity, either intentional or unintentional, which are contrary to the prevailing laws or regulations. Such acts include transactions entered into by, or in the name of, the entity, or on its behalf, by those charged with governance, management or employees. Non-compliance does not include personal misconduct (unrelated to the business activities of the entity) by those charged with governance, management or employees of the entity.

***අනුකූලතාවය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250¹³ යේ පද සම්බන්ධය පරිදි)** — අස්තීත්වය විසින් පවතින නීති හෝ රෙගුලාසි වලට පටහැනි එමෙන්ම චේතනිකව හෝ අචේතනිකව කරන අකරන හෝ කරන ක්‍රියාවන් හැඳින්වීමට යෙදේ. එවැනි දෝෂ වලට පාලනය බාර කළමනාකරණය හෝ සේවකයින් විසින් ඇතුළත්වූ ගනුදෙනු හෝ ඇතුළත් නොවේ. අස්තීත්වයේ නමින් හෝ ඒ වෙනුවට ඵලඹී ගනුදෙනු ඇතුළත් වේ. අනුකූලතාවයට පාලනය බාර අයවලුන් කළමනාකාරීත්වය අස්තීත්වයේ සේවකයන්ගේ පෞද්ගලික විෂමාවාරයට (අස්තීත්වයේ ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරකම් වලට සම්බන්ධයක් නොමැති) ඇතුළත් නොවේ.

13 SLAuS 250, “Consideration of Laws and Regulations in an Audit of Financial Statements.”
13 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී නීති සහ රෙගුලාසි සලකා බැලීම.

***Non-response** — A failure of the confirming party to respond, or fully respond, to a positive confirmation request, or a confirmation request returned undelivered.

ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම — ධනාත්මක තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීමකට තහවුරු කිරීමේ පාර්ශවය විසින් ප්‍රතිචාරයක් දැක්වීමට අපොහොසත්වීම හෝ තහවුරු කිරීමේ ඉල්ලීම භාර නොදීම නිසා ආපසු එවීම.

***Non-sampling risk** — The risk that the auditor reaches an erroneous conclusion for any reason not related to sampling risk.

නියැදි නොවන අවදානම — නියැදි අවදානමට සම්බන්ධ නොවන ඕනෑම හේතුවක් නිසා විගණක දෝෂ සහිත නිගමනයකට එලඹීමේ අවදානම.

Observation — Consists of looking at a process or procedure being performed by others, for example, the auditor’s observation of inventory counting by the entity’s personnel, or of the performance of control activities.

නිරීක්ෂණය — උදාහරණ ලෙස අස්තීත්වයේ සේවක පිරිස විසින් බඩු තොග ගණන් ගැනීම හෝ පාලන ක්‍රියාවලි ඉටුකිරීම විගණක විසින් නිරීක්ෂණය කිරීම වැනි අන් අය විසින් ඉටු කරනු ලබන ක්‍රියාවලි හා පටිපාටීන් දෙස බලා සිටීම වැනි දැයින් සමන්විත වේ.

***Opening balances** — Those account balances that exist at the beginning of the period. Opening balances are based upon the closing balances of the prior period and reflect the effects of transactions and events of prior periods and accounting policies applied in the prior period. Opening balances also include matters requiring disclosure that existed at the beginning of the period, such as contingencies and commitments.

ආරම්භක ශේෂයන් — කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ පැවති ගිණුම් ශේෂ වේ. පෙර කාලපරිච්ඡේදයේ පියවන ශේෂ මත ආරම්භක ශේෂ පදනම් වන අතර ඉන් පෙර කාලපරිච්ඡේදවල සිදුවූ ගනුදෙනු සහ පෙර කාලපරිච්ඡේදයේ භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිඵල ගෙන හැර දක්වයි. ආරම්භක ශේෂයන් තුළ කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ පැවති අසම්භාව්‍යයන් සහ බැඳීම් වැනි අනාවරණය කළයුතු කරුණු ද ඇතුළත් වේ.

***Other information** — Financial and non-financial information (other than the financial statements and the auditor’s report thereon) which is included, either by law, regulation, or custom, in a document containing audited financial statements and the auditor’s report thereon.

***වෙනත් තොරතුරු** — විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒ මත වූ විගණන වාර්තාව සමන්විත ලියවිල්ලක එක්කෝ නීතිය, රෙගුලාසි හෝ සිරිත් මගින් ඇතුළත් කර ඇති මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන තොරතුරු (මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒ මත වූ විගණකගේ වාර්තාව හැර).

***Other Matter paragraph** — A paragraph included in the auditor’s report that refers to a matter other than those presented or disclosed in the financial statements that, in the auditor’s judgment, is relevant to users’ understanding of the audit, the auditor’s responsibilities or the auditor’s report.

***වෙනත් කරුණු ඡේදය** — එනම් විගණකගේ විනිශ්චය අනුව විගණනය පිළිබඳව පරිශීලකයන්ගේ අවබෝධයට අදාළ වන විගණකගේ වගකීම හෝ විගණකගේ වාර්තාව පිළිබඳව, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කර ඇති හෝ හෙළිදරව් කර ඇති හැර, වෙනස් කරුණකට යොමු කර ඇති විගණකගේ වාර්තාවේ ඇතුළත් කර ඇති ඡේදය.

***Outcome of an accounting estimate** — The actual monetary amount which results from the resolution of the underlying transaction(s), event(s) or condition(s) addressed by the accounting estimate.

***ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ප්‍රතිඵලය** — ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව විසින් අවධානයට ලක්කළ (පාදක කර ගත්) ගනුදෙනු සිද්දිය(න්) හෝ තත්වය(න්) නිශ්චය කිරීමේ ප්‍රතිඵලය වශයෙන් වන සත්‍ය මූල්‍යමය වටිනාකම.

Overall audit strategy — Sets the scope, timing and direction of the audit, and guides the development of the more detailed audit plan.

සමස්ත විගණන ක්‍රමෝපාය — විගණනයේ විෂය පථය, කාලවකවානු සහ මෙහෙයවීම නිගමනය කිරීම සහ වඩාත් සවිස්තරාත්මක විගණන සැලසුම් සංවර්ධනය කිරීමට මඟපෙන්වීම්.

*†*Partner* — Any individual with authority to bind the firm with respect to the performance of a professional services engagement.

*† *හවුල්කරු* — වෘත්තීය සේවා කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීම සම්බන්ධව සමාගම බැඳීමකට ලක් කිරීමට අධිකාරිය ඇති ඕනෑම පුද්ගලයෙකි.

**Performance materiality* — The amount or amounts set by the auditor at less than materiality for the financial statements as a whole to reduce to an appropriately low level the probability that the aggregate of uncorrected and undetected misstatements exceeds materiality for the financial statements as a whole. If applicable, performance materiality also refers to the amount or amounts set by the auditor at less than the materiality level or levels for particular classes of transactions, account balances or disclosures.

**ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය* — සමස්ථයක් වශයෙන් නිවැරදි නොකළ සහ අනාවරණය කර නොගත් අවප්‍රකාශයන්හි එකතුව මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වූ ප්‍රමාණාත්මකභාවය අහිඟවා යාමේ සම්භාවිතාව සුදුසු පහළ මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා විගණක විසින් මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවයට අඩුවෙන් තීරණය කරනු ලබන අගයක් හෝ අගයන් වේ. අදාළ විගණක විසින් ගනුදෙනු පන්ති, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම හෝ මට්ටම්වලට අඩුවෙන් තීරණය කරනු ලබන අගයක් හෝ අගයන් ද ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය ලෙස හඳුන්වයි.

*†*Personnel* — Partners and staff.

*† *ජීරීසි* — හවුල්කරුවන් හා සේවක මණ්ඩලය.

**Pervasive* — A term used, in the context of misstatements, to describe the effects on the financial statements of misstatements or the possible effects on the financial statements of misstatements, if any, that are undetected due to an inability to obtain sufficient appropriate audit evidence. Pervasive effects on the financial statements are those that, in the auditor’s judgment:

- (a) Are not confined to specific elements, accounts or items of the financial statements;
- (b) If so confined, represent or could represent a substantial proportion of the financial statements; or
- (c) In relation to disclosures, are fundamental to users’ understanding of the financial statements.

**පෘතුල වීම* — ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට අපොහොසත් වීම නිසා අනාවරණය කර ගැනීමට නොහැකි වූ යම් අවප්‍රකාශනයක් වෙතොත්, අවප්‍රකාශනය නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන බලපෑම හෝ අවප්‍රකාශනය නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත සිදු විය හැකි බලපෑම විස්තර කිරීමට අවප්‍රකාශන වල පද සම්බන්ධය සහිතව යොදා ගන්නා පදයකි. විගණකගේ විනිශ්චය අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පෘථුල බලපෑම පහත පරිදි වේ.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිශ්චිත මූලිකාංග, ගිණුම් හෝ අයිතම් වලට පමණක් සීමිත නොවේ.
- (ආ) එසේ නිශ්චිත වේ නම් එවිට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක ප්‍රමාණයන් නියෝජනය හෝ නියෝජනය වීමට ඉඩ ඇත.
- (ඇ) හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳව මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා පරිශීලකයන්ට අවශ්‍ය වේ.

**Population* — The entire set of data from which a sample is selected and about which the auditor wishes to draw conclusions.

**සංගහනය* — විගණක විසින් අපේක්ෂිත නිගමන වලට එළඹීම පිණිස නියැදියක් තෝරාගැනීම සඳහා පදනම් කරගනු ලබන සමස්ථ දත්ත කට්ටලයකි.

**Positive confirmation request* — A request that the confirming party respond directly to the auditor indicating whether the confirming party agrees or disagrees with the information in the request, or providing the requested information.

** ධනාත්මක තහවුරු කිරීමේ ඉල්ලීම* — ඉල්ලීමේ අඩංගු තොරතුරු සමඟ එකඟවීමට හෝ නොවීම දැන්වීමට හෝ ඉල්ලූ තොරතුරු සැපයීම සඳහා තහවුරු කිරීමේ පාර්ශවය විගණකට සෘජුව ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ ඉල්ලීමයි.

Practitioner — A professional accountant in public practice.

** වෘත්තීයයා* — පොදු පරිචයේ නියුතු වෘත්තීය ගණකාධිකාරී

**Preconditions for an audit* — The use by management of an acceptable financial reporting framework in the preparation of the financial statements and the agreement of management and, where appropriate, those charged with governance to the premise¹⁴ on which an audit is conducted.

** විගණකයන් සඳහා පුළුල් අවශ්‍යතාවයන්* — කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් යොදාගැනීම සහ කළමනාකරණය විසින් අදාළ තනි විගණනය මෙහෙයවිය යුතු ආකාරය පිළිබඳ පාලනය භාරව සිටින උදවිය සමඟ ඇති කරගත් එකඟතාවය¹⁴.

**Predecessor auditor* — The auditor from a different audit firm, who audited the financial statements of an entity in the prior period and who has been replaced by the current auditor.

** පූර්වගාමී විගණක* — අස්කින්වයේ පෙර වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කළ, වෙනත් විගණන සමාගමක විගණකවරයෙකු වන අතර ප්‍රවර්තන විගණකට පෙර විගණක ලෙස කටයුතු කළ විගණක වේ.

**Premise, relating to the responsibilities of management and, where appropriate, those charged with governance, on which an audit is conducted .— That management and, where appropriate, those charged with governance have acknowledged and understand that they have the following responsibilities that are fundamental to the conduct of an audit in accordance with SLAuSs. That is, responsibility:*

- (a) For the preparation of the financial statements in accordance with the applicable financial reporting framework, including where relevant their fair presentation ;
- (b) For such internal control as management and, where appropriate, those charged with governance determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error ; and
- (c) To provide the auditor with :
 - (i) Access to all information of which management and, where appropriate, those charged with governance are aware that is relevant to the preparation of the financial statements such as records, documentation and other matters;
 - (ii) Additional information that the auditor may request from management and, where appropriate, those charged with governance for the purpose of the audit; and
 - (iii) Unrestricted access to persons within the entity from whom the auditor determines it necessary to obtain audit evidence.

In the case of a fair presentation framework, (a) above may be restated as “for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the financial reporting framework,” or “for the

¹⁴ SLAuS 200, paragraph 13

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 13 ඡේදය

preparation of financial statements that give a true and fair view in accordance with the financial reporting framework.”

The “premise, relating to the responsibilities of management and, where appropriate, those charged with governance, on which an audit is conducted” may also be referred to as the “premise.”

* කාර්යයඵල ප්‍රමාණවත්බව — සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණවත්බව ඉක්මවන නිවැරදි නොකරන හෝ සොයා නොගත් අවප්‍රකාශනවල එකතුවේ යෝග්‍ය ලෙස අඩු මට්ටමට සමභාවිතාවය අඩු කිරීමට සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා විගණක විසින් වඩා අඩු ප්‍රමාණවත් බව පිහිටුවන අගය හෝ අගයන් වේ. යෝග්‍ය නම් විශේෂිත වූ ගනුදෙනු පන්ති, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා වඩා අඩු ප්‍රමාණවත් මට්ටම හෝ මට්ටම්වලට විගණක විසින් පිහිටුවන අගය හෝ අගයන් කාර්යයඵල ප්‍රමාණවත් බවෙන් අදහස් වේ.

* විගණනය සිදුකරන දෑ මත කළමනාකරණය සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී පාලනය භාරව සිටින අයගේ වගකීමට සම්බන්ධ පූර්විකාව. කළමනාකරණය සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී පාලනය භාරව සිටින අය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුව විගණනය සිදු කිරීමට පහත සඳහන් වගකීම මූලිකව තිබෙන බව පිළිගෙන සහ තේරුම් ගෙන තිබීම, එම වගකීම වනුයේ,

- (අ) ඔවුන්ගේ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමට අදාලවන අවස්ථාව ඇතුළුව යෝග්‍ය මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා;
- (ආ) කළමනාකරණය සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී පාලනය භාරව සිටින අය එවැනි අභ්‍යන්තර පාලන සඳහා වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නොමැතිව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිබව නිශ්චය කිරීම. සහ
- (ඇ) පහත සඳහන් දෑ විගණකට සැපයීමට;
 - i. වාර්තා ලියකියවිලි සහ වෙනත් කරුණු වැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාල කළමනාකරණය යෝග්‍ය නම් පාලනය භාරව සිටින අය දැනගෙන සිටින සියළුම තොරතුරුවලට පිවිසීම.
 - ii. විගණනයේ අරමුණ සඳහා කළමනාකරණය සහ යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී පාලනය භාරව සිටින අයගෙන් අමතර තොරතුරු විගණකට විමසිය හැකි බව; සහ
 - iii. අවශ්‍ය වන විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණක නිශ්චය කරන අස්තිත්වයේ පුද්ගලයන්ට බාධා රහිත ප්‍රවේශය.

සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව අවස්ථාවකදී, ඉහත (අ) මෙසේ නැවත ප්‍රකාශ කළ හැකිය, “මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාර සහ සාධාරණ බව දෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා” හෝ “මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව අනුව සහ සහ සාධාරණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා”.

කළමනාකරණය සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී පාලනය භාරව සිටින අයගේ හෝ වගකීමට සම්බන්ධ පූර්විකාව විගණනය සිදුකිරීමේදී පූර්විකාවක් වශයෙන් ද අදහස් කළ හැකිය.

Professional accountant — An individual who is a member of the ICASL.

*වෘත්තීය ගණකාධිකාරී*¹⁵ — ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ සාමාජිකයකු වන පුද්ගලයෙක්.

*Professional accountant in public practice*¹⁶ — A professional accountant, irrespective of functional classification (for example, audit, tax or consulting) in a firm that provides professional services. This term is also used to refer to a firm of professional accountants in public practice.

*කාර්යබද්ධ පරිච්ඡේද නියුතු වෘත්තීය ගණකාධිකාරී*¹⁶ — කාර්යබද්ධ වර්ගීකරණය කුමක් වුවත් උදාහරණයක් වශයෙන් විගණන, බදු හෝ උපදේශක වෘත්තීය සේවා සපයනු ලබන සමාගමක වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරයෙක්. මෙම පදය ප්‍රසිද්ධ පරිච්ඡේද නියුක්ත වෘත්තීය ගණකාධිකාරී සමාගමක් හැඳින්වීමට ද යොදා ගනු ලබයි.

¹⁵ SLAus 402. Audit Considerations relating to an Entry Using a Service Organization
¹⁵ ශ්‍රී.ල.ව.ා.ග. ආයතනයක් යොදා ගන්නා අස්තිත්වයක් සම්බන්ධ විගණනයේදී සැලකිය යුතු ද

¹⁶ As defined in the ICASL Code of Ethics for Professional Accountants

¹⁶ ශ්‍රී.ල.ව.ා.ග. ආයතනයේ වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන් සඳහා අවාර්ධර්ම වල නිර්වචනය කර ඇති පරිදි

**Professional judgment*— The application of relevant training, knowledge and experience, within the context provided by auditing, accounting and ethical standards, in making informed decisions about the courses of action that are appropriate in the circumstances of the audit engagement.

**වෘත්තීය විනිශ්චය* — විගණන කාර්යයේ නියුක්ත විමකදී උචිත තත්වයන් පිළිබඳව කටයුතු කිරීමට තීරණ ගැනීමේදී විගණන, ගිණුම්කරණ සහ ආචාරධර්ම ප්‍රමිති වලින් සපයන සම්බන්ධතාවයන් ඇතුළත ව්‍යවහාර කර ගනු ලබන අදාළ පුහුණුව දැනුම සහ පළපුරුද්ද.

**Professional skepticism* — An attitude that includes a questioning mind, being alert to conditions which may indicate possible misstatement due to error or fraud, and a critical assessment of evidence.

**වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතු* — දෝෂ හෝ වංචා නිසා අවප්‍රකාශන වලට තුඩුදෙන තත්වයන් පිළිබඳ ප්‍රශ්න කිරීමට නැඹුරු සිතක් සහ සාක්ෂි විවේචනාත්මකව තක්සේරු කිරීම ඇතුළත් ආකල්පයකි.

**Professional standards* — Sri Lanka Auditing Standards (SLAuSs) and relevant ethical requirements.

**වෘත්තීය ප්‍රමිතීන්* — ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) සහ අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්.

†Professional standards (in the context of SLSQC1¹⁷) — Engagement Standards issued by the Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka (ICASL), as defined in the ICASL’s *Preface to the Sri Lanka Auditing Standards and Sri Lanka Standard on Quality Control*, and relevant ethical requirements.

† වෘත්තීය ප්‍රමිති (ශ්‍රී.ල.න.පා.ප්‍ර. හි සම්බන්ධය පරිදි¹⁷) — ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ (ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ.) ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත සහ තත්ත්ව පාලනය පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිතියට වන ප්‍රස්ථාවනාවේ නිර්වචනය කර ඇති පරිදි ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකරණ ආයතනය විසින් නිකුත් කර ඇති කාර්යභාරයේ නියුතු වීම සඳහා වන ප්‍රමිති සහ අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා.

Projection — Prospective financial information prepared on the basis of:

- (a) Hypothetical assumptions about future events and management actions which are not necessarily expected to take place, such as when some entities are in a start-up phase or are considering a major change in the nature of operations; or
- (b) A mixture of best-estimate and hypothetical assumptions.

ප්‍රක්ෂේපණය — පහත පදනම අනුව පිළියෙල කළ අපේක්ෂා කරන මූල්‍ය තොරතුරු.

- (අ) සමහර අස්තීත්වයන් ඇරඹීමට සැරසෙන අදියරේදී හෝ මෙහෙයුම්වල ස්වභාවයේ විශාල වෙනසක් ඇති කිරීමට සැලකිල්ල යොමුකර ඇති දැ වැනි අවශ්‍යයෙන්ම සිදු වෙනැයි අපේක්ෂා නොකරන හැර අනාගත සිද්ධීන් පිළිබඳ කල්පිත උපකල්පනයක සහ කළමනාකරණ ක්‍රියාමාර්ග.
- (ආ) ඉතාම හොඳ ඇස්තමේන්තුව සහ කල්පිත උපකල්පනයන්වල මිශ්‍රණයකි.

Prospective financial information — Financial information based on assumptions about events that may occur in the future and possible actions by an entity. Prospective financial information can be in the form of a forecast, a projection or a combination of both. (see *Forecast* and *Projection*)

¹⁷ SLSQC 1, “Quality Control for Firms that Perform Audits and Reviews of Financial Statements, and Other Assurance and Related Services Engagements.”

¹⁷ ශ්‍රී.ල.ව.ප්‍ර. 1, “මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විගණක සහ සමාලෝචනය ඉටු කරන සහ වෙනත් සහතිකවීම් සහ සම්බන්ධිත සේවා වල කාර්යභාරය ඉටු කරන සමාගම් සඳහා තත්ත්ව පාලනය”

අපේක්ෂා කරන මූල්‍ය තොරතුරු — අනාගතයේ ඇතිවිය හැකි සිද්ධීන් සහ අස්තීත්වයකට ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ උපකල්පනයන් පදනම් කරගත් මූල්‍ය තොරතුරු, අපේක්ෂා කරන මූල්‍ය තොරතුරු, පුරෝකථනය ප්‍රක්ෂේපණය හෝ මේ දෙකෙහි සංයෝජනයක ස්වරූපයෙන් විය හැක. (පුරෝකථනය සහ ප්‍රක්ෂේපණය බලන්න)

Public sector — National governments, regional (for example, state, provincial, territorial) governments, local (for example, city, town) governments and related governmental entities (for example, agencies, boards, commissions and enterprises).

රාජ්‍ය අංශය — ජාතික රජයන්, ප්‍රාදේශීය (උදාහරණ වශයෙන් රාජ්‍ය, පළාත්, ප්‍රාදේශීය රජයන්) රජයන් පාලාත් (උදාහරණ වශයෙන් මහනගර, නගර) පළාත් ආයතන සහ සම්බන්ධිත රාජ්‍ය අස්තීත්වයන් (උදාහරණ වශයෙන් නියෝජිත ආයතන, මණ්ඩල, කොමිෂන් සහ ව්‍යවසායන්)

*†*Reasonable assurance (in the context of assurance engagements, including audit engagements, and quality control)* — A high, but not absolute, level of assurance.

*† *සාධාරණ සහතික වීම* — (විගණන කාර්යභාර සහ තත්ව පාලනයන් ඇතුළුව සහතිකවීම් කාර්යභාරයන්) ඉතාමත් හොඳ, එහෙත් සම්පූර්ණ නොවන සහතිකවීමක්.

Reasonable assurance engagement – (see *Assurance engagement*)

සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය (සහතිකවීමේ කාර්යභාරය බලන්න)

Recalculation — Consists of checking the mathematical accuracy of documents or records.

ප්‍රතිගණනය කිරීම — මෙයට ලේඛන හෝ සටහන්වල ගණිතමය නිරවද්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීම ඇතුළත් වේ.

**Related party*—A party that is either:

- (a) A related party as defined in the applicable financial reporting framework; or
- (b) Where the applicable financial reporting framework establishes minimal or no related party requirements:
 - (i) A person or other entity that has control or significant influence, directly or indirectly through one or more intermediaries, over the reporting entity;
 - (ii) Another entity over which the reporting entity has control or significant influence, directly or indirectly through one or more intermediaries; or
 - (iii) Another entity that is under common control with the reporting entity through having:
 - a. Common controlling ownership;
 - b. Owners who are close family members; or
 - c. Common key management.

However, entities that are under common control by a state (that is, a national, regional or local government) are not considered related unless they engage in significant transactions or share resources to a significant extent with one another.

* *සම්බන්ධිත පාර්ශවය* — පහත දැ සපුරාලන පාර්ශවයන්, එක්කෝ,

- (අ) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ නිර්වචිත සම්බන්ධිත පාර්ශවයක් හෝ
- (ආ) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව අවම හෝ කිසිදු සම්බන්ධි පාර්ශව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපිත නොකර ඇති අවස්ථාවක.

- (i) වාර්තාකරණ අස්තීත්වය මත එක් හෝ ඊට වඩා වැඩි අතරමැදියන් තුළින් සෘජුව හෝ වක්‍රව සැලකිය යුතු බලපෑමක් හෝ පාලනයන් ඇති පුද්ගලයෙකු හෝ වෙනත් අස්තීත්වයක්.
- (ii) වාර්තාකරණ අස්තීත්වයට එක් හෝ ඊට වඩා වැඩි අතර මැදියන් තුළින් සෘජුව හෝ වක්‍රව පාලනය හෝ සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති වෙනත් අස්තීත්වයක් හෝ,
- (iii) පහත දෑ මගින් වාර්තාකරණ අස්තීත්වය සමග පොදු පාලනයන් ඇති වෙනත් අස්තීත්වයක්.
 - අ. පොදු පාලන හිමිකමක්.
 - ආ. අයිතිකරුවන් සම්පතම පවුලේ සාමාජිකයින්ට වීම; හෝ
 - ඇ. පොදු ප්‍රධාන කළමනාකරණය.

කෙසේ නමුදු, රජයන් විසින් පොදුවේ පාලනය වන අස්තීත්වයන් (එනම් ජාතික ප්‍රාදේශීය හෝ පළාත් පාලන ආයතන ඔවුන් සැලකිය යුතු ගනුදෙනුවල නිරත වී ඇතිනම් හෝ එකිනෙක අතර සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකට සම්පත් බෙදාගත හොත් මිස සම්බන්ධිත යයි සලකනු නොලැබේ.

Related services — Comprise agreed-upon procedures and compilations.

සම්බන්ධිත සේවා — එකඟතාවයට පැමිණි ක්‍රියාපටිපාටීන් සහ සකස් කිරීම් වලින් සමන්විත වේ.

**†Relevant ethical requirements* — Ethical requirements to which the engagement team and engagement quality control reviewer are subject, which ordinarily comprise Parts A and B of the ICASL’s *Code of Ethics for Professional Accountants* (ICASL Code) together with national requirements that are more restrictive.

**†අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්* - කායථියේ නියුක්ත කණ්ඩායම සහ කායථියේ නියුක්ත තත්ව පාලන සමාලෝචක යටත්වන ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී.ල.ව.ග.අ. යේ වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන් සඳහා වන අ සහ ආ කොටස් වලින් සමන්විත සංග්‍රහයට (ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ. සංග්‍රහය) සහ වඩාත් සීමාකාරී වන ජාතික අවශ්‍යතාවන්ට යටත් වේ.

Reperformance — The auditor’s independent execution of procedures or controls that were originally performed as part of the entity’s internal controls.

පුනී ඉටු කිරීම — අස්තීත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ කොටසක් වශයෙන් විගණක ස්වාධීනව ක්‍රියාවේ යෙදවීම මුල්වරට ඉටුකළ ක්‍රියාපටිපාටි හෝ පාලනයන්.

**Report on the description and design of controls at a service organization (referred to in SLAuS 402¹⁸ as a type 1 report)*—A report that comprises:

- (a) A description, prepared by management of the service organization, of the service organization’s system, control objectives and related controls that have been designed and implemented as at a specified date; and
- (b) A report by the service auditor with the objective of conveying reasonable assurance that includes the service auditor’s opinion on the description of the service organization’s system, control objectives and related controls and the suitability of the design of the controls to achieve the specified control objectives.

** සේවා ආයතනයේ පාලනයන්ගේ සැලසුම සහ විස්තර පිළිබඳ වාර්තාව. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 402¹⁸) හි 1 වන වර්ගයේ වාර්තාවක් ලෙස යොමුකරන) - පහත දෑ වලින් සමන්විත වාර්තාව :*

¹⁸ SLAuS 402, “Audit Considerations Relating to an Entity Using a Service Organization.”

- (අ) සැලසුම් කර නිශ්චිත දිනයකදී සිට ක්‍රියාවට නැංවූ, සේවා සංවිධානයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කළ සේවා සංවිධානයේ පද්ධතිය, පාලන අරමුණු සහ සම්බන්ධිත පාලනයන් පිළිබඳව විස්තරයෙන් සහ,
- (ආ) නිශ්චය කරන ලද පාලන අරමුණු මුද්‍රත්පත් කර ගැනීමට සැලසුම් කළ, පාලනයන් හි යෝග්‍යතාවය සහ සේවා ආයතනයේ පද්ධතියේ පාලන අරමුණු සහ සම්බන්ධිත පාලනය පිළිබඳව විස්තරය මත සේවා විගණකගේ මතය ඇතුළත් සාධාරණ සහතිකවීමක් පලකිරීමේ අරමුණ සහිත සේවා විගණකගේ වාර්තාව.

**Report on the description, design, and operating effectiveness of controls at a service organization (referred to in SLAuS 402 as a type 2 report)—A report that comprises:*

- (a) A description, prepared by management of the service organization, of the service organization’s system, control objectives and related controls, their design and implementation as at a specified date or throughout a specified period and, in some cases, their operating effectiveness throughout a specified period; and
- (b) A report by the service auditor with the objective of conveying reasonable assurance that includes:
 - (i) The service auditor’s opinion on the description of the service organization’s system, control objectives and related controls, the suitability of the design of the controls to achieve the specified control objectives, and the operating effectiveness of the controls; and
 - (ii) A description of the service auditor’s tests of the controls and the results thereof.

**සේවා ආයතනයක පාලනයන්වල සැලසුම් කිරීම සහ මෙහෙයුම් පිළිබඳ විස්තර වාර්තාව (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 402 හි වන වර්ගයේ වාර්තාවක් ලෙස යොමු කරන) පහත දැවලින් සමන්විත වාර්තාව.*

- (අ) සැලසුම් කළ නිශ්චිත දිනක සිට හෝ නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් පුරාම සහ සමහර අවස්ථා වලදී ඒවායේ මෙහෙයුම් සඵලතාවය නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් පුරාව තුළම ක්‍රියාවට නැංවූ, සේවා සංවිධානයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කළ සේවා සංවිධානයේ පද්ධතිය, පාලන අරමුණු සහ සම්බන්ධිත පාලනය පිළිබඳ විස්තරයම සහ,
- (ආ) පහත දැ ඇතුළත් වන සාධාරණ සහතික කිරීමක් පලකිරීමේ අරමුණින් සේවා විගණක කරනු ලබන වාර්තාව;
 - (i) පාලනයන් හි මෙහෙයුම් සඵලතාවය නිශ්චය කරන ලද පාලන අරමුණු මුද්‍රත්පත් කර ගැනීමට සැලසුම් කළ පාලනයන්හි යෝග්‍යතාවය සහ සේවා ආයතනයේ පද්ධතියේ පාලන අරමුණු සහ සම්බන්ධිත පාලනය පිළිබඳව වන විස්තරාත්මක සේවා විගණකගේ මතය.
 - (ii) සේවා විගණකගේ පාලන පරීක්ෂාවන්ගේ විස්තරයක් සහ එහි ප්‍රතිඵල.

Responsible party—The person (or persons) who:

- (a) In a direct reporting engagement, is responsible for the subject matter; or
- (b) In an assertion-based engagement, is responsible for the subject matter information (the assertion), and may be responsible for the subject matter.

The responsible party may or may not be the party who engages the practitioner (the engaging party).

¹⁸ ශ්‍රී.ල.ව.ප්‍ර. 402, “සේවා ආයතනයක් යොදා ගන්නා අස්තිත්වයක් සම්බන්ධ විගණනයේදී සැලකිය යුතු දෑ”

වගකිවයුතු පාර්ශවය—

(අ) සෘජුවම වාර්තාකරණ කායඝීභාරයකදී විෂය කරුණු පිළිබඳ වගකිව යුතු; හෝ,

(ආ) සැදැහුම් පදනම් කරගත් කායඝීභාරයකදී විෂය කරුණු තොරතුරු සඳහා වගකිවයුතු (සැදැහුම) සහ විෂය කරුණ සඳහා වගකිවයුතු විය හැකි පුද්ගලයා (හෝ පුද්ගලයින්)

වගකිවයුතු පාර්ශවය වෘත්තිකයෙකු (කාර්යභාරයේ නියුතු විට) කාර්යභාරයේ යොදවන පාර්ශවය වීමට හෝ නොවීමට පුළුවන.

Review (in relation to quality control) — Appraising the quality of the work performed and conclusions reached by others.

සමාලෝචනය (තත්ව පාලනයට සම්බන්ධව යෙදෙන) — වෙනත් අය ඉටු කරන ලද වැඩවල තත්වය සහ ඵලඹී නිගමන තක්සේරු කිරීම.

*Review engagement—*The objective of a review engagement is to enable an auditor to state whether, on the basis of procedures which do not provide all the evidence that would be required in an audit, anything has come to the auditor’s attention that causes the auditor to believe that the financial statements are not prepared, in all material respects, in accordance with an applicable financial reporting framework.

සමාලෝචන කායඝීභාරය — සමාලෝචන කායඝීභාරයක අරමුණ වන්නේ විගණයකදී අවශ්‍යවන සියළුම සාක්ෂි නොසැපයෙන ක්‍රියාපටිපාටීන් පදනම් කරගෙන බලන කළ සෑම වැදගත් අංශයකින්ම අදාළ වන මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවකට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කොට නැති බව විගණකට විශ්වාස කිරීමට හේතුවන කරුණු කිසිවක් විගණකගේ අවධානයට යොමු වී ඇතිදැයි ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකට උපකාරී වේ.

*Review procedures —*The procedures deemed necessary to meet the objective of a review engagement, primarily inquiries of entity personnel and analytical procedures applied to financial data.

සමාලෝචන ක්‍රියාපටිපාටි — සමාලෝචන කායඝීභාරයක අරමුණ ළඟාකර ගැනීමට අවශ්‍යයැයි සිතන ක්‍රියා පටිපාටීන් මූලික වශයෙන් අස්තිත්වයේ කායඝීමණ්ඩලයේ සාමාජිකයින්ගේ සහ මූල්‍ය දත්ත වලට ව්‍යවහාර කළ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටිය විමසීම් කිරීම.

**Risk assessment procedures —* The audit procedures performed to obtain an understanding of the entity and its environment, including the entity’s internal control, to identify and assess the risks of material misstatement, whether due to fraud or error, at the financial statement and assertion levels.

**අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටීන් —* මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සැදැහුම් මට්ටම්වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම, වංචා හෝ වැරදි නිසා වුවාද යන්න හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම් සඳහා වූ අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අස්තිත්වය හා ඵහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීම පිණිස ඉටු කරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන්.

**Risk of material misstatement—*The risk that the financial statements are materially misstated prior to audit. This consists of two components, described as follows at the assertion level:

- (a) *Inherent risk—*The susceptibility of an assertion about a class of transaction, account balance or disclosure to a misstatement that could be material, either individually or when aggregated with other misstatements, before consideration of any related controls.
- (b) *Control risk—*The risk that a misstatement that could occur in an assertion about a class of transaction, account balance or disclosure and that could be material, either individually or when aggregated with other misstatements, will not be prevented, or detected and corrected, on a timely basis by the entity’s internal control.

*ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් ගෙන් වන අවදානම — විගණනයකට පෙර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම. මෙය කොටස් දෙකකින් සමන්විත වන අතර ඒවා සැදැහුම් මට්ටමේ දී පහත පරිදි විස්තර කෙරේ.

(අ) ආවේණික අවදානම — සම්බන්ධිත පාලන ක්‍රම සැලකිල්ලට භාජනය කිරීමට පෙර, එක්කෝ වෙනත් යම් අවප්‍රකාශන තනිව හෝ සමූහයක් ලෙස එකට ගෙන සලකා බලන විට ගනුදෙනු පංතියක ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙළිදරව් කළ සැදැහුමක ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි අවප්‍රකාශන ඇති වීමට ඇති ඉඩකඩ ආවේණික අවදානම වේ.

(ආ) පාලන අවදානම — පාලන අවදානම යටතේ ගනුදෙනු පංතියක ගිණුම් ශේෂයන් හෝ අනාවරණයන් පිළිබඳ සැදැහුමක සිදුවිය හැකි අවප්‍රකාශන තනිව ගත්කල හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශන යෙන් සමග එකට ගත්කල ඇතිවිය යුතු සැලකිය යුතු තරම් විශාල වූ අවප්‍රකාශනයන් අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයක් මගින් ඒවා වළක්වා ගැනීම, සොයා ගැනීම සහ නිවැරදි කිරීම කාලානුරූපව සිදු නොවන විටක ඇති වන අවදානම, පාලන අවදානම වේ.

*Sampling — (see Audit sampling)

* නියැදිකරණය — (විගණන නියැදිකරණය බලන්න.)

*Sampling risk — The risk that the auditor’s conclusion based on a sample may be different from the conclusion if the entire population were subjected to the same audit procedure. Sampling risk can lead to two types of erroneous conclusions:

- (a) In the case of a test of controls, that controls are more effective than they actually are, or in the case of a test of details, that a material misstatement does not exist when in fact it does. The auditor is primarily concerned with this type of erroneous conclusion because it affects audit effectiveness and is more likely to lead to an inappropriate audit opinion.
- (b) In the case of a test of controls, that controls are less effective than they actually are, or in the case of a test of details, that a material misstatement exists when in fact it does not. This type of erroneous conclusion affects audit efficiency as it would usually lead to additional work to establish that initial conclusions were incorrect.

* නියැදිකරණ අවදානම — නියැදියක් පදනම් කොට ගෙන විගණක එළඹෙන නිගමනය මුළු සංගහණයට ඒ හා සමාන විගණන ක්‍රියාපටිපාටියකට ලක් කලේ නම් එළඹෙන නිගමනය වෙනස් වීමට ඇති හැකියාව මත නියැදි අවදානම පැනනගී. නියැදි අවදානම දෝෂමය නිගමන වර්ග දෙකකට මග පෑදිය හැකිය.

(අ) පාලන පරීක්ෂාවන් වලදී පාලනයන් ඒවායේ සත්‍ය ස්වභාවයට වඩා සඵල වීම හෝ සවිස්තරාත්මක පරීක්ෂාවකදී, එය එසේ වුවද ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් නොපවතිනු ඇත. විශේෂයෙන් විගණක මෙවැනි වර්ගයේ වැරදි සහගත නිගමන පිළිබඳ සැලකිල්ලක් දක්වන්නේ එය විගණන සඵලදායකත්වයට කරන බලපෑම මෙන්ම එය යෝග්‍ය නොවන විගණන මතයකට තුඩු දීමට ඉඩ ඇති බැවිනි.

(ආ) පාලන පරීක්ෂාවන් වලදී පාලනයන් ඒවායේ නියම ස්වභාවයට වඩා අඩුවෙන් සඵල වීම හෝ සවිස්තරාත්මක පරීක්ෂාවකදී, එය එසේ නොවුවද ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පවතිනු ඇත. මෙවැනි වර්ගයක වැරදි සහගත නිගමන විගණන සඵලදායකත්වය බලපානුයේ සාමාන්‍ය ඒවා නිසා මුල් නිගමනය වැරදි බවට තහවුරු කිරීමට අමතර වැඩ කොටසක් කළයුතු බැවිනි.

*Sampling unit — The individual items constituting a population.

* නියැදිකරණ ඒකකය — සංගහණයක අඩංගු එක් එක් අයිතමි.

Scope of a review — The review procedures deemed necessary in the circumstances to achieve the objective of the review.

සමාලෝචනයක විෂය පථය — සමාලෝචනයේ අරමුණ ඉෂ්ඨ කර ගැනීම සඳහා අවස්ථානුකූලව අවශ්‍යයයි හැඟෙන සමාලෝචන ක්‍රියාපටිපාටි.

***Service auditor** — An auditor who, at the request of the service organization, provides an assurance report on the controls of a service organization.

*** සේවා විගණක** — සේවා ආයතනයක ඉල්ලීම පරිදි, සේවා ආයතනයක පාලනයන් පිළිබඳ සහතික වීමේ වාර්තාවක් සපයන විගණක.

***Service organization** — A third-party organization (or segment of a third-party organization) that provides services to user entities that are part of those entities’ information systems relevant to financial reporting.

*** සේවා ආයතනය** — සම අස්තිත්වයන්වල කොටස් වන භාවිත අස්තිත්වයන්ට මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධති සේවා සපයන තුන්වන පාර්ශවයේ සංවිධානයක් (හෝ තුන්වන පාර්ශවයේ සංවිධානයක ඛණ්ඩයක්).

***Service organization’s system** — The policies and procedures designed, implemented and maintained by the service organization to provide user entities with the services covered by the service auditor’s report.

*** සේවා සංවිධානයේ පද්ධතිය** — සේවා විගණකගේ වාර්තාවෙන් ආවරණය කළ සේවා සැපයීම සඳහා භාවිතා අස්තිත්වයට නිකුත් කිරීම සේවා සංවිධානය විසින් සැලසුම් කර, ක්‍රියාත්මක කර, සහ පවත්වාගෙන යනු ලබන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි.

Significance — The relative importance of a matter, taken in context. The significance of a matter is judged by the practitioner in the context in which it is being considered. This might include, for example, the reasonable prospect of its changing or influencing the decisions of intended users of the practitioner’s report; or, as another example, where the context is a judgment about whether to report a matter to those charged with governance, whether the matter would be regarded as important by them in relation to their duties. Significance can be considered in the context of quantitative and qualitative factors, such as relative magnitude, the nature and effect on the subject matter and the expressed interests of intended users or recipients.

වැදගත්කම — පද සම්බන්ධයක් වශයෙන් ගත්විට කරුණක් පිළිබඳ සාපේක්ෂ වැදගත්කම, වෘත්තිකයකු විසින් එම කරුණේ වැදගත්කම විනිශ්චය කරනු ලබන්නේ එය සැලකිල්ලට භාජනය කරන පද සම්බන්ධය අනුවය. උදාහරණයක් වශයෙන් මෙයට වෘත්තිකයාගේ වාර්තාව පාවිච්චි කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නන් තීරණ වෙනස් කිරීමේ සාධාරණ බලාපොරොත්තුව හෝ බලපෑමක් ඇති කිරීමට හෝ තවත් උදාහරණයක් වශයෙන් සම්බන්ධය පාලනය භාරව සිටින අයට වාර්තා කිරීම පිළිබඳව ඔවුන්ගේ රාජකාරිය අනුව කරුණු වැදගත් කොට සැලකිය යුතු දැයි ඔවුන්ගේ තීරණය විනිශ්චය වීම. සම්බන්ධිත විශාලත්වය විෂය මූලයේ ස්වභාවය හා එහි බලපෑම සහ පාවිච්චි කිරීමට අපේක්ෂිතයන් හෝ ලබන්නන්ගේ ප්‍රකාශිත අපේක්ෂාවන් වැනි ප්‍රමාණාත්මක සාධක අනුව සැලකිය හැකිය.

***Significant component** — A component identified by the group engagement team (i) that is of individual financial significance to the group, or (ii) that, due to its specific nature or circumstances, is likely to include significant risks of material misstatement of the group financial statements.

*** සැලකිය යුතු සංරචකය** — (i) සමූහයකට තනිව සැලකිය යුතු මූල්‍යමය හෝ (ii) එහි නිශ්චිත ස්වභාවය හෝ තත්වයන් නිසා හෝ සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සැලකිය යුතු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතුළත්වීමට ඇති අවදානම ඇති සමූහයේ කාර්යභාරය නියුතු කණ්ඩායම හඳුනාගත් සංරචකයන්.

***Significant deficiency in internal control** — A deficiency or combination of deficiencies in internal control that, in the auditor’s professional judgment, is of sufficient importance to merit the attention of those charged with governance.

*** අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු ඌනතාවයන්** — විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චයට අනුව පාලනයට වගකිවයුතු අයගේ සුදුසු වන අවධානයට යොමුවිය යුතු අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඌනතාවන් හෝ ඌනතා සමූහයක්.

***Significant risk** — An identified and assessed risk of material misstatement that, in the auditor’s judgment, requires special audit consideration.

***සැලකිය යුතු අවදානම** — විගණකගේ විනිශ්චයට අනුව විශේෂ විගණන අවධානයක් යොමුවිය යුතු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් හඳුනාගත් සහ තක්සේරු කළ අවදානම.

Smaller entity—An entity which typically possesses qualitative characteristics such as:

- (a) Concentration of ownership and management in a small number of individuals (often a single individual – either a natural person or another enterprise that owns the entity provided the owner exhibits the relevant qualitative characteristics); and
- (b) One or more of the following:
 - (i) Straightforward or uncomplicated transactions;
 - (ii) Simple record-keeping;
 - (iii) Few lines of business and few products within business lines;
 - (iv) Few internal controls;
 - (v) Few levels of management with responsibility for a broad range of controls; or
 - (vi) Few personnel, many having a wide range of duties.

These qualitative characteristics are not exhaustive, they are not exclusive to smaller entities, and smaller entities do not necessarily display all of these characteristics.

කුඩා අස්තීත්වය — දර්ශීය ලෙස පහත සඳහන් කර ඇති ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණයන් සතු අස්තීත්වයකි.

(අ) අයිතිය සහ කළමනාකරණය තනි පුද්ගලයින් කුඩා සංඛ්‍යාවක් මත කේන්ද්‍රගත වීම. (බොහෝ විට එක් තනි පුද්ගලයෙකු ස්වභාවික පුද්ගලයෙක් හෝ අයිතිකරු අදාළ ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණ පෙන්වන්නේ නම් අස්තීත්වය අයිති වෙතත් ව්‍යවසායකයෙක්) සහ,

(ආ) පහත දෑ අතුරින් එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක්

- (i) සරල හෝ සංකීර්ණ නොවූ ගනුදෙනු
- (ii) සරල වාර්තා තැබීම.
- (iii) ව්‍යාපාර පෙළවල් ස්වල්පයක් එම ව්‍යාපාර පෙළවල් තුළ ස්වල්ප නිෂ්පාදන සංඛ්‍යාවක්.
- (iv) ස්වල්ප ප්‍රමාණයේ අභ්‍යන්තර පාලනයන්
- (v) බොහෝ දෙනෙකුට පුළුල් පරාසයක රාජකාරී සහිත සුළු පිරිසක්

මෙකී ගුණාත්මක ලක්ෂණ තීරවශේෂ නොවන අතර ඒවා කුඩා අස්තීත්ව වලට පමණක් අදාළ නොවන අතර කුඩා අස්තීත්වයන් මෙම ගති ලක්ෂණ සියල්ලම අවශ්‍යයෙන්ම පෙන්වුම් නොකරයි.

***Special purpose financial statements** — Financial statements prepared in accordance with a special purpose framework.

***විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන** — විශේෂ අරමුණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාර පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන

***Special purpose framework**—A financial reporting framework designed to meet the financial information needs of specific users. The financial reporting framework may be a fair presentation framework or a compliance framework.

*විශේෂ අරමුණු ආකෘතිය රාමුව — නිශ්චිත පරිශීලකයන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා සැලසුම් කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිය රාමුවක් හෝ අනුකූලතා රාමුවක් විය හැක.¹⁹

*Sri Lanka Accounting Standards—The Sri Lanka Accounting Standards issued by the Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka.

*ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති — ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කළ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති.

*†Staff — Professionals, other than partners, including any experts the firm employs.

*† සේවක මණ්ඩලය — හවුල්කරුවන් හැර සමාගම සේවයේ යොදවන කිසියම් විශේෂඥයින් ඇතුළුව වෘත්තිකයන්.

*Statistical sampling — An approach to sampling that has the following characteristics:

- (a) Random selection of the sample items; and
- (b) The use of probability theory to evaluate sample results, including measurement of sampling risk.

A sampling approach that does not have characteristics (a) and (b) is considered non-statistical sampling.

*සංඛ්‍යානමය නියැදිකරණය — පහත ගතිලක්ෂණයන් ඇති නියැදිකරණයට ප්‍රවේශයක්.

- (අ) නියැදි අයිතම්වල අහඹු තේරීම
- (ආ) නියැදි ප්‍රතිඵල ආගණනය කිරීම සඳහා නියැදිකරණ අවදානම් මිණුම ඇතුළුව සම්භාවිතා න්‍යාය යොදා ගැනීම.

ඉහත (අ) සහ සම්භාව්‍යතා (ආ) හි ගති ලක්ෂණයන් නොමැති නියැදිකරණ ප්‍රවේශයන් සංඛ්‍යානමය නොවන නියැදිකරණයක් ලෙස සැලකේ.

*Stratification— The process of dividing a population into sub-populations, each of which is a group of sampling units which have similar characteristics (often monetary value).

*ස්ථරීකරණය — සමාන ගතිලක්ෂණ ඇති (බොහෝ විට මූල්‍ය අගය) සෑම ඒකකම නියැදි ඒකක සමූහයක් වන පරිදි සංගහණය, උපසංගහණ වලට බෙදා වෙන්කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි.

Subject matter information — The outcome of the evaluation or measurement of a subject matter. It is the subject matter information about which the practitioner gathers sufficient appropriate evidence to provide a reasonable basis for expressing a conclusion in an assurance report.

විෂය කරුණු සම්බන්ධ තොරතුරු — විෂය කරුණක ඇගයීම හෝ මිණුමේ ප්‍රතිඵලය. වෘත්තිකයකු සහතිකවීමේ වාර්තාවක විෂය කරුණු පිළිබඳ නම් නිගමනය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා යොදා ගනු ලබන සාධාරණ පදනමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි රැස් කිරීම වේ.

*Subsequent events — Events occurring between the date of the financial statements and the date of the auditor’s report, and facts that become known to the auditor after the date of the auditor’s report.

¹⁹ SLAuS 200, paragraph 13(a).
¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ඡේද 13 (අ)

*පසුකාලීන සිද්ධීන් — මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය සහ විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදු වූ සිද්ධීන් සහ විගණකගේ වාර්තාවේ දිනට පසුව විගණක දැනගත් තොරතුරු.

*Subservice organization — A service organization used by another service organization to perform some of the services provided to user entities that are part of those user entities’ information systems relevant to financial reporting.

*උපසේවා සංවිධානය — එම භාවිත අස්තීත්වවල මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතියේ කොටසක් වන, භාවිත අස්තීත්ව වලට සමහර සේවා අඩු කිරීමට එක සේවා සංවිධානයෙන් භාවිතා කරනු ලබන තවත් සේවා සංවිධානයකි.

*Substantive procedure — An audit procedure designed to detect material misstatements at the assertion level. Substantive procedures comprise:

- (a) Tests of details (of classes of transactions, account balances, and disclosures); and
- (b) Substantive analytical procedures.

*තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන් — සැදැහුම් මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය කර ගැනීම පිණිස ඉටු කරන ක්‍රියාපටිපාටීන්, තහවුරු පටිපාටි පහත දෑ වලින් සමන්විත වේ.

- (අ) විස්තරාත්මක පරීක්ෂණ (ගණුදෙනු පංති, ගිණුම් පංති, ගිණුම් ශේෂයන් සහ අනාවරණයන් පිළිබඳ, සහ
- (ආ) තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන්.

*Sufficiency (of audit evidence) — The measure of the quantity of audit evidence. The quantity of the audit evidence needed is affected by the auditor’s assessment of the risks of material misstatement and also by the quality of such audit evidence.

*ප්‍රමාණවත්භාවය (විගණන සාක්ෂි වල) — විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණය පිළිබඳ වූ මිණුම වේ. අවශ්‍ය විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණය කෙරෙහි අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම සහ එවැනි විගණන සාක්ෂි වල ගුණාත්මකභාවයටද බලපායි.

Suitable criteria — (see Criteria)

සුදුසු නිර්ණායකය — (නිර්ණායකයන් බලන්න.)

*†Suitably qualified external person — An individual outside the firm with the competence and capabilities to act as an engagement partner, for example a partner of another firm, or an employee (with appropriate experience) of either a professional accountancy body whose members may perform audits and reviews of historical financial information, or other assurance or related services engagements, or of an organization that provides relevant quality control services.

*†යෝග්‍ය සුදුසුකම්ලත් බාහිර පුද්ගලයා — සමාගමෙන් බාහිරව නිපුණත්වයක් සහ දක්ෂතාවන් ඇති කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරුවකු ලෙස ක්‍රියා කරන පුද්ගලයා. උදාහරණයක් වශයෙන් වෙනත් සමාගමක හවුල්කරුවකු හෝ තම සාමාජිකයන්ට විගණන ඉටුකළ හැකි සහ ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු සමාලෝචනයේ නිරත විය හැකි, අනිකුත් සහතික වීම් හෝ සම්බන්ධිත සේවාවල සේවයේ නිරතවිය හැකි වෘත්තීය ගණකාධිකරණ ආයතනයක හෝ අදාළ තත්ව පාලන සේවා සපයන ආයතනයක සේවකයෙකු.

*Summary financial statements (in the context of SLAuS 810) — Historical financial information that is derived from financial statements but that contains less detail than the financial statements, while still providing a structured representation consistent with that provided by the financial statements of the entity’s economic resources or obligations at a point in time or the changes therein for a period of time.²⁰ Different jurisdictions may use different terminology to describe such historical financial information.

**මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාරාංශය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 810 යේ පද සම්බන්ධ පරිදි)*— මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් උත්පාදනය වූ ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු. එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වඩා විස්තරාත්මක බවින් අඩු ඒ අතරම එසේ වුවත් එක්තරා අවස්ථාවක හෝ එතැන් සිට කාල සීමාවන් තුළ වෙනස් වුවත්²⁰ අස්තීත්වයේ ආර්ථික සම්පත් හෝ බැඳීම් සලසනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ සංගතව සපයනු ලබන විගණන නියෝජනයකි.

Supplementary information — Information that is presented together with the financial statements that is not required by the applicable financial reporting framework used to prepare the financial statements, normally presented in either supplementary schedules or as additional notes.

පරිපූරක තොරතුරු — සාමාන්‍යයෙන් එක්කෝ පරිපූරක උපලේඛන හෝ අමතර සටහන් මගින් ඉදිරිපත් කරන, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට භාවිතා කරන අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුව අවශ්‍ය නොවන මූල්‍ය තොරතුරු සමඟද ඉදිරිපත් කරනු ලබන තොරතුරු.

Test — The application of procedures to some or all items in a population.

පරීක්ෂණය — සංගහණයක ඇති සමහර හෝ සියළුම අයිතම් වලට ක්‍රියාපටිපාටීන් ව්‍යවහාර කිරීම.

**Tests of controls* — An audit procedure designed to evaluate the operating effectiveness of controls in preventing, or detecting and correcting, material misstatements at the assertion level.

**පාලන පරීක්ෂණ* — සැදැහුම් මට්ටමේදී ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් වැළැක්වීම හෝ අනාවරණය කර ගැනීම හා නිවැරදි කිරීම සඳහා ක්‍රියාපටිපාටීන්වල සඵලතාවය ඇගයීම සඳහා සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටියකි.

**Those charged with governance* — The person(s) or organization(s) (for example, a corporate trustee) with responsibility for overseeing the strategic direction of the entity and obligations related to the accountability of the entity. This includes overseeing the financial reporting process. For some entities in some jurisdictions, those charged with governance may include management personnel, for example, executive members of a governance board of a private or public sector entity, or an owner-manager.²¹

**පාලනය භාරව සිටින උදවිය* — අස්තීත්වයක උපායශීලී මගපෙන්වීම සහ වගකිවයුතු භාවයට අදාළ බැඳීම් අධීක්ෂණය සඳහා වගකීම දරණ පුද්ගලයා (යන්) හෝ ආයතනය(න්), (උදාහරණයක් වශයෙන් සමායතන භාරකරු), මෙයට මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණයද ඇතුළත් වේ. අධිකරණ බල පුද්ගලික හෝ සමහර ප්‍රදේශවල පාලනය භාර උදවියට කළමනාකරණ පිරිස්, උදාහරණයක් වශයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ පාලක මණ්ඩලයක විධායක සාමාජිකයින් හෝ අයිතිකාර කළමනාකාරවරයා ඇතුළත් වේ.²¹

**Tolerable misstatement* — A monetary amount set by the auditor in respect of which the auditor seeks to obtain an appropriate level of assurance that the monetary amount set by the auditor is not exceeded by the actual misstatement in the population.

**සහනාත්මක අවප්‍රකාශනය* — සංගහණ ක්‍රම තුළ සතුව අවප්‍රකාශනය විගණක විසින් නියම කළ මූල්‍ය වටිනාකම නොඉක්මවන විගණක විසින් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන සහතිකපතේ උචිත මට්ටම සම්බන්ධයෙන් විගණක විසින් නියම කළ මූල්‍ය වටිනාකම.

²⁰ SLAuS 200, paragraph 13(f).

²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, ඡේද 13 (උ)

²¹ For discussion of the diversity of governance structures, see paragraphs A1–A8 of SLAuS 260, “Communication with Those Charged with Governance.”

²¹ පාලනය ව්‍යුහයන් වල විධිමත් සාකච්ඡාවකට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 හි ඡේද අ 1 – අ 8 බලන්න.

***Tolerable rate of deviation** — A rate of deviation from prescribed internal control procedures set by the auditor in respect of which the auditor seeks to obtain an appropriate level of assurance that the rate of deviation set by the auditor is not exceeded by the actual rate of deviation in the population.

*නොසලකා හැරිය හැකි අපගමන අනුපාතිකය - සංගහණයේ සත්‍ය අපගමන අනුපාතිකය විගණක විසින් නියම කරගන්නා ලද අපගමන අනුපාතය ඉක්මවා නොයන අයුරින් විගණක විසින් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන යෝග්‍යතම සහතිකවීමේ මට්ටම ලෙස විගණක විසින් නියම කරනු ලබන අභ්‍යන්තර පාලන පටිපාටිවලින් බැහැර යා හැකි අනුපාතිකයයි.

Uncertainty — A matter whose outcome depends on future actions or events not under the direct control of the entity but that may affect the financial statements.

අවිනිශ්චිත බව — අනාගත ක්‍රියාවන් හෝ සිදුවීම් වලින් ඇතිවන ප්‍රතිඵල මත රඳා පවතින අස්තිත්වයේ සෘජු පාලනය යටතේ නොවන කරුණු මත රඳා පවතින, එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපෑම් ඇති කළ හැකි කරුණකි.

***Uncorrected misstatements** — Misstatements that the auditor has accumulated during the audit and that have not been corrected.

*නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශන — විගණක විසින් විගණනයේදී සමාහරණය කරගත් නමුත් නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශන.

***Unmodified opinion** — The opinion expressed by the auditor when the auditor concludes that the financial statements are prepared, in all material respects, in accordance with the applicable financial reporting framework.²²

*විකරණය නොකළ මතය — මූල්‍ය ප්‍රකාශන, අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවට අනුව සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංශයන්ට අනුව පිළියෙල කර ඇති වගට විගණක නිගමනය කරන විට, විගණක විසින් ප්‍රකාශ කරන මතය.²²

***User auditor** — An auditor who audits and reports on the financial statements of a user entity.

*භාවිත විගණක — භාවිත අස්තිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කර වාර්තා කරන විගණක.

***User entity** — An entity that uses a service organization and whose financial statements are being audited.

*භාවිත අස්තිත්වය — සේවා සංවිධානයන් ප්‍රයෝජනයට ගෙන එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කරන අස්තිත්වයකි.

Walk-through test — Involves tracing a few transactions through the financial reporting system.

ඔස්සේ ගමන් කරන පරීක්ෂණ — ගණුදෙණු කිහිපයක් මූල්‍ය වාර්තාකරණ පද්ධතිය තුළින් තෝරා ගෙන පරීක්ෂා කර ගෙන යෑම.

***Written representation** — A written statement by management provided to the auditor to confirm certain matters or to support other audit evidence. Written representations in this context do not include financial statements, the assertions therein, or supporting books and records.

*ලිඛිත නියෝජනය — වෙනත් විගණන සාක්ෂි තහවුරු කිරීමට හෝ සමහර කරුණු සනාථ කිරීමට කළමනාකරණය විසින් විගණකට සපයන ලද ලිඛිත ප්‍රකාශනය. මේ සම්බන්ධයෙන් ලිඛිත නියෝජනයන් වලට මූල්‍ය ප්‍රකාශන, එහි සඳහන් සැදැහුම් හෝ සනාථ කිරීමේ පොත් සහ වාර්තා ඇතුළත් නොවේ.

²² SLAuS 700, paragraphs 35–36 deal with the phrases used to express this opinion in the case of a fair presentation framework and a compliance framework respectively.

²² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 ඡේද 35- 36 පිළිවෙලින් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ රාමුව සහ අනුකූලතා රාමුවට අදාළ වූ මතය ප්‍රකාශ කිරීමට යොදාගන්නා වැකිකඩ පිළිබඳව ක්‍රියා කරයි.

සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ආකෘතිමය රාමුව

පටුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	1 - 6
සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක නිර්වචනය සහ පරමාර්ථ	7 - 11
ආකෘතිමය රාමුවේ විෂය පථය	12 - 16
කාර්යයේ යෙදීම භාරගැනීම	17 - 19
සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ මූලිකාංග	20 - 60
වෘත්තිකයාගේ නම අයෝග්‍ය ලෙස භාවිතා කිරීම	61
පරිශිෂ්ටය: සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයන්හි යෙදීම සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයන්හි යෙදීම අතර අසමානතාවයන්	

හැඳින්වීම

1. මෙම ආකෘතිමය රාමුව සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක මූලිකාංග සහ අරමුණු නිර්වචනය හා විස්තර කිරීම සහ කාර්යයේ යෙදීමෙන් කුමන ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්, (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්) සමාලෝචන කාර්යයේ යෙදීම සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිත (ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන්-SLSREs) සහ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිති (ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන්-SLSAEs) වලට ව්‍යවහාර වන්නේදැයි හඳුනාගනී. එය පහත දෑ සඳහා සමුද්දේශ රාමුවක් සපයයි.
 - (අ) සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම ඉටුකරන විට වෘත්තීය පරිච්ඡේදයේ යෙදී සිටින ගණකාධිවරුන් (වෘත්තිකයන්), ආකෘතිමය රාමුව අවසානයේ රාජ්‍ය අංශයට සාපේක්ෂව යොමුකර ඇති රාජ්‍ය අංශයේ ගණකාධිකාරීවරු, ප්‍රසිද්ධ පරිච්ඡේද නියැලී නොමැති හෝ රාජ්‍ය අංශයේ නොවන වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන් ඔවුන් සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීම¹ ඉටු කරන විට මෙම ආකෘතිමය රාමුව සලකා බලන ලෙස ඔවුන් උනන්දු කෙරේ.
 - (ආ) සහතික කිරීමේ වාර්තාවක් අපේක්ෂා කරන පරිශීලකයන් සහ වගකිව යුතු පාර්ශවය, ඇතුළුව සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීම සමග සහභාගිවන වෙනත් අයවලුන්;
 - (ඇ) ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ පාලක මණ්ඩලය, එහි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් (SLSREs), ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් (SLSAEs) වර්ධනය කිරීමේදී.

¹ ප්‍රසිද්ධ පරිච්ඡේද නොමැති වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරයෙක් උදාහරණ වශයෙන් අභ්‍යන්තර විගණක මෙම ආකෘතිමය රාමුව ව්‍යවහාර කරන්නේ නම් සහ (අ) මෙම ආකෘතිමය රාමුව, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන්ගේ සඳහන් කරන්නේ නම් සහ (ආ) වෘත්තීය ගණකාධිකාරී හෝ සහතිකවීමේ කණ්ඩායමේ වෙනත් සාමාජිකයෙකු සහ අදාළ වන විට ඉටුකරනු ලබන සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සම්බන්ධයෙන් වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරයාගේ සේවාදායකයා අස්තිත්වයෙන් ස්වාධීන නොවන විට, ස්වාධීනත්වයේ මදකම, සහ අස්තිත්වය සමග ඇති සම්බන්ධතාවය(යන්) පිළිබඳව කැපී පෙනෙන ලෙස වෘත්තීය ගණකාධිකාරීගේ වාර්තාවේ හෙළිදරව් කළයුතු වේ. එමෙන්ම එම වාර්තාවේ "ස්වාධීන" යන වචනය එහි ශීර්ෂයේ ඇතුළත් නොවිය යුතු අතර සහ වාර්තාවේ අරමුණ සහ පරිශීලනය කරන්නන් සීමා කෙරේ.

2. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් ඉටු කිරීමකදී, මෙම ආකෘතිමය රාමුව මඟින්ම ප්‍රමිතයක් ස්ථාපනය නොකරන අතර, එමෙන්ම ක්‍රියාපටිපාටිමය අවශ්‍යතාවයන් නොසපයයි. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමෙන් ඉටු කිරීම සඳහා, මෙම ආකෘතිමය රාමුවේ සංකල්ප සමඟ සංගත මූලික මූලධර්ම, අත්‍යාවශ්‍ය පටිපාටිය සහ සම්බන්ධිත උපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප.යන්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන්-SLSREs, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන්-SLSAEs හි අඩංගු වේ. මෙම ආකෘතිමය රාමුව සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන්-SLSREs, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන්-SLSAEs අතර සම්බන්ධතාවය, ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කළ "නිල වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කළ ව්‍යුහයේ" නිදර්ශන මගින් පහදා දී ඇත.

3. පහත දැක්වෙනුයේ මෙම ආකෘතිමය රාමුවේ සමස්ථ විග්‍රහයකි.

- *හැඳින්වීම* : වෘත්තිකයන් ඉටුකරන සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම පිළිබඳ මෙම ආකෘතිමය රාමුව කටයුතු කෙරේ. වෘත්තිකයන්ට, වෘත්තීය කාර්යයේ යොදවන ("කාර්යයේ නියුතු පාර්ශවය") අයවලුන් වැනි සහ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ සහභාගිවන වෙනත් අය සඳහා එය සමුද්දේශ රාමුවක් සපයයි.
- *සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීමක නිර්වචනය සහ අරමුණ*, මෙම කොටසින් සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම නිර්වචනය කිරීම සහ වෘත්තිකයකුට ඉටු කිරීමට අවසර ඇති වර්ග දෙකක සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමෙහි අරමුණු හඳුනාගනී. මෙම ආකෘතිමය රාමුව මේ වර්ග දෙක සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම² ලෙස නම් කෙරේ
- *ආකෘතිමය රාමුවේ විෂය පථය* : උපදේශක කාර්යයේ යෙදීම වැනි වෙනත් කාර්යයේ යෙදීමත්, සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමත් මෙම කොටස වෙන් කොට හඳුනාගනී.
- *කාර්යයේ යෙදීම භාරගැනීම* : වෘත්තිකයකුට සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් භාර ගැනීමට පෙර පෙන්විය යුතු ගති ලක්ෂණ මෙම කොටසින් නියම කෙරේ.
- *සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීමක මූලිකාංග*: වෘත්තිකයන් විසින් ප්‍රදර්ශනය කළයුතු සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ මූලිකාංග පහක් මෙම කොටස හඳුනාගෙන සාකච්ඡා කරයි: පාර්ශව තුනක සම්බන්ධතාවය, විෂය කරුණ, නිර්ණායකය, සාක්ෂි සහ සහතිකවීමේ වාර්තාව. සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම (පරිශීලකයාගේ දැක්වූ ඇති) අතර වැදගත් වෙන්කොට හඳුනාගැනීම එය පැහැදිලි කරයි. මෙම කොටස ඊට අමතරව උදාහරණ වශයෙන්, සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම විෂය කරුණු වල සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස් වීමක්, සුදුසු නිර්ණායකයේ අවශ්‍ය ගතිලක්ෂණ, සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම තුළ අවදානමේ භූමිකාව සහ ප්‍රමාණාත්මකභාවය, දෙවර්ගයේම සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමෙහි, සෑම කාර්යයේ යෙදීමකම නිගමනයන් ප්‍රකාශකරන ආකාරය ද සාකච්ඡා කෙරේ.
- *වෘත්තිකයාගේ නම ආයෝග්‍ය ලෙස භාවිතා කිරීම* : මෙම කොටස විෂය කරුණු සමඟ වෘත්තිකයාගේ ඇසුරේ අනුමිති සාකච්ඡා කෙරේ.

ආචාර ධර්මමය මූලධර්ම සහ තත්ත්ව පාලන ප්‍රමිත

4. මෙම ආකෘතිමය රාමුව සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් (SLREs) සහ ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් (SLSAEs) වලට අමතරව සහතික කිරීමේ කාර්යයේ යෙදීම ඉටුකරන වෘත්තිකයන් පාලනය කරනු ලබන්නේ:

- (අ) *වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන් සඳහා වන අචාරධර්ම සංග්‍රහය*, (ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ, සංග්‍රහය) ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කර ඇති මෙය වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන් සඳහා ආචාරධර්ම මූලධර්ම ස්ථාපනය කරයි සහ,
- (ආ) තත්ත්ව පාලනය මත ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. න්) සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය මත ප්‍රමිත සහ උපදේශන සපයයි.³

5. ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ සංග්‍රහයේ අ කොටස සියලු වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන් පිළිපැදිය යුතු පහත දෑ ඇතුළුව මූලික ආචාරධර්මමය මූලධර්ම නියම කරයි.

- (අ) අවකංභාවය;
- (ආ) අරමුණුගතභාවය;

² විශේෂයෙන්ම ඓතිහාසික තොරතුරු මූලා තොරතුරු සහතික කිරීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම විගණන ලෙස නම් කෙරේ සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සමාලෝචන ලෙස නම් කෙරේ.

³ විශේෂිත වර්ග වල සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා අමතර ප්‍රමිතීන් සහ තත්ත්ව පාලන පටිපාටි සඳහා උපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. න්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. න්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. න් හි නියම කර ඇත.

- (අ) වෘත්තීය හැකියාව සහ නිසි සැලකිල්ල;
- (ආ) රහස්‍යභාවය; සහ
- (ඉ) වෘත්තීය වර්ගාව;

6. ශ්‍රී.ලං.ව.ග.ආ යේ සංග්‍රහයේ (ආ) කොටස ප්‍රසිද්ධ පරිච්ඡේදයේ ("වෘත්තීයයන්") නියැලී වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන්ට පමණක් ව්‍යවහාරවන, සෑම සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකම ගණන් ගන්නා ස්වාධීනත්වයට සංකල්පිතමය ප්‍රවේශයක්, ස්වාධීනත්වයට තර්ජන, පිළිගත් ආරක්‍ෂණ, සහ පොදු ඇල්ම අඩංගුවේ. ස්වාධීනත්වයට තර්ජනය ඇතිකරවන ව්‍යාධිකරණයන් සහ සම්බන්ධතා හඳුනාගැනීමට සහ ඇගයීමට, සහ මෙම නිර්දේශය ඉටු කිරීමට හෝ ආරක්‍ෂණ ව්‍යවහාරය මගින් ඒවා පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩු කිරීමට යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට සහතිකවීමේ සමාගම් සහ සාමාජිකයන්ට එමගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක නිර්වචනය සහ පරමාර්ථ

- 7. "සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම" යන්නෙන් අදහස් කරනු ලබන්නේ නිර්ණායකයන්ට පරිබාහිරව විෂයගතයේ ඇගයීම් හෝ මිනුම් ප්‍රතිඵලය පිළිබඳව වගකියන පාර්ශවය හැරෙන්නට විෂයගතයේ කරුණු පාවිච්චි කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නා සේ විශ්වාසයේ ප්‍රමාණය ඉහළ දැමීම සඳහා වෘත්තීයයකුගේ නිමමනය ප්‍රකාශ කිරීමට නිර්මාණය කර ඇති කාර්යභාරයක නිරත වීමකි.
- 8. විෂය කරුණක් ඇගයීමේ හෝ මැණීමේ ප්‍රතිඵලය වනුයේ, විෂය කරුණට නිර්ණායකය ව්‍යවහාර කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලයේ තොරතුරුය.

උදාහරණ වශයෙන්

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නියෝජනය වන හඳුනාගැනීම, මැනීම, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම (ප්‍රතිඵලය) ප්‍රතිඵලයක් වන්නේ අස්තීත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය (නිර්ණායකය), මූල්‍යකාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහවලට (විෂය කරුණ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් වැනි, මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව හඳුනාගැනීම, මැනීම, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා ව්‍යවහාර කිරීමෙනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයක (ප්‍රතිඵල) සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳ සැදහුමක ප්‍රතිඵලය වන්නේ $CoSo^4$ හෝ $CoCo^5$ (නිර්ණායක) අභ්‍යන්තර පාලනයකට, ක්‍රියාවලියකට (විෂය කරුණ) වැනි අභ්‍යන්තර පාලනයක සම්පූර්ණත්වය ඇගයීම සඳහා ආකෘතිමය රාමුවක් ව්‍යවහාර කිරීමෙනි.

මෙම ආකෘතිමය රාමුවේ ඉතිරියේ "විෂය කරුණු තොරතුරු" යන පදය භාවිතා කරන්නේ විෂය කරුණු ඇගයීමේදී හෝ මැනීමේදී වන ප්‍රතිඵලය අදහස් කිරීමටයි. සහතික කිරීමේ වාර්තාවක අවසාන නිමමනය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා සාධාරණ පදනමක් සැපයීම පිණිස, වෘත්තීයයා විෂය කරුණු ගැන තොරතුරු වශයෙන් ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි රැස් කරයි.

- 9. විෂය කරුණු සහ නිර්ණායකය සම්බන්ධයෙන් ගත්කල විෂය කරුණු තොරතුරු සුදුසු ආකාරයට ප්‍රකාශ කිරීමට අපොහොසත් විය හැකි අතර එම නිසා භව්‍ය ලෙස ප්‍රමාණාත්මක ප්‍රමාණයකට අවප්‍රකාශ විය හැකිය. මෙය සිදුවන්නේ විෂය කරුණු තොරතුරු, නිර්ණායකය විෂය කරුණට ව්‍යවහාර කිරීම නිසි ලෙස පිළිබිඹු නොවන විටය. උදාහරණ වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත ප්‍රකාරව අස්තීත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් එහි මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්යය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ, සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් (සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයන් සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක්) නොදෙන විටදී හෝ $CoSo$ හෝ $CoCo$ වැනි භාවිතා කරන ආකෘතිමය රාමු පදනම් කර සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයන් සම්බන්ධයෙන් එහි අභ්‍යන්තර පාලනය සම්පූර්ණ සාධාරණ ලෙස සඳහන් වී නැති බවට අස්තීත්වයේ සැදහුමකි.
- 10. සමහර තහවුරු කිරීමේ කාර්යයන්හිදී, විෂය කරුණු ඇගයීම හෝ මැනීම ඉටුකරනු ලබන්නේ වගකිව යුතු පාර්ශවයන් හා විෂය කරුණු තොරතුරු වගකිවයුතු පාර්ශවයේ සැදහුමක ස්වරූපය ගන්නා අතර එය අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට ලබාගත හැකිය. මෙම කාර්යයේ යෙදීම "සැදහුම් - පදනම් කාර්යයේ යෙදීම" ලෙස නම් කෙරේ.

⁴ "අභ්‍යන්තර පාලන - සංකලිත ආකෘතිමය රාමුව" ට්‍රේඩ්වේ කොමිසමේ අනුග්‍රාහක සංවිධානවල කමිටුව - $CoSo$

⁵ "පාලන තක්සේරුව මත උපදේශන - $CoCo$ මූලධර්ම" පාලන මණ්ඩලයේ නිර්ණායක කැතේසියානු වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය.

අනෙක් සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීමේදී, විෂය කරුණු පිළිබඳ එක්කෝ වෘත්තිකයා ඇගයීමක් හෝ මැනීම සෘජුව ඉටුකිරීම හෝ ඇගයීම හෝ මැනීම ඉටු කළ වගකිව යුතු පාර්ශවයේ නියෝජනයක් ලබා ගන්නා අතර එම ඇගයීම හෝ මැනීම අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට ලබාගත නොහැකිය. සහතිකවීමේ වාර්තාවේ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට විෂය කරුණේ තොරතුරු ලබාදෙනු ඇත. මෙම කාර්යයේ යෙදීම "සෘජු වාර්තාකරණ කාර්යයේ යෙදීම" ලෙස නම් කෙරේ.

11. මෙම ආකෘතිමය රාමුව යටතේ වෘත්තිකයාට ඉටුකිරීමට අවසර ඇති වර්ග දෙකක සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම ඇත. සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම. වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනය ධනාත්මක ස්වරූපයේ ප්‍රකාශ කිරීමක පදනම සඳහා සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අරමුණ වන්නේ, කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණය⁶ අනුව සහතිකවීම, කාර්යභාරයේ අවදානම පිළිගත හැකි අන්දමේ පහත් මට්ටමකට අඩු කිරීමයි. සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක අරමුණ වන්නේ කාර්යයේ යෙදීම වාතාවරණය අනුව සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම පිළිගත හැකි පහත මට්ටමකට අඩු කිරීමයි. එහෙත් වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනය සෘණාත්මක ස්වරූපයේ ප්‍රකාශ කිරීමේ පදනම සඳහා එම අවදානම සාධාරණ සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීමට වඩා වැඩිය.

ආකෘතිමය රාමුවේ විෂය පථය

12. වෘත්තිකයන් ඉටුකරනු ලබන සියලුම කාර්යයේ යෙදීම් සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම් නොවේ. ඉහත නිර්වචනය සමග නොගැළපෙන (එම නිසා මෙම ආකෘතිමය රාමුවෙන් ආවරණය නොවේ) වෘත්තිකයන් බහුලව ඉටු කරනු ලබන කාර්යයේ යෙදීම්වලට අඩංගු වනුයේ:

- එකඟවූ ක්‍රියාපටිපාටි කාර්යයේ යෙදීමේ සහ මූල්‍ය හෝ වෙනත් තොරතුරු සම්පාදනය කිරීම දැ වැනි සම්බන්ධිත සේවාවන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිත වලින් ආවරණය වන කාර්යයේ යෙදීම්.
- අවසන් නිගමනය දැන්වීම් සහතිකයක් ප්‍රකාශ නොකරන ආදායම් බදු වාර්තා පිළියෙළ කිරීම.
- උපදේශක (හෝ උපදෙස්) කාර්යයේ යෙදීම⁷ කළමනාකරන සහ බදු උපදේශක වැනි.

13. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් විශාල කාර්යයේ යෙදීමක කොටසක් විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, ව්‍යාපාරයක් අත්පත් කරගැනීමේ උපදේශන කාර්යයේ යෙදීමකදී ඓතිහාසික හෝ බලාපොරොත්තු වියහැකි මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳව සහතිකවීමත් දැන්වීමට අවශ්‍යතාවයක් අඩංගු වීම. එවැනි වාතාවරණයකදී මෙම ආකෘතිමය රාමුව අදාළ වන්නේ කාර්යයේ යෙදීම සහතිකවීමේ කොටසට පමණි.

14. 7 වන ඡේදයේ නිර්වචනය සපුරාලිය හැකි පහත සඳහන් කාර්යයේ යෙදීම්, මෙම ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව ඉටු කිරීම අවශ්‍ය නොවේ:

- (අ) ගිණුම්කරණය, විගණනය, බදුකරණය සහ වෙනත් කරුණු සම්බන්ධයෙන් නීතිමය ක්‍රියාවකදී සාක්ෂි දීමට වන කාර්යයේ යෙදීම්: සහ
- (ආ) පහත සඳහන් සියල්ල අදාළ වන්නේ නම්, පරිශීලකයෙකුට එමගින් යම් සහතිකවීමක් ලබා ගැනීමට හැකි වෘත්තීය මත, අදහස් හෝ වචන පෙළගැස්ම අඩංගු කාර්යයේ යෙදීම්,
 - (i) එම මත, අදහස් හෝ වචන පෙළගැස්ම සමස්ථ කාර්යයේ යෙදීමට හුදු ආනුශංශික වීම.
 - (ii) නිකුත් කළ ලිඛිත වාර්තාවක් එම වාර්තාවේ නිශ්චිතව සඳහන් කර ඇති අදහස් කරන පරිශීලකයන් විසින් පමණක් භාවිතා කළයුතුයැයි පැහැදිලි ලෙස සීමා කිරීම.

⁶ කාර්ය යෙදීමේ වාතාවරණයට අඩංගු වනුයේ, එය සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකදී, හෝ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකදී ඇතුළුව කාර්යයේ යෙදීමක් කොන්දේසි, විෂය කරුණේ ගතිලක්ෂණ, භාවිත කළයුතු නිර්ණායකය, අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ගේ අවශ්‍යතාවයන්, වගකිව යුතු පාර්ශවයේ සහ එහි පරිසරයේ ගතිලක්ෂණ, සහ වෙනත් කරුණු, උදාහරණ වශයෙන් සිද්ධීන්, ගනුදෙනු කොන්දේසි සහ පරිවෘත්ත වැනි කාර්යයේ යෙදීමට සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑමක් ඇති වියහැකිද.

⁷ උපදේශන සේවයේ යෙදවීම් වලදී වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන්ගේ තාක්ෂණ නිපුණතා, අධ්‍යාපනය නිරීක්ෂණ අත්දැකීම් සහ උපදේශන ක්‍රියාවලි පිළිබඳ දැනුම යොදා ගැනේ. උපදෙස්දීමේ ක්‍රියාවලිය විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාවලියක් වන අතර එය සංකේතමය වශයෙන් පහත දැක්වෙන ක්‍රියාකාරකම් වල සංයෝජනයක් සම්බන්ධ කරගැනේ, අරමුණ - නියම කිරීම, තොරතුරු - සොයා ගැනීම, ගැටළු වලට හෝ වාසිදායක තත්වයන් නිර්වචනය, විකල්පයන් ඇගයීම, ක්‍රියාමාර්ග ඇතුළුව වර්ධනයන් නිර්දේශ කිරීම, ප්‍රතිඵල සංනිවේදනය, සමහර අවස්ථාවලදී ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පසු විපරම් කිරීම. වාර්තා සාමාන්‍යයෙන් ලියනුයේ (නිකුත් කරන්නේ නම්) සිදු වූ පෙලක (දිගු ස්වභාවය) රටාවකටය. සාමාන්‍යයෙන් ඉටු කරන ලද වැඩ සේවාදායකයාගේ භාවිතය සහ ප්‍රයෝජනය සඳහා පමණි. වැඩිවල ස්වභාවය සහ විෂය පථය නිර්ණය කරන්නේ වෘත්තීය ගණකාධිකාරී සහ සේවාදායකයා අතර වන ගිවිසුමකිනි. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක නිර්වචනය සපුරාලන ඕනෑම සේවාවක් උපදේශන කාර්යයේ යෙදීමක් නොවන අතර, සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් වේ.

- (iii) නිශ්චිත අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් සමඟ වූ ලිඛිත අවබෝධතාවයන් යටතේ කාර්යයේ යෙදීම, සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් වන බව අදහස් නොකෙරේ.
- (iv) වෘත්තීය ගණකාධිකාරීගේ වාර්තාව, කාර්යයේ යෙදීම සහතිකවීමේ කාර්යයක් ලෙස නියෝජනය නොවීම.

සහතිකවීමේ නොවන කාර්යයේ යෙදීමේ වාර්තා

15. මෙම ආකෘතිය රාමුවේ විෂය පථය තුළ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් නොවන්නක් මත වාර්තා කරන වෘත්තිකයකු, එම වාර්තාව සහතික කිරීමේ වාර්තාවකින් පැහැදිලි ලෙස වෙන්කොට දන්වනු ලබන්නේය. පරිශීලකයා ව්‍යාකූල නොවන පිණිස වාර්තාවක් සහතික කිරීමේ වාර්තාවක් නොවීමට වැලකීම්, උදාහරණ වශයෙන්;

- මෙම ආකෘතිය රාමුව, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන්, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් (SLSREs) හෝ ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් (SLSAEs) සමඟ අනුකූල බව හැඟවීම.
- අයෝග්‍ය ලෙස "සහතිකවීම", "විගණනය" හෝ "සමාලෝචනය" යන වචන භාවිතා කිරීම
- විෂය කරුණට එරෙහිව නිර්ණායකය ඇගයීම හෝ මැනීමේ ප්‍රතිඵලය පිළිබඳව, අදහස් කරන පරිශීලකයන්ගේ විශ්වාසයේ ප්‍රමාණය වැඩි කිරීමට සැලසුම් කළ අවසාන නිගමනයක් සඳහා සාධාරණ ලෙස වැරදි සහගත වියහැකි ප්‍රකාශයක් අඩංගු කිරීම.

16. වගකිවයුතු පාර්ශ්වය හැර අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් නොමැති වන විටදී එහෙත් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.වල, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. වල (SLSRESs) හෝ ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. වල (SLSAEs) සියලුම අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන විට, වෘත්තිකයා සහ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය මෙම ආකෘතිය රාමුවේ මූලධර්ම කාර්යයේ යෙදීමකට ව්‍යවහාර කිරීමට එකඟවිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී වාර්තාව භාවිත කිරීම වගකිවයුතු පාර්ශ්වයට සීමාකරමින් වෘත්තිකයාගේ වාර්තාවේ ප්‍රකාශනයක් අඩංගු වේ.

කාර්යයේ යෙදීම භාරගැනීම

17. වෘත්තිකයෙක් සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් භාරගන්නේ වෘත්තිකයාගේ කාර්යයේ යෙදීම පිළිබඳ වාතාවරණයේ මූලික දැනුමේදී පහත දෑ හඟවන අවස්ථාවලදී පමණි.

- (අ) ස්වාධීනත්වය සහ වෘත්තීය හැකියාව වැනි වෘත්තීය ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවය සපුරාලිය හැකිබව; සහ
- (ආ) කාර්යයේ යෙදීම පහත දැක්වෙන සියලු ගතිලක්ෂණ පෙන්නීම;
 - (i) විෂය කරුණ උචිත බව;
 - (ii) භාවිත කළයුතු නිර්ණායක සුදුසු සහ අපේක්ෂිත කරන පරිශීලකයන්ට ලබාගත හැකි බව;
 - (iii) වෘත්තිකයාගේ අවසාන නිගමනයට සහාය වීමට වෘත්තිකයාට ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි වලට ප්‍රවේශ වීමට පුළුවන්කම;
 - (iv) වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනය එක්කෝ සාධාරණ සහතිකවීම් කාර්යයේ යෙදීම හෝ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකට හෝ වේවා උචිත ස්වරූපයේ ලිඛිත වාර්තාවකින් සමන්විත වීම; සහ
 - (v) කාර්යභාරය සඳහා තාර්කික අරමුණක් ඇති බව වෘත්තිකයා සැහීමකට පත්වීම. වෘත්තිකයාගේ වැඩ පිළිවෙලේ විෂයපථය මත සැලකිය යුතු අන්දමේ සීමාකිරීම් ඇත්නම් (55 ඡේදය බලන්න) කාර්යයේ යෙදීමට තාර්කික අරමුණක් ඇති බව පිළිබඳව අපේක්ෂාවක් තැබිය නොහැකිය. එමෙන්ම, කාර්යයේ යෙදවීමේ නියුතුකරන්නාගේ පාර්ශ්වය, විෂය කරුණ සමඟ වෘත්තිකයාගේ නම අයෝග්‍ය ආකාරයට සම්බන්ධකර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන බව වෘත්තිකයකුට විශ්වාස කළ හැකිය (6) ඡේදය බලන්න.

කාර්යයේ යෙදීම භාර ගැනීමට පෙර සපුරාලීමට අවශ්‍ය අමතර අවශ්‍යතාවයන් විශේෂිත ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල, ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. වල (SLSREs) හෝ ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. වල (SLSAEs) වල අඩංගු විය හැකිය.

18. භව්‍ය කාර්යයේ යෙදවීම, පෙර ඡේදයේ දැක්වෙන ගති ලක්ෂණ සියල්ලම නොපෙන්වන කල්හි, කාර්යයේ යෙදවීම නියුතු කරන්නාගේ පාර්ශ්වයට අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලිය හැකි වෙනස් කාර්යයේ යෙදවීමක් හඳුනාගැනීමට හැකිවිය යුතුය. උදාහරණ වශයෙන්,

(අ) මුල් නිර්ණායකය සුදුසු නොවන්නේ නම්, පහත දැ වන්නේ නම් සහතිකවීමේ කාර්යය තවමත් ඉටු කළ හැකිය.

(i) කාර්යයේ යෙදීම නියුතු කරන්නාගේ පාර්ශ්වයට එම නිර්ණායක සුදුසු වන මුල් විෂය කරුණේ එක් පැතිකඩක් හඳුනාගැනීමට පුළුවන්වන අතර, විෂය කරුණ එහි තුළ වූ සුවිශේෂී අයිතිය ලෙස එම පැතිකඩ සම්බන්ධයෙන් වෘත්තිකයාට සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම ඉටුකළ හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී එහි මුල් විෂය කරුණ සම්පූර්ණයෙන්ම සම්බන්ධ නොවන බව වාර්තාවේ පැහැදිලිව සඳහන් කරයි.

(ii) මුල් විෂය කරුණට සුදුසු විකල්ප නිර්ණායක තෝරාගැනීම හෝ සංවර්ධනය කළ හැකිය.

(ආ) කාර්යයේ නියුතු කරවනු ලබන පාර්ශ්වය සහතික කිරීමේ කාර්යය නොව උපදෙස් දීමේ හෝ එකඟ වූ පටිපාටියක් වැනි කාර්යයේ යෙදීමක් ඉල්ලා සිටිය හැකිය.

19. සහතික කිරීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් ඇති කරගත් පසු වෘත්තිකයෙක් එම කාර්යයේ යෙදීම සහතික කිරීමේ නොවන කාර්යයේ යෙදීමකට හෝ සාධාරණ සහතික කිරීමේ කාර්යයේ යෙදීමක සිට සීමිත කාර්යයේ යෙදීමක් වෙත සාධාරණ යුක්තියක් නොමැතිව වෙනස් නොකළ යුතුය. වාතාවරණයේ සිදුවූ වෙනසකින් අපේක්ෂිත පරිශීලකයාගේ අවශ්‍යතාවයන්ට බලපායි නම්, හෝ කාර්යයේ යෙදීමේ ස්වභාවයට අදාළව දුරාවබෝධයක් වේ නම්, ඒවා සාමාන්‍යයෙන් කාර්යයේ යෙදීමේ වෙනසක් කිරීම ඉල්ලීම සාධාරණීය කරනු ලබයි. එවැනි වෙනසක් සිදුකළේ නම් වෘත්තිකයා එම වෙනස සිදුකිරීමට පෙර ලබාගත් සාක්ෂි නොසලකා නොහැරිය යුතුය.

සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ මූලිකාංග

20. මෙම කොටසෙන් සහතික කිරීමේ කාර්යයේ යෙදීමක ඇති පහත සඳහන් මූලිකාංග සාකච්ඡා කෙරේ.

- (අ) වෘත්තිකයා, වගකිවයුතු පාර්ශ්වය සහ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් සම්බන්ධවන ත්‍රෛයි පාර්ශ්වික සම්බන්ධතාවයන්;
- (ආ) උචිත විෂය කරුණ;
- (ඇ) සුදුසු නිර්ණායක;
- (ඈ) ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි; සහ
- (ඉ) සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරයකට හෝ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සුදුසු ස්වරූපයේ ලිඛිත සහතිකවීමේ වාර්තාවක්.

ත්‍රෛයි පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා

21. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම වලට වෙන් වෙන් වූ පාර්ශ්ව තුනක් සම්බන්ධ වේ; වෘත්තිකයෙක්, වගකිවයුතු පාර්ශ්වය සහ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්,

22. වගකිවයුතු පාර්ශ්වය සහ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් එකම අස්තීත්වයෙන් හෝ වෙනස් අස්තීත්වයන්ගෙන් විය හැකිය. පසුව සඳහන් කළ අවස්ථාව සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ ද්වි-ශ්‍රේණි මණ්ඩල ව්‍යුහයකදී, අස්තීත්වයේ කළමනාකරණ මණ්ඩලය සැපයූ තොරතුරු පිළිබඳව සහතිකවීමක් අධීක්ෂණ මණ්ඩලය ඉල්ලා සිටීමය. වගකිවයුතු පාර්ශ්වය සහ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් අතර සම්බන්ධතාවයන්, නිශ්චිත කාර්යයේ යෙදීමේ සම්බන්ධය තුළ බැලීම අවශ්‍ය වීම සහ එය බහුල සම්ප්‍රදායිකව නිර්වචනය කරන වගකීමේ සීමාවන්ගෙන් වෙනස්විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අස්තීත්වයක පහත මට්ටමේ කළමනාකාරිත්වයේ (වගකිවයුතු පාර්ශ්වය) ආසන්නතම වගකීම වන අස්තීත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් වල විශේෂ පැතිකඩක් සඳහා ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය (අපේක්ෂිත පරිශීලක) වෘත්තිකයෙක් සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම ඉටුකිරීමට සේවයේ යෙදවිය හැකි නමුත්, ඒ සඳහා වගකිවයුතු වන්නේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයයි.

වෘත්තිකයා

23. මෙම ආකෘතිමය රාමුවේ භාවිත වන "වෘත්තිකයා" යන පදය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.වල සහ ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. වල SLSREs වල භාවිත කරන "විගණක" යන පදයට වඩා පුළුල්වන අතර, විගණක සම්බන්ධයෙන් ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු වලට සම්බන්ධ විගණන හෝ සමාලෝචන කාර්යභාරයන් පමණක් ඉටුකරන වෘත්තිකයන්ට සීමා වේ.

24. වෘත්තිකයෙකුගෙන් පුළුල් පරාසයක විෂය කරුණු පිළිබඳව සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදවීම් ඉටුකරන ලෙස ඉල්ලා සිටිය හැකිය. සමහර විෂය කරුණු සඳහා තනි වෘත්තිකයකු සතුව සාමාන්‍යයෙන් පවත්නා දැනුම ඉක්මවා ගිය විශේෂඥ කුසලතාවයක් සහ දැනුමක් අවශ්‍ය විය හැකිය. 17 (අ) ඡේදයේ අවධානයට ලක්වූ, කාර්යයේ යෙදීමක වාතාවරණය පිළිබඳ මූලික දැනුමේදී වෘත්තිය හැකියාව පිළිබඳ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් කෘෂි භෞමික වශයෙන් ඉතිරි කෙරෙන විට වෘත්තිකයා කාර්යයේ යෙදීම පිළි නොගනී. සමහර අවස්ථාවන්හිදී ප්‍රවීණයන් ලෙස හැඳින්වෙන වෙනත් වෘත්තීය අංශයක් යෙදී සිටින පුද්ගලයෙක් භාවිතා කිරීම මගින් මෙම අවශ්‍යතාවයන් සපුරාගත හැකිය. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී, සාමූහිකව කාර්යභාරය ක්‍රියාවට නංවන එම පුද්ගලයන්ට අවශ්‍ය කුසලතා සහ දැනුම සතු බව වෘත්තිකයා සෑහීමකට පත් විය යුතු සහ වෘත්තිකයාද කාර්යයේ යෙදීම තුළ සෑහෙන මට්ටමක සහභාගීත්වයක් තිබීම සහ යම් ප්‍රවීණයෙක් යොදවාගත් වැඩ පිළිබඳ අවබෝධයක් තිබීම.

වගකිවයුතු පාර්ශ්වය

25. වගකිවයුතු පාර්ශ්වය යනු, පහත කරුණුවලට සම්බන්ධ පුද්ගලයකු (හෝ පුද්ගලයින්);

- (අ) සෘජු වාර්තාකරණ කාර්යයේ යෙදීමකදී, විෂය කරුණ පිළිබඳව වගකිවයුතු, හෝ
- (ආ) සැදුණුම පදනමේ කාර්යයේ යෙදීමකදී විෂය කරුණු තොරතුරු (සැදුණුම) සඳහා වගකිව යුතුවීම සහ විෂය කරුණ පිළිබඳව වගකිවයුතු විය හැකිය. වගකිවයුතු පාර්ශ්වය විෂය කරුණු තොරතුරු වලට සහ විෂය කරුණට යන දෙකටම වගකිවයුතු වන්නේ කුමනවිටදී ද යන්නට උදාහරණයක් වන්නේ, අස්තිත්වය විසින් ස්වකීය දරිය හැකි බවේ පරිචයන් පිළිබඳව පිළියෙළ කළ වාර්තාවක සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් ඉටුකිරීමට අස්තිත්වය වෘත්තිකයෙක් සේවයේ යොදවන විටදීය. වගකිව යුතු පාර්ශ්වයක් විෂය කරුණු තොරතුරු වලට වගකිවයුතු වන නමුත් විෂය කරුණට වගකිවයුතු නොවන්නේ කුමනවිටදී ද යන්නට උදාහරණයක් වන්නේ, රාජ්‍ය සංවිධානයක් විසින් පෞද්ගලික සමාගමේ දරිය හැකි පරිචයන් පිළිබඳව පිළියෙළ වාර්තාවක් සම්බන්ධයෙන් සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් ඉටුකිරීමට, රාජ්‍ය සංවිධානය වෘත්තිකයෙක් සේවයේ යොදවන්නේ කුමනවිටදීද සහ එම වාර්තාව අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට බෙදාහැරීමට ඇතිවිට.

වෘත්තිකයා (කාර්යයේ යෙදවීමක නියුතුකරවනු ලබන්නා) සේවයේ යොදවනු ලබන්නේ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය හෝ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය නොවීමට පුළුවන.

26. සැදුණුමක් ලෙස අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට ලබාදුන්නා හෝ නොදුන්නා වූයේ වුවද, හඳුනාගත් නිර්ණායකයට එරෙහිව විෂය කරුණු ඇගයීම හෝ මැනීම කරන ලිඛිත නියෝජනයක් වගකිවයුතු පාර්ශ්වය සාමාන්‍යයෙන් වෘත්තිකයන්ට ලබාදෙයි. සෘජු වාර්තාකරන කාර්යයේ යෙදීමක, කාර්යයේ නියුතු කරවනු ලබන්නා, වගකිවයුතු පාර්ශ්වයෙන් වෙනස්වන විටදී, වෘත්තිකයා හට එවැනි නියෝජනයක් ලබාගත නොහැකිවනු ඇත.

අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්

27. වෘත්තිකයා සහතික කිරීමේ වාර්තාව පිළියෙළ කරන්නේ යමෙක් සඳහා ද අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් වන්නේ එම තැනැත්තා, තැනැත්තන් හෝ තැනැත්තන් පන්තියයි. වගකිවයුතු පාර්ශ්වය, අදහස් කරන පරිශීලකයන්ගෙන් කෙනෙක් වියහැකි අතර ඔහු එකම පරිශීලකයා නොවේ.

28. ප්‍රායෝගික වන අවස්ථාවලදී, සහතික කිරීමේ වාර්තාව සියලුම අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට ආමන්ත්‍රණය කරන නමුත් සමහර අවස්ථාවලදී වෙනත් අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් ද වියහැකිය. සහතිකවීමේ වාර්තාව කියවනු ලබන සියලුම අයවලුන් වෘත්තිකයාට හඳුනාගැනීමට නොහැකිවිය හැකි අතර, විශේෂයෙන් විශාල සංඛ්‍යාවක පුද්ගලයන්ට එයට ප්‍රවේශවීමට හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී විශේෂයෙන්ම වියහැකි කියවන්නන් විෂය කරුණු පිළිබඳ පුළුල් පරාසයක ඇල්මක් තිබිය හැකිවීම, පොදු සහ සැලකිය යුතු අන්දමේ ඇල්මක් ඇති අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් ප්‍රධාන ඇල්මක් දක්වන පාර්ශ්ව වලට සීමාවිය හැකිය. අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් වෙත ස් වූ ක්‍රමවලින් හඳුනාගත හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, වෘත්තිකයා හා වගකිවයුතු පාර්ශ්වය හෝ කාර්යයේ යෙදීමේ නියුතු කරවනු ලබන්නා අතර ගිවිසුමක් මගින් හෝ නීතිය මගින්.

29. ප්‍රායෝගික වන විට ඕනෑම අවස්ථාවකදී, කාර්යයේ යෙදීමේ අවශ්‍යතාවයන් නිර්ණය කිරීමේදී, අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් හෝ ඔවුන්ගේ නියෝජනයන්, වෘත්තිකයා සහ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය (සහ වෙනස් වන්නේ නම් කාර්යයේ යෙදීමේ නියුතු කරවනු ලබන්නා) සමඟ සහභාගිවේ. කෙසේ වෙතත්, අන්අයගේ සහභාගීත්වය සැලකිල්ලට නොගෙන සහ එකඟ වූ පටිපාටි කාර්යයේ යෙදීම පිළිබඳ අදහසක් ඇතිකරගත නොහැකිය

(අවසාන නිගමනය විකල්පයක් වශයෙන්, එය වාර්තා කරන සොයා ගැනීම් පදනම් වන්නේ පටිපාටි සම්බන්ධකර ගැනීමෙනි);

- (අ) ස්වභාවය, කාල නිර්ණය, සහ පටිපාටිවල ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීම සඳහා වෘත්තිකයා වගකිව යුතුය.
- (ආ) විෂය කරුණු තොරතුරු වලට ප්‍රමාණාත්මක වෙනස්කිරීමක් සිදුකළ යුතු යැයි වෘත්තිකයාට ප්‍රශ්න කිරීමට තුඩුදෙන කල්හි, වෘත්තිකයා දැනුවත්ව සිටින යම් කරුණක් වෘත්තිකයා ක්‍රියාවේ යෙදවීම අවශ්‍ය කෙරේ.

30. සමහර අවස්ථාවලදී අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් (උදාහරණ ලෙස බැංකුකරුවන් සහ නියාමකයන්) නිශ්චිත අරමුණක් සඳහා සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් ඉටු කිරීමට සැලසුම්කරණ ලෙස වගකිව යුතු පාර්ශවයට (හෝ වෙනස් වන්නේ නම් කාර්යයේ යෙදීමේ නියුතු කරවනු ලබන පාර්ශවය) නියම කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැනවීම හෝ ඉල්ලුම් කිරීමක් කෙරේ. නිශ්චය කරන ලද අදහස් තුළ පරිශීලකයන්ට හෝ නිශ්චිත අරමුණකට කාර්යයේ යෙදීමක් සැලසුම් කරන විට, වෘත්තිකයා සහතිකවීමේ වාර්තාවේ එම පරිශීලකයන්ට හෝ එම අරමුණම පමණක් භාවිතය සීමා කරවන ලෙස සීමා කිරීමක් ඇතුළත් කිරීම සලකා බලයි.

විෂය කරුණ

31. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක විෂය කරුණ සහ විෂය කරුණ තොරතුරු පහත දැ වැනි විවිධ ආකාරයේ විය හැකිය;

- මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හෝ පවත්නා තත්වයන් (උදාහරණ වශයෙන්, ඓතිහාසික හෝ බලාපොරොත්තුවන අනාගත මූල්‍ය තත්වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ) සඳහා විෂය කරුණු තොරතුරු විය හැක්කේ, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නියෝජනය වන හඳුනාගැනීම, මැනීම, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීමය.
- මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හෝ පවත්නා තත්වයන් (උදාහරණ වශයෙන් අස්තීත්වයේ කාර්ය සාධනය) සඳහා විෂය කරුණ තොරතුරු විය හැක්කේ, කාර්යක්ෂමතාවය හා සඵලදායකත්වය පිළිබඳ ප්‍රමුඛ දර්ශකයි.
- භෞතික ගති ලක්ෂණ (උදාහරණ වශයෙන් පහසුකමක ධාරිතාව) සඳහා විෂය කරුණ තොරතුරු විය හැක්කේ පිරිවිතර ලිපි ලේඛන වේ.
- පද්ධතීන් සහ ක්‍රියාවලියන් (උදාහරණ වශයෙන්, අස්තීත්වයක අභ්‍යන්තර පාලන හෝ තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති) සඳහා විෂය කරුණු තොරතුරු විය හැක්කේ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ සැඟවුම්කයි.
- වර්යාව (උදාහරණ වශයෙන් සමායතන පාලනය, රෙගුලාසි සමග අනුකූලවීම සහ මානව සම්පත් පරිවයන්) සඳහා විෂය කරුණු තොරතුරු විය හැක්කේ, අනුකූලතාවය පිළිබඳ ප්‍රකාශය හෝ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය වේ.

32. එම තොරතුරු පිළිබඳ ප්‍රමාණය ඇතුළත්ව, එම තොරතුරුවල ගුණාත්මක එරෙහිව ප්‍රමාණාත්මක, විෂය බද්ධ එරෙහිව විෂය බද්ධ නොවන, ඓතිහාසික එරෙහිව බලාපොරොත්තුවන අනාගත දැ වැනි විෂය කරුණු වලට වෙනස් ගතිලක්ෂණ සහ කාලසීමාවේ තැනකට හෝ කාලපරිච්ඡේදයක් ආවරණය කිරීමට සම්බන්ධ වේ. එවැනි ගතිලක්ෂණ පහත දැ සඳහා බලපායි.

- (අ) නිර්ණායකයකට එරෙහිව විෂය කරුණ ඇගයීම හෝ මැනීම කළ හැකි නිරවද්‍යතාවය; සහ
 - (ආ) ලබාගත හැකි සාක්ෂිවල ඒත්තු ගන්වන ස්වභාවය.
- අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට විශේෂ අදාළත්වයක් ඇති ගති ලක්ෂණ සහතිකවීමේ වාර්තාව සැලකිල්ලට ගනී.

33. උචිත විෂය කරුණක් යනු:

- (අ) හඳුනාගත් නිර්ණායකයකට එරෙහිව හඳුනාගත හැකි සහ අඛණ්ඩ හැකියාව ඇති ඇගයීම හෝ මැනීම.
- (ආ) ඒ පිළිබඳ ඒ තොරතුරු උචිත වන පරිදි සාධාරණ සහතිකවීමක හෝ සීමිත සහතිකවීමක අවසන් නිගමනයකට සහයවීමට ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි රැස්කර ගන්නා පටිපාටිවලට යටත්විය හැකිය.

නිර්ණායක

34. නිර්ණායක යනු විෂය කරුණු ඇගයීමට හෝ මැනීමට භාවිතා කරන පාදක මිම් ඇතුළත්ව, අදාළවන විට ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ පාදක මිමිය. නිර්ණායක විධිමත්විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී නිර්ණායකය විය හැක්කේ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් හෝ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතය, අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව වාර්තාකරණයේ දී නිර්ණායකය විය හැක්කේ ස්ථාපනය කර ඇති අභ්‍යන්තර පාලන අකෘතිය රාමුව හෝ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා විශේෂිතව සැලසුම්කර ඇති තනි තනි, පාලන අරමුණු, සහ අනුකූලතාවය මත වාර්තාකරණ විට, නිර්ණායකය විය හැක්කේ අදාළ නීතිය රෙගුලාසි හෝ ගිවිසුමය, විධිමත් බවෙන් අඩු නිර්ණායක සඳහා උදාහරණ වන්නේ අභ්‍යන්තරව වර්ධනය

කළ වර්ගාධාරම සංග්‍රහයක් හෝ එකඟ වූ මට්ටමේ කාර්ය සාධනය (විශේෂිත කමිටුවක් වර්ෂයක් තුළදී රැස්විය යුතු වාර ගණන වැනි).

35. සුදුසු නිර්ණායක අවශ්‍යවන්නේ වෘත්තීය විනිශ්චය සංදර්භය ඇතුළත විෂය කරුණක් සාධාරණ අඛණ්ඩ ඇගයීමක් හෝ මැනීම කිරීම සඳහාය. සුදුසු නිර්ණායකය සපයනු ලබන යොමුකිරීම් රාමුවක් නොමැතිව, ඕනෑම අවසාන නිගමනයක් තනි තනි අර්ථ නිරූපණ වලට හෝ දුරාවබෝධයට විවෘත වේ. සුදුසු නිර්ණායක සන්ධර්භ - සංවේදී වේ, එනම් කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණයන්ට අදාළ වේ. එකම විෂය කරුණට පවා වුවද වෙනස් නිර්ණායක තිබිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, එක් වගකිවයුතු පාර්ශ්වයක්, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විෂය කරුණ තෘප්ත වූ, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ප්‍රකාශිත තෘප්තියට විසඳුන, හවුල්කරුවන්ගේ පැමිණිලි සංඛ්‍යාවක් තෝරාගත හැකි අතර, තවත් වගකිවයුතු පාර්ශ්වයක්, මුල් මිලදී ගැනීමට පසුව එළඹෙන මාස තුනක, නැවත නැවත මිලදී ගැනීම් සංඛ්‍යාවක් තෝරාගත හැකිය.

36. සුදුසු නිර්ණායක පහත දැක්වෙන ගතිලක්ෂණ පෙන්වයි;

- (අ) අදාළත්වය - අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ගේ තීරණ ගැනීමට උදව් කරන අවසාන නිගමන වලට දායකවන අදාළ නිර්ණායක
- (ආ) සම්පූර්ණ බව - යෙදවීමේ අවස්ථාව හා සම්බන්ධයෙන් අවසාන නිගමන කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකළ හැකි අදාළ සාධක අත් නොහැර ගත්කල නිර්ණායක ප්‍රමාණවත් අන්දමින් සම්පූර්ණය. අදාළවන අවස්ථාවලදී සම්පූර්ණ නිර්ණායකයට ඇතුළත් වන්නේ ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව්වට අදාළ පාදක මිමිය.
- (ඇ) විශ්වසනීයත්වය - එක සමාන ලෙස සුදුසුකම්ලත් වෘත්තිකයන් භාවිතා කරන විට, අදාළ වන අවස්ථාවන්හිදී ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම ඇතුළත්ව විෂය කරුණු සාධාරණ ලෙස අඛණ්ඩව ඇගයීමට හෝ මැනීමට විශ්වසනීය නිර්ණායක ඉඩදේ.
- (ඈ) මධ්‍යස්ථතාව - පක්ෂග්‍රාහීත්වයෙන් තොර අවසන් නිගමන වලට මධ්‍යස්ථ නිර්ණායක දායක වේ.
- (ඉ) අවබෝධකරගත හැකි බව - අවබෝධකරගත හැකිබවේ නිර්ණායකය, අවසන් නිගමන පැහැදිලි බව, පරිපූර්ණ සහ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස් අර්ථ කථනයන්ට යටත් නොවන බවට දායක වේ.

වෘත්තිකයාගේ ස්වකීය අපේක්ෂාවන්, විනිශ්චයන් හුදු පළපුරුද්දේ පදනම මත විෂය කරුණක් ඇගයීම හෝ මැනීමෙන් සුදුසු නිර්ණායකයක් සමන්විත නොවේ.

37. විශේෂ කාර්යයේ යෙදීමක් සඳහා වන නිර්ණායකවල යෝග්‍යතාවය, ඒවා ඉහත සඳහන් ගතිලක්ෂණ පිළිබිඹු වන්නේ දැයි සලකා බලමින් වෘත්තිකයා ඇගයීම් කරයි. විශේෂ යෙදවුමක එක් එක් ගතිලක්ෂණයේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම තීන්දු කළයුතුව ඇති කාරණයකි.

නිර්ණායක එක්කෝ ස්ථාපනය කිරීම හෝ විශේෂිතව වර්ධනය හෝ කළහැකිය. ස්ථාපිත නිර්ණායක යනු නීතියේ හෝ රෙගුලාසිවල අන්තර්ගත හෝ පාරදෘශ්‍ය නිමි ක්‍රියාවලියකින් පසු පිළිගත් විශේෂඥ ආයතන නිකුත් කළ හෝ අනුමත කළ දැය. විශේෂිතව වර්ධනය කළ නිර්ණායක යනු කාර්යයේ යෙදී මේ අරමුණ සඳහා සැලසුම් කළ ඒවාය. නිර්ණායකයන් ස්ථාපනය කළ හෝ විශේෂිතව වර්ධනය කළා හෝ වේවා විශේෂ කාර්යයක් සඳහා ඒවායේ යෝග්‍යතාවය තක්සේරු කිරීමට වෘත්තිකයෙක් කරනු ලබන වැඩිවලට බලපායි.

38. විෂය කරුණ කෙසේ අගය කලේද හෝ මැනුණේද යන්න පිළිබඳව අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට අවබෝධ කරගැනීමට ඉඩදීමට, නිර්ණායක ඔවුන්ට ලබාදීම අවශ්‍ය වේ. පහත දැක්වෙන එකක් හෝ ඊට වැඩි මාර්ග මගින් නිර්ණායක අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට ලබාදිය හැකිය.

- (අ) ප්‍රසිද්ධියේ.
- (ආ) විෂය කරුණ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමේදී පැහැදිලි ආකාරයේ අඩංගු කිරීමක් මගින්.
- (ඇ) සහතිකවීමේ වාර්තාවේ පැහැදිලි ආකාරයේ අඩංගු කිරීමක් මගින්.
- (ඈ) පොදු අවබෝධ කරගැනීම මගින්, උදාහරණ වශයෙන් වේලාව පැය සහ මිනිත්තු වශයෙන් මැනීමේ නිර්ණායකයන්.

නිර්ණායක ලබාගත හැකි වන්නේ නිශ්චිතව අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට පමණක් විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, ගිවිසුමක කොන්දේසි, හෝ කර්මාන්තායතනයක් නිකුත් කරනු ලබන නිර්ණායක ලබාගත හැක්කේ එම කර්මාන්තයේ සිටින අයට පමණි. හඳුනාගත් නිර්ණායක ලබාගතහැක්කේ නිශ්චිත අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට

පමණක් සහ අදාළ වන්නේ නිශ්චිත අරමුණ සඳහා පමණක් වන අවස්ථාවලදී සහතික වීමේ වාර්තාව එම පරිශීලකයාට හෝ එම අරමුණට සීමාවේ.⁸

සාක්ෂි

39. විෂය කරුණු තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරදැයි යන්න පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබාගැනීමට වෘත්තිකයෙක් සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සැලසුම් කරන්නේ සහ ඉටු කරන්නේ වෘත්තීය සංසය දෘෂ්ඨියකින් යුත් ආකල්ප සමගය. කාර්යයේ යෙදීම සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීමේදී විශේෂයෙන්ම සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවලදී ස්වභාවය, කාල නිර්ණය, ප්‍රමාණය, නිර්ණය කරනවිට, ප්‍රමාණාත්මකභාවය, සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම්, ලබාගත හැකි සාක්ෂි වල ප්‍රමාණය සහ ගුණාත්මකභාවය වෘත්තිකයෙක් සලකා බලයි.

වෘත්තීය සංසය දෘෂ්ඨිය

40. විෂය කරුණු තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක අයුරින් අවප්‍රකාශ වන්නට ඉඩ ඇති බවට හේතුවන වාතාවරණයක් පැවතිය හැකිවේය යන්න හඳුනාගෙන වෘත්තිකයෙක් සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් වෘත්තීය සංසය දෘෂ්ඨියක් සහිතව සැලසුම් කර ඉටු කරයි. වෘත්තීය සංසය දෘෂ්ඨියේ ආකල්පයක් යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ ලබාගත් සාක්ෂි වල වලංගුභාවය ප්‍රශ්න කිරීමේ මනසක් සහිතව, වෘත්තිකයා විචේචනාත්මකව තක්සේරු කිරීම සහ පරස්පර විරෝධී සාක්ෂි හෝ ලිපිලේඛනවල විශ්වසනීයත්වය හෝ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය විසින් කරන ලද නියෝජනයක් ප්‍රශ්නයක් බවට පමුණුවනවිට සෝදිසියෙන් සිටීම. උදාහරණ ලෙස සැක සහිත වාතාවරණයන් නොසලකා හැරීම, නිරීක්ෂණයන්ගෙන් වන අවසන් නිගමන වලට එළඹීමේදී අධි සාධාරණීකරණය, සහ සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවල සහ එහි එයින්වන ප්‍රතිඵල ඇගයීමේදී, ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී වරදකි උපකල්පන භාවිත කිරීම වැනි දෑ නිසාවන අවදානම අඩු කිරීමට, වෘත්තිමය සංසය දෘෂ්ඨියෙන් යුක්ත ආකල්ප කාර්යයේ යෙදීමේ ක්‍රියාවලිය පුරාම වෘත්තිකයෙක් පවත්වාගෙනයාම අවශ්‍ය වේ.

41. ලේඛනගත කිරීම් සත්‍යබව තහවුරු කිරීමට සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් කලාතුරකින් සහභාගී වේ. එවැනි සහතික කිරීමකට වෘත්තිකයා පුහුණුවූ කෙනෙක් ලෙස හෝ විශේෂඥයෙකු ලෙස සැලකීමට අපේක්ෂා නොකෙරේ. කෙසේ වෙතත් සාක්ෂි ලෙස භාවිතා කළයුතු තොරතුරුවල විශ්වසනීයත්ව කෙරෙහි වෘත්තිකයා සලකා බලයි. උදාහරණ වශයෙන් ඡායා පිටපත් කිරීම, ප්‍රතිකෘති සේයාපට කිරීම, සංඛ්‍යාංක බවට පෙරළීම, වෙනත් විද්‍යුත් ලේඛන අදාළ වන විට ඒවායේ පිළියෙළ කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාමේදී ඇති පාලන පිළිබඳව සලකා බැලීම ඇතුළත්ව.

සාක්ෂියක ප්‍රමාණවත්භාවය සහ උචිතභාවය

42. ප්‍රමාණවත්භාවය යනු සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය මැනීමය. උචිතභාවය සාක්ෂියක ගුණාත්මකභාවය මැනීමය, එනම්, එහි අදාළත්වය සහ එහි විශ්වශනීයත්වයයි. අවශ්‍ය කරන සාක්ෂි ප්‍රමාණය විෂය කරුණු ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශ වීමේ අවදානම, (අවදානම වැඩිනම් අවශ්‍ය කරන සාක්ෂි වැඩිවීමට ඉඩ ඇත) සහ එමෙන්ම එවැනි සාක්ෂිවල ගුණාත්මකභාවය (ගුණාත්මකභාවය උසස්නම් අවශ්‍ය කරන ප්‍රමාණය අඩුවේ) බලපායි. ඒ අනුව සාක්ෂිවල ප්‍රමාණවත්භාවය සහ උචිතභාවය අන්තර් සම්බන්ධිතය. කෙසේ වෙතත් හුදු වැඩි ප්‍රමාණයක සාක්ෂි ලබාගැනීම එහි අඩුපාඩු සහිත තත්වයට හිලව්වීමක් සිදුකළ නොහැකිය.

43. සාක්ෂිවල විශ්වසනීයත්වයට එහි ප්‍රභවයෙන් සහ එහි ස්වභාවයෙන් බලපෑම් වන අතර, රඳා පවත්නේ එය ලබාගත් එක් එක් වාතාවරණය මතය. විවිධ ආකාරවල සාක්ෂි වල විශ්වශනීයත්වය පිළිබඳව සාධාරණීයකරණයක් කළ හැකිය. කෙසේ වුවත් සාධාරණීයකරණය වැදගත් ව්‍යතිරේකවලට යටත් වේ. අස්තිත්වයට බාහිර ප්‍රභව වලින් සාක්ෂි ලබාගත් අවස්ථා වලදී පවා ලබාගත් තොරතුරු වල විශ්වනීයත්වය බලපෑහැකි වාතාවරණයන් තිබිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස: ප්‍රභවය ගැන දැනුමක් නොමැති නම් ස්වාධීන බාහිර ප්‍රභවයකින් ලබාගත් සාක්ෂි විශ්වසනීය නොවිය හැකිය. එම ව්‍යතිරේක පවත්නා බව හඳුනාගන්නා අතර සාක්ෂිවල විශ්වසනීයත්වය පිළිබඳ පහත දැක්වෙන සාධාරණීයකරණය ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.

- සාක්ෂි අස්තිත්වයෙන් බාහිර ප්‍රභවයන්ගෙන් ලබාගන්නා විට ඒවා වඩා විශ්වසනීය වේ.
- සම්බන්ධිත පාලනයන් සඵලදායකවනවිට අභ්‍යන්තරව උපදවන සාක්ෂි වඩා විශ්වාසනීය වේ.

⁸ නිශ්චිත වශයෙන් අපේක්ෂිත පරිශීලකයාට හෝ නිශ්චිත අරමුණකට හෝ පමණක් අපේක්ෂා කරනු ලබන කල්හි, සත්‍යබව සහතිකකිරීමේ වාර්තාවක් සීමාවිය හැකි අතර, විශේෂ පාඨකයාට හෝ අරමුණක් හෝ සම්බන්ධයෙන් සීමාකොට නොතිබීමේ කාරණයෙන් පමණක් එම පාඨකයා හෝ එම අරමුණට අදාළ වෘත්තිකයා හට නෛතික වගකීමක් බැඳී තිබේ යයි නොහැඟවේ. නෛතික වගකීමක් තිබේද නැද්ද යන්න එක් එක් කරුණෙහි අවස්ථානුකූල බව සහ අදාළ අධිකරණ බල ප්‍රදේශය මත රඳා පවතිනු ඇත.

- වෘත්තිකයා සෘජුව ලබාගන්නා සාක්ෂි (උදාහරණ වශයෙන් පාලනයක් ව්‍යවහාරකරණය ගැන නිරීක්ෂණ), වක්‍රව හෝ අනුමාන කිරීමෙන් (උදාහරණ වශයෙන් පාලනයක් ව්‍යවහාරකරණය පිළිබඳව විමසීම්) ලබාගන්නා සාක්ෂිවලට වඩා විශ්වසනීය වේ.
 - කඩදාසි, විද්‍යුත් හෝ වෙනත් මාධ්‍යයකින් වූවත් (උදාහරණ වශයෙන් රැස්වීමක ඒ වේලාවේදීම ලියාගත් ලිඛිත වාර්තා, රැස්වීමේ සාකච්ඡා කළ දේ පසුව කරන වාචික නියෝජනයට වඩා විශ්වසනීය වේ) ලිඛිත ස්වරූපයෙන් ඒවා පවතින විට සාක්ෂි වඩා විශ්වසනීය වේ.
 - මුල් ලිපිලේඛන වලින් සපයන ලද සාක්ෂි ඡායාපිටපත් හෝ ප්‍රතිකෘතිය මගින් සපයනු ලබන සාක්ෂිවලට වඩා විශ්වසනීය වේ.
44. තනි තනිව සලකා බැලෙන සාක්ෂි අයිතම වලට වඩා වැඩි සහතිකවීමක් වෘත්තිකයා සාමාන්‍යයෙන් වෙනස් ප්‍රභව වලින් හෝ වෙනස් ස්වභාවයෙන් ලබාගන්නා සංගත සාක්ෂි වලින් ලබාගනී. අමතරව වෙනස් ප්‍රභවයන්ගෙන් හෝ වෙනස් ස්වභාවයේ සාක්ෂි ලබාගැනීම මගින් එම තනි සාක්ෂි අයිතමය විශ්වසනීය නොවන බව ඇගවිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, වෘත්තිකයා වගකිව යුතු පාර්ශ්වයෙන් නියෝජනයක් ගන්නවාට වඩා අස්තිත්වයට බාහිර ප්‍රභවයකින් ලබාගත් තොරතුරු සනාථ කරගැනීම මගින් සහතිකවීම ඉහළයාහැකිය. ප්‍රතිවිරුද්ධ වශයෙන් එක ප්‍රභවයකින් සාක්ෂි ලබාගත්විට, එම සාක්ෂිම තවත් ප්‍රභවයකින් ලබාගත් ඒවා සමග අසංගත වනවිට මෙම අසංගතතාවය විසඳීමට සාක්ෂි රැස්කිරීමේදී කුමන අතිරේක ක්‍රියාපටිපාටි අවශ්‍යදැයි වෘත්තිකයා නිර්ණය කරයි.
45. ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීමේ භාෂිතයේදී, එක්තරා මොහොතක විෂය කරුණු පිළිබඳ සහතිකයක් ලබාගන්නවාට වඩා කාලපරිච්ඡේදයක් ආවරණය වන විෂය කරුණක තොරතුරු පිළිබඳව සහතිකවීමක් ලබාගැනීම සාමාන්‍යයෙන් වඩා අපහසුය. අමතරව, ක්‍රියාවලීන් මත සැපයූ අවසාන නිගමන සාමාන්‍යයෙන් කාර්යයේ යෙදීමෙන් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදයට සීමාවේ. නියමකර ඇති ආකාරයට ක්‍රියාවලිය අනාගතයේදී අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වන්නේද යන්න පිළිබඳව වෘත්තිකයා නිගමනයක් නොසපයයි.
46. සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පිරිවැය, ලබාගත් තොරතුරුවල ප්‍රයෝජනවත්භාවය අතර සම්බන්ධතාවය වෘත්තිකයා සලකා බලයි. කෙසේ වෙතත්, ඒ සඳහා වෙන විකල්පයක් නොමැතිවිට අපහසුතාවය යන කරුණ හෝ දැරීමට සිදුවන වියදම පමණක් සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටි අත්හැරදැමීමට වලංගු පදනමක් නොවේ. සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය සහ ගුණාත්මකභාවය ඇගයීමේදී වෘත්තිකයා, සහතිකවීමේ වාර්තාවට සහයවීමට, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ උචිතභාවය, වෘත්තීය විනිශ්චය භාවිතය සහ වෘත්තීය සංසය දෘෂ්ඨිය යොදවයි.

ප්‍රමාණාත්මකභාවය

47. සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවලදී ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය වෘත්තිකයෙක් නිර්ණය කිරීමේදී සහ විෂය කරුණු තොරතුරු අවප්‍රකාශ වලින් තොරයැයි තක්සේරු කිරීමේදී, ප්‍රමාණාත්මකභාවය අදාළ වේ. ප්‍රමාණාත්මකභාවය සැලකිල්ලට ගැනීමේදී අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් තීරණවලට කුමන සාධක බලපානැකිද යන්න වෘත්තිකයා අවබෝධකරගෙන තක්සේරු කරයි. උදාහරණ වශයෙන් හඳුනාගත් නිර්ණායකය විෂය කරුණු තොරතුරු ඉදිරිපත්කිරීමේදී වෙනස්වීම් වලට ඉඩ දෙනවිටදී, තෝරාගත් ඉදිරිපත් කිරීම අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ගේ තීරණවල බලපෑම් කරන්නේ කෙසේද යන්න වෘත්තිකයා සලකා බලයි. ප්‍රමාණාත්මකභාවය සලකා බැලිය යුත්තේ සාපේක්ෂ විශාලත්වය, විෂය කරුණ ඇගයීමට හෝ මැනීම මත මෙම සාධකවල බලපෑමේ ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය සහ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ගේ ඇල්ම වැනි ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක සාධකවල සම්බන්ධය සහිතවය. විශේෂ කාර්යභාරයක ප්‍රමාණාත්මක සහ ගුණාත්මක සාධකවල ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ සාපේක්ෂ වැදගත්කම තක්සේරු කිරීම, වෘත්තිකයාගේ විනිශ්චය සඳහා වන කරුණුය.

සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවධානම

48. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම යනු විෂය කරුණු තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශ වී ඇතිවිටකදී, වෘත්තිකයා අයෝග්‍ය අවසන් නිගමනයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවදානමය.⁹ සාධාරණ සහතිකවීමක්

⁹ (අ) මෙයට සෘජු වාර්තාකරන කාර්යයේ යෙදීමිහි ඇති අවදානම අඩංගු වේ. එනම් විෂය කරුණු තොරතුරු ඉදිරිපත්කරන්නේ වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනයේදී පමණි. එය වෘත්තිකයා අයෝග්‍ය ලෙස විෂය කරුණ සියලුම ප්‍රමාණාත්මක කරුණු සම්බන්ධයෙන් නිර්ණායකයන් සමග අනුකූල වන බව අයෝග්‍ය ලෙස අවසන් නිගමනය කරයි. උදාහරණ වශයෙන් " අපගේ මතය අනුව XYZ නිර්ණායකය පදනම මත අභ්‍යන්තර පාලනය සියලුම ප්‍රමාණාත්මක කරුණු සම්බන්ධයෙන් සපුරායක" වේ.

ලබාගැනීමට වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනය ධනාත්මක ස්වරූපයෙන් ප්‍රකාශ කිරීමක් සඳහා පදනම ලෙස සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකදී වෘත්තිකයා සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණය තුළ පිළිගත හැකි අන්දමේ පහත මට්ටමකට අඩු කරයි. සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවල අසම ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හෝ ප්‍රමාණය නිසා සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම් මට්ටම, සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක අවදානම් මට්ටමට වඩා වැඩිය. කෙසේ වුවත්, සහතිකවීමේ සීමිත යෙදවුමකදී සෘණාත්මක ආකාරයේ ප්‍රකාශයක් පළකිරීමේ පදනම වශයෙන් සහතිකවීමේ අර්ථවත් මට්ටමක් ලබාගැනීම සඳහා සාක්ෂි එක් රැස් කිරීමේ පටිපාටියේ ස්වභාවය කාලීනව සහ ප්‍රමාණය යන මේවායේ සංයෝජන වීමක් අඩුතරමින් තිබීම වෘත්තිකයා සඳහා ප්‍රමාණවත් වේ. අර්ථවත් වීමට වෘත්තිකයා ලබාගත් සහතිකවීමේ මට්ටම අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ගේ විෂය කරුණ පිළිබඳ තොරතුරු පිළිබඳ විශ්වාසය, පැහැදිලිවම නොවැදගත් මට්ටමට වඩා ඉහළ නංවාලීම විය හැකිය.

49. සාමාන්‍යයෙන් සහතිකවීමේ කාර්යභාර අවදානමක් පහත සඳහන් සංරචකයන්ගෙන් නියෝජනය වන නමුදු, සියලුම සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ සඳහා මෙම සියලු සංරචක පැවැත්ම අත්‍යවශ්‍යම නොවන අතර, වැදගත්ද නොවේ;

- (අ) විෂය කරුණ තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශ අවදානම පිළිවෙළින් සමන්විත වන්නේ,
 - (i) ආවේණික අවදානම: සම්බන්ධිත පාලන නොමැති යයි උපකල්පනය කරමින් විෂය කරුණු තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයට ඇති නැඹුරුව; සහ
 - (ii) පාලන අවදානම: අදාළ පාලන මගින් කාලෝචිත පදනමක් මත සිදුවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වැළැක්වීමට හෝ අනාවරණය කරගැනීමට හෝ නිවැරදි කරගැනීමට නොහැකිවන අවදානමයි. විෂය කරුණට පාලන අවදානම අදාළවනවිට, අභ්‍යන්තර පාලන සැලසුම් කිරීම් සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආවේණික සීමාවන් නිසා සමහර පාලන අවදානම් සැමවිටම පවතී; සහ
- (ආ) අනාවරණ අවදානම, පවතින ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයන් වෘත්තිකයා අනාවරණය නොකර ගනී යන අවදානම.

කාර්යයේ යෙදීම වාතාවරණය මගින් මෙම එක් එක් සංරචකයට වන බලපෑමේ ප්‍රමාණය වෘත්තිකයා සලකා බලනුයේ විශේෂයෙන්ම විෂය කරුණේ ස්වභාවය මගින් සහ ඉටුකරනු ලබන්නේ සාධාරණ සහතිකවීමක් හෝ සීමිත සහතිකවීමක කාර්යයේ යෙදීමක්ද යන්න මතය.

සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය

50. සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවල නිශ්චිත, ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය එක කාර්යයේ යෙදීමක සිට ඊළඟ කාර්යයේ යෙදීමට වෙනස් වේ. න්‍යායිකව සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවල වෙනස්වීම් අසීමිත විය හැකිය. කෙසේ වෙතත් ප්‍රායෝගිකව මේවා පැහැදිලිව සහ තේරුම නිශ්චිතව සන්නිවේදනය කිරීම අපහසුය. ඒවා පැහැදිලිව සහ තේරුම නිශ්චිතව සන්නිවේදනය කිරීමට වෘත්තිකයා උත්සාහ ගන්නා අතර සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක හෝ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකට¹⁰ සුදුසු ආකෘතියට ඒවා භාවිතා කෙරේ.

51. "සාධාරණ සහතිකවීම" යනු විෂය කරුණට සම්බන්ධ තොරතුරු සමස්ථයක් වශයෙන් ගෙන වෘත්තිකයෙකුට අවසන් නිගමනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සාක්ෂි සමූහිවය (එක්රැස් කිරීම) සම්බන්ධ වන සංකල්පයකි. සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකින් අවශ්‍යකරන ධනාත්මක ආකාරයේ අවසන් නිගමනයක් ප්‍රකාශ කිරීමට හැකි තත්වයක සිටීමට නැවත, නැවත කිරීමේ කොටසක් වශයෙන්, ක්‍රමානුකූල කාර්යයේ යෙදීමේ ක්‍රියාවලිය පහත දැ සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීමට වෘත්තිකයෙකුට අවශ්‍ය වේ.

- (අ) විෂය කරුණු මත රඳා පවතින, අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධය ලබාගැනීම ඇතුළුව, විෂය කරුණ සහ වෙනත් කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණ පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම.
- (ආ) එම අවබෝධයේ පදනම මත එම විෂය කරුණු තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මකව අවප්‍රකාශ වියහැකි බවේ අවදානම් තක්සේරු කිරීම.

(ආ) සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක අවදානමට අමතරව, වෘත්තිකයෙක්, විෂය කරුණ තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මකව අවප්‍රකාශ නොවන සහ නඩුකීම් මගින් වන අලාභ සඳහා වන අවදානම, අහිතකර ප්‍රචාරණය හෝ වාර්තාකරන ලද විෂය කරුණ සම්බන්ධයෙන් ඒ මත පැන නගින වෙනත් සිද්ධීන් වන අවස්ථාවලදී අයෝග්‍ය අවසන් නිගමනයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවදානමට වෘත්තිකයා අනාවෘත වේ. මෙම අවදානම් සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම අවදානම්වල කොටසක් නොවේ.

¹⁰ විෂය කරුණ තොරතුරු පැතිකඩ ගණනාවකින් සෑදී ඇති විටෙක, සෑම පැතිකඩක් සඳහා වෙනම අවසාන නිගමනයක් සැපයීමට සිදුවිය හැකිය. එවැනි අවසන් නිගමන සියල්ලක්ම එකම මට්ටමේ සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටි වලට සම්බන්ධ කිරීමට අවශ්‍ය නැති අතර සෑම අවසාන නිගමනයක්ම ප්‍රකාශකරනුයේ එක්කෝ සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක හෝ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකට උචිත ස්වරූපයෙනි.

- (අූ) සමස්ථ ප්‍රතිචාර වර්ධනය සහ අමතර පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය, ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීම ඇතුළුව තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම.
- (අූ) පරීක්ෂා කිරීම, නිරීක්ෂණය, තහවුරු කිරීම, යළි ගණනය කිරීම, ප්‍රති-ඉටු කිරීම, විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සහ විමසුම් වල සංයෝජනයක් භාවිත කර හඳුනාගත් අවදානම් වලට පැහැදිලිව සම්බන්ධ කරන අමතර පටිපාටි ඉටු කිරීම. අදාළ වන පරිදි වගකිවයුතු පාර්ශ්වයෙන්, ස්වාධීන මූලාශ්‍ර වලින්, තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු ලබාගැනීම සහ විෂය කරුණේ ස්වභාවය මත රඳා පැවැත්ම පාලනය වන මෙහෙයුම් සඵලතාවය පරීක්ෂා කිරීම ඇතුළුව එවැනි අමතර පටිපාටීන් තහවුරු පටිපාටීන් සම්බන්ධ කර ගැනේ. සහ
- (ඉ) සාක්ෂිවල ප්‍රමාණවත්භාවය සහ උචිතභාවය ඇගයීම.

52. “සාධාරණ සහතිකවීම” සම්පූර්ණ සහතිකවීමකට වඩා අඩුය. සහතික කිරීමේ කාර්යයේ යෙදීමක අවදානම ශුන්‍යයට අඩු කිරීම ඉතා විරල අත්කරගැනීමක් වන අතර පහත දැක්වෙන දෑ වැනි සාධකවල ප්‍රතිඵලයන් ලෙස පිරිවැය වාසිදායක;

- තෝරාගත් පරීක්ෂා කිරීම් භාවිතය.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ ආවේණික සීමාවන්.
- වෘත්තිකයකුට ලබාගත හැකි සාක්ෂි වලින් බොහෝමයක් තීරණාත්මක වලට වඩා ඒත්තුගත්වන ඒවා වන බව.
- සාක්ෂි රැස්කිරීමේදී සහ ඇගයීමේදී විනිශ්චය භාවිත කිරීම සහ එම සාක්ෂි පදනම මත අවසන් නිගමන වලට එළඹීම.
- සමහර අවස්ථාවලදී හඳුනාගත් නිර්ණායකයට එරෙහිව ඇගයීමේදී හෝ මැනීම කරන අවස්ථාවලදී විෂය කරුණේ ගතිලක්ෂණ.

53. සහතිකවීමේ කුසලතා ශිල්ප ක්‍රම ව්‍යවහාර කිරීම, නැවත නැවත කිරීමේ කොටසක් ලෙස ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි රැස්කිරීම, විෂය කරුණු සහ වෙනත් කාර්යයේ යෙදීම, වාතාවරණයේ අවබෝධයක් ලබාගැනීම ඇතුළුව ක්‍රමානුකූල කාර්යයේ යෙදවීමේ ක්‍රියාවලිය, සාධාරණ සහතික වීමේ සහ සීමිත සහතිකවීම් කාර්යයේ යෙදීම් දෙකේදීම අවශ්‍ය කෙරේ. සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකදී, ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා වන පටිපාටීන් වල ස්වභාවය, කාලය, ප්‍රමාණය කෙසේ වෙතත් සාධාරණ සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීමකට සාපේක්ෂව උචිතතාවෙන්ම සීමා කර ඇත. සමහර විෂය කරුණු සඳහා සීමිත සහතිකවීම් කාර්යයේ යෙදීමක් සඳහා ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි රැස්කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා උපදේශන දීමට නිශ්චිත නිල වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කිරීම් තිබිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචනය සඳහා ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි මූලික වශයෙන් ලබාගන්නේ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සහ විමසීම මගින් බව SLSRE 2400 “මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචනය කිරීමට වන කාර්යභාර” ස්ථාපනය කර ඇත. අදාළ නිල වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කිරීමක් නොමැති කල, ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටි කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණය අදාළ කාලය සහ පිරිවැය සංරෝධක ඇතුළුව, විශේෂයෙන්ම විෂය කරුණු සහ කාර්යයේ යෙදීමේ නියුතු කරවනු ලබන පාර්ශ්වය සහ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් අවශ්‍යතාවයන් සමග වෙනස් වනු ඇත. සාධාරණ සහතිකවීම සහ සීමිත සහතිකවීම යන කාර්යයේ යෙදීම් දෙකම සඳහාම විෂය කරුණු තොරතුරු වලට ප්‍රමාණාත්මක වෙනස්කමක් සිදුකළ යුතුයැයි වෘත්තිකයාට ප්‍රශ්න කිරීමට තුඩුදෙන කරුණක් වෘත්තිකයාගේ දැනගැනීමට ලක්වෙන්නේ නම්, වෘත්තිකයාට වාර්තා කිරීමට මංසලසන, ප්‍රමාණවත් වෙනත් පටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් වෘත්තිකයා කරුණ ඉදිරියට ගෙනයනු ලැබේ.

ලබාගතහැකි සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය සහ ගුණාත්මකභාවය

54. ලබාගතහැකි සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය හෝ ගුණාත්මකභාවය පහත දැ මගින් බලපෑම් සිදුවේ.
- (අ) විෂයකරුණේ සහ විෂය කරුණ තොරතුරුවල ගතිලක්ෂණ. උදාහරණ වශයෙන් විෂය කරුණ පිළිබඳ තොරතුරු ඓතිහාසික (32 ඡේදය බලන්න) වෙනුවට වඩා අනාගත දිශානත වනවිට අඩුවිෂය නිශ්‍රිත සාක්ෂි අපේක්ෂා කළ හැකිය; සහ
 - (ආ) විෂයකරුණේ ගතිලක්ෂණ හැර, කාර්යයේ යෙදීමේ ගතිලක්ෂණ, සාධාරණ ලෙස පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන එහෙත් පහත දැක්වෙන දෑ නිසා ලබාගත නොහැකි සාක්ෂි, උදාහරණ ලෙස වෘත්තිකයාගේ පත්කිරීමේ කල් යෙදුම, අස්තීන්වයේ ලිපිලේඛන රඳවාගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය, හෝ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය පනවනු ලබන සීමාවන්.

සාමාන්‍යයෙන් ලබාගත හැකි සාක්ෂි ඇත්නම්ම තීරණාත්මකව වඩා අනුභවනු ඇත.

55. වෘත්තිකයාගේ වැඩවල විෂය පථය මත ප්‍රමාණාත්මක සීමාවන් ඇති අවස්ථාවකදී ඕනෑම වර්ගයේ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් සඳහා කොන්දේසි රහිත අවසාන නිගමනයට උචිත නොවේ. එනම්,

- (අ) සහතිකවීමේ කාර්යභාර අවදානම උචිත මට්ටමට අඩුකිරීමට අවශ්‍ය සාක්ෂි වෘත්තිකයා ලබාගැනීමේ වාතාවරණය විසින් වැළැක්වීම; හෝ
- (ආ) සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම උචිත මට්ටමට අඩු කිරීමට අවශ්‍ය සාක්ෂි වෘත්තිකයාට ලබාගැනීම වළක්වන වගකිවයුතු පාර්ශ්වය හෝ කාර්යයේ යෙදීමේ නියුතු කරවනු ලබන පාර්ශ්වය පනවන සීමාවක්.

සහතිකවීමේ වාර්තා

56. විෂයකරුණ තොරතුරු පිළිබඳව ලබාගත් සහතිකවීම දත්වන අවසාන නිගමනය සමන්විත, ලිඛිත වාර්තාව වෘත්තිකයා ලබාදෙයි. සහතිකවීමේ වාර්තා සඳහා මූලික මූලිකාංග ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්, ස.ක.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් SLSREs සහ ස.ක.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර.යන් SLSAEs ස්ථාපනය කරයි. එය එසේ කිරීම උචිතවනවිට, පාලන කාර්යයේ යෙදීම දරන අයවලුන්ට සන්නිවේදනය කිරීම ඇතුළුව වෘත්තිකයා අමතරව වෙනත් වාර්තාකරණ වගකීම් සලකාබලයි.

57. සහතිකවීමේ පදනම් කාර්යයේ යෙදීමකදී වෘත්තිකයාගේ අවසාන නිගමනයට වචන තෝරාගත හැක්කේ එක්කෝ;

- (අ) වගකිවයුතු පාර්ශ්වයේ සැදුණු භාෂිතය අනුව (උදාහරණ ලෙස "XYZ නිර්ණායක පදනම මත අභ්‍යන්තර පාලනය සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් සඵලදායකය යන වගකිවයුතු පාර්ශ්වයේ සැදුණු සාධාරණ ලෙස සඳහන් වී ඇති බව අපගේ මතයයි"). හෝ
- (ආ) සෘජුව විෂය කරුණ සහ නිර්ණායකභාෂිතය මත (උදාහරණ ලෙස "XYZ නිර්ණායක පදනම මත සියලු ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් අභ්‍යන්තර පාලනය සඵලදායක යන්න අපගේ මතයයි.")

සෘජු වාර්තාකරණ කරන කාර්යභාරයකදී වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනයට වචන තෝරාගන්නේ සෘජුව විෂයකරණ සහ නිර්ණායකගේ භාෂිතය අනුවය.

58. සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකදී, වෘත්තිකයා අවසන් නිගමනය ධනාත්මක ආකාරයට ප්‍රකාශ කරයි. උදා: ලෙස "XYZ නිර්ණායක පදනම මත සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් අභ්‍යන්තර පාලනය සඵලදායක යන්න අපගේ මතයයි." මෙම ආකාරයේ ප්‍රකාශ කිරීම "සාධාරණ සහතිකවීම" දක්වයි. සහතික කිරීමේ වාර්තාවේ විස්තර කර තිබෙන ස්වභාවය, කාලය හා ප්‍රමාණය පිළිබඳව දී ඇති විෂය කරුණේ සාධාරණ ලක්ෂණ අනුව, සාක්ෂි එක්රැස් කිරීමේ පටිපාටි ඉටු කරනු ලැබීමෙන් ද, වෙනත් අදාල යෙදවීමේ අවස්ථානුකූලවද, සහතික කිරීම යෙදවීමේ අවදානම පිළිගත හැකි පහත මට්ටමකට අඩුකර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වූ යෝග්‍ය සාක්ෂි වෘත්තිකයා ලබාගෙන ඇත.

59. සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකදී වෘත්තිකයා සෘණාත්මක ආකාරයෙන් අවසාන නිගමනය ප්‍රකාශ කරයි, උදාහරණයක් ලෙස, "XYZ නිර්ණායක පදනම මත සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් අභ්‍යන්තර පාලන සඵලදායක නොවන බව විශ්වාස කිරීමට හේතුවිය හැකි කිසිවක් මෙම වාර්තාවේ විස්තර කර ඇති අපගේ වැඩ පදනම මත අපගේ අවධානයට පැමිණ නැත." සහතික කිරීමේ වාර්තාවේ විස්තර කර ඇති වෙනත් කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණය, විෂය කරුණේදී ඇති ගතිලක්ෂණ අනුව වෘත්තිකයාගේ සාක්ෂි රැස්කිරීමේ පටිපාටිවල මට්ටමට සමානුපාතික වන මෙම ආකාරයේ ප්‍රකාශ කිරීමක් දැක්වීම "සීමිත සහතිකවීමකි".

60. පහත සඳහන් වාතාවරණයක් පවතින විට කරුණේ බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක හෝ ප්‍රමාණාත්මක වියහැකි වන බව වෘත්තිකයාගේ විනිශ්චය වනවිට, වර්ග දෙකෙන් ඕනෑම වර්ගයක සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමක් සඳහා වෘත්තිකයා කොන්දේසි රහිත අවසාන නිගමනයක් ප්‍රකාශ නොකරයි.

- (අ) වෘත්තිකයාගේ වැඩවල විෂය පථය මත සීමාකිරීමක් පවති (55 ඡේදය බලන්න) සීමාකිරීම කොතරම් ප්‍රමාණාත්මකද හෝ පෘථුල ද යන්න මත පදනම්ව වෘත්තිකයා කොන්දේසි සහිත අවසන් නිගමනයක් හෝ අවසන් නිගමනය වියාවනය කිරීම ප්‍රකාශ කරයි. සමහර අවස්ථාවලදී කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීමට වෘත්තිකයා සලකා බලයි.
- (ආ) එසේවන අවස්ථාවලදී,
 - (i) වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනයේ වචන පෙල වගකිවයුතු පාර්ශ්වයේ සැදුණුම භාෂිතය අනුව සහ එම සැදුණුම සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අන්දමින් සාධාරණ ලෙස සඳහන් වී නොමැතිබව; හෝ

- (ii) වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනයේ වචන පෙළ සෘජුව විෂයකරුගේ සහ නිර්ණායකයේ භාෂිතය අනුව සහ නිර්ණායකය සහ විෂය කරුණ තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය¹¹ වී ඇති බව,

කරුණ කෙතරම් ප්‍රමාණාත්මක සහ පෘථුල ද යන්න මත රඳා පවතිමින් වෘත්තිකයා කොන්දේසි සහිත හෝ අහිතකර අවසන් නිගමනයක් ප්‍රකාශ කරයි.

(ඇ) කාර්යයේ යෙදීම භාරගත් පසු, සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා නිර්ණායක නුසුදුසු හෝ විෂය කරුණ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා අයෝග්‍ය වන බව සොයාගත් විටදී, වෘත්තිකයා ප්‍රකාශ කරන්නේ;

- (i) නුසුදුසු නිර්ණායකයන් හෝ අනුමිත විෂය කරුණක් අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් නොමග යවන සුළු විය හැකිවන කල්හි, කරුණ කෙසේ ප්‍රමාණාත්මක හෝ පෘථුල ද යන්න මත රඳා පවතිමින් කොන්දේසි සහිත අවසන් නිගමනයන් හෝ අහිතකර අවසන් නිගමනයක්; හෝ
- (ii) අනෙක් අවස්ථාවලදී කරුණු කිහිපම ප්‍රමාණාත්මක හෝ පෘථුල යන්න මත රඳා පවතිමින් කොන්දේසි සහිත අවසන් නිගමනයක් හෝ අවසන් නිගමනය විශාලනය කිරීමක්

සමහර අවස්ථාවලදී වෘත්තිකයා කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීමට සලකා බලයි.

වෘත්තිකයාගේ නම අයෝග්‍ය ලෙස භාවිතා කිරීම

61. වෘත්තිකයෙක් විෂය කරුණක් පිළිබඳ තොරතුරු මත වාර්තාකරන විට හෝ එම විෂය කරුණ සම්බන්ධයෙන් වෘත්තීය සම්බන්ධයකට වෘත්තිකයාගේ නම භාවිත කිරීමට කැමැත්ත ප්‍රකාශ කළ විට, එම විෂය කරුණ සමග වෘත්තිකයා සම්බන්ධ වේ. මේ ආකාරයට වෘත්තිකයා සම්බන්ධ නොවන්නේ නම්, තුන්වන පාර්ශ්වයකට වෘත්තිකයාගේ වගකීමක් නොමැති බව උපකල්පනය කළ හැකිය. එක පාර්ශ්වයක් අයෝග්‍ය ලෙස වෘත්තිකයාගේ නම භාවිත කරන බව වෘත්තිකයාට දැන ගැනීමට ලැබෙන්නේ නම්, එම පාර්ශ්වයෙන් එසේ නොකරන ලෙස ලෙස වෘත්තිකයා ඉල්ලා සිටී. වෘත්තිකයාගේ නම අයෝග්‍ය ලෙස භාවිත කිරීම දන්නා ඕනෑම තුන්වැනි පාර්ශ්වයේ පරිශීලකයන්ට දැන්වීම හෝ නීති උපදෙස් පැතීම වැනි වෙනත් පියවර අවශ්‍යදැයි වෘත්තිකයා සලකා බලයි.

රාජ්‍ය අංශයේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම

62. සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා අස්නිත්වයෙන් ස්වාධීන, රාජ්‍ය අංශයේ සියලුම වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන්ට, මෙම ආකෘතිමය රාමුව අදාළ වේ. රාජ්‍ය අංශයේ වන වෘත්තීය ගණකාධිකාරීන්, ඔවුන් ඉටුකරනු ලබන සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සඳහා වන අස්නිත්වයෙන් ස්වාධීන නොවන අවස්ථාවලදී 1 වන පාදක සටහනේ ඇති උපදේශ අනුගමනය කළයුතු වේ.

¹¹ එම සෘජු වාර්තාකරන කාර්යයේ යෙදීමහිදී විෂයකරුගේ තොරතුරු වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමන වල පමණක් ඉදිරිපත් කරන විටදී සහ සියලු ප්‍රමාණාත්මක අයුරින් විෂයකරුගේ නිර්ණායක සමග අනුකූල නොවන බව වෘත්තිකයා අවසන් නිගමනය කරයි. උදාහරණ වශයෙන්, "XYZ නිර්ණායකය පදනම මත[.../ සඳහා හැර සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අයුරින් අභ්‍යන්තර පාලන සම්ප්‍රදායක බව අපගේ මතයයි. එවන් අවසන් නිගමනයන් කොන්දේසි සහිත (හෝ උචිත පරිදි අහිතකර) ලෙස මෙන්ද සලකා බැලිය හැකිය.

සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම අතර වෙනස්කම්

ආකෘති රාමුවේ සාකච්ඡා කළ සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම අතර වෙනස්කම් මෙම පරිශිෂ්ඨයේ සාරාංශගත කෙරේ.

(යොමුවේ දී ඇති ඡේදය විශේෂයෙන් බලන්න)

කාර්යයේ යෙදීම වර්ගය	අරමුණ	සාක්ෂි රැස්කිරීමේ ¹² පටිපාටි	සහතිකවීමේ වාර්තාව
සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම	වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනය ධනාත්මක ආකාරයේ ප්‍රකාශනයක් බවට පදනම ලෙස, කාර්යයේ යෙදීම වාතාවරණය අනුව සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමේ අවදානම පිළිගත හැකි අන්දමේ අඩුමටමකට පත්කිරීම. (11 ඡේදය)	<p>ක්‍රමානුකූල කාර්යයේ යෙදීමේ ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීම එයට අඩංගු වීම්:</p> <ul style="list-style-type: none"> • කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම; • අවදානම් තක්සේරු කිරීම; • තක්සේරුකළ අවදානම්වල ප්‍රතිචාර; • පරීක්ෂා කිරීම, නිරීක්ෂණය, තහවුරු කිරීම, යළි ගණනය කිරීම, ප්‍රති-ඉටුකිරීම, විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සහ විමසීම් වැනි දැවල සංයෝජනයක් ලෙස අමතර පටිපාටි ඉටුකිරීම. එවැනි අමතර පටිපාටිවලට තහවුරු පටිපාටි සම්බන්ධ වේ. අදාළවන පරිදි අඩංගු වන තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු ලබාගැනීම සහ විෂය කරුණේ ස්වභාවයේ රඳා පැවැත්ම අනුව පාලනවල මෙහෙයුම් සඵලතාවය පරීක්ෂා කිරීම, සහ • ලබාගත් සාක්ෂි ඇගයීම (51 සහ 52 ඡේද) 	කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණ විස්තරයක් සහ ධනාත්මක ආකාරයට අවසාන නිගමනය ප්‍රකාශ කිරීමක් (58 ඡේදය)
කාර්යයේ යෙදීම අරමුණ වර්ගය	සාක්ෂි රැස්කිරීමේ	සහතිකවීමේ පටිපාටි	වාර්තාව
සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීම	සහතිකවීමේ කාර්යයේ අවදානම, වාතාවරණය අනුව, පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩුකිරීම, නමුත්, අවදානම සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යයේ යෙදීමකට වඩා වැඩිනම්, වෘත්තිකයාගේ අවසන් නිගමනය සාණාත්මක ආකාරයේ ප්‍රකාශනයක් කිරීම සඳහා පදනම ඇතිකර ගැනීම (11 වන ඡේදය)	ක්‍රමානුකූල කාර්යයේ යෙදීමේ ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීම, එයට අඩංගු, විෂය කරුණ සහ වෙනත් කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණයක් පිළිබඳ අවබෝධය නමුත්, එම පටිපාටි සාධාරණ සහතික වීමේ කාර්යයේ යෙදීමකට සාපේක්ෂව උච්චතාවෙන්ම සීමාකර ඇත. (53 ඡේදය)	කාර්යයේ යෙදීමේ වාතාවරණ විස්තරය, සහ සාණාත්මක ආකාරයේ අවසාන නිගමනය ප්‍රකාශ කිරීමක් (59 ඡේදය)

¹² නිශ්චිත විෂය කරුණු වල සාක්ෂි රැස්කිරීමේ අවශ්‍යතා වල විස්තරාත්මක සාකච්ඡාවක් හැකිවන්නේ ස.කා.ශ්‍රී.ල.ප්‍ර. යන් (SLSAEs) තුළ පමණි.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200

ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව විගණනය මෙහෙයවීම

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පටුන

හැඳින්වීම	පේද
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය	1 - 2
මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය	3 - 9
බලපැවැත්වෙන දිනය	10
විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු	11 - 12
නිර්වචනයන්	13
අවශ්‍යතාවයන්	
මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්.....	14
වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතු වීම	15
වෘත්තීය විනිශ්චය	16
ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි හා විගණන අවදානම	17
ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණනය මෙහෙයවීම	18 - 24
අනෙකුත් පහදා දීමේ දැවල් හා ව්‍යවහාරකරණය	
මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය.....	අ 1 - අ 13
මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්	අ 14 - අ 17
වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතු වීම	අ 18 - අ 22
වෘත්තීය විනිශ්චය.....	අ 23 - අ 27
ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි හා විගණන අවදානම	අ 28 - අ 52
ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණනය මෙහෙයවීම	අ 53 - අ 76

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය

1. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) වලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය මෙහෙයවීමේ දී ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ වගකීම් පිළිබඳව, මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මඟින් කටයුතු කෙරේ. විශේෂයෙන්ම, එමඟින් ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු හා එම අරමුණු ස්වාධීන විගණකට අත්කර ගැනීමට විගණනයේ ස්වභාවය හා විෂය පථය පැහැදිලි කිරීම නියම කෙරේ. එමඟින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි විෂය පථය, අධිකාරී බලය හා ව්‍යුහය පැහැදිලි කරන අතර ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල බැඳීම් සමඟ අනුකූල වීම ද ඇතුළුව සියලුම විගණනයන්ට අදාළ ස්වාධීන විගණකගේ පොදු වගකීම් ස්ථාපනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ද ඇතුළත් වේ. ස්වාධීන විගණක, මින් පසුව “විගණක” ලෙස හැඳින්වේ.
2. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ලියා ඇත්තේ විගණකවරයකු විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් වෙනස් ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු විගණන වලට ව්‍යවහාර කරන විට තත්ත්වයන්ට අවශ්‍ය වන පරිදි ඒවා යොදා ගත යුතුයි. නීති සම්පාදනය රෙගුලාසි හෝ නිදසුනක් ලෙස මහජනයාට සුදුකම්පත් නිකුත් කිරීම වැනි වෙනත් සම්බන්ධයක් වෙනුවෙන් වන විගණකගේ වගකීම් පවතින විට ඒවා පිළිබඳ, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් අවධානය යොමු නොකරයි. එවැනි වගකීම්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් ස්ථාපනය කර ඇති ඒවායින් වෙනස් විය හැකිය. ඒ අනුව එවැනි අවස්ථාවන්ට උපකාර කරන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල ලක්ෂණයන් විගණක විසින් නිශ්චය කරන අතර සියලු අදාළ නීති හා රෙගුලාසිමය හෝ වෘත්තීය බැඳීම් සමඟ අනුකූලවීම, සහතික වීම විගණකගේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය

3. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන අපේක්ෂිත පුද්ගලයන්ගේ විශ්වාසදායකබවේ මට්ටම ඉහල නැංවීම, විගණනයේ අරමුණු වේ. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවකට අනුව සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් යුතුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර තිබේ ද යන්න පිළිබඳව විගණක විසින් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මඟින් එය ඉෂ්ට කර ගනී. පොදු වාර්තාකරණ ආකෘතියේ වන අවස්ථාවන් රාමුවකට අනුව එම මතය, එම වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවකට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කර තිබේද හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කර තිබේද යන්න පිළිබඳව වේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හා අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් වලට අනුව විගණනය මෙහෙයවීම කර තිබීම මඟින් විගණකට එම මතය ගොඩනගා ගැනීමට හැකියාව ලැබී ඇත. (යොමුව : ඡේද අ 1)
4. අස්තිත්වයේ විගණනයට භාජනය වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන, පාලන කාර්යභාරය හා සම්බන්ධ වූ අයගේ දැක්මෙන් යුතුව අස්තිත්වයේ කළමනාකරණය විසින් පිළියෙල කළ ඒවා වේ. කළමනාකරණය හෝ පාලනයට සම්බන්ධ වූ අය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වගකීම් නොපවරන අතර ඔවුන්ගේ වගකීම් පාලනය කරන නීති හා රෙගුලාසි ද සක්‍රීය නොකරයි. කෙසේවුවත්, කළමනාකාරීත්වය සහ යෝග්‍යවන පරිදි පාලන භාරකාරීත්වය ඇති අය විසින් විගණනය පවත්වා ගෙනයාමේ මූලික වගකීම් පිළිගෙන ඇති බවට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රකාරව විගණනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පූර්වාචයවයක් ඉදිරිපත් කර ඇත. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී කළමනාකරණය හෝ පාලන කාර්යභාරයට සම්බන්ධ වූ අයගේ වගකීම් වලින් මුදා නොහැරේ. (යොමුව : ඡේද අ 2 - අ 11)
5. විගණකගේ මතයට පදනමක් ලෙස වංචා හෝ වැරදි හෝ වෙනත් හේතුවෙන් සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර බවට, විගණකට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබා ගැනීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් අවශ්‍ය කෙරේ. සාධාරණ තහවුරුව උසස් මට්ටමේ තහවුරුවකි. එය ලබා ගන්නේ විගණන අවදානම පිලිගත හැකි අඩු මට්ටමකට අඩු කර ගැනීමට විගණක විසින් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගත්විටය. (එනම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන තිබියදී විගණක විසින් යෝග්‍ය නොවන මතයක් පල කිරීමේ අවදානම) කෙසේ වෙතත්, සාධාරණ තහවුරුව සම්පූර්ණ මට්ටමේ තහවුරුවක් නොවේ. එයට හේතුව වන්නේ විගණනයේ ආවේනික සීමාවන් වල ප්‍රතිඵලය වනුයේ විගණන මතය පදනම් වීම සඳහා වන විගණන නිගමන වලට සැලසීම සැඟවන බොහෝ විගණන සාක්ෂි ඇත්නම් කිරණාත්මක නොවන එහෙත් මග පෙන්වන සුලු ඒවා නිසා වීමය. (යොමුව : ඡේද අ 28 - අ 52)
6. විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීමේ දී මෙන්ම විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේ නම් ඒවායේ ඇගයීමේ බලපෑම යන දෙකම සඳහා විගණන ප්‍රමාණාත්මකභාවයේම කල් ව්‍යවහාර කරයි¹ සාමාන්‍යයෙන් අත්හැරීම් ද ඇතුළත්ව අවප්‍රකාශන, ප්‍රමාණාත්මක ලෙස සැලකීමට නම්, තනිතනිව හෝ සමාහාර ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම්කර ආර්ථිකමය තීරණයන් ගනු

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 “විගණනයන් සැලසුම් කිරීමේ දී සහ ඉටුකිරීමේ දී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 විගණනයන් දී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇගයීම”

ලබන පරිශීලකයන්හට සාධාරණ ලෙස බලපෑම් කිරීම, අපේක්ෂා කළ හැකි විය යුතුයි. ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ විනිශ්චය ගනු ලබන්නේ වට පිටාවේ ඇති තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගෙන සහ අවප්‍රකාශනයක ප්‍රමාණය හෝ ස්වභාවය හෝ ඒ දෙකෙහිම සංයෝජනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිහරනය කරන්නාගේ මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳ විගණකයේ සමජානය බලපායි. විගණකයේ මතය මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාජිකයන් වශයෙන් ගෙන සලකා බැලෙන බැවින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කල ප්‍රමාණාත්මක නොවන අවප්‍රකාශන සත්‍යාපනය කර ගැනීම පිළිබඳව විගණක වගකිව යුතු නොවේ.

7. විගණකට සාධාරණ සහතිකවීමක් ලබා ගැනීමට උපකාර වන ලෙස සකස් කළ පරමාර්ථ, අවශ්‍යතාවයන් හා ව්‍යවහාර කිරීම සහ අනෙකුත් විස්තර කිරීමේ දැවල් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අඩංගු වී ඇත. විගණනය සැලසුම් කිරීම හා කාර්යසාධනය සහ අනෙකුත් දේ පුරාවටම විගණක විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය හා වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතු බව පවත්වාගෙන යාම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන අතර, ඒවා අතරට,
 - අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය ද ඇතුළත්ව, අස්තිත්වය හා එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීම පදනම් කර ගෙන ඇතිවන වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම.
 - තක්සේරු කළ අවදානම් වලට යෝග්‍ය ප්‍රතිචාරයන් සැලසුම් කිරීමේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීම තුලින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැවතේ ද යන්න පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම.
 - ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි වලින් නිරූපිත නිගමනයන් පදනම් කර ගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයට එළඹීම.
8. විගණක විසින් එළඹුණු මතය ප්‍රකාශ කිරීම, අදාල වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව හා ඕනෑම අදාල වන නීති හෝ රෙගුලාසි මත තීරණය වේ. (යොමුව ඡේද අ 12 - අ 13)
9. විගණනයේ මතුවන කරුණු සම්බන්ධයෙන් පරිශීලනය කරන පාර්ශවයන්ට කළමනාකරණයට පාලන කාර්යභාරය දරන්නට හෝ අස්තිත්වයෙන් බාහිර පාර්ශවයන්ට විගණක විසින් ඉටුකළයුතු ඇතැම් අනෙකුත් සන්නිවේදන හා වාර්තාකරණයට අදාල වගකීම් තිබිය හැකිය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හෝ අදාල නීති හා රෙගුලාසි මගින් ඒවා ස්ථාපනය විය හැකිය.²

බලපැවැත්වෙන දිනය

10. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.

විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු

11. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් මෙහෙයවීමේ දී විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු වන්නේ:
 - අ) වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නොමැති වීම පිළිබඳව සාධාරණ සහතිකවීමක් ලබා ගැනීමට හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකට අනුව පිළියෙල කර තිබේද යන්න පිළිබඳව එමගින් විගණකට මතයක් පල කිරීමට සැලැස්වීම; සහ
 - ආ) විගණකගේ සොයා ගැනීම් වලට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීමට හා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයන් පරිදි සන්නිවේදනය.
12. සෑම අවස්ථාවකදීම සාධාරණ සහතිකවීමක් ලබා ගත නොහැකි වූ විට හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන අපේක්ෂිත පාර්ශවයන්ට වාර්තා කිරීමේ තත්ත්වයක විගණකගේ වාර්තාවේ කොන්දේසි සහිත මතයක් පල කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවන අවස්ථාවල විගණක විසින් මතය විශ්ලේෂණය කිරීම හෝ අදාල නීති හා රෙගුලාසි

² උදහරන ලෙස ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 බලන්න “පාලන කාර්යභාරය සමග සන්නිවේදනය සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 හි 43 වන ඡේදය මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක දී වංචාබස් සම්බන්ධයෙන් විගණකයේ වගකීම”

යටතේ විගණක කාර්යයන් ඉවත් වියහැකි නම් කාර්යයෙන් ඉවත් වියහැකි නම් කාර්යයෙන් ඉවත්වීම (හෝ ඉල්ලා අස්වීම)³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් අවශ්‍ය කෙරේ.

නිර්වචනයන්

13. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල පරමාර්ථයන් සඳහා පහත දැක්වෙන පදවල අර්ථයන් ආරෝපිතව අර්ථයන් පහත දැක්වේ.

(අ) අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව - කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරන ලද හා සුදුසු අවස්ථාවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තා විසින්ද, මූල්‍ය වාර්තාකරණයේදී අස්තිත්වයේ ස්වභාවය, සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අරමුණු සැලකිල්ලට ගෙන හෝ නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මඟින් අවශ්‍යතා පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව.

“සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව” යන පදය භාවිතා කරනුයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවෙහි සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල වීම සඳහා යොමු කිරීම සහ:

- (i) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රකාශිතව හෝ ව්‍යාංගව ඉෂ්ට කර ගැනීම එය පිළිගන්නා අතර, එම ආකෘතිමය රාමුව මඟින් නිශ්චිතව අවශ්‍ය කෙරෙන හෙළිදරව් කිරීම් ඉක්මවා යන දෑ කළමනාකරණයට සැපයීමට අවශ්‍ය විය හැකි; හෝ
- (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඉෂ්ට කර ගැනීම සඳහා කළමනාකරණ ආකෘතිමය රාමුවෙහි යම් අවශ්‍යතාවයකින් බැහැරව කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි බව ප්‍රකාශිතව පිළිගැනීම. අතිශය දුර්ලභ අවස්ථාවන් වලදී පමණක් එවැනි බැහැරවීම් අවශ්‍ය කෙරෙන බව අපේක්ෂා කෙරේ.

“අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව” යන පදය මඟින්, මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවෙහි සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල වීම සඳහා යොමු කරන නමුත් ඉහත සඳහන් (i) හෝ (ii) පිළිගැනීම් ඇතුළත් නොවේ.

(ආ) විගණන සාක්ෂි - විගණන මතය පදනම් කරගනු පිණිස විගණක විසින් එළෙඹෙන්නා වූ නිගමන වලට පාදක වන විගණක විසින් භාවිතා කරන තොරතුරුය. විගණන සාක්ෂිවලට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පදනම් වන ගිණුම්කරණ වාර්තා වල අඩංගු වන තොරතුරු හා වෙනත් තොරතුරු යන දෙකම ඇතුළත් වේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු සඳහා :

- (i) විගණන සාක්ෂිවල සෑහෙන ප්‍රමාණය, යනු විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය මැනීම වේ. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානමේ විගණකගේ තක්සේරුව, මෙන්ම එවැනි විගණන සාක්ෂි වල ගුණත්වය මඟින් විගණන සාක්ෂි අවශ්‍ය කරන ප්‍රමාණය සඳහා බලපෑම් ඇති කෙරේ.
- (ii) විගණන සාක්ෂි වල යෝග්‍යත්වය යනු විගණන සාක්ෂි වල ගුණත්වය මැනීම වේ. එනම්, විගණකගේ මතය සඳහා පදනම් වූ නිගමනයන්ට උපකාර සැපයීම සඳහා එහි අදාලත්වය හා එහි විශ්වාසනීයභාවයයි.

(ඇ) විගණන අවදානම :- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අන්දමේ අවප්‍රකාශනයන් තිබියදී විගණක විසින් අනුවිභ විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවදානම වේ. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හා අනාවරණ අවදානම, විගණන අවදානමේ ශ්‍රිතය වේ.

(ඈ) විගණක - විගණනය මෙහෙයවන පුද්ගලයකු හෝ පුද්ගලයින් සාමාන්‍යයෙන් කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු හෝ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ අනෙක් සාමාජිකයෙකු හෝ යෝග්‍ය පරිදි ආයතනයක් හෝ, “විගණක” ලෙස ව්‍යවහාර කිරීමට යොමු වේ. කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු විසින් ඉටුකළයුතු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල ප්‍රකාශිතව සඳහන් අවශ්‍යතාවයක් හෝ වගකීම් ඇති විට “විගණක” යන්නට වඩා “කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු” යන පදය යොදා ගනී. “කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු” සහ “ආයතනයේ” අදාල තැන්හි රාජ්‍ය අංශයේ ඒ හා සමානදැට යොමුවන පරිදි කියවා අවබෝධ කරගත යුතුය.

(ඉ) අනාවරණ අවදානම - විගණන අවදානම පිළිගතහැකි පහල මට්ටමකට අඩු කිරීමට විගණන විසින් ඉටුකරනු ලබන ක්‍රියාපටිපාටි වල තනි තනිව හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශන සමඟ එකට ගත් විට ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි පවතින අවප්‍රකාශනයක් අනාවරණය නොවීමේ අවදානමකි.

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල “ඉවත්වීම” යන පදය පමණක් භාවිත වේ

(ඊ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන - යම් දිනකට අස්තිත්වයකට ඇති ආර්ථික සම්පත් හෝ බැඳීම් හෝ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා ඒවායේ වෙනස්වීම් සන්නිවේදනය කිරීමේ අරමුණින් අදාළ සටහන් ද ඇතුළුව ගිණුම් වාර්තා වලින් ලබා ගන්නා ලද ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක් ප්‍රකාරව ව්‍යුහගත ආකාරයට ඉදිරිපත් කිරීමකි. සාමාන්‍යයෙන් සම්බන්ධිත සටහන් වල වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල සාරාංශයක් හා අනෙකුත් විස්තරාත්මක තොරතුරු අඩංගු වේ. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව නිර්ණය කරනු ලබන පරිදි "මූල්‍ය ප්‍රකාශන" යන පදය සාමාන්‍යයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකට යොමු වන අතර එය තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයකට ද යොමු විය හැකිය.

(උ) ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු - අතීත කාලපරිච්ඡේදවල සිදු වූ ආර්ථික සිද්ධීන් පිළිබඳව හෝ අතීත කාලයේ තැන් වල වූ ආර්ථික තත්ත්වයන් හෝ අවස්ථාවන් පිළිබඳව අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ පද්ධතියෙන් මූලිකව ලබාගත් යම් අස්තිත්වයකට සම්බන්ධ තොරතුරු මූල්‍යමය භාෂිතයෙන් ප්‍රකාශ කිරීම වේ.

(ඌ) කළමනාකරණය - අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා විධායක වගකීම් සහිත පුද්ගලයන්(න්) වේ. ඇතැම් අස්තිත්වයන් වල ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශයන්, පාලන කාර්ය හා සම්බන්ධ වූ සමහර හෝ සියළු පුද්ගලයන් කළමනාකරණයට ඇතුළත් වේ. නිදසුනක් ලෙස, පාලන මණ්ඩලයේ විධායක සාමාජිකයන් හෝ හිමිකරු - කළමනාකරු ගත හැකිය.

(එ) අවප්‍රකාශනය - වාර්තා කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අයිතමයක වර්ගකරණය කිරීමක, ඉදිරිපත් කිරීමක හෝ හෙලිදරව් කිරීමක වටිනාකම සහ එම අයිතමයේ වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව අනුව අයිතමයේ වර්ගකරණය ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙලිදරව් කිරීමේ වටිනාකම අතර වෙනස් වේ. අවප්‍රකාශන වරදකින් හෝ වංචාවකින් පැන නැගිය හැකිය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් ගෙන හැර දක්වයි ද යන්න පිළිබඳව විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කරන විට අවප්‍රකාශන ඇතුළුව වටිනාකම් වර්ගකරණයන් ඉදිරිපත් කිරීම හෝ හෙලිදරව් කිරීම් වලට එම ගැලපුම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් කරන බවටත් හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයන් ගෙන හැර දක්වන බවටත් විගණකට විනිශ්චය කිරීමට අවශ්‍ය වේ.

(ඒ) විගණනය මෙහෙවීමට අදාළව කළමනාකරණයේ හෝ යෝග්‍ය පරිදි, පාලනය කාර්යභාරය සම්බන්ධ වූ පුද්ගලයන්ගේ වගකීම් වලට අදාළ පාදක කරගත්දෑ - එම කළමනාකරණය හා යෝග්‍ය පරිදි පාලන කාර්යභාරය සම්බන්ධ වූ පුද්ගලයින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රකාරව විගණනයක් මෙහයවීම සඳහා මූලිකව පහත සඳහන් වගකීම් ද ඔවුන්ට ඇති බව පිළිගෙන හා අවබෝධ කරගෙන ඇත. එම වගකීම් නම් :

- (i) අදාළ පරිදි සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ඇතුළුව, අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවකට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා;
- (ii) වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරවීම සඳහා කළමනාකරණය හා යෝග්‍ය තැන්හි කාර්යභාරය දරන තැනැත්තා පාලන විසින් තීරණය කරන පරිදි එබඳු අභ්‍යන්තර පාලනයක් සඳහා; සහ
- (iii) විගණකට :
 - (අ) කළමනාකාරිත්වය සහ උචිත වන විට පාලන කාර්යභාරය දරන අය මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීමට අදාළ වන්නේයැයි දැනුවත්ව සිටින වාර්තා ලිපි ලේඛන සහ වෙනත් කරුණු වැනි සියලුම තොරතුරු වලට ප්‍රවේශවීමට,
 - (ආ) විගණනයේ අරමුණු සඳහා විගණක විසින් කළමනාකරණයෙන් හා උචිත වනවිට කාර්යභාරය පාලනය හා සම්බන්ධ වූ පුද්ගලයන්ගෙන් ඉල්ලනු ලබන අතිරේක තොරතුරු සහ
 - (ඇ) විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් අවශ්‍ය යැයි තීරණය කරන අස්තිත්වයේ සිටින පුද්ගලයින් විගණකට සීමා රහිතව ප්‍රවේශ වීමට ඉඩ ලබා දිය යුතුයි.

සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුවක් තුළ දී, (i) ඉහත කරුණු පහත දැක්වෙන ලෙස ප්‍රකාශ කළහැක. "මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවකට අනුකූලව මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීම සහ

සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා” හෝ “මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවකට අනුකූලව, සත්‍ය හා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් පිළිබිඹු වන පරිදි මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීම.”

“කළමනාකරණයේ සහ යෝග්‍ය තැන්හි පාලනය භාරව සිටින තැනැත්තන්ගේ වගකීම් වලට අදාළව මෙහෙයවන ලබන විගණනයකදී යොදන පූර්වාචයවය, “පූර්වාචයවය” ලෙස හැඳින්විය හැකිය.”

- (ඔ) විගණන කාර්යභාරයේ තත්ත්වයන්ට යෝග්‍ය මැනවින් සලකා බලන ලද ගතයුතු ක්‍රියා මාර්ග පිළිබඳ තීරණය ගැනීමේ දී විගණන ගිණුම්කරණ හා සදාචාරාත්මක ප්‍රමිත සම්බන්ධයෙන් වූ අදාළ පුහුණුව දැනුම සහ පළපුරුද්ද ව්‍යවහාර කිරීම.
- (ඕ) වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියකින් යුතු - වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි අවප්‍රකාශන දක්වෙන තත්ත්වය සුපරීක්ෂාකාරීව සිටින සඳහා ප්‍රශ්න කිරීමට නැඹුරු සිතක් සහ විවේචනාත්මක විගණන සාක්ෂි තක්සේරු කිරීම ඇතුළත් ආකල්පයකි.
- (ක) සාධාරණ සහතික වීම - මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සම්බන්ධයෙන් උසස් වුවද, සම්පූර්ණ නොවන සහතික වීමේ මට්ටමයි.
- (ග) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම - විගණනයට පෙර මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශන තිබීමේ අවදානම වේ. මෙය සංරචක දෙකකින් සමන්විත වන අතර සැදහුම් මට්ටමෙහි පහත පරිදි විස්තර කෙරේ.
 - (i) ආවේණික අවදානම - යම් සම්බන්ධිත පාලන ක්‍රම සලකා බැලීමට පෙර, අවප්‍රකාශනයක් තනිව ගත්කල හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් සමඟ සමාහාරයක් ලෙස ගෙන සලකා බලන විට, ගණුදෙනු පන්තියක ගිණුම් ශේෂයක හෝ හෙලිදරව් කිරීම පිළිබඳව සැදහුමක ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි අවප්‍රකාශන ඇති වීමට ඇති ඉඩකඩවේ.
 - (ii) පාලන අවදානම - ගණුදෙනු පන්තියක, ගිණුම් ශේෂයක හෝ හෙලිදරව් කිරීම පිළිබඳව සැදහුමක සිදුවිය හැකි අවප්‍රකාශන, තනිව ගත්කල හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් සමඟ සමාහාරයක් ලෙස ගත්කල ඇති විය හැකි, ප්‍රමාණවත් විය හැකි තරම් විශාල වූ අවප්‍රකාශනයන් අස්තීත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයක් මගින්, ඒවා වලක්වා ගැනීමට අනාවරණයක් සහ නිවැරදි කිරීම කාලානුරූපීව සිදු නොවන විටක ඇති වන අවදානම වේ.
- (ච) පාලනය කාර්යභාරය දරන්නන් - අස්තීත්වයේ ක්‍රමෝපාය මෙහෙය වීමේ සහ වගවීම සඳහා වන බැඳීම සඳහා වගකිය යුතු පුද්ගලයෙක්(යන්) හෝ ආයතන(යන්) වේ. (උදාහරණ වශයෙන් සමායතන භාරකරුවෝ) මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය ද මෙයට ඇතුළත් වේ. ඇතැම් අස්තීත්වයන් වල ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශ වල පාලන කාර්යභාරය දරන පුද්ගලයින්ට කළමනාකරණ සේවක පිරිස ඇතුළත් විය හැකිය. උදාරභණයක් ලෙස පෞද්ගලික හෝ රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයක පාලක මණ්ඩලයේ විධායක සාමාජිකයින් හෝ හිමිකරු - කළමනාකරු ගත හැකිය.

අවශ්‍යතාවයන්

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්

14. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන කාර්යභාරයට අදාළව, ස්වාධීනත්වය ඇතුළත් වන පරිදි විගණක විසින් අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල විය යුතුයි. (යොමුව : ඡේද, අ 14 - අ 17)

වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියකින් යුතු වීම

15. මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වීමට හේතු විය හැකි තත්ත්වයන් පැවතිය හැකි බව හඳුනාගනිමින් විගණක වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියකින් යුතුව විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කළයුතුය. (යොමුව : ඡේද, අ 18 - අ 22)

වෘත්තීය විනිශ්චය

16. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේ දී හා ඉටු කිරීමේ දී විගණක විසින් වෘත්තීය විනිශ්චයන් භාවිතා කළයුතුය. (යොමුව : ඡේද අ 23 - අ 27)

ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි හා විගණන අවදානම

17. සාධාරණ සහතික වීමක් ලබා ගැනීම සඳහා පිළිගත හැකි අවම මට්ටමකට විගණන අවදානම අඩු කිරීම සඳහා විගණක විසින් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගතයුතු අතර එමඟින් විගණන මතයට පදනමක් සපයමින් විගණක හට සාධාරණ නිගමනයන් වලට එළඹවීමට සැලැස්විය යුතුයි. (යොමුව : ඡේද අ 28 - අ 52)

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති වලට අනුකූලව විගණනය මෙහෙයවීම

විගණනයට අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සමඟ අනුකූලවීම

18. විගණක විසින් විගණනයට අදාළ සියලු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සමඟ අනුකූල විය යුතුය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. බලාත්මක වන විට තත්ත්වයන් යොමු කරන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. පවත්නා විට එම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විගණනයට අදාළ වේ. (යොමුව : ඡේද අ 53 - අ 57)

19. එහි පරමාර්ථ තේරුම් ගැනීමට සහ අවශ්‍යතාවයන් නිසි ලෙස ව්‍යවහාර කිරීමට විගණකට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යක සියලු අන්තර්ගතය පිළිබඳව එහි ව්‍යහාරකරණයේ සහ පහදා දීමේ දැවල් ඇතුළුව අවබෝධයක් තිබිය යුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 58 - අ 66)

20. විගණක විසින් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයන් හා විගණනයට අදාළ අනෙකුත් සියළු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සමඟ අනුකූල වන්නේ නම් හැර විගණන වාර්තාවේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සමඟ අනුකූල වූ බවට විගණක විසින් නියෝජනය නොකළ යුතුය.

තනි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් හි සඳහන් පරමාර්ථයන්

21. විගණකගේ සමස්ථ පරමාර්ථයන් ඉෂ්ට කර ගැනීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් අතර ඇති අන්තර් සම්බන්ධතාවය සැලකිල්ලට ගෙන විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේ දී සහ ඉටු කිරීමේ දී අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල සඳහන් පරමාර්ථ යොදා ගතයුතුය. (යොමුව : ඡේද අ 67 - අ 69)

(අ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි සඳහන් පරමාර්ථයන් ක්‍රියාවෙහි යෙදවීම සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් අවශ්‍ය කෙරෙන විගණන පටිපාටිවලට අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි අවශ්‍ය වන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීමට සහ (යොමුව : ඡේද අ 70)

(ආ) ප්‍රමාණවත්, යෝග්‍ය විගණන - සාක්ෂි ලබාගෙන තිබේද යන්න ඇගයීමට වේ. (යොමුව : ඡේද අ 71)

අදාළ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල වීම

22. 23 ඡේදයට යටත්ව, විගණනයකදී පහත තත්ත්වයන්හිදී හැර විගණක විසින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල එක් එක් අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූල විය යුතුය:

(අ) සමස්ථ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අදාළ නොවන විට : හෝ

(ආ) එය කොන්දේසි සහිතව සහ කොන්දේසි නොපැවතීම හේතුවෙන් අවශ්‍යතාවයන් අදාළ නොවන විට (යොමුව : ඡේද අ 72 - අ 73)

23. යම් විශේෂ තත්ත්වයන්හිදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යක අදාළ අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීම අවශ්‍යයැයි විගණක විසින් විනිශ්චය කළ හැකිය. එවැනි තත්ත්වයන්හිදී එම අවශ්‍යතාවයේ අරමුණ ඉටු කර ගැනීම සඳහා විගණක විසින් විකල්ප විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. අදාළ අවශ්‍යතාවයෙන් විගණක බැහැරවීමේ අවශ්‍යතාවය පැනනැගීම අපේක්ෂා කරමින් නිශ්චිත පටිපාටිය ඉටු කිරීමට අවශ්‍යතාවයක් වන විට පමණි, සහ විගණනයේ නිශ්චිත තත්ත්වයන්හිදී අභිප්‍රායේ අවශ්‍යතාවය ඉටු කර ගැනීමේ දී එම පටිපාටිය සඵලවිය හැකි නිසාය. (යොමුව : ඡේද අ 74)

පරමාර්ථයක් ලඟා කර ගැනීමට අසමත් වීම

24. අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යක පරමාර්ථයක් ලඟා කර ගැනීමට නොහැකි වන්නේ නම්, විගණකට සමස්ථ අරමුණු ලඟා කර ගැනීම එමඟින් වැලැක්වේද යන්න ඇගයීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව, විගණන කාර්යයෙන් ඉවත් වීමට (අදාළ නීති හෝ රෙගුලාසි යටතේ ඉවත්වීම කළහැකි විට) හෝ විගණන

මතය විකරණය කිරීම අවශ්‍ය වේ. අරමුණක් ඉටු කර ගැනීමට අසමත්වීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230⁴ ප්‍රකාරව ලේඛන ගත කිරීම අවශ්‍ය වීම, වැදගත් කරුණක් සේ නියෝජනය කෙරේ. (යොමුව : ඡේද අ 75 - අ 76)

අනෙකුත් පහදාදීමේ දැවල් හා ව්‍යාභාරකරණය

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය

විගණනයේ විෂය පථය (යොමුව : ඡේද 3)

අ1. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකට ප්‍රකාරව සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන් අතින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර තිබේද යන්න පිළිබඳව, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතය මඟින් කටයුතු කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත සියලු විගණනයන් සඳහා එවැනි මතයක් පොදු වේ. එබැවින් නිදසුනක් ලෙස කළමනාකාරිත්වය විසින් පවත්වාගෙන යන අස්තිත්වයේ ක්‍රියාවන්ගේ අනාගත ශක්‍යතාවය නැතහොත් කාර්යක්ෂමතාවය හෝ සඵලදායකත්වය පිළිබඳව විගණන මතය මඟින් සහතික වීමක් ලබා නොදෙයි. කෙසේ වෙතත් අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵල දායකත්වය හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග වෙනම ඇති කළමනාකරණ වාර්තාවේ සංගතභාවය වැනි නිශ්චිත කරුණු පිළිබඳව විගණකට මතයක් සැපයීමට සමහර අධිකරණ සීමාවන් තුළ අදාල නීති හෝ රෙගුලාසි මඟින් අවශ්‍ය විය හැකිය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල එවැනි කරුණු වලට අදාල අවශ්‍යතාවයන් හා මගපෙන්වීම් ඇතුළත් වන අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් පලකිරීම සඳහා ඒවා කිනම් ප්‍රමාණයකට අදාල වේද යන්න මෙන්ම එවැනි මත පල කිරීමට අතිරේක වගකීම් පැවරුණහොත් විගණකට වඩා ඔබ්බට කාර්යයන් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම (යොමුව : ඡේද 4)

අ2. මූල්‍ය වාර්තාකරණයට සම්බන්ධ කළමනාකරණය හා යෝග්‍ය පරිදි පාලන කාර්යභාරය දරන පුද්ගලයන්ගේ වගකීම්, නීති හා රෙගුලාසි මඟින් ස්ථාපනය විය හැකිය. කෙසේ නමුත් අධිකරන බල සීමා හරහා, එම වගකීම් වල ප්‍රමාණය හෝ ඒවා විස්තර කර ඇති ක්‍රමය වෙනස් විය හැකිය. එම වෙනස්කම් නොසලකා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුකූලව විගණනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී, කළමනාකරණය හා යෝග්‍ය පරිදි පාලන කාර්යභාරය හා පුද්ගලයින් විසින් ඒ අයට එම වගකීම් ඇති බව අවබෝධ කරගෙන පිළිගත යුතුය.

(අ) අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවකට අනුකූලව ඒවායේ අදාල වන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් සහිතව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් පිළියෙල කිරීම සඳහා;

(ආ) කළමනාකරණය සහ යෝග්‍ය පරිදි පාලනය හා සම්බන්ධ වූ පුද්ගලයන් මඟින් අභ්‍යන්තර පාලනයක් ලෙස නිර්ණය කළ වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන රහිතව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම; සහ

(ඇ) විගණකට:

- (i) කළමනාකාරිත්වය සහ උචිත වන විට පාලන භාරකාරිත්වය දරන අය මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීමට අදාල වන්නේ යැයි දැනුවත් ව සිටින වාර්තා ලිපිලේඛන සහ වෙනත් කරුණු වැනි සියලුම තොරතුරු වලට ප්‍රවේශ වීමට;
- (ii) විගණනයේ අරමුණු සඳහා විගණක විසින්, කළමනාකරණයෙන් උචිත වන විට හා පාලනය කාර්යභාරය දරණ පුද්ගලයින් ගෙන් ඉල්ලනු ලබන අතිරේක තොරතුරු; සහ
- (iii) විගණක සාක්ෂි රැස්කිරීම සඳහා විගණකට අවශ්‍යයැයි නිර්ණය කරන අස්තිත්වයේ සිටින පුද්ගලයන්ට සීමාරහිතව ප්‍රවේශවීමේ අවස්ථා ලබා දිය යුතුයි.

අ3. කළමනාකරණය සහ උචිත පරිදි පාලනය කාර්යභාරය දරන්නන් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී:

- ඕනෑම අදාල නීති හා රෙගුලාසි සම්බන්ධයෙන් අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව හඳුනා ගැනීම.
- එම ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පිළියෙල කිරීම,
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ එම රාමුව පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් විස්තරයක් ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ.

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 “විගණන ලේඛණගත කිරීම” 8 (ඇ) ඡේදය

මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම අවස්ථාවන්ට සෘජුවම සාධාරණ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මෙන්ම යෝග්‍ය ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම හා ව්‍යභාර කිරීමට කළමනාකාරිත්වයට විනිශ්චය භාවිතා කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙම විනිශ්චයන් කරනුයේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව සම්බන්ධය ඇතිවය.

අ4. පහත සඳහන් අවශ්‍යතා සපුරාලීමට සැලසුම් කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළ හැකිය.

- පුළුල් පරාසයකින් යුත් පරිශීලකයන්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් (එනම්, "පොදු අරමුණු වලින් යුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්") හෝ
- නිශ්චිත පරිශීලකයන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් (එනම්, "විශේෂිත අරමුණු වලින් යුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්") ඉටු කිරීම පිණිසය.

අ5. අදාළ වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව බොහෝ විට බලය ලත් හෝ පිලිගත් ප්‍රමිත නියම කිරීමේ ආයතනයක් මගින් හෝ ව්‍යවස්ථාදායක හෝ නියාමන අවශ්‍යතා නිසා හෝ පිහිටුවන ලද මූල්‍ය වාර්තා කරන ප්‍රමිත අනාවරණය කරයි. සමහර අවස්ථාවල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව බලයලත් හෝ පිලිගත් ප්‍රමිත නියම කිරීමේ ආයතනයක් මගින් ව්‍යවස්ථාදායක හෝ නියාමන අවශ්‍යතා නිසා හෝ යන දෙකෙන්ම පිහිටුවන ලද මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත අනාවරණය කරනවා විය හැකි. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ව්‍යවහාර කිරීම සඳහා අනෙකුත් මූලාශ්‍රයන් මගින් මඟපෙන්වීම සැපයිය හැකිය. ඇතැම් අවස්ථාවන් වලදී, අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව මගින් එවැනි අනෙකුත් මූලාශ්‍රයන් හෝ එවැනි මූලාශ්‍රයන් පමණක්ම අඩංගු වීම, ආවරණය විය හැකිය. එවැනි අනෙකුත් මූලාශ්‍රයන් වලට:

- ගිණුම්කරණ කරුණු වලට අදාළ වෘත්තීය සදාචාරාත්මක බැඳීම්, නඩු තීන්දු, රෙගුලාසි හා ව්‍යවස්ථාවන් ඇතුළුව නෛතික හා සදාචාරාත්මක පරිසරය;
- ප්‍රමිත ස්ථාපනය කරන වෘත්තීය හෝ නියාමන ආයතන විසින් වෙනස්වීමට භාවිතය වන ප්‍රකාශයට පත් කළ ගිණුම්කරණ අර්ථ නිරූපණය ;
- ප්‍රමිත ස්ථාපනය කරන වෘත්තීය හෝ නියාම ආයතන විසින් වෙනස්වීමට භාවිතය වන ප්‍රකාශයට පත් කළ හෙලිදරව් වන ගිණුම්කරණමය ගැටළු වල ප්‍රසිද්ධ කළ මතයන්;
- පුළුල්ව හඳුනාගත් සහ පවතින පොදු සහ කර්මාන්ත පරිචයන් : සහ
- ගිණුම්කරණ සාහිත්‍යය මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව සහ එය ව්‍යවහාර කිරීමට උපදෙස් ලබා ගත හැකි ප්‍රභවය අතර මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව වටා ඇති ප්‍රභවයන් අතර ගැටුම් ඇති තැන්හි ඉහලම අධිකාරී බලය සහිත ප්‍රභවය අභිභවනු වනු ඇත.

අ6. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ආකෘතිය හා ඇතුළත් විය යුතු දේ, අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන් මගින් නිර්ණය කෙරේ. සියලුම ගණුදෙනු හෝ සිද්ධීන් කෙරේ ගිණුගත කළයුතු දෑ හෝ හෙලිදරව් කළයුතුද යන්න ආකෘතිය රාමුවෙන් නිශ්චය නොකළ හැකි නමුත් ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන් අවධාරණය නොවන සංකල්ප සමග සංගත වන ගිණුම් මූලධර්ම සකස් කිරීම සහ ව්‍යවහාර කිරීමේ පදනමක් ලෙස කාර්යයන් කළ හැකි ප්‍රමාණවත් පුළුල් ප්‍රතිපත්තීන් එහි සාමාන්‍යයෙන් අන්තර්ගත වේ.

අ7. ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු, සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිය රාමු වන අතර, අනෙකුත් ඒවා අනුකූලතා ආකෘතිය රාමු වේ. පොදු අරමුණු රැසකට ඔබ්බ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා අස්භිත්වයක් විසින් භාවිතා කිරීම පිණිස ප්‍රමිත පැනවීමට බලය ලත් ප්‍රාථමික මට්ටමෙන් ආවරණය කෙරෙන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව බොහෝවිට සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් සාර්ථක අන්දමින් ඉටු කර ගැනීම සඳහා සැලසුම් කරනු ලැබේ. නිදසුනක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය (SLFRSs) විසින් නිකුත් කළ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් (ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර.) ගත හැකිය.

අ8. සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් කුමක් අඩංගු කළයුතු ද යන්නත් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවක අවශ්‍යතාවයන් මගින් නිර්ණය කෙරේ. බොහෝ වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු අස්භිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍යකාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහයන් පිළිබඳ තොරතුරු, මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් සැපයීමට බලාපොරොත්තු වෙයි. එවැනි වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු වල සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකට, ශේෂ පත්‍රය, ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ අදාළ සටහන් ඇතුළත් වෙයි. අනෙකුත් ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු වලදී, සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකට, තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් සහ අදාළ සටහන් අඩංගු විය හැකිය:

- නිදසුනක් ලෙස, මුදල් පදනම මත ගිණුම්කරණය ප්‍රකාරව රාජ්‍ය අංශයේ අස්ථිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී, ප්‍රාථමිකව මූල්‍ය ප්‍රකාශනය යනු මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් වලින් යුත් ප්‍රකාශනයකි.
- තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක, එක් එක් ඒවාට අදාළ සටහන් ද සහිතව පවතින වෙනස් නිදසුන් ලෙස :
 - ශේෂ පත්‍රය
 - ආදායම් ප්‍රකාශනය හෝ මෙහෙයුම් ප්‍රකාශනය
 - රඳවාගත් ඉපැයුම් ප්‍රකාශනය
 - මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය
 - හිමිකරුගේ ස්කන්ධය ඇතුළත් නොවූ වත්කම් වගකීම් ප්‍රකාශනය
 - හිමිකරුගේ ස්කන්ධය වෙනස් වීමේ ප්‍රකාශනය
 - අයභාරය හා වියදම් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය
 - නිෂ්පාදන පෙලවල් වල මෙහෙයුම් ප්‍රකාශනය

අ9. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවෙහි පිළිගත හැකි භාවය තීරණය කිරීම සඳහා මඟ පෙන්වීම් සැපයීම හා අවශ්‍යතාවයන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 මඟින් ස්ථාපනය කෙරේ.⁵ විශේෂ අරමුණකින් යුත් ආකෘතිය රාමුවක් ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී, ඒ පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800 මඟින් කටයුතු කෙරේ.⁶

අ10. විගණනයක් මෙහෙවීම සඳහා පවතින පූර්වායවයේ වැදගත්කම හේතුවෙන්, විගණක විසින් ආ 2 ඡේදයේ පැහැදිලි කිරීමක දී ඇති පරිදි වගකීම් ඔවුන් වෙත පැවරෙන බව කළමනාකාරිත්වය සහ අදාළ තැන්හි පාලන කාර්යභාරය දරන්නන් පිලිගෙන වටහාගෙන ඇති බවට ඔවුන්ගේ එකඟත්වය විගණන කාර්යභාරය භාර ගැනීමේ පූර්ව කොන්දේසියක් ලෙස විගණන පැවරීම භාරගැනීම සඳහා ලබා ගැනීම අවශ්‍ය වන්නේය.⁷

රාජ්‍ය අංශයේ විගණන කටයුතු පිළිබඳ විගණක සැලකිල්ලට ගැනීම්

අ11. රාජ්‍ය අංශයේ අස්ථිත්වයන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳ නිල නියෝගය වෙනත් අස්ථිත්වයන්ට වඩා පුළුල් විය හැකිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, රාජ්‍ය අංශයේ අස්ථිත්වයක, මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය මෙහෙයවන කළමනාකාරිත්ව වගකීම් වලට සම්බන්ධ පූර්වායවයෙහි නීතිය, රෙගුලාසි හෝ වෙනත් අධිකාරියට අනුකූලව ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම් වැනි අතිරේක වගකීම් ඇතුළත් විය හැකිය.⁸

විගණකගේ මතයේ ස්වරූපය (යොමුව : ඡේද 8)

අ12. විගණකයකු පලකරන මතය වනුයේ, මූල්‍ය ප්‍රකාශන, සියළුම අංගයන් සම්බන්ධයෙන් අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කිරීමේ ආකෘතිය රාමුව ප්‍රකාරව සම්පාදනය කර ඇත්දැයි යන්නය. කෙසේ වෙතත් විගණකයකුගේ මතයේ ස්වරූපය රඳාපවත්නේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කිරීමේ ආකෘතිය රාමුව වෙනත් අදාළ නීති හෝ රෙගුලාසියක් මත වේ. බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු වලට මූල්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීමේදී වන අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් වේ. එවැනි ආකෘතිය රාමු සඳහා අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු ප්‍රකාරව පිළියෙල කිරීමට ඉදිරිපත් කිරීම ද ඇතුළත් ය.

අ13. පොදු අරමුණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාමාන්‍යයෙන් සිදුවන පරිදි, මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිය රාමුවක් වූ විට, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුව අවශ්‍යකරන මතය වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයන් ගෙන හැර දක්වයි ද යන්නය. මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව අනුකූලතා රාමුවක් වූ විට, අවශ්‍ය මතය වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් ආකෘතිය රාමුව අනුව පිළියෙල කර ඇතිද යන්නය. අන් අයුරකින් විශේෂිතව සඳහන් කර නොමැති නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලින් යොමු කර ඇත්තේ විගණකගේ ස්වරූප දෙකේම මත ආවරණය වන ලෙසය.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 “විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි සමග එකඟවීම” 6 (අ) ඡේදය
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800 “විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම - විශේෂ අරමුණු ආකෘති රාමු අනුව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන” 8 වන ඡේදය
⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 6 (ආ) ඡේදය
⁸ අ 57 ඡේදය බලන්න

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් (යොමුව ඡේද 14)

අ14. මූල්‍ය වාර්තා විගණන කාර්යය භාරයට අදාළ ස්වාධීනත්වයට අයත් වන දෑ ඇතුළත්ව ආදාල ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා වලට විගණක යටත් විය යුතුය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය හා සම්බන්ධ ආචාර ධර්ම අවශ්‍යතාවයන් සාමාන්‍යයෙන් සමන්විත වන්නේ ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන් සඳහා නිකුත් කළ (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සංග්‍රහය) ආචාරධර්ම සංග්‍රහයේ අ සහ ආ කොටස් සහ වඩාත් සීමා වලට යටත් ජාතික අවශ්‍යතාවයන් සහ එක්විය.

අ15. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණනයක් මෙහෙයවීමේ දී විගණකවරයෙකුට අදාළ වන වෘත්තීය ආචාරධර්ම වල මූලික මූලධර්ම හා ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ. සංග්‍රහයේ අ කොටස මගින් පිහිටවන අතර එම මූලධර්ම ව්‍යාවහාර කිරීම පිළිබඳව සංකල්පමය ආකෘති රාමුව සපයයි. ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ. සංග්‍රහයට අනුව විගණකයකු විසින් පිළිපැදිය යුතු මූලික මූලධර්ම වනුයේ,

- (අ) අවංකභාවය
- (ආ) අරමුණුගත භාවය
- (ඇ) වෘත්තීය නිපුණත්වය හා නිසි සැලකිල්ල
- (ඈ) රහස්‍යභාවය
- (ඉ) වෘත්තීය වර්යාව

විශේෂ අවස්ථා වලදී, සංකල්පිත රාමුව ව්‍යවහාර කරගන්නා ආකාරය, ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ. සංග්‍රහයේ ආ කොටසින් නිදර්ශන මගින් පහදා දේ.

අ16. විගණන කාර්යයේ දී විගණ පොදු යහපත සඳහා විගණනයට යටත් වන අස්තීත්වයෙන් ස්වාධීන විය යුතු අතර, එය ශ්‍රී.ල.ව.ග. ආ. සංග්‍රහයෙන් ද අවශ්‍ය කෙරේ. ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ. ස්වාධීනත්වය ශ්‍රී.ල.ව.ග. ආ. සංග්‍රහය විස්තර කරන්නේ මනස සහ පෙනුම යන දෙකෙහිම ස්වාධීනත්වයෙන් සමත් වන බවය. විගණකයා අස්තීත්වයෙන් ස්වාධීනවීමෙන් විගණකගේ මතය එකඟතාවයට එළඹී මතයකින් තොරව ඔහුට කිසිදු බලපෑමකින් තොරව විගණනය පිළිබඳව ස්වාධීන මතයකට එළඹීමට ඇති හැකියාව ආරක්‍ෂා කර ගනී. මෙම ස්වාධීනත්වය විගණකයකුට අවංකභාවයෙන් යුතුව ක්‍රියා කිරීමට ඇති හැකියාව වර්ධනය කරන අතර, අරමුණුගතභාවය හා වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ටිවාදී ආකල්පයක් පවත්වා ගැනීමට ද උපකාරී වේ.

අ17. විගණන කාර්යභාරයන් සමාගමක් විසින් එහි තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය පිහිටුවීම හා පවත්වාගෙන යාමේ වගකීම දරිය යුතු ආකාරය ශ්‍රී ලංකා තත්ත්ව පාලන පිළිබඳ ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර.)¹⁰ මගින් කටයුතු කෙරේ. ස්වාධීනත්වයද අයත් වන අදාල දේ ඇතුළුව ආචාරධර්ම සමාගමක් හා එහි සේවක පිරිස අනුකූලව ක්‍රියාකරන බවට සාධාරණ සහතිකවීමක් ලබාදීමක් සඳහා වන ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාපටිපාටීන් පිහිටුවීමේ වගකීම් ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. 1 මගින් නියම කර ඇත.¹¹ අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සම්බන්ධයෙන් කාර්යයයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේ වගකීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 මගින් පැහැදිලි කෙරේ. කාර්යභාරයේ නියුතු සාමාජිකයන් ආදාල සදාචාරාත්මක ආවශ්‍යතාවලට අනුකූල නොවූ බැව් පෙනීයාමට කරුණු කාර්යභාරයේ නියුතු හවුල් කරුගේ අවදානයට යොමු වී ඇත්නම් සහ විගණන කාර්ය භාරයට අදාළ වන ඒවායේ තත්ත්වයට අනුකූල වීම පිළිබඳ නිගමනයකට එළඹීම සඳහා යෝග්‍ය ක්‍රියාකාරකම් නිර්ණය කිරීමේ කාර්ය භාරයේ නියුතු සාමාජිකයින් අදාල සදාචාරමය අවශ්‍යතාවලට අනුකූලවීම සඳහා සාක්‍ෂි අවශ්‍ය පරිදි විමසීම් කිරීමෙන් සහ නිරීක්ෂණය කිරීම මගින් සෙසු පරීක්ෂාකාරීවීම් මේවායේ ඇතුළත් වේ.¹² සමාගම හෝ අනෙක් පාර්ශවයන් විසින් සපයන ලද තොරතුරු අන්වශයෙන් හඟවන්නේ නම් හැර පුද්ගල විගණන කාර්යකට අදාළ තත්ත්ව පාලන ක්‍රියා පටිපාටිය සම්බන්ධයෙන් බැඳී ඇති වගකීම් වලට මුහුණදීම සඳහා තත්ත්ව පාලනයෙහිලා පිළිපදින ක්‍රියා පද්ධතිය කෙරෙහි කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායමට විශ්වාසය තැබීමට අයිතියක් ඇති බැව් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 පිළිගනී.

⁹ තත්ත්ව පාලනය මත ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.ත .පා.ප්‍ර.) “මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විගණන සහ සමාලෝචන සහ වෙනත් සහතිකපත් සහ සම්බන්ධිත සේවා කාර්යභාරය ඉටුකරන සමාගම් සඳහා තත්ත්ව පාලනය”

¹⁰ භාවිත නොවේ

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 20-25 ඡේද

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, 9-12 ඡේද

වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියකින් යුතුවීම (යොමුව ඡේද 15)

- අ18. සුපරීක්ෂාකාරීව සිටීම, වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියට ඇතුළත් කරුණකි. නිදසුන් වශයෙන්:
 - ලබාගත් වෙනත් විගණන සාක්ෂි පරස්පර විරෝධී බවට පත්කරන විගණන සාක්ෂි
 - විගණන සාක්ෂි වශයෙන් උපයෝගී කර ගැනීමට අපේක්ෂිත ලේඛන හා විමසීම් වලට ලැබුණු ප්‍රතිචාර වලට විශ්වාසනීයතාවය අභියෝගයට ලක් කෙරෙන තොරතුරු
 - සිදුවිය හැකි වංචාවක් ඇඟවිය හැකි තත්ත්වයන්
 - ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍යකරනවාට අමතරව වෙනත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල අවශ්‍යතාවය දක්වන තත්ත්වයන්.
- අ19. නිදසුනක් වශයෙන් විගණක පහත සඳහන් කරුණු වලට අවදානම අඩු කිරීමෙහිලා උනන්දුවක් දක්වයි නම් විගණනය නිමාවනතුරුම වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියක් පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය කෙරේ.
 - අසාමාන්‍ය තත්ත්වයන් නොසළකා හැරීම
 - විගණන නිරීක්ෂණ වලින් නිගමනයන්ට එළඹීමේදී වඩාත් සාධාරණීකරණය කිරීම
 - විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලය හා යොදා ගන්නා ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමේ දී හා ඒවායේ ප්‍රතිඵල ඇගයීමේ දී අයෝග්‍ය උපකල්පනයක් භාවිතා කර ගැනීම.
- අ20. විගණන සාක්ෂි විවේචනාත්මක ලෙස තක්සේරු කිරීමේ දී වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියක් අවශ්‍ය කෙරේ. කළමනාකාරිත්වයෙන් හා පාලන කාර්යභාරය දරන පුද්ගලයන්ගෙන් ලබාගත් ලේඛන වල හා විමසීම් වලට ලැබුණු ප්‍රතිචාර වල විශ්වාසනීයතාවය හා පරස්පර විරෝධී විගණන සාක්ෂි පිළිබඳ ප්‍රශ්න කිරීම මෙයට ඇතුළත් වේ. එක් එක් තත්ත්වයන් සැලකිල්ලටගෙන ඒ යටතේ ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණවත්භාවය හා යෝග්‍යත්වය සළකා බැලීම ද ඊට ඇතුළත් වේ. මෙයට නිදසුනක් වශයෙන් වංචාවක් පිළිබඳව අවදානම් සාධක ඇති අවස්ථාවක් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක ප්‍රමාණවත් මුදලක් සම්බන්ධයෙන් වංචාවක් පිළිබඳ සැකයක් මතු කරන එකම සහාය දෙන සාක්ෂිය වශයෙන් පිළිගැනීමට තනි ලේඛනයක් පමණක් ඉදිරිපත් කෙරෙන අවස්ථාවක් දක්විය හැකිය.
- අ21. විගණකට එයට පටහැනිව විශ්වාස කිරීමට හේතු ඇත්තේ නම් හැර, වාර්තා හා ලේඛන අවශ්‍ය ලෙස පිළිගැනීමට විගණකට හැකිය. කෙසේවුවද විගණක විගණන සාක්ෂි වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගන්නා තොරතුරු වල විශ්වාසදායකත්වය ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුය.¹³ තොරතුරු වල විශ්වාසදායකත්වය පිළිබඳ සැක මතුකරන හෝ සිදුවිය හැකි වංචාවක් පිළිබඳ ඉඟිකෙරෙන අවස්ථා වලදී (විගණනයකදී හඳුනාගත් කරුණු අනුව, ලේඛනයක සහායතාවය හෝ ලේඛනයක කරුණු අසහාය ලෙස සටහන් කර ඇති බවට සැකයක් ඇතිවට හේතු වන අවස්ථා නිදසුන් ලෙස දක්විය හැකිය.) විගණක විසින් තවදුරටත් කරුණු පරීක්ෂා කොට මෙම ගැටළුව නිරාකරණය කිරීම සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටියට කවර සංශෝධන හෝ අතිරේක ක්‍රියාපටිපාටි ඇතුළත් කළ යුතුදැයි තීරණය යුතු බවට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.¹⁴
- අ22. අස්තීත්වයේ කළමනාකාරිත්වයේ හා පාලන කාර්යභාරය හා සම්බන්ධ වූ පුද්ගලයින්ගේ අවංකභාවය හා සෘජුභාවය පිළිබඳ අතිත අත්දැකීම් විගණකට නොසළකා හැරිය නොහැකිය. කෙසේ වුවද සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීම සඳහා විගණකයකුට ඔහු කළමනාකාරිත්වයේ හා පාලනය හා සම්බන්ධ වූ පුද්ගලයින්ගේ අවංකභාවය හා සෘජුභාවය පිළිබඳව තැබූ විශ්වාසය, වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියක් නොපවත්වාලීමට හෝ අනුනතාවයකට වඩා අඩු විගණන සාක්ෂි වලින් සැහීමකට වීමට හෝ විගණකට සහනයක් ලබා නොදෙයි.

වෘත්තීය විනිශ්චය (යොමුව ඡේද 16)

- අ23. විගණනයක් නිසි ලෙස මෙහෙයවීම සඳහා වෘත්තීය විනිශ්චය අත්‍ය අවශ්‍ය වේ. මෙයට හේතුව වන්නේ විගණනයක් පිළිබඳව නිරන්තරයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන ආචාරධර්ම, අවශ්‍යතාවය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හා දැනුමැති තීරණ සඳහා අදාල දැනුම් හා අත්දැකීම් කරුණු සඳහා අවස්ථා වලට අනුකූලව උපයෝගී නොකොට අර්ථ නිරූපනය කළ නොහැකි වීමය. පහත සඳහන් තීරණ සඳහා වෘත්තීය විනිශ්චය විශේෂයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ.
 - ප්‍රමාණාත්මකභාවය හා විගණන අවදානම

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 “විගණන සාක්ෂි” 7-9 ඡේද
¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 13 ඡේදය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, 11 ඡේදය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 505 “බාහිර තහවුරු කිරීම”, 10-11 සහ 16 ඡේද

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතා වලට සරිලන ස්වභාවය, කාලය හා අනුගමනය කළයුතු විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් වල ප්‍රමාණය හා විගණන සාක්ෂි රැස්කර ගැනීම
- ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇත්ද හා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අරමුණු ඉෂ්ට කර ගැනීම සඳහා තවත් අවශ්‍යතා සපුරාලිය යුතුද යන කරුණු තුලින් විගණකගේ සමස්ත අරමුණු ඉටුවේද යන්න ඇගයීම.
- අස්තිත්වයක අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව ව්‍යාවහාර කරගෙන කළමනාකරණ විනිශ්චයන් ඇගයීම
- ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත නිගමනයන්ට එළඹීම. මෙයට නිදසුනක් නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී කළමනාකාරිත්වය විසින් සෑදූ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණත්වය තක්සේරු කිරීමය.

අ24. විගණකගෙන් අපේක්ෂා කරන වෘත්තීය විනිශ්චයේ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණය වනුයේ ඔහු සිය පුහුණුව, දැනුම හා පළපුරුද්ද සහාය කරගෙන සාධාරණ විනිශ්චයක් අත්කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය නිපුණතා සංවර්ධනය කිරීමෙහිලා එම සාධක උපයෝගී කර ගැනීමය.

අ25. කිසියම් විශේෂ අවස්ථාවක දී වෘත්තීය විනිශ්චය ක්‍රියාත්මක කිරීම පදනම වන්නේ විගණක දත්තා කරුණු හා තත්ත්වයන් මතය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 ට¹⁵ අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි දැනුමැති හා සාධාරණ විනිශ්චයක් විගණකට ගැනීමට පහසු වීම පිණිස කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සහ සමාගම තුළ හෝ ඉන් පිටත උචිත මට්ටම් වල වෙනස් අය, යන දෙකටසේම, විගණනය අතරතුරදී අසීරු සහ මතභේදයකට තුඩු දෙන කරුණු පිළිබඳව උපදෙස් ලබා ගැනීම

අ26. එළඹුණු විනිශ්චයක නිපුණ විගණන හා ගිණුම්කරණ මූලධර්ම ව්‍යාහාරකරණය පිළිබිඹු වන්නේ ද හා විගණන වාර්තාවේ දිනය තෙක් විගණක දැනුවත් වී ඇති කරුණු හා තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගත් විට යෝග්‍ය හා සංගත පදනමක් මත වෘත්තීය විනිශ්චයන් ඇගයිය හැකිය.

අ27. වෘත්තීය විනිශ්චය සමස්ත විගණනය තුළම ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. එමෙන්ම එය නිසි පරිදි ලේඛනගත කළයුතුය. අදාළ විගණනය ගැන මීට පෙර සම්බන්ධතාවයක් නොමැති, අත්දැකීම් ලැබූ විගණකයකුට එකී විගණනයේදී පැන නගින වැදගත් කරුණු සම්බන්ධයෙන් නිගමනයට එළඹීමට ගෙන ඇති වැදගත් වෘත්තීය විනිශ්චයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට හැකිවන පරිදි අදාළ විගණනය සිදුකළ විගණක විසින් ප්‍රමාණවත් විගණන ලේඛන සම්පාදනය කළයුතුය.¹⁶ කාර්යභාරයේ කරුණු හා තත්ත්වයන් හෝ ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි තුලින් සහයනොවන තීරණ සාධාරණීකරණය සඳහා වෘත්තීය විනිශ්චය උපයෝගී කර නොගත යුතුය.

ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි සහ විගණන අවදානම (යොමුව : ඡේද 5 සහ 17)

විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණවත්භාවය සහ යෝග්‍යතාවය

අ28. විගණකගේ මතය හා වාර්තාවේ සහාය සඳහා විගණන සාක්ෂි අවශ්‍ය කෙරේ. සාක්ෂි ස්වභාවයෙන් සමුච්චිතය. ඒවා ප්‍රධාන වශයෙන් ලබා ගනුයේ විගණනයක් තුළ දී ඉටු කරන විගණන පටිපාටීන් මගිනි. කෙසේ වෙතත් මීට පෙර කරන ලද විගණන වැනි (ඉහත විගණනයෙන් පසු වර්තමාන විගණනයේ අදාලත්වය සඳහා බලපාන කිසියම් වෙනස්කම් සිදුවී ඇත්දැයි විගණක විසින් නිර්ණය ලබා දෙන්නේ නම්¹⁷) වෙනත් මූලාශ්‍රයන් මගින් ලබාගත් තොරතුරු හෝ සේවා දායකයාගේ පිළිගැනීම හා පවත්වාගෙන යෑම සඳහා වූ සමාගමේ තත්ත්වය පාලන ක්‍රියාපටිපාටිය ද ඇතුළත් විය හැකිය. අස්තිත්වය ඇතුළතින් හෝ ඉන් පිටතින් ලබාගත් ප්‍රභවයන්ට අමතරව අස්තිත්වයේ ගිණුම් වාර්තා විගණන සාක්ෂි වශයෙන් ඉතා වැදගත් මූලාශ්‍රයන් වේ. තවද, විගණන සාක්ෂි වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි තොරතුරු අස්තිත්වයේ හෝ අස්තිත්වය විසින් සේවයේ යොදවන ලද විශේෂඥයකු විසින් සම්පාදිත ඒවා විය හැකිය. කළමණාකාරිත්වයේ සැදුණුම වලට සහාය වන හා ඒවා තහවුරු කරන තොරතුරු මෙන්ම එම සැදුණුම වලට පරස්පර විරෝධී වන තොරතුරු ද විගණන සාක්ෂි වලට ඇතුළත් වේ. මෙයට අමතරව ඇතැම් අවස්ථාවලදී තොරතුරු නොමැති

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, 18 ඡේදය

¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, 8 ඡේදය

¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කරගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම

වීම ද (ඉල්ලා ඇති නියෝජිතයන් කළමනාකාරිත්වය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම) විගණක ප්‍රයෝජනයට ගන්නා අතර එවිට එයද සාක්ෂියක් ස්ථාපනය වීමක් වේ. විගණකගේ මතට එළඹීම සඳහා විගණකගේ බොහෝ වැඩ සමන්විත වන්නේ විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සහ ඇගයීම මගිනි.

අ29. විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණවත්භාවය හා යෝග්‍යතාවය එකිනෙකට සම්බන්ධ වේ. ප්‍රමාණවත්භාවය යනු විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණය මැනීමකි. අවශ්‍යකරණ විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණය අවප්‍රකාශන අවදානම පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව (තක්සේරු කළ අවදානම වැඩි නම් අවශ්‍ය විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණයද වැඩි විය හැකිය.) හා එමෙන්ම විගණන සාක්ෂි වල තත්ත්වය ද (සාක්ෂි තත්ත්වයෙන් ඉහළ නම් අවශ්‍ය ප්‍රමාණය අඩුය) බලපායි. වැඩිපුර විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමෙන් සාක්ෂි වල තත්ත්වයෙන් අඩුභාවය හිලවී කරගත නොහැකිය.

අ30. යෝග්‍යත්වය යනු විගණන සාක්ෂි වල තත්ත්වය මැනීමකි. එනම් එහි අදාලභාවය හා විශ්වාසනීයතාවයට විගණකවරයාගේ මතයට පදනම් වී ඇති නිගමනයන්ට ආධාර වන්නකි. සාක්ෂි වල විශ්වාසනීයතාවයට එහි ප්‍රභවය හා ස්වභාවය බලපායි. එමෙන්ම එම තොරතුරු ලබාගත් එක් එක් තත්ත්වයන් මත එය රඳා පවතී.

අ31. විගණන අවදානම පිළිගත හැකි පහළ මට්ටමකට අඩුකිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇත්ද, ඒ අනුව විගණකගේ මතය සඳහා සාධාරණ නිගමන වලට එළඹීමට එම සාක්ෂි උපයෝගී කර ගත හැකිද යන්න වෘත්තීය විනිශ්චයට අදාළ කරුණක් වේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 හා වෙනත් අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විසින් අතිරේක අවශ්‍යතා නියම කෙරේ. ඒවා මඟින් විගණනය පුරාම ප්‍රමාණවත් හෝ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණකට මග පෙන්වීමක් සිදු කෙරේ.

විගණන අවදානම

අ32. විගණන අවදානම, ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානමේ හා අනාවරණ අවදානමේ ශ්‍රිතයකි. මෙම අවදානම තක්සේරුව පදනම් වන්නේ අදාළ අරමුණු සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු ලබා ගැනීමට උපයෝගී කරගන්නා විගණන පටිපාටි හා විගණනය පුරාම ලබාගන්නා ලද සාක්ෂි මතය. අවදානම තක්සේරු කිරීම වෘත්තීය විනිශ්චයට අයත් කරුණක් වන අතර ඇත්තටම නිශ්චිත වශයෙන් මැනිය හැකි කරුණක් නොවේ.

අ33. එසේ නොවී තිබියදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇත්දැයි විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විය හැකි අවදානම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු සඳහා වන විගණන අවදානමේ ඇතුළත් නොවේ. මෙම අවදානම සාමාන්‍යයෙන් සැලකිය යුතු තරම් නොවේ. විගණන අවදානම යනු විගණන ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ තාක්ෂණික පදයකි. එසේ මිස එය නඩුමගට බැසීමෙන් සිදුවන පාඩු, අහිතකර ප්‍රචාරය හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සම්බන්ධයෙන් පැන නගින වෙනත් සිද්ධියක් සම්බන්ධයෙන් විනා විගණකගේ ව්‍යාපාරික අවදානම නොවේ.

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම

අ34. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම මට්ටම් දෙකකදී පැවතිය හැකිය.

- සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේ දී සහ
- ගනුදෙනු පන්තිය, ගිණුම් ශේෂ හා හෙළිදරව් කිරීම් වැනි සැදහුම් මට්ටමේදී වේ.

අ35. සමස්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානමට ඇතුළත් වන්නේ සමස්ථ වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට පැතිරී යා හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හා බොහෝ සැදහුම් සඳහා විභවය ලෙස බලපෑ හැකි අවදානම්ය.

අ36. ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය අමතර විගණන ක්‍රියා පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලය හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීම සඳහා සැදහුම් මට්ටමේදී ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් තක්සේරු කිරීම සිදු කෙරේ. මෙම සාක්ෂි මඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව ඇති විගණන අවදානම සම්බන්ධයෙන් පිළිගත හැකි පහළ මට්ටමකින් අදහසක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකට හැකියාවක් ලැබේ. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම තක්සේරු කිරීමේ අරමුණ සාර්ථකව නිම කර ගැනීම සඳහා විගණකයින් විවිධ මාර්ග උපයෝගී කරගනී. මෙයට නිදසුනක් වශයෙන් විගණකයා විසින් විගණන අවදානම හඳුනාගැනීමේ පිළිගත හැකි මට්ටමකට පිවිසීම සඳහා අනාවරන විගණන අවදානමේ සංරචකයන් අතර ඇති සාමාන්‍ය සම්බන්ධතාවය පිළිබිඹු කෙරෙන ගණිතමය ආදර්ශයක් උපයෝගී කර ගැනීම දක්විය හැකිය. විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී මෙවැනි ආදර්ශයක් ප්‍රයෝජනවත් වන බැව් ඇතැම් විගණකයින් හඳුනාගෙන ඇත.

අ37. සැදහුම් මට්ටමේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල ඇති අවදානම, සංරචකයන් දෙකකින් යුක්තය. ඒවා නම් ආවේණික අවදානම හා පාලන අවදානම වේ. මෙම අවදානම් දෙකම අසන්නිවයේ අවදානම් වේ. මෙම අවදානම් දෙකම මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයෙන් ස්වාධීනව පවතී.

අ38. ඇතැම් සැදුම් හා ඒවාට සම්බන්ධිත ගනුදෙනු පත්ති, ගිණුම් ශේෂ හා හෙළිදරව් කිරීම් වර්ග වලට ආවේණික අවදානම වෙනත් ඒවාට වඩා වැඩිය. නිදසුනක් ලෙස සංකීර්ණ ගනුදෙනු වලට හෝ සැලකිය යුතු ඇස්තමේන්තු කිරීම් අවිනිශ්චිතතාවයකට යමක් ගිණුම්ගත කරන ඇස්තමේන්තු වලට ලබාගත් වටිනාකම් වලින් සමස්ථ ගිණුම් සඳහා එය වැඩි විය හැකිය. ව්‍යාපාර අවදානමක උපවිත බාහිර තත්වයන් ද ආවේණික අවදානම කෙරෙහි බලපෑම් කළ හැකිය. නිදසුනකට තාක්ෂණික සංවර්ධන නිසා කිසියම් නිෂ්පාදනයක් යල් පැනගිය එකක් බවට පත් කෙරේ. එම තත්වයන් යටතේ නොග ලේඛනයෙහි වැඩියෙන් සටහන් කිරීමේ නැඹුරුතාවයක් ඇතිවිය හැකිය. ගනුදෙනුවකින් ගිණුම් ශේෂයෙන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් ගණනාවකට හෝ සියල්ල සම්බන්ධයෙන් අවිනිශ්චිත වේ නම් සහ එහි වටපිටාවේ ඇති සාධක නිශ්චිත සැදැහුමකට සම්බන්ධිත ආවේණික අවදානමට බලපෑම් හැකිය. මෙහෙයුම් පවත්වාගෙන යාමට තරම් ප්‍රමාණවත් කාරක ප්‍රාග්ධනයක් නොමැති වීම හා විශාල ව්‍යාපාරික බිඳ වැටීම් වලින් ගහණ වූ පිරිහී යන ස්වභාවය නිරූපණය කරමාත්තයන්, මෙම සාධක වලට නිදසුන් වලට ඇතුළත් විය හැකිය.

අ39. අවිනිශ්චිතතාවයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධව අස්තීන්වයේ අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට තර්ජනයක් වන හඳුනාගත් අවදානම් ඇමතීමට කළමනාකාරිත්වය විසින් අභ්‍යන්තර පාලන සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කර පවත්වාගෙන යෑමේ සඵල දායකත්ව කාර්යයකි, පාලන අවදානම. අභ්‍යන්තර පාලනය කොතරම් හොඳින් සැලසුම් කර මෙහෙයුම් කලත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ ආවේණික සීමාවන් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම අඩු කිරීම විනා ඉවත් කිරීම ඉන් සිදුකළ නොහැකිය. නිදසුනක් වශයෙන් මානුෂීය දෝෂ හෝ වැරදි වලට ඇති ඉඩකඩ හෝ දුස්සන්ධානයෙන් හෝ අයෝග්‍ය අක්‍රීය කිරීමේ කළමනාකාරිත්ව මැදිහත් වීම් වලින් පාලන ක්‍රම මැඩ පැවැත්වීම හෝ පෙන්වා දිය හැකිය. ඒ අනුව සෑම විටම කිසියම් පාලන අවදානමක් පවතී. විගණක විසින් ඉටු කළයුතු තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි වල ස්වභාවය කාලය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේ දී පාලනයන් හි මෙහෙයුම් සඵල දායකත්වය පරීක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය කරන්නේ නම් හෝ එසේ කිරීමට තෝරාගත හැක්කේ නම් එසේ කළයුත්තේ කුමන තත්වයන් යටතේ දැයි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ය ප්‍රතිපාදනය කරයි.¹⁸

අ40. සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විසින් ආවේණික අවදානම හා පාලන අවදානම වෙන වෙනම සඳහන් කරන්නේ නැත. ඒ වෙනුවට “ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම” වශයෙන් සංයෝජිත තක්සේරුවක් ලෙස පෙන්වා ඇත. කෙසේ වෙතත් වඩාත් කැමති විගණන ශිල්ප ක්‍රම හෝ ක්‍රමවේදයන් සහ ප්‍රායෝගික කරුණු සැලකිල්ලට ගැනීම මත විගණන ආවේනික සහ පාලන අවදානම් සඳහා වෙනම හෝ සංයෝජිත තක්සේරුවක් කළ හැකිය. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් තක්සේරුව ප්‍රතිශතයක් වැනි ප්‍රමාණාත්මක භාෂිතයකට හෝ ප්‍රමාණාත්මක නොවන භාෂිතයකට හෝ ප්‍රකාශ කළ හැකිය. කෙසේ වුවද ඒවා විවිධ ප්‍රවේශයන්ට ඉදිරිපත් කලත් වැදගත් වනුයේ විගණකවරයා විසින් යෝග්‍ය අවදානම් තක්සේරුවක් ඉදිරිපත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයි.

අ41. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ සැදුම් මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනා ගැනීම හා තක්සේරු කිරීම පිළිබඳව අවශ්‍යතාවය හා මග පෙන්වීම ස්ථාපනය කරයි.

අනාවරණ අවදානම

අ42. දී ඇති විගණන අවදානම් මට්ටමකදී අනාවරණ අවදානමේ පිළිගත හැකි මට්ටම සැදැහුම් මට්ටමේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවයක් දරයි. නිදසුනක් වශයෙන් විගණක විශ්වාස කර ඇත්තේ පවතින ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම වැඩි වන විට පිළිගත හැකි අනාවරණ අවදානම අඩු විය හැකිය. ඒ අනුව විගණකවරයාට අවශ්‍ය කෙරෙන විගණන සාක්ෂි වඩාත් මගපෙන්වන සුළු වේ.

අ43. පිළිගත හැකි පහළ මට්ටමකට විගණන අවදානම් අඩුකර ගැනීම සඳහා විගණන නිර්ණය කරන විගණකගේ පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලය හා ප්‍රමාණය අනාවරණ අවදානමට සම්බන්ධතාවයක් දක්වයි. එබැවින් අනාවරණ අවදානම විගණන ක්‍රියාපටිපාටියක සඵලතාවයේ හා විගණක විසින් එය අදාළ කර ගැනීමේ කාර්යයක් බවට පත්වේ. පහත සඳහන් කරුණු වැනි විගණන පටිපාටියක සඵලතාවය හා ව්‍යාවහාර කිරීම වැඩි දියුණු කිරීමටත්, විගණක විසින් අයෝග්‍ය විගණන පටිපාටියක් තෝරා ගැනීමේ ප්‍රවනතාවය අඩු කිරීමටත්, යෝග්‍ය විගණන පටිපාටියක් වැරදි ලෙස ව්‍යාවහාර කර ගැනීමට හා විගණන ප්‍රතිඵල වැරදි ලෙස දැක්වීම වළක්වාලීමටත් උපකාරී වේ.

- ප්‍රමාණවත් සැලසුම්කරණය:

¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 “තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණනයේ ප්‍රතිචාර”

- කාර්යභාරය කණ්ඩායමට සාමාජිකයන් නිසි ලෙස අනුයුක්ත කිරීම;
- වෘත්තීය සංඝය දෘෂ්ඨියක් ව්‍යවහාර කර ගැනීම සහ
- ඉටු කරන ලද විගණන ක්‍රියා අධීක්ෂණය හා සමාලෝචනය වැනි කරුණු වේ.

අ44. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 300¹⁹ සහ 330 විසින් අවශ්‍යතා හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් හා තක්සේරු කරන ලද අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර දැක්වීම සැලසුම් කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ ඉදිරිපත් කිරීමක් කෙරේ. කෙසේ වෙතත් ආවේණික අවදානම අඩු කළ හැකි මිස එය නැති කළ නොහැකිය. ඒ අනුව සෑම විටකම කිසියම් අනාවරණ අවදානමක් පවතිනු ඇත.

විගණනයක ඇති ආවේණික සීමාවන්

අ45. විගණකයකුට විගණන අවදානම ඉතාම පහල මට්ටමකට අඩු කළ නොහැකි අතර, එය එසේ සිදු කිරීම ද අපේක්ෂා නොකෙරේ. එබැවින්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වංචා හෝ වැරදි නිසා සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තිදහස් වන බවට නිරපේක්ෂ සහතික වීමක් ලබා ගත නොහැකිය. විගණකයකු නිගමනයන්ට එළඹී සිය මතය ඒකාන්ත බවට වඩා අනුනැගී පෙන්වා දීමට මුල් කර ගන්නා බොහෝ විගණන සාක්ෂි විගණනයක දක්නට ඇති ආවේණික සීමාවන්ගෙන් යුක්ත වීම මෙයට හේතුවයි. විගණනයක ඇති ආවේණික සීමාවන් පහත දැ වලින් පැන නැගිය හැක.

- මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ ස්වභාවය
- විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන්ගේ ස්වභාවය සහ
- සාධාරණ කාලයක් තුළදී සාධාරණ පිරිවැයක් දරමින් විගණනය මෙහෙය වීමට ඇති අවශ්‍යතාවය වේ.

මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ ස්වභාවය

අ46. මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීමේ දී අස්තිත්වයක කරුණු හා තත්ත්වයන්ට අනුව අස්තිත්වයට අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ අවශ්‍යතාවය ව්‍යවහාර කර ගැනීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් විනිශ්චයන් සිදු කරයි. ඊට අමතරව බොහෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතම වල විෂයානුබද්ධ නොවූ තීරණ හෝ තක්සේරු කිරීම් හෝ අවිනිශ්චිත ස්වභාවයේ මට්ටමින් හෝ දැකිය හැකිය. එමෙන්ම, සිදුකළ හැකි පිළිගත හැකි වටහා ගැනීම හෝ විනිශ්චයන් පරාසයක්ද තිබිය හැකිය. ඒ නිසාවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක සමහර අයිතමයන් අමතර විගණන පටිපාටි ව්‍යවහාර කිරීමෙන් ඉවත් කළ නොහැකි ආවේණික මට්ටමේ විචල්‍යතාවයට යටත් වේ. නිදසුනකට, බොහෝ අවස්ථාවන් හි ඇතැම් ගිණුම් ඇස්තමේන්තු මෙම තත්ත්වය දරයි. එසේ වුවද, අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව හා ඊට සම්බන්ධ හෙලිදරව් කිරීම් තුළ ගිණුම් ඇස්තමේන්තු සාධාරණ ද යන්න පිළිබඳ නිශ්චිත සැලකිල්ලක් යොමු කිරීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විගණනට අවශ්‍ය කෙරේ. එමෙන්ම, කළමනාකාරිත්වයේ විනිශ්චයන් තුළ ඇතිවිය හැකි පක්ෂපාති දර්ශකයන් ද ඇතුළත් වන සේ අස්තිත්වයක ගිණුම්කරණ පරිචයන්හි ගුණාත්මක පැතිකඩ ගැන ද සැලකිලිමත් වීමට නියම කෙරේ.²⁰

විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන්ගේ ස්වභාවය

අ47. විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණකට ඇති හැකියාව සම්බන්ධයෙන් ප්‍රායෝගික හා නෛතික සීමාවන් ඇත. නිදසුනක් වශයෙන් :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ සම්පූර්ණ තොරතුරු හෝ විගණකයකු ඉල්ලා සිටින ඕනෑම තොරතුරක් කළමනාකාරිත්වය හෝ වෙනත් අයවලුන් විසින් හෝ සිතාමතා හෝ නොසිතාමතා ලබා නොදීමට ඉඩ ඇත. විගණකට, සියලු අදාළ තොරතුරු පිළිබඳ සහතික වීමක් ලබා ගැනීමට විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් ඉටු කර ඇති වුවද ලැබී ඇති තොරතුරු වල සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳව ඔහුට නිශ්චිත විය නොහැකිය.
- විවක්ෂණශීලී හා සැලකිලිමත් ලෙස සංවිධානය කරන ලද ක්‍රමානුකූල සැලසුම් මගින් වංචාවක් වසන් කළ හැකිය. නිදසුනකට, විගණන සාක්ෂි වලංගු බවින් තොරව තිබියදී ඒවා වලංගුසේ විගණකට විශ්වාසය කිරීමට හේතු විය හැකි ලෙස ලේඛනගත කිරීම් වෙනස් කිරීමට දුස්ස්තර්ධනයක් ගත වීම වැනි සිතාමතා කර ඇති අවප්‍රකාශනයක් නිසා එය අනාවරණය කර ගැනීමට විගණන සාක්ෂි රැස් කිරීමට

¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 300 “මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සැලසුම් කිරීම”
²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540, “සාධාරණ අගය ගිණුම්කරන ඇස්තමේන්තු සහ සම්බන්ධිත හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව ගිණුම් තබන ඇස්තමේන්තු විගණනය” සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 “මූල්‍ය වාර්තාමත වාර්තාකරනය සහ මතයකට එළඹීම” 12 වන ඡේදය

භාවිතා කරගෙන ඇති විගණන පටිපාටි අසඵලදායක විය හැකිය. විගණක ලේඛණ සත්‍යදායී සහතික කිරීම් සඳහා පුහුණුවක් ද ලබාගෙන නැති අතර ඔහු ඒ සඳහා විශේෂඥයෙක්ද නොවේ.

- විගණනයක් යනු වෝදනා කර ඇති වරදක් පිළිබඳව නිල විමර්ශනයක් නොවේ. ඒ අනුව මෙවැනි නිරීක්ෂණයකට අවශ්‍ය සෝදිසි කිරීමේ බලතල වැනි නෛතික බලතල විගණකයකුට ලබාදී නැත.

මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ කාලෝචිත භාවය සහ පිරිවැය හා ප්‍රතිලාභ අතර සංතුලනය

අ48. අසීරු කරුණක දී කාලය හෝ අවශ්‍ය කරන පිරිවැය නිසාම, වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විට විගණන පටිපාටින් අත්හැරීමෙන් හඳුනාගත් වූ තරමේ විගණන සාක්ෂි වලින් සැහීමකට පත්වීමට විගණකට වලංගු පදනමක් නොවේ. විගණනයක් මෙහෙයවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් කාලයක් හා සම්පත් ලබා ගැනීමට යෝග්‍ය සැලසුම්කරණය උපකාරී වේ. එය එසේ වුවද, තොරතුරු වල අදාලත්වය හා ඒ හේතුවෙන් ඇති වන වටිනාකම කාලය පුරා හීනවී යාමේ තහවුරුවක් සිදුවේ. එම නිසා තොරතුරු වල විශ්වාසයතාවය සහ පිරිවැය අතර තුලනය කිරීමක් ද සිදුවිය යුතුය. මෙය ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු තුළ පිළිගෙන ඇත. (නිදසුනක් වශයෙන් “මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ හා ඉදිරිපත් කිරීමේ ශ්‍රිලවංශා යේ ආකෘතිමය රාමුව” ශ්‍රී.ල.ව.ග.ආ. බලන්න) වෙනත් ලෙසකින් ඔප්පු වනතුරු තොරතුරු වැරදි සහිත හා වංචනික විය හැකිය යන උපකල්පනය මත පැවතිය හැකි සියළුම තොරතුරු වලට යොමුවීම හෝ සෑම කරුණක්ම සවිස්තරාත්මකව ක්‍රියාවේ යෙදවීම ප්‍රායෝගික නොවන බැව් පිළිගෙන, විගණකයකු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව සාධාරණ කාලසීමාවක් හා සාධාරණ පිරිවැය තුළ මතයකට එළඹිය හැකි බවට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන් තුළ අපේක්ෂාවක් ගොඩ නැංවී ඇත.

අ49. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විගණකයකු විසින් :

- ඵලදායී ලෙස ඉටු කිරීම සඳහා විගණනය සැලසුම් කිරීම;
- වංචාව හෝ වැරදි නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනය අවදානම වැඩියෙන් ඇතැයි අපේක්ෂා කරන විෂය පථයන් සඳහා වැඩි විගණන පරිශ්‍රමයක් යොමු කිරීම හා අනෙක් විෂය පථය සඳහා අනුරූපීව අඩු පරිශ්‍රමයක් යොමු කිරීම; සහ
- අවප්‍රකාශන වෙනුවෙන් සංගහණය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා පරීක්ෂණ හා වෙනත් ක්‍රම භාවිතා කිරීම, යනාදිය සිදු කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ.

අ50. අ 49 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති ප්‍රවේශයන්ට අනුකූලව විගණනයක් සැලසුම් කිරීම හා ඉටු කිරීම සඳහා අදාල අවශ්‍යතා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අඩංගු වී ඇති අතර විගණක විසින් කළයුතු වෙනත් කාර්යයන්ට:

- අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටින් හා ඊට සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කිරීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා සැදුහුම් මට්ටම් වලදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනා ගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනමක් ඇති කිරීම කිරීම;²¹ සහ
- විගණනකට සංගහණය පිළිබඳව නිගමනයන්ට එළඹිය හැකි පරිදි සාධාරණ පදනමක් ඇතිකර ගැනීමට සංගහණය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා පරීක්ෂණ හා වෙනත් ක්‍රම ඉටුකිරීම²² අවශ්‍ය කෙරේ.

විගණනයක ආවේණික සීමාවන් සඳහා බලපාන වෙනත් කරුණු

අ51. ඇතැම් සැදුහුම් හෝ විෂය කරුණු වලදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය කර ගැනීමේ විගණකගේ හැකියාව කෙරෙහි බලපාන ආවේණික සීමා වල විභව බලපෑම් විශේෂයෙන් වැදගත් වේ. එවැනි සැදුහුම් හෝ විෂය කරුණු වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වේ.

- වංචාව, විශේෂයෙන්ම ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයට හෝ දුෂ්සන්ධානයකට සම්බන්ධ වංචාවන් වැඩිදුර සාකච්ඡාව සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 බලන්න.

²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 5 10 ඡේද

²² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 520, “විශ්ලේෂණාත්මක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 530 විගමන නියැදි”

- සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ගේ සම්බන්ධකම් හා ගනුදෙනු වල පැවැත්ම හා පරිපූර්ණත්වය වැඩිදුර සාකච්ඡා සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550 බලන්න.²³
- නීති හා රෙගුලාසි පිළිබඳව අනුකූලතාවය වැඩිදුර සාකච්ඡා සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250 බලන්න.²⁴
- අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක ඇති අධික පැවැත්ම ඇතිව නොදන්වා කරගෙන යෑම නැවතී යාමට හේතු විය හැකි අනාගත සිදුවීම් හෝ කොන්දේසි, වැඩිදුර සාකච්ඡා සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 570 බලන්න.²⁵

මෙම ආවේණික සීමාවන් වල බලපෑම අඩුකරලීම සඳහා උපකාරී වන විශේෂ විගණන පටිපාටි අදාල ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල හඳුන්වා දෙයි.

අ52. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රකාරව විගණනයක් නිසි පරිදි සැලසුම් කොට ඉටුකළ ද විගණනයක ඇති ආවේණික සීමාවන් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇති සමහර ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය කරගත නොහැකි වීම් නොවැළැක්විය හැකි අවදානමක් ඇත. වංචාවක් හෝ වරදක් හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් පසුව සොයා ගනු ලැබුවත් එමගින් ද ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රකාරව විගණනයක් මෙහෙයවීමට අසමත් වූ බව නොඇඟ වේ. කෙසේ වුවද, විගණකවරයකුට මග පෙන්වන සුදුබවින් අඩු විගණන සාක්ෂියකින් සැඟීමට පත් වීමට විගණනයක ආවේණික සීමාවන් සාධාරණීකරණ හේතුවක් නොවේ. විගණකයකු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුකූලව විගණනයක් ඉටුකර ඇත්දැයි නිර්ණය වන්නේ අදාල තත්ත්වයන් යටතේ ඉටුකරන ලද විගණන ක්‍රියාපටිපාටි හා ඒ තුළින් සපයා ගත් විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණවත්භාවය හා යෝග්‍යත්වය සහ ඒවායේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සැලකිල්ලට ගෙන එම සාක්ෂි ඇගයීම පදනම් කර සකල ලද විගණන වාර්තාවේ යෝග්‍යතාවය අනුවය.

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණනය මෙහෙයවීම

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල ස්වභාවය (යොමුව : ඡේද 18)

- අ53. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. එකට ගත් මිල විගණකයකුගේ සමස්ථ අරමුණු ඉටු කරලීම සඳහා ප්‍රමිතීන් සැපයේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විසින් විගණකගේ සාමාන්‍ය වගකීම් මෙන්ම, නිශ්චිත මාතෘකා සඳහා එම වගකීම් ව්‍යවහාරකරණය හා අදාල විගණකයේ අමතර සලකා බැලීම් පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. කටයුතු කරයි.
- අ54. ප්‍රමිතියක විෂය පථය, ක්‍රියාත්මක වන දිනය හා කිසියම් නිශ්චිත ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෝග්‍යතාවය පිළිබඳ යම් නිශ්චිත සීමාවක් වේ නම් එයද ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් පැහැදිලි කෙරේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යම් තැනක අන් වශයෙන් සඳහන් කර නොමැති නම් ඕනෑම ප්‍රමිතියක් එහි නිශ්චය කර ඇති දිනට පෙර සිට බලාත්මක කිරීමට විගණකට අවසර ඇත.
- අ55. විගණනයක් ඉටු කිරීමේ දී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අතිරේකව විගණකයකු විසින් වෙනත් තෛතික හෝ නියාමන අවශ්‍යතාවයන් අනුකූලතාවය දැක්වීම අවශ්‍ය විය හැකිය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳව බලපාන වෙනත් නීතියක් හෝ රෙගුලාසියක් අභිබවා නොයයි. එවැනි නීතියක් හෝ රෙගුලාසියක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලින් වෙනස් වුවහොත්, එවැනි නීතියකට හෝ රෙගුලාසියකට අනුව පමණක් සිදුකරන ලද විගණනයක් ස්වයංක්‍රීයව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූල ලෙස සලකනු නොලැබේ.
- අ56. තවද, විගණකයකුට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුව මෙන්ම වෙනත් නිශ්චිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක හෝ රටක විගණන ප්‍රමිතීන් අනුව ද විගණනයක් මෙහෙයවිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී විගණනයට අදාල එක් එක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලතාවය දක්වනවාට අමතරව ඒ අධිකරණ බල ප්‍රදේශයේ හෝ රටෙහි අදාල ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලතාවය දැක්වීම සඳහා අතිරේක විගණක පටිපාටීන් ඉටු කිරීමට සිදු වේ.

රාජ්‍ය අංශයේ විගණනයන්ට විශේෂ වූ සැකිල්ලට ගැනීම්

අ57. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. රාජ්‍ය අංශයේ විගණන කාර්යයන්ට අදාලය. කෙසේ වුවද, රාජ්‍ය අංශයේ විගණකයකුගේ වගකීම් වලට ඔහුට ලැබී ඇති නිල නියෝගය මෙන්ම වෙනත් නීතියකින්, රෙගුලාසියකින් හෝ අධිකාරී බලයකින් (අමාත්‍යාංශ නියෝග, රජයේ ප්‍රතිපත්ති අවශ්‍යතා හෝ ව්‍යවස්ථාදායකයේ යෝජනා යනාදිය) රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයන්ට පැවරී ඇති යුතුකම් ද ඇතුළත් වේ. ඒ අනුව, රාජ්‍ය අංශයේ විගණන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුකූලව සිදු කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන්ට වඩා පුළුල් විෂය පථයක් වට කොට පැතිරී ඇති භාරදුර කාර්යයක් වේ. මෙම අතිරේක වගකීම් පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලින් කටයුතු නොකෙරේ. මෙම කරුණු උත්තරීතර විගණන

²³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550 “සම්බන්ධිත පාර්ශව”
²⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250 “මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක දී නීති හා රෙගුලාසි සැලකිල්ලට ගැනීම”
²⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 520 “අධික පැවැත්ම”

ආයතනවල ජාත්‍යන්තර සංවිධානයේ හෝ රජයේ විගණන නියෝජිත ආයතන නිර්මාණය කර ප්‍රකාශයට පත්කළ මාර්ගෝපදේශ වලට හෝ ඇතුළත් වේ.

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අන්තර්ගතය (යොමුව : ඡේද 19)

අ58. අරමුණු හා අවශ්‍යතා වලට (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතා හඳුන්වා ඇත්තේ, "එසේ විය යුතුය" වශයෙනි) අමතරව වෙනත් පහදා දීමේ දෑ වල් සහ අදාල මග පෙන්වීම් ව්‍යවහාර කර ස්වභාවයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල ඇතුළත් වේ. නිර්වචනය හා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. නිසිලෙස අවබෝධ කර ගැනීම හා අදාල සංදර්භයක් සඳහා හඳුන්වාදීමේදී වලට ඇතුළත් වේ. ඒ අනුව සම්පූර්ණ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි සඳහන් කර ඇති අරමුණු අවබෝධ කර ගැනීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අවශ්‍යතා නිසි ලෙස ව්‍යවහාරකරණය අදාල වේ.

අ59. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යක අවශ්‍යතාවයේ තව දුරටත් පැහැදිලි කිරීම් සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට වන උපදෙස් සහ අවශ්‍ය කරන පහදා දීමේ දෑවල් ව්‍යවහාරකරණය මගින් ලබා දේ, විශේෂයෙන්ම එය පහත පරිදි විය හැකිය.

- අවශ්‍යතාවයක් යනු කුමක්ද, හෝ ඉන් ආවරණය කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නේ කවරක්ද යන්න වඩා නිරවද්‍ය ලෙස පැහැදිලි කිරීම.
- විවිධ තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විය හැකි පටිපාටි පිළිබඳව නිදසුන් ද ඇතුළත් කිරීම.

මෙවැනි මාර්ගෝපදේශයක් කිසියම් අවශ්‍යතාවයක් එමගින් පනවනු නොලැබුවත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යක අවශ්‍යතා නිසිපරිදි ව්‍යවහාර කර ගැනීමට උපකාරී වේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යක් මගින් අමතන කරුණු පිළිබඳව පසුබිමේ තොරතුරු වෙනත් පහදා දීමේ දෑවල් සහ ව්‍යවහාරකරණය මගින් ද ලබා දිය හැකිය.

අ60. පරිශීෂ්ඨයන්, වෙනත් පහදා දීමේ දෑවල් සහ ව්‍යවහාරකරණයේ කොටසේම ස්වරූපයක් වේ. පරිශීෂ්ඨයක අරමුණ හා අපේක්ෂිත භාවිතය සම්බන්ධ ප්‍රමිතියක් තුළ හෝ එහි ශීර්ෂය තුළ හෝ පරිශීෂ්ඨය හැඳින්වීම තුළ හෝ ඇතුළත් කර ඇත.

අ61. හඳුන්වාදෙන දෑවල් මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි පහත සඳහන් කරුණු විස්තර කෙරේ.

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු හා විෂය පථය, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හා වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේද ඇතුළුව.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය කරුණු
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය කරුණු සම්බන්ධයෙන් විගණකයකුගේ හා වෙනත් අය වලුන්ගේ අදාල වගකීම්
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. නියම කර ඇති (පද) සම්බන්ධය

අ62. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. "අර්ථ නිරූපනය" නමින් වෙනම කොටසක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අරමුණට අවශ්‍ය වන පරිදි එහි යොදා ඇති ඇතැම් පද ගැන අර්ථ නිරූපනයක් ආරෝපිත කෙරේ. මේවා සලසා ඇත්තේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල නිර්වචනයන් වල සංගතතාව ව්‍යවහාරකරණය පහසුවීම සඳහා මිස වෙනත් නීති වල හෝ රෙගුලාසි වල, වෙනත් අන්දමේ අරමුණු සඳහා හෝ ස්ථාපනය කළ හැකි දී ඇති නිර්වචන අභිබවා යෑමේ අදහසින් නොවේ. වෙනත් අයුරකින් සඳහන් කර නොමැති නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. පුරාම එම අර්ථ නිරූපනයන් පවත්වා ගැනේ. ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය, (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) විසින් ප්‍රකාශ කර ඇති **ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන් හා ශ්‍රී ලංකා තත්ත්ව පාලන ප්‍රමිතීන්** පිළිබඳ ප්‍රකාශනයට නිකුත් කර ඇති ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන් පිළිබඳව පාරිභාෂික වචන මාලාව, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. නිර්වචනය කර ඇති පදවල සම්පූර්ණ ලැයිස්තුවක් වේ. තවද, පොදු හා සංගත අර්ථ නිරූපනයකට හා පරිවර්ථනයකට උපකාරී වීම සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල දක්නට ඇති වෙනත් පද පිළිබඳව ද විස්තර ද ඇතුළත් කර ඇත.

අ63. අදාල වන විට කුඩා අස්තීත්ව වල සහ රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයක විගණනයකට නිශ්චිත අතිරේක සැලකිල්ලක් දැක්වීම ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දෑ වලට ඇතුළත් වේ. මෙම අතිරේක සැලකිල්ල ගැනීම එවන් අස්තීත්වයන් විගණනය කිරීමේදී ඒ සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර කර ගැනීමට උපකාරී වේ. කෙසේ වුවද, මෙම කරුණු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතා මගින් ව්‍යවහාර කර ගැනීමට හෝ ඒවාට අනුකූලතාවය දැක්වීමට විගණකයකුට ඇති වගකීම සීමා කිරීමක් හෝ අඩු කිරීමක් සිදු නොකරයි.

කුඩා අස්තිත්වයන් සඳහා නිශ්චිත වූ සලකා බැලීම්

අ64. කුඩා අස්තිත්වයන් විගණනය සඳහා අමතර සලකා බැලීම් සඳහන් කිරීමේ අරමුණු සඳහා “කුඩා අස්තිත්වයන්” යනු පහත ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණ දර්ශීය ලෙස සන්නක අස්තිත්වයකි.

- (අ) අයිතිය හා කළමනාකරණය කුඩා පුද්ගල පිරිසක් මත සංකේන්ද්‍රණය වීම. (බොහෝවිට තනි පුද්ගලයෙකු - ස්වාභාවික පුද්ගලයෙකු හෝ වෙනයම් ව්‍යාපාරයක් අස්තිත්වයක් හිමිකරගෙන සිටිනම් මෙහිදී හිමිකරු අදාල ගුණාත්මක ගති ලක්ෂණයන් පෙන්නුම් යුතුය.) සහ
- (ආ) පහත දෑ අතරින් එකක් හෝ කිහිපයක්
 - (i) සෘජු හෝ සංකල නොවන ගනුදෙනු;
 - (ii) සරල වාර්තා තැබීම;
 - (iii) ව්‍යාපාරික පෙළවල් ස්වල්පයක් සහ ව්‍යාපාරික පෙළවල් කුල නිෂ්පාදන ස්වල්පයක්
 - (iv) අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම ස්වල්පයක්
 - (v) කළමනාකරණ මට්ටම් ස්වල්පයක් සමගින් පුළුල් පරාසයක පාලන ක්‍රම සඳහා වගකිව යුතු; සහ
 - (vi) ස්වල්ප සේවක පිරිසක් සහ වැඩි දෙනෙක් පුළුල් පරාසයක රාජකාරී සහිතව

මෙම ගුණාත්මක ලක්ෂණ සවිස්තරාත්මක නොවූ කුඩා අස්තිත්වයන්ට සුවිශේෂී නොවූ සහ මෙම සියලු ලක්ෂණ කුඩා අස්තිත්වයක් විසින් අත්‍යාවශ්‍යයෙන්ම විදහාපෑම අවශ්‍ය නොවේ.

අ65. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. තුල ඇතුළත් කුඩා අස්තිත්වයන්ට නිශ්චිත වූ සැලකිල්ලට ගෙන ඇත්තේ මූලිකවම ලැයිස්තුගත නොකළ අස්තිත්වයන් කල්පනාවට ගෙනය. කෙසේ වෙතත් සමහර සැලකිල්ලට ගැනීම් කුඩා ලැයිස්තුගත ඒකක විගණනය කිරීමේ දී ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.

අ66. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ‘හිමිකරු - කළමනාකරු’ ලෙස හඳුන්වන්නේ අස්තිත්වයන් ඵදිනෙදා පදනම මත පවත්වාගෙන යාමට සම්බන්ධ වන කුඩා අස්තිත්වයක හිමිකරුට වේ.

එක් එක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල සඳහන් අරමුණු (යොමුව : ඡේද 21)

අ67. විගණකගේ අවශ්‍යතා හා සමස්ථ අරමුණු අතර සම්බන්ධතාවය සලසන එකක් හෝ ඊට වැඩි අරමුණු සෑම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යකම අඩංගු වේ.

- තනි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු වල කාර්යය වන්නේ සේවය කිරීමේ විගණනකට සහය වීමට ප්‍රමාණවත් තරම් නිශ්චිත වෙමින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලින් අනෙකුත් ප්‍රතිඵලය කෙරෙහි විගණක අවදානය යොමු කර වීමයි.
- කුමන අවශ්‍යතාවයන් සම්පූර්ණ කරගත යුතුද සහ අවශ්‍යකරන විට එසේ සිදුකර ගැනීම සඳහා යෝග්‍යතාවය අවබෝධයට ගැනීම.
- විගණනයේ විශේෂ තත්වයන් යටතේ ඒවා ඉෂ්ට කර ගැනීම ලබා ගැනීම සඳහා තව උවමනාවන් සිදුකළ යුතුදැයි තීරණය කිරීම.

අ68. අරමුණු තේරුම් ගත යුත්තේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ 11 වෙනි ඡේදයේ සඳහන් විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු හා සම්බන්ධය ඇතිවය. විගණනයේ සමස්ථ අරමුණු සමඟ තනි අරමුණක් ඉෂ්ට කර ගැනීමේ හැකියාව විගණනයේ ඇති අවේණික සීමාවන් එක හා සමානව යටත් වේ.

අ69. අරමුණු ප්‍රයෝජනයට ගැනීමේ දී, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අතර එකිනෙකට සැබැදීම විගණක විසින් සැලකිල්ලට ගැනීමට අවශ්‍ය වේ. මක්නිසාදයත්, අ 53 ඡේදයේ දක්වන පරිදි, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර සමහර අවස්ථාවලදී සමාන වගකීම් සමඟ ගනුදෙනු කරන අතර තවත් සමහර අවස්ථාවලදී එම වගකීම් ව්‍යවහාර කරන්නේ නිශ්චිත මාතෘකා සඳහා වීම නිසාය. උදාහරණයක් වශයෙන්, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විගණකට වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ටි ආකල්පයන් අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය කරයි. මෙය විගණනයන් සැලසුම් කිරීම හා ඉටු කිරීම පිළිබඳ සියලු පැතිකඩ සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වන නමුත් අවශ්‍යතාවයක් ලෙස එක් එක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල නැවත කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. පිළිවෙලින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට විගණකගේ වගකීම පිළිබඳව කටයුතු කරන අරමුණ සහ අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් සහ එම තක්සේරු කළ අවදානමේ ප්‍රතිචාර සඳහා සැලසුම් කිරීම තවදුරටත් ඉටු කළයුතු විගණන පටිපාටි වඩාත් විස්තරාත්මක මට්ටමක දී වෙනත් දේවල් අතර ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 හි සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 හි අඩංගු වේ. මෙම අරමුණු සහ අවශ්‍යතා විගණනය මුළුල්ලේහිම ව්‍යවහාර වේ.

විගණනයේ නිශ්චිත පැතිකඩ ගැන කටයුතු කරන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යක (උදාහරණ වශයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂයට අදාළව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 වැනි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යොදා ගැනීමේ දී කෙසේ ඒවායේ අරමුණු සහ අවශ්‍යතා යොදාගත යුතු දැයි විස්තර කළ හැකිය. එහෙත් ඒවා නැවත නොදැක්වේ. ඒ අනුව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540 හි සඳහන් අරමුණු සපුරා ගැනීමේ දී අදාළ වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු සහ අවශ්‍යතා ගැන විගණනයේ සැලකිලිමත් වීම තිබේ.

අමතර විගණන පටිපාටිවල අවශ්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා අරමුණු යොදා ගැනීම. (යොමුව : ඡේද 21 (අ))

අ70. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයන් සැලසුම් කර ඇත්තේ විගණකට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල සඳහන්ව ඇති අරමුණු ලඟා කර ගැනීම පහසු වීම සඳහාත්, ඒහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහාත්ය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතා විගණක විසින් නිසි ලෙස ව්‍යවහාර කර ගැනීම තුළින් විගණකගේ අරමුණු ඉෂ්ට කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් පදනමක් සැලසීම අපේක්ෂා කරයි. කෙසේ වෙතත්, විගණන කාර්යභාරයේ තත්ත්වයන් පුළුල් ලෙස වෙනස් වීමේ හේතුව නිසා සහ එවැනි සියලු තැන්හිදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලදී පූර්ව අපේක්ෂා කළ නොහැකි බැවින් ද, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතා සැපිරීමට සහ අරමුණු ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය කරන සුදුසු විගණක පටිපාටි නිර්ණය කිරීමට විගණක වගකිව යුතුය. කාර්යභාරය තත්ත්වය අනුව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් නිශ්චය කරන අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට විගණකට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍යකරන පටිපාටි වලට අමතර පටිපාටි ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය කරන විශේෂ කරුණු තිබිය හැකිය. කාර්යභාරයේ තත්ත්වය ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත්තේ ද යන්න විශ්ලේෂණය කිරීමට අරමුණු භාවිතා කිරීම (යොමුව : ඡේද 21 (අ))

අ71. විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබා ගත්තේ ද යන්න විශ්ලේෂණය කිරීමට, විගණකහට අවශ්‍ය අරමුණු භාවිතා කිරීමට අවශ්‍ය වේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය නොවන්නේ යැයි විගණක නිගමනය කළ විට එවිට 21 (අ) ඡේදයේ අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමට පහත සඳහන් මාර්ග එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් විගණකට අනුගමනය කළ හැකිය.

- අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සමග අනුකූලතාවය දැක්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අමතර අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබා ගත්තේ ද හෝ ලබා ගනිද යන්න විශ්ලේෂණය කිරීම.
- අවශ්‍යතා එකක් හෝ කිහිපයක් ව්‍යවහාර කරමින් ඉටුකරන ලද වැඩ දීර්ඝ කිරීම.
- තත්ත්වයන් යටතේ අවශ්‍ය විය හැකි ලෙස විගණක විසින් විනිශ්චය කරන වෙනත් පටිපාටිත් ඉටු කිරීම.

අවස්ථාව අනුව ඉහත කිසිවක් ප්‍රායෝගික නොවේ යැයි හෝ කළ නොහැකි යයි අපේක්ෂා කරන විට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණකට නොහැකි වන අතර විගණකගේ වාර්තාව කෙරෙහි බලපෑම හෝ විගණන කාර්යභාරය සම්පූර්ණ කිරීමට විගණක හැකියාව ගැන නිර්ණය කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

අදාළ අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූලතාවය දැක්වීම.

අදාළ අවශ්‍යතා (යොමුව : ඡේද 22)

අ72. සමහර අවස්ථාවලදී, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් (සහ එමනිසා එහි සියලු අවශ්‍යතා) ඇතිවන තත්ත්වයන් හිදී අදාළ නොවිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස අස්තීන්වයක අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යන් නොමැති නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610²⁶ කිසිවක් අදාළ නොවේ.

අ73. අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ක් තුළ කොන්දේසි සහිත අවශ්‍යතා තිබිය හැකිය. එබඳු අවශ්‍යතාවයන් අදාළ වන්නේ අවශ්‍යතාවය මවා පෙන්වන තත්ත්වය යෙදෙන විට සහ කොන්දේසි පවත්නා කල් සාමාන්‍යයෙන්, එම අවශ්‍යතාවයක කොන්දේසිගතභාවය, එක් හෝ ප්‍රකාශිත විය යුතුය: නැතහොත් ව්‍යංග විය යුතුය. නිදසුනක් ලෙස,

- විෂය පථය සීමාවීම²⁷ ඇතිනම් විගණකගේ මතය විකරණය කිරීම ප්‍රකාශිත කොන්දේසි ගත අවශ්‍යතාවයන් නියෝජනය වේ.

²⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610 “අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ භාවිත කිරීම”
²⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 “ස්වාධීන විගණකයේ වාර්තාවේ මතය විකරණය කිරීම” 13 ඡේදය

- විගණනය අතරතුර හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලන වල සැලකිය යුතු උග්‍රභාවයන්, පාලන කාර්යභාරය හා සම්බන්ධ වූවන්ට²⁸ සන්නිවේදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්, එවැනි හඳුනාගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ උග්‍රභාවයක් පැවතීම මත රඳා පවතී; සහ අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව²⁹ ප්‍රකාරව ගිණුම් තොරතුරු වල ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙලිදරව් කිරීම සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය රඳා පවත්නේ එම ආකෘතිමය රාමුවෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන ඉඩ දෙන එවැනි හෙලිදරව් කිරීම් ව්‍යංග කොන්දේසි සහිත අවශ්‍යතා නියෝජනය මතය.

ඇතැම් අවස්ථාවල, අවශ්‍යතාවයක් යෙදිය යුතු නීතිය හෝ නියාමනය මත කොන්දේසි සහගත වන සේ ප්‍රකාශ කළ හැකිය. නිදසුනක් ලෙස, **යම් අදාල නීති හා රෙගුලාසි යටතේ ඉවත් වීම කළ හැකි නම්**, විගණන කාර්යයෙන් ඉවත්වීම විගණකට අවශ්‍ය විය හැකි වීම සහ **අනෙකුත් නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් තහනම් නොවූ විට**, විගණකට යම් දෙයක් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය වීම ගත හැකිය. අධිකරණ බලය නීතිය හෝ රෙගුලාසිමය අවසරය හෝ තහනම තීරණය වීම මත එය ප්‍රකාශිත හෝ ව්‍යංග විය හැකිය.

අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීම. (යොමුව : ඡේද 23)

අ74. අදාල අවශ්‍යතා වලින් විගණන බැහැර වන එම අසාමාන්‍ය තත්වයන් හිදී වන ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 මගින්, ස්ථාපනය කෙරේ³⁰. විගණනයේ තත්වයන්ට අදාල නොවන අවශ්‍යතාවන් සමග අනුකූල වීම, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලින් අවශ්‍ය යැයි නොසැලකේ.

පරමාර්ථයක් ලෙස කර ගැනීමට අසමත් වීම. (යොමුව: ඡේද,24)

අ75. පරමාර්ථයක් ඉෂ්ට කර ගත්තේ ද යන්න විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චයට අයත් කරුණකි. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව සංගතව ඉටුකළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ප්‍රතිඵලයන්, සහ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත්තේ ද යන්න පිලිබඳව විගණකගේ ඇගයීම හා විශේෂ තත්වයන් යටතේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි සඳහන් පරමාර්ථයන් ඉටුකර ගැනීමට බොහෝ අවශ්‍යතාවයන් සිදුකළ යුතු ද වන විනිශ්චයන් සැලකිල්ල ගැනීමේ දී ඒ පරිදි, පරමාර්ථයක් ඉටු කරගැනීමට අසමත් වීම හට ගැනීමට ඇති වන අවස්ථාවන් වලට ඇතුළත් වන්නේ:

- විගණකව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අදාල අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූල වීම, වලක්වා ලීම.
- විගණකට, අතිරේඛ විගණන පටිපාටි සිදු කිරීම හෝ ඡේද 21 අනුකූලව ඇති පරමාර්ථයන් යොදා ගැනීම සඳහා අවශ්‍යයැයි නිර්ණය කළ විගණන සාක්ෂි තවදුරටත් ලබාගැනීම, කළ නොහැකි හා ප්‍රායෝගික නොවන ප්‍රතිඵලයන් ඇති අවස්ථා ගත හැකිය. නිදසුනක් ලෙස, ලබාගත හැකි විගණන සාක්ෂි වල පවතින සීමාකම් ගත හැකිය.

අ76. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 හි අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන විගණන ලේඛනගතකරණය හා අදාල වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි නිශ්චිත ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් මගින්, විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු ඉෂ්ට කර ගැනීම පිළිබඳ නිගමනය සඳහා විගණන පදනම පිළිබඳ සාක්ෂි සපයයි. තනි තනි ව ගත් කළ ඉෂ්ට කරගත් පරමාර්ථයන්, වෙන වෙනම ලේඛනගත කිරීම (නිදසුනක් ලෙස, පරීක්ෂණ ලැයිස්තු වල ඇතුළත්) විගණකට අවශ්‍ය නොවන නමුත් පරමාර්ථයක් ඉෂ්ට කර ගැනීමට අසමත් වීම පිළිබඳව ලේඛනගතකරණය කිරීම මගින් එවැනි අසමත්වීමක්, විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු ඉෂ්ට කර ගැනීම වලක්වාලීමක් සිදුවේද යන්න පිලිබඳව විගණකගේ ඇගයීම සඳහා එය උපකාරී වේ.

²⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265 පාලන කාර්යභාර තැනැත්තන්ට හා කළමනාකරණයට අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රභාව සංවර්ධනය කිරීම 9 වන ඡේදය
²⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 501 විගණක සාක්ෂි තෝරාගත් අයිතම සඳහා නිශ්චිත සලකා බැලීම් 13 වන ඡේදය
³⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 230 12 වන ඡේදය

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 210

විගණනය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි

(2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් අරඹන හෝ ඊට පසු කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	1
මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියේ විෂය පථය	1
බලපැවැත්වෙන දිනය	2
අරමුණු	3
නිර්වචන	4 - 5
අවශ්‍යතාවයන්	
විගණනයක පූර්ව කොන්දේසි	6 - 8
විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වලට එකඟවීම්	9 - 12
පුනරාවර්තන විගණන	13
විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමක් පිළිගැනීම	14 - 17
විගණන කාර්යය භාරගැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු අමතර කරුණු	18 - 21
ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් විස්තරාත්මක ද්‍රව්‍ය	
මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියේ විෂය පථය	අ1
විගණනයක පූර්ව කොන්දේසි	අ2 - අ20
විගණනය කාර්යය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි මත එකඟවීම්	අ21 - අ27
පුනරාවර්තන විගණන	අ28
විගණන කාර්යය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමක් පිළිගැනීම	අ29 - අ33
විගණන කාර්යය භාර ගැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු අමතර කරුණු	අ34 - අ37
01 පරිශීෂ්ඨය : විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ ලිපියක උදාහරණයක්	
02 පරිශීෂ්ඨය : පොදු කාර්ය රාමු පිළිගත හැකි භාවය තීරණය කිරීම.	

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 210 - "විගණනය භාරගැනීමේ කොන්දේසි" පරිශීලනය කළ යුත්තේ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200 - "ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ථ අරමුණ සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති අනුව විගණනය කිරීම" සමගය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) විගණන කාර්යභාර ගැනීමේ කොන්දේසීන්ට අදාළ විගණකවරයාගේ වගකීම් සහ අදාළ ස්ථානයන්හි එය පාලනය කිරීම පිළිබඳ විග්‍රහ කෙරේ. මෙහිදී කළමනාකරණ පාර්ය්වය විසින්, අදාළ ස්ථානයන්හි පාලනය කළයුතු, විගණනයක පූර්ව කොන්දේසි නිර්ණය කිරීම ද සිදුවේ. විගණකවරයාගේ පාලනයට නතු විගණනය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති 220¹හි විග්‍රහ කෙරේ. (යොමුව - A1 ඡේදය)

බලපැවැත්වෙන දිනය

2. මෙම (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) බලපවත්වන්නේ 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ එයට පසු කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා ප්‍රකාශන විගණනයන්ටය.

අරමුණු

3. විගණකවරයාගේ පරමාර්ථය වනුයේ විගණනයක් භාර ගැනීම හෝ කරගෙනයාම සඳහා පහත සඳහන් කරුණු මත එහි කොන්දේසි පිළිබඳව එගඟතාවයකට එළඹුනහොත් පමණි.
 - (අ) විගණකවරයාට පූර්ව කොන්දේසි පවතින්නේ ද යන්න නිර්ණය කිරීම.
 - (ආ) විගණකවරයා සහ කළමනාකරණය අතර පොදු එකඟත්වයක් තිබෙන බව තහවුරු කිරීම සහ අදාළ තත්හිදී විගණනය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි පාලනය කිරීම.

නිර්වචන

4. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියන්හි පහත අර්ථ දැක්වීම් අදාළ වේ.

විගණනයක පූර්ව කොන්දේසි - මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීමේදී පිළිගතහැකි මූල්‍යවාර්තාකරණ රාමුවක් භාවිතා කිරීම, කළමනාකාරිත්ව එකඟත්වය සහ සුදුසු තත්හිදී විගණනයට පදනම් වූ අදාළ පාලනයන් ²
5. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියේ කාර්යය සඳහා "කළමනාකරණය" සම්බන්ධ අවධානය යොමුකිරීම කර ඇති විටෙක, මීට පසු කියවිය යුත්තේ "කළමනාකරණය සහ යෝග්‍ය තත්හිදී පාලන භාරකාරත්වය දරණ අය" ලෙසය.

අවශ්‍යතාවන්:

විගණනයක පූර්ව කොන්දේසි

6. විගණනයක් සඳහා පූර්ව කොන්දේසි පවතින්නේද යන්න ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීම සඳහා විගණක විසින් පහත සඳහන් පියවර ගනු ඇත:
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට භාවිතා කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත හැකිද යන්න තීරණය කිරීම සහ (යොමුව:- අ2 - අ10 ඡේදය)
 - (ආ) කළමනාකරණය ඔවුන්ගේ වගකීම පිළිගත් බව සහ අවබෝධ කරගත් බවට එකඟතාවය ලබාගැනීම; (යොමුව:- අ11 - අ14, අ20 ඡේදයන්)
 - (i) අදාළ තත්හිදී ඒවායේ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඇතුළත්ව, ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ප්‍රකාර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා; (යොමුව අ 15 ඡේදය)
 - (ii) වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය අභ්‍යන්තර පාලනය කළමනාකරණය විසින් තීරණය කිරීම සඳහා; (යොමුව:- අ16 - අ19 ඡේද)
 - (iii) විගණකවරයාට පහත සඳහන් දෑ සැලසීමට:

¹ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති 220 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක තත්ත්ව පාලනය.
² ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති 200 "ස්වාධීන විගණකයාගේ සමස්ථ පරමාර්ථ සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති අනුව විගණනය කිරීම" (13 වන ඡේදය)

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය කළමනාකරණය දන්නා වාර්තා, ලිපිලේඛන සහ අනෙකුත් කරුණු වැනි, සෑම තොරතුරකට ප්‍රවේශවීමට;
- (ආ) විගණක විසින් විගණන කාර්යය සඳහා කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටින අමතර තොරතුරු; සහ
- (ඇ) විගණකවරයා විසින් තීරණය කරන, අස්තීත්වය තුළ අවශ්‍ය යැයි නිර්ණය කරන ඕනෑම පුද්ගලයෙකුගෙන් සීමාවලින් තොරව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට, ඇති හැකියාව.

විගණන කාර්යය පිළිගැනීමට පෙර පවත්නා විෂය පථය මත සීමාවන්

7. කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරත්වය දරණ අය, යෝජිත විගණන කාර්යයේ කොන්දේසි වලින් විෂය පථය මත සීමාවන් පනවන්නේ නම්, එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරයාට මතය විශ්වාසය කිරීමට සිදුවේ නම්, නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍යතාවයන් තිබුණහොත් මිස, එවැනි විගණන භාර නොගත යුතුය.

විගණන කාර්යභාර පිළිගැනීමේදී බලපාන වෙනත් සාධක

- 8. විගණනයක් සඳහා පූර්ව කොන්දේසි නොමැති නම්, විගණක ඒ පිළිබඳව කළමනාකරණය සමඟ සාකච්ඡා කළ යුතුවේ. නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍යතාවයක් ඇත්නම් හැර, යෝජිත විගණන කාර්යය, විගණක භාර නොගත යුතුය.
 - (අ) 19 ඡේදයේ සඳහන් ආකාරයට හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී ව්‍යවහාර කරන රාමුව පිළිගත නොහැකි බව විගණක තීරණය කර ඇති නම්; හෝ
 - (ආ) 6 (ආ) ඡේදයේ යොමුකළ එකඟතාවය ලබාගෙන නොමැති නම්

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි මත එකඟවීම්

- 9. විගණක විගණන කාර්යය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි පිළිබඳව, කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරත්වය දරණ අය සමඟ එකඟතාවයකට පැමිණිය යුතුය. (යොමුව:- අ 21 ඡේදය)
- 10. 11 වන ඡේදයට යටත්ව, විගණන කාර්යය පිළිබඳ එකඟ වූ කොන්දේසි විගණන කාර්යභාර ලිපියක වාර්තා කිරීම හෝ වෙනත් සුදුසු ආකාරයක ලිඛිත එකඟතාවයක ඇතුළත් විය යුතු දෑ (යොමුව: අ 22 - අ25 ඡේද)
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේ අරමුණ සහ විෂය පථය;
 - (ආ) විගණකවරයාගේ වගකීම්;
 - (ඇ) කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම්;
 - (ඈ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව හඳුනාගැනීම, සහ
 - (ඉ) විගණකවරයා විසින් නිකුත් කරන යම් වාර්තාවන්හි අපේක්ෂිත ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතයට යොමුව සහ ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය අපේක්ෂිත ආකාරයට වඩා වෙනස් වීමට තුඩුදිය හැකි අවස්ථා පිළිබඳ ප්‍රකාශනයක්.
- 11. 10 වන ඡේදයට යොමු කළ විගණන කාර්යය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් විස්තර සහිතව කොන්දේසි, නීතිය සහ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇත්නම්, එවැනි නීති සහ රෙගුලාසි ව්‍යවහාර වේ නම්, කළමනාකරණය 6 (ආ) ඡේදයේ දක්වා ඇති එහි වගකීම් කළමනාකරණය විසින් පිළිගැනීම් සහ අවබෝධය යන කරුණු මත හැර, විගණක ඒවා ලිඛිත ගිවිසුමක වාර්තා කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. (යොමුව: ඡේද අ 22, අ 26 - අ27)
- 12. නීතිය හෝ රෙගුලාසිවල නියම කරන කළමනාකරණ වගකීම්, 6 (ආ) ඡේදයේ විස්තර කර ඇති ඒවාට සමාන නම්, නීතිය සහ රෙගුලාසිවල ඇතුළත් වගකීම් ක්‍රියාත්මක වශයෙන් එම ඡේදයට සමාන බව විගණක තීරණය කළ හැකිය. එවැනි සමානවන වගකීම් සඳහා, ඒවා ලිඛිත ගිවිසුමේ විස්තර කිරීමට, විගණක නීතියේ හෝ රෙගුලාසිවල ඇති වගන්තිම භාවිත කරනු ඇත. නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර නොමැති වගකීම් සඳහා, 6 (ආ) ඡේදයේ විස්තරයම ලිඛිත ගිවිසුමේ භාවිත කළ හැකිය. (යොමුව: අ 26 ඡේදය)

සුභරාවර්තන විගණන

13. සුභරාවර්තන විගණනයන්හිදී, පවත්නා වාතාවරණය විගණන කාර්යය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි සංශෝධනය කළයුතුද සහ පවත්නා වර්තමාන කොන්දේසි පිළිබඳ අස්කිත්වයට සිහි ගැන්වීමක් කළයුතුද යන්නත් විගණක තක්සේරු කළයුතුය.

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමක් පිළිගැනීම

14. සාධාරණ හේතුවක් නොමැතිව විගණන කාර්යය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමකට විගණක එකඟ නොවිය යුතුය. (යොමුව: 29 - 31)

15. විගණන කාර්යයක් නිමවීමට පෙර, කාර්යභාරයක් පහළ මට්ටමක තහවුරු කිරීමකට වෙනස් කරන ලෙස ඉල්ලා සිටිනම්, එසේ කිරීම සාධාරණීකරණය කළ හැකිද යන බව විගණක තීරණය කළයුතුය. (යොමුව: අ32 - අ33)

16. විගණන කාර්යභාර ගැනීමේ වගන්ති වෙනස් කරන්නේ නම්, විගණක සහ කළමනාකාරීත්වය නව වගන්ති කෙරෙහි එකඟත්වයකට පැමිණිය යුතු අතර, විගණන භාර ගැනීමේ නව වගන්ති, විගණන භාර ගැනීමේ ලිපියක හෝ වෙනත් සුදුසු ලිඛිත ගිවිසුමක වාර්තා ගත කළයුතු වේ:

17. විගණන කාර්යයක් භාරගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස්වීමකට විගණනකට එකඟ විය නොහැකි නම්, සහ මුල් විගණන කාර්යභාරය ඉදිරියට ගෙන යාමට කළමනාකරණය මගින් අවසරයක් නොලැබෙන්නේ නම්, විගණක විසින් පහත සඳහන් පියවර ගත යුතුවේ:

- (අ) ව්‍යවහාරික නීති හෝ රෙගුලාසි යටතේ ඉඩ ලැබේ නම් විගණනයෙන් ඉවත් වීම; සහ
- (ආ) පාලනය පිළිබඳ භාරකාරත්වය දරණ අය, අයිතිකරුවන් හෝ නියාමකයන් වැනි වෙනත් පාර්ශවයන්ට වාර්තා කිරීමට ගිවිසුම්ගත හෝ වෙනත් ආකාරයක බැඳීමක් ඇත්දැයි තීරණය කිරීම.

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු අමතර කරුණු

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් අතිරේක වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණ පිළිබඳ ප්‍රමිත

18. බලයලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිතීන් සකසන සංවිධානයක් විසින් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ මූල්‍ය වාර්තා කරණ ප්‍රමිති, නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් අතිරේක සැපයුවේ නම්, මූල්‍ය වාර්තා කරණ ප්‍රමිතීන් සහ අමතර අවශ්‍යතාවන් අතර ගැටීමක් පවතින්නේද යන්න විගණක විසින් තීරණය කළයුතුය. ගැටුමක් පවතින්නේ නම් විගණක කළමනාකාරීත්වය සමග අමතර අවශ්‍යතාවන්හි ස්වාභාවය සාකච්ඡා කර පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ එකඟ විය යුතුය;

- (අ) අමතර අවශ්‍යතාවන් මූල්‍ය වාර්තාවන්හි අතිරේක හෙලිදරව් කිරීම් තුළින් සපුරා ගත හැකි බව; හෝ
- (ආ) මූල්‍ය වාර්තාවන්ට ව්‍යවහාර කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ විස්තර අනුකූලව සංශෝධනය කළහැකි බව ඉහතින් සඳහන් පියවර එකක්වත් ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකි නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705³ අනුව විගණනකගේ මතය, විගණක විසින් සංශෝධනය කිරීමට අවශ්‍ය වේ. (යොමුව අ 34 ඡේදය)

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව - පිළිගැනීමට බලපාන අනෙකුත් කරුණු.

19. නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇති වුවද, එලෙස නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත නොහැකි බව විගණක තීරණය කළහොත්, පහත සඳහන් තත්ත්වයන් පවතින්නේ නම් පමණක් විගණක විගණන කාර්යය භාරගත යුතුය. (යොමුව අ 35 ඡේදය)

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමගයවන සුළු වැලැක්වීමට අවශ්‍ය කරන අමතර හෙලිදරව් කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සැපයීමට කළමනාකරණය එකඟවීම.
- (ආ) විගණන කාර්ය භාරගැනීමේ වගන්තින්හි පහත සඳහන් දෑ හඳුනාගැනීම:
 - (i) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706⁴ අනුව භාවිතා කරන්නන්ගේ අවධානය වෙත යොමු කරමින් කරුණු අවධාරණය කරන ඡේදයක්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට ඇතුළත් කිරීම; සහ

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705, "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට සංශෝධන"

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706, "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කරන ඡේද සහ වෙනත් කරුණු ඡේද"

(ii) නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතය ප්‍රකාශ කිරීමට, ව්‍යවහාරික මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව ප්‍රකාර "සෑම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන් සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීම" හෝ "සත්‍ය හා සාධාරණ අදහසක් දක්වයි" යන වාක්‍යඛණ්ඩ භාවිතය අවශ්‍ය කරයි නම් හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතයේ එවැනි වාක්‍යඛණ්ඩ ඇතුළත් නොකරයි.

20. 19 වන ඡේදයේ දක්වා ඇති කොන්දේසි නොපවතී නම්, සහ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් විගණකට විගණන කාර්යය භාරගැනීම අවශ්‍ය කරයි නම්, විගණක කළයුතු දෑ:

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි නොමඟ යවන ස්වභාවයේ බලපෑම විගණකගේ වාර්තාවේ ඇගයීම; සහ
- (ආ) විගණන කායඪ භාරගැනීමේ කොන්දේසිවල සුදුසු පරිදි මේ කරුණට යොමු කිරීම

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇති විගණකගේ වාර්තාව

21. ඇතැම් අවස්ථාවන්හි අදාළ අධිකරණ බලයේ නීති හෝ රෙගුලාසි අවශ්‍යතා මත විගණන වාර්තාවක හැඩතලය හෝ භාවිතා කළයුතු වචන නියම කර තිබිය හැකි අතර එය සැලකිය යුතු අන්දමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යන්හි අවශ්‍යතාවන්ට වඩා වෙනස් විය හැකිය. මේ අවස්ථාවන්හිදී විගණක පහත සඳහන් ඇගයීම් කරනු ඇත:

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයෙන් ලබාගන්නා තහවුරුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන් විසින් වරදවා අවබෝධ කර ගනීද සහ, එසේනම්
- (ආ) විගණන වාර්තාවේ අතිරේක පැහැදිලි කිරීම් තුළින් සිදුවිය හැකි වැරදි අවබෝධයන් වලක්වා ගත හැකිද යන වග⁵,

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍යතාවයක් නොමැති කල්හි විගණන වාර්තාවේ අතිරේක පැහැදිලි කිරීම් තුළින් වැරදි අවබෝධයන් වලක්වා ගැනීමට අසමත් බව විගණන නිගමනය කරන්නේ නම්, එවැනි විගණන කායඪ භාරගෙන යුතුය. එවැනි නීති හෝ රෙගුලාසි ප්‍රකාර කෙරෙන විගණනයක් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවේ. ඒ අනුව එවැනි විගණනයක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.⁶ අනුව විගණනය කළ බවට යොමුවක් විගණන වාර්තාව තුළ ඇතුළත් නොකළ යුතුය. (යොමුව අ 36 අ 37)

ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් විස්තරාත්මක ද්‍රව්‍ය

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය (යොමුව: 1 වන ඡේදය)

අ1. විගණන කාර්යය භාර සහතික කිරීමේ කාර්යභාර ඇතුළුව පිළිගත හැක්කේ ස්වාධීනත්වය සහ වෘත්තීය නිපුණත්වය වැනි අදාළ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ වී සහ කායඪභාරය නියමිත ලක්ෂණයන් ප්‍රදර්ශනය කරන්නේයයි වෘත්තිකයා සලකන කල්හි පමණකි.⁷ විගණන කාර්යභාරයක් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සම්බන්ධව විගණනයක් භාරගැනීමේදී විගණකවරයාගේ වගකීම් පිළිගැනීම සම්බන්ධව, විගණකගේ වගකීම් පිළිබඳ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතා සහ ඒවා කොතෙක් දුරට විගණකගේ පාලනයට යටත්දයි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 මගින් සලකා බලා ඇත⁸. අස්තීන්වයේ පාලනය තුළ පවතින සහ විගණක සහ අස්තීන්වයේ කළමනාකරණය සමග එකඟවීමට අවශ්‍ය ඒ කරුණු (හෝ පූර්ව කොන්දේසි) මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර යේ සලකා බලා ඇත.

විගණනයක පූර්ව කොන්දේසි

මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව (යොමුව 6(අ))

අ2. සහතික කිරීමේ කාර්යභාරයක් පිළිගැනීම සඳහා කොන්දේසියක් වනුයේ, සහතික කිරීමේ කාර්යභාරය නිර්වචනයට යොමුකර ඇති උපමානයේ සුදුසු බව සහ අපේක්ෂිත භාවිතකරන්නන්ට⁹ ලබාගත හැකිවීමයි. අදාළ තත්හි ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙලිදරව් කිරීම් සඳහා සම්මත මිම් ඇතුළුව, විෂය කරුණු ඇගයීමට හෝ මැනීමට භාවිතාකරන සම්මත මිම් උපමාන වේ. සුදුසු උපමාන, වෘත්තීයමය විනිශ්චයන්හි සම්බන්ධය ඇතුළත, සාධාරණ ලෙස අඛණ්ඩව ඇගයීමට සහ මිණුම් කිරීමට හැකියාව ඇතිකරයි. ශ්‍රීලවිප්‍රයන්ගේ කායඪය

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700, " මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ඇතිකර ගැනීම සහ වාර්තාකරණය" 43 වන ඡේදයද බලන්න.
⁷ "සහතික කිරීමේ කාර්යභාර සඳහා ශ්‍රී ලංකා රාමුව" - 17 වන ඡේදය
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, 9 -11 ඡේද
⁹ "සහතික කිරීමේ කාර්යභාර සඳහා ශ්‍රී ලංකා රාමුව" - 17 (අ) (සස)

සඳහා අදාළ තන්හි, ඔවුන්ගේ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඇතුළුව, ව්‍යවහාර කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව, විගණකට මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට භාවිතා කිරීමට උපමාන (මිම්ම) ලබාදෙයි.

අ3. පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණය රාමුවක් නොමැතිව, කළමනාකරණයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා පදනමක නැතුවාසේම විගණකටද විගණනය කිරීමට සුදුසු ක්‍රමවේදයක් නොමැත. බොහෝ අවස්ථාවලදී ඡේද අ 8 - අ 9 ඡේදයන්හි විස්තර කර ඇති අයුරින් ව්‍යවහාරකරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත හැකි බවට විගණක අනුමාන කරනු ඇත.

මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත හැකි බව තීරණය කිරීම.

අ4. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී ව්‍යවහාර කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණය රාමුවේ පිළිගත හැකි භාවය තීරණය කිරීමේදී විගණකට අදාළවන සාධකවලට ඇතුළත්වන දෑ:

- අස්තිත්වයේ ස්වභාවය (උදාහරණයක් වශයෙන් එය ව්‍යාපාරික ආයතනයක්, රාජ්‍ය ආයතනයක්, හෝ ලාභ වේතනාවක් නොමැති සංවිධානයක්ද යන වග);
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ අරමුණ (උදාහරණ ලෙස, ඒවා පිළියෙල කරනුයේ පුළුල් පරාසයක භාවිතා කරන්නන්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීමට නොව නිශ්චිත භාවිත කරන්නන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සඳහාද යන වග);
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ස්වභාවය (උදා: මූල්‍ය ප්‍රකාශන, සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක්ද එසේ නොමැති නම්, කේවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක්ද යන වග);
- නීතිය හෝ රෙගුලාසි, ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව නියමකර ඇද්ද යන වග.

අ5. මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන බොහෝදෙනා සිය අවශ්‍යතාවයට සරිලන ආකාරයට නිශ්චිත තොරතුරු ලබා දෙන ලෙසට ඉල්ලීමක් කිරීමට නොහැකි තත්වයෙන් පසුවෙති. පුළුල් පරාසයක සිටින මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන්හට පොදු වූ මූල්‍ය තොරතුරු ඇති අතර, විශේෂිත භාවිතා කරන්නන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලිය නොහැක. පුළුල් පරාසයක පොදු මූල්‍ය තොරතුරු සපුරාලීමට නිර්මාණය කරන ලද, මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් ප්‍රකාර පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන, පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලෙස හැඳින්වෙයි.

අ6. ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී විශේෂිත භාවිතාකරන්නන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීමට නිර්මාණය කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් ප්‍රකාර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරයි. එවැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශේෂ කායඪී මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලෙස හැඳින්වේ. මේ අවස්ථාවන්හිදී ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව, අපේක්ෂිත භාවිතකරන්නන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා අනුව තීරණය කරනු ලබයි. විශේෂිත භාවිතා කරන්නන්ගේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට නිර්මාණය කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවල පිළිගත හැකිභාවය සාකච්ඡා කරයි.¹⁰

අ7. ව්‍යවහාර කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ දුර්වලතා, රාමුව පිළිගත නොහැකි බව පෙන්වූයේ විගණනය භාරගැනීමෙන් විය හැකිය. නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් රාමුව භාවිතය නියම කර ඇති කල්හි 19 - 20 ඡේදයන්හි සඳහන් අවශ්‍යතාවන් ව්‍යවහාර වෙයි. නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් රාමුව භාවිතය නියම කර නොමැති කල්හි වෙනත් පිළිගත හැකි රාමුවක් යොදා ගැනීමට කළමනාකරණය විසින් තීරණය කරනු ඇත. 16 ඡේදය මගින් අවශ්‍ය කරන පරිදි කළමනාකරණය විසින් එසේ කළ විට, පෙර එකඟ වූ වගන්ති තව දුරටත් නිවැරදි නොවන නිසා, විගණන කාර්යයේ අළුත් වගන්ති, රාමුවේ වෙනස්වීම් පිළිබිඹු විමට එකඟ වෙයි.

පොදු කායඪී රාමු

අ8. දැනට පොදු කාර්ය රාමුවල පිළිගත හැකි භාවය විනිශ්චය සඳහා පොදුවේ හඳුනාගත් ගෝලීය අරමුණක් සහ විශ්වාස තැබිය හැකි පදනමක් නොමැත. එවැනි පදනමක් නොමැති කල්හි, මූල්‍ය වාර්තා ප්‍රමිති නිකුත් කිරීමට බලයලත් හෝ පිළිගත් ආයතනයක් මගින් නිකුත්කරන ප්‍රමිතීන් සමහර වර්ගවල අස්තිත්වයන්ට සාමාන්‍ය පොදු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා භාවිතා කළ හැකියයි සලකයි. මෙහිදී එම ආයතන ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ විනිවිද භාවයකින් යුක්ත ක්‍රියාවලි පුළුල් පරාසයක ව්‍යාපාර සම්බන්ධව උනන්දුවන්නන්ගේ විවිධ මතිමතාන්තර සැලකිල්ලට ගෙන විවෘත සංවාද හරහා සැකසිය යුතුව ඇත. එවැනි මූල්‍ය වාර්තා කරණ ප්‍රමිතීන් අතර පහත සඳහන් ප්‍රමිතීන් උදාහරණ වශයෙන් දැක්විය හැක.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800 "විශේෂ කාර්යරාමු ප්‍රකාර පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය - විශේෂ සලකා බැලීම්"

- ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීන්ගේ ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් (SLFRSs);
- ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීන්ගේ ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් (SLPSASs)
- විනිවිදභාවයකින් යුක්තව පුළුල් පරාසයක ව්‍යාපාර සම්බන්ධව උනන්දු වන්නන්ගේ විවිධ මතිමතාන්තර සම්බන්ධව සැලකිල්ලට ගෙන විවෘත සංවාද හරහා ප්‍රමිතීන් නිකුත් කරන එක්තරා අධිකරණමය බල ප්‍රදේශයකට බලපාන ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් නිකුත් කිරීමට අනුමැතිය හෝ පිළිගත් ප්‍රමිති සකසන ආයතන ප්‍රකාශයට පත්කරන ගිණුම්කරණ මූලධර්ම.

මෙම මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති බොහෝවිට හඳුනාගනු ලබන්නේ, පොදු කාර්ය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පාලනය කරන නීතිය හෝ රෙගුලාසි පරිදි ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු ලෙසය.

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියමකරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු

අ9. 6(a) ඡේදය අනුව ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත හැකිද යන වග විගණක විසින් තීරණය කළ යුතුවේ. ඇතැම් වර්ගයේ අස්තනිත්වයන්ට පොදු අරමුණු කාර්ය මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් ඇතැම් නෛතික පරිසරයන්හිදී නියම කිරීම් කර තිබේ. පරස්පර විරෝධයක ඇඟවීමක් නොමැති කල්හි, එවැනි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක්, ඇතැම් අස්තනිත්ව මගින් පොදු කාර්ය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා පිළිගත හැකි යැයි අනුමාන කෙරේ. රාමුව පිළිගත නොහැකි යැයි සලකන අවස්ථාවලදී 19 - 20 ඡේද ව්‍යවහාර වේ.

ප්‍රමිති සම්පාදනය කරන සංවිධාන හෝ නියමිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු නොමැති අධිකරණ බල ප්‍රදේශ:-

අ10. බලයලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිති සම්පාදනය කරන සංවිධානයක් හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර නොමැති නීතිමය බල ප්‍රදේශයන්හි ලියා පදිංචි හෝ මෙහෙයුම් කරන අස්තනිත්වයක කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට ව්‍යවහාරකරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු හඳුනාගනු ඇත. එවැනි අවස්ථාවකදී මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘති රාමු පිළිගැනීම තීරණය කිරීම සඳහා අත්වැලක් වන්නාවූ කරුණු 2 පරිශිෂ්ටයේ ඇතුළත් වේ.

කළමනාකරණ වගකීම් දක්වන්නාවූ ගිවිසුම (යොමුව ඡේද 6 (අ))

අ11. 6(අ)¹¹ ඡේදයේ සඳහන් කළමනාකරණය සිය වගකීම පිළිගෙන සහ අවබෝධයෙන් යුතුවීම පාදක වීම මත විගණනයක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රකාර මෙහෙයවනු ලබයි. ඇතැම් නීති බල ප්‍රදේශයන්හි එවැනි වගකීම් නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇත. අනෙක් ඒවායේ, එවැනි වගකීම් පිළිබඳ සුළු හෝ නෛතික සහ රෙගුලාසිමය නිර්වචන නොමැති විය හැකිය. එවැනි කරුණු සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් නීතිය හෝ රෙගුලාසි අභිබවා නොයයි. කෙසේ වුවද, ස්වාධීන විගණන සංකල්පයේ අවශ්‍යතාවය වනුයේ, විගණකගේ කාර්යභාරයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හෝ අස්තනිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධව වගකීම අදාළ නොවීම සහ විගණකට, විගණනය සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු කළමනාකරණයේ ශක්තියේ ප්‍රමාණයට සැපයීම සහ සකස්කර දීම පිළිබඳ සාධාරණ අපේක්ෂාවයි. ඒ අනුව ස්වාධීන විගණනයක් මෙහෙයවීමට පාදකය මූලිකාංගයකි. 9 - 12 ඡේදයන්හි විගණන කායථි පිළිබඳ වගන්ති පිළිගැනීම සහ වාර්තා කිරීම, එවැනි වගකීම් වල කොටසක් ලෙස, වැරදි වටහාගැනීම් වලක්වා ගැනීමට, කළමනාකරණය සමඟ පිළිගැනීම සහ අවබෝධයකින් යුක්තව ගිවිසුමකට එලෙඹිය යුතුය.

අ12. මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ වගකීම් කළමනාකරණය සහ පාලනය පිළිබඳ භාරකාරත්වය අතර බෙදියාම තීරණය වනුයේ අස්තනිත්වයේ සම්පත් හා ව්‍යුහය සහ අදාළ නීතිය හෝ රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණය සහ පාලන පිළිබඳ භාරකාරත්වය අනුව වෙනස්වෙයි. බොහෝ අවස්ථාවලදී කළමනාකරණය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වගකීම දරණ අතර, පාලන පිළිබඳ භාරකාරත්වය, කළමනාකරණයේ කටයුතු ආවරණය කරනු ඇත. ඇතැම් සිද්ධීන්හි, පාලන පිළිබඳ භාරකාරත්වය මූල්‍ය වාර්තා අනුමත කිරීම සඳහා වගකීම හෝ අස්තනිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය හා බැඳුණු මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ අධීක්ෂණය පවරා ගනී. මහා පරිමාණ හෝ රාජ්‍ය අස්තනිත්වයන්හි විගණන කමිටුව වැනි උපකාණ්ඩ වලට නියමිත වගකීම් බලාගැනීම භාර කරයි.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, අ 2 ඡේදය

අ13. විගණකට කළමනාකරණය සිය සමහර වගකීම්¹² සම්පූර්ණ කර ඇති බවට ලිඛිත නියෝජනයන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580 අනුව අවශ්‍ය වේ. එම නිසා එවැනි ලිඛිත නියෝජන ලැබීම අපේක්ෂා කරන අතරම, අනෙක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. න් මගින් අවශ්‍ය කරන ලිඛිත නියෝජන සමගම සහ අවශ්‍යතන්හිදී, මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති නියමිත කරුණු එකක් හෝ වැඩි ගණනක් තහවුරු කිරීමට වෙනත් අදාල විගණන සාක්ෂි අවශ්‍ය බව කළමනාකරණය දැනුවත් කිරීම උචිතය.

අ14. කළමනාකරණය විසින් සිය වගකීම් පිළිගනිමින් ලිඛිත නියෝජනයන් ඉදිරිපත් කිරීමට පසුබට වනුයේ නම්, විගණකට ප්‍රමාණවත් සුදුසු විගණන සාක්ෂි¹³ ලබාගැනීමට නොහැකිවේ. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී නීතිය හෝ රෙගුලාසි අවශ්‍යතාවයක් නොමැති කල්හි, විගණන කාර්ය භාර ගැනීම සුදුසු නැත. විගණක විසින් විගණන කාර්ය භාර ගැනීම අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි, විගණක කළමනාකරණයට මෙම කරුණුවල වැදගත්කම පැහැදිලි කළයුතු අතර, විගණන වාර්තාවට එහි බලපෑමද පැහැදිලි කළයුතුව ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම (යොමුව : 6 (ආ) (i)) ඡේදය

අ15. මූල්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීමට අදාල අවශ්‍යතාවන් බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවල අන්තර්ගතය. එවැනි ආකෘති සඳහා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘති ප්‍රකාර පිළියෙල කිරීම මෙන්ම ඉදිරිපත් කිරීමද ඇතුළත්ය. සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ සිද්ධිවලදී සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම්වල අරමුණු පිළිබඳ වැදගත්කම කෙතරම්ද යත්, කළමනාකරණය සමග එකඟ වූ පාදකයෙහි, සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමට විශේෂිත යොමුකිරීම් හෝ මූල්‍ය රාමුවේ ප්‍රකාර මූල්‍ය ප්‍රකාශන "සත්‍ය හා සාධාරණ අදහසක් ඉදිරිපත් කිරීමේ" වගකීම තහවුරු කිරීම ඇතුළත් වෙයි.

අභ්‍යන්තර පාලනය (යොමුව 6 (ආ) (ii))

අ16. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොරවීමේ හැකියාව ඇති කිරීමට කළමනාකරණය අවශ්‍යයයි තීරණය කරන පරිදි අභ්‍යන්තර පාලනය පවත්වා ගෙන යනු ලැබේ. අභ්‍යන්තර පාලනය කෙරෙහි සඵල වුවද අභ්‍යන්තර පාලනයේ¹⁴ ආවේණික සීමාවන් නිසා අස්තීත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු ලඟාකර ගැනීමට ලබාදිය හැක්කේ සාධාරණ තහවුරුවක් පමණි.

අ17. කළමනාකරණය විසින් පිළියෙල කරන්නාවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන අභ්‍යන්තර පාලනය පවත්වාගෙන යාමේ ආදේශකයක් වශයෙන් ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර. අනුකූලව කරන්නාවූ ස්වාධීන විගණනයක් සැලකිය නොහැක. ඒ අනුව, අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධව සිය වගකීම අවබෝධ කරගත් බවට කළමනාකරණයේ එකඟතාවය විගණකවරයා විසින් ලබා ගත යුතුවේ. කෙසේ වුවද 6 (ආ)(ii) යටතේ අවශ්‍ය වන්නාවූ එකඟතාවය කළමනාකරණය විසින් ස්ථාපිත කරන ලද අභ්‍යන්තර පාලනය එහි කායභීය ඵලෙසින්ම සාක්ෂාත් වේ යයි විගණකට දැකීමට හෝ අඩුපාඩුකම් වලින් තොරය යන්න අදහස් වන්නේ නැත.

අ18. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍යවනුයේ කුමන ආකාරයේ අභ්‍යන්තර පාලනයක්ද යන්න තීරණය කරනුයේ කළමනාකරණයයි. අභ්‍යන්තර පාලනය යන යෙදුම පුළුල් පරාසයක කායභාවලියකින් ගොනුවී, එය පාලන පරිසරය වශයෙන් විස්තර කළ හැකි අතර, එහි අඩංගු වන සංරචක වනුයේ අස්තීත්වයේ අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය, ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලියට අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණය සහ සන්නිවේදනය ඇතුළත්ව තොරතුරු පද්ධතිය; පාලන කාර්යයන් සහ පාලනයන් අධීක්ෂණය යනාදියයි. කෙසේ වෙතත්, මෙම බෙදීම, නියමිත අස්තීත්වයක් එහි අභ්‍යන්තර පාලනය නිර්මාණය, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම හෝ නියමිත සංරචකයන් වර්ගීකරණය කරන ආකාරය පිළිබිඹු නොකරයි¹⁵. අස්තීත්වයක අභ්‍යන්තර පාලනය (විශේෂයෙන්ම ගිණුම්කරණ පොත්පත් සහ වාර්තා හෝ ගිණුම්කරණ පද්ධතිය) කළමනාකරණ අවශ්‍යතා, ව්‍යාපාරයේ සංකීර්ණත්වය, අස්තීත්වය මුහුණපාන අවදානම්වල ස්වභාවය සහ අදාල නීති සහ රෙගුලාසි පිළිබිඹු කරනු ඇත.

අ19. ඇතැම් නෛතික පරිසරයන්හි නීතිය හෝ රෙගුලාසි, ගිණුම්කරණ පොත් සහ වාර්තා හෝ ගිණුම්කරණ පද්ධතිවල ප්‍රමාණවත් බව පිළිබඳ කළමනාකරණයේ වගකීම සඳහා යොමු කෙරේ. ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී පොදු පරිචයේදී ගිණුම්කරණ පොත් සහ වාර්තා හෝ ගිණුම්කරණ පද්ධතිය එක් අතකින්ද, අනෙක් අතින් අභ්‍යන්තර පාලනය හෝ පාලනයන් අතර වෙනසක් ආරෝපනය කළ හැකිය. 18 අ ඡේදයෙන් යොමුකර ඇති ආකාරයට ගිණුම්කරණ පොත් හා වාර්තා හෝ ගිණුම්කරණ පද්ධතිය අභ්‍යන්තර පාලනයේ අවශ්‍යම කොටසක් බැවින් 6 (ආ) (ii) ඡේදයෙහි කළමනාකරණ වගකීම් සම්බන්ධ විශේෂ සඳහනක් නොකරන ලදී.

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580 "ලිඛිත නියෝජනයන්" 10 - 11 ඡේද

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580, අ 26 ඡේදය

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අස්තීත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීම තුළින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම". ඡේදය 46

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, ඡේද 51 අ සහ 1 පරිච්ඡේද

වැරදි අවබෝධයන් වලක්වා ගැනීම සඳහා මෙම වගකීමේ විෂය පථය කළමනාකාරිත්වයට පැහැදිලි කිරීම විගණකට යෝග්‍යවිය හැකිය.

කුඩා අස්තනිත්වයන්ට අදාළ සලකා බැලීම් (යොමුව 6 (ආ))

අ20. විගණන කායථී භාරගැනීමේ කොන්දේසි එකඟවීමේ එක් අරමුණක් වනුයේ කළමනාකරණය සහ විගණනකගේ වගකීම් පිළිබඳ වැරදි අවබෝධයන් මඟ හරවා ගැනීමයි. උදාහරණයක් වශයෙන් තෙවන පාර්ශ්වයක් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සහාය වූ අවස්ථාවක මූල්‍ය වාර්තාකරණය පිළිබඳ ව්‍යවහාර වන රාමුවක් අනුව පිළියෙල කරන්නාවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි වගකීම් කළමනාකරණය සතු බව මතක් කර දීම ප්‍රයෝජනවත් විය හැක.

විගණනය භාර ගැනීමේ කොන්දේසි මත එකඟවීම

විගණනය කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසිවලට එකඟවීම (යොමුව: ඡේද 9)

අ21. කළමනාකරණය සහ පාලන භාරකාරිත්වය අස්තනිත්වය සඳහා විගණන කායථී කොන්දේසි වලට එකඟවීමේදී, ඔවුන්ගේ කාර්යභාරය අස්තනිත්වයේ පාලන ව්‍යුහය සහ අදාළ නීති සහ රෙගුලාසි මත රඳා පවතී.

විගණන කායථීය භාර ගැනීමේ ලිපිය හෝ වෙනත් ආකාරයක ලිඛිත ගිවිසුමක්¹⁶ (යොමුව ඡේද 10-11)

අ22. අස්තනිත්වය සහ විගණක යන දෙපාර්ශ්වයේම යහපත පිණිස විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපිය විගණනය භාර ගැනීමට ප්‍රථම යැවීම, විගණනය පිළිබඳ වැරදි අවබෝධයන් මඟ හරවා ගැනීමට සහාය වෙයි. කෙසේ වෙතත්, ඇතැම් රටවල විගණනයක අරමුණ සහ විෂය පථය, කළමනාකරණයේ හා විගණකගේ වගකීම් නීතිය මගින් ප්‍රමාණවත්ව ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කර, ඔවුන් 10 වන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණු නියම කර ඇත. එසේ වුවද, මෙම අවස්ථාවන්හි 11 වන ඡේදය විගණකට කාර්යය භාර ගැනීමේ ලිපියෙහි අදාළ නීති සහ රෙගුලාසි ව්‍යවහාර වීම සහ කළමනාකරණය සිය වගකීම් 6 (ආ) ඡේදයෙහි දක්වා ඇති පරිදි පිළිගන්නා බව සහ දැනුවත් බව පමණක් කායථීය භාරගැනීමේ ලිපියෙහි ඇතුළත් කිරීමට අවසර දෙන අතර, එසේ වුවද, 10 වන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණු, කායථීය භාරගැනීමේ ලිපියෙහි කළමනාකරණයේ දැනගැනීම සඳහා ඇතුළත් කිරීමට උචිතදැයි විගණක සලකා බලයි.

විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපියක ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය

අ23. අස්තනිත්වයක ස්වභාවය අනුව විගණනය භාරගැනීමේ ලිපියක ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය එක් එක් අස්තනිත්වය සඳහා වෙනස්විය හැකිය. විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපියේ ඇතුළත් කරන විගණකවරයාගේ වගකීම් තොරතුරු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200¹⁷ මත පදනම් වේ. කළමනාකරණයේ වගකීම් පිළිබඳ මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 6 (ආ) සහ 12 ඡේදවල විස්තර දැක්වේ. 10 වන ඡේදය මඟින් අවශ්‍ය කරුණුවලට අමතරව පහත සඳහන් කරුණු කෙරෙහි විගණන කායථීය භාර ගැනීමේ ලිපියක යොමු කිරීම් කළ හැකිය. උදාහරණ ලෙස: මෙහිදී අදාළ වන නීති, රෙගුලාසි, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයන් විගණකවරයා අනුගමනය කිරීමට බැඳී සිටින වෘත්තීයමය ආයතනවල වෘත්තීය ආචාරධර්මයන් සහ වෙනත් ප්‍රකාශනයන්ට එක්කිරීම් ඇතුළුව විගණන විෂය පථය විස්තරාත්මකව සඳහන් කිරීම.

- විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ප්‍රතිඵලය පිළිබඳ අදාළ වන වෙනත් ආකාරයේ සන්නිවේදන.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්ට අනුව විගණනය නිසි පරිදි සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කළද, විගණනයක ආවේණික සීමාවන් සමඟින් අභ්‍යන්තර පාලනයේ ආවේණික සීමාවන් නිසා, ඇතැම් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හෙලිදරව් කර ගත නොහැකියාවේ අවදානමක් පවතින බව.
- විගණන කායථී මණ්ඩලයේ සංයුතියද ඇතුළුව විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අදාළ වැඩ පිලිවෙල.
- කළමනාකරණය ලිඛිත නියෝජන සපයනු ඇතැයි යන අපේක්‍ෂාව (අ 13 ඡේදයද බලන්න).

¹⁶ විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපිය වශයෙන් මතු සඳහන් වී ඇති සෑම අවස්ථාවකින්ම අදහස් වනුයේ විගණන කායථීය භාර ගැනීමේ ලිපිය හෝ වෙනත් සුදුසු වූ විධිමත් ලිඛිත ගිවිසුමකි.

¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 3 - 9 ඡේද

- යෝජිත කාලසටහනකට අනුකූලව විගණකට විගණනය නිම කිරීමට ඉඩ හැරීමට කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ එයට සම්බන්ධවන අනෙකුත් තොරතුරු නිසි කලට විගණකට ලබා දෙන බවට කළමනාකරණයේ එකඟතාවය.
- විගණකගේ වාර්තාවේ දින සිට මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත්කරන දින දක්වා කළමනාකරණයට දැනගැනීමට ලැබෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කරන කරුණු පිළිබඳ විගණකට දැනුම් දීමට කළමනාකරණයේ එකඟතාවය.
- ගාස්තු ගණනය කිරීමේ පදනම සහ බිල්පත් ඉදිරිපත් කිරීමේ පිළිවෙල.
- විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපිය ලැබුණ බව දැන්වීම සහ කායථීය භාරගැනීමේ කොන්දේසිවලට එකඟ වන ලෙස ඉල්ලා සිටීම.

අ24. අදාල කල්හි පහත දක්වන කරුණුද විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපියේ ඇතුළත් කළ හැකිය.

- විගණනයේ සමහර අංශ සඳහා වෙනත් විගණකවරු සහ විශේෂඥයින් සහභාගි කර ගැනීමට අදාල වැඩ පිළිවෙල.
- අභ්‍යන්තර විගණකවරු සහ අස්තිත්වයේ අනෙකුත් කායථී මණ්ඩලයේ සහභාගි කරගැනීම පිළිබඳව වැඩ පිළිවෙල.
- මුල්වරට කරන විගණනයක් සම්බන්ධව ඉවත්ව ගිය විගණක සිටිනම් ඔහු සමග කටයුතු කරන පිළිවෙල.
- විගණකවරයාගේ වගකීම සම්බන්ධ යම් සීමාවක් එවැනි හැකියාවක් පවතින විට.
- විගණක හා අස්තිත්වය අතර තවදුරටත් යම් එකඟතාවයක් වේ නම් ඒවාට යොමුව.
- විගණන වැඩ පත්‍රිකා අනෙක් පාර්ශ්වයන්ට ලබා දීමට ඇති යම් බැඳීම.

විගණන කාර්ය භාර ගැනීමේ ලිපියක ආකෘතියන් පරිශිෂ්ඨ - 1 හි දක්වා ඇත.

සංරචක විගණන

අ25. පරිපාලක අස්තිත්වයක විගණකවරයා සංරචකයකද විගණක වන විට සංරචකය වෙත වෙනම කායථී භාර ගැනීමේ ලිපියක් යැවීම අවශ්‍යද යන තීරණයට බලපාන සාධකවලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වේ:

- සංරචකයේ විගණක පත් කරනුයේ කවුරුන් විසින්ද?
- සංරචකය වෙනුවෙන් වෙනමම විගණන වාර්තාවන් නිකුත් කළ යුතුද?
- විගණන පත්වීම් සම්බන්ධ නෛතික අවශ්‍යතාවයන්,
- පරිපාලකගේ අයිතියේ ප්‍රමාණය; සහ
- පරිපාලක අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වයෙන් සංරචකයේ කළමනාකරණයට ඇති ස්වාධීනත්වයේ මට්ටම.

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇති කළමනාකරණයේ වගකීම:

අ26 අ.22 සහ අ. 27 ඡේදයන්හි විස්තර කර ඇති වාතාවරණයන් යටතේ විගණන කායථීය භාර ගැනීමට අදාල ඇතැම් කොන්දේසි විගණන කායථීය භාර ගැනීමේ ලිපියට ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නැති බවට විගණකවරයා නිගමනය කළේ නම්, 11 වන ඡේදය මගින් විගණකවරයා විසින් 6 (ආ) ඡේදයෙහි අඩංගු කළමනාකරණ වගකීම් පිළිගන්නා බව සහ අවබෝධ කරගෙන ඇති බවට ලිඛිත එකඟත්වය ලබාගත යුතුවේ. කෙසේ වෙතත්, 12 වන ඡේදය ප්‍රකාර, එවැනි නීතියක් හෝ රෙගුලාසි, ප්‍රතිශ්ඨාපනය කරන කළමනාකරණ වගකීම්, 6 (ආ) ඡේදයේ විස්තර කිරීම් සමඟ සමාන නම්, නීතියේ හෝ රෙගුලාසි වල ඇති යෙදුම්, එවැනි ලිඛිත ගිවිසුමක භාවිතා කළ හැකිය. ගිණුම්කරණ වෘත්තීය, විගණන ප්‍රමිත සම්පාදකයා හෝ විගණන නියාමක කිසියම් නීතිමය බල ප්‍රදේශයකට බල පවත්නා නීතිය හෝ රෙගුලාසි සමාන වන්නේද යන වගට උපදෙස් සපයනු ඇත.

රාජ්‍ය අංශ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත සලකා බැලීම්

අ27. රාජ්‍ය අංශයේ විගණන මෙහෙයුම් පාලනය වන නීති හා රෙගුලාසි, සාමාන්‍යයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ විගණක පත්වීම නීතිය අනුව කිරීම, සහ අස්තිත්වයේ වාර්තා සහ අනෙක් තොරතුරුවලට ප්‍රවිශ්ඨය ඇතුළුව, රාජ්‍ය අංශයේ විගණකගේ වගකීම සහ බලතල සාමාන්‍යයෙන් සඳහන් කරනු ලැබේ. නීතිය හෝ රෙගුලාසි විගණන කායථීය භාරගැනීමේ කොන්දේසි ප්‍රමාණවත් විස්තර සහිතව නියම කර ඇති කල්හි, 11 වන ඡේදය මගින් ලබා දී ඇති අවසරයට වැඩි සම්පූර්ණ විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ ලිපියක් නිකුත් කිරීමෙන්, වැඩි වාසි ලැබෙන බව රාජ්‍ය අංශ විගණක සැලකිය හැකිය.

සුභරාමයා විගණන (යොමුව ඡේද අංක 13)

අ28. සෑම කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහාම අළුතින් විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපියක් නොයැවීමට විගණන තීරණය කළ හැකිය. කෙසේ වුවද විගණන කායථීය භාරගැනීමේ කොන්දේසි සංශෝධනය කිරීමට හෝ දැනට පවත්නා කොන්දේසි අස්තිත්වයට මතක්කර දීම පහත සඳහන් සාධක නිසා අවශ්‍ය වේ:

- අස්තිත්වය විසින් විගණනයේ විෂය පථය සහ අරමුණු වරදවා අවබෝධකර ගැනීම පිළිබඳව කිසියම් හැඟවීමක් ඇතිවීම.
- විගණන කායථී භාරගැනීමේ කොන්දේසිවල විශේෂිත හෝ සංශෝධිත කොන්දේසි.
- ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයේ මෑතකදී වෙනසක් වීම.
- අයිතියේ සැලකිය යුතු වෙනසක් වීම.
- අස්තිත්වයේ ව්‍යාපාරයේ ස්වභාවය හෝ පරිමාණයේ ඇති වූ සැලකිය යුතු වෙනසක් වීම.
- නීතිය හෝ රෙගුලාසි අවශ්‍යතාවන්හි වෙනසක් වීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට භාවිතා කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණය රාමුවෙහි වෙනසක් වීම.
- වෙනත් වාර්තා කරණ අවශ්‍යතාවයන්හි වෙනසක් වීම.

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමක් පිළිගැනීම.

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීමට ඉල්ලා සිටීම (යොමුව ඡේද 14)

අ29. විගණන කායථීය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වෙනස් කිරීම සඳහා අස්තිත්වය මගින් ඉල්ලා සිටීම සේවයේ අවශ්‍යතාවය වාතාවරණයේ බලපෑමේ වෙනසක, මූලිකම ඉල්ලා සිටි විගණනයේ ස්වභාවය පිළිබඳ වැරදි අවබෝධයක් හෝ විගණන කායථීයයේ විෂය පථය මත සීමාකිරීම්, කළමනාකරණය මගින් පැනවූ හෝ වෙනත් වාතාවරණ මගින් ඇතිකිරීම් වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදුවිය හැකිය. 14 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතාවය පරිදි, ඉල්ලීම සඳහා දෙනු ලබන යුක්ති සහගත සඳහා විශේෂයෙන්ම විගණන කායථීයයේ විෂයපථය මත පනවන සීමාකිරීම් විගණන සලකා බලයි.

අ30. වාතාවරණය මගින් උද්ගතවන අස්තිත්වයේ අවශ්‍යතාවන් කෙරෙහි බලපෑම් හෝ මූලික ඉල්ලා සිටි සේවාවේ ස්වභාවයට අදාලව වැරදි අවබෝධයක් විගණන කායථීය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වෙනසක් ඉල්ලා සිටීමට සාධාරණ පදනමක් වශයෙන් සැලකිය හැකිය.

අ31. සැසඳීමේදී වෙනස අසත්‍ය තොරතුරු වලට අදාලවීම, අසම්පූර්ණ හෝ වෙනත් ලෙසකින් අසනුදායක බව පෙනී යයි නම්, වෙනස සාධාරණ නොවන බව සැලකිය හැකිය. විගණනකට ලැබිය යුතු ගිණුම් සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට නොහැකි තත්ත්වයකදී කොන්දේසි සහිත විගණන මතයක් හෝ විශ්වාස මතයක් වැලැක්වීමට, කායථීය භාරගැනීම සමාලෝචනය සඳහා අස්තිත්වය ඉල්ලා සිටීම උදාහරණයක් ලෙස දැක්විය හැකිය.

සමාලෝචනයකට හෝ සම්බන්ධිත සේවාවක වෙනසකට ඉල්ලීම

අ32. විගණන කායථී භාරගැනීමක් සමාලෝචනයකට හෝ සම්බන්ධිත සේවාවකට වෙනස් කරන ලෙස කරන ඉල්ලීමකට එකඟවීමට ප්‍රථමයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්ට අනුකූලව විගණනයක් කිරීමට භාරගත් විගණක ඉහත අ 29 - අ 31 ඡේදයන්හි සඳහන් කරුණුවලට අමතරව, වෙනස පිළිබඳ යම් නීතිමය හෝ ගිවිසුම් ගත බලපෑම් තක්සේරු කිරීමට අවශ්‍යවිය හැකිය.

අ33. විගණන කායථී භාරගැනීම සමාලෝචනයකට හෝ සම්බන්ධිත සේවාවකට වෙනසක් කිරීමට සාධාරණ යුක්ති සහගත බව විගණක නිගමනයකට එළඹුනහොත්, වෙනස කිරීමේ දිනය දක්වා ක්‍රියාත්මක කළ විගණන වැඩ නව කායථීභාරයටද අදාල වනු ඇත. කෙසේ වුවද, ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය වැඩ සහ නිකුත් කිරීමට ඇති වාර්තාව සංශෝධිත කායථීභාරයට උචිත වනු ඇත. පාඨකයා නොමඟ යෑම වැලැක්වීමට සම්බන්ධිත සේවා මත වාර්තාවේ පහත සඳහන් යොමුකිරීම් ඇතුළත් නොකෙරේ.

(අ) පළමු විගණන කාර්යභාරගැනීම, හෝ

(ආ) විගණන කාර්යය භාරගැනීම වෙනස් කරන ලද්දේ, එකඟ වූ ක්‍රියාපටිපාටීන් භාරගැනීමකට සහ ක්‍රියාත්මක කළ ක්‍රියාපටිපාටීන් වාර්තාවේ සාමාන්‍ය කොටසක් වන කල්හි හැර, මුල් විගණන කාර්යභාරයේදී ක්‍රියාත්මක කළ යම් ක්‍රියාපටිපාටීන්.

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේදී සලකා බැලිය යුතු අමතර කරුණු

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් අතිරේකව සපයන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති - (යොමුව 18 ඡේදය)

අ34. ඇතැම් නීතිමය කලාපයන්හි, අනුමැතිය ලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිත සකස් කිරීමේ ආයතන විසින් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතයන්ට නීතිය හෝ රෙගුලාසි අතිරේක අවශ්‍යතාවන් පැනවිය හැකිය. එම නීතිමය කලාපයන්හි, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාර කිරීමේ කාර්යය සඳහා ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව, හඳුනාගත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව සහ එවැනි සපයන අවශ්‍යතාවයන් යන දෙකම වටකරන අතර, ඒවා හඳුනාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන රාමු සමඟ ගැටීම් ඇති නොවේ. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති මගින් අවශ්‍ය කරන දේවලට, නීතිය සහ රෙගුලාසි වලින්, වැඩිපුර හෙළිදරව් නියම කිරීම, හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති¹⁸ ඇතුළත පිළිගත් තෝරාගැනීමේ පරාසය පටු කිරීම මේ පිළිබඳ උදාහරණයක් සඳහා සිද්ධියකි.

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව - පිළිගැනීමට බලපාන අනෙකුත් සාධක

අ35. නීතිය හෝ රෙගුලාසි නියම කර ඇති, ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත නොහැකි බව නිගමනය කරන සෑම අවස්ථාවකම නීතිය හෝ රෙගුලාසි විගණකගේ මතයට භාවිතා කිරීමට "සෑම ප්‍රමාණාත්මක අංශයක්ම සාධාරණව ඉදිරිපත් කරයි" සහ "සත්‍ය හා නිවැරදි තත්ත්වයන් විදහා දැක්වෙයි" යන වාක්‍ය බන්ධ විගණන වාර්තාවේ යෙදීමට නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියමකර තිබිය හැකිය. මෙම අවස්ථාවේ, විගණන වාර්තාවේ යෙදීමට නියමකර ඇති වදන්මාලාව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතාවයට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස්වෙයි. (යොමුව: 21 වන ඡේදය)

නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කර ඇති විගණකගේ වාර්තාව (යොමුව ඡේද 21).

අ36. අදාළ සියළුම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්ට අනුකූලව විගණනයක්¹⁹ කර නොමැති නම්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්ට අනුකූලවීම නියෝජනය නොකළ යුතු බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයකි. නීතිය හෝ රෙගුලාසි විගණන වාර්තාවේ සැකසුම හෝ වදන් මාලාව, ආකෘතියක නියමකර ඇති කල්හි හෝ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි අවශ්‍යතාවලින් සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස්වීම සහ අමතර පැහැදිලි කිරීම් වලින් ඇතිවිය හැකි වැරදි අවබෝධ ඉවත්කිරීම නොහැකි බව නිගමනය කළ විට, විගණක විසින් විගණන වාර්තාවේ, විගණනය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුව ක්‍රියාත්මක නොකළ බවට ප්‍රකාශනයක් ඇතුළත් කිරීම සලකා බැලිය යුතුය. විගණකගේ වාර්තාව ආමන්ත්‍රණය කරණ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ඇතුළුව ප්‍රායෝගික විය හැකි ප්‍රමාණයට, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාරය දිරිමත් කළද, කෙසේ වෙතත්, විගණනය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්ට අනුකූලව ක්‍රියාත්මක කළ බවට යොමුකිරීමට විගණකට අවසර නොලැබේ.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ37. රාජ්‍ය අංශයේදී විගණනයක නිල නියෝග පාලනය වන විශේෂ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවස්ථා කුලම පැවතිය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් අස්තිත්වය විගණනයේ විෂය පථය සීමා කිරීමකට තැත් කරන්නේ නම්, සෘජුවම අමාත්‍යවරයෙකුට හෝ ව්‍යවස්ථාදායකයට හෝ මහජනතාවට වාර්තා කිරීම විගණකට අවශ්‍යවිය හැකිය.

¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 15 වන ඡේදය යටතේ අදාළ කරගත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිබඳ විස්තර සටහනක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සඳහන් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 හි 20 වන ඡේදය

පරිශීෂ්ටය - 1

(යොමුව ඡේද අ 23 - අ 24)

විගණන කායථීය භාරගැනීමේ ලිපියක උදාහරණයක්

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව පිළියෙල කළ සාමාන්‍ය අරමුණු සඳහා පිළියෙල කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා විගණන කායථීය භාර ගැනීමේ ලිපියක උදාහරණයක් පහතින් දක්වෙයි. මෙම ලිපිය විශ්වාස තැබිය නොහැකි අතර, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. දක්වා ඇති සලකා බැලීම් සමඟ භාවිතයට මඟ පෙන්වීමක්ම පමණක් අපේක්ෂා කරයි. එක් එක් අවශ්‍යතාවයන්ට හා අවස්ථාවන්ට අනුකූලව වෙනස්වීමට අවශ්‍යවනු ඇත මෙය තනි වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා යොමුකිරීමට කෙටුම්පත් කළ අතර පුනරාවර්ථන විගණනයන්ටද ව්‍යවහාර කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, අනුවර්තනයන් අවශ්‍ය විය හැකිය. (මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ඡේද අංක 13 බලන්න) යම් යෝජිත යෝග්‍යතාවයක් දැනගැනීමට නීතිමය උපදෙස් ගැනීම උචිත වේ.

ABC සමාගමේ උචිත කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරත්වයේ නියෝජනය වෙතයි²⁰

(විගණනයේ පරමාර්ථය සහ විෂය පථය)

ABC සමාගමේ 20xx දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂපත්‍රය සහ එදිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය, කොටස් හිමියන්ගේ අයිතියෙහි වෙනස්වීම් දක්වන ප්‍රකාශය, සහ සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන් සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු විගණනය කරන ලෙස ඔබ²¹ විසින් අප වෙත ඉල්ලීමක් කර ඇත. මෙම විගණන කායථීය අප සතුවින් පිළිගන්නා බව සහ මෙම කායථීභාරය පිළිබඳව අපගේ අවබෝධය මෙම ලිපියෙන් තහවුරු කරමු. අප විසින් විගණනය සිදුකරනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණින් යුතුවය.

(විගණකගේ වගකීම්)

අප විසින් විගණනය සිදුකරනුයේ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) වලට අනුකූලවය. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබා ගැනීමේ අරමුණින් අවාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට අනුව විගණනය සැලසුම් කොට ඉටු කිරීම එකී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අපේක්ෂා කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දක්වෙන සංඛ්‍යා සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට, ක්‍රියාපටිපාටි මෙහෙය වීම් විගණනයකට ඇතුළත් වේ. වංචා හෝ වැරැදි හේතුවෙන් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අවප්‍රකාශන අවදානම තක්සේරුව ඇතුළත්ව, තෝරාගනු ලබන ක්‍රියාපටිපාටි විගණකගේ විනිශ්චය මත රඳා පවතී. භාවිතා කර ඇති ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ කළමනාකරණය විසින් කර ඇති ඇස්තමේන්තුවල යෝග්‍යතාවය ඇගයීම මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීම ද විගණකගේ විනිශ්චයෙන් තොරවනු ලබන විගණන ක්‍රියාපටිපාටිය මත රඳා පවතී. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්ට අනුකූලව විගණනය සැලසුම්කොට ක්‍රියාත්මක කළද, විගණනයක පවත්නා ආවේණික සීමා සහ අභ්‍යන්තර පාලනයේ ආවේණික සීමා ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශන හෙළිදරව් කර ගැනීමට නොහැකිවීමේ අවදානම පවතී.

අවදානම් තක්සේරුවේදී අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ වූ අභ්‍යන්තර පාලනයට සැලකිලිමත් වනුයේ වාතාවරණය අනුව උචිත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම සඳහා වන අතර, එය කිසිසේත් අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන සඵලතාවය මත, මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ සඳහා නොවේ. කෙසේ වුවද, විගණනය අතරතුර හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලනයේ අදාළ සැලකිය යුතු ඌනතා අපි ලිඛිතව සන්නිවේදනය කරන්නෙමු.

[කළමනාකරණයේ වගකීම් සහ ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණය රාමුව හඳුනාගැනීම. (මෙම උදාහරණයේ අරමුණ නීතිය සහ රෙගුලාසි එම වගකීම් උචිත කොන්දේසි වලින් නියම කර නොමැති බව සැලකූ අතර මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 6 (අ) ඡේදයෙහි විස්තර එම නිසා භාවිත කර ඇත.)]

20. යොමු කරන තැනැත්තාගේ විස්තර ලිපිනය සුදුසු පරිදි සඳහන් කළ යුතුය. 21 වන ඡේදය බලන්න.
21 මෙම ලිපියේ "ඔබ", "අපි", "අපහට", "කළමනාකරණය", "පාලනය භාරව කටයුතු කරන" සහ "විගණකවරයා" වැනි වදන් සුදුසු පරිදි නිසි ස්ථානයන්හි භාවිතා කිරීම හෝ සංශෝධන සඳහා භාවිතා කරනු ලැබේ.

අපගේ විගණනය ක්‍රියාත්මක කරනුයේ [කළමනාකරණය සහ උචිත කල්හි පාලන භාරකාරත්වය]²² ඔවුනට වගකීමක් තිබෙන බව භාර ගැනීම සහ අවබෝධවීම යන පදනම මතය:

- (අ) ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීම²³.
- (ආ) වංචා හෝ වැරැදි හේතුවෙන් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවලින් තොරව පිළියෙල කිරීමට හැකිවීම සඳහා අභ්‍යන්තර පාලනය [කළමනාකරණය] තීරණය කිරීම සහ
- (ඇ) පහත සඳහන් දෑ අපහට ලබාදීම:
 - (i) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ කෙරෙන වාර්තා, ලිපිලේඛන සහ වෙනත් තොරතුරු වැනි [කළමනාකරණය] දැනුවත්ව සිටින්නා වූ සෑම තොරතුරකට ප්‍රවිෂ්ඨවීම;
 - (ii) විගණන කායඝීය සඳහා අප [කළමනාකරණයෙන්] ඉල්ලා සිටින අතිරේක තොරතුරු; සහ
 - (iii) විගණන ශාක්ෂි ලබාගැනීමට අස්තීත්වය තුලින් අවශ්‍ය යයි තීරණය කරන පුද්ගලයින්ට

බාධක රහිත ප්‍රවිෂ්ඨය.

අපගේ විගණන ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස, අපි [කළමනාකරණයෙන් උචිත කල්හි පාලන භාරකාරත්වයෙන්] විගණනයට සම්බන්ධ, අපට දෙන ලද නියෝජනයන්ට අදාළ ලිඛිත තහවුරු කිරීම් ඉල්ලා සිටින්නෙමු.

අපගේ විගණනයේදී ඔබගේ සේවක මණ්ඩලයේ පූර්ණ සහයෝගය අප විසින් අපේක්ෂා කරමු.

[අනෙකුත් අදාළ තොරතුරු]

[අනෙකුත් අදාළ තොරතුරු එනම් ගාස්තු අයකරන ක්‍රමය බිල්පත්, සහ අනෙකුත් නිශ්චිත කොන්දේසි සුදුසු ආකාරයෙන්]

[වාර්තාකරණය]

[උචිත යොමුවීම් දක්වමින් විගණන වාර්තාවේ අපේක්ෂිත ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතයේ ඇතුළු කළයුතුය.]

විගණනයේදී හෙළිදරව් වන කරුණු මත අපගේ වාර්තාවේ ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය සංශෝධනය කිරීමට අවශ්‍යවිය හැකිය.

මෙම ලිපියේ අමුණා ඇති පිටපත, ඔබගේ පිළිගැනීම සහ අපගේ අදාළ වගකීම් ඇතුළත්ව, අපගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා සැකසුම සමඟ එකඟතාවය දැක්වීමට, අත්සන් කර ආපසු එවන ලෙස කරුණාවෙන් ඉල්ලා සිටිමි.

XYZ සමාගම

සීමාසහිත ABC සහ සමාගම වෙනුවෙන් එකඟ වී භාර ගන්නා ලදී.

(අත්සන් කලේ)

.....
නම සහ තනතුර
දිනය.

²² පාරිභාෂික වචන සුදුසු ස්ථානයන්හි නිසිපරිදි භාවිතා කළයුතුය.
²³ උචිත නම් "ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති වලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පෙන්වුම් කිරීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා" වශයෙන් සඳහන් කළ හැක.

2 වන පරිච්ඡේදය

(යොමුව A 10 ඡේදය)

පොදු අරමුණු රාමු පිළිගත හැකි භාවය තීරණය කිරීම

අනුමැතිය ලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිති සම්පාදනය කරන සංවිධාන හෝ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු නියම නොකළ බල ප්‍රදේශ.

1. අනුමැතිය ලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිති සම්පාදනය කරන සංවිධාන හෝ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු නියම නොකළ නීතිමය බල ප්‍රදේශයන්හි ලේඛනගත හෝ මෙහෙයුම් කරන අස්කිත්වයන්හි කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.අ. 10 ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති පරිදි හඳුනාගනු ඇත. බොහෝවිට එවැනි නීතිමය කලාපවල පරිචය වනුයේ, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි අ 8 ඡේදයෙන් විස්තර කර ඇති එක් සංවිධානයක් මගින් ප්‍රතිෂ්ඨාපිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති භාවිතයට ගැනීමයි.

2. විකල්පව, ඒ නීතිමය බල ප්‍රදේශයන්හි, මෙහෙයුම් කරන සමහර විශේෂිත අස්කිත්ව මගින් පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා පොදුවේ පිළිගත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු ඒ නීතිමය බල ප්‍රදේශයෙහි ප්‍රතිශ්ඨාපිත ගිණුම්කරණ සම්මුතිවල තිබිය හැකිය. එවැනි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් පිළිගත් කල්හි, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 6(අ) ඡේදය මගින් අවශ්‍යකරන පරිදි පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ගිණුම්කරණ සම්මුති සාමූහිකව සලකා බලා, පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකින් සමන්විත වේදැයි විගණක තීරණය කළ යුතුය. ගිණුම්කරණ සම්මුති නීතිමය කලාපයක් තුළ වඩා පුළුල්ව භාවිතා කරන කල්හි ගණකාධිකරණ වෘත්තිකයන් විසින් විගණකවරුන් වෙනුවෙන් එම නීතිමය කලාපයෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත හැකි භාවය සලකා බලනු ලැබේ. විකල්පයක් වශයෙන් ගිණුම්කරණ සම්මුතිවල ප්‍රදර්ශණය වන ගුණාංග, සාමාන්‍යයෙන් පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු මගින් ප්‍රදර්ශනය මත ඒවාද යන්න විගණකවරු විසින් තීරණය කරනු ඇත. (පහත සඳහන් ඡේද 3 බලන්න.) එසේ නොමැති නම් ගිණුම්කරණ සම්මුති ප්‍රදර්ශණය වන ගුණාංග දැනට පවත්නා මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවල අවශ්‍යතා පිළිගත හැකිදැයි සංසන්දනය කර බැලීම මගින් විගණක මෙම තීරණය ගනු ලැබිය හැකිය. (පහත සඳහන් ඡේද 4 බලන්න.)

3. පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු සාමාන්‍යයෙන් පහත සඳහන් ගුණාංග ප්‍රදර්ශනය කරන අතර, එහි ප්‍රතිඵලය අපේක්ෂිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන්ට ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු සම්පාදනයයි.

(අ) අදාලත්වය (Relevance) - මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සපයන්නාවූ තොරතුරු, අස්කිත්වයේ ස්වභාවය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අරමුණු වලට අදාල වෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන්, සාමාන්‍ය අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල ව්‍යාපාරික ආයතනයක මූල්‍ය තොරතුරු ආර්ථිකමය තීරණ ගැනීම සඳහා පුළුල් පරාසයක සිටිනා තොරතුරු භාවිතා කරන්නන් හට පොදු මූල්‍ය තොරතුරු සපුරාලීම මත අදාලත්වය තක්සේරු වෙයි. මෙම අවශ්‍යතාවන් සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාරික ආයතනයක මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කායඝී සාධනය සහ මූල්‍ය ප්‍රවාහ ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ඉටුකරනු ලබයි.

(ආ) සම්පූර්ණත්වය (Completeness) - මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කොට එළඹෙන්නාවූ නිගමනයන්ට බලපෑ හැකි ගණුදෙනු සහ සිදුවීම්, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් අත් නොහැරීමයි.

(ඇ) විශ්වාසදායකත්වය (Reliability) - මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් සපයන්නාවූ තොරතුරුවල:

- (i) උචිත අවස්ථාවල, සිද්ධියේ හෝ ගනුදෙනුවේ හුදු නීතිමය ස්වභාවය නොව ආර්ථිකමය යථාර්ථය පිළිබිඹු කිරීම; සහ
- (ii) සමාන වාතාවරණයන්හි භාවිතා කළ කල්හි, ප්‍රතිඵල ඇගයීම් මිනුම් සහ ඉදිරිපත් කිරීම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් සංගතතාවයෙන් තිබීම.

(ඈ) අපක්ෂපාතිත්වය (Neutrality) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි තොරතුරු පක්ෂග්‍රාහී නොවීමට දායකවීම.

(ඉ) නිරවුල්ව තේරුම් ගත හැකි බව (Understandability) මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් වාර්තා වන්නා වූ තොරතුරු පැහැදිලි සහ සම්පූර්ණ සහ සැලකිය යුතු විවිධ අර්ථ නිරූපණ වලට භාජනය නොවන බව.

4. දැනට පවත්නා පිළිගතහැකි යයි සලකන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක අවශ්‍යතාවලට ගිණුම්කරණ සම්මුති සසඳා බැලීමට විගණක තීරණය කළ හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් ගිණුම්කරණ සම්මුති SLFRSs සමග සසඳා බලනු ඇත. කුඩා අස්තීත්වයක විගණනයක් සඳහා ගිණුම්කරණ සම්මුති, එවැනි කුඩා අස්තීත්වයකට අනුමැතියලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිති සකසන ආයතනයක් විසින් විශේෂිතව වර්ධනය කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් සමග සසඳා බැලීමට විගණක තීරණය කරනු ඇත. විගණක එවැනි සංසන්දනයකින් අනතුරුව වෙනස්කම් හඳුනාගත්විට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට යොදාගෙන ඇති ගිණුම්කරණ සම්මුති ව්‍යවහාරයෙන් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි විස්තර කිරීම්වල ප්‍රතිඵලය මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමග යවන සුළු වේදිය යන්නද ඇතුළත්ය.

5. පෞද්ගලික වරණයන්ට සරිලන ලෙස සකස් කළ විවිධාංග සහිත ගිණුම්කරණ සම්මුතීන් (A conglomeration of accounting convention), පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් නොවේ. එමෙන්ම නියමිත නීතිමය බල ප්‍රදේශයන්හි පිළියෙල කරන්නන් සහ භාවිතා කරන්නන්ගේ පොදු පිළිගැනීමක් නොමැති නම්, අනුකූල වන්නාවූ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් වුවද පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් නොවනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 220

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා තත්ත්ව පාලනය

(2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසු ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට බලපැවැත්වේ)

පටුන

	පේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1
තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම්වල කාර්යභාරය	2-4
බලපැවැත්වෙන දිනය	5
අරමුණ	6
නිර්වචන	7
අවශ්‍යතාවයන්	
විගණන වල තත්ත්වය සඳහා නායකත්ව වගකීම	8
අදාළ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතාවයන්	9-11
විගණන කාර්යභාරයන් භාරගැනීම සහ සේවාදායක සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම.....	12-13
කාර්යයභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමට පැවරුම	14
කාර්යයේ කාර්යසාධනය	15-22
අධීක්ෂණය	23
ලේඛනගත කිරීම	24-25
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු	
තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ කාර්යභාරය.....	අ1 -අ2
විගණනයේ තත්ත්ව පාලනය සඳහා නායකත්ව වගකීම	අ3
අදාළ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතාවයන්	අ4-අ7
විගණන කාර්යභාරයක් භාර ගැනීම සහ සේවා දායක සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම	අ8-අ 9
කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් පැවරුම්	අ10-අ12
කාර්යයේ කාර්යය සාධනය	අ13- අ 31
අධීක්ෂණය	අ 32-අ 34
ලේඛනගත කිරීම	අ35

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 220 " මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා තත්ත්ව පාලනය" කියවිය යුත්තේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාර විගණනයක් කිරීම" සමඟ එකට සම්බන්ධකර ගනිමින්"

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා විගණනය, තත්ත්ව පාලන ක්‍රියාපටිපාටි පිළිබඳ විගණකගේ නියමිත වගකීම් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාකරයි. තවද, එය සුදුසුතනි කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක වගකීම් ද අමතයි. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. කියවිය යුත්තේ අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් සමග එක්වය.

තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම්වල කාර්යභාරය

2. තත්ත්ව පාලන පද්ධති, ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි විගණන සමාගමක වගකීම්ය. SLSQC 1 යටතේ, පහත කරුණු සාධාරණව සහතික විය හැකි, තත්ත්ව පාලන පද්ධතියක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම සහ පවත්වා ගෙන යෑමට විගණන සමාගමකට වගකීමක් ඇත:

(අ) සමාගම සහ එහි සේවකයින් වෘත්තීයමය ප්‍රමිති, අදාළ නීතිමය සහ නියාමන අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූලවීම ; සහ

(ආ) සමාගම හෝ කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුවන් විසින් නිකුත් කරන වාර්තා අවස්ථාවන්ට උචිතවීම.¹

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. පාදකවනුයේ SLSQC 1 ට යටත්ය යන පදනම මතය. (යොමුව : අ 2 ඡේදය)

3. ව්‍යාපාරයේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය තුළ සන්දර්භව, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම්, විගණන කාර්යයට අදාළ වන තත්ත්ව පාලන ක්‍රියාපිළිවෙල ක්‍රියාත්මක කිරීමටද, ව්‍යාපාරයේ ස්වාධීනත්වයට සම්බන්ධ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක වන්නේදැයි දැනගැනීමට අදාළ තොරතුරු සැපයීමේ වගකීම දරයි.

4. ව්‍යාපාරය සපයනු ලබන හෝ වෙනත් පාර්ශවයන් යෝජනාකරන තොරතුරු නොමැති නම්, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට ව්‍යාපාරයෙහි පවත්නා තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය මත විශ්වාසය තැබීමට හිමිකම ඇත. (යොමුව : අ 2 ඡේදය)

බලපැවැත්වෙන දිනය

5. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලාත්මක වේ.

අරමුණ

6. විගණකගේ අරමුණ තත්ත්ව පාලන ක්‍රියාපටිපාටි කාර්යය භාරගැනීමේ මට්ටමේ පටන් විගණකට පහත දැ පිළිබඳව සාධාරණ තහවුරුවක් සැලසීමය.

(අ) විගණනය, වෘත්තීය ප්‍රමිතීන් සහ අදාළ නෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව පැවැත්වීම; සහ

(ආ) විගණකගේ වාර්තාව අවස්ථාවට උචිතව නිකුත්කළ බව.

නිර්වචන

7. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. කාර්යය සඳහා පහත සඳහන් යෙදුම්වලට ආරෝපිත තේරුම් පහත දැක්වේ :

(අ) කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු² - කාර්යයේ නියුක්තවීම සහ එය ඉටුකිරීමට වගකීම දරන සමාගම වෙනුවෙන් නිකුත්කරන වාර්තාව ගැන වගකිවයුතු සමාගමේ හවුල්කරුවෙකු හෝ වෙනත් පුද්ගලයකු වේ. තවද, අවශ්‍යතනි වෘත්තීය, නීතිමය හෝ නියාමන ආයතනයකින් අදාළ අවසරයක් තිබිය යුතුවේ.

¹ SLSQC1 “ විගණන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචන සහ වෙනත් තහවුරු කිරීම්වලට අදාළ සේවාවන්හි කාර්යයේ නියුතු ව්‍යාපාර සඳහා තත්ත්ව පාලනය”, 11 වන ඡේදය.
² “කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු”, “හවුල්කරු” සහ “සමාගම” යන්න ඒවායේ අදාළ රාජ්‍ය අංශ සමාන දැවලට යොමුකර කියවිය යුතුය.

- (අ) කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්වපාලන සමාලෝචනය කිරීම - වාර්තාව නිකුත් කිරීමට පෙර, කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායම විසින් වාර්තාව ක්‍රමානුකූලව සකස් කිරීමේදී එළඹී නිගමනයන් සහ වැදගත් විනිශ්චයන් පිළිබඳව, විෂය මූලික ඇගයීමක් සිදුකිරීමට සැලසුම්කර ඇති ක්‍රියාවලිය වේ.
- (ඈ) කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්වපාලන සමාලෝචක - වාර්තාව නිකුත් කිරීමට පෙර, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම කළ වැදගත් විනිශ්චයන් සහ වාර්තාව ක්‍රමානුකූලව සකස් කිරීමේදී එළඹී නිගමනයන් පිළිබඳව විෂය මූලික අන්දමින් ඇගයීම කළහැකි ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පලපුරුද්ද සහ අධිකාරිය ඇති හවුල්කරුවෙකු සමාගමේ වෙනත් පුද්ගලයෙකු හෝ එවැනි පුද්ගලයින්ගෙන් සමන්විත කණ්ඩායමකි.
- (ඈ) කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම- එම කාර්යයේ නිරතවීම සම්බන්ධව සමාගම විසින් කොන්ත්‍රාත්තු මත බඳවාගෙන ඇති ඕනෑම විශේෂඥයින් ඇතුළුව කාර්යයේ නිරතවී සිටින සියළු පුද්ගලයින්.³
- (ඉ) සමාගම - පරිචයේ යෙදී සිටින පුද්ගලයෙක්, හවුල් ව්‍යාපාරයක්, හෝ සංස්ථාවක් හෝ වෙනත් වෘත්තීමය ගණකාධිකාරී අස්තීත්වයක්
- (ඊ) පරීක්ෂණය - කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායම් සමාගමේ තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන් සමග අනුකූලවී ඇති බවට සාක්ෂි සැපයීම සඳහා සකස්කර ඇති පටිපාටීන්
- (උ) ලැයිස්තුගත අස්තීත්වය - එහි කොටස් ව්‍යාපාර වස්තු හෝ රජය පිළිගත් කොටස් හුවමාරුවක මිල ප්‍රකාශ කිරීම හෝ ලැයිස්තුගත කිරීම හෝ පිළිගත් කොටස් වෙළෙඳපලක හෝ වෙනත් සමාන ආයතනයක රෙගුලාසි යටතේ අලෙවි කරන අස්තීත්වයක්
- (උ^ආ) අධීක්ෂණය - කාලීනව තෝරාගත් නිමකරන ලද කාර්යයන් පරීක්ෂාව ඇතුළත්ව, එහි තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය සඵලතාවයකින් මෙහෙයවන්නේද යන්න සාධාරණ පමණට තහවුරු කරගැනීමට සකස්කර ඇති, එදිනෙදා අවධානය යොමුකළ යුතු දෑ සහ සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය ඇගයීමේ ක්‍රියාවලියකින් සමන්විත වෙයි.
- (ඵ) සමාගම් ජාලය - ජාලයකට අයත් සමාගමක් හෝ අස්තීත්වයක්
- (ආ) ජාලය - විශාල ව්‍යුහයකි. එය

I සහයෝගය ඉලක්ක කර ගත්, සහ

II පැහැදිලිවම ඉල්කකය, ලාභය හෝ පිරිවැය බෙදාගැනීම හෝ කොටස් පොදුවේ අයත්කරගැනීම, පාලනය හෝ කළමනාකරණය, පොදු තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි, පොදු ව්‍යාපාරික උපක්‍රම, පොදු සන්නම් නාමය භාවිතය හෝ වෘත්තීමය සම්පත්වල සැලකිය යුතු කොටසකි.

- (ඔ) හවුල්කරු - වෘත්තීමය සේවා කාර්යභාරයක් ඉටුකිරීම සම්බන්ධව සමාගම බැඳීමකට ලක්කිරීමට අධිකාරිය ඇති ඕනෑම පුද්ගලයකි.
- (ඕ) සේවක මණ්ඩලය - හවුල්කරුවන් සහ කාර්ය මණ්ඩලය
- (ඵ) වෘත්තීමය ප්‍රමිත - අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්, මෙයට සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී ලංකා වරළත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද වෘත්තීය වර්ගයට සහ ආචාරධර්ම පිළිබඳ සංග්‍රහය ඇතුළත්වේ.
- (ආ) අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් - කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සහ කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක යටත්වන ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්, සාමාන්‍යයෙන් ශ්‍රී ලංකා වරළත් ගණකාධිකාරී ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සම්බන්ධ වෘත්තීමය ගණකාධිකාරීන් සඳහා ආචාරධර්ම සංග්‍රහයෙහි 'අ' සහ 'ආ' කොටස්, වඩාත් සීමාකාරී ජාතික අවශ්‍යතාවයන් ද සහිතව සමන්විත වෙයි.

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 620, "විගණකයේ විශේෂඥ වැඩ භාවිතයට ගැනීම." 6.(අ), ඡේද "විගණකයේ විශේෂඥ" යන යෙදුම නිර්වචනය කරයි.

- (ක) සේවක මණ්ඩලය - හවුල්කරුවන් හැර සමාගම විසින් සේවයේ යොදවා ඇති යම් විශේෂඥයින් ඇතුළුව වෘත්තිකයන්.
- (ග) යෝග්‍ය පරිදි සුදුසුකම් ලත් බාහිර පුද්ගලයා - කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු ලෙස ක්‍රියාකිරීමට හැකියාව සහ දක්ෂතාවය සහිත සමාගමෙන් බාහිර පුද්ගලයෙකි. උදාහරණ ලෙස, ඔවුන්ගේ සාමාජිකයින් ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු විගණනයේ නියුක්ත වෘත්තිකයන්ගේ ගණකාධිකාරී ආයතනයකට හෝ අදාළ තත්ත්ව පාලන සේවාවන් සපයන සංවිධානයකට සම්බන්ධ වෙනත් සමාගමක හවුල්කරුවෙකු හෝ සේවකයකු (යෝග්‍ය පළපුරුද්ද සහිත)

අවශ්‍යතාවයන්

විගණනවල තත්ත්වය සඳහා නායකත්ව වගකීම්

8. හවුල්කරුවෙකුට පවරන ලද එක් එක් විගණන කාර්යයක් මත, සමස්ථ තත්ත්ව පාලන කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේ වගකීමයි.

අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්

- 9. විගණනකාර්ය නියුක්තිය පුරාම, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, නිරීක්ෂණය සහ අවශ්‍ය විට විමසීම් කිරීම්, කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල නොවීමේ සාක්ෂි කෙරෙහි සැලකිල්ලෙන් සිටිය යුතුය. (යොමුව : එ 4 සහ ඒ 5 ඡේද)
- 10. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේ අවධානයට, සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය හෝ වෙනත් ආකාරයකින් මගින්, කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායම අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල නොවියයි, කරුණු සහිතව දැනගැනීමට ලැබුණේ නම්, සමාගමේ වෙනත් අය සමග විමසීමෙන් පසුව උචිත ක්‍රියාමාර්ග නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව : අ 5 ඡේදය)

ස්වාධීනත්වය

- 11. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, ස්වාධීනත්ව අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ සමග අනුකූලවීම නිගමනයකට පැමිණ, එය විගණන කාර්යයට ව්‍යවහාර කළ හැකිය. එසේ කිරීමේදී කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු විසින් : (යොමුව අ 5 ඡේදය)
 - (අ) ස්වාධීනත්වයට තර්ජන ඇතිකරන තත්ත්වයන් සහ සම්බන්ධතාවයන් හඳුනාගැනීමට සහ ඇගයීමට, සමාගමෙන් සහ යෝග්‍ය අවස්ථාවන්හි සමාගම් ජාලයෙන් තොරතුරු ලබාගැනීම ;
 - (ආ) සමාගමේ ස්වාධීනත්ව ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි කෙරෙහි හඳුනාගත් උල්ලන්ගනයන්, විගණන කාර්යභාරය සඳහා තර්ජනයක් වී ඇත්නම්, ඒ මත ලැබී ඇති තොරතුරු ඇගයීම ;
 - (ඇ) එවැනි තර්ජන ඉවත්කිරීමට උචිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම හෝ ඒවා පිළිගත හැකි මට්ටමකට පත්කිරීමට ආරක්ෂණයන් භාවිතය හෝ යෝග්‍යයයි සලකන්නේ නම්, ව්‍යවහාර වන නීති හෝ රෙගුලාසි අනුව ඉවත්වීමට හැකියාව ඇත්නම්, විගණන කාර්යයෙන් ඉවත්වීම. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, අදාළ කරුණු සමතයකට පත්කරගැනීමේ යම් නොහැකියාවක් ඇත්නම්, උචිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා සමාගමට වහාම වාර්තා කළයුතුය.

විගණන කාර්යභාරයන් භාරගැනීම සහ සේවාදායක සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම

- 12. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, පිළිගැනීම සහ ග්‍රාහක සම්බන්ධතාවයන් දිගටම පවත්වා ගැනීම සහ විගණන කාර්යයට සම්බන්ධ යෝග්‍ය ක්‍රියාපටිපාටි අනුගමනය කර ඇති බව සෑහීමට පත්විය යුතු අතර, මේ සම්බන්ධයෙන් එළඹෙන තීරණයන් යෝග්‍ය බව නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව අ 8 - අ 9 ඡේදයන්)
- 13. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුට, කලින් ලැබුණේ නම් විගණනය භාර නොගැනීමට තුඩුදෙන තොරතුරු, දැන් ලැබී ඇත්නම්, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු එම තොරතුරු වහාම සමාගමට දැන්විය යුතු අතර, එමගින් සමාගම සහ කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුට අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග ගත හැකිය. (යොමුව : අ 9 ඡේදය)

කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට පැවරුම

14. කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ කොටසක් නොවන විගණකගේ යම් විශේෂඥයින්ට, සමස්තයක් ලෙස පහත සඳහන් දෑ සඳහා යෝග්‍ය හැකියාවන් සහ දක්ෂතාවයන් තිබෙන බවට කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු සෑහීමකට පත්විය යුතුය :

- (අ) විගණන කාර්යය, වෘත්තීයමය ප්‍රමිතීන්ට සහ අදාළවන නෛතික සහ රෙගුලාසිවල අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාර ක්‍රියාත්මක කිරීම; සහ
- (ආ) අවස්ථාවන්ට උචිතව විගණකගේ වාර්තාව නිකුත්කිරීමට හැකිවීම (යොමුව : අ 10 - අ 12 ඡේද)

කාර්යයේ කාර්යසාධනය

මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය සහ කාර්යසාධනය

15. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු :

- (අ) වෘත්තීයමය ප්‍රමිතීන්ට සහ අදාළවන නෛතික සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලව විගණන කාර්යය, මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය සහ කාර්යසාධනය; සහ (යොමුව : අ 13 - 15, 20 ඡේද)
- (ආ) විගණකගේ වාර්තාව අවස්ථාවට යෝග්‍ය වීම, කෙරෙහි වගකීම භාරගත යුතුය.

සමාලෝචන

- 16. සමාගමේ සමාලෝචන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි ප්‍රකාර සමාලෝචනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු භාරගත යුතුය. (යොමුව : අ 16 -17, අ 20 ඡේද)
- 17. විගණකගේ වාර්තාවේ දිනට හෝ ඊට පෙර, විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම සඳහා කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු විසින් ලේඛනගත කිරීම් සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සමග සාකච්ඡා කිරීම මගින් සමාලෝචනය කර, එළෙඹ ඇති නිගමන සඳහා ප්‍රමාණවත්, යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබාගෙන ඇති බවට සෑහීමකට පත්විය යුතුය. (යොමුව : අ 18 - අ 20 ඡේද)

උපදෙස් ලබාගැනීම

18. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු විසින් :

- (අ) කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම අපහසු හෝ මත හේදයට තුඩුදෙන කරුණු සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය උපදෙස් ලබාගැනීම පිළිබඳ වගකීම භාරගැනීම ;
- (ආ) කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම, කාර්යය කරගෙන යෑමේදී, යෝග්‍ය උපදේශන කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම තුළින් සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් අතර සහ වෙනත් යෝග්‍ය මට්ටම් වලින් හෝ පිටස්තර සමාගමකින් ලබාගෙන ඇති බවට සෑහීමට පත්වීම ;
- (ඇ) එවැනි උපදේශනයන්ගේ ස්වභාවය සහ විෂය පථය සහ ප්‍රතිඵලය වන නිගමනයන්, උපදෙස් ලබාගත් පාර්ශවයේ එකඟත්වය මත බවට සෑහීමකට පත්වීම ; සහ
- (ඈ) එවැනි උපදේශනවල ප්‍රතිඵලය වන නිගමනයන්, ක්‍රියාත්මක කර ඇති බව නිර්ණය කිරීම. (යොමුව : අ 21 සහ අ 22)

කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය

19. ලැයිස්තුගත සමාගම් හෝ වෙනත් විගණන කාර්යයන්හි, මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා යම් විගණන තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයක් අවශ්‍යයයි නිර්ණය කළහොත්, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු විසින් :

- (අ) කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක පත්කර ඇති බව නිර්ණය කිරීම ;
- (ආ) කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයකදී හඳුනාගත් දෑ ඇතුළත්ව කාර්යයේ නිරතවීමේදී පැන නගින වැදගත් කරුණු තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක සමග සාකච්ඡා කිරීම; සහ

(අෆ) කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය නිම වනතුරු විගණන වාර්තාවේ දිනය සඳහන් නොකිරීම කළයුතුය.; (යොමුව අ23 - අ25 ඡේද)

20. කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම ගනු ලැබූ වැදගත් තීරණ සහ විගණකගේ වාර්තාව සකස් කිරීමේදී එළඹී නිගමනයන් සම්බන්ධයෙන්, කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමායෝජක විසින් අරමුණුමය ඇගයීමක් කළයුතුය. මෙම ඇගයීමට පහත දෑ අදාළ කරගත යුතු :

- (අ) කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු සමඟ සැලකියයුතු කරුණු සාකච්ඡා කිරීම;
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ යෝජිත විගණකගේ වාර්තාව සමාලෝචනය ;
- (ඇ) කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම ගනු ලැබූ වැදගත් තීරණ සහ එළඹී නිගමන වලට අදාළ තෝරාගත් විගණන ලේඛනගත කිරීම් සමාලෝචනය කිරීම ; සහ
- (ඈ) විගණකගේ වාර්තාව සැකසීමේදී එළඹී නිගමනයන් ඇගයීම සහ යෝජිත විගණකගේ වාර්තාව යෝග්‍යදැයි සලකාබැලීම. (යොමුව : අ26 -27, අ 29 - අ 31 ඡේද)

21. ලැයිස්තුගත අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක, තත්ත්ව පාලන සමාලෝචන කාර්ය සාධනයේදී පහත සඳහන් දෑ සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

- (අ) විගණන කාර්යයට අදාළව සමාගමේ ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ ඇගයීම;
- (ආ) විවිධ අදහස් සහිත වූ හෝ වෙනත් අපහසු හෝ මතභේදයට තුඩුදුන් කරුණු සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය උපදේශ ලබාගෙන ඇද්ද සහ එම උපදේශන වලින් පැන නැඟුන නිගමනයන් ; සහ
- (ආ) සමාලෝචනය සඳහා තෝරාගත් ලේඛනගත කිරීම් වැදගත් විනිශ්චයන්ට සම්බන්ධව ක්‍රියාත්මක කළ වැඩ සහ එළඹී තීරණ තහවුරු කරන්නේද යන වග (යොමුව : අ28- අ31 ඡේද)

මතයේ වෙනස්වීම්

22. කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායම තුළම, ලබාගත් උපදේශන පිළිබඳව හෝ සමහර අවස්ථාවල කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු සහ කාර්යයේ නියුක්තවීමේ සමාලෝචක අතර මතයන්හි වෙනස්වීම් ඇතිවීම, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම විසින්, මතයන්හි වෙනස්කම් නිරාකරණය කරගැනීමේදී, සමාගමේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි අනුගමනය කළයුතුය.

අධීක්ෂණය

23. සඵල තත්ත්ව පාලන පද්ධතියක, තත්ත්ව පාලනයට අදාළව සමාගම, එහි ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි ප්‍රමාණවත්ව සහ සඵලව මෙහෙයවීම, සාධාරණ පමණට තහවුරු කරගැනීමට, අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියක නිර්මාණයන්ට ඇතුළත්ය. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, සමාගම අන්තිමට බෙදාහරින ලද තොරතුරු, අධීක්ෂණය ක්‍රියාවලිය, ප්‍රතිඵල සලකා බැලීමේදී සාක්ෂි ලෙස ගතහැකි අතර, උචිත වන්නේ නම්, වෙනත් ජාලයේ සමාගම් සහ තොරතුරු වල අඩුපාඩු ලෙස දක්වා ඇති දෑ විගණන කාර්යයට බලපාන්නේද යන්න සලකා බැලිය යුතුය (යොමුව : අ 32 - අ 34 ඡේද)

ලේඛනගත කිරීම

24. විගණක විසින් ලේඛනගත කිරීම්වල⁴ ඇතුළත් කළහැකි දෑ :

- (අ) අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවීම සම්බන්ධව හඳුනාගත් කරුණු සහ ඒවා නිරාකරණය කරගත් ආකාරය.
- (ආ) විගණන කාර්යයට අදාළවන ස්වාධීනත්වයේ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූලවීම මත නිගමනයන්, සහ මෙම නිගමන තහවුරු කරන සමාගම සමඟ කළ අදාළ සාකච්ඡා.
- (ඇ) පිළිගැනීම සහ ග්‍රාහක සම්බන්ධතාවය පවත්වාගැනීම සහ විගණන එළඹී කාර්යය සම්බන්ධයෙන් එළඹී නිගමන.
- (ඈ) විගණන කාර්යය ක්‍රියාත්මක කිරීම් කාලය තුළ, බාරදුන් උපදේශනවල ස්වභාවය සහ විෂය පථය සහ ප්‍රතිඵලය වූ නිගමනයන් (යොමුව: අ35 ඡේදය)

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 "විගණන ලේඛන ගතකිරීම් " 8-11 ඡේද සහ අ 6 ඡේදය

25. සමාලෝචනය කළ විගණන කාර්යය සඳහා, කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක ලේඛනගත කළයුතු දෑ:

- (අ) කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය මගින් සමාගමේ ප්‍රතිපත්ති වලින් අවශ්‍ය කරන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කර ඇති බව;
- (ආ) විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයේදී හෝ ඊට පෙර කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය නිමකර ඇති බව; සහ
- (ඇ) කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම ගනු ලැබූ වැදගත් තීරණ සහ එළෙඹී නිගමනයන් යෝග්‍ය නොවන බවට, සමාලෝචකට විශ්වාස කිරීමට තුඩුදෙන, කිසිම විසඳුම් නොලත් කරුණක්, සමාලෝචක නොදන්නා බව.

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු

තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ කාර්යභාරය (යොමුව : 2 වන ඡේදය)

අ1 SLSQC1 විගණන කාර්යයන් සඳහා තත්ත්ව පාලන පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීමට සහ පවත්වා ගෙනයෑමට අදාළ සමාගමේ වගකීම සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරයි. තත්ත්ව පාලන පද්ධතියක ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි පහත සඳහන් එක් එක් මූලිකාංගය පිළිබඳ කටයුතු කිරීම ඇතුළත් වේ :

- සමාගම ඇතුළත ගුණාත්මකභාවය සඳහා නායකත්වයේ වගකීම;
- අදාළ ආචාරධර්මය අවශ්‍යතාවයන්;
- පිළිගැනීම, සහ ග්‍රාහක සම්බන්ධතාවයන් පවත්වා ගැනීම සහ නිශ්චිත කාර්යයන්;
- මානව සම්පත්;
- නිරතවීමේ කා්‍යය සාධනය සහ
- අධීක්ෂණය

මෙම ඡේදයේ දක්වා ඇති සියළුම මූලිකාංග පිළිබඳව ඔවුන් කටයුතු කරන විට සහ SLSQC1 හි දක්වා ඇති අවශ්‍යතාවයන්හි අරමුණු ගත දෑ සපුරාලීමට සමාගමට ඇති බැඳීම නියම කරන විට, අඩුම වශයෙන් SLSQC1 න් අපේක්ෂිත තත්ත්ව පාලන පද්ධතියක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය සහ පවත්වා ගැනීම පිළිබඳ සමාගමේ වගකීම, ජාතික අවශ්‍යතා සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමකි.

සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය මත විශ්වාසය නැඹීම. (යොමු ඡේද 4)

අ2 සමාගම හෝ වෙනත් පාර්ශවයන් විසින් සපයා ඇති තොරතුරු වෙනත් ආකාරයක් යෝජනා නොකරයි නම්, කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායම සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය මත විශ්වාසය තබනු ඇත. උදාහරණ ලෙස:

- සේවක පිරිසේ දක්ෂතාවය ඔවුන්ගේ බඳවා ගැනීම සහ විධිමත් පුහුණුව මගින්.
- ස්වාධීනත්වයට අදාළ තොරතුරු එක්රැස් කිරීම සහ සන්නිවේදන මගින් ස්වාධීනත්වය.
- පිළිගැනීම සහ පද්ධතියේ අඛණ්ඩභාවය මගින් ග්‍රාහක සම්බන්ධතාවය පවත්වා ගෙන යෑම.
- අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය තුළින් ව්‍යවහාරික තෛතික සහ රෙගුලාසිය අවශ්‍යතාවයන් පිළිපැදීම,

විගණනයේ තත්ත්ව පාලනය සඳහා නායකත්ව වගකීම් (යොමුව 8 වන ඡේදය)

අ3 සමස්ථ විගණන කාර්යය සඳහා වගකීම භාරගැනීමේදී කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේ ක්‍රියාකාරකම් සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ අනෙක් සාමාජිකයන්ට උචිත පණිවිඩය, අවධාරණය කරනුයේ:

- (අ) විගණනයේ තත්ත්වයට වැදගත් :

- (i) වෘත්තීයමය ප්‍රමිතීන් සහ අදාළ නෛතික සහ ව්‍යවස්ථාමය අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූල වන වැඩ ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- (ii) සමාගමේ තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි සමග උචිත පරිදි අනුකූලවීම ;
- (iii) අවස්ථාවන්ට උචිත වන පරිදි විගණකගේ වාර්තා නිකුත් කිරීමය ; සහ
- (iv) පලිගැනීම් වලට නොබියව සැලකිල්ල යොමුකිරීමට කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ ශක්තිය ; සහ

(ආ) විගණන කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී තත්ත්වය අත්‍යාවශ්‍යය යන කරුණ.

අදාළ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතාවයන්

අදාළ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූලවීම (යොමුව : 9 වන ඡේදය)

අ4 ICASL සංග්‍රහය, වෘත්තීය ආචාරධර්ම මූලිකාංගමය මූලධර්මයන් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කරන අතර, පහත දැ ඇතුළත් වේ.

- (අ) අවංකත්වය ;
- (ආ) පරමාර්ථ මූලිකත්වය ;
- (ඇ) වෘත්තීයමය නිපුණත්වය සහ නිසි සැලකිල්ල ;
- (ඈ) විශ්වාසනීයත්වය ; සහ
- (ඉ) වෘත්තීයමය වර්යාව

“සමාගම”, “ජාලය” සහ “ජාල සමාගම” පිළිබඳ නිර්වචන (යොමුව : ඡේද 9-11)

අ5 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි දක්වා ඇති “සමාගම”, “ජාලය” හෝ “සමාගම් ජාලය” යන යෙදුම්වල නිර්වචනය, අදාළ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් වෙනස් විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස ICASL සංග්‍රහය “සමාගම” යන්න නිර්වචනය කරනුයේ පහත සඳහන් ලෙසය :

- (අ) තනි වෘත්තියෙහි යෙදෙන්නා , හවුල් ව්‍යාපාරය, හෝ වෘත්තීයමය ගණකාධිකාරීන්ගේ සංස්ථාව ;
- (ආ) අයිතිය, කළමනාකරණය හෝ වෙනත් මාර්ගයකින් එවැනි පාර්ශවයන් පාලනය කරන අස්තීත්වයක්; සහ
- (ඇ) එවැනි පාර්ශවයන් මගින් අයිතිය, කළමනාකරණය හෝ වෙනත් මාර්ගයකින් පාලනය කරන අස්තීත්වයක්

ICASL සංග්‍රහය, “ජාලය” සහ “ජාල සමාගම” යන පද වලට සම්බන්ධ උපදේශන සලසයි.

9-11 ඡේදවල අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූලවීමට, අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්හි භාවිතාකර ඇති නිර්වචනය, එම ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් හි අර්ථ දැක්වීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට ව්‍යවහාර කෙරේ.

ස්වාධීනත්වයට තර්ජන (යොමුව : 11 (අ7) ඡේදය)

අ6 ආරක්ෂණයන් යෙදවීමෙන් ද ඉවත්කළ නොහැකි හෝ පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩුකළ නොහැකි, විගණන කාර්යයට අදාළව ස්වාධීනත්වයට තර්ජන කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු විසින් හඳුනාගත හැකිය. එවැනි අවස්ථාවල, 11(අ7) ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන පරිදි, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, සමාගම තුළ අවශ්‍ය පුද්ගලය(න්)ට/ උචිත ක්‍රියාමාර්ග නිර්ණය කිරීම සඳහා වාර්තා කළයුතු අතර, ඒවාට තර්ජන ඇති කරන ක්‍රියාකාරකම් හෝ ඇල්මයන් ඉවත්කිරීම හෝ ව්‍යවහාර වන නීතියෙන් හෝ ව්‍යවස්ථාවෙන් ඉඩලැබේ නම්, විගණන කාර්යයෙන් ඉවත්වීම ඇතුළත් විය හැකිය.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයන්ට විශේෂිතවූ සැලකිය යුතු දැ

අ7 රාජ්‍ය අංශයේ විගණකයින්ගේ ස්වාධීනත්වය සඳහා ව්‍යවස්ථාමය ආරක්ෂණ පියවර සලසා තිබිය හැකිය. කෙසේවෙතත්, ව්‍යවස්ථාපිත විගණක වෙනුවෙන්, රාජ්‍ය අංශයේ විගණනයේ නියුක්ත විගණකයින් හෝ විගණන සමාගම්, නියමිත නීතියේ බලයක, නිල නියෝග කොන්දේසි පදනම්කර, 11 වන ඡේදයේ හරය සමග අනුකූලවීමට ඔවුන්ගේ යොමුවීම අවශ්‍යය. රාජ්‍ය අංශයේ විගණකවරයෙකුට, කාර්යයෙන් ඉවත්වීමට නීතියෙන්

බලයක් නොමැතිනම්, පැනනැගී ඇති තත්වයන් අනුව, ඔවුන් පෞද්ගලික අංශයේ වී නම්, විගණයෙන් ඉවත්වීමට ඉඩ ඇති බව, ප්‍රසිද්ධ වාර්තාවක් මගින්. අනාවරණ කිරීම, මෙයට ඇතුළත් විය හැකිය.

විගණන කාර්යය භාරගැනීම සහ සේවාදායක සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම (යොමුව : 12වන ඡේදය)

අ8 දැනට සිටින සේවාදායකයකු⁵ සමග පවත්නා කාර්යයක් දිගටම නියුක්තවීමට සහ අළුත් කාර්යයක් භාර ගැනීම සලකා බලමින් සිටින අවස්ථාවක, කාර්යයක් පිළිගැනීමට පෙර, අවස්ථානුකූලව, අවශ්‍යයයි සලකන තොරතුරු, සලකා බැලීම සඳහා ලබාගැනීම SLSQC1 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුට, ග්‍රාහක සම්බන්ධතාවයන් දිගටම පවත්වා ගැනීම සහ විගණන කාර්යය පිළිගැනීම යෝග්‍යදැයි එළෙඹෙන නිගමනයන් නිශ්චය කිරීමේදී, පහත සඳහන් ආකාරයේ තොරතුරු උපකාරී විය හැකිය.

- ප්‍රධාන අයිතිකරුගේ, වැදගත් කළමනාකරණ සහ අස්තිත්වය පාලනය භාරව සිටින අයගේ අවංකභාවය ;
- කාලය සහ සම්පත් ඇතුළුව, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට විගණන කාර්යය ක්‍රියාත්මක කිරීමට දක්ෂතාවය සහ හැකියාව ඇද්ද යනවග ;
- සමාගමට සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට අදාළ ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වියහැකිද යනවග ; සහ
- සම්බන්ධතාවයන් දිගටම පවත්වා ගෙනයෑම සඳහා බලපාන ප්‍රවර්තන හෝ පෙර විගණන කාර්යය කාලය තුළ පැනනැගුණ සැලකිය යුතු කරුණු.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිතවූ සලකා බැලීම් (යොමුව : 12-13 ඡේද)

අ9 රාජ්‍ය අංශයේ, විගණකයින් ව්‍යවස්ථාමය පිළිවෙලක් ප්‍රකාර පත්කරනු ඇත. ඒ අනුව, පිළිගැනීම සේවාදායක සම්බන්ධතා පත්වාගෙනයෑම සහ විගණන කාර්යය සම්බන්ධයෙන් 12 සහ 13 ඡේද සහ අ 8න් දක්වා ඇති සමහර අවශ්‍යතාවයන් සහ සලකා බැලීම් අවශ්‍ය නොවිය හැකිය. තවද, විස්තර කරන ලද පිළිවෙලේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එකතුකරගත් තොරතුරු, රාජ්‍ය අංශයේ විගණකයින්ට අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහ වාර්තා කිරීමේ වගකීම් වලට උරදීමට වැදගත් විය හැකිය.

කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් පැවරුම් (යොමුව : 14 ඡේදය)

අ10 සමාගම විසින් කාර්යයේ නියුක්ත කිරීමට කටයුතු කර ඇත්නම් කාර්යය මත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරන ගිණුම්කරණය හෝ විගණනයේ විශේෂිත ක්‍ෂේත්‍රයක, විශේෂඥතා භාවිතා කරන පුද්ගලයෙකු, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට ඇතුළත් විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, එවැනි විශේෂඥතා සහිත පුද්ගලයා කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයෙකු නොවන අතර, එවැනි පුද්ගලයකු කාර්යය සමග සහභාගිවේ නම් එය උපදේශන සඳහා පමණකි. උපදේශන පිළිබඳව 18වන ඡේදය සහ අ21 - අ22 ඡේද වල සඳහන් කර ඇත.

අ11 සමස්ථයක් ලෙස කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමෙන් අපේක්ෂිත උචිත දක්ෂතා සහ හැකියාවන් සලකා බැලීමේදී, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, කණ්ඩායමක් ලෙස පහත සඳහන් කරුණු සලකා බලයි :

- සමාන ස්වභාවයේ සහ සංකීර්ණ වූ විගණන කාර්යයන් මගින් මගින් ලබා ඇති උචිත පුහුණුව සහ සහභාගිත්වය සමඟ අවබෝධ කරගෙනඇති පරිචයේ අත්දැකීම්.
- වෘත්තීයමය ප්‍රමිති, සහ අදාළ වන නෛතික සහ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා පිළිබඳ තේරුම් ගැනීම
- අදාළ තොරතුරු තාක්ෂණ සහ ගිණුම්කරණ හෝ විගණනය පිළිබඳ විශේෂිත ක්‍ෂේත්‍රයන්හි විශේෂඥතා ඇතුළත්ව, ශිල්පීය විශේෂඥතාවය.
- ග්‍රාහක මෙහෙයුම් කරන අදාළ කර්මාන්තය පිළිබඳ දැනුම
- වෘත්තීයමය විනිශ්චය භාවිතයට ඇති නිපුණතාවය
- සමාගමේ තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි පිළිබඳ අවබෝධය.

⁵ SLSQC 1, 27(අ) ඡේදය.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ12 රාජ්‍ය අංශයේ අමතර උචිත දක්ෂතාවයන්ට, නියමිත අධිකරණ බලය ඇති විගණන නියෝගයේ කොන්දේසි ඉටුකිරීමට, අවශ්‍ය නිපුණතා ඇතුළත් විය හැකිය. එවැනි දක්ෂතාවයන්ට ව්‍යවහාරවන වාර්තාකරණ සැකසුම්, ව්‍යවස්ථාදායකයට හෝ වෙනත් පාලන අධිකාරියකට හෝ මහජන ශුභ සිද්ධිය තේරුම් ගැනීම ඇතුළත්විය හැකිය. රාජ්‍ය අංශයේ පුළුල් විෂය පථයට, උදාහරණ ලෙස, විගණන කාර්යසාධනයේ හෝ නීතිය සමග අනුකූලවීමේ විස්තීරණ තක්සේරුවක් හෝ අධිකාරී බලයක් සහ වංචා සහ වැරදි සොයා ගැනීමේ සමහර අංගයන් ඇතුළත් විය හැකිය.

කාර්යභාරයේ කාර්යසාධනය

මෙහෙයවීම්, අධීක්ෂණය සහ කාර්යසාධනය (යොමුව 15 (අ) ඡේදය)

අ13 කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම මෙහෙයවීමට, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ට පහත සඳහන් කරුණු වැනි දෑ දැනුවත් කිරීම ඇතුළත් වෙයි :

- අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවීමේ අවශ්‍යතාව සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200.⁶ යේ අවශ්‍යතාවය පරිදි වෘත්තීමය ආකාරයට විගණන සැලසුම සහ කාර්යසාධනය ඇතුළත්ව ඔවුන්ගේ වගකීම් :
- විගණන කාර්යය ඉටුකිරීමට එක් හවුල්කරුවෙකුට වැඩියෙන් සහභාගිවී ඇත්නම් එක් එක් හවුල්කරුගේ වගකීම්.
- ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඇති කාර්යයන්හි අරමුණු.
- අස්තිත්වයේ ව්‍යාපාර කටයුතුවල ස්වභාවය.
- අවදානම සම්බන්ධිත ප්‍රශ්න
- පැන නැඟිය හැකි ගැටළු
- කාර්යය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සවිස්තර ප්‍රවේශය

කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින් අතර සාකච්ඡා වලින් පළපුරුද්ද අඩු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ට, කණ්ඩායමේ පළපුරුද්ද වැඩි සාමාජිකයින් සමඟ ප්‍රශ්න ඉදිරිපත්කර, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම තුළම උචිත වූ සන්නිවේදනයක් ඇතිවීමට ඉඩ සලසයි.

අ14 උචිත කණ්ඩායම් වැඩ සහ පුහුණුව, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ අඩු පළපුරුද්ද ඇති සාමාජිකයින්ට පවරා ඇති වැඩවල අරමුණු පැහැදිලිව තේරුම් ගැනීමට ඉවහල්වෙයි.

අ15 පහත සඳහන් කරුණු වැනි දෑ අධීක්ෂණයට ඇතුළත්වේ :

- විගණන කාර්යයේ ප්‍රගතිය පහසුවෙන් පාලනය කිරීම.
- කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ එක් එක් සාමාජිකයාට, ඔවුන්ගේ කටයුතු කරගෙනයෑමට ප්‍රමාණවත් කාලයක් ඇත්ද, ඔවුන්ගේ උපදෙස් තේරුම් ගෙන තිබේද සහ විගණන කාර්යයට සැලසුම් කළ ප්‍රවේශය ප්‍රකාර කාර්යයන් ක්‍රියාත්මකවේද යන කරුණු ඇතුළත්ව, දක්ෂතාවයන් සහ හැකියාවන් සලකා බැලීම.
- විගණන කාර්යය තුළදී පැන නැගුණ සැලකිය යුතු කරුණු වලට අවධානය යොමුකර ඒවායේ වැදගත්කම සලකා බලමින් විගණනය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සැලසුම්කර ඇති ක්‍රියාපටිපාටි උචිත පරිදි සංශෝධනය කිරීම.
- විගණන කාර්යය තුළදී, උපදේශනය සඳහා හෝ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් වැඩි පළපුරුද්දක් ඇති සාමාජිකයින් විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණු හඳුනාගැනීම.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාර විගණනයක් කරගෙනයෑම" 15 වන ඡේදය.

සමාලෝචනයන්

සමාලෝචන වගකීම් (යොමුව : 16 වන ඡේදය)

අ16 SLSQC1 යටතේ, සමාගමේ සමාලෝචන වගකීම් ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි නිර්ණය වනුයේ, කණ්ඩායමේ වැඩි පළපුරුද්දක් ඇති සමාජකයින් විසින් කණ්ඩායමේ අඩු පළපුරුද්ද ඇති සමාජකයින්ගේ වැඩ සමාලෝචනය වන පදනම මතය.⁷

අ17 සමාලෝචනයක ඇතුළත්වන සලකාබැලීම්, උදාහරණ ලෙස :

- වෘත්තීයමය ප්‍රමිති සහ ව්‍යවහාරවන නෛතික සහ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාර වැඩ කටයුතු ක්‍රියාත්මක වී තිබීම ;
- වැඩි දුරටත් සලකා බැලීම සඳහා වැදගත් කරුණු ඉදිරිපත්කර තිබීම ;
- උචිත උපදේශන සිදුවී තිබීම සහ ඒවායේ ප්‍රතිඵලය වන නිගමනයන් ලේඛනගතවීම සහ ක්‍රියාත්මක වී තිබීම;
- ක්‍රියාත්මක කළ වැඩවල ස්වභාවය, කාලය වෙන්කිරීම, සහ කළ වැඩ ප්‍රමාණය සංශෝධනයට ඇති අවශ්‍යතාවය;
- ක්‍රියාත්මක කළ වැඩ, එළෙඹී නිගමනයන් තහවුරු කරන බව සහ යෝග්‍ය පරිදි ලේඛනගත කිරීම;
- විගණකගේ වාර්තාව තහවුරු කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ උචිත සාක්ෂි ලබාගෙන තිබීම : සහ
- කාර්යයේ ක්‍රියාපටිපාටිවල අරමුණු අත්පත් කරගෙන තිබීම.

ක්‍රියාත්මක කර ඇති වැඩ කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු විසින් සමාලෝචනය කිරීම (යොමුව : 17 වන ඡේදය)

අ18 කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු විසින් පහත සඳහන් දෑ, කාර්යය කෙරීගෙන යන අතරතුර, යෝග්‍ය අවස්ථාවකදී, නියමිත වේලාවට සමාලෝචනය කිරීම මගින්, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු තෘප්තිමත් වන ආකාරයට, විගණන වාර්තාවේ දින හෝ ඊට පෙර, සැලකිය යුතු කරුණු කාලීන පදනමක් මත, නිරවුල් කර ගැනීමට ඉඩ සලසයි.

- කාර්යයේ නියුක්ත කාලය තුළ දී හඳුනාගත්, විශේෂයෙන් අපහසු හෝ මතභේදයන්ට තුඩුදීමට සම්බන්ධ විනිශ්චයන් හි තීරණාත්මක ක්‍ෂේත්‍රයන්,
- සැලකියයුතු අවදානම් ; සහ
- කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු වැදගත් යයි සලකන වෙනත් ක්‍ෂේත්‍රයන්,

කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු සියළුම විගණන ලේඛනගත කිරීම් සමාලෝචනය කිරීම අවශ්‍ය නොවුවද, එසේ කළ හැකිය. කෙසේවෙතත්, SLAuS 230 මගින් අවශ්‍යකර ඇති පරිදි, හවුල්කරු විසින් සමාලෝචනයන්හි ප්‍රමාණය සහ වේලාව ලේඛනගත කරයි.⁸

අ19 කාර්යයක් කෙරීගෙන යන අතර විගණනයක් භාරගන්නා, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුවෙකු විසින් කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුවකුගේ වගකීම් පවරාගැනීමට, වෙනස ඇති වූ දිනය දක්වා ක්‍රියාත්මක කර ඇති වැඩ සමාලෝචනය සඳහා, අ18 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති සමාලෝචන ක්‍රියාපටිපාටි, විසින් ව්‍යවහාර කළයුතුය.

ගිණුම්කරණ සහ විගණන ක්‍ෂේත්‍රයේ විශේෂිතාවක් ඇති විශේෂඥයකු කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ යොදවා ඇති විට අදාළ වන ප්‍රතිශ්ඨාවන් (යොමුව: 15-17 ඡේදයන්)

අ20 කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සමඟ ගිණුම්කරණ සහ විගණන ක්‍ෂේත්‍රයේ කෘතහස්තභාවයක් සහිත විශේෂඥ සමාජකයකු යොදවා ඇති කල්හි, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් එම සමාජකයින්ගේ වැඩ මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය සහ සමාලෝචනයේ දී ඇතුළත් කළ හැකි දෑ:

⁷ SLQC, 33 වන ඡේදය.
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, 9 (අ1) ඡේදය.

- එම සාමාජිකයාගේ වැඩ වල ස්වභාවය, විෂය පථය සහ අරමුණ ද, කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායමේ අනෙක් සාමාජිකයින් අතර පිළිවෙලින් වූ කාර්යභාරය සහ එහි ස්වභාවය, කාලය සහ සන්නිවේදන ප්‍රමාණය පිළිබඳව එම සාමාජිකයා සමග එකඟතාවයකට පැමිණීම.
- එම සාමාජිකයාගේ වැඩවල ප්‍රමාණවත් බව, අදාළ බව සහ එම සාමාජිකයාගේ සොයාගැනීම් වල සාධාරණත්වය හෝ අනෙක් විගණන සාක්ෂි සමග නිගමන සහ ඒවායේ සංගතතාව ඇතුළත්ව ඇගයීම් කිරීම.

උපදේශනය (යොමුව: 18 වන ඡේදය)

අ21 වැදගත් කාර්මික, අවාරධර්මමය සහ වෙනත් කරුණු මත, සඵල උපදේශනයක් සමාගම ඇතුළතින් හෝ උචිත කල්හි සමාගමෙන් බාහිරව අත්පත් කරගත හැක්කේ, උපදේශන සපයන්නාට:

- උපදේශන සැපයීම පහසු කිරීම සඳහා අදාළ සියළුම තොරතුරු සැපයීම; සහ
- ඔහුට යෝග්‍ය දැනුම, ජ්‍යෙෂ්ඨත්වය සහ පළපුරුද්ද ඇතිවීමය.

අ22 සමාගමට යෝග්‍ය අභ්‍යන්තර සම්පත් නොමැති කල්හි, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට බාහිරව විමසීම් කිරීම යෝග්‍ය විය හැකිය. අදාළ තත්ත්ව පාලන සේවා සපයන වෙනත් සමාගම්, වෘත්තීයමය සහ ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන හෝ වාණිජ සංවිධානවල උපදේශන සේවා වලින් ඔවුන්ට වාසි ලබාගැනීමට හැකිවෙයි.

කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය

විගණන වාර්තාවේ දිනය සටහන් කිරීමට පෙර තත්ත්ව පාලන සමාලෝචන කාර්යය සම්පූර්ණ කිරීම. (යොමුව: 19 (ඇ) ඡේදය)

අ23 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 අවශ්‍යතා පරිදි මූල්‍ය වාර්තා මත විගණකගේ මතයට පදනම්වන ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි විගණක ලබාගන්නා තුරු විගණන වාර්තාවේ දිනය සඳහන් නොකළ යුතුය.⁹ ලැයිස්තුගත අස්තිත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී හෝ කාර්යයේ නියුතු තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය සඳහා කාර්ය උපමායන් සපුරා ඇති කල්හි, එවැනි සමාලෝචනයක් ප්‍රමාණවත්, උචිත සාක්ෂි ලබාගෙන ඇද්ද යන්න නිර්ණය කිරීමට විගණකට සහයවෙයි.

අ24 උචිත අවස්ථාවන්හි, කාලීන ආකාරයට කාර්යයේ නියුතු තත්ත්ව පාලන සමාලෝචන, කාර්යය කෙරෙන අතරතුර සිදුකිරීම මගින් වැදගත් කරුණු කාර්යයේ නියුතු තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක සෑහීමට පත්වන පරිදි විගණන වාර්තාවේ දින හෝ ඊට පෙර වහා නිරාකරණය කරගැනීමට ඉඩ සලසයි.

අ25 කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය සම්පූර්ණවීම යන්නෙන් අදහස් කරනුයේ, කාර්යයේ නියුතු තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක විසින් 20-21 ඡේදයන්හි අවශ්‍යතාවයන් සම්පූර්ණ කිරීම සහ ව්‍යවහාර වන්නේනම්, 22 වන ඡේදය සමග අනුකූලතාවයයි. කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචන ලේඛනගත කිරීම්, අවසාන විගණන ලිපි ගොනුව සම්පූර්ණ කිරීමේ කොටසක් ලෙස, විගණන වාර්තාවේ දිනට පසුව වුව ද සම්පූර්ණ කළ හැකිය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 මේ සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශ ප්‍රාතිශ්ඨාපනය කර ඇත.¹⁰

කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයේ ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ කාලීනවීම (යොමුව: 20 වන ඡේදය)

අ26 කාර්යය ආරම්භයේදීම, එවැනි තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයක් අවශ්‍යතාවයෙහි හැඟුන ද, අවස්ථාවන්හි වෙනස්වීම් සඳහා සෝදිසියෙන් සිටීම මගින් කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුට, කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයක් අවශ්‍ය විය හැකි තත්වයන් හඳුනාගැනීමට ඉඩ සලසයි.

අ27 වෙනත් කරුණු අතර, අස්තිත්වය ලැයිස්තුගත අස්තිත්වයක් ද, සහ අවස්ථාවට අනුව, විගණන වාර්තාව උචිත නොවීමේ අවදානම සහ, කාර්යයේ සංකීර්ණ භාවය ද මත කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයේ පුළුල් භාවය රඳා පවතී. කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින්, විගණන කාර්යය සහ එහි කාර්යසාධනය සඳහා කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේ වගකීම අඩු නොවේ.

ලැයිස්තුගත අස්තිත්වයන්හි කාර්යයේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය (යොමුව: 21 වන ඡේදය)

අ28 ලැයිස්තුගත අස්තිත්වයක, කාර්යයේ නියුතු තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනයේදී, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ වැදගත් විනිශ්චයන් සම්බන්ධව ඇගයීමේදී සලකා බැලියයුතු වෙනත් කරුණු වලට ඇතුළත් විය හැකි දෑ:

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 " මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණයේදී මතයක් ඇතිකරගැනීම", 41 වන ඡේදය.
¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, 14-16 ඡේදය.

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹¹ ප්‍රකාර කාර්යය කරගෙන යන අතරතුර, හඳුනාගත් වැදගත් අවදානම්, සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330¹² ප්‍රකාර ඒ අවදානම් වලට දැක් වූ ප්‍රතිචාර, සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240¹³ ප්‍රකාර, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ, එම ප්‍රතිචාර නිසා වංචාවන් ඇතිවීමේ ප්‍රවණතා තක්සේරුවක් ඇතුළත් වීම.
- ප්‍රමාණාත්මක බව සහ සැලකිය යුතු අවදානම් සහ විශේෂයෙන් ඒවා පිළිබඳව විනිශ්චයන්.
- විගණනයේදී හඳුනාගත්, නිවැරදි කරන ලද සහ නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන වල වැදගත්කම සහ නැඹුරුව.
- කළමනාකරණයට සහ පාලනය පිළිබඳ වගකියන අය සහ යෝග්‍ය අවස්ථාවල දී, නියාමන ආයතන වැනි වෙනස් පාර්ශවයන්ට සන්නිවේදනය කළ යුතු කරුණු.
- අවස්ථාවට අනුවිතව, වෙනත් අස්තීත්වයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා කාර්යයේ නිරතවීම් තත්ත්ව පාලනය සඳහා ව්‍යවහාර විය හැකි වෙනත් කරුණු.

කුඩා අස්තීත්වයන් පිළිබඳව සැලකිල්ලට ගතයුතු විශේෂිත වූ ප්‍රතිශ්ඨාවන් (යොමුව 20 - 21 ඡේද)

අ29 ලයිස්තුගත අස්තීත්වයන්හි විගණනයන්ට අමතරව, සමාගම ප්‍රතිශ්ඨාපනය කර ඇති උපමානයන්ට යටත් කාර්යයන්හි, කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්ව සමාලෝචන සඳහා ද, කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචන අවශ්‍යවෙයි. සමහර අවස්ථාවල දී සමාගමේ කිසිම විගණන කාර්යයකට, එවැනි සමාලෝචනයක් සඳහා යටත්වීමේ උපමානයන් සම්පූර්ණ වී නොතිබිය හැකිය.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයන් පිළිබඳව සැලකිල්ලට ගතයුතු විශේෂිතවූ දෑ : (යොමුව 20 -21 ඡේද)

අ30 රාජ්‍ය අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිතව පත් කළ විගණක (උදාහරණ ලෙස, විගණකාධිපති වරයෙකු හෝ වෙනත් යෝග්‍ය සුදුසුකම් සහිත විගණකාධිපති වෙනුවට පත් කළ පුද්ගලයෙකු) රාජ්‍ය අංශයේ විගණන සඳහා සමස්ථ වගකීම් සහිත, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේ කාර්යභාරයෙහි කටයුතු කළ හැකිය. එවැනි අවස්ථාවල උචිත කල්හි, කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචක තෝරාගැනීමේදී, විගණනය කරනු ලබන සහ කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්ව පාලන සමායෝජකට ස්වාධීනත්වය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිශ්ඨාව සහ අරමුණුමය ඇගයීමක් සැලසීමේ හැකියාව යන කරුණු ඇතුළත් වෙයි.

අ31 21 සහ අ28 අ ඡේදයන්හි සඳහන් ලැයිස්තුගත අස්තීත්ව රාජ්‍ය අංශයට පොදු ඒවා නොවේ. කෙසේ වෙතත්, ඒවායේ ප්‍රමාණය, සංකීර්ණභාවය හෝ මහජන ශුභ සිද්ධියේ අංගයන් හි වැදගත්කම සහ ඒවායේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, පුළුල් වූ විශේෂ උනන්දුවක් දක්වන්නන් රාශියක් ඇති වෙනත් රාජ්‍ය ව්‍යාපාර තිබිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, රජය සතු සංස්ථා සහ රාජ්‍ය උපයෝගීතා ඇතුළත් වෙයි. රාජ්‍ය අංශය තුළ පවතිමින් තිබෙන පරිවර්තනයන් නිසා, අළුත් වර්ගවල වැදගත් අස්තීත්ව ඇතිවිය හැකිය. වැදගත්කම නිර්ණය කිරීමේ පදනම මත ස්ථාවර අරමුණු උපමාන නොමැත. කෙසේ වෙතත්, රාජ්‍ය අංශයේ විගණකයින්, කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්ව පාලන සමාලෝචනය කිරීමට ඉඩදීමට ප්‍රමාණවත්, වැදගත් අස්තීත්ව ඇගයීම් කරනු ලබයි.

අධීක්ෂණය (යොමුව: 23 වන ඡේදය)

අ32 SLSQC1 අවශ්‍යතා පරිදි සමාගම, ප්‍රමාණවත් සහ සඵල මෙහෙයුම්කරණයට¹⁴ අදාළ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි සාධාරණ පමණට සැලසීමට, අදාළ තත්ත්ව පාලන පද්ධතියක් නිර්මාණය කර සමීක්ෂණ ක්‍රියාවලියක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කළයුතුය.

අ33 විගණන කාර්යයට බලපෑ හැකි දුර්වලතා සලකා බැලීමේදී කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, එවැනි තත්ත්වයන් නිවැරදි කිරීමට සලසනු ලබන ක්‍රියාමාර්ගවලට, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, විගණනයට සන්දර්භව ප්‍රමාණාත්මකදැයි සලකා බලනු ඇත.

11 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, "අස්තීත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරුව"

12 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, "තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර"

13 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී වංචාවන්ට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම"

14 SLSQC 1, 18 වන ඡේදය.

අ34 සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතියේ දුර්වලතාවයක්, නියමිත විගණන කාර්යය, විගණන ප්‍රමිතයන් ප්‍රකාර සහ ව්‍යවහාර නෛතික සහ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන්ට හෝ විගණන වාර්තාව උචිත නොවේයයි අවශ්‍යයෙන්ම හැඟවීමක් නොකරයි.

ලේඛනගත කිරීම

උපදේශන ලබාගැනීම් ලේඛනගත කිරීම (යොමුව: 24 (අ) ඡේදය)

අ35 අපහසු හෝ මත හේදයට තුඩු දෙන කරුණු සම්බන්ධයෙන් වෙනත් වෘත්තිකයන්ගෙන්, ඒවා තේරුම් ගැනීමට දායකවීම් ප්‍රමාණවත්ව සම්පූර්ණ සහ විස්තර සහිත උපදේශන ලේඛනගත කිරීමේදී :

- උපදෙස් ඉල්ලා සිටියේ කුමන කරුණ මත ද, සහ
- ගන්නා ලද තීරණ සහ එවැනි තීරණ සඳහා පදනම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කළ ආකාරය ඇතුළත්, උපදෙස් ලබාගැනීමේ ප්‍රතිඵල, ලේඛනගත කළයුතුය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 230

විගණන ලේඛනගත කිරීම

(2014 ජනවාරි 01 හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන සඳහා බලපැවැත්වේ)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1
විගණන ලේඛනගත කිරීමේ ස්වභාවය හා අරමුණු.....	2 - 3
බලපත්වන දිනය.....	4
පරමාර්ථය	5
නිර්වචනයන්.....	6
අවශ්‍යතාවයන්	
විගණන ලේඛනගත කිරීම කාලෝචිතව පිළියෙල කිරීම.....	7
ඉටු කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි හා රැස් කළ විගණන සාක්ෂි ලේඛනගත කිරීම.....	8 - 13
අවසාන විගණන ලිපිගොනුව ඒකාරාශී කිරීම.....	14 - 16
ව්‍යවහාර කරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්	
විගණනය ලේඛනගත කිරීම කාලානුරූපීව පිළියෙල කිරීම.....	අ1
ඉටු කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි හා රැස් කළ විගණන සාක්ෂි ලේඛනගත කිරීම.....	අ2 - අ20
අවසාන විගණන ලිපිගොනුව ඒකාරාශී කිරීම.....	අ21 - අ24
පරිශීලනය : අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි නිශ්චිත විගණන ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතා	

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වා ගෙන යාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 "විගණන ලේඛනගත කිරීම" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා විගණන ලේඛනගත කිරීම පිළිබඳව විගණකවරයාගේ වගකීම ගැන කටයුතු කෙරේ. නිශ්චිත ලේඛනගත කිරීම් අවශ්‍යතා හා මගපෙන්වීම් වලට අදාළ වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. පරිශීෂ්ඨයේ ලැයිස්තුගත කෙරේ. අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.ය වල නිශ්චිත ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතා හා මග පෙන්වීම් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ ව්‍යවහාර කිරීමට සීමාකම් නොදක්වයි. අතිරේක ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතා, නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් ස්ථාපනය කළ හැකිය.

විගණන ලේඛනගත කිරීමේ ස්වභාවය හා අරමුණු

- 2. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයක් ඉටු වන විගණන ලේඛනගත කිරීම හා අනෙකුත් අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි නිශ්චිත ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් මගින්:
 - (අ) විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු ඉෂ්ඨ කර ගැනීම පිළිබඳව විගණකගේ නිගමනයන් කිරීම සඳහා පදනම් වූ සාක්ෂි;¹ සහ
 - (ආ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සහ අදාළ නීති සහ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව විගණනය සැලසුම්කර ඉටුකළ බවට සාක්ෂි සපයයි.
- 3. විගණනය ලේඛනගත කිරීම මගින් පහත සඳහන් දෑ ඇතුළු අතිරේක අරමුණු කීපයක කාර්යයන් සිදුකෙරේ.
 - විගණනය සැලසුම් කිරීමට හා ක්‍රියාත්මක කිරීමට කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට සහායදීම.
 - විගණන කාර්ය අධීක්ෂණය කිරීමට සහ මෙහෙයවීම අධීක්ෂණය කිරීමේ වගකීමේ කාර්ය භාරයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන්ට සහය වීම සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220² ට අනුකූලව ඔවුන්ගේ සමාලෝචනය කිරීමේ වගකීම.
 - කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් වැඩ කටයුතු සඳහා වගවීමට ම. සැලැස්වීම.
 - අනාගත විගණනයන් සඳහා අවිච්ඡින්න වැදගත්කමක් ඇති කාරණා පිළිබඳව වාර්තාවක් රඳවා තබා ගැනීම.
 - ශ්‍රී.ල.න.පා.ප්‍ර. 1³ 4 ප්‍රකාරව, තත්ව පාලන විමර්ශනයන් හා පරීක්ෂාවන් ක්‍රියා කරවීමට ම. සැලැස්වීම.
 - අදාළ නීති "රෙගුලාසි හෝ අනෙකුත් අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව, බාහිර පරීක්ෂාවන් කිරීමට ම. සැලැස්වීම.

බලපැවැත්වෙන දිනය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 01 හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බල පැවැත්වේ.

පරමාර්ථය

- 5. විගණකගේ පරමාර්ථය වන්නේ ලේඛනගත කිරීම පිළියෙළ කිරීම මගින්:
 - (අ) විගණකගේ වාර්තාවේ පදනම සඳහා ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය ලේඛනයන් ලෙස; සහ
 - (ආ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සහ අදාළ නීති හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව විගණනය සැලසුම් කර ඇති බවට හා ඉටුකළ බවට සාක්ෂියක් ලෙස යොදා ගැනීමය.

නිර්වචනයන්

6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි අරමුණු සඳහා, පහත පදවල අර්ථයන් පහතින් ආරෝපණය කෙරේ.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්ථායී විගණකයකුගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති වලට අනුකූලව විගණනය පවත්වාගෙනයාම" හි 11 ඡේද ය.

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේ තත්ත්ව පාලනය," හි 15 - 17 ඡේද

³ ශ්‍රී.ල.න.පා.ප්‍ර. 1, "විගණනය ඉටු කරන හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචනය සිදු කරන හා අනෙකුත් සහතිකවීමේ හා අදාළ සේවා සම්බන්ධ කාර්යයන් සිදුකරන ආයතන සඳහා තත්ත්ව පාලනය" 32 - 33, 35 - 38 සහ 48 ඡේද.

⁴ භාවිතා නොවේ.

- (අ) විගණන ලේඛනගත කිරීම ඉටුකළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන්, ලබාගත් අදාළ විගණන සාක්ෂි සහ විගණක විසින් ළඟා කර ගත් නිගමනයන්හි ලේඛනයක් (ඇතැම් විට "වැඩ පත්‍ර" හෝ "කාර්ය පත්‍ර" වැනි පද ද භාවිතා කෙරේ.
- (ආ) විගණන ලිපිගොනුව - නිශ්චිත කාර්යයක් සඳහා විගණනය ලේඛනගත කිරීමේ අඩංගුවන භෞතික හෝ විද්‍යුත් ආකාරයෙන් පවත්වා ගෙනයන එක් පත්‍රිකාවක් හෝ කිහිපයක් හෝ අනෙකුත් ගබඩා කිරීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස පවත්වාගෙන යන ලේඛනයන් වේ.
- (ඇ) අන්දකිම් ඇති විගණක
 - (i) විගණන ක්‍රියාවලි;
 - (ii) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හා අදාළ නීති හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන්;
 - (iii) අස්තිත්වය මෙහෙයුම් කරන ව්‍යාපාර පරිසරය; සහ
 - (iv) අස්තිත්වය පවතින කර්මාන්තයේ අදාළ විගණන හා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ගැටළුව පිළිබඳව ප්‍රායෝගික විගණන පළපුරුදු සහ සාධාරණ අවබෝධයක් ඇති පුද්ගලයෙකු (ආයතනය තුළ හෝ ඉන් බාහිර හෝ වේවා) වේ.

අවශ්‍යතාවයන්

විගණන ලේඛනගත කිරීම කාලෝචිතව පිළියෙල කිරීම.

7. විගණකවරයා විසින් විගණනය ලේඛනගත කිරීම කාලානුරූපී පදනමක් මත පිළියෙල කළ යුතුයි. (යොමුව අ. 1 ඡේදය)

ඉටු කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි හා රැස්කළ විගණන සාක්ෂි ලේඛනගත කිරීම

විගණනය ලේඛනගත කිරීමේ ආකාරය අන්තර්ගතය හා ප්‍රමාණය

8. විගණනය සමග කිසිදු පෙරවූ සම්බන්ධයක් නොමැති පළපුරුදු විගණකහට ප්‍රමාණවත්ව අවබෝධ කර ගැනීමට මෙ. සලසන පරිදි විගණක විසින්, විගණන ලේඛනගත කිරීම පිළියෙල කළයුතුය. (යොමුව අ2 - අ5, අ16 - අ17 ඡේද)

- (අ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හා අදාළ නීති හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවීම සඳහා ඉටු කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නියමය හා ප්‍රමාණය: (යොමුව අ6 - අ7 ඡේද)
- (ආ) ලබාගත් විගණන සාක්ෂි හා ඉටුකළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල; සහ
- (ඇ) විගණනය අතරතුර මතුවන සැලකියයුතු කරුණු පිළිබඳ එළඹුණු නිගමන සහ එම නිගමනයන් එළඹීම සඳහා සැලකිය යුතු වූ වෘත්තීය නිගමනයන් (යොමුව: අ8 - අ11 ඡේද)

9. ඉටු කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නියමය හා ප්‍රමාණය ලේඛනගත කිරීමේදී, විගණක විසින්

- (අ) පරීක්ෂා කළ නිශ්චිත අයිතමයන් හෝ කරුණුවල හඳුනාගත් ගතිලක්ෂණ; (යොමුව: අ12 ඡේද)
- (ආ) විගණන කාර්යයන් කවුරුන් සිදු කළේ ද හා එම කාර්යයන් සම්පූර්ණ කළ දිනය; සහ
- (ඇ) ඉටුකළ විගණන කාර්යයන් කවුරුන් සමාලෝචනය කළේද හා එම සමාලෝචනය කළ දිනය හා ප්‍රමාණය (යොමුව: අ13 ඡේද) පිළිබඳ වාර්තා කළයුතුය.

10. කළමනාකාරීත්වය පාලනකාර්ය භාරව සිටින අය සහ වෙනත් අය සමඟ සාකච්ඡා කළ වැදගත් කරුණු, සාකච්ඡා කළ වැදගත් කරුණුවල ස්වභාවය සාකච්ඡා කළේ කා සමඟ, කවදාද යන ඇතුළුව විගණක ලේඛනගත කළයුතුය. (යොමුව: අ14 ඡේදය)

11. විගණක විසින් වැදගත් කරුණක් පිළිබඳව විගණකගේ අවසාන නිගමනය සමග අනුකූල නොවන යම් තොරතුරක් හඳුනාගතහොත් එම අනනුකූලතාවය නිරවුල් කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න විගණක විසින් ලේඛනගත කළයුතුය. (යොමුව අ15 ඡේදය)

අදාළ අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීම

12. යම් විශේෂ තත්වවලදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අදාළ අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීම අවශ්‍යයැයි විගණක තීරණය කළහොත්, එම අවශ්‍යතාවයේ අභිප්‍රාය ළඟාකර ගැනීමට, විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකළ යුත්තේ කෙසේද සහ එම බැහැර වීම සඳහා හේතු විගණක විසින් වාර්තා කළයුතුයි. (යොමුව: අ.18 - අ.19 ඡේද)

විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව පැන නගින කරුණු

13. යම් විශේෂ අවස්ථාවල, විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසු විගණක විසින්, නව හෝ අතිරේක විගණන ක්‍රියාපටිපාටි හෝ නව නිගමනයන් සිදු කරනු ලැබේ නම් විගණක විසින්: (යොමුව: අ.20 ඡේදය)

- (අ) මුනගැහුණු තත්වයන්
- (ආ) ඉටුකළ නව හෝ අතිරේක විගණන ක්‍රියාපටිපාටි, ලබාගත් විගණන සාක්ෂි හා ළගා කරගත් නිගමන හා විගණන වාර්තා සඳහා ඒවායේ බලපෑම; සහ
- (ඇ) විගණන ලේඛනගත කිරීමේදී ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදු වූ වෙනස්කම් කවර දිනක කවුරුන් විසින් කළේද හා සමාලෝචනය කළේද යන වග ලේඛනගත කළයුතුයි.

අවසාන විගණන ලිපිගොනුව ඒකරාශී කිරීම

14. විගණක විසින් විගණන ලිපි ගොනුවක, විගණන ලේඛනගත කිරීම ඒකරාශී කිරීම හා විගණකයේ වාර්තාවේ දිනෙන් පසුව, අවසාන ලිපිගොනුව, කලාතුරුපී පදනමක් මත ඒකරාශී කිරීමේ පරිපාලනමය ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ කළයුතුය. (යොමුව: අ.21 - අ.22 ඡේද)

15. අවසාන විගණන ලිපිගොනුව, ඒකරාශී කිරීම සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසුව, විගණක විසින් ඕනෑම ස්වභාවයක විගණන ලේඛනගත කිරීමක්, ඒවා රඳවා ගත යුතු කාලය අවසාන වීමට පෙර කපා හැර ඉවත් කිරීම හෝ අහක දැමීම නොකළ යුතුය. (යොමුව: අ.23 ඡේද)

16. 13 ඡේද හි අපේක්ෂා කරන අවස්ථාවන් හැර, විගණක විසින් පවත්නා විගණන ලේඛනගත කිරීම, වෙනස් කිරීම හෝ අවසාන විගණන ලිපිගොනුව ඒකරාශී කිරීම සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු නව විගණන ලේඛනගත කිරීම් එකතු කිරීම හෝ සිදු කිරීම අවශ්‍ය යැයි තීරණය කළ අවස්ථාවල, වෙනස් කිරීම හෝ එකතු කිරීම්වල ස්වභාවය නොසලකා, විගණක විසින් (යොමුව: අ.24 ඡේද)

- (අ) එසේ සිදු කිරීමට හේතු වූ නිශ්චිත කරුණු; සහ
- (ආ) ඒවා සිදු කිරීම හා සමාලෝචනය සිදුකළේ කවර දිනක, කවුරුන් විසින්ද යන වග ලේඛනගත කළයුතුයි.

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්

විගණනය ලේඛනගත කිරීමේ කාලාතුරුපීව පිළියෙල කිරීම (යොමුව: 7 ඡේද)

අ1. කාලෝචිතව සැකසූ යෝග්‍ය හා ප්‍රමාණවත් විගණන ලේඛනගත කිරීමක්, විගණනයේ ගුණාත්මකභාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා හා ඵලදායී සමාලෝචනයකට හා පහසුකම් සැලැස්වීමට හා ලබාගත් විගණන සාක්ෂි ඇගයීමට සහ විගණන වාර්තාව අවසන් කිරීමට පෙර නිගමන වලට එළඹීමට උපකාර කරයි. විගණන කාර්යයන් ඉටු කිරීමෙන් පසුව සිදුකරන ලේඛනගත කිරීමක්, ඇතැම් විට එවැනි කාර්යයන් ඉටු කරන අවස්ථාවේදීම සිදු කරන ලේඛනගත කිරීමට වඩා නිවැරදි බවෙන් අඩුවිය හැකිය.

ඉටු කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි හා රැස් කළ ලබාගත් විගණන සාක්ෂි ලේඛනගත කිරීම.

විගණනය ලේඛනගත කිරීමේ ආකාරයේ අන්තර්ගත දේ හා ප්‍රමාණය (යොමුව: 8 ඡේදය)

- අ2. විගණනය ලේඛනගත කිරීමේ ආකාරය අන්තර්ගත දේ හා ප්‍රමාණය රඳා පවත්නේ පහත කරුණු මතය.
- අස්තිත්වයේ විශාලත්වය හා සංකීර්ණත්වය.
 - ඉටුකළයුතු විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය
 - ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයන්හි හඳුනාගත් අවදානම්
 - රැස්කරගත් විගණන සාක්ෂිවල වැදගත්කම
 - හඳුනාගත් ව්‍යතිරේඛවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය

- ඉටුකළ කාර්යයන් ලේඛනගත කිරීමෙන් හෝ ලබාගත් සාක්ෂිවලින් නිගමනයක් හෝ නිගමනය කිරීමේ පදනම අපහසුවකින් තොරව තීරණය කළ නොහැකිවීම ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවය.
- විගණන ක්‍රමවේදය හා භාවිතා කළ මෙවලම්

අ3. විගණන ලේඛනගත කිරීමක්, කඩදාසි, විද්‍යුත් හෝ අනෙකුත් මාධ්‍යයක වාර්තා කළ හැකිය. විගණන ලේඛනගත කිරීමේ උදාහරණ ලෙස:

- විගණන වැඩසටහන
- විශ්ලේෂණයන්
- සිහිවීම් සටහන් නිකුතු
- වැදගත් කරුණුවල සාරාංශයක්
- තහවුරු ලිපි හා නියෝජන ලිපි
- පිරික්සුම් ලැයිස්තුව
- වැදගත් කරුණුවලට අදාළ ලිපි හුවමාරු (විද්‍යුත් තැපෑල ඇතුළත්ව) ආදිය ඇතුළත් වේ.

අස්තිත්වයේ වාර්තාවන්වල (නිදසුන් ලෙස, වැදගත් හා නිශ්චිත හා එකඟවීම්වල පිටපත් හෝ උද්ධෘතයන්) විගණන ලේඛනගතකරණයේ කොටසක් ලෙස විගණක විසින් ඇතුළත් කළ හැකිය. කෙසේ වුවත්, විගණන ලේඛනගතකරණය, අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ වාර්තාවන් සඳහා ආදේශනයක් නොවේ.

අ4. ඉවත්කරන ලද වැඩ පත්‍රිකා හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙටුම්පත් අසම්පූර්ණ හෝ මූලික වින්තනය පිළිබිඹු කෙරෙන සටහන් යතුරු ලිවීමේ හෝ වෙනත් දෝෂ නිවැරදි කිරීම් කළ පූර්ව ලියවිලි සහ ලිපිලේඛන අනුපිටපත් විගණන ලේඛනගත කිරීමේදී විගණක විසින් ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය වන්නේ නැත.

අ5. විගණක විසින් කළ වාචික පැහැදිලි කිරීම් මඟින්, විගණක සිදුකළ කාර්යයන් සඳහා ප්‍රමාණවත් සහයවීමක් හෝ විගණක ළඟා කරගත් නිගමනයන්, නියෝජනය නොකරයි. නමුත්, විගණන ලේඛනගතකරණයේ අඩංගු තොරතුරු පැහැදිලි හෝ තේරුම්කර ගැනීමට යොදා ගත හැකිය.

ශ්‍රී.ල.වි.පු. සමඟ අනුකූලවීම, ලේඛනගත කිරීම (යොමුව: අ.8 ඡේද)

අ6. ප්‍රතිපත්තියක් ලෙස මෙම ශ්‍රී.ල.වි.පු.යෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වීම, විවිධ තත්ත්වයන්හිදී ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය විගණන ලේඛනගත කිරීමක් ඇතිවීමට හේතු වේ. වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.පු. වල ඇති යම් විශේෂ තත්ත්වයන්වල, මෙම ප්‍රමිතියේ ව්‍යවහාරකරණය පැහැදිලි කර ගැනීමේ අරමුණින් ඇති නිශ්චිත ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්, එම වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.පු. වල අඩංගුවේ. වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.පු. වල නිශ්චිත විශේෂ ශ්‍රීලවිපු ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.පු. ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාරකරණය සීමා නොකරයි. තවදුරටත් යම් විශේෂ ශ්‍රී.ල.වි.පු. ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති වීම මඟින් එම ශ්‍රී.ල.වි.පු. සමඟ අනුකූලවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ලේඛනගත කිරීම පිළියෙල කිරීමක් නොවිය යුතු බව යෝජනා කිරීමට අදහස් නොකරයි.

අ7. විගණන ලේඛනගතකරණය, විගණනය ශ්‍රී.ල.වි.පු. වලට අනුකූලව සිදු වූ බවට සාක්ෂි සලසයි. කෙසේ වෙතත්, විගණනයකදී සැලකිය යුතු සෑම කරුණක්ම හෝ සිදුකළ වෘත්තීමය නිගමනයන් විගණක විසින් ලේඛනගත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය හෝ ප්‍රායෝගික නොවේ. තවදුරටත්, විගණන ලිපිගොනුවේ ඇතුළත් අනුකූලතාවය පෙන්නුම් කෙරෙන ලේඛන හේතුවෙන් වෙන වෙනම කරුණු සමඟ අනුකූලවීම, විගණන විසින් ලේඛනගත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය නොවේ. (නිදසුන් ලෙස පිරික්සුම් ලැයිස්තුවක පරිදි)

නිදසුන් ලෙස:

- විගණක විසින් විගණනය සැලසුම් කළ බව දර්ශීයවන ප්‍රමාණවත් පරිදි ලේඛනගත කළ විගණන සැලසුමක පැවැත්ම.
- විගණක විසින් කළමනාකරණය සමඟ හෝ අදාළ පරිදි පාලනය භාරව සිටින අය සමඟ හෝ විගණනය භාරගැනීම සම්බන්ධයෙන් කොන්දේසි වලට එකඟවූ බව දර්ශීය අත්සන් කළ කාර්යය භාරගැනීමේ ලිපිය, විගණන ලිපිගොනුවේ පැවතීම.

- විගණකගේ වාර්තාවේ, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත යෝග්‍ය වන පරිදි කොන්දේසි සහිත මතයක් අඩංගු වීම, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්ති සඳහන්වන පරිදි විගණක විසින් අදාළ අවස්ථාවන්හිදී කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදාළ අවශ්‍යතාවයන් සපුරා තිබෙන බව දර්ශීය වේ.
- සාමාන්‍යයෙන් විගණනය පුරාම ව්‍යවහාරවන අවශ්‍යතාවයන්ට අදාළව, එවැනි දෑ වලට අනුකූලවන ක්‍රම ගණනාවක්, විගණන ලිපිගොනුව මඟින් දර්ශීය වෙයි.
 - නිදසුනක් ලෙස, විගණකගේ වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ඨියකින් යුතු බව ලේඛනගත කිරීමට එක් ක්‍රමයක් පමණක් තිබිය නොහැකිය. කෙසේ වෙතත් විගණන ලේඛනගත කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණකගේ වෘත්තීය සංගය දෘෂ්ඨියකින් යුතු ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව සාක්ෂි සපයනු ලැබිය හැකිය. විගණකගේ විමසුම් වලට කළමනාකරණයේ ප්‍රතිචාරයක් සනාථ කිරීමට ඉටුකළ නිශ්චිත ක්‍රියාපටිපාටි, එවැනි සාක්ෂි තුළ ඇතුළත් විය හැකිය.
 - එසේම කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරු, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණනය මෙහෙයවීම අධීක්ෂණය හා කාර්ය සාධනය කිරීමේ වගකීම භාරගෙන ඇති බව, විගණනය ලේඛනගත කිරීමේ විවිධ ක්‍රම ගණනාවක් මඟින් සාක්ෂි සපයනු ලැබිය හැකිය. මෙම ලේඛනගතකරණයේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁵ මඟින් අවශ්‍ය කෙරෙන කණ්ඩායම් සාකච්ඡා වලට සහභාගිවීම වැනි විගණනයේ පැතිකඩ සඳහා, කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේ කාලානුරූපී ක්‍රියාකිරීම් ඇතුළත්විය හැකිය.

වැදගත් කරුණු සහ අදාළ වැදගත් වෘත්තීමය විනිශ්චයන්, ලේඛනගත කරණය (යොමුව: 8(ඇ) ඡේද)

අ8. කරුණක වැදගත්කම විනිශ්චය කිරීමේදී කරුණු සහ තත්ත්වයන්හි විෂය බද්ධ විශ්ලේෂණයක් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

- සැලකිය යුතු අන්දමේ හටගත් අවදානම් වන කරුණු (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁶ හි නිර්වචනය වන පරිදි)
- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශ විය හැකි බව හෝ (ආ) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම් පිළිබඳ විගණකගේ පූර්ව තක්සේරුව ව්‍යවහාර කිරීමේ හා එවැනි අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාරයන්, පෙන්නුම් කෙරෙන විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵලයන්.
- අවශ්‍ය විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ව්‍යවහාර කිරීමේදී විගණකහට සැලකිය යුතු අන්දමේ දුෂ්කරතා ඇතිවන තත්ත්වයන්
- විගණන මතය විකරණය කිරීමට හෝ විගණන වාර්තාවේ, කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීමට සොයා ගැනීම් හේතුවිය හැකිය.

අ9. සැලකිය යුතු අන්දමේ කරුණු ලේඛනගතකරණයේදී, ස්වරූපය, අඩංගු දේ හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කරන වැදගත් සාධකය වන්නේ කාර්යයන් ඉටු කිරීමේදී හා ප්‍රතිඵල ඇගයීමේදී භාවිතා කළ වෘත්තීය විනිශ්චයන්ගේ ප්‍රමාණයයි. විනිශ්චයන්ගේ ගුණත්වය ශක්තිමත් කිරීමට හා විගණකගේ නිගමනයන් පැහැදිලි කර ගැනීමට සැලකිය යුතු තරම්වන සිදු කළ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෘත්තීය විනිශ්චයන් ලේඛනගත කිරීම, උපකාර වෙයි. අවිච්ඡින්න වැදගත්කමක් ඇති කරුණු සමාලෝචනය කිරීමේදී විගණනයක් පසුව ඉටුකරන අයද ඇතුළුව විගණන ලේඛනගත කිරීම සමාලෝචනය පිළිබඳව වගකීමක් ඇති අය එබඳු කරුණු විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනේ. උදාහරණ ලෙස ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක්, අතීතානුයෝගීව සමාලෝචනය ඉටු කිරීම.

අ10. 8 වන ඡේදයට අනුකූලව තත්ත්වයන් පිළිබඳ සමහර උදාහරණවලදී කරුණු සහ විනිශ්චයන් වැදගත්වන තත්ති වෘත්තීය විනිශ්චයන් භාවිතය ඇතුළත්ව අදාළ විගණන ලේඛනගත කිරීම පිළියෙල කිරීම යෝග්‍ය වේ.

- ඇතැම් තොරතුරු සහ සාධක විගණක විසින් "සලකා බැලිය යුතු වන්නේ" යි අවශ්‍යතාවයන් විසින් ඉඩ සලසා ඇති කල්හි සහ එලෙස සලකාබැලීම එම විශේෂ කාර්යභාරය සම්බන්ධයෙන් වැදගත්වන විගණකගේ අවසාන නිගමනය සඳහා තර්කාන්විතය.
- විෂයාත්මක විනිශ්චයන්ගේ විෂයපථ වල සාධාරණීය බව පිළිබඳව විගණක නිගමනයේ පදනම (නිදසුන් ලෙස සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණීය බව)
- ලේඛනයක් තත්‍ය නොවිය හැකි බවට විගණකට විශ්වාස කිරීම හේතු වූ තත්ත්වයන් විගණනය තුළ දී හඳුනාගැනීම නිසා එයට ප්‍රතිචාර වශයෙන් තවදුරටත් විමර්ශන (උචිත අන්දමට විශේෂඥයකුගේ සේවය ලබා ගැනීමට තහවුරු පටිපාටි වැනි) භාරගත්විට ලේඛනයේ තත්‍යභාවය පිළිබඳ විගණකගේ නිගමන සඳහා වූ පදනම.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 "අස්තිත්වය හා එහි පරිසරය තේරුම් ගැනීම තුළින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම" 10 ඡේදය.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 4 (ඉ) ඡේද.

අ11. විගණනය අතරතුර හඳුනාගත් වැදගත් කරුණු සහ ඒවා කෙසේ යොදා ගත්තේද, හෝ එවැනි තොරතුරු සපයන, අනෙකුත් අදාළ උපකාරක විගණන ලේඛනගත කිරීම් වලට හරස් යොමුවක් ඇතුළත්, විගණන ලේඛනගතකරණයේ අංගයක් ලෙස උපකාරීවන සාරාංශයක් (ඇතැම් විට සමාජිකී සිහිවීම් සටහන් ලෙස හැඳින්වේ) පිළියෙල කිරීම හා රඳවා ගැනීම, විගණක විසින් සළකා බැලිය හැකිය. එවැනි සාරාංශයක්, විශේෂයෙන්ම විශාල හා සංකීර්ණ විගණනයන් විගණන ලේඛනගතකරණය, කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී සමාලෝචනයක් හා අධීක්ෂණයක් සඳහා උපකාරීවේ. තවදුරටත්, එවැනි සාරාංශයක් පිළියෙල කිරීම වැදගත් කරුණු පිළිබඳ විගණකගේ සළකා බැලීම සඳහා ද උපකාරී වේ. ඉටුකළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි හා එළඹුණු නිගමන සැලකිල්ලට ගැනීමේදී විගණකට අදාළ එක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි පරමාර්ථ ළඟා කර ගත නොහැකිව, එමඟින් විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු ළඟාකර ගැනීම, වළක්වාලීමක් සිදු වූයේද යන්න පිළිබඳව ද විගණකට සළකා බැලීමට එය උපකාරීවේ.

නිශ්චිත අයිතමයන් හෝ පරීක්ෂා කළ කරුණු, සහ පිළියෙල කරන්නා හා සමාලෝචකයා හඳුනාගැනීම (යොමුව: අ.9 ඡේදය)

අ12. හඳුනාගන්නා ගති ලක්ෂණයන් වාර්තා කිරීම අරමුණු ගණනාවක් සපුරාලයි. නිදසුනක් ලෙස, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට ඔවුන්ගේ කාර්යයන් වෙනුවෙන් වගකීමට දී හා ව්‍යාතිරේඛයන් හා අසංගතතාවයන් පිළිබඳ විමර්ශනයන් සඳහා එය උපකාරී වේ. විගණන ක්‍රියාපටිපටිවල සහ අයිතමයේ ස්වභාවය හා පරීක්ෂා කළ හා කරුණු අනුව හඳුනාගන්නා ගති ලක්ෂණ වෙනස් වේ. නිදසුන් ලෙස,

- අස්තිත්වය ජනනය කළ මිලදී ගැනුම් ඇණවුම්වල විස්තරාත්මක පරීක්ෂණ, අනන්‍ය ගැනුම් ඇණවුම් අංකයක් හා ඒවායේ දිනයන් මගින් පරීක්ෂණය සඳහා තෝරාගත් ලේඛන විගණක විසින් හඳුනාගැනීම මගින් සිදුකළ හැකිය.
- තෝරා ගැනීමකට අවශ්‍ය ක්‍රියාපටිපාටි හෝ දී ඇති සංගහණයකින්, යම් නිශ්චිත අගයකට වඩා වැඩි සියළු අයිතම සමාලෝචනය කිරීම මඟින් විගණක විසින් ක්‍රියාපටිපාටියේ විෂය පථය වාර්තා කිරීම හා සංගහණය හඳුනාගැනීම සිදුවිය හැකිය. (නිදසුනක් ලෙස, ජ'නල් සටහන් පොතේ යම් නිශ්චිත අගයකට වඩා වැඩි සියළුම ජ'නල් සටහන්)
- ලේඛන සංගහණයෙන් ක්‍රමවත් නියැදිකරණයක් සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන ක්‍රියාපටිපාටි සඳහා ඒවායේ මූලාශ්‍රයන්, ආරම්භක ලක්ෂ්‍ය හා නියැදි කාල ප්‍රාන්තරය වාර්තා කිරීම මගින් තෝරා ගන්නා ලේඛන විගණක විසින් හඳුනාගත හැකිය. (නිදසුන් ලෙස අප්‍රේල් 1 සිට සැප්තැම්බර් 30 දක්වා කාලපරිච්ඡේදයේ 12345 දරණ වාර්තා අංකයෙන් ආරම්භවන සහ සෑම 125 වැනි වාර්තාව, නැව් ලොග් පොතෙන් තෝරා ගත් නැව් වාර්තාවල ක්‍රමානුකූල නියැදිය වේ)
- යම් නිශ්චිත අස්තිත්වයක සේවක පිරිසගේ විමසීම් ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කරන ක්‍රියාපටිපාටි ලෙස අස්තිත්වයේ සේවක පිරිසගෙන් විමසීම් කළ දිනයන් හා ඔවුන්ගේ නම් හා රැකියා තනතුරු, විගණන විසින් වාර්තා කළ හැකිය.
- නිරීක්ෂණය කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ලෙස, විගණක විසින් ක්‍රියාවලිය හෝ නිරීක්ෂණය සිදු කරන කරුණ අදාළ පුද්ගලයින්, ඔවුන්ගේ ස්වකීය වගකීම සහ එම නිරීක්ෂකයන් කිනම් දිනක කුමන ස්ථානයක පැවතියේද යන්න වාර්තා කළ හැකිය.

අ13 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 ප්‍රකාරව, විගණන ලේඛනගතකරණය සමාලෝචනය කිරීම තුළින් ඉටුකළ විගණන කාර්යයන් විගණක සමාලෝචනය සිදු කිරීම, අවශ්‍ය කෙරේ.⁷ සිදුකළ විගණන කාර්යයන් කවුරුත් සමාලෝචනය කළේද යන්න වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මගින් සමාලෝචනයේදී එක් එක් නිශ්චිත වැඩ පත්‍රිකාවක් සමාලෝචනය කළේද යන්න සඳහා සාක්ෂි ඇතුළත් කළයුතු බව අදහස් නොකරයි. කෙසේ වෙතත්, එම අවශ්‍යතාවයන් අදහස් කරනුයේ, කිනම් විගණන කාර්යයන් සමාලෝචනය කළේද, කවුරුත් එම කාර්යය සමාලෝචනය කළේද හා කිනම් දිනක සමාලෝචනය කළේද යන්න ලේඛන ගත කිරීමයි.

කළමනාකරණය, පාලන කායභී භාරව සිටින අය හා සම්බන්ධ වූ හා අනෙකුත් පුද්ගලයින් සමඟ වූ වැදගත් කරුණු පිළිබඳ සාකච්ඡාවන්, ලේඛනගතකරණය (යොමුව : 10 ඡේද)

අ14. විගණක විසින්ම පිළියෙල කළ වාර්තාවන් පමණක් ලේඛනගත කරණයට සීමා නොවී, අස්තිත්වයේ සේවක මණ්ඩලය විසින් පිළියෙල කළ විගණක විසින් එකඟ වූ රැස්වීම්වල වාර්තා සටහන් වැනි අනෙකුත් අදාළ

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, 17 ඡේදය. කුඩා පරිමාණ අස්තිත්වයන්ට විශේෂ වූ සළකා බැලීම් (යොමුව : 8 ඡේද)

වාර්තාවන් ද ඇතුළත් විය හැකිය. විගණක විසින් වැදගත්ම කරුණු පිළිබඳව, සාකච්ඡා කරන අනෙකුත් පාර්ශවයන් වලට, අස්තීත්වයේ අනෙකුත් සේවක පිරිස හා, අස්තීත්වයට වෘත්තීය උපදේශයන් සපයන පුද්ගලයින් වැනි බාහිර පාර්ශවයන්ද ඇතුළත් වේ.

අසංගතතාවයන් සලකා බැලූ ආකාරය, ලේඛනගත කිරීම (යොමුව 11 ඡේද)

අ15. තොරතුරු පිළිබඳ අසංගතතාවයන්, විගණක විසින් සලකා බලන ආකාරය ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මගින් සාවද්‍ය හෝ අවලංගු කළ ලේඛනගත කිරීම් විගණක විසින් රඳවා ගත යුතු බව අදහස් නොකරයි.

අ16. විශාල අස්තීත්වයක විගණනයට වඩා කුඩා අස්තීත්වයක විගණනයට අදාළ විගණන ලේඛනගතකරණය, සාමාන්‍යයෙන් පෘථල බවින් අඩුය. තවදුරටත්, විගණනයට අදාළව, කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු සියළුම විගණන කාර්යයන් සිදුකරන අවස්ථාවල, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන්ට හුදෙක්ම දැනුම් දීමට හෝ උපදෙස් දීම සඳහා හෝ කණ්ඩායමේ අනෙකුත් සාමාජිකයන් විසින් සිදුකළ සමාලෝචනය පිළිබඳ සාක්ෂි සැපයීම සඳහා පමණක් ලේඛනගත විය හැකි කරුණු, ලේඛනගත කරණයට ඇතුළත් නොවිය හැකිය. (නිදසුනක් ලෙස, කණ්ඩායම් සාකච්ඡා හා අධීක්ෂණයට අදාළව ලේඛනගත කිරීමට කිසිදු කරුණක් නොමැති විට) එසේ නමුත්, කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු 8 වන ඡේදය ට අදාළ අවශ්‍යතාවයන් නොසලකා අනුකූල වෙමින් බාහිර පාර්ශවයන් විසින් නියාමන හෝ අනෙකුත් අරමුණු හේතුවෙන් විගණන ලේඛනගතකරණය, සමාලෝචනය සිදුකිරීම නිසා පළපුරුදු සහිත විගණකහට විගණනයේ විවිධ පැතිකඩ තේරුම්ගත හැකි පරිදි විගණන ලේඛනගතකරණය සැකසීම සිදුවිය යුතුය.

අ17. විගණනය ලේඛනගතකරණය සැකසීමේදී, කුඩා අස්තීත්වය විගණක, යෝග්‍ය පරිදි උපකාරක වැඩ පත්‍රිකා වලට හරස් යොමුවන් දක්වමින් තනි ලේඛනයක එකට වාර්තා කිරීම, ප්‍රයෝජනවත් හා කාර්යක්ෂම විය හැකිවේ. කුඩා අස්තීත්වයක විගණනයක එකට ලේඛනගත කළ හැකි කරුණුවලට නිදසුනක් ලෙස අස්තීත්වය අවබෝධ කර ගැනීම හා එහි අභ්‍යන්තර පාලනය, සමස්ථ විගණක උපාය මාර්ග හා විගණන සැලසුම, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320⁸ ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ ප්‍රමාණාත්මකභාවය, තක්සේරු කළ අවදානම් විගණනය අතරතුර සටහන් වූ වැදගත් කරුණු හා එළඹුණු නිගමනයන් ඇතුළත් වේ.

අදාළ අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීම (යොමුව : 12 ඡේද)

අ18. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතාවයන් සැලසුම්කර ඇත්තේ, විගණකට ශ්‍රී.ල.ප.වි.ප්‍ර. හි සඳහන් පරමාර්ථයන් මුදුන් පමුණුවා ගනිමින් හා එමගින් විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට හැකියාව ලබාදීමටය. එසේ විශේෂ අවස්ථාවන් හැර, විගණනයේ හමුවන අදාළ තත්ත්වයන්වල එක් එක් අවශ්‍යතාවයන් සමඟ අනුකූලවීම, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් ඇරයුම් කරනු ලැබේ.

අ19. තත්ත්වයන්ට අදාළ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා පමණක්, ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් අදාළ වේ. එම අවශ්‍යතාවය අදාළ⁹ නොවන තත්ත්වයන් ලෙස,

(අ) සමස්ථ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අදාළ නොවන විට (නිදසුනක් ලෙස යම් අස්තීත්වයක අභ්‍යන්තර විගණක කාර්යයන් නොමැති විට, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610¹⁰ හි කිසිවක් අදාළ නොවේ) හෝ

(ආ) අවශ්‍යතාවය කොන්දේසි සහගත වන විට හා කොන්දේසි නොපවතින විට (නිදසුනක් ලෙස, විගණන මතය විකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ඇතිවන, ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ නොහැකියාව ඇති අවස්ථාවල හා එසේ නොහැකියාවක් නොමැතිව තිබූ අවස්ථාවක් ගත හැකිය.)

විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව ඇතිවන කරුණු (යොමුව : 13 ඡේද)

අ20. විශේෂ අවස්ථාවලට නිදසුන් ලෙස, විගණන වාර්තාවේ දිනයේ පැවති, නමුත් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව විගණකට දැන ගැනීමට ලැබූ කරුණු, එම දිනයේදී දැන ගැනීමට ලැබුණේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය කිරීමට හෝ විගණකට, විගණක වාර්තාවේ ඇති මතය විකරණය කිරීමට හේතු විය හැකි අවස්ථාවන්, ඇතුළත් විය හැකිය.¹¹ කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුවන් විසින් ප්‍රතිඵලාත්මක වෙනස්කම්වලට අවසානව වගකීමට බැඳෙමින්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220¹² නියම කර ඇති පරිදි සමාලෝචනය කිරීමේ වගකීම්වලට අනුකූලව විගණන ලේඛනගතකරණයේ සිදුකළ වෙනස්කම් සමාලෝචනය සිදු කරයි.

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320, "විගණනය සැලසුම් කිරීමේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය"

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 22 ඡේද ය.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610, "අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ භාවිත කිරීම"

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560, "පසුව ඇතිවන සිද්ධීන්" 14 ඡේදය.

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, 16 ඡේද ය.

අවසාන විගණන ලිපිගොනුව ඒකරාශී කිරීම (යොමුව : 14 - 16 ඡේද)

අ21. කාලානුරූපීව විගණන ලිපිගොනුව¹³ එකලස් කිරීම සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා ආයතන විසින් ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාපටිපාටි ස්ථාපනය කිරීම, ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. අවසාන විගණන ලිපිගොනුව එකලස් කිරීම සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා යෝග්‍ය කාලසීමාව වන්නේ සාමාන්‍යයෙන්, විගණකගේ වාර්තාවේ¹⁴ දිනයෙන් පසු දින 60 කට නොවැඩි කාලයයි.

අ22. විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව අවසාන විගණන ලිපිගොනුව එක්රැස් කිරීමේ කාර්යය සම්පූර්ණ කිරීම, පරිපාලනමය, ක්‍රියාවලියක් වන අතර එයට නව විගණක ක්‍රියාපටිපාටිවල කාර්ය සාධනය හෝ නව නිගමනයන් ඇති වීම කෙරෙහි සම්බන්ධ නොවේ. කෙසේ වෙතත්, විගණන ලේඛනගත කිරීමට, එම වෙනස්වීම් පරිපාලනමය ස්වභාවයක් ගන්නේ නම් අවසාන ගොනුගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අතරතුර වෙනස්කම් කරනු ලැබිය හැකිය. එවැනි වෙනස්වීම්වලට ඇතුළත් උදාහරණ ලෙස:

- අවංචල කළ ලේඛනගත කිරීම්, ඉවත් කිරීම හෝ කපාහැර ඉවත් කිරීම.
- වැඩ පත්‍රිකා තේරීම පිටපත් එකිනෙක සැසඳීම හා හරස් යොමුවන් දැක්වීම.
- ලිපිගොනු එකලස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළ පරීක්ෂණ ලැයිස්තු සම්පූර්ණ කිරීම, ඉටු කිරීම.
- විගණන වාර්තාවේ දිනයට පෙර කාර්යයයේ නියුතු කණ්ඩායමේ අදාළ සාමාජිකයන් සමග සාකච්ඡා කළ හා එකඟ වූ විගණන විසින් ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි, ලේඛනගත කිරීම.

අ23. කාර්යයේ නියුතුවීමට අදාළ ලේඛනගත කිරීම්, රඳවා තබා ගැනීම සඳහා ආයතන විසින් ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාපටිපාටි ස්ථාපනය කිරීම, ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. 1 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.¹⁵ සාමාන්‍යයෙන්, විගණන කාර්යයේ නියුතුවීමට අදාළව රඳවා තබා ගැනීමේ කාලය වන්නේ විගණන වාර්තාවේ දිනයෙන් හෝ සමූහයේ විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් වඩා පසු එළඹෙන දින සිට, අවුරුදු 5 ක කාලයකට නොඅඩු කාලයක් වේ.¹⁶

අ24. පවතින (වර්තමාන) විගණක ලේඛනගත කිරීම වෙනස් කිරීම හෝ ලිපිගොනු එකලස් කිරීම සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු නව විගණන ලේඛනගත කිරීම් ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍යවිය හැකි බව විගණකහට දැන ගැනීම සඳහා වන තත්ත්වයට උදාහරණයක් වන්නේ අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර පාර්ශවයන් ඉටුකළ පරීක්ෂණ සමීක්ෂණය අතරතුර ලැබෙන ප්‍රකාශනයන්ගෙන් මතු වන, පවතින විගණන ලේඛනගත කිරීම් පැහැදිලි කරගැනීමේ අවශ්‍යතාවයක් ඇති වීමයි.

¹³ ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. 1, 45 ඡේදය.
¹⁴ ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. 1, අ 54 ඡේදය.
¹⁵ ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. 1, 47 ඡේදය
¹⁶ ශ්‍රී.ල.ත.පා.ප්‍ර. 1, අ 61 ඡේදය.

පරිශිෂ්ටය

(යොමුව ඡේද 1)

අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි නිශ්චිත විගණන ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතා

මෙම පරිශිෂ්ටය මගින් 2014 ජනවාරි 01 හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපාන අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි ඡේදයන් හඳුනාගන්නා අතර එහි නිශ්චිත ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් වේ. මෙම ලැයිස්තුව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතාවයන් සලකා බැලීම හා අදාළ භාවිතයන් හා අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල් සඳහා අදේශයක් නොවේ.

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 "විගණනය කාර්යයේ යෙදවීමේ කොන්දේසි වලට එකඟවීම - 10 - 12 ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා තත්ත්ව පාලනය" 24 - 25 ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 " මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේදී වංචා සලකා බැලීමට විගණකගේ ඇති වගකීම" 44 - 47 ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී නීති හා රෙගුලාසි සලකා බැලීම." - 29 ඡේද ය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 "පාලන කාර්යභාරය දරණ තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය" - 23 ඡේද ය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 300 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම" - 12 ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 "අස්තීත්වය හා එහි පරිසරය තේරුම් ගැනීම තුළින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම" - 32 ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 "විගණනය සැලසුම් කිරීමේ හා ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය" - 14 ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 "තක්සේරු කළ අවදානම් සඳහා විගණකගේ ප්‍රතිචාරයන්" - 28 - 30 ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 " විගණනය අතරතුර හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇගයීම" - 15 ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540 "සාධාරණ වටිනාකමට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හා අදාළ හෙළිදරව් කිරීම ඇතුළත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු විගණනය" - 23 ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550 "සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්" 28 ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600 "විශේෂ සලකා බැලීම් - සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය (සංරචක විගණකයන්ගේ වැඩ ඇතුළත්ව)" - 50 ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610 "අභ්‍යන්තර විගණකයන්ගේ වැඩ භාවිතයට ගැනීම" - 13 ඡේදය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 240

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේදී වංචා සලකා බැලීමට විගණකගේ ඇති වගකීම්

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බල පැවැත්වේ.)

පවුන

හැඳින්වීම	ඡේද
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1
වංචාවේ ගතිලක්ෂණ	2 - 3
වංචා සොයාගැනීම සහ වැළැක්වීමේ වගකීම	4 - 8
බල පැවැත්වෙන දිනය.....	9
අරමුණු.....	10
නිර්වචනයන්.....	11
අවශ්‍යතාවයන්	
වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතුවීම.....	12 - 14
කාර්යයභාරයේ නියැලෙන කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡා කිරීම.....	15
අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්.....	16 - 24
වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.....	25 - 27
වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම.....	28 - 33
විගණන සාක්ෂි ඇගයීම.....	34 - 37
විගණකට විගණන කාර්යභාරය තවදුරටත් ඉටුකිරීමට අපහසු වීම.....	38
ලිඛිත නියෝජන.....	39
කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන කාර්ය භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය.....	40 - 42
නියාමන සහ බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරීන් වෙත සන්නිවේදනය කිරීම.....	43
ලේඛනගත කිරීම.....	44 - 47
ව්‍යවහාර කිරීම සහ වෙනත් පහදාදීමේ වැදගත් දෑ	
වංචාවේ ගතිලක්ෂණ.....	අ1 - අ6
වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය.....	අ7 - අ9
කාර්යයභාරයේ නියැලෙන කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡා කිරීම.....	අ10 - අ11
අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්.....	අ12 - අ27

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම..... අ28 - අ32

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම..... අ33 - අ48

විගණන සාක්ෂි ඇගයීම..... අ49 - අ53

විගණකට විගණන කාර්යභාරය තවදුරටත් ඉටු කිරීම අපහසු වීම..... අ54 - අ57

ලිඛිත නියෝජන..... අ58 - අ59

කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය..... අ60 - අ64

නියාමන සහ බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරීන් සමඟ සන්නිවේදනය..... අ65 - අ67

1 වන පරිච්ඡේදය : වංචා අවදානම් සාධක සඳහා උදාහරණ

2 වන පරිච්ඡේදය : වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ තක්සේරු ගත අවදානම් වලට මුහුණදීම සඳහා යෙදිය හැකි විගණන පටිපාටීන් වලට උදාහරණ

3 වන පරිච්ඡේදය : වංචාවක් තිබීමේ හැකියාව අඟවන අවස්ථාවන් සඳහා උදාහරණ

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයන් පවත්වාගෙන යාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 240, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේදී වංචා සලකා බැලීමට විගණකගේ ඇති වගකීම" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේදී වංචා සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම පිළිබඳ කටයුතු කිරීම මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයෙන් (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) සිදුකෙරේ. වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණවත් අවප්‍රකාශයක් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹ සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330² කෙසේ ව්‍යවහාර කරන්නේද යන්න පිළිබඳව එය විශේෂිතව ව්‍යාප්ත වේ.

වංචාවේ ගතිලක්ෂණ

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අවප්‍රකාශනයක් වංචාවක් හෝ වරදක් නිසා පැන නැගිය හැකිය. වංචාව සහ වැරද්ද අතර වෙනස පැහැදිලි කෙරෙන සාධකය නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අවප්‍රකාශන ඇතිවීමට පාදක වූ ක්‍රියාව හිතාමතා කළ එකක්ද නැතහොත් අවේනනිකව සිදුවූවක් ද යන්නය.
3. වංචා යනු පුළුල් නෛතික සංකල්පයක් වූවත් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු සඳහා විගණක සැලකිලිමත්වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණවත් අවප්‍රකාශනයන් සඳහා හේතුවිය හැකි වංචා පිළිබඳවය. හිතාමතා සිදුකරන අවප්‍රකාශන වර්ග දෙකක් විගණකට අදාළ වේ. වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හටගත් අවප්‍රකාශන සහ වත්කම් අවනතු කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හටගත් අවප්‍රකාශනයන්ය. වංචා සිදුවීම පිළිබඳ විගණක සැකකළ හැකිවූවක් හෝ ඉතා අහඹු අවස්ථාවලදී වංචා සිදුවීම හඳුනාගත්තද, වංචාවක් ඇත්ත වශයෙන් සිදුවී තිබේද නැද්ද යන්න පිළිබඳව නෛතික තීරණයකට එළඹීම විගණක සිදු නොකරයි. (යොමුව: ඡේද අ1 - අ6)

වංචා සොයාගැනීම සහ වැළැක්වීමේ වගකීම

4. වංචා සොයාගැනීමේ සහ වැළැක්වීමේ ප්‍රාථමික වගකීම රඳා පවත්නේ අස්ථිරවයේ පාලන භාරකාරත්වය දරන තැනැත්තන් සහ කළමනාකාරිත්වය යන දෙකොටස මතය. කළමනාකරණය විසින් පාලනය භාරදී ඇති තැනැත්තන්ගේ සුපරීක්ෂාවද සහිතව වංචා වළක්වාලීම කෙරෙහි දැඩි ලෙස අවධාරණය වැදගත් වන අතර, වංචා සිදුවීමේ අවස්ථා එමගින් අඩුවීම සහ වංචා වැළැක්වීමද සිදුවෙමින් ඒවා අනාවරණය වීමේ හා දඬුවම් ලැබීමේ සම්භාව්‍යතාවය නිසා වංචා සිදුනොකිරීමට පුද්ගලයින් පෙළඹවීම් සිදුවිය හැකිය. මෙයට භාරකාරිත්වය දරන්නන්ගේ සුපරීක්ෂාකාරී අවදියෙන් සිටීම මගින් ශක්තිමත් කළ හැකි අවංකභාවයේ සංස්කෘතියක් හා සදාචාරාත්මක හැසිරීම නිර්මාණය කිරීමට කැපවීම සම්බන්ධ කරගත යුතු වේ. භාරකාරිත්වය දරන්නන්ගේ සුපරීක්ෂාකාරී අවදියෙන් සිටීමට ඉපයීම් පාලනය කිරීමට අස්ථිරවයේ කාර්ය සාධනය සහ ලාභදායකත්වය විශ්ලේෂණය කරන්නන්ගේ ප්‍රගහණය කරගත හැකි බවට කළමනාකාරිත්වය විසින් බලපෑම් කිරීමේ ප්‍රයත්නයන් වැනි පාලනයන් හට මැදිහත් වී අක්‍රීය කිරීමට අනාගතයේ සිදුවිය හැකි හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියේ වෙනත් උචිත නොවන බලපෑම් සලකා බැලීමද ඇතුළත් වේ.

විගණකගේ වගකීම්

5. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණනයක් කරනු ලබන විගණකවරයෙකු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ඒවා වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවූ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරයයි සාධාරණ සහතිකයක් ලබාගැනීම විගණකගේ වගකීම වේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.³ ප්‍රකාරව විගණනයක් නිසිලෙස සැලසුම් කර ඉටුකළා වූවත් විගණනයක ඇති ආවේණික සීමාවන් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇති සමහර ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය කරගැනීමට නොහැකි වීමේ වැළැක්විය නොහැකි අවදානමක් පවතී.
6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200⁴ හි විස්තර කර ඇති පරිදි අවප්‍රකාශනය වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් නිසා ඇතිවන තත්ත්වයකදී ආවේණික සීමාවන්හි අනාගතයට වන බලපෑම් විශේෂයෙන්ම වැදගත් වේ. වරදක ප්‍රතිඵලයක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් අනාවරණය කරගැනීමට නොහැකිවීමේ අවදානමට වඩා වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගැනීමට නොහැකිවීමේ අවදානම ඉතා අධිකය. මෙයට හේතුවන්නේ හොරට අත්සන් තැබීම, ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම උවමනාවෙන් ම පැහැර හැරීම හෝ විගණක හට උවමනාවෙන් කරුණු වරදවා තේරුම් කරදීම වැනි සංකීර්ණ සහ මැනවින් සංවිධානය කළ ක්‍රම වංචා වසන්

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 "අස්ථිරවය හා එහි පරිසරය අවබෝධ කරගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් තක්සේරු කිරීම"
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 "තක්සේරුගත අවදානම් සඳහා විගණකගේ ප්‍රතිචාර"
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත අනුව විගණනයක් පවත්වා ගෙනයාම" අ51 ඡේදය.
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, අ51 වන ඡේදය.

කිරීමට සැලසුම් කිරීම වැනි දේ වංචාවලට සම්බන්ධ වේ. එවැනි වසන් කිරීමේ උත්සාහයන්ට දුස්සන්දානය එක්වූ විට ඒවා අනාවරණය කරගැනීම බෙහෙවින් දුෂ්කර විය හැකිය. විගණන සාක්ෂියක් ඇත්ත වශයෙන්ම ව්‍යාජ වූවන් එය මගපෙන්වන ලෙස විශ්වාස කිරීමට දුස්සන්දානය හේතුවිය හැකිය. විගණකට වංචාවක් හඳුනාගැනීමේ හැකියාව රඳා පවත්නේ, වරදකරන්නාගේ සුක්ෂමභාවය වරදවා දැක්වීම කරනු ලබන වෙනස්කිරීම් වල තරම සහ වාරගණන, සහභාගී වන දුස්සන්දානයේ මට්ටම, වෙනස් කිරීම්වලට භාජනය වන වටිනාකම්වල සාපේක්ෂ තරම, සම්බන්ධ වන එක් එක් පුද්ගලයන්ගේ ජ්‍යෙෂ්ඨත්වය වැනි සාධක මතය. අනාගතයේදී වංචා සිදුකරන්නන් ඒවා සිදුකිරීම.

- 7. ඒ ඇරන් සේවකයන්ගෙන් වන වංචාවක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් අනාවරණය කරගැනීමට නොහැකි වීමට වඩා කළමනාකාරිත්වය විසින් සිදුකරන ලද වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් විගණකට අනාවරණය කරගැනීමට නොහැකි වීමේ අවදානම වඩා වැඩිය. එයට හේතුවන්නේ සෘජුව හෝ වක්‍රව ගිණුම්කරණ වාර්තා වරදවා දැක්වීමට, වංචා සහගත මූල්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට හෝ වෙනත් සේවකයන්ගෙන් සිදුවන ඒ හා සමාන වංචා වැළැක්වීමට සැලසුම් කළ ක්‍රියාපටිපාටීන් අක්‍රිය කිරීම වැනි කටයුතු නිරතුරුව කිරීමට හැකි තත්වයක කළමනාකාරිත්වය සිටින නිසාය.
- 8. සාධාරණ සහතික වීමක් ලබාගැනීමේදී විගණනය පුරාම වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය පවත්වාගෙන යාමට විගණක වගකිව යුතුය. කළමනාකරණය විසින් පාලනයන් අභිබවා යාමේ හව්‍යතාවය සලකාබලනවිට වරදක් අනාවරණය කරගැනීමට සඵලදායීවන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වංචාවක් අනාවරණය කරගැනීම සඳහා සඵලදායී විය නොහැක. වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හඳුනාගැනීම සහ අවදානම තක්සේරු කිරීම සහ එවැනි අවප්‍රකාශන හඳුනාගැනීම සඳහා ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීමට විගණකට සහායවීම පිණිස මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයන් නිර්මාණය කර ඇත.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 9. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊටපසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේදයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලාත්මක වේ.

අරමුණු

- 10. විගණකගේ අරමුණු වන්නේ;
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හඳුනාගැනීම සහ අවදානම් තක්සේරු කිරීම;
 - (ආ) යෝග්‍ය ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානම සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම; සහ
 - (ඇ) විගණනයක් තුළදී හඳුනාගත් වංචාවකට හෝ සැකකරන වංචාවකට යෝග්‍ය පරිදි ප්‍රතිචාර දැක්වීම.

නිර්වචනයන්

- 11. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අරමුණු සඳහා පහත සඳහන් පද සඳහා ආරෝපිත වූ තේරුම් පහත දැක්වේ.
 - (අ) වංචාව - කළමනාකාරිත්වය, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, සේවකයින් හෝ තුන්වන පාර්ශ්වයන් අතුරින් එක්කෙනෙකු හෝ ඊට වැඩි දෙනෙකු විසින් අසාධාරණ හෝ අනීතික වාසියක් ලබාගැනීම සඳහා වේතනිකව කරන ක්‍රියාව.
 - (ආ) වංචා අවදානම් සාධක - වංචාවක් සිදුකිරීමට බලපෑම් කිරීම හෝ දිරිගැන්වීම හෝ වංචාවක් සිදුකිරීමට අවස්ථාවක් ලබාදීම ඉඟි කෙරෙන සිද්ධීන් හෝ තත්වයන්.

අවශ්‍යතාවයන්

වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතුවීම

- 12. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ප්‍රකාරව කළමනාකාරිත්වයේ සහ පාලන භාරකාරිත්වය දරන අයගේ අවංකභාවය සහ සෘජුභාවය පිළිබඳ අස්තීත්වය සමග ඇති අතින් අන්දැකීම් නොසලකා වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැවතීමේ හැකියාව හඳුනාගනිමින්, විගණක වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය පිළිබඳ හැඟීම විගණනය කරගෙන යන කාලය පුරාම පවත්වාගෙනයා යුතුය. (යොමුව : අ7 - අ8 ඡේද)
- 13. විගණකට එයට පටහැනිව විශ්වාස කිරීමට හේතු නැත්නම් වාර්තා හා ලේඛන අව්‍යාජ ඒවා ලෙස විගණකට භාරගත හැකිය. විගණනයක් තුළදී හඳුනාගත් තත්වයන් අනුව ලේඛනයක් සත්‍ය නොවිය හැකි බවටත්

ලේඛනයේ කොන්දේසි විකරණය කර ඒ බව විගණකට හෙළිදරව් කර නොමැති බව පෙනීයන විටත් විගණක ඒවා තවදුරටත් පරීක්ෂා කළයුතුය. (යොමුව: අ9 ඡේදය)

14. විමසුම්වලට කළමනාකාරිත්වයේ හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන්ගේ ප්‍රතිචාර අසංගතනම් එම අසංගතතාවයන් පරීක්ෂා කළයුතුය.

කාර්යභාරයේ නියැලෙන කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡා කිරීම

15. කාර්යභාරයේ නියැලෙන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් අතර සාකච්ඡා කිරීම සහ සාකච්ඡාවට සහභාගී නොවූ⁵ කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සෙසු සාමාජිකයන්ට සන්නිවේදනය කළ යුත්තේ කුමන කරුණුදැයි කාර්යභාරව කටයුතු කරන හවුල්කරු නිර්ණය කළයුතුයැයි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 න් අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම සාකච්ඡාව වංචා හේතුවෙන් අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවලට ග්‍රහණය විය හැක්කේ කෙසේද, කුමන අවස්ථාවලදී ද, වංචාවක් සිදුවිය හැක්කේ කෙසේද යන්නද ඇතුළත්ව විශේෂ අවධාරණයක් යොමුකර පැවැත්විය යුතුය. කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් අවංක හා සාප්‍රභාවයෙන් යුක්තයයි කාර්යභාරයේ නියැලෙන සාමාජිකයන් අතර තිබිය හැකි විශ්වාසය පසෙක තබා මෙම සාකච්ඡාව සිදුකළ යුතුය. (යොමුව : අ10 - අ11 ඡේද)

අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්

16. එහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අස්තිත්වය සහ පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 351⁶ හි අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ සහ අදාල ක්‍රියාකාරකම් පටිපාටීන් ක්‍රියාත්මක කරන විට වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම හඳුනාගැනීම සඳහා භාවිත කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාගැනීමට විගණක විසින් 17-24 ඡේදවල ක්‍රියාපටිපාටීන් ඉටුකළ යුතුය.

කළමනාකාරිත්වය සහ අස්තිත්වය තුළ සිටින වෙනත් අය.

17. විගණක පහත දෑ පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසුම් කළයුතුය:-

- (අ) වංචා හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලට හාජනය වීමේ අවදානම පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුවක්, එවැනි තක්සේරුවක ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ සංඛ්‍යාතයද ඇතුළත්ව (යොමුව අ12 - අ13 ඡේද)
- (ආ) වංචා පිළිබඳ අවදානමක් බොහෝදුරට තිබිය හැකි ගිණුම් ශේෂ, ගණුදෙනු පන්තීන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් හෝ කළමනාකාරිත්වය විසින් හඳුනාගෙන ඇති හෝ එහි අවධාරණයට යොමුකළ යම් වංචාවක නිශ්චිත අවදානම ඇතුළුව අස්තිත්වයේ වංචා අවදානම් හඳුනාගැනීමට ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා වූ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය, (යොමුව: අ14 ඡේදය)
- (ඇ) කළමනාකාරිත්වය විසින් අස්තිත්වය තුළ වංචා සඳහා වන අවදානම හඳුනාගැනීම හා ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන්ට කළ යම් සන්නිවේදනයක් වේ නම්, සහ
- (ඈ) ව්‍යාපාර පරිචයන් හා ආචාරධර්මානුකූල හැසිරීම පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වය එහි අදහස් එහි සේවකයන්ට කළ කිසියම් සන්නිවේදනයක් වේ නම් එය,

18. අස්තිත්වයට බලපෑමක් සිදුවිය හැකි කිසියම් සත්‍ය වශයෙන් සිදුවූ හෝ සැකකරන හෝ චෝදනා කළ හැකි වංචාවක් පිළිබඳව ඔවුන්හට දැනුමක් තිබේදැයි නිර්ණය කිරීමට විගණක විසින් කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ උචිත පරිදි අස්තිත්වයේ සිටින වෙනත් අයගෙන් විමසුම් කළයුතුය. (යොමුව, ඡේද අ15 - අ17)

19. අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් ඇති අස්තිත්වයන් සඳහා අස්තිත්වයට බලපෑමක් සිදුවිය හැකි කිසියම් සත්‍ය වශයෙන් සිදුවූ හෝ සැකකරන හෝ චෝදනා කළ හැකි වංචාවක් පිළිබඳව අභ්‍යන්තර විගණකට දැනුමක් තිබේදැයි නිර්ණය කිරීමට අස්තිත්වයට අභ්‍යන්තර විගණක ගෙන් විමසිය යුතු අතර වංචා පිළිබඳ අවදානම ගැන ඔහුගේ අදහස් ලබාගත යුතුය. (යොමුව, අ18 ඡේදය)

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 10 ඡේදය.
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 5 - 24 ඡේද

පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන් සමඟ

- 20. පාලන භාරකාරීත්වය දරන සියලු තැනැත්තන් අස්තිත්වයේ⁷ කළමනාකරණයට සම්බන්ධවන්නේ නම් හැර විගණක විසින් අස්තිත්වය තුළ වංචා ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා කළමනාකාරීත්වයේ ක්‍රියාවලීන් පිළිබඳව පාලන භාරකාරීත්වය දරණ තැනැත්තන් සිය පාලනය ක්‍රියාත්මක කරන ආකාරය සහ මෙම අවදානම් අඩුකිරීම සඳහා කළමනාකාරීත්වය ස්ථාපනය කර ඇති අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමගැන අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.
- 21. පාලන භාරකාරීත්වය දරණ සියලු තැනැත්තන් අස්තිත්වයේ කළමනාකාරණයට සම්බන්ධවන්නේ නම් හැර අස්තිත්වයට බලපෑමක් සිදුවිය හැකි කිසියම් සත්‍ය වශයෙන් සිදුවූ හෝ සැක කරන හෝ වෝදනා කළ හැකි වංචාවන් පිළිබඳ ඔවුන්හට දැනුමක් තිබේදැයි නිර්ණය කිරීමට විගණක විසින් පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන්ගෙන් විමසීම් කළයුතුය. මෙම විමසුම් කරනුයේ එක් අතකින් කළමනාකාරීත්වයෙන් කළ විමසුම් සඳහා ලැබූ ප්‍රතිචාර තහවුරු කරගැනීම සඳහාය.

හඳුනාගත් අසාමාන්‍ය සහ අනපේක්ෂිත සම්බන්ධතා

- 22. විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටිය ඉටු කිරීමේදී, වංචා නිසා වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම ඇඟවෙන, ආදායම් ගිණුම් හා සම්බන්ධ වන දෑ, ඇතුළුව අසාමාන්‍ය හා අනපේක්ෂිත සම්බන්ධතා හඳුනාගන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණක ඇගයීම් කළයුතුය.

වෙනත් තොරතුරු

- 23. විගණක විසින් ලබාගත් වෙනත් තොරතුරු වලින් වංචා නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම ඇඟවෙන්නේද යන්න විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතුය. (යොමුව: අ22 ඡේදය)

වංචා අවදානම් සාධක ඇගයීම

- 24. වෙනත් අවදානම් ඇස්තමේන්තු ක්‍රියාපටිපාටීන් සහ අදාළ ක්‍රියාකාරකම් ඉටුකිරීමෙන් ලබාගත් තොරතුරු වලින් එකක් හෝ ඊට වැඩිගණනක වංචා අවදානම් සාධක පවතීද යන්න පිළිබඳව ඇඟවීමක් තිබේද යන්න පිළිබඳව විගණක ඇගයීම් කළයුතුය. වංචා අවදානම් සාධකයන්, අන්‍යාවශ්‍යයෙන්ම වංචාවක පැවැත්ම නොහැඟවෙන අතරේම වංචාවක් සිදුවී ඇති තත්වයන්හිදී ඒවා නිතර දක්නට ලැබෙන අතර එබැවින් වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් ඇඟවිය හැකිය, (යොමුව: අ23 - අ27 ඡේද)

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.

- 25. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී, සහ සැදැහුම් මට්ටමේදී ගනුදෙනුවල පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම්⁸ සඳහා වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම් විගණක විසින් හඳුනාගෙන තක්සේරු කළයුතුය.
- 26. වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම හඳුනාගැනීමේ සහ තක්සේරු කිරීමේදී, ආදායම් හඳුනාගැනීමේදී වංචාවක අවදානමක් තිබේ යයි යන උපකල්පනය මත විගණන පදනම් වියයුතු අතර එවැනි අවදානම් ඇතිවීමට කුමන වර්ගයේ අයහාර, අයහාර ගනුදෙනු හෝ සැදැහුම් හේතුවුවාද යන්න ඇගයිය යුතුය. කාර්යභාරයේ කරුණක් අනුව, පූර්වකල්පනය අදාළ නොවේයයි විගණක නිගමනය කළවිට සහ ඒ අනුව අයහාර හඳුනාගැනීම වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම් ලෙස, හඳුනානොගත්විට අවශ්‍ය ලේඛනගත කිරීම 47 වන ඡේදයෙන් නියම කරයි. (යොමුව, ඡේද අ28 - අ30)
- 27. වංචා නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල එම තක්සේරු කළ අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානමක් ලෙස විගණක සැලකිය යුතු අතර ඒ අනුව විගණක විසින් මෙතෙක් කර නොමැති ප්‍රමාණයට එවැනි අවදානම් හා අදාළ අස්තිත්වයක් පාලන ක්‍රියාකාරකම් ද ඇතුළත් අදාළ පාලනයන් පිළිබඳව අවබෝධයක් විගණක ලබාගත යුතුය. (යොමුව, අ31 - අ32 ඡේද)

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම

සමස්ථ ප්‍රතිචාර

- 28. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී⁹ වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම් සලකා බැලීම සඳහා විගණක විසින් සමස්ථ ප්‍රතිචාර නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව: අ33 ඡේදය)

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, "පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන් සමඟ සංනිවේදනය කිරීම" 13 ඡේදය.

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 25 ඡේදය

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 5 ඡේදය.

29. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම සලකා බැලීම සඳහා සමස්ථ ප්‍රතිචාරය නිර්ණය කිරීමට විගණක විසින්;

(අ) වැදගත් කාර්යභාරයන්හි වගකීම පවරනු ලබන පුද්ගලයන් ලෙස දැනුම, කුසලතාවය සහ හැකියාව පිළිබඳ කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන එවැනි පුද්ගලයින් අනුයුක්ත කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම සහ කාර්යභාරය සඳහා වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානමේ විගණකගේ තක්සේරුවක්. (යොමුව අ34 - අ35 ඡේද)

(ආ) සමහරවිට ඉපැයීම් කළමනාකරණය කිරීමට වැයම් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වංචා සහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණයක් සේ හැඟියන විශේෂයෙන්ම විෂයානු බද්ධ මැනීම් සහ සංකීර්ණ ගනුදෙනුවල සම්බන්ධ වූ කරුණුවලදී අස්තිත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ යෙදවීම සිදුකර තිබේදැයි ඇගයීමට ලක් කළයුතුය; සහ

(ඇ) විගණන පටිපාටියේ ස්වභාවය, ප්‍රමාණය කාල නිර්ණය තෝරා ගැනීමේදී කලින් කිව නොහැකි මූලිකාංගයක් අන්තර්ගත කිරීම (යොමුව, අ36 ඡේදය)

වංචා නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානම මත වන ප්‍රතිචාර සඳහා සැදැහුම් මට්ටමේ විගණනයේ පටිපාටීන්

30. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 ප්‍රකාරව ඒවායේ ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය සැදැහුම් මට්ටමේදී¹⁰ වංචාවක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර වන අමතර විගණන පටිපාටීන් විගණක සැලසුම්කර ඉටුකළ යුතුය (යොමුව: අ37 - 40 ඡේද)

කළමනාකරණය විසින් පාලනයන්ට අධිගාමීව කටයුතු කිරීමේ අවදානමට ප්‍රතිචාර ලෙස වන විගණන පටිපාටීන්

31. එසේ නොමැතිව සඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන ලෙස පෙනෙන පාලනයන් හට අධිගාමීව කටයුතු කර ගිණුම්කරණ වාර්තා වැරදි ලෙස සකස්කොට වංචනික ආකාරයකට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට හැකි සුවිශේෂී තත්ත්වයක කළමනාකාරිත්වය සිටී. කළමනාකාරිත්වය පාලනයන්ට අධිගාමීව කටයුතු කිරීමේ අවදානමේ මට්ටම අස්තිත්වයෙන් අස්තිත්වයට වෙනස් වන නමුදු, එය එසේ වුවත් අවදානම සියලුම අස්තිත්වයන් සඳහා පවතී. එවැනි අධිගාමීක ක්‍රියා සිදුවීමේ ස්වභාවය කලින් කිව නොහැකි නිසා එය වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම් වන අතර ඒ අනුව එය සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානමකි.

32. කළමනාකාරිත්වය අධිගාමීව කටයුතු කිරීම නිසා වන අවදානමේ විගණකගේ තක්සේරුව කුමක් වුවත් විගණක විසින් පහත සඳහන් විගණක ක්‍රියාපාටි සැලසුම් කර ඉටුකළ යුතුය.

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමේදී පොදු ලෙජරයේ සටහන් කර ඇති ජර්නල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපුම්වල යෝග්‍යත්වය පරීක්ෂා කිරීම, එවැනි පරීක්ෂා සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටු කිරීමේදී විගණක විසින්,

- (i) ජර්නල් සටහන් සහ වෙනත් ගැලපුම් සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී යෝග්‍ය නොවන හෝ අසාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් වලට සම්බන්ධව මූල්‍ය වාර්තාකරන ක්‍රියාවලියේ නිරත වන තැනැත්තන්ගෙන් විමසුම් කිරීම.
- (ii) වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ දී කරන ලද ජර්නල් සටහන් සහ වෙනත් ගැලපුම් තෝරා ගැනීම සහ;
- (iii) කාලපරිච්ඡේදය පුරාම වූ ජර්නල් සටහන් සහ වෙනත් ගැලපුම් පරීක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සලකා බැලීම.

(ආ) අභිනතභාවය සඳහා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කර සිදුවීම අභිනතභවක් ඉදිරිපත් කරන්නේද යන වග ඇගයීම. කිසිවක් වෙනොත් වංචාවක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම නියෝජනය කෙරේ. මෙම සමාලෝචනය ඉටු කිරීමේදී විගණක විසින්,

- (i) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු කිරීමේ කළමනාකාරිත්වය විනිශ්චයන් සහ තීරණයන් ගත්තේද යන්න ඇගයිය යුතුය. ඒවා තනි තනිව ගත් කළ පිළිගත හැකි සාධාරණ වූවත්

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 6 ඡේදය.

අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය පැත්තෙන් ගත්කළ පිළිගත හැකි අභිනතබවක් ඇඟවේ නම් එය වංචාවක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම නියෝජනය වේ. එසේ නම් විගණක විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමස්ථයක් වශයෙන් ගෙන නැවත අගය කළයුතුය සහ;

(ii) පෙර වර්ෂවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පිළිබිඹු වන වැදගත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවලට අදාළ වන විනිශ්චයන් සහ උපකල්පන අතීතයට බලපාන පරිදි සමාලෝචනය කිරීම. (යොමුව: අ45 - අ47 ඡේද)

(ඇ) අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවලින් බාහිරව සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සඳහා හෝ වෙනත් ලෙසකින් විගණනය කරගෙන යනවිට ලබාගත් වෙනත් තොරතුරු සහ අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව විගණකගේ අවබෝධය අනුව අසාමාන්‍ය ලෙස පෙනෙන ගනුදෙනු සඳහා ව්‍යාපාර තාර්කිකත්වය (එසේ නොවන බව) අනුව ගනුදෙනුව වත්කමක් අවනතු කිරීමට හෝ වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ නියැලීම සඳහා ඒවා ඇතුළත් කළාද යන්න පිළිබඳ ඉඟියක් කරන්නේද යන්න විගණක ඇගයීම් කළයුතුය. (යොමුව: අ48 ඡේදය)

33. කළමනාකාරිත්වය විසින් පාලනයන් අධිගාමී කිරීමේදී හඳුනාගත් අවදානම් සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා ඉහත විශේෂිතව සඳහන් කර ඇති විගණන පටිපාටිවලට අමතරව වෙනත් විගණන පටිපාටි ඉටුකළ යුතුදැයි විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය. (එය නම් කළමනාකාරිත්වයේ අධිගාමී බව නිසා නිශ්චිත අතිරේක අවදානම් ඇතිවිට ඒවා 32 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතා ඇමතීමට ඉටුකරනු ලබන පටිපාටීන්ගේ කොටසක් ලෙස ආවරණය නොවේ.)

විගණන සාක්ෂි ඇගයීම (යොමුව: අ49 ඡේදය)

34. අස්තිත්වය පිළිබඳව විගණකගේ අවබෝධය සමග මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුකූලදැයි සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේදී විගණනය අවසන් වීමට ආසන්නයේ ඉටුකරන විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කර ඇත්ද යන්න විගණක ඇගයීම් කළයුතු අතර වංචාවක්නිසා කලින් හඳුනානොගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානමක් ඇඟවේ. (යොමුව: අ50 ඡේදය)

35. විගණක අවප්‍රකාශනයක් හඳුනාගතහොත් එම අවප්‍රකාශනය වංචාවක් පිළිබඳ ඇඟවීමක්ද යන්න පිළිබඳව විගණන ඇඟයිය යුතුය. එවැනි ඇඟවීමක් තිබේනම් අවප්‍රකාශනයේ බලපෑම එය වංචාවක එක් අවස්ථාවක හුදකලා සිදුවීමක් නොවියහැකි බව හඳුනාගනිමින් වෙනත් පැති කඩකට සම්බන්ධ, විශේෂයෙන්ම කළමනාකාරිත්ව නියෝජනයේ විශ්වාසදායකත්වය ගැන, විගණක ඇගයිය යුතුය. (යොමුව: අ51 ඡේදය)

36. ප්‍රමාණාත්මකවූ හෝ නොවූ අවප්‍රකාශනයක් විගණක හඳුනාගතහොත් එය වංචාවක් හෝ වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් වියහැකි බව සහ කළමනාකාරිත්වය (විශේෂයෙන්ම ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය) සම්බන්ධයයි විශ්වාස කිරීමට විගණකට හේතු ඇති විටක, වංචාවක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම සහ තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර ලෙසවූ විගණන පටිපාටීන් වල ස්වභාවය කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය ප්‍රතිඵලාත්මක බලපෑම පිළිබඳ තක්සේරුව විගණක නැවත ඇගයීම් කළයුතුය. කලින් ලබාගත් සාක්ෂි වල විශ්වාසදායකත්වය පිළිබඳ නැවත සලකා බලනවිට විගණක විසින් සේවකයන්, කළමනාකාරිත්වය හෝ තුන්වන පාර්ශ්වයන් සම්බන්ධ වූ වියහැකි දුස්සන්ධානයක් ඇතිවීමේ කරුණක්, තත්ත්වයක් පිළිබඳ ඇඟවීමක් වේදැයි යන්න පිළිබඳවත් විගණක සලකා බැලිය යුතුය. (යොමුව: අ53 ඡේදය)

37. වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇතැයි විගණක සනාථ කරන්නේ නම් හෝ ඔහුට නිගමනය කළ නොහැකි නම් විගණක විසින් විගණනය සඳහා ගමාවන්නා වූ අනුමිති ඇඟයිය යුතුය. (යොමුව: අ53 ඡේදය)

විගණකට විගණන කාර්යයභාරය තවදුරටත් ඉටුකිරීමට අපහසු වීම

38. වංචාවක් හෝ සැකකළ වංචාවක් නිසා පැනනගින අවප්‍රකාශනයක ප්‍රතිඵලයක් නිසා විගණකට අසාමාන්‍ය තත්ත්වයකට මුහුණදීමට සිදුවිය හැකිය. එය විගණනය තවදුරටත් ඉටුකිරීම පිළිබඳ විගණකගේ හැකියාව පිළිබඳ ප්‍රේනකාරී තත්ත්වයකට පත්විය හැකිය. එවිට විගණක විසින්,

(අ) විගණක පත්වීම කළ පුද්ගලයාට හෝ පුද්ගලයන්ට සමහර අවස්ථාවලදී නියාමන අධිකාරීන්ට විගණක වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් තිබේද යන්න ඇතුළුව අවස්ථාව අනුව උචිත වෘත්තීය සහ නීතිමය වගකීම් නිර්ණය කිරීම;

(ආ) අදාළ නීති සහ නියාමනයන් යටතේ ඉවත්වීම කළ හැකි වන අවස්ථාවේ කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම උචිතද යන්න සලකා බැලීම සහ;

(ඇ) විගණක ඉවත් වුවහොත්;

(i) කාර්යභාරයෙන් විගණකගේ ඉවත්වීම සහ ඉවත්වීමට හේතු කළමනාකාරිත්වයන් අදාළ මට්ටමේ සහ පාලන භාරකාරිත්වය දරන අය සමග සාකච්ඡා කිරීම; සහ

(ii) විගණක පත්වීම කරනු ලැබූ පුද්ගලයාට හෝ පුද්ගලයන්ට හෝ සමහර අවස්ථාවලදී නියාමන අධිකාරීන්ට විගණක කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම සහ ඒ සඳහා වූ හේතූන් වාර්තා කිරීමට වෘත්තීය හෝ නීතිමය අවශ්‍යතාවයක් තිබේදැයි විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව: අ54 - අ57 ඡේද)

ලිඛිත නියෝජනයන්

39. විගණක විසින් කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ උචිත පරිදි පාලන භාරකාරිත්වය දරන අයගෙන්;

- (අ) වංචා වැළැක්වීම හා අනාවරණය කරගැනීම සඳහා අභ්‍යන්තර පාලනය සැලසුම් කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම පිළිබඳ ඔවුන්, ඔවුන්ගේ වගකීම පිළිගන්නා බව;
- (ආ) වංචා හේතුකොටගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන සිදුවී තිබිය හැකිවීමේ අවදානම පිළිබඳව කළමනාකරණය කරන ලද තක්සේරුවේ ප්‍රතිඵල ඔවුන් විසින් විගණකට හෙළිදරව් කරන ලද බව;
- (ඇ) පහත සඳහන් අය සම්බන්ධවී ඇති අස්තීත්වයට බලපෑමක් කෙරෙන වංචාවක් හෝ සැකකරන වංචාවක් පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයට අවබෝධය විගණකට හෙළිදරව් කරන ලද වග,
 - (i) කළමනාකාරිත්වය;
 - (ii) අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ වැදගත් කාර්යභාරයක් කරන සේවකයින්; හෝ
 - (iii) වංචාවක් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණවත් බලපෑමක් වියහැකි අන් අය.
- (ඈ) අස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට බලපෑම්වන ඕනෑම වංචාවක් පිළිබඳ වෝදනාවක්, සැකකරන වංචාවක් පිළිබඳව සේවකයන්, හිටපු සේවකයන්, විශ්ලේෂකයන්, නියාමනයන් සහ වෙනත් අය විසින් කරනලද සන්නිවේදනයන් පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අවබෝධය විගණකට හෙළිදරව් කරන ලද වග පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජන ලබාගත යුතුය. (යොමුව: ඡේද අ58 - අ59)

කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන කාර්යභාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය

- 40. විගණක විසින් වංචාවක් හඳුනාගතහොත් හෝ වංචාවක් පැවතිය හැකි බවට තොරතුරු ලබාගෙන ඇතිවිටෙක වංචා අනාවරණය කරගැනීම සහ වැළැක්වීම ඔවුන්ගේ වගකීම වලට අදාළ කරුණක් වන සහ ප්‍රාරම්භ වගකීමක් දරන අයවලුන්හට දැන්වීමේ කාර්යය සඳහා විගණක සොයාගත් කරුණු කාලානුරූප පදනමක් මත කළමනාකාරිත්වයේ උචිත මට්ටම් වෙත සන්නිවේදනය කළයුතුය. (යොමුව: අ60 ඡේදය)
- 41. පාලන භාරකාරිත්වය දරන සියලු තැනැත්තන් අස්තීත්වයේ කළමනාකාරිත්වයට සම්බන්ධ වන්නේ නම් මිස හැර පහත සඳහන් අයවලුන් සම්බන්ධවන වංචාවක් හෝ සැකකරන වංචාවක් විගණක විසින් හඳුනාගතහොත් විගණක මෙම කරුණු කාලානුරූපී පදනමක් මත පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන්හට සන්නිවේදනය කළයුතුය.
 - (අ) කළමනාකාරිත්වය
 - (ආ) අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ වැදගත් කාර්යභාරයක් කරන සේවකයන්,
 - (ඇ) වංචාවක් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණවත් බලපෑමක් විය හැකි අන් අය.
 කළමනාකාරිත්වය සම්බන්ධවන වංචාවක් පිළිබඳ විගණක සැකකරන්නේ නම් විගණක විසින් මෙම සැකසිතීම ගැන පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් හට එය සන්නිවේදනය කර විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමට අවශ්‍ය වන විගණන ක්‍රියාපටිපාටියේ ස්වභාවය, කාලවකවානුව, ප්‍රමාණය පිළිබඳව ඔවුන් සාකච්ඡා කළයුතුය. (යොමුව: අ61 - අ63)
- 42. විගණකගේ විචාර බුද්ධිය අනුව වංචාවක් හා අදාළ වෙනත් ඕනෑම කරුණක් පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන්ගේ වගකීම්වලට අදාළ වන්නේ නම් විගණක ඔවුන් සමඟ සන්නිවේදනය කළයුතුය. (යොමුව: අ64 ඡේදය)

නියාමන සහ බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරීන් වෙත සන්නිවේදනය කිරීම

43. විගණක විසින් වංචාවක් හෝ වංචාවක් පිළිබඳ සැකයක් හඳුනාගත් විට එම සිදුවීම හෝ සැකය අස්තීත්වයෙන් බාහිර පාර්ශ්වයකට වාර්තා කිරීමට විගණකට වගකීමක් වේ දැයි නිර්ණය කළයුතුය. සේවාදායකයාගේ තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය රැකීම විගණකගේ වෘත්තීය යුතුකමක් වන නිසා එවැනි වාර්තා කිරීම් වළක්වාලිය

හැකිවුවත් විගණකගේ නෛතික වගකීම් සමහර තත්ත්වයන් යටතේ රහස්‍යභාවයේ යුතුකම අභිබවා යා හැකිය. (යොමුව: අ65 - අ67 ඡේද)

ලේඛනගත කිරීම

44. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹¹ හි අවශ්‍යකරන පරිදි අස්තිත්වය එහි පරිසරය සහ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානමේ තක්සේරුව පිළිබඳව විගණකගේ අවබෝධය පහත සඳහන් වන විගණන ලේඛනගත¹² කිරීමට විගණක ඇතුළත් කළයුතුය.

- (අ) අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වංචාව නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවලට නැඹුරුවීම සම්බන්ධයෙන් කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් අතර සාකච්ඡා වලදී එළඹුණ වැදගත් තීරණ,
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී සහ සැදුණු මට්ටමේදී වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් සහ තක්සේරුකළ අවදානම්,

45. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330¹³ න් අවශ්‍යකරන පරිදි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් අවදානම්වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර ලේඛනගත කිරීම් තුළ විගණක පහත දෑ ඇතුළත් කළයුතුය.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී වංචාවන් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානමට සමස්ථ ප්‍රතිචාර සහ විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය සහ එම පටිපාටීන්ට සැදැහුම් මට්ටමේදී වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම සමග වන බැඳීම.
- (ආ) කළමනාකරණය පාලනයක් අධිගාමීකව කටයුතු කිරීමේ අවදානම ඇමතීම සඳහා සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටීන් ඇතුළුව විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵලයන්.

46 වංචා සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයට පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන්ට නියාමනයන්ට සහ වෙනත් අයහට කළ සන්නිවේදනයන් විගණන ලේඛනගත කිරීම්වලට ඇතුළත් කළයුතුය.

47. අයභාර හඳුනාගැනීමට අදාළ වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානමක් තිබේයයි පූර්ව කල්පනය කාර්යභාරයේ තත්ත්වය අනුව අදාළ නොවේ යයි විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් එම නිගමනයට එළඹීමට වූ හේතු විගණක විසින් විගණන ලේඛනගත කිරීමේ ඇතුළත් කළයුතුය.

ව්‍යවහාර කිරීම සහ වෙනත් පහදාදීමේ වැදගත් දෑ

වංචාවක ගතිලක්ෂණ (යොමුව: 3 ඡේදය)

අ1. වංචාව, වංචා සහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණයක් වේවා නැතහොත් වත්කම් අවනතු කිරීමක් වේවා, වංචාවක් කිරීම කෙරෙහි යොමුව දිරිගැන්වීමක්, හෝ බලපෑමක්ද එය කිරීමට හොඳ අවස්ථාවක් යෙදී ඇතැයි ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීමටද ඒ ක්‍රියාව ගැන යම් තර්කානුකූල සාධාරණීයකරණයක් කිරීමටද පහසු කිරීමක් සිදුවේ.

- විශේෂයෙන්ම මූල්‍ය ඉලක්ක සපුරාලීමට අස්තිත්වයක් අපොහොසත් වීම නිසා කළමනාකාරීත්වයට වන විපාක සැලකිය යුතු තරම් නිසා අපේක්ෂිත ඉපයීම් ඉලක්ක (සමහර විට අතාවික) හෝ මූල්‍ය ප්‍රතිඵල ළඟාකරගන්නා ලෙස කළමනාකාරීත්වයට බලපෑම් එල්ල වීම වංචා සහගත ලෙස මූල්‍ය වාර්තාකරණය කිරීම දිරිගැන්වීමට පීඩනයක් එල්ල කිරීමට සිදුවිය හැකි අවස්ථා පැවතිය හැකිය. ඒ හා සමානව උදාහරණ වශයෙන් පුද්ගලයෙක් ඔවුන්ට ඇති වත්කම්වලට වඩා ඉහලින් ජීවත්වීමට යාම නිසා ඔවුන්ට වත්කම් අපහරණය කිරීමට දිරිගැන්වීමක් ඇතිවිය හැකිය.
- අභ්‍යන්තර පාලනය අභිබවා කටයුතු කළහැකියයි පුද්ගලයෙකු විශ්වාස කරනවිට වංචාවන් සිදුකිරීමට ප්‍රත්‍යක්ෂ අවස්ථාවක් පවතී. උදාහරණ වශයෙන් තනි පුද්ගලයෙක් දඩ්ලෙස විශ්වාස කරන තත්ත්වයක සිටීම නිසා හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයේ නිශ්චිත උෞණතා පිළිබඳවද ඔහුගේ දැනුම නිසා.
- වංචනික ක්‍රියාවක් කිරීම පුද්ගලයකුට තර්කානුකූල කිරීමට පුළුවන් විය හැකිය. සමහර පුද්ගලයන්ට දැනුවත්ව හා හිතාමතා වංක ක්‍රියාවක් සිදුකිරීමට ඔවුන්ට ඉඩදෙන ආකල්පයක්, වරිනයක් හෝ සදාචාරාත්මක අගය මාලාවක් සතුව තිබීම. කෙසේ වුවද අනෙක් අතට අවංක පුද්ගලයන් ඔවුන් මත ප්‍රමාණවත් පීඩනයක් ඇති කරන පරිසරයකදී වංචා සිදුකළ හැක.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 32 ඡේදය.
¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 "විගණන ලේඛනගත කිරීම" 8 - 11 ඡේදයන් සහ ඡේදය අ6.
¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 28 ඡේදය.

අ2. වංචා සහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණයට වටිනාකම් අත්හැරීම හෝ මූල්‍ය වාර්තා පරිශීලකයන් හිතාමතා මූල්‍ය කිරීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කිරීම ඇතුළත්ව උවමනාවෙන් කරන ලද අවප්‍රකාශන ද සම්බන්ධ වේ. අස්තිත්වයේ ලාභදායකත්වය සහ කාර්ය සාධනය පිළිබඳ මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිත කරන පරිශීලකයන්ගේ අවබෝධ කරගත හැකි බව හිතාමතා මූල්‍ය කිරීම අස්තිත්වයේ ඉපයීම් කළමනාකාරිත්වය විසින්ම කළමනාකරණය කිරීම මගින් එය සිදුවිය හැකිය. එවැනි ඉපයීම් කළමනාකරණය කිරීම් සුලු ක්‍රියාවන් හෝ උචිත නොවන උපකල්පන මත ගැලපුම් සහ කළමනාකරණය විසින් විනිශ්චයයන් වෙනස් කිරීම මගින් පටන් ගැනීමට පුළුවන. බලපෑම් සහ දිරිගැන්වීම් මෙම ක්‍රියාවන් වැඩිවීමට මගපෑදිය හැකිවීම ප්‍රතිඵල වශයෙන් ඒවා වංචා සහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණය දක්වා විහිදිය හැක. එවැනි තත්ත්වයන් වෙළඳපල අපේක්ෂාවන් සපුරාගැනීම සඳහා වූ පීඩනයන් නිසා හෝ කාර්ය සාධනය පදනම මත වන ගෙවීම් උපරිම කරගැනීමේ අභිප්‍රාය නිසා හිතාමතාම කළමනාකාරිත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අන්දමේ අවප්‍රකාශන සහිතව වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ නියැලෙන තත්ත්වයකට පත්වීම අනුව සිදුවිය හැකිය. තවත් සමහර අස්තිත්වයන්ගේ කළමනාකාරිත්ව බදු බැඳියාව අවම කිරීමට ඉපයීම් ප්‍රමාණවත් වටිනාකමකින් අඩු බව දැක්වීමටත් බැංකු මූල්‍ය ලබාගැනීම සඳහා ඉපයීම් වැඩියෙන් දැක්වීමටත් පෙළඹිය හැකිය.

අ3. වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය පහත සඳහන් ආකාර වලින් සම්පූර්ණ කරගැනීමට හැකිය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කරනු ලබන ආධාරක ලිපිලේඛන හෝ ගිණුම්කරණ වාර්තා වෙනස් කිරීම හෝ වරදවා දැක්වීම හෝ වෙනස් කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සිදුවීම්, ගනුදෙනු හෝ වැදගත් තොරතුරු අවනිදේශනය කිරීම හෝ උවමනාවෙන් අත්හැරීම.
- වටිනාකම්වල, වර්ගීකරණය, ඉදිරිපත් කරන ආකාරය සහ හෙළිදරව් කිරීමේ හා අදාළ ගිණුම්කරණ මූලධර්ම වේතනිකව වැරදි ලෙස ව්‍යවහාර කිරීම.

අ4. එසේ නොවෙත අවස්ථාවලදී සඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන පාලනයන් අභිබවා යාමේ කළමනාකාරිත්වයේ සම්බන්ධතාවය නිසා බොහෝවිට ව්‍යාජ මූල්‍ය වාර්තාකරණයක් සිදුවේ. කළමනාකාරිත්වය විසින් පාලනයන් අභිබවා පහත සඳහන් ශිල්පීය ක්‍රම වැනි දෑ මගින් වංචා සිදුකළ හැකිය.

- මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල වැරදි ආකාරයට දැක්වීමට හෝ වෙනත් අරමුණු ඉටුකරගැනීමට විශේෂයෙන්ම ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට ආසන්නයේදී ව්‍යාජ ජර්නල් සටහන් තැබීම.
- ගිණුම් ශේෂයන් ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා භාවිත කළ විනිශ්චයන් වෙනස් කිරීම හා උපකල්පන අයෝග්‍ය ලෙස ගැලපීම.
- වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී සිදුවූ සිද්ධීන් සහ ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගැනීම නියමිත දිනට කලින් සිදුකිරීම හෝ ප්‍රමාද කිරීම හෝ අත්හැරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් කළ වටිනාකම් වලට බලපෑමක් සිදුවිය හැකි කරුණු සැඟවීම හෝ හෙළිදරව් නොකර සිටීම.
- අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය හෝ මූල්‍ය කාර්යසාධනය අවනිදේශනය කර දැක්වීම සඳහා ව්‍යුහගත කළ සංකීර්ණ ගනුදෙනුවල නිරත වීම.
- වැදගත් සහ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනුවල සහ වාර්තා වෙනස් කිරීම.

අ5. වත්කම් අවනතු කිරීමට අස්තිත්වය සතු වත්කම් හොරකම් කිරීම සම්බන්ධ වන අතර, බොහෝවිට සේවකයන් සාපේක්ෂව කුඩා වටිනාකමෙන් ප්‍රමාණාත්මක නොවන ප්‍රමාණයෙන් මෙසේ කරයි. කෙසේ වෙතත් එය අනාවරණය කර ගැනීමට අපහසු ආකාරයෙන් අවනතු කිරීම සැඟවීමට හෝ වසන් කිරීමට ඇති තත්ත්වයක් තිබෙන හෙයින් කළමනාකාරිත්වයද සහභාගි වියහැකිය. පහත සඳහන් දෑ ඇතුළුව වත්කම් අවනත කිරීම ක්‍රම කීපයකින් ඉටු කරගත හැකිය.

- ලැබීම් වංචා කිරීම (උදාහරණ වනුයේ, ලැබිය යුතු ගිණුම් වලින් වූ එකතු කිරීම් අවනතු කිරීම, හෝ ලියාහැරී ගිණුම්වලින් ලැබීම් පුද්ගලික බැංකු ගිණුම්වලට යැවීම)
- භෞතික වත්කම් හෝ බුද්ධිමය දේපළ සොරකම් කිරීම (උදාහරණ පෞද්ගලික පරිහරණය හෝ විකිණීම සඳහා බඩු තොග සොරකම් කිරීම යලි විකිණීම සඳහා අබලි ද්‍රව්‍ය සොරකම් කිරීම තරඟකරුවන් සමග දුස්සන්ධානගත වී තාක්ෂණික දත්ත ප්‍රතිලාභ ගෙවීමක් ලබාගැනීමට හෙළිදරව් කිරීම)

- අස්තිත්වයට නොලැබෙන භාණ්ඩ හෝ සේවා සඳහා මුදල් ගෙවීමට සැලැස්වීම (උදාහරණ වශයෙන් වෙළඳුන්ට ගෙවීම, මිල ගණන් වැඩිකර භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමෙන් මිලදී ගන්නා නියෝජනයන්ට වෙළඳුන්ට සන්නේෂම් ගෙවීම, ව්‍යාජ සේවකයන්ට ගෙවීම් කිරීම)
- අස්තිත්වයේ වත්කම් පුද්ගලික පරිහරණය සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගැනීම (උදාහරණ පෞද්ගලික ණයක් හෝ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයකට ණයක් ලබාගැනීම සඳහා අස්තිත්වයේ වත්කම් ඇපයක් ලෙස පාවිච්චි කිරීම)

වත්කම් අවනතු කිරීම බොහෝවිට වත්කම් අස්ථානගත වී ඇතැයි හෝ නිසි අනුමැතියක් නොමැතිව ඇපයට තබා ඇතැයි ඇඟවීමට ව්‍යාජ හෝ නොමඟයවන සුලු වාර්තා හෝ ලේඛන සමගින් බොහෝවිට සිදුවේ.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන් සඳහා විශේෂිත සලකා බැලීම.

අ6. වංචාවක් සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ විගණකගේ වගකීම්, නීතියේ ප්‍රතිඵලයන්, නියාමනයන් හෝ රාජ්‍ය අංශයට අදාළවන වෙනත් අධිකාරීන් හෝ විගණකගේ නිල නියෝගය මගින් ආවරණය වේ. ඒ නිසාවෙන් රාජ්‍ය අංශයේ විගණකගේ වගකීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානමට පමණක් සීමා නොවිය හැකි අතර, වංචාවක අවදානමේ පුලුල් වගකීම් සලකා බැලීමද අදාළ විය හැකිය.

වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය (යොමුව: 12 - 14 ඡේද)

අ7. වෘත්තීය සංශයභාවයක් පවත්වාගෙන යාමෙන් ලබාගත් තොරතුරු සහ විගණන සාක්ෂි අනුව වංචාවන් නිසා වූ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පවතින බව ඇඟවීමක් තිබේදැයි දිගටම ප්‍රශ්න කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. විගණන සාක්ෂි ලෙස භාවිත කළයුතු තොරතුරු වල විශ්වාසදායකත්වය සහ අදාළවන පරිදි ඒවා පිළියෙල කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම පිළිබඳ පාලනයන් සලකා බැලීම් එයට ඇතුළත්ය. වංචාවක ගතිලක්ෂණ හේතුවෙන් වංචාවක් නිසාවන අවප්‍රකාශනයක අවදානම සලකා බැලීමේදී විශේෂයෙන්ම විගණකගේ වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය වැදගත් වේ.

අ8. අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන්ගේ අවංකභාවය සහ සෘජුකම පිළිබඳ පෙර අත්දැකීම් විගණකට නොසලකා හැරීම අපේක්ෂා කළ නොහැකි වුවත්, වාතාවරණයේ වෙනස්වීමක් සිදුවී තිබිය හැකිවීමේ හේතුව නිසා, වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම සලකා බලන විට විගණකගේ වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය විශේෂයෙන්ම වැදගත් වේ.

අ9. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුව ඉටුකරන විගණනයකදී කලාතුරකින් ලිපිලේඛන වල සත්‍ය බව තහවුරු¹⁴ කිරීම ඇතුළත් වන අතර විගණක ඒ සඳහා පුහුණුව ලැබූ හෝ සත්‍යතාවය තහවුරු කිරීමේ විශේෂඥයෙකු ලෙස සැලකීමට අපේක්ෂා නොකෙරේ. කෙසේ වෙතත්, විගණක ලියවිල්ලක් නිර්ව්‍යාජ නොවන ලෙස පිළිගැනීමට හෝ ලියවිල්ලක ඇති කොන්දේසි විකරණය කර එය විගණකට අනාවරණය කර නොමැති බව විශ්වාස කිරීමට හේතුවන තත්ත්වයක් විගණක හඳුනාගන්නා විට ඒවා තවදුරටත් විමර්ශනය කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාපටිපාටි වලට,

- තුන්වන පාර්ශ්වයකින් සනාථ කිරීම සෘජුව ලබාගැනීම.
- ලේඛනයේ සත්‍ය බව තහවුරු කිරීමට විශේෂඥයෙකුගේ වැඩ භාවිත කිරීම, ඇතුළත් විය හැකිය.

කාර්යභාරයේ නියැලෙන කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡා කිරීම (යොමුව: 15 ඡේදය)

අ10. වංචා නිසා අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලට හාජනය වීමේ හැකියාව කාර්යභාරයේ නියැලෙන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් සමග සාකච්ඡා කිරීම.

- වංචා නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයකට හාජනය වන්නේ කෙසේද, කුමන ස්ථානවලදීද යන්න, වඩාත් පළපුරුද්දක් ඇති කාර්යභාරයේ නියැලී කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් ඔවුන්ගේ ඇතුළු පැත්ත දනගැනීමේ බුද්ධිය හුවමාරු කරගැනීමට මෙමගින් අවස්ථාව සැලසේ.
- එවැනි හාජනයවීම් වලට සුදුසු ප්‍රතිචාර සලකාබැලීමක් සහ කාර්යයේ නියැලෙන කණ්ඩායමේ කුමන සාමාජිකයා නිශ්චිත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි මෙහෙයවිය යුතුදැයි නිර්ණය කිරීමට හැකියාවක් ලැබීමට.
- කාර්යයේ නියැලී කණ්ඩායම අතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල බෙදාදිය යුත්තේ කෙසේද සහ විගණකගේ අවධානයට ලක්විය හැකි යම් වංචාවක් පිළිබඳව වන වෛදනාවක් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාකළ යුත්තේ කෙසේද යන්න නිර්ණය කිරීමට විගණකට අවසර දේ.

අ11. මෙම සාකච්ඡාවට පහත සඳහන් දේ ඇතුළත් විය හැකිය.

- වංචා නිසා අස්තිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලට හාජනය වියහැක්කේ ඔවුන් විශ්වාස කරන පරිදි කෙසේද සහ කුමන අවස්ථාවලදී කළමනාකාරිත්වය විසින් වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය සිදුවන ආකාරය හා සඟවන ආකාරය සහ අස්තිත්වයේ වත්කම් අවනතු කළ හැක්කේ

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 අ47 ඡේදය.

කෙසේද යන්න ගැන කාර්යභාරයේ නියැලෙන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් අතර අදහස් හුවමාරු කරගැනීමක්;

- වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණයට තුඩු දෙන පරිදි ඉපයීම් කළමනාකරණය සිදුවන බව හඟවන තත්ත්වයන් සහ ඉපයීම් කළමනාකරණය සඳහා කළමනාකරණය අනුගමනය කිරීමට ඉඩ ඇති පරිචයන් සලකා බැලීමක්.
- අස්තිත්වයක කළමනාකාරිත්වයට හෝ වෙනත් තැනැත්තන්ට වංචාවක් සිදුකිරීමට දිරිගැන්වීමක් හෝ පීඩනයක් ඇති කිරීම වංචාවක් සිදුකිරීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව සලසන සහ කළමනාකාරිත්වය හෝ වෙනත් තැනැත්තන්ට වංචා සිදුකිරීමේ තර්කානුකූලභාවය පෙන්වන පරිසරය හෝ සංස්කෘතියක් ඇති කිරීමට බලපාන බව දන්නා අභ්‍යන්තර හා බාහිර සාධක සලකා බැලීමක්.
- අවනතු කරගැනීමට පාත්‍රවිය හැකි මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම්වලට ප්‍රවේශවීමට හැකියාව ඇති සේවකයින් සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ව අධීක්ෂණය කිරීම පිළිබඳව කළමනාකරණයේ මැදිහත් වීම ගැන සලකා බැලීමක්
- කළමනාකාරිත්වයේ හෝ සේවකයින්ගේ ජීවන රටාවේ හෝ හැසිරීමේ විගණනයේ නියුක්ත කණ්ඩායමේ අවධානය ලක්වී ඇති යම් අසාමාන්‍ය හෝ පැහැදිලි නොකළ වෙනස්වීම් සලකා බැලීමක්.
- වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ භව්‍යතාවය හා සමඟ නිසා මානසිකත්වය විගණනය පුරා පවත්වා ගැනීමේ වැදගත්කම ගැන අවධාරණය කිරීමක්.
- අහඹුවෙන් හමුවුවහොත් වංචාවක් සිදුව තිබීමේ හැකියාව හඟවන විවිධ ආකාරවල තත්ත්වයන් පිළිබඳ සලකා බැලීමක්.
- ඉටුකළයුතු විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණයට කලින් අනාවැකි පළ නොහැකි තත්ත්වයක් අඩංගු කළ හැක්කේ කෙසේද යන්න සලකා බැලීමක්.
- වංචා හේතුවෙන් අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවලට ලක්වීමේ හැකියාවට මුහුණදිය හැකි විගණන පටිපාටීන් තෝරා ගැනීම සහ ඇතැම් විගණන පටිපාටීන් වර්ග වෙනත් ඒවාට වඩා සඵලදායී ද නැද්ද යන්න පිළිබඳ සලකා බැලීමක්.
- විගණකගේ අවධානයට යොමුවී ඇති වංචා පිළිබඳ වූ යම් චෝදනා වේ නම් ඒ ගැන සලකා බැලීමක්.
- කළමනාකාරිත්වය විසින් පාලනයන් අභිබවා ක්‍රියාකිරීමේ අවදානම ගැන සලකා බැලීම.

අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය හා සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්

කළමනාකාරිත්වයේ විමසුම්

වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානමේ කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුව. (යොමුව : 17(අ) ඡේදය)

අ12. අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය සහ අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වන වගකීම කළමනාකාරිත්වය භාරගනී. ඒ අතර වංචා පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයේ තමන්ගේම තක්සේරුව සහ එය අනාවරණය කරගැනීමට සහ වැළැක්වීමට යොදා ඇති පාලනයන් පිළිබඳ විගණක කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසීම යෝග්‍ය වේ. එවැනි අවදානම් සහ පාලනයන්හි කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුවේ ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ සංඛ්‍යාතය අස්තිත්වයෙන් අස්තිත්වයට වෙනස්විය හැකිය. සමහර අස්තිත්වයන්හි කළමනාකාරිත්වය වාර්ෂික පදනමක් මත හෝ අඛණ්ඩ සමීක්ෂණයේ කොටසක් ලෙස සවිස්තරාත්මක තක්සේරුවක් සිදුකරයි. සමහර අස්තිත්වයන්හි කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුව ව්‍යුහගත නොවූ සහ නිරතුරුව සිදුනොවන ස්වභාවයක් ගනී. අස්තිත්වයේ පාලන පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීමට කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුවේ ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ සංඛ්‍යාතය විගණකට අදාළ වේ. උදාහරණ වශයෙන් වංචාවක අවදානම පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වය තක්සේරුවක් නොකිරීමට සමහර අවස්ථාවල කළමනාකාරිත්වය අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අඩු වැදගත්කමක් දක්වා තිබීම හැඟවීමක් විය හැකිය.

කුඩා අස්තිත්වයන් සඳහා නිශ්චිත සලකා බැලීම

අ13. සමහර අස්තිත්වයන්ගේ, විශේෂයෙන්ම කුඩා අස්තිත්වයන්ගේ කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුවේ අවධානය වියහැක්කේ සේවකයන්ගේ වංචා හා වත්කම් අවනතු කිරීමේ අවදානම් වෙතය.

වංචාවල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ ප්‍රතිචාර සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ ක්‍රියාවලිය (යොමුව: 17(අ) ඡේදය)

අ14. කළමනාකාරිත්ව ක්‍රියාවලියේ විවිධ ස්ථාන සහිත අස්තිත්වයන් සම්බන්ධයෙන් මෙහෙයුම් ස්ථාන හෝ ව්‍යාපාර බණ්ඩ සඳහා විවිධ මට්ටමේ සමීක්ෂණයන් ඇතුළත් විය හැකිය. වංචාවක අවදානමක් බොහෝදුරට පැවතිය හැකි විශේෂ මෙහෙයුම් ස්ථානයක් හෝ ව්‍යාපාර බණ්ඩයන් කළමනාකාරිත්වය විසින් හඳුනාගනු ලැබිය හැකිය.

කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ අස්තිත්වය තුළ සිටි අනෙක් අයගෙන් විමසීම් කිරීම (යොමුව: 18 ඡේදය)

අ15. කළමනාකරණයෙන් කරනු ලබන විගණකගේ විමසුම් වලින් සේවකයන්ගේ වංචා නිසා ඇතිවන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම ගැන ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු සපයාගත හැකිය. කෙසේවෙතත්, එවැනි විමසුම් වලින් කළමනාකරණය විසින් කරන ලද වංචා නිසා ඇතිවන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දක්වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම ගැන ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ලබාගැනීමේ හැකියාවක් ගැන අපේක්ෂාවක් තැබිය නොහැකිය. අස්තිත්වය තුළ සිටින වෙනත් අයගෙන් තොරතුරු විමසීමෙන් ඒ පුද්ගලයන්ගෙන් එසේ නොවීමසන්නේනම් සන්නිවේදනය නොකරන තොරතුරු විගණකට දැන්වීමට අවස්ථාවක් සැලසිය හැකිවේ.

අ16. වංචාවක් තිබෙන බව හෝ සැකකිරීමට විගණකට විමසුම් කළ හැකි අස්තිත්වය තුළ වූ වෙනත් පුද්ගලයන් සඳහා උදාහරණවලට;

- මූල්‍ය වාර්තාකරන ක්‍රියාවලියට ඍජුව සම්බන්ධනොවන මෙහෙයුම් වල නියුතු පුද්ගලයන්.
- විවිධ මට්ටමේ අධිකාරි බලතල ඇති පුද්ගලයන්.
- සංකීර්ණ හෝ අසමාන්‍ය ගනුදෙනු ආරම්භ කරන, සැකසීම සහ වාර්තා කරන සේවකයන් සහ එම සේවකයන්ව අධීක්ෂණය හා පාලනය කරන සේවකයන්,
- ආයතනය තුළ සේවයේ නිරත නීතිඥයන්,
- ප්‍රධාන වර්යාධර්ම නිලධාරියා හෝ ඒ හා සමාන පුද්ගලයා.
- වංචා පිළිබඳ වෝදනා සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම භාරව සිටින පුද්ගලයා හෝ පුද්ගලයන්.

අ17. බොහෝවිට වංචාවක් සිදු කිරීමට ඉතාමත් හොඳ තත්වයේ සිටින්නේ කළමනාකාරිත්වයය. ඒ අනුව, විමසුම් වලට කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රතිචාර අගය කිරීමේදී වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය ආකල්පයෙන් බලනවිට විමසුම් වලට වන ප්‍රතිචාර වෙනත් තොරතුරු සමග තහවුරු කරගැනීම අවශ්‍යවේයයි විගණක විනිශ්චය කළහැකිය.

අභ්‍යන්තර විගණන විමසුම් (යොමුව: 19 ඡේදය)

අ18. අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාකාරකම්¹⁵ ඇති අස්තිත්වයන්ගේ විගණනයන් සඳහා වන අවශ්‍යතාවයන් සහ උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610 මගින් ස්ථාපනය කෙරේ. වංචාවක් සම්බන්ධයෙන් එම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතාවයන් ක්‍රියාවට නැංවීමේදී විගණක විසින් පහත දැ ඇතුළත් නිශ්චිත අභ්‍යන්තර ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන් විමසිය හැකිය.

- වංචා අනාවරණය කරගැනීම සඳහා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් වර්ෂය තුළදී ඉටුකළ පටිපාටි කිසිවක් වේ නම්,
- එම පටිපාටිවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සොයාගත් කරුණුවලට කළමනාකාරිත්වය සතුටුදායක ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වූයේද,

පාලන කාර්යභාරකාරිත්වය දරන්නන් ක්‍රියාත්මක කළ කැපවීම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම (යොමුව: 20 ඡේදය)

අ19. අස්තිත්වයේ පාලන භාරකාරිත්වය පැවරී ඇති තැනැත්තන්ට, අවදානම් සමීක්ෂණය, මූල්‍ය පාලනය, නීති සමඟ අනුකූල වීම සඳහා වන අස්තිත්වයේ පද්ධති අධීක්ෂණය කරයි. බොහෝ රටවල සමායතන පාලන පරිචයන් හොඳින් දියුණු වී ඇති අතර අස්තිත්වයන් වංචාවක අවදානම තක්සේරු කිරීම සඳහා සහ අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනයන් පිළිබඳව පාලන කාර්යභාරය දරන්නන් කැපවීමකින් ක්‍රියාකාරි කාර්යභාරයක් ඉටුකරයි. පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් හා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් අස්තිත්වයෙන් අස්තිත්වයටද රටින් රටටත් වෙනස් විය හැකි බැවින් යෝග්‍ය තැනැත්තන්¹⁶ විසින් ක්‍රියාත්මක කරන කැපවීම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම පහසුවීම් වස් ඔවුන්ට පැවරී ඇති අදාළ වගකීම් පිළිබඳ විගණක අවබෝධකර ගැනීම වැදගත් වේ.

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 23 ඡේදය සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610 "අභ්‍යන්තර විගණකගේ වැඩ භාවිත කිරීම".
¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, අ1 - අ8 ඡේද අස්තිත්වයේ පාලන ව්‍යුහය හරිහැටි පැහැදිලි නැතිවිට විගණන සංනිවේදනය කළේ කා සමඟද.

අ20. කළමනාකාරිත්වයේ වංචාවලට අස්තිත්වය අවනත වීමට සිදුවීමේ ප්‍රවණතාවන් වංචා සිදුවීමේ අවදානමින් ඕදීමට අභ්‍යන්තර පාලනයේ ප්‍රමාණවත් බවක් කළමනාකාරිත්වයේ නිපුණතාවය හා අවංකතාවය පිළිබඳවත් සුපරීක්ෂාව පාලනය භාරදෙන ලබා ඇති තැනැත්තන් පාලනය කෙරෙහි බැල්ම හෙළන ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධය තුළින් ලබාගත හැකිවනු ඇත. එවැනි දෑ සාකච්ඡා කරන රැස්වීම් වලට සහභාගිවීමෙන් එම රැස්වීම්වල වාර්තා කියවීමෙන් හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන්ගෙන් විමසීම් කිරීම වැනි ක්‍රම ගණනාවකින් විගණකට මෙම අවබෝධය ලබාගත හැකිය.

කුඩා අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ21. සමහර අවස්ථාවලදී පාලන කාර්යභාරය දරන සියළුදෙනාට අස්තිත්වය පාලනය කිරීම් කාර්යයට සම්බන්ධ වේ. මෙය අවස්ථාවක් වන්නේ කුඩා අස්තිත්වයක තනි අයිතිකරුවකු අස්තිත්වය පාලනය කරනවිට වන අතර, මෙහිදී වෙන කිසිවකුට පාලනය කිරීමේ කාර්යභාරයේ භූමිකාවක් නොමැත. මෙවැනි අවස්ථාවලදී කළමනාකාරිත්වයෙන් වෙනස්ව සුපරීක්ෂාව නොමැති නිසා විගණකගේ පැත්තෙන් බලන කළ සාමාන්‍යයෙන් ඔහුට ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ගයක් නොමැත.

වෙනත් තොරතුරු සලකා බැලීම (යොමුව: 23 ඡේදය)

අ22. විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටින් භාවිතකර ලබාගත් තොරතුරු වලට අමතරව අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව ලබාගත් අනෙකුත් තොරතුරු වංචා නිසා සිදුවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම හඳුනාගැනීම සඳහා උපකාරීවිය හැකිය. කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් අතර පැවැත්වෙන සාකච්ඡාවේදී එවැනි අවදානම් හඳුනාගැනීමට උපකාරීවිය හැකි තොරතුරු සැපයිය හැකිය. ඊට අමතරව විගණකගේ සේවාදායකයින් භාරගැනීම සහ රඳවාගැනීම් ක්‍රියාවලිය තුළින් ලබාගත් තොරතුරු සහ උදාහරණයක් ලෙස අතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචනය කිරීමේ කාර්යභාරය වැනි අස්තිත්වයට ඉටුකළ වෙනත් කාර්යභාරයන්ගෙන් ලැබුණු පළපුරුද්ද වංචා නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීමට අදාළ විය හැකිය.

වංචා අවදානම් සාධකය ඇගයීම (යොමුව: 24 ඡේදය)

අ23. වංචාවක් සාමාන්‍යයෙන් සඟවනු ලැබිය යන සත්‍ය නිසා එය අනාවරනය කරගැනීම ඉතා අපහසු විය හැක. එසේ වුවත් වංචා සිදුකිරීමට ඉඩප්‍රස්ථා සැලසෙන හෝ වංචා සිදුකිරීම (වංචා අවදානම් සාධක) දිරිගන්වන හෝ බලපෑම් සඳහා වන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් විගණකට හඳුනාගතහැකිය. උදාහරණ වශයෙන්,

- අතිරේක ස්කන්ධ මූල්‍යකරණය ලබාගැනීම සඳහා තෙවන පාර්ශ්වයන්ගේ අපේක්ෂාවන් සපුරාලීමේ අවශ්‍යතාවයන් වංචාවක් කිරීමට පීඩනයක් ඇතිකරයි.
- තාත්වික නොවන ලාභ ඉලක්කයන් ළඟාකර ගතහොත් සැලකිය යුතු අන්දමේ විශාල ප්‍රසාද මුදලක් ගෙවීම වංචා සිදුකිරීමට දිරිගැන්වීමක් කෙරේ.
- සඵල නොවූ පාලන පරිසරයක් වංචා සිදුකිරීමට ඉඩ ප්‍රස්ථා සලසයි.

අ24. වංචා අවදානම් සාධක ඒවායේ වැදගත්කම අනුව අනුපිළිවෙලට පහසුවෙන් දැක්විය නොහැක. වංචා අවදානම් සාධකවල වැදගත්කම ඉතා පුළුල් ලෙස වෙනස් වේ. නිශ්චිත තත්ත්වයන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම නොපවතින අවස්ථාවලදීද අස්තිත්වයන්හි මෙම සාධක වලින් සමහරක් දක්නට ඇත. ඒ අනුව වංචා අවදානම් සාධකයක් පවතීද යන්න සහ වංචා නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී එය සලකාබැලිය යුතුද යන්න තීරණය කිරීමට විගණකට වෘත්තීය විනිශ්චය අවශ්‍ය වේ.

අ25. වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණයට හා වත්කම් අවනතු කරගැනීම සම්බන්ධ වන අවදානම් සාධක සඳහා උදාහරණ 1 වන පරිච්ඡේදයේ ඉදිරිපත් කර ඇත. වංචාවක් සාමාන්‍යයෙන් පවතින අවස්ථාවල ඇති කොන්දේසි තුනක් පදනම් කරගෙන මෙම නිදර්ශනාත්මක අවදානම් සාධකයන් වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ.

- වංචාවක් කිරීමට දිරිගැන්වීමක් හෝ පීඩනයක් තිබීම.
- වංචාවක් කිරීමට ඇතැයි සිතිය හැකි හොඳ අවස්ථාවක්.
- වංචනික ක්‍රියාවක් සාධාරණීය කිරීමේ හැකියාව.

වංචනික ක්‍රියාව සාධාරණීය කිරීමේ ආකල්පය පිළිබිඹු කරන අවදානම් සාධකය විගණකගේ නිරීක්ෂණයට ලක්විය නොහැකිය. කෙසේවෙතත්, එවැනි තොරතුරක් පැවතීම ගැන විගණක දැනගැනීමට ලැබිය හැකිය. පළමුවන පරිච්ඡේදයේ විස්තර කර ඇති විගණකට මුහුණ දීමට සිදුවිය හැකි අවදානම් සාධක පුළුල් පරාසයක

අවස්ථාවන් ආවරණය කරනු ලැබුවද ඒවා උදාහරණ පමණක් වන අතර වෙනත් අවදානම් සාධකද පැවතිය හැකිය.

අ26. අදාළ වංචා අවදානම් සාධක සලකා බැලීම කෙරෙහි අස්තීන්වයේ විශාලත්වය, සංකීර්ණභාවය, සහ අයිතියේ ගතිලක්ෂණ සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති කරයි. උදාහරණ ලෙස විශාල අස්තීන්වයක් සම්බන්ධයෙන් වූ කළ සාමාන්‍යයෙන් කළමනාකාරණයේ අනිසි හැසිරීම සීමා කෙරෙන පහත දැක්වෙන සාධක වැනි දෑ තිබිය හැකිය.

- පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන්ගේ සඵල සුපරීක්ෂාව.
- සඵල අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාකාරකම්.
- ලිඛිත ආචාරධර්ම සංග්‍රහයක් පැවැතීම සහ බලාත්මක කිරීම.

එයට අමතරව ව්‍යාපාර බණ්ඩ මෙහෙයුම් මට්ටමකදී සලකා බලන වංචා අවදානම් සාධක ඒවා අස්තීන්ව පුළුල් මට්ටමකදී ලබාගත් ඒවා සමග සංසන්දනය කිරීමේදී වඩා වෙනස් දර්ශනයක් සලසාලනු ලැබිය හැකිය.

කුඩා අස්තීන්ව සඳහා වූ විශේෂිත සලකා බැලීම්

අ27. කුඩා අස්තීන්වයක් සම්බන්ධයෙන් ගත්කළ මෙම සලකා බැලීම් සමහරක් හෝ සියළු ඒවා අදාළ නොවීමට හෝ අඩු වැදගත්කමකින් යුක්ත වීමට පුළුවන. උදාහරණයක් ලෙස කුඩා අස්තීන්වයකට ලිඛිත ආචාරධර්ම සංග්‍රහයක් නොතිබිය හැකි අතර, ඒ වෙනුවට වාචික සන්නිවේදනය මාර්ගයෙන් සහ කළමනාකාරීත්වයේ ආදර්ශ මගින් අවංකභාවය හා ආචාරධර්මානුකූලව හැසිරීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කරන සංස්කෘතියක් සංවර්ධනය කර තිබීමට පුළුවන. කුඩා අස්තීන්වයක කළමනාකාරීත්වය තනි පුද්ගලයකුගේ ආධිපත්‍ය යටතේ පැවතීම සාමාන්‍යයෙන් එය, එය මගින්ම අභ්‍යන්තර පාලනය සහ මූල්‍ය වාර්තාකරන ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව කළමනාකාරීත්වයේ යෝග්‍ය ආකල්පය දර්ශනය කිරීමට සහ සන්නිවේදනය කිරීමට කළමනාකාරීත්වයේ අපොහොසත් වීම නොඇගවේ. සමහර අස්තීන්වයන්හි කළමනාකාරීත්වය විසින් බලයදීමේ අවශ්‍යතාවය නිසා අන් වශයෙන් උෟණ පාලන හිලවී වී යාහැකි අතර, සේවකයන්ගේ වංචාද අඩුවේ. කුඩා අස්තීන්වයක කළමනාකාරීත්වය තනි පුද්ගලයන්ගේ ආධිපත්‍ය යටතේ පවතින විට කළමනාකාරීත්ව පාලනයන් අභිබවා ක්‍රියාකිරීමට හොඳ අවස්ථාවක් තිබෙන බැවින් එය හවා දුර්වලතාවයක් විය හැකිය.

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම

අයහාර හඳුනාගැනීමේදී වංචාවක අවදානම් (යොමුව: 26 ඡේදය)

අ28. වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන බොහෝවිට හටගන්නේ අයහාරයන් වැඩියෙන් දැක්වීම හරහාය. උදාහරණ ලෙස කල්පිරීමට පෙර අයහාර හඳුනාගැනීම හෝ ව්‍යාජ අයහාර වාර්තාකිරීමෙනි, එමෙන්ම එය අයහාර අඩුවෙන් දැක්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසද ඇතිවිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, අනිසි ලෙස අයහාර පසුව එන කාලපරිච්ඡේදයකටම මාරු කිරීමෙන්.

අ29. සමහර අස්තීන්ව වල අයහාර හඳුනාගැනීමේදී වන වංචාවල අවදානම අනෙක් අස්තීන්වයන්ගේ අවදානමට වංචා වැඩිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, ලැයිස්තුගත අස්තීන්වයක් සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය නොවන ආදායම් හඳුනාගැනීම මගින් වංචාසහගත ලෙස මූල්‍ය වාර්තාකරණය කිරීමට කළමනාකරණය වෙත පීඩනයක් හෝ පෙළඹවීමක් කළ හැකිය.

උදාහරණ වශයෙන්, කාර්ය සාධනය මනිනුයේ වර්ෂයෙන් වර්ෂය අයහාරයේ හෝ ලාභයේ වර්ධනය පදනම මත වන විටදී එමෙන්ම උදාහරණයක් වශයෙන් ඉතා විශාල ප්‍රමාණයක ආදායම් උපදවන්නේ අත්පිට මුදලට විකුණුම් චලින් වන අස්තීන්වයන්ගේ ආදායම් හඳුනාගැනීමේදී වංචාවක් සිදුවීමේ අවදානම ඉතා වැඩිය හැකිය.

අ30. අයහාර හඳුනාගැනීමේදී වංචාවක අවදානම තිබේන පූර්වකල්පනය උපමර්ධනය කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, එක වර්ගයක සරල ආදායම් ගනුදෙනුවක් ඇති අවස්ථාවකදී ආදායම් හඳුනාගැනීමේදී වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානමක් තිබිය නොහැකියයි විගණක නිගමනය කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් තනි කුලී දේපළක කල්බදු ආදායම.

වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් නිසාවන අවප්‍රකාශනයක අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම සහ අස්තීන්වයේ අදාළ පාලනයන් අවබෝධ කරගැනීම.

අ31. කළමනාකාරීත්වය ක්‍රියාත්මක කිරීමට තෝරාගත් පාලනයන්ගේ ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය මෙන්ම එය උපකල්පනය කිරීමට තෝරාගත්¹⁷ අවදානම් වල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳ තීරණයක් කළමනාකාරීත්වයට ගත හැකිය. වංචාවක් අනාවරණය කර ගැනීමට සහ වැළැක්වීමට කුමන පාලන ක්‍රියාත්මක කළයුතුද යන්න තීරණය කිරීමට වංචාවක් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා සිදුවිය හැකි අවදානම

¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අ48 ඡේදය

කළමනාකාරිත්වය සලකා බලයි. මෙම සලකා බැලීමේ කොටසක් වශයෙන් වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම අඩු කිරීම සාර්ථකව ඉටුකර ගැනීම අදාළ විශේෂ පාලන ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම සඳහා පිරිවැය පැත්තෙන් වාසිදායක නොවන බවට කළමනාකාරිත්වය නිගමනයකට එළඹිය හැකිය.

අ32. එමනිසා වංචා අනාවරණය කරගැනීමට සහ වැළැක්වීමට කළමනාකරණය විසින් සැලසුම් කර, ක්‍රියාත්මක කරන සහ පවත්වාගෙන යන පාලනයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම විගණකට වැදගත් වේ. එසේ කිරීමේදී විගණකට අත්දැකීමක් ලබාගත හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිත්වය විසින් සවිච්ඡිද්‍රව පිළිගැනීමට තෝරාගත් රාජකාරී බෙදාදීමකිවීමක් නොමැතිකම මෙම අවබෝධ කරගැනීමෙන් ලබාගන්නා තොරතුරු වංචාවක් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක අවදානම විගණක තක්සේරු කිරීමේදී බලපා හැකි වංචා අවදානම් සාධකය හඳුනාගැනීමේදී ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම

සමස්ථ ප්‍රතිචාර (යොමුව: 28 ඡේදය)

අ33. වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණවත් අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම ඇමතීමට සමස්ථ ප්‍රතිචාර නිර්ණය කිරීමට සමස්ථ විගණනය පවත්වා ගෙනයාම වැඩි කළ වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය කෙසේ පිළිබිඹු වියහැකි වන්නේද සලකා බැලීම සාමාන්‍යයෙන් ඇතුළත් වේ.

උදාහරණ වශයෙන්,

- ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු තහවුරු කිරීම සඳහා පරීක්ෂා කළයුතු ලේඛනවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය තෝරාගැනීමේදී වැඩි සංවේදීතාවයක් දැක්වීම.
- ප්‍රමාණාත්මක කරුණු සම්බන්ධයෙන් කරන කළමනාකාරිත්වයේ පැහැදිලි කිරීම් හා නියෝජනයන් තහවුරු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ගැන වැඩි වැදගත්කමක් දැක්වීම. වෙනත් ලෙසකින් සැලසුම් කළ නිශ්චිත පටිපාටිවලින් වෙන්ව එයට සාමාන්‍යයෙන් වඩා සලකාබැලීම් සම්බන්ධ වේ. මෙම සලකාබැලීම් වලට 29 ඡේදයේ ලැයිස්තු ගතකළ කරුණු ඇතුළත් වේ. ඒවා පහත සාකච්ඡා කෙරේ.

සේවකයන් අනුයුක්ත කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම (යොමුව: 29(අ) ඡේදය)

අ34. වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක හඳුනාගත් අවදානමකට විගණන උදාහරණ වශයෙන් අධිකරණ අපරාධ සහ තොරතුරු තාක්ෂණ පිළිබඳ වැනි විශේෂඥතා දැනුමක් හා නිපුණතාවයක් හා දැනුමක් ඇති පුද්ගලයන් අනුයුක්ත කිරීමෙන් හෝ වඩා පළපුරුද්දක් ඇති අමතර පුද්ගලයන් කාර්යභාරයට අනුයුක්ත කිරීම මගින් ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකිය.

අ35. වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණවත් අවප්‍රකාශන අවදානමේ විගණකගේ තක්සේරුව සහ කාර්යභාරයේ නියුතු කාර්ය ඉටුකරන සාමාජිකයන්ගේ හැකියාව / දක්ෂතාවය මත අධීක්ෂණයේ ප්‍රමාණය පිළිබිඹු වේ.

විගණන පටිපාටිය තෝරාගැනීමේ කලින් කිව නොහැකි ස්වභාවය (යොමුව : 29 ඡේදය)

අ36. විගණන කාර්යයන් පිළිබඳ හොඳින් දන්නා සාමාන්‍යයෙන් කාර්යභාරයන් ඉටුකරන අස්තීත්වය තුළ සිටින පුද්ගලයන් වංචා සහගත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තා කිරීමට සැලවීමට බොහෝ ලෙස සමත්විය හැකි මෙන්ම ඉටුකළයුතු විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය තෝරා ගැනීමේදී කලින් කිව නොහැකි බවේ අංශුවක් අන්තර්ගත කිරීමද වැදගත් වේ. මෙය පහත දැක්වෙන අන්දමට ඉටුකර ගතහැක. උදාහරණ වශයෙන්,

- ඒවායේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය හෝ අවදානම නිසා වෙනත් ලෙසකින් පරීක්ෂා නොකරන තෝරාගත් ගිණුම් ශේෂයන් සහ සැදැහුම් සඳහා තහවුරු කිරීමේ පටිපාටිය ඉටු කිරීම.
- වෙනත් ලෙසකින් බලාපොරොත්තු වන විගණන පටිපාටිවල කාල නිර්ණය වෙනස් කිරීම.
- වෙනත් නියැදි ක්‍රම භාවිත කිරීම.
- වෙනත් ස්ථානවල හෝ කලින් නොදන්නා යන පදනම මත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීම.

වංචා නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට සැදැහුම් මට්ටමේ විගණනය පටිපාටීන් (යොමුව : 30 ඡේදය)

අ37. වංචා නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමේ සැදැහුම් මට්ටමේ විගණකගේ ප්‍රතිචාරවලට පහත විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය වෙනස්කිරීම් ඇතුළත් විය හැකිය.

- වංචා විශ්වාසදායක වන හා අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට හෝ අතිරේක තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු ලබාගැනීමට අවශ්‍ය පරිදි ඉටුකළයුතු විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය වෙනස් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකි වේ. මෙය ඉටුකළයුතු විගණන පටිපාටි වල දෙවර්ගයටම හා ඒවායේ සංයෝගයන් කෙරෙහි බලපායි.

උදාහරණ වශයෙන්,

- සමහර වත්කම් භෞතිකව නිරීක්ෂණය කිරීම හෝ පරීක්ෂා කිරීම වඩා වැදගත් විය හැකි අතර, එසේ නැත්නම් වැදගත් ගිණුම්වල හෝ විද්‍යුත් ගණුදෙනු ලිපිගොනු වල අඩංගුවන දත්ත පිළිබඳ වැඩියෙන් සාක්ෂි රැස්කර ගැනීම සඳහා පරිගණක ආධාරිත විගණන ශිල්පීය ක්‍රම භාවිතා කිරීමට විගණකට තෝරාගත හැකිය.
- අමතර තහවුරු කිරීමේ තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් සැලසුම් කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, ඉපයීම් අපේක්ෂාවන් ලඟාකර ගැනීම සඳහා කළමනාකරණයේ බලපෑමකට ලක්වී සිටින බව විගණක හඳුනාගනු ලැබුවහොත් අයහාර හඳුනාගැනීම වළක්වන හෝ භාණ්ඩ භාරදීමට පෙර විකුණුම් ඉන්වොයිසි නිකුත් කිරීම වැනි කොන්දේසි ඇතුළත් විකුණුම් ගිවිසුම් වලට එළඹීමෙන් කළමනාකරණය විකුණුම් වැඩිපුර දක්වීම හා සම්බන්ධ අවදානම තිබිය හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවන්හිදී උදාහරණ ලෙස හිඟව පවතින වටිනාකම් සනාථ කිරීමට පමණක් නොව දිනය, ආපසු එවීමේ කිසියම් අයිතියක් සහ භාරදීමේ කොන්දේසි ඇතුළු විකුණුම් ගිවිසුම්වල අඩංගු විස්තර සනාථ කරගැනීම සඳහා බාහිර සනාථ කිරීම් කැඳවීම සැලසුම් කළ හැකිය. එයට අමතරව විකුණුම් ගිවිසුම්වල සහ භාරදීමේ කොන්දේසිවල යම් වෙනස්කිරීම් තිබේදැයි අස්තිත්වයේ මූල්‍ය නොවන පුද්ගලයන්ගෙන් විමසුම් මගින් එවැනි බාහිර සනාථ කිරීම් පරිපූරක කරගැනීම සඵලදායී වන බව විගණකට දන ගැනීමට හැකිවීමට පුළුවන.

- තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන්ගේ කාලනිර්ණය කිරීම විකරණය කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. කාලපරිච්ඡේදය අවසාන දින හෝ ඊට ආසන්නයේදී තහවුරු කිරීමේ පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීමෙන් වංචානිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම වඩා හොඳින් ඇමතිය හැකි බව විගණක නියම කළහැකිය. හිතාමතා කරන ලද අවප්‍රකාශන හෝ වරදවා දැක්වීම පවතින තත්ත්වයන් යටතේ විගණන නිගමන අන්තර්කාල දිනයක සිට කාලපරිච්ඡේදය අවසානය දක්වා දීර්ඝ කිරීම සඵලදායී නොවන බව විගණක නිගමනය කළ හැකිය. එයට අසමානව උදාහරණ ලෙස අනිසි ආකාරයකට අයහාර හඳුනාගැනීම වැනි හිතාමතා කළ අවප්‍රකාශනයක් නිසා අන්තර් කාලපරිච්ඡේදයකදී ආරම්භ වූවා වියහැකි, පෙර හෝ වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය මුළුල්ලේ සිදුවන ගනුදෙනු සඳහා තහවුරු කිරීමේ පටිපාටීන් භාවිත කිරීමට විගණක තීරණය කරනු ලැබිය හැකිය.

- වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානමේ තක්සේරුව ක්‍රියාත්මක කරන පටිපාටි වලින් පිළිබිඹු වේ. උදාහරණ වශයෙන්, නියැදියේ විශාලත්වය වැඩිකිරීම හෝ වඩා සවිස්තරාත්මක මට්ටමකින් විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටීන් ඉටුකිරීම යෝග්‍ය විය හැකිය. එලෙසම පරිගණක ආධාරිත විගණන ශිල්පීය ක්‍රම මගින් විද්‍යුත් මාධ්‍ය ගනුදෙනු සහ ගිණුම් ලිපිගොනු වඩා ව්‍යාප්ත ආකාරයෙන් පරීක්ෂා කිරීමට හැකිවනු ඇත. එවැනි ශිල්පීය ක්‍රම විද්‍යුත් මාධ්‍ය ගොනුවලින් ගනුදෙනුවල නියැදියක් තෝරා ගැනීම නිශ්චිත වූ ලක්ෂණ සහිත ගනුදෙනු තේරීම හෝ නියැදියක් වෙනුවට සමස්ථ සංගහණයක් පරීක්ෂා කිරීමට පාවිච්චි කළ හැකිය.

අ38. බඩු තොගවලට බලපෑමක් ඇති වංචාවක් හේතුකොට ගෙන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් පිළිබඳව අවදානමක් විගණක හඳුනාගතහොත් අස්තිත්වයේ තොග වාර්තා පරීක්ෂා කිරීමෙන් භෞතික තොග ගණන් ගන්නා අතරතුර හෝ ගණන් ගැනීම අවසාන වීමෙන් පසුව විශේෂ අවධානය යොමුවීම අවශ්‍ය වන තොග අයිතමයන් හෝ තොග තිබෙන ස්ථාන හඳුනාගැනීමට උපකාරී වේ. එවැනි සමාලෝචන අනුව සමහර ස්ථානවල තොග ගණන් ගැනීම කලින් දැනුම් දීමකින් තොරව නිරීක්ෂණය කිරීම හෝ සියලුම ස්ථාන වල තොග ගණන් ගැනීම එකම දිනයේදී කිරීමේ නිරීක්ෂණයට එළඹීමට මග පෙන්විය හැකිය.

අ39. ගිණුම් හා සැදැහුම් ගණනාවකට බලපාන වංචා නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානමක් විගණක හඳුනාගනු ලැබිය හැකිය. මේවාට වත්කම් ඇගයීම් විශේෂිත වූ ගනුදෙනු සඳහා වූ ඇස්තමේන්තු (අත්පත් කරගැනීම්, ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් හෝ ව්‍යාපාර බණ්ඩයක් බැහැර කිරීම) සහ වෙනත් සැලකිය යුතු අන්දමේ උපවිච්චිත වගකීම් ඇතුළත් වේ. (විශ්‍රාම වැටුප් සහ වෙනත් පශ්චාත් රැකියා වරප්‍රසාද දැඩිම හෝ පාරිසරික භානීන් යළි ප්‍රකාශිතත් කිරීමේ වගකීම් වැනි) පුනරාවර්තන ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ උපකල්පන වල සැලකිය යුතු වෙනස්කම් අවදානමට ද අදාළ විය හැකිය. අස්තිත්වය හා එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම මාර්ගයෙන් ලබාගත් තොරතුරු එවැනි කළමනාකරණ ඇස්තමේන්තු හා ඒවාට පාදක වූ විනිශ්චයන් හා

උපකල්පන වල සාධාරණත්වය ඇගයීමේදී විගණකට උපකාරී විය හැකිය. පෙර කාලපරිච්ඡේදවල ව්‍යවහාර කරනු ලැබූ හා සමාන කළමනාකරණ විනිශ්චයන් හා උපකල්පන පිළිබඳ අතීතයට බලපාන පරිදි සමාලෝචනයක් මගින්ද කළමනාකරණ ඇස්තමේන්තු තහවුරු කිරීම උපකාරී වන විනිශ්චයන් හා උපකල්පනයන් වල සාධාරණත්වය පිළිබඳ අවබෝධයක් ගෙනදෙයි.

අ40. වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානමට ඇමතිය හැකි විගණක පටිපාටි වලට, කලින් කිව නොහැකි දෑ පිළිබඳ අංශුවක් අන්තර්ගත කර ඒ නිදර්ශන මගින් පැහැදිලි කිරීම් ඇතුළත් උදාහරණ ලැයිස්තුවක් වන පරිශීෂ්‍යයේ ඉදිරිපත් කෙරේ. වත්කම් අවනතු කරගැනීමෙන් හා අයහාර හඳුනාගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය යන දෙකින්ම හටගන්නා වංචනික වාර්තාකරණය ඇතුළත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුවට ප්‍රතිචාරයන් සඳහා උදාහරණ වන පරිශීෂ්‍යයේ ඇතුළත් වේ.

කළමනාකාරිත්වය පාලනයන් අභිබවා කටයුතු කිරීම අදාළ අවදානම් සඳහා ප්‍රතිචාර වන විගණන පටිපාටි.

ජ්‍රිනල් සටහන් සහ වෙනත් ගැලපුම් (යොමුව: 32 (අ) ඡේදය)

අ41. වංචා නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමට බොහෝවිට නොගැළපෙන අනුමැතිය නොලත් ජ්‍රිනල් සටහන් වාර්තා කිරීම මගින් මූල්‍ය වාර්තාකරන ක්‍රියාවලිය වරදවා දැක්වීම කිරීමද බොහෝදුරට සම්බන්ධ වේ. මෙය වර්ෂය පුරා හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී ජ්‍රිනල් සටහන් මගින් පිළිබිඹු නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වාර්තා කර ඇති වටිනාකම් වලට කළමනාකරණය ඒකාබද්ධ කිරීමේ ගැලපුම් ලෙස හෝ යලි වර්ගීකරණය වැනි ගැලපුම් කිරීම් මගින් කරනු ඇත.

අ42. අමතරව ස්වයංක්‍රීය මෙහෙයුම් සහ පාලනයන්ට අතපසු වීමකින් සිදුවන වැරදිවල අවදානම අඩුකළ හැකි වුවත් පුද්ගලයන් යෝග්‍ය නොවන අන්දමට එම ස්වයංක්‍රීය ක්‍රියාවලින් අභිබවා යා හැකිවීමේ අවදානම මැඩ පැවැත්විය නොහැක. උදාහරණ වශයෙන් ස්වයංක්‍රීයව පොදු ලෙජරය හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරන ක්‍රියාවලියට මාරු කරන ලද වටිනාකම් වෙනස් කිරීම. එබැවින් ජ්‍රිනල් සටහන් හරහා පාලනයන් යෝග්‍ය නොවන ලෙස අභිබවා යාම් ආශ්‍රිතව වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම පිළිබඳ විගණක සලකා බැලීම වැදගත්ය. ඒ ඇරන් තොරතුරු ස්වයංක්‍රීයව මාරු කෙරෙන තොරතුරු තාක්ෂණ ක්‍රමයක් භාවිත කෙරෙන අවස්ථාවලදී එවැනි මැදිහත්වීමක් තොරතුරු තාක්ෂණ ක්‍රමයේ ඉතා සුලුවෙන් දැකිය හැකි සාක්ෂි තිබීම හෝ දැකිය හැකි සාක්ෂි කිසිවක් නොතිබිය හැකිය.

අ43. පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ජ්‍රිනල් සටහන් හා අනෙකුත් ගැලපීම් හඳුනාගැනීම හා තෝරා ගැනීමේදී පරමාර්ථය සඳහා සහ තෝරා ගන්නා අයිතමයන් සඳහා පාදක සහාය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා පහත සඳහන් කරුණු අදාළ වේ.

- වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම් තක්සේරු කිරීම - වංචාවක් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම් තක්සේරුවේදී විගණක ලබාගත් වංචා අවදානම් සාධක වල පැවැත්ම සහ වෙනත් තොරතුරු නිශ්චිත ජ්‍රිනල් සටහන් පන්ති සහ අනෙකුත් ගැලපීම් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා හඳුනාගැනීමට විගණකට උපකාරී වේ.
- ජ්‍රිනල් සහ අනෙකුත් ගැලපීම් මත ක්‍රියාත්මක කරන ලද පාලනයන් - පාලනයන්හි ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සඵලතාවයගැන විගණක පරීක්ෂා කර ඇත්නම් ජ්‍රිනල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපුම් පිටපත් කිරීම පිළිබඳ සඵල පාලනයක් තිබෙනවිට අවශ්‍ය කරන තහවුරු කිරීමේ පටිපාටීන් ප්‍රමාණය අඩුකරගත හැක.
- අස්තීත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය හා ලබාගත හැකි සාක්ෂිවල ස්වභාවය - බොහෝ අස්තීත්වයන්හි එදිනෙදා ගනුදෙනු සැකසීම භාවිත ක්‍රමය සහ ස්වයංක්‍රීය කළ පියවර හා පටිපාටීන් දෙකම සංයෝජනය වීමක් මගින් සිදුවේ. ඒ හා සමානව ජ්‍රිනල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපීම් සකස් කිරීම සඳහාද හස්ත ක්‍රමය හා ස්වයංක්‍රීය යන දෙආකාරයෙන්ම පටිපාටීන් හා පාලනයන් යොදාගනී. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියට තොරතුරු තාක්ෂණය උපයෝගී කරගන්නා විට ජ්‍රිනල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපීම් විද්‍යුත් ස්වරූපයෙන් පමණක් විද්‍යාමාන වේ.
- වංචනික ජ්‍රිනල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපීම්වල ගතිලක්ෂණ - යෝග්‍ය නොවන ජ්‍රිනල් සටහන් හෝ අනෙකුත් ගැලපීම්වලට බොහෝවිට හඳුනාගත හැකි සුවිශේෂී හඳුනාගැනීමේ ගතිලක්ෂණ ඇත. එවැනි ගතිලක්ෂණ වලට (අ) සම්බන්ධයක් නැති අසාමාන්‍ය හෝ කලාතුරකින් ගනුදෙනු කරන ගිණුම්වලට කරන ලද (ආ) සාමාන්‍ය වශයෙන් ගත්කල දර්ශීය ලෙස ජ්‍රිනල් සටහන් පිළියෙල නොකරන පුද්ගලයන් විසින් කරන ලද (ඇ) විස්තර කිරීමක් හෝ පැහැදිලි කිරීමක් නැති හෝ කෙටියෙන් විස්තර කරන හෝ විස්තර

කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි හෝ පොත් වැසීමෙන් පසු සටහන් කරන ලද (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට පෙර හෝ පිළියෙල කරන අතරතුර ගිණුම් අංකයක් නොමැති ගිණුම්වලට කරන ලද හෝ (ඉ) වැටුපු සංඛ්‍යා හෝ ඒකාකාරී අවසන් අංක අඩංගු සටහන්

- ගිණුම්වල ස්වභාවය හා සංකීර්ණභාවය - (අ) ස්වභාවයෙන් සංකීර්ණ හා අසාමාන්‍ය ස්වභාවයේ ගනුදෙනු අඩංගු වන (ආ) සැලකිය යුතු ඇස්තමේන්තු හා කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට අදාළ ගැලපීම් අඩංගු වන (ආ) අතීතයේ අවප්‍රකාශනවලට භාජනයවූ (ඇ) කාලීන පදනමක් මත සැසඳුම් නොකළ හෝ නොසැසඳුන වෙනස්කම් අඩංගු වන (ඉ) අන්තර් සමාගම් ගනුදෙනු අඩංගු වන සේ (ඊ) වෙනත් ආකාරයෙන් වංචා හේතු කොටගෙන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ හඳුනාගත් අවදානමක් සම්බන්ධිත වූ ආකාරයේ යෝග්‍ය නොවන ජර්නල් සටහන් හා ගැලපීම් ගිණුම්වලට කළ හැකිය. ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් කටයුතු කරන ස්ථාන හෝ සංරචිත අස්තීත්වයන් විගණනයේදී ස්ථාන මිශ්‍රණයකින් ජර්නල් සටහන් තෝරාගැනීම කෙරෙහි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතුය.
- සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලින් බාහිරව සැකසූ ජර්නල් සටහන් සහ වෙනත් ගැලපීම් - මාසික විකුණුම්, මිලදී ගැනුම්, සහ මුදල් වියපැහැදීම් වැනි පුනරාවර්තන පදනමක් මත වාර්තා කරන ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් භාවිතා වන ජර්නල් සටහන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක වන මට්ටමේ අභ්‍යන්තර පාලන මට්ටමක් ප්‍රමිත නොවූ ජර්නල් සටහන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක නොවීමේ හැකියාව ඇත.

අ44. ජර්නල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපීම් පිළිබඳ පරීක්ෂා කිරීමේ ස්වභාවය කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී විගණන වෘත්තීය විචාර බුද්ධිය භාවිතා කරයි. කෙසේ වෙතත් වංචනික ජර්නල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපීම් බොහෝවිට සිදුකරනුයේ වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී බැවින් 32(අ) (ii) මගින් විගණක එම කාලයේදී කර ඇති ජර්නල් සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපීම් තෝරාගැනීම අවශ්‍ය කෙරේ. බොහෝදුරට වංචා හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීම කාලපරිච්ඡේදය පුරාම සිදුවිය හැකි අතර වංචාව සිදුකරනු ලැබුවේ කෙසේද යන්න සැඟවීමට තදබල ප්‍රයත්නයක් දරා තිබිය හැකි බැවින් කාලපරිච්ඡේදය මුල්ලේම කළ ජර්නල් සටහන් හා අනෙකුත් ගැලපීම් විගණක විසින් පරීක්ෂා කිරීම 32(අ) (iii) ඡේදය අනුව අවශ්‍ය කෙරේ.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු (යොමුව: 32 (අ) ඡේදය)

අ45. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී වැදගත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු කෙරෙහි බලපාන විනිශ්චයන් හෝ උපකල්පන ගණනාවක් පිළිබඳ තීරණ ගැනීම හා අඛණ්ඩ පදනමක් මත එවැනි ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය පිළිබඳ අධීක්ෂණය කිරීමේ වගකීම කළමනාකාරිත්වය සතු වේ. වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය බොහෝවිට ඉටුකරගනු ලබන්නේ උචමනාවෙන් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු අවප්‍රකාශන කිරීම මගිනි. මෙය ඉටුකර ගත හැක්කේ උදාහරණ වශයෙන් ගිණුම් කාලපරිච්ඡේද දෙකක හෝ ඊට වැඩි ගණනක් මුළුල්ලේ ඉපයීම් සුමට කිරීමට හෝ අස්තීත්වයේ කාර්ය සාධනය සහ ලාභදායීත්වය පිළිබඳ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ගේ අවබෝධ කරගැනීම වලට බලපෑම් කර ඔවුන් රැවටීම සඳහා සැලසුම්කළ ඉපයීම් මට්ටමක් ළඟා කරගැනීම සඳහා සියලු ප්‍රතිපාදන සහ සංචිත එකම අන්දමකට වැඩියෙන් සඳහන් කිරීමෙන් හෝ අඩුවෙන් සඳහන් කිරීම මගිනි.

අ46. පෙර වර්ෂවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පිළිබිඹු වන සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල අදාළ කළමනාකරණ විනිශ්චයන් හා උපකල්පන අතීතයට බලපාන ලෙස සමාලෝචනයන් කිරීමේ අරමුණු වන්නේ කළමනාකාරිත්වය පැත්තෙන් වියහැකි පක්ෂපාත වීමේ ඇඟවීමක් ඇත්දැයි නිශ්චය කිරීමය. එම අවස්ථාවේ ලබාගැනීමට තිබුණු තොරතුරු මත පදනම්ව පෙර වර්ෂයේදී ගනු ලැබූ විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චයන් විමසිල්ලට භාජනය කිරීම මෙයින් අදහස් නොකෙරේ.

අ47. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540¹⁸ මගින් අතීතයට බලපාන ලෙස කරන සමාලෝචනය අවශ්‍ය වේ. එම සමාලෝචනය පවත්වනුයේ අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය වශයෙන් පෙර කාලපරිච්ඡේද ඇස්තමේන්තු ක්‍රියාවලිය කළමනාකාරිත්වයේ සඵලදායකත්වය, ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් විගණන සාක්ෂි, හෝ යෝග්‍යවන පරිදි ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු කිරීමට පෙර කාලපරිච්ඡේදවල ගිණුම් ඇස්තමේන්තුවල පසුව කරන නැවත ඇස්තමේන්තු කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීමට අවශ්‍ය වන ඇස්තමේන්තු කිරීමේ අවිනිශ්චිතතාවය සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු ලබාගැනීමටය. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුව පක්ෂපාතීත්වය වෙනුවෙන් කළමනාකාරිත්වයේ විනිශ්චයන් සහ උපකල්පන නියෝජන වියහැකි වංචාවක් නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම පිළිබඳ විගණකගේ සමාලෝචනය ප්‍රායෝගික කරුණක් වශයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540 න් අවශ්‍ය කරන සමාලෝචනය සම්බන්ධ කර පවත්වාගෙන යා හැකිය.

¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540, "සාධාරණ අගය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අනාවරණය ඇතුළුව විගණන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු" 9 ඡේදය.

සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සඳහා ව්‍යාපාරික තර්කානුකූලභාවය.

අ48. දර්ශකයන් මගින් ඉඟි කළ හැකි අස්තීත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලින් බාහිරව අන්වශයෙන් ගත්කල අසාමාන්‍ය ලෙස පෙනෙන වැදගත් ගනුදෙනුවලට ඇතුළත් වී වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය හෝ වත්කම් අවනතු කිරීම් සහ සැඟවීමේ නියැලීමට හැකි ගනුදෙනුවලට ඇතුළත්,

- එවැනි ගනුදෙනුවල ස්වරූපය අතිශයින් සංකීර්ණය (උදාහරණ වශයෙන් ගනුදෙනුවකට ඒකාබද්ධ සමූහයක බහුවිධ අස්තීත්වයෙන් හෝ බහුවිධ සම්බන්ධිත නොවූ තුන්වන පාර්ශ්වයන්ගේ සම්බන්ධය,
- එවැනි ගනුදෙනුවල ස්වභාවය සහ අස්තීත්වයේ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් සමග කළමනාකාරිත්වය සාකච්ඡා කර නොතිබීම සහ ලේඛනගත කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවීම,
- ගනුදෙනුව පාදකවන ආර්ථිකමය කරුණු වලට වඩා යම් විශේෂ වූ ගිණුම්කරණ ක්‍රමයක් කෙරෙහි කළමනාකාරිත්වය වැඩි අවධානයක් යොමුකිරීම,
- විශේෂ පරමාර්ථ අස්තීත්වයන් ඇතුළු ඒකාබද්ධ නොවූ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් ඇතුළත් වන ගනුදෙනු පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් විසින් නිසි පරිදි සමාලෝචනය හෝ අනුමත කර නොතිබීම,
- කලින් හඳුනාගනු ලැබූ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් හෝ හරයක් නැති හෝ විගණනයට භාජනය වන අස්තීත්වයේ උදව් නොමැතිව ගනුදෙනුව සඳහා එළඹීමට මූල්‍ය ශක්තියක් නැති පාර්ශ්වයන් සමග ගනුදෙනුවලට සම්බන්ධ වී තිබීම.

විගණන සාක්ෂි ඇගයීම (යොමුව: 34 - 37 ඡේද)

අ49. විගණක තමන් ඉටුකරන ලද විගණන පටිපාටීන් සහ ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි පදනම් කරගෙන සැදැහුම් මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම් තක්සේරු කිරීම තවදුරටත් යෝග්‍යව පවතීද යන්න ගැන අගය කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330න් අවශ්‍ය කෙරේ.¹⁹ මෙම ඇගයීම ප්‍රධාන වශයෙන්ම විගණකගේ විනිශ්චය පදනම්ව කරනු ලබන ගුණාත්මක එකකි. එවැනි ඇගයීමක් මගින් වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම් පිළිබඳ තවදුරටත් අවබෝධයක් සපයනු ලබන අතර, අතිරේක හෝ වෙනත් විගණන පටිපාටීන් ඉටුකිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් තිබේද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාදෙයි. වංචාවක් සිදුවිය හැකිවීමේ ඉඟියක් කෙරෙන තත්වයන් සඳහා උදාහරණ තුන්වන පරිශීෂ්ටයේ ඇතුළත් වේ.

සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේදී විගණනය අවසන්වීමට ආසන්නයේ ඉටුකරන විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටීන් (යොමුව: 34 ඡේදය)

අ50. කවර විශේෂිත උපනතීන් හා සබඳතාවයන් මගින් වංචා නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානමක් පෙන්නුම් කරන්නේදැයි තීරණය කිරීම සඳහා වෘත්තීය විචාර බුද්ධිය අවශ්‍යවේ. වර්ෂය අග අයහාර සහ ආදායම් හා අදාළ අසාමාන්‍ය සබඳතාවයන් විශේෂයෙන් වැදගත් වේ. උදාහරණයක් ලෙස මේවාට ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදයේ අවසාන සති කීපය තුළ අස්වාභාවික විශාල ආදායම් ප්‍රමාණයන් වාර්තා කිරීම හෝ මෙහෙයුම්වලින් ලැබෙන මුදල් ප්‍රවාහයන්ගේ උපනතීන් හා අසංගත ආදායම් ඇතුළත් වියහැකිය.

හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සලකා බැලීම (යොමුව: ඡේද 35 - 37)

අ51. වංචාවකට, වංචාවක් කිරීම දිරිගැන්වීම හෝ බලපෑම් කිරීම සම්බන්ධ වන නිසා එය, එය කිරීමට ප්‍රභවණය කළ හැකි හොඳ අවස්ථාවක් සහ ක්‍රියාවේ යම් තාර්කික කරණයක් වනනිසා වංචාවක් සිදුවීමේ අවස්ථාවක් හුදකලා සිදුවීමක් ලෙස සැලකිය නොහැකිය. ඒ අනුව කිසියම් නිශ්චිත ව්‍යාපාර ස්ථානයක අවප්‍රකාශන බහුලව තිබීම ඒවායේ සමුච්චිත බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක නොවූවද වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇගයීමේ අවදානම හඟවන්නක් විය හැකිය.

අ52. හඳුනාගත් වංචාවක සම්බන්ධය රඳා පවත්නේ තත්වයන් යටතේය. උදාහරණ වශයෙන් අන්අන්දමකින් වැදගත් නොවන වංචාවක් එයට සම්බන්ධ වන්නේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය නම් වැදගත් විය හැකිය. එවැනි තත්වයන්හිදී කරන ලද නියෝජනයන්හි සම්පූර්ණත්වය හා සත්‍යතාවය පිළිබඳව සහ ලේඛනවල හා ගිණුම්කරණ වාර්තාවල නිර්ව්‍යාජත්වය පිළිබඳ සැකසහිතභාවයක් තිබිය හැකි බැවින් කලින් ලබාගන්නා ලද සාක්ෂිවල විශ්වාශවත්භාවය ගැනද විගණක යලි සලකා බලනු ඇත. සේවකයන් කළමනාකරුවන් හෝ තුන්වන පාර්ශ්වයන් සමග සම්බන්ධ වී දුෂ්සන්ධානගත වීමේ හැකියාව පිළිබඳවද සලකා බලයි.

¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 25 ඡේදය.

අ53. අවප්‍රකාශනයක් ඇගයීම සහ නිදහස් කිරීම සහ විගණන වාර්තාවේ විගණකගේ මතයට වන බලපෑම සඳහා අවශ්‍යතා උපදේශන සැපයීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450²⁰ සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700²¹ න් ස්ථාපනය කෙරේ.

විගණකට විගණන කාර්යයභාරය තවදුරටත් ඉටු කිරීම අපහසුවීම (යොමුව: 38 ඡේදය)

අ54. විගණනය තවදුරටත් පවත්වාගෙනයාමට විගණකගේ හැකියාව ප්‍රශ්නකාරී තත්වයකට පත්වීමට පැනනැගිය හැකි අසාමාන්‍ය අවස්ථාවන් සහ ඒවාට ඇතුළත් උදාහරණ.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ප්‍රමාණාත්මකභාවය අතින් වංචාව වැදගත් නොවූවද වංචාව සම්බන්ධයෙන් අවස්ථාව අනුව සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අවශ්‍ය බව විගණක කල්පනා කරන විට අස්තීත්වය යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග නොගැනීම.
- වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතුළත්වීමේ විගණකගේ තක්සේරුව සහ විගණන පරීක්ෂා අනුව ප්‍රමාණාත්මක හා පෘථුල වංචා පිළිබඳව සැලකිය යුතු අවදානමක් ඇගවීම සහ
- කළමනාකාරිත්වයේ හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන්ගේ ප්‍රවීණත්වය සහ සෘජුභාවය පිළිබඳ විගණකට සැලකියයුතු අන්දමේ සිත්තැවුලක් ඇතිවීම,

අ55. විවිධ ආකාරයේ තත්වයන් පැනනැගිය හැකි බැවින් කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම සුදුසුවන්නේ කුමන අවස්ථාවේදීද යන්න නිශ්චිතව විස්තර කිරීම අපහසුය. විගණකගේ නිගමනය කෙරෙහි බලපාන සාධකවලට කළමනාකාරිත්වයේ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තෙකුගේ සාමාජිකයකුගේ හවුල්වීම නිසා ඇතිවන පටලැවිලි සහගත තත්වයන් (එය කළමනාකාරණ නියෝජනයන් හි විශ්වාසවන්තභාවය කෙරෙහි බලපෑ හැකිය) හා අස්තීත්වය සමග දිගටම කටයුතු කිරීම කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් ඇතුළත් වේ.

අ56. එවැනි අවස්ථාවන්හි විගණකට වෘත්තීය හා නෛතික වගකීම් ඇති අතර මෙම වගකීම් රටින් රටට වෙනස් විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස සමහර රටවල විගණකගේ පත්වීම කළ පුද්ගලයාට හෝ පුද්ගලයන්ට හෝ සමහර අවස්ථාවල නියාමන බලධාරීන් වෙත ප්‍රකාශයන් කිරීමට හෝ වාර්තා කිරීමට හිමිකමක් හෝ නියමයක් විගණකට තිබිය හැක. මුහුණදෙන අවස්ථානුකූල තත්වයන්හි අසාමාන්‍ය ස්වභාවය සහ නීතිමය අවශ්‍යතා සලකාබැලීම අවශ්‍ය වන විට කොටස්හිමියන්ට නියාමන ආයතනයන්ට හෝ වෙනත් අයට වාර්තා කිරීමේ හැකියාව ඇතුළුව ගතයුතු යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයක් තීරණය කිරීමේදී සහ කාර්යභාරයෙන් ඉවත් කිරීමට තීරණය කරන විටදී විගණක නීති උපදෙස් ලබාගැනීම සලකා බලනු ඇත.²²

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයන් සඳහා නිශ්චිත සලකා බැලීම්

අ57. බොහෝ අවස්ථාවල රාජ්‍ය අංශයේ විගණනයේදී බලය පැවරෙන විධිවිධානයේ ස්වභාවය අනුව හෝ මහජන යහපත ගැන සැලකිලිමත් වීමේ හේතුව නිසා විගණකට, කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීමේ විකල්පය සඳහා ඉඩ නොමැත.

ලිඛිත නියෝජන (යොමුව: ඡේද 39)

අ58. උචිත නියෝජනයන් කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ උචිත වනපරිදි විගණනය පිළිබඳ කාර්යභාරය දරන්නන් ගෙන් ලබාගැනීම පිළිබඳ අවශ්‍යතාවයන් උපදේශන සැපයීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580²³ පිහිටුවයි. ඒ අය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ වගකීම ඉටුකළ බව භාරගැනීමට අමතරව අස්තීත්වයේ විශාලත්වය ගැන නොසලකා කළමනාකාරිත්වය සහ උචිත වන පරිදි පාලන පිළිබඳ වගකීම් දරන්නන් වංචා වැලැක්වීම සහ අනාවරණය කරගැනීම සඳහා සැලසුම් කළ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කර පවත්වාගෙනයාමේ ඔවුන්ගේ වගකීම භාරගැනීම වැදගත් වේ.

අ59. වංචාවේ ස්වභාවය සහ වංචා හේතුවෙන් මූල්‍යප්‍රකාශනවල ඇතිවන අවප්‍රකාශන අනාවරණය කරගැනීමේදී විගණකට මුහුණපෑමට සිදුවන දුෂ්කරතා නිසා කළමනාකාරිත්වයේ හෝ උචිත පරිදි පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන්නන්ගෙන් පහත සඳහන් දෑ විගණකට හෙළිදරව් කළ බව සනාථ කරමින් ලිඛිත නියෝජනයක් ලබාගැනීම වැදගත් වේ.

- (අ) වංචාවක් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වීමේ අවදානම පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුවේ ප්‍රතිඵල.

²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 "විගණනය තුළදී හඳුනාගත් අවනිදේශයන් අගය කිරීම"
²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයකට එළඹීමේදී හෝ වාර්තාකරණය.
²² ශ්‍රී.ල.ව.අ. වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ වර්යාධර්මවල දැනට සිටි විගණක මෙන්ම පත්කරන විගණකවරයන් සමග සංනිවේදනය පිළිබඳ උපදේශන සපයා ඇත.
²³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580 "ලිඛිත නියෝජන".

(ආ) අස්තිත්වය කෙරෙහි බලපාන්නා වූ සත්‍ය වශයෙන් සිදුවූ හෝ සැකකරන හෝ වෝදනා කර ඇති වංචා පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අවබෝධය.

කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන කාර්යයභාරය දරන තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය

කළමනාකාරිත්වය සමඟ සන්නිවේදනය (යොමුව: 40 ඡේදය)

අ60. වංචාවක් සිදුවන බවට බව හෝ තිබීමට ඉඩකඩ ඇති බව විගණකට තොරතුරු ලැබී ඇත්නම් ප්‍රායෝගිකව හැකි තාක් ඉක්මණට එම කරුණු යෝග්‍ය කළමනාකාරිත්ව මට්ටමේ අවධානයට ලක් කළ යුතුය. අදාළ කරුණු නොවැදගත් අන්දමේ තරම් එකක් ලෙස සැලකිය යුතු වුවද තත්වය එලෙසම පවතී. (උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්වයේ සංවිධානයේ පහළ මට්ටමේ සේවකයකු විසින් කරන ලද සුලු ප්‍රමාණයේ වංචාවක්). යෝග්‍ය කළමනාකරණ මට්ටම කුමක්ද යන්න තීරණය කිරීමේ වෘත්තීය විචාර බුද්ධිය මත පදනම් වන කාරණයක් වන අතර, දුස්සන්ධාන ගතවීමේ ඉඩකඩ සහ සැකකරන වංචාවේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය වැනි සාධක ඒ සඳහා බලපායි. සාමාන්‍යයෙන් යෝග්‍ය කළමනාකරණ මට්ටම අඩු තරමින් සැකකරනු ලබන වංචාවට සම්බන්ධ බව පෙනී යන පුද්ගලයන් අයත් මට්ටමට වඩා එක් මට්ටමක් වත් ඉහළ එකක් විය යුතුය.

පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය කිරීම (යොමුව: 41 ඡේදය)

අ61. පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් සමඟ කරනු ලබන විගණකගේ සන්නිවේදනය වාචිකව හෝ ලිඛිතව කළ හැකිය. සන්නිවේදනය කළ යුත්තේ වාචිකවද නැත්නම් ලිඛිතව ද යන්න තීරණය කිරීමේදී සලකා බලනු ලබන සාධක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260²⁴ හඳුන්වාදෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලට හේතුවන ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරණ හා සම්බන්ධ වංචාවේ ස්වභාවය හා සංවේදිතාවය නිසා එවැනි කරුණු ප්‍රායෝගිකව හැකි තාක් ඉක්මනින් වාර්තාකර ඒවා ලිඛිතව වාර්තා කිරීම අවශ්‍යද යන්න සලකා බලයි.

අ62. සමහර අවස්ථාවලදී කළමනාකාරිත්වය හැර වෙනත් සේවකයින්ගේ වංචාවන් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් පැන නොනගින සිද්ධියක් පිළිබඳව විගණකගේ දැනගැනීමට ලක්වූ විට විගණක විසින් පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන් සමඟ සන්නිවේදනය කිරීම යෝග්‍යදැයි සලකා බැලිය හැකිය. එමෙන්ම පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන් හට එවැනි තත්වයක් දැන්වීමටද කැමැත්තක් තිබිය හැකිය. විගණක සහ පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන් මේ සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ සන්නිවේදනයේ ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය විගණනගේ මුල් අදියරයකදී එකඟවන්නේ නම් එය සන්නිවේදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය විගණකට උදව් වේ.

අ63. ඉතා අසාමාන්‍ය අවස්ථාවලදී විගණක කළමනාකාරිත්වයේ හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන්ගේ අවංකභාවය හෝ සෘජුකම ගැන සැකකෙරේ නම් ගතයුතු සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග නිර්ණය කිරීමට නීති උපදෙස් පැතීම යෝග්‍ය යයි විගණක කල්පනා කර බැලිය හැකිය.

වංචාවකට අදාළ වෙනත් කරුණු (යොමුව: 42 ඡේදය)

අ64. වංචාවන්ට අදාළ අස්තිත්වයේ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් සමඟ සාකච්ඡා කළයුතු වෙනත් කරුණුවලට පහත දේ ඇතුළත් විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්,

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවප්‍රකාශ වීමේ අවදානම සහ වංචා අනාවරණය කරගැනීම සහ වැළැක්වීම සඳහා ක්‍රියාත්මකව පවතින පාලනයන්ගේ කළමනාකාරිත්ව ඇස්තමේන්තුව ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ සංඛ්‍යාතය පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයේ සැලකිලිමත් භාවය.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඇතැයි හඳුනාගන්නා ලද සැලකිය යුතු අන්දමේ ඌණතා පිළිබඳ යෝග්‍ය පරිදි ඇමතීමට කළමනාකාරිත්වය අපොහොසත්වීම
- කළමනාකාරිත්වයේ නිපුණත්වය සහ සෘජුභාවය පිළිබඳ ප්‍රශ්න ඇතුළුව අස්තිත්වයේ පාලන පරිසරය පිළිබඳව විගණකගේ ඇගයීම.
- අස්තිත්වයේ කාර්යසාධනය සහ ලාභදායීත්වය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අවබෝධ කරගැනීමේ හැකිබවට බලපෑම් ඇතිකරමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන් රැවටීමේ අවධානයෙන් ඉපයීම් කළමනාකරණය කර ප්‍රයත්න දරණ

²⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, අ38 ඡේදය.

බැව් හැඟවන ආකාරයට කළමනාකාරිත්වය විසින් ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම හා ව්‍යවහාර කිරීම වැනි වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ යෙදෙන බව හඟවන කළමනාකරණයේ ක්‍රියාවන්.

- සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලට පරිබාහිර සේ පෙනෙන ගනුදෙනු පිළිබඳව අනුමත කිරීමේ ප්‍රමාණවත්භාවය හා පූර්ණත්වය පිළිබඳ කරුණු.

නියාමන සහ බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරීන් සමඟ සන්නිවේදන (යොමුව: 43 ඡේදය)

අ65. සේවාදායකයන්ගේ තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය රැකගැනීමට ඇති විගණකගේ වෘත්තීය යුතුකම හේතුකොට ගෙන වංචාවන් පිළිබඳ සේවාදායක අස්තිත්වයෙන් බාහිර පාර්ශ්වයන්ට වාර්තා කිරීමෙන් වළකාලයි. විගණකගේ නෛතික වගකීම රටින් රටට වෙනස්වන අතර සමහර අවස්ථාවලදී ව්‍යවස්ථා, නීති හා උසාවි නියෝග මගින් රහස්‍යභාවය රැකීමේ අවශ්‍යභාවය අභිබවා යාමට සිදුවිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස සමහර රටවල මූල්‍ය ආයතන වල සිදුවන වංචා අධීක්ෂණ බලධාරීන්ට වාර්තා කිරීමේ ව්‍යවස්ථාපිත වගකීමක් එහි විගණකට ඇත. එමෙන්ම සමහර රටවල කළමනාකරණය සහ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් විසින් අවප්‍රකාශන නිවැරදි කිරීම සඳහා පියවර නොගන්නා විට එය බලධාරීන්ට වාර්තා කිරීමේ වගකීමක්ද විගණකට ඇත.

අ66. හඳුනාගත් අවදානමක මහජන යහපත ආකාරය සලකා බැලීමේදී ගතයුතු පියවර නිසැකව දැනගැනීමේ කාර්යය සඳහා එවැනි අවස්ථාවලදී සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගයක් පිළිබඳ තීරණයක් සඳහා නීති උපදෙස් ලබාගැනීම ගැන විගණක සලකා බලයි.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන් සඳහා නියමිත සලකා බැලීම්

අ67. විගණන ක්‍රියාවලියේදී සොයාගනු ලැබූ හෝ නොලැබූ රාජ්‍ය අංශයේ වංචා පිළිබඳ වාර්තා කිරීමේදී අවශ්‍යතා බොහෝවිට විගණනය සඳහා බලය පැවරී ඇති විධි නියෝගයේ හෝ සම්බන්ධිත ව්‍යවස්ථාවල හෝ නීතිරීතිවල නිශ්චිත විධිවිධාන වලට යටත්ව සිදුවේ.

1 වන පරිච්ඡේදය

යොමුව: අ25 ඡේදය

වංචා අවදානම් සාධක සඳහා උදාහරණ

මෙම පරිච්ඡේදයේ හඳුනාගන්නා වංචා අවදානම් සාධක පුළුල් පරාස තත්ත්වයන්හි විගණකවරුන්ට මුහුණදීමට සිදුවන එවැනි සාධක වලට උදාහරණ වේ. වෙන් වෙන්ව ඉදිරිපත් කර ඇති විගණකවරයෙකුගේ සැලකිල්ලට භාජනය වන වර්ග දෙකට සම්බන්ධ වංචාවලට උදාහරණ එනම්, වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය සහ වත්කම් අවනතු කිරීම වේ. මෙම සෑම වර්ගයකම වංචා සඳහා, වංචා නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම් සාධකවල සාමාන්‍යයෙන් දැක්නට ලැබෙන තත්ත්වයන් තුන අනුව තවදුරටත් වර්ග කරනු ලැබේ. (අ) බලපෑම් / දිරිගැන්වීම් (ආ) සුදුසු අවස්ථාවන් (ඇ) ආකල්ප / තාර්කිකකරණයන්, මෙම අවදානම් සාධක පුළුල් පරාසයක තත්ත්වයන් ආවරණය වන්නේ වුවත් ඒවා උදාහරණ පමණක් වන අතර ඒ අනුව විගණකට ඊට අමතර හෝ වෙනස් ආකාරයේ අවදානම් සාධක හඳුනාගනු ලැබිය හැකිය. මෙම උදාහරණ සියල්ල සෑම අවස්ථාවන්හිදීම අදාළ නොවන අතර ඇතැම් ඒවා අස්තීන්වයේ විශාලත්වයේ ප්‍රමාණය අයිතියේ ලක්ෂණ හෝ අවස්ථානුකූල වෙනස්කම් අනුව මෙම සාධක වැඩියෙන් හෝ අඩුවෙන් වැදගත් වීමට පුළුවන. එමෙන්ම අවදානම් සාධක ඉදිරිපත් කර ඇති අනුපිළිවෙළ අනුව ඒවායේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම් හෝ සිදුවීමේ සංඛ්‍යාතය දැක්වීමක් අදහස් නොකෙරේ.

වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙන් පැනනගින අවප්‍රකාශනවල සම්බන්ධ අවදානම් සාධක

වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණය නිසා පැනනගින අවප්‍රකාශන වලට අදාළ ආදායම් සාධක සඳහා උදාහරණ පහත වේ.

දිරිගැන්වීම් / බලපෑම්

පහත සඳහන් ඒවා (හෝ ඒවායින් හඟවන පරිදි) ආර්ථික, කර්මාන්ත, හෝ අස්තීන්වයේ මෙහෙයුම් තත්ත්වයන් මූල්‍ය ස්ථාවරත්වයට හෝ ලාභදායීත්වයට තර්ජනයන් වීම.

- ආන්තිකයන් පහත වැටීමත් සමඟ කැටුව එන අධික මට්ටමේ තරඟකාරීත්වය හෝ වෙළඳපොළ සන්තෘප්ත මට්ටමක පැවතීම.
- තාක්ෂණය වෙනස්වීම, නිෂ්පාදන යල් පැනීම, හෝ පොලී අනුපාත වැනි ඒවායේ ඉක්මන් වෙනස්වීම් වලින් වැඩි අවදානම් තත්ත්වයකට පත්වීම.
- ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ඉල්ලුම සැලකිය යුතු අන්දමින් පහත වැටීම සහ කර්මාන්තය තුළ හෝ සමස්ථ ආර්ථිකයේ ව්‍යාපාර බිඳවැටීම් වැඩිවීම.
- මෙහෙයුම් අලාභ නිසා බුන්වත්වීමේ තර්ජන පෙරවරන ක්‍රියාවලිය හෝ එදිරිවාදි අත්පත් කරගැනීම් වැළැක්විය නොහැකි වීම.
- ඉපයීම් සහ ඉපයීම්වල වර්ධනයක් වාර්තාකරන අතර, මෙහෙයුම් වලින් සෑණ මුදල් ප්‍රවාහ යලි යලි සිදුවීම හෝ මෙහෙයුම් වලින් ප්‍රමාණවත් මුදල් ප්‍රවාහ උත්පාදනය කිරීමට අපොහොසත් වීම.
- එකම කර්මාන්තයේ යෙදී සිටින වෙනත් සමාගම් සමඟ සැසඳීමේදී සීඝ්‍ර වර්ධනයක් හෝ අසාමාන්‍ය ලාභදායකත්වයන්.
- නව ගිණුම්කරණ, ව්‍යවස්ථාපිත හෝ නියාමන අවශ්‍යතාවයන්.

පහත සඳහන් හේතූන් නිසා තෙවන පාර්ශවයන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් හෝ අපේක්ෂාවන් සපුරාලීම සඳහා කළමනාකාරීත්වයට මහත් පීඩනයක් තිබීම.

- උදාහරණ ලෙස ඉමහත් සුභවාදී පුවත්පත් නිවේදන හෝ වාර්ෂික වාර්තාවල පණිවුඩ මගින් කළමනාකරණය විසින් ඇතිකළ අපේක්ෂාවන් ඇතුළුව ආයෝජන විශ්ලේෂණකයින්, ආයතනික ආයෝජකයින්, සැලකිය යුතු අන්දමේ ණයහිමියන් හෝ වෙනත් බාහිර පාර්ශවයන්ගේ ලාභදායීකත්ව හෝ උපනති මට්ටම් අපේක්ෂාවන් (විශේෂයෙන්ම අනිසි ලෙස ආක්‍රමනශීලී හෝ තාත්වික නොවන අපේක්ෂාවන්)
- වැදගත් (විශාල) පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතු හෝ ප්‍රාග්ධන වියදම් සඳහා යෙදවීම පිණිස අරමුදල් අවශ්‍යතාවය ඇතුළුව තරඟකාරී ලෙස රැදීසිටීමට අතිරේක ණය හෝ ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනය ලබාගැනීමේ අවශ්‍යතාවය.

- කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත කිරීමේ අවශ්‍යතා හෝ ණය ආපසු ගෙවීම හෝ අනෙකුත් ණය ප්‍රතිඥාවන් සපුරාලීම සුළු වශයෙන් කළ හැකි බව.
- තීන්දුවකට එළඹීමට ඇති ව්‍යාපාර සංයෝජන හෝ කොන්ත්‍රාත් ප්‍රදානයන් වැනි සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයේ ගනුදෙනුවලින් වන දුර්වල මූල්‍ය ප්‍රතිඵල වාර්තා කිරීමෙන් සිදුවියහැකි දැකියහැකි හෝ තත්‍ය අයහපත් බලපෑම්.

පහත සඳහන් දෑ අතුරින් පැන නගින අස්තිත්වයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මගින් කළමනාකාරිත්වයේ හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන්ගේ පෞද්ගලික මූල්‍ය තත්ත්වයට තර්ජනයන් වන බව තිබෙන තොරතුරු හැඟවීම.

- අස්තිත්වයේ සැලකිය යුතු මූල්‍ය හිමිකමක්.
- ඔවුන්ගේ ප්‍රතිලාභවලින් සැලකිය යුතු කොටසක්, කොටස්වල මිල, මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල, මූල්‍ය තත්ත්වය හෝ මුදල් ප්‍රවාහ මත හෝ මුදල් ප්‍රවාහය සම්බන්ධ ආක්‍රමණශීලී ඉලක්ක මත වෙනස් වන තත්ත්වයන් මත නිශ්චය වීම²⁵ (උදා: ප්‍රසාද මුදල්, කොටස් විකල්ප, හා ඉපැයීම් වැඩ පිළිවෙලවල්)
- අස්තිත්වයේ ණය සඳහා පෞද්ගලික ඇපවීම.

විකුණුම් හෝ ලාභදායකත්ව පදනම් දිරිදීමනා ඉලක්ක ඇතුළුව පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් විසින් පිහිටුවන ලද මූල්‍ය ඉලක්කයන් ළඟාකර ගැනීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය හා මෙහෙයුම් කාර්ය මණ්ඩලය මත අධික පීඩනයක් තිබීම

ඉඩපුස්ථාවන්

කර්මාන්තයේ හෝ අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් වල ස්වභාවය පහත සඳහන් ඒවායින් පැන නගින වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ නිරත වීමට ඉඩපුස්ථා සැලසේ.

- සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලදී සිදුනොවන, හෝ විගණනය කරන ලද සම්බන්ධිත ආශ්‍රිතයන් සමඟ හෝ වෙනත් අස්තිත්වයන් විගණනය කරනු ලබන අස්තිත්ව සමඟ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු.
- අයෝග්‍ය හෝ අනේදුරින් නොවූ ගනුදෙනු සිදුවිය හැකි ගනුදෙනුකරුවන්ට හා සැපයුම්කරුවන් අණදිය හැකි කොන්දේසි හා අනුදේශ පැනවිය හැකි ආධිපත්‍ය ලැබෙන ඇතැම් කර්මාන්ත අංශයන්හි බලය පැතිරවිය හැකි ශක්තිමත් මූල්‍ය තත්ත්වයක් හෝ හැකියාවක් පැවැත්ම.
- තහවුරු කිරීමට අපහසු විෂයානුබද්ධ විනිශ්චයන් හෝ අවිනිශ්චිතතාවයන් ඇතුළත්වන සැලකියයුතු ඇස්තමේන්තු මත පදනම් වූ වත්කම් වගකීම් ආදායම් හෝ වියදම්.
- ස්වරූපයට වඩා යථා තත්ත්වය වැදගත් වන අසීරු ප්‍රශ්න මතුවන විශේෂයෙන් කාලපරිච්ඡේදය අවසන් දිනයට ආසන්නව කෙරෙන වැදගත් අසාමාන්‍ය හෝ ඉතා සංකීර්ණ වූ ගනුදෙනු.
- එකිනෙකට වෙනස් ව්‍යාපාර පරිසර හා සංස්කෘතීන් පවතින ජාත්‍යන්තර දේශසීමාවල අධිකරණ බලසීමාවල පිහිටි හෝ කරගෙන යන සැලකිය යුතු මෙහෙයුම්.
- ව්‍යාපාර සාධාරණීයකරණය පැහැදිලිව දක්නට නොමැති ව්‍යාපාර අතරමැදියන් යොදා ගැනීම.
- පැහැදිලි ව්‍යාපාරමය සාධාරණීයකරණය තත්ත්වයක් නොපෙනෙන බදු සහන ක්ෂේමභූමි ලෙස ගැනෙන අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල සැලකිය යුතු බැංකු ගිණුම් හෝ පරිපාලිත සමාගම හෝ ශාඛා මෙහෙයුම් පවත්වාගෙන යෑම.

පහත සඳහන් දෑ නිසා කළමනාකාරිත්වයේ අධීක්ෂණය සඵලදායී නොවේ.

- හානිපූර්ණ පාලනයන් රහිතව තනි පුද්ගලයකුගේ හෝ කුඩා කණ්ඩායමක (අයිතිකරු පාලනය නොකරන ව්‍යාපාරයක) කළමනාකාරිත්වයේ ආධිපත්‍යය.
- මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය හා අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් විසින් කරන සුපරීක්ෂණය සඵලදායී නොවීම.

පහත සඳහන් දෑ වලින් ප්‍රත්‍යක්ෂ වන සංකීර්ණ හෝ ස්ථාවර නොවූ සංවිධාන ව්‍යුහයන් පැවතීම:-

- අස්තිත්වයේ පාලන හිමිකම ඇති සංවිධානය හෝ පුද්ගලයන් නිර්ණය කිරීම අපහසු වීම.

²⁵ අදාළ ගිණුම් හෝ ක්‍රියාකාරකම් සමස්ථයක් වශයෙන් අස්තිත්වයට ප්‍රමාණාත්මක නොවූවත්, කළමනාකරණයේ දිරිදීමනා සැලසුම් අදාළ වියහැකි වන්නේ අස්තිත්වයේ අදාළ සමහර ගිණුම් හෝ තෝරාගත් ක්‍රියාකාරකම්වල යම් ඉලක්කයක් සපුරා ගත්විටය.

- අසාමාන්‍ය නෛතික අස්තීත්වයන් හෝ කළමනාකරණ බලතල මට්ටම් ඇතුළත් වන බොහෝ සේ සංකීර්ණ සංවිධානමය ව්‍යුහය.
- ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරුවන්, නීති උපදේශකයන්, හෝ පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන්ගේ අධික සේවක පිරිවැටුම.

පහත සඳහන් දෑ හේතුකොටගෙන අභ්‍යන්තර පාලන මූලාංගයන්ගේ උගුණතා;

- අතුරු මූල්‍ය වාර්තාකරණය (බාහිර වාර්තාකරණයට අවශ්‍ය) පිළිබඳ පාලනය සහ ස්වයංක්‍රීය පාලනයන් ඇතුළුව පාලනයන් පිළිබඳව අධීක්ෂණය ප්‍රමාණවත් නොවීම.
- ගිණුම්කරණ, අභ්‍යන්තර විගණන හෝ තොරතුරු තාක්ෂණ කාර්යමණ්ඩල සේවක බඳවාගැනීම් සඵලදායක නොවීම සහ ඉහළ සේවක පිරිවැටුම් අනුපාතයක් තිබීම.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු තරමේ උගුණතා පවතින අවස්ථා ඇතුළුව සඵලදායී නොවූ ගිණුම්කරණ හා තොරතුරු පද්ධති.

ආකල්ප / තර්කානුකූලකරණය

- කළමනාකාරීත්වය විසින් අස්තීත්වයේ අගයන් හෝ සදාචාරධර්ම ප්‍රමිතීන් සන්නිවේදනය කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම, අනුබලදීම හෝ බලාත්මක කිරීම හෝ සඵලදායී නොවන අයෝග්‍ය අගයන් හෝ සදාචාරධර්ම ප්‍රමිතීන් සන්නිවේදනය කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම හෝ වැදගත් ඇස්තමේන්තු නිර්ණය කිරීම සඳහා මූල්‍ය නොවන කළමනාකාරීත්වයේ උවමනාවට වැඩි සහභාගිවීම හෝ තම සිතැඟියාවන් ඉටු කර ගැනීම.
- සුරැකුම්පත් නීති හෝ වෙනත් නීති සහ රෙගුලාසි උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳ දැනුවත් ඉතිහාසයක් තිබීම සහ අස්තීත්වය හෝ කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන්ට වංචා චෝදනා හෝ නීති රීති උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳ හිමිකම්පා තිබීම.
- අස්තීත්වයේ ව්‍යාපාර වස්තු මිල හෝ ඉපයීම් උපනතිය ඉහළ නංවා ගැනීම සඳහා කළමනාකාරීත්වයේ දැඩි උනන්දුව.
- විශ්ලේෂකයන්, ණයහිමියන් සහ වෙනත් තුන්වන පාර්ශවයන් වෙත ආක්‍රමණකාරීශීලී හෝ අතාත්වික පුරෝකථනය කළ ඉලක්ක ළඟා කරන බවට බැඳියාවක් ඇතිකිරීමේ කළමනාකරණයේ පුරුද්ද.
- අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයේ තිබෙන දත්ත අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා කාලීන පදනම මත නිවැරදි කිරීමට කළමනාකරණය අපොහොසත් වීම.
- බදු අපේක්ෂාවන් පදනම් කරගෙන වාර්තාවී ඇති ඉපයීම් අඩුකර පෙන්වීමට නුසුදුසු ක්‍රම භාවිත කිරීමට කළමනාකාරීත්වය උනන්දු වීම.
- ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරීත්වය අතර විත්ත ශක්තිය පහළ මට්ටමක පැවතීම.
- හිමිකාර කළමනාකරු විසින් පෞද්ගලික සහ ව්‍යාපාර ගනුදෙනු අතර වෙන්කොට හඳුනාගැනීමක් නොකිරීම.
- ඉතා සමීප අයිතියක් ඇති අස්තීත්වයක කොටස් හිමියන් අතර මතභේද ඇතිවීම.
- ප්‍රමාණාත්මක භාවය පදනම්කරගෙන ආන්තික හෝ යෝග්‍ය නොවන ගිණුම්කරණය සාධාරණීකරණය කිරීමට කළමනාකරුවන් පුන පුනා ප්‍රයත්න දැරීම.
- පහත දක්වන කරුණු වලින් විදහා දක්වන පරිදි කළමනාකරණය හා වත්මන් හෝ පූර්වගාමී විගණක සමග සම්බන්ධතාවය අන්‍යෝන්‍ය අවිශ්වාසයට ලක්ව තිබීම.
 - ගිණුම්කරණය, විගණනය හෝ වාර්තාකරණය පිළිබඳ කරුණු සමග ප්‍රවර්තන හෝ පූර්වගාමී විගණක සමග නිරන්තර මතභේද ඇතිවීම.
 - විගණනය අවසන් කිරීම සඳහා හෝ විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කරන දින පිළිබඳව අසාධාරණ කාලසීමාවන් නියම කිරීම වැනි විගණකගෙන් කරන අසාධාරණ ඉල්ලීම්.
 - අදාළ පුද්ගලයින්ට හෝ තොරතුරුවලට ළඟාවීම හෝ පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන් සමග සඵලදායී අන්දමින් සන්නිවේදනය කිරීමට විගණකට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා අයෝග්‍ය ලෙස සීමාකිරීම.
 - විශේෂයෙන්ම විගණන විෂය පථය සම්බන්ධයෙන් වන කාර්යයන්ට බලපෑම් දැරීමට උත්සාහ දරන විගණන කාර්යභාරය සඳහා තොරතුරු විමසා බලන පුද්ගලයන් තෝරාගැනීම, එම පුද්ගලයන් දිගටම අනුයුක්ත කිරීම වැනි කරුණු සහ කළමනාකාරීත්වයේ යටපත් කිරීමේ හැසිරීම.

වත්කම් අවනතු කිරීමෙන් පැන නගින අවප්‍රකාශන වලින් පැන නගින අවදානම් සාධක

වත්කම් අවනතු කිරීමෙන් පැන නගින අවදානම් වලට අදාළ අවදානම් සාධක ද සාමාන්‍යයෙන් වංචාවක් පවතින විට දක්නට ලැබෙන තත්ත්වයන් තුන අනුව වර්ග කරනු ලැබේ. දිරිගැන්වීම් / බලපෑම්, ඉඩප්‍රස්ථා සහ ආකල්ප / තර්කානුකූලකරණය

- වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙන් පැන නගින අවප්‍රකාශන වලට අදාළ වන සමහර අවදානම් සාධක වත්කම් අයථා පරිහරණයෙන් පැනනගින අවප්‍රකාශන ඇතිවිට දක්නට හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස වංචාකාරී මූල්‍ය වාර්තාකරණය හෝ වත්කම් වංචාකිරීමෙන් යන දෙආකාරයෙන් කවරක් නිසා අවප්‍රකාශන ඇතිවන විට කළමනාකාරිත්වයේ සඵලදායී නොවූ අධීක්ෂණ සහ අභ්‍යන්තර පාලනයේ උණනා තිබිය හැකිය.
- පහත දැක්වෙන්නේ වත්කම් අවනතු කිරීමෙන් ඇතිවන අවප්‍රකාශන වලට අදාළ අවදානම් සාධක වලට උදාහරණයන්ය.

දිරිගැන්වීම් / බලපෑම්

සොරකම් වලට භාජනය වීමේ හැකියාවට නැඹුරුවීමට ඉඩ ඇති මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් වලට ප්‍රවේශවීමට හැකියාව ඇති කළමනාකරුවන් හෝ සේවකයන් ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික මුදල් අවශ්‍යතා බැඳීම් හේතුවෙන් එම වත්කම් අවනතු කිරීම කෙරෙහි පීඩනයක් ඇති කරයි.

සොරකම් වලට භාජනය වීමේ හැකියාව ඇති මුදල් හා වෙනත් වත්කම් වලට ප්‍රවේශ වීමට ඉඩ ඇති සේවකයන් හා අස්තීත්වය අතර අහිතකර සම්බන්ධතාවයන් එම වත්කම් අවනතු කිරීමට නැඹුරු වේ.

උදාහරණ ලෙස අහිතකර සම්බන්ධතාවයන් පහත සඳහන් ඒවායින් සිදුවීමට හැකිය.

- දන්තා හෝ අනාගතයේ අපේක්ෂිත සේවක අත්හිටුවීම්.
- සේවක වන්දි හෝ ප්‍රතිලාභ සැලසුම්වලට මෑතකදී කරන ලද හෝ අපේක්ෂිත වෙනස්කම්.
- අපේක්ෂිත තත්ත්වයන් සමග අසංගත, උසස්වීම්, සේවක වන්දි හෝ වෙනත් ප්‍රදාන.

ඉඩ ප්‍රස්ථාවන්

ඇතැම් ගතිලක්ෂණයන් හෝ අවස්ථාවන් වත්කම් අවනතු කිරීමේ ඇති නැඹුරු වීම වැඩි කරයි. උදාහරණ වශයෙන්, පහත සඳහන් දෑ පවතින විට වත්කම් අවනතු කිරීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා වැඩිය.

- විශාල ප්‍රමාණයක මුදලක් අතැතිව තිබීම හෝ කටයුතු කිරීම.
- විශාල වටිනාකම් සහ විශාල ඉල්ලුමක් ඇති කුඩා ප්‍රමාණයක නොග අයිතම්.
- දරන්නාට ගෙවිය හැකි බැඳුම්කර, දියමන්ති හෝ පරිගණක විප් වැනි පහසුවෙන් පරිවර්තය කළ හැකි වත්කම්.
- ප්‍රමාණයෙන් කුඩා, විකිණිය හැකි හෝ අයිතිය නිරීක්ෂණය හඳුනාගැනීමට අපහසු ස්ථාවර වත්කම්.

වත්කම් මත වූ ප්‍රමාණවත් නොවූ අභ්‍යන්තර පාලනය එම වත්කම් අවනතු කිරීමට නැඹුරුවීමේ හැකියාව වැඩි කරයි. පහත සඳහන් දෑ නිසා වත්කම් අවනතු කිරීම සිදුවිය හැකිය.

- ප්‍රමාණවත් නොවන රාජකාරී බෙදා වෙන්කිරීම් හෝ ස්වාධීන පරීක්ෂාවන්.
- ගමන් වියදම් සහ වෙනත් ප්‍රතිපූර්ණයන් වැනි ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයේ වියදම්වල ප්‍රමාණවත් නොවන සුපරීක්ෂාව.
- වත්කම් සඳහා වගකිවයුතු සේවකයන් පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රමාණවත් නොවන සුපරීක්ෂාව උදා: දුර පළාත්වල පිහිටි ව්‍යාපාරික ස්ථාන පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් නොවන පරීක්ෂාව සහ අධීක්ෂණය.
- වත්කම් සඳහා ප්‍රවේශයක් ඇති රැකියා ඉල්ලුම්කරුවන් පිළිබඳව බඳවා ගැනීමට පෙර ප්‍රමාණවත් පිරික්සීමක් නොකිරීම.
- වත්කම් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් වාර්තා තබා නොගැනීම.
- ගනුදෙනු සඳහා බලය දීමේ සහ අනුමත කිරීමේ පද්ධතිය ප්‍රමාණවත් නොවීම (උදාහරණ වශයෙන් මිලදී ගැනීම්)
- මුදල්, ආයෝජන, බඩු නොග හෝ ස්ථාවර වත්කම් පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් භෞතික ආරක්ෂා කිරීමේ පියවර ප්‍රමාණවත් නොවීම.
- වත්කම් පිළිබඳව පූර්ණ සහ කාලීනව සංසන්දයන් සිදු නොකිරීම.
- ගනුදෙනු පිළිබඳව කාලීන සහ යෝග්‍ය ලේඛනගත කිරීම් නොතිබීම. උදාහරණ වශයෙන් වෙළඳ භාණ්ඩ ආපසු එවීම් සඳහා බැර.
- ප්‍රධාන පාලන කාර්යයන් ඉටු කරන නිලධාරීන් හට අනිවාර්ය නිවාඩු ලබාදීමේ ක්‍රමයක් නොමැතිවීම.

- තොරතුරු තාක්ෂණය පිළිබඳ කළමනාකරුවන්ට ඇති අවබෝධය ප්‍රමාණවත් නොවීම නිසා තොරතුරු තාක්ෂණ කටයුතු වල නියුතු සේවකයන් හට වංචාවක් කිරීමට ඉඩ සැලසීම.
- පරිගණක පද්ධති ලොග් පිළිබඳ පාලනය හා සමාලෝචනය ඇතුළුව ස්වයංකරන වාර්තාවලට ප්‍රවේශය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් නොවූ පාලනයන්.

ආකල්ප / සාධාරණීයකරණය

- වත්කම් අවනතු කරගැනීම සම්බන්ධ අවදානම් අධීක්ෂණය කිරීම හෝ අඩුකිරීම පිළිබඳව වූ අවශ්‍යතාවය නොසලකා හැරීම.
- පවත්නා පාලනයන් අභිබවා කටයුතු කිරීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඇති බැව් දන්නා ඌණතා නිවැරදි කිරීමට ගතයුතු යෝග්‍ය ක්‍රියාවන් ගැනීම අපොහොසත් වීම මගින් වත්කම් අවනතු කරගැනීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනයන් නොසලකා හැරීම.
- අස්තිත්වය සමග හෝ එහි සේවකයන්ට සැලකීමේ ආකාරය ගැන අසතුටට හෝ අනාප්තියට පත්වීම හඟවන හැසිරීම.
- වත්කම් අවනතු කරගෙන ඇති බව හඟවන හැසිරීමේ හෝ ජීවන රටාවේ ඇතිවන වෙනස්කම්.
- සුලු සොරකම් පිළිබඳ තැකීමක් නොකිරීම.

2 වන පරිශිෂ්ටය

(යොමුව: අ40 ඡේදය)

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ තක්සේරුගත අවදානම්වලට ඇමතීම සඳහා සුදුසු විගණන පටිපාටීන් වලට උදාහරණ

වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය සහ වත්කම් අවනතු කරගැනීම යන කරුණු දෙකම නිසා පැනනගින වංචා නිසා පැනනගින ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ තක්සේරුගත අවදානම් වලට මුහුණදීම සඳහා ඇමතිය හැකි සුදුසු විගණන පටිපාටීන් වලට උදාහරණ පහත දැක්වේ. මෙම පටිපාටීන් පුළුල් පරාසයක තත්ත්වයන් ආවරණය වන නුමුදු ඒවා උදාහරණ පමණක් වන අතර ඒ අනුව ඒවා සෑම අවස්ථාවකටම ඉතාමත් යෝග්‍ය හෝ අවශ්‍ය ඒවා නොවනු ඇත. එමෙන්ම පටිපාටීන් දක්වා ඇති අනුපිළිවෙල අනුව ඒවායේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම පිළිබිඹු කිරීමට අදහස් නොකෙරේ.

සැදහුම් මට්ටමේ සලකා බැලීම

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම් පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව නිශ්චිත ප්‍රතිචාර හඳුනාගත් අවදානම් සාධක හෝ තත්ත්වයන්ගේ වර්ගයන් හෝ සංයෝජනයන් සහ ඒවායේ බලපෑමට ලක්වන ගිණුම්ශේෂ ගනුදෙනු පන්ති සහ සැදහුම් මත පදනම්ව වෙනස් වනු ඇත.

ප්‍රතිචාරවල නිශ්චිත උදාහරණ පහත දැක්වේ.

- අනපේක්ෂිතව ස්ථානවලටයාම සහ කලින් නොදන්නවා සහ අනපේක්ෂිතව ඇතැම් පරීක්ෂණ පැවැත්වීම. උදාහරණයක් ලෙස පැමිණීම කලින් දැනුම්දීම නොකළ ස්ථානවල තොග නිරීක්ෂණය කිරීම හෝ නිශ්චිත දිනක හදිසි පදනමක් මත මුදල් ගණන් කර බැලීම.
- තොග ගණන් ගැනීම අවසන් කරන දිනය හා වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදය අවසන් දිනය අතර කාලපරිච්ඡේදය තුළ ශේෂයන් වරදවා දැක්වීමට ඇති අවදානම අවමකිරීම පිණිස වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයේ අවසාන දිනයේදී හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් දිනට ආසන්න දිනයකදී තොග ගණන් ගන්නා ලෙස ඉල්ලා සිටීම.
- ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ විගණන ප්‍රවේශය වෙනස් කිරීම. උදාහරණ වශයෙන් ලිඛිත තහවුරු ලිපි යැවීමට අමතරව ප්‍රධාන ගනුදෙනුකරුවන් හා සැපයුම්කරුවන් සමග වාචිකව සබඳතා පැවැත්වීම ආයතනයක නිශ්චිත පාර්ශ්වයක් වෙත තහවුරු ලිපි යොමුකරන ලෙස ඉල්ලීම හෝ අමතර හෝ වෙනස් ආකාරයේ තොරතුරු ඉල්ලා සිටීම.

- අස්තිත්වයේ වර්ෂ අවසාන හෝ කාර්තු අවසාන ගැලපුම් සටහන් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක සමාලෝචනයක් කිරීම සහ ස්වභාවය හෝ වටිනාකම අතින් අසාමාන්‍යතාවයක් ලෙස පෙනී යන ඒවා විමර්ශනය කිරීම.
- විශේෂයෙන් වර්ෂ අවසාන දින හෝ ඊට ආසන්නව සිදුවන ඒවා ඇතුළු සැලකිය යුතු සහ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු සඳහා මූල්‍ය සම්පත් ලැබුණ ප්‍රභවය සහ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් සහභාගිවීමේ හැකියාව විමර්ශනය කිරීම.
- සමාහරණය නොකළ දත්ත භාවිත කර තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටිත් ක්‍රියාත්මක කිරීම. උදාහරණ වශයෙන් ප්‍රදේශ අනුව ව්‍යාපාර වර්ගය හෝ මාසයෙන් මාසයට විගණක විසින් පිළියෙල කළ අපේක්ෂිත ඉලක්කයන් අනුව විකුණුම් පිරිවැය සැසඳීම.
- වංචාවක් නිසා ඇතිවූ අවප්‍රකාශනයක අවදානම් හඳුනාගෙන ඇතිවිට එම විෂය පථයට සහභාගී වන්නන්ගෙන් අවදානම පිළිබඳ ඔවුන් දන්නා ඇතුළත දේ, අවදානම නැවැත්වීමට පාලනය කළ හැකිද එසේ නම් එය කෙසේ ඇමතිය යුතුද යන්න පිළිබඳව ඒ අය සමග සම්මුති සාකච්ඡා පැවැත්වීම.
- පරිපාලිතයන්, අංශයන්, හෝ ශාඛා එකක් හෝ වැඩි ගණනක මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් ස්වාධීන විගණකවරුන් විසින් විගණනය කරන අවස්ථාවල එම සංරචකයන් අතර සිදුවන ගනුදෙනු හෝ ක්‍රියාකාරකම් වලින් පැන නගින වංචා හේතුකොට ගෙන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් පැනනගින අවදානම ගැන අවධානය යොමු කිරීම සඳහා ඉටුකළයුතු වැඩිවල ප්‍රමාණය ඔවුන් සමග සාකච්ඡා කිරීම.
- වංචා නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අයිතමයක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම් තක්සේරු කළ අවදානම් වැඩි වනවිට විශේෂඥයෙකුගේ වැඩ විශේෂයෙන් වැදගත් වන්නේ නම්, ඔහුගේ සොයාගැනීම් අසාධාරණ නොවන හෝ එම කාර්ය සඳහා වෙනත් විශේෂඥයෙකු සේවයේ යෙදවීම නිර්ණය කිරීම සඳහා විශේෂඥයාගේ උපකල්පන ක්‍රම හා සොයාගැනීම් වලින් කීපයක් හෝ සියළුම පිළිබඳව අතිරේක පටිපාටිත් ඉටු කිරීම.
- විනිශ්චයන් හා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධ වන සමහර ගැටලු නිරාකරණය කළේ කෙසේද යන්න තක්සේරු කිරීම සඳහා කලින් විගණකට කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තෝරාගත් ආරම්භක ශේෂපත්‍ර ගිණුම් විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා විගණන පටිපාටිත් ඉටු කිරීම.
- අතුරු කාලපරිච්ඡේද වල සිදුකළ සැසඳීම් සලකා බැලීම් ඇතුළුව අස්තිත්වය විසින් පිළියෙල කළ ගිණුම් හෝ වෙනත් සැසඳීම් මත ක්‍රියාපටිපාටිත් ඉටු කිරීම.
- සංගණනයක ඇති විෂමතා පරීක්ෂා කිරීම සඳහා දත්ත කැනීම වැනි පරිගණක ආධාරිත ශිල්පක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- පරිගණකය මගින් ජනිත වූ වාර්තා හා ගනුදෙනුවල සෘජුව පරීක්ෂා කිරීම.
- විගණනයට භාජනය කරන අස්තිත්වයට බාහිර ප්‍රභවයන්ගෙන් අතිරේක විගණන සාක්ෂි සොයා ගැනීම.

නිශ්චිත ප්‍රතිචාර - වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙන් පැන නගින අවප්‍රකාශන වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය හේතුව නිසා වන අවප්‍රකාශන වලට විගණකගේ තක්සේරුව සඳහා වන ප්‍රතිචාර වලට උදාහරණ

අයහාර හඳුනාගැනීම

- සමාහරණය නොකරන ලද දත්ත භාවිත කර ආදායම් සම්බන්ධයෙන් තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ඉටුකිරීම. උදාහරණ ලෙස සංසන්දනය සඳහා මාස අනුව සහ නිෂ්පාදන වර්ගය අනුව හෝ ව්‍යාපාර බණ්ඩයන් අනුව වාර්තා ගත කර ඇති ආදායම් සමාන පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන් සමග සැසඳීම. අසාමාන්‍ය හෝ අනපේක්ෂිත ආදායම් සම්බන්ධතා හෝ ගනුදෙනු හඳුනාගැනීමට පරිගණක ආධාරිත විගණන ශිල්පීය ක්‍රම ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.
- යෝග්‍ය ගිණුම්කරණයේ බොහෝවිට එම කොන්දේසි හා ගිවිසුම් සහ ප්‍රතිදාන සඳහා පදනම හෝ ඒවා අදාළවන කාලසීමාව ලේඛනගත කිරීම බොහෝ දුර්වල වීම නිසා බලපාන ගිවිසුම වල අදාළ කොන්දේසි සහ උප ගිවිසුම් නොමැති විට බව ගනුදෙනු කරුවන් සමග සනාථ කරවා ගත යුතුය. උදාහරණ වශයෙන් භාරගැනීමේ නිර්ණායක භාරදීමේ සහ ගෙවීම් කොන්දේසි, අනාගත හෝ අඛණ්ඩ විකුණුම්කරුගේ බැඳියාවන් කිසිවක් නොතිබීම භාණ්ඩය ආපසු භාරදීමේ අයිතිය සහතික කළ නැවත විකිණීමේ වටිනාකම්, අවලංගු කිරීමේ හෝ මුදල් ආපසු ගෙවීමේ ප්‍රතිපාදන බොහෝවිට එවැනි අවස්ථාවලට අදාළ වේ.
- කාලපරිච්ඡේදය අවසානය ආසන්නයේදී විකුණුම් හෝ නැවත කිරීම් පිළිබඳ අස්තිත්වයේ විකුණුම් හා අලෙවි සේවකයන්ගෙන් හෝ ආයතනයේ සිටින නීති උපදේශකගෙන් විමසුම් කිරීම මෙම ගනුදෙනුවලට අදාළ කිසියම් අසාමාන්‍ය වගන්ති හා කොන්දේසි පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අවබෝධය.
- භාණ්ඩ නැවත කරමින් සිටින හෝ නැවත කිරීම සඳහා සුදානම් කරමින් සිටින (හෝ ක්‍රියාවලියට භාවිතය කිරීම අපේක්ෂාවෙන් ඇති ආපසු එවුම්) අවස්ථාවේ ඒවා නිරීක්ෂණය සඳහා එවැනි එක් ස්ථානයකට හෝ වැඩි ගණනකට කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ භෞතිකව පැමිණ සිටීම සහ අනෙකුත් සුදුසු විකුණුම් හා තොග ලුහුක් ක්‍රියාවලිය ඉටු කිරීම.

- ආදායම් ගනුදෙනු විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් ආරම්භ කර ක්‍රියාවලියට භාජනය කර සහ වාර්තාගත කරන අවස්ථාවන් සඳහා වාර්තාගත කළ ආදායම් ගනුදෙනු සිදුවූ බව හා නිසි පරිදි වාර්තාකර ඇතිබවට සහතික වීම තීරණය කිරීම සඳහා පාලනයන් පරීක්ෂණයට භාජනය කිරීම.

තොග ප්‍රමාණයන්

භෞතික තොග ගණන් ගන්නා අතරතුර හෝ පසුව නිශ්චිත අවධානය යොමු කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙන තොග පිහිටි ස්ථානයක් හෝ අයිතමයක් හඳුනාගැනීම සඳහා අස්තිත්වයේ තොග වර්තා පරීක්ෂා කිරීම.

- භෞතික තොග ගණන් ගන්නා අතරතුර හෝ පසුව නිශ්චිත අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙන තොග පිහිටි ස්ථානයන් හෝ අයිතමයන් හඳුනාගැනීම සඳහා අස්තිත්වයේ තොග වාර්තා පරීක්ෂා කිරීම.
- තොග ගණන් ගැනීම අවසන් කරන දිනය හා කාලපරිච්ඡේදය අවසන් දිනය අතර කාලපරිච්ඡේදය තුළ ශේෂයන් වරදවා දක්වීමට ඇති අවධානම අවමකිරීම පිණිස වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදය අවසාන දිනයේදී හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් දිනට ආසන්න දිනයකදී තොග ගණන් ගැනීම.
- තොග ගණන් ගැනීම නිරීක්ෂණය කරන අතරතුර අතිරේක පටිපාටීන් ඉටු කිරීම. උදාහරණ පෙට්ටිවල අසුරා ඇති අයිතමයන් භාණ්ඩ අසුරා ඇති හෝ ලේබල් කර ඇති ආකාරය (උදාහරණ හතරැස් කුහර සහිතව) සහ සුවද විලවුන් හෝ විශේෂ රසායන ද්‍රව්‍ය වැනි ද්‍රව්‍යවල ගුණාත්මකභාවය (එනම් පවිත්‍රතාවය, වර්ගය හෝ සාන්ද්‍රණය) ඉතා දැඩි පරීක්ෂණයකට භාජනය කිරීම. මේ සම්බන්ධයෙන් විශේෂඥයෙකුගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම උදව් විය හැකිය.
- තොග, ඒවායේ පත්ති හෝ වර්ග අනුව ස්ථාන හෝ වෙනත් නිර්ණායකයන් ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ ප්‍රමාණයට ඉකුත් කාලපරිච්ඡේදවල ප්‍රමාණයන් සමග සැසඳීම හෝ ගණන් ගන්නා ලද ප්‍රමාණයන් අඛණ්ඩ තොග වාර්තා සමග සැසඳීම.
- භෞතික තොග ගණන් ගැනීම සකස් කිරීම තවදුරටත් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා පරිගණක ආධාරිත විගණන ශිල්පීය ක්‍රම භාවිත කිරීම. උදාහරණ වශයෙන් ටැග් පිළිබඳ පාලනය සෝදිසි කිරීම සඳහා ටැග් අංක අනුව හෝ අත්හැරීම හෝ දෙවරක් ගණනයවීමේ හැකියාව සෝදිසි කිරීම සඳහා අයිතම අනුක්‍රමික අංක අනුව තේරීම.

කළමනාකරණ ඇස්තමේන්තු

- කළමනාකරණයේ ඇස්තමේන්තුව සමග සැසඳීම සඳහා ස්වාධීනව ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීම සඳහා විශේෂඥයෙකු යොදාගැනීම.
- ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමට අදාළව සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවීමට කළමනාකරණයේ අදහස හා හැකියාව තහවුරු කර ගැනීම සඳහා විමසුම් කිරීම කළමනාකරණයෙන් හා ගිණුම්කරණ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් පරිබාහිර පුද්ගලයන් දක්වා විමසීම් ව්‍යාප්ත කිරීම.

නිශ්චිත ප්‍රතිචාරයන් - වත්කම් අවනතු කිරීමෙන් පැන නගින අවප්‍රකාශන

විවිධ අවස්ථා යටතේ අවශ්‍යයෙන්ම එකිනෙකට වෙනස් වූ ප්‍රතිචාර අණ කෙරේ. සාමාන්‍යයෙන් වත්කම් අවනතු කිරීමක් අදාළ වන වංචාවක් නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ තක්සේරු කළ අවදානමක් සඳහා විගණන ප්‍රතිචාරය යම්කිසි ගිණුම් ශේෂයන් හෝ ගනුදෙනු පන්තියක් දෙස යොමුවේ. ඉහත වර්ග දෙකෙහි සඳහන් කර ඇති සමහර ප්‍රතිචාරයන් එවැනි අවස්ථාවලදී ව්‍යවහාර කළද විෂය පථය හඳුනාගෙන ඇති අවනතු කිරීමේ අවදානම පිළිබඳව තොරතුරු අදාළ කළයුතුය. වත්කම් අවනතු කිරීමේ හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම සඳහා විගණකගේ ප්‍රතිචාර වලට උදාහරණ:

- වර්ෂ අවසාන දිනයේදී හෝ ඊට ආසන්න දිනයකදී මුදල් හෝ සුරැකුම් පත් ගණන් කිරීම.
- විගණනයට භාජනය වන කාලපරිච්ඡේදයට ගිණුම් තැබීමේ ක්‍රියාකාරකම් (ණය මෙමෝ පත්, සහ විකුණුම් ආපසු එවුම් ක්‍රියාකාරකම් මෙන්ම ගෙවීම් කළ දිනයන්ද ඇතුළත්) ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් සෘජු සනාථ කිරීම්.
- ලියා හරින ලද ගිණුම් වලින් ආපසු අයකර ගැනීමේ විශ්ලේෂණය.
- තොග පිහිටි ස්ථානය හෝ නිෂ්පාදන වර්ගය අනුව තොග උණකාවයන් විශ්ලේෂණය.
- ප්‍රධාන තොග අනුපාත කර්මාන්තයේ නියමයන් සමග සැසඳීම.
- සදාකත තොග වාර්තා දක්වා අඩුකිරීම් සඳහා වූ උපකාරක ලියවිලි සමාලෝචනය කිරීම.

- විකුණුම්කරුවන්ගේ ලැයිස්තුව සේවකයන්ගේ ලැයිස්තුව සමග පරිගණක මගින් ගැලපීම ඉටුකර ගැලපෙන ලිපිනයන් සහ දුරකථන අංක හඳුනාගැනීම.
- එක හා සමාන ලිපිනයන්, සේවක හඳුනාගැනීම්, බදු අධිකාරී අංක හෝ බැංකු ගිණුම් අංක හඳුනාගැනීම සඳහා වැටුප් ලේඛණ පිළිබඳ පරිගණකගත සොයා බැලීමක් ඉටු කිරීම.
- ඉතා සුළු හෝ කොහෙන්ම ක්‍රියාකාරකමක් නැති සේවකයන් පිළිබඳ කිසියම් සාක්ෂියක් නොමැතිදැයි පරීක්ෂා කිරීමට පෞද්ගලික ලිපිගොනු සමාලෝචනය කිරීම, උදාහරණ කාර්ය සාධනයක් නොමැති වීම.
- අසාමාන්‍ය රටාවේ හෝ උපනතීන් තිබේදැයි බැලීම සඳහා විකුණුම් වට්ටම් සහ ආපසු එවුම් විශ්ලේෂණය කිරීම.
- තුන්වන පාර්ශ්වයන් සමග වූ කොන්ත්‍රාත්තුවල නිශ්චිත කොන්දේසි සනාථ කරගැනීම.
- කොන්ත්‍රාත්, ඒවායේ කොන්දේසි ප්‍රකාර කරගෙන යන බවට සාක්ෂි ලබාගැනීම.
- විශාල හා අසාමාන්‍ය වියදම්වල යෝග්‍යතාවය සමාලෝචනය කිරීම.
- ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයට සහ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වලට දී ඇති ණය සඳහා බලයදීම සහ ඒවායේ ධාරණ අගයන් සමාලෝචනය කිරීම.
- ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය විසින් ඉදිරිපත් කළ වාර්තාවල මට්ටම සහ යෝග්‍යතාවය සමාලෝචනය කිරීම.

3 වන පරිශිෂ්ටය

(යොමුව: අ49 ඡේදය)

වංචාවක් තිබීමේ හැකියාව අඟවන අවස්ථාවන් සඳහා උදාහරණ

වංචා හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අඩංගුවීමේ හැකියාව අඟවන අවස්ථාවන් සඳහා උදාහරණ පහත දැක්වේ.

පහත සඳහන් දෑ ඇතුළුව ගිණුම්කරණ වාර්තාවල විෂමතා තිබීම.

- ගනුදෙනු සම්පූර්ණයෙන් හෝ නිසි වේලාවට වාර්තා නොකිරීම හෝ වටිනාකම, ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදය වර්ගීකරණය හෝ අස්තීත්වයේ ප්‍රතිපත්ති අයෝග්‍ය ආකාරයට වාර්තා කිරීම.
- ලියවිලි අනුව තහවුරු නොවූ බලය නොදුන් ශේෂයන් සහ ගනුදෙනු,
- මූල්‍ය ප්‍රතිඵල වලට සෑහෙන දුරට බලපාන අවසාන මොහොතේ කරන ගැලපුම්.
- සේවකයන් තමන්ට අනුමැතිය ලත් රාජකාරී ඉටු කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාවය හා නොගැළපෙන වාර්තා හා පද්ධති වලට ප්‍රවේශවීම සඳහා ඇති සාක්ෂි.
- වෝදින වංචා පිළිබඳව විගණකට ලැබෙන පැමිණිලි හෝ රහසිගත දැනුම්දීම්.

පහත සඳහන් දෑ ඇතුළුව සාක්ෂි දැක්නට නොමැතිවීම හෝ පරස්පර විරෝධී ඒවා වීම

- ලියවිලි දැක්නට නොමැතිවීම.
- වෙනස් කළ බව පෙනීයන ලියවිලි.
- ලියවිල්ල මුල් ලියවිල්ලේ තත්වයෙන් පැවතිය යුතුවට, ඡායාපිටපත් හෝ විද්‍යුත් මාර්ගයෙන් යවන ලද ලියවිලි වල පිටපත් හැර වෙනත් කිසි ලියවිලි නොතිබීම.
- සැසඳුම් වල සැලකිය යුතු අන්දමේ පැහැදිලි නොකළ අයිතම් තිබීම.
- ශේෂ පත්‍රයේ අසාමාන්‍ය වෙනස්වීම් හෝ උපනතීන්හි හෝ වැදගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුපාත හෝ සබඳතාවල වෙනස්වීම්, උදාහරණ වශයෙන් - අයහරවලට වඩා වැඩි වේගයකින් ලැබිය යුතු දෑ වැඩිවීම.
- විමසුම් හෝ විශ්ලේෂණාත්මක පරිපාටිගෙන් පැන නගින දෑ සඳහා කළමනාකරණයෙන් හෝ සේවකයන්ගෙන් එකිනෙකට නොගැළපෙන, අපැහැදිලි හෝ පිලිගත නොහැකි ප්‍රතිචාර.
- අස්තීත්වයේ වාර්තා සහ ශේෂ තහවුරු කිරීමේ කැඳවීම්වලට ලැබී ඇති පිළිතුරු අතර අසාමාන්‍ය විෂමතා තිබීම.
- ලැබියයුතු ගිණුම් වාර්තාවලට කරන ලද විශාල බැර සටහන් සංඛ්‍යාවන් සහ වෙනත් ගැලපීම්.
- ලැබියයුතු ගිණුම් උපලෙඡරය සහ පාලන ගිණුම අතර හෝ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ප්‍රකාශන සහ ලැබියයුතු ගිණුම් උපලෙඡරය අතර පැහැදිලි නොකළ ප්‍රමාණවත් නොවන ලෙස පැහැදිලි කළ වෙනස්කම් තිබීම.

- සාමාන්‍යයෙන් බැංකු ප්‍රකාශනය සමග ආපසු එවන අවලංගු කළ චෙක්පත් දක්නට නොලැබීම හෝ නොපැවැත්ම.
- සැලකිය යුතු තරම් විශාල ප්‍රමාණයේ භෞතික තොග හෝ වත්කම් දක්නට නොලැබීම.
- අස්තිත්වයේ වාර්තා රඳවාගැනීමේ පරිචයන් හෝ ප්‍රතිපත්තිවලට අසංගතව ලබාගැනීමට නොහැකි හෝ දක්නට නොලැබෙන විද්‍යුත් මාධ්‍ය සාක්ෂි.
- අපේක්ෂා වුවාට වඩා අඩුවෙන් ශේෂ සනාථ කැඳවීම් වලට ප්‍රතිචාර ලැබීම හෝ අපේක්ෂා වූ ප්‍රමාණයට වඩා ප්‍රතිචාර සංඛ්‍යාවක් ලැබීම.
- ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ කළ පද්ධති වෙනස්කම් හා එලදායි ලෙස මෙහෙයවීම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන පද්ධති නිර්මාණය කිරීම සහ වැඩසටහන් වෙනස් කිරීම් පරීක්ෂණය සහ ක්‍රියාවට හැරවීමේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ සාක්ෂි ඉදිරිපත් කිරීමට නොහැකිවීම.

පහත සඳහන් දෑ ඇතුළුව විගණක සහ කළමනාකරණය අතර ගැටලු සහගත හෝ අසාමාන්‍ය සබඳතාවයන්,

- විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට හැකියාවක් ඇති වාර්තා, පහසුකම්, සමහර සේවකයින්, ගනුදෙනුකරුවන්, වෙළඳුන් හෝ වෙනත් අය වෙත ප්‍රවේශවීමේ ඇති හැකියාව ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.
- සංකීර්ණ හෝ මතභේදයට තුඩුදෙන කරුණු විසඳීමට කළමනාකරණය විසින් අයුක්ති සහගත ලෙස කාලසීමා පැන වීම.
- විගණනය කරගෙන යාම පිළිබඳ කළමනාකරණය විසින් පැමිණිලි කිරීම හෝ විශේෂයෙන් විගණන සාක්ෂි පිළිබඳ විගණන තීරණයන් මත තක්සේරු කිරීම සම්බන්ධයෙන් හෝ කළමනාකරණය සමග හවු මතභේද නිරාකරණය කරගැනීමේදී විගණන කාර්යභාර කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන්ට තර්ජනය කිරීම.
- ඉල්ලා සිටින තොරතුරු ලබාදීම අස්තිත්වය විසින් අසාමාන්‍ය ලෙස ප්‍රමාද කිරීම.
- පරිගණක ආධාරිත විගණන ශිල්පීය ක්‍රම අනුසාරයෙන් පරීක්ෂණ පැවැත්වීම සඳහා ප්‍රධාන විද්‍යුත් ලිපිගොනුවලට ප්‍රවේශවීමට විගණකට පහසුකම් සැලසීමට ඇති අකමැත්ත.
- ආරක්ෂක මෙහෙයුම් සහ පද්ධති නිර්මාණය කරන පුද්ගලයන් ඇතුළුව ප්‍රධාන තොරතුරු තාක්ෂණ මෙහෙයුම් කාර්ය මණ්ඩලයට හා පහසුකම් වලට ප්‍රවේශවීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වඩා සර්ව සම්පූර්ණ සහ තේරුම් ගත හැකිවීමට එකතු කිරීම් හෝ හෙළිදරව් කිරීම්වලට සංශෝධිත කිරීම් කිරීමේ අකමැත්ත.
- හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා සඳහා කාලීන පදනමක් මත අවධානය යොමුකිරීමට ඇති අකමැත්ත.

වෙනත්

- පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් පෞද්ගලිකව මුණ ගැසීමට විගණකට අවසරදීමට කළමනාකරුවන්ගේ ඇති අකමැත්ත.
- කර්මාන්තයේ නියමයන් සමග එකඟ නැති බව පෙනී යන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන්.
- තත්ත්වයන් වෙනස්වීම නිසා පැනනගින ඒවා බව නොපෙනෙන නිරන්තරයෙන් කරන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් කිරීම.
- අස්තිත්වයේ ආචාරධර්ම සංග්‍රහය උල්ලංඝනය කිරීම ඉවසා සිටීම.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 250
මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී නීති සහ රෙගුලාසි සලකා බැලීම

පටුන

	පේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂයපථය	1
නීති සහ රෙගුලාසිවල බලපෑම	2
නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීම සඳහා වූ වගකීම	3 - 8
බලපවත්වන දිනය	9
අරමුණු	10
නිර්වචනය	11
අවශ්‍යතාවයන්	
නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීම පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිල්ල	12 - 17
අනනුකූලතාවය හඳුනාගත් විට හෝ සැක කරන විට ඉටුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි	18 - 21
හඳුනාගත් හෝ සැකකරන අනනුකූලතාවය වාර්තා කිරීම	22 - 28
ලේඛනගත කිරීම	29
ව්‍යවහාර කිරීම හා වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු	
නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීම සඳහා වගකීම	අ1 - අ6
නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීම පිළිබඳ විගණකයේ සැලකිල්ල	අ7 - අ12
අනනුකූලතාවය හඳුනාගත්විට හෝ සැකකරනවිට ඉටුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි	අ13 - අ18
හඳුනාගත් හෝ සැක කරන අනනුකූල නොවීම් වාර්තා කිරීම	අ19 - අ20
ලේඛනගත කිරීම	අ21

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙනයාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 250 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක දී නීති සහ රෙගුලාසි සැලකිල්ලට ගැනීම" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණනයකදී නීති සහ රෙගුලාසි සලකා බැලීම පිළිබඳ විගණකයේ වගකීම පිළිබඳ කටයුතු කරයි. නිශ්චිත නීති හෝ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීම් පරීක්ෂාකර වෙන්ව වාර්තා කිරීම සඳහා විශේෂයෙන් විගණකවරයා යොදාගන්නා වෙනත් සහතික කිරීමේ කාර්යභාරයන් සඳහා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ය අදාල නොවේ.

නීති සහ රෙගුලාසිවල බලපෑම

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි නීති සහ රෙගුලාසි වලින් වන බලපෑම සැලකිය යුතු අන්දමින් විවිධ වේ. අස්තිත්ත්වයක් භාජනයවන්නා වූ එම නීති හා රෙගුලාසි වලින් එය නෛතික හා නියාමන ආකෘතිමය රාමුව ස්ථාපිත වේ. සමහර නීති හෝ රෙගුලාසි ප්‍රතිපාදන මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇති කරන අතර එනම් අස්තිත්ත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පෙන්විය යුතු අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් එමගින් නිර්ණයකෙරේ. වෙනත් නීති හෝ රෙගුලාසි කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළිපැදිය යුතු ඒවා හෝ අස්තිත්ත්වය විසින් එහි ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙනයාමේදී ක්‍රියාකළයුතු ආකාරය නියම කෙරෙන ප්‍රතිපාදන වන නමුත් අස්තිත්ත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇති නොවේ. සමහර අස්තිත්ත්වයන් දැඩි සේ නියාමනය වන කර්මාන්තවල මෙහෙයුම් කටයුතු කරයි. (බැංකු හා රසායනික සමාගම් වැනි) අනෙකුත් අස්තිත්ත්වයන් සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාර කටයුතු මෙහෙයවීම් සම්බන්ධයෙන් අදාල වන නොයෙකුත් නීති සහ රෙගුලාසිවලට පමණක් යටත් වේ (රැකියා සුරක්ෂිතතාව, සහ සෞඛ්‍යය සහ සමාන රැකියා අවස්ථා වැනි දැයට අදාල වන ඒවා වැනි) නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනනුකූල වීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රමාණාත්මක බලපෑම් ඇති වන දඩමුදල්, නඩුකීම හෝ වෙනත් ප්‍රතිඵල පැන නැගිය හැකිය.

නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම සඳහා වූ වගකීම (අ1-අ6 ඡේද බලන්න)

3. අස්තිත්ත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තාකරණ සංඛ්‍යාවන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් නිශ්චය කෙරෙන නීති සහ රෙගුලාසිවල විධිවිධාන වලට අනනුකූලවීම ඇතුළුව අස්තිත්ත්වයේ මෙහෙයුම් කටයුතු නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලව පවත්වාගෙන යන බවට සහතිකවීම පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන්ගේ සුපරීක්ෂණකාරී අධීක්ෂණය සහිත කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ අවශ්‍යතා සැලසුම් කර ඇත්තේ නීති හා රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හඳුනාගැනීමට විගණකට උපකාරීවීමටය. කෙසේ වුවද, අනනුකූලවීම් වැළැක්වීම පිළිබඳ විගණක වගකිව යුතු නොවන අතර සියලුම නීති හා රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් අනාවරණය කර ගැනීම වැළැක්විය නොහැකිය.
5. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස ගත් කළ වංචා හෝ වැරදි හේතුවකට ගෙන ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ සහතිකවීමක් ලබාගැනීම සඳහා විගණකවරයා වගකිව යුතු වේ.¹ විගණකවරයා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් කරගෙන යාමේදී අස්තිත්ත්වයට අදාල නෛතික සහ නියාමන ආකෘතිමය රාමුව සැලකිල්ලට ගත යුතුය. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට² අනනුකූලව විගණනයක් නිසියාකාරව සැලසුම් කර ඉටුකළද විගණනයක ඇති ආවේණික සීමාවන් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වූ සමහර ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය නොවිය හැකි නොවැළැක්විය හැකි අවදානමක් ඇත. පහත දැක්වෙන අන්දමේ හේතූන් නිසා නීති සහ රෙගුලාසි සම්බන්ධයෙන් ගත්කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන සොයා ගැනීමේ විගණකට ඇති හැකියාව පිළිබඳව ඇති විගණනයේ ආවේණික සීමාවන් නිසා ඇති වන බලපෑම අධික වනු ඇත:
 - අස්තිත්ත්වයේ මෙහෙයුම් කාර්යයන්ට ප්‍රධාන වශයෙන් සම්බන්ධ එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට නියම වශයෙන් ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති නොකරන බොහෝ නීති සහ රෙගුලාසි ඇති අතර ඒවා අස්තිත්ත්වයෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල තොරතුරු පද්ධතියට හසු නොවේ.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතවලට අනනුකූලව "විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමේදී හා ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ථ අරමුණු" 5 ඡේදය.
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, අ 51 ඡේදය.

- දුස්සන්ධානය, කුට ලේඛන සෑදීම, හිතාමතාම ගනුදෙනු සටහන් නොකිරීම, ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය විසින් පාලනයන් අධිගාමිකව කටයුතු කිරීම හෝ විගණකවරයාට වෙනතියව අවනිදේශන ඉදිරිපත් කිරීම වැනි අනනුකූලවීම් සැඟවීමට නිර්මාණය කළ ක්‍රියාවන් අනනුකූලවීම් සමඟ ඇතුළත්ව තිබිය හැකිවීම.
- යම්කිසි ක්‍රියාවක් නිසා අනනුකූල වීමක් අඩංගුවේද නැද්ද යන්න අවසානයේදී අධිකරණ උසාවියක් විසින් තීරණය කළයුතු කරුණක් වේ.

සාමාන්‍යයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පිළිබිඹු කරන සිද්ධීන් සහ ගනුදෙනුවලින් අනනුකූලවීම් තව තවත් ඉවත් කරත්ම විගණකට අනනුකූලවීම් හඳුනා ගැනීමට හෝ ඒ ගැන දැනගැනීමට ඇති හැකියාව අඩුවේ.

6. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් පහත සඳහන් පරිදි එකිනෙකට වෙනස් නීති සහ රෙගුලාසි වර්ග දෙකක් සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයාගේ වගකීම වෙන්කර හඳුනාගනී :
 - (අ) බදු හා විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ සම්බන්ධ නීති සහ රෙගුලාසි වැනි සාමාන්‍ය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සැලකිය යුතු අන්දමේ අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් නිර්ණය කිරීම කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇති වන බවට හඳුනාගෙන ඇති නීති සහ රෙගුලාසිවල විධිවිධාන (13 ඡේදය බලන්න); සහ
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් නිර්ණය කිරීමට සෘජු බලපෑමක් නැති නමුත් අස්තීන්ත්වයට ව්‍යාපාරික කටයුතු කරගෙනයාම අතින් අනුකූලව ක්‍රියාකිරීම මූලික වශයෙන් වැදගත් හෝ ප්‍රමාණාත්මක දණ්ඩනයන්ගෙන් මිදීමට අනුකූලව ක්‍රියාකිරීම අවශ්‍ය වන වෙනත් නීති හා රෙගුලාසි (උදාහරණ ලෙස ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙන යාමේ බලපත්‍රයේ කොන්දේසි වලට අනුකූලව කටයුතු කිරීම, නියාමන නුබුන්වත්භාවයේ අවශ්‍යතාවලට අනනුකූලවීම් හෝ පාරිසරික රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම්) එවැනි නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති විය හැක. (14 වන ඡේදය බලන්න)
7. ඉහත සඳහන් සෑම නීති සහ රෙගුලාසි වර්ගයක් සඳහා එකිනෙකට වෙනස් අවශ්‍යතා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙන් නියම කෙරේ. 6(අ) ඡේදයේ සඳහන් වර්ගය සඳහා විගණකවරයාගේ වගකීම වන්නේ එම නීති හා රෙගුලාසිවල දක්වා ඇති විධිවිධාන වලට අනුකූලවීම් පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමය. 6(ආ) ඡේදයේ සඳහන් වර්ගය සම්බන්ධව විගණකවරයාගේ වගකීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති විය හැකි නීති හා රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් හඳුනාගැනීමට උපකාරී වන නිශ්චිත විගණන පටිපාටීන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට සීමාවේ.
8. මූල්‍යප්‍රකාශන පිළිබඳ මතයක් ගොඩනැගීම සඳහා විගණක ක්‍රියාත්මක කරන වෙනත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් මගින් හඳුනාගත් හෝ සැක කරනු ලබන අනනුකූලවීම් විගණකවරයාගේ අවධානයට යොමුවීමේ හැකියාව ගැන විගණක සෝදිසියෙන් සිටිය යුතු බවට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙන් අවශ්‍ය කෙරේ. අස්තීන්ත්වය කෙරෙහි බලපාන නීති සහ රෙගුලාසි ප්‍රමාණය සලකා බලන විට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200³ මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි විගණනය පුරාම වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් පවත්වා ගැනීම මෙම තත්ත්වය යටතේ වැදගත් වේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

9. 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් විගණනය සඳහා මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) බලාත්මක වේ.

අරමුණු

10. විගණකවරයාගේ අරමුණ වනුයේ :
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දැක්වෙන ප්‍රමාණාත්මක අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් නිර්ණය කිරීමේදී සෘජු බලපෑමක් ඇති කරන බවට විගණකවරයා විසින් සාමාන්‍යයෙන් හඳුනාගනු ලබන නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් ඇත්ද යන්න ගැන ප්‍රමාණාත්මක යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම;
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති විය හැකි වෙනත් නීති සහ රෙගුලාසි සමඟ අනනුකූලවීමේ අවස්ථා හඳුනාගැනීමට උපකාරී වන විශේෂිත විගණන පටිපාටීන් ඉටුකිරීම; සහ
 - (ඇ) විගණනය කරන අතරතුර හඳුනාගනු ලැබූ අනනුකූලවීම් හෝ සැක කරන අනනුකූලවීම් සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය පරිදි ප්‍රතිචාර දැක්වීමට.

නිර්වචනය

11. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියේ පරමාර්ථය සඳහා පහත සඳහන් පදයට මෙහි සඳහන් අර්ථය ගෙන දේ:

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 15 වන ඡේදය.

අනුකූලවීම - අස්තිත්ත්වය විසින් චේතනීයව හෝ අචේතනීයව පවත්නා නීති සහ රෙගුලාසි වලට පටහැනිව සිදුකරන ප්‍රමාදදෝෂ හෝ මගහැරීමය. එවැනි ක්‍රියාවන්ට අස්තිත්ත්වය විසින් හෝ අස්තිත්ත්වයේ නමින් හෝ එය වෙනුවෙන් එහි පාලන භාරකාරීත්වය දරණ තැනැත්තන්, කළමනාකාරීත්වය හෝ සේවකයන් විසින් එළඹෙන ගනුදෙනු ඇතුළත් වේ. අනුකූලවීම යන්නට අස්තිත්ත්වයේ පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන් කළමනාකාරීත්වයේ හෝ සේවකයින්ගේ (අස්තිත්ත්වයේ, ව්‍යාපාර කටයුතු වලට සම්බන්ධ නොවන) පෞද්ගලික විෂමාවාරයන් ඇතුළත් නොවේ.

අවශ්‍යතාවයන්

නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීම පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිල්ල

- 12. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁴ ට අනුව අස්තිත්ත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කරගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස විගණකවරයා විසින්:
 - (අ) අස්තිත්ත්වයට සහ අස්තිත්ත්වය මෙහෙයුම් කටයුතු සිදුකරන කර්මාන්තයට හෝ අංශයට අදාළ නෛතික හා නියාමන ආකෘතිමය රාමුව; සහ
 - (ආ) අස්තිත්ත්වය එම රාමුවේ විධිවිධානවලට අනුකූලවන ආකාරයක් ගැන සාමාන්‍ය අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. (අ7 වන ඡේදය බලන්න)
- 13. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන ප්‍රමාණාත්මක අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇති වන බවට සාමාන්‍යයෙන් හඳුනාගෙන ඇති නීති සහ රෙගුලාසිවල විධිවිධාන වලට අනුකූලවීම පිළිබඳව විගණකවරයා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත යුතුය. (අ8 ඡේදය බලන්න)
- 14. මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇතිවන වෙනත් නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීම හඳුනාගැනීමට උපකාරීවන පහත සඳහන් විගණන පටිපාටීන් විගණක විසින් ඉටුකළ යුතුය : (අ9 - අ10 ඡේද බලන්න)
 - (අ) අස්තිත්ත්වය විසින් එවැනි නීති හා රෙගුලාසි වලට අනුකූලවන්නේදැයි කළමනාකාරීත්වයෙන් සහ අදාළතන්හි පාලනභාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන්ගෙන් විමසීම; සහ
 - (ආ) අදාළ බලපත්‍ර නිකුත් කරන හෝ නියාමන අධිකාරීන් සමඟ වූ ලිපි ගනුදෙනු කිසිවක් ඇත්නම් ඒවා පරීක්ෂා කිරීම.
- 15. විගණනය කරගෙනයාමේදී ව්‍යවහාර කරන වෙනත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් මගින් නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීමේ අවස්ථා හෝ සැක කරනු ලබන අනුකූලවීම් විගණකවරයාගේ අවධානයට යොමුවීමේ හැකියාව ගැන විගණකවරයා සෝදිසියෙන් සිටිය යුතුය. (අ11 ඡේදය බලන්න)
- 16. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, ඒවායින් වන බලපෑම සැලකිල්ලට ගත යුතුවන ඔවුන් දැනුවත්ව සිටින හෝ සැක කරනු ලබන නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීම් සියල්ලක්ම විගණකට හෙළිදරව් කර ඇති බවට කළමනාකාරීත්වය සහ අදාළ තන්හි පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන්ගෙන් ලිඛිත නියෝජනයන් සපයන ලෙස විගණක ඉල්ලා සිටිය යුතුය. (අ12 ඡේදය බලන්න)
- 17. හඳුනාගත් හෝ සැක කරනු ලබන අනුකූලවීම් නොමැති කල්හි 12 - 16 දක්වා ඡේදවල නියම කර ඇති ඒවා හැරුණ විට විගණකවරයා විසින් අස්තිත්ත්වයේ නීති සහ රෙගුලාසි පිළිපැදීම පිළිබඳව වෙනත් විගණන පටිපාටීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

අනුකූලතාවය නොවීම් ඇති බව හඳුනාගත්විට හෝ සැක කරනවිට ඉටුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි

- 18. නීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීමක් හෝ අනුකූලවීමක් පිළිබඳ සැක කරන අවස්ථාවක් ලෙස සැලකෙන තොරතුරු විගණකට දැන ගැනීමට ලැබුනොත් විගණක විසින් : (අ13 ඡේදය බලන්න)
 - (අ) එම ක්‍රියාවේ ස්වභාවය සහ එය සිදුවූ තත්ත්වයන් පිළිබඳ අවබෝධයක්; සහ

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 “අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය තේරුම් ගැනීම් තුළින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම” 11 වන ඡේදය

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට ඉන් සිදුවිය හැකි බලපෑම ඇගයීම සඳහා තවදුරටත් අවශ්‍ය තොරතුරු ලබාගත යුතුය. (අ14 ඡේදය බලන්න)

- 19. අනනුකූලවීමක් පැවැතීමට ඉඩ ඇතැයි විගණක සැක කරන්නේ නම් විගණක එම කරුණ කළමනාකාරිත්වය සමඟ සහ අදාළ තනි පාලනය භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් සමඟ සාකච්ඡා කළයුතුය. කළමනාකාරිත්වය විසින් හෝ අදාළ පරිදි පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් විසින් අස්තිත්වය නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලව කටයුතු කරන බවට සාක්ෂි සපයන ප්‍රමාණවත් තොරතුරු නොසපයන්නේ නම් සහ විගණකගේ විනිශ්චය අනුව එම සැක කරනු ලබන අනනුකූල නොවීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක ලෙස බලපෑමක් ඇති කරන්නේ නම් විගණක විසින් නීති උපදෙස් ලබාගැනීම කෙරෙහි සලකා බැලිය යුතුය (අ15 - අ16 ඡේද බලන්න)
- 20. සැකයට භාජනය වූ අනනුකූලවීම පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් තොරතුරු ලබාගැනීමට නොහැකි නම් විගණක ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි නොමැතිවීම නිසා විගණන මතය කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම අගය කළයුතුය.
- 21. විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව සහ ලිඛිත නියෝජනයන්ගේ විශ්වාසදායීත්වය ඇතුළුව විගණනයේ අනෙකුත් අංශ සම්බන්ධයෙන් අනනුකූලවීම වල බලපෑම් විගණකවරයා විසින් ඇගයීමට භාජනය කළයුතු අතර ඒ පිළිබඳ සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය. (අ17 - අ18 වන ඡේද බලන්න)

හඳුනාගත් හෝ සැකකරන අනනුකූලතාවය වාර්තා කිරීම

අනනුකූලවීම් පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් වෙත වාර්තා කිරීම

- 22. පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් සියලුදෙනා අස්තිත්වයේ කළමනාකරණයට සම්බන්ධවන්නේ නැත්නම් මිස සහ එම නිසා විගණක විසින් දැනටමත් සන්නිවේදනය කර ඇති හඳුනාගත් හෝ සැක කරන අනනුකූල නොවීම් ඇතුළත් කරුණු දැනුවත්ව සිටින බැවින් විගණනය කරන අතරතුර විගණකවරයාගේ අවධානයට ලක්වූ පැහැදිලිවම වැදගත්කමක් නැති ඒවා හැර නීති හා රෙගුලාසිවලට අනනුකූල වූ කරුණු විගණක විසින් පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් වෙත සන්නිවේදනය කළයුතුය.
- 23. විගණකගේ විනිශ්චය අනුය 22 ඡේදයේ සඳහන් අනනුකූලවීම වේතනීයව කරන ලද්දාවූ ද ප්‍රමාණාත්මක වූද එකක් බවට විශ්වාස කරන්නේ නම් විගණක එම කරුණ ප්‍රායෝගිකව හැකි තාක් ඉක්මනින් පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් වෙත දැන්විය යුතුය.
- 24. කළමනාකාරිත්වය හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් අනනුකූලවීම් වලට සම්බන්ධ බවට විගණකවරයා සැක පහළ කරයි නම් විගණන කමිටුවට හෝ අධිකෂණ මණ්ඩලයක් වැනි ඊළඟ ඉහළ මට්ටමේ බලධාරියෙකු ඇත්නම් විගණකවරයා එම කරුණ එම බලධාරියා වෙත වාර්තා කළයුතුය. ඉහළ බලධාරියකු අස්තිත්වයේ නොමැති විට හෝ වාර්තාව මත කිසිම පියවරක් නොගනු ඇතැයි විගණක විශ්වාස කරන විට හෝ වාර්තා කළ යුත්තේ කවරෙකුටද යන්න අවිනිශ්චිත නම් නීති උපදෙස් ලබාගැනීම ගැන විගණක සලකා බැලිය යුතුය.

අනනුකූල නොවීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණන වාර්තාවේ වාර්තා කිරීම

- 25. අනනුකූලවීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති කරන බව සහ එය ප්‍රමාණවත්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි පිළිබිඹු කර නැති බව විගණකවරයා නිගමනය කරන්නේ නම් විගණකවරයා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705⁶ ප්‍රකාරව කොන්දේසි සහිත මතයක් හෝ අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය.
- 26. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි අනනුකූලවීම් සිදුවී තිබේද නැත්නම් සිදුවීමට ඉඩ ඇත්ද යන්න ඇගයීම පිණිස ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණක විසින් ලබාගැනීම කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් විසින් වළක්වනු ලබන්නේ නම් විගණක විසින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ප්‍රකාර විගණන විෂය පථය සීමා කිරීම පදනම් කරගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව කොන්දේසි සහිත කළ විගණන මතයක් හෝ විගණන මතය විශාලනය කිරීම කළයුතුය.
- 27. අනනුකූලවීම් සිදුව ඇත්තේ කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් විසින් කළ සීමාවන් නිසාවෙන් නොව තත්වයන් මගින් ද යන්න නිර්ණය කිරීමට විගණක අපොහොසත් වන්නේ නම් විගණකවරයාගේ මතය කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ප්‍රකාරව ඇගයීමට භාජනය කළයුතුය.

අනනුකූල නොවීම් නියාමන සහ බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරීන් වෙත වාර්තා කිරීම

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 "පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය කිරීම" 13 ඡේදය.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 "විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම" 7 - 8 ඡේදය.

28. විගණකවරයා නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම් හඳුනාගෙන හෝ එසේ කර ඇති බවට සැක කරන්නේ නම් විගණකවරයා එම හඳුනාගත් හෝ සැක කරන ලද අනුකූලවීම් අස්තිත්ත්වයෙන් පරිබාහිර පාර්ශවයන් වෙත වාර්තා කිරීමේ වගකීමක් විගණකවරයාට ඇත්දැයි විගණක නිශ්චය කළයුතුය. (අ19 - අ20 ඡේද බලන්න)

ලේඛනගත කිරීම

29. හඳුනාගත් හෝ සැක කරන ලද නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීම් සහ කළමනාකාරිත්වය සහ අදාල තත්ව පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් සහ අස්තිත්ත්වයෙන් පරිබාහිර වෙනත් පාර්ශවයන්⁷ සමඟ කරන ලද සාකච්ඡාවල ප්‍රතිඵල විගණකවරයා සිය ලේඛනගත කිරීම් වලට ඇතුළත් කළයුතුය. (අ21 ඡේදය බලන්න)

ව්‍යවහාර කිරීම හා වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු

නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීම සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම (3 - 8 ඡේද බලන්න)

අ1. පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන්ගේ සුපරීක්ෂණය ඇතිව අස්තිත්ත්වයේ මෙහෙයුම් කටයුතු නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලව පවත්වාගෙන යාම සහතික කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ. නීති සහ රෙගුලාසි අස්තිත්ත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි විවිධ ආකාරයෙන් බලපායි. උදාහරණ ලෙස ඉතාමත් සෘජු ලෙස අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අවශ්‍ය කෙරෙන නිශ්චිත හෙළිදරව් කිරීම් කෙරෙහි ඒවා බලපායි. නැතහොත් ඒවා මගින් මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව නියම කළ හැකිය. ඒවා මගින් අස්තිත්ත්වයේ ඇතැම් නෛතික අයිතීන් හා බැඳියාවන් ස්ථාපනය කළ හැකි අතර සමහර නෛතික අයිතීන් හා බැඳියාවන් අස්තිත්ත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගනු ලැබේ. ඊට අමතරව නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීමේ අවස්ථා සඳහා දඬුවම් පැනවිය හැකිය.

අ2. අනුකූලවීම් වැළැක්වීමේ සහ ඒවා අනාවරණය කරගැනීමේ වගකීම ඉටුකිරීමට කළමනාකාරිත්වයට උපකාරී වන පිණිස අස්තිත්ත්වයක් විසින් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාපටිපාටි වලට පහත සඳහන් ආකාරයේ ඒවා උදාහරණ වේ.

- නීතිමය අවශ්‍යතාවයන් අධීක්ෂණය කිරීම සහ එම අවශ්‍යතා වලට සරිලන ආකාරයට මෙහෙයුම් ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළිබඳව සහතිකවීම.
- යෝග්‍ය වූ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතීන් ස්ථාපනය කිරීම හා මෙහෙයවීම.
- ආචාරධර්ම පද්ධතියක් සකස් කිරීම, ප්‍රකාශයට පත්කිරීම හා අනුගමනය කිරීම.
- සේවකයන් නිසියාකාරයෙන් පුහුණු කරන බවට සහ ආචාරධර්ම පද්ධති අවබෝධ කරගන්නා බවට සහතිකවීම.
- ආචාරධර්ම පද්ධතියට අනුකූලවීම, සමීක්ෂණය කිරීම සහ එයට අනුකූලවීමට අපොහොසත් වන සේවකයන් සුදුසු පරිදි විනයගරුක කිරීමට කටයුතු කිරීම.
- නෛතික අවශ්‍යතා අධීක්ෂණය කිරීමේදී සහායවීමට නීති උපදේශකයන් යොදවා ගැනීම.
- අස්තිත්ත්වය විසින් තම කර්මාන්තය තුළ පිළිපැදිය යුතු වැදගත් නීති සහ රෙගුලාසි පිළිබඳ ලේඛනයක් සහ පැමිණිලි පිළිබඳ වාර්තාවක් පවත්වා ගැනීම.

වඩා විශාල වූ අස්තිත්වයන්හි මෙම ප්‍රතිපත්ති සහ කාර්යපටිපාටි වලට අමතරව පහත සඳහන් ඒවාට සුදුසු පරිදි වගකීම් අනුයුක්ත කළ හැකිය;

- අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයකට
- විගණන කමිටුවකට
- අනුකූලවීම් කාර්යයකට

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 “විගණන ලේඛනගත කිරීම්” ඡේද 8 - 11 සහ ඡේද අ6.

විගණකගේ වගකීම

අ3. අස්තිත්වය විසින් නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් හටගැනීමට තුඩුදිය හැකිය. ප්‍රමාණාත්මකභාවය නොසලකා අනුකූලවීම් අනාවරණය කරගැනීම විගණකගේ අනෙකුත් අංශයන් කෙරෙහි උදාහරණයක් ලෙස කළමනාකාරිත්වයේ හෝ සේවකයන්ගේ අවංකභාවය ඇතුළුව විගණකවරයාගේ සලකා බැලීම කෙරෙහි බලපෑ හැකිය.

අ4. යම් ක්‍රියාවක් නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීමක්ද නැද්ද යන්න ස්ථාපනයවීම සාමාන්‍යයෙන් විගණකවරයාගේ වෘත්තීය ප්‍රවීණත්වය ඉක්මවා ගිය නෛතික නිර්ණය කිරීමකි. කෙසේ වුවද, විගණකවරයාගේ පුහුණුව, පළපුරුද්ද, අස්තිත්වය සහ එහි කර්මාන්තය හෝ අංශය පිළිබඳ අවබෝධය විගණකගේ අවධානයට ලක්වන සමහර ක්‍රියාවන් නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූලවීමක් විය හැකි බවට හඳුනාගැනීමට පදනමක් සැපයිය හැකිය.

අ5. විශේෂිත ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතා අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේ කොටසක් ලෙස අස්තිත්වය ඇතැම් නීති සහ රෙගුලාසිවල විධිවිධාන වලට අනුකූලතාවය දක්වා තිබේද යන්න පිළිබඳ විගණකවරයා විසින් නිශ්චිතව වාර්තා කළයුතු බවට අවශ්‍යතාවයක් තිබිය හැකිය. මෙවැනි තත්වයන්හිදී මෙම විගණන වගකීම් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ සලකනු ලබන ආකාරය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700⁸ හෝ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800⁹ න් සාකච්ඡා කෙරේ. තවද නිශ්චිත ව්‍යවස්ථාපිත වාර්තා කිරීමේ ඇති තත්වී මෙම නීති සහ රෙගුලාසිවල විධිවිධාන වලට අනුකූලවී ඇත්ද යන්න පරීක්ෂා කිරීම සඳහා වූ යෝග්‍ය අනුකූලතා පරීක්ෂණ විගණන සැලැස්මේ ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

රාජ්‍ය අංශ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත සැලකිල්ලට ගැනීම

අ6. රාජ්‍ය අංශය සම්බන්ධයෙන් වන විට මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළව නීති සහ රෙගුලාසි සලකා බැලීමේ අමතර විගණන වගකීම් තිබිය හැකිය. නැතහොත් අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් වල අනෙකුත් අංශ කරා පැතිර යාහැකිය.

නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලවීම පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිල්ල

නෛතික හා නියාමන ආකෘතිමය රාමුව පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම (12 ඡේදය බලන්න)

අ7. නෛතික හා නියාමන ආකෘතිමය රාමුව සහ අස්තිත්වය එම ආකෘතිමය රාමුවට අනුකූල වන ආකාරය පිළිබඳ සාමාන්‍ය අවබෝධයක් ලබාගැනීමට විගණකවරයා උදාහරණ වශයෙන් පහත සඳහන් දෑ ඉටුකරනු ඇත:

- අස්තිත්වයේ කර්මාන්තයට අදාළ නියාමන සහ අනෙකුත් බාහිර සාධක පිළිබඳ පවතින දැනුම භාවිතා කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තාකරන අගයන් හා හෙළිදරව් කිරීම් සෘජුව නිර්ණය කරන නීති සහ රෙගුලාසි පිළිබඳ දැනුම යාවත්කාලීන කිරීම.
- අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් කෙරෙහි මූලික බලපෑමක් ඇති බවට අපේක්ෂා කළ හැකි වෙනත් නීති සහ රෙගුලාසි සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසීම.
- නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූලව කටයුතු කිරීම පිළිබඳ අස්තිත්වයේ ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාපටිපාටි සම්බන්ධව කළමනාකරණයෙන් විමසීම.
- නඩුකීම සම්බන්ධ වන්දි ඉල්ලීම් සහ තක්සේරු කිරීම් හඳුනාගැනීම, ඇගයීම සහ ගිණුම්කරණය සඳහා යොදාගෙන ඇති ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසීම් කිරීම.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් නිර්ණය කිරීමේදී සාමාන්‍යයෙන් සෘජු බලපෑමක් ඇතැයි සලකනු ලබන නීති සහ රෙගුලාසි (13 ඡේදය බලන්න)

අ8. සමහර නීති සහ රෙගුලාසි හොඳින් ස්ථාපිත අස්තිත්වය සහ අස්තිත්වයේ කර්මාන්තය හෝ අංශය තුළ දැනුවත්වී ඇති ඒවා වන අතර අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ වන ඒවා වේ. (6 (අ) ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි) ඒවාට උදාහරණ ලෙස පහත සඳහන් දෑට සම්බන්ධ ඒවා ඇතුළත් විය හැකිය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ආකෘතිය සහ අඩංගු දේ;

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 “මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයකට එළඹීම සහ වාර්තා කිරීම” 38 වන ඡේදය.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800 “විශේෂ සැලකිල්ල - විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවට අනුව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය” 11 වන ඡේදය.

- කර්මාන්තයට විශේෂ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ගැටළු;
- රජයේ කොන්ත්‍රාත්තු යටතේ වූ ගනුදෙනු ගිණුම් තැබීම; සහ
- ආදායම් බදු හෝ විශ්‍රාම වැටුප් පිරිවැය සඳහා වියදම් හඳුනාගැනීම හෝ උපවය කිරීම.

එම නීති සහ රෙගුලාසිවල ඇතැම් විධිවිධාන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විශේෂිත සැදුම් වලට සෘජුව අදාළ වියහැකි අතර (උදාහරණ ලෙස ආදායම් බදු ප්‍රතිපාදනයේ සම්පූර්ණත්වය) අනෙකුත් ඒවා සෘජු ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ විය හැකිය. (උදාහරණ ලෙස සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් ලෙස සැලකීමට අඩංගු විය යුතු අවශ්‍ය ප්‍රකාශනයන්) 13 ඡේදයේ දැක්වෙන අවශ්‍යතාවයේ අරමුණ වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අගයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් එම නීති සහ රෙගුලාසිවල සඳහන් විධිවිධාන වලට අනුකූලවීද යන්න පිළිබඳ විගණකට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමය.

එවැනි නීති සහ රෙගුලාසිවල අනෙකුත් විධිවිධාන සහ අනෙකුත් නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනනුකූලවීමෙන් අස්තිත්වයට දඩ මුදල් ගෙවීමට, නඩු පවරනු ලැබීමට හෝ වෙනත් ප්‍රතිවිපාක වලට මුහුණ දීමට සිදුවීමට ඉඩ ඇති අතර ඒවායේ පිරිවැය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රතිපාදන සැලසීමට සිදුවන අතර 6(අ) ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි සෘජු බලපෑමක් ඇතිවේ යයි සලකනු නොලැබේ.

අනනුකූලවීමේ අවස්ථා හඳුනාගැනීම සඳහා වූ පටිපාටීන් - වෙනත් නීති හා රෙගුලාසි (14 ඡේදය බලන්න)

අ9. අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් කෙරෙහි මූලික බලපෑමක් ඇති බැවින් සමහර වෙනත් නීති හා රෙගුලාසි පිළිබඳ විගණකවරයා විශේෂ අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍ය වේ. (6 (අ) ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි) අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් කෙරෙහි මූලික බලපෑමක් ඇති නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනනුකූලවීම් නිසා අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් නතර කිරීමට සිදුවීම හෝ අස්තිත්වය තවදුරටත් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම සැක සහිත වන තත්වයන්ට, ලක්වීම සිදුවිය හැක. උදාහරණයක් ලෙස අස්තිත්වයේ බලපත්‍රයේ හෝ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් කිරීමට අවශ්‍ය අනෙකුත් හිමිකම් දැක්වෙන කොන්දේසි ඉටුනොකිරීම නිසා මෙවැනි බලපෑම් ඇතිවිය හැකිය. (උදාහරණ ලෙස බැංකුවක් විසින් ප්‍රාග්ධන හෝ ආයෝජන අවශ්‍යතාවයන් පිළිනොපැදීම) අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් කාර්යයන්ට ප්‍රධාන වශයෙන් සම්බන්ධ වන එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති නොකරන බොහෝ නීති සහ රෙගුලාසි ඇති අතර ඒවා අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතිය තුළින් හසුකර නොගැනේ.

අ10. අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් අනුව වෙනත් නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනනුකූලවීම නිසා පැන නගින මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිඵල විවිධාකාර විය හැකි බැවින් 14 වන ඡේදයේ අවශ්‍ය කෙරෙන විගණන පටිපාටීන් ඉලක්ක කර ඇත්තේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රමාණාත්මක බලපෑම් ඇති විය හැකි නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීමේ අවස්ථා විගණකවරයාගේ අවධානයට ලක් කිරීමය.

වෙනත් විගණන පටිපාටීන් මගින් විගණකවරයාගේ අවධානයට ලක්වූ අනනුකූලවීම් (15 ඡේදය බලන්න)

අ11. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ගොඩනැගීම සඳහා ව්‍යවහාර කරනු ලබන විගණන පටිපාටීන් මගින් නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනනුකූලවීමේ අවස්ථා හෝ සැක කරනු ලබන නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනනුකූලවීම් විගණකගේ අවධානයට ලක් විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස එම විගණන පටිපාටීන්ට පහත සඳහන් ආකාරයේ ඒවා ඇතුළත් විය හැක.

- වාර්තා පොත් කියවීම;
- නඩුකීම්, හිමිකම්පෑම් සහ තක්සේරු කිරීම් සම්බන්ධව කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ අස්තිත්වයේ සිටින නීති උපදේශක හෝ බාහිර නීති උපදේශකගෙන් විමසීම් කිරීම; සහ
- ගනුදෙනු පත්ති, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සම්බන්ධව සවිස්තර තහවුරු කිරීමේ පරීක්ෂණ සිදුකිරීම.

ලිඛිත නියෝජනයන් (16 ඡේදය බලන්න)

අ12. නීති සහ රෙගුලාසි වලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඇතිවන බලපෑම සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස්වීමට භාජනය වන බැවින් ලිඛිත නියෝජන මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇතිවන හඳුනාගත් හෝ සැක කරනු ලබන නීති සහ රෙගුලාසිවලට අනනුකූලවීම් පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයේ අවබෝධය පිළිබඳ අවශ්‍ය විගණන සාක්ෂි සපයයි. කෙසේ වුවද, හුදෙක් ලිඛිත නියෝජනයන්ගෙන් පමණක් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන

සාක්ෂි සපයනු නොලබන අතර ඒ අනුව විගණක විසින් ලබාගත යුතු වෙනත් විගණන සාක්ෂිවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය කෙරෙහි එයින් බලපෑමක් ඇති නොවේ.¹⁰

අනුකූල නොවීම් හඳුනාගත් විට හෝ සැක කරන විට කරනු ලබන විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන්

නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් හඳවන කරුණු (18 ඡේදය බලන්න)

අ13. පහත සඳහන් කරුණු පවතින බව හෝ ඒවා පිළිබඳව තොරතුරු විගණකට දැනගන්නට ලැබුනහොත් එය නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීමක් ඇති බව හඟවන්නක් විය හැක:

- නියාමන ආයතන සහ රජයේ දෙපාර්තමේන්තු මගින් විමර්ශනය කිරීම හෝ දඩ මුදල් හෝ දණ්ඩන මුදල් ගෙවීම.
- නිරූපිත නොවූ සේවා සඳහා ගෙවීම් හෝ උපදේශකයන්ට, සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ට, සේවකයන්ට හෝ රාජ්‍ය සේවකයන්ට ණය දීම.
- අස්තිත්වය විසින් හෝ එහි කර්මාන්තය තුළදී හෝ සත්‍ය වශයෙන් ලද සේවා වලට සාමාන්‍යයෙන් ගෙවනු ලබන ප්‍රමාණයන්ට වඩා විශාල ප්‍රමාණයක් ලෙස පෙනීයන වෙළඳ කොමිස් හෝ නියෝජිත ගාස්තු.
- වෙළඳපොල මිලට වඩා සැහෙන ප්‍රමාණයක ඉහළ හෝ පහළ මිලකට මිලදී ගැනීම.
- මුදලින් කළ අසාමාන්‍ය ගෙවීම්, ධාරකයාට ගෙවිය යුතු අයකැමියන්ගේ චෙක්පත් මගින් හෝ අංකිත බැංකු ගිණුම් වලට මාරුකිරීම් මගින් මිලදී ගැනීම.
- බදුදැකවරණ ඇති ප්‍රදේශවල ලියාපදිංචි වී ඇති සමාගම් සමඟ වූ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු.
- භාණ්ඩ හෝ සේවා වල ප්‍රභවස්ථානයට නොවන රටවලට භාණ්ඩ හෝ සේවා වෙනුවෙන් ගෙවීම් කිරීම.
- විධිමත් විනිමය පාලන ලියවිලි නොමැතිව ගෙවීම් කිරීම.
- සැලසුම් කිරීමේදී හෝ අභිමතෙන් ප්‍රමාණවත් විගණන ඉගියක් හෝ ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි සැපයීමට අපොහොසත් වන තොරතුරු ක්‍රමයක් පැවතීම.
- අධිකාරී බලය නොලත් ගනුදෙනු හෝ වැරදි ආකාරයෙන් වාර්තාගත කළ ගනුදෙනු.
- අහිතකර ජනමාධ්‍ය අදහස් දැක්වීම.

විගණකවරයාගේ ඇගයීමට අදාල කරුණු (18 (ආ) ඡේදය බලන්න)

අ14. විගණකවරයා විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට සිදුවිය හැකි බලපෑම් ඇගයීමේදී අදාළවන කරුණු වලට ඇතුළත් දෑ:

- නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සිදුවිය හැකි මූල්‍ය ප්‍රතිවිපාක. උදාහරණ ලෙස ඇතුළත් වන්නේ දඩ මුදල්, දණ්ඩන, වන්දි ඉල්ලීම් පැනවීම, වත්කම් පවරා ගැනීමේ තර්ජන, බලය යොදා මෙහෙයුම් කටයුතු අත්හිටුවීම සහ නඩු පැවරීම.
- සිදුවීමට ඉඩ ඇති මූල්‍ය ප්‍රතිවිපාක හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය වේද යන්න.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රශ්න කරනු ලැබීමට හෝ තැත්වීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමගයවන සුළු තත්ත්වයට පත්කිරීමට තරම් සිදුවීමට ඉඩ ඇති මූල්‍ය ප්‍රතිවිපාක බරපතලද යන්න.

විගණන පටිපාටීන් (19 ඡේදය බලන්න)

අ15. විගණකවරයාට තමන් සොයාගත් කරුණු පාලන භාරකාරීත්වය දරණ තැනැත්තන් සමඟ සාකච්ඡා කළහැකි අතර එහිදී ඔවුන්ට අතිරේක විගණන සාක්ෂි සැපයීමට හැකිවනු ඇති උදාහරණ ලෙස ගනුදෙනුවලට හෝ සිද්ධිත්වලට අදාල අනනුකූලවීම් ඇති වීමට තුඩුදුන් කරුණු හා තත්ත්වයන් පිළිබඳව පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන්ට තමන්ට සමාන වූ අවබෝධයක් තිබේදැයි විගණකට සනාථ කරගත හැකිය.

අ16. කළමනාකරීත්වය හෝ අදාල පරිදි පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන් අස්තිත්වය ඇත්ත වශයෙන් නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලව කටයුතු කරන බවට ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි විගණකවරයාට නොසපයන්නේ නම් වංචාවක් සිදුවීමේ හැකියාව සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි ඇති විය හැකි බලපෑම් ද ඇතුළුව අදාල අවස්ථාවට නීති සහ රෙගුලාසි බලපාන ආකාරය පිළිබඳ අස්තිත්වයේ සිටින ස්ථීර නීති උපදේශක හෝ බාහිර නීති

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580 “ලිඛිත නියෝජනයන්” 4 වන ඡේදය.

උපදේශක සමග සාකච්ඡා කිරීම යෝග්‍ය වේදැයි යන්න සලකා බැලිය හැකිය. අස්තිත්වයේ නීති උපදේශක සමග සාකච්ඡා කිරීම සුදුසු නොවන්නේ යයි සලකන විට හෝ නීති උපදේශකවරයාගේ මතය ගැන විගණකවරයා සැහීමට පත් නොවන විට නීතියක් හෝ රෙගුලාසියක් කඩකිරීමක් සිදුවී ඇතිද එවැන්නකින් වංචාවක් ඇතිවීමේ හැකියාව ඇතුළුව ඇතිවිය හැකි තෙතනික ප්‍රතිවිපාක සහ ඒ පිළිබඳව විගණකවරයා විසින් ගතයුතු යම් අමතර ක්‍රියාමාර්ග තිබේද යන්න පිළිබඳව ස්වකීය නීති උපදේශකවරයාගෙන් උපදෙස් පැතීම සුදුසුද යන්න ගැන සලකා බලනු ඇත.

අනනුකූලවීම් වල බලපෑම් ඇගයීම (21 ඡේදය බලන්න)

අ17. 21 ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරුව සහ ලිඛිත නියෝජනයන්ගේ විශ්වාසදායීත්වය ඇතුළුව විගණනයේ අනෙකුත් අංශ සම්බන්ධයෙන් අනනුකූලවීම්වල බලපෑම් විගණකවරයා විසින් ඇගයීමට භාජනය කළයුතුය. විගණකවරයා විසින් අනාවරණය කරගනු ලබන යම්කිසි අනනුකූල නොවීම් අවස්ථාවල ප්‍රතිඵල අදාල වරදක් සිදුකිරීම හා සැඟවීම අතර සබඳතාවයක් ඇත්නම් එය නිශ්චිත පාලන ක්‍රියාදාමයන්ට සහ ඊට සම්බන්ධ වී ඇති කළමනාකාරිත්වයේ හෝ සේවකයන්ගේ තරාතිරම විශේෂයෙන් අස්තිත්වයේ ඉහළම බලධාරියාගේ සම්බන්ධතාව නිසා පැන නගින ප්‍රතිඵල මත රඳා පවතී.

අ18. අතිවිශේෂ අවස්ථාවලදී අදාල නීති හෝ රෙගුලාසි යටතේ ඉවත්වීමට හැකියාව තිබේ නම් අනනුකූලවීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ප්‍රමාණාත්මක නොවන විටදී වුවද අවස්ථානුකූලව විගණකවරයා විසින් අවශ්‍ය යයි සලකන ලද පිළියම් ක්‍රියාමාර්ග කළමනාකාරිත්වය හෝ පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් විසින් ගනු නොලබන විට විගණන කාර්යභාරයෙන් ඉවත් විය යුතුද යන්න ගැන සලකා බැලිය යුතුය. කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම අවශ්‍යද යන්න තීරණය කිරීමේදී නීති උපදෙස් ලබාගැනීම ගැන විගණක සලකා බලනු ඇත. කාර්යභාරයෙන් ඉවත් වීමට නොහැකි නම් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ අනෙකුත් කරුණු ඡේදයක අනුකූල නොවීම විස්තර කිරීම ඇතුළුව ගතහැකි විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග ගැන විගණක සලකා බලනු ඇත.¹¹

හඳුනාගත් හෝ සැක කරන අනනුකූල නොවීම් වාර්තා කිරීම

නියාමන හා බලාත්මක කිරීමේ බලධාරීන් වෙත අනනුකූලවීම් වාර්තා කිරීම (28 ඡේදය බලන්න)

අ19. සේවාදායකයාගේ තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයාට ඇති වෘත්තීය යුතුකම හේතුවෙන් හඳුනාගත් හෝ සැක කරන නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් අස්තිත්වයෙන් බාහිර පාර්ශවයකට වාර්තා කිරීම වලක්වයි. කෙසේ වුවද, විගණකවරයාගේ තෙතනික වගකීම අධිකරණ බලසීමාවෙන් සීමාවට වෙනස් වන අතර සමහර අවස්ථාවලදී ව්‍යවස්ථා, නීති හෝ අධිකරණ උසාවි මගින් රහස්‍යතාවය පිළිබඳ යුතුකම අහිමිවන කටයුතු කරයි. සමහර අධිකරණ බලසීමාවලදී මූල්‍ය ආයතනයක විගණකවරයකුට නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් සිදුවීමක් හෝ සැකකරන සිදුවීමක් අධීක්ෂණ බලධාරීන් වෙත වාර්තා කිරීමේ ව්‍යවස්ථාපිත යුතුකමක් ඇත. එමෙන්ම සමහර අධිකරණ බලසීමාවලදී කළමනාකාරිත්වය සහ අදාල තනි පාලන භාරකාරිත්වය දරණ තැනැත්තන් නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අපොහොසත් වන අවස්ථාවල එම අවප්‍රකාශනයන් බලධාරීන් වෙත වාර්තා කිරීමේ යුතුකමක් විගණකට ඇත. ගතයුතු සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගය නිර්ණය කිරීමට නීති උපදෙස් පැතීම යෝග්‍යයැයි විගණකවරයා සලකා බලනු ඇත.

රාජ්‍ය අංශ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත සලකා බැලීම්

අ20. රාජ්‍ය අංශයේ විගණකවරයාට අනනුකූලවීමේ අවස්ථාවන් ව්‍යවස්ථාදායකය වෙත හෝ වෙනත් පාලක මණ්ඩලයකට හෝ විගණන වාර්තාවේ සඳහන් කිරීමට හෝ සිදුවිය හැකිය.

ලේඛනගත කිරීම (29 ඡේදය බලන්න)

අ21. හඳුනාගත් හෝ සැකකරන නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනනුකූලවීම් පිළිබඳ විගණකවරයාගේ සොයාගැනීම් පිළිබඳ විගණකවරයාගේ ලේඛනගත කිරීම්වලට උදාහරණ ලෙස:

- වාර්තා හෝ ලියකියවිලිවල පිටපත්.
- කළමනාකාරිත්වය, පාලන භාරකාරිත්වය දරන තැනැත්තන් හෝ අස්තිත්වයට පරිබාහිර පාර්ශවයන් සමඟ පවත්වන ලද සාකච්ඡා වල සටහන් ඇතුළත් විය හැක.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706 “ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේද හෝ වෙනත් කරුණු” 8 වන ඡේදය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත - 260

පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය සමඟ සන්නිවේදනය

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට බලපැවැත්වේ)

පටුන

	ජේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි විෂය පථය	1-3
සන්නිවේදනයේ කාර්යයභාර්ය	4-7
බලපැවැත්වෙන දිනය	8
අරමුණු	9
නිර්වචන	10
අවශ්‍යතාවයන්	
පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය	11-13
සන්නිවේදනය කළයුතු කරුණු	14-17
සන්නිවේදන ක්‍රියාවලිය	18-22
ලේඛනගත කිරීම	23
භාවිතා කිරීමට හා වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු	
පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය.....	අ1-අ8
සන්නිවේදනය කළයුතු කරුණු.....	අ9-අ27
සන්නිවේදන ක්‍රියාවලිය	අ28-අ44
පරිශීෂ්ඨය 1 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනයට යොමුකරන SLSQC 1 සහ වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි විශේෂිත අවශ්‍යතාවයන්	
පරිශීෂ්ඨය 2 ගිණුම්කරණ පරිචය සහ එහි ගුණාත්මක අංග	

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 260 "පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය සමඟ සන්නිවේදනය " කියවිය යුත්තේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණන සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාර විගණනයක් කිරීම" සමඟ එකට එක්කරමිනි.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු අය සමග සන්නිවේදනයට විගණකගේ වගකීම් පිළිබඳව කටයුතු කරයි. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අස්තිත්වයක පාලන ව්‍යුහය හෝ ප්‍රමාණය නොසලකා ව්‍යවහාර වුවද, පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු අය පාලනයෙහි නියැලී සිටිනම් සහ ලැයිස්තුගත අස්තිත්ව සඳහා නියමිත ප්‍රතිශ්ඨාවන් ව්‍යවහාර වෙයි. අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය සහ අයිතිකරුවන් පාලන කාර්යය පිළිබඳ වගකියන්නේ නම් මිස, ඔවුන් සමග සන්නිවේදන අවශ්‍යතා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රතිශ්ඨාපනය නොකරයි.
2. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ලියා ඇත්තේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධ වන නමුත් අවස්ථාවන්ට අවශ්‍ය පරිදි, පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු අය, වෙනත් ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු පිළියෙල කිරීම් සොයාබැලීමේ වගකීම දරන විටද, ව්‍යවහාර කිරීම සහ යොදාගැනීම කළ හැකිය.
3. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී දෙපැත්තටම සඵල සන්නිවේදනයේ ඇති වැදගත්කම හඳුනාගැනීමේදී, මෙම ප්‍රමිතය, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග විගණකට සන්නිවේදනය සඳහා කැපී පෙනෙන ආකෘතියක් සලසන අතර, ඔවුන් සමග සන්නිවේදනය කළයුතු විශේෂිත කරුණු සමහරක්ද හඳුනාගෙන ඇත. මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර හි අවශ්‍යතාවයන්ට අනුපූරක සන්නිවේදනය කළයුතු අමතර කරුණු, අනෙක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි හඳුනාගෙන ඇත. (පරිශිෂ්ට 1 බලන්න). මීට අමතරව, පාලනය පිළිබඳ වගකීම් දරන අයට, විගණනයේදී විගණක හඳුනාගත් සන්නිවේදනය කළයුතු අභ්‍යන්තර පාලනයේ වැදගත් උභ්‍යන්තරයන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265¹ මගින් ස්ථාපනය කර ඇත. මෙම හෝ වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් ගෙන් අවශ්‍යයයි දක්වා නොමැති තවත් කරුණු, නීතිය හෝ රෙගුලාසි වලින්, අස්තිත්වය සමග ගිවිසගැනීම් හෝ කාර්යයට අදාළ අමතර අවශ්‍යතා මගින්, උදාහරණ ලෙස වෘත්තීයමය ජාතික ගණකාධිකරණ ආයතනයක ප්‍රමිතයක් මගින්, සන්නිවේදනයේ දී අවශ්‍ය විය හැකිය. පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට කිසිදු වෙනත් කරුණක් සන්නිවේදනය නොකිරීමට බලපෑමක් මෙම ප්‍රමිතයෙන් සිදු නොකරයි. (යොමුව : අ 24 - අ 27 ඡේද)

සන්නිවේදනයේ ක්‍රියාවලිය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.ය විගණකගෙන් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට සන්නිවේදනය, මූලිකවම කේන්ද්‍රීය කරයි. එසේවුවද, දෙපැති සඵල සන්නිවේදනයට සහායවීමේදී පහත දෑ වැදගත්වෙයි.
 - (අ) විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අතර විගණයට අදාළ කරුණු සම්බන්ධයෙන් අවබෝධය සහ නිර්මාණාත්මක කාර්යයමය සම්බන්ධතාවයන් වර්ධන; මෙම සම්බන්ධතාවයන් වර්ධනය කරනුයේ විගණකගේ ස්වාධීනත්වය සහ අරමුණු මූලිකත්වය පවත්වා ගෙන යන අතරවේ.
 - (ආ) විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගෙන් විගණනයට අදාළ තොරතුරු ලබාගැනීම. උදාහරණ වශයෙන්, අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ විගණක අවබෝධයක් ලබාගැනීමේදී, විගණක සාක්ෂි ලබාගැනීමේදී, උචිත විගණන ක්‍රියාමාර්ග හඳුනාගැනීමේදී, සහ විශේෂ ගණුදෙනු හෝ සිද්ධීන් පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීමෙන් පාලනය පිළිබඳ වග කියන අය සහයවීම් ; සහ
 - (ඇ) පාලනය පිළිබඳ වගකීමක් දරන අය මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය මගින්, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම අඩු කිරීමේ වගකීම සම්පූර්ණ කිරීම.
5. විගණක මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙන් අවශ්‍යවන තොරතුරු සන්නිවේදනයේ වගකීම දැරුවද, කළමනාකරණටද පාලනයට වැදගත්වන කරුණු, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට සන්නිවේදනය කිරීමේ වගකීම ඇත. විගණක මගින් සන්නිවේදනය, කළමනාකරණයේ මෙම වගකීම මුදාහැරීමක් සිදු නොවේ. එමෙන්ම, කළමනාකරණ මගින්, විගණක සන්නිවේදනය කළයුතු කරුණු පාලනය පිළිබඳ වගකීමක් දරන අයට සන්නිවේදනයෙන්, ඒ පිළිබඳ විගණක වගකීමෙන් මුදා හැරීමක් ද සිදුනොවේ. කළමනාකරණය මගින් මෙම කරුණු සන්නිවේදනය කිරීම, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට විගණක විසින් සන්නිවේදනය කිරීමේ ආකාරය හෝ වේලාව පිළිබඳව බලපෑමක් ඇතිවිය හැකිය.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265¹ අභ්‍යන්තර පාලනයේ දුර්වලතාවයන් පාලනය පිළිබඳව වගකීම දරන අය සමග සන්නිවේදනය”

- 6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් සන්නිවේදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ඇති විශේෂිත කරුණු පැහැදිලිව සන්නිවේදනය කිරීම, සෑම විගණනයකම අවශ්‍යම කොටසකි. කෙසේවෙතත්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුව පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට සන්නිවේදනය කළයුතු වෙතත් කරුණු හඳුනාගැනීමට, විශේෂිත ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණකට අවශ්‍ය නොවේ.
- 7. නීතිය හෝ රෙගුලාසි, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සමහර කරුණු පිළිබඳ විගණකගේ සන්නිවේදනය සීමා කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, බලයලත් අධිකාරියක් මඟින්, තත්‍ය හෝ සැකකරන නීති විරෝධී ක්‍රියාවක් පිළිබඳව කරුණු ලබන පරීක්ෂණයකට අගතියක් විය හැකි, සන්නිවේදනයක් හෝ වෙනත් ක්‍රියාවක්, නීතිය හෝ රෙගුලාසි මඟින් විශේෂිතව වැලැක්විය හැකිය. සමහර අවස්ථාවලදී, විගණකගේ රහස්‍යභාවය පිළිබඳ වගකීම සහ සන්නිවේදනය කිරීමේ වගකීම අතර හවා ගැටුම් සංකීර්ණ විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවල දී නීති උපදේශ ලබාගැනීමට විගණක සලකා බැලිය යුතුය.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 8. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි මස 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්චේද ආචරනය කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා බලාත්මක වේ.

අරමුණු

9. විගණකගේ අරමුණු නම්:

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධව විගණනයක සැලසුම්ගත විෂය පථය සහ කාලය පිළිබඳ විගණකගේ වගකීමේ සමස්ත දැක්මක්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනය;
- (ආ) පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගෙන් විගණනයට අදාළ තොරතුරු ලබාගැනීම ;
- (ඇ) පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, විගණනයෙන් පැන නගින වැදගත් සහ වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරීමේදී ඔවුන්ගේ වගකීමට අදාළ කාලීන නිරීක්ෂණ සැපයීම.
- (ඈ) විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අතර, දෙපැත්තටම සඵල සන්නිවේදනයකට අනුබලදීම

නිර්වචන

- 10. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි කාර්යය සඳහා පහත සඳහන් යෙදුම් වලට පහත ආරෝපිතකර ඇති අර්ථයන් අදාළවේ :
 - (අ) පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය - අස්තිත්වයක් උපක්‍රමශීලීව මෙහෙයවීම සහ අස්තිත්වයේ වගකීමට අදාළ බැඳීම්, අධීක්ෂණය සඳහා වගකීම පැවරී ඇති පුද්ගලයා(න්) හෝ සංවිධානය(න්). මෙයට මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය ද ඇතුළත්ය. සමහර අධිකරණ බලසීමාවල, සමහර අස්තිත්වයන් සඳහා පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, කළමනාකාරිත්ව සේවකයන් ද ඇතුළත් වියහැකි අතර, උදාහරණ ලෙස, පෞද්ගලික හෝ රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයක පාලන මණ්ඩලයේ විධායක සාමාජිකයන් හෝ අයිතිකාර - කළමනාකරු ඇතුළත්විය හැකිය, පාලන ව්‍යුහයේ විවිධාංගකරණ සාකච්ඡා සඳහා අ1 - අ8 ඡේදයන් බලන්න.
 - (ආ) කළමනාකාරිත්වය - අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් පවත්වා ගෙන යාම සඳහා විධායක වගකීම සහිත පුද්ගලයා(න්) සමහර අධිකරණ බලසීමාවල සමහර අස්තිත්වයන් සඳහා කළමනාකාරිත්වයට පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන සියළු දෙනාම ඇතුළත් වන අතර, උදාහරණ ලෙස, පාලන මණ්ඩලයේ විධායක සාමාජිකයින් හෝ අයිතිකාර- කළමනාකරු.

අවශ්‍යතාවයන්

පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය

- 11. විගණක විසින් අස්තිත්වයේ පාලන ව්‍යුහය තුළ කවුරුන් සමඟ සන්නිවේදනය කළයුතු යෝග්‍ය පුද්ගලයා(න්) කරුන්දැයි නිශ්චය කළයුතුය.

පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන උප කණ්ඩායමක් සමඟ සන්නිවේදනය

- 12. විගණක පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන උප කණ්ඩායමක් සමඟ සන්නිවේදනයේ නියුක්තනම් උදාහරණ ලෙස, විගණන කමිටුවක් හෝ පුද්ගලයෙක්, විගණක පාලන මණ්ඩලය සමඟද සන්නිවේදනය අවශ්‍යදැයි නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව : අ 5- අ 7 ඡේද)

පාලනය පිළිබඳ වගකීම් දරන සියළුදෙනා අස්තිත්වය කළමනාකරණය කිරීමට සම්බන්ධවීම්

13 සමහර අවස්ථාවල පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන සියළු දෙනා අස්තිත්වය කළමනාකරණය කිරීමට සම්බන්ධවෙයි. උදාහරණ ලෙස, කුඩා ව්‍යාපාරයක කේවල අයිතිකරු ව්‍යාපාරය කළමනාකරණ කිරීම සහ පාලන කාර්යය වෙනත් කිසිවෙකුට අයත් නොවීම. මෙවැනි අවස්ථාවලදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් කළමනාකරණ වගකීම දරන සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන පුද්ගලයා(යන්) සමඟ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් අවශ්‍යවන කරුණු සන්නිවේදනය කළේනම්, ඒවායේ පාලන කාර්යයහාර එම පුද්ගලයා(යන්) සමඟ එම කරුණු නැවත සන්නිවේදනය කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. මෙම කරුණු 16 (අ) ඡේදයෙහි සඳහන් කර ඇත. විගණක විසින් කළමනාකරණ වගකීම දරන පුද්ගලයා/ (යන්) සමඟ සන්නිවේදනය අඩුවක් නොමැතිව කර ඇති බව සැහීමකට පත්වේනම්, වෙනත් ලෙසකින් පාලනය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ තත්ත්වයටද සන්නිවේදනය ප්‍රමාණවත් පරිදි සිදුවූ බවට සැහීමකට පත්විය හැකිය. (යොමුව : අ 8 ඡේදය)

සන්නිවේදනය කළයුතු කරුණු

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම්

- 14. විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම, පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ව සන්නිවේදනය කිරීමයි:
 - (අ) පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ අධීක්ෂණය සහිතව, කළමනාකරණ මඟින් පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත, මතයක් ඇතිකර ගැනීම සහ ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා විගණක වගකිව යුතුව ; සහ
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමෙන්, කළමනාකරණ හෝ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, ඔවුන්ගේ වගකීමෙන් නිදහස් නොවන බව (යොමුව : අ9 - අ 10 ඡේද)

සැලසුම් කළ විෂය පථය සහ විගණනය කිරීමේ කාලනිර්ණය

15. විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට සැලසුම් කළ විෂය පථය සහ විගණනය කිරීමේ කාලය පිළිබඳ සමස්ථ දර්ශනයක් සන්නිවේදනය කළයුතුය. (යොමුව : අ 11 - අ 15 ඡේද)

විගණනය මඟින් වැදගත් සොයාගැනීම්

- 16. විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනය කළයුතු දෑ : (යොමුව : අ 16 ඡේදය)
 - (අ) ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළුව අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ පරිච්ඡේදයේ වැදගත් ගුණාත්මක අංගයන් පිළිබඳ විගණකගේ අදහස්, අදාළ තැන්හි විගණක විසින් පාලනය හාර උදවියට, ඒ අස්තිත්වය විශේෂිත තත්ත්වයන් සඳහා අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුව තුළ පිළිගත හැකි වැදගත් ගිණුම්කරණ පරිච්ඡේදයන් වඩාත් උචිත නොවන බැව් විගණක විසින් ඔවුන්ට පැහැදිලි කරනු ඇත. (යොමුව : අ 17 ඡේදය)
 - (ආ) විගණනය කරගෙන යෑමේදී මුහුණ දුන් සැලකිය යුතු අපහසුතාවයන්, ඇතොත් ; (යොමුව : අ 18 ඡේදය)
 - (ඇ) පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන සියළුදෙනාම අස්තිත්වය කළමනාකරණයේදී සම්බන්ධ නොවේ නම් ;
 - (i) කළමනාකරණ සමඟ සාකච්ඡා කළ, විගණනයෙන් මතු වූ වැදගත් කරුණු හෝ හෝ ලිඛිත අදහස් හුවමාරුවට යටත් වැදගත් කරුණු, ඇත්නම් ; සහ (යොමුව : අ 19 ඡේදය)
 - (ii) විගණක ඉල්ලා සිටින ලිඛිත නියෝජන ; සහ
 - (ඈ) විගණනයේදී පැන නැගුන වෙනත් කරුණු, ඇත්නම් , එනම් විගණකගේ වෘත්තීයමය විනිශ්චය අනුව, මූල්‍ය ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියට වැදගත් වූ මහැරීම් (යොමුව : අ 20 ඡේදය)

විගණක ස්වාධීනත්වය

17. ලැයිස්තුගත අස්තිත්ව සම්බන්ධ, විගණක පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනය කළයුතුය.

- (අ) කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සහ යෝග්‍ය පරිදි සමාගමේ අනෙක් අය, සමාගම සහ යෝග්‍ය කල්හි, සමාගම් ජාලය ස්වාධීනත්වයට සම්බන්ධ, අදාළ ආචාරධර්මය අවශ්‍යාතයන්ට අනුකූලවී ඇති බවට ප්‍රකාශනයක්; සහ
- (අ) (i) සමාගම, සමාගම් ජාලය සහ අස්තීත්වය අතර සියළුම සම්බන්ධතාවයන් සහ අනෙක් කරුණු, විගණකගේ වෘත්තීයමය විනිශ්චය අනුව, සාධාරණ පමණට ස්වාධීනත්වය මත බලපෑම ගැන කල්පනාකර තිබීම. මෙයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදයට විගණනය සහ සැපයූ විගණන නොවන සේවා සඳහා සමාගම සහ සමාගම් ජාලය මගින් සැපයූ විගණන නොවන සේවා සඳහා, අස්තීත්වය සහ අස්තීත්වය මගින් පාලනය වන සංරචකයන් වෙනුවෙන් අයකළ ගාස්තු එකතුව ඇතුළත් විය යුතුය. පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, විගණකගේ ස්වාධීනත්වය මත සේවාවන්හි ඇති බලපෑම තක්සේරු කිරීමට සහායවීම සඳහා, මෙම ගාස්තු යෝග්‍ය පරිදි කොටස්වලට බෙදා වෙන්කළ යුතුවීම; සහ
- (ii) ස්වාධීනත්වයට බලපෑ හැකි හඳුනාගත් තර්ජන ඉවත් කිරීමට හෝ ඒවා පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩු කිරීමට යොදාගත් සම්බන්ධිත ආරක්‍ෂණ (යොමුව : අ 21 - අ 23 ඡේද)

සන්නිවේදන ක්‍රියාවලිය

සන්නිවේදන ක්‍රියාවලිය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම

18. විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනයේ ආකෘතිය, වේලාවන් සහ අපේක්ෂිත පොදු අන්තර්ගතය පිළිබඳ සන්නිවේදනයක් කළයුතුය. (යොමුව : අ 28 - අ 36)

සන්නිවේදන ආකෘතීන්

19. විගණක විසින්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, විගණනයේදී සොයාගත් වැදගත් දේ සම්බන්ධයෙන්, විගණකගේ වෘත්තීයමය විනිශ්චය අනුව, වාචිකව සන්නිවේදනය ප්‍රමාණවත් නොවේනම්, ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළයුතුය. විගණනය කිරීම තුලදී පැන නගින සියළුම කරුණු ලිඛිත සන්නිවේදනයට ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. (යොමුව : අ 37- අ 39)

20. 17 වන ඡේදයෙන් අවශ්‍යවන කල්හි, විගණක විසින්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට විගණක ස්වාධීනත්වය සම්බන්ධයෙන් ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළයුතුය.

සන්නිවේදන කාලීනත්වය

21. විගණක විසින්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට කාලීන පදනමක් මත සන්නිවේදනය කළයුතුය. (යොමුව : අ40- අ41 ඡේද)

සන්නිවේදන ක්‍රියාවලියේ ප්‍රමාණත්වය

22. විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ විගණක කාර්යය සඳහා දෙපැත්තට සන්නිවේදනය ප්‍රමාණවත්දැයි විගණක විසින් ඇගයීමක් කළයුතුය. එය එසේ නොවේනම්, විගණක විසින්, ප්‍රමාණවත් අවප්‍රකාශනයක් ඇතිවීමේ අවදානම පිළිබඳව විගණකගේ තක්සේරුවට සහ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබාගැනීමට සහ යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම කෙරෙහි යම් බලපෑමක් ඇද්දැයි ඇගයීමක් කළයුතුය. (යොමුව: අ - 42 අ 44 ඡේද)

ලේඛනගත කිරීම

23. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් සන්නිවේදනය කිරීමට අවශ්‍ය කරුණු, වාචිකව සන්නිවේදනය කලේනම්, විගණක විසින් ඒවා කවදා, කවරෙකුට සන්නිවේදනය කලේදැයි විගණන ලේඛනවල ඇතුළත් කළයුතුය. කරුණු ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළවිට, විගණක විසින් සන්නිවේදනයේ පිටපතක්, විගණන ලේඛනගතකිරීම් වල කොටසක් ලෙස රඳවා ගතයුතුය.² (යොමුව : අ 45 ඡේදය)

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, "විගණන ලේඛණ ගත කිරීම" 8-11 ඡේද සහ අ 6 ඡේදය

හවිතා කිරීමට හා වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු

පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය (යොමුව : 11 වන ඡේදය)

අ1 විවිධ සංස්කෘතික සහ නෛතික පසුබිම් සහ විශාලත්වය සහ අයිතියේ ලක්ෂණ වැනි දේවල බලපෑම පිළිබිඹු කරමින්, පාලන ව්‍යුහය අධිකරණ බලය අනුව සහ අස්තීත්වය අනුව වෙනස්වෙයි. උදාහරණ ලෙස :

- සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශයන්හි අධිකෂණමය (සම්පූර්ණයෙන්ම හෝ ප්‍රධාන වශයෙන් විධායක නොවන) මණ්ඩලයක්, එනම් නෛතිකව විධායක (කළමනාකරණ) මණ්ඩලයකින් වෙන්ව (“ද්වි-පෙළ මණ්ඩල” ව්‍යුහයක්) පවතී. වෙනත් අධිකරණ බලයන්හි අධිකෂණමය සහ විධායක ශ්‍රිතයන් කේවල හෝ එකමුතු (තනි-පෙළ මණ්ඩලය) මණ්ඩලයක නෛතික වගකීමකි.
- සමහර අස්තීත්වයන්හි, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අස්තීත්වයේ නෛතික ව්‍යුහයේ අවශ්‍යමය අංගයක තත්ත්වය උසුලයි. උදාහරණ වශයෙන්, සමාගමේ අධ්‍යක්ෂවරු. අනෙක් ඒවායේ, උදාහරණ ලෙස, සමහර රජයේ අස්තීත්වයන්හි, අස්තීත්වයේ කොටසක් නොවන කණ්ඩායමක්, අස්තීත්වයේ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරයි.
- සමහර අවස්ථාවල, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමහරෙක් හෝ සියළුදෙනා අස්තීත්වය කළමනාකරණට මැදිහත්වෙයි. අනෙක් ඒවායේ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සහ කළමනාකරණ වෙනස්වූ පුද්ගලයන්ගෙන් සමන්විත වෙයි.
- සමහර අවස්ථාවල, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීම සඳහා වගකියයි.³ (අනෙක් අවස්ථාවන්හි ද කළමනාකරණට මෙම වගකීම ඇත.)

අ2 බොහෝ අස්තීත්වයන්හි පාලනය, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයක්, අධිකෂණ මණ්ඩලයක්, හවුල්කරුවන්, අයිතිකරුවන්, කළමනාකරණ කමිටුවක්, ආණ්ඩුකාර කවුන්සලයක්, භාරකරුවන් හෝ සමාන පුද්ගලයන් වැනි, අයගෙන් සමන්විත පාලන මණ්ඩලයක සාමූහික වගකීමකි. කෙසේ වෙතත්, සමහර කුඩා අස්තීත්වයන් පාලනය පිළිබඳ වගකීම එක් පුද්ගලයකු දරයි. උදාහරණ ලෙස, වෙනත් අයිතිකරුවන් නොමැති නම්, අයිතිකාර - කළමනාකරු හෝ කේවල භාරකරු පාලනය සාමූහික වගකීමක් වූ කල්හි, විගණන කමිටුවක් හෝ තනි පුද්ගලයෙක් වැනි උප කණ්ඩායමක්, පාලන කණ්ඩායමට එහි වගකීම් ඉටුකිරීමේදී සහායවීමට විශේෂිත කාර්යයන් භාරදිය හැකිය. විකල්පයක් ලෙස, පාලන කණ්ඩායමේ අයගෙන් වෙන්වූ උප කණ්ඩායමකට හෝ පුද්ගලයෙකුට, නිශ්චිත නෛතික හඳුනාගත් වගකීම් තිබිය හැකිය.

අ3 සියළුම විගණන සඳහා, විගණක නියමිත කරුණු කුමන පුද්ගලයා(න්) සමඟ සන්නිවේදනය කළයුතුදැයි විශේෂිතව දක්වීම වැනි විවිධ වූ උපක්‍රම මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මඟින් අපහසුය. තවද, සමහර අවස්ථාවලදී සන්නිවේදනයට යෝග්‍ය පුද්ගලයා(න්) කවුරුන්ද යන්න, ව්‍යවහාරික නෛතික ව්‍යුහය හෝ කාර්යයේ නිරතවීමේ අවස්ථාවන් මඟින් පහසුවෙන් හඳුනාගත නොහැක. උදාහරණ ලෙස, පාලන ව්‍යුහය විධිමත්ව නිර්ණයකර නොමැති අස්තීත්වයන්හි එනම්, සමහර පවුලකට - අයන් අස්තීත්ව සමහර ලාභ සඳහා නොවන සංවිධාන, සහ රජයේ අස්තීත්ව වැනි, අවස්ථාවල, කාර්යයේ නිරතවීමේ පාර්ශව සමඟ සාකච්ඡා කර, කවර අදාල පුද්ගලයා(න්) ට සන්නිවේදනය කළයුතුදැයි එකඟවීම අවශ්‍යවිය හැකිය. කවුරුන් සමඟ සන්නිවේදනය කළයුතුදැයි තීරණය කිරීමේදී, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁴ ප්‍රකාර පාලන ව්‍යුහය සහ ක්‍රියාවලීන් පිළිබඳ විගණකගේ අවබෝධය අදාලවෙයි. සන්නිවේදනය කළ යුත්තේ කුමන උචිත පුද්ගලයා(න්) සමඟද යන්න, සන්නිවේදනයට ඇති කරුණ මත රඳා පවතී.

අ4 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600හි, සමූහයේ විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගෙන්, කවුරුන් සමඟ විශේෂිතවූ කරුණු සන්නිවේදනය කළයුතුදැයි යන්න ඇතුලත් වෙයි.⁵ අස්තීත්වය සමූහයක සංරචකයන් වන කල්හි, සංරචක විගණකට, සන්නිවේදනය සඳහා යෝග්‍ය පුද්ගලයා(න්), කාර්යයේ නිරතවීමේ තත්ත්වයන් සහ සන්නිවේදනයට ඇති කරුණු මත රඳා පවතී. සමහර අවස්ථාවල සංරචක කිහිපයක්, එකම අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක, එකම ගිණුම්කරණ පරිචයක් භාවිතාකරමින්, එකම ව්‍යාපාරික කටයුත්තක යෙදිය හැකිය. (උදාහරණ ලෙස, පොදු

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 හි 700 අ 40 විස්තර කර ඇති පරිදි “ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ඇති කර ගැනීම හා වාර්තාකරනය”
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, “අස්තීත්වයක් හා එහි පරිසරය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම මඟින් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම”
⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600 “(විශේෂ සලකා බැලීම් - සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම් සංරචක විගණකවරුන්ගේ කාර්යයන් ඇතුළුව)”. ඡේද 46-49

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයක්) සන්නිවේදනය කාර්යය සඳහා සංරචක සමඟ සමගාමීව කටයුතු කිරීමෙන් දෙවරක් සිදුවීම් වැලැක්විය හැකිය.

පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන උපකාණ්ඩ සමඟ සන්නිවේදනය (යොමුව : 12 වන ඡේදය)

අ5 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන උපකණ්ඩායමක් සමඟ සන්නිවේදනය සලකා බලන කල්හි, විගණක පහත සඳහන් කරුණු ද සැලකිල්ලට ගනී.

- උපකණ්ඩායමේ සහ පාලන අධිකාරියේ අදාළ වගකීම්.
- සන්නිවේදනය කිරීමට ඇති කරුණේ ස්වභාවය.
- අදාළ නෛතික හෝ රෙගුලාසිය අවශ්‍යතාවයන්.
- සන්නිවේදනය කරණු ලබන තොරතුරු වලට අදාළව, උපකණ්ඩායමට ක්‍රියාකිරීමට අධිකාරී බලය තිබේද? සහ විගණකට අවශ්‍ය විය හැකි වැඩිපුර තොරතුරු හා පැහැදිලි කිරීම් සැපයිය හැකිද යන්න.

අ6 පාලනය මණ්ඩලය සමඟ තොරතුරු සන්නිවේදනයට අවශ්‍යතාවය, සම්පූර්ණ හෝ සාරාංශ ලෙස දැයි තීරණය කිරීමේදී, උප කණ්ඩයම අදාළ තොරතුරු පාලන මණ්ඩලය සමඟ කොතරම් සඵලව සහ යෝග්‍ය පරිදි කරන්නේද යන්න පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව, විගණකට බලපෑම් කරනු ඇත. නීතිය හෝ රෙගුලාසි මඟින් තහනම් කර නොමැති නම්, පාලන මණ්ඩලය සමඟ සෘජුව සන්නිවේදනය කිරීමේ අයිතිය, කාර්යයේ නියුක්තවීමේ වගන්තිවලට එකඟවීමේදී ප්‍රකාශිතවම විගණක තබාගනු ඇත.

අ7 බොහෝ අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල විගණක කමිටු (හෝ විවිධ නම් සහිත උපකාණ්ඩ) පවතී. එසේ නමුත්, ඒවායේ විශේෂිත අධිකාරය සහ ශ්‍රීතයන් වෙනස් වුවද, විගණන කමිටු සමඟ සන්නිවේදනය, එකක් හෝ පවතිනම්, පාලනය පිළිබඳ වගකීමක් ඇති අය සමඟ සන්නිවේදනයේ ප්‍රධාන මූලිකාංගය බවට පත්වේ. හොඳ පාලන මූලධර්ම වලට පහත දැ යෝජනා කෙරේ.

- විගණන කමිටුවල රැස්වීම්වලට විගණකට පැමිණීමට විධිමත්ව ආරාධනා කරනු ලැබීම.
- විගණන කමිටුවේ සභාපති සහ අදාළ කල්හි, විගණන කමිටුවේ අනෙක් සමාජකයින්, විගණක සමඟ කාලීනව සම්බන්ධීකරණයක් පවත්වා ගෙන යෑම.
- විගණන කමිටුව අඩු වශයෙන් වාර්ෂිකව කළමනාකරණ නොමැතිව විගණක හමුවීම.

පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන සියළුදෙනා අස්තිත්වය කළමනාකරණට සම්බන්ධ කල්හි (යොමුව : 13 වන ඡේදය)

අ8 සමහර අවස්ථාවලදී, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන සියළු දෙනාම අස්තිත්වය පාලනය කිරීමේ නියැලෙන අතර, මෙම තත්ත්වය හඳුනාගැනීමට සන්නිවේදනය අවශ්‍යතා ව්‍යාවහාරය තරමක වෙනසක් කරයි. එවැනි අවස්ථාවලදී, කළමනාකරණ වගකීම දරන පුද්ගලයා (න්) සමඟ සන්නිවේදනයේදී, විගණක විසින් ඔවුන්ගේ පාලනමය තත්ත්වය මත, වෙනත් ලෙසකින් සන්නිවේදනය කිරීමේ ප්‍රමාණයට, දැන්වීම් කරනු නොලැබේ. උදාහරණ ලෙස, සියළුම අධ්‍යක්ෂවරු අස්තිත්වය කළමනාකරණයේ නියැලෙන සමාගමක එම අධ්‍යක්ෂ වරුන්ගෙන් සමහර අය (උදාහරණ ලෙස, අලෙවිකරණ වගකීම දරන්නා) වෙතත් අධ්‍යක්ෂවරයෙකු (උදාහරණ ලෙස, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ වගකීම දරන්නා) සමඟ සාකච්ඡා කළයුතු වැදගත් කරුණු නොදන සිටිය හැකිය.

සන්නිවේදනය කළයුතු කරුණු

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම් (යොමුව : 14 වන ඡේදය)

අ9 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම්, බොහෝවිට කාර්යය භාරගැනීමේ ලිපියේ ඇතුළත්වීම හෝ කාර්යය සඳහා එකඟවූ වගන්ති ඇතුළත් වෙනත් උචිත ආකාරයක ලිඛිත ගිවිසුමක ඇතුළත් විය යුතුය. පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය දැනුවත් කිරීමට, කාර්යය භාරගැනීමේ ලිපියේ හෝ වෙනත් ආකාරයක ලිඛිත ගිවිසුමක පිටපතක් සැපයීම, පහත කරුණු වැනි දෑ ඔවුන්ට සන්නිවේදනයට උචිත මාර්ගයක් විය හැකිය :

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් ප්‍රකාර විගණනය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා විගණකගේ වගකීම, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම වෙනුවෙන් මෙහෙයවන බව. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතාවය අනුව සන්නිවේදනය කළයුතු කරුණු, එමනිසා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට අදාළ සැලකිය යුතු කරුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයෙන් පැන නගින දෑ වල ඇතුළත්වෙයි.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. න් හි තොරතුරු අනුව, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනයට අතිරේක කරුණු හඳුනාගැනීමේ කාර්යය සඳහා විගණකයින් විසින් ක්‍රියාපටිපාටි නිර්ණය කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

- අදාළ කල්හි, නියමිත කරුණු සන්නිවේදනය සඳහා විගණකගේ වගකීම, නෛතික හෝ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයක් මඟින්, අස්තිත්වය සමඟ එකඟතාවයක් මඟින්, හෝ කාර්යයට අදාළවන අමතර අවශ්‍යතාවයක් මඟින් තීරණය වන අතර, උදාහරණ ලෙස, ජාතික වෘත්තීයමය ගණකාධිකාරී මණ්ඩලයක ප්‍රමිතියක් දැක්විය හැකිය.

අ10 නීතිය හෝ රෙගුලාසි, අස්තිත්වය සමඟ එකඟතාවයක් හෝ කාර්යයේ නිරතවීමට අදාළ අමතර අවශ්‍යතාවයන්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ පුළුල් සන්නිවේදනයක් සලස්වයි. උදාහරණ ලෙස, (අ) මූල්‍යප්‍රකාශන විගණනය හැර, සමාගම හෝ සමාගම් ජාලය මඟින් සපයනු ලබන සේවා මඟින්, නියමිත කරුණු පැන නගින කල්හි, ඒවා සන්නිවේදනය සඳහා ප්‍රතිපාදන, අස්තිත්වය සමඟ එකඟවීමට තිබිය හැකිවීම, හෝ (ආ) කාර්යසාධන විගණන වැනි, වෙනත් වැඩිවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, විගණකගේ අවධානයට යොමුවන කරුණු සඳහා සන්නිවේදනය කිරීම, රාජ්‍ය අංශයේ විගණකට, පැවරුම මඟින්ම නියමකර තිබිය හැකිය.

සැලසුම් කළ විෂය පථය සහ විගණනයේ කාලය (යොමුව: 15 වන ඡේදය)

අ11 සැලසුම් කළ විෂය පථය සහ විගණනයේ කාලයට අදාළව සන්නිවේදනය:

- (අ) පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට සහාය වීමට, විගණකගේ වැඩිවල වැදගත්කම වඩා හොඳින් අවබෝධකර ගැනීමට, අවදානම පිළිබඳ ප්‍රශ්න සහ ප්‍රමාණාත්මක සංකල්පය විගණක සමඟ සාකච්ඡා කිරීමට, සහ විගණකට අමතර ක්‍රියාපටිපාටි ගන්නා ලෙස, ඉල්ලා සිටින යම් ක්‍ෂේත්‍රයක් හඳුනාගැනීම ; සහ
- (ආ) අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ විගණකට වඩා හොඳින් අවබෝධකර ගැනීමට සහායවීම.

අ12 විශේෂයෙන්ම, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන සමහරෙක් හෝ සියල්ලම අස්තිත්වය කළමනාකරණ කරනවිට, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සැලසුම් කළ විෂය පථය සහ විගණනයේ කාලය සන්නිවේදනය කරනවිට, විගණනයේ සඵලතාවය සම්මුතියකින් සිදු නොවීමට වග බලාගැනීම සඳහා ප්‍රවේශම් වීම අවශ්‍යවේ. උදාහරණ ලෙස, සවිස්තර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය සහ කාලය සන්නිවේදනය කිරීමෙන් ඒවා බෙහෙවින් අපේක්ෂිත කිරීම මඟින්, ඒ ක්‍රියාපටිපාටිවල සඵලතාවය අඩුවිය හැකිය.

අ13 සන්නිවේදනය කළ කරුණුවලට ඇතුළත්විය හැකි දෑ;

- වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල සැලකිය යුතු අවදානමට විගණක මුහුණදීමට යෝජනා කරන ආකාරය.
- විගණනයට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනයට විගණකගේ යොමුවීම.
- විගණනයට සම්බන්ධව ප්‍රමාණාත්මක බවේ සංකල්පය ව්‍යවහාරකරණය.⁶

අ14 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සාකච්ඡා කිරීමට උචිත වෙනත් සැලසුම් කිරීමේ කරුණුවලට ඇතුළත් විය හැකිදෑ :

- අස්තිත්වයට අභ්‍යන්තර පාලන ශ්‍රිතයක් තිබීම, අභ්‍යන්තර විගණකගේ වැඩ විගණකට භාවිතා කළහැකි ප්‍රමාණය, සහ කොතරම් හොඳ ආකාරයට බාහිර සහ අභ්‍යන්තර විගණකයින් එකතුව නිර්මාණාත්මක සහ අනුපූරකව කටයුතු කළහැකිවීම.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ අදහස් :
 - අස්තිත්වයේ පාලන ව්‍යුහයේ සන්නිවේදනය කිරීමට යෝග්‍ය පුද්ගලයා
 - පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සහ කළමනාකරණ අතර වගකීම් බෙදා වෙන්කිරීම
 - ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් ප්‍රතිඵලය වියහැකි අදාළ ව්‍යාපාරික අවදානම් සහ අස්තිත්වයේ අරමුණු සහ උපක්‍රම.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320, " විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේ දී හා ඉටු කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මක බව"

o පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ අවධානය යොමුවිය යුතු යැයි සලකන, විගණනයේදී සොයාගත් නියමිත කරුණු සහ අමතර ක්‍රියාපටිපාටි භාරගත යුතු බවට ඔවුන් ඉල්ලා සිටින යම් ක්‍ෂේත්‍රයන්

- නියාමකයන් සමග වැදගත් සන්නිවේදන
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට බලපෑමක් කළ හැකි යයි සලකන වෙනත් කරුණු.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ ආකල්ප, දැනුවත් බව සහ ක්‍රියාකාරීත්වයට අදාලව (අ) පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලතාවය අධීක්ෂණය ඇතුළත්ව, අස්තිත්වය අභ්‍යන්තර පාලනය සහ එහි අස්තිත්වයට ඇති වැදගත්කම සහ (අ) වංචාවන් හසුකර ගැනීම හෝ ඇතිවීමට ඉඩකඩ.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වර්ධනය, සමායතන පාලන පරිවයන්, හුවමාරු ලයිස්තුගත කිරීමේ නීති, සහ සම්බන්ධිත කරුණුවලට ප්‍රතිචාර ලෙස ක්‍රියාකාරකම්.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය විගණක සමග පෙර පැවති සන්නිවේදනයන්ට ප්‍රතිචාර.

අ15 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග සන්නිවේදනය අතර, විගණකට විෂය පථය සහ විගණනයේ කාලය සැලසුම් කිරීමට සහාය විය හැකිය. එය ප්‍රමාණවත්, යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ ස්වභාවය, කාලය සහ අවශ්‍ය ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රමාණය ඇතුළත්ව, සමස්ථ විගණන උපක්‍රම සහ විගණන සැලසුම ප්‍රතිශ්ඨාපනයට ඇති විගණකගේ සම්පූර්ණ වගකීම වෙනස් නොකරයි.

විගණනය මගින් ප්‍රමාණාත්මක සොයාගැනීම් (යොමුව: 16 (අ) ඡේදය)

අ16 විගණන සොයාගැනීම් සන්නිවේදනය මගින්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගෙන්, ලබාගෙන ඇති සාක්ෂි සම්පූර්ණ කරගැනීමට, තවදුරටත් තොරතුරු ඉල්ලා සිටීම ඇතුළත් විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, විශේෂිත ගනුදෙනු හෝ සිද්ධීන්ට අදාල කරුණු පිළිබඳ එකම ආකාරයේ අවබෝධයක් තිබීම විගණක විසින් තහවුරු කළ හැකිය.

ගිණුම්කරණ පරිවයන්හි වැදගත් වූ ගුණාත්මක අංශයන් (යොමුව: 16 (අ) ඡේදය)

අ17 මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතීන් සාමාන්‍යයෙන් අස්තිත්වයන්ට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු කිරීම් සහ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ විනිශ්චයන් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෙළිදරව් කිරීම සඳහා සාමාන්‍යයෙන් ඉඩදෙනු ලබයි. අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ පරිවයන්හි වැදගත් ගුණාත්මක අංග පිළිබඳව, විවෘත සහ නිර්මාණාත්මක සන්නිවේදනයක වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල පිළිගත හැකිබව මත විවේචන ඇතුළත් විය හැකිය. මෙම සන්නිවේදනයෙහි ඇතුළත් වියහැකි කරුණු පරිශීෂ්ට 2 හි හඳුනාගෙන ඇත.

විගණන කාලය තුළ මුහුණපාන සැලකිය යුතු අපහසුතාවයන් (යොමුව: 16 (ආ)) ඡේදය

අ18 විගණන කාලය තුළ මුහුණපෑ සැලකිය යුතු අපහසුතාවයන්ට මෙවැනි කරුණු ඇතුළත් විය හැකිය.

- අවශ්‍ය වූ තොරතුරු සැපයීමට කළමනාකරණයේ සැලකිය යුතු ප්‍රමාදයන්.
- විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමට යොදාගත හැකිව තිබූ අනවශ්‍ය පැහැදිලි කිරීම් කාලය
- ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය වූ අනපේක්ෂිත පුළුල් උත්සාහයන්.
- අපේක්ෂිත තොරතුරු සොයාගත නොහැකිවීම.
- කළමනාකරණ මගින් විගණක මත පැනවූ සීමාවන්
- අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ එහි තක්සේරුව ඉල්ලා සිටි විට, එය කිරීමට හෝ දැක්වීමට තිබූ කළමනාකරණයේ අකමැත්ත.

සමහර අවස්ථාවල එවැනි අපහසුතාවයන්, විගණකගේ මතය සංශෝධනය කිරීමට තුඩුදෙන, විෂය පථය සීමා කිරීමකින් සමන්විත විය හැකිය.⁷

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705, " ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට සංශෝධන "

සාකච්ඡා කළ, හෝ කළමනාකරණ සමග ලිපිනුවමාරුවට යටත් විය හැකි වැදගත් කරුණු (යොමුව: 16 (අ) (i))

අ19 සාකච්ඡා කළ සැලකිය යුතු කරුණු, හෝ කළමනාකරණ සමග ලිපි නුවමාරුවට යටත්වීම් වලට මෙවැනි කරුණු ඇතුළත් විය හැකිය:

- අස්තිත්වයේ ව්‍යාපාරික තත්ත්වයන්ට බලපාන සහ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානමට බලපෑ හැකි, ව්‍යාපාර සැලසුම් සහ උපක්‍රමයන්.
- වෙනත් ගණකාධිකාරීවරුන්ගෙන් ගිණුම්කරණ හෝ විගණන කරුණු මත උපදෙස් ලබාගැනීම් පිළිබඳ කළමනාකරණ සැලකිලිමත් වීම්.
- ගිණුම්කරණ පරිවෘත්ත, විගණන ප්‍රමිත ව්‍යවහාරකරණය, හෝ විගණනය සඳහා ගාස්තු හෝ වෙනත් සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ ආරම්භක හෝ නැවත හමුවී සාකච්ඡා කිරීම හෝ ලිපිනුවමාරුව.

මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියට අදාළ වෙනත් සැලකිය යුතු කරුණු (යොමුව: 16 (අ))

අ20 මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය බලාගැනීමේ යෙදෙන, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට සෘජුවම අදාළ වන, විගණනයෙන් පැන නගින වෙනත් සැලකිය යුතු කරුණු වලට, තොරතුරු වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හෝ නිවැරදි කරන ලද විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා බැඳුණ ප්‍රමාණවත් අසංතතිකතා ඇතුළත් විය හැකිය.

විගණක ස්වාධීනත්වය (යොමුව: 17 වන ඡේදය)

අ21. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සම්බන්ධ විගණන කාර්යයේ නිරතවීම් සමග ස්වාධීනත්වයට අදාළ වූ ඒවා ඇතුළුව, ආචාරධර්මය අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවීමට විගණකට අවශ්‍ය වෙයි.⁸

අ22. සන්නිවේදනය කිරීමට ඇති සම්බන්ධතාවයන් සහ වෙනත් කරුණු, සහ ආරක්ෂණ කාර්යයේ අවස්ථාවන් සමග වෙනස්වන නමුත්, සාමාන්‍යයෙන් ආමන්ත්‍රණය කරනුයේ:

- (අ) පහත පරිදි වර්ගීකරණය කළහැකි ස්වාධීනත්වයට තර්ජන: ස්වයං - ඇල්ම තර්ජන, ස්වයං - සමාලෝචන තර්ජන, පක්ෂව කථා කිරීමේ තර්ජන, සමීප බවේ තර්ජන, සහ පෙළඹවීමේ තර්ජන.
- (ආ) වෘත්තීය, නීතීය හෝ රෙගුලාසි මගින් ඇති කළ ආරක්ෂණ, අස්තිත්වය තුළින්ම ආරක්ෂණ සහ සමාගමේ තම පද්ධති සහ ක්‍රියාපටිපාටි තුළින් ආරක්ෂණ.

17 (අ) ඡේදය මඟින් අවශ්‍යකරන සන්නිවේදයට, අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්, ඒවා විගණක ස්වාධීනත්වයට සහ ගනු ලැබූ හෝ යෝජිත නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග වලට අදාළ වී, නොසැලකිලිමත්කමින් උල්ලංඝනය කිරීම් ඇතුළත් විය හැකිය.

අ23 ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිඵලය, ඒවායේ විශාලත්වය හෝ සංස්ථාපිත තත්ත්වය නිසා, ඔවුන් කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන අය පුළුල් ශ්‍රේණියක් සිටීමෙන්, සමහර අවස්ථාවල ලැයිස්තුගත සමාගම්වලට ව්‍යවහාරවන, විගණක ස්වාධීනත්වයට අදාළ සන්නිවේදන අවශ්‍යතාවයන්, වෙනත් අස්තිත්වයන්ට ද අදාළ විය හැකිය. ලැයිස්තුගත අස්තිත්වයන් නොවන නමුත්, සන්නිවේදනයේ විගණක ස්වාධීනත්වය උචිත අස්තිත්ව උදාහරණවලට, රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්ව, ණය දෙන ආයතන, රක්ෂණ සමාගම් සහ විශ්‍රාමික ශුභ සිද්ධිය සලසන අරමුදල් ඇතුළත් වේ. අනෙක් අතට, සන්නිවේදනයට සම්බන්ධ ස්වාධීනත්වයට අදාළ නොවන තත්ත්වයන් තිබිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, කළමනාකරණ කටයුතු තුළින් අදාළ කරුණු දැනුම් දී තිබීම, විශේෂයෙන් අස්තිත්වයේ අයිතිකරු - කළමනාකරණ කරන කල්හි, විගණකගේ සමාගම සහ ජාල සමාගම්වල නියැලීම, මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකට වැඩි දෙයක් නොවීම.

අතිරේක කරුණු (යොමුව: 3 වන ඡේදය)

අ24 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගෙන් ඇතිවන කළමනාකරණ ප්‍රමාද දෝෂ, මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ විශ්වාසදායකත්වය, ව්‍යවහාරවන නීති සහ රෙගුලාසි සමග සඵල සහ කාර්යක්ෂමව මෙහෙයවීම සහ අනුකූලවීම

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, " ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණ සහ හා විගණනයක් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව සිදු කිරීම, 14 වන ඡේදය

තහවුරුවන, අදාළ උචිත අභ්‍යන්තර පාලනයක්, අස්තිත්වය විසින් නිර්මාණය කර ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ නඩත්තු කිරීම ඇතුළත් වේ.

අ25 අතිරේක කරුණු අවශ්‍යයෙන්ම, මූල්‍ය වාර්තාකරණ පද්ධතියේ ප්‍රමාද දෝෂයන්ට සම්බන්ධ නොවිය හැකි බව, විගණකට දැනගැනීමට හැකිවනු ඇති නමුත්, එසේවුවද, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, අස්තිත්වය උපක්‍රමශීලීව මෙහෙයවීම අධීක්ෂණයේදී, ඇත්ත වශයෙන්ම වගකීමට වැදගත් වේ. එවැනි කරුණුවලට ඇතුළත් වියහැකි දෑ උදාහරණ වශයෙන්, පාලන ව්‍යුහය හෝ ක්‍රියාපටිපාටි සම්බන්ධයෙන් සැලකියයුතු ප්‍රශ්න සහ සැලකියයුතු තීරණ හෝ යෝග්‍ය අනුමත කිරීම් නොමැති ජේෂ්ඨ කළමනාකරණයේ ක්‍රියාකාරකම්.

අ26 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමග අතිරේක කරුණු සන්නිවේදනය නිර්ණය කිරීමේදී විගණකට දැනගැනීමට හැකි වූ මෙම වර්ගයේ කරුණු යෝග්‍ය කළමනාකරණ ස්ථරය සමග විගණක සාකච්ඡා කළයුතු අතර, අවස්ථාව අනුව එය උචිත නොවන්නේදැයි බැලිය යුතුය.

අ27 අතිරේක කරුණක් විගණක විසින් සන්නිවේදනය කළේ නම්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය මෙම කරුණු පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම විගණකට උචිත වියහැකිය.:

- (අ) එවැනි කරුණු හඳුනාගැනීම සහ සන්නිවේදනය විගණකයේ කාර්යයට ආනුසාංගික වන අතර, එය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ මතයක් ඇතිකර ගැනීමටය;
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශය පිළිබඳ මතයක් ඇතිකර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයට, බාහිරව වෙනත් කිසිදු ක්‍රියා පටිපාටියක් අනුගමනය නොකළ බව සහ
- (ඇ) තවත් එවැනි කරුණු පවතින්නේ දැයි නිර්ණය කිරීමට ක්‍රියාපටිපාටි කිසිවක් අනුගමනය නොකළ බව.

සන්නිවේදන ක්‍රියාවලිය

සන්නිවේදන ක්‍රියාවලියක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම. (යොමුව: 18 වන ඡේදය)

අ28 විගණකගේ වගකීම්, සැලසුම් කළ විෂය පථය සහ විගණන කාලය, සහ සන්නිවේදනයේ අපේක්ෂිත පොදු අන්තර්ගතය, පැහැදිලිව සන්නිවේදනය කිරීමෙන්, සඵල දෙ - පැති සන්නිවේදනයක පදනමක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය සඳහා උපකාරී වේ.

අ29 සඵල දෙපැති සන්නිවේදනයකට මෙම කරුණු සාකච්ඡා කිරීම ඇතුළත් කිරීම ද, දායකවිය හැකිය.

- සන්නිවේදනයේ කාර්යභාරය, කාර්යභාරය පැහැදිලි වීම, විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, අදාළ ප්‍රශ්න සහ සන්නිවේදන ක්‍රියාවලියෙන් පැන නගින ක්‍රියාකාරීත්ව පිළිබඳ එකිනෙකා අතර අවබෝධයකින් කටයුතු කිරීමට ඉවහල් වෙයි.
- සන්නිවේදනය කරුණු ලබන ආකාරය
- විගණන කණ්ඩායමේ පුද්ගලය(න්), පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අතුරෙන් කවුරුන් සමග නියමිත කරුණු වලට අදාළව සන්නිවේදනයේ යෙදිය යුතුද.
- සන්නිවේදනය දෙපැති වන බවට විගණකගේ අපේක්ෂාව සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, ඔවුන් විගණනයට අදාලයයි සලකන කරුණු විගණක සමග සන්නිවේදනය කිරීම. උදාහරණ ලෙස, විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි, උපක්‍රමශීලී තීරණ, වංචා පිළිබඳ සැකකිරීම් හෝ හෙළිදරව්වීම්, සහ ජේෂ්ඨ කළමනාකරණයේ අවංකභාවය හෝ නිපුණතා.
- විගණක සන්නිවේදනය කළ කරුණු මත, ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග සහ ආපසු වාර්තාකරණය සඳහා ක්‍රියාවලිය.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සන්නිවේදනය කළ කරුණු මත, ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග සහ ආපසු වාර්තාකරණය සඳහා ක්‍රියාවලිය.

අ30 අස්තිත්වයේ පාලන ව්‍යුහයේ විශාලත්වය, පාලනය පිළිබඳ වගකීම් දරන අය මෙහෙයුම් කරන ආකාරය, සහ සන්නිවේදනය කිරීමට ඇති සැලකිය යුතු කරුණු පිළිබඳව විගණකගේ අදහස් ඇතුළත්ව, සන්නිවේදන ක්‍රියාවලිය අවස්ථාව අනුව වෙනස් විය හැකිය. දෙපැති සන්නිවේදනයක් ප්‍රතිශ්ඨාපනයේ අපහසුතා, විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අතර, විගණන කාර්යය සඳහා ප්‍රමාණවත් සන්නිවේදනයක් නොමැති බව පෙන්නුම් කළහැකිය. (අ 44 ඡේදය බලන්න)

කුඩා අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ31 ලයිස්තුවක හෝ විශාල අස්තිත්ව වල පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට වඩා අඩු ව්‍යුහගත ආකාරයකට කුඩා අස්තිත්ව විගණනයේදී විගණක සන්නිවේදනයේ යෙදෙනු ඇත.

කළමනාකරණ සමග සන්නිවේදනය

අ32 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙන් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග සන්නිවේදනය කළයුතු යැයි අවශ්‍යවන කරුණු ඇතුළත්ව, බොහෝ කරුණු විගණනය කෙරෙන සාමාන්‍ය කාලය තුළදී කළමනාකරණ සමග සාකච්ඡා කරනු ඇත. එවැනි සාකච්ඡා, අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් කරගෙන යෑම සඳහා කළමනාකරණයේ විධායක වගකීම සහ විශේෂයෙන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම හඳුනාගනී.

අ33 එය යෝග්‍ය නොවේ නම් හැර, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග කරුණු සන්නිවේදනයට පෙර, ඒවා කළමනාකරණ සමග සාකච්ඡා කරනු ඇත. උදාහරණ ලෙස, කළමනාකරණයේ දක්ෂතාවයන් හෝ අවංක භාවය පිළිබඳ ප්‍රශ්න කළමනාකරණ සමග සාකච්ඡා කිරීම යෝග්‍ය නොවේ. විධායකයේ, විධායක වගකීම හඳුනාගන්නවාට අමතරව, මෙම මූලික සාකච්ඡා කළමනාකරණට නොයෙක් කරුණු සහ ප්‍රශ්න පැහැදිලි කිරීම ද, තවදුරටත් තොරතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම් ලබාදීමට අවස්ථාවක් සලසා දෙයි. එමෙන්ම, අස්තිත්වයට අභ්‍යන්තර විගණන ශ්‍රීතයක් ඇතිවිට, විගණක පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග සන්නිවේදනයට පළමුව, අභ්‍යන්තර විගණක සමග සාකච්ඡා කළ හැකිය.

තුන්වන පාර්ශව සමග සන්නිවේදනය

අ34 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය තුන්වන පාර්ශවයන් ඉදිරිපත් කිරීමට කැමති විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, බැංකුකරුවන් හෝ සමහර ව්‍යවස්ථාපිත අධිකාරීන්ට, විගණකගෙන් ලිඛිත සන්නිවේදනවල පිටපත් යැවීම. සමහර අවස්ථාවල තුන්වන පාර්ශවයන්ට හෙළිදරව් කිරීම නීතිවිරෝධී හෝ නැතහොත් උචිත නොවිය හැකිය. පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සඳහා ලිඛිත සන්නිවේදන පිළියෙල කළ කල්හි, එම සන්නිවේදනය තුන්වන පාර්ශවය සිතියේ තබාගෙන පිළියෙල කරන ලද්දක් නොවන බව, තුන්වන පාර්ශවයට සන්නිවේදනය වීම, අවස්ථානුකූලව වැදගත් විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස ලිඛිත සන්නිවේදනයේ එය පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සඳහා බව සඳහන් කිරීම;

- (අ) සන්නිවේදනය පිළියෙල කර ඇත්තේ, සම්පූර්ණයෙන්ම පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ භාවිතය සඳහා බව සහ ව්‍යවහාර කළහැකිවීම, සමූහ කළමනාකරණට සහ සමූහ විගණකට වන අතර, තුන්වන පාර්ශවය මෙය කෙරෙහි විශ්වාසය තබා කටයුතු නොකළ යුතුය.
- (ආ) තුන්වන පාර්ශවයන්ට විගණක විසින් කිසිම වගකීමක් භාර නොගන්නා බව, සහ
- (ඇ) තුන්වන පාර්ශවයන්ට හෙළිදරව් කිරීම හෝ බෙදාහැරීම මත යම් සීමාවන්.

අ35 සමහර අධිකරණ බලප්‍රදේශයන්හි විගණකට නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් පහත දෑ කිරීම අවශ්‍ය කළ හැකිය, උදාහරණ ලෙස,

- නියාමන හෝ බලය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මණ්ඩලයකට, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග කළ සන්නිවේදන දැනුම්දීම. උදාහරණ වශයෙන් සමහර රටවල කළමනාකරණ සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග නොගතහොත්, විගණකට එම අවප්‍රකාශන, අධිකාරීන්ට වාර්තා කිරීමේ යුතුකමක් ඇත.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන වාර්තාවල පිටපත්, අදාල නියාමන හෝ අරමුදල් සපයන අධිකාරීවලට හෝ සමහර රාජ්‍ය අස්තිත්ව සම්බන්ධයෙන් නම්, මධ්‍යම අධිකාරියට යැවීම; හෝ
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය පිළියෙල කරනු ලබන වාර්තා ප්‍රසිද්ධියේ ලබාගැනීමට ඉඩහැරීම.

අ36 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග ලිඛිතව කරනු ලබන සන්නිවේදන පිටපතක්, තුන්වන පාර්ශවයකට සැපයීම නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍යනම් හැර, එසේ කිරීමට පෙර විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ අනුමැතිය ලබාගත යුතුය.

සන්නිවේදන ස්වරූපයන් (යොමුව: 19- 20 ඡේද)

අ37 සඵල සන්නිවේදනයේ ව්‍යුහගත ඉදිරිපත් කිරීමක් සහ ලිඛිත වාර්තා මෙන්ම, ව්‍යුහගතභාවය අඩු, සාකච්ඡා ඇතුළු සන්නිවේදන සම්බන්ධ විය හැකිය. විගණකට 19 සහ 20 ඡේදයන්හි හඳුනාගෙන ඇති කරුණු හැර අනෙක් කරුණු වාචිකව හෝ ලිඛිත වීම සන්නිවේදනය කළහැකිය. පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට සපයන කාර්යය භාරගැනීමේ ලිපිය, ලිඛිත සන්නිවේදනයන්ට ඇතුළත් විය හැකිය.

අ38 නියමිත කරුණක සැලකිය යුතු භාවයට අමතරව, සන්නිවේදනයේ ආකාරය උදාහරණ ලෙස, සන්නිවේදනය වාචිකව හෝ ලිඛිත වීම සන්නිවේදනයේ විස්තරවල ප්‍රමාණය හෝ සාරාංශකරණය, සහ ව්‍යුහගතව හෝ ව්‍යුහගත නොවන ආකාරයට සන්නිවේදන කළයුතු ද වග) පහත කරුණු වැනි දෑ බලපෑ විය හැකිය.

- කරුණ සතුටුදායකව විසඳී ඇත් ද යනවග
- කරුණ කළමනාකරණ විසින් මීට ප්‍රථම සන්නිවේදනය කර තිබේද යනවග.
- අස්තිත්වයේ විශාලත්වය, මෙහෙයුම් ව්‍යුහය, පාලන පරිසරය, සහ අස්තිත්වයේ නෛතික ව්‍යුහය.
- විශේෂ කාර්ය මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී, විගණක අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය කාර්ය මූල්‍ය ප්‍රකාශන ද විගණනය කරන්නේද
- නෛතික අවශ්‍යතාවයන්, සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශයන්හි, නීතියෙන් නියමකර ඇති ආකාරයට පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග ලිඛිතව සන්නිවේදනය අවශ්‍ය වෙයි.
- විගණක සමග කාලීන රැස්වීම් හෝ සන්නිවේදන සැලසුම් ඇතුළත්ව, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ අපේක්ෂා
- විගණක, විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග දිගටම පවත්නා සබඳකම් සහ සංවාද
- පාලන මණ්ඩලයේ සාමාජිකත්වයෙහි සැලකිය යුතු වෙනසක් සිදු වී තිබේද.

අ39 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන පෞද්ගලික සාමාජිකයෙකු සමග, සැලකිය යුතු කරුණු සාකච්ඡා කළ කල්හි, උදාහරණ ලෙස විගණන කමිටුවේ සභාපති, ඒ කරුණු සාරාංශකර තබාගැනීම, විගණකට පසුව, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග සම්පූර්ණ සහ තුලනාත්මක තොරතුරු සන්නිවේදනයේදී උචිත විය හැකිය.

සන්නිවේදනයන්හි කාලනිශ්චය (යොමුව : 21 වන ඡේදය)

අ40 කාර්යයේ තත්ත්වය සමග සන්නිවේදනය සඳහා නිශ්චිත කාලය වෙනස් වෙයි. අදාල තත්ත්වයන්ට, කරුණුවල සැලකිය යුතු බව, සහ ස්වභාවය, සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ක්‍රියාමාර්ග ඇතුළත් වෙයි. උදාහරණ ලෙස:

- සැලසුම්කරණයට අදාල කරුණු බොහෝවිට විගණන කාර්යය භාරගන්නා විටම සහ ආරම්භක කාර්යයක, කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වලට එකඟවීමේ කොටසක් ලෙස විය හැකිය.
- විගණන කාලය තුළ මුහුණ දුන් අපහසුතාවයක්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, එම අපහසුතා මගහැරවීම සඳහා විගණකට උපකාරී විය හැකි නම්, හැකි පමණ හෝ ඉක්මනින් ඒවා සන්නිවේදනය කළයුතුය. එමෙන්ම, විගණක හඳුනාගත්, සැලකිය යුතු අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතාවයන්, ප්‍රායෝගිකව හැකි ඉක්මණින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265⁹ අවශ්‍යතාවය පරිදි ලිඛිතව සන්නිවේදනයට පෙර වාචිකව සන්නිවේදනය කළයුතුය. ස්වාධීනත්වයට අදාල සන්නිවේදන, ස්වාධීනත්වයට හෝ අදාල ආරක්ෂණයන්ට, තර්ජනයක් විය හැකි, සැලකිය යුතු විනිශ්චයන් ගත් අවස්ථා වලදී උචිත විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස විගණන නොවන සේවා සැපයීමේ කාර්යයක් භාරගන්නා කල්හි, සහ නිගමනයකට පැමිණෙන සාකච්ඡාවක. අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ පරිචයන්හි ගුණාත්මක අංග පිළිබඳ විගණකගේ අදහස් ඇතුළත්ව, විගණනය මගින් සොයාගැනීම් සන්නිවේදනයට, නිගමන වලට එළඹෙන සාකච්ඡාව උචිත වේලාව විය හැකිය.
- පොදු අරමුණ සහ විශේෂ අරමුණ යන දෙකම විගණනය කරන කල්හි සන්නිවේදනය කිරීමේ කාලය සම්බන්ධීකරණයට උචිත විය හැකිය.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265, "9 සහ අ 14 ඡේද"

අ41 සන්නිවේදන කාලයට අදාලව ඇතුළත් විය හැකි වෙනත් කරුණු:

- විගණනය කරනු ලබන අස්තීන්වයේ විශාලත්වය, මෙහෙයුම් ව්‍යුහය, පාලන පරිසරය, සහ නෛතික ව්‍යුහය
- නිශ්චිත කාලරාමුවක් ඇතුළත සමහර කරුණු සන්නිවේදනය කිරීම සඳහා යම් නෛතික බැඳීමක්.
- කාලීන රැස්වීම් සඳහා සකස් කළ සැලසුම් හෝ විගණක සමග සන්නිවේදනයන් ඇතුළත්ව, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයගේ අපේක්ෂා
- සමහර කරුණු විගණක හඳුනාගත් වේලාව, උදාහරණ ලෙස, විගණක යම් නියමිත කරුණක් (උදාහරණ ලෙස, නීතිය සමග අනුකූල නොවීම) වලක්වා ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට, කල්වේලා ඇතිව හඳුනා ගැනීමට නොහැකිවීම, නමුත් එම කරුණ සන්නිවේදනය මගින් නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට හැකියාව.

සන්නිවේදන ක්‍රියාවලියේ ප්‍රමාණවත් බව (යොමුව: 22 වන ඡේදය)

අ42 විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අතර දෙපත් සන්නිවේදනය ඇගයීම තහවුරු කිරීමට විගණක විසින් විශේෂිත ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම අවශ්‍ය නොවන අතර, වෙනත් කාර්යයන් සඳහා ක්‍රියාත්මක විගණන පටිපාටි වල ප්‍රතිඵලය වන නිරීක්ෂණ මත ඒ ඇගයීම පදනම් විය හැකිය. එවැනි නිරීක්ෂණයන්ට පහත දැ ඇතුළත් විය හැකිය:

- විගණක විසින් මතුකරන ලද කරුණුවලට, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ගවල උචිතභාවය සහ කාලීන බව, කලින් සන්නිවේදනයේදී මතුකළ සැලකිය යුතු කරුණු වලට, සඵල ලෙස ක්‍රියාකර නොමැති කල්හි, උචිත ක්‍රියාමාර්ග නොගැනීම පිළිබඳව විමසීම් කිරීම විගණකට උචිත වන අතර, එම කරුණු නැවත මතුකිරීමට සලකා බැලිය යුතුය. මෙමඟින්, යම් කරුණක් විගණක තෘප්තිමත් ලෙස අමතා ඇතැයි හෝ එය තවදුරටත් සැලකිය යුතු නොවන බවට දෙනු ලැබිය හැකි ඇගවීමේ අවදානම වලක්වයි.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, විගණක සමග සන්නිවේදනයේදී පැහැදිලිව පෙනෙන විවාදනභාවය.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, කළමනාකරණයේ මැදිහත්වීමකින් තොරව විගණක සමග කටයුතු කිරීමට ඇති කැමැත්ත සහ හැකියාව.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයට, විගණක මතුකරනු ලබන කරුණු සම්පූර්ණයෙන් වටහා ගැනීමට ඇති පැහැදිලි දක්ෂතාවය, උදාහරණ ලෙස, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය ප්‍රශ්න සෝදිසි කිරීමේ ප්‍රමාණය සහ ඔවුන්ට කර ඇති නිර්දේශ ප්‍රශ්න කිරීම.
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමග පොදු සන්නිවේදනයේ ආකාරය, වේලාව සහ අපේක්ෂිත ඇතුළත් විය යුතු කරුණු පිළිබඳ, අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධය ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීමේ අපහසුතාවය
- පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සියල්ලම හෝ සමහරෙක් අස්තීන්වය කළමනාකරණයේ නියැලෙන විට, විගණක සමග සාකච්ඡා කරන කරුණු ඔවුන්ගේ පුළුල් පාලන වගකීම් මෙන්ම ඔවුන්ගේ කළමනාකරණ වගකීම් වලට ඇති බලපෑම පිළිබඳ පැහැදිලිව දැනුවත් වීම.
- විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අතර දෙපැති සන්නිවේදනය ව්‍යවහාර වන නෛතික සහ රෙගුලාසියමය අවශ්‍යතා සපුරාලන්නේද යන වග.

අ43 4 වන ඡේදයෙහි සඳහන් කර ඇති පරිදි සඵල දෙපත් සන්නිවේදනය, විගණකට සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය යන දෙපක්ෂයටම සහාය වෙයි. තවදුරටත්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය, ඔවුන්ගේ අභ්‍යන්තර විගණනය සමග අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාවන්, ඇතොත්, සහ බාහිර විගණක, අස්තීන්වයේ පාලන පරිසරයේ මූලිකාංගයක් ලෙස ඇතුළත්ව, සහභාගිත්වය හඳුනාගෙන ඇත. ප්‍රමාණවත් නොවන දෙපැති සන්නිවේදනය, අසතුටුදායක පාලන පරිසරයක් සහ විගණකගේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් තක්සේරුවට බලපෑම ඇතුළත් විය හැකිය.¹⁰ විගණකට මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ඇතිකර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ අවදානම ද පවතී.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අ 70 ඡේදය

අ44 විගණක සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය අතර දෙ - පැති සන්නිවේදනය ප්‍රමාණවත් නොවේ නම්, සහ තත්ත්වය විසඳාගත නොහැකි නම්, විගණකට මෙවැනි ක්‍රියාමාර්ග ගත හැකිය.

- විගණකගේ මතය, විෂය පථය සීමාවීමේ පදනම මත සංශෝධනය කිරීම.
- වෙනස් වූ ක්‍රියාමාර්ගවල ඵලවිපාක පිළිබඳව නෛතික උපදෙස් ලබාගැනීම.
- තුන්වන පාර්ශවයක් (උදාහරණ ලෙස, නියාමකයෙක්) හෝ අස්තිත්වයෙන් බාහිර, ව්‍යාපාරයේ අයිතිකරු වැනි පාලන ව්‍යුහයේ උසස් අධිකාරියක් (උදාහරණ ලෙස මහා සභා රැස්වීමක කොටස් හිමියන්) හෝ වගකිවයුතු රජයේ ඇමතිවරයෙකු, හෝ රාජ්‍ය අංශයේදී පාර්ලිමේන්තුව සමඟ සන්නිවේදනය.
- ව්‍යවහාරවන නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි වලින් ඉඩ ඇත්නම් කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම.

ලේඛනගත කිරීම (යොමුව 23 වන ඡේදය)

අ45 අස්තිත්වය විසින් පිළියෙල කරනු ලබන වාර්තාවක පිටපතක්, එම වාර්තා සන්නිවේදනයේ උචිත සටහනක් වන කල්හි, වාචික සන්නිවේදනයක් ලේඛන ගත කිරීමක් ලෙස ඇතුළත් කළහැකිය.

පරිශීෂ්ටය 1

(යොමුව 3වන ඡේදය)

පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනයට යොමුකරන SLSQC1 සහ වෙනත් ශ්‍රීලවිප්‍රත් හි විශේෂිත අවශ්‍යතාවයන්

2014 ජනවාරි 1 දින හෝ පසු කාලපරිච්ඡේද වලින් ආරම්භ වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වෙන, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සමඟ සන්නිවේදනයට අවශ්‍ය විශේෂිත කරුණු SLSQC1¹¹ සහ වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. න් හි ඡේද වලින් හඳුනාගනී. මෙම ලැයිස්තුව, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. න් හි අවශ්‍යතා සහ සම්බන්ධිත ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දෑ සලකා බැලීම සඳහා ආදේශනයක් නොවේ.

- SLSQC1" විගණන කටයුතු කරන සමාගම් සඳහා තත්ත්ව පාලනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචන සහ වෙනත් සහතික කිරීම් සහ සම්බන්ධිත සේවා කාර්යයන්" 30 (අ) ඡේදය.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී වංචා වලට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම" - 21, 38 (අ) (i) සහ 40-42 ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී නීති හා රෙගුලාසි සලකා බැලීම " - 14, 19 සහ 22 - 24 ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265" "පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සහ කළමනාකරණට අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතාවයන් සන්නිවේදනය කිරීම" - 9 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450, " විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇඟයීම" 12- 13 ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 505, "බාහිර තහවුරුකිරීම්" - 9 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 510 " ආරම්භක විගණන කාර්යයන් - ආරම්භක ශේෂ" 7වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550 " සම්බන්ධි පාර්ශවයන්" - 27 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560, "පසුකාලීන සිද්ධීන්- 7 (ආ)- (ඇ) , 10 (අ), 13 (ආ) 14 (අ) සහ 17 වන ඡේද
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570 " අඛණ්ඩ පැවැත්ම"- 23 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600, " විශේෂිත සලකාබැලීම්" සමූහයක මූල්‍යප්‍රකාශන විගණනය (සංරචක විගණකයින්ගේ වැඩ ඇතුළත්ව) 49 වැනි ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705, " ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ ඇතුළත් මතයට වකරණය කිරීම්"- 12-14, 19 (අ) සහ 28 ඡේදයන්.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706, " ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ අවධාරණය කළයුතු කරුණු අඩංගු ඡේද සහ වෙනත් කරුණු අඩංගු ඡේදයෙන් පිළිබඳ අවධාරණය" 9 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 710, " සංසන්දනාත්මක තොරතුරු - අනුරූපී සංඛ්‍යා සහ සංසන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන" - 18 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 720, " විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අඩංගු ලේඛනයන්හි අඩංගු වෙනත් තොරතුරු වලට අදාළ විගණකගේ වගකීම් " - 10,13, සහ 16 වන ඡේද.

¹¹ SQQC 1,

පරිශීෂ්ටය 2

(යොමුව : 16(අ) අ 17 ඡේද)

ගිණුම්කරණ පරිචයන් හි ගුණාත්මක අංශ

16 (අ) ඡේදයෙන් අවශ්‍යකරන සහ අ 17 ඡේදයේ සාකච්ඡා කර ඇති සන්නිවේදනයට, පහත කරුණු වැනි දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති.

- අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නට ඇතිවිය හැකි වාසිය සහ තොරතුරු සැපයීමේ පිරිවැය තුළනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සලකා බලා, අස්තිත්වයේ නියමිත අවස්ථාවකට ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යතාවය පිළිගත හැකිවිට, ආවස්තික ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති පවතින අතර, සන්නිවේදනයට, සැලකියයුතු මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතමයන්ට, සැලකියයුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම මගින් බලපෑමක් ඇතිවන මෙන්ම, සමාන අස්තිත්ව මගින් භාවිතාකරන ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති මත, තොරතුරු හඳුනාගැනීම ඇතුළත් විය හැකිය.
- සැලකියයුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල, ආරම්භක තෝරාගැනීම සහ වෙනස්කිරීම්, අළුත් ගිණුම්කරණ ප්‍රකාශනයන් ව්‍යවහාරකරණය ඇතුළුව ඇතුළත්ව, සන්නිවේදනයට ඇතුළත්විය හැකිදෑ, කාලයේ බලපෑම සහ අස්තිත්වයේ ප්‍රවර්තන සහ අනාගත ඉපයීම් මත බලපෑමක් ඇතිකළ හැකි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීම් යොදා ගන්නා ක්‍රමය සහ අපේක්ෂිත අළුත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තින්ට අදාළව ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති කාලීනවීම.
- මතබේදාත්මක හෝ මතුවන ක්‍ෂේත්‍රයන්හි, සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල බලපෑම (හෝ කර්මාන්තයට ආවේණික, විශේෂයෙන් බලාත්මක උපදේශන හෝ පොදු එකඟතාවයක් අඩුවූ කල්හි)
- ඒවා සටහන් වූ කාලපරිච්ඡේදයට සම්බන්ධිතව, ගනුදෙනුවලට කාලීනත්ව බලපෑම

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු

- ඇස්තමේන්තු සැලකියයුතු වන අයිතම සඳහා ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. 540¹² හි සාකච්ඡා කර ඇති ප්‍රශ්න, උදාහරණ ලෙස පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ව
 - o කළමනාකරණ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හඳුනාගැනීම.
 - o කළමනාකරණ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හඳුනාගැනීම.
 - o ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සැකසීම සඳහා කළමනාකරණයේ ක්‍රියාවලිය
 - o ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම
 - o ඇතිවිය හැකි කළමනාකරණ නැඹුරුවාවේ පක්ෂග්‍රාහීවීම් දර්ශක
 - o මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඇස්තමේන්තුකරණයේ අවිනිශ්චිතාව හෙළිදරව් කිරීම.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෙළිදරව් කිරීම්

- විශේෂයෙන් වෙනස්වන සුළු මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෙළිදරව් කිරීම් සකස් කිරීමේදී මුහුණදුන් ප්‍රශ්න, සහ සම්බන්ධිත ගනු ලැබූ විනිශ්චයන්, (උදාහරණ ලෙස, අයහාර හඳුනාගැනීම සම්බන්ධ හෙළිදරව් කිරීම්, පාරිතෝෂික, අඛණ්ඩ පැවැත්ම, පසු කාලීන සිදුවීම්, සහ අවිනිශ්චිතතාවයේ ප්‍රශ්න)
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි හෙළිදරව් කිරීම් වල සමස්ත මධ්‍යස්ථතාවය, සංගතභාවය සහ පැහැදිලිබව.

සම්බන්ධිත කරුණු

- සැලකියයුතු අවදානම්, අනාවරණයන් සහ තීන්දුවක් නොලැබුණු නඩු වැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කළ අවිනිශ්චිතතාවන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඇති කළහැකි හවා බලපෑම
- කාලපරිච්ඡේදය තුළ හඳුනාගත්, නැවත ඇතිනොවන මුදල් ප්‍රමාණය සහ එවැනි ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි මෙන්ම හෙළිදරව් කර ඇති ප්‍රමාණය ඇතුළත්ව, අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු වලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට බලපෑ ප්‍රමාණයන්.

¹² ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර. 240," සාධාරණ වටිනාකම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ සම්බන්ධිත අනාවරණයක් ඇතුළුව විගණන හා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු"

- ස්පාශ්‍ය සහ අස්පාශ්‍ය වත්කම් වලට, නියමකර ඇති ආයු කාලය නිර්ණය කිරීම සඳහා අස්නිත්වයේ පදනම ඇතුළත්ව, වත්කම් සහ වගකීම්වල ධාරණ අගයන්ට බලපාන සාධක, සන්නිවේදනය, ධාරණ අගයට බලපාන සාධක තෝරාගන්නේ කෙසේද යන්න සහ ආවස්තික තෝරාගැනීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට කෙසේ බලපෑ හැකිද යන්න පැහැදිලි කළ හැකිය.
- අවප්‍රකාශන නිවැරදිකිරීමේ තෝරාගැනීම්, උදාහරණ වශයෙන් වාර්තාකර ඇති ඉපයීම් වැඩිකිරීමට බලපාන නිවැරදිකිරීම් කරන නමුත්, වාර්තාකර ඇති ඉපයීම් අඩුකිරීමට බලපාන අවප්‍රකාශන නිවැරදි නොකිරීම.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය 265

පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සහ කළමනාකරණය සමඟ අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයන් සන්නිවේදනය

(2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසු ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට බලපැවැත්වෙයි)

පටුන

ඡේදය

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි විෂය පථය	1-3
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	4
අරමුණ.....	5
නිර්වචන.....	6
අවශ්‍යතාවයන්.....	7-11
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දැවලී	
අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවයන් හඳුනාගෙන ඇද්දැයි නිර්ණය කිරීම.....	අ1-අ4
අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකියයුතු උග්‍රතාවයන්	අ5-අ11
අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයන් සන්නිවේදනය	අ12-අ30

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයන් පවත්වාගෙන යාමේ" සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 265 "පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අය සහ කළමනාකරණය සමඟ අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයන් සන්නිවේදනය කිරීම" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි විෂය පථය

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී විගණක හඳුනාගන්නා අභ්‍යන්තර පාලන උෞනතා¹, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සහ කළමනාකරණය සමඟ යෝග්‍ය පරිදි සන්නිවේදනයට ඇති විගණකගේ වගකීම, පිළිබඳව මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයෙන් (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) කටයුතු කරයි. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330² අවශ්‍යතාවයන් ඉක්මවායන අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම සහ පාලනය පිළිබඳ පරීක්ෂණ සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීමේ අමතර වගකීම විගණක වෙත පැනවීමට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් කටයුතු කරනු නොලබයි. පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමඟ සන්නිවේදනයට ඇති විගණකගේ වගකීම සම්බන්ධයෙන්, තවදුරටත් අවශ්‍යතා සහ උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260³ මගින් ස්ථාපනය කරයි.
2. විගණනය පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම⁴ හඳුනාගැනීමේදී හා තක්සේරු කිරීමේදී අභ්‍යන්තර පාලනයට අදාළව අවබෝධයක් ලබාගැනීම විගණකට අවශ්‍ය වෙයි. ඒ අවදානම් තක්සේරුවේදී, අවස්ථාවට උචිත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා විගණක විසින් අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව සලකා බලන නමුත්, එය අභ්‍යන්තර පාලනයේ සම්ප්‍රදායික පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා නොවේ. අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියක් තුළදී පමණක් නොව, විගණනයේ ඕනෑම අදියරකදී විගණකට අභ්‍යන්තර පාලන උෞනතා හඳුනාගත හැකිය. හඳුනාගනු ලබන උෞනතායන්ගෙන් කුමන උෞනතාවය, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට සන්නිවේදනය කළයුතු දෑ මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර මගින් විශේෂිතව දක්වයි.
3. විගණනයේදී හඳුනාගනු ලබන වෙනත් අභ්‍යන්තර පාලන කරුණු විගණක විසින්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට සහ කළමනාකරණයට, සන්නිවේදනය කිරීම වැලැක්වීමට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි කිසිවක් ඇතුළත්ව නැත.

බලපැවැත්වෙන දිනය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 1 හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වෙයි.

අරමුණ

5. විගණකගේ අරමුණ, විගණකගේ වෘත්තීයමය විචාර බුද්ධිය අනුව, පාලනය පිළිබඳ කාර්යභාරය පිළිබඳව වගකීම සහ කළමනාකරණයේ අවධානයට ලක්විය යුතු ප්‍රමාණවත් වැදගත්කමකින් යුතු, විගණනයේදී හඳුනාගනු ලබන අභ්‍යන්තර පාලන උෞනතා, ඔවුන්හට යෝග්‍ය පරිදි සන්නිවේදනය කිරීමයි.

නිර්වචන

6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි අරමුණ සඳහා පහත සඳහන් පද වලට පහත ආරෝපිතවූ තේරුම් ඇත
 - (අ) අභ්‍යන්තර පාලනයේ උෞනතාවයන් - මෙය පවතිනුයේ,
 - (i) අභ්‍යන්තර පාලනය සැලසුම් කර ඉටුකර හෝ මෙහෙයවා ඇති ආකාරය අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අවප්‍රකාශන කාලීන පදනමක් මත වලක්වා ගැනීමට හෝ සොයා ගැනීමට සහ නිවැරදි කිරීමට නොහැකිවන ලෙස; හෝ
 - (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අවප්‍රකාශන කාලීන පදනමක් මත වලක්වා ගැනීමට හෝ සොයා ගැනීමට සහ නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය කරන පාලනයන් දක්නට නොමැති වූ විටය.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, "ප්‍රමාණික අවප්‍රකාශන අවදානම, අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරුව" 4 සහ 12 වැනි ඡේද

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, "තක්සේරු කළ අවදානම්වලට විගණකයේ ප්‍රතිචාර"

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, "පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමඟ සන්නිවේදනය"

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 12 වන ඡේදය, අ 60- අ 65 විගණනයට අදාළ පාලනයක් මත උපදේශන සපයයි.

(ආ) අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු අන්දමේ උග්‍රතාවය - විගණකගේ වෘත්තීයමය විචාර බුද්ධිය අනුව, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයගේ අවධානයට, ලක්විය යුතු ප්‍රමාණවත් වැදගත්කමකින් යුතු අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවයන්ගේ හෝ උග්‍රතාවයන්ගේ සංයෝජනයකි. (යොමුව අ 5 ඡේදය)

අවශ්‍යතාවයන්

- 7. විගණක විසින් ඉටු කරන ලද විගණන වැඩ පදනම මත, අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවයන් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් විගණක හඳුනාගෙන ඇති බව නිර්ණය කළ යුතුය. (යොමුව: අ1-අ4 ඡේද)
- 8. ඉටුකළ විගණන වැඩ පදනම මත විගණන අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතා එකක් හෝ වැඩි ගණනක්, හඳුනාගන්නේ නම් ඒවා එකිනෙක හෝ සංයෝජනයක් ලෙස, ගත්කල සැලකිය යුතු උග්‍රතාවයන්ගෙන් සමන්විත වන බව විගණක විසින් නිර්ණය කළ යුතුය. (යොමුව අ 5- අ 11 ඡේද)
- 9. විගණක විසින් විගණන කාලය තුළ හඳුනාගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයන් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට කාලීන පදනමක් මත ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළ යුතුය. (යොමුව: අ12-අ18, අ27 ඡේද)
- 10. විගණක විසින් කළමනාකරණයේ උචිත වගකිව යුතු මට්ටමේ අයවලුන්ට කාලීන පදනමක් මත, එසේම සන්නිවේදනය කළ යුතු දෑ: (යොමුව : අ 19, අ 27 ඡේද)

(අ) අවස්ථාව අනුව කළමනාකරණයට සෘජුවම සන්නිවේදනය උචිත නොවේ නම් හැර, විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළ හෝ සන්නිවේදනයට අපේක්ෂිත, සැලකිය යුතු අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයන් : සහ (යොමුව :අ 14, අ20-අ21 ඡේද)

(ආ) විගණකගේ වෘත්තීයමය විචාර බුද්ධිය අනුව කළමනාකරණයේ අවදානය යොමුවීමට ප්‍රමාණවත් ලෙස වැදගත්, වෙනත් පාර්ශවයන් මඟින් කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය නොකළ, විගණනයේදී හඳුනාගත් වෙනත් අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයන්. (යොමුව : අ22- අ26 ඡේද)

- 11. විගණක විසින් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලකිය යුතු අන්දමේ උග්‍රතාවයන් පිළිබඳ ලිඛිත සන්නිවේදනයේ ඇතුළත් කළ යුතු දෑ:

(අ) උග්‍රතා පිළිබඳ විස්තරයක් සහ ඒවායේ භවය බලපෑම පැහැදිලි කිරීමක් ; සහ (යොමුව : අ28 ඡේදය)

(ආ) සන්නිවේදනයේ පද සම්බන්ධය අවබෝධකර ගැනීමට මං සැලසීමට පාලන කාර්ය පිළිබඳ වගකීම දරන්නන් සහ කළමනාකාරිත්වයට ප්‍රමාණවත් තොරතුරු, විශේෂයෙන්ම විගණක පහත සඳහන් දේ පැහැදිලි කළ යුතුය. එනම් : (යොමුව අ 29- අ 30)

- (i) විගණනයේ අරමුණවන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණක මතයන් ප්‍රකාශ කිරීමය.
- (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනයන් පිළිබඳ සැලකිල්ලක් විගණනයට ඇතුළත් අතර, එසේ කරන ලද්දේ අවස්ථාවට උචිත වන පරිදි විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමට නමුත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලතාවය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ සඳහා නොවන බව ; සහ
- (iii) වාර්තාකර ඇති කරුණු විගණනයේදී, විගණක විසින් හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතා වලට සීමාවන අතර, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයගේ සැලකිල්ලට යොමුවීමට ප්‍රමාණවත් වැදගත්කමකින් යුක්ත ඒවා බවට විගණක තීරණය කර ඇති බව.

* * *

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දැවල්

අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවයන් හඳුනාගෙන ඇද්දැයි නිර්ණය කිරීම (යොමුව : 7 වන ඡේදය)

අ1 විගණක අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතා එකක් හෝ වැඩි ගණනක් හඳුනාගත්තේදැයි නිර්ණය කිරීමේදී, විගණකගේ සොයාගැනීම් වලට අදාළ කරුණු සහ තත්ත්වයන් උචිත මට්ටමක කළමනාකරණය සමඟ සාකච්ඡා කළ හැකිය. කළමනාකරණය කළින් නොදැන සිටි උග්‍රතාවයන් පිළිබඳව කාලීන පදනමක් මත කළමනාකාරිත්වය සෝදිසිමත් කිරීම සඳහා අවස්ථාවක් විගණකට මෙම සාකච්ඡාව සලසාදෙයි. සොයාගැනීම් පිළිබඳව කුමන කළමනාකරණ මට්ටමේ සාකච්ඡා කිරීමට උචිත ද යන්න, අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන ක්ෂේත්‍රය හොඳින් දන්නා,

සොයාගත් අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතා නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අධිකාරි බලය තිබීම මත රඳාපවතී. සමහර අවස්ථාවල විගණකගේ සොයාගැනීම් සෘජුවම කළමනාකරණය සමග සාකච්ඡා කිරීම උචිත නොවිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, කළමනාකරණයේ අවංක භාවය හෝ නිපුණතාව, ප්‍රශ්නයට මුල්වී තිබීම. (අ 20 ඡේදය බලන්න)

අ2 විගණකගේ සොයාගැනීම් පිළිබඳ කරුණු සහ තත්වයන් කළමනාකරණය සමග සාකච්ඡා කිරීමේදී, විගණක විසින් තවදුරටත් සලකා බැලීම සඳහා පහත සඳහන් දෑ වැනි වෙනත් අදාල තොරතුරු ලබාගත හැකිය.

- උග්‍රතාවයන්ගේ නියම හෝ සැක කළ හේතු පිළිබඳ කළමනාකරණයේ අවබෝධය
- කළමනාකරණය වටහාගත් උග්‍රතාවයන්ගෙන් පැන නැගුණ ව්‍යතිරේක උදාහරණ ලෙස, අදාල තොරතුරු තාක්ෂණය පාලනයන් මගින් වැලැක්විය නොහැකි අවප්‍රකාශන.
- සොයාගැනීම් වලට ප්‍රතිචාර ලෙස කළමනාකරණයෙන් ලැබුණ මූලික ඇඟවීම්.

කුඩා අස්තීන්වලට විශේෂිතව සලකා බැලීම්

අ3 කුඩා අස්තීන්වයන්හි පාලන කටයුතුවලට පදනම්වන සංකල්ප, එවැනි විශාල අස්තීන්වයන්ට සමාන වියහැකි අතර, ඒවා මෙහෙයවන විධිමත් භාවය වෙනස්වෙයි. තවදුරටත් කළමනාකරණය භාවිතාකරන පාලනයන් නිසා සමහර වර්ගවල පාලන කටයුතු කුඩා අස්තීන්වලට අවශ්‍ය නොවිය හැකිය. ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය ප්‍රදානය සහ සැලකිය යුතු ගැණුම් අනුමත කිරීම සඳහා අධිකාරි බලය සම්පූර්ණයෙන්ම කළමනාකරණය සතු වීමෙන්, වැදගත් ගිණුම් ශේෂ සහ ගනුදෙනු මත සඵලවූ පාලනයක් ඇතිකර, වඩා සවිස්තර පාලන කාර්යයන් සඳහා අවශ්‍යතාවයන් අඩුවීම හෝ ඉවත්වීම සිදුවෙයි.

අ4 තවද, කුඩා අස්තීන්වයන්හි බොහෝවිට සේවකයන් අඩු ගණනක් සිටින හෙයින්, ප්‍රායෝගිකව රාජකාරී කටයුතු බෙදා වෙන්කිරීමේ ප්‍රමාණය සීමා විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, අයිතිකරු-පාලිත කුඩා අස්තීන්වයක, විශාල අස්තීන්වයකට වඩා අයිතිකාර කළමනාකරුට, සමස්ත සඵල පාලනයක් ක්‍රියාත්මක කළහැකිය. මෙම ඉහළ මට්ටමේ කළමනාකරණ සම්පූර්ණ බලය, කළමනාකරණ පාලනයන් අභිබවා යෑමේ වැඩි හව්‍යතාවයට එරෙහිව තුලනය වීමක අවශ්‍යතාවය පැන නැගී.

අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු උග්‍රතාවයන් (යොමුව : 6 (අ), 8 ඡේද)

අ5 අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයක හෝ උග්‍රතා සංයෝජනයක වැදගත්කම රඳාපවතින්නේ, අවප්‍රකාශනයක් නියම වශයෙන් සිදුවීද යන්න මත පමණක් නොව, අවප්‍රකාශනයක් ඇතිවීමේ හැකියාව සහ අවප්‍රකාශන හව්‍යතාවේ විශාලත්වය මතය. එබැවින් විගණක විසින් විගණනයේදී අවප්‍රකාශන හඳුනා නොගත් නමුත් වැදගත් අන්දමේ අවප්‍රකාශන පැවතිය හැකිය.

අ6 අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවය කිවහොත් උග්‍රතා සංයෝජනයකින් වැදගත් උග්‍රතාවයක් සංස්ථාපනය වන්නේද යන නිගමනය කිරීමට විගණක විසින් සලකා බැලිය හැකි කරුණුවලට ඇතුළත් විය හැකි දෑ

- අනාගතයේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇතිවීමට තුඩුදෙන උග්‍රතා ඇතිවීමේ හැකියාව
- වත්කමකට හෝ වගකීමකට සම්බන්ධව අලාභයකට හෝ වංචාවකට ඇති නැඹුරුව
- සාධාරණ අගය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වැනි, ඇස්තමේන්තු වටිනාකම් නිර්ණය කිරීමේ විශයානිශ්‍රිත සහ සංකීර්ණභාවය.
- උග්‍රතාවයන්ට අනාවරණය වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වටිනාකම්.
- උග්‍රතාවයකට හෝ උග්‍රතාවයන්ට අනාවරණය වූ ගිණුම් ශේෂවල හෝ ගනුදෙනු පංතිවල ඇතිවූ හෝ ඇතිවියහැකි ක්‍රියාකාරීත්ව පරිමාව.
- මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියට පාලනයන්හි ඇති වැදගත්කම ; උදාහරණ ලෙස:
 - o පොදු අධීක්ෂණ පාලන (කළමනාකරණයේ ප්‍රමාද දෝෂ වැනි).
 - o වංචා වලක්වාගැනීමේ හෝ හඳුනාගැනීමේ පාලනයන්.

- o සැලකියයුතු අන්දමේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ ව්‍යවහාරකරණය මත පාලනයන්.
- o සම්බන්ධිත පාර්ශව සමග සැලකිය යුතු අන්දමේ ගණුදෙනු මත පාලනයන්
- o අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලට බාහිර සැලකිය යුතු ගණුදෙනු මත පාලනයන්.
- o කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය මත පාලනයන් (පුනරාවර්තන - නොවන ජර්නල් සටහන් මත පාලනයන් වැනි).
- පාලන උග්‍රතා වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සොයාගත් ව්‍යාතිරේකවල හේතුව සහ සංඛ්‍යාතය.
- උග්‍රතාවය අභ්‍යන්තර පාලනයේ අනෙක් උග්‍රතා සමඟ එකිනෙකට ඇති සම්බන්ධතාවය.

අ7 සැලකියයුතු අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතා දර්ශකවලට ඇතුල්වනුයේ, උදාහරණ ලෙස:

- පහත සඳහන් දෑ වැනි පාලන පරිසරයේ අකාර්යක්ෂම පැතිකඩ පිළිබඳ සාක්ෂි :
 - o කළමනාකරණය මූල්‍යමය උනන්දුවක් දක්වූ සැලකියයුතු ගණුදෙනු පිළිබඳව පාලනය පිළිබඳ වගකීම් දරන අය, සුපරීක්ෂාකාරීව නොබැලූ බවට ඇඟවීම්.
 - o අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය මගින් වැලැක්වීමට නොහැකිවූ ප්‍රමාණාත්මක හෝ නොවන, කළමනාකරණ වංචාවන් හඳුනාගැනීම්.
 - o කලින් සන්නිවේදනය කරන ලද සැලකියයුතු අන්දමේ උග්‍රතා නිවැරදි කිරීමේ උචිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට, කළමනාකරණයට නොහැකිවීම
- සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කර තිබීම අපේක්ෂා කළ හැකි අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියක් අස්තිත්වය තුළ නොමැතිවීම.
- විගණකගේ අපේක්ෂාව පරිදි අස්තිත්වයේ අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය මගින් හඳුනාගතයුතුව තිබූ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හඳුනාගැනීමට අපොහොසත්වීම වැනි අස්තිත්වයේ අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියේ අකාර්යක්ෂමතාවය පිළිබඳ සාක්ෂි.
- හඳුනාගත් සැලකියයුතු අවදානම්වලට අකාර්යක්ෂම ප්‍රතිචාර දැක්වීම පිළිබඳ සාක්ෂි (උදාහරණ ලෙස, එවැනි අවදානම් වෙනුවෙන් පාලනයන් නොමැතිවීම).
- විගණකගේ ක්‍රියාපටිපාටි මගින් සොයාගත් අවප්‍රකාශන වැලැක්වීමට හෝ අනාවරණයක් කර ගැනීම හෝ නිවැරදි කිරීමට අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය කටයුතු කර නොතිබීම.
- වැරදි හෝ වංචා නිසා ඇතිවූ අවප්‍රකාශන නිවැරදි කිරීමක් පිළිබඳ නොකර කලින් නිකුත් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නැවත ප්‍රකාශනය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම අධීක්ෂණයට කළමනාකරණයේ නොහැකියාව පිළිබඳ සාක්ෂි.

අ8 අවප්‍රකාශන සඵලව වැලැක්වීමට හෝ අනාවරනය කර ගැනීමට සහ නිවැරදි කිරීමට පාලනයන් තනි තනිව හෝ සංයෝජිතව මෙහෙයවීමට සැලසුම් කළ හැකිය.⁵ උදාහරණ ලෙස, ලැබියයුතු ගිණුම් මත පාලනයන් ස්වයංක්‍රීයව සහ හස්ත පාලනය යන දෙකින්ම, ගිණුම් ශේෂයන්හි අවප්‍රකාශනය වැලැක්වීම හෝ අනාවරනය කර ගැනීම සහ නිවැරදි කිරීම සඳහා එකම මෙහෙයවීමට සැලසුම් කළහැකිය. එමගින් ම වූ අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතාවයක් නිසාම සැලකියයුතු උග්‍රතාවයන් වීමට ප්‍රමාණවත්වූ වැදගත්කමක් නොතිබිය හැකිය. කෙසේවෙතත්, උග්‍රතා සංයෝජනයන් බලපාන එකම ගිණුම්ශේෂය හෝ හෙළිදරව්ව, අදාල අවධාරණය හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචකය, අවප්‍රකාශන අවදානම සැලකිය යුතු උග්‍රතාවක් ඇති කිරීමේ ප්‍රමාණයට තුඩුදිය හැකිය.

අ9 සමහර අධිකරණ බලප්‍රදේශයෙහි නීතිය හෝ රෙගුලාසි, විගණක විසින් විගණනයේදී හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතා වර්ග එකක් හෝ වැඩි ගණනක්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය හෝ වෙනත් අදාල පාර්ශවය (නිගමන ආයතන වැනි) සමඟ සන්නිවේදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය (විශේෂයෙන් ලයිස්තුගත අස්තිත්වයන්හි විගණන සඳහා) පිහිටුවා තිබිය හැකිය. නීතිය හෝ නියාමන මගින් නිශ්චිත යෙදුම් සහ නිර්වචන මේ වර්ගවල උග්‍රතා සඳහා පිහිටුවා ඇති කල්හි, සහ විගණකට එම යෙදුම් සහ නිර්වචන සන්නිවේදන කාර්යය සඳහා භාවිතය අවශ්‍යවී නම්, නීතිය සහ නියාමක අවශ්‍යතා ප්‍රකාර සන්නිවේදනයේදී එවැනි යෙදුම් සහ නිර්වචන විගණක භාවිතා කරයි.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අ 66 ඡේදය

අ10 සන්නිවේදනය කළයුතු අභ්‍යන්තර පාලන උග්‍රතා වර්ග සඳහා අධිකරණ බලය නිශ්චිත යෙදුම් පිහිටුවා ඇති නමුත්, එවැනි යෙදුම් නිර්වචනය කර නොමැති නම්, තෙතික සහ නියාමන අවශ්‍යතාවලට තවදුරටත් සන්නිවේදනය කළයුතු කරුණු නිර්ණය කිරීම සඳහා විගණකගේ විචාර බුද්ධිය, අවශ්‍ය විය හැකිය. එසේ කිරීමේදී, විගණක මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අවශ්‍යතා සහ උපදේශනයන්ට උචිත සැලකිල්ල යොමු කළහැකිය. උදාහරණ ලෙස, තෙතික හෝ රෙගුලාසිමය කාර්යයේ අරමුණ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය ඔවුන් දැන සිටියයුතු අභ්‍යන්තර පාලන කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමට නම්, මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර මගින් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට සන්නිවේදනය කළයුතු සැලකියයුතු උග්‍රතා, එවැනි කරුණුවලට සාමාන්‍යයෙන් සමානයයි සැලකීම යෝග්‍ය විය හැකිය.

අ11 නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් විගණකට විශේෂිත යෙදුම් හෝ නිර්වචන භාවිතා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ඇතිකළ වුවේ නමුදු, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතා තවදුරටත් ව්‍යවහාර කළයුතුව පවතී.

අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවයන් සන්නිවේදනය

අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු උග්‍රතා පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට සන්නිවේදනය කිරීම (යොමුව : 9 වන ඡේදය)

අ12 සැලකියයුතු උග්‍රතා පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමග ලිඛිතව සන්නිවේදනය, මගින් මෙම කරුණුවල වැදගත්කම පිළිබිඹු කරන අතර, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට ඔවුන්ගේ අතපසුවූ වගකීම් සපුරාලීමට සහයවෙයි. පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ සෑම දෙන, අස්තිත්වය පාලනය කිරීමේ නියැලෙන කල්හි, සන්නිවේදනය සම්බන්ධයෙන් අදාළ සලකාබැලීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 පිහිටුවයි.⁶

අ13 ලිඛිත සන්නිවේදනය නිකුත්කළයුතු අවස්ථාව නිර්ණය කිරීමේදී, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට ඔවුන්ගේ අතපසුවූ වගකීම් ඉටුකිරීමට, එවැනි සන්නිවේදන වැදගත් සාධකයක් විය හැකියි විගණක සලකා බැලිය යුතුය. මීට අමතරව, ලැයිස්තුගත අස්තිත්ව සඳහා සමහර අධිකරණ බලප්‍රදේශයන්හි නියමයන් අනුව, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට, අභ්‍යන්තර පාලනය සඳහා නියාමන සහ වෙනත් අරමුණු පිළිබඳ විශේෂිත වගකීම් ඉටුකිරීමට, විගණකගේ ලිඛිත සන්නිවේදන මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කරන දිනට පෙර ලැබීම අවශ්‍යවෙයි. අනෙක් අස්තිත්ව සඳහා විගණකට ලිඛිත සන්නිවේදන පසුදිනක වුවද නිකුත් කළ හැකිය. කෙසේවෙතත්, පසුව සඳහන් කළ අවස්ථාවේදී විගණක සැලකියයුතු උග්‍රතා ලිඛිතව සන්නිවේදනය, විගණකගේ අවසාන ලිපි ගොනුවේ කොටසක් වන අතර, විගණකට කාලීන පදනමක් මත අවසාන විගණන ලිපි ගොනුව එක්ලස කිරීම සම්පූර්ණ කිරීමට සැලකිය යුතු උග්‍රතාව ලිඛිතව සන්නිවේදනය, ප්‍රමුඛතාවක් දියයුතු අවශ්‍යතාවයකට⁷ යටත්වෙයි. අවසාන විගණන ලිපිගොනුව එක්ලස් කිරීමට උචිත කාලසීමාව සාමාන්‍යයෙන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයට දින 60 කට වැඩි නොවිය යුතුයයි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 සඳහන් කරයි.⁸

අ14. සැලකියයුතු උග්‍රතා ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළයුතු වේලාව නොසලකා, විගණක විසින් මුල් අවස්ථාවේදී මෙම කරුණු කළමනාකරණයට සහ, උචිත කල්හි පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට, ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම අවම කිරීමට නිසි කලට නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට සහායවීමට වාචිකව සන්නිවේදනය කළහැකිය. එසේ කිරීමේදී, කෙසේ වෙතත්, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවය පරිදි, සැලකිය යුතු උග්‍රතා ලිඛිතව සන්නිවේදනය කිරීමේ වගකීමෙන් විගණක නිදහස් නොවේ.

අ15. සැලකියයුතු උග්‍රතා පිළිබඳ සන්නිවේදනය කළයුතු විස්තර වල මට්ටම, අවස්ථාවට අනුව විගණකගේ වෘත්තීයමය විචාර බුද්ධියටම අයත් කරුණකි. සන්නිවේදනය සඳහා උචිත විස්තර මට්ටම නිර්ණය කිරීමේදී විගණක සැලකිල්ල දැක්විය හැකි සාධකවලට ඇතුළත් වියහැකි දෑ උදාහරණ ලෙස:

- අස්තිත්වයේ ස්වභාවය, නිදර්ශනයක් සඳහා, පොදු අයිතියක් ඇති අස්තිත්වයක් සඳහා අවශ්‍ය කරන සන්නිවේදන පොදු අයිතියක් නොමැති අස්තිත්වයකින් වෙනස්විය හැකිය.
- අස්තිත්වයේ ප්‍රමාණය සහ සංකීර්ණභාවය. නිදර්ශනයක් සඳහා සංකීර්ණ අස්තිත්වයක් සඳහා අවශ්‍ය සන්නිවේදනය, සරල ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් අස්තිත්වයක් සඳහා වෙනස්විය හැකිය.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, 13 වන ඡේදය
⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 "විගණන ලේඛනගත කිරීම", 14 වන ඡේදය
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, අ21 ඡේදය

- විගණක හඳුනාගත් සැලකිය යුතු ඌනතාවල ස්වභාවය.
- අස්තීන්වයේ පාලන සංයුතිය. නිදර්ශනයක් ලෙස, අස්තීන්වයේ කර්මාන්තය හෝ බලපා ඇති ක්ෂේත්‍රයන් පිළිබඳ සැලකිය යුතු පළපුරුද්දක් නොමැති සාමාජිකයන්, පාලන පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට ඇතුළත් නම්, වැඩි විස්තර අවශ්‍ය විය හැකිය.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඌනතා විශේෂිත වර්ග වල ඌනතා සම්බන්ධයෙන් සන්නිවේදනය කිරීමේ නෛතික හෝ නියාමන අවශ්‍යතාවයන්.

අ16 කළමනාකරණ සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය දැනටමත් විගණක විගණනයේදී හඳුනාගත් සැලකිය යුතු ඌනතා දැනගෙන සිටිය හැකි නමුත්, ඒවා නිවැරදි කිරීමට වැයවන පිරිවැය හෝ වෙනත් සලකා බැලීම් හේතුවෙන් නිවැරදි කිරීමට තෝරාගෙන නොතිබිය හැකිය. නිවැරදි කිරීමට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග භාවිතයට යෙදවීමේ පිරිවැය සහ වාසි ඇගයීමේ වගකීම කළමනාකරණය සහ පාලන පිළිබඳ වගකීම දරණ අය මත රඳා පවතී. ඒ අනුව, කළමනාකරණය සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය එවැනි ඌනතා නිවැරදි කිරීමට අදාළව නිර්ණය කිරීමේදී, පිරිවැය හෝ වෙනත් සලකා බැලීම් නොසලකා 9වන ඡේදයේ අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර කරයි.

අ17 සැලකිය යුතු ඌනතාවක්, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට සහ කළමනාකරණයට පෙර විගණනයකදී සන්නිවේදනයකර තිබුණද, නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග තවමත් ගෙන නොමැති නම්, එය නැවතත් විගණක විසින් සන්නිවේදනය සඳහා අවශ්‍යතාවය අන්තර් නොදැරීමේ. කලින් සන්නිවේදනය කළ සැලකිය යුතු ඌනතාවක් තවමත් පවතී නම්, ප්‍රවර්තන වර්ෂයේදී කලින් සන්නිවේදනය කළ විස්තරයම නැවත කිරීම හෝ කලින් සන්නිවේදනයට යොමු කිරීම පමණක් කළ හැකිය. විගණක විසින් කළමනාකරණයෙන් හෝ උචිත කල්හි, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයගෙන්, සැලකිය යුතු ඌනතාවය තවමත් නිවැරදි නොකළේ මන්ද යන්න විමසිය හැකිය. ක්‍රියාත්මක කිරීමට නොහැකිවීම පිළිබඳව තර්කාන්විත පැහැදිලි කිරීමක් නොමැතිවීම යන කරුණම සැලකිය අන්දමේ ඌනතාවයක් නියෝජනය කරයි.

කුඩා අස්තීන්වවලට විශේෂිතවූ සලකාබැලීම්

අ18 කුඩා අස්තීන්වයන්හි විගණනවලදී විගණකට පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට, විශාල අස්තීන්වයන්ට වඩා අඩු ව්‍යුහාත්මක ආකාරයකට සන්නිවේදනය කළ හැකිය.

අභ්‍යන්තර පාලන ඌනතා කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය (යොමුව : 10 වන ඡේදය)

අ19 සාමාන්‍යයෙන් අභ්‍යන්තර පාලන ඌනතා ඇගයීමට සහ නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට වගකීම සහ අධිකාරී බලය ඇති කළමනාකරණ මට්ටම උචිත කළමනාකරණ මට්ටමයි. සැලකිය යුතු ඌනතා සඳහා උචිත කළමනාකරණ මට්ටමයි. සැලකිය යුතු අන්දමේ ඌනතා සඳහා උචිත මට්ටම ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී හෝ ප්‍රධාන මූල්‍ය නිලධාරී (හෝ සමාන) වියහැකි අතර, මෙම කරුණු පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයටද සන්නිවේදනය කිරීම අවශ්‍ය වෙයි. අනෙක් අභ්‍යන්තර පාලන ඌනතා සඳහා උචිත මට්ටම, බලපෑමට ලක් වූ ක්ෂේත්‍රයට වඩා සෘජු සම්බන්ධතාවයක් ඇති සහ උචිත නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අධිකාරී බලය සහිත, මෙහෙයුම් කළමනාකරණය විය හැකිය.

සැලකිය යුතු අභ්‍යන්තර පාලන ඌනතා කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය (යොමුව:10 (අ) ඡේදය)

අ20 හඳුනාගත් සමහර අභ්‍යන්තර පාලන ඌනතා කළමනාකරණයේ අවංක භාවය හෝ නිපුණත්වයේ වලංගුභාවය පිළිබඳ ප්‍රශ්න වලට හේතුවිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, කළමනාකරණය වංචාවක් හෝ නීති සහ රෙගුලාසි උවමනාවෙන්ම නොපිළිපැදීම පිළිබඳව සාක්ෂි තිබිය හැකි වීම හෝ කළමනාකරණය ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සොයා බැලීමේ නොහැකියාව ප්‍රදර්ශනය කිරීම, මඟින් කළමනාකරණයේ නිපුණතාවය පිළිබඳ සැකයක් මතුකළ හැකිය. ඒ අනුව, එවැනි ඌනතා සෘජුව කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කිරීම උචිත නොවිය හැකිය.

අ21 එවැනි නොපිලි පැදීම් සඳහා පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරන අයද සහභාගිත්වය ඇතුළුව හඳුනාගත් හෝ සැකකළ නීති සහ රෙගුලාසි හෝ පිළිපැදීම් වාර්තාකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතා මත උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250 ප්‍රතිශ්ඨාපනය කර උපදෙස් සපයයි.⁹ කළමනාකරණය සම්බන්ධ වන වංචාවක් හඳුනාගැනීම හෝ වංචාවක් පිළිබඳ සැක කිරීම, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට සන්නිවේදනය සම්බන්ධ අවශ්‍යතා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 මගින් පිහිටුවීම සහ උපදේශන සැපයීම කරනු ලබයි¹⁰

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී නීති සහ රෙගුලාසි පිළිබඳ සැලකිලිමත්වීම"
¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, " මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී වංචාවලට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම," 41 වන ඡේදය

අභ්‍යන්තර පාලනයේ වෙනත් උ්‍යනතා කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය (යොමුව : 10 (අ) ඡේදය)

අ22 විගණනයේදී, විගණක විසින් සැලකිය යුතු නොවන වෙනත් අභ්‍යන්තර පාලන උ්‍යනතා හඳුනාගත හැකි නමුත්, ඒවා කළමනාකරණයේ අවධානය යොමු කිරීමට ප්‍රමාණවත් වැදගත් කමක් තිබිය හැකිය. එම උ්‍යනතාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පැන නැගිය හැකි අවප්‍රකාශන ඇතිවීමේ හැකියාව සහ භව්‍ය විශාලත්වය සැලකිල්ලට ගෙන අවස්ථාවන්ට අනුව අභ්‍යන්තර පාලනයේ වෙනස්කමද උ්‍යනතා කළමනාකාරිත්වයේ අවධානයට යොමු විය යුතු දැයි නිර්ණය කිරීම වෘත්තීයම විචාර බුද්ධියට අදාල කරුනකි.

අ23 කළමනාකරණයේ අවධානය යොමුවිය යුතු වෙනත් අභ්‍යන්තර පාලන උ්‍යනතා සන්නිවේදනය කිරීම ලිඛිත වීම අවශ්‍ය නොවන නමුත් වාචිකව විය හැකිය. විගණකගේ සොයාගැනීම් පිළිබඳව කරුණු සහ තත්ත්වයන් කළමනාකරණය සමග සාකච්ඡා කර ඇතිවිට, වෙනත් උ්‍යනතා එම සාකච්ඡාවන් කළ වේලාවේදී කරන ලදැයි සලකන ආකාරයට විගණක වාචිකව සන්නිවේදනය කළ හැකිය. ඒ අනුව පසුව විධිමත් සන්නිවේදනයක් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

අ24 සැලකියයුතු උ්‍යනතා හැර වෙනත් අභ්‍යන්තර පාලන උ්‍යනතා පෙර කාලපරිච්ඡේදයක, කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කර ඇත්නම්, සහ කළමනාකරණය ඒවා පිරිවැය සඳහා හෝ වෙනත් හේතු නිසා නිවැරදිකිරීමට තෝරාගෙන නොමැතිනම්, විගණක ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේදී නැවත සන්නිවේදනය අවශ්‍ය නොවේ. අභ්‍යන්තර විගණක හෝ නියාමනයන් වැනි වෙනත් පාර්ශවයන් මගින් එවැනි උ්‍යනතා පිළිබඳ තොරතුරු කළමනාකරණයට මීට පෙර සන්නිවේදනය කර ඇත්නම් එම තොරතුරු විගණක නැවත සන්නිවේදනය අවශ්‍ය නොවේ. කෙසේ වෙතත්, කළමනාකරණයේ වෙනසක් ඇතිවී නම් හෝ විගණකගේ අවධානය සඳහා අළුත් තොරතුරු ලැබී, විගණකගේ සහ උ්‍යනතා පිළිබඳ කළමනාකරණයේ කළින් අවබෝධයන් වෙනස් කරයි නම්, වෙනත් උ්‍යනතා නැවත සන්නිවේදනය උචිත විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, කළින් සන්නිවේදනය කළ අභ්‍යන්තර පාලනයේ වෙනත් උ්‍යනතා සඳහා පිළියම් යෙදීමට කළමනාකාරිත්වය අසමත් වී ඒවා සැලකියයුතු උ්‍යනතා බවට පත්වී පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට සන්නිවේදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නැගී. සිද්ධිය මෙසේ වුවද, අවස්ථානුකූලව විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මත රඳා පවතී.

අ25 සමහර අවස්ථාවල, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය, විගණක කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කළ වෙනත් අභ්‍යන්තර පාලන උ්‍යනතා පිළිබඳ දැන ගැනීමට හෝ වෙනත් උ්‍යනතාවල ස්වභාවය ගැන සංක්ෂිප්තව දැනුම්දීම අපේක්ෂා කරයි. එසේ නැතහොත්, කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කළ වෙනත් උ්‍යනතා, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයටද දැනුම්දීම උචිතයයි විගණක සැලකිය හැකිය. මෙම කුමන සිද්ධියකදී වුවද, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට උචිත පරිදි විගණක වාචිකව හෝ ලිඛිතව වාර්තා කිරීම කළ හැකිය.

අ26 පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ සියළු දෙනාම අස්තිත්වය කළමනාකරණයෙහි නියැලෙන විට සන්නිවේදනයට සම්බන්ධ අදාල සලකාබැලීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 මගින් පිහිටුවා ඇත.¹¹

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිතවූ සලකා බැලීම් (යොමුව 9-10 ඡේද)

අ27 රාජ්‍ය අංශයේ විගණකයින්, විගණනයේදී හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලන උ්‍යනතා, විස්තර සහිත මට්ටමකින්, නොයෙක් සහ මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙන් අපේක්ෂා නොකළ පාර්ශවයන්ට සන්නිවේදනය කිරීමට අමතර වගකීම් තිබිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, සැලකියයුතු අන්දමේ උ්‍යනතා ව්‍යවස්ථාදායකයට හෝ වෙනත් පාලක මණ්ඩලයකට හෝ සන්නිවේදනය කිරීමට සිදුවිය හැකිය. නීතිය, රෙගුලාසි හෝ වෙනත් අධිකාරියක්, රාජ්‍ය අංශයේ විගණකට උ්‍යනතාවයේ ගම්‍ය බලපෑමේ සැලකියයුතු භාවමය ගැන නොසලකා, අභ්‍යන්තර පාලන උ්‍යනතා වාර්තා කිරීමට නිල නියෝග තිබිය හැකිය. තවදුරටත් රාජ්‍ය අංශයේ විගණකට, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් සන්නිවේදනයට අවශ්‍ය අභ්‍යන්තර පාලන උ්‍යනතා ඉක්මවා, පුළුල්වූ අභ්‍යන්තර පාලනයට සම්බන්ධ කරුණු මත වාර්තා කිරීමට නීතියෙන් අවශ්‍ය වනු ඇත. උදාහරණ ලෙස, ව්‍යවස්ථාදායක අධිකාරීන්, රෙගුලාසි හෝ ගිවිසුම් පිළිබඳ ප්‍රතිපාදන හෝ ආධාර ගිවිසුම්, පාලනයට සම්බන්ධ පාලනයන් සමග අනුකූලවීම.

අභ්‍යන්තර පාලනයේ උ්‍යනතා ලිඛිතව සන්නිවේදනයේ අඩංගු විය යුතු කරුණු : (යොමුව : 11 වන ඡේදය)

අ28 සැලකියයුතු උ්‍යනතාවල භව්‍ය බලපෑම පැහැදිලි කිරීමේදී විගණක ඒ බලපෑම් ප්‍රමාණාත්මකව දැක්වීම අවශ්‍ය නොවේ. වාර්තාකරණ කාර්යය සඳහා එසේ කිරීම උචිතවන කල්හි, සැලකිය යුතු උ්‍යනතා එකට කාණ්ඩ කළ

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 -13 වන ඡේදය

හැකිය. විගණක ඔහුගේ ලිඛිත සන්නිවේදනයේ, උග්‍රතා මත නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා යෝජනා කළමනාකරණයේ තත්‍ය හෝ යෝජිත ප්‍රතිචාර, සහ කළමනාකරනයේ ප්‍රතිචාර ක්‍රියාත්මක කර ඇත්දැයි තහවුරු කිරීමට විගණක යම් පියවරක් භාරගෙන ඇද්ද හෝ නැද්ද යන්න පිළිබඳ ප්‍රකාශයක් ද ඇතුළත් කළ හැකිය.

අ29 විගණක පහත සඳහන් තොරතුරු අමතර සම්බන්ධයක් ලෙස සන්නිවේදනය සඳහා ඇතුළත් කිරීමට සලකා බැලිය හැකිය.

- විගණක අභ්‍යන්තර පාලනය මත වඩා පුළුල් ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළේ නම්, වාර්තා කිරීමට මීට වැඩි උග්‍රතා හඳුනාගත හැකිව තිබුණ බව හෝ වාර්තාකරන ලද සමහර උග්‍රතා ඇත්ත වශයෙන් වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් නොතිබුන බවට නිගමනය පිළිබඳ ඇගවීමක්
- එවැනි සන්නිවේදන කරන ලද්දේ, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයගේ අරමුණු සඳහා බව සහ එය වෙනත් අරමුණු සඳහා සුදුසු නොවිය හැකි බව ඇගවීම.

අ30 නීතිය හෝ රෙගුලාසි අනුව, විගණකට හෝ කළමනාකරණයට ප්‍රමාණාත්මක උග්‍රතාවයන් විගණකගේ ලිඛිත සන්නිවේදන පිටපතක් උචිත නියාමන අධිකාරීන්ට ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. මෙවැනි තත්ත්වයන්හිදී, විගණකගේ ලිඛිත සන්නිවේදන එවැනි නියාමන අධිකාරීන් හඳුනාගනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 300
මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රමිතයේ විෂය පථය	1
සැලසුම් කිරීමේ කාලය හා එහි කාර්යභාරය.....	2
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	3
අරමුණ	4
අවශ්‍යතාවයන්	
මූලික විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ගේ සහභාගීත්වය.....	5
ප්‍රාථමික නියුක්ති කාර්යයන්.....	6
කාර්යයන් සැලසුම් කිරීම.....	7-11
ලේඛනගත කිරීම.....	12
මුල්වරට කරන වැඩිහැරගැනීම් සම්බන්ධව සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු	13
භාවිතය හා වෙනත් විස්තරාත්මක කරුණු	
සැලසුම්කිරීමේ කාලය හා එහි කාර්යභාරය.....	අ1- අ3
මූලික විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයන්ගේ සහභාගීත්වය	අ4
ප්‍රාථමික නියුක්ති කාර්යයන්	අ5- අ7
කාර්යයන් සැලසුම් කිරීම	අ8 -අ15
ලේඛනගත කිරීම	අ16-අ19
මුල්වරට කරන වැඩිහැරගැනීම් සම්බන්ධව සැලකිලිමත් විය යුතු අතිරේක කරුණු	අ20

පරිශීයය : සමස්ත විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 300 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම" කියවිය යුත්තේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200" ස්වාධීන විගණකවරයා සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව විගණනය සිදුකිරීම" සමඟය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රමිතයේ විෂය පථය

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීමට අදාලවන කරුණු මෙම විගණන ප්‍රමිතයෙහි ඇතුළත් වේ. මෙම විගණන ප්‍රමිතය පුනරාවර්තනවන විගණනයන් විෂය මූලික කරගෙන සකස්කර ඇත. ප්‍රාරම්භක විගණනයකදී විගණකවරයා විසින් සැලකිලිමත් විය යුතු අතිරේක කරුණු වෙන්ව හඳුනාගෙන තිබේ.

සැලසුම් කිරීමේ කාලය හා එහි කාර්යභාරය

2. විගණනය සඳහා සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමත්, විගණන සැලැස්මක් ගොඩනගා ගැනීමත් විගණනය සැලසුම් කිරීමට ඇතුළත් වේ. ප්‍රමාණවත් විගණන සැලසුම් කිරීම ආකාර කිහිපයකින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකට වාසිදායක වේ. එවැනි වාසි අතරින් කිහිපයක් පහත දැක්වේ. (යොමුව ඡේද අ.1 -අ.3)

- විගණනයෙහි වඩාත් වැදගත් ක්ෂේත්‍ර සඳහා ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමුකිරීම සඳහා විගණකට උපකාරී වීම.
- විගණනය කරගෙන යාමේදී ඇතිවිය හැකි ගැටලු හඳුනාගෙන විසඳාගැනීමට විගණකට අවස්ථාව ලැබීම.
- විගණනය කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායීව සිදුකිරීමට හැකිවන පරිදි සංවිධානය හා කළමනාකරණය කිරීමට විගණකට උපකාරී වීම.
- අපේක්ෂිත අවදානම්වලට මුහුණදීමට අවශ්‍ය දක්ෂතාවයෙන් හා හැකියා මට්ටමෙන් යුතු විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් තෝරාගැනීමටත්, ඔවුන්ට යෝග්‍ය පරිදි කටයුතු පැවරීමටත් සහාය වීම.
- විගණනයෙහි නියුක්ත කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් මෙහෙයවීමට, අධීක්ෂණයට හා ඔවුන්ගේ කාර්යයන් සමාලෝචනයට පිටුවහලක් ලැබීම.
- අදාල අවස්ථාවන්හිදී සංරචක විගණකවරුන්ගේ හා විශේෂඥයන්ගේත් කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීමට පහසුකම් සැලසීම.

බලපැවැත්වෙන දිනය

3. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ඵලඹෙන කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණ

4. ඵලදායී ආකාරයකින් විගණනය සිදුකිරීම සඳහා සැලසුම් කිරීම විගණකගේ අරමුණ වේ.

අවශ්‍යතාවයන්

මූලික විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයන්ගේ සහභාගිත්වය

5. විගණනය සැලසුම් කිරීම හා ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ගේ සාකච්ඡා සඳහා සහභාගිවීමද ඇතුළත්ව විගණනය සැලසුම් කිරීමේ කාර්යය සඳහා විගණනයෙහි නියුතු හවුල්කරුගේ හා අනෙකුත් ප්‍රධාන විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ගේ සහභාගිත්වය අවශ්‍ය වේ.

ප්‍රාථමික නියුක්ති කාර්යයන්

6. වර්තමාන විගණන කාර්යයේ ආරම්භයේදී විගණකවරයා පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් ඉටුකළ යුතුය.

- (අ) සේවාදායකයා සමග අඛණ්ඩව පවත්නා සම්බන්ධතාවයත්, විශේෂ විගණන වැඩ භාරගැනීමත්, අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමත් සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 ප්‍රකාරව සිදුකළ යුතු ක්‍රියාපටිපාටි අනුගමනය කිරීම¹
- (ආ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 ට අනුකූලව ස්වාධීනත්වය ඇතුළුව ආචාරධර්ම කෙරෙහි අනුකූලත්වය ඇගයීම.²

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 “මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා තත්වපාලනය” ඡේද 12-13

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, ඡේද 9-11

(අ෭) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි සම්බන්ධව අවබෝධයක් ස්ථාපනය කිරීම.³ (යොමුව: ඡේද අ.5-අ.7)

කාර්යයන් සැලසුම් කිරීම

- 7. විගණකවරයා විසින් විගණනයට අදාළ විෂය පථය, කාල නිර්ණය, විගණනය සඳහා මගපෙන්වීම සිදුකරනු ලබන හා විස්තරාත්මක විගණන සැලසුම් ගොඩනැගීමේ සඳහා මාර්ගෝපදේශනය සලසන සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපායක් ස්ථාපනය කළයුතුය.
- 8. සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමේදී විගණක:
 - (අ) විගණක කාර්යයෙහි විෂය පථව නිර්වචනය කරනු ලබන විගණනයෙහි ගති ලක්ෂණ හඳුනාගත යුතුය.
 - (ආ) විගණනයේ කාල නිර්ණය සහ අවශ්‍ය ලිපි ලේඛනවල ස්වභාවය සැලසුම් කිරීම සඳහා කාර්යයේ නියුක්තවීමේ වාර්තාකරණ අරමුණු නිශ්චය වශයෙන් නිර්ණය කරගත යුතුය.
 - (ඇ) විගණන කණ්ඩායම් කටයුතු මෙහෙයවීමෙහිලා වැදගත්වන විගණකවරයාගේ වෘත්තීය විනිශ්චය සම්බන්ධයෙන් අදාළවන සාධක පිළිබඳව සැලකිලිමත් විය යුතුය.
 - (ඈ) විගණන කාර්යය භාරයෙහි ප්‍රාථමික කාර්යයේ නියුතුවීමේදී ලද ප්‍රතිඵල සලකා බැලිය යුතු වන අතර සහ අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී විගණන කාර්යයභාර හවුල්කරු මෙම ආයතනයට අදාළ වෙනත් කාර්යය නියුක්තවීම වලින් ලද දැනුම අදාළවිය හැකිදැයි සලකා බැලිය යුතුය.
 - (ඉ) විගණන කාර්යය සිදුකිරීම සඳහා අවශ්‍ය සම්පත්වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය නිශ්චය කරගත යුතුය.
- 9. විගණකවරයා විසින් පහත සඳහන් විස්තර ඇතුළත් විගණන සැලැස්මක් ගොඩනගා ගත යුතුය.
 - (අ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁴ මගින් තීරණය කරනු ලබන, සැලසුම් කළ අවදානම් ඇගයීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය
 - (ආ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330⁵ හි දැක්වෙන පරිදි සැදුණු මට්ටමේදී සිදුකිරීමට සැලසුම් කරන ලද විස්තරාත්මක විගණක ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය
 - (ඇ) විගණන කාර්යය අනෙකුත් සියලු ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව සිදුකිරීමට අවශ්‍ය වෙනත් සැලසුම් කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි (යොමුව: ඡේද අ. 12)
- 10. විගණකවරයා විසින් විගණන කාර්යය සිදුකරගෙන යනු ලබන අතරතුරදී සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය හා විගණන සැලැස්ම අවශ්‍යපරිදි යාවත්කාලීන කළයුතුය.
- 11. විගණක කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය සහ ඔවුන්ගේ කාර්යයන් සමාලෝචනය කිරීම යනාදියෙහි ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය විගණකවරයා විසින් සැලසුම් කළයුතුය.

ලේඛනගත කිරීම

- 12. විගණනය ලේඛනගත කිරීමේදී,⁶ විගණකවරයා පහත සඳහන් දෑ එහි ඇතුළත් කළයුතුය.
 - (අ) සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය.
 - (ආ) විගණන සැලැස්ම සහ:

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 "විගණන කාර්යය සඳහා කොන්දේසි එකඟවීම" ඡේද 9-13
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, ආයතනය හා එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධය තුළින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන පැවතීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ ඇගයීම.
⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, ඇගයුම් කළ අවදානමට විගණකගේ ප්‍රතිචාර
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 "විගණනය ලේඛනගත කිරීම". ඡේද 8-11, ඡේද අ.6.

(අ෭) විගණක කාර්යය සිදුකරන අතරතුර සමස්ථ විගණක ක්‍රමෝපාය හා විගණක සැලැස්මට සිදුකරන ලද සැලකිය යුතු වෙනස්කිරීම් සහ එවැනි වෙනස්කිරීම් වලට හේතු. (යොමුව: ඡේද අ.16 - අ.19)

මුල්වරට කරන වැඩ භාරගැනීම් සම්බන්ධව සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

13. මුල්වරට කරන විගණනයක් ආරම්භ කිරීමට පෙර විගණක පහත සඳහන් කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

- (අ) විශේෂිත විගණනයක වැඩභාරගැනීම සහ සේවාදායකයාගේ ප්‍රතිග්‍රහණ සම්බන්ධතාවය පිළිගැනීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220⁷ මගින් අවශ්‍ය කරනු ලබන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- (ආ) විගණකවරුන්ගේ වෙනස්වීමක් සිදුව තිබේ නම් අදාළ වෘත්තීය ආචාරධර්ම වලට අනුකූලව පූර්වගාමී විගණකවරුන් සමග සන්නිවේදනය කිරීම. (යොමුව ඡේද අ.20)

භාවිතය හා වෙනත් විස්තරාත්මක කරුණු

සැලසුම් කිරීමේ කාලය හා එහි කාර්යභාරය. (යොමුව. ඡේද. 2)

අ1 ආයතනයේ ප්‍රමාණය හා සංකීර්ණත්වය, ආයතනය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ගේ වූ පූර්ව අත්දැකීම් සහ විගණන කාර්යයේ නියුක්තිය අතරවාරයේදී වාතාවරණය වෙනස්වීම යන සාධක මත සැලසුම් කිරීම් කටයුතු වල ස්වභාවය හා ව්‍යාප්තිය වෙනස් වේ.

අ2 සැලසුම් කිරීම යනු විගණනයෙහි වෙන්ව පවත්නා අංගයක් නොවන අතර පසුගිය විගණනය අවසන් වූ විට සම (හෝ ඊට සම්බන්ධව) ආරම්භවී දැනට කෙරීගෙන යන විගණන නියුක්තියේ අවසානය වන තෙක් නිරන්තරවම අදාළ වන ක්‍රියාදාමයකි. කෙසේ වුවද, අමතර විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර සම්පූර්ණ කරගත යුතු ඇතැම් ක්‍රියාකාරකම් සහ විගණන පටිපාටි වල කාල නිර්ණය කෙරෙහි සැලකිලිමත් වීම සැලසුම් කිරීමට ඇතුළත් වෙයි. උදාහරණ ලෙස විගණකවරයා විසින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන පැවතීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ ඇගයීමට පෙර, පහත සඳහන් කරුණු සැලකිල්ලට ගැනීම සැලසුම් කිරීමට ඇතුළත් ය.

- අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි වශයෙන් යොදාගත හැකි විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි.
- ආයතනයට අදාළවන නෛතික සහ රෙගුලාසිමය රාමුව පිළිබඳවත්, ආයතනය එම රාමුව අනුගමනය කර ඇත්තේ කවර ආකාරයකටද යන්න පිළිබඳවත් සාමාන්‍ය අවබෝධයක් ලබාගැනීම.
- ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිගමනය කිරීම.
- විශේෂඥයින්ගේ සහභාගිත්වය
- අනෙකුත් අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

අ3 විගණන කාර්යය ක්‍රියාත්මක කිරීමට හා කළමනාකරණය කිරීමට සහාය වන පරිදි, සැලසුම් කිරීමෙහි සංරචකයන් විගණකවරයාගේ අභිමතය පරිදි ආයතනයේ කළමනාකරණය සමඟ සාකච්ඡා කිරීමට තීරණය කළ හැකිය. (උදාහරණයක් ලෙස සමහර සැලසුම් කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ආයතනයේ සේවකයන්ගේ කාර්යයන් සමඟ සාමාජිකයන්ගේ සම්බන්ධ කිරීමට.) නිතරම මෙවැනි සාකච්ඡාවන් සිදුවුවද, සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය හා විගණන සැලැස්ම සකස් කිරීම පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම නොවෙනස්ව පවතී. සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපායයේ හෝ විගණන සැලැස්මෙහි අන්තර්ගත කරුණු අරභයා සාකච්ඡා පැවැත්වීම විගණනයේ ඵලදායකත්වයට හානි නොවන පරිදි සිදුකිරීමට සැලකිලිමත් විය යුතුය. උදාහරණ ලෙස විස්තරාත්මක ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය හා කාල නිර්ණය කළමනාකාරිත්වය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම නිසා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි පමණ ඉක්මවා පුරෝකථනය කිරීමට හැකිවීමෙන් විගණනයෙහි ඵලදායකත්වයට හානි සිදුවිය හැක.

මූලික විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ගේ සහභාගිත්වය. (යොමුව : ඡේද අංක 5)

අ4 විගණනය සැලසුම් කිරීමෙහිදී කාර්යයේ නියුක්ත හවුල්කරුගේත් කාර්යයේ නියක්ත අනෙකුත් ප්‍රමුඛ සාමාජිකයින්ගේත් සම්බන්ධ වීම මඟින් ඔවුන්ගේ පලපුරුද්දන් විවික්ෂණභාවයන් උකහා ගැනෙන බැවින් එමඟින් සැලසුම් ක්‍රියාවලියෙහි ඵලදායිත්වයන්, කාර්යක්ෂමතාවයන් උත්ථාපනය කෙරෙයි.⁸

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, ඡේද 12-13

⁸ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණවත් සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතිය හැකිවීම පිළිබඳ විගණන කාර්යයේ නියතු කණ්ඩායමේ සාකච්ඡාවන්ට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 හි ඡේද 10, මගින් මඟපෙන්වීම සිදුකරන අතර ඒ, සම්බන්ධයෙන් වූ අවශ්‍යතාවයන්ද දක්වා ඇත. වංචා නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණවත් සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවිය හැකිවීම පිළිබඳ එම සාකච්ඡාවේදී දිය යුතු වැදගත්කම පිළිබඳ

ප්‍රාථමික නියුක්ති කාර්යයන් (යොමුව ඡේද අංක 6)

අ5 වර්තමාන විගණන කාර්යය ආරම්භයේදී පරිච්ඡේද අංක. 6 හි දක්වන කාර්යය භාරගැනීමේ ප්‍රාරම්භක ක්‍රියාකාරකම්, විගණන කාර්යය සැලසුම් කිරීමටත්, ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් විගණකවරයාට ඇති හැකියාවට අහිතකර අන්දමින් බලපෑම් කළ හැකි අවස්ථාවන් හෝ වාතාවරණයන් හඳුනාගැනීමට හා ඇගයීමට විගණකවරයාට සහාය වේ.

අ6 මෙම කාර්යයේ වැඩභාරගැනීමේ ප්‍රාරම්භක ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාවට නැංවීම මගින් උදාහරණ වශයෙන් පහත දැක්වෙන කරුණු අනාවරණය වන සේ විගණන කාර්යයන් සැලසුම් කිරීමට විගණකවරයාට හැකියාව ලැබේ.

- විගණනය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී අවශ්‍ය ස්වාධීනත්වය හා විගණන කාර්යය සිදුකිරීමට විගණකවරයාට ඇති හැකියාව පවත්වාගැනීම.
- විගණන කාර්යය අඛණ්ඩව කරගෙන යාමේ විගණකවරයාගේ අභිලාෂයට බලපාන කළමනාකාරීත්වයේ අවංකභාවය පිළිබඳ ගැටලු ඇති නොවීම.
- කාර්යයේ නියුක්තවීමේ කොන්දේසි සම්බන්ධයෙන් සේවාදායකයා සමඟ වරදවා වටහාගැනීම් උද්ගත නොවීම.

අ7 ස්වාධීනත්වය ඇතුළත්ව අදාල ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා හා සේවාදායකයා සමඟ සම්බන්ධතාවය පවත්වාගෙනයාම පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිල්ල, තත්වයන් සහ වාතාවරණයෙහි ස්වභාවය සහ වෙනස්වීම් සිදුවන සෑම අවස්ථාවකදීම විගණනය පවතින තාක්හිම එසේම සිදුවේ. කෙසේ වුවද, වර්තමාන විගණනයෙහි අනෙකුත් වැදගත් කාර්යන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර සේවාදායකත්වය පවත්වාගෙන යාම සහ වෘත්තීය ආචාරධර්ම (ස්වාධීනත්වය ඇතුළත්ව) ඇගයීමේ අවශ්‍යතාවය යන මූලික අංග දෙක ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. දිගටම පවත්නා විගණනයකදී මෙම මූලික ක්‍රියාවලිය සාමාන්‍යයෙන් පූර්ව විගණනය සම්පූර්ණ වූ විගසම (හෝ ඒ අතරතුරදී) සිදුකරනු ලබයි.

කාර්යයන් සැලසුම් කිරීම

සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය (යොමුව: ඡේද අංක 7-8)

අ8 විගණකවරයාගේ අවදානම් ඇගයීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන්ට යටත්ව, සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය සකස්කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය පහත සඳහන් තීරණවලට එළඹීම සඳහා විගණකවරයාට උපකාරීවේ.

- විශේෂිත විගණන ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා යෙදවිය යුතු සම්පත්, එනම් ඉහළ අවදානම් මට්ටමක් පවත්නා ක්ෂේත්‍ර සඳහා ප්‍රමාණවත් පළපුරුද්දක් ඇති කණ්ඩායම් සාමාජිකයන් යෙදවීම හෝ සංකීර්ණ කරුණු සඳහා විශේෂඥයන්ගේ සහභාගිත්වය වැනි කරුණු
- විශේෂිත විගණන ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා යෙදවිය යුතු සම්පත් ප්‍රමාණය, එනම් සැලකිලිමත් විය යුතු ස්ථානවල තොග ගණන් ගැනීම සඳහා අනුයුක්ත කළයුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් සංඛ්‍යාව, සමූහ සමාගම් විගණනයන් සම්බන්ධයෙන් අනෙකුත් විගණන කටයුතු නැවත සමීක්ෂණයට භාජනය කළයුතු ප්‍රමාණය හෝ ඉහළ අවදානමක් පවතින ක්ෂේත්‍රයන්ට විගණන සැලැස්මෙන් වෙන් කළයුතු කාලභෝරා ප්‍රමාණය.
- මෙම සම්පත් යෙදවිය යුතු අවස්ථාවන්, එනම් මෙම සම්පත් යෙදවිය යුතු වන්නේ අතුරු විගණන අදියර වලදීද නොඑසේ නම් ප්‍රධාන ලුහුකම් ක්‍රියාවලියට අදාල වන දින වලදීද යනාදී වශයෙන් කවර දින වකවානු වලද යන වග
- මෙම සම්පත් පාලනය, මෙහෙයවීම සහ කළමනාකරණය කළයුතු ආකාරය, එනම් විගණන කණ්ඩායමට උපදෙස් සැපයීමෙන් වරින් වර උපදෙස් සැපයීමෙන් රැස්වීම් පැවැත්වෙන අවස්ථාවන්, කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු සහ කළමනාකරුගේ සමාලෝචන පැවැත්වෙන ආකාරය (උදාහරණ ලෙස ආයතනය තුළ හෝ ආයතනයෙන් පිටස්තර ස්ථානයකදී) සහ විගණනයේ තත්වපාලන සමාලෝචනය සම්පූර්ණ කළයුතු වන්නේද යන්න

මගපෙන්වීමක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී වංචා සම්බන්ධයෙන් විගණකයේ වගකීම" හි පරිච්ඡේද 15හි දක්වා ඇත.

අ9 සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු පරිශීෂ්‍යයෙහි ලැයිස්තුගත කර ඇත.

අ10 සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කරගැනීමෙන් අනතුරුව, විගණකවරයාගේ සම්පත් කාර්යක්ෂමව ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් විගණන අරමුණු සපුරාගැනීම සඳහා සමස්ථ විගණන ක්‍රමවේදයේදී හඳුනාගත් විවිධ කරුණු ආමන්ත්‍රණය කෙරෙන අන්දමේ විස්තරාත්මක විගණන සැලසුමක් ගොඩනගා ගැනීමේ හැකියාව ලැබේ. සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීම හා විස්තරාත්මක විගණන සැලැස්ම සකස් කිරීම අවශ්‍යයෙන්ම වෙන් වෙන් හෝ අනුගාමී ක්‍රියාවලීන් නොවන නමුත් ඉන් එකක වෙනස්වීමක ප්‍රතිඵලය වශයෙන් අනෙකෙහිද වෙනස්වීම් උද්ගතවන බැවින් ඒවා එකිනෙකට සමීප සම්බන්ධතාවයන් දක්වයි.

වඩා කුඩා ආයතන සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත කරුණු

අ.11 කුඩා ආයතන විගණනයේදී ඉතා කුඩා විගණන කණ්ඩායමක් මගින් පමණක් සමස්ථ විගණනයම සිදුකෙරෙනු විය හැකිය. කුඩා ආයතන විගණනයේදී බොහෝවිටම ඒ කාර්යයට සම්බන්ධවනුයේ විගණන කාර්යයෙහි නියුතු (ඇතැම් විට තනි පුද්ගලයකු) හවුල්කරු සහ ඔහුට සහාය දෙන එක් කණ්ඩායම් සාමාජිකයකු (ඇතැම් විට කිසිම කණ්ඩායම් සාමාජිකයෙකු රහිතව) පමණි. කුඩා කණ්ඩායමක කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් අතර සමායෝජනය හා සන්නිවේදනය වඩා පහසුවේ. කුඩා ආයතන විගණනය සඳහා සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීම සංකීර්ණ වූ හෝ කාලය ගතවන්නාවූ ව්‍යායාමයක් වීම අවශ්‍ය නොවේ; එය විගණනයේ සංකීර්ණත්වයක්, ආයතනයේ ප්‍රමාණයත්, විගණන කාර්යයෙහි නියුතු කණ්ඩායමේ විශාලත්වයත් අනුව වෙනස් වේ. පසුගිය විගණනයන්හිදී ලබාගත් සටහන් සමාලෝචනය කර අවසානයට සම්පූර්ණ කරන ලද විගණනයේ වැඩ පත්‍රිකා සහ විගණනයේදී හඳුනාගත් කරුණු අවධාරණය කරමින් සකස් කරන ලද වාර්තාවක අඩංගු කරුණු යාවත්කාලීන වනසේ අවශ්‍ය වෙනස්කම් කිරීම්, අයිතිකාර කළමනාකරු සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන් පසුව වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා සිදුකිරීමෙන් පසු එය ඡේද අංක 8 හි සඳහන් කරුණු වලට අනුකූල වේ නම් එවැන්නක් වර්තමාන විගණන කාර්යය සඳහා ලේඛනගත විගණන ක්‍රමෝපායක් ලෙස යොදාගත හැක.

විගණන සැලැස්ම (යොමුව:ඡේද අංක 9)

අ12 විගණන සැලැස්ම සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපායට වඩා විස්තරාත්මක වන අතර විගණන කාර්යයේ නියුක්ත කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් විසින් ක්‍රියාත්මක කළයුතු විගණන ක්‍රියාපටිපාටියෙහි ප්‍රමාණය, ස්වභාවය හා කාලනිර්ණය එහි අන්තර්ගත වේ. කාර්යයේ නියුක්ත වීම සඳහා විගණන සැලැස්ම ගොඩනැගීම සමගම, විගණනය අතරවාරයෙහි විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සඳහා සැලසුම් සකස්වීම සමඟ සිදුවේ. උදාහරණයක් ලෙස විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය විගණන කාර්යයෙහි මුල් අදියර වලදීම සිදු කරයි. එසේ වුවද විශේෂිත ආකාරයේ අමතර විගණක ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳ තීරණය ගැනීම මෙකී අවදානම් ඇගයීමේ ක්‍රියාපටිපාටියෙහි ප්‍රතිඵල මත රඳාපවතී. ඊට අමතරව, විගණක විසින් සමහර ගනුදෙනු කාණ්ඩ, ගිණුම් ශේෂ හා අනාවරණය කිරීම් සම්බන්ධ වැඩිපුර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාවට නැංවීම, අනෙකුත් සියලු අවශේෂ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමට පෙර සිදුකිරීමට ඉඩ ඇත.

විගණනය අතරතුර සැලසුම් තීරණවල වෙනස්වීම් සිදුවීම (යොමුව : ඡේද අංක 10)

අ13 අනපේක්ෂිත සිදුවීම්, පවත්නා තත්වයෙහි වෙනස්වීම් හා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි යනාදිය නිසා අවශ්‍යවන මූලික සිදුකරනු ලැබූ අවදානම් ඇගයීමෙහි සිදුකළ යුතු වෙනස්වීම් පදනම් කරගෙන සමස්ථ විගණන ක්‍රමවේදයත්, විගණන සැලැස්මත් ක්‍රමානුකූලව වෙනස් කිරීමටත්, සැලසුම් කරන ලද අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය ඊට අනුරූපව වෙනස් කිරීමටත් විගණකවරයාට අවශ්‍යවිය හැක. මෙය විගණනය සැලසුම් කරන අවස්ථාවේදී විගණකට ලැබී තිබූ තොරතුරු වලට වඩා වෙනස් තොරතුරු ලැබීම නිසා සිදුවිය හැක. තහවුරු කිරීම් පරීක්ෂා වලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි, පාලන පරීක්ෂාවලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවලට ප්‍රතිවිරුද්ධ වීම උදාහරණයක් ලෙස දැක්විය හැක.

මගපෙන්වීම, අධීක්ෂණය සහ සමාලෝචනය. (යොමුව : ඡේද 11)

අ14 විගණන කාර්යයෙහි නියුක්ත කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය හා ඔවුන්ගේ කාර්යයන් සමාලෝචනය යනාදියෙහි ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය පහත සඳහන් සාධකද ඇතුලත්ව තවත් බොහෝ සාධක මත වෙනස්වේ.

- ආයතනයේ විශාලත්වය හා සංකීර්ණත්වය
- විගණනයෙහි ක්ෂේත්‍රය
- ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතීමේ අවදානම (උදාහරණ ලෙස, කිසියම් විගණන ක්ෂේත්‍රයක (ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැවතීමේ අවදානමෙහි වැඩිවීමක් නිසා විගණන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන්ට අවශ්‍ය වන මගපෙන්වීම හා අධීක්ෂණයෙහි ප්‍රමාණය හා යෙදවිය යුතු කාලයෙහි සාපේක්ෂ වැඩිවීමක් හා වඩාත් විස්තරාත්මක ලෙස ඔවුන්ගේ කටයුතු සමාලෝචනය කිරීමක් සාමාන්‍යයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ.)

විගණන කටයුතු මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය හා සමාලෝචනය සම්බන්ධයෙන් විස්තරාත්මක මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 හි අන්තර්ගත වේ.⁹

කුඩා ආයතන සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ15 විගණනය සම්පූර්ණයෙන්ම විගණන කාර්යයෙහි නියුක්ත හවුල්කරු විසින්ම සිදුකරනු ලබයි නම්, විගණනයෙහි නියුක්ත කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය සහ ඔවුන්ගේ කටයුතු සමාලෝචනය කිරීම පිළිබඳ ප්‍රශ්න පැන නොනගියි. එවැනි අවස්ථාවලදී විගණන හවුල්කරු විගණන කාර්යයෙහි සෑම අංශයක්ම පොද්ගලිකව සිදුකරන නිසා, ඔහු සෑම වැදගත් කරුණක් සම්බන්ධයෙන්ම දැනුවත් වේ. එම පුද්ගලයාම සම්පූර්ණ විගණනයම සිදුකරන විට, විගණනය සිදුකරන අතරතුරදී සිදුකරනු ලබන විනිශ්චයාත්මක තීරණවල යෝග්‍යභාවය සම්බන්ධයෙන් අපක්ෂපාතී මතයක් ගොඩනැගීමේදී ගැටලු ඇතිවිය හැක. විශේෂයෙන් සංකීර්ණවූ, අසාමන්‍යවූත් කරුණු අඩංගුවන අවස්ථාවන්හි විගණනය ඒක පුද්ගල වෘත්තිකයන් විසින් සිදුකරන විට ප්‍රමාණවත් පළපුරුද්ද ඇති වෙනත් විගණකවරයකුගෙන් හෝ විගණකවරයාගේ වෘත්තීය සංවිධානයෙන් උපදෙස් ලබාගැනීම වඩාත් යෝග්‍ය වේ.

ලේඛනගත කිරීම (යොමුව: ඡේද 12)

අ16 සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ලේඛනගත කිරීම යනු විගණනය නිවැරදිව සැලසුම් කිරීමටත්, විගණන කාර්යයෙහි නියුක්ත කණ්ඩායමට වැදගත් කරුණු සන්නිවේදනය කිරීමටත් අවශ්‍යවන ප්‍රධාන තීරණ ඇතුළත් වාර්තාකරණයකි. උදාහරණයක් ලෙස, සමස්ථ විගණනයෙහි විෂය පථය, කාල නිර්ණය හා විගණනය ක්‍රියාත්මක කිරීමට සම්බන්ධ ප්‍රධාන තීරණ ඇතුළත් සංකීර්ණ ලේඛනයක් ලෙස සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය විගණකවරයා සාරාංශගත කරනු ඇත.

අ17 විගණන සැලසුම ලේඛනගත කිරීම යනු සැලසුම් කළ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය හා තක්සේරු කරන ලද අවදානමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් සැදුණු මට්ටමේදී සිදුකළ යුතු විස්තරාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි අඩංගු වාර්තාවකි. එසේම එය විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සිදුකිරීමට පෙර සමාලෝචනය කිරීමට හා අනුමත කිරීමට හැකි විගණන ක්‍රියාපටිපාටි නියමාකාරයෙන් සැලසුම් කළ බවට වාර්තාවක් ලෙසද ක්‍රියාකරයි. විගණන විසින් විශේෂිත විගණන නියුක්තියට ගැලපෙන පරිදි සංස්කරණය කරගත් සම්මත විගණන වැඩසටහන් හෝ විගණන පිවිසුම් ලැයිස්තු භාවිතා කළ හැක.

අ18 සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපායට හා විගණන සැලසුමට සිදුකරන ලද වැදගත් වෙනස්කම් හා එවැනි වෙනස්කම්වල ප්‍රතිඵල ලෙස සැලසුම් කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණයෙහි වෙනස්වීම් ඇතුළත් ලේඛනයක්, එවැනි වෙනස්කිරීම් සිදුකිරීමට හේතු හා අවසාන වශයෙන් විගණනය සඳහා යොදාගත් සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය හා විගණන සැලැස්ම විස්තර කරනු ලබයි. එසේම විගණන කාර්යය අතරතුරදී සිදුවන වැදගත් වෙනස්වීම්වලට යෝග්‍ය වූ ප්‍රතිචාරයන්ද එමගින් පෙන්වුම් කරයි.

වඩා කුඩා ආයතන සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ19 ඡේද අ.11 හි දැක්වෙන පරිදි යෝග්‍ය ලෙස සකස් කළ සංකීර්ණ වාර්තාවක් කුඩා ආයතනයක විගණනයක් සඳහා ලේඛනගත ක්‍රමෝපාය ලෙස ක්‍රියාකරනු ඇත. කුඩා ආයතනයක් සඳහා විගණන සැලැස්ම ලෙස අදාල පාලන ක්‍රියාකාරකම් කිහිපයක් පමණක් ඇතැයි උපකල්පනය කරමින්, විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරුවද ඇතුළත්ව විගණනයෙහි අනෙකුත් තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි සංස්කරණය කළ සම්මත විගණන වැඩසටහන් හෝ විගණන පිවිසුම් ලැයිස්තු යොදාගත හැක. (ඡේද අංක අ. 17 බලන්න.)

මුල්වරට කරන වැඩහාරගැනීම සම්බන්ධව සැලකිලිමත් විය යුතු අතිරේක කරුණු (යොමුව ඡේද 13)

අ20 විගණන වැඩ භාරගැනීම මුල්වරට වුවද නැවත සිදුකරන එකක් වුවද විගණනය සැලසුම් කිරීමේ අරමුණ සහ පරමාර්ථය ඒ අයුරින්ම නොවෙනස්ව පවතී. එසේ වුවද මුල්වරට විගණනයක් සැලසුම් කරන විගණකවරයාට නැවත නැවත සිදුවන කාර්ය නියුක්තියක් සැලසුම් කරන අවස්ථාවකදී මෙන් ආයතනය පිළිබඳ පූර්ව අත්දැකීම් නොතිබෙන බැවින් සැලසුම් කටයුතු වඩා පුළුල් කිරීමට විගණකට සිදුවිය හැක. මුල්වරට සිදුකරන විගණනයක් සම්බන්ධයෙන් සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපායන් සහ විගණන සැලැස්ම සම්පාදනය කිරීමේදී විගණකවරයා සැලකිලිමත් විය යුතු අමතර අවශ්‍යතාවයන්ට පහත කරුණු ඇතුළත් වේ.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220, ඡේද අංක 15-17

- නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසිවලින් බාධාවක් නොමැති කල්හි පූර්වගාමී විගණක සමග, උදාහරණයක් ලෙස පූර්වගාමී විගණකගේ වැඩපත්‍රිකා සමාලෝචනය කිරීම වැනි වැඩපිළිවෙලක් සකස් කර ගැනීම.
- විගණකවරුන් ලෙස මුල්වරට තෝරා ගැනීමේදී කළමනාකරණය සමග සාකච්ඡා කළ වැදගත් කරුණු, (ගිණුම්කරණ මූලධර්ම, විගණන හා මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ ප්‍රමිතීන් භාවිතය සම්බන්ධ කරුණු ද ඇතුළත්ව) එම කරුණු පාලනය භාරව සිටින අයට සන්නිවේදනය කිරීම සහ ඒ කරුණු සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපායටත් විගණන සැලැස්මටත් කවර ආකාරයෙන් බලපාන්නේද යන්න.
- ආරම්භක ශේෂයන් සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍යවන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි¹⁰
- මුල්වරට කරන විගණන නියුක්ති සඳහා අදාළ සමාගමේ තත්වපාලන පද්ධතියෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන අනෙකුත් ක්‍රියාපටිපාටි (උදාහරණයක් ලෙස වැදගත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ආරම්භ කිරීමට පෙර සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය සමාලෝචනය කිරීමට හෝ නිකුත් කිරීමට පෙර වාර්තා සමාලෝචනය කිරීමට වෙනත් හවුල්කරුවකු හෝ ජ්‍යෙෂ්ඨ පුද්ගලයකු සමාගමේ තත්ව පාලන පද්ධතියට අනුව අවශ්‍ය විය හැක.)

පරිශීෂ්ඨය

(යොමුව: ඡේද 7-8 අ. 8-අ11)

සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමේදී සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමේදී විගණකවරයා සැලකිලිමත්වන කරුණුවලට උදාහරණ මෙම පරිශීෂ්ඨයෙන් සපයනු ලබයි. මෙම කරුණු වලින් බහුතරයක් විගණකගේ විස්තරාත්මක විගණන සැලැස්ම ද කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කරයි. බොහෝ විගණක වැඩ භාරගැනීම් සම්බන්ධයෙන් අදාළ වන්නාවූ සැලකිය යුතු පරාසයක කරුණු මෙම උදාහරණ වලින් අනාවරණය වේ. එමෙන්ම පහත සඳහන් කරුණු අතරින් සමහරක් ක්‍රියාත්මක කිරීම වෙනත් විගණන ප්‍රමිතවලින් අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකි අතර සෑම විගණනයකටම සෑම කරුණක්ම අදාළ නොවන හෙයින් මේ ලැයිස්තුව අවශ්‍යයෙන්ම සම්පූර්ණ නොවේ.

විගණන කාර්යයෙහි ලක්ෂණ

- වෙනත් මූල්‍ය තොරතුරු වාර්තාකරණ රාමුවක් සමග සැසඳීමට ඇති අවශ්‍යතාවයක් ද ඇතුළත්ව විගණනය සඳහා මූල්‍ය තොරතුරු පිළියෙල කිරීම සඳහා භාවිතා කරන ලද මූල්‍ය තොරතුරු වාර්තාකරණ රාමුව.
- කර්මාන්තයට අදාළ නියාමකයන් විසින් නියම කරන ලද වාර්තා වැනි කර්මාන්තයට විශේෂිත වාර්තාකරණ අවශ්‍යතාවයන්
- අදාළ සංරචක සංඛ්‍යාව සහ පිහිටීම ඇතුළත්ව අපේක්ෂිත විගණන ආවරණ පරාසය
- සමාගම් සමූහය ඒකාබද්ධ කළයුතු ආකාරය නිශ්චය කරන මව් සමාගම සහ එහි සංරචක අතර පවත්නා පාලක සම්බන්ධතාවයේ ස්වභාවය.
- විශේෂඥ දැනුමේ අවශ්‍යතාවයද ඇතුළත්ව විගණනය කළයුතු ව්‍යාපාරික බණ්ඩවල ස්වභාවය.
- විගණනය කළ මූල්‍ය තොරතුරු සඳහා පරිවර්තනය කිරීමට ඇති අවශ්‍යතාවයද ඇතුළත්ව යොදාගත යුතු වාර්තාකරණ ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගය.
- ඒකාබද්ධ කිරීම පරමාර්ථ කොටගත් විගණනයකට අමතරව වෙනත් ස්වරූපයක් ගන්නා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යවස්ථාපිත විගණනයක අවශ්‍යතාවය.
- අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් ඉටුකර ඇති කටයුතු සහ විගණකවරයාට ඒ කටයුතු මත විශ්වාසය තැබිය හැකි ප්‍රමාණය.
- ආයතනය විසින් සේවා ආයතන යොදාගැනීම සහ විගණකවරයා ඔවුන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද පාලකවල සැලසුම හෝ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි විගණකවරයාට ලබාගත හැක්කේ කෙසේද යන වග.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 510 "මුල්වරට කරන වැඩ භාරගැනීම් ආරම්භක ශේෂ"

- පසුගිය විගණනවලදී ලබාගත් විගණන සාක්ෂි භාවිතා කිරීමට බලාපොරොත්තු වන ප්‍රමාණය. උදාහරණයක් වශයෙන්, අවදානම ඇගයීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය සහ පාලක පරීක්ෂා සම්බන්ධ විගණන සාක්ෂි
- දත්ත සපයාගැනීමේ හැකියාව සහ අපේක්ෂිත පරිගණක ආධාරික විගණන ශිල්පක්‍රම භාවිතයද ඇතුළත්ව විගණන ක්‍රියාපටිපාටි කෙරෙහි තොරතුරු තාක්ෂණයෙහි බලපෑම.
- අතුරු මූල්‍ය තොරතුරු සමාලෝචනයන් ඇත්නම් ඒවා සහ එවැනි සමාලෝචන වලින් ලබාගත් තොරතුරු විගණනය කෙරෙහි දක්වන බලපෑම සැලකිල්ලට ගනිමින් අපේක්ෂිත ආවරණ පටය සමායෝජනය කිරීම සහ විගණන කාර්යයෙහි කාල නිර්ණය.
- ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තොරතුරු සහ දත්ත තිබීම.

වාර්තාකරණ අරමුණු, විගණන කාල නිර්ණය හා සන්නිවේදනයේ ස්වභාවය.

- අතුරු හා අවසාන අදියරේදී යනාදී වශයෙන් ආයතනයේ වාර්තාකරණ කාල සටහන
- විගණන කාර්යයෙහි ස්වභාවය, ප්‍රමාණය හා කාල නිර්ණය සම්බන්ධයෙන් සාකච්ඡා කිරීම සඳහා කළමනාකාරීත්වය සහ පාලන බලතල පැවරී ඇති පිරිස සමග රැස්වීම් සංවිධානය කිරීම.
- විගණනවාර්තාව, කළමනාකරණ ලිපි, පාලන බලතල පැවරී ඇති පාර්ශවය වෙත යොමු කරන සන්නිවේදනයන්ද ඇතුළත්ව නිකුත් කිරීමට අපේක්ෂිත වාර්තා හා අනෙකුත් ලිඛිත හා වාචික සන්නිවේදනයෙහි ආකාරය හා කාල නිර්ණය පිළිබඳව කළමනාකාරීත්වය හා පාලන බලතල පැවරී ඇති පාර්ශවය සමග සාකච්ඡා කිරීම.
- විගණන නියුක්ති කාලය පුරාම විගණන කටයුතුවල තත්වය පිළිබඳව සිදුකිරීමට අපේක්ෂිත සන්නිවේදනයන් පිළිබඳව කළමනාකාරීත්වය සමග සාකච්ඡා කිරීම.
- සංරචකවල විගණනයන් සම්බන්ධයෙන් නිකුත් කළයුතු වාර්තා සහ අනෙකුත් සන්නිවේදනයන්හි අපේක්ෂිත ආකාරය හා කාල නිර්ණයන් පිළිබඳව සංරචක විගණකවරුන් සමග සන්නිවේදනය
- අවසන්කර ඇති කාර්යයන් සමාලෝචනය කිරීමේ කාල නිර්ණය පිළිබඳව සහ විගණන කණ්ඩායමේ රැස්වීම්වල ස්වභාවය හා කාල නිර්ණය පිළිබඳව සහ විගණන කණ්ඩායමේ රැස්වීම්වල ස්වභාවය හා කාල නිර්ණයද ඇතුළත්ව විගණන කාර්යයේ නියුක්ත සාමාජිකයන් සමග සිදුකිරීමට අපේක්ෂිත සන්නිවේදනයන්හි ස්වභාවය හා කාල නිර්ණය.
- විගණනයේදී මතුවන ව්‍යවස්ථාපිත හෝ ගිවිසුම්ගත කරුණු පිළිබඳව වාර්තාකරණ වගකීම් ද, ඇතුළත්ව තුන්වන පාර්ශවයන් සමග වෙනත් සන්නිවේදනයන් සිදුකිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේද යනවග.

වැදගත් සාධක, ප්‍රාථමික නියුක්ති කාර්යයන් සහ අනෙකුත් විගණන නියුක්ති කාර්යයන් වෙතින් ලබාගත් දැනුම.

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320¹¹ අනුව ප්‍රමාණාත්මකභාවය ගණනය කිරීම හා අදාළ අවස්ථාවන්හිදී
 - විගණකවරුන් සඳහා සංරචකවල ප්‍රමාණාත්මකභාවය සකස් කිරීම හා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600¹² අනුව සංරචක විගණකවරුන්ට එය සන්නිවේදනය කිරීම.
 - වැදගත් සංරචක හා ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු පන්ති, ගිණුම්ශේෂ හා හෙළිදරව් කිරීම් මූලික වශයෙන් හඳුනාගැනීම.
- ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතීමේ වැඩි අවදානමක් පැවතිය ඇති විගණක ක්ෂේත්‍රයන් මූලිකව හඳුනාගැනීම.
- සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය හා සමාලෝචනය මත ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානම ඇති කරන බලපෑම.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 "විගණනය සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය"
¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600 "සමූහ සමාගම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී සැලකිය යුතු විශේෂිත කරුණු (සංරචකවල විගණකයන්ගේ කාර්යයන්ද ඇතුළත්ව) ඡේද 21-23 සහ 40 (ඇ)

- විගණන සාක්ෂි ලාබගැනීම්දීත්, ඇගයීමේදීත් වෘත්තීය සංශයභාවය කරගැනීමටත් ප්‍රශ්න කිරීම කෙරෙහි නැඹුරු වූ මනසක අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධව විගණකවරයා කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ට අවධාරණය කරන ආකාරය.
- හඳුනාගන්නා ලද අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතාවයන්හි ස්වභාවය හා ඒවා ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග ඇතුළත්ව අභ්‍යන්තර පාලනයේ මෙහෙයුම් ඵලදායකත්වය ඇගයීමෙහිලා පසුගිය විගණනයේදී ලබාගත් ප්‍රතිඵල.
- අස්තීත්වයට අනෙකුත් සේවාවන් ලබදීම සඳහා වගකීමට බැඳී සිටින සේවා සපයන ආයතනවල පුද්ගලයන් සමග විගණනය කෙරෙහි බලපාන කරුණු සාකච්ඡා කිරීම.
- අභ්‍යන්තර පාලනය සුදුසු පරිදි ලේඛනගත කර තිබේද යන්නට අදාළ සාක්ෂි ද ඇතුළත්ව සාර්ථක අභ්‍යන්තර පාලක නිර්මාණය කර, ස්ථාපනය කර, ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයෙහි කැපවීම පිළිබඳ සාක්ෂි.
- ගනුදෙනු පරිමාව, විගණන අභ්‍යන්තර පාලනයන් මත පදනම්ව කටයුතු කිරීම කාර්යක්ෂමද යන්න විගණකවරයා මෙමගින් තීරණය කරනු ඇත.
- ව්‍යාපාර කටයුතු සාර්ථකව සිදුකිරීම සඳහා අස්තීත්වය පුරා ඇති අභ්‍යන්තර පාලකවල වැදගත්කම
- ව්‍යාපාර කාර්ය පද්ධතියෙහි හා තොරතුරු තාක්ෂණයෙහි සැලකිලිමත් විය යුතු ආකාරයේ වෙනස්වීම්, ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්වයේ වෙනස්වීම් සහ පවරා ගැනීම්, ඒකාබද්ධ කිරීම් හා අන්තර් දූෂීම් ඇතුළත්ව ආයතනයට බලපාන සැලකිය යුතු අන්දමේ ව්‍යාපාරික ප්‍රවර්ධනයන්
- කර්මාන්තයේ රෙගුලාසි සම්බන්ධයෙන් වූ වෙනස්වීම් සහ නව වාර්තාකරණ අවශ්‍යතාවයන් වැනි කර්මාන්තයට අදාළ සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්කම්.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවල වෙනස්වීම් වැනි මූල්‍යවාර්තාකරණ රාමුවෙහි සැලකිය යුතු වෙනස්වීම්.
- අස්තීත්වයට බලපාන නීතිමය වාතාවරණයෙහි වෙනස්වීම් වැනි අනෙකුත් වැදගත් අදාළ වෙනස්වීම්.

සම්පත්වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය.

- නියුක්ත කණ්ඩායම (අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී නියුක්ති තත්ව පාලන සමාලෝචකවරයෙකු ද ඇතුළත්ව) තෝරා ගැනීම සහ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අවදානම වැඩියෙන් පැවතිය හැකි අංශවලට ප්‍රමාණවත් පලපුරුද්ද සහිත කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් අනුයුක්ත කිරීම ඇතුළත්ව විගණන කාර්යය කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන්ට පැවරීම.
- ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතීමේ අවදානම වැඩි අංශවලට ප්‍රමාණවත් වන සේ අදාළ කාල පරාසය සලකාබලා වෙන්කිරීම් ඇතුළත්ව නියුක්ති කාල ලේඛනය සකස් කිරීම.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 315

අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.

(2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපවත්වයි.)

පවුන

	ඡේදය
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය.....	1
බලපවත්වන දිනය	2
අරමුණ	3
නිර්වචන	4
අවශ්‍යතා	
අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්.....	5-10
අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවශ්‍ය කරන අවබෝධය	11-24
ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම්	
හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම	25-31
ලේඛනගත කිරීම	32
ව්‍යවහාරයකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දැවල්	
අවධානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්	අ1-අ16
අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවශ්‍ය කරන අවබෝධය	අ17-අ104
ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම	අ105-අ130
ලේඛනගත කිරීම	අ131-අ134
පරිශීෂ්ඨය-1:අභ්‍යන්තර පාලන සංරචක	
පරිශීෂ්ඨය 2: ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම පිළිබඳව ඇඟවීම් විය හැකි අන්දමේ තත්වයන් සහ සිදුවීම්.	

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමේ පද සම්බන්ධය සහිතව, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 315 අස්තිත්වය සහ එහි වටපිටාව අවබෝධ කරගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම හඳුනා ගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම කියවිය යුතුය

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි විෂය පථය.

- 1. අස්තිත්‍වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළත්ව අස්තිත්‍වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවධායකරන අවබෝධය මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණකවරයාගේ වගකීමට අදාලව මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය කටයුතු කරයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 2. 2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කෙරෙහි මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. බලපවත්වයි.

අරමුණ

- 3. අස්තිත්‍වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළත්ව අස්තිත්‍වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සැදහුම් මට්ටම් වලදී වංචාවන් සහ වැරදිම් නිසා හෝ හේතුකොට ගෙන වුවද ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීමත්, එමගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානමට ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට පදනමක් සැපයීමත් විගණකවරයාගේ අරමුණය.

නිර්වචන

- 4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අරමුණු සඳහා පහත දැක්වෙන පද ඒවාට අනුයුක්ත අර්ථ ගනියි.
 - (අ) සැදහම් - සිදුවිය හැකි විවිධ වර්ග වල භව්‍ය අවප්‍රකාශ කෙරෙහි සැලකිලිමත් වීමට විගණකවරයා විසින් භාවිතයට ගනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉපහැඳිලිව හෝ අන්අයුරකින් ඇතුළත් බවට කළමනාකාරිත්වය විසින් කෙරෙන්නියෝපිතයන් වේ
 - (ආ) ව්‍යාපාරික අවදානම - අස්තිත්‍වයකට එහි අරමුණු සපුරාගැනීමේ හැකියාව කෙරෙහිත්, එහි උපායමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහිත් අහිතකර බලපෑම් සිදුකරන ක්‍රියාකාරකම් හෝ අක්‍රියවීම් හෝ අයෝග්‍ය අරමුණු සහ උපාය මාර්ග හේතුකොට ගෙන සැලකිය යුතු තත්වයන්, සිදුවීම්, ව්‍යාචාරණයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් වන අවධානමක්
 - (ඇ) අභ්‍යන්තර පාලනය - මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ විශ්වසනීයත්වය සඵලදායකත්වය සහ කාර්යක්ෂම භාවය සහ අදාල නීති සහ රෙගුලාසි සමග අනුකූල වීම පිළිබඳව අස්තිත්වයෙහි අරමුණුවලට සාධාරණ සහතිකක් සැපයීම සඳහා පාලනය භාර අය කළමනාකාරිත්වය සහ අනිත් පිරිස් විසින් සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කර පවත්වාගෙන යනු ලබන ක්‍රියාවලියයි. අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සංරචක එකක හෝ කිහිපයක සංරචක වලටත් පාලනය යන පදය අදාල වෙයි
 - (ඈ) අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය - මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සැදහුම් මට්ටම් වලදී වංචා හෝ අවදානම් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීම සඳහා වූ අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අවතින්තවය හා එහි පරිසරය තේරුම් ගැනීම පිණිස ඉටු කරන විගණන පටිපාටිය
 - (ඉ) සැලකිය යුතු අවදානම - විගණකවරයාගේ විනිශ්චයට අනුව විශේෂ විගණන අවධානයක් අවධාය කෙරෙන හඳුනාගත් සහ තක්සේරු කළ අවප්‍රකාශ අවදානම

අවධායකා

අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්

- 5. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සැදහුම් මට්ටම් වලදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනමක් ලබා ගැනීමට විගණකවරයා විසින් අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකළ යුතුය. කෙසේ වුවද හුදෙක් අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි වලින් පමණක්ම විගණන මතය පදනම් කරගැනීමට ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි නොසැපයෙයි. (අ.1-අ.5 ඡේද බලන්න)
- 6. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය යුතුය.
 - (අ) විගණකවරයාගේ විනිශ්චයට අනුව වංචාවන් සහ වැරදිම් හේතු කොටගත් අව ප්‍රකාශ වල අවදානම් හඳුනාගැනීම සඳහා සහාය විය හැකි අන්දමේ තොරතුරු සතුයැයි සිතිය හැකි කළමනාකාරිත්වයේ සහ අස්තිත්‍වයෙහි අනෙකුත් අය කෙරෙන් තොරතුරු විමසා බැලීම (අ.6 ඡේදය බලන්න)
 - (ආ) විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි (අ.7-අ.10 ඡේද බලන්න)
 - (ඇ) නිරීක්ෂණය සහ පරීක්ෂා කිරීම (අ.11 ඡේදය බලන්න)

- 7. විගණකවරයාගේ සේවාදායක පිලිගැනීම හෝ අඛණ්ඩ ක්‍රියාවලිය හෝ මගින් ලබාගත් තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීම කෙරෙහි අදාළ වන්නේද යන්න කෙරෙහි විගණකවරයා සැලකිලිමත් විය යුතුය.
- 8. කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු අස්තිත්වයෙහි වෙනත් කාර්යන් ඉටු කර ඇත්නම් ලබාගත් තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීමට අදාළ වන්නේද යන්න කෙරෙහි කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු සැලකිලිමත් විය යුතුය.
- 9. අස්තිත්වය සමග විගණකවරයාගේ පූර්ව අත්දැකීම් හරහා ලබාගත් තොරතුරු සහ පූර්ව විගණන වලදී ක්‍රියාත්මක කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වලින් ලබාගත් තොරතුරු ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට විගණකවරයා අදහස් කරන්නේ නම් පූර්ව විගණනයට පසුව ප්‍රවර්ධන විගණනයෙහි අදාළත්වයට බලපෑම් සිදු කෙරෙන වෙනස්වීම් සිදුවී ඇත්ද යන්න විගණකවරයා නිශ්චය කරගත යුතුය. (අ.12 - අ.13 ඡේද බලන්න)
- 10. අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ කෙරෙහි පවත්නා නැඹුරුවත්, අස්තිත්වයෙහි සත්‍ය කරුණු සහ තත්වයන්ට භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි ව්‍යවහාරකරණය කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු සහ අනෙකුත් කාර්යයේ නියුතු ප්‍රමුඛ සාමාජිකයින් විසින් සාකච්ඡා කළයුතුය. සාකච්ඡාවට සහභාගි නොවූ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ට කවර කරුණු සන්නිවේදනය කළයුතුද යන්න කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු විසින් නිශ්චය කළයුතුය. (අ.14 - අ.16 ඡේද බලන්න)

අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවධාන කරන අවබෝධය අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය

- 11. විගණක පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.
 - (අ) අදාළ කර්මාන්තය, නියාමනය අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ඇතුළත්ව අනෙකුත් බාහිර සාධක
 - (ආ) පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ව අස්තිත්වයෙහි ස්වභාවය
 - (I) එහි මෙහෙයුම් ;
 - (II) එහි හිමිකම සහ පාලන ව්‍යුහයන් ;
 - (III) අස්තිත්වය විසින් සිදුකරනු ලබන සහ සිදු කිරීමට සැලසුම් කළ ආයෝජන වර්ග, විශේෂිත අරමුණ අස්තිත්වයන්හි ආයෝජන ඇතුළත්ව, සහ
 - (IV) අස්තිත්වය ව්‍යුහගත කර ඇති ආකාරය සහ එය මූල්‍යකරණය කර ඇත්තේ කෙසේද යන්න
- ගනුදෙනු පත්තින්, ගිණුම් ශේෂ සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අපේක්ෂා කළහැකි හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව අවබෝධ කරගැනීමට මෙමගින් විගණකවරයාට හැකියාව ලැබෙයි. (අ.23-අ.27 ඡේද බලන්න)
- (ඇ) අස්තිත්වයෙහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ ව්‍යවහාරකරණය, ඒවාට කරන ලද වෙනස් කිරීම් වලට හේතුද ඇතුළත්ව, අස්තිත්වයෙහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති එහි ව්‍යාපාරයට යෝග්‍ය වන්නේද යන්නත් අදාළ කර්මාන්තයෙහි භාවිත කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ අකෘතිමය රාමුව සමග අනුකූල වන්නේද යන්නත් විගණකවරයා ඇගයීමට ලක් කළයුතුය. (28 ඡේදය බලන්න)
 - (ඈ) ප්‍රතිඵල විලසින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානාත්මකම මතු වීමට ඉඩ ඇති අස්තිත්වයෙහි අරමුණු සහ උපායමාර්ග සහ සම්බන්ධිත වන ව්‍යාපාරික අවදානම්.
 - (ඉ) අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය මැණීම සහ සමාලෝචනය (අ.36-අ.41 ඡේද බලන්න)

අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය

- 12. විගණනයට අදාළව අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳ අවබෝධයක් විගණකවරයා ලබාගත යුතුය. විගණනයට අදාළ වන පාලන බොහෝමයක් මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ විය හැකි වුවද මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ වන පාලන සියල්ලම විගණනයට අදාළ නොවේ. පාලනයක් තනිව හෝ අනෙකුත් පාලක හා සම්බන්ධී විගණනයට අදාළ වන්නේද යන්න විගණකවරයාගේ වෘත්තීය විනිශ්චයට සම්බන්ධ කරුණකි. (අ.42-අ.65 ඡේද බලන්න)

අදාල පාලන වල අවබෝධයෙහි ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය

13. විගණනයට අදාල අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීමේදී විගණක විසින් එම පාලන වල සැලසුම ඇගයීමට භාජනය කර අස්තියයෙහි පුද්ගලයින් කෙරෙන් විමසීම් කිරීමට අමතරව පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් ඒවා භාවිතයට යොදාගෙන ඇත්ද යන්න නිර්ණය කළයුතුය. (අ.66-අ.68 ඡේද බලන්න)

අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සංරචක

පාලන පරිසරය

14. පාලන පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධයක් විගණක ලබාගත යුතුය. මෙම අවබෝධය ලබාගැනීමේ කොටසක් වශයෙන් විගණක විසින් පහත සඳහන් දෑ ඇගයීමට භාජනය කළයුතුවේ.

- (අ) කළමනාකරණය විසින් පාලන කාර්යභාරය පවරී ඇති අයගේ අධීක්ෂණය සහිතව අවංකභාවය සහ සදාචාර සම්පන්න වර්යා රටාවන් තිබෙන සංස්කෘතියක් බිහිකර පවත්වාගෙන යනු ලබන අතර සහ
- (ආ) පාලන පරිසරයේ මූලිකාංගවල ශක්තින් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි අනෙකුත් සංරචක සඳහා උචිත පදනම සාමූහික ලෙස සැලසුම් කරන්නේද යන්න සහ එම අනෙකුත් සංරචක පාලන පරිසරයේ උෟනතා මගින් ක්ෂයවීමක් නොකෙරේදැයි බැලීම. (අ.69-අ.78 ඡේද බලන්න)

අස්තියයෙහි අවදානම් ඇගයීම් ක්‍රියාවලිය.

15. විගණක විසින්, අස්තියය සතුව පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව ක්‍රියාවලියක් පවත්වන්නේදැයි අවබෝධයක් ලද යුතුය.

- (අ) මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු වලට අදාලව ව්‍යාපාරික අවදානම් හඳුනාගැනීම.
- (ආ) අවදානම් වල වැදගත්කම ඇස්තමේන්තු කිරීම
- (ඇ) ඒවා සිදුවීමට ඇති හැකියාව තක්සේරු කිරීම සහ
- (ඈ) එම අවදානම් ඇමතීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග තීරණය කිරීම. (අ.79 ඡේදය බලන්න)

16. අස්තියය විසින් එවැනි ක්‍රියාවලියක් (මින් ඉදිරියට "අස්තියයෙහි අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය නමින් හඳුන්වනු ලබන) ස්ථාපනය කර ඇත්නම් විගණක විසින් එම ක්‍රියාවලියන් එහි ප්‍රතිඵලන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. කළමනාකාරිණය විසින් හඳුනාගැනීමට අසමත්වී ඇති අවප්‍රකාශන සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් විගණක විසින් හඳුනාගනු ලබන්නේ නම් අස්තියයෙහි අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය මගින් හඳුනාගත යුතුව තිබුණු ලෙස විගණක බලාපොරොත්තු වන අන්දමේ අභ්‍යන්තරික අවදානමක් එහි වේදැයි විගණක විසින් ඇගයිය යුතුය. එවැනි අවදානමක් පවත්නේ නම් යටෝක්ත ක්‍රියාවලිය එය හඳුනාගැනීමට අසමත් වූයේ කවර හේතුවක් නිසාද යන්න පිළිබඳව විගණක අවබෝධයක් ලබාගත යුතු අතර ක්‍රියා වලිය එහි ව්‍යාකාරිණයට යෝග්‍ය වන්නේද යන්න ඇගයීම හෝ අස්තියයෙහි අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියට අදාලවන අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි උෟනතාවයක් වේද යන්න නිශ්චය කිරීම විගණක විසින් සිදුකළ යුතුය.

17. අස්තියය විසින් එවැනි ක්‍රියා වලියක් ස්ථාපනය කර නොමැති නම් හෝ තත්කාර්ය ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණුවලට අදාල ව්‍යාපාරික අවදානම් හඳුනාගනු ලැබ ඇත්තේද යන්නත් ඒවා කවර ආකාරයකින් ආමන්ත්‍රණය කර ඇත්තේද යන්නත් පිළිබඳව විගණක කළමනාකාරිණය සමග සාකච්ඡා කළයුතුය. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ලේඛනගත ක්‍රියාවලියක් නොවීම තත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය වන්නේද යන්න ඇගයීම හෝ එයින් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලකිය යුතු උෟනතාවයක් නියෝජනය වන්නේද යන්න නිර්ණය කිරීමත් විගණක විසින් කළයුතුය. (අ.80 ඡේදය බලන්න)

සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලියන් ඇතුළත්ව මූල්‍ය වාර්තාකරණය සහ සන්නිවේදනයට අදාල තොරතුරු පද්ධතිය.

18. ව්‍යාපාරික ක්‍රම විධි ඇතුළත්ව මූල්‍ය වාර්තාකරණය සහ සන්නිවේදනයට අදාල තොරතුරු පද්ධතිය පිළිබඳ අවබෝධයක් පහත සඳහන් විෂය පථය ඇතුළුව විගණක ලබාගත යුතුය.

- (අ) අස්තියයෙහි මෙහෙයුම් වලදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වැදගත් වන ගණුදෙනු පන්තිය
- (ආ) ගණුදෙනු ආරම්භ කිරීම වාර්තා කිරීම, සකස් කිරීම, අවශ්‍ය පරිදි නිවැරදි කිරීම් සිදු කිරීම, පොදු ලෙජරයට මාරු කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වාර්තා කිරීම සිදු කෙරෙන තොරතුරු තාක්ෂණික (IT) සහ හස්ත ක්‍රමය දෙවර්ගයෙහිම ක්‍රියාපටිපාටි
- (ඇ) ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීම, ලේඛනගත කිරීම, සැකසීම සහ වාර්තා කිරීම සම්බන්ධයෙන් භාවිතා කරනු ලබන, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් සහායක තොරතුරු, නිශ්චිත ගිණුම් සහ සම්බන්ධිත ගිණුම් ලේඛන,

වැරදි තොරතුරු නිවැරදි කිරීම සහ තොරතුරු පොදු ලෙජරයට මාරු කරනු ලබන අන්දමද මීට ඇතුළත්ය. ලේඛන, හස්ත හෝ ඉලෙක්ට්‍රොනික යන ස්වරූපයෙන් කවර ආකාරයෙන් වුවද විය හැකිය.

- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වැදගත් වන ගනුදෙනු හැර සිද්ධීන් සහ තත්‍වයන් තොරතුරු පද්ධතිය විසින් ග්‍රහණය කරගන්නේ කෙසේද යන්න
- (ඉ) වැදගත් ගිණුම් ඇස්තමේන්තු සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව අස්තියයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමෙහිදී භාවිත කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය. සහ
- (ඊ) පුනරාවර්තන නොවන, අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු හෝ ගැලපුම් ලේඛනගත කිරීමට භාවිත කළ ප්‍රමිත නොවන ජරනල් සටහන්ද ඇතුළත්ව ජරනල් සටහන් ආවරණය කෙරෙන පාලනය. (අ.81-අ.85 ඡේද බලන්න)

19. පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ව අස්තියය විසින් මූල්‍ය වාර්තාකරණ භූමිකාව සහ වගකීම් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සම්බන්ධ වැදගත් කරුණු සන්නිවේදනය කරන අන්දම පිළිබඳව විගණක අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. (අ.86-අ.87 ඡේද බලන්න)

- (අ) පාලන කාර්යභාරය පැවරී ඇති අයවලුන් සහ කළමනාකාරිකය අතර සන්නිවේදන. සහ
- (ආ) නියාමන අධිකාරිය වැනි බාහිර පිරිස් සමග සන්නිවේදන

විගණනයට අදාළ පාලන ක්‍රියාකාරකම්

20. සැදහුම් මට්ටමෙහි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම් තක්සේරු කිරීමට සහ තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන අමතර විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමට අවශ්‍යවේයැයි විගණක තීරණය කරන විගණනයට අදාළ පාලන ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව විගණක අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. සෑම සැලකියයුතු අන්දමේ ගනුදෙනු පන්තියකට, ගිණුම් ශේෂයකට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කිරීමකට හෝ ඒවාට අදාළ සෑම සැදහුමකට අදාළ වන සියළුම පාලන සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබාගැනීම විගණනයකදී අවශ්‍ය නොකෙරෙයි. (අ.88-අ.94 ඡේද බලන්න)

21. අස්තියයෙහි පාලන ක්‍රියාකාරකම් අවබෝධ කරගැනීමෙහිදී තොරතුරු තාක්ෂණය කෙරෙන් පැනනගින අවදානම් වලට අස්තියවයට කෙසේ ප්‍රතිචාර දැක්වුවේද යන්න පිළිබඳව විගණක අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. (අ.95-අ.97 ඡේද බලන්න.)

පාලනයන් අධීක්ෂණය

22. අස්තියය මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහිදී යොදාගන්නා අභ්‍යන්තර පාලන, විගණනයට අදාළ එකී පාලන ක්‍රියාකාරකම්ද ඇතුළත්ව සහ එහි පාලන වල උග්‍රතාවයන් සම්බන්ධයෙන් පිළියම් කටයුතු කෙසේ ආරම්භ කරන්නේද යන්න පිළිබඳව වන ප්‍රමුඛ ක්‍රියාකාරකම් ගැන විගණකවරයා අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. (අ.98-අ.100 ඡේද බලන්න)

23. අස්තියය සතුව අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමයක්¹ වේ නම් අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමය විගණනයට අදාළ විය හැකිදැයි නිශ්චය කිරීම සඳහා විගණකවරයා පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.

- (අ) අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමයෙහි වගකීම් ස්වභාවය සහ අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමය අස්තියයෙහි සංවිධාන ව්‍යුහය සමග කෙසේ ගැලපෙන්නේද යන්න.
- (ආ) අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමය මගින් ඉටු කරනු ලබන හෝ ඉටුකිරීමට ඇති ක්‍රියාකාරකම් (අ.101-අ.103 ඡේද බලන්න)

24. අස්තියයෙහි අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් වල භාවිතා කරනු ලබන තොරතුරු වල ප්‍රභවයන් සහ තොරතුරු අපේක්ෂිත පරමාර්ථය සඳහා ප්‍රමාණවත් විශ්වසනීයභාවයෙන් යුක්තයේ කළමනාකාරිකය සලකනුයේ කවර පදනමක් මතද යන්න (අ.104 ඡේදය බලන්න) පිළිබඳව විගණකවරයා අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610 අභ්‍යන්තර විගණකගේ වැඩ භාවිතා කිරීම හි 7 (අ) ඡේදයෙහි "අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමය" නිර්වචනය කර ඇත්තේ "අස්තියයකට සේවාවක් වශයෙන් ප්‍රතිපාදනය කර හෝ ස්ථාපනය කරනු ලැබ ඇති ඇගයීම් ක්‍රියාකාරකමකි. අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සම්බන්ධතාවය සහ ප්‍රමාණාත්මකභාවය පරීක්ෂා කිරීම, ඇගයීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම, අනෙකුත් දෑ සමග එහි කාර්යභාරයට ඇතුළත්ය" යනුවෙනි.

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීම් සහ තක්සේරු කිරීම

25. අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම සඳහා පදනමක් වශයෙන් පහත සඳහන් මට්ටම් වලදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම විගණක විසින් හඳුනාගත යුතුය.

- (අ) මූල්‍ය වාර්තාකරණ මට්ටමක සහ (අ 105-අ 108 ඡේද බලන්න)
- (ආ) ගනුදෙනු පත්ති ගිණුම් ශේෂ සහ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා සැදුණු මට්ටමේදී (අ.109-අ.113 ඡේද බලන්න)

26. මෙම අරමුණ සඳහා විගණක

- (අ) අවදානම් වලට සම්බන්ධ අදාල පාලනයන් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ගනුදෙනු පත්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන්, හෙළිදරව් කිරීම් සැලකිල්ලට ගැනීම ඇතුළුව අස්තීත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම මගින් ක්‍රියාවලිය පුරාම වන අවධානම හඳුනාගැනීම. (අ.114-අ.115 ඡේද බලන්න)
- (ආ) හඳුනාගත් අවදානම් තක්සේරු කළයුතු අතර එම අවදානම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සමස්ත වශයෙන් ව්‍යාප්තවී බොහෝ සැදුණු කිරීම් කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කිරීමේ හැකියාවක් පවත්නේද යන්න ඇගයිය යුතුය.
- (ඇ) විගණක පරීක්ෂා කිරීමට අපේක්ෂා කරන අදාල පාලන සැලකිල්ලට ගෙන, සැදුණු මට්ටමේ දී වැරදිය හැකි දෑ වලට හඳුනාගත් අවදානම් සම්බන්ධිත කිරීම (අ.116-අ.118 ඡේද බලන්න)
- (ඈ) බහුවිධ අවප්‍රකාශන ඇතුළත්ව අවප්‍රකාශන පැවතීමේ හැකියාව සහ භව්‍ය අවප්‍රකාශය ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශයක් විය හැකි විශාලත්වයෙන් යුක්ත වන්නේද යන්න කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය යුතුය.

විශේෂ විගණන අවධානය අවශ්‍ය කෙරෙන අවදානම්

27. 25 වැනි ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහි කොටසක් ලෙස විගණකවරයාගේ විනිශ්චයට අනුව, හඳුනාගනු ලැබූ අවදානම් අතරින් කිසිවක් හෝ සැලකිය යුතු අවදානමක් වන්නේද යන්න විගණක නිර්ණය කළයුතුය. මෙම විනිශ්චයෙහිදී විගණක අවදානමට අදාල හඳුනාගත් පාලන වල බලපෑම් ඉවත් කළයුතුය.

28. කවර අවදානම් සැලකියයුතු අවදානම් වේද යන්න විනිශ්චය කිරීමෙහිදී විගණකවරයා අවම වශයෙන් පහත දැක්වෙන දෑ සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

- (අ) අවදානම වංචාවක අවදානමක්ද යන වග
- (ආ) අවදානම මෑත කාලීන ආර්ථික, ගිණුම්කරණ හෝ වෙනත් වර්ධන විකාශනයකට අදාල වන්නේද සහ ඒ හේතුවෙන් ඊට විශේෂ අවධානය යොමුවිය යුතුද යන්න
- (ඇ) ගනුදෙනු වල සංකීර්ණ භාවය
- (ඈ) අවදානම සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් සමග වූ සැලකියයුතු ගනුදෙනු හා බැඳී පවත්නේද යන්න
- (ඉ) අවදානමට සම්බන්ධිත මූල්‍ය තොරතුරු මිණුම් කිරීමෙහි විෂයානුබද්ධ භාවයෙහි මට්ටම, විශේෂයෙන්ම මිණුම් කිරීම් අවිනිශ්චිතාවය පුළුල් පරාසයක් ගන්නා මිණුම් කිරීම්; සහ
- (ඊ) අස්තීත්වයෙහි සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලින් බාහිර සැලකියයුතු ගනුදෙනු හෝ වෙනත් ආකාරයකින් අසාමාන්‍ය ලෙස පෙතියන ගනුදෙනු අවදානමට සම්බන්ධවී ඇත්ද යන්න. (අ119 - අ123 ඡේද බලන්න)

29. සැලකිය යුතු අවදානමක් පවතින බව විගණක නිර්ණය කරන්නේ නම් විගණකවරයා එම අවදානමට අදාල පාලන ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත්ව අස්තීත්වයෙහි පාලන ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.(ආ 124 -ආ 126 ඡේද බලන්න)

තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි මගින් පමණක් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සපයනු නොලබන අවදානම්

30. තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි වලින් පමණක් ඇතැම් අවදානම් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි බව හෝ ප්‍රායෝගික නොවන බව විගණක විසින් විනිශ්චය කරනු විය හැකිය. එවැනි අවදානම් හස්ත මැදිහත්වීම අල්ප වන හෝ හස්ත මැදිහත්වීමක් නොමැති ස්වභාවය ගන්නා ඉහළ ස්වයංක්‍රීය ක්‍රියාවලි වලට අවකාශ සලසා ඇති සැලකියයුතු වර්ගානුගත ගනුදෙනු කාණ්ඩ හෝ ගිණුම් ශේෂ වල වැරදි හෝ අසම්පූර්ණ සටහන් වීම් වලට අදාල විය හැකියි. එවැනි අවස්ථා වලදී එබඳු අවදානම් කෙරෙහි වන අස්තීත්වයෙහි පාලන විගණනයට අදාල වන අතර විගණකවරයා ඒ පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගතයුතු වෙයි. (අ.127-අ129 ඡේද බලන්න)

අවදානම් තක්සේරු කිරීම සංශෝධනය කිරීම

31. සැදහුම් මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව විගණනය අතරවාරයෙහිදී අමතර විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සමග වෙනස් විය හැකිය. විගණකවරයා විසින් වඩාදුරට විගණන පටිපාටි ඉටුකිරීම මගින් විගණන සාක්ෂි ලබාගන්නා තත්වයන්හිදී හෝ නව තොරතුරු ලබාගන්නේ නම්, මේ දෙකින් එකක් විගණක මූලික අවස්ථාවෙහිදී තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනම් කරගත් විගණන සාක්ෂි සමග අසන්නතික නොවන විට විගණක විසින් තක්සේරු කිරීම සංශෝධනය කර ඉදිරියට සැලසුම් කර ඇති විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඊට අනුකූලව වෙනස් කළයුතුය. (130 ඡේදය බලන්න)

ලේඛනගත කිරීම

32. විගණකවරයා විසින් විගණන ප්‍රලේඛන වල පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් කළයුතුය².

- (අ) 10 වැනි ඡේදයට අනුව කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම අතර සිදුවූ සාකච්ඡා සහ එළඹගත් වැදගත් තීරණ
- (ආ) අස්තිත්‍වය සහ එහි පරිසරය ගැන 11 වැනි ඡේදයෙහි නියම කර ඇති ඇති එක් එක් පැතිකඩ සම්බන්ධයෙන් සහ 14-24 ඡේදවල නියම කර දක්වා ඇති එක් එක් අභ්‍යන්තර පාලන සංරචක සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් අවබෝධයෙහි ප්‍රමුඛ මූලිකාංග; සංරචක අවබෝධය ලබාගත් තොරතුරු වල ප්‍රභවය සහ ඉටුකරන ලද අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියා පටිපාටි.
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහිදී සහ සැදහුම් මට්ටමෙහිදී 25 වැනි ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි හඳුනාගත් සහ තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම්; සහ
- (ඈ) 27-30 ඡේද වල අවශ්‍යතාවයන්හි ප්‍රතිඵල ලෙස විගණකවරයා විසින් අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලද හඳුනාගත් අවදානම් සහ සම්බන්ධිත පාලන (අ.131-අ.134 ඡේද බලන්න)

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දැවල්

අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම් (5 ඡේදය බලන්න)

අ1 අස්තිත්‍වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළත්ව (මින් ඉදිරියට "අස්තිත්‍වය අවබෝධකර ගැනීම" යනුවෙන් සඳහන් වන) අස්තිත්‍වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම විගණනය පුරාම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන, තොරතුරු එක්රැස් කිරීමෙන් යාවත්කාලීන කිරීමේ සහ විශ්ලේෂණය කිරීමේත් ගතික ක්‍රියාවලියකි. අවබෝධය මගින් විගණක විගණනය පුරාම, විගණනය සැලසුම් කරන සහ වෘත්තීය විනිශ්චය භාවිතා කරන අන්දමට අදාලවන නිර්දේශ රාමුවක් ස්ථාපනය කරනු ලබයි. උදාහරණ වශයෙන්

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීම.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320³ අනුව ප්‍රමාණාත්මක භාවය නිර්ණය කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීමෙහි සහ ව්‍යවහාරකරණයේ උචිතභාවය, මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෙළිදරව් කිරීම් වල ප්‍රමාණවත් බව සලකා බැලීම;
- විශේෂ විගණන අවධානයක් අවශ්‍ය කෙරුණු හඳුනාගැනීම් අවශ්‍ය විය හැකිය, උදාහරණ ලෙස සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු, අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයෙහි භාවිතයේ යෝග්‍යතාවය හෝ ගිණුදෙනු වල ව්‍යාපාරික අරමුණු සලකා බැලීම.
- විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ඉටු කිරීමේදී භාවිතය සඳහා අපේක්ෂා වර්ධනය කිරීම
- ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට අමතර වන විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම හා ඉටු කිරීම ඇතුළුව තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සහ

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ගණන ප්‍රලේඛණ " 8-11 ඡේද සහ අ 6 ඡේදය

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 "විගණනයක් සැලසුම් කිරීමෙහිදී සහ ඉටු කිරීමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක භාවය"

- උපකල්පන වල යෝග්‍යතාවය සහ කළමනාකාරිත්වයෙහි වාචික සහ ලිඛිත නියෝජිතයන්ගෙන් වැනි ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණාත්මක බව සහ උචිත බව ඇගයීම.

අ2. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම් මගින් ලබාගත් තොරතුරු විගණකවරයා විසින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම් තක්සේරු කිරීම තහවුරු කරන විගණන සාක්ෂි ලෙස භාවිතා කරනු විය හැකිය. ඊට අමතරව විගණකවරයා විසින් ගනුදෙනු පන්තිවල, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සහ සම්බන්ධිත සැදහුම් සහ පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳවද විගණන සාක්ෂි, එම ක්‍රියාපටිපාටි තහවුරු පටිපාටි හෝ පාලන පරීක්ෂා වශයෙන් විශේෂිතව සැලසුම් කර නොමැති වුවද, විගණකවරයා විසින් ලබාගනු විය හැකිය. අවදානම් තක්සේරු පටිපාටියට සමගාමීව තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි හෝ පාලන පරීක්ෂා ක්‍රියාත්මක කිරීමටද, එසේ කිරීම කාර්යක්‍ෂම වන බැවින් විගණකවරයා විසින් තෝරා ගනු ලැබිය හැකිය.

අ3 අවශ්‍ය කරන අවබෝධයෙහි ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීම සඳහා විගණකවරයා වෘත්තීය විනිශ්චය උපයෝගී කරගනියි. විගණකගේ ප්‍රාථමික සැලකිලිමත් වීම වනුයේ ලබාගෙන ඇති අවබෝධය මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි සඳහන් අරමුණු සපුරාගැනීමට ප්‍රමාණවත් වන්නේද යන්න කෙරෙහිය. විගණකවරයාට අවශ්‍ය කෙරෙන සමස්ථ අවබෝධයෙහි ගැඹුර අස්තීත්වය කළමනාකරණය සඳහා කළමනාකාරිත්වය සතු අවබෝධය තරම් ගැඹුරු නොවෙයි.

අ4. වැරදීම් හේතුකොටගත් අවදානම් සහ වංචා හේතු කොට ගත් අවදානම් යන දෙවර්ගයම තක්සේරු කළයුතු අවදානම් වලට ඇතුළත් වන අතර ඒ දෙවර්ගය ම මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි ආවරණය වෙයි. කෙසේ වුවද වංචාව කෙරෙහි වඩාත් සැලකිලිමත් විය යුතු වනුයේ වංචාවන් හේතුකොට ගන්නා ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීමට භාවිතා කෙරෙන තොරතුරු ලබාගැනීමට අදාළ වන අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි සහ සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව වැඩිමනත් අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240⁴ අන්තර්ගතය.

අ5. අස්තීත්වය පිළිබඳ අවශ්‍ය කෙරෙන අවබෝධය ලබාගැනීමේදී 6 වැනි ඡේදයෙහි විස්තර කෙරෙන අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටි සියල්ල ඉටු කිරීම විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන නමුත් (11-24 ඡේද බලන්න) එම අවබෝධය ලබාගැනීමේ එක් එක් පැතිකඩ සම්බන්ධයෙන් ඒ සියල්ල විගණක ඉටු කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරෙයි. වෙනත් ක්‍රියාපටිපාටියකින් ලබාගත හැකි තොරතුරු ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සඳහා ආධාර වන විට එවැනි ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරනු විය හැකිය. එවැනි ක්‍රියාපටිපාටි වලට පහත සඳහන් උදාහරණ ඇතුළත් ය.

- වානිජ සහ ආර්ථික සඟරා, විශ්ලේශකවරුන්ගේ, බැංකුවල, හෝ වර්ගීකරණ ආයතන හෝ නියාමන හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබා ගත් තොරතුරු සමාලෝචනය කිරීම.
- අස්තීත්වයෙහි බාහිර නීති උපදේශකවරුන්ගෙන් හෝ අස්තීත්වය සේවය ලබාගන්නා තක්සේරු විශේෂඥයින් කෙරෙන් විමසීම් කිරීම.

අස්තීත්වයෙහි කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ අස්තීත්වයෙහි වෙනත් අයගෙන් විමසීම් කිරීම.(6 අ ඡේදය බලන්න)

අ6. විගණකවරයා ලබාගන්නා තොරතුරු වලින් සෑහෙන කොටසක් කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ වගකීම දරන්නවුන් කෙරෙන් විගණකගේ විමසීම් කිරීම මගින් ලබාගනියි. එසේම සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීමෙහි තොරතුරු හෝ අවදානම් හඳුනාගැනීමේ වෙනත් ආකාරවල සාපේක්‍ෂ වැදගත්කම පිළිබඳ අදහසින් අස්තීත්වයෙහි අනෙකුත් අයගෙන් හෝ අනෙකුත් බලතල මට්ටම් වල සේවකයින් කෙරෙන් විමසීම් කිරීම හරහාද විගණකවරයා ලබාගනියි. උදාහරණයක් වශයෙන්.

- පාලන කාර්යභාරය දරන්නන්ට යොමු කෙරෙන විමසීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනු ලබන පරිසරය අවබෝධකර ගැනීමට විගණකවරයාට උපකාරීවෙයි.
- අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යමණ්ඩලයට යොමු කෙරෙන විමසීම් මගින් අස්තීත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලසුම් කිරීම සහ සඵලදායීත්වයට අදාළව වර්ෂය තුළ ක්‍රියාත්මක කරන ලද අභ්‍යන්තර විගණන පටිපාටිත් එකී පටිපාටි වල සොයාගැනීම් වලට කළමනාකාරිත්වය සතුටුදායක අයුරින් ප්‍රතිචාර දක්වා ඇත්තේද යන්නත් පිළිබඳව තොරතුරු සපයාගත හැකි වෙයි.
- සංකීර්ණ හෝ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීම, සැකසීම, හෝ ලේඛනගත කිරීම සම්බන්ධ සේවකයින්ගෙන් විමසීම් කිරීම එක්තරා ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීමෙහි සහ භාවිතා කිරීමෙහි උචිතභාවය ඇගයීමට විගණකට උපකාරී විය හැකිය.

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී වංචාවට සම්බන්ධ වන විගණකවරයාගේ වගකීම "12-24" ඡේද

- අස්තිත්‍වයෙහි සේවක මණ්ඩලයට අයත් නීති උපදේශකවරුන්ට යොමු කෙරෙන විමසීම් මගින් නඩුහඬ, නීති රෙගුලාසි අනුගමනය කිරීම, අස්තිත්‍වයට බලපෑම් කෙරෙන වංචා සහ වංචනික ලෙස සැකකරනු ලබන සිදුවීම්, ප්‍රතිඥාභාර, අලෙවියෙන් පසු බැඳීම්, ව්‍යාපාරික හවුල්කරුවන් සමඟ (බද්ධ ව්‍යාපාර වැනි) විධිවිධාන සහ ගිවිසුම් වගන්ති වල අර්ථ වැනි කරුණු ලබාගත හැකිය.
- අලෙවිකරණ හෝ වෙළඳ කාර්ය මණ්ඩලයට යොමු කෙරෙන විමසීම් මගින් අස්තිත්‍වයෙහි අලෙවිකරණ මූල්‍යමය වෙනස්වීම්, විකුණුම් නැඹුරුතා හෝ එහි ගණුදෙනුකරුවන් සමඟ ඇති ගිවිසුම් ගත කටයුතු පිළිබඳ අවබෝධය සැපයෙයි.

විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි (6 (අා) ඡේදය බලන්න)

අ7. අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි වශයෙන් විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීමටත් ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් පදනමක් සකස් කරගැනීම සඳහා විගණක නොදත් එහෙත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ තක්සේරු කිරීමෙහිදී උපකාරී විය හැකි අස්තිත්‍වයෙහි පැතිකඩවල් හඳුනාගැනෙනු විය හැකිය. අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටි වශයෙන් ඉටු කෙරෙන විශ්ලේෂණ ක්‍රියාපටිපාටි වලට මූල්‍යමය සහ මූල්‍යමය නොවන දේශාකාරයෙහිම තොරතුරු ඇතුළත්විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස විකුණුම් සහ විකුණුම්කරන භූමියෙහි වර්ග අඩි ප්‍රමාණය හෝ විකුණුම් කළ භාණ්ඩ පරිමාව අතර සම්බන්ධතාවය

අ8. අසාමාන්‍ය සිදුවීම් හෝ ගනුදෙනු, විගණනය කෙරෙහි බලපෑමක් සිදු කෙරෙන අන්දමේ ඇඟවීම කෙරෙන වටිනාකම්, අනුපාත සහ පැවැත්ම හඳුනාගැනීම සඳහා විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි උපකාරීවිය හැකිය. හඳුනාගනු ලබන අසාමාන්‍ය හෝ අනපේක්ෂිත සම්බන්ධතා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම් විශේෂයෙන් වංචාවන් හේතුකොටගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී විගණකවරයාට සහාය විය හැකිය.

අ9. කෙසේ වුවද ඉහල මට්ටමක සමාහරණය වූ දත්තයන් එවැනි විශ්ලේෂණ පටිපාටියකදී භාවිත කරන ලද නම් (අවදානම් ඇගයීමේ පටිපාටි වශයෙන් විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ඉටු කරනු ලබන විට සිදුවන පරිදි) එවැනි විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි වල ප්‍රතිඵල මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයක් තිබිය හැකිද යන්න පිළිබඳව පුළුල් මූලික ඇඟවීමක් සපයනු ලබයි. ඒ අනුව, එවැනි අවස්ථාවලදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීමේදී එක්රැස් කරගෙන ඇති තොරතුරු එකී විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි වල ප්‍රතිඵලද සමඟ සැලකිල්ලට ගැනීම විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටියෙහි ප්‍රතිඵල අවබෝධ කරගැනීමටත්, ඇගයීමටත් විගණකවරයාට උපකාරී විය හැකිය.

කුඩා පරිමාණ අස්තිත්‍වයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත වන සැලකිය යුතු කරුණු

අ10. විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි අරමුණු සඳහා උපයෝගී කරගත හැකි අතුරු හෝ මාසික මූල්‍ය තොරතුරු ඇතැම් වඩාත් කුඩා අස්තිත්‍වයන් හි නොතිබිය හැකිය. මෙවැනි තත්වයන් යටතේ විගණනය සැලසුම් කිරීම අරමුණු කරගත් සීමිත විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමට හෝ විමසා බැලීමෙන් තොරතුරු සමහරක් ලබාගැනීමටත් විගණකවරයාට හැකියාව තිබිය හැකි නමුත් අස්තිත්‍වයෙහි මෑත කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙටුම්පතක් ලබාගත හැකි විට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීමට විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමට විගණකවරයාට අවශ්‍ය විය හැකිය.

නිරීක්ෂණය සහ පරීක්ෂා කිරීම (6 (අඃ) ඡේදය බලන්න)

අ11. නිරීක්ෂණයට සහ පරීක්ෂණයට කළමනාකරණයේ සහ අනෙකුත් අයගේ විමසීම් වලට සහාය විය හැකි වන අතර අස්තිත්‍වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ තොරතුරු සැපයිය හැකි වේ. එවැනි විගණන පටිපාටි වලදී උදාහරණ ලෙස ඇතුළත් වන්නේ පහත දැක්වෙන නිරීක්ෂණ සහ පරීක්ෂා කිරීම් ඇතුළත් ය.

- අස්තිත්‍වයෙහි මෙහෙයුම්
- ලියකියවිලි (ව්‍යාපාර සැලසුම් සහ උපායමාර්ග වැනි), ලේඛන සහ අභ්‍යන්තර පාලන අත්පොත්.
- කළමනාකාරිත්‍වය විසින් පිළියෙල කරන ලද (ඉන්ෆ්ලැෂන්) පාලන වාර්තා සහ අතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වැනි) සහ පාලන බලතල ඇත්තවුන් විසින් පිළියෙල කළ (අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල රැස්වීම් සටහන් වැනි) වාර්තා
- අස්තිත්‍වයෙහි පරිශ්‍ර සහ පිරිසහ පහසුකම්

පෙර කාලපරිච්ඡේද වල ලබාගත් තොරතුරු (9 ඡේදය බලන්න)

අ12. අස්තිත්‍වය සමග විගණකගේ පෙරවූ අත්දැකීම් සහ කලින් විගණන වලදී ඉටු කළ විගණන පටිපාටි මගින් පහත දැක්වෙන ආකාරයේ කරුණු පිළිබඳව තොරතුරු විගණකවරයාට සැපයෙනු විය හැකිය;

- අතීත අවප්‍රකාශ සහ එම අව ප්‍රකාශ කාලීන පදනමක් අනුව නිවැරදි කරන ලද්දේද යන වග
- අස්තිත්‍වයෙහි සහ එහි පරිසරයේ ස්වභාවය සහ (අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි ඌනතාවයන්ද ඇතුළත්ව) අස්තිත්‍වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය.
- පෙර ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදයෙහි පටන් අස්තිත්‍වය සහ එහි මෙහෙයුම් භාජනය වී තිබිය හැකි අව ප්‍රකාශ වල ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට අස්තිත්‍වය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගැනීමට විගණකවරයාට උපකාරී විය හැකි සැලකිය යුතු වෙනස්වීම්.

අ13. පෙර කාලපරිච්ඡේදවලදී ලබාගත් තොරතුරු ප්‍රවර්ධන විගණනය සඳහා භාවිතා කිරීමට විගණක අදහස් කරන්නේ නම් එම තොරතුරු වල අදාලත්වය තවදුරටත් පවත්නේද යන්න නිර්ණය කිරීම විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

ඇතැම් වෙනස්වීම් වල, උදාහරණයක් ලෙස පාලන පරිසරයේ වෙනස්වීම් පසුගිය වර්ෂයෙහි ලබාගත් තොරතුරු කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකළ හැකිවීම ඊට හේතුවය. එවැනි තොරතුරු වල අදාලත්වය කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කළ හැකි අන්දමේ වෙනස්වීම් සිදුවී ඇත්ද යන්න නිශ්චය කිරීම සඳහා විගණකවරයා විමසීම් සිදුකිරීම සහ අදාල ක්‍රියා පද්ධති ඔස්සේ ගමන් කිරීම වැනි වෙනත් විගණක පටිපාටි විගණකවරයා විසින් යොදා ගනු විය හැකිය.

කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡා (10 ඡේදය බලන්න)

අ14. අස්තිත්‍වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලට නැඹුරු වීමට ඇති ඉඩකඩ සම්බන්ධයෙන් කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් අතර සාකච්ඡා කිරීම මගින්;

- කාර්යයේ නියුතු හවුල්කරු ඇතුළත්ව කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමෙහි වැඩි අත්දැකීම් ඇති සාමාජිකයින්ට අස්තිත්‍වය පිළිබඳව ඔවුන්ගේ දැනුම මත පදනම්ව ඔවුන්ගේ ඇතුළු නුවණ හුවමාරු කර ගැනීමේ අවස්ථාවක් සලසනු ලබයි.
- අස්තිත්‍වයට බලපෑම් විය හැකි ව්‍යාපාරික අවදානම් පිළිබඳවත්, වංචාවන් හෝ වැරදිම් හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලට නැඹුරු විය හැක්කේ කවර අවස්ථාවලදී කිනම් ආකාරයකින්ද යන්න පිළිබඳවත් තොරතුරු හුවමාරු කරගැනීමට කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ට ඉඩ සැලසෙයි.
- පැවරුම් කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ට ඔවුන්ට විශේෂිතව නියමිත ක්ෂේත්‍රයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ පැවතීමේ හැකියාව සම්බන්ධව වැඩි අවබෝධයක් ලබාගැනීමට සහය වන අතර ඔවුන් විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල ඉදිරි විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය ඇතුළත්ව විගණනයෙහි අනෙකුත් අංශ කෙරෙහි බලපානු ඇති අන්දම අවබෝධකර ගැනීමටද ඔවුන්ට උපකාරී වෙයි.
- ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම තක්සේරු කිරීමෙහිදී හෝ එකී අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීමේ විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී බලපෑම් සිදුකළ හැකි වන, විගණනයෙහිදී ලබාගත් නව තොරතුරු සන්නිවේදනය කිරීම සඳහා පැවරුම් කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ට පදනමක් සකස් කරනු ලබයි.

වංචා සහගත⁵ අවදානම් පිළිබඳව කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡා සඳහා වැඩිමනත් අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240න් සලසනු ලබයි.

අ15. එක් තනි සාකච්ඡාවකට කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමෙහි සියලුම සාමාජිකයින් ඇතුළත් කිරීමට අවශ්‍ය නොවන අතර (උදාහරණයක් ලෙස බහු ස්ථානීය විගණනයක් වැනි) සාකච්ඡාවෙහිදී එළඹුණු නිගමන පිළිබඳව කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමෙහි සියළුම සාමාජිකයින් දැනුවත් කිරීමද අවශ්‍ය නොවේ. කාර්යභාරයේ නියුතු හවුල්කරු විසින් කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමෙහි ප්‍රමුඛ සාමාජිකයින් සමග, උචිත යැයි සැලකෙන්නේ නම් විශේෂඥයින් සහ සංරචකයන් විගණන සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුත්තන්ද ඇතුළත්ව, කරුණු සාකච්ඡා කරමින් අනෙකුත් අය සමග සාකච්ඡා සඳහා බලය පවරමින් කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායම සමග පැවැත්විය යුතු සන්නිවේදනයෙහි ප්‍රමාණය කෙරෙහි සැලකිලිමත්ව සාකච්ඡා පවත්වනු විය හැකිය. කාර්ය භාරයේ නියුතු කළමනාකරුගේ එකඟතාවය සහිත සන්නිවේදන සැලැස්මක් ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 15 වැනි ඡේදය බලන්න.

කුඩා අස්තිත්වයන් සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු කරුණු

අ16. බොහෝ කුඩා පරිමාන විගණන සියල්ලම සිදු කෙරෙනුයේ (තනි වෘත්තීයයකු විය හැකි) කාර්යභාරයේ නියුතු හවුල්කරු විසිනි. එවැනි තත්වයන්හිදී විගණනය පුද්ගලිකව සැලසුම් කිරීම මෙහෙයවා ඇති කාර්ය භාරයේ නියුතු හවුල්කරුට අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වංචා හෝ වැරදිම් හේතුකොටගත් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ කෙරෙත් සැලකිලිමත් වීමේ වගකීම පැවරෙයි.

අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවශ්‍ය කෙරෙන අවබෝධය අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය

කර්මාන්තමය, නියාමන සහ අනෙකුත් බාහිර සාධක (11.(අ) ඡේදය බලන්න)

කර්මාන්තමය සාධක

අ17. තරගකාරී වාතාවරණය, සැපයුම්කරුවන් සහ ගනුදෙනුකරුවන් සමග සම්බන්ධතා සහ තාක්ෂණික දියුණුව වැනි කර්මාන්තමය තත්වයන් කර්මාන්තමය සාධක වලට ඇතුළත්ය. විගණකවරයා සැලකිලිමත් වන කරුණු වලට පහත සඳහන් උදාහරණ ඇතුළත් විය හැකිය.

- ඉල්ලුමද ඇතුළත්ව වෙළෙඳපොල සහ තරගකාරීත්වය, ධාරිතාව සහ මිල තරගකාරීත්වය
- වක්‍රීය හෝ වරානු කළ ක්‍රියාකාරකම්
- අස්තිත්වයේ නිෂ්පාදිතයන්ට අදාල වන නිෂ්පාදන තාක්ෂණය
- බලශක්ති සැපයුම සහ පිරිවැය.

අ18 අස්තිත්වය ක්‍රියාත්මක වන කර්මාන්තය තුළ ව්‍යාපාරයෙහි ස්වභාවය හෝ රෙගුලාසි මට්ටම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ සම්බන්ධ විශේෂිත අවදානම් පැනනැගිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස දිගුකාලීන කොන්ත්‍රාත්තු වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ පැන නැගීමට හේතු කාරක වන සැලකියයුතු ආදායම් ඇස්තමේන්තු පැවතිය හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී ඊට අදාල ප්‍රමාණවත් දැණුම සහ අත්දැකීම් ඇති සාමාජිකයින් කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමට ඇතුළත්වීම වැදගත්ය⁶

නියාමන සාධක

අ19. අදාල නියාමන සාධකවලට නියාමන වාතාවරණය ඇතුළත්වෙයි. නියාමන වටපිටාව මගින් ආවරණය කරනු ලබන වෙනත් කරුණුද සමග අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව සහ නෛතික හා දේශපාලන පරිසරය ඇතුළත්ය. විගණකවරයා සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ කර්මාන්තයට නිශ්චිත පරිචයන්
- නියාමනය කරන ලද කර්මාන්තයක් උදෙසා වන නියාමන රාමුව
- සෘජු අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත්ව අස්තිත්වයෙහි මෙහෙයුම් කෙරෙහි සැලකියයුතු ලෙස බලපෑම් සිදුකරන ව්‍යවස්ථාමය සහ රෙගුලාසි
- බඳුකරණය (සංස්ථාපිත බදු සහ වෙනත්)
- අස්තිත්වයෙහි තත්කාලීන ව්‍යාපාරික ක්‍රියා මෙහෙයවීම කෙරෙහි බලපෑම් කරන, විදේශ විනිමය පාලනය ඇතුළත්ව මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති, රාජ්‍ය මුදල්, මූල්‍යමය දිරිගැන්වීම් (උදාහරණ වශයෙන් රජයේ ආධාර වැඩසටහන්) තීරුබදු හෝ වානිජ්‍ය සීමාකිරීම් ප්‍රතිපත්ති වැනි රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති
- කර්මාන්තය, අස්තිත්වයෙහි ව්‍යාපාරයන් කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකෙරෙන පාරිසරික අවශ්‍යතාවයන්

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 “මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා වන තත්වය පාලනය” 14 ඡේදය

අ20. අස්තියාවයට සහ එය ක්‍රියාත්මක වන කර්මාන්තයට හෝ අංශයට අදාළ වන උපයෝගී නෛතික සහ නියාමන ආකෘතියට රාමුවට අදාළ ඇතැම් නිශ්චිත අවශ්‍යතා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250 ඇතුළත්ය. ⁷

රාජ්‍ය අංශයෙහි අස්තියාවයට විශේෂිතව සැලකිලිමත් වීම

අ21. රාජ්‍ය අංශයේ අස්තියාවයන්හි විගණනයෙහිදී නීතිය, රෙගුලාසි වෙනත් අධිකාරී අස්තියාවයෙහි මෙහෙයුම් කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකරයි. අස්තියාවය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමෙහිදී එවැනි මූලිකාංග සලකා බැලීම අවශ්‍ය කෙරේ

වෙනත් බාහිර සාධක

අ22. විගණකගේ සැලකිල්ලට යොමු විය යුතු අනෙකුත් බාහිර සාධක පිළිබඳ උදාහරණ වලට සමාන්‍ය ආර්ථික තත්‍වයන්, පොලී අනුපාත සහ මූල්‍යකරණය ලබාගත හැකි බව සහ උද්ධමනය හෝ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රත්‍යාගණනය ඇතුළත්ය.

අස්තියාවයෙහි ස්වභාවය (11 (ආ) ඡේදය බලන්න)

අ23. අස්තියාවයක ස්වභාවය පිළිබඳ අවබෝධය මගින් විගණකවරයාට අවබෝධ කරගත හැකි කරුණු වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- අස්තියාවයට සංකීර්ණ ව්‍යුහයක්, උදාහරණ වශයෙන් විවිධ ස්ථාන වල පරිපාලිත හෝ වෙනත් සංරචක, ඇත්තේද යන්න. සංකීර්ණ ව්‍යුහ මගින් බෝහෝ විට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ පැන නැගීමට හේතු කාරක විය හැකි මතභේදයට පාදකවන කරුණු හඳුන්වාදෙනු ලබයි. එවැනි කරුණු වලට කීර්තිනාමය, බද්ධ ව්‍යාපාර, ආයෝජන හෝ විශේෂිත පරමාර්ථ සඳහා වන අස්තියාවයන් උචිතවන ගිණුම්කරණය කර ඇත්ද යන්න ඊට ඇතුළත් විය හැකිය.
- හිමිකම, සහ හිමිකරුවන් සහ වෙනත් පුද්ගලයින් හෝ අස්තියාවයන් අතර සම්බන්ධතා, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග ගනුදෙනු යථාපරිදි හඳුනාගනු ලැබ සහ ගිණුම්ගත කරනු ලැබ ඇත්ද යන්න නිර්ණය කිරීමෙහිදී මෙම අවබෝධය උපකාරීවෙයි. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධයෙන් අදාළ වන සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු වල අවශ්‍යතාවය ස්ථාපනය කිරීමත් මාර්ගෝපදේශ සැපයීමත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550 ⁸ මගින් සිදුකෙරෙයි.

අ24. අස්තියාවයෙහි ස්වභාවය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීමේදී විගණකවරයා සැලකිලිමත් වන කරුණු සම්බන්ධ උදාහරණ වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- පහත දක්වා ඇති අන්දමේ ව්‍යාපාරික මෙහෙයුම්
 - අන්තර්ජාල විකුණුම් සහ අලෙවිකරණ ක්‍රියාකාරකම් වැනි විද්‍යුත් වාණිජමය සහභාගිත්වය ඇතුළුව ආදායම් ප්‍රභවය නිශ්පාදන හෝ සේවා සහ වෙළඳපල වල ස්වභාවය.
 - මෙහෙයුම් හසුරුවන ආකාරය (උදාහරණ වශයෙන් නිෂ්පාදනයේ ක්‍රම සහ පියවර, හෝ පාරිසරික අවදානම් වලට නිරාවරණය වූ ක්‍රියාකාරකම් වැනි)
 - සන්ධාන, බද්ධ ව්‍යාපාර, සහ ක්‍රියාකාරකම් බාහිරකරණ
 - භූගෝලීය බෙදීයාම් සහ කර්මාන්ත කණ්ඩනය
 - නිෂ්පාදන පහසුකම්, ගුදම්, සහ කාර්යාල වල පිහිටීම සහ තොගවල ප්‍රමාණයන් සහ පිහිටීම
 - ප්‍රමුඛ ගනුදෙනුකරුවන් සහ වැදගත් සැපයුම්කරුවන්, රැකියා වැඩ පිළිවෙළ (වෘත්තීය සමීනි සමග ගිවිසුම් පැවතීම, විශ්‍රාම වැටුප් සහ වෙනත් පශ්චාත් සේවා ප්‍රතිලාභ කොටස් විකල්ප හෝ දිරිගැන්වීම් ප්‍රසාද දීමනා වැඩ පිළිවෙළ සහ රැකියාවෙහි යෙදවීම පිළිබඳව අදාළ වන රජයේ රෙගුලාසි ඇතුළත්ව)
 - පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් සහ වියදම්
 - සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග ගනුදෙනු
- පහත දැක්වෙන අන්දමේ ආයෝජන සහ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්
 - සැලසුම් කළ හෝ මෑතදී සිදු කරන ලද අත්පත්කර ගැනීම් හෝ නිදහස් කිරීම

7 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 250 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී නීති සහ රෙගුලාසි කෙරෙහි සැලකිලිමත් වීම" 12 වැනි ඡේදය
8 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550 සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව"

අස්තිත්‍වයෙහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ ව්‍යවහාරකරණය. (11 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ28. අස්තිත්‍වයෙහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ ව්‍යවහාරකරණය පිළිබඳ අවබෝධය මගින් පහත දැක්වෙන කරුණු ආවරණය කරනු ලබයි.

- සැලකිය යුතු සහ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු ගිණුම්ගත කිරීමේදී අස්තිත්‍වය භාවිතා කරන ක්‍රම
- විශ්වාසය තැබිය හැකි හෝ එකඟතාවයන් නොපවත්නා මතභේදයකට තුඩුදෙන හෝ නැගීගෙන එන ක්ෂේත්‍රයන්හි සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල බලපෑම
- අස්තිත්‍වයෙහි ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල වෙනස්වීම්
- අස්තිත්‍වයට අළුත් දේ විය හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත සහ නීති රෙගුලාසි සහ එම අවශ්‍යතා අස්තිත්‍වය විසින් පිළිපදිනු ලබන්නේ කවර අවස්ථාවල කිනම් ආකාරයෙන්ද යන්න

අරමුණු සහ ක්‍රමෝපාය සහ අදාල ව්‍යාපාරික අවදානම් (11 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ29. කර්මාන්ත, නියාමන සහ අනෙකුත් අභ්‍යන්තර සහ බාහිර සාධක වලට සම්බන්ධවන අයුරින් අස්තිත්‍වය එහි ව්‍යාපාරය මෙහෙයවයි. මෙම සාධක වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අස්තිත්‍වයෙහි කළමනාකාරිත්‍වය හෝ පාලන කාර්යභාරය දරණ අය අස්තිත්‍වයෙහි සමස්ත සැලසුම් සඳහා වන අරමුණු නිර්වචනය කරති. උපායමාර්ග යනු අස්තිත්‍වයට එහි අරමුණු සපුරා ගනුවස් කළමනාකාරිත්‍වය විසින් අදහස් කරනු ලබන ප්‍රවේශයන්ය. අස්තිත්‍වයෙහි අරමුණු සහ ක්‍රමෝපාය කාලයන් සමඟ වෙනස් විය හැකිය.

අ30. ව්‍යාපාරික අවදානම තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම ඇතුළත් වුවද එය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම වඩා පුළුල්ය. වෙනස්වීමෙන් හෝ සංකීර්ණත්වයෙන් ව්‍යාපාරික අවදානම පැන නැගිය හැකිය. වෙනසක් සඳහා අවශ්‍යතාවය හඳුනාගැනීමට අපොහොසත් වීම වුවද ව්‍යාපාරික අවදානම පැන නැගීමට හේතු විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස පහත සඳහන් කරුණු වලින් ව්‍යාපාරික අවදානම පැන නැගිය හැකිය.

- අසාර්ථක විය හැකි නව නිෂ්පාදන හෝ සේවාවන් වර්ධනය කිරීම
- සාර්ථකව දියුණු කළ වෙළෙඳපලක් වුවද නිෂ්පාදිතයකට හෝ සේවාවකට සහාය වීමට ප්‍රමාණවත් නොවීම.
- නිෂ්පාදිතයක හෝ සේවාවක ඇති වගකීම් සහ පිලිගැනීම් අවදානම් උද්ගත කරන දෝෂ

අ31. ව්‍යාපාරික අවදානම් බහුතරයක් අවසානයේ මූල්‍යමය වශයෙන් ප්‍රතිවිපාක ඇතිකරන බැවින්ද, ඒ නිසාම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත බලපෑමක් ඇතිවන හෙයින්ද අස්තිත්‍වය මුහුණ දෙන ව්‍යාපාරික අවදානම් පිළිබඳ අවබෝධයක් මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ හඳුනාගැනීමේ හැකියාව වැඩි කරනු ලබයි. එසේ වුවද, සියළුම ව්‍යාපාරික අවදානම් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ පැන නැගීමට හේතුකාරක නොවන බැවින් සියළුම ව්‍යාපාරික අවදානම් හඳුනාගැනීම හෝ තක්සේරු කිරීම සඳහා වගකීම විගණකවරයාට නොපැවරෙයි.

අ32. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානමක් සිදු කෙරෙන අන්දමේ අස්තිත්‍වයෙහි අරමුණු, ක්‍රමෝපාය සහ අදාල ව්‍යාපාරික අවදානම් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමෙහිදී විගණකගේ සැලකිල්ල යොමු විය යුතු කරුණු සඳහා උදාහරණ වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- කර්මාන්ත වර්ධනය (උදාහරණයක් වශයෙන් කර්මාන්තයෙහි වෙනස්වීම් සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය පරිදි කටයුතු කිරීමට පිරිස් හෝ විශේෂඥතාවයක් අස්තිත්‍වයට නොමැතිවීම හව‍ය සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)
- නව නිෂ්පාදනය සහ සේවාවන් (උදාහරණයක් වශයෙන් නිෂ්පාදිත වගකීම ඉහළ යෑමක් පැවතීම හව‍ය සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)
- ව්‍යාපාරය පුළුල්වීම (උදාහරණයක් වශයෙන් ඉල්ලුම නිවැරදිව ඇස්තමේන්තු කර නොතිබීම හව‍ය සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)
- නව ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතා (උදාහරණයක් වශයෙන් අසම්පූර්ණ හෝ අයෝග්‍ය ක්‍රියාත්මක කිරීම් හෝ පිරිවැය ඉහළ යෑම හව‍ය සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)
- නියාමන අවශ්‍යතා (උදාහරණයක් වශයෙන් නීතිමය නිරාවරණයෙහි වැඩිවීම හව‍ය සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)
- පුළුල්වන සහ අපේක්ෂිත මූල්‍ය අවශ්‍යතා (උදාහරණයක් වශයෙන් අවශ්‍යතාවයන්ට මුහුණදීමට අස්තිත්‍වයට නොහැකිවීමෙන් සිදුවන මූල්‍යන අලාභ හව‍ය සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)

- තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිතය (උදාහරණයක් වශයෙන් ක්‍රියාපද්ධති සහ ක්‍රියාවලි නොගැලපීම් හවුස මිබන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)
- උපාය මාර්ගයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලපෑම්, විශේෂයෙන් නව ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතා වලට යොමු කෙරෙන බලපෑම් (උදාහරණයක් වශයෙන් අසම්පූර්ණ හෝ අයෝග්‍ය ක්‍රියාත්මක කිරීම් හවුස මිබන්ධිත ව්‍යාපාරික අවදානමක් විය හැකිය)

අ33. ව්‍යාපාරික අවදානමක ක්ෂණික ප්‍රතිවිපාක ලෙස ගනුදෙනු පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂ, කෙරෙහින්, සැදහුම් මට්ටම් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටම් වලදීන් පන්තියකට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානමක් තිබිය හැකිය උදාහරණයක් වශයෙන් සංකෝචනය වෙමින් පවත්නා ගනුදෙනුකරුවන් සමුදායයක් කෙරෙන් පැනනගින ව්‍යාපාරික අවදානම ලැබිය යුතු දැවල තක්සේරුව ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම ඉහළ නංවනු විය හැකිය. කෙසේ වුවද, විශේෂයෙන් සංකෝචනය වන ආර්ථිකයක් සමඟ සංයෝජනයෙන් එම අවදානම අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ සංකල්පයෙහි අදාලතාවය තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණකගේ සැලකිල්ලට යොමුවන දිගු කාලීන ප්‍රතිවිපාක ඇති කරනු විය හැකිය. එබැවින් ව්‍යාපාරික අවදානමක ප්‍රතිඵලය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයක් වනු ඇත්ද යන්න අස්තියෙහි වාතාවරණයට සාපේක්ෂව සලකා බලනු ඇත. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හැඟවෙන තත්වයන් සහ සිදුවීම් වලට උදාහරණ 2 වැනි පරිශීෂ්ටයෙහි සඳහන් වී තිබෙයි.

අ34. සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාරික අවදානම් හඳුනාගන්නා කළමනාකාරිත්වය ඒවා ආමන්ත්‍රණය කිරීමට ප්‍රවේශයන් ගොඩනගා ගනියි. එවැනි අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියක් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි කොටසක් වන අතර 15 වැනි ඡේදයෙහි සහ අ.79-අ.80 ඡේද වල සාකච්ඡා කෙරෙයි.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තියන්ට විශේෂිත සැලකියයුතු කරුණු

අ35. රාජ්‍ය අංශයේ අස්තියන් විගණනය සඳහා වන “කළමනාකාරිත්වයෙහි අරමුණු” කෙරෙහි මහජන වගකීම් පිළිබඳව සැලකිලිමත් වියයුතු වීම මගින් බලපෑම් සිදු කරනු ලැබිය හැකි අතර ඊට නීතිමය, රෙගුලාසිමය හෝ වෙනත් බලතල සහිත ආයතන ප්‍රභවයන් කරගත් අරමුණු ඇතුළත් විය හැකිය.

අස්තියෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මිණුම් කිරීම සහ සමාලෝචනය (11 (ඉ) ඡේදය බලන්න)

අ36. වැදගත් යැයි සලකනු ලබන දෑ කළමනාකාරිත්වය සහ අනෙකුත් අය විසින් මිණුම් කර සමාලෝචනයට භාජනය කරනු ලබයි. කාර්ය සාධන මිණුම්කරණය, අභ්‍යන්තරික වේවා, බාහිර වේවා, අස්තිය කෙරෙහි පීඩනයක් ඇති කරයි. මෙම පීඩනය පෙරළා ව්‍යාපාරික කාර්ය සාධනය වැඩි දියුණු කිරීමට හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවප්‍රකාශ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමට කළමනාකාරිත්වය කෙරෙහි පෙළඹවීම් සිදුකරයි. ඒ අනුව අස්තියෙහි කාර්ය සාධන මිණුම් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම කාර්ය සාධන ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට කළමනාකාරිත්වයෙහි ක්‍රියාකාරකම් වංචාවන්ද ඇතුළත්ව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම ඉහළ නැංවීමට මෙම පීඩනය ඉවහල් වී දැයි සැලකිලිමත් වීම සඳහා විගණකට සහය වෙයි. අවධානම් සහ වංචා සම්බන්ධයෙන් වන උපදේශන සහ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 බලන්න.

අ37. ඒවායෙහි අරමුණු අතිරිදනය විය හැකි වුවත් මූල්‍යමය කාර්යය සාධනය මිණුම් කිරීම සහ සමාලෝචනයන් පාලන අධීක්ෂණයන් (අ.98-අ.104 ඡේද වල අභ්‍යන්තර පාලන වල සංරචකයන් ලෙස සාකච්ඡා කෙරෙන) එක සමාන නොවේ.

- කාර්ය සාධනය මිණුම් කිරීම සහ සමාලෝචනය දිශාගත වනුයේ කළමනාකාරිත්වය (හෝ තුන්වැනි පාර්ශව) විසින් නියම කළ අරමුණු ව්‍යාපාරික කාර්ය සාධනය මගින් සපුරාලන්නේ ද යන්න කෙරෙහිය.
- පාලන අධීක්ෂණය විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් වනුයේ අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය කෙරෙහිය.

කෙසේ වුවද ඇතැම් අවස්ථාවල කාර්ය සාධන දර්ශක මගින්ද අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි උභයතා හඳුනාගැනීමට උපකාරී වන තොරතුරු කළමනාකාරිත්වයට සැපයෙයි.

අ38. මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මිණුම් කිරීම සහ සමාලෝචනය සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතාකරනු ලබන, එමෙන්ම විගණකවරයා සැලකිලිමත් විය හැකි අභ්‍යන්තරිකව ජනනය වූ තොරතුරු වලට පහත දැක්වෙන උදාහරණ ඇතුළත්ය.

- ප්‍රමුඛ කාර්ය සාධන දර්ශක (මූල්‍යමය සහ මූල්‍යමය නොවන) සහ ප්‍රමුඛ අනුපාත, උපනතීන් සහ මෙහෙයුම් සංඛ්‍යාලේඛන

- කාලපරිච්ඡේදයෙන් කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂිත මූල්‍යමය කාර්ය සාධන විශ්ලේෂණ
- අයවැය ලේඛන, පුරෝකථන, විචලනා විශ්ලේෂණ, බණ්ඩ තොරතුරු සහ ආංශික දෙපාර්තමේන්තුමය හෝ වෙනත් මට්ටම් වල කාර්ය සාධන වාර්තා
- සේවක කාර්ය සාධන මිණුම් සහ දිරිගැන්වීම් භානිපූරණ ප්‍රතිපත්ති
- අස්තියක කාර්ය සාධනය තරඟකරුවන්ගේ කාර්ය සාධනය සමඟ සැසඳීම.

අ39. බාහිර පාර්ශව විසින් ද අස්තියයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මිණුම් කිරීමත් සමාලෝචනයත් සිදු කරනු විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් විශ්ලේෂක වාර්තා සහ ණය ඇගයීමේ නියෝජිතව වාර්තා මගින් විගණකවරයාට ප්‍රයෝජනවත් තොරතුරු ඉදිරිපත් විය හැකිය. එවැනි වාර්තා බොහෝවිට විගණනය කරනු ලබන අස්තියයෙන් ලබාගත හැකිය.

අ40. කළමනාකාරිකයට සිය අභිමතාර්ථ මාර්ගය නිර්ණය කිරීමට සහ (ඇතැම් අවස්ථාවල අවප්‍රකාශ අනාවරණය සහ කාලානුරූපව නිවැරදි කිරීම ඇතුළත්ව) නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අවශ්‍ය කෙරෙන ප්‍රතිඵල හෝ උපනතින් අභ්‍යන්තරික මිණුම් කිරීම් මගින් කාලෝචිත පදනමක් මත හුවාදක්වනු විය හැකිය. සම්බන්ධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන තොරතුරු වල අවප්‍රකාශ වල අවදානම පවත්නා බවද කාර්ය සාධන මිණුම් කිරීම මගින් විගණකවරයාට හැඟවීම් කරනු ඇත. උදාහරණයක් වශයෙන් එකම කර්මාන්තයෙහි වෙනත් අස්තියයන් සමඟ සැසඳීමෙහිදී අස්තියයට අසාමාන්‍ය සීඝ්‍ර වර්ධනයක් හෝ ලාභදායීත්වයක් පවත්නා බවට කාර්ය සාධන මිණුම් වලින් ඇඟවීම් කරනු විය හැකිය. එවැනි තොරතුරු විශේෂයෙන් කාර්ය සාධනය පදනම් කරගන්නා ප්‍රසාද දීමනා හෝ දිරිගැන්වීම් පාරිතෝෂික වැනි වෙනත් සාධක සමඟ බැඳී ඇත්නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමෙහිදී කළමනාකාරිකයෙහි පක්ෂග්‍රාහී වීමේ භව්‍ය අවදානම අඟවනු විය හැකිය.

කුඩා අස්තියයන්ට විශේෂිතවන සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

අ41. මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මිණුම් කිරීමෙහි සහ සමාලෝචනය කිරීමෙහි ක්‍රියාවලි බොහෝවිට වඩා කුඩා අස්තියයන් සතු නොවේ. කළමනාකාරිකයෙන් විමසීම් කිරීමෙන් මූල්‍ය කාර්ය සාධනය ඇගයීම සහ අවශ්‍ය කටයුතු කිරීම උදෙසා ඔවුන් ඇතැම් ප්‍රමුඛ දර්ශක කෙරෙහි විශ්වාසය තබන බව අනාවරණය විය හැකිය. එවැනි විමසීමකදී කාර්ය සාධනය මිණුම් කිරීමක් හෝ සමාලෝචනය කිරීමක් සිදු නොමැති බව හැඟවෙන්නේ නම් අනාවරණය කරගැනීම් හෝ නිවැරදි කිරීමක් සිදු නොවන අවප්‍රකාශ වල ඉහළ අවදානමක් තිබිය හැකිය.

අස්තියයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය (12 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ42. අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අවබෝධයක් මගින් විශ්වාස භව්‍ය අවප්‍රකාශවල සහ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ කෙරෙහි බලපෑම් කරන සාධක හඳුනාගැනීමටත් ඉදිරි විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳ සැලසුම් කිරීමෙහිදීත් විගණකගේ සහාය සැපයෙයි.

අ43. අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් ව්‍යවහාරය කරන දැවල් අංශ හතරකින් ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.

- අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සාමාන්‍ය ස්වභාවය සහ ගති ලක්ෂණ
- විගණනයට අදාල පාලන
- අදාල පාලන පිළිබඳ අවබෝධයෙහි ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය
- අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සංරචක

අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සාමාන්‍ය ස්වභාවය සහ ගති ලක්ෂණ.

අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි අරමුණ.

අ44. පහත දැක්වෙන කරුණු හරහා අස්තියයෙහි කවර හෝ පරමාර්ථ සපුරා ගැනීම කෙරෙහි තර්ජනයක් වන හඳුනාගත් ව්‍යාපාරික අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීමට අභ්‍යන්තර පාලන සැලසුම් කර, ක්‍රියාත්මක කර පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

- අස්තියයෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහි විශ්වසනීයත්වය
- එහි මෙහෙයුම් වල කාර්යක්ෂමතාවය සහ සඵලදායකත්වය
- අදාල නීති හා රෙගුලාසි අනුගමනය කිරීම

අභ්‍යන්තර පාලනය සැලසුම් කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වාගෙන යන අන්දම අස්තීත්වයේ ප්‍රමාණය සහ සංකීර්ණභාවය අනුව වෙනස් වේ

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිත කරුණු

අ45. කුඩා අස්තියන් විසින් අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා අඩු ව්‍යුහගත විධි උපක්‍රම සහ වඩා සරල ක්‍රියාවලි භාවිතා කරනු විය හැකිය.

අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සීමා

අ46. අභ්‍යන්තර පාලනය කෙරෙහි සඵලදායී වුවද එමගින් අස්තියකට ලබාදිය හැකි වනුයේ අස්තියෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු වල කාර්ය සාධන පිළිබඳ හේතු සහගත සහතිකවීමක් පමණකි. ඒවායෙහි කාර්ය සාධනයෙහි භව්‍යතාවය කෙරෙහි අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි ආවේනික සීමාවන් මගින් බලපෑම් සිදු කිරීමේ හැකියාවක් පවතියි. තීරණ ගැනීමෙහිදී මානුෂීය විනිශ්චය දෝෂ සහිත විය හැකි වීමත්, මානුෂීය වැරදි හේතුවෙන් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි බිඳවැටීම් සිදු විය හැකි වීමත් වැනි යථාර්ථයන්හි ප්‍රතිඵල මීට ඇතුළත් වෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන් පාලනයක් සැලසුමෙහිදී හෝ පාලනයකට මාරු වීමෙහිදී වරදක් සිදු වී තිබිය හැකිය. ඒ අන්දමින්ම අභ්‍යන්තර පාලන අරමුණ සඳහා සැපයෙන තොරතුරු (උදාහරණයක් වශයෙන් ව්‍යතිරේක වාර්තාවක්) එම තොරතුරු සමාලෝචනය කිරීමෙහි වගකිවයුතු පුද්ගලයාට එහි අරමුණ පිළිබඳ අවබෝධයක් නොමැති වීම හෝ ඔහු උචිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අපොහොසත් වීම හේතුවෙන් සඵලදායීව භාවිතා නොවීම වැනි තත්‍වයක් නිසා පාලනයක ක්‍රියාකාරීත්වය සඵලදායී නොවිය හැකිය.

අ47. ඊට අමතරව පුද්ගලයින් දෙදෙනෙකු හෝ වැඩි පිරිසක් අතර දුස්සහදානය හෝ අනුවිත කළමනාකාරිත්වය විසින් අභ්‍යන්තර පාලනය මඳිහත් වී අක්‍රීය කරමින් ක්‍රියා කිරීම මගින් පාලන මගහැර යාම සිදුවිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිත්වය අස්තියෙහි සම්මත වෙළෙඳ කොන්ත්‍රාත්තු වගන්ති සහ කොන්දේසි වලට වෙනස්ව ගනුදෙනුකරුවන් සමග පරිබාහිර ගිවිසුම් වලට එළඹීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අවිධිමත් අයහාර හඳුනාගැනීමක් සිදුවිය හැකිය. එසේම විශේෂිත ණය සීමාවන් ඉක්මවන ගනුදෙනු හඳුනාගැනීමට සැලසුම් කරන ලද මෘදුකාංග වැඩසටහනක සංස්කරණ පරීක්ෂා අභිබවා යාම හෝ අඩාල කිරීම ද සිදුවිය හැකිය.

අ48. ඊටත් අමතරව පාලන සැලසුම් කිරීමේදී සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිදී එය ක්‍රියාත්මක කිරීමට තෝරා ගන්නා පාලන වල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණයන්, එය උපකල්පනය කිරීමට තෝරාගන්නා අවදානම් වල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණයන් සම්බන්ධව කළමනාකාරිත්වය විනිශ්චයන්ට එළඹෙනු ද විය හැකිය.

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිතව සලකා බැලිය යුතු කරුණු

අ49. කුඩා අස්තීත්වයකට බොහෝ විට ඇත්තේ වඩා අඩු සංඛ්‍යාවක් නිසා වැඩ බෙදීම ප්‍රායෝගිකත්වයේ ප්‍රමාණය සීමිත විය හැකිය. කෙසේ වුවද හිමිකරු විසින් පාලනය කරනු ලබන කුඩා අස්තියක හිමිකරු කළමනාකරුට විශාල අස්තියකට වඩා පහසුවෙන් සඵලදායී අධීක්ෂණයක් සිදුකළ හැකි විය හැකිය. කාර්යභාරයන් කාණ්ඩගත කිරීම සඳහා සාමාන්‍යයෙන් පවත්නා සීමිත හැකියාව මෙම අධීක්ෂණය මගින් ආවරණය වෙයි.

අ50. අනෙක් අතට අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය එතරම් ව්‍යුහගත නොවීම නිසා හිමිකරු කළමනාකරුට පාලනයන් අභිබවා කටයුතු කිරීමට හැකි විය. වංචාවන් නිසා ඇති වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ හඳුනාගැනීමේදී විගණක මෙය සැලකිල්ලට ගනී.

අභ්‍යන්තර පාලනය සංරචක වලට බෙදීම

අ51. අභ්‍යන්තර පාලනය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු සඳහා පහත සඳහන් සංරචක පහට වෙන් කිරීම මගින් අස්තියෙහි අභ්‍යන්තර පාලනයේ එකිනෙකට වෙනස් පැතිකඩ විගණනය කෙරෙහි බලපානු ලබන අන්දම සලකා බැලීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් ආකෘතිය රාමුවක් විගණකට සැපයේ.

- (අ) පාලන පරිසරය
- (ආ) අස්තියෙහි අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටිය
- (ඇ) මූල්‍ය වාර්තාකරණයටත්, සන්නිවේදනයටත් අදාල වන ව්‍යාපාර සම්බන්ධී; ක්‍රියාවලිය තොරතුරු පද්ධතිය
- (ඈ) පාලන ක්‍රියාකාරකම් ; සහ
- (ඉ) පාලනයන් අධීක්ෂණය

මෙම බෙදීම මගින් අස්තියක් කවර ආකාරයකින් අභ්‍යන්තර පාලන සැලසුම් කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වා ගෙන යාම සිදු කරන්නේද යන්න හෝ කිසියම් විශේෂ සංරචකක් කවරාකාරයකින් වර්ගීකරණය

කරන්නේද යන්න අවශ්‍යයෙන්ම පිළිබිඹු නොකෙරෙයි. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි විස්තර කෙරෙන සියලුම සංරචක ආමන්ත්‍රණය කර ඇත්තේ නම්, අභ්‍යන්තර පාලන වල විවිධ අංශ සහ ඒවායේ විගණන බලපෑම් විස්තර කිරීමේදී මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි භාවිත කෙරෙන නාමකරණයට වෙනස් නාමකරණයක් හෝ ආකෘතිමය රාමුවක් විගණකට භාවිතා කළ හැකිය.

අ52. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාල වන පරිදි පාලන සංරචක පහට අදාල භාවිත පරිශීලකයන් ඉදිරි අ. 69 - අ. 104 ඡේද වල නියම තිබෙයි. අභ්‍යන්තර පාලන වල මෙම සංරචක සම්බන්ධයෙන් වැඩිමනත් පැහැදිලි කිරීම් 1 පරිශීෂ්ඨයෙහි ඉදිරිපත් කෙරෙයි. අභ්‍යන්තර පාලනය විගණකවරයාගේ අවදානම් හඳුනාගැනීමට සම්බන්ධ මිනිස් ක්‍රියාකාරී සහ ස්වයං ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග වල ගතිලක්ෂණ

අ53. අස්තිත්‍වයක අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය මිනිස් ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග වලින්ද, බොහෝ විට ස්වයං ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග වලින්ද සමන්විත වේ. මිනිස් ක්‍රියාකාරී හෝ ස්වයං ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීම සහ ඒ මත පදනම් වන ඉදිරි විගණන ක්‍රියාවලි වලට අදාල වෙයි.

අ54. අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි මිනිස් ක්‍රියාකාරී හෝ ස්වයං ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග භාවිතය මගින් ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීම, සටහන් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ වාර්තා කිරීම සිදු කෙරෙන ආකාරය කෙරෙහිද බලපෑම් කළ හැකිය.

- මිනිස් ක්‍රියාකාරී පද්ධතියක පාලක වලට ගනුදෙනු අනුමත කිරීම් සහ සමාලෝචන, සහ සංසන්දනය කිරීම සහ සංසන්දනය කළ අයිතම වල පසු විපරම වැනි පටිපාටි ඇතුළත් විය හැකිය. විකල්ප වශයෙන් ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීම, සටහන් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම සඳහා ස්වයං ක්‍රියාකාරී පටිපාටි අනුගමනය කරනු විය හැකි අතර එහිදී ඉලෙක්ට්‍රොනික සටහන් ආකෘති මගින් කඩදාසි ලියවිලි ප්‍රතිස්ථාපනය කරනු ලබයි.
- තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතියක් පාලන ස්වයංක්‍රීය පාලන (උදාහරණයක් වශයෙන් පරිගණක වැඩසටහනක ගැබ් වූ පාලන) සහ මිනිස් ක්‍රියාකාරී පාලන වල සංයෝජනයකින් සමන්විත විය හැකිය. එසේම තව දුරටත් මිනිස් ක්‍රියාකාරී පාලන තොරතුරු තාක්ෂණයෙන් ස්වාධීන විය හැකිය, තොරතුරු තාක්ෂණයෙන් ඉදිරිපත් කරන තොරතුරු පාවිච්චි කරනු විය හැකිය, හෝ තොරතුරු තාක්ෂණයෙහිත් ස්වයං ක්‍රියාකාරී පාලන වලත් ව්‍යතිරේඛ පිළිබඳව කටයුතු කිරීමටත් සීමා විය හැකිය. මූල්‍ය ප්‍රකාශ වල ඇතුළත් කිරීම සඳහා වාර්තා ක්‍රියාවලිය හෝ ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමට හෝ අනෙකුත් මූල්‍ය දත්ත ගැන ක්‍රියා ආරම්භ කිරීමට තොරතුරු තාක්ෂණය යොදා ගැනෙන විට පද්ධති සහ වැසටහන් වල ප්‍රමාණාමක ගිණුම් සඳහා අනුරූපවත්තා වූ ස්ථිරසාර මතයය සම්බන්ධ පාලනය ඇතුළත් විය හැකිය. නැතහොත් තොරතුරු තාක්ෂණය මත රඳා පවත්නා හස්ත පාලනයන්ගේ ඵලදායී ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි තීරණාත්මක විය හැකිය.

අස්තිත්‍වයක අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි මිනිස් ක්‍රියාකාරී සහ ස්වයං ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග වල මිශ්‍රණය අස්තිත්‍වයෙහි තොරතුරු තාක්ෂණ සේවා භාවිතයෙහි ස්වභාවයත් සංකීර්ණත්වයත් මත විවිධත්වයක් දක්වයි.

අ55. අස්තිත්‍වයකට පහත සඳහන් දෑ සඳහා හැකියාව ලබා දීමෙන් තොරතුරු තාක්ෂණය බෙහෙවින් අස්තිත්‍වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනයට ප්‍රතිලාභ ලබා දෙයි.

- කළින් අර්ථ දක්වා ඇති ව්‍යාපාරික රීති ඒකාකාරී ලෙස ව්‍යවහාර කිරීම සහ විශාල පරිමාවේ ගනුදෙනු සහ දත්ත සැකසුම් කිරීමෙහිදී සංකීර්ණ ගණනය කිරීම් සිදු කිරීම.
- තොරතුරු ලබා ගත හැකි ක්‍රම, කාලීන බව සහ තොරතුරු වල නිරවද්‍යභාවය ඉහළ නැංවීම.
- තොරතුරු වැඩි දුරටත් විශ්ලේෂණය කිරීම පහසු කිරීම.
- අස්තිත්‍වයේ ක්‍රියාකාරකම්, එහි ප්‍රතිපත්ති සහ කාර්යපටිපාටි වල කාර්ය සාධනය අධීක්ෂණය කිරීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීම.
- පාලන මගහැරීමේ අවදානම අඩුකිරීම; සහ
- ව්‍යවහාර විධි, දත්ත සමුදාය සහ මෙහෙයුම් පද්ධති කෙරෙහි ආරක්ෂක පාලන ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් කාර්යයන් වෙන් කිරීමෙහි සඵලදායීතාවය ලබාගැනීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීම.

අ56. තොරතුරු තාක්ෂණය අස්තිත්‍වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනයට ද ආරූඪකරගත් නිශ්චිත අවදානම් ස්වරූපයෙන් බලපෑම් ඇති කරයි, උදාහරණ වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් ය.

- වැරදි සහිතව දත්ත සැකසුම් සිදුකරන හෝ වැරදි සහිත දත්ත සැකසුම් කරන හෝ ඒ දෙකම සිදුකරන පද්ධති හෝ වැඩසටහන් මත විශ්වාසය තැබීම.
- අනුමත නොකළ හෝ නොපවත්නා ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම හෝ ගනුදෙනු වැරදි ලෙස සටහන් කිරීම ඇතුළත්ව දත්ත විනාශ වීම හෝ අවිධිමත් අයුරින් දත්ත වෙනස් කිරීම සිදුවන අන්දමේ අනුමැතිය නොමැතිව දත්ත වලට ප්‍රවේශ වීම.

- පොදු දත්ත පදනමට බහු සංඛ්‍යාවක් භාවිත කරන්නේ සංඛ්‍යාවක් ප්‍රවේශවීමෙන් එවැනි අවධානම් පැන නැගිය හැකිය.
- තොරතුරු තාක්ෂණයට සම්බන්ධ පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේ කාර්යභාරයෙහි කටයුතු වලට අවශ්‍ය ප්‍රමාණය ඉක්මවා දත්තයන්ට ප්‍රවේශ වීමේ වරප්‍රසාද ලැබීමේ හැකියාව තිබීමෙන් කාර්යභාරයන් වෙන් කිරීම බිඳ වැටීම.
- ප්‍රධාන ගොනු වල දත්ත වලට අනුමැතිය නොමැතිව වෙනස් කිරීම්
- පද්ධති හෝ වැඩසටහන් වලට අනුමැතිය නොමැතිව වෙනස් කිරීම්
- පද්ධති හෝ වැඩසටහන් වලට අවශ්‍ය වෙනස් කිරීම් කිරීමට අපොහොසත් වීම
- අනුවිත මිනිස් මැදිහත් වීම්
- අවශ්‍ය පරිදි දත්ත වලට ප්‍රවිශ්ඨ වීමට නොහැකි වීම හෝ දත්ත නැති වීමේ භව්‍යතාවය

අ57. පහත දැක්වෙන අන්දමේ තත්වයන්හිදී විනිශ්චයන් සහ අභිමතයන් අවශ්‍ය කෙරෙන විට අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි මිනිස් ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග වඩා සුදුසු විය හැකිය.

- විශාල, අසමාන්‍ය හෝ පුනරාවර්තනය නොවන ගනුදෙනු
- වැරදි නිර්වචනය, කිරීමට අපේක්ෂා කිරීමට හෝ අර්ථකථනය කිරීම අපහසු තත්වයන්
- පවත්නා සවයංක්‍රීය පාලනයක විෂය පථයෙන් පරිබාහිර පාලන ප්‍රතිචාරයක් අවශ්‍ය කෙරෙන අන්දමේ වෙනස් වන තත්වයන්හිදී
- සවයංක්‍රීය පාලන වල සඵලදායීත්වය අධීක්ෂණය කිරීමෙහිදී

අ58. වඩා පහසුවෙන් මගහැරිය හැකි වීම, නොතකා හැරිය හැකි වීම හෝ ඉක්මවා යාහැකි වීමද එමෙන්ම සුළු වැරදි සහ දෝෂ වලට භාජනය වීමට වැඩිපුර හැකියාවක් ඇති බැවින්ද අභ්‍යන්තර පාලන වල මිනිස් ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග ස්වයං ක්‍රියාකාරී අභ්‍යන්තර පාලන වලට වඩා විශ්වසනීයත්වයෙන් අඩු විය හැකිය. එබැවින් මිනිස් ක්‍රියාකාරී පාලන මූලිකාංගයක භාවිතයෙහි සංගතතාවය උපකල්පනය කළ නොහැකිය. පහත දැක්වෙන තත්වයන් සඳහා මිනිස් ක්‍රියාකාරී පාලන මූලිකාංග සුදුසු බවින් අඩු විය හැකිය.

- ඉහළ පරිමාවක් ඇති හෝ පුනරාවර්තන ගනුදෙනු සහිත හෝ, බලාපොරොත්තු විය හැකි හෝ කල් ඇතිව අපේක්ෂා කළ හැකි, වැරදි සහිත අවස්ථා වලදී ස්වයංක්‍රීය කළ පාලන ප්‍රමිති මගින් ඒවා වලක්වාලීම හෝ අනාවරණය කරගෙන නිවැරදි කිරීම හෝ කළ හැකිය,
- පාලනය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා විශේෂිත ක්‍රම විධි ප්‍රමාණවත්ව සැලසුම් කර ස්වයං ක්‍රියාකාරී කළ හැකි පාලන ක්‍රියාකාරකම් පවත්නා විට

අ59. අභ්‍යන්තර පාලනයට ඇති අවදානම් වල ප්‍රමාණය සහ ස්වභාවය අස්තියෙහි තොරතුරු පද්ධතියෙහි ස්වභාවය සහ ගති ලක්ෂණ වලට අනුව වෙනස් වීම් වලට භාජනය වෙයි. අස්තියෙහි තොරතුරු පද්ධතියෙහි ගති ලක්ෂණ වල මග පෙන්වීමට අනුව සඵලදායී පාලන ස්ථාපනය කිරීමෙන් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි මිනිස් ක්‍රියාකාරී මූලිකාංග භාවිත කිරීමෙන් හෝ තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිතා කිරීමෙන් පැන නගින අවදානම් වලට අස්තියෙහි ප්‍රතිචාර දක්වයි.

විගණනයට අදාල වන පාලන

අ60. අස්තියෙහි අරමුණු සහ ඒවා සපුරා ගැනීම පිළිබඳව සාධාරණ සහතික වීමක් ලබා ගැනීම උදෙසා අස්තියෙහි ක්‍රියාත්මක කරන පාලන අතර සෘජු සබඳතාවයක් වෙයි. අස්තියෙහි අරමුණුන් ඒ නිසාම පාලන මූල්‍ය වාර්තාකරණය, මෙහෙයුම් සහ අනුකූලත්වය කෙරෙහි සම්බන්ධිත වෙයි; එසේ වුවද මෙම සියළුම අරමුණු සහ පාලන විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමට අදාල නොවෙයි.

අ61. පාලනයක් තනිව හෝ වෙනත් පාලන සමග සංයෝජනය වීමෙන් විගණනයට අදාල වන්නේදැයි යන්න පිළිබඳව විගණකවරයාගේ විනිශ්චයට අදාල වන සාධක වලට පහත දැක්වෙන කරුණු ඇතුළත් වෙයි.

- ප්‍රමාණාත්මක බව
- සම්බන්ධිත අවදානමෙහි වැදගත් බව

- අස්තිත්වයෙහි ප්‍රමාණය
- අස්තිත්වයේ ව්‍යාපාරයෙහි ස්වභාවය, එහි සංවිධානය සහ හිමිකමේ ගතිලක්ෂණ ඇතුළත්ව
- අස්තිත්වයෙහි මෙහෙයුම් වල විවිධාංගික භාවය සහ සංකීර්ණත්වය
- උචිත නීතිමය සහ නියාමන අවශ්‍යතා
- තත්වයන් සහ අභ්‍යන්තර පාලනයේ උචිත සංරචකයන්
- සේවා සංවිධාන භාවිතයන් ඇතුළත්ව අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන වල කොටස් වන පද්ධති වල ස්වභාවය සහ සංකීර්ණත්වය
- විශේෂිත පාලනයක් තනිව හෝ වෙනත් පාලන සමග සංයෝජනයෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වැලැක්වීම හෝ අනාවරණය කිරීම සහ නිවැරදි කිරීම සිදු කරන්නේද එසේ නම් ඒ කවර ආකාරයෙන්ද යන්න.

අ62. අස්තිත්වය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන තොරතුරු වල නිරවද්‍යතාවය සහ පරිපූර්ණත්වයට අදාල වන පාලන පිළිබඳ තොරතුරු අතිරේක විගණක පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට විගණක අපේක්ෂා කරන්නේ නම් ඒවා විගණනයට අදාල විය හැකිය. විගණක පටිපාටි වලට ව්‍යවහාර කරන විගණක ඇගයීම්කරණ හෝ භාවිතා කරන දත්ත ඒවා අදාල වන්නේ නම් මෙහෙයුම් සහ අනුකූල වීමේ අරමුණු වලට අදාල වන පාලනයන් විගණනයකටද අදාල විය හැකිය.

අ63. අනවසර අත්පත් කර ගැනීමෙන්, භාවිතයෙන් හෝ පැවරීමෙන් වත්කම් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා වන අභ්‍යන්තර පාලනයට මූල්‍ය වාර්තාකරණය සහ මෙහෙයුම් අරමුණු යන දෙවර්ගයටම සම්බන්ධ පාලන ඇතුළත්ය. එවැනි පාලන කෙරෙහි විගණකවරයාගේ සැලකිල්ල මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහි විශ්වසනීයත්වයට අදාල වන පාලන වලට සීමා වෙයි.

අ64. සාමාන්‍යයෙන් විගණනයකට අදාල නොවන අරමුණු වලට සම්බන්ධ පාලන අස්තිත්වයක ඇති නිසා ඒවා සැලකිල්ලට ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොවෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන් කාර්යක්ෂමව සහ සඵලදායීව මෙහෙයුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම උදෙසා සැපයුණු (ඉවත් ගමන් පද්ධතියක ඉවත් නියමිත ගමන් වාර සැලසුම් පවත්වාගෙන යාමට යොදාගන්නා ස්වයංක්‍රීය පාලන වැනි) ස්වයං ක්‍රියාකාරී සංකීර්ණ කරන ලද පද්ධති මත අස්තිත්වය විශ්වාසය තබා කටයුතු කරනු ඇති නමුත් සාමාන්‍යයෙන් මෙම පාලන විගණනයට අදාල නොවිය හැකිය. ඊට අමතරව සමස්ථ වශයෙන් අස්තිත්වයට හෝ එහි කවර හෝ මෙහෙයුම් ඒකකයකට හෝ ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලීන්ට අභ්‍යන්තර පාලන ව්‍යවහාර වුවද ව්‍යාපාරයේ එක් එක් මෙහෙයුම් ඒකක සහ ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි වලට අදාල අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳ අවබෝධයක් විගණනයට අදාල නොවිය හැකිය.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ65. රාජ්‍ය අංශයේ විගණකවරුන්ට බොහෝ විට අභ්‍යන්තර පාලනයට සම්බන්ධ අමතර වගකීම් පැවරී තිබෙයි, ස්ථාපිත පරිච්ඡේද සංග්‍රහය අනුගමනය කිරීම සම්බන්ධව වාර්තා කිරීම උදාහරණයකි. නීතිය රෙගුලාසි හෝ වෙනත් අධිකාරී නියෝග සමග අනුකූලවීම පිළිබඳව වාර්තා කිරීමේ වගකීමද රාජ්‍ය අංශයේ විගණකවරුන්ට අයත්ය. ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අභ්‍යන්තර පාලනය සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ගේ සමාලෝචනය වඩාත් පුළුල් මෙන්ම විස්තරාත්මක විය හැකිය.

සම්බන්ධිත පාලන පිළිබඳ අවබෝධයෙහි ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය (13 ඡේදය බලන්න)

අ66. පාලනයක් සැලසුම් කිරීම ඇගයීමේදී පාලනය තනිව හෝ අනෙකුත් පාලන සමග සංයෝජනය වී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ ඵලදායී ලෙස වැලැක්වීමට, අනාවරණය කිරීමට සහ නිවැරදි කිරීමට පාලනයට හැකියාව තිබේද යන්න පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම අවශ්‍ය කෙරේ. පාලනයක් ක්‍රියාවට නැංවීම යනුවෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ පාලනය පවත්නා බවත්, අස්තිත්වය විසින් එය භාවිත කරනු ලබන බවත්ය. සඵලදායී නොවන පාලනයක ක්‍රියාකාරීත්වය ඇගයීමෙන් ලද හැකි ප්‍රයෝජනය අල්පය, එබැවින් පාලනයක් සැලසුම් කිරීම ප්‍රථමයෙන් සැලකිල්ලට ගනු ලබයි. අයෝග්‍ය අයුරින් සැලසුම් කරන ලද පාලනයක් මගින් අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු අන්දමේ උග්‍රතාවයක් නියෝජනය කරනු ලැබිය හැකිය.

අ67. අදාල පාලන වල සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා වන අවදානම් තක්සේරු කිරීම් පටිපාටි වලට පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- අස්තිත්වයට අනුයුක්ත සේවක මණ්ඩලය කෙරෙන් විමසීම් කිරීම
- විශේෂිත පාලන වල භාවිතය නිරීක්ෂණය කිරීම
- ලිපි ලේඛන සහ වාර්තා පරීක්ෂා කිරීම

- මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතිය හරහා ගනුදෙනු අනුරේඛනය කිරීම එවැනි අරමුණු උදෙසා විමසීම් කිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ.

අ68. පාලන වල සංගතික මෙහෙයුම් සලසන කිසියම් ස්වයං යන්ත්‍රණයක් ඇත්තේ නම් හැරුණු විට අස්තියයෙහි පාලන පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම එකී පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවේ. උදාහරණයක් ලෙස කාලයේ යම් මෙහෙයුමක් තුළ කිසියම් අවස්ථාවක මිනිස් ක්‍රියාකාරී පාලනයක් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීම පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම මගින් විගණන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ වන වෙනත් අවස්ථා වලදීත් පාලනයෙහි මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි නොසැපයෙයි. කෙසේ වුවද තොරතුරු තාක්ෂණයෙහි ආවේණික සංගතිකභාවය හේතුවෙන් (අ.55 ඡේදය බලන්න) ස්වයංක්‍රීය පාලනයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලද්දේද යන්න නිර්ණය කිරීම සඳහා විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී වැඩසටහන් වෙනස් වීම් වැනි අවස්ථාවලදී මෙන් පාලන වල විගණකවරයාගේ තක්සේරුව සහ පරීක්ෂණය මත එකී පාලනයේ සඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීම පිළිබඳව පරීක්ෂාවක් ලෙස ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය. පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳ පරීක්ෂා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330¹⁰ වැඩිදුරටත් විස්තර වෙයි.

අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචක - පාලන පරිසරය (14 ඡේදය බලන්න)

අ69. අස්තියයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය සහ අස්තියවයට එහි වැදගත්කම පිළිබඳ ඕනෑකමක් අති පාලන කාර්යභාර අයවලුන්ගේ සහ කළමනාකාරිත්වයේ ආකල්ප දැනුවත් බව ක්‍රියාවත් සහ පාලනයේ සහ කළමනාකරණයේ කාර්යයන් පාලන පරිසරයට ඇතුළත්ය. පාලන පරිසරය මගින් අස්තියයක වර්ගයා විලාසය සකස් කරමින් ඊට අයත්වන්නවුන් කෙරෙහි පාලනය සම්බන්ධ හැඟීම් කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කරයි.

අ70. පාලන පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමෙහිදී අදාළ විය හැකි පාලන පරිසරයේ මූලිකාංග වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- (අ) අවංකභාවය සහ සදාචාරාත්මක අගයන් සන්නිවේදනය සහ බලාත්මක කිරීම මේවා පාලන සැලසුම් කිරීම, පරිපාලනය සහ අධීක්ෂණයෙහි සඵලදායීත්වය කෙරෙහි බලපෑම් කරන අත්‍යාවශ්‍ය මූලිකාංග යන්න.
- (ආ) හැකියාවට කැපවීම - විශේෂිත කාර්යයන් සඳහා හැකියාවේ මට්ටම් සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයෙහි සැලකිලිමත්භාවය සහ එකී මට්ටම් අවශ්‍ය ප්‍රගුණත්වය සහ දැනීම බවට පරිවර්තනය කරනුයේ කෙසේද යන්න
- (ඇ) පාලන කාර්යයේභාර ඇත්තවුන්ගේ සහභාගිත්වය - පාලන කාර්යභාරය පැවරී ඇත්තවුන්ගේ පහත සඳහන් වන අන්දමේ ගුණාංග
 - කළමනාකාරිත්වය කෙරෙහි ඔවුන්ගේ ස්වාධීනත්වය
 - ඔවුන්ගේ පලපුරුද්ද සහ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය
 - ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වයෙහි සහ ඔවුන්ට ලැබූ තොරතුරු වල ප්‍රමාණය සහ ක්‍රියාකාරකම් සියුම්ව පිරික්සීම
 - දුෂ්කර ගැටළු මතු කිරීමේ සහ ඒවා කළමනාකාරිත්වය සමග සැලසුමක් සමග ඉදිරියට ගෙන යාමේ ප්‍රමාණය සහ අභ්‍යන්තර හා බාහිර විගණකවරුන් සමග ඔවුන්ගේ අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වය ඇතුළු ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් වලට උචිතභාවය .
- (ඈ) කළමනාකාරිත්වයෙහි දර්ශනය සහ මෙහෙයුම් ශෛලිය - පහත දැක්වෙන අන්දමේ කළමනාකාරිත්වයෙහි ගති ලක්ෂණ
 - ව්‍යාපාරික අවදානම් භාර ගැනීමේ සහ කළමනාකරණය කිරීමේ මග
 - මූල්‍ය වාර්තාකරණය කෙරෙහි දක්වන ආකල්ප සහ ක්‍රියාකාරකම්
 - තොරතුරු සැකසීමෙහි සහ ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියෙහිත් සේවක මණ්ඩලය සම්බන්ධයෙනුත් දරන ආකල්ප

10 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, *තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකවරයාගේ ප්‍රතිචාර*

- (ඉ) සංවිධාන ව්‍යුහය - එහි පරමාර්ථ අස්තීත්වයේ අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා වන ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම, පාලනය කිරීම සඳහා වන ආකෘතිමය රාමුව
- (ඊ) බලය සහ වගකීම පැවරීම - මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් උදෙසා බලය සහ වගකීම පවරනු ලබන්නේ කෙසේද යන්න සහ වාර්තාකරණ සම්බන්ධතා සහ බලය පැවරීමේ අනුපිළිවෙළවල් ස්ථාපනය කරනුයේ කෙසේද යන්න
- (එ) මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්ති සහ පරිචයන් - උදාහරණ වශයෙන් බඳවාගැනීම, හැඩගැසීම, පුහුණු කිරීම, ඇගයීම, උපදෙස්දීම, උසස්වීම් ලබාදීම, වන්දි සහ පිලියම් යෙදවීමේ ක්‍රියාකාරකම්

පාලන පරිසරයේ මූලිකාංග සඳහා විගණන සාක්ෂි

අ71. ලිපි ලේඛන පරික්ෂා නිරීක්ෂණය කිරීම හරහා විමසීම් සනාථ කිරීම වැනි වෙනත් අවදානම් තක්සේරු කිරීම් පටිපාටි සහ විමසීම් වල සංයෝජනයක් මගින් අදාල විගණන සාක්ෂි ලබා ගත හැක. උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිණය එහි ව්‍යාපාරික පුරුදු සහ සදාචාරාත්මක හැසිරීම් සේවකයන්ට සන්නිවේදනය කරන්නේ කවර ආකාරයකටද යන්න පිළිබඳව කළමනාකාරිණයෙන් සහ සේවකයින් සමග තොරතුරු විමසා බැලීමෙන් විගණකවරයා අවබෝධයක් ලබා ගනියි. අනතුරුව අදාල පාලන, උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිණයට ලිඛිත ආචාරධර්ම පද්ධතියක් ඇත්තේද, සහ එම ආචාරධර්ම පද්ධතියට අනුව කළමනාකාරිණය ක්‍රියාකරන්නේද යන්න වැනි කරුණු කෙරෙහි සැලකිලිමත් වීමෙන් නියමාකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේද යන්න විගණකවරයා නිර්ණය කරයි.

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම තක්සේරු කිරීම මත පාලන පරිසරයේ බලපෑම

අ72. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ තක්සේරු කිරීමෙහිදී අස්තීත්වයෙහි පාලන පරිසරයේ ඇතැම් මූලිකාංග මගින් පෘතුල බලපෑමක් සිදුකරනු ලබයි. උදාහරණයක් ලෙස බලය පවරනු ලැබුවත්හේ කාර්යභාරයක් වනුයේ වෙළඳපොල ඉල්ලුම් කෙරෙහි පැනනැගිය හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාලව කළමනාකාරිණය මත සිදු කරනු ලබන පීඩනය තුළනය කිරීම බැවින් අස්තීත්වයක පාලන වල ක්‍රියාකාරිණය කෙරෙහි පාලන බලය පවරනු ලැබුවත් කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදු කරනු ලබයි. එබැවින් පාලන බලය පවරනු ලැබුවත්හේ සහභාගිත්වයට සාපේක්ෂව පාලන පරිසරය සැලසුම් කිරීමෙහි ඵලදායිත්වය කෙරෙහි පහත දක්වා ඇති අන්දමේ කරුණු වලින් බලපෑම් සිදු කරනු ලබයි.

- කළමනාකාරිණය කෙරෙහි ඔවුන්ගේ ස්වාධීන බව සහ කළමනාකාරිණයේ ක්‍රියාකාරකම් ඇගයීමට මොවුන්ට ඇති හැකියාව
- අස්තීත්වයෙහි ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු ඔවුන් අවබෝධ කරගනීද
- අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්ද යන්න ඔවුන් අගය කර ඇති ප්‍රමාණය

අ73. ක්‍රියාකාරී සහ ස්වාධීන අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයක් මගින් ඡේතෂ්ඨ කළමනාකාරිණයෙහි දර්ශනය සහ මෙහෙයුම් රටාව කෙරෙහි බලපෑම් කළ හැකිය. කෙසේ වුවද අනෙකුත් මූලිකාංග වල බලපෑම වඩා සීමිත විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් මූල්‍ය, ගිණුම්කරණ සහ තොරතුරු තාක්ෂණික නිපුණතා ඇති සේවකයන් සේවයේ යෙදවීමේ මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්තියකින් මූල්‍ය තොරතුරු සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහි වැරදි වල අවදානම අඩුකිරීමක් සිදු විය හැකි වුවද ඒවා ඉහළ කළමනාකාරිණය විසින් අතිශය අගනිගාම් අයුරින් ඉපයීම් වැඩියෙන් සඳහන් කිරීම එමගින් මැඩලනු නොලබයි.

අ74. විගණකවරයා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ තක්සේරු කරන විට සතුවදායක පාලන පරිසරයක් පැවතීම ධනාත්මක සාධකයක් විය හැකිය. වංචා අවදානම අඩු කිරීමට එය උපකාරී විය හැකි වුවද සතුවදායක පාලන පරිසරයක් පමණක් සම්පූර්ණ වංචා වැලැක්වීමේ සාධකයක් නොවේ. විලෝම වශයෙන් පාලන පරිසරයේ ඌනතා මගින් පාලන වල ඵලදායිත්වය, විශේෂයෙන් වංචා සම්බන්ධයෙන්, ක්ෂයවියාමක් කරනු ලැබිය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් තොරතුරු තාක්ෂණ ආරක්ෂණ අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සම්පත් කැපකිරීමට කළමනාකාරිණයෙහි අසමත්වීම පරිගණක පද්ධති හෝ දත්තයන්ට අයෝග්‍ය වෙනස් කිරීම් සිදු කිරීමේ අවකාශ සැලසීම හෝ අනුමත නොකළ ගනුදෙනු සැකසීමට ඉඩකඩ සැලසීමෙන් අභ්‍යන්තර පාලනය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් සිදු කළ හැකිය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 330¹¹ හි පැහැදිලි කර ඇති අන්දමට පාලන පරිසරය විගණකවරයාගේ අමතර පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලනියමය සහ වාණිජ්‍ය කෙරෙහිද බලපෑම් සිදු කරයි.

අ75. පාලන පරිසරයෙන්ම පමණක්ම ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයක් වැලැක්වීම, සොයාගැනීම හෝ නිවැරදි කිරීම සිදු නොකෙරෙයි. එසේ වුවද එයින් අනෙකුත් පාලන වල (උදාහරණ වශයෙන් පාලක අධීක්ෂණය, සහ විශේෂිත පාලක ක්‍රියාකාරකම් වල මෙහෙයවීම්) සඵලදායිත්වය ඇගයීමද ඒ හරහා විගණකවරයාගේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම ඇගයීම් කෙරෙහිද බලපෑම් සිදු කරනු විය හැකිය.

කුඩා අස්තියයන් කෙරෙහි විශේෂිතව සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

අ76. කුඩා අස්තියයන් තුළ පාලන පරිසරය වඩා විශාල අස්තියයන්ගෙන් වෙනස් විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් කුඩා අස්තියයන්හි පාලන කාර්යභාරය දරන ඇත්තවුන්ට ස්වාධීන හෝ බාහිර සාමාජිකයකු ඇතුළත් නොවිය හැකි අතර පාලන කාර්යභාරය වෙනත් හිමිකරුවන් නොමැති අවස්ථාවන්හිදී හිමිකාර කළමනාකරු විසින් සෘජුව දරනු විය හැකිය. පාලන පරිසරයෙහි ස්වභාවය මගින් අනෙකුත් පාලන වල සැලකිය යුතුභාවය හෝ එවැන්නක් නොපැවතීම කෙරෙහිද බලපෑම් සිදු කරනු විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස කුඩා ව්‍යාපාරයක කාර්යභාරයන් වෙන් කිරීමේ අඩුපාඩුවක් නිසා පැන නගින ඇතැම් අවදානම් හිමිකාර කළමනාකරුගේ ක්‍රියාකාරී මැදිහත් වීමෙන් ලිහිල් කළ හැකිය. කෙසේ වුවද එයින් අනෙකුත් අවදානම් වැඩිකරනු විය හැකිය. පාලන අභිබවා යාමේ අවදානම ඊට උදාහරණයකි.

අ77. ඊට අමතරව, විශේෂයෙන් කළමනාකාරීත්වය සහ අනෙකුත් පුද්ගලයන් අතර සන්නිවේදනය අවිධිමත්, එහෙත් ඵලදායී වන, වඩා කුඩා අස්තියයන්හි පාලන පරිසරයෙහි මූලිකාංග සඳහා විගණන සාක්ෂි ලේඛනගත ස්වරූපයෙන් නොමැති විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස කුඩා අස්තියයන්හි ලේඛනගත ආචාරධර්ම පද්ධතියක් නොමැති කමින් ඒ වෙනුවට වාචික සන්නිවේදනයක් කළමනාකාරීත්වයෙහි ආදර්ශයක් මගින් ඒකීය සහ සදාචාරාත්මක වර්ගව අවධාරණය කෙරෙන සංස්කෘතියක් නිර්මාණය විය හැකිය.

අ78. ඒ නිසාවෙන් කළමනාකාරීත්වයෙහි හෝ හිමිකරු කළමනාකරුගේ ආකල්ප සහ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ දැනීම කුඩා අස්තියයක පාලන පරිසරය අවබෝධ කරගැනීම සඳහා විගණකවරයාට විශේෂයෙන් වැදගත් වෙයි.

අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සංරචකයන් - අස්තියයෙහි අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය - (15 ඡේදය බලන්න)

අ79. කළමනාකාරීත්වය අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම නිර්ණය කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ පදනම අස්තියයෙහි අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය මගින් සකස් කරනු ලබයි. අස්තියයෙහි ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ සංකීර්ණත්වය ඇතුළුව එම ක්‍රියාවලිය වාතාවරණයට යෝග්‍ය වන්නේ නම් එය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවධානම හඳුනාගැනීමේදී විගණකට උපකාරී වේ. අස්තීත්වයේ අවධානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය වාතාවරණයන්ට යෝග්‍ය වන්නේද යන්න විනිශ්චය කළයුතු කරුණකි.

කුඩා අස්තියයන්ට විශේෂිතව සැලකිය යුතු කරුණු - (17 ඡේදය බලන්න)

අ80. කුඩා අස්තියයක ස්ථාපිත කළ අවදානම් තක්සේරු පටිපාටියක් තිබිය නො හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී කළමනාකාරීත්වය විසින් ව්‍යාපාරයට සම්බන්ධ පුද්ගලයන් කෙරෙහි සෘජුව අවදානම් හඳුනාගනු විය හැකිය. වාතාවරණය කවර ආකාරයක වුවද හඳුනාගත් අවදානම් පරීක්ෂාවට භාජනය කිරීමත් කළමනාකාරීත්වය විසින් ඒ අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කරන ආකාරයත් අවශ්‍යතාවයකි.

අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සංරචක - මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ ඇතුළත් තොරතුරු පද්ධතිය

මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධව ඇතුළත්ව තොරතුරු පද්ධතිය (18 ඡේදය බලන්න)

අ81. ගිණුම්කරණ පද්ධතියද ඇතුළත් වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු කෙරෙහි අදාල වන තොරතුරු පද්ධතිය පහත දැක්වෙන අවශ්‍යතා උදෙසා සැලසුම් කර ස්ථාපනය කරන ලද පටිපාටි සහ වාර්තා වලින් සමන්විතය.

- අස්තියයෙහි ගනුදෙනු (මෙම සිදුවීම් සහ තත්වයන්) ආරම්භ කිරීම, ලේඛනගත කිරීම, සැකසුම් කිරීම සහ වාර්තා කිරීම සහ සම්බන්ධිත වත්කම් වගකීම් සහ ස්කන්ධය සඳහා වගකිවයුතුභාවය පවත්වා ගැනීම
- වැරදි ලෙස ගනුදෙනු සැකසුම් කිරීම නිරවුල් කිරීම, උදාහරණයක් ලෙස අවිනිශ්චිත අයිතම කාලීන පදනමකින් ඉවත් කිරීම අනුගමනය කරනු ලබන ස්වයංක්‍රීය ලිපිගොනු සහ පටිපාටි
- පද්ධතිය ඉක්මවායාම හෝ පාලන මගහැරයාම් වෙනුවෙන් සැකසීම සහ ගිණුම්කරණය
- ගනුදෙනු සැකසුම පද්ධති වලින් පොදු ලෙජරයට තොරතුරු මාරු කිරීම
- ගනුදෙනු හැර මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල වන සිදුවීම් සහ තත්වයන් සම්බන්ධ, වත්කම් ක්‍ෂය වීම, ක්‍රමක්‍ෂය, සහ ලැබිය යුතු ගිණුම් අයකර ගැනීමේ හැකියාවෙහි වෙනස් වීම් වැනි තොරතුරු ග්‍රහණය කර ගැනීම; සහ

- අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් හෙළිදරව් කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙන තොරතුරු රැස්කිරීම, සටහන් වීම සැකසුම් කිරීම, සාරාංශ කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල යථා පරිදි වාර්තා කිරීම තහවුරු කිරීම.

ජර්නල් සටහන්

අ82. පුනරාවර්තනය මත පදනමකින් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රමිත ජර්නල් සටහන් අස්තිත්‍වයක තොරතුරු පද්ධතියට සංකේතමය ලෙස ඇතුළත්ය. විකුණුම්, මිලදී ගැනීම් සහ මුදලින් කරනු ලබන වියදම් පොදු ලෙජරයෙහි සටහන් කිරීමේ ජර්නල් සටහන් හෝ ලැබිය යුතු ගිණුම් වල එකතු කර ගත නොහැකි ප්‍රමාණයන්හි ඇස්තමේන්තු වල වෙනස් කිරීම් වැනි කළමනාකාරිත්‍වය විසින් කාලාවර්තීව සිදුකරන ගිණුම් ඇස්තමේන්තු ලේඛනගත කරන ජර්නල් සටහන් ඒ සඳහා වන උදාහරණ වලට ඇතුළත් විය හැකිය.

අ83. පුනරාවර්තනය නොවන, අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු ලේඛනගත කිරීමටත් ගැලපිලි කිරීමටත් ප්‍රමිත නොවන ජර්නල් සටහන්ද අස්තිත්‍වයක මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියෙහි ඇතුළත්ය. එවැනි සටහන් සම්බන්ධයෙන් උදාහරණ වලට ඒකාබද්ධ කිරීමේ ගැලපුම් ව්‍යාපාර සංයෝජනයක් හෝ අපහරණයක් හෝ වත්කමක් හානිකරණය කිරීමේ පුනරාවර්තනය නොවන ඇස්තමේන්තුවකට අදාල සටහන් ඇතුළත් වෙයි. අතින් සටහන් කරනු ලබන සාමාන්‍ය ලෙජර පද්ධති වල ප්‍රමිත නොවන ජර්නල් සටහන් ලෙජර, ජර්නල සහ උපකාරක ලිපි ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම හරහා හඳුනාගත හැකිය. පොදු ලෙජරය පවත්වා ගෙන යාමට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට ස්වයංක්‍රීය පටිපාටි භාවිතාකරනු ලබන විට එවැනි සටහනක් පවත්වන ඉලෙක්ට්‍රොනික ස්වරූපයෙන් පමණක් වන අතර එබැවින් පරිගණක සහාය විගණක ශිල්ප ක්‍රම හරහා වඩා පහසුවෙන් හඳුනාගත හැකිය.

සම්බන්ධිත ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන්

අ84. අස්තිත්‍වයක ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලීන් යනු;

- අස්තිත්‍වයක නිපැයුම් සහ සේවාවන් සංවර්ධනයට, මිලදී ගැනීමට, නිෂ්පාදනයට, විකිණීමට සහ බෙදාහැරීමට
- නීති සහ රෙගුලාසි අනුගමනය කිරීම සහතික කිරීමට; සහ
- ගිණුම්කරණ සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණ තොරතුරු ඇතුළත්ව තොරතුරු ලේඛනගත කිරීමට සැලසුම් කළ ක්‍රියාකාරකම් වේ.

තොරතුරු පද්ධතිය මගින් සටහන් කළ, සකස් කළ සහ වාර්තා කළ ගනුදෙනු වල ප්‍රතිඵලය ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලියක් වේ. ගනුදෙනු ආරම්භ වූ ආකාරය ඇතුළත්ව අස්තිත්‍වයෙහි ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලි පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම අස්තිත්‍වයෙහි වාතාවරණයට උචිත වන අන්දමට මූල්‍ය වාර්තාකරණය කෙරෙහි අදාල වන අස්තිත්‍වයෙහි තොරතුරු පද්ධතිය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට විගණකට සහාය වෙයි.

කුඩා අස්තිත්‍වයන්ට විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ85. කුඩා අස්තිත්‍වයන්හි මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල වන තොරතුරු පද්ධති හා ඒ හා සම්බන්ධ ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලි වඩා විශාල අස්තිත්‍වයන්හි තරම් අසංකලිෂ්ට නොවියහැකි වුවද ඒවායෙහි කාර්යභාරය එවැනිම සැලකිය යුතු ස්වභාවයක් ගනියි. ක්‍රියාකාරී කළමනාකාරිත්‍වය සහභාගී වීම සහිත කුඩා අස්තිත්‍ව වලට ගිණුම්කරණ පටිපාටි වල පුළුල් විවරණාත්මක විස්තර කිරීම්, අසංකලිෂ්ට ගිණුම්කරණ ලේඛනගත කිරීමේ පටිපාටි හෝ ලිඛිත ප්‍රතිපත්ති අවශ්‍ය නොවිය හැකිය. ඒ අනුව වඩා කුඩා අස්තිත්‍වයක් විගණනයෙහිදී අස්තිත්‍වයෙහි පද්ධති සහ ක්‍රියාවලි අවබෝධ කර ගැනීම වඩා පහසු විය හැකි අතර ලිපිලේඛන සමාලෝචනයට වඩා විමර්ශණය මත රඳා පැවතිය හැකිය. කෙසේ වුවද අවබෝධයක් ලබාගැනීමේ වැදගත්කම එසේම පවතී.

සන්නිවේදනය (19 ඡේදය බලන්න)

අ86. මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාර්යභාරයේ සහ වගකීම් සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල වැදගත් කරුණුන් පිළිබඳව අස්තිත්‍වය මගින් සන්නිවේදනය කිරීමේදී මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාල වන අභ්‍යන්තර පාලනයට සම්බන්ධ තනි තනි කාර්යභාර සහ වගකීම් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා දීමට අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය වාර්තාකරන තොරතුරු පද්ධතියෙහි ඔවුනොවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් අනෙකුත් අයගේ වැඩවලට කොතෙක් දුරට සම්බන්ධ වාහිච්ඡකයන් අස්තිත්‍වය තුළ යෝග්‍ය ඉහළ තලයකට වාර්තා කිරීමේ විධික්‍රම කාර්ය මණ්ඩල තේරුම්ගෙන තිබීම වැනි කරුණු එයට ඇතුළත්ය. සන්නිවේදනය ප්‍රතිපත්ති අත්පොත් සහ මූල්‍ය වාර්තා අත්පොත් ආකාරයෙන් සිදුවිය හැකිය. විවෘත සන්නිවේදන මාර්ග බැහැරලීම් වාර්තා කරනු ලැබීම සහ ඒ සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය පරිදි කටයුතු කිරීම සහතික කිරීමෙහිදී උපකාරී වෙයි.

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ87. වගකීම් මට්ටම් අඩුවීමත්, කළමනාකාරිත්වයෙහි දෘශ්‍ය මානභාවය සහ නිදහස්ව ඇති භාවය වඩා විශාල වීමත් නිසා විශාල අස්තියන්ට වඩා කුඩා අස්තියක සන්නිවේදනය සරල ව්‍යුහයක් ගන්නා අතර පහසුවෙන් සපුරාගැනීමටද හැකිවෙයි.

අභ්‍යන්තර පාලනයේ සංරචක - පාලන ක්‍රියාකාරකම් (20 ඡේදය බලන්න)

අ88. කළමනාකාරිත්වයෙහි නියෝග ක්‍රියාත්මක වන බව සහතික වීම උදෙසා සහාය වන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි පාලන ක්‍රියාකාරකම්ය. තොරතුරු තාක්ෂණික පද්ධතියක වේවා, මිනිස් ක්‍රියාකාරී පද්ධතියක වේවා, පාලන ක්‍රියාකාරකම් විවිධ අරමුණු සහිත වන අතර විවිධ සංවිධානාත්මක සහ කාර්යබද්ධ මට්ටම් වල ව්‍යවහාර වෙයි. විශේෂිත පාලන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා උදාහරණ වලට පහත දැක්වෙන දේ වලට අදාල විශේෂිත පාලන ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත්ය.

- අනුමැතිය දීම
- කාර්ය සාධන සමාලෝචන
- තොරතුරු සැකසුම් කිරීම
- භෞතික පාලක
- කාර්යභාරයන් වෙන් කිරීම

අ89. විගණනයට අදාල පාලන ක්‍රියාකාරකම් වනුයේ;

- ඒ ගණයෙහිලා සැලකිය යුතු, ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් වලට අදාල වන්නා වූ පාලන ක්‍රියාකාරකම් වන සහ අනුපිළිවෙලින් 29 වැනි සහ 30 වැනි ඡේද වලින් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි තහවුරු පටිපාටි වලින් පමණක් ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි නොසැපයෙන අවදානම් වලට අදාල වන පාලන ක්‍රියාකාරකම්; හෝ
- විගණකවරයාගේ විනිශ්චයට අනුව අදාල වනසේ සලකනු ලබන පාලන ක්‍රියාකාරකම්

අ90. ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් පැන නැගිය හැකි සේ විගණකවරයා හඳුනාගෙන ඇති අවදානම සහ තහවුරු පරීක්ෂාවෙහි ප්‍රමාණය නිගමනය කිරීමේදී පාලනයෙහි මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීමට උචිත වනු ඇතැයි විගණකවරයා අදහස් කරන්නේද යන්න මගින් පාලන ක්‍රියාකාරකමක් විගණනයට අදාල වන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ විනිශ්චයට බලපෑම් සිදු කරනු ලබයි.

අ91. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම වැඩි වීමට ඉඩ ඇති ලෙස විගණකවරයා විසින් සලකනු ලබන ක්ෂේත්‍ර ආමන්ත්‍රණය කරන පාලන ක්‍රියාකාරකම් හඳුනාගැනීම සහ අවබෝධ කරගැනීම කෙරෙහි විගණකවරයාගේ අවධානය යොමු වී තිබිය හැකිය. සෑම එකිනම එකම අරමුණ සපුරාලන බහුවිධ පාලන ක්‍රියාකාරකම් එවැනි අරමුණකට අදාල පාලන ක්‍රියාකාරකම් සෑම එකක් පිළිබඳව වෙන් වශයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍යය.

අ92. අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි අනෙකුත් සංරචක පිළිබඳ අවබෝධයෙන් පාලන ක්‍රියාකාරකම් ඇතිබව හෝ නැති බව පිළිබඳව විගණකවරයා ලබාගත් දැනීම පාලන ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව අවබෝධ කරගැනීමට අමතර අවධානයක් යොමු කළයුතු වන්නේද යන්න නිශ්චය කිරීම සඳහා විගණකවරයාට උපකාරී වෙයි.

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ93. කුඩා අස්තියන්හි පාලන ක්‍රියාකාරකම් වල සංකල්පමය අන්තර්ගතය වඩා විශාල අස්තියන්ට සමාන වීමේ හැකියාවක් පවත්නා නමුත් ඒවා ක්‍රියාත්මක වන විධිය විවිධ විය හැකිය. ඊට අමතරව, කළමනාකාරිත්වය විසින් ව්‍යවහාර කරනු ලබන පාලන හේතු කොට ගෙන ඇතැම් පාලන ක්‍රියාකාරකම් අදාල නොවන බව කුඩා අස්තියන්ට දැනෙනවා විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ට ණය පහසුකම් සැලසීමෙහි සහ සැලකිය යුතු මිලදී ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් තනි බලය කළමනාකාරිත්වය සතු වන විට එමගින් වැදගත් ගිණුම් ශේෂයන් කෙරෙහි දැඩි පාලනයක් මෙන්ම වඩා විස්තරාත්මක පාලන ක්‍රියාකාරකම් හීනවීම හෝ ඉවත්වීම සිදු විය හැකිය.

අ94. වඩා කුඩා අස්තිත්‍වයක් විගණනය සඳහා අදාළ වන පාලන ක්‍රියාකාරකම්, වලට ආදායම්, මිලදී ගැනීම් සහ සේවක වියදම් වැනි ප්‍රධාන ගනුදෙනු වඩු වලට අදාළ වනු විය හැකිය.

තොරතුරු තාක්ෂණයෙන් පැන නගින අවදානම් (21 ඡේදය බලන්න)

අ95. පාලන ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ආකාරය කෙරෙහි තොරතුරු තාක්ෂණ භාවිතය බලපෑම් සිදු කරයි. විගණකගේ සාපේක්ෂ වැදගත්කම පිළිබඳ අදහස අනුව තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති ඵලදායී වනුයේ ඒ පද්ධති මගින් පැන නගින තොරතුරු වල පරිපූර්ණත්වයත්, දත්ත වල සුරක්ෂිතතාවයත් පවත්වාගෙන යාමත්, පොදු සඵලදායී තාක්ෂණික පාලන සහ ව්‍යවහාරික පාලන අන්තර්ගතව තිබීමත් මතය.

අ96. පොදු තොරතුරු තාක්ෂණික පාලන වනුයේ බොහෝ භාවිතයන්ට සම්බන්ධ සහ භාවිත පාලන වලට සඵලදායී ක්‍රියාකාරීත්වයට සහාය වන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටිය. ඒවා ප්‍රධාන පරිගණකය කුඩා පරිගණකය සහ අවසාන පරිභෝජක වාතාවරණයට ව්‍යවහාර වෙයි. තොරතුරු වල පරිපූර්ණත්වය සහ දත්ත වල සුරක්ෂිතභාවය පවත්වාගන්නා තොරතුරු තාක්ෂණික පාලක වල පොදුවේ පහත දැක්වෙන දෑ මත පාලනයක් ඇතුළත් වෙයි.

- දත්ත කේන්ද්‍රය සහ ජාල මෙහෙයුම්
- පද්ධති මෘදුකාංග අත්කර ගැනීම, වෙනස් කිරීම සහ නඩත්තුව
- වැඩසටහන් වෙනස් කිරීම
- ප්‍රවේශ වීම් ආරක්ෂණය
- ව්‍යවහාර පද්ධති අත්කර ගැනීම, ප්‍රවර්ධනය සහ නඩත්තුව

ඉහත අ 56 ඡේදයෙහි සඳහන් වූ අවදානම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට මේවා සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රියාත්මක කෙරෙයි.

අ97. යෙදුම් පාලන වනුයේ ව්‍යවහාරික ක්‍රියාවලි මට්ටමෙහි ආකෘතික ලෙස ක්‍රියාත්මක වන සහ තනි යෙදවුම් වලින් ගනුදෙනු සැකසීමෙහිදී අදාළ වන මිනිස් ක්‍රියාකාරී හෝ ස්වයං ක්‍රියාකාරී පටිපාටිය. යෙදුම් පාලන නිවාරණ හෝ අනාවරණ ස්වභාවයෙහි විය හැකි අතර ගිණුම්කරණ ලේඛන වල අවංකභාවය සහතික කිරීම උදෙසා සැලසුම්කෙරේ. ඒ අනුව යෙදුම් පාලන ගනුදෙනු හෝ වෙනත් මූල්‍යමය දත්ත ආරම්භ කිරීමට, සටහන් කිරීමට, සකස් කිරීමට සහ වාර්තා කිරීමට උපයෝගී කරගනු ලබන පටිපාටි වලට සම්බන්ධ වෙයි. ගනුදෙනු සිදු වූ බව, අනුමත කරනු ලැබ ඇති බව සහ අංග සම්පූර්ණවත් නිවැරදිවත් සටහන් කර සහ සකස් කර ඇති බව තහවුරු කිරීමට මෙම පාලන උපකාරී වෙයි. යෙදවුම් දත්ත සංස්කරණ පරීක්ෂා සහ ව්‍යතිරේඛ වාර්තා සම්බන්ධ මිනිස් ක්‍රියාකාරී ඇණවුම් වල අංකන රටාව පරීක්ෂා කිරීම හෝ දත්ත කැවීම් පියවරෙහිදී නිවැරදි කිරීම් උදාහරණ වලට ඇතුළත්ය.

අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සංරචක - පාලන අධීක්ෂණය (22 ඡේදය බලන්න)

අ98. පාලන අධීක්ෂණය යනු අභ්‍යන්තර පාලන කාර්ය සාධනයේ සඵලදායීත්වය කාලයානුරූප තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියකි. කාලානුරූප පදනමකින් පාලන වල සඵලදායීත්වය තක්සේරු කිරීමත් අවශ්‍ය පරිදි නිවැරදි කිරීම් සිදු කිරීමත් ඊට ඇතුළත්ය. සිදු වෙමින් පවත්නා ක්‍රියාකාරකම්, වෙනත් අන්දමේ ඇගයීම් හෝ ඒ දෙකෙහි සංයෝජිතයන් හරහා කළමනාකාරීත්වය පාලන අධීක්ෂණය සපුරා ගනියි. සිදු වෙමින් පවත්නා ක්‍රියාකාරකම් බොහෝ විට අස්තිත්‍වයක සාමාන්‍ය පුනරාවර්තන වන ක්‍රියාකාරකම් හා බැඳී පවත්නා අතර විධිමත් කළමනාකරණ හා සුපරීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් වලින් සමන්විත වෙයි.

අ99. ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පැමිණිලි සහ ගැටළු වැඩිදියුණු කළයුතු කරන අඛණ්ඩමත වැනි බාහිර පාර්ශවයන් සමග සන්නිවේදනයන්ගෙන් ලබා ගත් තොරතුරු භාවිතා කිරීමේ කළමනාකාරීත්වයෙහි අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් වල අන්තර්ගත විය හැකිය.

කුඩා අස්තිත්‍වයන්ට විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ100. කළමනාකාරීත්වයෙහි පාලන අධීක්ෂණය බොහෝ විට කළමනාකාරීත්වයෙහි හෝ හිමිකාර කළමනාකරුගේ සමීප මෙහෙයුම් මැදිහත් වීම මගින් ඉටු කර ගැනෙයි. මෙම මැදිහත් වීමෙන් බොහෝ විට පාලනයට පිළියම් යෙදිය යුතු අන්දමේ මූල්‍යමය දත්ත වල වැරදි සහ අපේක්ෂා කෙරෙත් සැලකිය යුතු විචලනයන් හඳුනාගැනෙයි.

අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් (23 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ101. අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයෙහි වගකීම් වලත් ක්‍රියාකාරකම් වලත් ස්වභාවය අස්තිත්‍වයෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණය කෙරෙහි සම්බන්ධ වන්නේ නම් සහ ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව ඇති විගණන පටිපාටි වල කාලනිර්ණයෙහි ස්වභාවය වෙනස් කිරීමට හෝ ප්‍රමාණය අඩු කිරීමට අභ්‍යන්තර විගණකගේ කාර්යයන් උපයෝගී කරගැනීමට විගණක අපේක්ෂා කරන්නේ නම් අස්තිත්‍වයෙහි අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාදාමය

විගණනයට අදාළ විය හැකිය. අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය විගණනයට අදාළ වීමේ ස්වරූපයක් ඇති පේ විගණක නිශ්චය කරන්නේ නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අ 610 ව්‍යවහාර වෙයි.

අ102. අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයෙහි අරමුණු සහ ඒ නිසාම එහි වගකීම් සංවිධානය කළ එහි සාපේක්ෂ වැදගත්කම ද පුළුල්ව වෙනස්වීමට භාජනය වන අතර එය අස්තියෙහි ප්‍රමාණය සහ ව්‍යුහය සහ කළමනාකාරිත්වයෙහි මෙන්ම අදාළ තැන්හිදී පාලන කාර්යයභාරව සිටින්නවුන්ගේ අවශ්‍යතා මත රඳා පවතියි. උදාහරණ ලෙස, අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයෙහි වගකීම් වලට අභ්‍යන්තර පාලනය අධීක්ෂණය කිරීම, අවදානම් කළමනාකරණය සහ නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූල වීම සමාලෝචනය ඇතුළත් විය හැකිය. අනෙක් අතින් උදාහරණයක් ලෙස අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයෙහි වගකීම් ආර්ථිකය සමාලෝචනය කිරීම මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාවය සමාලෝචනය කිරීම, ඒ අනුව උදාහරණ වශයෙන් අස්තියෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණයට සම්බන්ධ නොවන අයුරින් සීමා විය හැකිය.

අ103. අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයෙහි වගකීම් වල ස්වභාවය අස්තියෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණයට සම්බන්ධ වන්නේ නම් අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් මගින් සිදු කර ඇති හෝ සිදු කළයුතු ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව බාහිර විගණකගේ සැලකිලිමත් වීමට කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයෙහි විගණන සැලැස්ම (ඇත්නම්) සමාලෝචනය කිරීම සහ අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් සමඟ එම සැලැස්ම සාකච්ඡා කිරීම ඇතුළත් විය හැකිය.

තොරතුරු මූලාශ්‍ර (24 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ104. අධීක්ෂණයෙහිදී භාවිතා කෙරෙන තොරතුරු බොහෝ දෙයක් අස්තියෙහි තොරතුරු පද්ධතියෙන් ඉදිරිපත් කෙරෙනු විය හැකිය. අධීක්ෂණය සඳහා භාවිතා කෙරෙන තොරතුරු නිවැරදි යැයි එවැනි උපකල්පනයකට පදනමක් නොමැතිව කළමනාකරණය උපකල්පනය කරන්නේ නම්, එහි අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් වලින් කළමනාකාරිත්වය වැරදි නිගමන කරා මෙහෙයවීමේ හැකියාව ඇති වැරදි එම තොරතුරු වල පවතිනවා විය හැකිය. එහෙයින් අස්තියෙහි අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි කොටසක් ලෙස අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් අවබෝධ කර ගැනීමේදී විගණකවරයා කෙරෙහි පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව අවබෝධයක් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

- අස්තියෙහි අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් වලට සම්බන්ධිත තොරතුරු වල මූලාශ්‍ර
- අරමුණ සඳහා තොරතුරු ප්‍රමාණවත් වන බවට කළමනාකාරිත්වය සැලකිල්ලට ගත් පදනම

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම (24 වැනි ඡේදය බලන්න)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීම (24 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ105. සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පාඨලව සම්බන්ධ සහ බොහෝ සැදහුම්වලට හව්‍ය ලෙස බලපෑම් සිදු කළ හැකි අවදානම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම් ලෙස හැඳින්වෙයි. මේ අන්දමේ අවදානම් අවශ්‍යයෙන්ම, ගනුදෙනු පන්තිය, ගිණුම් ශේෂය හෝ හෙළිදරව් කිරීම් මට්ටමේදී නිශ්චිත සැදහුම් සමග හඳුනාගත හැකි අවදානම් වියයුතුව නොවේ. වැඩි වශයෙන් එමගින් පිළිඹිබු වනුයේ සැදහුම් මට්ටමෙහි අවප්‍රකාශ වල අවදානම වැඩි කරවන අන්දමේ ව්‍යාචාරණයක් වන අතර කළමනාකාරිත්වය විසින් අභ්‍යන්තර පාලන අභිබවායාම උදාහරණයකි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහි අවදානම්, වංචා මගින් පැනනගින අවදානම කෙරෙහි විගණකගේ සැලකිල්ල යොමු වීම සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන්ම අදාළ විය හැකිය.

අ106. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහි අවදානම් (මෙම අවදානම් හීන වෙමින් පවත්නා ආර්ථික තත්වයන් වැනි වෙනත් සාධක වලටද අදාළ විය හැකි නමුත්) විශේෂයෙන්ම ඌන පාලන පරිසරයකින් උත්පාදනය වනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිත්වයෙහි නිපුණතාවය මඳ වීම වැනි ඌනතා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වඩා පාඨල බලපෑමක් දක්විය හැකි අතර ඒ කෙරෙහි සමස්ත ප්‍රතිචාරයක් විගණකවරයා වෙතින් අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය.

අ107. අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව විගණකවරයාගේ අවබෝධයෙන් අස්තියෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේ හැකියාව සම්බන්ධයෙන් සැක උද්ගත විය හැකිය. උදාහරණ

- අස්තියෙහි කළමනාකාරිත්වයේ අවංකභාවය සම්බන්ධයෙන් පවත්නා තත්ව බරපතල වීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල කළමනාකාරිත්වයෙහි අවනිදේශන වල අවදානම විගණනයක් සිදුකළ නොහැකි යැයි විගණකවරයාට අවසාන තීරණයකට එළඹෙන්නට හේතු විය හැකි තරමට පැවතිය හැකිය.

- අස්තියෙහි ලේඛනවල තත්‍වය සහ විශ්වසනීයත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කොන්දේසි සහිත කළ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා සහාය වන ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකියැයි විගණකට අවසාන නිගමනයකට එළඹීමට හේතු විය හැකිය.

අ108. විගණකට කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට හෝ මතයක් විශ්වාසය කිරීමට හෝ, ඇතැම් අවස්ථා වලදී අවශ්‍ය විය හැකි පරිදි අදාළ නීති හෝ රෙගුලාසි අනුව ඉවත් විය හැකි වන විට කාර්යභාරයෙන් ඉවත් වීම නිර්ණය කිරීම සඳහා වන අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ¹² න් ස්ථාපනය කර ඇත.

සැදහුම් මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීම (25 (අ)ඡේදය බලන්න)

අ109. ගනුදෙනු පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂ සහ හෙළිදරව් කිරීම් සම්බන්ධ සැදහුම් මට්ටමෙහිදී අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා අමතර විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමෙහිලා සෘජුව උපකාරී වනුයෙන් එවැනි කරුණු පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම අවශ්‍ය වෙයි. සැදහුම් මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී සහ තක්සේරු කිරීමේදී හඳුනාගත් අවදානම් වඩා පාදුලව සමස්තයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ වන බවත් භව්‍ය වශයෙන්, බොහෝ සැදහුම් කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කිරීමේ හැකියාවෙන් යුක්ත බවත් විගණක තීරණය කරනු විය හැකිය.

අ110. මූල්‍ය ප්‍රකාශන අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාර ලෙස නියෝජනය කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය ඇතුළත් වීම හෝ ගමාව හෝ ප්‍රකාශිතව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් වල විවිධ සංරචක පිළිගැනීම, මිණුම් කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම, ස්ථිර ලෙස සැදහුම් කරනු ලබයි.

අ111. පැවතිය හැකි විවිධ වර්ගවල භව්‍ය සාවද්‍ය ප්‍රකාශ සලකා බැලීමට විගණකවරයා භාවිතා කරන සැදහුම් පහත සඳහන් ප්‍රබේද තුනට ඇතුළත් වන අතර පහත දැක්වෙන ස්වරූප ගනියි.

- (අ) විගණනයට යටත් කාලපරිච්ඡේදයෙහි ගනුදෙනු පන්තීන් සහ සිදුවීම් පිළිබඳ සැදහුම්;
 - (i) සිදු වීම සටහන් කළ ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් සිදු වී ඇති අතර අස්තියට අදාළ වෙයි.
 - (ii) පරිපූර්ණත්වය - සටහන් කළයුතුව තිබූ සියළුම ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් සටහන් කරනු ලැබ තිබෙයි.
 - (iii) නිරවද්‍යතාවය - සටහන් ගනුදෙනු වලට සහ සිද්ධීන්ට සම්බන්ධ වටිනාකම් සහ අනෙකුත් දත්ත යථා පරිදි සටහන් කර ඇත.
 - (iv) ලුහුකම්- ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් නිවැරදි ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදය තුළ සටහන් කරනු ලැබ තිබෙයි.
 - (v) වර්ගීකරණය - ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් නියමිත ගිණුම් වල සටහන් කරනු ලැබ තිබෙයි.
- (ආ) කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ගිණුම් ශේෂ පිළිබඳ සැදහුම්-
 - (i) පැවැත්ම - වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධ අයිතිය පැවැත්ම.
 - (ii) අයිතිවාසිකම් සහ බැඳීම් - අස්තිය වත්කම් වල අයිතිවාසිකම දරයි හෝ පාලනය කරයි, වගකීම් අස්තියෙහි බැඳීම් වෙයි.
 - (iii) පරිපූර්ණත්වය - සටහන් කළ යුතුව තිබූ සියළුම වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධ අයිතීන් සටහන් කරනු ලැබ තිබෙයි.
 - (iv) තක්සේරු කිරීම සහ වෙන්කිරීම - වත්කම්, වගකීම් සහ ස්කන්ධ අයිතීන් නියමිත වටිනාකම් වලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් කර ඇති අතර තක්සේරු කිරීම් හෝ වෙන් කිරීම් ගැලපිලි වල ප්‍රතිඵල යථා පරිදි සටහන් කරනු ලැබ තිබෙයි.

- (ඇ) ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳ සැදහුම්-
 - (i) සිදුවීම් සහ අයිතිවාසිකම් සහ වගකීම් හෙළිදරව් කර ඇති සිද්ධීන් ගනුදෙනු සහ අනෙකුත් කරුණු සිදු වී ඇති අතර අස්තියට අදාළ වෙයි.

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705, "ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි මතයට 025 විකරණය කිරීම"

- (ii) පරිපූර්ණත්වය - මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් කළයුතුව තිබුණු සියළුම හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් කරනු ලැබ තිබෙයි.
- (iii) වර්ගීකරණය කිරීම සහ අවබෝධ කරගත හැකි බව - මූල්‍යමය තොරතුරු යථා පරිදි ඉදිරිපත් කර සහ විස්තර කර ඇති අතර හෙළිදරව් කිරීම් පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කර ඇත.
- (iv) නිරවද්‍යතාවය සහ තක්සේරු කිරීම - මූල්‍යමය සහ අනෙකුත් තොරතුරු සාධාරණ ලෙස සහ උචිත වටිනාකම් වලින් හෙළිදරව් කර ඇත.

අ112. විගණක ඉහත විස්තර කළ සැදහුම් භාවිත කරයි හෝ ඉහත විස්තර කළ සියලුම පැතිකඩ ආවරණය වන්නේනම් ඒවා වෙනස් ආකාරයකට ප්‍රකාශ කරනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් විගණක ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් සම්බන්ධයෙන් වන සැදහුම් ගිණුම් ශේෂ සමඟ වන සැදහුම් සමඟ සංයෝජනය කිරීමට තෝරාගනු විය හැකිය.

රාජ්‍ය අංශයෙහි අස්තියන්ට විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ113. රාජ්‍ය අංශයෙහි අස්තියන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් සැදහුම් සිදු කිරීමෙහිදී අ 111 ඡේදයෙහි පෙන්වා දී ඇති සැදහුම් වලට අමතරව ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් නීත්‍යානුකූලව රෙගුලාසි වලට හෝ වෙනත් අධිකාරී වලට අනුව සිදු කර ඇති බව කළමනාකාරිත්වය විසින් තහවුරු කරනු ලැබිය හැකිය. එවැනි සැදහුම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයෙහි විෂය පථයෙහිලා ගැනෙයි.

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය (26 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ114. පාලකයන් සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කළේද යන්න නිර්ණය කිරීමේදී ලබා ගන්නා විගණන සාක්ෂි ඇතුළුව අවධානම් තක්සේරු පටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් රැස් කර ගන්නා තොරතුරු අවධානම් තක්සේරු සහයට විගණන සාක්ෂිය ලෙස භාවිතා කෙරේ. අවධානම් තක්සේරුව ඔබ්බට ඉටු කළයුතු විගණන පටිපාටි වල ස්වාභාවයේ කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කරයි.

අ115. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවධානම් වල පැවැත්ම ඇඟවිය හැකි තත්වයන් සහ සිද්ධීන් වලට උදාහරණ දෙකම පරිශීෂ්ඨය ලබා දේ.

සැදහුම් වලට සම්බන්ධිත පාලන (26 (ඇ) ඡේදය බලන්න)

අ116. විශේෂිත සැදහුම් කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වැලැක්වීමට හෝ අනාවරණය කරගැනීමට නිවැරදි කිරීම විය හැක. පාලන අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණනක විසින් හඳුනාගනු ලැබිය හැකිය. පාලන ක්‍රියාකාරකම් මගින් ම තනි තනිව අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීමක් බොහෝ විට සිදු නොකරන බැවින් පාලන පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා ඒවා පවත්නා ක්‍රියාවලි සහ පද්ධති සම්බන්ධය ඒවා සැදහුම් වලට සම්බන්ධ කිරීමත් පොදුවේ ප්‍රයෝජනවත් වෙයි. බොහෝ විට බහුවිධ පාලක ක්‍රියාකාරකම් පමණක්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ අනෙකුත් සංරචක සමග එක්ව ගත් කළ අවදානමක් ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වනු ඇත.

අ117. විලෝම වශයෙන් ඇතැම් පාලන ක්‍රියාකාරකම් මගින් එක්තරා ගනුදෙනු කාණ්ඩයක හෝ ගිණුම් ශේෂයක අන්තර්ගත වූ තනි සැදහුමක් කෙරෙහි විශේෂිත බලපෑමක් තිබිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අස්තියක් එහි පුද්ගලයන් විසින් වාර්ෂික භෞතික තොරතුරු නිසියාකාරව ගණන් කර වාර්තාගත කිරීම සහතික කරනු පිණිස ස්ථාපනය කර ඇති පාලන ක්‍රියාකාරකම් තොර ගිණුම් ශේෂයෙහි පැවැත්මටත් පරිපූර්ණත්ව සැදහුමත් සම්බන්ධයෙන් සෘජුව අදාල වෙයි.

අ118. පාලන සෘජුව හෝ වක්‍රව සැදහුම් අදාල විය හැකිය. සම්බන්ධතාවය වඩාත් සෘජු නොවන තාක් දුරට අව ප්‍රකාශන වැලැක්වීමට හෝ හෙළිකිරීමට සහ නිවැරදි කිරීමට එම සැදහුමේ සඵලදායීත්වය අඩු වෙයි. උදාහරණයක් ලෙස ප්‍රාදේශීය නියමිත ගබඩාවල විකුණුම් ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව සාරාංශයක විකුණුම් කළමනාකරුවකුගේ සමාලෝචනය වක්‍රලෙස සම්බන්ධ වනුයේ විකුණුම් අයහාරයේ සැදහුම්වල පරිපූර්ණත්වය සඳහා පමණකි. ඒ අනුව එකී සැදහුමේ අවදානම අඩු කිරීම සඳහා එහි සඵලදායීත්වය එම සැදහුම් ප්‍රකාශයට වඩාත් සෘජුව අදාල වන, නැවත කිරීම් ලියවිලි බිල්පත් ලියවිලි සමග ගැලපීමෙන් පාලන වලට අඩුවෙයි.

සැලකිය යුතු අවදානම්

සැලකිය යුතු අවදානම් හඳුනාගැනීම (28 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ119. සැලකිය යුතු අවදානම් බොහෝ විට සැලකිය යුතු නිත්‍ය නොවන ගනුදෙනු වලට හෝ විනිශ්චයට අදාල කරුණු වලට සම්බන්ධ වෙයි. නිත්‍ය නොවන ගනුදෙනු, ඒවායෙහි ප්‍රමාණය හෝ ස්වභාවය හේතුවෙන් අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු වන අතර එහෙයින් කලාතුරකින් සිදුවෙයි. විනිශ්චයට අදාල කරුණු වලට සැලකිය යුතු අන්දමේ ගිණුම්කරණ අනියත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වර්ධනය ඇතුළත් විය හැකිය. ක්‍රමාණුකූල සැකසීමට භාජනය වන නිතර සිදුවෙන, අසංකීර්ණ ගනුදෙනු වලදී සැලකිය යුතු අවදානම් උද්ගත වීමේ හැකියාව අඩුය.

අ120. පහත සඳහන් දෑ වැනි කරුණු වලින් පැන නගින කලාතුරකින් සිදුවන සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු වලින් වන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානම වැඩිවිය හැකිය.

- ගිණුම්කරණය කරන අන්දම නිශ්චය කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය විශාල ලෙස මැදිහත් වීම.
- දත්ත රැස් කිරීම සහ සකස් කිරීම සඳහා මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් විශාල ලෙස මැදිහත් වීම.
- සංකීර්ණ ගණනය කිරීම් හෝ ගිණුම්කරණ මූලධර්මයන්
- අවදානම් මත කෙරෙන ඵලදායී පාලන ක්‍රියාත්මක කිරීම අස්තීත්වයට අපහසු කළ හැකි අන්දමේ කලාතුරකින් සිදුවන ගනුදෙනු වල ස්වභාවය

අ121. පහත දැක්වෙන දෑ වැනි කරුණු කෙරෙන් පැන නගින ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය සැලකිය යුතු විනිශ්චයට අදාල කරුණු සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම වඩා විශාල විය හැකිය.

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හෝ ආදායම් හඳුනාගැනීම සඳහා වන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති එකිනෙකින් වෙනස් වන අර්ථකථනයන්ට යටත් විය හැකි වීම.
- අවශ්‍ය විනිශ්චය විෂයානුගත හෝ සංකීර්ණ හෝ අනාගත සිදුවීම් වල බලපෑම් සම්බන්ධ උපකල්පන (උදාහරණයක් ලෙස සාධාරණ අගය පිළිබඳ විනිශ්චය) අවශ්‍ය කෙරෙන ආකාරයෙහි විය හැකිය.

අ122. අවදානමක් සැලකිය යුතු ලෙස හඳුනාගැනීම සඳහා වන අමතර විගණන පටිපාටි සඳහා අදාල වන ප්‍රථිඵලය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 හි විස්තර වෙයි.¹³

වංචා හේතු කොටගෙන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් සම්බන්ධ සැලකිය යුතු අවදානම්

අ123. වංචා හේතු කොට ගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට අදාල අමතර අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 සලසයි.¹⁴

සැලකිය යුතු අවදානම් වලට සම්බන්ධ පාලන හඳුනාගැනීම. (29 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ124. සැලකිය යුතු ඒ අනුව කලාතුරකින් වන හෝ විනිශ්චයාත්මක කරුණු වලට අදාල අවදානම් බොහෝ විට වර්ධනය වන පාලන වලට යටත් නොවිය හැකි නමුත් එවැනි අවදානම් පිළිබඳව කටයුතු කිරීම අරමුණු කර ගත් වෙනත් ප්‍රතිචාර කළමනාකාරිත්වය සතු විය හැකිය. ඒ අනුව කලාතුරකින් වන හෝ විනිශ්චයාත්මක කරුණු කෙරෙන් පැන නගින සැලකිය යුතු අවදානම් සඳහා අස්තීත්වය විසින් පාලන නිර්මාණය කර සහ ක්‍රියාත්මක කර ඇත්ද යන්න සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයාගේ අවබෝධයට කළමනාකාරිත්වය එකී අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන්නේද යන්නත්, කෙසේ ප්‍රතිචාර දක්වන්නේද යන්නත් ඇතුළත් වෙයි.

එවැනි ප්‍රතිචාර වලට;

- ඡේෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය හෝ විශේෂඥයින් විසින් උපකල්පන සමාලෝචනය කිරීම වැනි පාලන ක්‍රියාකාරකම්
- ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා ලේඛනගත ක්‍රියාවලි
- පාලන කාර්යභාරයේ නියැලී ඇත්තවුන්ගේ අනුමැති ඇතුළත් විය හැකිය.

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, ඡේද 15 සහ 21

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240, ඡේද 25 - 27

අ125. උදාහරණයක් වශයෙන්, වැදගත් නඩුවක නිවේදනයක් ලැබීම වැනි වරක් පමණක් සිදුවන සිදුවීම් වලදී එය උචිත විශේෂඥවරුන්ට (අභ්‍යන්තරික හෝ බාහිර නීති උපදේශකවරුන් වැනි) යොමු කර ඇත්ද, භව්‍ය බලපෑම පිළිබඳව තක්සේරුවක් කර ඇත්ද සහ වාතාවරණයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල කවර ආකාරයකින් හෙළිදරව් කිරීමට යෝජනා කර ඇත්ද යන කරුණු අස්තියයෙහි ප්‍රතිචාරය සම්බන්ධයෙන් සැලකිල්ලට ගන්නා කරුණු වලට ඇතුළත් විය හැකිය.

අ126. ඇතැම් අවස්ථාවලදී කළමනාකාරිකය වසින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල සැලකිය යුතු අවදානම් සම්බන්ධයෙන්, මෙම ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් මත පාලන ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් යථා පරිදි ප්‍රතිචාර දක්වා නොතිබිය හැකිය. එවැනි පාලන ක්‍රියාත්මක කිරීමට කළමනාකාරිකය අපොහොසත් වීම අභ්‍යන්තර පාලන වල සැලකියයුතු ඌනතාවයක් හඟවන්නකි. ¹⁵

තහවුරු පටිපාටි වලින් පමණක් ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි නොසැපයෙන අවදානම් (ඡේද 30 බලන්න)

අ127. අවප්‍රකාශ වල අවදානම් වර්ධනානුගත ගනුදෙනු හෝ ගිණුම් ශේෂ සටහන් කිරීමට සහ විශ්වසනීය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සෘජුව අදාල විය හැකිය. එවැනි අවදානම් වලට අස්තියයක අයහාරය, මිලදී ගැනීම් සහ මුදල් ලැබීම් සහ මුදල් ගෙවීම් වැනි වර්ධනානුගත සහ සැලකියයුතු ගනුදෙනු කාණ්ඩ වැරදි සහගතව සහ අසම්පූර්ණ ලෙස සැකසීම් ඇතුළත් විය හැකිය.

අ128. එවැනි වර්ධනානුගත ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු සුළු මිනිස් මැදිහත් වීමක් සහිතව හෝ මිනිස් මැදිහත් වීමක් නොමැතිව අතිශයින්ම ස්වයංක්‍රීය සැකසුම් වලට යටත් වන විට අවදානමට අදාලව තහවුරු පරිපාටි පමණක් ක්‍රියාත්මක කළ නොහැකි විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අස්තියයෙහි තොරතුරු වලින් සැලකිය යුතු තරම් විශාල කොටසක් ආරම්භ කිරීම, සටහන් කිරීම, සැකසීම හෝ වාර්තා කිරීම සංකුලිත පද්ධතියක මෙන් ඉලෙක්ට්‍රොනික ස්වරූපයෙන් පමණක් සිදු කෙරෙන වාතාවරණයකදී විගණකවරයා මේ තත්‍වය සැලකිල්ලට ගනියි. එවැනි අවස්ථා වලදී;

- විගණන සාක්ෂි ඉලෙක්ට්‍රොනික ස්වරූපයෙන් පමණක් තිබිය හැකි අතර එහි ප්‍රමාණාත්මක තත්‍වයන් උචිතභාවයන් එහි නිරවද්‍යතාවය සහ පරිපූර්ණත්වය කෙරෙහි වන පාලක වල ඵලදායිත්වය මත සාමාන්‍යයෙන් රඳා පවතියි.
- තොරතුරු අයෝග්‍ය ලෙස ආරම්භ කිරීම් හෝ වෙනස් කිරීම් සිදුවීමත් සොයාගනු නොලැබීමත් වීමේ භව්‍යතාවය උචිත පාලන සඵලදායීව ක්‍රියාත්මක නොවීම හේතුවෙන් වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතිය හැකිය.

අ129. එවැනි අවදානම් හඳුනාගැනීම පිණිස වන වැඩිදුර විගණන පටිපාටි වල වැදගත්කම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 විස්තර වෙයි.¹⁶

අවදානම් තක්සේරු කිරීම සංශෝධනය (31 ඡේදය බලන්න)

අ130. අවදානම් තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනම් කරගත් තොරතුරු වලට සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් තොරතුරු විගණනය තුළදී විගණකවරයාගේ අවධානයට යොමු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අවදානම් තක්සේරු කිරීම ඇතැම් පාලන සඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වන්නේය යන අපේක්ෂාව මත පදනම් වී තිබිය හැකිය. එකී පාලන පරික්ෂාවන් ඉටු කිරීමෙහිදී එම පාලන විගණනය අතරවාරයෙහි අදාල වන අවස්ථා වලදී සඵලදායීව ක්‍රියාත්මක නොවූ බවට විගණන සාක්ෂි විගණකවරයා ලබාගනු විය හැකිය. එසේම තහවුරු පටිපාටි ඉටු කිරීමේදී විගණකගේ අවදානම් තක්සේරු සමග විශාල වශයෙන් වටිනාකමින් සහ සංකේතයෙන් වැඩියෙන් සංගත වන අවප්‍රකාශ විගණකවරයා විසින් අනාවරණය කරගනු විය හැකිය. එවැනි වාතාවරණයන්හිදී අවධානම් තක්සේරු කිරීම මගින් අස්තියයෙහි සත්‍ය වාතාවරණයන් උචිත ලෙස පිළිබිඹු නොකෙරෙනු ඇති අතර ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා සැලසුම් කළ ඉදිරි විගණන පටිපාටි සඵලදායී නොවිය හැකිය. අමතර මාර්ගෝපදේශ සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 බලන්න.

ලේඛනගත කිරීම (32 ඡේදය බලන්න)

අ131. 32 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් ලේඛනගත කිරීම කුමන අන්දමින්ද යන්න වෘත්තීමය විනිශ්චයන් යොදාගනිමින් නිගමනය කළ යුත්තේ විගණකය. උදාහරණයක් ලෙස කුඩා අස්තියයන් විගණනයෙහිදී

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265, 'පාලන කාර්යභාර දරන්නන්ට සහ කළමනාකාරිකයට අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඌනතා සන්නිවේදනය' ඡේද අ7

ලේඛනගත කිරීම විගණකගේ සමස්ථ ක්‍රමෝපාය සහ විගණන සැලැස්ම විගණකගේ ලේඛනගත කිරීමට අන්තර්ගත විය හැකිය.¹⁷ එලෙසම උදාහරණයක් ලෙස අවදානම් තක්සේරුවේ ප්‍රතිඵල වෙනම ලේඛන ගත කිරීම හෝ විගණකවරයාගේ වැඩිදුර පරිපාටි වල කොටසක් ලෙස ලේඛනගත කරනු¹⁸ විය හැකිය. ලේඛනගත කිරීමේ ස්වරූපය සහ ප්‍රමාණය කෙරෙහි අස්තියයෙහි ස්වභාවය, ප්‍රමාණය, සංකීර්ණත්වය සහ එහි අභ්‍යන්තර පාලනය, අස්තියයෙන් ලබාගත හැකි තොරතුරු සහ විගණන අනර්ථයෙහි භාවිතා කරනු ලබන විගණන ක්‍රමවේදය සහ තාක්ෂණයෙන් බලපෑම් සිදු කෙරෙයි.

අ132. මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළව සංකුල නොවන ව්‍යාපාර සහ ක්‍රියාවලි සහිත අස්තියයන් සඳහා ලේඛනගත කිරීම ස්වරූපයෙන් සරල මෙන්ම සාපේක්ෂව සංකීර්ණ විය හැකිය. අස්තියය පිළිබඳව විගණකවරයාගේ අවබෝධයන් ඊට සම්බන්ධ කරුණුත් සම්පූර්ණ වශයෙන්ම ලේඛනගත කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. විගණකවරයා විසින් ලේඛනගත කරනු ලබන ප්‍රමුඛ මූලිකාංග වලට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පදනම් කරගත් මූලිකාංග ඇතුළත් වෙයි.

අ133. ලේඛනගත කිරීමේ ප්‍රමාණය මගින් විගණන කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයින්ගේ පලපුරුද්ද සහ හැකියාවන්ද පිළිබිඹු කරනු විය හැකිය. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 හි අවශ්‍යතාවයන් සෑම විටම සපුරාලන විට අඩු පලපුරුද්දක් ඇත්තවුන්ගෙන් සමන්විත විගණන කාර්ය භාරයේ නියුතු කණ්ඩායමක් විසින් භාරගන්නා ලද විගණනයන්හිදී ඔවුන්ට අස්තියය පිළිබඳව උචිත අවබෝධයක් ලබාගැනීමට සහාය වීම සඳහා පලපුරුද්ද ඇත්තවුන් ඇතුළත් වන කණ්ඩායමකට වඩා විස්තරාත්මක ලේඛනගත කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය.

අ134. පුනාවර්තනය වන විගණන සඳහා අස්තියයෙහි ව්‍යාපාර හෝ ක්‍රියාවලි වල වෙනස් වීම් පිළිබිඹු කිරීමට අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි ඇතැම් ලේඛන ඉදිරියට ගෙන යාම, යාවත්කාලීන කිරීම සිදුවිය හැකිය.

පරිශීෂ්ටය - 1

(4 (ඇ), 14 - 24, අ 69 - අ 104 ඡේද බලන්න)

අභ්‍යන්තර පාලන සංරචක

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකට සම්බන්ධ වන බැවින් ඡේද 4 (ඇ), 14 - 24 සහ අ 69 - අ 104 හි නියම කර ඇති අභ්‍යන්තර පාලන සංරචක මෙම පරිශීෂ්ටයෙන් වැඩි දුරටත් විස්තර කරනු ලබයි.

පාලන පරිසරය

2. පාලන පරිසරය පහත දැක්වෙන මූලිකාංග වලින් ආවරණය වෙයි.

(අ) අවංකත්වය සහ සඳාචාරමය අගයයන් සන්නිවේදනය සහ බලාත්මක කිරීම

පාලන වල සඵලදායීත්වයට ඒවා ඇතිකරන කරන, පාලනය කරන සහ සමීක්ෂණය කරන පුද්ගලයින්ගේ අවංකත්වය සහ සඳාචාරමය අගයයන් ඉක්මවිය නොහැකිය. අවංකත්වය සහ සඳාචාරමය වර්ගව අස්තියයෙහි ආචාරධර්ම සහ වර්ගාත්මක හැසිරීම් මට්ටම්, ඒවා සන්නිවේදනය කෙරෙන අන්දම සහ ප්‍රායෝගිකව සවිගණවනු ලබන අන්දමෙහිත් ප්‍රතිඵලයන්ය. උදාහරණයක් වශයෙන් වංක, නීති විරෝධී හෝ සාදාචාර විරෝධී ක්‍රියා වල නිරත වීමට පුද්ගලයින් පොළඹවන දිරිගැන්වීම් හෝ බලපෑම් ඉවත් කිරීම හෝ අඩු කිරීම සඳහා වන කළමනාකාරිත්වයෙහි ක්‍රියාකාරකම් අවංකත්වය සහ සඳාචාරමය අගයයන් බලාත්මක කිරීමට ඇතුළත්ය. ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශන සහ අචාරධර්ම පද්ධති සන්නිවේදනය හරහා හැසිරීම් මට්ටම් පුද්ගලයින්ට සන්නිවේදනය කිරීම අවංකත්වය සහ සඳාචාරමය අගයයන් පිළිබඳව අස්තියයෙහි ප්‍රතිපත්ති සන්නිවේදනයට ඇතුළත්ය.

(ආ) හැකියාවට කැපවීම

හැකියාව යනු පුද්ගලයකුගේ කාර්යය නිර්වචනය කරන කර්තව්‍යය සපුරාලීමට අවශ්‍ය දැනීම සහ නිපුණත්වයයි.

(ඇ) පාලන කාර්යභාරය පැවරී ඇත්නමුත් සහභාගිත්වය

පාලන කාර්යය පැවරී ඇති තැනැත්තන් විසින් අස්තත්වයක පාලනය වී ඥානය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් සිදුවේ. පාලන කාර්ය භාරය පැවරී ඇත්නමුත් ප්‍රයෝජනය උදෙසා සැකසුණු පරිච්ඡේද සංයුතියන්ගෙන් සහ අනෙකුත් නීති සහ රෙගුලාසි හෝ මාර්ගෝපදේශ තුළ පාලන කාර්ය භාරය පැවරී ඇත්නමුත් වගකීම් භාරයෙහි වැදගත්කම හඳුනාගනු ලබයි. පාලන කාර්යය පැවරී ඇති තැනැත්තන්ගේ අනෙකුත් වගකීම් වලට ඇතුළත් වනුයේ රහස්‍ය සහ අනවසර දෑ අනාවරණයකර ගැනීම් පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ ඒවා ඵලදායී ලෙස මෙහෙයවීම සහ අස්ථිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඵලදායීත්වය සමාලෝචනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණයයි.

(ඈ) කළමනාකාරිත්වයෙහි දර්ශණය සහ මෙහෙයුම් ගෛලිය

කළමනාකාරිත්වයෙහි දර්ශණය සහ මෙහෙයුම් ගෛලිය පුළුල් ගති ලක්ෂණ පරාසයකින් අනාවරණය වේ. උදාහරණයක් වශයෙන් තිබෙන විකල්ප ගිණුම්කරණ මූලධර්ම හෝ ගිණුම් ඇස්තමේන්තු වර්ධනයේදී හෘදය සාක්ෂිය හා සම්ප්‍රදායානුකූල වීම අතුරෙන් සම්ප්‍රදායානුකූල හෝ ප්‍රවේගකාරී තෝරා ගැනීම් තුළින් මූල්‍ය වාර්තාකරණය කෙරෙහි කළමනාකරණයේ ආකල්ප හා ක්‍රියාවන් පෙනී යා හැකිය.

(ඉ) සංවිධාන ව්‍යුහය

ප්‍රමුඛ බලතල ක්ෂේත්‍ර සහ වගකීම්ද, උචිත රේඛීය වාර්තාකරණ සැලකිල්ලට ගැනීම අදාළ සංවිධාන ව්‍යුහයක් ස්ථාපනය කිරීමට ඇතුළත්ය. අස්තියක සංවිධාන ව්‍යුහයෙහි යෝග්‍යතාවය එහි විශාලත්වයන්, එහි ක්‍රියාකාරකම් වල ස්වභාවයන් මත පාර්ශ්වික වශයෙන් රඳා පවතියි.

(ඊ) බලතල සහ වගකීම පැවරීම

යෝග්‍ය ව්‍යාපාරික පරිච්ඡේදයට සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රමුඛ පුද්ගලයින්ගේ දැනීම සහ පලපුරුද්ද, සහ පැවරී ඇති කාර්යයන් කරගෙන යාම සඳහා සපයනු ලබන සම්පත් බලතල සහ වගකීම් පැවරීමට ඇතුළත් විය හැකිය. අමතර වශයෙන් සියළුම පුද්ගලයින් අස්තියෙහි අරමුණු පිළිබඳව අවබෝධයෙන් යුක්ත වන බව, ඔවුන්ගේ තනි ක්‍රියාකාරකම් අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් කෙසේ සමායෝජනය වන්නේද යන්න සහ එමගින් එකී අරමුණු වලට කවර ආකාරයකින් කුමක් සඳහා ඔවුන් දායක වන්නේද යන්න හඳුනාගැනීමත් සහතික වන අයුරින් ප්‍රතිපත්ති සහ සන්නිවේදන මෙහෙය වීම ඊට ඇතුළත් විය හැකිය.

(උ) මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්ති සහ පරිච්ඡේදයන්

අස්තියක පාලන විඥානයට සම්බන්ධ වැදගත් කරුණු මානව සම්පත් ප්‍රතිපත්ති සහ පරිච්ඡේදයන් කෙරෙන් බොහෝ විට පුද්ගලයන් වේ. උදාහරණයක් ලෙස අධ්‍යාපනික පසුබිම, පූර්ව කාර්යය පලපුරුද්ද, පෙර නිපුණතා සහ අවබෝධය සහ සදාචාරමය වර්ගව පිළිබඳ සාක්ෂි කෙරෙහි විශේෂයෙන් සැලකිලිමත්ව උසස්ම සුදුසුකම්ලත් පුද්ගලයින් බඳවාගැනීම සඳහා වන ප්‍රමිත වලින් නිපුණ සහ විශ්වාසවන්ත පුද්ගලයින් කෙරෙහි අස්තියේ කැපවීම විදහා දක්වෙයි. අනාගත අභිවෘද්ධිය සඳහා වන ක්‍රියාකලාප සහ වගකීම් සන්නිවේදනය කෙරෙන එමෙන්ම පුහුණු පාසල සහ සම්මන්ත්‍රණ ඇතුළත් පුහුණු කිරීම් ප්‍රතිපත්ති මගින් අපේක්ෂිත කාර්යසාධන සහ වර්ග මට්ටම් විදහා දක්වෙයි. කාලාවර්ති කාර්ය සාධන ඇගයීම් හරහා මෙහෙයවන උසස් වීම් සුදුසුකම් සහිත පුද්ගලයින් වඩා ඉහළ වගකීම් මට්ටම් වලට උසස්වීම් කිරීම සඳහා අස්තියෙහි කැපවීම හුවා දක්වයි.

අස්තියෙහි අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය

3. මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ අරමුණ සඳහා අස්ථිත්වයේ අවධානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියද අස්ථිත්වයට අදාළ වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ වූ ව්‍යාපාරික අවධානම් කළමනාකරණය විසින් හඳුනාගන්නේ කෙසේද යන්නත් ඒවායේ වැදගත්කම ඇස්තමේන්තු කිරීමත් ඒවාහට ගැන්මේ ප්‍රවණතාව තක්සේරු කිරීම සහ ප්‍රතිචාර දැක්වීම් වශයෙන් ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග තීරණය කිරීම සහ ඒවායේ ස්වභාවයන් මතුවන ප්‍රතිඵල පාලනය කර ගැනීමත් යන කරුණු ඇතුළත් වේ. උදාහරණයක් ලෙස අස්තියේ වාර්තාගත නොවූ ගනුදෙනු තිබීමේ හැකියාව සැලකිල්ලට ගන්නා අන්දම හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වාර්තාගත සැලකිය යුතු ඇස්තමේන්තු හඳුනාගන්නා අන්දම සහ විශ්ලේෂණය කරන අන්දම සම්බන්ධයෙන් අස්තියේ අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය කටයුතු කරනු විය හැකිය.
4. විශ්වසනීය මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ වන අවදානම් වලට කළමනාකාරිත්වයෙහි සැදහුම් සමග අනුකූල වන අයුරින් අස්තියෙහි මූල්‍යමය දත්ත ආරම්භ කිරීම, වාර්තාගත කිරීම, සැකසීම සහ වාර්තාකිරීමේ හැකියාව කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් සිදු කෙරෙන අන්දමින් ඇතිවිය හැකි බාහිර සහ අභ්‍යන්තර සිද්ධි, ගනුදෙනු හෝ

වාතාවරණයන් ඇතුළත්ය. කළමනාකාරිත්වය විසින් විශේෂිත අවදානම් සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමට සැලසුම්, වැඩසටහන් හෝ ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කිරීම හෝ පිරිවැය හෝ වෙනත් කරුණු සලකා බැලීමෙන් අවදානමක් භාරගනු හෝ විය හැකිය. පහත දැක්වෙන අන්දමේ තත්වයන් හේතුවෙන් අවදානම් පැන නැගීම හෝ වෙනස් වීම සිදුවිය හැකිය.

- **මෙහෙයුම් පරිසරයේ වෙනස්වීම්**
නියාමන හෝ මෙහෙයුම් වාතාවරණයෙහි වෙනස් වීම් වල ප්‍රතිඵල වශයෙන් තරගකාරිත්වයෙහි තියුණු බව සහ සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් අවදානම් වල වෙනස් වීම් සිදුවිය හැකිය.
- **නවක සේවකයන්**
නවක සේවකයන්ට අභ්‍යන්තර පාලන කෙරෙහි වෙනස් දෘෂ්ටිපථයක් හෝ අවබෝධයක් තිබිය හැකිය.
- **නව හෝ වැඩිදියුණු කළ තොරතුරු පද්ධති**
තොරතුරු පද්ධතියක සැලකිය යුතු සහ සීඝ්‍ර වෙනස් වීම් වලින් අභ්‍යන්තර පාලනයට සම්බන්ධ අවධානම වෙනස් විය හැකිය.
- **සීඝ්‍ර වර්ධන**
තොරතුරු පද්ධති වල සැලකිය යුතු සහ සීඝ්‍ර ප්‍රසාරණය මගින් පාලන කෙරෙහි දැඩි පීඩාවක් ඇති කරමින් පාලන බිඳවැටීමේ අවදානම වැඩි කරනු ලැබිය හැකිය.
- **නව තාක්ෂණය**
නිශ්පාදන ක්‍රියාවලියට හෝ තොරතුරු පද්ධතියට නව තාක්ෂණයන් අන්තර්ගත කිරීම මගින් අභ්‍යන්තර පාලනය ආශ්‍රිත අවදානම් වෙනස් විය හැකිය.
- **නව ව්‍යාපාර මාදිලි, නිෂ්පාදන හෝ ක්‍රියාකාරකම්**
අස්තියාවට අල්ප පලපුරුද්දක් ඇති ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රයන්ට හෝ ගනුදෙනු වලට අවතීර්ණ වීම මගින් අභ්‍යන්තර පාලනය ආශ්‍රිත නව අවදානම් ඇතුලු කරනු වා විය හැකිය.
- **සංස්ථායික ප්‍රතිව්‍යුහ ගතකරණය**
ප්‍රතිව්‍යුහ ගත කිරීම සේවක මණ්ඩලය අඩුකිරීම, සහ අධීක්ෂණයෙහි වෙනස්වීම් සහ කාර්යයභාරයන් වෙන් කිරීම වැනි දෑ සමග එක්ව යනු විය හැකිය එය අභ්‍යන්තර පාලනය ආශ්‍රිත අවදානම් වෙනස් විය හැකිය.
- **වර්ධනය වන විදේශ මෙහෙයුම්**
විදේශ මෙහෙයුම් වර්ධනය හෝ අත්පත් කරගැනීම මගින් අභ්‍යන්තර පාලනයට බලපෑම් සිදුවිය හැකි නව සහ බොහෝ විට අනන්‍යය අවදානම් දැරීමට සිදුවිය හැකිය උදාහරණ වශයෙන් විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ගනුදෙනු වලින් ඇතිවන අමතර හෝ වෙනස් වූ අවදානම්
- **නව ගිණුම්කරණ ප්‍රකාශයට පත්කිරීම්**
නව ගිණුම්කරණ මූලධර්ම යොදා ගැනීමෙන් හෝ ගිණුම්කරණ මූලධර්ම වෙනස් කිරීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ අවදානම් කෙරෙහි බලපෑම් සිදුවිය හැකිය.

සම්බන්ධිත ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලිය ඇතුළුව මූල්‍ය වාර්තාකරණයට සහ සන්නිවේදනයට අදාල තොරතුරු පද්ධතිය

5. තොරතුරු පද්ධතියක් යටිතල (භෞතික හා දෘඩාංග සංරචක) මෘදුකාංග, පුද්ගලයින්, පටිපාටි, සහ දත්ත වලින් සංයුක්ත වෙයි. බොහෝ තොරතුරු පද්ධති වල තොරතුරු තාක්ෂණය (IT) පෘථුල ලෙස භාවිත කෙරෙයි.
6. මූල්‍ය වාර්තාකරණ පද්ධතියද අන්තර්ගත වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු වලට අදාල තොරතුරු පද්ධතිය මගින් පහත සඳහන් ක්‍රම ආචරණය කිරීමත් වාර්තාගත කිරීමත් සිදු කෙරෙයි.
 - සියළුම වලංගු ගනුදෙනු හඳුනාගැනීම සහ වාර්තාගත කිරීම.
 - මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා යථාපරිදි ගනුදෙනු වර්ගීකරණයට අවකාශ සැලසෙන අයුරින් ප්‍රමාණවත් විස්තර සහිතව කාලීන පදනමකින් ගනුදෙනු විස්තර කිරීම.
 - ගනුදෙනු වල යථායෝග්‍ය මුදල් වටිනාකම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වාර්තා කිරීමට අවකාශ සැලසෙන ආකාරයකින් ගනුදෙනු වල වටිනාකම මැනීම.
 - ගනුදෙනු නියමිත ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදයෙහි වාර්තාගත කිරීමට අවකාශ සැලසෙන අයුරින් ගනුදෙනු සිදු වූ කාලපරිච්ඡේදය නිශ්චය කිරීම.
 - ගනුදෙනු සහ සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් යථාපරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කිරීම.

- 7. පද්ධති ජනිත තොරතුරු වල තත්වය මගින් අස්තියාවයෙහි ක්‍රියාකාරකම් කළමනාකරණයෙහි සහ පාලනයෙහිලා උචිත තීරණ ගැනීමෙහිත්, විශ්වසනීය මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීමෙහිත් කළමනාකාරිත්වයෙහි හැකියාව කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කරනු ලබයි.
- 8. මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන වලට අයත් ස්වකීය කාර්යභාරයන් සහ වගකීම් ඇතුළත් වන සන්නිවේදනය ප්‍රතිපත්ති සංග්‍රහ, ගිණුම්කරණ සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණ සංග්‍රහ, සහ සිහවිම් සටහන් වැනි ස්වරූපයෙන් විය හැකිය. සන්නිවේදනය විද්‍යුත්ව, වාචිකව හෝ කළමනාකාරිත්වයෙහි ක්‍රියාකාරකය හරහා විය හැකිය.

පාලන ක්‍රියාකාරකම්

- 9. විගණනයකට අදාළ විය හැකි පාලන ක්‍රියාකාරකම් පහත දැක්වෙන කරුණු වලට සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි වශයෙන් ප්‍රභේද කෙරෙනු ඇති

- **කාර්යසාධන සමාලෝචන**

අයවැය ගත පුරෝකථන හා පෙරවූ කාලපරිච්ඡේදවල කාර්ය සාධන සමග සෘජු කාර්ය සාධන සමාලෝචන සහ විශ්ලේෂණයන් මෙහෙයුම් හෝ මූල්‍ය සම්බන්ධ විවිධ දත්ත කට්ටල පිළිබඳ සම්බන්ධතා වන්නේද විමර්ශනශීලී හා නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ වූ විශ්ලේෂණද සමග එකිනෙකට සම්බන්ධ කොට අභ්‍යන්තර දත්ත භාහිර තොරතුරු මූලාශ්‍ර සමග සංසන්දනය කරමින් සහ ශ්‍රිතමය හෝ ක්‍රියාකාරිත්වය වශයෙන් කරන ලද කාර්ය සාධන සමාලෝචනය මෙම පාලන ක්‍රියාවලීන්ට අයත්ය.

- **තොරතුරු සැකසීම**

තොරතුරු පද්ධති පාලන ක්‍රියාකාරකම් වල පුළුල් කාණ්ඩ දෙක වනුයේ එක් එක් යෙදවුම් සැකසීමේදී ව්‍යවහාර වන යෙදවුම් පාලන යෙදවුම් කිහිපයකට සම්බන්ධ වන සහ තොරතුරු පද්ධති වල, අඛණ්ඩ නිරවද්‍ය ක්‍රියාකාරිත්වය තහවුරු කිරීමට උපකාරී වෙමින් යෙදවුම් පාලන වල සපුරාදායී ක්‍රියාකාරිත්වයට සහාය සැපයෙන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි වන පොදු තොරතුරු තාක්ෂණික පාලකය. යෙදවුම් පාලන සඳහා උදාහරණ වලට වාර්තා වල අංක ගණිතමය නිරවද්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීම ගිණුම් සහ ශේෂ පිරික්සුම් පවත්වා ගෙන යාම සහ සමාලෝචනය, යෙදවුම් දත්තවල සංස්කරණ පරීක්ෂා සහ සංඛ්‍යාත්මක අනුපිළිවෙළ පරීක්ෂා වැනි ස්වංක්‍රීය පාලන සහ ව්‍යතිරේඛ වාර්තා සම්බන්ධව මිනිස් ක්‍රියාකාරී පසුච්චරම් කිරීම ඇතුළත් වෙයි. පොදු තොරතුරු තාක්ෂණික පාලන සඳහා උදාහරණ වලට වැඩසටහන් වෙනස් වීම් පාලන, වැඩසටහන් හෝ දත්ත වලට ප්‍රවිශ්ඨය සීමා කෙරෙන පාලන නවතමයෙන් වෙළඳපලට නිකුත් කළ මෘදුකාංග කට්ටල භාවිතයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම මත බලපෑවැත්වෙන පාලන හා විගණක සොයාගැනීම් මාර්ගයක් ඉතිරි නොකර මූල්‍ය දත්ත හෝ වාර්තා වෙනස් කළ හැකි පද්ධති මූලිකාංග සම්බන්ධ පාලන ඇතුළත්ය.

- **භෞතික පාලන පහත සඳහන් දෑ ආවරණය කරයි.**

- වත්කම් වල භෞතික සුරක්ෂිතතාවය, වත්කම් සහ වාර්තා කෙරෙහි සුරක්ෂිත පහසුකම් වැනි ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂා ඇතුළත්ව
- පරිගණක වැඩසටහන් සහ දත්ත ලිපිගොනු වලට ප්‍රවිශ්ට වීම සඳහා අනුමැතිය ලබා දීම.
- පාලන වාර්තා වල පෙන්වා දී ඇති ප්‍රමාණයන් කාලාවර්තීව ගණනය කිරීම සහ සැසඳීම (උදාහරණයක් වශයෙන් මුදල්, සුරැකුම් සහ තොග ගණන් කිරීම් ගිණුම් වාර්තා සමග සැසඳීම)

වත්කම් සොරකම් කරනු ලැබීම වැලැක්වීම අරමුණු කරගත් භෞතික පාලන කෙතරම් ප්‍රමාණයකට අභිප්‍රායිකද යන්න මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ විශ්වසනීයත්වය කෙරෙහි අදාළ වනුයෙන් වත්කම් සාවද්‍ය පරිහරනයට ඉහළ නැඹුරුතාවයක් ඇති අන්දමේ වාතාවරණයන් පවත්නා විට විගණනය ඒ මත රඳා පවතියි.

- **කාර්යභාරයන් වෙන්කිරීම**

ගනුදෙනු අනුමත කිරීම, ගනුදෙනු වාර්තාගත කිරීම සහ වත්කම් වල භාරකාරත්වය පවත්වාගෙනයාම වෙනස් පුද්ගලයින්ට පැවරීම කිරීම මෙමගින් අදහස් කෙරෙයි. පුද්ගලයෙකුගේ සාමාන්‍ය කාර්යභාරයෙහිදී

වැරදි කිරීම සහ වැරදි සැඟවීම යන දෙකම සිදුකළ හැකි තත්‍වයකට කිසිදු පුද්ගලයකුට පැමිණීමට ඇති අවකාශ අඩුකිරීම කාර්යභාරයන් වෙන් කිරීමේ අභිප්‍රාය වේ.

10. කළමනාකාරිත්‍වය හෝ පාලන කාර්යභාරය දරන්නන් විසින් ස්ථාපනය කරන ලද ඉහළ මට්ටමෙහි උචිත ප්‍රතිපත්ති බලපැවැත්ම මත ඇතැම් පාලන ක්‍රියාකාරකම් රඳා පවතිනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් පාලන බලතල පැවරී ඇත්නමුත් විසින් නියම කළ ආයෝජන නිර්ණායක වැනි ස්ථාපිත මාර්ගෝපදේශ යටතේ අනුමත කිරීමේ බලතල පවරනු ලැබීම හැකිය; විකල්ප වශයෙන් ප්‍රධාන අත්පත් කර ගැනීම්, හෝ විකිණීම වැනි වර්යානුගත නොවන ගනුදෙනු වලට ඇතැම් විට කොටස්හිමියන්ගේ ද ඇතුළත්ව ඉහළ මට්ටම් වල විශේෂිත අනුමතය අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය.

පාලන අධීක්ෂණය

11. අඛණ්ඩ ක්‍රියාකාරී පදනමකින් අභ්‍යන්තර පාලන ස්ථාපනය කර පවත්වාගෙන යාම වැදගත් කළමනාකාරිත්‍ව වගකීමකි. අදහස් කෙරෙන අයුරින් පාලන ක්‍රියාත්මක වන්නේද වෙනස් වන තත්‍වයන්හිදී ඒවා වෙනස් කරනු ලබන්නේද යන්න පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම කළමනාකාරිත්‍වයෙහි පාලන අධීක්ෂණයට ඇතුළත්ය. බැංකු සැසඳුම් කාලීන පදනමින් පිළියෙල කිරීම, වෙළඳ කොන්ත්‍රාත්තු වගන්ති මත අස්තියෙහි ප්‍රතිපත්ති වෙළඳ කාර්යමණ්ඩලයෙහි අනුගතභාවය පිළිබඳව අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ ඇගයීම සහ අස්තියෙහි ආචාරධර්ම හෝ ව්‍යාපාරික පරිචයන් පිළිපැදීමක් පිළිබඳව නෛතික දෙපාර්තමේන්තුවක අධීක්ෂණය වැනි දෑ කෙරෙහි කළමනාකාරිත්‍වය සමාලෝචනයක් සිදු කරන්නේද යන්න සැලකිල්ලට ගැනීම වැනි ක්‍රියාකාරකම් පාලන අධීක්ෂණයට ඇතුළත් විය හැකිය. කාලයන් සමග නිරන්තරයෙන් පාලන අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වන බව තහවුරු කරගැනීම උදෙසා ද අධීක්ෂණය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. උදාහරණ වශයෙන් බැංකු සැසඳුම් වල කාලීනත්‍වය සහ නිරවද්‍යතාවය අධීක්ෂණය නොකරන්නේ නම් කාර්ය මණ්ඩලය ඒවා පිළියෙල කිරීම නතර කරන්නට ඉඩ ඇත.

12. අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් හෝ සමාන කාර්යයන් ඉටු කරන කාර්ය මණ්ඩල වෙතත් ඇගයීම් හරහා අස්තියෙහි පාලන අධීක්ෂණයට දායක විය හැකිය. අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සඵලදායීත්‍වය කෙරෙහි සැලකිය යුතු අන්දමින් අවධානය යොමුකරමින් කරමින් අභ්‍යන්තර පාලන වල ක්‍රියාකාරිත්‍වය පිළිබඳ තොරතුරු නිරන්තරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීම සාමාන්‍යයෙන් ඔවුන් විසින් සිදු කරනු ලබන අතර අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි ප්‍රභලතාවයන් සහ ඌනතාවයන් සන්නිවේදනයද අභ්‍යන්තර පාලනය වඩා යහපත කිරීම සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමද සිදු කරනු ලබයි.

13. බාහිර පාර්ශවයන්ගෙන් වන සන්නිවේදනය කෙරෙහි ලබා ගන්නා ලද ගැටළු හෝ වැඩි දියුණු කළයුතු කේෂ්ත්‍රයන් උද්දීපනය කර දැක්වෙන තොරතුරු අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් වලට ඇතුළත් විය හැකිය. ගනුදෙනුකරුවන් ඔවුන්ගේ ඉන්වොයිස් ගෙවීමෙන් ව්‍යංගව බිල්පත් වල දත්ත තහවුරු කරනු හෝ ඔවුන්ගේ අයකිරීම් පිළිබඳව පැමිණිලි කරනු හෝ විය හැකිය. ඊට අමතරව නියාමන කටයුතු කරන්නවුන් විසින් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි ක්‍රියාකාරිත්‍වයට බලපෑම් සිදුකෙරෙන කරුණු පිළිබඳව අස්තියට සන්නිවේදනය කරනු විය හැකිය. බැංකු වල නියාමන නියෝජ්‍යත්ව විසින් සිදු කෙරෙන විභාග විමර්ශන සම්බන්ධ සන්නිවේදන ඊට උදාහරණයකි. එමෙන්ම අධීක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කිරීමෙහිදී අභ්‍යන්තර පාලනයට අදාළව බාහිර විගණකවරුන්ගේ සන්නිවේදන කළමනාකාරිත්‍වය සැලකිල්ලට ගනු විය හැකිය. (2වන පරිශිෂ්ටය අ 33 අ 115 ඡේද බලන්න)

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ හැඟවෙන තත්‍වයන් සහ සිදුවීම්

ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම පවත්නා බැව් හැඟවෙන තත්‍වයන්ට සහ සිදුවීම් වලට උදාහරණ පහත දැක්වෙයි. ඉදිරිපත් කර ඇති උදාහරණ වලින් පුළුල් පරාසයක තත්‍වයන් සහ සිදුවීම් ආචරණය වෙයි; කෙසේ වුවද සියළුම තත්‍වයන් සහ සිදුවීම් සෑම විගණන කාර්යභාරයකටම අදාළ නොවන අතර උදාහරණ ලැයිස්තුව අවශ්‍යයෙන්ම පරිපූර්ණ නොවේ.

- ආර්ථික වශයෙන් අස්ථාවර කලාප වල මෙහෙයුම්, උදාහරණ වශයෙන් ව්‍යවහාර මුදල් වල සැලකිය යුතු අවප්‍රමාණ කිරීම් හෝ ඉහළ උද්ධමන ආර්ථිකයක් ඇති රටවල්
- වෙනස් වන සුළු වෙළඳපොලට නිරාවරණය වූ මෙහෙයුම්, උදාහරණ වශයෙන් අනාගත වෙළඳාම්
- ඉහළ මට්ටමක සංකීර්ණ රෙගුලාසි වලට යටත් වන මෙහෙයුම්
- වැදගත් ගනුදෙනුකරුවන් අහිමිවීම ඇතුළත්ව අඛණ්ඩ පැවැත්ම සහ ද්‍රවශීලතා පිළිබඳ ගැටළු
- ප්‍රාග්ධන සහ ණය පහසුකම් ලබාගත හැකිකමේ සීමා කිරීම්

- අස්තිත්වය මෙහෙයුම්කරන කර්මාන්තයෙහි වෙනස්වීම්
- සැපයුම් දාමයෙහි වෙනස්වීම්
- නව නිෂ්පාදිත හෝ සේවා වර්ධනය කිරීම හෝ ඉදිරිපත් කිරීම හෝ නව ව්‍යාපාර මාර්ගයන්ට පිවිසීම
- නව පිහිටීම් කරා ව්‍යාපාර කටයුතු පුළුල් කිරීම
- විශාල අත්පත් කර ගැනීමක් හෝ ප්‍රතිසංවිධානවයන් හෝ වෙනත් අසාමාන්‍ය සිදුවීම් වැනි අස්ථිත්වයේ වෙනස් වීම්.
- විකිණීමට ඉඩ ඇති අස්තිත්වයන් හෝ ව්‍යාපාරික බණ්ඩ
- සංකීර්ණ සන්ධානගතවීම් සහ බද්ධ ව්‍යාපාර පැවතීම
- ශේෂ පත්‍රයෙන් පරිබාහිර මූල්‍ය කටයුතු විශේෂ අරමුණු අස්තිත්ව සහ වෙනත් සංකීර්ණ මූල්‍ය විධිවිධාන
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග සැලකිය යුතු ගනුදෙනු
- යෝග්‍ය ගිණුම්කරණ සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණ නිපුණත්වයක් ඇති සේවක හිඟවීම
- ප්‍රමුඛ විධායකවරුන් ඉවත්ව යාම ඇතුළත්ව ප්‍රධාන සේවක මණ්ඩලයේ වෙනස් වීම්
- විශේෂයෙන් කළමනාකාරිත්වය විසින් ආමන්ත්‍රණය නොකෙරෙන අභ්‍යන්තර පාලන වල උෞනතා
- අස්තිත්වයෙහි තොරතුරු තාක්ෂණික ක්‍රමෝපායේ සහ එහි ව්‍යාපාරික ක්‍රමෝපාය අතර අසන්තතිකතා
- තොරතුරු තාක්ෂණ පරිසරයෙහි වෙනස්වීම්
- මූල්‍ය වාර්තාකරණයට සම්බන්ධ යුතු නව තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති සවි කිරීම
- රාජ්‍ය හෝ නියාමන ආයතන මගින් අස්තිත්වයෙහි මෙහෙයුම් හෝ මූල්‍ය ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් කරනු ලබන විමසීම්
- පූර්ව අවප්‍රකාශ වැරදි වල ඉතිහාසය, හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී සැලකිය යුතු අන්දමේ වටිනාකමක ගැලපීම්
- කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි අන්තර් සමාගම් ගනුදෙනු සහ විශාල අයහාර ගනුදෙනු ඇතුළත්ව සැලකිය යුතු අන්දමේ වටිනාකම්වල වර්යානුගත නොවන හෝ ක්‍රමානුකූල නොවන ගනුදෙනු
- කළමනාකාරිත්වයේ අහිප්‍රාය පදනම් කරගෙන වාර්තාගත කළ ගනුදෙනු, උදාහරණ වශයෙන් ණය ප්‍රති මූල්‍යකරණය, විකිණීම සඳහා වන වත්කම් සහ විකිණිය හැකි සුරැකුම් වර්ගීකරණය
- නව ගිණුම්කරණ මත ප්‍රකාශයට පත්කර ව්‍යවහාරකරණය
- සංකීර්ණ ක්‍රියාවලි සම්බන්ධවන ගිණුම්කරණ මිණුම්
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ඇතුළත්ව සැලකිය යුතු මිණුම්කරණ අවිනිශ්චිතතාවයන් සම්බන්ධවන සිදුවීම් හෝ ගනුදෙනු,
- විසඳුම් අපේක්ෂිත නඩු සහ අසම්භාව්‍ය බැරකම්, උදාහරණ වශයෙන් වෙළඳාම් ප්‍රතිඥාභාර, මූල්‍ය ඇපවීම්, සහ පාරිසරික හානි යලි ප්‍රකෘතිමත් කිරීම.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 320

විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේ දී හා ඉටු කිරීමේදී වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් විගණනය සඳහා බලාත්මක වේ.)

පටුන

	පේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය.....	1
විගණනයක් සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණාත්මකභාවය.....	2-6
බලාත්මක වන දිනය.....	7
අරමුණු	8
නිර්වචනය	9
අවශ්‍යතාවයන්	
විගණය සැලසුම් කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම	10-11
විගණනය පවත්වාගෙනයාමේ දී සිදුකරනු ලබන සංශෝධන.....	12-13
ලේඛනගත කිරීම.....	14
ව්‍යවහාරකරනය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දේවල්	
ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ විගණන අවදානම.....	අ1
විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම.....	අ2-අ12
විගණනය පවත්වාගෙන යාමේදී සිදුකරන ලබන සංශෝධන.....	අ13

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රාකාරව ස්වාධීන විගණනයේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙනයාමෙහි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 320 " විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේදී හා ඉටු කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ සංකල්පය ව්‍යාච්චාර කිරීම සඳහා විගණකගේ වගකීම පිළිබඳ මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මගින් කටයුතු කෙරේ. විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශ සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශ තිබේ නම් ඒවායේ බලපෑම ඇගයීම් සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය යොදාගැනීම පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450¹ කටයුතු කෙරේ.

විගණනයක් සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණාත්මකභාවය

2. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු මූල්‍ය වාර්තා සකස් කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ සංකල්පය බොහෝ විට සාකච්ඡා කරනු ලබයි. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමු ප්‍රමාණාත්මකභාවය වෙනස් භාෂිත වලින් සාකච්ඡා කරනු ලැබිය හැකි නමුත් ඒවා පොදුවේ විස්තර කරනුයේ.

- එවා තනිව හෝ සමාහාරයක් ලෙස ගත්කල මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් පදනම් කරගෙන පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණවලට, සාධාරණ ලෙස බලපෑමක් අපේක්ෂා කළ හැකිනම්, එම අවප්‍රකාශන අත්හැරීම ඇතුළුව ප්‍රමාණාත්මක ලෙස සැලකිය හැකිය
- ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ විනිශ්චයන් ගනු ලබන්නේ අවට වූ තත්වයන් සැලකිල්ලට ගෙන සහ එයට අවප්‍රකාශනයේ ප්‍රමාණය හෝ ස්වභාවය හෝ ඒ දෙකම බලපානු ලබයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට ප්‍රමාණාත්මක වන කරුණු සම්බන්ධයෙන් වන විනිශ්චයන් පදනම් වන්නේ පරිශීලකයන් සමූහයක්² වශයෙන් ගත්කල ඔවුන්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි. ඔවුන්ගේ අවශ්‍ය කටයුතු පුළුල් ලෙස වෙනස් විය හැකි තනි පරිශීලකයන් මත අවප්‍රකාශන වල බලපෑම සලකා නොබැලේ.

3. එවැනි විමසීමක් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් එය විගණනයේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීමේදී විගණකට යොමුවක් සඳහා ආකෘතියක් සපයයි.

4. ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ විගණකගේ නිර්ණය කිරීම වෘත්තීය විනිසුම මත තීරණය වන කරුණක් වන අතර, ඒ සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා පිළිබඳව විගණක ගේ සංජානනය ද බලපානු ලබයි. මේ සම්බන්ධයෙන් විගණක පරිශීලකයන්ට පහත සඳහන් ලක්ෂණ ඇති බව උපකල්පනය කිරීම සාධාරණ වේ. ඒවා නම්,

- (අ) ව්‍යාපාර, ආර්ථික කටයුතු සහ ගිණුම්කරණය පිළිබඳ සාධාරණ දැනුමක් ඇති බව සහ සාධාරණ උද්යෝගයකින් යුතුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සඳහන් තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමට කැමැත්තක් ඇති බව
- (ආ) මූල්‍ය වාර්තා සකස් කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම හා විගණනය කිරීම ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම් අනුව සිදුකර ඇති බව අවබෝධ කර ගත හැකි බව.
- (ඇ) ඇස්තමේන්තු, විනිශ්චයන් පදනම් කර සහ අනාගත සිද්ධීන් සලකා බැලීම් මත වටිනාකම් කිරීමේදී ආවේනික අනියත හඳුනාගැනීම සහ,

1 SLAuS 450, "Evaluation of Misstatements Identified during the Audit." මූල්‍ය 450 "විගණනය සලකුණ හඳුනාගත් අවප්‍රකාශයන් ඇගයීම්"

2 For example, the "Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements," adopted by the Council of the Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka in 2011, indicates that, for a profit-oriented entity, as investors are providers of risk capital to the enterprise, the provision of financial statements that meet their needs will also meet most of the needs of other users that financial statements can satisfy.

ලාභ අරමුණු සහිත ආයතන සඳහා ද වන අදාළ වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ ආකෘතිය රාමුව මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව තුළ ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ සංකල්පය විමසීම කිරීම් අඩංගු නොවන්නේ නම්, වචන පරිච්ඡේදයේ 2 හි සඳහන් වන ලක්ෂණ විගණකට එවැනි යොමුවක් සඳහා රාමුවක් සපයයි

(අෑ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සඳහන් තොරතුරු පදනම් කොටගෙන සාධාරණ ආර්ථික තීරණ ගැනීම

5. විගණක විසින් ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ සංකල්පය විගණනයන් සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම යන කරුණු දෙකෙහිදීම ව්‍යවහාරකරගනු ලබන අතර, මූල්‍ය වාර්තාවල නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශ තිබේ නම් සහ හඳුනාගත් අවප්‍රකාශවල බලපෑම ඇගයීම සඳහා ද විගණක වාර්තාව සඳහා මතයකට එලඹීමේදී ද යොදාගනී. (යොමුව අ1 ඡේදය)

6. විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී, විගණක විසින් ප්‍රමාණාත්මක වීම සඳහා සලකන අවප්‍රකාශනයන්හි තරම පිළිබඳව විනිසුම් වලට එළඹේ. මෙම විනිසුම්

(අ) අවදානම් ඇගයීමේ පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නියමය හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී,

(ආ) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල බලපෑම හඳුනාගැනීමේදී හා ඇගයීමේදී, සහ

(ඇ) තවදුරටත් විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නියමය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී පදනම් කරගනු ලබයි.

විගණනය සැලසුම් කරන විට නිර්ණය කරන ලද්දා වූ ප්‍රමාණාත්මකතාව නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශ තනි තනි වශයෙන් හෝ සමහරයක් වශයෙන් නොවැදගත් ලෙස ඇගයීම් කරනු ලබන ප්‍රමාණයට සෑම විටම පහල ප්‍රමාණයක යැයි අවශ්‍යයෙන්ම තහවුරු නොකරයි. සමහර අවප්‍රකාශයන් ප්‍රමාණාත්මකභාවයට වඩා අඩුවුවද ඒවා සම්බන්ධ තත්වයන් නිසා විගණකට එවැනි දේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයන් ලෙස ඇගයීමට හේතු විය හැකිය. තනිකරම ඒවායේ ස්වභාවය නිසාම ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි අවප්‍රකාශන අනාවරණය කරගැනීමට විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන නමුදු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඒවායේ බලපෑම ඇගයීමේදී විගණන ඒවායේ තරම පමණක් නොව නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශනයන්ගේ ස්වභාවය සහ ඒවායේ සිදුවීමේ විශේෂ තත්වයන්ද සලකා බැලේ³

බලපැවැත්වෙන දිනය

7. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ය 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේදයන් හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලාත්මක වේ.

අරමුණු

8. විගණනය සැලසුම් කිරීමේ දී සහ ඉටු කිරීමේ දී ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ සංකල්පය යෝග්‍ය ලෙස ව්‍යවහාර කර ගැනීම විගණකගේ පරමාර්ථය වේ.

නිර්වචනය

9. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අරමුණු සඳහා, ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය යනු, සමස්ථයක් වශයෙන් නිවැරදි නොකළ සහ අනාවරණය කර නොගත් අවප්‍රකාශනයන්හි එකතුව මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වූ ප්‍රමාණාත්මකභාවය අහිඟවා යාමේ සම්භාවිතාව සුදුසු පහළ මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා විගණක විසින් මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මක භාවයට අඩුවෙන් තීරණය කරනු ලබන අගයක් හෝ අගයන් වේ. අදාල විගණක විසින් ගනුදෙනු පත්ති, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම හෝ මට්ටම්වලට අඩුවෙන් තීරණය කරනු ලබන අගයක් හෝ අගයන් ද ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය ලෙස හඳුන්වයි.

අවශ්‍යතාවයන්

විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම

10. සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමේදී විගණක විසින් සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කළයුතුය. නිශ්චිත තත්වයකදී එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක විශේෂ පන්තියක ගනුදෙනු ගිණුම් ශේෂයන්, හෝ හෙළිදරව් කිරීම්වල අවප්‍රකාශනයන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස ගත්කල ප්‍රමාණාත්මකභාවයට වඩා අඩු වටිනාකමක් වුවත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ආර්ථික තීරණ ගන්නා පරිශීලකයන්ගේ තීරණවලට එම අවප්‍රකාශන සාධාරණ ලෙස බලපෑම කිරීමක් අපේක්ෂා කරන්නේ නම් විගණක විසින් එවැනි විශේෂ ගනුදෙනු පත්ති, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටමක් හෝ මට්ටම් නිර්ණය කළයුතුය. (පරිච්ඡේද අ2 අ11 බලන්න)

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 අ16 ඡේදය 4

11. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම තක්සේරු කිරීම සහ තවදුරටත් අවශ්‍ය විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීම සඳහා විගණක විසින් ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කළයුතුය. (පරිච්ඡේද අ12 බලන්න)

විගණනය පවත්වාගෙනයාමේදී සිදු කරනු ලබන සංශෝධන

12. විගණනය කෙරීගෙන යන අතරතුර දැනගැනීමට ලක්වූ තොරතුරු නිසා මූලිකව වෙනස් වටිනාකමක් විගණකට නිර්ණය කිරීමට සිදුවූ අවස්ථාවකදී සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය සංශෝධනය කළයුතුය (සහ අදාළ වන්නේ නම් ගනුදෙනු ගිණුම් ශේෂ හෙලිදරව් කිරීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම හෝ මට්ටම්) (යොමුව අ 12)

13. මූලිකව නිර්ණය කළ ප්‍රමාණාත්මකභාවයට වඩා අඩු ප්‍රමාණාත්මකභාවයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කල යෝග්‍ය වන්නේ යැයි විගණක නිගමනය කරයි නම් (සහ අදාළ වන්නේ නම් විශේෂ පංති වල ගනු දෙනු ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙලිදරව් කිරීම් වල ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම හෝ මට්ටම්) විගණක ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍යද සහ අතිරේක විගණනය පටිපාටිවලින් ස්වභාවය කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය උචිත ලෙස පවතීද යන්න නිර්ණය කළයුතුය.

ලේඛනගත කිරීම

14. විගණක පහත සඳහන් වටිනාකම් සහ ඒවා නිර්ණය කිරීමේදී සැලකිල්ලටගත් සාධකද විගණන ලේඛනගත කිරීම් වල අන්තර්ගත කළයුතුය.⁴

(අ) සමස්තයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය (10 පරිච්ඡේදය බලන්න)

(ආ) අදාළ වන්නේ නම් විශේෂ ගනුදෙනු ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් සඳහා ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටමක් හෝ මට්ටම් (10 පරිච්ඡේදය 10 බලන්න) :

(ඇ) ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය (10 පරිච්ඡේදය බලන්න)

(ඈ) විගණනය අතරතුර (අ) - (ඇ) සඳහා වූ යම් සංශෝධනය කිරීම් (12 - 13 පරිච්ඡේදය බලන්න)

ව්‍යවහාරකරනය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දේවල්

ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ විගණන අවදානම (යොමුව 5 ඡේදය)

අ1 මූල්‍ය වාර්තා විගණනයක් පවත්වාගෙනයාමේ දී, විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු වන්නේ, සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය වාර්තා වංචා හා වැරදීම් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවලින් තොරද යන බවට සාධාරණ සහතික විමක් ලබා ගැනීම, එමඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලු ප්‍රමාණාත්මක කරුණු අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කර ඇද්ද යන ආදාල කරුණු පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකට හැකියාව ලැබීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වාර්තා කිරීම හා විගණකගේ සොයා ගැනීම්⁵ අනුව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුකූලව සන්නිවේදනය කිරීම යන්නයි. විගණන අවදානම පිළිගත හැකි අඩු මට්ටමකට⁶ අඩු කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම තුළින් විගණක සාධාරණ සහතිකයක් ලබාගනී. විගණන අවදානම යනු විගණක විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වුවද යෝග්‍ය නොවන විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. විගණන අවදානම යනු ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වීමේ අවදානම සහ අනාවරණ අවදානම⁷ යන්නෙහි ශ්‍රිතයකි. ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ විගණන අවදානම විගණනය මුළුල්ලේම සලකා බලනු ලබන අතර, විශේෂයෙන්ම,

4 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, "විගණන ලේඛනගත කිරීම්" 8 - 11 පරිච්ඡේද හා අ6 පරිච්ඡේදය.
5 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණන ප්‍රමිති අනුව විගණනයක් පවත්වාගෙනයාම විගනයක් 11 ඡේදය
6 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 17
7 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 13 (ඇ) ඡේදය

- (අ) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ හඳුනාගැනීමේදී සහ තක්සේරු කිරීමේදී⁸
- (ආ) වැඩිදුර විගණන පටිපාටිවල⁹ ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී සහ,
- (ඇ) මූල්‍ය වාර්තාවල¹⁰ යම්කිසි නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන් ඇත්නම් ඒවා ඇගයීමේදී සහ විගණන වාර්තාව, සඳහා විගණන මතයකට එළඹීමේදී සලකා බලනු ලබයි.¹¹

විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම

රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන සඳහා වන විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම්

අ2. රාජ්‍ය අංශයේ ආයතනයක ව්‍යවස්ථා සම්පාදකයින් සහ රෙගුලාසි සම්පාදකයින් බොහෝ විට මූල්‍ය වාර්තාවල මූලික පරිශීලකයන් වේ. තවදුරටත් ආර්ථික තීරණ හැර වෙනත් තීරණ ගැනීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන යොදා ගතහැකිය මේ අනුව රාජ්‍ය අංශයේ ආයතනයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනදී විගණනයේදී සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය (සහ, විශේෂිත ගනුදෙනු පත්ති, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා වූ ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටමක් හෝ මට්ටම් පවතී නම්) නිර්ණය කිරීමට නීතිය, රෙගුලාසි හෝ අනිකුත් අධිකාරීන් සහ රාජ්‍ය අංශයේ වැඩසටහන්වලට සම්බන්ධ ව්‍යවසායකයන් සහ මහජනතාවගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා බලපානු ලබයි.

සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය වාර්තා සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීමේදී යොදා ගන්නා පාදක මිම්ම (10 ඡේදය බලන්න.)

අ3 ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය කිරීම වෘත්තීය විනිසුම සම්බන්ධ කරගැනේ. සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා ආරම්භක තැන ලෙස තෝරාගත් පාදක මිම්මට ප්‍රතිශත බොහෝ විට අදාළ වේ. යෝග්‍ය පාදක මිම්මක් හඳුනාගැනීමට බලපැහැකි සාධක වලට පහත සඳහන් දෑ අඩංගුය:

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංග (උදාහරණ ලෙස, වත්කම්, වගකීම්, ස්කන්ධය, අයහාරය, වියදම්)
- යම් ආයතනයක මූල්‍ය වාර්තා පරිශීලකයන්ගේ අවධානය එක් තැනකට නැඹුරුවිය යුතු අයිතම තිබේද යන වග (උදාහරණයක් ලෙස මූල්‍ය කාර්ය සාධනය ඇගයීම සඳහා මූල්‍ය වාර්තා පරිශීලකයන් ලාභය, ආදායම් හෝ ශුද්ධ වත්කම් මත අවධානය යොමු කළ හැක).
- ස්වභාවය එහි ජීවිත චක්‍රයේ සිටින ස්ථාන වේ. එහි අපතිත්වය මෙහෙයුම් කටයුතු කරන කාර්මික සහ ආර්ථික වටපිටාව. ආයතනයේ හිමිකාරීත්ව ව්‍යුහය සහ එය මූල්‍යනය කර ඇති අකාරය
- (උදාහරණයක් වශයෙන් ඇති තත්වක් එකඟව වෙනුවට තනිකරම මූල්‍යකරනයක් ණය මගින් පරිශීලනය වඩා අවදානය යොමු කරන්නේ වත්කම වලට සීමිත හිමිකම් ඉල්ලීම් වලට මිස අපතිත්වයේ ඉපයීම පාදක මිම්මේ වලට නොවේ. සහ
- සාපේක්ෂ විචල්‍යයන්, ඉක්මනින් වෙනස් වන ස්වභාව

අ4. ආයතනයක පවතින තත්ත්වයන් මත පිහිටා පාදක මිම්ම ප්‍රභේද සඳහා යෝග්‍ය විය හැකි උදාහරණ ලෙස බදු පෙර ලාභය, මුද්‍ර ආදායම, දළ ලාභය වැනි වාර්තා වී ඇති ආදායම් ප්‍රභේද සහ මුද්‍ර වියදම, මුද්‍ර ස්කන්ධය හෝ ශුද්ධ වත්කම් අගය අන්තර්ගතය. ලාභ අපේෂාවෙන් වලින් වන පවත්වගෙන යනු ලබන ආයතන සඳහා බොහෝ විට නොකඩවා බදු පෙර ලාභය බොහෝ විට යොදාගනු ලබනුයේ ලාභ අරමුණු මෙහෙයුම් වල බදු පෙර ලාභය ඉක්මනින් වෙනස් වන වූ විට දළ ලාභය හෝ මුද්‍ර අයහාරය වැනි අනිකුත් පාදක මිම්ම වඩාත් යෝග්‍ය වේ.

අ5 පුර්ව කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රතිඵල හෝ මූල්‍ය තත්වයන් කාලපරිච්ඡේදය සිට මේ දක්වා වූ මූල්‍ය ප්‍රතිඵල සහ මූල්‍ය තත්වයන් සහ ආයතනයේ තත්වයන් අනුව වැදගත් වෙනස්වීම් වලට (උදාහරණ ලෙස සැලකිය යුතු අන්දමේ ව්‍යාපාර අත්පත් කර ගැනීමක් සහ ආයතනයේ මෙහෙයුම් සහ කෙරෙන කර්මාන්තයේ හෝ ආර්ථික පරිසරයේ තත්වයන්ට අදාළ වෙනස් වීම් වලට ගැලපුම් කරන ලද ප්‍රවර්ථන කාලච්ඡේදයේ අයවැයන් සහ පුරෝකථනයන් තෝරාගත් පාදක මිම්මට අදාළ දත්ත වලට සමානයෙන් ඇතුළත් වේ. උදාහරණයක් වශයෙන්

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අසතිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීමෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, අසතිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම/තක්සේරු කල අවදානමට විගණකයේ ප්‍රතිචාර

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 450.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 700, මූල්‍ය වර්තා මත මතයකට එළඹීම සහ වාර්තාකරණය

ආරම්භය ලෙස විශේෂ ආයතනයක සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශය සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කරන්නේ නොකඩවා පවත්වාගෙන යන මෙහෙයුම් වලින් මත බදුවලට පෙර ලාභයෙන් වන ප්‍රතිශතයක් පදනම මතය. එහෙත් එවැනි ලාභවල අසාමාන්‍ය අඩුවීම වැඩි වීම් පැන නගින තත්වයන්හිදී විගණකට සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීමට නොකඩවා පවත්වාගෙන යනු ලබන මෙහෙයුම් වල පසුගිය බදු වලට පෙර ප්‍රමාණ කරන ලද ලාභ සංඛ්‍යා පදනම් කර ගෙන ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම වඩාත් යෝග්‍ය යැයි නිගමනය කිරීමට මෙහෙය විය හැකිය.

අ6. ප්‍රමාණාත්මකභාවය, සම්බන්ධ වන්නේ විගණක විසින් ප්‍රකාශ කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තා වලට නව ආයතනයේ හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයේ වෙනස් වීමක් විය හැකි අවස්ථාවලදීය. මූල්‍ය වාර්තා සකස් කරනුයේ මාස දොළහට අඩු හෝ වැඩි මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදයකටය එහෙත් ප්‍රමාණාත්මකභාවය සම්බන්ධ වනුයේ එම මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලච්ඡේදය සඳහා සකස් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලටය.

අ7. තෝරාගත් මිනුම් ලකුණ සඳහා අදාළ කර ගතයුතු ප්‍රතිශතය තීරණය කිරීමට වෘත්තීය විනිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ කර ගැනේ තෝරාගත් පාදක මිම්ම සහ යොදා ගන්නා ප්‍රතිශතය අතර සම්බන්ධතාවයක් පවතින අතර, ඒ අනුව පවත්වාගෙන යන මෙහෙයුම්වල බදු පෙර ලාභයට භාවිතා යොදාගත් ප්‍රතිශතයට වඩා වැඩි ප්‍රතිශතයක් සාමාන්‍යයෙන් මුද්‍ර ආදායම මත භාවිතා කරයි. උදාහරණ ලෙස, ලාභ ලැබීමේ අරමුණින් ක්‍රියාත්මක ආයතනයක් පවත්වාගෙන යන මෙහෙයුම්වල බදු පෙර ලාභයෙන් සියයට පහක් සැලකිය හැකි අතර, ලාභ නොලැබීමේ අරමුණින් පවත්වාගෙන යනු ලබන ආයතනයක මුද්‍ර ආදායමෙන් හෝ මුද්‍ර වියදමෙන් සියයට එකක් යෝග්‍ය ලෙස විගණක සලකා බැලිය හැක. වඩා ඉහළ හෝ වඩා පහළ ප්‍රතිශතයක් අවස්ථානුකූලව වඩා උචිත විය හැක.

කුඩා පරිමාණ ආයතන සඳහා විශේෂිත ප්‍රතිෂ්ඨාවන්

A8. ආයතනයක නොකඩවා පවත්වාගෙන යන මෙහෙයුම් වල බදු වලට පෙර ලාභය නොවෙනස් නාමික වන විට, එනම් හිමිකරු විසින් පාලනය කරන ව්‍යාපාරවල හිමිකරු විසින් බදු පෙර ලාභයෙන් හැකිතාක් දුර ප්‍රමාණයක් පරිශ්‍රමික ලෙස රැගෙන ගොස් ඇතිවිට, පාදක මිම්ම ලෙස පරිශ්‍රමික හා බදු පෙර ලාභය වඩාත් අදාළ වේ.

රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන සඳහා විශේෂිත සැලකිල්ලට ගැනීම

අ9. රාජ්‍ය අංශයේ විගණනයක දී, වැඩසටහන් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මුද්‍ර පිරිවැය හෝ ශුද්ධ පිරිවැය (වියදම් අයභාරයෙන් අඩු කිරීමෙන් හෝ වියදමෙන් ලැබීම් අඩු කිරීමෙන්) යෝග්‍ය පාදක මට්ටම් විය හැකි මහජන වත්කම් භාරයේ තබා ගන්නා රාජ්‍ය අංශයේ ආයතනයක් නම්, වත්කම් වඩාත් යෝග්‍ය පාදක මිම්ම විය හැක.

විශේෂිත ගනුදෙනු පන්ති, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම හෝ මට්ටම් (යොමුව 10 ඡේදය)

අ10. යම් විශේෂිත ගනුදෙනු පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් එකක් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයක් පැවතීමෙන් අවප්‍රකාශනවල අගයන් සමස්ථ මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවයට වඩා අඩුවුවත් එමඟින් මූල්‍ය වාර්තා මත පිහිටා ඒවා පරිශීලනය කරන්නන්ගේ ආර්ථික තීරණවල බලපෑම් ඇති කරන සාධක අතරට පහත සඳහන් දෑ අඩංගු වේ.

- නීතිය, රෙගුලාසි හෝ අදාළ වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව, සමහර අයිතමයන්ගේ මිනුම හෝ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ගේ අපේක්ෂාවන්ට බලපායි ද යන්න (උදාහරණ ලෙස සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු සහ කළමනාකාරිත්වයේ සහ පාලන කාර්යභාරය දරන්නන්ගේ පරිශ්‍රමික)
- ආයතනය මෙහෙයුම සිදුකරන කර්මාන්තයට සම්බන්ධ ප්‍රධාන හෙළිදරව් කිරීම් (උදාහරණ ලෙස ඖෂධ සමාගාමික පර්යේෂණ හා සංවර්ධන වියදම් දැක්විය හැක)
- මූල්‍ය වාර්තාවල වෙන් වශයෙන් හෙළිදරව් කරන, ආයතනයක් ව්‍යාපාරයේ විශේෂ පැතිකඩක් සඳහා අවධානය යොමු කරයිද යන්න. (උදාහරණ ලෙස අලුතින් අත්පත් කරගත් ව්‍යාපාරයක් දැක්විය හැක.)

අ11. ආයතනයක විශේෂිත තත්ත්වයන් යටතේ ගනුදෙනු පත්ති, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙළිදරව් කිරීම් පවති ද යන්න සලකා බැලීමේදී පාලන අධිකාරිය දරන්නන්ගේ සහ කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් සහ අපේක්ෂාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම විගණකට ප්‍රයෝජනවත් වේ.

ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය (යොමුව 11 ඡේදය)

අ12. තනිව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා පමණක් විගණය සැලසුම් කිරීම නිසා තනිව ප්‍රමාණාත් නොවන අවප්‍රකාශ සමහරක් මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ ප්‍රමාණාත්මකව අවප්‍රකාශනය වීමට හේතුවිය හැකි අතර, සිදුවිය හැකි අනාවරණය කර නොගත් අවප්‍රකාශ සඳහා කිසිදු ඉඩක් ලබා නොදෙයි. මූල්‍ය වාර්තාවල නිවැරදි නොකළ සහ අනාවරණය කර නොගත් අවප්‍රකාශවල එකතුව සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය අහිභවා යාමේ සම්භාවිතාව යෝග්‍ය පහත් මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක සම්භාවිතාව (නිර්වචනය අනුව තනි අගයක් හෝ අගයන් කිහිපයක්) නියම කරයි. විශේෂ ගනුදෙනු පත්තියක, ගිණුම් ශේෂයක හෝ හෙළිදරව් කිරීමක නිවැරදි නොකළ සහ අනාවරනය අවප්‍රකාශවල එකතුව, යම්කිසි විශේෂිත ගනුදෙනු පත්තියක, ගිණුම් ශේෂයක හෝ හෙළිදරව් කිරීමක් සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය අහිභවා යාමේ සම්භාවිතාවය සුදුසු පහත් මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවයට අදාලව යම් ගනුදෙනු පත්තියක, ගිණුම් ශේෂයක හෙළිදරව් කිරීමකට අදාල ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කරනු ලබයි. ක්‍රියාත්මක ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම සරල යාන්ත්‍රික ගණනය කිරීමක් නොවන අතර, ඒ සඳහා වෘත්තීය විනිසුම භාවිතයට ගැනීම අවශ්‍ය වේ. ඒ සඳහා ආයතනය පිළිබඳව විගණකගේ අවබෝධය, අවදානම තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී යාවත්කාලීන වීම්, පෙර විගණනයන්ගෙන් හඳුනාගත් අවප්‍රකාශවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය සහ එමගින් වර්තමාන කාලච්ඡේදය සඳහා අවප්‍රකාශ සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ අපේක්ෂාවන් බලපානු ලබයි.

විගණනය පවත්වාගෙන යාමේදී සිදුකරන ලබන සංශෝධන (පරිච්ඡේද 12 බලන්න)

අ13. විගණනයක් අතරතුර සිදුවූ තත්ත්වයන්ගේ වෙනස්වීම් මත (උදාහරණ ලෙස ආයතනයේ ව්‍යාපාරයේ ප්‍රධාන කොටසක් බැහැර අලෙවි කිරීමට ගත් තීරණයක්), නව තොරතුරු හෝ වැඩිදුරටත් විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීමේ ප්‍රච්ඡේදයක් ලෙස ආයතනයේ මෙහෙයුම් කටයුතු පිළිබඳ විගණකගේ අවබෝධය වෙනස්වීම මත සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය (සහ, විශේෂිත ගනුදෙනු පත්ති, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා වූ ප්‍රමාණාත්මකභාවයේ මට්ටමක් හෝ මට්ටම් අදාල වන්නේ නම්) සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස, සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය වාර්තා සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා භාවිතා කළ කාලච්ඡේද අවසානය සඳහා අපේක්ෂා කරනු මූල්‍ය ප්‍රච්ඡේදවලට වඩා විශාල වශයෙන් සත්‍ය මූල්‍ය ප්‍රච්ඡේද වෙනස් ලෙස පෙනෙයිනම් විගණක විසින් ප්‍රමාණාත්මකභාවය සංශෝධනය කරනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 330

තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර

(2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපවත්වයි.)

පටුන

	ඡේදය
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි විෂය පථය	1
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	2
අරමුණ	3
නිර්වචන	4
අවශ්‍යතා	
සමස්ථ ප්‍රතිචාර	5
සැදහුම් මට්ටමේහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ විගණන පටිපාටි	6-23
ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රමාණවත් බව	24
විගණන සාක්ෂිවල උචිතභාවය සහ සැහීමට පත් වියහැකිබව ඇගයීම.....	25-27
ලේඛනගත කිරීම.....	28-30
ව්‍යවහාරකරනය හා වෙනත් පැහැදිලි කර දීමේ දේවල්	
සමස්ථ ප්‍රතිචාර	අ.1-අ.3
සැදහුම් මට්ටමේහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ විගණන පටිපාටි	අ.4-අ.38
ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රමාණවත් බව	අ.59
විගණන සාක්ෂිවල උචිත භාවය සහ සැහීමට පත් වියහැකිබව ඇගයීම	අ.60-අ.62
ලේඛනගත කිරීම	අ.63

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ත අරමුණු සහ විගණනයන් පවත්වා ගෙන යාමේ පද සම්බන්ධ සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330) "තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකවරයාගේ ප්‍රතිචාර" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.හි විෂය පථය.

- 1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹ ට අනුව විගණකවරයා විසින් හඳුනාගත් සහ තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට විගණකවරයාට ඇති වගකීම සම්බන්ධයෙන් මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) කටයුතු කරයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 2. මෙම විගණන ප්‍රමිතය 2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බල පැවැත්වෙයි.

අරමුණ

- 3. එම අවදානම් වලට උචිත ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීමත්, එමගින් තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් සම්බන්ධයෙන් සැහෙන සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමත් විගණකවරයාගේ අරමුණය.

නිර්වචන

- 4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අරමුණ සඳහා පහත දැක්වෙන පද ඒවාට අනුයුක්ත අර්ථ ගනියි.
 - (අ) තහවුරු පටිපාටිය : සැදුණු මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අනාවරණය කර ගැනීමට සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටියකි. තහවුරු පටිපාටිය ;
 - (i) විස්තරාත්මක පරීක්ෂා (ගනුදෙනු පන්තීන් ගිණුම් ශේෂ සහ හෙළිදරව් කිරීම් වල විස්තර) සහ
 - (ii) තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි
 වලින් සමන්විත වෙයි.
 - (ආ) පාලන පරීක්ෂාවන් : සැදුණු මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වැලැක්වීම, අනාවරණය කරගැනීම හෝ නිවැරදි කර ගැනීම සිදු කෙරෙන පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය ඇගයීම සඳහා සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටියකි.

අවශ්‍යතා

සමස්ථ ප්‍රතිචාර

- 5. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහිදී තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා සමස්ථ ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණක වරයා විසින් කළයුතුය. (අ.1-අ.3 ඡේද බලන්න)

සැදුණු මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ විගණන පටිපාටි

- 6. සැදුණු මට්ටමෙහිදී තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් පදනම් වන්නාවූ සහ ඊට ප්‍රතිචාර දක්වන්නාවූ ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය සහිතව අමතර විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ ඉටුකිරීම නැංවීම විගණකවරයා සිදුකළ යුතුය. (අ.4-අ.8 ඡේද බලන්න)
- 7. ඉටු කළයුතු අමතර විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී විගණකවරයා විසින් ;
 - (අ) එක් එක් ගනුදෙනු පන්තියෙහි, ගිණුම් ශේෂයෙහි හෝ හෙළිදරව් කිරීම සම්බන්ධයෙන් සැදුණු මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානමට දී ඇති තක්සේරුව සඳහා හේතු, පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත්ව සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 "අස්තිය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කරගැනීම හරහා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම"

- (i) අදාළ ගනුදෙනු පන්තියෙහි, ගිණුම් ශේෂයෙහි හෝ හෙළිදරව් කිරීමෙහි විශේෂිත ගතිලක්ෂණ හේතු කොටගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ (එනම් ආවේණික අවදානම) පැවතීමේ හැකියාව ; සහ
- (ii) පාලන සඵලදායී අයුරින් (එනම් තහවුරු පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී විගණක පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට අපේක්ෂා කරයි.) ක්‍රියාත්මක වන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙමින් අදාළ පාලන අවදානම් තක්සේරු මට්ටමෙහිදී සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේද යන්න; සහ (අ.9-අ.18 ඡේද බලන්න)

(ආ) විගණකවරයාගේ තක්සේරු අවදානම වඩා ඉහළ වන විට වඩාත් ඒත්තු ගන්වන හැකි විගණන සාක්ෂි ලබා ගත යුතුය.

පාලන පරීක්ෂණ

- 8. පහත දැක්වෙන තත්වයන් පවත්වන්නේ නම් අදාළ පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට පාලන පරීක්ෂා විගණකවරයා සැලසුම් කර ඉටු කළයුතුය.
 - (අ) සැදහුම් මට්ටමෙහිදී විගණකවරයාගේ අවප්‍රකාශ අවදානම් තක්සේරු කිරීමට පාලනය ඵලදායී අයුරින් මෙහෙයවනු ලබන බවට අපේක්ෂාවක් (එනම් තහවුරු පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේ පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට විගණකවරයා අදහස් කරයි.) ඇතුළත් ව ; හෝ
 - (ආ) තහවුරු පටිපාටි වලට පමණක් සැදහුම් මට්ටමෙහිදී සැහෙන, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාදිය නොහැකි වීම. (අ 20-අ 24 ඡේද බලන්න)
- 9. පාලන පරීක්ෂණ සැලසුම් කිරීමේදී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී, විගණක විසින් වඩා ඒත්තුගන්වන සාක්ෂි ලබාගත්විට විගණක විසින් පාලනයක සඵලදායීත්වය මත ලොකු විශ්වාසයක් තබයි (25 ඡේද බලන්න)

පාලන පරීක්ෂාවල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය

- 10. පාලන පරීක්ෂා සැලසුම් කිරීමේ සහ ඉටු කිරීමේදී විගණක විසින්;
 - (අ) පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත්ව පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විමසීම් කිරීමද සමග සංයෝජිතව වෙනත් විගණන පටිපාටි ඉටු කළයුතුය.
 - (i) විගණනයට අයත් කාලපරිච්ඡේදය තුළදී අදාළ අවස්ථාවල පාලන ව්‍යවහාර කර ඇත්තේ කෙසේද යන්න.
 - (ii) ඒවා ව්‍යවහාර වූ සංගතතාවය.
 - (iii) ඒවා ව්‍යවහාර කරනු ලැබුවේ කවුරුන් විසින් කවර ක්‍රම වලින්ද යන්න (අ26-අ29 ඡේද බලන්න)
 - (ආ) පරීක්ෂා කළයුතු වන පාලන වෙනත් පාලන මත (වක්‍ර පාලන) රඳා පවතින්නේද යන්න සහ එසේ නම් එකී වක්‍ර පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය තහවුරු කරන විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම අවශ්‍ය වන්නේද යන්න නිශ්චය කළයුතුය. (අ30 - අ 31 ඡේද බලන්න)

පාලන පරීක්ෂාවල කාල නිර්ණය

- 11. විගණක අපේක්ෂා කරන විශ්වසනීය තත්වයට උචිත පදනමක් සැපයීම් හැකිවනු පිණිස පහත දැක්වෙන 12 වැනි සහ 15 වැනි ඡේද වලට යටත්ව, විගණක විශේෂිත කාලය සඳහා හෝ කාලපරිච්ඡේදය පුරා, එකී පාලන මත විශ්වාසය තැබීමට විගණකවරයා අරමුණු කරන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා පාලන පරීක්ෂා කළයුතුය. (අ 32 ඡේද බලන්න)

අතුරු කාලපරිච්ඡේදයක ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි භාවිත කිරීම

- 12. අතුරු කාලපරිච්ඡේදයක පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබා ගන්නේ නම් විගණක විසින් ;

- (අ) අන්තර් කාලසීමාවෙන් පසුව එම පාලන පිළිබඳ වල සැලකිය යුතු වෙනස් වීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගත යුතුය, සහ;
- (ආ) ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ලබා ගැනීමට ඇති අමතර විගණන සාක්ෂි නිර්ණය කළයුතුය. (අ 33 - අ 34 ඡේද බලන්න)

පෙර වූ විගණන වලදී ලබාගත් විගණන සාක්ෂි භාවිත කිරීම

13. පෙර වූ විගණන වලදී පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව ලබාගත් විගණන සාක්ෂි භාවිත කිරීම යෝග්‍ය ද යන්න නිර්ණය කිරීමේදී සහ එසේ නම් පාලකයන් නැවත පරීක්ෂා කිරීමට පෙර ඉකුත් වන කාලපරිච්ඡේදය කොපමණ දැයි තීරණය කිරීමෙහිදී විගණක පහත දැක්වෙන කරුණු සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

- (අ) පාලන පරිසරය, අස්තියයෙහි පාලන අධීක්ෂණය සහ අස්තියයෙහි අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ඇතුළත්ව අනෙකුත් අභ්‍යන්තර පාලන මූලිකාංගවල සඵලදායීත්වය
- (ආ) පාලනයෙහි ගතිලක්ෂණ වලින් පැන නගින අවදානම්, එය හස්ත ක්‍රියාකාරීද ස්වයං ක්‍රියාකාරීද යන්න ඇතුළත්ව
- (ඇ) සාමාන්‍ය තොරතුරු තාක්ෂණික පාලන වල සඵලදායීත්වය.
- (ඈ) පාලනයෙහි සඵලදායකව සහ එය අස්තියය විසින් ව්‍යවහාරකරණය පෙර වූ විගණන වලදී සනිටුහන් කරන ලද පාලනයේ ස්වභාවය සහ ව්‍යවහාරකරණය අපගමනයන් සහ පාලනය ව්‍යවහාරකරණය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑම් සිදු කෙරෙන පිරිස් වෙතස් වී තිබේද යන්න ඇතුළත්ව.
- (ඉ) විශේෂිත පාලකයක වෙනස්වීමක අඩුකම වෙනස් වන වාතාවරණය හේතු කොට ගෙන අවදානමක් උද්ගත කරන්නේද යන්න.
- (ඊ) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් සහ පාලනය මත තැබිය හැකි විශ්වාසයෙහි ප්‍රමාණය (අ.35 ඡේදය බලන්න.)

14. කිසියම් විශේෂිත පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් පෙර වූ විගණනයකින් විගණන සාක්ෂි උපයෝගී කරගැනීමට විගණකවරයා සැලසුම් කරන්නේ නම් පෙර වූ විගණනයෙන් පසුව එකී පාලන වල සැලකිය යුතු වෙනස්කම් සිදුවී තිබේද යන්න පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමෙන් විගණකවරයා එම සාක්ෂි වල අඛණ්ඩ අදාලත්වය ස්ථාපනය කළයුතුය. නිරීක්ෂණය හෝ පරීක්ෂා කිරීම හා සංයෝජනය වූ විමර්ශන ඉටු කිරීමෙන් විගණකවරයා එකී විශේෂිත පාලන පිළිබඳ අවබෝධය තහවුරු කරගැනීමට මෙම සාක්ෂි ලබාගත යුතු අතර ;

- (අ) පෙර වූ විගණනයට පසුව විගණන සාක්ෂි වල අඛණ්ඩ අදාලත්වයට බලපෑම් සිදු කෙරෙන වෙනස්කම් තිබුනේ නම් විගණකවරයා ප්‍රවර්ථන විගණනයෙහිදී පාලන පරීක්ෂා කළයුතුය.(අ.36 ඡේදය බලන්න.)
- (ආ) එවැනි වෙනස්කම් නොතිබුණේ නම් විගණකවරයා අවම වශයෙන් සෑම විගණන කුතකට වරක් පාලන පරීක්ෂා කළයුතු අතර විගණකවරයා විශ්වාසය තැබීමට අදහස් කරන සියළුම පාලන එක් තනි කාලපරිච්ඡේදයකදී පරීක්ෂා කරනු ලැබීම වලක්වා ගනු පිණිස එක්තරා පාලන ප්‍රමාණයක් එක් විගණනයකදී පරීක්ෂා කරමින් ඊළඟ විගණන කාලපරිච්ඡේද දෙකෙහිදී පාලන පරීක්ෂාවක් නොවන අයුරින් පාලන පරීක්ෂා සිදු කළයුතුය. (අ.37-අ.39 ඡේද බලන්න)

සැලකිය යුතු අවදානම් කෙරෙහි වන පාලන

15 සැලකිය යුතු අවදානමක් ලෙස විගණකවරයා නිර්ණය කර ඇති අවදානමක් කෙරෙහි වන පාලන මත විශ්වාසය තැබීමට විගණකවරයා සැලසුම් කරන්නේ නම් විගණකවරයා එම පාලන ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහිදී පරීක්ෂා කළයුතුය.

පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය ඇගයීම

16. අදාල පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය ඇගයීමෙහිදී විගණක තහවුරු පටිපාටි වලින් අනාවරණය කරගෙන ඇති අවප්‍රකාශ මගින් පාලන ඵලදායීව ක්‍රියාත්මක නොවන්නේද යන්න ඇගවෙන්නේද යන්න ඇගයිය යුතුය. කෙසේ වුවද තහවුරු පටිපාටි වලින් අනාවරණය වූ අවප්‍රකාශ නොතිබීම පරීක්ෂා කරනු ලබන සැදහුම් වලට අදාල පාලනය එලදායී වන බවට විගණක සාක්ෂි නොසපයයි. (අ.40 - ඡේදය බලන්න)

17. විගණක විශ්වාසය තැබීමට අදහස් කරන පාලන වලින් අපගමනයන් සිදුවී තිබීම ආනාවරණය වන්නේ නම් මෙම කරුණු සහ ඒවායෙහි හවස ප්‍රතිවිපාක අවබෝධ කර ගැනීමට විගණක විශේෂිත විමසීම් සිදු කළයුතු අතර ;

- (අ) ඉටු කර ඇති පාලන පරික්ෂා මගින් පාලන මත විශ්වාසය තැබීමට උචිත පදනමක් සපයන්නේද යන්න;
- (ආ) අමතර පාලන පරික්ෂා අවශ්‍ය ද යන්න; හෝ
- (ඇ) තහවුරු පටිපාටි භාවිත කරමින් හවස අවප්‍රකාශ අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීම අවශ්‍ය ද යන්න නිර්ණය කළයුතුය. (අ.41 ඡේදය බලන්න)

තහවුරු පටිපාටි

- 18. තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම් සැලකිල්ලට නොගෙන එක් එක් ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු පන්තිය, ගිණුම් ශේෂය සහ හෙළිදරව් කිරීම වෙනුවෙන් විගණක තහවුරු පටිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. (අ.42-අ.47 ඡේද බලන්න)
- 19. තහවුරු විගණන පටිපාටි ලෙස බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතු වන්නේද යන්න විගණක වරයා සලකා බැලිය යුතුය.(අ.48-අ.51 ඡේදය බලන්න)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වැසීමේ ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධිත තහවුරු පටිපාටි

- 20. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වැසීමට සම්බන්ධිත විගණකගේ තහවුරු පටිපාටි වලට පහත දැක්වෙන පටිපාටි ඇතුළත් විය යුතුය.
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒවායෙහි පාදක කර ගත් තොරතුරු ඇතුළත් ගිණුම් වාර්තා සමග එකඟ කිරීම හෝ සන්සන්දනය කිරීම.
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ පටිපාටිය තුළ සිදුකළ සැලකියයුතු පරිත්‍යය සටහන් සහ වෙනත් ගැලපීම් පරික්ෂා කිරීම (අ.52 ඡේදය බලන්න)

සැලකිය යුතු අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ තහවුරු පටිපාටි

21. සැදුණු මට්ටමෙහි තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානමක් සැලකිය යුතු අවදානමක් ලෙස විගණක නිර්ණය කර ඇත්නම් විගණක විසින් එම අවදානමට නිශ්චිතව ප්‍රතිචාර දක්වන තහවුරු පටිපාටි ඉටු කළයුතුය. සැලකිය යුතු අවදානමකට ප්‍රවේශය තහවුරු පටිපාටි වලින් පමණක් සමන්විත වනවිට එම පටිපාටි වලට විස්තරාත්මක තොරතුරු පරික්ෂා කිරීම් ඇතුළත් විය යුතුය. (අ.53 ඡේදය බලන්න)

තහවුරු පටිපාටි කාල නිර්ණය කිරීම

- 22. තහවුරු පටිපාටි අතරතුර දිනයක ක්‍රියාත්මක කරන ලද්දේ නම් අතරතුර දිනයෙහි සිට කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වන දිනට විගණන නිගමන දීර්ඝ කිරීම සඳහා සාධාරණ පදනමක් සැපයෙන
 - (අ) අතරතුර කාලපරිච්ඡේදය සඳහා පාලන පරික්ෂා සමග සංයෝජිත තහවුරු පටිපාටි
 - (ආ) තවදුරටත් වන තහවුරු පටිපාටි පමණක් ; එය සෑහෙන්නේ යැයි විගණක නිර්ණය කරන්නේ නම්. පටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් විගණක ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදය ආවරණය කළයුතුය. (අ 54- අ 57 ඡේද බලන්න)

23. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් තක්සේරු කරන විට විගණක වරයා අපේක්ෂා නොකළ අවප්‍රකාශ අතරතුර දිනයක ආනාවරණය කරගන්නා ලද්දේ නම් ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදය ආවරණය කෙරෙන සම්බන්ධිත අවදානම් තක්සේරු කිරීම සහ සැලසුම් කළ ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හෝ තහවුරු පටිපාටි වල ප්‍රමාණය සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය වන්නේද යන්න විගණක වරයා විසින් ඇගයිය යුතුය.(අ.58 ඡේදය බලන්න)

ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රමාණවත් බව

24. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම, සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීමද ඇතුළත්ව අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවට අනුකූල වන්නේද යන්න ඇගයීම සඳහා විගණන පටිපාටි විගණකවරයා විසින් ඉටු කළයුතුය. (අ.59 ඡේදය බලන්න)

විගණන සාක්ෂිවල උචිතභාවය සහ සෑහීමට පත් වියහැකි බව ඇගයීම

25. ඉටුකළ විගණන පටිපාටි සහ ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි පදනම් කර ගෙන සැදුණු මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් තක්සේරු කිරීම යෝග්‍ය තත්වයෙන් පවත්වන්නේද යන්න විගණනය නිම කිරීමට පෙර විගණකවරයා විසින් ඇගයිය යුතුය.(අ.60-අ.61 ඡේද බලන්න)

26. සෑහෙන, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇත්ද යන්න පිළිබඳව විගණක නිගමනය කළයුතුය. මතයකට එළඹීමේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සැදැසුම් සමග විගණන සාක්ෂි පෙනෙන අන්දමට සනාථ කරන්නේද, පරස්පර වන්නේද යන්න සැලකිල්ලට නොගනිමින් විගණකවරයා සියළුම අදාළ විගණන සාක්ෂි සැලකිල්ලට ගත යුතුය.(අ.62 ඡේද බලන්න)

27. මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සැදුණුකට සෑහෙන උචිත විගණන සාක්ෂි විගණක ලබාගෙන නැතිනම් වැඩිදුරට විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණක උත්සාහ කළයුතුය. සෑහෙන උචිත විගණන සාක්ෂි විගණක ලබාගත නොහැකි නම් විගණක විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ මතයක් වියාවනය කිරීම කළයුතුය.

ලේඛනගත කිරීම

28. විගණක විසින් විගණන ලේඛනගත කිරීම් වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් කළයුතුය.²

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීමට සමස්ථ ප්‍රතිචාර සහ ඉටු කළ වැඩිපුර විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය ;
- (ආ) සැදුණු මට්ටමෙහිදී තක්සේරු කළ අවදානම් සමග එකී පටිපාටි වල ඇති බැඳීම
- (ඇ) විගණන පටිපාටි වෙනත් ආකාරයකින් නොපැහැදිලි නිගමන ඇතුළත්ව විගණන පටිපාටි වල ප්‍රතිඵල. (අ.63 ඡේද බලන්න)

29. පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව පෙර වූ විගණන වලදී ලබාගත් විගණන සාක්ෂි භාවිත කිරීමට විගණක සැලසුම් කරන්නේ නම් පූර්ව විගණනයකදී පරීක්ෂා කරනු ලැබූ එවැනි පාලන මත විශ්වාසය තැබීම සම්බන්ධයෙන් එළඹී නිගමනය විගණන ලිපි ලේඛන වල විගණකවරයා ඇතුළත් කළයුතුය.

30. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පාදක කරගත් ගිණුම් වාර්තාවන් සමග මූල්‍ය ප්‍රකාශන එකඟ වන බව හෝ සැසඳෙන බව විගණකවරයාගේ ලිපි ලේඛන වලින් විදහා දැක්විය යුතුය.

ව්‍යවහාරකරණය හා වෙනත් පැහැදිලි කර දීමේ දේවල්

සමස්ථ ප්‍රතිචාර (ඡේද 5 බලන්න)

අ1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහි තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කරන සමස්ථ ප්‍රතිචාර වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- වෘත්තීය සංඥාභාවය පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය විගණන කණ්ඩායමට අවධාරණය කිරීම.
- වඩා පලපුරුදු කාර්ය මණ්ඩලය හෝ විශේෂ කුසලතාවය ඇත්තවුන් අනුයුක්ත කිරීම හෝ ප්‍රවීණයන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම.

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, "විගණන ලිපි ලේඛන " ඡේද 8-11 සහ අ. ඡේදය.

- වැඩි අධීක්ෂණයක් සැපයීම.
- ඉටු කිරීමට වැඩිදුර විගණන පටිපාටි තෝරා ගැනීමේදී පුරෝකථනය කළ නොහැකි බව පිළිබඳව අමතර මූලිකාංග අන්තර්ගත කිරීම.
- විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හෝ ප්‍රමාණය සාමාන්‍ය වෙනස්කම් සිදුකිරීම, උදාහරණ වශයෙන් අතර වාරයේ දිනයක වෙනුවට කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ තහවුරු පටිපාටි ඉටු කිරීම; හෝ වඩා මග පෙන්වන සුළු විගණක සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණන පටිපාටියේ ස්වභාවය සංශෝධනය කිරීම

අ2. පාලන පරිසරය පිළිබඳ විගණකවරයාගේ අවබෝධය මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශ අවදානම් ඇගයීම කෙරෙහි සහ එමගින් විගණකවරයාගේ සමස්ථ ප්‍රතිචාර කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කෙරෙයි. සඵලදායී පාලන පරිසරයන් මගින් අභ්‍යන්තර පාලනය කෙරෙහින් අස්තියාව කුලින් ජනනය කරනු ලබන විගණන සාක්ෂි කෙරෙහින් වැඩි විශ්වාසයක් ඇතිකර ගැනීමටත් විගණකවරයාට ඉඩ සැලසෙන අතර එමගින්, උදාහරණ වශයෙන් කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි වෙනුවට අතරතුර දිනයක ඇතැම් විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීමට විගණකවරයාට අවකාශ සලසනු ලබයි. කෙසේ වුවද පාලන පරිසරයෙහි ඇති ඌනතා වලින් ප්‍රති විරුද්ධ බලපෑම් ඇති කරයි, උදාහරණ වශයෙන් විගණකවරයා විසින් ;

- අතරතුර දිනයකදී සිදුකෙරෙන විගණන පටිපාටි වලට වඩා විගණන පටිපාටි කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ පවත්වා ගෙන යාමෙන්,
- තහවුරු පටිපාටි වලින් වඩා පෘථුල විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමෙන්
- විගණන විෂය පථයෙහි ඇතුළත් කිරීම සඳහා වන පිහිටීම් සංඛ්‍යාව වැඩි කිරීමෙන් අසඵලදායක පාලන පරිසරයකට ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකිය.

අ3. එබැවින් එවැනි සලකා බැලීම් විගණකගේ සාමාන්‍ය ප්‍රවේශය සමග සැලකිය යුතු අයුරින් සම්බන්ධ වී පවතියි, උදාහරණ වශයෙන්, හරාත්මක පටිපාටි මත අවධාරණාත්මක වීම (තහවුරු ප්‍රවිෂ්ඨය) හෝ තහවුරු පටිපාටි මෙන්ම පාලන පරික්ෂා ද භාවිත කරන ප්‍රවිෂ්ඨයක් (ඒකාබද්ධ ප්‍රවිෂ්ඨය)

සැදහුම් මට්ටමෙහිදී තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ විගණන පටිපාටි

වැඩිදුර විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය

අ4. සැදහුම් මට්ටමෙහි හඳුනාගත් අවදානම් වල විගණකගේ තක්සේරුව වැඩිදුර විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම සඳහා යෝග්‍ය විගණන ප්‍රවේශය සලකා බැලීම සඳහා පදනමක් සලසයි. උදාහරණ වශයෙන් විගණක පහත දේ නිර්මාණය කරනවා විය හැක;

- (අ) විශේෂිත සැදහුමක් සඳහා තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයක අවදානමට ඵලදායී ප්‍රතිචාරයක් විගණක වරයාට ලබාගත හැකි වනුයේ පාලන පරික්ෂා ඉටු කිරීමෙන් පමණක් වීම.
- (ආ) තහවුරු පටිපාටි පමණක් ක්‍රියාත්මක කිරීම විශේෂිත සැදහුම් සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍යයැයි සහ එම නිසා අදාළ අවදානම් තක්සේරු වලින් වන පාලනයෙහි බලපෑම බැහැර කිරීමේදී සැදහුම් වලට අදාළ සඵලදායී පාලන විගණකගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටි වලින් හඳුනාගෙන නොතිබීම හෝ පාලන පරික්ෂා අකාර්යක්ෂම වීම නිසා තහවුරු පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමෙහිදී පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය මත විශ්වාසය තැබීමට විගණකවරයා අරමුණු නොකිරීම ඊට හේතු විය හැකිය.
- (ඇ) පාලන පරික්ෂා සහ තහවුරු පටිපාටි යන දෙකම භාවිත කෙරෙන සංයෝජිත ප්‍රවේශය වඩා සඵලදායී ප්‍රවේශයක් වීම. කෙසේ වුවද 18 වැනි ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි කවර ප්‍රවේශයන් තෝරා ගනු ලැබුවද විගණකවරයා එක් එක් ප්‍රමාණාත්මක ගනු දෙනු පන්තිය, ගිණුම් ශේෂය සහ හෙළිදරව් කිරීම වෙනුවෙන් තහවුරු පටිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරයි.

අ5. විගණන පටිපාටියක ස්වභාවය එහි අරමුණට (එනම් පාලන පරික්ෂාව හෝ තහවුරු පටිපාටි) සහ එහි වර්ගයට (එනම් විභාග කිරීම, නිරීක්ෂණය, විමසීම, තහවුරු කිරීම, ප්‍රතිගණනය කිරීම, නැවත ඉටු කිරීම හෝ

විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි) කෙරෙහි යොමුව දක්වයි. තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමෙහිදී විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය අභියාචනාත්මක වැදගත්ය.

අ6. විගණන පටිපාටියක කාල නිර්ණය කෙරෙත් යොමු වන්නේ එය ඉටු කරනු ලබන්නේ කවර අවස්ථාවක ද යන්න හෝ විගණන සාක්ෂි ව්‍යවහාර කෙරෙන කාලපරිච්ඡේදය හෝ දිනය කෙරෙහි ය.

අ7. විගණන පටිපාටියක ව්‍යාප්තිය කෙරෙත් යොමුවන්නේ ඉටු කළයුතු ප්‍රමාණය, උදාහරණයක් ලෙස පාලන ක්‍රියාකාරකමක නියැදියක ප්‍රමාණය හෝ නිරීක්ෂණ සංඛ්‍යාව වේ.

අ8. සැදුණු මට්ටමෙහි තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් මත පදනම් වන සහ ඊට ප්‍රතිචාර දක්වන ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය සහිත වැඩිදුර විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමෙන් සහ ඉටු කිරීමෙන් විගණක ගේ වැඩිදුර විගණන පටිපාටි සහ අවදානම් තක්සේරු කිරීම අතර පැහැදිලි ඇඳීමක් සලසනු ලබයි.

සැදුණු මට්ටමෙහි තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම (7(අ) ඡේදය බලන්න)

ස්වභාවය

අ9. විගණකගේ තක්සේරු කළ අවදානම් මගින් ඉටු කිරීමට ඇති දෙවර්ගයේම විගණන පටිපාටිවලට ඒවායෙහි සංයෝජනය කෙරෙහිම බලපෑම් සිදු කරනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් තක්සේරු කළ අවදානමක් ඉහළ මට්ටමක වනවිට විගණක ගිවිසුමේ පරික්ෂා කිරීමට අමතරව කොන්දේසි වල පරිපූර්ණත්වය ප්‍රති පාර්ශවය සමඟ තහවුරු කරගනු විය හැකිය. ඊට අමතර වශයෙන් සමහර විගණන පටිපාටි ඇතැම් සැදුණුම අනෙක්වාට වඩා උචිත විය හැකිය. උදාහරණ ලෙස අයහාර වලට සම්බන්ධව අදාලව ප්‍රකාශ කිරීම් පරිපූර්ණත්වයෙහි තක්සේරු කළ අවප්‍රකාශ අවදානමට පාලක පරික්ෂා වඩාත්ම ප්‍රතිචාර දක්වනු විය හැකි අතරම තක්සේරු පටිපාටි සිදුවීම් සැදුණුම තක්සේරු කළ අවප්‍රකාශ අවදානමට වඩාත්ම ප්‍රතිචාර දක්වනු විය හැකිය.

අ10. අවදානමකට දෙන ලද තක්සේරුවකට හේතු විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය නිර්ණය කිරීමෙහිදී අදාල වෙයි. උදාහරණ වශයෙන් අදාල පාලන කෙරෙහි සැලකිල්ලක් නොමැතිව ගනුදෙනු පන්තියක විශේෂිත ගති ලක්ෂණ හේතුවෙන් තක්සේරු කළ අවදානමට වඩා පහත් වන්නේ නම් එවිට තහවුරු විශ්ලේෂණ පටිපාටි මගින් පමණක් ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි සැපයෙන බව විගණක නිර්ණය කරනු විය හැකිය. අනෙක් අතින්, අභ්‍යන්තර පාලන හේතු කොට ගෙන තක්සේරු කළ අවදානම පහත් වන්නේ නම් සහ එම පහත් තක්සේරුව මත තහවුරු පටිපාටි පදනම් කර ගන්නට විගණන අදහස් කරන්නේ නම් එවිට විගණක 8 (අ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන අන්දමේ පාලන පරික්ෂා ඉටු කරයි. උදාහරණයක් ලෙස අස්තියෙහි තොරතුරු පද්ධතිය මගින් වර්ෂානුගතව සැකසුම් කර පාලනය කරනු ලබන, සාධාරණ ඒකාකාරී, අසංකීර්ණ ගති ලක්ෂණ සහිත ගනුදෙනු පන්තියක් සම්බන්ධයෙන් තක්සේරු විය හැකිය.

කාල නිර්ණය

අ11. පාලන පරික්ෂා හෝ තහවුරු පටිපාටි අතරතුර දිනයක හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේදී විගණකවරයා විසින් ඉටු කළ හැකිය. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම වැඩිවන තරමට තහවුරු පටිපාටි අතරතුර දිනයක නොව කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට ආසන්නව හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ඉටු කිරීමට විගණක තීරණය කිරීමේ ප්‍රවණතාවය හෝ කළින් දැනුම් දීමකින් තොරව හෝ අනපේක්ෂිතව විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීමේ හැකියාව වඩා සඵලදායී නිසා වැඩිවිය හැකිය. (කළින් දැනුම් දීමක් නොමැතිව තෝරාගත් පිහිටීම් වල විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම උදාහරණයකි) වංචාවන්ට අදාළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම කෙරෙහි සැලකිල්ලක් වීමෙහිදී මෙය විශේෂයෙන් අදාල වෙයි. උදාහරණ වශයෙන් හිතා මතා කළ අවප්‍රකාශ හෝ හිතාමතා තොරතුරු වසන් කිරීම, හඳුනාගනු ලැබ ඇති විට අවසාන විගණන නිගමන අතරතුර දින සිට කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට දීර්ඝ කිරීම ඵලදායී නොවනු ඇතැයි විගණක නිගමනය කරනු විය හැකිය.

අ12. අනෙක් අතින් කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට පෙර විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයෙහිදී කල්තබා සැලකිය යුතු කරුණු හඳුනාගැනීමට මෙන්ම ඒ අනුසාරයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ සහායෙන් ඒවා නිරාකරණය කිරීමට හෝ එවැනි කරුණු ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා සඵලදායී විගණන ප්‍රවේශයන් ගොඩනැගීමටද විගණකවරයාට උපකාරී විය හැකිය.

අ13 අමතර වශයෙන් ඇතැම් විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළහැකි වනුයේ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ හෝ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වූ පසු පමණකි, උදාහරණ වශයෙන්;

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගිණුම් වාර්තා වලට තුලනය කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කෙරෙන අතර වාරයෙහි සිදුකළ ගැලපිලි පරික්ෂා කිරීම; සහ

- කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වනවිට අවසාන් කර නොතිබිය හැකි ගනුදෙනුවෙන්, අස්තිය වසිසි ඇති අවිධිමත් විකුණුම් ගිවිසුම් වල අවදානමකට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට පටිපාටි

අ14. විගණන පටිපාටි ඉටු කළයුත්තේ කවර අවස්ථාවකදී කරන සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයාගේ සැලකිලිමත් වීම කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කෙරෙන වැඩිදුරටත් අදාල සාධක වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් ය.

- පාලන පරිසරය
- අදාල තොරතුරු ලබා ගත හැක්කේ කවර විටද (උදාහරණ වශයෙන් විදියුත් ලිපිගොනු පසුව උඩින් ලියා තිබිය හැකිවීම හෝ නිරීක්ෂණය කළයුතු පටිපාටි ඇතැම් සමහර කාල වලදී පමණක් සිදුවිය හැකිවීම)
- අවදානමෙහි ස්වභාවය (උදාහරණ ලෙස පසුකාලීනව ව්‍යාජ විකුණුම් ගිවිසුම් ඇති කිරීමෙන් ඉපයීම් අපේක්ෂාවෙන් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අයහාර ප්‍රසාරණය කිරීමේ අවදානමක් පවත්නේ නම් කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වන දින ඇති ගිවිසුම් පරීක්ෂා කිරීමට විගණක වරයා අදහස් කරනු විය හැකිය.)
- විගණන සාක්ෂියට සම්බන්ධ වන කාලපරිච්ඡේදය හෝ දිනය.

ප්‍රමාණය

අ15. විගණන පටිපාටියක් සඳහා අවශ්‍ය වෙනැයි විනිශ්චය කරනු ලබන ප්‍රමාණය නිර්ණය කරනු ලබන්නේ ප්‍රමාණාත්මක භාවය, තක්සේරු කළ අවදානම සහ විගණක ලබාගැනීමට සැලසුම් කරන සහතික වීම් මට්ටම සලකා බැලීමෙන් අනතුරුවය. පටිපාටිය සංයෝජනයකින් තනි අරමුණින් සපුරා ගනු ලබන විට එක් එක් පටිපාටියෙහි ප්‍රමාණය වෙන් වෙන්ව සලකා බලනු ලැබේ. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම වැඩි වනවිට විගණන පටිපාටි වල ප්‍රමාණය ද සාමාන්‍යයෙන් වැඩි වෙයි. උදාහරණ ලෙස වංචාව හේතුවෙන් වන තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් වඩා විස්තරාත්මක මට්ටමක නියැදි ප්‍රමාණ වැඩි කිරීම හෝ තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටිය ක්‍රියාත්මක කිරීම යෝග්‍ය විය හැකිය. කෙසේ වුවද විගණන පටිපාටිය ප්‍රමාණය විශාල කිරීම සඵලදායී වනුයේ විගණන පටිපාටිය නිශ්චිත ශිල්ප ක්‍රමය අවදානමට ඒ අයුරින්ම අදාල වන්නේ නම් පමණකි.

අ16. පරිගණක සහාය විගණන ශිල්පීය ක්‍රමය (CAAT) භාවිතය මගින් ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනු ලිපිගොනු සහ ගිණුම් ලිපිගොනු වඩාත් පෘථුලව පරීක්ෂා කළහැකි වන අතර විගණකවරයාට පරීක්ෂාවන්හි ප්‍රමාණය සංශෝධනය කිරීමට තීරණය කිරීමෙහිදී, උදාහරණයක් ලෙස වංචා හේතු කොට ගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමෙහිදී ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය. එවැනි ශිල්ප ක්‍රම ප්‍රධාන විද්‍යුත් ලිපිගොනු වලින් ගනුදෙනු නියැදි තෝරා ගැනීමට, විශේෂිත ගතිලක්ෂණ සහිත ගනුදෙනු වර්ගීකරණය කිරීමට, හෝ නියැදියක් වෙනුවට සමස්ථ සංගහණය පරීක්ෂා කිරීමට භාවිත කළ හැකිය.

රාජ්‍ය අංශයෙහි අස්තියන්ට විශේෂිතව සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

අ17. රාජ්‍ය අංශයෙහි අස්තියන් විගණනය සඳහා විගණන නිල නියෝජනය අනෙකුත් කවර හෝ විශේෂිත විගණන අවශ්‍යතා මගින් විගණන පටිපාටිය වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය සම්බන්ධ විගණක වරයාගේ සැලකිලිමත් වීම කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කෙරෙයි.

කුඩා අස්තියන් සඳහා විශේෂිතව සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

අ18. ඉතා කුඩා අස්තියන් සම්බන්ධයෙන් විගණක විසින් හදුනාගනු ලැබිය හැකි පාලන ක්‍රියාකාරකම් වැඩි ප්‍රමාණයක් නොතිබෙන හෝ ඒවායෙහි පැවැත්ම හෝ ක්‍රියාකාරණය අස්තිය විසින් ලේඛනගත කර තිබීම සීමිත වනු විය හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී ප්‍රාථමික වශයෙන් තහවුරු පටිපාටි වන වැඩිමනත් විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණකවරයාට වඩා කාර්යක්ෂම විය හැකිය. කෙසේ වුවද කලාතුරකින් ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී පාලන ක්‍රියාකාරකම් හෝ වෙනත් පාලන සංරචක නොමැති වීමෙන් ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට නොහැකි විය හැකිය.

වඩා ඉහළ අවදානම් තක්සේරු කිරීම් (7 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ19. ඉහළ අවදානම් තක්සේරු කිරීමක් හේතුවෙන් ඒත්තු ගන්වන විගණන සාක්ෂි ලබා ගන්නා විට විගණකවරයා සාක්ෂි ප්‍රමාණය වැඩි කරනු හෝ වඩා අදාල හෝ විශ්වසනීය සාක්ෂි, උදාහරණ වශයෙන් තුන්වැනි පාර්ශවයක

සාක්ෂි ලබා ගැනීම කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම හෝ ස්වාධීන ප්‍රභවයන් ගණනාවකින් තහවුරු සාක්ෂි ලබා ගැනීම හෝ කරනු ඇත.

පාලන පරීක්ෂා

පාලන පරීක්ෂා සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම (8 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ20. පාලන පරීක්ෂා ඉටු කරනු ලබන්නේ සැදුණු මට්ටමකදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයක් වැලැක්වීම හෝ අනාවරණය කර නිවැරදි කිරීමට සුදුසු ලෙස සැලසුම් කරනු ලැබ ඇතැයි විගණක නිගමනය කර ඇති පාලන මත පමණකි. එහෙත් සැලකිය යුතු වෙනස් පාලන විගණන කාලපරිච්ඡේදය අතරතුර වෙනස් කාල වල භාවිත කරන ලද්දේ නම් එක එකක් වෙන වෙනම සලකා බලනු ලැබේ.

අ21. පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීම පාලන සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක වීම ඇගයීම පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමෙන් වෙනස් ය. කෙසේ වුවද භාවිත කරනුයේ එකම වර්ගවල විගණන පටිපාටිය. එබැවින් පාලන වල සැලසුම් ඇගයීම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කර ඇත්තේද යන්න නිර්ණය කිරීමට සමගාමීව පාලන වල මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීම කාර්යක්ෂම යැයි විගණකවරයා නිර්ණය කරනු විය හැකිය.

අ22. එමෙන්ම, ඇතැම් අවදානම් ඇගයීම් පටිපාටි පාලන පරීක්ෂා ලෙස නිශ්චිතව සැලසුම් කර නොතිබිය වුව ද ඒවායින් පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි සැපයෙනු විය හැකි සේම එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පාලන පරීක්ෂා ලෙසින් ද කාර්යභාරයක් ඉටු කෙරෙනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිවල පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වී තිබිය හැකිය.

- කළමනාකාරිත්වයෙහි අයවැය ලේඛන භාවිතය පිළිබඳව විමසීම
- මාසික අය වැය ගතකළ සහ සත්‍ය වියදම් කළමනාකාරිත්වය විසින් සසඳා බැලීම නිරීක්ෂණය කිරීම
- අය වැය ගතකළ සහ සත්‍ය මාසික වටිනාකම් අතර විචලනයන් විමර්ශනය කිරීම සම්බන්ධ වාර්තා පරීක්ෂා කිරීම

මෙම විගණන පටිපාටි වලින් අස්තිත්වයේ අයවැය ලේඛන ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීම පිළිබඳවත්, ඒවා ක්‍රියාත්මක කර ඇද්ද යන්න පිළිබඳවත් දැනුවත් කෙරෙන අතරම වියදම් වර්ගීකරණය කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වැලැක්වීමේ හෝ අනාවරණය කිරීමේ අයවැය ලේඛන ප්‍රතිපත්ති වල මෙහෙයුම් සඵලදායකත්වය සම්බන්දයෙන් විගණන සාක්ෂි ද සැපයෙනු විය හැකිය.

අ23. එකම ගනුදෙනුවෙහි විස්තර පරීක්ෂා කිරීමට සමගාමීව ඉටු කරනු ලබන පාලන පරීක්ෂා සැලසුම් කිරීමද මීට අමතරව විගණක සිදු කරනු විය හැකිය. පාලන පරීක්ෂාවක අරමුණ විස්තර පරීක්ෂාවක අරමුණෙන් වෙනස් වන නමුත් ද්විත්ව අරමුණු පරීක්ෂාවක් නමින්ද හැඳින්වෙන එකම ගනුදෙනුවෙහි විස්තර පරීක්ෂාව සහ පාලන පරීක්ෂාව යන දෙකම ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් පරමාර්ථ දෙකම එක්වර සපුරා ගනු විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස විගණක ඉන්වොයිසියක් අනුමත කරනු ලැබ ඇත්ද යන්න පරීක්ෂා කිරීමට විමර්ශනයක් සහ ගනුදෙනුවක තහවුරු විගණන සාක්ෂි සැපයීමට පරීක්ෂාවක් විගණක විසින් සැලසුම් කර, එහි ප්‍රතිඵල ඇගයීම සිදු කරනු විය හැකිය. පරීක්ෂාවෙහි අරමුණු දෙක වෙන් වශයෙන් සලකා බැලීමෙන් ද්විත්ව පරමාර්ථ පරීක්ෂාවක් සැලසුම් කිරීම සහ ඇගයීම සිදු කෙරෙයි.

අ24. ඇතැම් අවස්ථාවලදී සැදුණු මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි එමගින්ම සපයන අන්දමේ ඵලදායී තහවුරු පටිපාටි සැලසුම් කිරීම් අපහසු වන බව විගණකට මුහුණ දිය හැකිය.³ අස්තිත්වයක් එහි ව්‍යාපාරය තොරතුරු තාක්ෂණය භාවිතයෙන් පවත්වා යන විට සහ තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතියෙන්ම විනා ගනුදෙනුවක ලේඛනගත කිරීම් සැකසීමක් හෝ පවත්වාගෙන යාමක් නොමැති විට මේ තත්වය උද්ගත විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී අදාළ පාලන පරීක්ෂා ඉටු කිරීම 8(අ) ඡේදයෙන් විගණක වරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

විගණන සාක්ෂි සහ අපේක්ෂිත විශ්වාසය (9 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ25. තෝරාගනු ලබන ප්‍රවේශය මූලික වශයෙන් පාලන පරීක්ෂා වලින් සමන්විත වනවිට, විශේෂයෙන්ම තහවුරු පටිපාටි භාවිතයෙන් පමණක් ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම ප්‍රායෝගික නොවන විට පාලන වල මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් වඩා උසස් සහතිකවීම් මට්ටමක් බලාපොරොත්තු වනු විය හැකිය.

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 30 ඡේදය අංක 30

පාලන පරික්ෂාවල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය

විමසුම් හා සංයෝජිත අනෙකුත් විගණන පටිපාටි

අ26. පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පරික්ෂා කිරීමට විමසුම් පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ. එසේ හෙයින් විමසුම් හා සංයෝජිතව අනෙකුත් විගණන පටිපාටි ඉටු කරනු ලැබේ. නිරීක්ෂණයක් යෝග්‍ය වනුයේ එය සිදු කෙරෙන ස්ථානයටත් කාලයටත් පමණක් වන බැවින් මෙහිදී විමසුම් හා සංයෝජිත පරික්ෂණාත්මක සමඟ හෝ නැවත ඉටු කිරීම මගින් විමසුමට හා නිරීක්ෂණයට වැඩි සහතික කිරීමක් සැපයෙනු විය හැකිය.

අ27. විශේෂ පාලනයක ස්වභාවය පාලනය සඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන්නේද යන්න පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය පටිපාටියෙහි වර්ගය කෙරෙහි බලපෑම් සිදු කරයි. උදාහරණයක් ලෙස මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය කෙරෙහි ලේඛනගත කිරීම් සාක්ෂි දරන්නේ නම් විගණකවරයා මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට එය පරික්ෂා කිරීමට තීරණය කරනු විය හැකිය. කෙසේ වුවද අනෙකුත් පාලක සඳහා ලිපිලේඛන නොතිබෙන්නට හෝ අදාල නොවන්නට පුළුවන. උදාහරණ ලෙස බලතල සහ වගකීම් පැවරීම වැනි පාලන පරිසරයෙහි ඇතැම් සාධක සඳහා හෝ පරිගණකයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන පාලක ක්‍රියාකාරකම් වැනි ඇතැම් පාලක ක්‍රියාකාරකම් වර්ග වෙනුවෙන් මෙහෙයුම් ලේඛනගත කිරීම් නොපැවැතිය හැකිය. එවැනි තත්ත්වයකදී මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය සම්බන්ධ විගණන සාක්ෂි, නිරීක්ෂණය කිරීම් වැනි අනෙකුත් විගණන පටිපාටි හා සම්බන්ධිත නිරීක්ෂණ හරහා හෝ (CAAT) පරිගණක සහාය විගණන ශිල්පක්‍රමය භාවිතයෙන් ලබා ගනු විය හැකිය.

පාලන පරික්ෂාවල ප්‍රමාණය

අ28. පාලනයක ඵලදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් වඩාත් ඒත්තු ගන්වන හැකි පාලන විගණන සාක්ෂි අවශ්‍ය වන විට පාලනය පරික්ෂාවෙහි ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම යෝග්‍ය විය හැකිය. පාලන මත විශ්වාසය තැබිය හැකි මට්ටම මෙන්ම පරික්ෂා වල ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමෙහිදී විගණකවරයා සැලකිලිමත් විය හැකි කරුණු වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- කාලපරිච්ඡේදය තුළදී අස්තියෙහි විසින් පාලනය ක්‍රියාත්මක කරනු සංඛ්‍යාතය
- විගණන කාලපරිච්ඡේදය තුළදී විගණක පාලනයෙහි මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය කෙරෙහි විශ්වාසය තබා සිටින කාල සීමාව
- පාලනයකින් අපගමනය වීමේ අපේක්ෂිත අනුපාතිකය
- සැදුණු මට්ටමෙහිදී පාලනයේ මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව ලබාගත යුතු වන විගණන සාක්ෂිවල අදාලත්වය සහ විශ්වසනීයත්වය
- සැදුණු මට්ටම සම්බන්ධිත අනෙකුත් පාලන පරික්ෂා මගින් විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ ප්‍රමාණය

පරික්ෂාවන්හි ප්‍රමාණය සම්බන්ධයෙන් වැඩිපුර මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.530⁴ හි අඩංගුය.

අ29. තොරතුරු තාක්ෂණයෙහි ආවේනික සංගතතාවය හේතු කොට ගෙන ස්වයංක්‍රීය පාලනයක පරික්ෂණ ප්‍රමාණය වැඩිකිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොවිය හැකිය. වැඩ සටහන (වැඩ සටහනෙහි භාවිත කරනු ලබන වගු, ලිපිගොනු හෝ අනෙකුත් ස්ථාවර දත්ත ඇතුළත්ව) වෙනස් නොකරන ලද විට ස්වයංක්‍රීය පාලනයක් සංගතව ක්‍රියාත්මක වීම බලාපොරොත්තු විය හැකිය. ස්වයංක්‍රීය පාලනයක් අපේක්ෂිත අයුරින් ක්‍රියාත්මක වන බව විගණක නිර්ණය කළ විට (මෙය සිදුකළ යුත්තේ පාලනය මුල් වරට ක්‍රියාත්මක කළ අවස්ථාවෙහිදී හෝ වෙනත් කිසියම් දිනකදීය) පාලන ඵලදායී අයුරින් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වන බව නිර්ණය කිරීමට විගණකවරයා පරික්ෂා ඉටු කිරීම කෙරෙහි සැලකිල්ල යොමු කරනු විය හැකිය. එවැනි පරික්ෂා වලට පහත දැක්වෙන දෑ නිර්ණය කිරීම ඇතුළත් විය හැකිය.

- උචිත වැඩ සටහන් වෙනස් කිරීම් පාලන වලට යටත් නොවන අයුරින් වැඩ සටහනට වෙනස් කිරීම් සිදු නොකෙරෙයි.
- ගනුදෙනු සැකසීම සඳහා වැඩ සටහනෙහි බලයලත් සංස්කරණය පාඨය භාවිත කරනු ලබයි.

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 530," විගණන නියැදිකරණය "

• සඵලදායී අනෙකුත් සාමාන්‍ය පාලන

පැකේජ මෘදුකාංග යෙදවුම් සංශෝධනයකින් හෝ නඩත්තු කිරීමකින් තොරව අස්තිය සහ භාවිත කරන අයුරින්ම වැඩ සටහන් වලට වෙනස් කිරීම් සිදුකර නොමැති බව නිර්ණය කිරීම ද එකී පරික්ෂා වලට ඇතුළත් විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස කාලපරිච්ඡේදය අතරවාරයෙහි බලය නොලද පිවිසුම් සිදු වී නැති බවට විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකවරයා තොරතුරු තාක්ෂණ සුරක්ෂිත භාවයෙහි පරිපාලන වාර්තාව පරික්ෂාකාරීව සෝදිසි කරනු විය හැකිය.

වක්‍ර පාලන පරික්ෂා කිරීම (10 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ30. වක්‍ර පාලන මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වයට සහාය පල කෙරෙන විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට ඇතැම් තත්වයන්හිදී අවශ්‍ය විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අනුමත ණය සීමාවන් ඉක්මවන විකුණුම් විස්තර කෙරෙන ව්‍යතිරේඛ වාර්තාවල පරිශීලක සමාලෝචනයන්හි ඵලදායීත්වය පරික්ෂා කිරීමට විගණක තීරණය කරන විට විගණකට සෘජුවම අදාලත්වය දක්වන පාලනය වනුයේ පරිශීලක සමාලෝචනය සහ සම්බන්ධිත පසු විපරම ය. වාර්තාවල ඇතුළත් තොරතුරු වල නිරවද්‍යතාවය මත කෙරෙන පාලන (උදාහරණ ලෙස සාමාන්‍ය තොරතුරු තාක්ෂණික පාලන) "වක්‍ර" පාලන ලෙස විස්තර කරනු ලබයි.

අ31. තොරතුරු තාක්ෂණ ක්‍රියාවලියෙහි ආවේණික සංගතිකභාවය හේතුවෙන් ස්වයංක්‍රීය යෙදවුම් පාලනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි, අස්තියෙහි සාමාන්‍ය පාලන මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය සමග සංයෝජනයන් ලෙස සලකා බලන විට (විශේෂයෙන් වෙනස් කරන පාලන) එමගින්ද එහි මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය පිළිබඳව සැලකිය යුතු විගණන සාක්ෂි සැපයෙනු විය හැකිය.

පාලන පරික්ෂා වල කාල නිර්ණය

අපේක්ෂිත විශ්වසනීය කාලපරිච්ඡේදය (11 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ32. කාලයේ නිශ්චිත තැනකට පමණක් සම්බන්ධකමක් ඇති විගණන සාක්ෂි විගණකගේ අරමුණු සඳහා ප්‍රමාණවත් විය හැකිය. කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි අස්තියෙහි භෞතික තොග ගණන් ගැනීම සම්බන්ධ පාලන පරික්ෂාව උදාහරණයකි. අනෙක් අතට කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා පාලනයක් කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට විගණක අදහස් කරන්නේ නම් එම කාලපරිච්ඡේදයෙහි අදාල අවස්ථාවන්හිදී පාලනය සඵලදායී අයුරින් ක්‍රියාත්මක වූ බවට විගණන සාක්ෂි සැපයීමේ හැකියාව ඇති පරික්ෂා යෝග්‍ය වෙයි. එවැනි පරික්ෂා වලට අස්තියෙහි අධීක්ෂණ පාලන පරික්ෂා ඇතුළත් විය හැකිය.

අතුරු කාලපරිච්ඡේදයක ලබාගත් විගණන සාක්ෂි භාවිත කිරීම (12 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ33. අතුරු කාලපරිච්ඡේදයට පසුව ඉතිරි වී ඇති කාලපරිච්ඡේදයෙහි ක්‍රියාත්මක වූ පාලන පිළිබඳව කවර අමතර විගණන සාක්ෂි ලබාගත යුතුද යන්න නිර්ණය කිරීමේදී අදාල වන සාධක වලට;

- සැදුණු මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල තක්සේරු කළ අවදානම් වල වැදගත්කම
- අතුරු කාලපරිච්ඡේදය තුළදී පරික්ෂා කරන ලද විශේෂිත පාලන සහ තොරතුරු පද්ධතියෙහි, ක්‍රියාවලියෙහි සහ පිරිස් සම්බන්ධ වෙනස්වීම් ඇතුළත්ව එකී පාලන පරික්ෂා කළ තැන් සිට ඒවාට සිදුකළ සැලකිය යුතු වෙනස්කම්
- එම පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වල මට්ටම
- ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදයෙහි කාල ප්‍රමාණය
- පාලන වල විශ්වසනීයත්වය මත පදනම්ව වැඩිදුර තහවුරු පටිපාටි අඩු කිරීමට විගණකවරයා අදහස් කරන ප්‍රමාණය
- පාලන පරිසරය ඇතුළත් වෙයි.

අ34. උදාහරණ වශයෙන් ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදය හරහා පාලන පරික්ෂා දික් කිරීමෙන් හෝ අස්තියෙහි අධීක්ෂණ පාලන පරික්ෂා කිරීමෙන් අමතර විගණන සාක්ෂි ලබාගත හැකිය.

පෙර වූ විගණන වලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි භාවිතය (13 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ35. ඇතැම් තත්වයන්හිදී පෙර වූ විගණනයන්ගෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මගින් විගණක විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරන තැන්හිදී එහි අඛණ්ඩ අදාලත්වය සම්බන්ධයෙන් විගණන සාක්ෂි සැපයෙනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් පෙර වූ විගණනයක් ඉටු කිරීමෙහිදී ස්වයංක්‍රීය පාලනයක් අපේක්ෂිත අයුරින් ක්‍රියාත්මක වූ

බව විගණක නිශ්චය කර තිබිය හැකිය. ස්වයංක්‍රීය පාලන යට එහි අඛණ්ඩ සඵලදායී ක්‍රියාත්මක භාවය කෙරෙහි බලපෑම් කෙරෙන වෙනස්කම් සිදුකර ඇත්ද යන්න නිශ්චය කිරීමට විගණක විසින්, උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිණිය විමසීම සහ ලොග් සටහන් පරීක්ෂාව හරහා කවර පාලන වෙනස් කර ඇත්ද යන්න හැඟවීමට විගණන සාක්ෂි ලබාගනු විය හැකිය. මෙම වෙනස්කම් සම්බන්ධ විගණන සාක්ෂි සැලකිල්ලට ගැනීම පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව ලබාගත යුතු අපේක්ෂිත විගණන සාක්ෂි වැඩි කිරීමට හෝ අඩු කිරීමට උපකාරී විය හැකිය.

පෙර වූ විගණනයන්ගෙන් වෙනස් කරනු ලැබ ඇති පාලන (14 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ36. පෙර වූ විගණනයන්ගෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වල විශ්වසනීයත්වය කෙරෙහි වෙනස් කිරීම්, එනම් අඛණ්ඩ විශ්වසනීයත්වය සඳහා තවදුරටත් පදනමක් නොමැති වීම වැනි ආකාර වලින් බලපෑම් සිදුකරනු ලැබිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් පද්ධතියෙන් නව වාර්තාවක් අස්තියට ලබාගත හැකිවන අයුරින් පද්ධතියක වෙනස් කිරීම් පෙර වූ විගණනයක විගණන සාක්ෂි වල අදාළත්වය කෙරෙහි බලපෑමක් සිදු නොකරනු විය හැකිය; කෙසේ වුවද දත්තයන් වෙනස් ආකාරයකින් සමාහරනය කිරීමට හෝ ගණනය කිරීමට තුඩුදෙන වෙනස්කම් එවැනි බලපෑමක් සිදු කරනු ලබයි.

පෙර වූ විගණනාවල පටන් වෙනස් කරනු නොලැබූ පාලන (14 (ආ) ඡේදය බලන්න)

අ37. පෙර වූ විගණනයෙන් ලබාගත්

- (අ) අවසාන වරට පරීක්ෂා කිරීමෙන් පසුව වෙනස් වී නොමැති; සහ
- (ආ) සැලකිය යුතු අවදානමක් ලිහිල් නොකරන

පාලන මත විශ්වාසය තබන්නේද යන්න පිළිබඳ විගණකගේ තීරණය වෘත්තීය විනිශ්චය සම්බන්ධ කාරණයකි. ඊට අමතරව එම පාලන නැවත පරීක්ෂා කිරීම දක්වා වූ කාල සීමාවද වෘත්තීය විනිශ්චය සම්බන්ධ කාරණයකි, එහෙත් එය අඩු වශයෙන් තුන් වසරකට වරක් විය යුතුබව 14 (ආ) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

අ38. සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල අවදානම වැඩිවන තරමට හෝ පාලන මත විශ්වාසය තැබීම විශාල වන තරමට, ගෙවී ගිය කාලපරිච්ඡේදයක් වී නම් එය කෙටි වන ස්වභාවයක් පවතියි. පාලනයක් නැවත පරීක්ෂා කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදය අඩු කරන හෝ පෙර වූ විගණනයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත විශ්වාසය කිසිසේත්ම නොතැබීම ප්‍රතිඵලය වන අන්දමේ සාධක වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- අසම්පූර්ණ පාලන වටපිටාවක්
- අසම්පූර්ණ පාලන අධීක්ෂණය
- අදාල පාලන වලට සැලකිය යුතු හස්ත ක්‍රියාකාරී මූලිකාංගයක්
- පාලනය ව්‍යවහාරකරණය කිරීම කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑම් සිදු කෙරෙන පිරිස්වල වෙනස්වීම්
- පාලනයෙහි වෙනස්වීම් සඳහා අවශ්‍යතාවය හැඟවෙන තත්වයේ වෙනස්වීම්
- අසම්පූර්ණ පොදු තොරතුරු තාක්ෂණික පාලන

අ39. විගණක විශ්වාසය තැබීමට අදහස් කරන පෙර වූ විගණනයෙන් ලබාගත් විගණනාවලින් සාක්ෂි සඳහා පාලන ගණනාවක් පවත්නා, විට සෑම විගණනයක ඇති එම පාලන වලින් කිහිපයක් පරීක්ෂා කිරීම මගින් පරිසරයේ අඛණ්ඩ සඵලදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් තහවුරු කිරීම් තොරතුරු සැපයෙයි. මෙය පෙර වූ විගණන වලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත විශ්වාසය තැබීම යෝග්‍ය වන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ තීරණයට දායක වේ.

පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය ඇගයීම (16-17 ඡේද බලන්න)

අ40. විගණකවරයාගේ පටිපාටි වලින් අනාවරණය වූ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයක් අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලකිය යුතු ඌණතාවයක් පවත්නා බවට කෙරෙන බලවත් ඇඟවීමකි.

අ41. අස්තිතවය විසින් පාලනයන් ව්‍යවහාර කරන ආකාරය අනුව සමහර අපගමනයන් සිදුවියහැකි බව පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායක බව සංකල්පය හඳුනාගනී. නිර්දේශිත පාලන කෙරෙත් අපගමනයන් වීම් වලට ප්‍රමුඛ සේවක මණ්ඩල වාරාන්තුවල, ගනුදෙනු පරිමාවෙහි සිදුවන සැලකිය යුතු වෙනස්වීම්, සහ මානව වැරදීම් හේතු විය හැකිය. විශේෂයෙන්ම අපේක්ෂිත අනුපාතිකව සන්සන්දනාත්මකව අනාවරණය වූ අපගමන අනුපාතිකව, මගින් සැදුණු මට්ටමෙහිදී විගණක තක්සේරු කළ අවදානම අඩුකිරීම සඳහා පාලනය මත විශ්වාසය තැබිය නොහැකි බව අඟවනු විය හැකිය.

තහවුරු පටිපාටි (18 ඡේදය බලන්න)

අ42. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල තක්සේරු කළ අවදානම සැලකිල්ලට නොගෙන එක් එක් ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු පන්තිය ගිණුම් ශේෂය සහ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා තහවුරු පටිපාටි සැලසුම් කිරීමත් ඉටු කිරීමත් 18 වැනි ඡේදය මගින් විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. මෙම අවශ්‍යතාවය

- (අ) විගණකගේ අවදානම් ඇගයීම විනිශ්චයාත්මක බවත්, එබැවින් සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් හඳුනානොගනු වියහැකි බවත්; සහ
- (ආ) අභ්‍යන්තර පාලනයට ආවේණික සීමාවන්, කළමනාකාරිකයෙහි සීමා ඉක්මවායාමේ ද ඇතුළත්ව, පවත්නා බවත් යන සිද්ධීන් පිළිබිඹු කරයි.

තහවුරු පටිපාටි වල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය

අ43. පවත්නා තත්ත්වයන්ට අනුව ;

- විගණන අවදානම පිලිගත හැකි පහත් මට්ටමකට අඩු කිරීමට තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි පමණක් ඉටු කිරීම ප්‍රමාණවත් වන්නේද යැයි, උදාහරණ වශයෙන් පාලන පරික්ෂා වල විගණන සාක්ෂි මගින් විගණකගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීම සහය වන විට
- විස්තරාත්මක පරික්ෂා පමණක් යෝග්‍ය යැයි
- තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සහ විස්තරාත්මක පරික්ෂා වල සංයෝජනයක් තක්සේරු කළ අවදානම් වලට වැඩියෙන්ම ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ යැයි

විගණන නිර්ණය කරනු විය හැකිය.

අ44. කාලයක් හරහා නැඹුරු වීම පුරෝකථනය කළහැකි විශාල පරිමාණ වල ගනුදෙනු වලට තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සාමාන්‍යයෙන් වැඩි වශයෙන් යෝග්‍යය. විගණනයක් තුළ විශ්ලේෂණාත්මක පරිපාටි ව්‍යවහාරකරණය සඳහා අවශ්‍යතා ස්ථාපනය කිරීම සහ මාර්ගෝපදේශ සැලසීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.520⁵ න් සිදු කෙරෙයි.

අ45. අවදානමෙහි සහ සැදුණුමේ ස්වභාවය විස්තරාත්මක පරික්ෂා සැලසුම් කිරීම කෙරෙහි අදාල වෙයි. උදාහරණ ලෙස සැදුණුම පැවතීමට හෝ සිදුවීමට සම්බන්ධිත විස්තරාත්මක පරික්ෂා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක වටිනාකමහි අඩංගු අයිතමයන්ගෙන් තෝරා ගැනීම සහ අදාල විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සමග සම්බන්ධ කර ගත හැකිය. අනෙක් අතින් සැදුණුම පරිපූර්ණත්වයට අදාල විස්තරාත්මක පරික්ෂා අදාල මූල්‍ය ප්‍රකාශනයෙහි වටිනාකම් ඇතුළත් කිරීමට අපේක්ෂා කරන අයිතමයන්ගෙන් තෝරා ගැනීම සහ ඒවා ඇතුළත් කර ඇත්ද යන්න විමර්ශනය කිරීම සමග සම්බන්ධ කර ගත හැකිය.

අ46. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීමෙහිදී අභ්‍යන්තර පාලනය අවධානයට යොමු වන බැවින් පාලන පරික්ෂා වලින් වන ප්‍රතිඵල අසතුටුදායක වනවිට තහවුරු පටිපාටි වල ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. කෙසේ වුවද විගණක පටිපාටියක ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම උචිත වනුයේ විගණක පටිපාටිය නිශ්චිත අවදානමට ඒ අයුරින්ම අදාල වන්නේ නම් පමණකි.

අ47. විස්තරාත්මක පරික්ෂා සැලසුම් කිරීමෙහිදී පරික්ෂාකිරීමේ ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගන්නේ නියැදියෙහි සමතුලිතතාව මතය. එසේ වුවත් තෝරා ගත හැකි වෙනත් පරික්ෂා විධි භාවිතය වඩා සඵලදායී ද යන්න ඇතුළත්ව අනෙකුත් කරුණුද අදාල වෙයි. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500⁶ බලන්න.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 520, "විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි"
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, "විගණන සාක්ෂි" 10 ඡේදය

බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි ඉටු කළයුතු වන්නේද යන්න සලකා බැලීම (19 ඡේදය බලන්න)

අ48. ගිණුම් ශේෂ සහ ඒවායෙහි මූලිකාංග සැදහුම් ආමන්ත්‍රණය කිරීමෙහිදී බොහෝ විට බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි අදාළ වන නමුත් මෙම අයිතම වලට සීමා වියයුතු නැත. උදාහරණ වශයෙන් විගණක ගිවිසුම් වල කොන්දේසි වගන්ති, කොන්ත්‍රාත්තු, හෝ අස්තිය සහ වෙනත් පාර්ශවයන් අතර ගනුදෙනු සඳහා බාහිර තහවුරු කිරීම් ඉල්ලා සිටිනු විය හැකිය. ඇතැම් කොන්දේසි නොතිබීම පිළිබඳව විගණක සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා ද බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි ඉටු කරනු ලැබිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිය සහ අයහාර ලුහුකම් සැදහුමකට අදාළ විය හැකි "පාර්ශවික ගිවිසුමක්" නොපවත්නා බවට විශේෂිත තහවුරු කිරීමක් සඳහා ඉල්ලීමක් කරනු ලැබිය හැකිය. ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දක්වන අදාළ විගණන සාක්ෂි බාහිර තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි වලින් සැපයෙනු ඇති වෙනත් තත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- බැංකු ශේෂ සහ බැංකු සම්බන්ධතා වලට අදාළ අනෙකුත් තොරතුරු
- ලැබිය යුතු ගිණුම් ශේෂ සහ කොන්දේසි
- සැකසීම සඳහා හෝ නියෝජන මත බන්ධිත ගුදම් වල තුන්වන පාර්ශවයන් විසින් රඳවාගනු ලැබ ඇති තොග
- ආරක්ෂා සහිත භාරකාරිය හෝ සුරැකුම් ලෙස නීතිඥයින් හෝ මූල්‍ය සම්පාදකයින් විසින් රඳවාගෙන ඇති දේපළ හිමිකම් ඔප්පු
- සුරක්ෂිතව තබාගැනීම සඳහා තුන්වැනි පාර්ශව විසින් රඳවාගෙන ඇති හෝ කොටස් තැරැව්කරුවන් වෙතින් මිලදී ගනු ලැබ ශේෂ පත්‍ර දිනට භාරදී නොමැති ආයෝජන
- ණය දෙන්නන්ට ගෙවිය යුතු වටිනාකම් අදාළ ආපසු ගෙවීම් කොන්දේසි සහ සීමා කිරීම් ප්‍රඥප්තිය
- ගෙවිය යුතු ගිණුම් ශේෂ සහ කොන්දේසි

අ49. ඇතැම් සැදහුම් වලට සම්බන්ධ විගණන සාක්ෂි බාහිර තහවුරු කිරීම් වලින් සැපයෙනු ඇති වුවද බාහිර තහවුරු කිරීම් වලින් අදාළවශයෙන් අඩු විගණන සාක්ෂි සැපයෙන ඇතැම් සැදහුම් ද ඇත. උදාහරණ වශයෙන් ලැබිය යුතු ගිණුම් ශේෂ අයකර ගැනීමට අදාළව බාහිර තහවුරු කිරීම් වලින් සැපයෙනුයේ ඒවායෙහි පැවැත්මට අදාළ වන තහවුරු කිරීම් වලට අඩු ඒවා අයකර ගත හැකි බවේ විගණන සාක්ෂිය.

අ50. එක් අරමුණක් සඳහා ඉටුකළ බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි මගින් වෙනත් කරුණු පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට අවස්ථාවක් සැලසෙන්නේ යැයි විගණක නිර්ණය කරනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් බැංකු ශේෂ සඳහා තහවුරු කිරීම් ඉල්ලා සිටීම වලට අනෙකුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැදහුම් වලට අදාළ තොරතුරු ඉල්ලීම් ද බොහෝ විට ඇතුළත් වෙයි. බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි ඉටු කරන්නේද යන්න පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිල්ලට ගැනීම කෙරෙහි එවැනි කරුණු වලින් බලපෑම් සිදුකෙරෙනු විය හැකිය.

අ51. බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි තහවුරු විගණන පටිපාටි වශයෙන් ඉටු කරන්නේද යන්න තීරණය කිරීමෙහිදී විගණක වරයාට උපකාරී විය හැකි සාධක වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- විෂය කරුණු සම්බන්ධයෙන් තහවුරු කරන පාර්ශවයෙහි දැනීම තහවුරු කරනු ලබන තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය දැනීම ඇති තහවුරු කරන පාර්ශවයෙහි පුද්ගලයෙකු විසින් ඒවා සපයනු ලබන්නේ නම් ප්‍රතිචාර වඩා විශ්වසනීය විය හැකිය.
- අපේක්ෂා කෙරෙන තහවුරු කරන පාර්ශවයෙහි ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා ඇති හැකියාව සහ කැමැත්ත - උදාහරණ වශයෙන්, තහවුරු කරන පාර්ශවය;
 - o තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීමකට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ වගකීම භාර නොගනු විය හැකිය.
 - o ප්‍රතිචාර දැක්වීම අධි වියදම් සහිත හෝ කාලය ගතවන කරුණක් සේ සැලකිය හැකිය.
 - o ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවිය හැකි භව්‍ය නෛතික වගකීම පිළිබඳව සැලකිලිමත් වනු විය හැකිය.
 - o විවිධ ව්‍යවහාර මුදල් වලින් ගනුදෙනු ගිණුම් ගත කරනු විය හැකි වීම හෝ

o තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම ඒදිනෙදා කටයුතු වල සැලකිය යුතු අංගයක් නොවන පරිසරයක ක්‍රියාත්මක වනු විය හැකිය.

එවැනි තත්‍වයන්හිදී තහවුරු කරන පාර්ශව ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම, අක්‍රමික සැහැල්ලු අයුරින් ප්‍රතිචාර දැක්වීම හෝ ප්‍රතිචාරය මත විශ්වාසය තැබීමට බාධා කිරීමට වැයම් කිරීම සිදුවිය හැකිය. අපේක්ෂිත තහවුරු කිරීමේ පාර්ශවයේ අරමුණු ගත භාවය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වැසීමේ ක්‍රියාවලියට අදාල තහවුරු පටිපාටි (20 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ52. ජ්‍යෙෂ්ඨ සටහන් සහ අනෙකුත් ගැලපිලි සම්බන්ධ විගණකවරයාගේ පරික්ෂා කිරීම්වල ස්වභාවය මෙන්ම ප්‍රමාණය අස්තීතියෙහි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියෙහි ස්වභාවය සහ සංකීර්ණත්වය සහ සම්බන්ධිත අවප්‍රකාශ අවදානම් මත තීරණය වෙයි.

සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන තහවුරු පටිපාටි (21 ඡේදය බලන්න)

අ53. විගණක විසින් සැලකිය යුතු අවදානම් ලෙස නිර්ණය කර ඇති අවදානම් වලට විශේෂයෙන් ප්‍රතිචාර දක්වන තහවුරු පටිපාටි ඉටු කිරීම මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි 21 වැනි ඡේදයෙන් විගණක වරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. අදාල තහවුරු කිරීම් පාර්ශවයන්ගෙන් විගණකවරයා විසින් සෘජුව ලබාගත් බාහිර තහවුරු කිරීම් ස්වභාවයෙහි විගණන සාක්ෂි වංචා හෝ වැරදීම් හේතු කොට ගත් සැලකිය යුතු අවප්‍රකාශ වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා විගණකවරයාට අවශ්‍ය ඉහළ විශ්වසනීයත්වයක් සහිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකවරයාට උපකාරී විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් ඉපැයීම් අපේක්ෂා සපුරා ගැනීමෙහිලා කළමනාකාරිත්වය පීඩනයට භාජනය වී ඇති බව විගණක හඳුනාගන්නේ නම් අයභාර හඳුනාගැනීම වළක්වාලන කොන්දේසි සහිත විකුණුම් ගිවිසුම් වලට හෝ නැවත කිරීමට පෙර විකුණුම් ඉන්වොයිස් කිරීමට අනුව අවිධිමත් ලෙස අයභාර හඳුනාගනිමින් කළමනාකාරිත්වය විසින් විකුණුම් අධිප්‍රමාණයෙන් දැක්වීමේ අවදානමක් පැවැතිය හැකිය. මෙම තත්වයන්හිදී විගණක, උදාහරණයක් වශයෙන්, ලැබිය යුතු වටිනාකම් තහවුරු කිරීමට පමණක් නොව වෙළඳ ගිවිසුම්වල විස්තර, දිනය, ආපසු එවීමේ කිසියම් අයිතිවාසිකම්, සහ භාරදීම් කොන්දේසි ඇතුළත්ව තහවුරු කිරීමටද බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි සැලසුම් විය හැකිය. ඊට අමතරව අස්තීතියේ මූල්‍ය කටයුතු වලට සම්බන්ධ නොවන පුද්ගලයින් සමග වෙළඳ ගිවිසුම් සහ භාරදීම් කොන්දේසි වල කිසියම් වෙනස් කිරීම් සම්බන්ධයෙන් විමසීම් සිදු කිරීමෙන් එම බාහිර තහවුරු කිරීම් පටිපාටි වලට එකතු කිරීම ඵලදායී වන බව විගණකවරයා සලකනු විය හැකිය.

තහවුරු පටිපාටි කාල නිර්ණය කිරීම (22-23 ඡේද බලන්න)

අ54. බොහෝ සිද්ධීන්හිදී පෙර වූ විගණනයක තහවුරු පටිපාටි වලින් ලද විගණන සාක්ෂි මගින් ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ විගණන සාක්ෂි සැලසීම අල්ප වනු හෝ විගණන සාක්ෂි සපයනු නොලබනවා විය හැකිය. කෙසේ වුවද මීට ව්‍යතිරේඛද වෙයි, කිසිදු වෙනස්වීමක් සිදුවී නැති සුරක්ෂිතකරණය ආකාරීයකට අදාලව පෙර වූ විගණනයෙහිදී ලබාගත් තොරතුරු මතකයක් ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයට ද අදාල විය හැකි වීම උදාහරණයකි. එවැනි සිද්ධීන් පෙර වූ විගණනයක තහවුරු පටිපාටි වලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි, එම සාක්ෂි සහ අදාල විෂය කරුණ මූලික වශයෙන් වෙනස් වී නොමැති නම් සහ එහි අඛණ්ඩ අදාලවීම් ස්ථාපිත කිරීමට ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහි විගණන හරාත්මක පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබ ඇත්තේ නම් පෙර වූ විගණනයක විගණන සාක්ෂි භාවිත කිරීම යෝග්‍ය විය හැකිය.

අතුරු කාලපරිච්ඡේදයකදී ලබාගත් විගණන සාක්ෂි භාවිත කිරීම (22 ඡේදය බලන්න)

අ55. තහවුරු පටිපාටි අතරතුරවන දිනයක ඉටුකිරීම සහ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ශේෂය සමග සැසඳීම සහ තුලනය කිරීම ;

- (අ) අසාමාන්‍ය ලෙස පෙනෙන වටිනාකම් හඳුනාගැනීමට
- (ආ) එවැනි යම් වටිනාකම් ඇත්නම් අවධාරණයෙන් විමර්ශනය කිරීමට; සහ
- (ඇ) අන්තර් කාලපරිච්ඡේදය පරික්ෂා කිරීම සඳහා තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි හෝ විස්තරාත්මක පරික්ෂා ඉටු කිරීමට සඵලදායී වනු ඇතැම් ඇතැම් තත්වයන්හිදී විගණක නිශ්චය කරනු විය හැකිය.

අ56. පසුකාලීන දිනයක අමතර පටිපාටි ඉටු කර ගැනීමක් නොමැතිව අතුරු දිනයක තහවුරු පටිපාටි ඉටු කිරීම මගින් කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි පැවැතිය හැකි අවප්‍රකාශ විගණකවරයා අනාවරණය කර නොගැනීමේ අවදානම වැඩි කරනු ලබයි. ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදයේ සීමාව දිගු වීමත් සමග මෙම අවදානම වැඩි වෙයි. අතුරු දිනයක තහවුරු පටිපාටි ඉටු කළයුතුද යන්න කෙරෙහි පහත දැක්වෙන සාධක වලින් බලපෑම් සිදුවිය හැකිය.

- පාලන පරිසරය සහ වෙනත් අදාල පාලන

- විගණකගේ පටිපාටි වලට අවශ්‍ය තොරතුරු පසුකාලීන දිනයකදී ලබාගත හැකි වීම
- තහවුරු පටිපාටි වල අරමුණ
- ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල තක්සේරු කළ අවදානම
- ගනුදෙනු පන්තියෙහි හෝ ගිණුම් ශේෂයෙහි සහ සම්බන්ධිත සැදහුම් වල ස්වභාවය
- කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ පැවැතිය හැකි අවප්‍රකාශ සොයා නොගැනීමේ අවදානම අඩු කෙරෙන අයුරින් ඉතිරි වී ඇති කාලපරිච්ඡේදය ආවරණය කිරීමට උචිත තහවුරු පටිපාටි හෝ පාලන පරික්ෂා සමග සංයෝජිතව තහවුරු පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමට විගණක සතු හැකියාව.

අ57. අතුරු දිනයක සහ කාලපරිච්ඡේදය අවසානය අතර කාලපරිච්ඡේදයකදී තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතුද යන්න කෙරෙහි පහත දැක්වෙන අන්දමේ සාධක වලින් බලපෑම් සිදුවිය හැකිය.

- විශේෂිත ගනුදෙනු පන්තීන් වල කාලපරිච්ඡේදය අවසානයෙහි ශේෂයන් හෝ ගිණුම් ශේෂයන් ඒවායෙහි වටිනාකම්, සාපේක්ෂ වැදගත් භාවය, සහ සංයුතිය සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ ලෙස පුරෝකථනය කළ හැකිද යන්න
- එවැනි ගනුදෙනු කාණ්ඩ හෝ ගිණුම් ශේෂ අතුරු දිනයකදී විශ්ලේෂණය කිරීම සහ ගැලපිලි කිරීම සඳහා සහ නිසි ගිණුම්කරණ ලුහුකම් ස්ථාපනය කිරීම සඳහා අස්තියේ පටිපාටි උචිත වන්නේද යන්න
- පහත දැක්වෙන දෑ ප්‍රමාණාත්මක විමර්ශනය කිරීමට අවසර දීම සඳහා කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ගිණුම් ශේෂ සහ ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදයේ ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් තොරතුරු මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතිය මගින් සපයනු ඇත්ද යන්න.

- (අ) සැලකිය යුතු අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු හෝ සටහන් (කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ හෝ ඊට ආසන්න ඒවාත් ඇතුළත්ව)
- (ආ) සැලකිය යුතු උච්චාවචනයන් හෝ සිදු නොවූ අපේක්ෂිත උච්චාවචනයන් සඳහා හේතු; සහ
- (ඇ) ගනුදෙනු කාණ්ඩ වල හෝ ගිණුම් ශේෂ වල සංයුතියෙහි වෙනස්වීම්.

අතුරු දිනයෙහි අනාවරණය වූ අවප්‍රකාශ (23 ඡේදය බලන්න)

අ58. අතුරු දිනයෙහි අනාවරණය වූ අනපේක්ෂිත ඉතිරි වී ඇති කාලපරිච්ඡේදය ආවරණය කෙරෙන තහවුරු පටිපාටි වල සැලසුම් කළ ස්වභාවය, කාල නිර්ණය, හෝ ව්‍යාප්තිය සාවද්‍ය ප්‍රකාශ හේතුවෙන් සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය යැයි විගණක නිගමනය කරන විට අතුරු දිනයෙහි ක්‍රියාත්මක කළ පටිපාටි දීර්ඝ කිරීම හෝ නැවත කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ සිදුකිරීම එවැනි විකරණයකට ඇතුළත් විය හැකිය.

ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රමාණවත් බව (24 ඡේදය බලන්න)

අ59. මූල්‍ය ප්‍රකාශන, සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්ද ඇතුළත්ව මූල්‍ය තොරතුරු වල උචිත වර්ගීකරණය කිරීම සහ විස්තර කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ස්වරූපය පෙලගැස්ම සහ අන්තර්ගතය සහ ඒවායෙහි ඇමුණුම් සටහන් පිළිබිඹු කෙරෙන අයුරින් ඉදිරිපත් කර ඇත්ද යන්න මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමෙහිලා සම්බන්ධ වෙයි. උදාහරණ වශයෙන් ව්‍යවහාර කරන ලද පාරිභාෂික වචන මාලාව දෙන ලද විස්තර වල ප්‍රමාණය, ප්‍රකාශන වල අයිතම වර්ගීකරණය කිරීම සහ ඉදිරිපත් කරන ලද වටිනාකම්හි පැහැදිලි කිරීමේ පදනම මීට ඇතුළත් වෙයි.

විගණන සාක්ෂි වල උචිත භාවය සහ සෑහීමට පත්වියහැකි බව (25-27 ඡේද බලන්න)

අ60. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් යනු සමූච්චිත සහ නැවත නැවත කිරීමේ ක්‍රියාවලියකි. විගණක සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටි ඉටු කරන අතර ලබාගන්නා විගණන සාක්ෂි අනෙකුත් සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය, හෝ ප්‍රමාණය සංශෝධනය කිරීමට විගණක සිදුවන හේතු විය හැකිය. අවදානම් තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනම් කරගත් තොරතුරු වලට සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් වන තොරතුරු විගණක වරයාගේ අවදානයට යොමු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්;

- තහවුරු පටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් විගණක අනාවරණය කර ගත් අවප්‍රකාශ වල ප්‍රමාණය මගින් අවදානම් තක්සේරු කිරීම පිළිබඳ විගණකගේ විනිශ්චය වෙනස් කරනු හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලකිය යුතු ඌණතාවයක් අඟවනු හෝ විය හැකිය.
- ගිණුම්කරණ වාර්තාවල විෂමතාවයන් හෝ පරස්පර විරෝධී හෝ දක්නට නොමැති සාක්ෂි ගැන විගණක වරයා දැනුවත් වනු විය හැකිය.
- සමස්ථ සමාලෝචන අදියරෙහිදී ඉටු කරනු ලබන විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි මගින් පූර්වයෙන් නොගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ ඇඟවෙනු විය හැකිය.

එවැනි තත්වයන්හිදී සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටි සියල්ලම හෝ ඇතැම් ගනුදෙනු පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සහ සම්බන්ධිත සැදහුම් සඳහා වන තක්සේරු කළ අවදානම් සංශෝධනය පදනම් කරගෙන සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටි නැවත ඇගයීමට විගණකට අවශ්‍ය විය හැකිය. විගණක ගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීම සංශෝධනය සඳහා වන වැඩිදුර උපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁷ හි අන්තර්ගතය.

අ61. වංචාවක හෝ වරදක සුවිශේෂී අවස්ථාව හුදෙකලා සිදුවීම් ලෙස උපකල්පනය කිරීමට විගණක නුපුළුවන. එබැවින් අවප්‍රකාශයක් අනාවරණය කරගනු ලැබීම තක්සේරු කළ සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානමට කෙසේ බලපාන්නේද යන්න පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම තක්සේරු කිරීම උචිතව පවත්වනුයේ යන්න නිශ්චය කිරීමෙහිදී වැදගත් වෙයි.

අ62. ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි කවර දැ වලින් සංයුක්ත වන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ විනිශ්චය කෙරෙහි පහත දැක්වෙන අන්දමේ සාධක වලින් බලපෑම් සිදු කෙරෙයි.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත භව්‍ය අවප්‍රකාශනයක වැදගත්කම සහ වෙනත් භව්‍ය අවප්‍රකාශන සමග තනි තනිව හෝ සමාහාරයක් ලෙස ගත් කළ එහි ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් තිබීමේ හැකියාවක්
- අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීමට කළමනාකාරිකයෙහි ප්‍රතිචාර වල සහ පාලන වල සඵලදායීත්වය
- සමාන භව්‍ය අවප්‍රකාශ සම්බන්ධව පෙර වූ විගණනයන්හිදී ලබාගත් අත්දැකීම්
- ඉටුකළ විගණන පටිපාටි වල ප්‍රතිඵල, වංචා හෝ වැරදීම් සිදුවූ විශේෂිත අවස්ථා එම විගණන පටිපාටි මගින් හඳුනාගන්නේද යන්න ඇතුළත්ව
- ලැබී ඇති තොරතුරු වල මූලාශ්‍රය සහ විශ්වසනීයත්වය
- විගණන සාක්ෂි වල අනුනත්වය
- අස්තියෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළත්ව අස්තිය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධය

ලේඛනගත කිරීම (28 ඡේදය බලන්න)

අ63. විගණන ලියකියවිලි වල ස්වරූපය සහ ප්‍රමාණය වෘත්තීය විනිශ්චය පිළිබඳ කාරණයක් වන අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් අස්තියෙහි ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ සංකීර්ණත්වය සහ එහි අභ්‍යන්තර පාලනය අස්තියෙහි තොරතුරු ලැබීම සහ විගණනයේදී භාවිත කළ විගණන ක්‍රම වේදය සහ තාක්ෂණය මගින් බලපෑම් සිදු කෙරෙයි.

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315· 31වැනි ඡේදය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති - 402

සේවා සංවිධානයක් සේවයේ යොදවන අස්තිත්වයක් පිළිබඳ විගණනයේදී සැලකිය යුතු කරුණු

(2014 ජනවාරි මස 01 දින හෝ එයට පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පවුන

ජේද

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය	1 - 5
බලපැවැත්වෙන වන දිනය	6
පරමාර්ථ	7
නිර්වචන	8

අවශ්‍යතා

අභ්‍යන්තර පාලනය ද ඇතුළුව සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම	9 - 14
ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම	15 - 17
උප සේවා සංවිධානයක සේවාවන් බැහැර කළ 1 වන හා 2 වන වර්ගයේ වාර්තා සේවා සංවිධානයක් සම්බන්ධව වංචා,	18
නීති හා රෙගුලාසි වලට අනුකූල නොවීම් හා නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන.....	19
භාවිත විගණක විසින් වාර්තා කිරීම.....	20 - 22

ව්‍යවහාරකරණය හා වෙනත් පහදා දීමේ දෑ

අභ්‍යන්තර පාලනය ද ඇතුළුව සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම.....	අ 1 - අ23
ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම	අ24 - අ39
උප සේවා සංවිධානයක සේවාවන් බැහැර කළ 1 වන හා 2 වන වර්ගයේ වාර්තා	අ 40
සේවා සංවිධානයක් සම්බන්ධව වංචා, නීති හා රෙගුලාසි වලට අනුකූල නොවීම් හා නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන.....	අ 41
භාවිත විගණක විසින් වාර්තා කිරීම.....	අ 42 -අ 44

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 - "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාම" හි පද සම්බන්ධය සහිතව, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 402 - "සේවා සංවිධානයක් සේවයේ යොදවන අස්තිත්වයක් පිළිබඳ විගණනයේදී සැලකිය යුතු කරුණු" කියවිය යුතු වේ.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි. ප්‍රමිතියේ විෂය පථය

1. භාවිත අස්තිත්වයක් විසින්, සේවා සංවිධානයක හෝ කිහිපයක සේවාවන් ලබා ගන්නා අවස්ථාවක දී, ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණක සාක්ෂි ලබාගැනීමට භාවිත විගණක සතු වගකීම පිළිබඳව, මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මගින් කටයුතු කෙරේ. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම සඳහා සැහෙන්නාවූ, විගණනයට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනය සහ එහි අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ඉටු කළයුතු අතිරේක විගණන පටිපාටි ඇතුලුව භාවිත අස්තිත්වය පිළිබඳ අවබෝධය ලබාගැනීම පිණිස භාවිත විගණක කෙසේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹ සහ 330² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාර කරන්නේද යන්න පිළිබඳවද විශේෂිතව එය ව්‍යාප්ත වේ.
- 2 අස්තිත්වයක මෙහෙයවීම යටතේ විශේෂිත කාර්ය සාධනයක් ඉටු කිරීමේ සිට, බදු අනුකූලවීම පිළිබඳ කාර්යයන් වැනි අස්තිත්වයක සම්පූර්ණ ව්‍යාපාර ඒකකයක් හෝ කාර්යයක් ආදේශ කිරීම දක්වා වූ, තම ව්‍යාපාර කාර්යයන් සඳහා බොහෝ අස්තිත්වයන්, සේවා සපයන සංවිධානයන් මගින්, බැහැර සේවය ලබා ගනී. එවැනි ආයතන විසින් සපයනු ලබන බොහෝ සේවාවන්, අස්තිත්වයේ ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් වල අත්‍යන්ත කොටසක් වේ. කෙසේ වෙතත්, එම සියලුම සේවාවන් විගණනයට අදාළ නොවේ.
3. සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් සහ ඒවා කෙරෙහි වූ පාලනයන්, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ වන සම්බන්ධිත ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලියන් ද ඇතුළුව එහි තොරතුරු පද්ධතියේ කොටසක් වන කල්හි, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට, ඒවා අදාළ වේ. සේවා සංවිධානයේ බොහෝ පාලන ක්‍රමයන් මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ වීමට ඉඩ ඇති අතර, වත්කම් ආරක්ෂා කිරීමේ පාලන ක්‍රම වැනි අනෙකුත් පාලන ක්‍රමයන් ද විගණනයට අදාළ වන්නට ඉඩ තිබේ. අදාළ වන ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලීන් ද ඇතුළුව, සේවා සංවිධානයන් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් මගින් පහත දැක්වෙන ඕනෑම කරුණක් කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරන්නේ නම්, එම සේවාවන් භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතියේ කොටසක් බවට පත්වේ:
 - (අ) භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට වැදගත් වන, භාවිත අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම්වල ගනුදෙනු පත්ති;
 - (ආ) භාවිත අස්තිත්වයේ ගනුදෙනු මූලපිරීම, සටහන් කිරීම, හා සැකසීමට, අවශ්‍ය වූ විට නිවැරදි කිරීම, පොදු ලෙජරයට මාරු කිරීම හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි වාර්තා කිරීම සඳහා යොදාගනු ලබන තොරතුරු තාක්ෂණ හා හස්ත ක්‍රමය යන දෙවර්ගයේම පටිපාටි;
 - (ඇ) භාවිත අස්තිත්වයේ ගනුදෙනු මූලපිරීම, සටහන් කිරීම, සැකසීම, හා වාර්තා කිරීම සඳහා යොදාගන්නා වූ, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ඇතුළත්, අදාළ විද්‍යුත් හෝ ග්‍රම භාවිත ස්වරූපයේ ගිණුම් වාර්තා, උපකාරී තොරතුරු සහ විශේෂිත ගිණුම්; වැරදි තොරතුරු නිවැරදි කිරීම හා තොරතුරු පොදු ලෙජරයට මාරු කරන්නේ කෙසේ ද යන්නත් මෙහි ඇතුළත්ය.
 - (ඈ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් කෙරෙහි වැදගත්වන ගනුදෙනු ලෙස නොසැලකෙන, යම් සිද්ධීන් හා තත්වයන්, භාවිත අස්තිත්වයේ තොරතුරු පද්ධතිය විසින් ග්‍රහණය කර ගන්නා ආකාරය;
 - (ඉ) වැදගත් ගිණුම් ඇස්තමේන්තු හා හෙළිදරව් කිරීම් ද ඇතුලුව භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට භාවිත වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය;
 - (ඊ) පුනරාවර්තනය නොවන හෝ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු හෝ ගැලපීම් වාර්තා කිරීම සඳහා ප්‍රමිත නොවූ ජර්නල් සටහන් ද ඇතුලුව ජර්නල් සටහන් සම්බන්ධ වටපිටාව පාලනයන්;
4. සේවා අස්තිත්වය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් භාවිත විගණක විසින් ඉටු කළ යුතු, කටයුතුවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය තීරණය වන්නේ, භාවිත අස්තිත්වය කෙරෙහි එම සේවාවන්ගේ ස්වභාවය හා භාවිත අස්තිත්වය කෙරෙහි ඇති වැදගත්කම හා විගණනයට එම සේවාවන්ගේ අදාළත්වය මතය.
5. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිතිය, යම් සැකසීමිච්චලට සීමාවූ මූල්‍ය ආයතන, යම් අස්තිත්වයක ගිණුම් පවත්වන මූල්‍ය ආයතන, ගිණුම් ගනුදෙනු හරිවැරදි බැලීමේ ක්‍රියාවලියේ නිරතවන බැංකුවක් හෝ සුරැකුම් ගනුදෙනු ක්‍රියාවලියේ නිරතවන තැරව්කාර ආයතනයක් වැනි, අස්තිත්වයක් විසින් විශේෂිතව අනුමත කරන ලද ගනුදෙනු ඉටු කරන ආයතන කෙරෙහි අදාළ නොවේ. මෙයට අමතරව, හවුල්ව්‍යාපාර, සමායතන සහ බද්ධ ව්‍යාපාර වැනි අනෙකුත්

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315 'අස්තිත්වය හා එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම'

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 'තක්සේරු කළ අවදානම කෙරෙහි විගණකගේ ප්‍රතිචාරයන්''

අස්තිත්වයන්හි හිමිකාරත්ව මූල්‍යමය උනන්දුවක් ගිණුම් ගත කර, හිමිකම් දරන්නන්ට වාර්තා කරන විට ඇතිවන්නාවූ ගනුදෙනු පිළිබඳ විගණනයට ද අදාළ නොවේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

6 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිතිය, 2014 ජනවාරි මස 01 වන දින හෝ ඊට පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා වූ, මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කෙරෙහි බලපැවැත්වේ.

පරමාර්ථ

7 සේවා සංවිධානයක සේවාවන්, භාවිත අස්තිත්වයන් විසින් ලබාගන්නා කල්හි භාවිත විගණකගේ අරමුණ වන්නේ:

- (අ) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීමට හා තහවුරු කිරීමට ප්‍රමාණවත් පරිදි, සේවා සංවිධානය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ගේ ස්වභාවය හා වැදගත්කම සහ ඒවා විගණනයට අදාළවන, භාවිත අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයට කෙරෙන බලපෑම පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම; සහ
- (ආ) එකී අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර ලෙස විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම හා ඉටු කිරීමය.

නිර්වචන

8 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිතියේ අරමුණ සඳහා පහත දැක්වෙන පද සඳහා, ඒ සමඟ දක්වා ඇති ආරෝපිත වූ අර්ථයන් සහිතව භාවිත කෙරේ.

- (අ) **අනුපූරක භාවිත අස්තිත්ව පාලනයන්** - සේවා සංවිධානය විසින් තම සේවාවන් සැලසුම් කිරීමේදී, භාවිත අස්තිත්වය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ඇතැයි උපකල්පනය කරන ලද පාලනයන් වන අතර අවශ්‍ය නම්, පාලන අරමුණු ඉෂ්ට කරගැනීමට එහි පද්ධතිය පිළිබඳ විස්තරයේ නියම කොට සඳහන් කෙරෙනු ඇත.
- (ආ) **සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳ විස්තරය සහ සැලසුම පිළිබඳ වාර්තාව (මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියේදී 1 වන වර්ගයේ වාර්තාව ලෙස හැඳින්වේ).** - පහත සඳහන් දෑ අඩංගුවන වාර්තාවක්:
 - (i) යම් නිශ්චිත දිනයකදී සේවා සංවිධානය තුළ සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කරන ලද පද්ධතිය, පාලන අරමුණ හා අදාළ පාලනයන් පිළිබඳව සේවා සංවිධානයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කරන ලද වාර්තාවක් ; සහ
 - (ii) සේවා සංවිධානයේ පද්ධතිය, පාලන අරමුණ හා අදාළ පාලනයන් සහ විශේෂිත පාලන අරමුණු ළඟාකර ගැනීම සඳහා පාලන සැලසුම්වල යෝග්‍යතාව පිළිබඳව සේවා විගණකගේ මතය ද ඇතුළුව සාධාරණ සහතිකවීමක් දැනුම් දීම අරමුණු කොට ගෙන සේවා විගණක විසින් සපයන වාර්තාවක්.
- (ඇ) **සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳ විස්තරය, සැලසුම, හා මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳ වාර්තාව (මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිතියේදී 2 වන වර්ගයේ වාර්තාව ලෙස හැඳින්වේ)** - පහත සඳහන් දෑ අඩංගු වාර්තාවක්:
 - (i) යම් නිශ්චිත දිනයක දී හෝ යම් නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් පුරා සේවා සංවිධානයේ පද්ධතිය, පාලන අරමුණු සහ සම්බන්ධිත පාලනයන්, හා ඒවායේ සැලසුම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ සමහර අවස්ථාවලදී යම් නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ, ඒවායේ මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය පිළිබඳව සේවා සංවිධානයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කරන ලද විස්තරයක් ; සහ
 - (ii) ආරක්ෂණයක් සන්නිවේදනය කිරීමේ අරමුණ ඇතිව, සේවා විගණක විසින්, පහත සඳහන් කරුණු ද ඇතුළත්ව පිළියෙල කරන ලද වාර්තාවක්:
 - අ. සේවා සංවිධානයේ පද්ධතිය, පාලන අරමුණු හා සම්බන්ධිත පාලනයන්, විශේෂිත පාලන අරමුණු ළඟා කර ගැනීම සඳහා පාලන සැලසුම්වල යෝග්‍යතාව සහ පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය පිළිබඳ විස්තරය සම්බන්ධයෙන් සේවා විගණකගේ මතය; සහ
 - ආ. සේවා විගණකගේ පාලන පරීක්ෂාවන් සහ ඒවායේ ප්‍රතිඵල පිළිබඳ විස්තරයක්.

- (අෑ) **සේවා විගණක** - සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳව සේවා සංවිධානයේ ඉල්ලීම මත සහතිකවීමේ වාර්තාවක් සපයන විගණකවරයෙක්.
- (ඉ) **සේවා සංවිධානය** - භාවිත අස්තිත්වයක මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතියේ කොටසක් වන, සේවාවන් එම භාවිත අස්ථිතතායට සපයන තෙවන පාර්ශ්වයේ සංවිධානයක් (හෝ තෙවන පාර්ශ්වයේ සංවිධානයක කොටසක්)
- (ඊ) **සේවා සංවිධානයේ පද්ධතිය** - සේවා විගණකගේ වාර්තාවේ ආවරණය වන සේවාවන් භාවිත අස්තිත්වය වෙත සැපයීම සඳහා සේවා සංවිධානය විසින් සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කරන හා පවත්වාගෙන යන ප්‍රතිපත්ති හා පටිපාටි.
- (උ) **උප සේවා සංවිධානය** - භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතියේ අංගයක් වන සේවාවන් එම භාවිත අස්තිත්වයට සැපයීමේ දී, එම සේවාවන්ගෙන් කොටසක් ඉටුකිරීම සඳහා වෙනත් සේවා සංවිධානයක් විසින් යොදාගනු ලබන සේවා සංවිධානයක්
- (ඌ) **භාවිත විගණක** - භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කර වාර්තා කරන විගණකවරයෙක්.
- (එ) **භාවිත අස්තිත්වය** - සේවා සංවිධානයක සේවය ලබාගන්නා වූ හා තම මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණයට භාජනය කරන්නාවූ යම් අස්තිත්වයක්

අවශ්‍යතා

අභ්‍යන්තර පාලනය ද ඇතුළුව සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම.

- 9 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිත 315³ ප්‍රකාර භාවිත අස්තිත්වය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම වස්, එහි මෙහෙයුම්වල දී, භාවිත අස්තිත්වයක් විසින් සේවා සංවිධානයක සේවය ලබා ගන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව පහත සඳහන් කරුණු ද ඇතුළත්ව අවබෝධයක් ලබා ගත යුතුය:(යොමුව : අ 1- අ 2 ඡේද)

 - (අ) භාවිත අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයට ඇතිවන්නාවූ බලපෑම ද ඇතුළුව සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්හි ස්වභාවය හා එම සේවාවන් භාවිත අස්තිත්වයට ඇති වැදගත් කම; (යොමුව : අ 3 -අ 5 ඡේද)
 - (ආ) සේවා සංවිධානයට බලපාන ගනුදෙනු සැකසීම හෝ ගිණුම් හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණාත්මක භාවය; (යොමුව : අ6 ඡේදය)
 - (ඇ) සේවා සංවිධානයේ හා භාවිත අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වයේ මට්ටම; (යොමුව : අ 7 ඡේදය)
 - (ඈ) සේවා සංවිධානය විසින් භාරගන්නා ලද ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළ ගිවිසුම්ගත කොන්දේසි ද ඇතුළුව භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර සම්බන්ධතාවයේ ස්වභාවය; (යොමුව : අ8 - අ11 ඡේද)

- 10 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත 315⁴ ප්‍රකාර විගණනයට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව, අවබෝධයක් ලබාගැනීමේදී සේවා සංවිධානය විසින් ක්‍රියාවලිගත කෙරෙන ගනුදෙනුවලට අදාළවන කරුණු ද ඇතුළුව සේවා සංවිධානය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ට සම්බන්ධිත, භාවිත අස්තිත්වයේ අදාළ පාලනයන් සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම ඇගයිය යුතුය. (යොමුව : අ 12- අ14 ඡේද)
- 11 ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනමක් සැපයීම පිණිස, සේවා සංවිධානය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ගේ ස්වභාවය හා වැදගත්කම සහ විගණනයට අදාළ භාවිත අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයට ඒවායේ බලපෑම පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලැබුණේදැයි භාවිත විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය.
- 12 ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් භාවිත අස්තිත්වයෙන් ලබාගැනීමට භාවිත විගණකට නෙහැකි නම් එවිට, භාවිත විගණක විසින් පහත සඳහන් පටිපාටි එකක් හෝ කිහිපයකින් එම අවබෝධය ලබා ගත යුතුය:
 - (අ) 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් තිබෙනම් එය ලබාගැනීම;
 - (ආ) විශේෂිත තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා භාවිත අස්තිත්වය මගින් සේවා සංවිධානය සම්බන්ධ කර ගැනීම;

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 11වන ඡේදය
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, 12වන ඡේදය

- (අ) සේවා සංවිධානය වෙත ගොස් සේවා සංවිධානයේ ඇති අදාළ පාලනයන් පිළිබඳව අවශ්‍ය තොරතුරු ලැබෙන පරිදි පටිපාටි ඉටු කිරීම;
- (ආ) සේවා සංවිධානයේ අදාළ පාලනයන් පිළිබඳ අවශ්‍යකරන තොරතුරු සැපයීම සඳහා සුදුසු වූ පටිපාටි ඉටුකිරීම සඳහා වෙනත් විගණකවරයෙකු යොදා ගැනීම (යොමුව : අ15- අ20 ඡේද)

සේවා සංවිධානය පිළිබඳ භාවිත විගණකයේ අවබෝධය නහවුරු කර ගැනීම සඳහා 1වන වර්ගයේ හා 2වන වර්ගයේ වාර්තා භාවිතය

- 13 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් මගින් සපයනු ලබන විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණවත් බව හා උචිත බව පිළිබඳව නිගමනයකට එළඹීමේදී භාවිත විගණක විසින් පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව සැකීමට පත්විය යුතුය:
 - (අ) සේවා විගණනේ වෘත්තීය නිපුණතාව හා සේවා සංවිධානයෙන් ස්වාධීනවීම; හා
 - (ආ) 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තා නිකුත් කරන ලද ප්‍රමිතීන්ගේ ප්‍රමාණවත් බව. (යොමුව : අ 21 ඡේද)
- 14 සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් භාවිත විගණක විසින් අවබෝධයක් ලබා ගැනීමේදී සහාය වන විගණන සාක්ෂියක් ලෙස 1වන වර්ගයේ හෝ 2 වන වර්ගයේ වාර්තා භාවිත කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් භාවිත විගණක විසින්:
 - (අ) භාවිත විගණකගේ අරමුණට ගැලපෙන පරිදි යම්කිසි දිනකට හෝ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා හෝ සේවා සංවිධානයේ පාලනයන්ගේ විස්තර සහ සැලසුම්වල යෝග්‍යතාව ඇගයිය යුතුය;
 - (ආ) විගණයට අදාළ භාවිත අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයන් පිළිබඳ අවබෝධක් ලබා ගැනීම සඳහා වාර්තාවෙන් සැපයෙන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණවත් භාවය හා උචිතභාවය ඇගයිය යුතුය; සහ
 - (ඇ) සේවා සංවිධානය විසින් හඳුනාගත් භාවිත අස්තිත්වයේ අනුපූරක පාලනයන්, භාවිත අස්තිත්වයට අදාළ ද යන්න තීරණය කොට, එසේනම් භාවිත අස්තිත්වය විසින් එවැනි පාලනයක් සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කරන්නේ ද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම. (යොමුව : අ 22 - අ23 ඡේද)

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම

- 15 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 ප්‍රකාර තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීමක් ලෙස භාවිත විගණක විසින් :
 - (අ) භාවිත අස්තිත්වයේ ඇති වාර්තා වල අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැදහුම්වලට සම්බන්ධිත ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ඇත්තේදැයි නිශ්චය කළයුතුය; සහ
 - (ආ) එසේ නොවන්නේ නම් ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා නවදුරටත් විගණන පටිපාටි ඉටුකිරීම හෝ භාවිත විගණක වෙනුවෙන් සේවා සංවිධානයෙහි එම පටිපාටි ඉටු කිරීම සඳහා වෙනත් විගණක වරයෙකු යෙදවිය යුතුය.(යොමුව : අ24-අ28 ඡේද)

පාලන පරීක්ෂාවන්

- 16 සේවා සංවිධානයෙහි පාලන පද්ධතීන් ඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වන බවට අපේක්ෂාවක් භාවිත විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුවේ ඇතුළත් වන කල්හි, එම පාලනයන්ගේ ක්‍රියාත්මකවීමේ ඵලදායී බව පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි පහත සඳහන් පටිපාටියක් හෝ කිහිපයක් මගින් ලබාගත යුතුය:
 - (අ) (එවැන්නක් තිබේනම්) 2 වන වර්ගයේ වාර්තාවක් ලබාගැනීම;
 - (ආ) සේවා සංවිධානයෙහි උචිත පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීම; හෝ
 - (ඇ) සේවා සංවිධානයෙහි පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීමට භාවිත විගණක වෙනුවෙන් වෙනත් විගණකවරයෙකු යෙදවීම. (යොමුව : අ 29- අ30 ඡේද)

සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් ඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වන බවට විගණන සාක්ෂියක් ලෙස 02 වන වර්ගයේ වාර්තාවක් භාවිත කිරීම

- 17 සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් ඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වන බවට විගණන සාක්ෂියක් ලෙස 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් භාවිත කිරීමට 16 (අ) ඡේදය ප්‍රකාර භාවිත විගණක විසින් සැලසුම් කරන්නේ නම්, භාවිත විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව නහවුරු කිරීම පිණිස අවශ්‍ය පරිදි, පාලනයන්ගේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් උචිත

විගණන සාක්ෂි සේවා විගණකගේ වාර්තාවෙන් සැපයෙන්නේදැයි භාවිත විගණක විසින් තීරණය කළයුතු වන්නේ :

- (අ) යම් දිනයක හෝ යම් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ හෝ සේවා සංවිධානයේ පාලනයන්ගේ විස්තරය, සැලසුම හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සඵලදායීත්වය භාවිත විගණකගේ අරමුණ හා ගැලපෙන්නේදැයි ඇගයීම මගින්;
- (ආ) සේවා සංවිධානය විසින් හඳුනාගනු ලැබූ භාවිත අස්තිත්වයේ අනුපූරක පාලනයන්, භාවිත අස්තිත්වයට අදාළදැයි තීරණය කිරීම හා එසේනම්, භාවිත අස්තිත්වය විසින් එවැනි පාලනයයන් සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කරන්නේ ද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම සහ එසේනම් ඒවායේ මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීම මගින් ;
- (ඇ) පාලන පරීක්ෂාවන්ගෙන් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදයේ ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීම සහ පාලන පරීක්ෂා ඉටුකළ අවස්ථාවේ සිට ගතව ඇති කාලය; සහ
- (ඈ) සේවා විගණකගේ වාර්තාවේ විස්තර කෙරුණු ආකාරයට සේවා විගණක විසින් ඉටු කරන ලද පාලන පරීක්ෂාවන් හා ඒවායේ ප්‍රතිඵල භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාවල දැක්වෙන සැඟහුම් වලට අදාළ වන්නේද යන්නත්, භාවිත විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව තහවුරු වන සේ ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සපයන්නේද යන්නත් ඇගයීම. (යොමුව : අ 31-අ 39 ඡේද)

උප සේවා සංවිධානයක සේවාවන් බැහැර කළ 1වන හා 2වන වර්ගයේ වාර්තා

18 උප සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයන ලද සේවාවන් බැහැර කරන ලද 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් භාවිත විගණක විසින් භාවිත කිරීමට සැලසුම් කරන්නේ නම් ද, එම සේවාවන් භාවිත විගණක ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළ වන්නේ නම් ද භාවිත විගණක විසින් උප සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලැබූ සේවාවන්ට සම්බන්ධ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිතියේ නියමයන් ව්‍යවහාර කළයුතුය. (යොමුව : අ 40 ඡේදය)

සේවා සංවිධානයක් ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධව වංචා, නීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම හා නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන

19 භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට බලපාන යම් කිසි වංචාවක්, නීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීමක් හෝ නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයක් පිළිබඳව සේවා සංවිධානය විසින් භාවිත අස්තිත්වය වෙත වාර්තා කරන ලද්දේද, නැතහොත් භාවිත අස්තිත්වයට වෙනත් ආකාරයකින් එවැන්නක් පිළිබඳව දැනගන්නට ලැබුණේ ද යන්න පිළිබඳව භාවිත විගණක විසින් භාවිත අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසිය යුතුය. භාවිත විගණකගේ නිගමනයට හා භාවිත විගණකගේ වාර්තාවට බලපාන ආකාරය ද ඇතුලුව එවැනි කරුණු විගණනයේ වැඩිමනත් විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණයන් හා ප්‍රමාණය කෙරෙහි බලපාන ආකාරය පිළිබඳව ඇගයීමක් භාවිත විගණක විසින් කළයුතුය. (යොමුව : අ 41 ඡේද)

භාවිත විගණක විසින් වාර්තා කිරීම

20 භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළවන, සේවා සංවිධානය විසින් සපයන ලද සේවාවන් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට භාවිත විගණකට නොහැකි වුවහොත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705⁵ ප්‍රකාරව භාවිත විගණක විසින් තම විගණන වාර්තාවෙහි දැක්වෙන මතය විකරණය කළයුතුය. (යොමුව : අ 42 ඡේදය)

21 නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසිවලින් නියමයක් කර නැත්නම් මිස, විකරණය නොකළ මතයක් දැක්වෙන භාවිත විගණකගේ වාර්තාවෙහි, සේවා විගණකගේ කාර්යයන් පිළිබඳව සඳහනක් භාවිත විගණක විසින් නොකළ යුතුය. නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි හේතුවෙන් එවැනි සඳහනක් අවශ්‍යවන්නේ නම් භාවිත විගණකගේ වාර්තාවෙහි එම සඳහන නිසා, විගණන මතයක් සඳහා භාවිත විගණකගේ ඇති වගකීම අඩු නොවන බව දැක්විය යුතුය. (යොමුව : අ 43 ඡේද)

22 සේවා විගණකගේ කටයුතු පිළිබඳව සඳහනක් කිරීම, භාවිත විගණකගේ මතයට කළ විකරණයන් අවබෝධ කර ගැනීමට අදාළ වන්නේ නම්, එවිට භාවිත විගණකගේ වාර්තාවේ එවැනි සඳහනක් නිසා එම විගණන මතය සඳහා භාවිත විගණකගේ වගකීම අඩු නොව බව දැක්විය යුතුය (යොමුව : අ 44 ඡේදය)

* * *

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705, 'ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවෙහි මතය විකරණය කිරීම', 6වන ඡේදය

ව්‍යවහාරකරණය හා වෙනත් පහදාදීමේ දෑ

අභ්‍යන්තර පාලනය ද ඇතුළුව සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම

තොරතුරු මූලාශ්‍ර (යොමුව : 9 ඡේදය)

අ1 සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ගේ ස්වභාවය පිළිබඳ තොරතුරු, පුළුල් විවිධ මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ලැබෙනු ඇත. ඒවා නම්:

- භාවිත අත්පොත්
- පද්ධති සමස්ත විග්‍රහය
- තාක්ෂණික අත්පොත්
- භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර ඇතිකරගත් කොන්ත්‍රාත් හෝ සේවා මට්ටමේ ගිවිසුම්
- සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳව, සේවා සංවිධානයේ අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ හෝ නියාමන බලධාරීන්ගේ වාර්තා
- කළමනාකරණ ලිපි (තිබේනම්) ඇතුළුව සේවා විගණකගේ වාර්තා

අ2 සේවා සංවිධානය පිළිබඳව භාවිත විගණකගේ පළපුරුද්ද සමග ලබාගත් දැනුම, උදාහරණයක් ලෙස වෙනත් විගණන පැවැරුම් වැනි දෑ මගින් ලබාගත් පළපුරුද්ද, සේවා සංවිධානය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ගේ ස්වභාවය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීමට ප්‍රයෝජනවත් වේ. එම සේවාවන් සම්බන්ධයෙන්, සේවා සංවිධානයේ සේවාවන් හා පාලනයන් උසස් මට්ටමින් ප්‍රමිති කරණය කර ඇත්නම් මෙය විශේෂයෙන්ම උපකාරී වේ.

සේවා සංවිධානයන් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ගේ ස්වභාවය : (යොමුව: 9 (අ) ඡේදය)

අ3 භාවිත අස්තිත්වයක් විසින්, ගනුදෙනු ක්‍රියාවලිය හා අදාළ ගිණුම්කරණ වගවීම හෝ ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම හා අදාළ දත්ත සැකසුම වැනි සේවාවන් සඳහා සේවා සංවිධානයක් සේවය ලබාගත හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, එවැනි සේවාවන් සපයන සේවා සංවිධාන අතර, සේවක ශුභසාධන සැලසුම් සඳහා හෝ වෙනත් දේ සඳහා ඇති වත්කම් ආයෝජනය කර සේවා කරන බැංකුවල හාර දෙපාර්තමේන්තු, අන් අයට උකස් සේවාවන් සපයන උකස් බැංකු, සහ යෙදුම් මෘදුකාංග සකස් කරන හා පාරිභෝගිකයින්ට මූල්‍ය හා මෙහෙයුම් ගනුදෙනු තාක්ෂණය භාවිත කරමින් කළ හැකි පරිසරයක් සකසා දෙන සේවා සංවිධානයන් ඇතුළත් වේ.

අ4 විගණනයට අදාළ වන සේවා සංවිධානයන් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් වලට උදාහරණයන් කිහිපයක් පහත දැක්වේ:

- භාවිත අස්තිත්වයේ ගිණුම් වාර්තා පවත්වා ගෙනයාම
- වත්කම් නඩත්තුව
- සේවා අස්තිත්වයේ නියෝජිතයෙකු ලෙස ගනුදෙනු මූල පිරිම, වාර්තා කිරීම හා සැකසීම

කුඩා අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ5 සමහර ගනුදෙනු (උදාහරණයක් ලෙස වැටුප් ලේඛන සම්බන්ධ බදු ගෙවීම) වලට අදාළ ක්‍රියාවලි ඉටුකිරීම සහ ගිණුම් පවත්වාගෙන යාමේ සිට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීම දක්වා වූ පරාසයක් තුළ සේවාවන් ඉටු කිරීම සඳහා, කුඩා අස්තිත්වයන් විසින් බාහිර පොත් තැබීමේ සේවාවන් ලබාගනු ඇත. එවැනි සේවා සංවිධානයක් සේවය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ලබාගැනීම නිසා කුඩා ව්‍යාපාරයේ කළමනාකාරිත්වය වගකීමෙන් නිදහස් නොවන අතර, අදාළ වන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන⁶ සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් වෙත පාලනමය වගකීම් පැවරෙනු ඇත.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 'ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව විගණනයක් පැවැත්වීම' - 4 හා අ2 - අ3 ඡේද

සේවා සංවිධානයක් විසින් සකසන ලද ගනුදෙනුවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණාත්මක බව (යොමුව : 9 (අ) ඡේදය)

අ6 භාවිත අස්තිත්වයන්හි අභ්‍යන්තර පාලනයට බලපාන ප්‍රතිපත්ති හා පටිපාටි සේවා සංවිධානයක් විසින් පිහිටුවා තිබිය හැකිය. මෙම ප්‍රතිපත්ති හා පටිපාටි වලින් අවම වශයෙන් කොටසක්වත්, භෞතිකව හා මෙහෙයුම් අතින් භාවිත අස්තිත්වයෙන් වෙන්ව පවතිනු ඇත. සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයට ඇති වැදගත්කම, භාවිත අස්තිත්වය වෙනුවෙන් එය ක්‍රියාත්මක කරන ගනුදෙනුවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණාත්මක බව යනාදිය, සේවා සංවිධානය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ගේ ස්වභාවය මත තීරණය වේ. සමහර අවස්ථාවල දී, සේවා සංවිධානය විසින් සකසන ලද ගනුදෙනු බලපාන ගිණුම්, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට තද බලපෑමක් ඇති නොකරන බව පෙනී යන නමුදු, සකසන ලද ගනුදෙනුවල ස්වභාවය වැදගත් විය හැකි අතර භාවිත විගණක විසින් අවස්ථානුකූලව එම පාලනයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම අවශ්‍යදැයි තීරණය කරනු ඇත.

සේවා සංවිධානයක හා භාවිත අස්තිත්වයක කටයුතු අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්ව මට්ටම (යොමුව : 9 (අ7) ඡේදය)

අ7 භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් කෙරෙහි, සේවා සංවිධානයක පාලනයන්ගේ ඇති වැදගත්කම, සේවා අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් හා භාවිත අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් අතර ඇති අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වයේ මට්ටම මත රඳා පවතී. සේවා සංවිධානය විසින් ඉටුකරනු ලබන ක්‍රියාවලි මත, භාවිත අස්තිත්වය ඵලදායී පාලනයන් තෝරාගැනීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඇති හැකියාවේ ප්‍රමාණය අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්ව මට්ටම යන්නෙන් අදහස් වේ. උදාහරණයක් ලෙස භාවිත අස්තිත්වය විසින් ගනුදෙනු අනුමත කිරීමත්, සේවා සංවිධානය විසින් එම ගනුදෙනු සැකසීම හා ගිණුම්ගත කිරීමත් කරන අවස්ථාවක, භාවිත අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් හා සේවා සංවිධානයේ ක්‍රියාකාරකම් අතර ඉහළ මට්ටමේ අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වයක් පවතී. මෙවැනි අවස්ථාවන්හි දී, භාවිත අස්තිත්වය විසින් එවැනි ගනුදෙනු කෙරෙහි ඵලදායී පාලනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රායෝගික වනු ඇත. අනෙක් අතට සේවා සංවිධානය විසින් භාවිත අස්තිත්වයේ ගනුදෙනු සඳහා මුල පිරීම හෝ ආරම්භක සටහන් තැබීම, සැකසීම හා ගිණුම් තැබීම, භාවිත අස්තිත්වය වෙනුවෙන් ඉටු කරන අවස්ථාවන්හි දී, සංවිධාන දෙක අතර පහල මට්ටමේ අන්තර් සම්බන්ධතාවක් පවතී. මෙවැනි අවස්ථාවලදී, භාවිත අස්තිත්වය විසින් මෙම ගනුදෙනු මත ඵලදායී පාලනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම අපහසු වීමට හෝ කැමැත්තෙන් එසේ කිරීම තෝරා නොගැනීමට ඉඩ ඇති අතර, සේවා සංවිධානයේ පාලනය මත විශ්වාසය තැබීමට සිදුවනු ඇත.

භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර සම්බන්ධතාවයේ ස්වභාවය (යොමුව: 9 (අ7) ඡේදය)

අ8 භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර කොන්ත්‍රාත්තුවෙන් හෝ සේවා මට්ටම් ගිවිසුමෙහි පහත සඳහන් දෑ වැනි කරුණු සලසා ඇත:

- භාවිත අස්තිත්වය වෙත සැපයිය යුතු තොරතුරු හා සේවා සංවිධානය විසින් භාරගන්නා ලද ක්‍රියාකාරකම්වලට සම්බන්ධ ගනුදෙනු මුලපිරීමේ වගකීම්;
- වාර්තා තබාගැනීම හා ඒවාට ප්‍රවේශය පිළිබඳව සැලකිලිමත් වන නියාමන ආයතනයන්ගේ අවශ්‍යතා අනුව කටයුතු කිරීම;
- කාර්ය සාධන බිඳවැටීමක දී භාවිත අස්තිත්වයවෙත, (එවැන්නක් වෙන්නම්) හානි පුරණයක් සැපයීම;
- සේවා සංවිධානය විසින් එහි පාලනයන් පිළිබඳව වාර්තාවක් සපයන්නේ ද යන්නත්, එසේනම් එය 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් වන්නේ ද යන්න;
- සේවා සංවිධානය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන, භාවිත අස්තිත්වයේ ගිණුම් වාර්තා හා විගණන කටයුතු සඳහා අවශ්‍යකරන අනෙකුත් තොරතුරු වලට ප්‍රවේශවීමට භාවිත විගණකට අයිතියක් ඇද්ද යන්න; සහ
- භාවිත විගණක හා සේවා විගණක අතර සෘජුව සන්නිවේදනය කිරීමේ අවස්ථාව සලසා ඇද්ද යන්න.

අ9 සේවා සංවිධානය හා භාවිත අස්තිත්වය අතර ද, සේවා සංවිධානය හා සේවා විගණක අතර ද සෘජු සම්බන්ධතාවන් පවතී. මෙම සම්බන්ධතාවන් අවශ්‍යයෙන් ම, භාවිත විගණක හා සේවා විගණක අතර සෘජු සම්බන්ධතාවක් ඇති නොකරයි. භාවිත විගණක හා සේවා විගණක අතර සෘජු සම්බන්ධතාවක් නැති විට, භාවිත විගණක හා සේවා විගණක අතර සන්නිවේදනය සාමාන්‍යයෙන්, භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය හරහා සිදුවේ. අදාළ ආචාරධර්ම හා රහස්‍යභාවය පිළිබඳ කරුණු ද සැලකිල්ලට ගෙන, භාවිත විගණක හා සේවා විගණක අතර සෘජු සම්බන්ධතාවයක් ඇතිවීමට ද ඉඩ තිබේ. උදාහරණයක් ලෙස, භාවිත විගණකවරයෙකු විසින්, තමන් වෙනුවෙන් පටිපාටි ඉටු කිරීමට සේවා විගණකවරයෙකු පහත සඳහන් දෑ වැනි කරුණු වෙනුවෙන් යොදාගත හැකිය:

- (අ) සේවා සංවිධානයේ පාලන පරීක්ෂාවන් ; හෝ
- (ආ) සේවා සංවිධානය විසින් පවත්වාගෙන යන, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගනුදෙනු හා ශේෂයන් පිළිබඳ සන්නිවේදන පටිපාටි.

රාජ්‍ය අංශ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වන සළකා බැලිය යුතු කරුණු

අ10 සාමාන්‍යයෙන්, රාජ්‍ය අංශයේ විගණකවරුන්ට, ප්‍රවේශය සඳහා පුළුල් අයිතියක් ව්‍යවස්ථාවන් මගින් ලබා දී ඇත. කෙසේ වුවද, ප්‍රවේශ වීමට එවැනි අයිතියක් නොමැති අවස්ථාවන් ද තිබිය හැකි ය. උදාහරණයක් ලෙස, සේවා සංවිධානය වෙනත් අධිකරණ බල සීමාවක පිහිටා තිබෙන අවස්ථාවක් දැක්විය හැකි ය. එවැනි අවස්ථාවක දී යෝග්‍ය ප්‍රවේශ හිමිකම් ලබාගත හැකිදැයි තීරණය කිරීම පිණිස, එම වෙනත් අධිකරණ බල සීමාවට බලපාන නීති පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම රාජ්‍ය අංශයේ විගණකට අවශ්‍ය වනු ඇත. රාජ්‍ය අංශයේ විගණක විසින්, ප්‍රවේශ හිමිකම් ලබාගන්නා ලෙස හෝ භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර යම් ගිවිස ගැනීමක දී ප්‍රවේශ හිමිකම් ද ඇතුළත් කරන ලෙස හෝ ඉල්ලා සිටිය හැකිය.

අ11 නීති රෙගුලාසි හා අනෙකුත් අධිකාරයන් පිළිබඳව අනුකූලවීම සම්බන්ධයෙන් වූ, අදාළ පාලන පරීක්ෂා හෝ සත්තාවි පටිපාටි ඉටු කිරීම සඳහා ද, රාජ්‍ය අංශ විගණක විසින් වෙනත් විගණකවරයෙකු සේවයේ යෙදවිය හැකි ය.

සේවා සංවිධානයක් විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්ට සම්බන්ධිත පාලනයන් අවබෝධ කර ගැනීම (යොමුව:10 ඡේදය)

අ12 සේවා සංවිධානයේ දැනට ක්‍රියාත්මක වන පාලනයන් සැලකිල්ලට නොගෙන සමහර හෝ සියලු සම්බන්ධිත සැදුණු සඳහා භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් සඵලදායක ලෙස සේවා සංවිධානයේ ක්‍රියාත්මක වන බවට භාවිත විගණකට නිගමනය කිරීමට හැකිවනු පිණිස භාවිත විගණක විසින් පරීක්ෂා කරනු ලැබිය හැකි වන පාලනයන් භාවිත අස්තිත්වය විසින් සේවා සංවිධානයේ සේවා මත පිහිටුවාලිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස භාවිත අස්තිත්වයක් විසින් පඩිපත් ගනුදෙනු සැකසීම සඳහා, සේවා සංවිධානයක් යොදා ගන්නේ නම්, පඩිපත ඉදිරිපත් කිරීම හා ලැබීම තොරතුරු මත වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වැළැක්වීමේ හෝ හෙළිදරව් වීමේ පාලනයන් භාවිත අස්තිත්වය විසින් පිහිටුවනු ඇත. එම පාලනයන් අතර :

- සේවා සංවිධානයට ඉදිරිපත් කරන ලද දත්ත, සැකසීමට භාජනයවීමෙන් පසු සේවා සංවිධානයෙන් ලැබුණු වාර්තා සමඟ සැසඳීම;
- ලේඛනකරණයේ නිරවද්‍යතාව සඳහා පඩිපත් වටිනාකම්වල නියැදියක් යළි ගණනය කිරීම සහ පඩිපතේ මූල වටිනාකම සාධාරණීකරණය කිරීම සඳහා සමාලෝචනය කිරීම

අ13 මෙවැනි තත්වයකදී, පඩිපත් ක්‍රියාවලිය මත වූ භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් පිළිබඳ පරීක්ෂාවන්, භාවිත විගණක විසින් ඉටු කරනු ඇත්තේ, පඩිපත් ගනුදෙනුවලට අදාළ සැදුණු සඳහා භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් එලදායීව ක්‍රියාත්මක වන බවට භාවිත විගණකට නිගමනයකට එළඹීමට එමගින් පදනමක් සැපයිය හැකි වන හෙයිනි.

අ14 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315⁷ හි සටහන් කර ඇති පරිදි, සමහර අවදානම් සම්බන්ධයෙන් සත්තාවි පටිපාටි මගින් පමණක්, ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි බව හෝ ප්‍රායෝගික නොවන බව හෝ භාවිත විගණක විසින් විනිශ්චය කිරීමට ඉඩ තිබේ. එවැනි අවදානම්, ශ්‍රමික සහභාගිත්වයක් නොමැති හෝ අධි ස්වයංක්‍රීය සැකසුම් ක්‍රියාවලියකට නිරන්තරව ඉඩ සලසා තිබීම හේතුවෙන් ඇති වූ, එදිනෙදා සිදුවන හෝ වැදගත් පත්තිවල ගනුදෙනු හෝ ගිණුම් ශේෂවල සාවද්‍ය හෝ අසම්පූර්ණ වාර්තාකරණය සම්බන්ධයෙන් විය හැකිය. භාවිත අස්තිත්වය විසින් සේවා සංවිධානයක් යොදවා ගන්නා විට, එවැනි ස්වයංක්‍රීය ක්‍රියාවලි ගති ලක්ෂණ විශේෂයෙන් දක්නට ලැබේ. එවැනි අවස්ථාවක, එම අවදානම් මත, භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් විගණනයට අදාළවන අතර, මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ 9 වන හා 10 වන ඡේද ප්‍රකාර එම පාලනයන් පිළිබඳව භාවිත විගණක විසින් අවබෝධයක් ලබාගැනීම හා ඇගයීම අවශ්‍ය කෙරේ.

භාවිත අස්තිත්වයෙන් ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට අපොහොසත් අවස්ථාවල දී වැඩිමනත් පටිපාටි (යොමුව : 12 ඡේදය)

අ15 භාවිත අස්තිත්වය විසින් සේවා සංවිධානයක් යෙදවීම හා සම්බන්ධිත, ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා පදනමක් සපයා ගැනීමට අවශ්‍ය වන තොරතුරු ලබාගැනීම පිණිස 12 වන ඡේදයේ සඳහන් කවර පටිපාටියක් හෝ තනි තනිව හෝ සංයෝජිතව ඉටු කළයුතු ද යන්න භාවිත විගණක විසින් තීරණය කිරීමේ දී, පහත සඳහන් දෑ වැනි කරුණු ද බලපාන්නේය :

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 - 30වන ඡේදය

- භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය යන දෙකෙහිම විශාලත්වය;
- භාවිත අස්තිත්වයේ ගනුදෙනුවල සංකීර්ණත්වය හා සේවා සංවිධානය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන්හි සංකීර්ණත්වය;
- සේවා සංවිධානයේ පිහිටීම (උදාහරණයක් ලෙස සේවා සංවිධානය පිහිටා ඇත්තේ දුර බැහැර ප්‍රදේශයක නම්, භාවිත විගණක වෙනුවෙන් සේවා සංවිධානයෙහි පටිපාටි ඉටු කිරීමට වෙනත් විගණකවරයෙකු යොදවීමට භාවිත විගණක විසින් තීරණය කරනු ලැබිය හැකිය.);
- අදාළ පටිපාටි මගින්, භාවිත විගණක වෙත, ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි, ඵලදායීව සැපයෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන්නේ ද යන්න; සහ
- භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර පවත්නා සම්බන්ධතාවයේ ස්වභාවය.

අ16 සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳ විස්තරයක් හා සැලැස්ම පිළිබඳ වාර්තාවක් (1වන වර්ගයේ වාර්තාවක්) හෝ පාලනයන් පිළිබඳ විස්තරයක් සහ සැලැස්ම හා එය ක්‍රියාත්මකවීමේ ඵලදායීත්වය දැක්වෙන වාර්තාවක් (2වන වර්ගයේ වාර්තාවක්) හෝ සැපයීම සඳහා, සේවා සංවිධානය විසින්, සේවා විගණකවරයෙකු යොදවිය හැකිය. 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තා, (යෝජිත) ශ්‍රී ලංකා සහතිකවීමේ කාර්ය භාරය පිළිබඳ ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.ස.කා.භා.) 3402⁸ යටතේ හෝ බලය ලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිති සම්පාදක සංවිධානයක් විසින් පිහිටුවනු ලැබූ ප්‍රමිති යටතේ නිකුත් කළ හැකිය. ('අ' වර්ගයේ හෝ 'ආ' වර්ගයේ වාර්තා වැනි වෙනස් නමකින් මේ වාර්තා හැඳින්වීමට ඉඩ තිබේ.)

අ17 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තා ලබාගත හැකි වීම සාමාන්‍යයෙන් රඳා පවත්නේ, සේවා සංවිධානයක් හා භාවිත අස්තිත්වයක් අතර ඇතිකරගන්නා ගිවිසුමෙහි, සේවා සංවිධානය විසින් එවැනි වාර්තාවක් ලබා දීමේ විධිවිධානයක් ඇතුළත් වීම මතය. සේවා සංවිධානය විසින් ප්‍රායෝගික හේතූන් මත 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තා භාවිත අස්තිත්වයට ලබාදීමට තෝරාගත හැකි විය හැකිය. කෙසේ වුවද, සමහර අවස්ථාවලදී 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තා භාවිත අස්තිත්වයට ලබාගත නොහැකි වන්නට ද ඉඩ ඇත.

උ18 සමහර අවස්ථාවලදී, භාවිත අස්තිත්වය විසින් එහි සම්පූර්ණ බදු සැලසුම හා ඒ හා අනුගතවීමේ කාර්යය හෝ මූල්‍ය හා ගිණුම්කරණය හෝ පාලන කාර්යය වැනි වැදගත් ව්‍යාපාරික ඒකකයන් හෝ කාර්යයන් සඳහා සේවා සංවිධානයක හෝ කිහිපයක බැහැර සේවය ලබාගත හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවක සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳ වාර්තාවක් නොමැති විය හැකි අතරම, සේවා සංවිධානයේ කළමනාකාරිත්වය හා භාවිත අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය අතර සෘජු සම්බන්ධතා ද තිබිය හැකි බැවින්, සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳව භාවිත විගණකට අවබෝධයක් ලබාගැනීමේ වඩා ඵලදායී ක්‍රියා මාර්ගය විය හැක්කේ සේවා සංවිධානය වෙත ගොස් අධීක්ෂණය කිරීමයි.

අ19 සේවා සංවිධානයේ අදාළ පාලනයන් පිළිබඳව අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයෙන පරිදි පටිපාටි ඉටු කිරීම සඳහා වෙනත් විගණකවරයෙකු යොදාගත හැකි ය. 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තා නිකුත් කර තිබේ නම්, භාවිත විගණක විසින් මෙම පටිපාටි ඉටු කිරීම සඳහා සේවා විගණක යොදවන්නේ, සේවා විගණකට සේවා සංවිධානය සමඟ සබඳතාවක් දැනට පවතින හෙයිනි. වෙනත් විගණකවරයෙකුගේ වැඩ භාවිත කරන අවස්ථාවකදී, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600⁹ හි දැක්වෙන උපදේශන ප්‍රයෝජනවත් බව භාවිත විගණකට පෙනී යනු ඇත්තේ, එය වෙනත් විගණකවරයෙකු (විගණකගේ ස්වාධීනත්වය හා වෘත්තීය නිපුණතාව ඇතුළුව) අවබෝධ කරගැනීම පිළිබඳවත්, කටයුතුවල ස්වභාවය ප්‍රමාණය හා කාලසීමාවන් සැලසුම් කිරීමේ දී වෙනත් විගණකවරයෙකුගේ සහභාගිත්වය පිළිබඳවත්, ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණවත් බව හා උචිත බව ඇගයීම පිළිබඳවත් අදාළ වන හෙයිනි.

අ20 භාවිත අස්තිත්වය විසින් සේවා සංවිධානයක් සේවය සඳහා යොදාගැනීමේදී, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ තොරතුරු පද්ධතියේ කොටසක් වන සමහර සේවාවන්, භාවිත අස්තිත්වයට ලබාදීම සඳහා, එම සේවා සංවිධානය විසින් උප සේවා සංවිධානයක් යොදා ගැනීමට ඉඩ තිබේ. එම උපසේවා සංවිධානය, සේවා සංවිධානයෙන් වෙන් වූ එකක් හෝ සේවා සංවිධානයට සම්බන්ධිත එකක් හෝ විය හැකිය. එම උප සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳව සලකා බැලීමට ද භාවිත විගණකට අවශ්‍ය විය හැකිය. උප සේවා සංවිධාන එකක් හෝ කිහිපයක් යොදා ගන්නා අවස්ථාවේ දී, භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ අන්තර් සම්බන්ධතාව, භාවිත අස්තිත්වයද, සේවා සංවිධානයද, උප

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. (SLSAE) 3402 ' තෙවැනි පාර්ශ්ව සේවා සංවිධානයක පාලනයන් පිළිබඳ සහතික වීමේ වාර්තා'
⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600 'විශේෂයෙන් සලකා බැලීම - සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය' (සංරචක විගණකගේ කටයුතු ද ඇතුළත්) හි 2වන ඡේදයේ මෙසේ සඳහන් වේ: 'සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේ දී, වෙනත් විගණකවරුන් සහභාගි වන විට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සුදුසු ලෙස යොදාගත යුතු බව විගණක විසින් තීරණය කරනු ඇත.....' ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600, 19වන ඡේදය ද බලන්න.

සේවා සංවිධානයද අතර අන්තර් සම්බන්ධතාවන් ද ඇතුළත් වන සේ පුළුල් කළයුතුය. භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් කෙරෙහි, සේවා සංවිධානයේ හා උප සේවා සංවිධානයේ පාලනයන්ගේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ තීරණය කිරීමේ දී භාවිත විගණකට වඩාත් වැදගත් සාධකයන් වන්නේ, මෙම අන්තර් සම්බන්ධතාවයේ මට්ටම සහ සේවා සංවිධානය හා උප සේවා සංවිධානය විසින් ක්‍රියාවලිගත කෙරෙන ගනුදෙනුවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණාත්මක බවය.

සේවා සංවිධානය පිළිබඳ භාවිත විගණකගේ අවබෝධය නහවුරු කර ගැනීම සඳහා 1වන වර්ගයේ හා 2වන වර්ගයේ වාර්තා භාවිතය (යොමුව:13 - 14 ඡේද)

අ21 සේවා විගණක පිළිබඳව, සේවා විගණකගේ වෘත්තීය ආයතනයෙන් හෝ අනෙකුත් වෘත්තීයයන්ගෙන්, ඔහුගේ යම් නියාමන ප්‍රමාද දෝෂයක් ඇත්දැයි, භාවිත විගණක විසින් විමසුම් කරනු ඇත. සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳව වාර්තා කිරීම සම්බන්ධයෙන් වෙනස් වූ ප්‍රමිතීන් ක්‍රියාත්මක වන අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක සේවා විගණක පරිච්ඡේදය කරනු විය හැකි අතර භාවිත විගණක විසින් සේවා විගණක විසින් භාවිත කරනු ලබන ප්‍රමිතීන් පිළිබඳ තොරතුරු ප්‍රමිති ස්ථාපිත කරන සංවිධානයෙන් ලබා ගත හැකිය.

අ22 භාවිත අස්තිත්වය පිළිබඳ තොරතුරු ද සමඟින්, 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක්, පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමට භාවිත විගණකට උපකාරී විය හැකිය:

- (අ) උපසේවා සංවිධානයක් යොදාගැනීමත් ඇතුළුව, භාවිත අස්තිත්වයේ ගනුදෙනු සැකසුම් කිරීමේ ක්‍රියාවලියට බලපෑමක් ඇති කළ හැකි, සේවා සංවිධානයේ පාලනයන්ගේ පැතිකඩවල්;
- (ආ) භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇති විය හැකි වන්නාවූ, ගනුදෙනු ප්‍රවාහයේ තැන් නිර්ණය කිරීමට හැකිවන්නාවූ සේවා සංවිධානය හරහා සිදුවන වැදගත් ගනුදෙනුවල ප්‍රවාහය;
- (ඇ) භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සැඟවීම්වලට අදාළවන සේවා සංවිධානයේ පාලන අරමුණු ; සහ
- (ඈ) භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ට තුඩු දිය හැකි සැකසීමේ දෝෂ වැළැක්වීමට හෝ හෙළිදරව් කර ගැනීමට සුදුසු ලෙස සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කරන්නේ ද යන්න.

1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක්, භාවිත විගණකට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීමට හා තක්සේරු කිරීමට ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහා උපකාරී වේ. කෙසේ වුවද, 1වන වර්ගයේ වාර්තාවක් අදාළ පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳ කිසිදු සාක්ෂියක් නොසපයයි.

අ23 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක්, භාවිත අස්තිත්වයේ වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයෙන් බැහැර වූ දිනකට හෝ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා හෝ වන්නේ නම්, භාවිත විගණකට සේවා සංවිධානයේ ක්‍රියාත්මක වන පාලනයන් පිළිබඳ මූලික අවබෝධයක් ලබාගත හැකිවන්නේ, එම වාර්තාවට අතිරේක තොරතුරු වෙන් ම මූලාශ්‍රයන්ගෙන් පරිපූරණය කෙරේ නම්ය. පාලනයන් පිළිබඳව සේවා සංවිධානයේ විස්තරය විගණනයට භාජනය වන කාලයට පෙරාතුව දිනයකට හෝ කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා නම්, භාවිත විගණක විසින් 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක සඳහන් තොරතුරු යාවත්කාලීන කරගැනීම සඳහා පහත දැක්වෙන්නාවූ කරුණු වැනි පටිපාටි ඉටු කළ හැකිය:

- සේවා සංවිධානයේ වෙනස්කම් පිළිබඳව, භාවිත අස්තිත්වයේ එවැනි වෙනස්කම් පිළිබඳ තොරතුරු දැනගැනීමේ හැකියාව ඇති පිරිස් සමඟ සාකච්ඡා කිරීම;
- සේවා සංවිධානය විසින් වර්තමානයේ නිකුත්කරන ලද ලේඛන හා ලිපි ගනුදෙනු සමාලෝචනය කිරීම;
- සේවා සංවිධානයේ පිරිස සමඟ වෙනස්කම් පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම.

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම (යොමුව: 15 ඡේදය)

අ24 සේවා සංවිධානයක් යොදා ගැනීමෙන්, භාවිත අස්තිත්වයේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම ඉහළ යන්නේ ද යන්න, සපයන සේවාවන් හා ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ පාලනයන් මත රඳා පවතී. සමහර අවස්ථාවන්හි දී, සේවා සංවිධානයක් යොදාගැනීමෙන් භාවිත අස්තිත්වයේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම අඩුවිය හැකිය. එසේ වන්නේ යම් යම් විශේෂිත කරුණු, එනම්, ගනුදෙනු මුලපිරීම, සැකසීම සහ

වාර්තාකරණය වැනි දෑ ඉටු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කරන විශේෂඥතාව හෝ ප්‍රමාණවත් සම්පත් (උදාහරණයක් ලෙස තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධති) නොමැති වීම වැනි අවස්ථාවලදීය.

අ25 සේවා සංවිධානය විසින් භාවිත අස්තිත්වයේ ගිණුම් වාර්තාවල ප්‍රමාණාත්මක මූලිකාංග පවත්වාගෙන යන විටක, එම වාර්තා මත ක්‍රියාත්මක වන පාලනයන්ට සම්බන්ධ ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා හෝ වාර්තා කර ඇති ගනුදෙනු හෝ ශේෂයන් සත්තාවිකරණය සඳහා හෝ නැතහොත් ඒ දෙකම සඳහා හෝ භාවිත විගණකට එම වාර්තාවන්ට සෘජුව ප්‍රවේශවීම අවශ්‍ය විය හැකිය. මෙවැනි ප්‍රවේශයකදී, එක්කෝ සේවා සංවිධාන පරිශ්‍රයේදී භෞතිකව වාර්තා පරීක්ෂා කිරීම හෝ භාවිත අස්තිත්වය හෝ වෙනත් ස්ථානයක විද්‍යුත් මාධ්‍යයන්ගෙන් පවත්වාගෙන යනු ලබන වාර්තා පිළිබඳ විමර්ශනය හෝ ඒ දෙකම හෝ සම්බන්ධ කර ගැනේ. සෘජු ප්‍රවේශයන් විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් අත්කරගත් විට භාවිත විගණක විසින්, සේවා සංවිධානය වගකිවයුතු භාවිත අස්තිත්වයේ දත්තවල පූර්ණත්වය හා ඒකාග්‍රතාව මත සේවා සංවිධානය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන පාලනයන්ගේ ප්‍රමාණවත් භාවය පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගනු ඇත.

අ26 භාවිත අස්තිත්වය වෙනුවෙන් සේවා සංවිධානය විසින් දරනු ලබන වත්කම් නියෝජනය කෙරෙන ශේෂයන්ට හෝ ගනුදෙනු වලට සම්බන්ධිතව, ලබා ගත යුතු විගණන සාක්ෂිවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේ දී භාවිත විගණක විසින් පහත පටිපාටි ඉටු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ හැකිය:

(අ) භාවිත අස්තිත්වයෙහි තිබෙන වාර්තා හා ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම: මෙම සාක්ෂි මූලාශ්‍රයෙහි විශ්වශ්‍යතාව තීරණය කෙරෙන්නේ, භාවිත අස්තිත්වය විසින් පවත්වා ගන්නා ගිණුම් වාර්තා හා ආධාරක ලේඛනවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය මතය. සමහර අවස්ථාවලදී භාවිත අස්තිත්වය විසින්, තමන් වෙනුවෙන් සේවා සංවිධානය විසින් භාරගන්නා ලද විශේෂිත ගනුදෙනුවලට අදාළ ස්වාධීන විස්තරාත්මක වාර්තා හෝ ලේඛන පවත්වාගෙන නොයාමට ද ඉඩ ඇත.

(ආ) සේවා සංවිධානය වෙත තිබෙන වාර්තා හා ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම: සේවා සංවිධානයේ වාර්තාවන්ට ප්‍රවේශවීම සඳහා, භාවිත අස්තිත්වය හා සේවා සංවිධානය අතර වූ ගිවිසුම් එකඟතාවේ කොටසක් වශයෙන් විධිවිධාන සලස්වා තිබිය හැකිය. භාවිත විගණක ද, සේවා සංවිධානය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන, භාවිත අස්තිත්වයේ ලේඛනවලට තමන් වෙනුවෙන් ප්‍රවේශවීම කිරීම සඳහා වෙනත් විගණකවරයෙකු යෙදවිය හැකිය.

(ඇ) සේවා සංවිධානයේ ශේෂයන් හා ගනුදෙනු පිළිබඳ තහවුරුවක් ලබාගැනීම: භාවිත අස්තිත්වය විසින් ශේෂයන් හා ගනුදෙනු පිළිබඳ ස්වාධීන වාර්තා පවත්වාගෙන යන විටදී, භාවිත අස්තිත්වයේ එම වාර්තා සනාථකරමින් සේවා සංවිධානයෙන් ලබාගත් තහවුරුවක් මගින්, අදාළ ගනුදෙනු හා වත්කම්වල පැවැත්ම පිළිබඳ විශ්වාසදායී විගණන සාක්ෂියක් සැපයෙනු ඇත. උදාහරණයක් ලෙස, ආයෝජන කළමනාකරු හා ආයෝජන භාරකරු වැනි සේවා සංවිධාන කිහිපයක සේවය ලබාගන්නා විට සහ එම සේවා සංවිධාන ස්වාධීන වාර්තා පවත්වාගෙන යන විට, එම ශේෂයන් භාවිත අස්තිත්වයේ ස්වාධීන වාර්තා සමඟ සැසඳීම සඳහා එම සංවිධානවල ශේෂයන් භාවිත විගණක සනාථ කරයි.

භාවිත අස්තිත්වය විසින් ස්වාධීන වාර්තා පවත්වාගෙන නොයන්නේ නම්, සේවා සංවිධානයෙන් ලබාගන්නා සනාථ කිරීමේ තොරතුරු, සේවා සංවිධානය විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන වාර්තාවන්හි පිළිබිඹු වන හුදු ප්‍රකාශනයන් පමණි. එහෙයින්, එවැනි සනාථ කිරීම් හුදකලාව ගත්කල විශ්වාසදායී විගණන සාක්ෂියක් බවට පත් නොවේ. මෙවැනි අවස්ථාවල භාවිත විගණක විසින් විකල්ප මූලාශ්‍ර තුළින් ස්වාධීන සාක්ෂි හඳුනාගත හැකිදැයි සලකා බලනු ඇත.

(ඈ) භාවිත අස්තිත්වයමගින් පවත්වන වාර්තා හෝ සේවා සංවිධානයෙන් ලැබුණු වාර්තා පිළිබඳව විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ඉටු කිරීම: විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටිවල සඵලදායීත්වය සැදහුම් අනුව වෙනස් වීමටත්, තිබෙන තොරතුරුවල ප්‍රමාණය හා විස්තරාත්මක බව මගින් බලපෑම් ඇති කිරීමටත් ඉඩ ඇත.

අ27 වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින්, භාවිත විගණකට ප්‍රයෝජනවත් ස්වභාවයෙන් සත්තාව වන පටිපාටි ඉටු කළ හැකිය. එවැනි කාර්ය භාරයක නිරත වීමක දී භාවිත අස්තිත්වය හා එහි භාවිත විගණක විසින් හා සේවා සංවිධානය හා එහි සේවා විගණක විසින් එකඟ වූ පටිපාටි, වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින් ඉටුකිරීම සිදුවනු ඇත. වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින් පටිපාටි ඉටුකිරීම මගින් ලබා ගත්, සොයා ගැනීම්වල ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි අඩංගුදැයි නිශ්චය කර ගැනීම සඳහා, භාවිත විගණක විසින් සමාලෝචනයක් කරනු ඇත. මෙයට අමතරව, රාජ්‍ය බලධාරීන් විසින් හෝ ගිවිසුම්ගත විධිවිධාන මගින් හෝ පනවන ලද අවශ්‍යතාවන්ට අනුව, සේවා විගණක විසින් ඉටුකළ යුතු සත්තාව ස්වභාවයේ නම් කරන ලද පටිපාටි තිබිය හැකිය. සේවා සංවිධානය විසින් සැකසූ ශේෂ හා ගනුදෙනු සඳහා අවශ්‍ය කරන පටිපාටි ව්‍යවහාර කිරීමේ ප්‍රතිඵල, භාවිත විගණක විසින් ඔවුන්ගේ විගණන මත තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය කරන සාක්ෂිවල කොටසක් ලෙස භාවිත කළ හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවකදී භාවිත විගණක වෙත සපයනු ලබන විගණන ප්‍රලේඛනයන් සම්බන්ධයෙන් හෝ විගණන ප්‍රලේඛන ප්‍රවේශය සම්බන්ධයෙන් හෝ පටිපාටි ඉටු කිරීමට පෙරාතුව භාවිත විගණක හා සේවා විගණක එකඟතාවකට පැමිණීම ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි ය.

අ28 සමහර අවස්ථාවලදී, විශේෂයෙන්ම භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය කාර්යයන් සියල්ලම හෝ කොටසක් සඳහා සේවා සංවිධානයක බැහැර සේවය ලබාගනී නම් විගණන සාක්ෂිවලින් සැලකිය යුතු කොටසක් සේවා සංවිධානය තුළ පවතින්නාවූ තත්වයකට මුහුණ දීමට භාවිත විගණකට සිදුවිය හැකිය. එවිට, භාවිත විගණක හෝ ඔහු වෙනුවෙන් වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින් සත්තාවි පටිපාටි සේවා සංවිධානයේ දී ඉටු කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් ඇතිවිය හැකිය. සේවා විගණක විසින් 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් සැපයිය හැකි අතර එයට අමතරව භාවිත විගණක වෙනුවෙන් සත්තාවි පටිපාටිද ඉටුකළ හැකිය. වෙනත් විගණකවරයෙකුගේ සහභාගිත්වය හේතුවෙන්, භාවිත විගණකගේ මතයට ප්‍රමාණවත් වන සාධාරණ පදනමක් සැලසීමට ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ භාවිත විගණකගේ වගකීම වෙනස් නොවේ. ඒ අනුව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන තිබේ ද යන්න පිළිබඳව සහ භාවිත විගණක විසින් තවදුරටත් සත්තාවි පටිපාටි ඉටුකළ යුතු ද යන්න පිළිබඳව සලකා බැලීමේ දී, වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින් සත්තාවි පටිපාටි ඉටු කිරීමේ දී, මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය හා ඉටු කිරීම සම්බන්ධයෙන් භාවිත විගණකගේ මැදිහත් වීම හෝ ඒ පිළිබඳ සාක්ෂි පිළිබඳව ද අවධානය යොමු වනු ඇත.

පාලන පරීක්ෂාවන් (යොමුව:16 ඡේදය)

අ29 සමහර තත්වයන්හි දී, අදාළ පාලනයන්ගේ ක්‍රියාකාරී සඵලදායීත්වය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම පිණිස, පාලන පරීක්ෂාවන් සැලසුම් කොට ඉටු කිරීමට ශ්‍රී.ල.වි. ප්‍රමිත 330¹⁰ මගින් භාවිත විගණකට නියම වේ. සේවා සංවිධානය සම්බන්ධයෙන් මෙම අවශ්‍යතාව ඉටු කිරීම පහත සඳහන් අවස්ථාවන්හි දී අදාළ වනු ඇත:

- (අ) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳව, භාවිත විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුවට සේවා සංවිධානය තුළ පාලනයන් සඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වෙතැයි යන අපේක්ෂාව ද ඇතුළත්ව (එනම් සත්තාවි පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නියමය හා ප්‍රමාණය නිශ්චය කිරීමේ දී, සේවා සංවිධානය තුළ පාලනයන්ගේ ක්‍රියාකාරී සඵලදායීත්වය මත විශ්වාසය තැබීමට භාවිත විගණක අදහස් කරන විට) ; හෝ
- (ආ) සත්තාවි පටිපාටි, පමණක් හෝ භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් ක්‍රියාත්මක වීමේ සඵලදායීත්වය සම්බන්ධ පරීක්ෂාවන් සමඟින් හෝ සැඳහුම් මට්ටමේ දී ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සැපයිය නොහැකි විට.

අ30 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් ලබාගත නොහැකි නම් නම්, භාවිත විගණක විසින් අදාළ පාලනයන්ගේ ක්‍රියාකාරී ඵලදායීත්වය පිළිබඳ පරීක්ෂාවන් ඇතුළත් 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් සැපයීම පිණිස, සේවා විගණක නිරත කරවන ලෙස ඉල්ලීමක්, සේවා සංවිධානය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලෙස භාවිත අස්තිත්වය වෙත දැනුම් දීමට හෝ භාවිත විගණක විසින් සේවා සංවිධානයේ එකී පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා වූ පටිපාටි ඉටු කිරීම පිණිස වෙනත් විගණකවරයෙකු යෙදවීමට හෝ පුලුවනි. සේවා සංවිධානය එකඟ වන්නේ නම්, භාවිත විගණකවරයා විසින්ම සේවා සංවිධානයට ගොස් අදාළ පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීමට ද හැකිය. භාවිත විගණක විසින් අවදානම් තක්සේරු කරන්නේ, වෙනත් විගණකවරයෙකුගේ කටයුතු හා තමන්ගේම පටිපාටි මගින් සැපයෙන සංයෝජිත සාක්ෂි පදනම් කොට ගෙන ය.

සේවා සංවිධානයෙහි පාලනයන් සඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වන බවට විගණන සාක්ෂියක් ලෙස, 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් යොදාගැනීම (යොමුව : 17 ඡේදය)

අ31 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් මගින්, වෙනස් භාවිත විගණකවරුන් ගණනාවකගේ අවශ්‍යතාවන් පසුරාලීමට අදහස් කරනු විය හැකිය. එහෙයින් සේවා විගණකගේ වාර්තාවෙහි විස්තර කෙරෙන පාලන පරීක්ෂාවන් හා ප්‍රතිඵල, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වැදගත් වන සැඳහුම් වලට අදාළ නොවිය හැකි ය. භාවිත විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව තහවුරු කිරීමට අවශ්‍යවන, පාලනයන්ගේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සේවා විගණකගේ වාර්තාවෙන් සැපයෙන බව නිශ්චය කිරීම සඳහා, අදාළ පාලන පරීක්ෂාවන් හා ප්‍රතිඵල ඇගයීමට භාජනය කරනු ලැබේ. එසේ කිරීමේදී, භාවිත විගණක විසින් පහත සඳහන් සාධකයන් සැලකිල්ලට ගත හැකි ය:

- (අ) පාලන පරීක්ෂාවන් මගින් ආවරණය වන කාල වකවානුව හා පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීමෙන් පසුව ගතව ඇති කාලය;
- (ආ) සේවා විගණකගේ කටයුතු හා සේවා විෂය පථය සහ ආවරණය වන ක්‍රියාවලි, පරීක්ෂා කළ පාලනයන් සහ ඉටු කරන ලද පරීක්ෂාවන් සහ භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන්ට පරීක්ෂා කරන ලද පාලනයන් අදාළවන ආකාරය; සහ

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 8වන ඡේදය

(ඇ) එම පාලන පරීක්ෂාවන්ගේ ප්‍රතිඵල හා පාලනයන්ගේ ක්‍රියාකාරී සඵලදායීත්වය පිළිබඳ සේවා විගණකගේ මතය.

අ32 සමහර සැඳහුම් සම්බන්ධයෙන්, විශේෂිත පරීක්ෂණයක් මගින් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදය කෙටිවත්ම සහ පරීක්ෂාව ඉටු කිරීමෙන් පසු ගතව ඇති කාලය දිගුවත්ම, එම පරීක්ෂාවෙන් සැපයෙන විගණන සාක්ෂි අල්පතර වේ. 2 වන වර්ගයේ වාර්තාවෙන් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදය හා භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය සැසඳීමේදී, 2 වන වර්ගයේ වාර්තාවෙන් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදය හා එම වාර්තාව මත භාවිත විගණක විශ්වාසය තැබීමට බලාපොරොත්තු වූ කාලපරිච්ඡේදය අතර අතිවිච්ඡේදනය වීමක් ඇති නම්, 2 වන වර්ගයේ වාර්තාව මගින් ලබා දෙන්නේ අල්ප වූ විගණන සාක්ෂි බව භාවිත විගණක විසින් නිශ්චය කළ හැකි ය. එවන් තත්ත්වයක දී පෙර හෝ පසු කාලපරිච්ඡේදයක් ආවරණය කෙරෙන 2 වන වර්ගයේ වාර්තාවක් මගින් අතිරේක විගණන සාක්ෂි සැපයීමට ඉඩ ඇත. අනෙක් අවස්ථාවන්හි දී පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම පිණිස එවැනි පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීම හෝ එසේ ඉටු කිරීමට වෙනත් විගණකවරයෙකු යෙදවීමට හෝ අවශ්‍යයැයි භාවිත විගණක විසින් නිර්ණය කළ හැකිය.

අ33 2 වන වර්ගයේ වාර්තාවෙන් ආවරණය නොවන බැහැර කාලපරිච්ඡේදය වෙනුවෙන්, සේවා සංවිධානයේ අදාළ පාලනයන්ගේ වැදගත් වෙනස්වීම් සම්බන්ධව, අතිරේක සාක්ෂි ලබාගැනීමට හෝ අතිරේක පරිපාටි ඉටු කිරීමට හෝ භාවිත විගණක විසින් තීරණය කළ හැකි ය. සේවා විගණකගේ වාර්තාවෙන් ආවරණය වන කාලයෙන් බැහැර කාලය තුළ, සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳව අතිරේක විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට තීරණය කිරීමේ දී, අදාළ වන සාධක අතර පහත සඳහන් කරුණු ද ඇතුළත් වේ:

- සැඳහුම් මට්ටමේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ තක්සේරු කළ අවදානමේ වැදගත්කම;
- අන්තර් කාලපරිච්ඡේදය තුළදී පරීක්ෂා කරන ලද විශේෂිත පාලනයන් සහ ඒවා පරීක්ෂා කිරීමෙන් පසු තොරතුරු පද්ධතිය, ක්‍රියාවලිය හා පිරිස් සම්බන්ධ වෙනස්කම් ද ඇතුළුව සිදුකළ වැදගත් වෙනස්කම්;
- එකී පාලනයන්ගේ ක්‍රියාකාරී සඵලදායීත්වය පිළිබඳව ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වල මට්ටම;
- ඉදිරියට ඇති කාලපරිච්ඡේදයේ දීර්ඝත්වයේ ප්‍රමාණය;
- පාලනයන් මත තබන විශ්වාසය පදනම් කොට ගෙන, භාවිත විගණක විසින් අඩු කිරීමට අදහස් කරන වැඩිමනත් සත්තාව පරිපාටිවල ප්‍රමාණය; සහ
- භාවිත අස්තිත්වයේ පාලන පරිසරය හා පාලනයන් අධීක්ෂණය කිරීමේ සඵලදායීත්වය.

අ34 අතිරේක විගණන සාක්ෂි, උදාහරණ ලෙස, ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදය සඳහා පාලන පරීක්ෂාවන් දිගුකිරීම මගින් හෝ භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් අධීක්ෂණය කිරීම පිළිබඳව පරීක්ෂා කිරීම මගින් හෝ ලබාගත හැකිය.

අ35 සේවා විගණකගේ පරීක්ෂා කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදය, භාවිත අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදයෙන් සම්පූර්ණයෙන්ම බැහැර නම්, භාවිත අස්තිත්වයේ පාලනයන් සඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වන බවට, නිගමනයකට එළඹීම පිණිස භාවිත විගණකට එවැනි පරීක්ෂා කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට නොහැකි වන්නේ, වෙනත් පරිපාටි ඉටුකර ඇත්නම් හැර, පාලනයන්ගේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ වර්තමාන විගණන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ සාක්ෂි ඒවායින් නොසැපයෙන හෙයිනි.

අ36 සමහර තත්ත්වයන් යටතේ සේවා සංවිධානය විසින් සපයනු ලබන සේවාවන් සැලසුම් කර ඇත්තේ, සමහර පාලනයන් භාවිත අස්තිත්වය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ඇතැයි යන උපකල්පනය මත පිහිටා විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, සැකසුම් කිරීම සඳහා සේවා සංවිධානයට යැවීමට පෙරාතුව, ගනුදෙනු අනුමත කිරීමේ පාලනයක් භාවිත අස්තිත්වයේ ඇති බවට උපකල්පනයක් ඇතිව සේවාවන් සැලසුම් කර තිබිය හැකි ය. එවැනි අවස්ථාවක, සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් පිළිබඳ විස්තරයේ එවැනි භාවිත අස්තිත්වයේ අනුපූරක පාලනයන් පිළිබඳ විස්තරයක් ඇතුළත් විය හැකි ය. භාවිත අස්තිත්වයට සපයනු ලබන සේවයට, එවැනි අනුපූරක භාවිත අස්තිත්ව පාලනයන් අදාළදැයි භාවිත විගණක විසින් සලකා බලනු ලබයි.

අ37 සේවා විගණකගේ වාර්තාව මගින් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි නොසැපයෙන බව භාවිත විගණක විශ්වාස කරන්නේ නම්, උදාහරණයක් ලෙස, සේවා විගණකගේ පාලන පරීක්ෂාවන් හා ඒවායේ ප්‍රතිඵල පිළිබඳ විස්තරයක් සේවා විගණකගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් නොවන්නේ නම්, සේවා විගණකගේ කටයුතු වල විෂය පථය හා ප්‍රතිඵල පිළිබඳව සේවා විගණක සමග සාකච්ඡා කිරීමට ඉල්ලීමක් භාවිත අස්තිත්වය මගින් සේවා සංවිධානය වෙත ඉදිරිපත් කිරීමෙන්, සේවා විගණකගේ පරිපාටි හා නිගමන පිළිබඳ අවබෝධය භාවිත විගණක විසින් පරිපූර්ණ කළ හැකිය. එසේම භාවිත විගණක අවශ්‍යයැයි විශ්වාස කරන්නේ නම්, භාවිත අස්තිත්වය මගින් සේවා සංවිධානය වෙතින්, සේවා විගණකලවා සේවා සංවිධානයේ පරිපාටි ඉටු කරන ලෙස ඉල්ලීමක් කළ හැකිය. විකල්ප වශයෙන් භාවිත විගණක හෝ භාවිත විගණකගේ ඉල්ලීම මත වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින් ද එවැනි පරිපාටි ඉටු කළ හැකිය.

අ38 සේවා විගණකගේ 2වන වර්ගයේ වාර්තාව මගින්, ව්‍යතිරේකයන් හා භාවිත විගණකගේ නිගමනයන්ට බලපෑ හැකි අනෙකුත් තොරතුරු ද ඇතුළුව පරීක්ෂණවල ප්‍රතිඵල, හඳුනාගනී. සේවා විගණක විසින් සඳහන් ව්‍යතිරේකයන් නිසා හෝ සේවා විගණකගේ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවෙහි විකරණය කළ මතයක් දැරීම හෝ නිසාම, භාවිත අස්තීන්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී, ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම තක්සේරු කිරීම සඳහා ඒවා ප්‍රයෝජනවත් නොවේ යැයි ඉබේම අදහස් නොකෙරේ. අනෙක් අතට, ව්‍යතිරේකයන් හා සේවා විගණකගේ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවෙහි විකරණය කළ මතයක් ලබාදීමට හේතුවූ කරුණු, සේවා විගණක විසින් ඉටු කරන ලද පාලන පරීක්ෂාවන් පිළිබඳ භාවිත විගණක විසින් තක්සේරු කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ. ව්‍යතිරේකයන් හා විකරණය කළ මතයක් පළ කිරීමට තුඩුදුන් කරුණු සලකා බැලීමේදී, භාවිත විගණක විසින් එවැනි කරුණු සේවා විගණක සමඟ සාකච්ඡා කළ හැකිය. එවැනි සන්නිවේදනයක් භාවිත අස්තීන්වය විසින් සේවා සංවිධානය හා සම්බන්ධ වී සන්නිවේදනය කිරීමට සේවා සංවිධානයේ අනුමැතිය ලබාගැනීම මත රඳා පවතී.

විගණනයේදී හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලන ඌණතාවන් සන්නිවේදනය

අ39 විගණනය අතරතුර භාවිත විගණක විසින් හඳුනාගත්, සැලකිය යුතු ඌණතාවන් පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයට හා පාලන කාර්යභාර පුද්ගලයින්ට ලිඛිතව, කාලීන පදනමක් මත සන්නිවේදනය කිරීම අවශ්‍යවේ.¹¹ එසේම කළමනාකාරිත්වයේ අවධානය යොමු කිරීමට උචිත තරමේ වැදගත්කමකින් යුතු බවට, භාවිත විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චය අනුව විගණනයේදී හඳුනාගත්, අභ්‍යන්තර පාලනයේ අනෙකුත් ඌණතාවන් කාලානුරූප පදනමක් මත යෝග්‍ය, වගකිව යුතු මට්ටමේ කළමනාකාරිත්වය වෙත භාවිත විගණක විසින් සංනිවේදනය කිරීම ද අවශ්‍ය වේ.¹² විගණනයේදී භාවිත විගණක විසින් හඳුනාගත හැකි සහ පාලන කාර්යභාර පුද්ගලයන්ට සන්නිවේදනය කළ හැකි භාවිත අස්තීන්වයේ පාලනය හා බැඳී ඇති කරුණු අතර පහත සඳහන් ඒවා ද වේ:

- 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවක් ලබාගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හඳුනාගත් ඒවා ද ඇතුළුව, භාවිත අස්තීන්වය මගින් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි පාලනයන්ගේ යම් නිගමනයක්;
- 1වන හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවෙහි භාවිත අස්තීන්වයේ අනුපූරක පාලනයන් සටහන් කර ඇති නමුත් ඒවා භාවිත අස්තීන්වයේ ක්‍රියාත්මක කර නොමැති අවස්ථා: සහ
- ක්‍රියාත්මක කරන බවක් නොපෙනෙන හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවේ විශේෂයෙන් ආවරණය නොවන, සේවා ස්ථානයෙහි අවශ්‍යකරන පාලනයන්.

උප සේවා සංවිධානයක් සේවාවන් බැහැර කළ 1වන හා 2වන වර්ගයේ වාර්තා (යොමුව :18 ඡේදය)

අ40 යම් සේවා සංවිධානයක් විසින් උපසේවා සංවිධානයක් යොදාගන්නා අවස්ථාවලදී, සේවා විගණකගේ වාර්තාවෙහි, උප සේවා සංවිධානයේ අදාළ පාලන අරමුණු හා අදාළ පාලනයන් ගැන, එහි පද්ධතිය පිළිබඳ සේවා සංවිධානයේ විස්තරයෙහි සහ සේවා විගණකගේ නිරතවීමේ විෂය පථයෙහි හෝ ඇතුළත් කර තිබීමට හෝ නොතිබීමට පුළුවන. වාර්තා කිරීම පිළිබඳ මෙම ක්‍රම දෙක අන්තර්ගත ක්‍රමය හා තහවුරු කරගත් ක්‍රමය ලෙස පිළිවෙලින් හැඳින්වේ. උපසේවා සංවිධානයේ පාලනයන්, 1වන වර්ගයේ හෝ 2වන වර්ගයේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් නොවන්නේ නම්, සහ උප සේවා සංවිධානය විසින් සපයන ලද සේවාවන්, භාවිත අස්තීන්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළ නම්, එවිට උප සේවා සංවිධානය සම්බන්ධයෙන් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිතයෙහි දැක්වෙන විධිවිධාන භාවිත විගණක විසින් අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. උපසේවා සංවිධානයක් විසින් සපයන ලද සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් භාවිත විගණක විසින් ඉටු කළයුතු කටයුතුවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය තීරණය වන්නේ, භාවිත අස්තීන්වයට එම සේවාවන්ගේ ඇති වැදගත්කම සහ එම සේවාවන් විගණනයට අදාළවන ආකාරය මතය. උප සේවා සංවිධානයේ බලපෑම හා ඉටු කළයුතු කාර්යයන්ගේ ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේ දී භාවිත විගණකට 9වන ඡේදයේ විධිවිධාන ව්‍යවහාර කර ගැනීම උපකාරී වේ.

සේවා සංවිධානයක් සම්බන්ධව වංචා, නීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම හා නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන (යොමුව: 19 ඡේදය)

අ41 සේවා සංවිධානයේ කළමනාකාරිත්වය හෝ සේවකයින් වෙත ආරෝපනය කළ හැකි යම් වංචාවක්, නීති රෙගුලාසි වලට අනුකූල නොවීමක් හෝ නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශනයක් පිළිබඳව, භාවිත අස්තීන්වය සමඟ ඇතිකරගත් ගිවිසුමෙහි වගන්ති ප්‍රකාරව සේවා සංවිධානය විසින්, එය බලපාන භාවිත අස්තීන්වය වෙත හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් තිබිය හැකිය. 19වන ඡේදය මගින් අවශ්‍ය කරන පරිදි එවැනි කරුණක් පිළිබඳව,

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.265 - 'අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඌණතාවන් පිළිබඳව පාලනය හා කළමනාකරණය භාර අයවලුන්ට සංනිවේදනය කිරීම' - 9-10 ඡේද

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265 - 10වන ඡේදය

සේවා සංවිධානය විසින් වාර්තා කර තිබේදැයි භාවිත අස්තීත්වයේ කළමනාකාරිත්වයෙන්, භාවිත විගණක විමසුම් කරන අතර, එසේ සේවා සංවිධානය විසින් වාර්තා කරන ලද යම් කරුණක් හේතුවෙන්, භාවිත අස්තීත්වයේ ඉටු කළයුතු වැඩිමනත් විගණන පටිපාටිවල ස්වාභාවය, කාල වකවානු හා ප්‍රමාණය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කෙරෙන්නේද යන්න ඇගයීමට ලක්වේ. සමහර තත්වයන් යටතේ භාවිත විගණකට මෙම ඇගයීම කිරීම සඳහා අතිරේක තොරතුරු අවශ්‍ය විය හැකි අතර, එසේ අවශ්‍ය කරන තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා සේවා සංවිධානය අමතන ලෙස භාවිත අස්තීත්වයෙන් ඉල්ලීමක් කළ හැකිය.

භාවිත විගණක විසින් වාර්තා කිරීම (යොමුව:20 ඡේදය)

අ42 භාවිත අස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සම්බන්ධව, සේවා සංවිධානය විසින් සපයන ලද සේවාවන් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට භාවිත විගණක අපොහොසත් වන විට, විගණනයේ විෂය පථය පිළිබඳව සීමාවන් පවතිනු ඇත. මෙවැනි තත්වයක් ඇති විය හැකි වන්නේ :

- සේවා සංවිධානය විසින් සපයන ලද සේවාවන් පිළිබඳව, ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගැනීමට භාවිත විගණක අපොහොසත් වීම සහ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳව අවදානම හඳුනාගැනීමට හා තක්සේරු කිරීමට පදනමක් නොමැති වීම;
- භාවිත විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුවෙහි සේවා සංවිධානයේ පාලනයන් සඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වන බවට අපේක්ෂාවක් ඇතුළත් වුවද, එම පාලනයන්ගේ සඵලදායී ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට භාවිත විගණක අපොහොසත් වීම ; හෝ
- ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සේවා සංවිධානයෙහි තබාගෙන ඇති වාර්තාවල පමණක් තිබීම සහ එම වාර්තාවන්ට සෘජු ප්‍රවේශයක් සඳහා භාවිත විගණක අපොහොසත් වීම

භාවිත විගණක විසින් කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කරන්නේද යන්න හෝ මතයක් විශ්වාසය කරන්නේද යන්න, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට විය හැකි බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක හෝ පෘතුල ද යන්න පිළිබඳ ව භාවිත විගණකගේ නිගමනය මත රඳ පවතී.

සේවා විගණකගේ කටයුතු පිළිබඳ යොමුව (යොමුව:21 - 22 ඡේදය)

අ43 සමහර කාරණාවලදී, සේවා විගණකගේ කටයුතු පිළිබඳව, භාවිත විගණකගේ වාර්තාවෙහි සඳහන් කිරීමේ නීතිමය හෝ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවක් තිබෙන්නට පුළුවන. උදාහරණයක් ලෙස, රාජ්‍ය අංශයේ පාරදෘශ්‍යතා අරමුණ ඉටු කිරීම වැනි අවස්ථාවන්හි දී, එවැනි සඳහනක් කිරීමට පෙර සේවා විගණකගේ අනුමැතිය භාවිත විගණකට අවශ්‍ය විය හැකි ය.

අ44 භාවිත අස්තීත්වය විසින් සේවා සංවිධානයක් යොදාගැනීම හේතුවෙන්, භාවිත විගණකගේ මතය තහවුරු කිරීම සඳහා සාධාරණ පදනමක් සලසාගනු වස් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට, ශ්‍රී ලං වි ප්‍ර ප්‍රකාර භාවිත විගණකට පැවැරී ඇති වගකීම වෙනස් නොවේ. එහෙයින්, භාවිත අස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව, භාවිත විගණකගේ මතයේ කොටසක් ලෙස සේවා විගණකගේ වාර්තාව පදනමක් වශයෙන් භාවිත විගණක සඳහන් නොකරයි. කෙසේ වුවද, සේවා විගණකගේ වාර්තාවේ, විකරණය කළ මතයක් දක්වා ඇති නිසා, භාවිත විගණක විකරණය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කරන අවස්ථාවක භාවිත විගණක විසින් සේවා විගණකගේ වාර්තාව පිළිබඳ සඳහන් කිරීම බාධාවක් නොවන්නේ, එවැනි සඳහනක් මගින් භාවිත විගණකගේ විකරණය කළ මතයට හේතු පැහැදිලි කෙරේ නම් ය. එවැනි අවස්ථාවක, එවැනි සඳහනක් කිරීමට පෙරාතුව සේවා විගණකගේ කැමැත්ත ලබාගැනීමට භාවිත විගණකට අවශ්‍ය විය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 450
විගණනය තුළදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇගයීම

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය	1
බලපැවැත්වෙන දිනය	2
අරමුණ	3
නිර්වචනයන්	4
අවශ්‍යතාවයන්	
හඳුනාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් සමුච්චිත කිරීම	5
විගණනය කෙරීගෙන යන විට හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සලකා බැලීම	6 - 7
අවප්‍රකාශනයන් නිවැරදි කිරීම සහ සන්නිවේදනය	8 - 9
නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑම ඇගයීම	10 - 13
ලිඛිත නියෝජනය	14
ලේඛනගත කිරීම	15
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්	
අවප්‍රකාශනයේ නිර්වචනය	අ1
හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සමුච්චිතවීම	අ2 - අ3
විගණනය කෙරීගෙන යන අතර හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සැලකිල්ලට ගැනීම	අ4 - අ6
අවප්‍රකාශනයන් නිවැරදි කිරීම සහ සන්නිවේදනය	අ7 - අ10
නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන වල බලපෑම ඇගයීම	අ11 - අ23
ලිඛිත නියෝජනය	අ24
ලේඛනගත කිරීම	අ25

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 450 විගණනය තුළදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇගයීම" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණනය තුළදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශනයක් සහ නිවැරදි කරන ලද අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේ නම් ඒවායේ බලපෑම ඇගයීමේ විගණකගේ වගකීම පිළිබඳව මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයෙන් (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) කටයුතු කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරයයි යන්න පිළිබඳව සාධාරණ සහතිකවීමක් ලබාගන්නේද යන්න නිගමනය කිරීම, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයකට එළඹීමේදී විගණකගේ වගකීම පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.700 මගින් කටයුතු කෙරේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 මගින් අවශ්‍යකරන විගණකගේ නිගමනයට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ¹ නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේනම් ඒ පිළිබඳව විගණකගේ ඇගයීම සැලකිල්ලට ගැනේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේදී යෝග්‍ය පරිදි ප්‍රමාණාත්මකභාවයේ සංකල්පය සැලසුම් කිරීමේ සහ ඉටු කිරීමේදී විගණකගේ වගකීම ව්‍යවහාර කිරීම පිළිබඳව කටයුතු කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320² පරිදි කටයුතු කෙරේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

2. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 01 දින සිට හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණ

3. විගණකගේ අරමුණ වන්නේ,
(අ) විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශනවල බලපෑම සහ
(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදි නොකරනලද අවප්‍රකාශන වල බලපෑම අගය කිරීම.

නිර්වචනයන්

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ අරමුණ සඳහා පහත දැක්වෙන පදවල අර්ථයන් පහත පරිදි වේ.
(අ) අවප්‍රකාශනය - වාර්තාකළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අයිතමයක වර්ගීකරණය කිරීමක, ඉදිරිපත් කිරීමක හෝ හෙළිදරව් කිරීමක වටිනාකම සහ එම අයිතමයේ වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව අනුව අයිතමයේ වර්ගීකරණ, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීමේ වටිනාකම අතර වෙනස වේ. *අවප්‍රකාශන වරදකින් හෝ වංචාවකින් පැන නැගිය හැකිය.* (යොමුව : අ1 ඡේදය)
මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් ගෙනහැර දක්වයිද යන්න පිළිබඳව විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයන් ප්‍රකාශ කරනවිට, අවප්‍රකාශන ඇතුළුව වටිනාකම්, වර්ගීකරණයන්, ඉදිරිපත් කිරීම් හෝ හෙළිදරව් කිරීම්වල එම ගැලපුම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් කරන බවටත්, හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයන් ගෙන හැර දක්වන බවටත් විගණකට විනිශ්චය කිරීමට අවශ්‍ය වේ.
(ආ) නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන් - විගණක විගණනය තුළදී සමුච්චිත කරන ලද සහ නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන.

අවශ්‍යතාවයන්

හඳුනාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් සමුච්චිත කිරීම

5. පැහැදිලිව වැදගත් නොවන දෑ හැර විගණනය තුළදී හඳුනාගන්නා ලද අනෙක් අවප්‍රකාශනයන් විගණක සමුච්චිත කළයුතුය.

විගණනය කෙරීගෙන යනවිට හඳුනාගත් අවප්‍රකාශනයන් සලකා බැලීම

6. පහත දෑ යටතේ සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය සහ විගණන සැලැස්ම සංශෝධනය කළ යුතුදැයි විගණක නිර්ණය කළයුතුය.
(අ) හඳුනාගත් අවප්‍රකාශනවල ස්වභාවය සහ ඒවායේ සිදුවීමේ තත්වයක් වෙනත් අවප්‍රකාශනයක් පැවතිය හැකි බව ඇගවීමේදී විගණනය අතරතුරදී වූ සමුච්චිය අවප්‍රකාශන සමග සමාහරණය කළවිට ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි වන විට, හෝ (යොමුව : අ4)

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700, "මතයකට එළඹීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තාකරණය", 10 - 11 ඡේද.
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320, "විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේ සහ ඉටුකිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය.

(ආ) විගණනය තුළදී සමුච්චය වූ අවප්‍රකාශනයන්ගේ සමාහරණය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ ප්‍රමාණාත්මකභාවය කරා ළඟාවනවිට (යොමුව : අ5)

7. විගණකගේ ඉල්ලීමකට අනුව කළමනාකාරිත්වය විසින් එක පන්තියක ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සහ නිවැරදි කරන ලද හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන පරීක්ෂා කරන ලද්දේ නම්, එම අවප්‍රකාශනයන් තවමත් පවතීද යන්න නිර්ණය කිරීමට අතිරේක විගණන පටිපාටි ඉටුකළ යුතුය.

අවප්‍රකාශනයන් නිවැරදි කිරීම සහ සන්නිවේදනය

8. නීතියෙන් හෝ නියාමනයන්ගෙන්³ තහනම් කර ඇත්තේ නම් හැර විගණනයේදී සමුච්චිත වූ සියලු අවප්‍රකාශනයන් කළමනාකාරිත්වයේ අදාළ මට්ටම සමග කාල පදනමක් මත විගණක සන්නිවේදනය කළයුතුය. විගණක විසින් එම අවප්‍රකාශනයන් නිවැරදි කරන ලෙස කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. (යොමුව : අ7 - අ9 ඡේද)

9. විගණක විසින් සන්නිවේදනය කළ අවප්‍රකාශනයන් සමහරක් හෝ සියල්ල නිවැරදි කිරීමට කළමනාකාරිත්වය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කළහොත්, එම නිවැරදි කිරීම් නොකිරීමට කළමනාකාරිත්වයේ හේතු පිළිබඳ එකඟත්වයක් විගණක ලබාගත යුතු අතර, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ප්‍රමාණාත්මක අවනිදේශණ වලින් තොරයයි ඇගයීමේදී එම එකඟවීම සැලකිල්ලට ගතයුතුය. (යොමුව : අ10 ඡේදය)

නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑම ඇගයීම

10. නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනවල බලපෑම ඇගයීමට පෙර අස්තීත්වයේ තත්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් එය තවමත් පවතීද යන්න තහවුරු කිරීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 ප්‍රකාරව නිර්ණය කළයුතු ප්‍රමාණාත්මකභාවය විගණක යළි තක්සේරු කළයුතුය. (යොමුව : අ11 - අ12 ඡේද)

11. නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන් තනි තනි වශයෙන් හෝ සමුච්චයක් වශයෙන් ප්‍රමාණාත්මක වන්නේ දැයි විගණන නිර්ණය කළයුතුය. මෙම නිර්ණය කිරීමේදී විගණක,

(අ) ගනුදෙනුවල විශේෂ පන්තීන්හි ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් සහ ඒවායේ සිදුවීම්වල විශේෂ තත්ත්වයන්හි අවප්‍රකාශනයන්ගේ ප්‍රමාණය සහ ස්වභාවය (යොමුව : අ13 - 17, අ19 - අ20 ඡේදයන්) සහ

(ආ) අදාළ ගනුදෙනුවල පන්තීන් ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ පෙර කාලපරිච්ඡේදවලට අදාළ නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑම සලකා බැලිය යුතුය. (යොමුව අ18 ඡේදය)

පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් සමග සන්නිවේදනය

12. තනි තනිව හෝ සමුච්චයක් වශයෙන් ගත්කළ නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන් හා ඒවායින් විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට වන බලපෑම නීතියෙන් හෝ නියාමනයන්ගෙන් තහනම් කර නැත්නම් හැර විගණක පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන් සමග සන්නිවේදනය කළයුතුය.⁴ විගණකගේ සන්නිවේදනය ප්‍රමාණාත්මක හඳුනා නොගත් අවප්‍රකාශනයන් තනි තනිව හඳුනාගත යුතුය. නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන් නිවැරදි කරන ලෙස විගණක ඉල්ලා සිටිය යුතුය. (යොමුව : අ21 - අ23 ඡේද)

13. පෙර කාලපරිච්ඡේද වලට අදාළ ගනුදෙනුවලට අදාළ පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන් හෙළිදරව් කිරීම සහ සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑමද විගණක විසින් පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් සමග සන්නිවේදනය කළයුතුය.

ලිඛිත නියෝජනය

14. තනි තනි වශයෙන්, සහ සමුච්චයක් වශයෙන්, ගත්කළ සමස්ථ මූල්‍යප්‍රකාශන මත නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑම ඔවුන් විශ්වාස කරන අන්දමට නොවැදගත් වන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණක කළමනාකාරිත්වයට සහ යෝග්‍ය වන පරිදි පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන්ගෙන් ලිඛිත නියෝජන ඉල්ලා සිටිය යුතුය. (යොමුව : අ24 ඡේදය)

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260 "පාලන කාර්යභාරය දරන්නන් සමග සන්නිවේදනය" 7 ඡේදය.
⁴ 3වන පාදක සටහන බලන්න.

ලේඛනගත කිරීම

15. විගණක විසින් විගණන ලේඛනගත කිරීම්වලට⁵ (යොමුව : අ25 ඡේදය)

- (අ) පැහැදිලිව නොවැදගත් ලෙස සලකන්නේ කුමන වටිනාකම්වලට වඩා අඩු අවප්‍රකාශනද (5 වන ඡේදය)
- (ආ) විගණනය තුළදී හඳුනාගත් සමුච්චය වූ සියලු අවප්‍රකාශනයන් සහ ඒවා නිවැරදි කර ඇත්ද යන වග (5, 8 සහ 12 යන ඡේද) සහ
- (ඇ) තනි තනි වශයෙන් හෝ සමුච්චයක් වශයෙන් නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ විගණකගේ නිගමනය සහ එම නිගමනය සඳහා වූ පදනම (11 වන පරිච්ඡේදය) ඇතුළත් කළයුතුය.

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්

අවප්‍රකාශනයේ නිර්වචනය (යොමුව : 4 (අ) ඡේදය)

අ1. අවප්‍රකාශන ඇතිවිය හැක්කේ පහත දෑ මගිනි,

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීම සඳහා වන දත්ත රැස්කර ගැනීමේදී සහ සැකසුමේදී වන සාවද්‍යතාවයන්;
- (ආ) වටිනාකම් හෝ හෙළිදරව් කිරීම ඇත්හැරීම;
- (ඇ) කරුණු නොසලකා හැරීම හෝ පැහැදිලි වැරදි අර්ථ නිරූපණය නිසා පැනනගින වැරදි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ
- (ඈ) විගණක විසින් අසාධාරණ ලෙස සලකන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ විනිශ්චයන් හෝ විගණන අයෝග්‍ය ලෙස සලකන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාරකරණය මගිනි.

වංචාවකින් පැනනගින අවප්‍රකාශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240⁶ හි දක්වා ඇත.

හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සමුච්චිත වීම (යොමුව : 5 වන ඡේදය)

අ2. සමුච්චිත කිරීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් පැහැදිලිව සිදු නොවන නිසා එම වටිනාකම් සමුච්චය කිරීම අවශ්‍ය නොවන බව විගණක අපේක්ෂා කරනවිට යම් වටිනාකමකට අඩු පැහැදිලි නොවැදගත් අවප්‍රකාශනවල වටිනාකම විගණක නම් කෙරේ. "පැහැදිලිව නොවැදගත්" යන්න "ප්‍රමාණාත්මක නොවේ" යන්නට වෙනත් ප්‍රකාශනයක් නොවේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 ට අනුකූල ලෙස ප්‍රමාණාත්මකව තීරණය කරනු ලැබීමට වඩා පැහැදිලිවම නොවැදගත් ලෙස තිබෙන කරුණු, මුළුමනින්ම වෙනස් (වඩා කුඩා) ප්‍රමාණයේ අනුපිළිවෙළකින් තිබෙනු ඇති අතර තනි තනිව හෝ සමස්ථ වශයෙන් හෝ ගනු ලැබුවත්, විශාලත්වය ස්වභාවය හෝ පවතින තත්ත්වය යන නිර්ණායකයන් මගින් විනිශ්චය කරනු ලැබුවත් පැහැදිලිවම නොවැදගත් කරුණු ලෙස තිබෙනු ඇත.

අ3. එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක අයිතමයන් පැහැදිලිව නොවැදගත්ද යන්න පිළිබඳව අනියතාවයක් ඇතිවිට එම කරුණු පැහැදිලිව නොවැදගත් නොවනසේ සලකනු ලැබේ. විගණනයක් අතරතුරේදී සමුච්චය වූ අවප්‍රකාශන වල බලපෑම ඇගයීමේදී සහ අවප්‍රකාශන කළමනාකාරිත්වයට සහ පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් සමග සන්නිවේදනය කිරීමේදී විගණකට උපකාර වීම පිණිස තත්‍ය (සිද්ධි වාචික) අවප්‍රකාශන, විනිශ්චයකට අදාළ අවප්‍රකාශන සහ ප්‍රක්ෂේපණය කළ අවප්‍රකාශන ලෙස වෙන්කොට හඳුනාගැනීම ප්‍රයෝජනවත් වියහැකිය.

- අවප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කිසිම සැකයක් නැති ඒවා, තත්‍ය අවප්‍රකාශන වේ.
- විගණක විසින් අසාධාරණ ලෙස සැලකෙන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හෝ විගණක අයෝග්‍ය ලෙස සලකන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාරකරණය පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයේ සැලකිල්ල පිළිබඳව විනිශ්චය තුළින් පැනනගින වෙනස්කම්.
- නියැදිය තෝරාගත් සමස්ථ සංගහණයට විගණන නියැදියේ හඳුනාගත් අවප්‍රකාශනයන්ගේ ප්‍රක්ෂේපණය ඉවහල්වන සංගහණයන් තුළ අවප්‍රකාශනයන්ගේ විගණකගේ හොඳම ඇස්තමේන්තුව ප්‍රක්ෂේපණය කරන

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 "විගණන ලේඛනගත කිරීම" 8 - 11 ඡේද, සහ 26 අ ඡේදය.
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, "මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වංචා පිළිබඳව විගණකට අදාළ වගකීම්." අ1 - අ6 ඡේදයන්.

ලද අවප්‍රකාශන වේ. ප්‍රක්ෂේපණය කරන ලද අවප්‍රකාශන නිර්ණය කිරීම සහ ප්‍රතිඵල ඇගයීම පිළිබඳ උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 530⁷ හි පැහැදිලි කෙරේ.

විගණනය කෙරීගෙන යන අතර හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සැලකිල්ලට ගැනීම (යොමුව : 6 - 7 ඡේද)

- අ4. අවප්‍රකාශනයක් හුදකලාව සිදුවන දෙයක් විය නොහැකිය. වෙනත් අවප්‍රකාශන පැවැත්මට ඇති සාක්ෂිවලට ඇතුළත් වියහැක්කේ උදාහරණ වශයෙන් අභ්‍යන්තර පාලනය බිඳවැටීම නිසා ඇතිවන අවප්‍රකාශනයක් හෝ අයෝග්‍ය උපකල්පනය හෝ අගය කිරීමේ ක්‍රම අස්තීත්වය පුළුල්ව ව්‍යවහාර කිරීම විගණක හඳුනාගැනීම වැනි දෑ.
- අ5. විගණනය තුළදී සමාහරණය වූ සමුච්චිත අවප්‍රකාශනවල ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 ප්‍රකාරව නිර්ණය කරන ප්‍රමාණාත්මකභාවය කරා සමීපවන්නේ නම් විය හැකි අනාවරණය නොවූ අවප්‍රකාශනවල පිළිගන්නා අඩු මට්ටමට වඩා වැඩියෙන් අවදානමක් විය හැකිය. විගණනය තුළදී සමුච්චිත වූ අවප්‍රකාශන සමාහරණයක් වශයෙන් ගත්කළ ප්‍රමාණාත්මකභාවය ඉක්මවා යා හැකිය. නියැදිකරන අවදානම සහ නියැදි නොකරන අවදානම⁸ නියෝජනය කිරීම නිසා අනාවරණය නොවූ අවප්‍රකාශන පැවතිය හැකිය.
- අ6. විගණක විසින් හඳුනාගත් අවප්‍රකාශනවලට කළමනාකාරිත්වයට අවබෝධයක් ලබාගැනීම ගනුදෙනුවල පන්තීන් ගිණුම්ශේෂ හෙළිදරව් කිරීම් පරීක්ෂා කිරීම ගනුදෙනුවල පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන් හෙළිදරව් කිරීම්වල සත්‍ය අවප්‍රකාශනයේ වටිනාකම නිර්ණය කිරීමට පටිපාටි ඉටු කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල යෝග්‍ය ගැලපුම් කරන ලෙස කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් සමස්ථ සංගණනයෙන් නියැදිය තෝරාගත් විගණන නියැදියේ හඳුනාගත් අවප්‍රකාශනවල විගණකගේ ප්‍රක්ෂේපණ පදනම් කර එවැනි ඉල්ලීමක් කළහැකිය.

අවප්‍රකාශන නිවැරදි කිරීම සහ සන්නිවේදනය (යොමුව : 8 - 9 ඡේද)

- අ7. අයිතමයන් අවප්‍රකාශනයන්ද යන්න ඇගයීමට, එකඟ නොවන්නේ නම් එය වටිනාකමට දක්වීම සහ සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම පහසුවීම සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ උචිත මට්ටම් වෙත අවප්‍රකාශනයන් කාලානුරූපීව සන්නිවේදනය කිරීම වැදගත්ය.
- අ8. නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් සමහර අවප්‍රකාශනයන් කළමනාකාරිත්වය වෙත හෝ අස්තීත්වයේ අන් අය සමග සන්නිවේදනය කිරීම සීමා කිරීම කළ හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් තත්‍ය හෝ සැකකරන නීත්‍යානුකූල නොවන ක්‍රියාවන් පිළිබඳව අදාළ අධිකාරියක් මගින් විමර්ශනයක් කෙරෙනවිට එයට අගතියක් වියහැකි බැවින් නීති හා රෙගුලාසි මගින් නිශ්චිතව සන්නිවේදනය හෝ වෙනත් ක්‍රියාමාර්ග තහනම් කළ හැකිය. සමහර තත්ත්වයන් හිදී රහස්‍යභාවය පිළිබඳව විගණකගේ බැඳීම් සහ සන්නිවේදනය කිරීමට වන බැඳීම් අතර භව්‍ය සංඝට්ටනය සංකීර්ණ විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී විගණන නීති උපදෙස් ලබාගැනීම සලකා බැලිය යුතුය.
- අ9. විගණක විසින් සන්නිවේදනය කළ දේ ඇතුළු සියළු අවප්‍රකාශනයන් කළමනාකාරිත්වය නිවැරදි කිරීමෙන් කළමනාකාරිත්වයට නිවැරදි ගිණුම්කරණ පොත් සහ වාර්තා පවත්වා ගැනීමට හැකියාව ලබාදෙනවා මෙන්ම එය අනාගත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම අඩුවනු ඇත. එයට හේතු වන්නේ ප්‍රමාණාත්මක නොවන නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශන වල සමුච්චිත බලපෑම අදාළ වන්නේ පෙර කාලපරිච්ඡේදවලට නිසාය.
- අ10. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවේ අවශ්‍යතා ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණව පිළියෙළ කර ඉදිරිපත් කර ඇත්දැයි විගණන ඇගයීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. මෙම ඇගයීමට නිවැරදි කිරීම් නොකිරීමට කළමනාකාරිත්වයේ හේතුවලට විගණකගේ අවබෝධය බලපානවා වියහැකි කළමනාකාරිත්වයේ විනිශ්චයන්ගේ⁹ පක්ෂභේදන දර්ශකයන් ඇතුළත් අස්තීත්වයේ ගිණුම්කරණ පරිච්ඡේදයේ ගුණාත්මක පැතිකඩ සලකා බැලීම ඇතුළත් වේ.

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 530, "විගණන නියැදි" 14 - 19 ඡේද.
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.530, 5(ඇ) - (ඈ) ඡේද.
⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.700, 12 ඡේදය.

නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන වල බලපෑම ඇගයීම (යොමුව : 10 - 11 ඡේද)

අ11. තත්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිඵල මේ දක්වා දැනගැනීමට නොමැති වියහැකි නිසා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.320 ප්‍රකාරව ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳව විගණකගේ නිර්ණය බොහෝවිට පදනම් විය හැක්කේ අස්තිත්වයේ ඇස්තමේන්තු කළ මූල්‍ය ප්‍රතිඵල මතය. එමනිසා නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑමේ විගණකගේ ඇගයීමට පෙර තත්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිඵල පදනම් කරගෙන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ ප්‍රමාණාත්මකභාවය සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

අ12. විගණන කාලය තුළ විගණකගේ දැනගැනීමට සැලැස්වෙන තොරතුරු හේතුවෙන් වෙනස් ප්‍රමාණයක් (හෝ ප්‍රමාණ) මූලික වශයෙන් තීරණය කිරීමට විගණකට සිදුවුවහොත් විගණනය කෙරීගෙන යමින් තිබියදී සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය (සහ අදාළ වේ නම් විශේෂ ගනුදෙනු වර්ග ගිණුම් ශේෂ ගනුදෙනු වර්ග ගිණුම් ශේෂයෙන් හෙළිදරව් කිරීම සඳහා) ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම (හෝ මට්ටම්) සංශෝධනය කරනු ලැබේ යයි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 පැහැදිලි කරදෙයි.¹⁰ ඒ නිසා යම් සැලකිය යුතු අන්දමේ සංශෝධනයක් නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන වල බලපෑම විගණක ඇගයීමට පෙර සිදුකළා විය හැකිය. කෙසේ වෙතත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 ප්‍රකාරව නිර්ණය කළ ප්‍රමාණාත්මකභාවය විගණකගේ යළි තක්සේරුවේදී අඩු වටිනාකමක් උපදවන්නේ නම්, එවිට විගණන මතයට පදනම් වන ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට කාර්ය සාධන ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණයේ යෝග්‍යතාවය පිළිබඳව තවදුරටත් විගණන පටිපාටි සඳහා යළි සලකා බැලිය යුතුය.

අ13. මෙම විශේෂ ගනුදෙනුවල පන්තිය, ගිණුම් ශේෂය, හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මකභාවය ඉක්මවා ඇත්තේද යන්න ඇතුළුව අදාළ ගනුදෙනු පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා සෑම තනි තනි අවප්‍රකාශන හා එහි බලපෑම නිගමනය කරන ලද පරිදි ඇගයිය යුතුය.

අ14. තනි අවප්‍රකාශනයක් ප්‍රමාණාත්මක ලෙස තීරණය කළවිට එය වෙනත් අවප්‍රකාශනයකින් හිලව් කිරීම සිදු විය නොහැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අයභාරය ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇත්නම් ඉපයීම් වල අවප්‍රකාශනයේ බලපෑම ඒ හා සමානව වියදම් වැඩියෙන් දක්වීම මගින් හිලව් වූවක් සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගත්කළ ඒවා ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇත. එකම ගිණුම් ශේෂ තුළ හෝ එකම පන්තිවල අවප්‍රකාශන හිලව් කිරීම යෝග්‍ය විය හැකිය. කෙසේ වෙතත් තවත් අනාවරණය නොවූ අවප්‍රකාශනවල පැවැත්ම අවප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක නොවූවත් හිලව් කිරීම නිගමනය කිරීමට පෙර සලකා බැලීම යෝග්‍ය වේ.¹¹

අ15. වර්ගීකරණය කිරීමේ අවප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මකද යන්න තීරණය කිරීමට ණය හෝ වෙනත් ගිවිසුම්ගත ප්‍රතිඥාවන්ගේ වර්ගීකරණ අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑම, තනි පේළි අයිතමවල හෝ උප එකතුවල බලපෑම, ප්‍රධාන අනුපාතවල බලපෑම වැනි ගුණාත්මක සැලකිල්ලට ගැනීම් ඇගයීම සම්බන්ධ කරගැනේ. එය ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් ඇගයීමේදී යොදාගන්නා මට්ටම් ඉක්මවීමට හැකිවූවත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ වර්ගීකරණ අවප්‍රකාශනයේ ප්‍රමාණාත්මක නොවන බවට විගණන නිගමනය කරන තත්ත්වයන් තිබිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස ශේෂ පත්‍රයක පේළි අයිතම අතර වැරදි වර්ගීකරණයක් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ වැරදි වර්ගීකරණයේ වටිනාකම අදාළ ශේෂ පත්‍රයේ පේළි අයිතමවල ප්‍රමාණය අතින් සාපේක්ෂව කුඩා සහ වර්ගීකරණය ආදායම් ප්‍රකාශනයේ හෝ ප්‍රධාන අනුපාතවලට බලපෑමක් නොවන විට වැරදි වර්ගීකරණය ප්‍රමාණාත්මක ලෙස සලකනු නොලැබේ.

අ16. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ඒවා ප්‍රමාණාත්මක භාවයට වඩා අඩුවෙන් වූවත් විගණනය තුළදී සමුච්චිත වූ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් තනි තනිව හෝ එකට සලකා බැලීමේදී සමහර අවප්‍රකාශනයන්ට සම්බන්ධිත ඒවා ප්‍රමාණාත්මක ලෙස විගණකට ඇගයීම හේතුවක් විය හැකිය. අගය කිරීමට බලපෑ හැකි තත්ත්වයනට අවප්‍රකාශනයේ ප්‍රමාණය ද (සරිය) ඇතුළත්ය.

- නියාමන අවශ්‍යතා සමග අනුකූලතාවයට බලපෑම,
- ණය ප්‍රඥප්ති හෝ වෙනත් ගිවිසුම්ගත අවශ්‍යතා සමග අනුකූලතාවයට බලපෑම,
- වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය වාර්තාවලට ප්‍රමාණාත්මක නොවන බලපෑමක් ඇති එහෙත් අනාගත කාලපරිච්ඡේද වලදී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් සිදුවිය හැකි අදාළවන නිවැරදි නොවන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ ව්‍යවහාර කිරීම.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320, 12 ඡේදය

¹¹ එකම ගිණුම් ශේෂය තුළ හෝ එකම ගනුදෙනු පන්තියක් තුළ ප්‍රමාණාත්මක නොවන අවප්‍රකාශනවල සංඛ්‍යාව හඳුනාගැනීමේදී එම ගිණුම් ශේෂයේ හෝ ගනුදෙනු පන්තියේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම විගණකට යළි තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

- විශේෂයෙන්ම සාමාන්‍ය ආර්ථික සහ කර්මාන්ත තත්ත්වයන්ට සම්බන්ධ ඉපයීම් සහ වෙනත් උපනතීන්ගේ වෙනස්වීම් සඟවා තබයි.
- අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, මෙහෙයුම්වල ප්‍රතිඵල හෝ මුදල් ප්‍රවාහ ඇගයීමට භාවිතා කළ අනුපාතවල බලපෑම,
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත්කර ඇති බණ්ඩ තොරතුරුවල බලපෑම, (උදාහරණ වශයෙන් බණ්ඩයකට හෝ අස්තිත්වයේ මෙහෙයුම් වලට හෝ ලාභදායකත්වයට වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකරන ලෙස හඳුනාගත් අස්තිත්වයේ ව්‍යාපාර කටයුතුවල වෙනත් කොටසක කරුණුවල වැදගත්කම)
- කළමනාකාරිත්වයේ වැඩිවන ප්‍රතිලාභ වලට බලපෑමක් තිබේද උදාහරණ වශයෙන්, ප්‍රසාදදීමනා ප්‍රදාන හෝ වෙනත් දිරිදීමනා සඳහා අවශ්‍යතා තෘප්ත කරයිද සහතික වීම.
- පරිශීලකයන් දත්තා පෙරවු සන්නිවේදන සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ අවබෝධයේ සැලකිල්ල වැදගත්ද, උදාහරණ වශයෙන් පුරෝකථනය කළ ඉපයීම් හා අදාළව.
- විශේෂිත පාර්ශ්වයේ සම්බන්ධවන අයිතමවලට සම්බන්ධ වූ (උදාහරණ වශයෙන්, ගනුදෙනුවකට සම්බන්ධවන බාහිර පාර්ශ්වයන් අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වයේ සාමාජිකයන් සමග සම්බන්ධීතා)
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය රාමුවෙන් නිශ්චිතව අවශ්‍ය නොකෙරෙන එහෙත්, විගණකගේ විනිශ්චය අනුව අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය, මූල්‍ය කාර්යසාධනය, හෝ මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳව පරිශීලකයන්ගේ අවබෝධය ලබාගැනීමට වැදගත් තොරතුරක් අත්හැරීමක් වී ඇත්ද.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ගේ ආර්ථික තීරණවලට සාධාරණ ලෙස බලපෑමක් කිරීමට අපේක්ෂා කළහැකි විගණනය කරනලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු (උදාහරණ වශයෙන් "කළමනාකාරිත්ව විශ්ලේෂණයේ සහ විශ්ලේෂණයේ" හෝ "මෙහෙයුම් සහ මූල්‍ය සමාලෝචනයේ" ඇතුළත් කළයුතු තොරතුරු) ලියවිලි මගින් සන්නිවේදනය කරනු ලබන වෙනත් තොරතුරු වලට බලපෑම විගණනය කරනලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු ලියවිලි වලින් විගණකට වාර්තා කිරීමට බැඳියාවක් නොමැති, අනෙක් තොරතුරු පිළිබඳව විගණකගේ සැලකිලිමත් වීම පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 720¹² මගින් කටයුතු කෙරේ.

මෙම තත්ත්වයන් උදාහරණයන් පමණි. සියලුම විගණනවල සියල්ලම පැවැත්ම සමහර විට දක්නට නොහැකි අතර හෝ ලැයිස්තුව අවශ්‍යයෙන්ම සම්පූර්ණ නොවේ. මෙවැනි ඕනෑම තත්ත්වයක පැවැත්ම අවශ්‍යයෙන්ම අවප්‍රකාශනය ප්‍රමාණාත්මක යයි නිගමනය කිරීමට මඟපෙන්වීමක් නොවේ.

- අ17. මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා සම්බන්ධ අවප්‍රකාශනයේ ප්‍රමාණය ප්‍රමාණාත්මක නොවූවත් අවප්‍රකාශනයේ බලපෑම එය මගින් හෝ වියහැකි වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් වියහැකි විගණනයේ වෙනත් පැතිකඩ සම්බන්ධයෙන් කෙසේ සලකා බැලිය යුතුද යන්න ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240¹³ මගින් පැහැදිලි කෙරේ.
- අ18. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලට සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක නොවන, නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනවල සම්බන්ධතා බලපෑම, ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇතිවිය හැකිය. ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල එවැනි නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන ඇගයීමට විගණකට වෙනස් පිළිගත හැකි ප්‍රවේශ ඇත. එකම ඇගයීමේ ප්‍රවේශය භාවිතා කිරීමෙන් සංගතභාවය කාලපරිච්ඡේදයන් කාලපරිච්ඡේදයට සලසනු ලැබේ.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන් සඳහා නිශ්චිත සැලකිල්ලට ගැනීම

- අ19. රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්ව විගණනයක් වන අවස්ථාවක අවප්‍රකාශනය ප්‍රමාණාත්මකද යන්න පිළිබඳව ඇගයීමේදී, නීතියෙන්, රෙගුලාසි හෝ වෙනත් අධිකාරියක් මගින් වංචාවැනි දෑ ඇතුළත් කරන වාර්තා කරන ලෙස විගණකගේ වගකීම් ස්ථාපනය කිරීමත් බලපෑ හැකිය.
- අ20. ඒ ඇරත්, පොදු අයිතිය, වගකීම, අවංකභාවය සහ සඵලදායීකම ව්‍යවස්ථාදායකයේ සුපරීක්ෂාකාරී අධීක්ෂණය සහතිකවීම වැනි ගැටලු විශේෂයෙන්ම එහි ස්වභාවයේ සවිස නිසා අයිතමයක් ප්‍රමාණාත්මකද යන්න තක්සේරු කිරීමේදී බලපා හැකිය. මෙය විශේෂයෙන්ම එසේ නීතිය, රෙගුලාසි හෝ වෙනත් අධිකාරි හා අනුකූල වීම හා සම්බන්ධවන අයිතමයන් සඳහා විශේෂ වේ.

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 720, "විගණනය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අඩංගු ලේඛණවල වෙනත් තොරතුරුවලට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම්"
¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 35 ඡේදය

පාලන කාර්යභාරය දරන්නන් සමග සන්නිවේදනය (යොමුව : 12 ඡේදය)

අ21. නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන් කළමනාකාරිත්ව වගකීම් දරන පුද්ගලයෙක්(යන්) සහ පාලන කාර්යභාරය වගකීම් දරන පුද්ගලයෙක්(යන්) සමග සන්නිවේදනය කර ඇත්නම් ඔවුන්ගේ පාලන කාර්යභාරය අනුව එම පුද්ගලයන් සමග ඒවා නැවතත් සන්නිවේදනය කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. එනමුත් ඔවුන්ගේ පාලන කාර්යභාරයේ තරාතිරම අනුව විගණක සන්නිවේදනය නොකරන අයවලුන්ට කළමනාකාරිත්ව භාරකාරිත්වය දරන අය සමග වූ සන්නිවේදන පිළිබඳව ඒ අයවලුන්ට දැනුවත් කළ බවට විගණක සැහීමකට පත්විය යුතුය.¹⁴

අ22. තනි තනි ප්‍රමාණාත්මක නොවන විශාල ප්‍රමාණයක නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන ඇතිවිට විගණක විසින් සෑම නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශනයකම විස්තර වෙනුවට නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන සම්බන්ධව සහ ඒවායේ මූල්‍ය බලපෑම සන්නිවේදනය කරයි.

අ23. විගණක විසින් ඉල්ලුම් කරනු ලබන ලිඛිත නියෝජනයන් සඳහා පාලනකාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමග විගණක සන්නිවේදනය කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260න් අවශ්‍ය කෙරේ. (මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ 14 ඡේදය බලන්න)¹⁵ වටපිටාවේ තත්ත්වයන් අනුව විනිශ්චය කර සහ අනාගත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වියහැකි අනුමිතිය සහ අවප්‍රකාශනයන්ගේ ප්‍රමාණය සහ ස්වභාවය සලකා බලා අවප්‍රකාශන නිවැරදි කිරීමට අපොහොසත් වීමට හේතුවන් ඒ නිසා වන අනුමිතියන් පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් සමග විගණක සාකච්ඡා කළ හැකිය.

ලිඛිත නියෝජන (යොමුව : 14 ඡේදය)

අ24. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිවැරදි කර මූල්‍යප්‍රකාශන ගැලපීම අවශ්‍ය වන හේතුව නිසා කළමනාකාරිත්වයේ සහ යෝග්‍යවන පරිදි පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් අවශ්‍යවන අතර නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන පිළිබඳව ලිඛිත නියෝජන සපයන ලෙස විගණක ඒ අයගෙන් ඉල්ලීම අවශ්‍ය වේ. සමහර තත්ත්වයන්හිදී කළමනාකාරිත්වය සහ යෝග්‍ය වන පරිදි පාලන කාර්යභාරයදරන තැනැත්තන්ද සමහර නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන් අවප්‍රකාශනයන් ලෙස විශ්වාස නොකරයි. එම හේතුව නිසා ඔවුන්ට ඔවුන්ගේ ලිඛිත නියෝජනයේ අඩංගු "එම අයිතම සමග අප එකඟ නොවේ..... සහ හේතුව නිසා අවප්‍රකාශනයක් ස්ථාපනය [හේතුවල විස්තරයක්] වැනි වචන එකතු කිරීම අවශ්‍යවිය හැකිය. කෙසේ වෙතත් මෙම ලිඛිත නිදේශනය ලබාගැනීමෙන් නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑමේ නිගමනයන්ට එළඹීමේ අවශ්‍යතාවයට සහායක් විගණකට නොලැබේ.

ලේඛනගත කිරීම (යොමුව : 15 ඡේදය)

- අ25. විගණක නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන ලේඛනගත කිරීමේදී පහත දෑ ගණන් ගැනේ.
 - (අ) නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනවල සමාහාර බලපෑම සැලකිල්ලට ගැනීම.
 - (ආ) ගනුදෙනුවල විශේෂ පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන්, හෝ හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණාත්මක මට්ටමට හෝ මට්ටම් ඉක්මවා යාම් කිසිවක් තිබේදැයි ඇගයීම, සහ
 - (ඇ) ප්‍රධාන අනුපාත හෝ උපනතීන් සහ තෛතික, නියාමන සහ වෙනත් ගිවිසුම්ගත අවශ්‍යතාවයන් මත නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශනයන්ගේ බලපෑම ඇගයීම (උදාහරණ වශයෙන් ණය ප්‍රතිඥාවන්)

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, 13 ඡේදය.
¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, 16 (ඇ) (ii) ඡේදය

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 500

විගණන සාක්ෂි

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1 - 2
බලපැවැත්වෙන දිනය	3
අරමුණ	4
නිර්වචනයන්	5
අවශ්‍යතාවයන්	
ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි	6
විගණන සාක්ෂි වශයෙන් යොදාගන්නා තොරතුරු	7 - 9
විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට පරීක්ෂා කළයුතු අයිතම තෝරාගැනීම	10
විගණන සාක්ෂිවල විශ්වාසදායකත්වය මත අසංගතතාවය හෝ සැකයන්	11
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්	
ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි	අ1 - අ25
විගණන සාක්ෂි වශයෙන් භාවිතා කළයුතු තොරතුරු	අ26 - 51
විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට පරීක්ෂා කළයුතු අයිතම තෝරාගැනීම	අ52 - අ56
විගණන සාක්ෂිවල විශ්වාසදායකත්වය මත අසංගතතාවය හෝ සැකයන්	අ57

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමේ"හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 "විගණන සාක්ෂි" කියවිය යුතු වේ.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂයපථය

- 01. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී විගණන සාක්ෂිවල අඩංගු වන්නේ මොනවාද සහ විගණකගේ මතය පදනම් වීමට සාධාරණ අවසන් නිගමනවලට එළැඹීමට හැකියාව දෙන ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණක සාක්ෂි ලබාගැනීම් සැලසුම් කර ඉටුකළ යුතු විගණක ක්‍රියාපටිපාටි සඳහා විගණකගේ වගකීම පිළිබඳව කටයුතු කිරීම මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) පැහැදිලි කෙරේ.
- 02. විගණන ක්‍රියාවලියේදී ලබාගන්නා සියළු විගණන සාක්ෂි වෙනුවෙන් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාර වේ. වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විගණනයේ නිශ්චිත පැතිකඩක් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කෙරේ. (උදා: ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹) විශේෂ විෂය ප්‍රස්තුතයක් සම්බන්ධයෙන් ලබාගත යුතු විගණන සාක්ෂි (උදාහරණ ලෙස ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570²), විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා නිශ්චිත පටිපාටීන් (උදාහරණ වශයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 520³) සහ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත්තේද යන්න පිළිබඳව ඇගයීම (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200⁴ සහ ශ්‍රීලවිප්‍ර 300⁵)

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 03. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණ

- 04. විගණකගේ අරමුණ වන්නේ විගණකයේ මතය පදනම් වීමට සාධාරණ අවසන් නිගමන වලට එළැඹීමට හැකියාව ලබාදෙන ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත හැකි අන්දමට විගණන පටිපාටි සැලසුම් කර ඉටු කිරීමයි.

නිර්වචනයන්

- 05. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ අරමුණ සඳහා පහත දැක්වෙන පද සඳහා පහත දැක්වෙන ආරෝපිත වූ අර්ථයන් සමග භාවිතා වේ.
 - (අ) ගිණුම්කරණ වාර්තා යන්නට ආරම්භක ගිණුම්කරණ සටහන්වලට සහාය වන වාර්තා වෙක්පත් සහ විද්‍යුත් අරමුදල් මාරුකිරීම් වාර්තා ඉන්වොයිසි ගිවිසුම් වැනි වාර්තා පොදු සහ උපයෝගී ලෙජර, ජ්‍රේනල් සටහන්, විධිමත් ජ්‍රේනල් සටහන්වල පිළිබිඹු නොවන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට කරන වෙනත් ගැලපුම් සහ පිරිවැය වෙන්කිරීම් වලට අදාළ වැඩ පත්‍රිකා පැතුරුම්පත් වැනි වාර්තා ගණනය කිරීම සැසඳුම් සහ හෙළිදරව් කිරීම වැනිදෑ ඇතුළත් වේ.
 - (ආ) විගණන සාක්ෂිවල යෝග්‍යත්වය නම් විගණන සාක්ෂිවල ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ මිනුමයි. එනම් විගණනයේ මතයට පදනම්වන නිගමනවලට උපකාරයක් සලසන ඒවායේ අදාළත්වය සහ විශ්වාසනීයත්වයයි.
 - (ඇ) විගණන සාක්ෂි යනු විගණන මතය සඳහා පදනම් කරගනු පිණිස විගණක විසින් එළඹෙන්නා වූ නිගමන වලට පාදක වන විගණක විසින් භාවිතා කරනු ලබන තොරතුරු වේ. විගණන සාක්ෂිවලට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට පාදක වන ගිණුම්කරණ වාර්තාවල ඇතුළත් සහ වෙනත් තොරතුරු අයත් වේ.
 - (ඈ) කළමනාකරණ විශේෂඥයින් යනු ගිණුම්කරණ හා විගණන ක්ෂේත්‍ර හැර අන් ක්ෂේත්‍රවල විශේෂ කුසලතාවයක් සතු එම ක්ෂේත්‍රයේ ඔවුන්ගේ කුසලතාවය මත අදාළ අස්තීත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට සහාය ලබාගැනීම.
 - (ඉ) (විගණන සාක්ෂිවල) ප්‍රමාණවත්භාවය යනු විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය මැනීමයි. අවශ්‍යකරන විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණයට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන සඳහා වන අවදානම් විගණනයේ තක්සේරු කිරීම සහ එවැනි විගණන සාක්ෂි වල තත්වය බලපායි.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, "අස්තීත්වය හා එහි පරිසරය අවබෝධ කරගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම".
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570, "අඛණ්ඩ පැවැත්ම".
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.520, "විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි".
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200, "ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතවලට අනුකූලව විගණනයක් පැවැත්වීම".
⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, "තක්සේරු කළ අවදානම්වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර"

අවශ්‍යතාවයන්

ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි

06. අවස්ථාවට උචිත ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ අරමුණු සඳහා විගණක, විගණන පටිපාටි සැලසුම්කර ඉටු කළයුතුය. (යොමුව: අ1 - අ25 ඡේද)

විගණන සාක්ෂි වශයෙන් යොදාගත යුතු තොරතුරු

07. විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී හා ඉටු කිරීමේදී, විගණක විසින් විගණන සාක්ෂි වශයෙන් යොදාගන්නා තොරතුරුවල අදාළත්වය හා විශ්වාසනීයභාවය සැලකිය යුතුය. (යොමුව: අ26 - අ33 ඡේද)

08. විගණන සාක්ෂි ලෙස භාවිත කිරීමට තිබෙන තොරතුරු කළමනාකරණයේ විශේෂඥයකු විසින් කළ වැඩක් භාවිතා කරමින් පිළියෙළ කරන ලද්දේ නම් විශේෂඥ කළ වැඩ විගණකගේ අරමුණ සඳහා වැදගත් වන ආකාරයද සැලකිල්ලට ගනිමින් අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට විගණක විසින්. (යොමුව: අ34 - අ36 ඡේද)

(අ) අදාළ විශේෂඥයාගේ පරිපූරණත්වය හැකියාව සහ විෂය බද්ධතාවය ඇගයීම. (යොමුව අ37 - අ43 ඡේද)

(ආ) විශේෂඥයාගේ කාර්යයන් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම (යොමුව: අ44 - අ47 ඡේද)

(ඇ) විශේෂඥයාගේ වැඩ අදාළ සැදහුම් සඳහා විගණන සාක්ෂි වශයෙන් යොදාගැනීමේ යෝග්‍යතාවය ඇගයීම. (යොමුව අ48 ඡේදය)

09. අස්තීත්වය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු භාවිතා කිරීමේදී විගණකගේ අරමුණ සඳහා එම තොරතුරු ප්‍රමාණවත් ලෙස විශ්වාසදායක දැයි විගණක විසින් අවස්ථාවට අවශ්‍ය වන පරිදි ඇතුළුව ඇගයිය යුතුය.

(අ) භාවිතාකරන තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය හා සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සහ (යොමුව: අ49 - අ50 ඡේද)

(ආ) විගණකගේ අරමුණ සඳහා තොරතුරු ප්‍රමාණවත් තරම් ලෙසට නිවැරදි හා විස්තරාත්මකදැයි ඇගයීම. (යොමුව: අ51 ඡේදය)

විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට පරීක්ෂා කළයුතු තෝරාගැනීම

10. පාලන පරීක්ෂා හා විස්තරාත්මක පරීක්ෂා සැලසුම් කිරීමේදී විගණන පටිපාටියේ අරමුණ සඵලදායක ලෙස ඉටුවන පරිදි පරීක්ෂාවන් සඳහා අයිතමයන් තෝරාගැනීමේ විධි විගණන නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව: අ52 - අ56 ඡේද)

විගණන සාක්ෂිවල විශ්වාසදායකත්වය මත අසංගතතාවය හෝ සැකයන්

11. (අ) එක් මූලාශ්‍රයකින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වෙනත් මූලාශ්‍රයකින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි සමග සංගත නොවන්නේ නම්; හෝ

(ආ) විගණන සාක්ෂිවශයෙන් භාවිතා කළයුතු තොරතුරුවල විශ්වාසදායකත්වය මත විගණකට යම් සැකයක් තිබෙනම්, හෝ කුමන අන්දමේ වෙනස් කිරීම් කළයුතුද සහ වෙනම් වෙනත් විගණනයේ ඕනෑම පැතිකඩක් විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව: අ57 ඡේදය)

* * *

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීම් දැවල්

ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි (යොමුව : 6 ඡේදය)

අ1. විගණකගේ මතය හා වාර්තාව තහවුරු කිරීම විගණන සාක්ෂි අවශ්‍ය වේ. එය ස්වභාවයෙන් සමුච්චිත වන අතර ප්‍රාථමිකව ලබාගන්නේ විගණන ක්‍රියාමාර්ගය තුළදී ඉටුකළ ක්‍රියාපටිපාටි මගිනි. කෙසේ වෙතත් කලින් විගණන (කලින් විගණනයේ සිට ප්‍රච්ඡින්න විගණනයේ⁶ අදාළත්වයට බලපෑ හැකි යැයි විගණක නිර්ණය කරන

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 9 වන ඡේදය.

වෙනස්වීම් සිදුවී ඇත්නම්) හෝ සේවාදායකයාගේ පිළිගැනීමට සහ පවත්වාගෙන යාමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා සමාගමේ තත්ත්ව පාලන ක්‍රියාපටිපාටි වැනි වෙනත් මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ලබාගත් තොරතුරු එයට ඇතුළත්විය හැකිය. අස්තිත්වයට බාහිරව හා ඇතුළතින් ලබාගන්නා මූලාශ්‍රයන්ට අමතරව එමෙන්ම අස්තිත්වයේ මූල්‍ය වාර්තා විගණන සාක්ෂි සඳහා වැදගත් වේ. එමෙන්ම විගණන සාක්ෂි වශයෙන් යොදාගත හැකි තොරතුරු කළමනාකරණ විශේෂඥයෙකුගේ කාර්යයන් භාවිතා කර පිළියෙළ කළා විය හැක. කළමනාකාරිත්වයේ සැදුණුමට සාක්ෂි සපයන හෝ සනාථ කෙරෙන සහ එවැනි සැදුණුම සමග පරස්පර වන යම් තොරතුරු යන දෙකෙන්ම විගණන සාක්ෂි සමන්විත වේ. මෙයට අමතරව සමහර අවස්ථාවලදී තොරතුරු නොමැති වීම (උදාහරණ වශයෙන් ඉල්ලන ලද නියෝජනයක් ලබාදීම කළමනාකාරිත්වය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම) විගණක ප්‍රයෝජනයට ගන්නා අතර ඒ අනුව එය විගණන සාක්ෂියක් ස්ථාපනය කිරීමක් වේ.

අ2. විගණකගේ මතයට එළඹීමට වන බොහෝ විගණන කාර්යයන් සමන්විතවන්නේ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ සහ ඒවා අගය කිරීමෙනි. විමසීම් වල අතිරේකව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වලට ඇතුළත් වියහැකි වන්නේ පරීක්ෂණ, නිරීක්ෂණය, තහවුරු කිරීම, නැවත ගණනය කිරීම යළි ඉටුකිරීම හා විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාකාරකම් සහ බොහෝ විට මෙහි මිශ්‍රණයන් සාක්ෂි වශයෙන් විමසීම් මගින් වැදගත් විගණන සාක්ෂි ලබාදිය හැකි මෙන්ම අවප්‍රකාශනයක් පිළිබඳව සාක්ෂි වුවද ලබාදිය හැකිය. එසේ වුවත් විමසීම් වලින් පමණක් සැදුණුම මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් නොමැති බවට හෝ පාලනයන්හි මෙහෙයුම් ස්ඵලදායකත්වය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි සාමාන්‍යයෙන් ලබාදෙන්නේ නැත.

අ3. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200⁷ පැහැදිලි කිරීම් අනුව විගණන අවදානම පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩුකිරීම සඳහා විගණන ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේදී සාධාරණ සහතික වීමක් විගණක ලබාගනී. (එනම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇතිවිට විගණක යෝග්‍ය නොවන අන්දමේ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ඇති අවදානම)

අ4. විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණාත්මකභාවය හා යෝග්‍යත්වය එකිනෙකට සම්බන්ධය. ප්‍රමාණවත්භාවය නම් විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය පිළිබඳ මිනුමයි. අවප්‍රකාශන පිළිබඳව විගණකගේ ඇගයීමට අවශ්‍ය විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය බලපායි. (අවදානම වැඩිවෙත්ම අවශ්‍ය කරන සාක්ෂි ප්‍රමාණය වැඩිවේ) ගුණාත්මකභාවය ද විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ දී බලපාන අතර වැඩියෙන් සාක්ෂි ලබාගැනීමෙන් ඒවායේ ගුණාත්මකභාවයේ ඇති දුර්වලතාවයකට පිළියමක් නොවනු ඇත. අවශ්‍ය කරන විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය අවප්‍රකාශන පිළිබඳ වන අවදානමේ විගණනයේ තක්සේරුව මෙන්ම (තක්සේරු කරන ලද අවදානම වැඩිනම් අවශ්‍ය කරන විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය වැඩිවිය හැකිය) එවැනි විගණන සාක්ෂිවල ගුණාත්මකභාවය ද බලපායි. (ගුණාත්මකභාවය වැඩිවන විට අවශ්‍ය කරන ප්‍රමාණය අඩුවිය හැකිය)

අ5. යෝග්‍යත්වය යනු විගණන සාක්ෂිවල ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ මිනුමයි. එනම් විගණකගේ මතය පදනම් වන නිගමන වලට එළඹීම සඳහා උදව්වන විගණන සාක්ෂිවල අදාලත්වය සහ විශ්වාසනීයත්වය. විගණන සාක්ෂියක විශ්වාසනීයත්වය කෙරෙහි එහි මූලාශ්‍රය සහ එහි ස්වභාවය බලපාන අතර එය ලබාගන්නා එක් එක් අවස්ථානුකූල තත්ත්වයන් මත රඳා පවතී.

අ6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 අවශ්‍ය පරිදි ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත්තේද⁸ යන වග විගණක නිගමනය කළ යුතුයි. විගණන අවදානම පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩු කිරීමට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත්තේද යන වග සඳහන් කළයුතු අතර සහ එමගින් විගණකගේ මතයම පදනම් වන සාධාරණ නිගමනයට විගණක එළඹීම වෘත්තීමය විචාර බුද්ධිය මත වන අදාළ කරුණක් වේ. විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ කාල නිර්ණය සහ පිරිවැය සහ ප්‍රතිලාභ අතර තුලනය වැනි කරුණු සාකච්ඡා කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 අඩංගු වන අතර, ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත්තේද යන්න පිළිබඳව විගණක සිය වෘත්තීය විචාර බුද්ධිය භාවිතා කරනවිට ඒවා අදාළ සාධක වේ.

විගණන සාක්ෂිවල මූලාශ්‍රයන්

අ7. ගිණුම් වාර්තා පරීක්ෂා කිරීමට විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් සමහර විගණන සාක්ෂි ලබාගනී. උදාහරණ වශයෙන් විශ්ලේෂණය සහ සමාලෝචනය මගින් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියේදී ඉටු කරන ලද ක්‍රියාපටිපාටීන් නැවත ඉටුකිරීම සහ එකම තොරතුරු ව්‍යවහාරකරණයේ සහ සම්බන්ධිත වර්ගවල තොරතුරු සංසන්දනය කිරීම වැනි දෑ වලින් විගණක විසින් එවැනි විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම මගින් ගිණුම් වාර්තා අභ්‍යන්තරික වශයෙන් ගත්කළ සංගතභාවයෙන් යුක්ත වන බව සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග එකඟ වන බව නිර්ණය කරයි.

අ8. තනි තනිව සලකා බැලෙන විගණන සාක්ෂි අයිතම වලට වඩා ස්වභාවයෙන් වෙනස් සහ විවිධ මූලාශ්‍ර මගින් ලබාගන්නා සංගත විගණන සාක්ෂි මගින් සාමාන්‍යයෙන් වඩාත් වැඩි සහතික වීමක් ලබාගනු ලැබේ. ගිණුම්

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 5වන ඡේදය.
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 26 ඡේදය

වාර්තා තුළ පවතින, රැස්වීම් වල වාර්තා හෝ කළමනාකාරිත්වයේ නියෝජනය වැනි අභ්‍යන්තරව උත්පාදනය කර ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවලට වඩා උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්වයෙන් ස්වාධීන මූල්‍ය වලින් ලබාගන්නා සනාථ කෙරෙන විගණන සාක්ෂි මගින් විගණකගේ සහතික වීම වැඩිවිය හැකිය.

අ9. අස්තිත්වයෙන් ස්වාධීන වූ මූල්‍ය වලින් විගණන සාක්ෂි ලෙස විගණක භාවිත කළ හැකි තොරතුරු වලට තුන්වන පාර්ශ්වයකින් ලබාගන්නා තහවුරු කිරීම් විශ්ලේෂකයන්ගේ වාර්තා සහ තරඟකරුවන් පිළිබඳ සංසන්දනාත්මක දත්තද ඇතුළත් වියහැකිය.

විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි

අ10. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 න් අවශ්‍ය කෙරෙන සහ තවදුරටත් පැහැදිලි කරන, විගණකගේ මතයට පදනම සඳහා වන සාධාරණ නිගමනවලට එළඹවීමට වන විගණන සාක්ෂි පහත සඳහන් දෑ ඉටුකිරීමෙන් ලබාගනී.

- (අ) අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි සහ,
- (ආ) පහත දෑ අඩංගු අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි
 - (i) පාලන පරීක්ෂාවන්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කරන පරිදි හෝ විගණක එසේ කිරීම අවශ්‍යයයි තෝරාගෙන ඇතිවිට.
 - (ii) තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් හා තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ඇතුළත් ව.

අ11. අ14 - අ25 ඡේදවල විස්තර කර ඇති අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටීන්, පාලන පරීක්ෂාවන් හෝ තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ලෙස, විගණක විසින් ඒවා ව්‍යවහාර කරන සම්බන්ධය මත භාවිතා කළ හැකිය. ඒවායේ දිගටම පවතින අදාළත්වය⁹ තහවුරු කිරීමට විගණක, විගණන පටිපාටි ඉටුකරන විටකදී, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 න් පැහැදිලි කරනු ලැබූ පරිදි කලින් විගණනවලදී ලබාගත් විගණන සාක්ෂි සමහර තත්ත්වයන්හිදී යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාදිය හැකිය.

අ12. සමහර ගිණුම්කරණ දත්ත සහ වෙනත් තොරතුරු විද්‍යුත් ස්වරූපයෙන් පමණක් හෝ සමහර අවස්ථාවලදී කාලපරිච්ඡේදයක් තුළදී පමණ ලබාගැනීමට හැකිවීම යන කරුණු භාවිත කළයුතු විගණක පටිපාටිවල ස්වභාවයට සහ කාල නිර්ණයට බලපෑ හැකිය. අස්තිත්වයන් විද්‍යුත් වාණිජ්‍ය භාවිතා කරන විට මිලදී ගැනීමේ ඇණවුම් සහ ඉන්වොයිස් වැනි මූල්‍ය ලියවිලි පැවතිය හැක්කේ විද්‍යුත් ස්වරූපයෙන් පමණක් වීම හෝ ගබඩා කිරීමේ සහ යොමුකිරීම පහසුවීම සඳහා අස්තිත්වය ප්‍රතිරූප සැකසුම් පද්ධතියක් භාවිතා කරන විට ඒවා පරිලෝකනය කිරීමෙන් පසු මූල්‍ය ලියකියවිලි ඉවත දැමීම උදාහරණ ලෙස දක්විය හැකිය.

අ13. සමහර විද්‍යුත් තොරතුරු කිසියම් නිශ්චිත කාලයකට පසුව ආපසු ලබාගත නොහැක. උදාහරණ වශයෙන් දත්ත ගොනු වෙනස්වීම් හා උපස්ථ ගොනු නොපැවතීම. අස්තිත්වයේ දත්ත රඳවාගැනීමේ ප්‍රතිපත්තියේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සමහර තොරතුරු විගණකගේ සමාලෝචනය සඳහා රඳවා තබාගන්නා ලෙස ඉල්ලීමටත්, තොරතුරු ලබාගත හැකි අවස්ථාවකදී විගණක පටිපාටි ඉටුකිරීමට ඒ අනුව අවශ්‍ය වියහැකි යැයි විගණක තීරණය කළ හැකිය.

පරීක්ෂණය

අ14. පරීක්ෂා කිරීමට ඇතුළත් වනුයේ වාර්තා පරීක්ෂාව හෝ ලියකියවිලි අස්තිත්වය තුළ හෝ අස්තිත්වයෙන් පරිබාහිර විද්‍යුත් හා වෙනත් මාධ්‍ය හෝ භෞතිකව වත්කම් පරීක්ෂාව අදාළ වේ. ඒවායේ ස්වභාවය සහ මූල්‍ය මත අභ්‍යන්තර වර්තා සහ ලිපිලේඛන සම්බන්ධයෙන් ඒවායේ නිෂ්පාදනයේ පාලනයන්ගේ සඵලදායකත්වයෙන් යුත් විගණක සාක්ෂි ලබාගත හැකිය. පාලන පරීක්ෂාවන් ලෙස භාවිතා කරන පරීක්ෂාවක් සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ අනුමැතියදීම සඳහා වන සාක්ෂි සඳහා වාර්තා පරීක්ෂා කිරීමය.

අ15. සමහර ලියවිලි වත්කමක පැවැත්මට සෘජු විගණන සාක්ෂි නියෝජනය කරයි. උදාහරණ ලෙස ව්‍යාපාර වස්තුවක් හෝ බැඳුම්කර වැනි මූල්‍ය සාධන පත්‍රයකින් සමන්විතවන ලියවිල්ලක් දක්විය හැක. මෙවැනි ලියවිලි පරීක්ෂා කිරීම තුළින් අවශ්‍යයෙන්ම වත්කමේ අයිතිය හෝ වටිනාකම පිළිබඳ සාක්ෂි නොසපයයි. තවද ක්‍රියාත්මක කළ

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, අ35 ඡේදය.

ගිවිසුමක් පරීක්ෂා කිරීමෙන් අයහාර හඳුනාගැනීම වැනි අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් ව්‍යවහාර කිරීම පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි සපයයි.

අ16. ස්පාශ්‍ය වත්කම් පරීක්ෂා කිරීම තුළින් ඒවායේ පැවැත්ම පිළිබඳ විශ්වාසදායී විගණන සාක්ෂි ලබාගත හැකිය. නමුත් අවශ්‍යයෙන්ම ඒ තුළින් අස්තිත්වයේ අයිතිවාසිකම් හා බැඳීම් හෝ වත්කම්වල වටිනාකම පිළිබඳ සාක්ෂි නොසපයයි. තනි තනි තොග අයිතමයන් පරීක්ෂා කිරීම සාමාන්‍යයෙන් තොග ගණන් ගැනීම නිරීක්ෂණය කිරීමේදී එක විට සිදුවේ.

නිරීක්ෂණය

අ17. වෙනත් අය විසින් ඉටුකරනු ලබන ක්‍රියාවලියක් හෝ ක්‍රියාපටිපාටියක් දෙස බලා සිටීම නිරීක්ෂණයට ඇතුළත් වේ. අස්තිත්වයේ පුද්ගලයන් විසින් තොග ගණන් ගැනීම විගණකගේ නිරීක්ෂණය කිරීම සහ පාලන කාර්යයන් ඉටුකිරීම නිරීක්ෂණය කිරීම උදාහරණ ලෙස දැක්විය හැක. නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් ක්‍රියාවලියක් හෝ ක්‍රියාපටිපාටියක් ඉටුකිරීම පිළිබඳ සාක්ෂි සපයයි. නමුත් එය නිරීක්ෂණය කරන මොහොතට පමණක් සීමාවන අතර නිරීක්ෂණය කිරීමේ ක්‍රියාව ඉටුකරන ආකාරය ද ක්‍රියාවලිය හෝ ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකරනුයේ කෙසේද යන්න කෙරෙහි බලපායි. උපදේශන සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 501 බලන්න.¹⁰

බාහිර තහවුරු කිරීම්

අ18. බාහිර තහවුරු කිරීමක් නියෝජනය වන්නේ විගණකට සෘජු ප්‍රතිචාර වශයෙන් තුන්වන පාර්ශ්වයකින් (තහවුරු කරන පාර්ශ්වය) විගණක විසින් ලබාගන්නා ලේඛනගත ස්වරූපයෙන් හෝ විද්‍යුත් හෝ වෙනත් මාධ්‍යයකින් ලබාගන්නා විගණන සාක්ෂිය. සමහර ගිණුම් ශේෂයන් සහ ඒවායේ සංරචකයන් හා අදාළ තහවුරු කිරීම් ඇමතීමේදී බාහිර තහවුරු පටිපාටි නිතරම අදාළ වේ. කෙසේ වෙතත් බාහිර තහවුරු කිරීම් ගිණුම් ශේෂයන්ට පමණක් සීමා කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්වය තුන්වන පාර්ශ්වයක් සමග වන ගිවිසුමක කොන්දේසි හෝ ගනුදෙනු පිළිබඳව තහවුරුවක් ඉල්ලා සිටිය හැකිය. මෙහිදී අදාළ ගිවිසුමට යම් වෙනස්කම් කිසිවක් කර ඇත්ද එසේ නම් ඒවාට අදාළ විස්තර මොනවාද යන තොරතුරු ඉල්ලා සිටින පරිදි තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීම් සැකසුම් කළ හැකිය. සමහර කොන්දේසි නොතිබෙන බවට සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා ද බාහිර තහවුරු කිරීම් භාවිතා කරයි. උදාහරණයක් ලෙස අයහාර හඳුනාගැනීම කෙරෙහි බලපෑම් කළ හැකි "පැති ගිවිසුම්" නොමැති බව : (තවදුරටත් මාර්ගෝපදේශ සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 505 - "බාහිර තහවුරු කිරීම් බලන්න"¹¹.)

යළි ගණනය කිරීම

අ19. යළි ගණනය කිරීමට ලියවිලිවල හෝ ලේඛනවල ගණිතමය නිවැරදිතාවය හරි වැරදි බැලීම අයත් වේ. විද්‍යුත් ක්‍රම හෝ හස්ත ක්‍රමය භාවිත කර යළි ගණනය කිරීම ඉටුකළ හැකිය.

ප්‍රති ඉටු කිරීම

අ20. අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ අංගයක් ලෙස මුලින් ඉටුකරන ලද පටිපාටි හෝ පාලනයන් විගණක විසින් ස්වාධීනව නැවත ඉටුකිරීම යළි ඉටුකිරීමට සම්බන්ධ වේ.

විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන්

අ21. මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන දත්ත අතර සාධාරණ ලෙස ඒකතුවක් හැකි ලෙස පෙනෙන සබඳතාවයන් විශ්ලේෂණය කිරීම. විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටිවලට හඳුනාගත් උච්චාවචනයවීම් හෝ වෙනත් අදාළ තොරතුරු සමග අසංගත සබඳතාවයන්ගෙන් හෝ අපේක්ෂිත අගයන්ගෙන් සැලකිය අන්දමේ වටිනාකමකින් වෙනස්වීම් වැනි දෑ හඳුනාගැනීම අවශ්‍ය විමර්ශනද ආවරණය වේ. තවදුරටත් මාර්ගෝපදේශ සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 520 බලන්න)

විමසුම්

අ22. අස්තිත්වය තුළ හෝ අස්තිත්වයෙන් පරිබාහිර මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන දෙකෙහිම දැනුම් ඇති පුද්ගලයින්ගෙන් තොරතුරු ලබාගැනීම විමසීම් යන්නට ඇතුළත් වේ. වෙනත් විගණන පටිපාටිවලට අමතරව විමසුම් විගණනය පුරා පෘථුලව භාවිත කෙරේ. විමසීම් විධිමත් ලිඛිත විමසීම්වල සිට අවිධිමත් වාචික විමසීම් දක්වා වෙනස්වන පරාසයක විය හැකිය. විමසීම් වලට ලැබෙන ප්‍රතිචාරයන් ඇගයීම විමසීම් ක්‍රියාවලියේ වැදගත් කොටසක් වනු ඇත.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 501, "විගණන සාක්ෂි - තෝගත් අයිතමයන් සඳහා විශේෂිත සලකා බැලීම්".

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.505, "බාහිර තහවුරු කිරීම්"

අ23. විමසීම් වලට ලැබෙන ප්‍රතිචාරය මගින් කලින් තමන් සතුව නොතිබුණු තොරතුරු හෝ සනාථ කෙරෙන විගණන සාක්ෂි ලැබෙනු ඇත. එසේ නැතහොත් විමසීම් වලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ලැබූ තොරතුරු විගණක ලබාගෙන ඇති වෙනත් තොරතුරුවලට සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස් තොරතුරු ලබාදිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස කළමනාකරණය පාලනයන් අඛණ්ඩව පිළිබඳ තොරතුරු, සමහර අවස්ථාවලදී විමසීම්වලට ලැබෙන ප්‍රතිචාරයන් නිසා වෙනස් කරනලද හෝ අතිරේක විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් සිදුකිරීමට පදනමක් සපයයි.

අ24. විමසීම් මගින් ලබාගන්නා සාක්ෂි තහවුරු කරගැනීම සාමාන්‍යයෙන් බොහෝ අවස්ථා වලදී විශේෂ වැදගත්කමක් වූයේ වුවද කළමනාකරණයේ අභිප්‍රාය සම්බන්ධයෙන් වන විමසීම්වලදී කළමනාකරණයේ අභිප්‍රාය තහවුරු කිරීම සඳහා ඇති තොරතුරුවල සීමාවන් පැවැතිය හැක. මෙවැනි අවස්ථාවලදී අස්තිත්වයේ සඳහන් කර ඇති අභිප්‍රායයන් ක්‍රියාවේ නැංවීමට කළමනාකාරීත්වයේ පසුගිය අතීතයේ අවබෝධයක් විශේෂ ක්‍රියාමාර්ගයක් තෝරාගැනීමට කළමනාකාරීත්වයේ සඳහන් කළ හේතු සහ නිශ්චිත ක්‍රියාමාර්ගයක් ක්‍රියාවේ යෙදවීමට කළමනාකාරීත්වයේ හැකියාව විමසුම්වලින් ලබාගත් සාක්ෂි සනාථ කිරීමට අදාළ තොරතුරු ලබාදිය හැකිය.

අ25. සමහර කරුණු සම්බන්ධයෙන් වාචික විමසීම්වලට ලද ප්‍රතිචාර තහවුරු කරගැනීම සඳහා විගණක ලිඛිත නියෝජනයක් කළමනාකරණයෙන් හෝ උචිත වන පරිදි පාලන කාර්යභාර අයවලුන්ගෙන් විගණක ලබාගනී. වැඩිදුර උපදේශන සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580¹² බලන්න.

විගණන සාක්ෂි වශයෙන් යොදාගන්නා තොරතුරු

අදාළත්වය සහ විශ්වාසනීයභාවය (ඡේද 7)

අ26. අ1 ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති පරිදි, විගණන සාක්ෂි මූලික වශයෙන් ලබාගන්නේ විගණනය පුරා ඉටුකරන ලබන විගණන පටිපාටි වලින් වන අතර, එයට වෙනත් මූලාශ්‍ර මගින් ලබාගන්නා තොරතුරුද ඇතුළත් විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් සමහර අවස්ථාවලදී කලින් විගණන වලදී සහ සේවාදායකයාගේ පිළිගැනීමට සහ පවත්වාගෙන යාමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා සමාගමේ පාලන ක්‍රියාපටිපාටි වැනි දේ, සියලු විගණන සාක්ෂිවල ගුණාත්මකභාවය සහ පදනම් වන තොරතුරුවල අදාළත්වය හා විශ්වාසයට බලපායි.

අදාළත්වය

අ27. විගණන පටිපාටියේ අරමුණ සහ උචිතවන පරිදි සැලකිල්ලට ගැනීම්වලට යටත් සැදුණු තර්කානුකූල සම්බන්ධයක් සහිතව හෝ ඒ මත අදාළ බව සමග අදාළත්වය කටයුතු කරයි. පරීක්ෂණ කිරීම්වල මෙහෙයවීම් මගින් විගණන සාක්ෂි වශයෙන් භාවිත කළයුතු තොරතුරුවල අදාළත්වයට බලපායි. උදාහරණ වශයෙන් විගණන පටිපාටියක අරමුණ වන්නේ අස්තිත්වය තුළ හෝ ගෙවියයුතු ගිණුම්වල තක්සේරු කිරීම් වැඩියෙන් සඳහන් කිරීම් පරීක්ෂා කිරීම නම් වාර්තාගත කරන ලද ගෙවියයුතු ගිණුම් පරීක්ෂා කිරීම හා අදාළ විගණන පටිපාටිය විය හැකිය. අනෙක් අතට අස්තිත්වය තුළ හෝ ගෙවියයුතු ගිණුම්වල තක්සේරු කිරීම්වල අඩුවෙන් සඳහන් කිරීම් සඳහා පරීක්ෂා කරනවිට වාර්තාගත කර ඇති ගෙවියයුතු ගිණුම් පරීක්ෂා කිරීම අදාළ නොවිය හැකි අතර, එහෙත් පසුව කරන ලද ගෙවීම් නොගෙවූ ඉන්වොයිස්, සැපයුම්කරුවන්ගේ ප්‍රකාශන, නොගැලපූ ලැබීම් වාර්තා වැනි තොරතුරු අදාළ විය හැකිය.

අ28. දෙනලද යම් විගණන පටිපාටීන් කට්ටලයකින් සමහර සැදුණු සඳහා අදාළ විගණන සාක්ෂි සපයනු ලැබිය හැකි නමුත් අනෙක් සැදුණු සඳහා සාක්ෂි නොසැපයේ. උදාහරණ වශයෙන් කාලපරිච්ඡේදයෙන් පසුව, ලැබියයුතු දෑ රැස්කරගැනීම සඳහා වූ ලිපිලේඛන පරීක්ෂා කිරීමෙන් ඒවායේ පැවැත්ම සහ තක්සේරු කිරීම පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාදෙන අතර එහෙත් එමගින් අවශ්‍යයෙන්ම ලුහුක්කම් පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබා නොදෙයි. එමෙන්ම විශේෂ සැදුණුමක් සම්බන්ධයෙන් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම උදාහරණ වශයෙන් තොරවල පැවැත්ම වෙනත් සැදුණු සම්බන්ධයෙන් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට ආදේශකයක් නොවේ. උදාහරණ වශයෙන් එම තොර අගය කිරීම අනෙක් අතට වෙනස් මූලාශ්‍ර වලින් සහ වෙනස් ස්වභාවයක වන විගණන සාක්ෂි බොහෝවිට එකම සැදුණුමකට අදාළ විය හැකිය.

අ29. සැදුණු මට්ටමේදී ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගැනීම හා එයවැළැක්වීම සහ නිවැරදි කිරීම සඳහා සඳහා පවත්නා පාලන වල මෙහෙයුම් සඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කිරීමට පාලන පරීක්ෂාවන් සැලසුම් කෙරේ. අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සැලසුම් කරන පාලන පරීක්ෂාවන්ට පාලන වල කාර්ය

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580 "ලිඛිත නියෝජනයන්"

සාධනය ඇඟවෙන තත්ත්වයන් හඳුනාගැනීම (ගති ලක්ෂණයන් හෝ ගුණාංගයන්) සහ ප්‍රමාණවත් කාර්ය සාධනයෙන් බැහැරවීම් ඇඟවෙන අපගමන තත්ත්වයන් ඇතුළත් වේ. එම තත්ත්වයන්ගේ පැවැත්ම හෝ නොපැවැත්ම එවිට විගණකට පරීක්ෂා කළ හැකිය.

අ.30. සැදුණු මට්ටමේදී ඇති ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් හෙළිදරව් කරගැනීමට සත්තාවි ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කෙරේ. ඒවා විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සහ තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටිවලින් සමන්විත වේ. අවප්‍රකාශනයක් අඩංගුවන අදාළ සැදුණු පරීක්ෂාවේ අරමුණට අදාළ පවත්නා තත්ත්වය හඳුනාගැනීම සත්තාවි ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම ඇතුළත් වේ.

විශ්වසනීයත්වය

අ.31. විගණන සාක්ෂියක් ලෙස භාවිත කළයුතු තොරතුරුවල විශ්වසනීයත්වය සහ ඒ අනුව විගණන සාක්ෂිම, එහි මූලාශ්‍ර සහ එහි ස්වභාවය සහ එය ලබාගත් වාතාවරණය අවස්ථාවට අදාළ වන පරිදි එය පිළියෙළ කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම මත වන පාලනයන් ද ඇතුළුව, බලපෑම් ඇති කෙරේ. එබැවින් විවිධ ආකාරයේ විගණන සාක්ෂිවල විශ්වාසනීයත්වය පිළිබඳව සාධාරණීයකරණය වැදගත් ව්‍යතිරේඛ වලට යටත් වේ. විගණන සාක්ෂි ලෙස භාවිත කළයුතු අස්තිත්වයට බාහිර මූලාශ්‍ර වලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වල වුවද එසේ ලබාගත් තොරතුරුවල විශ්වාසනීයත්වය කෙරෙහි බලපෑම් ඇතිවන තත්ත්වයක් තිබිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස බාහිර ස්වාධීන මූලාශ්‍රයකින් ලබාගත් සාක්ෂියක් එම මූලාශ්‍රය බුද්ධිමත් නොවන්නේ නම් හෝ කළමනාකාර විශේෂඥයකුට විෂය මූලිකත්වය නොමැතිකම විශ්වාසනීය සාක්ෂියක් නොවනු ඇත. මෙවැනි ව්‍යතිරේඛයන් ඇති බව පිළිගන්නා අතරම විගණන සාක්ෂියක විශ්වාසනීයත්වය පිළිබඳ පහත සඳහන් සාධාරණීයකරණයක් ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.

- අස්තිත්වය බාහිර ස්වාධීන මූලාශ්‍රයන්ගෙන් විගණන සාක්ෂි ලබාගත්විට ඒවා විශ්වාසදායීත්වයෙන් වැඩිවේ.
- එය පිළියෙළ කිරීම පවත්වාගෙනයාම ඇතුළුව අස්තිත්වය අදාළ පාලනයක් මත පනවා ඇති පාලනයන් සළලවන විට අභ්‍යන්තරව ජනනය වන විගණන සාක්ෂිවල විශ්වාසදායකත්වය වැඩිවේ.
- විගණක විසින් සෘජුවම ලබාගත් විගණන සාක්ෂි (උදාහරණ ලෙස පාලනයක් ක්‍රියාත්මක කරන ආකාරය නිරීක්ෂණය කිරීම) වක්‍රව හෝ අනුමාන කර (උදාහරණ ලෙස පාලනයක් ක්‍රියාත්මක කරන ආකාරය විමසීම) ලබාගන්නා සාක්ෂිවලට වඩා විශ්වාසදායීභාවයෙන් ඉහළය.
- ලේඛනගත විද්‍යුත් හෝ වෙනත් මාධ්‍ය වැනි ලිඛිත ස්වරූපයෙන් තිබෙන සාක්ෂි වාචිකව ලබාගන්නා සාක්ෂිවලට වඩා විශ්වාසදායී වේ. (උදාහරණ වශයෙන් සමකාලීනව (එවේලේම) ලියන ලද රැස්වීමක වාර්තා සටහන් පසුකලක එම රැස්වීමේදී සාකච්ඡා කළ කරුණු පිළිබඳ වාචිකව කරන නියෝජනයට වඩා විශ්වාසදායී වේ.
- ඡායා පිටපත් හෝ සර්වසම පිටපත් හෝ, සේයාපටගත කරන ලද, සංඛ්‍යාංක බවට පත්කරන ලද හෝ වෙනත් අන්දමකින් විද්‍යුත් මාධ්‍යයකට පරිවර්තනය කරන ලේඛන වල විශ්වාසදායකත්වය රදාපවත්නේ ඒවා පිළියෙළ කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාමේ පාලනය මත රඳා පවතින අතර මුල් ලේඛන ස්වරූපයෙන් සපයන විගණන සාක්ෂිවලට වඩා විශ්වාසදායක වේ.

අ.32. සත්තාවි ක්‍රියාපටිපාටි ලෙස විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සැලසුම් කිරීමේ අරමුණු සඳහා භාවිත කළ දත්තවල විශ්වසදායකත්වය පිළිබඳ වැඩිදුර උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 520¹³ ලබාදෙයි.

අ.33. ලේඛනයක් සත්‍ය නොවන බවට හෝ වෙනස් කිරීමක් විගණනකට නොදන්වා කර ඇති බවට විගණකට විශ්වාස කිරීමට හේතු ඇති අවස්ථාවකදී කටයුතු කළයුතු අන්දම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 සාකච්ඡා කෙරේ.¹⁴

කළමනාකරණ විශේෂඥයෙක් ලබාදෙන ලද තොරතුරුවල විශ්වාසනීයත්වය (යොමුව: 8 ඡේදය)

අ.34. අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට ගණකාධිකරණ හෝ විගණන නොවන ක්ෂේත්‍රයක විශේෂඥයෙකුගේ උදාහරණ වශයෙන් ජීවගණක ගණනය තක්සේරු කිරීම හෝ ඉංජිනේරු තොරතුරු අවශ්‍ය වියහැකිය. අස්තිත්වය විසින් එම ක්ෂේත්‍රවල විශේෂඥයෙකුගේ සේවය ලබාගැනීමෙන් හෝ සේවයේ යෙදවීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමට පුළුවන. එය විශේෂඥ ඥානය අවශ්‍ය විට එසේ නොකිරීමෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම වැඩිවේ.

අ.35. විගණන සාක්ෂි වශයෙන් භාවිත කළයුතු තොරතුරු කළමනාකරණය විශේෂඥයෙකු වැඩ භාවිත කර පිළියෙළ කරන විටෙකදී මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ 8 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයන් ව්‍යවහාර වේ. උදාහරණ වශයෙන් සුරැකුම්පත් සඳහා නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපොළක් නොමැතිවිට ඒවායේ සාධාරණ අගය ආකෘතියන් ව්‍යවහාර කර ඇස්තමේන්තු කිරීමේ ක්‍රමයන් පිළිබඳ දැනුමක් සතු පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක් විශේෂඥයෙක්ගේ සේවය

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.520, 5 (අ) ඡේදය.

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී වංචාවක් සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම" 13වන ඡේදය.

යොදාගත හැකිය. එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ අස්තිත්වය භාවිත කරන ඇස්තමේන්තුවක් කිරීමේදී තනි පුද්ගලයෙක් හෝ සංවිධානයක් එම විශේෂඥ ඥානය ව්‍යවහාර කරයි නම්, තනි පුද්ගලයා හෝ සංවිධානය කළමනාකරණ විශේෂඥයෙකු වන අතර, 8 වන ඡේදයේ ව්‍යවහාර වේ. අනෙක් අතට අස්තිත්වය විසින් ස්වකීය ඇස්තමේන්තු ක්‍රම යොදාගැනීමෙන් ලබාගන්නා, අස්තිත්වයට වෙනත් ලෙසකට ලබාගත නොහැකි එම තොරතුරු තනි පුද්ගලයෙක් හෝ සංවිධානයක් පුද්ගලික ගනුදෙනු පිළිබඳව එවිමකින් මිල දත්ත පමණක් ලබාදෙයි නම් එවැනි තොරතුරු විගණන සාක්ෂි ලෙස භාවිතා කරයි නම් එය මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 7 වන ඡේදයට යටත්වන අතර, අස්තිත්ව කළමනාකරණ උපදේශකයෙක් භාවිතා කිරීමක් නොවේ.

අ36. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 8 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතා සම්බන්ධයෙන් විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණයට පහත දැක්වෙන කරුණු වැනිදෑ බලපෑ හැකිය.

- කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ සේවයට සම්බන්ධ කාරණාවේ ස්වභාවය සහ සංකීර්ණත්වය.
- අදාළ කාරණාවේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවැතීමේ අවදානම.
- විගණන සාක්ෂි ලබාගත හැකි විකල්ප මූලාශ්‍ර.
- කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩවල ස්වභාවය විෂයපථය හා පරමාර්ථයන්
- කළමනාකරණ විශේෂඥයෙක් අස්තිත්වය විසින් සේවයේ යොදවනු ලැබූ කෙනෙක්ද නැතහොත් එය අදාළ සේවයන් සපයන වැඩක යොදවාගත් පාර්ශ්වයක්ද යන්න.
- කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ කෙරෙහි කළමනාකරණයට පාලනයන් හා බලපෑම් කිරීමේ හැකියාවේ ප්‍රමාණය.
- එම කළමනාකරණ විශේෂඥයා තාක්ෂණික කාර්යසාධන ප්‍රමිතයන් හෝ වෙනත් වෘත්තීමය හෝ කර්මාන්තයේ අවශ්‍යතාවයන් යටතේ යනවග.
- කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ පිළිබඳව අස්තිත්වය තුළ යොදා තිබෙන යම් පාලනයන් හා ඒවායේ ස්වභාවය.
- කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ ක්ෂේත්‍ර විශේෂඥතාවය පිළිබඳව විගණකගේ දැනුම හා පළපුරුද්ද.
- එම කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ පිළිබඳ විගණකගේ පෙර පළපුරුද්ද.

කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ නිපුණතාවය (තාක්ෂණික පළපුරුද්ද) හැකියාව හා විෂය මූලිකත්වය (8අ ඡේදය)

අ37. නිපුණතාවය සම්බන්ධය වෙන්වන කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ ස්වභාවය හා විශේෂඥ මට්ටම්වලටය. හැකියාව සම්බන්ධවනුයේ එම පළපුරුද්ද යම් අවස්ථාවන්හිදී භාවිතයේ යෙදවීමට හැකියාවට බලපෑම් කරන සාධකවලට අදාළ විය හැක්කේ, භූගෝලීය පිහිටීම, කාලය හා සම්පත් ලබාගැනීමට ඇති හැකියාවය. අගතියක් වියහැකි බලපෑම්වල හෝ කළමනාකරණ විශේෂඥයෙකුගේ වෘත්තීමය හෝ ව්‍යාපාර නිගමනයන් පිළිබඳව පරස්පර විරෝධී ඇල්ම හෝ බලපෑම විෂය මූලිකත්වයට සම්බන්ධ වේ. කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ නිපුණතාවය, හැකියාවන් සහ විෂයමූලිකත්වය සහ එම විශේෂඥයාගේ වැඩමත අස්තිත්වය තුළවන යම් පාලනයන් විශේෂඥයා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු සම්බන්ධයේ වන වැදගත් සාධකයකි.

අ38. කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ නිපුණතාවය හැකියාව හා විෂය මූලිකත්වය පිළිබඳ තොරතුරු විවිධ මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ලබාගත හැක. එනම්,

- එම කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ පූර්ව වැඩ පිළිබඳව පෞද්ගලික පළපුරුද්ද.
- එම විශේෂඥයා සමග සාකච්ඡා කිරීම.
- එම කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ පිළිබඳව හොඳින් දන්නා අනෙක් පාර්ශ්වයන් සමග සාකච්ඡා කිරීම.
- එම විශේෂඥයාගේ සුදුසුකම් පිළිබඳ දැනුම, වෘත්තීමය ආයතනයක හෝ කර්මාන්තයේ, සංගමයක සාමාජිකත්වය පරිචය සඳහා වූ බලපත්‍රය හෝ අනෙකුත් බාහිර පිළිගැනීම්.
- විශේෂඥයා ලියන ලද පොත්.

- කළමනාකාරිත්වයේ විශේෂඥයෙක් ඉදිරිපත් කරුණු ලබන තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේදී සහය වන යම් වෙනම, විගණකගේ විශේෂඥයෙක්.

අ39. කළමනාකරණ විශේෂඥයෙකුගේ නිපුණතාවය, හැකියාවන් සහ විෂය මූලිකත්වය පිළිබඳව අදාළ කරුණු ඇගයීමට එම විශේෂඥයාගේ වැඩ තාක්ෂණික කාර්ය සාධන ප්‍රමිත හෝ වෙනත් වෘත්තීය හෝ කර්මාන්තයේ අවශ්‍යතාවයන්ට යටත්ද? උදාහරණ වශයෙන් වෘත්තීය ආයතනයක හෝ කර්මාන්තයේ ආයතනවල ආචාරධර්ම ප්‍රමිතීන් හෝ වෙනත් සාමාජික අවශ්‍යතාවයන්, අවසර ලබාදීමේ ආයතනයකින් බලය ලබාදීමේ ප්‍රමිතීන් හෝ නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසිවලින් පනවනු ලබන අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් වේ.

අ40. අදාළ වියහැකි වෙනත් කරුණුවලට ඇතුළත් වන්නේ,

- එම විශේෂඥයාගේ ක්ෂේත්‍ර තුළ විශේෂ හැකියාවක් ඇති යම් විෂය පථයක් ඇතුළුව, එම විශේෂඥයාගේ වැඩ භාවිත කළයුතු කරුණු පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයේ විශේෂඥයාගේ නිපුණත්වය පිළිබඳ අදාළත්වය. උදාහරණ වශයෙන් විශේෂ ආයතනයක ආයුගණනය කරන්නෙකු දේපළ හෝ අනතුරු වලින් මියගිය හෝ තුවාල වූවන් සඳහා රක්ෂණය පිළිබඳ විශේෂඥ ඥාණයක් තිබිය හැකිවූවන් විශ්‍රාම ගණනය කිරීම පිළිබඳ සීමිත විශේෂඥ ඥාණයක් තිබිය හැකිය.
- අදාළ ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ නිපුණත්වය. උදාහරණ වශයෙන් අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුවට සංගත වන ආකෘතීන් ඇතුළුව උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම පිළිබඳ දැනුම.
- අනපේක්ෂිත සිදුවීම් පවත්නා තත්ත්වයන්ගේ වෙනස්වීම් හෝ විගණනය කෙරීගෙන යනවිට විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල වලින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මගින් කළමනාකරණ විශේෂඥයෙකුගේ නිපුණතාවය හැකියාව සහ විෂය මූලිකත්වය පිළිබඳව වූ මුල් ඇගයුම යළි සලකා බැලීම අවශ්‍යවේද යන්න ඉඟි කෙරේද?

අ41. පුළුල් පරාසයක් තුළ සිදුවීම් විෂය මූලිකත්වයට තර්ජනයක් විය හැක. උදාහරණ වශයෙන් ස්වයං ඇල්ම තර්ජනය, තර්කානුකූල තර්ජන, කුළුපග බවේ තර්ජනය, ස්වයං සමාලෝචන තර්ජනය සහ බියවැද්දවීමේ තර්ජනයන්. ආරක්ෂාව සලස්වන්නක් මගින් එවැනි තර්ජනයන් අඩුකළහැකි අතර, එය එක්කෝ බාහිර ව්‍යුහයක් (උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකරණ විශේෂඥයකුගේ වෘත්තීය, නීති සම්පාදනයෙන්, නියාමනයෙන්) මගින් හෝ කළමනාකරණ විශේෂඥයෙකුගේ කාර්යයන් හි වාතාවරණය (උදාහරණ වශයෙන්, තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්තීන් සහ ක්‍රියාපටිපාටි) මගින් ඇති කරගත හැකිය.

අ42. ආරක්ෂාව සලස්වන්නක් කළමනාකාරිත්වයේ විශේෂඥයෙකුගේ විෂය මූලිකත්වය පිළිබඳ සියලුම තර්ජන ඉවත් කළ නොහැකි වූවත් බියවැද්දීමේ තර්ජන වැනි තර්ජන නිසා අස්තීත්වය විසින් සේවයේ යොදවා ඇති විශේෂඥයෙකුට වඩා අස්තීත්වයේ වැඩක යොදවා ඇති විශේෂඥයෙකුට වන වැදගත්කම අඩුවිය හැකි අතර, තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්තීන් පටිපාටි වැනි ආරක්ෂාව සලස්වන්නන්ගේ සඵලදායකත්වය වැඩිවේ. අස්තීත්වයේ සේවකයෙක් වශයෙන් විෂය මූලිකත්වයට උපදවන තර්ජනය නිතර පැවතිය හැකි අතර, අස්තීත්වය විසින් වැඩක් සඳහා යොදවාගන්නා විශේෂඥයකු අස්තීත්වයේ වෙනත් සේවකයන්ට වඩා විෂය මූලික වියහැකි යයි සාමාන්‍යයෙන් සලකනු නොලැබේ.

අ43. අස්තීත්වය විසින් වැඩක යොදවන ලද කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ විෂය මූලිකත්වය පිළිබඳ ඇගයීම් කරන විට, විශේෂඥයාගේ විෂය මූලිකත්වයට තර්ජනයක් ඉපදවිය හැකි යම් ඇල්මක් හෝ සම්බන්ධතාවයක්, විගණකට අදාළවනාසම් වෘත්තීය අවශ්‍යතාවයක් ඇතුළුව යම් සුදුසු ආරක්ෂාව සලස්වන්නක් සහ ආරක්ෂාව සලස්වන්නක් ප්‍රමාණවත්ද යන්න ඇගයීම කළමනාකාරිත්වය සහ විශේෂඥයා සමග සාකච්ඡා කිරීම අදාළ විය හැකිය. තර්ජනයන් උපදවන ඇල්මවල් සහ සම්බන්ධතාවයන්ට ඇතුළත් වියහැක්කේ,

- මූල්‍යමය ඇල්ම
- ව්‍යාපාරික හා පෞද්ගලික සම්බන්ධතා
- වෙනත් සේවාවන් සැපයීම

කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම (යොමුව 8(අ) ඡේදය)

අ44. කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ පිළිබඳ අවබෝධයට අදාළ ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ විශේෂඥ ඥාණය අවබෝධ කර ගැනීම අදාළ වේ. අදාළ ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව විශේෂඥ ඥාණය කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ ඇගයීමට විගණකට විශේෂඥ ඥාණය තිබේද හෝ මෙම අරමුණ සඳහා විගණක හට විගණකගේ විශේෂඥයකු අවශ්‍ය වේද යන්න. විගණකගේ නිර්ණය පද සම්බන්ධය අනුව ලබාගත හැකි විය හැකිය.¹⁵

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.620, "විගණකගේ විශේෂඥකයෙකුගේ වැඩ භාවිත කිරීම" 7 වන ඡේදය.

අ45. විගණකගේ අවබෝධයට අදාළව කළමනාකරණයේ විශේෂඥයෙකුගේ ක්ෂේත්‍රවල පැතිකඩවල් විය හැක්කේ.

- එම විශේෂඥයාගේ ක්ෂේත්‍රවල විගණකට අදාළ විශේෂ ලක්ෂණ ඇතුළත් විෂය පථයට එය ඇතුළත් වන්නේද?
- වෙනත් වෘත්තීමය හෝ වෙනත් ප්‍රමිත හා රෙගුලාසි හෝ නියාමන හෝ නීතිමය අවශ්‍යතාවය ව්‍යවහාර කෙරේද?
- කුමන උපකල්පන හා ක්‍රම කළමනාකරණ විශේෂඥයා පාවිච්චි කෙරේද සහ එය එම විශේෂඥයාගේ ක්ෂේත්‍රයේ පොදුවේ පිළිගැනේද සහ මූල්‍ය වාර්තා අරමුණ සඳහා යොදා ගැනීම යෝග්‍ය වන්නේද?
- විගණකගේ විශේෂඥයා භාවිතා කළ අභ්‍යන්තර හෝ බාහිර දත්ත තොරතුරුවල ස්වභාවය.

අ46. අස්තීත්වයක් විසින් කළමනාකාරිත්වය විශේෂඥයා වැඩක යොදවා ගත් අවස්ථාවක අස්තීත්වය සහ විශේෂඥයා අතර සාමාන්‍යයෙන් වැඩක යොදවා ගැනීමේ ලිපියක් හෝ ගිවිසුමක් වේ. විගණන අරමුණු සඳහා පහත දෑ වල යෝග්‍යත්වය නිර්ණය කිරීමේදී කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩ පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීමට එම ගිවිසුම ඇගයීම විගණකට උදව් විය හැකිය.

- එම කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩවල ස්වභාවය, විෂය පථය හා පරමාර්ථයන්.
- කළමනාකරණයෙහි හා එම විශේෂඥයාගේ අදාළ භූමිකාවන් හා වගකීම්.
- එම විශේෂඥයා ඉදිරිපත් කළයුතු යම් වාර්තාවක ස්වභාවය ඇතුළුව කළමනාකාරිත්වය සහ විශේෂ ක්‍රියා අතර සන්නිවේදනයේ ස්වභාවය, කාලය හා ප්‍රමාණයන්.

අ47. අස්තීත්වය විසින් කළමනාකරණ විශේෂඥයාට සේවයේ යොදවා ඇති අවස්ථාවක එවිට මෙම අන්දමේ ලිඛිත ගිවිසුමක් තිබීමේ හැකියාව බොහෝදුරට අඩුය. විශේෂඥයාගේ විමසීම සහ විගණකට අවශ්‍ය අවබෝධය ලබාගැනීමට කළමනාකරණයේ විශේෂඥයා අනෙකුත් සාමාජිකයන් විමසීම වඩාත් යෝග්‍ය මාර්ගය වේ.

කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩවල යෝග්‍යතාවය ඇගයීම (8(ඇ) ඡේදය)

අ48. අදාළ සැදුණු සඳහා විගණන සාක්ෂිවලට කළමනාකරණ විශේෂඥයාගේ වැඩවල යෝග්‍යතාවය ඇගයීමේදී සැලකිල්ලට ගතයුතු දෑ වලට ඇතුළත්විය හැක්කේ;

- එම විශේෂඥයාගේ සොයා ගැනීම්, හෝ නිගමනවල අදාළත්වය සහ සාධාරණත්වය සහ වෙනත් විගණන සාක්ෂි සමග ඒවායේ සංගතභාවය සහ ඒවා යෝග්‍ය පරිදි මූලාශ්‍ර ප්‍රකාශන මගින් පිළිබිඹු වන්නේද යන වග.
- එම විශේෂඥයාගේ වැඩවලට සැලකිය යුතු අන්දමේ උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම සම්බන්ධ කරගන්නේ නම් එම උපකල්පන සහ ක්‍රම වල අදාළත්වය සහ සාධාරණත්වය; සහ
- එම විශේෂඥයාගේ වැඩවල සැලකිය යුතු අන්දමේ මූලාශ්‍ර දත්ත භාවිත කිරීම සම්බන්ධ කරගන්නේ නම් එම මූලාශ්‍ර දත්තවල අදාළත්වය, සම්පූර්ණත්වය සහ නිරවද්‍යතාවය.

අස්තීත්වය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන තොරතුරු විගණකගේ අරමුණු සඳහා භාවිතා කිරීම. (යොමුව 9 (අ) - (ආ) ඡේද)

අ49. විගණකට විශ්වාසදායක විගණන සාක්ෂි නිසිලෙස ලබාගැනීමට විගණන පටිපාටි ඉටුකිරීමට භාවිත කරන අස්තීත්වය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන තොරතුරු ප්‍රමාණවත් ලෙස සම්පූර්ණ සහ නිරවද්‍ය වීම අවශ්‍යවේ. උදාහරණ වශයෙන් අයහාරය විගණනයේ සඵලදායකත්වය විකුණුම් පරිමා වාර්තාවලට ප්‍රමිත මිල ගණන් ව්‍යවහාර කිරීමෙන් මිල තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය සහ විකුණුම් පරිමා දත්තවල සම්පූර්ණත්වයට සහ නිරවද්‍යතාවයට බලපායි. එමෙන්ම විගණක නිශ්චිත ගති ලක්ෂණයක් සඳහා (උදාහරණ වශයෙන්, ගෙවීම්) සංගහණයන් පරීක්ෂා කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් (උදාහරණ වශයෙන්, අනුමැතිය දීම) පරීක්ෂා කිරීම සඳහා අයිතමයන් තෝරාගත් සංගහණය අසම්පූර්ණ නම් පරීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල විශ්වාසදායකත්වයෙන් අඩුවේ.

අ50. විගණන පටිපාටියේම පූර්ණ කොටසක් ලෙස එවැනි විගණක සාක්ෂි ලබාගන්නා විට තොරතුරුවලට සත්‍ය විගණන පටිපාටි ව්‍යවහාර කිරීමත් සමග එවැනි තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය සහ සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සංගාමීව ඉටුකළ හැකිය. වෙනත් අවස්ථාවන් තුළදී, තොරතුරු පිළියෙල කිරීමේදී සහ පවත්වාගෙනයාම මත වන පාලනයන් පරීක්ෂා කිරීමෙන් එවැනි තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය සහ

සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත හැකි වූවා විය හැකිය. කෙසේ වෙතත් සමහර අවස්ථාවලදී අතිරේක විගණන පටිපාටි අවශ්‍ය බව විගණක නිර්ණය කළ හැකිය.

අ51. සමහර අවස්ථාවලදී, අස්තීත්වයේ ඉදිරිපත් කරනු ලබන තොරතුරු වෙනත් විගණන අරමුණු සඳහා යොදාගැනීමට විගණක බලාපොරොත්තු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අස්තීත්වය කාර්යසාධන මිණුම් විශ්ලේෂණ පටිපාටි අරමුණු සඳහා භාවිතා කිරීම හෝ අභ්‍යන්තර විගණන වාර්තා වැනි ක්‍රියාකාරකම් අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන අස්තීත්වයේ තොරතුරු භාවිත කිරීම විගණක අපේක්ෂා කළ හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවල යෝග්‍යත්වය විගණකගේ අරමුණු සඳහා එම තොරතුරු ප්‍රමාණවත් ලෙස නිරවද්‍ය ද හෝ විස්තරාත්මක ද යන්න අනුව බලපායි. උදාහරණ ලෙස කළමනාකාරිත්වය භාවිත කරන කාර්ය සාධන මිණුම් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් අනාවරණය කරගැනීම සඳහා සෑහෙන තරමට නිරවද්‍ය නොවිය හැකිය.

විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට පරීක්ෂා කළයුතු අයිතම තෝරාගැනීම (යොමුව: 10 ඡේදය)

අ52. ලබාගත් හෝ ලබාගැනීමට ඇති වෙනත් විගණන සාක්ෂි ගත්විට සඵලදායක පරීක්ෂාවක් මගින් විගණකගේ අරමුණුවලට ප්‍රමාණවත් වියහැකි උචිත විගණන සාක්ෂි එක්තරා ප්‍රමාණයකට ලබාදෙයි. පරීක්ෂාව සඳහා අයිතමයන් තෝරා ගැනීමේදී විගණක සාක්ෂි වශයෙන් භාවිත කිරීමට ඇති තොරතුරුවල අදාළත්වය සහ විශ්වාසදායකත්වය විගණක නිර්ණය කළයුතු බව 7 වන ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරේ; සඵලදායකත්වයේ (සෑහෙන ප්‍රමාණය) අනෙක් පැතිකඩ වන්නේ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා වන අයිතමයක් තෝරා ගැනීමේ වන වැදගත් සැලකිල්ලට ගැනීමයි. පරීක්ෂා කිරීමට අයිතමයන් තෝරාගැනීම සඳහා විගණකට ඇති විධි වන්නේ,

- (අ) සියළු අයිතමයන් තෝරාගැනීම (100% පරීක්ෂාවන්)
- (ආ) නිශ්චිත අයිතමයන් තෝරාගැනීම සහ
- (ඇ) විගණන නියැදිකරණය

මෙම විධිවලින් එකක් හෝ සංයෝජනයක් ව්‍යවහාර කිරීම විශේෂිත අවස්ථානුකූලව උචිත විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානමට අදාළව සැදුණු පරීක්ෂා කිරීම සහ වෙනස් විධිවල ප්‍රායෝගිකත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාවය.

සියළු අයිතමයන් තෝරාගැනීම

අ53. එක පන්තියක ගනුදෙනුවලින් හෝ ගිණුම් ශේෂ (හෝ එම සංගහණය තුළ ස්ථරයක්) වලින් සෑදෙන සමස්ථ සංගහණයේ අයිතමයන් පරීක්ෂා කිරීම වඩා උචිත විය හැකි යයි විගණක තීරණය කළ හැකිය. පාලන පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන් 100% පරීක්ෂාවක් සිදුවිය නොහැක. කෙසේ වෙතත් එයවඩාත් සුලභ වන්නේ විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සඳහාය. 100% පරීක්ෂාව යෝග්‍ය වියහැකි වන්නේ, උදාහරණ වශයෙන්,

- සංගහණය විශාල අගයන් සහිත අයිතමයන් සුළු සංඛ්‍යාවකින් සමන්විත වීම.
- විශාල අවදානමක් පැවතීම සහ වෙනත් විධිමගින් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි නොසැපයීම.
- තොරතුරු පද්ධතියකින් ගණනය කිරීමක් නැවත නැවත කිරීම හෝ වෙනත් ක්‍රියාවලියක් ස්වයංක්‍රීයව ඉටුකිරීමෙන් 100% පරීක්ෂාව පිරිවැය අතින් සඵලදායකවීම.

නිශ්චිත අයිතමයන් තෝරාගැනීම

අ54. සංගහණයක පවත්නා නිශ්චිත අයිතමයන් තෝරාගැනීමට විගණකට තීරණය කළහැක. මෙම තීරණය ගැනීමේදී අදාළ වන සාධක වන්නේ අස්තීත්වය පිළිබඳව විගණකගේ අවබෝධය ප්‍රමාණාත්මක අවදානම පිළිබඳව තක්සේරුව සහ පරීක්ෂා කරනු ලබන සංගහණයේ ගතිලක්ෂණ වේ. විනිශ්චයාත්මක නිශ්චිත අයිතමයක් තෝරාගැනීම නියැදිකරණ නොවන අවදානමට යටත් වේ. තෝරාගත් නිශ්චිත අයිතමයකට අදාළ විය හැක්කේ,

- **අධික වටිනාකම සහ ප්‍රධාන අයිතමයන්:** සංගහණය තුළ වූ නිශ්චිත අයිතම තෝරා ගැනීමට විගණක තීරණය කළ හැකිය. එයට හේතුවන්නේ ඒවා අධික වටිනාකමින් යුත් හෝ සමහර වෙනත් ගති ලක්ෂණ පෙන්වීම වැනි අයිතමයන් නිසාය. උදාහරණ වශයෙන් සැක සහිත අසාමාන්‍ය, විශේෂයෙන්ම අවදානමට නැඹුරු වූ හෝ වැරදි පිළිබඳ අතීතයක් ඇති අයිතමයන්ය.
- **එක්තරා වටිනාකමකට වැඩි සියලුම අයිතමයන්** ගනුදෙනුවල පන්තියක් හෝ ගිණුම් ශේෂ වල මුළු වටිනාකමකින් වැඩි සමානුපාතිකයක් පරීක්ෂා කිරීමට විගණක වාර්තාගත කරනලද අගයන්ගෙන් එක්තරා වටිනාකමකට වඩා වැඩි අයිතමයන් තෝරාගැනීමට තීරණය කළ හැකිය.
- **තොරතුරු ලබාගත යුතු අයිතමයන්:** අස්තීත්වයේ ස්වභාවය හෝ ගනුදෙනු වල ස්වභාවය වැනි කරුණු පිළිබඳව තොරතුරු ලබාගත යුතු අයිතම විගණන පරීක්ෂා කළ හැකිය.

අ55. ගනුදෙනුවල පන්තියකින් හෝ ගිණුම් ශේෂයකින් නිශ්චිත අයිතම පරීක්ෂා කිරීම තෝරාගත හැකි අතර එය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ කාර්යක්ෂම විධියක් වුවද එමගින් විගණන නියැදියක් ස්ථාපනය නොවේ. මෙම ක්‍රමය මගින් තෝරාගත් අයිතම වෙත ව්‍යවහාර කරන ලද විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල සමස්ථ සංගහණයට ප්‍රක්ෂේපණය කළ නොහැකිය. ඒ අනුව නිශ්චිත අයිතමයන් සඳහා තෝරාගත හැකි පරීක්ෂණ සංගහණයේ ඉතිරිය සඳහා විගණන සාක්ෂි ලබා නොදේ.

විගණන නියැදිකරණය

අ56. විගණන නියැදිකරණයක් සැලසුම් කර ඇත්තේ එයින් ලබාගත් නියැදිය පරීක්ෂා කිරීමේ පදනම මත සමස්ථ සංගහණය පිළිබඳ නිගමනයන් ලබාදීමට මං සැලසීමටය. විගණන නියැදිකරණය පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 530¹⁶ සාකච්ඡා කෙරේ.

විගණන සාක්ෂිවල විශ්වාසදායකත්වය මත අසංගතභාවය හෝ සැකයන් (11 ඡේදය)

අ57. වෙනස් මූලාශ්‍රවලින් හෝ වෙනස් ස්වරූපයෙන් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමෙන් විගණන සාක්ෂියක තනි අයිතමයක් විශ්වාසදායක නොවන බව ඇඟවීමක් වියහැකිය. එනම් එක් මූලාශ්‍රයකින් ලබාගත් හා විගණන සාක්ෂි වෙනස් මූලාශ්‍රයකින් ලබාගන්නා විගණන සාක්ෂි සමග අසංගත වීම වැනි. මේ සඳහා අවස්ථාවක් විය හැක්කේ උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ අභ්‍යන්තර විගණන සහ වෙනත් විමසුම් වලට වන ප්‍රතිචාර කළමනාකරණය විමසුම්වලට ප්‍රතිචාර සනාථ කළයුතු වනවිට කළමනාකරණයේ ප්‍රතිචාර අසංගත වීම, සැලකිය යුතු අන්දමේ කරුණක් සම්බන්ධයෙන් විගණක හඳුනාගත් තොරතුරු විගණකගේ අවසන් නිගමනය සමග අසංගතකම් නිශ්චිත ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 අඩංගු වේ.¹⁷

¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.530, "විගණන නියැදිකරණය".
¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.230, "විගණන ලේඛනගත කිරීම්" 11 ඡේදය

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 501

විගණන සාක්ෂි - තෝරාගත් අයිතමයන් සඳහා වූ නිශ්චිත සැලකිල්ලට ගැනීම

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බල පැවැත්වේ)

පටුන

ඡේද

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය	1
බලපැවැත්වෙන දිනය	2
අරමුණ.....	3

අවශ්‍යතාවන්

තොග	4 - 8
නඩු කටයුතු සහ හිමිකම්පෑම.....	9 - 12
බණ්ඩ තොරතුරු.....	13

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දැවල්

තොග	අ1 - අ16
නඩු මගට බැසීම් සහ හිමිකම්පෑම.....	අ17 - අ25
බණ්ඩ තොරතුරු.....	අ26 - අ27

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකයේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමේ"හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 501 "විගණන සාක්ෂි - තෝරාගත් අයිතමයන් සඳහා වූ විශේෂිත සැලකිල්ල" කියවිය යුතුය. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 501, "විගණන සාක්ෂි - තෝරාගත් අයිතම සඳහා වූ විශේෂිත අවධාරණයන්" කියවිය යුත්තේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකයේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතවලට අනුකූලව විගණනයක් සිදු කිරීම" සමග සම්බන්ධිතව ය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය

1. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330¹, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500², සහ අනෙකුත් අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.වලට අනුකූලව තොගවල එක්කරා පැතිකඩයන් සම්බන්ධයෙනුත්, අස්තිත්වය සම්බන්ධ වී සිටින නඩු මගට බැසීමේ සහ හිමිකම්පෑම් සම්බන්ධයෙනුත් සහ බණ්ඩ තොරතුරු සම්බන්ධයෙනුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශ විගණනයට අදාළව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයේ ඇති නිශ්චිත වූ සැලකිල්ලට ගැනීම මඟින් අවකාශ සලසයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

2. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශ විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණ

3. විගණකගේ අරමුණ වන්නේ පහත සඳහන් දේ සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමයි.
 - (අ). තොගයන්හි පැවැත්ම සහ තත්ත්වය පිළිබඳව
 - (ආ). අස්තිත්වය පැටලී සිටින නඩු කටයුතු සහ හිමිකම්පෑම්වල සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳව සහ
 - (ඇ). අදාළවන්නා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවට අනුකූලව බණ්ඩ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම.

අවශ්‍යතාවන්

තොග

4. තොග මූල්‍ය වාර්තාවල ප්‍රමාණවත් භාවයෙන් යුක්ත වන්නේ නම් එහි පැවැත්ම සහ තත්ත්වය පිළිබඳව විගණක විසින් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට කළ යුත්තේ
 - (අ). ප්‍රයෝගික නොවන්නේ නම් හැර භෞතික තොග ගණනයට සහභාගී වීම. (අ1 - අ3 දක්වා ඡේද බලන්න)
 - (i). අස්තිත්වයේ භෞතික තොග ගණනයේ ප්‍රතිඵල වාර්තා කිරීම සහ පාලනය කිරීම සඳහා කළමනාකරණයේ උපදෙස් හා ක්‍රියාපටිපාටි ඇගයීමට ලක් කිරීම. (අ4 ඡේදය බලන්න)
 - (ii). කළමනාකරණයේ ගණනය කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල කාර්ය සාධනය නිරීක්ෂණය කිරීම. (අ5 ඡේදය බලන්න)
 - (iii). තොග පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම. (අ6 ඡේදය බලන්න)
 - (iv). සෝදිසි ගණනයන් සිදු කිරීම. සහ (අ7 - අ8 දක්වා ඡේද බලන්න)
 - (ආ). සත්‍ය තොග ගණනය කිරීමේ ප්‍රතිඵල නිවැරදි ලෙස පිළිබිඹු වේ දැයි යන වග නිර්ණය කිරීම සඳහා ව්‍යාපාරයේ අවසාන තොග ලේඛන මත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීම.
5. භෞතික තොග ගණනය කිරීම සිදුවන්නේ මූල්‍ය වාර්තාවල දැක්වෙන දිනයේ නොව වෙනත් දිනයක නම් 4 ඡේද හි පරිදි අවශ්‍ය කෙරෙන ක්‍රියාපටිපාටි වලට අතිරේකව විගණක විසින් විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණන පටිපාටි මෙහෙයවිය යුත්තේ තොග ගණනය සිදු කරන දිනයත්, මූල්‍ය වාර්තාවල සඳහන් වන දිනයත් අතරතුර සිදුවන වෙනස්කම් නිවැරදි ලෙස වාර්තා ගත කොට ඇත්ද යන වග දැනගනු පිණිස වේ. (අ9 - අ11 දක්වා ඡේද බලන්න).

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 "තක්සේරු කළ අවදාමට විගණකගේ ප්‍රතිචාර"
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 "විගණන සාක්ෂි"

- 6. අනපේක්ෂිත හේතූන් කරණ කොට ගෙන භෞතික තොග ගණන් ගැනීමට විගණකට සහභාගී විය හැකි නොහැකි වන්නේ නම් විගණක විසින් විකල්ප දිනයක සමහර භෞතික තොග ගණන් ගැනීමක් හෝ නිරීක්ෂණයක් කළයුතු අතර අතරතුර සිදු වූ ගනුදෙනු පිළිබඳව ද විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කළයුතුය.
- 7. භෞතික තොග ගණනයට සහභාගී වීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් තොගයේ පැවැත්ම හා තත්ත්වය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකළ යුතුය. එසේ කිරීමේ හැකියාවක් නොමැති විට දී විගණක විසින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705³ අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ ඇති මතය විකරණය කිරීමකට භාජනය කරනු ලබයි. (අ12 - අ14 දක්වා ඡේද බලන්න).
- 8. තෙවන පාර්ශ්වයක් භාරයේ සහ යටතේ පවතින තොග අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ප්‍රමාණාත්මකවන විට විගණක විසින් එම තොගයේ පැවැත්ම සහ තත්ත්වය සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි පහත ක්‍රම දෙකම හෝ ඉන් එකක් ඉටු කිරීමෙන් ලබාගත යුතු ය.
 - (අ). අස්තිත්වය වෙනුවෙන් තුන්වන පාර්ශ්වය තබාගෙන ඇති තොග ප්‍රමාණය හා එහි තත්ත්වය සඳහන් කරමින් තහවුරු කිරීමත් එකී තෙවන පාර්ශ්වයෙන් ඉල්ලා සිටීම.
 - (ආ). අවස්ථාවට උචිත පරිදි පරීක්ෂා කිරීමේ සිදුකිරීම හෝ අනෙකුත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීම. (යොමුව: අ16 ඡේදය)

නඩු කටයුතු සහ හිමිකම්පෑම්

- 9. පහත දැද ඇතුළත්ව විගණක විසින් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදු කළයුතු වන්නේ අස්තිත්වය නඩු කටයුතු සහ හිමිකම්පෑම් හා එතුලින් හටගැස්විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශවල අවදානම හඳුනාගැනීමට වේ. (අ17 - අ19 දක්වා ඡේද බලන්න).
 - (අ). කළමනාකරණයෙන් විමසීම් සිදු කිරීම සහ අදාලවන පරිදි අස්තිත්වයේ නීති උපදේශක ඇතුළු අනෙක් අයගෙන් විමසීම සිදු කිරීම.
 - (ආ). පාලන භාරකාරීත්වය දරන තැනැත්තන්ගේ රැස්වීම් වාර්තා සහ ආයතනයක් එහි බාහිර නීති උපදේශකන් අතර ඇති වූ ලිපිගනුදෙනු සමාලෝචනය කිරීම සහ
 - (ඇ). නීති වියදම් ගිණුම් සමාලෝචනය කිරීම. (අ20 ඡේදය බලන්න)
- 10. නඩු කටයුතු හෝ හිමිකම්පෑම් හඳුනාගෙන තිබෙන ආකාරය අනුව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇති වීමේ අවදානම විගණක විසින් තක්සේරු කර ඇත්නම් හෝ ඉටුකළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වලින් ප්‍රමාණාත්මක නඩු මගට බැසීම හා හිමිකම්පෑම් ඇති විය හැකි බව පෙන්වූකරන විට විගණක විසින් අස්තිත්වයේ බාහිර නීති උපදේශකයා සමග සෘජු සන්නිවේදනයක් ඇති කරගත යුත්තේ අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලින් අවශ්‍ය කෙරෙන පටිපාටිවලට අතිරේකව ය. විගණක විසින් එසේ කළ යුත්තේ කළමනාකරණය මගින් පිළියෙල කළ සහ විගණක විසින් යචනු ලබන විමසුම් ලිපියක් තුලින් වන අතර එයින් ඉල්ලා සිටිනුයේ අස්තිත්වයේ බාහිර නීති උපදේශකට සෘජුවම විගණක සමග සන්නිවේදනය කරන ලෙසය. යම් නීතියක්, රෙගුලාසියක් හෝ අදාල නීති වෘත්තික සාමාජිකත්වය ලබා දෙන මඩුල්ල එසේ විගණක සමග සෘජුව සන්නිවේදනය කිරීම සම්බන්ධව තහනමක් පනවා ඇත්නම් විගණක විසින් විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකළ යුතුය. (අ21 - අ25 දක්වා ඡේද බලන්න).
- 11. (අ). කළමනාකරණය විසින් විගණකට ආයතනයේ බාහිර නීති උපදේශක මුණගැසීමට හෝ සෘජුව සන්නිවේදනය කිරීමට අවසර ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ නම් හෝ ආයතනයේ බාහිර නීති උපදේශකයා විමසුම් ලිපියට යෝග්‍ය ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේනම් හෝ එසේ ප්‍රතිචාර දැක්වීම බාහිර නීති උපදේශකට තහනම් කර ඇත්නම්; සහ
 - ආ) විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීම තුලින් ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණකට නොහැකිවන්නේ නම්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අංක 705ට අනුව විගණක විසින් විගණකගේ වාර්තාවේ ඇති විගණන මතය විකරණය කළයුතුය.

ලිඛිත නියෝජනයන්

- 12. සියළුම සත්‍ය ලෙස දැනගන්නා වූ සහ විය හැකිවන්නා වූ නඩු කටයුතු හා හිමිකම්පෑම්වල මූල්‍ය ප්‍රකාශය පිළියෙල කිරීමේ දී සලකා බැලිය යුතු බලපෑම විගණකට හෙලිදරව් කර ඇති බවටත්, ඒවා ගිණුම්ගත කොට

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ ඇති මතයට කරන විකරණය කිරීම"

අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවට අනුකූලව හෙලිදරව් කර ඇති බවටත්, විගණක විසින් කළමනාකරණයෙන් සහ යෝග්‍ය පරිදි පාලන භාරකාරීත්ව දරන්නවයෙන් ලිඛිත නියෝජනයන් ලබාදෙන්නැයි ඉල්ලා සිටිය යුතුය.

බණ්ඩ තොරතුරු

13. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවට අනුව බණ්ඩ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙලිදරව් කිරීම කර ඇති බව සම්බන්ධයෙන් වූ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණක විසින් ලබාගත යුතුය. (අ26 ඡේදය බලන්න)

(අ). බණ්ඩ තොරතුරු නිර්ණය කිරීම සඳහා කළමනාකරණය යොදාගත් ක්‍රමය පිළිබඳ දැනුවත් භාවයක් ලබා ගැනීම සහ (අ27 ඡේදය බලන්න)

(i) එවැනි ක්‍රම අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව අනුව හෙලිදරව් කිරීම් කරන්නේ ද යන වග ඇගයීම් කිරීම සහ

(ii) යෝග්‍යයැයි හැඟෙන්නේ නම් එවැනි ක්‍රම භාවිතය පරීක්ෂා කිරීම සහ

(ආ). අවස්ථානුකූලව විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි සිදුකිරීම හෝ යෝග්‍ය අනෙකුත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීම.

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දැවල්

භාවිතය හා අනෙකුත් සවිස්තරාත්මක දෑ

තොග

භෞතික තොග ගණනයට සහභාගී වීම (ඡේද 4(අ) බලන්න)

අ1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ කාර්යයේ පදනමක් සැලසීම සඳහා සහ අදාලවන්නේ නම් නිත්‍ය බඩු තොග ලේඛන ක්‍රමයේ විශ්වාසනීයත්වය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා අඩු තරමින් වර්ෂයකට වරක් තොග භෞතිකව ගණන් ගැනීමක් කිරීමට කළමනාකාරීත්වය සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රියාපටිපාටි සකස් කරනු ලබයි.

අ2. භෞතික තොග ගණනයට සහභාගී වීම තුළට පහත කාර්යයන් ද ඇතුළත් ය.

- තොගවල පැවැත්ම නිසැකව දැන ගැනීම සඳහා තොග පරීක්ෂා කිරීම සහ එහි තත්ත්වය ඇගයීම සහ සෝදිසි පරීක්ෂාවන් සිදු කිරීම.
- කළමනාකරණයේ උපදෙස් සමග අනුකූල වීම නිරීක්ෂණය කිරීමටත්, භෞතික තොග ගණනයේ ප්‍රතිඵල වාර්තා කිරීම සහ පාලනය කිරීම සඳහා ක්‍රියාපටිපාටි සිදු කිරීමටත් සහ
- කළමනාකරණයේ ගණන් ගැනීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල විශ්වාසනීයත්වය පිළිබඳව අවශ්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම.

විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව, සැලසුම් සහගත ප්‍රවේශය සහ ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ විශේෂිත ක්‍රියාපටිපාටි මත පදනම්ව මෙම ක්‍රියාපටිපාටි පාලන පරීක්ෂාවන් ලෙස හෝ තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ලෙස ක්‍රියා කළහැක.

අ3. භෞතික තොග ගණනයට සහභාගී වීම සැලසුම් කිරීමේ දී අදාල වන්නා වූ කරුණු (හෝ මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ 4 - 8 ඡේද අනුව ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේ දී සහ ක්‍රියාවට නැංවීමේ දී) වලට උදාහරණ ලෙස ඇතුළත් වන්නේ

- තොගවලට සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම
- තොගවලට සම්බන්ධ අභ්‍යන්තර පාලනයේ ස්වභාවය
- ප්‍රමාණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ස්ථාපිත කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ ද යන වග සහ භෞතික තොග ගණනයට නිසි උපදෙස් නිකුත් කර ඇත්තේ ද යන වග.

- භෞතික තොග ගණනයේ කාලවකවානුව
- ආයතනය නිත්‍ය තොග ලේඛන පද්ධතියක් පවත්වාගෙන යන්නේ ද යනවග
- තොග තැන් කිහිපයක ස්ථානගතව ඇති විට එම තොගවල ප්‍රමාණාත්මකභාවයන්, වෙනස් තැන්වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ ඇති වීමේ අවධානමක් මත කිනම් ස්ථානයකට සහභාගිවීම යෝග්‍යදැයි විගණක තීරණය කරයි. වෙනස් විගණකවරුන්ගේ සහභාගිත්වය පිළිබඳව SLAVS 600⁴ කටයුතු කරන අතර ඒ අනුව දුරස්ථ ස්ථානවල භෞතික තොග ගණනට සහභාගි වීම පිළිබඳව එවැනි සහභාගිත්වයන් අදාල විය හැකිය.
- විගණනයේ විශේෂඥයකුගේ සහය අවශ්‍යද යන වග. ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ දී විගණක යෝජනා කළ විශේෂඥයකුගේ සහය ලබාගත යුතු ද යනවග ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 620⁵ට අනුව සලකා බැලේ.

කළමනාකරණයේ උපදෙස් සහ ක්‍රියාපටිපාටි ඇගයීම (4 (අ) (i) ඡේදය බලන්න).

අ4. භෞතික තොග ගණනය වාර්තා කිරීම සහ පාලනය කිරීම සඳහා යොදාගන්නා වූ කළමනාකරණ උපදෙස් සහ ක්‍රියාපටිපාටි ඇගයීම සඳහා සම්බන්ධ වන කරුණු තුළින් උදාහරණ ලෙස පහත දැ සැලකිල්ලට ගෙන ඇත්දැයි යන වග සැලකිය යුතුය.

- යෝග්‍ය පාලන ක්‍රියාකාරකම් ව්‍යවහාරකරණය. උදාහරණ ලෙස භාවිතා කළ තොග ගණන් ගැනීමේ වාර්තා එකතු කර ගැනීම, භාවිතා නොකළ භෞතික තොග ගණන් ගැනීමේ වාර්තා පිළිබඳ ගිණුම්ගත කිරීම, සහ ගණන් කිරීමේ සහ නැවත ගණන් කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි.
- නොනිම් වැඩවල නිමා වී ඇති අදියර ද, සෙමෙන් එහා මෙහා වන, යල්පැනු හෝ හානි වූ අයිතමයන් ද නියෝජනය තොග වැනි තුන්වන පාර්ශවයන්ට අයත් තොග ද නිවැරදිව හඳුනාගැනීම.
- ගල් අඟුරු ගොඩක භෞතික තොගය ඇස්තමේන්තු කිරීම වැනි කාර්යයක දී අවශ්‍ය විය හැකි වූ භෞතික ප්‍රමාණ ඇස්තමේන්තුවේ දී භාවිතා කරන ක්‍රියාපටිපාටි
- ස්ථාන අතර එහා මෙහා වන හා විවිච්ඡේදන දිනට පෙර හා පසුව තොග නැව්ගත කිරීම හා ලැබීම පිළිබඳ පාලනයක් යොදා තිබේ ද යන්න පිළිබඳව

කළමනාකරණයේ ගණනය කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල කාර්යසාධනය

නිරීක්ෂණය කිරීම (4(අ) (ii) ඡේදය බලන්න)

අ5. කළමනාකරණයේ ගණනය කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල කාර්ය සාධනය නිරීක්ෂණය කිරීම, උදාහරණ ලෙස තොග ගණනයට පෙර අතරතුර සහ පසු සිදු වූ තොග එහා මෙහා වීමේ සම්බන්ධ පාලනයන්ට අදාලවන දෑ ද කළමනාකරණ උපදෙස් සහ ගණනය කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ප්‍රමාණවත් ලෙස සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කර ඇති බවට විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණනකට උදව්වනු ඇත. ඊට අමතරව තොග එහා මෙහා වීමේ විස්තර වැනි ලුහුකම් තොරතුරුවල පිටපත් විගණක විසින් ලබා ගත හැකිවන අතර ඒවා පසුව එළඹෙන දිනක දී එහා මෙහා වීම පිළිබඳ ගිණුම් තැබීම පරීක්ෂා කිරීමේ විගණන පටිපාටි සිදු කිරීමට විගණකට උදව් වේ.

තොග පරීක්ෂා කිරීම (4(අ) (iii) ඡේදය බලන්න)

අ6. භෞතික තොග ගණනයට සහභාගි වීමේ දී තොග පරීක්ෂා කිරීම එම තොගවල පැවැත්ම තහවුරු කර ගැනීමට ද (එම ගිණිකම අත්‍යාවශ්‍ය නොවේ). යල්පැනු හානිවූ හෝ තොග වයස් පිළිබඳව හඳුනාගැනීමට ද විගණකට උදව් වේ.

සෝදිසි පරීක්ෂාවන් ඉටුකිරීම (4(අ) (iv) ඡේදය බලන්න)

අ7. සෝදිසි පරීක්ෂාවන් සිදු කිරීම, උදාහරණ ලෙස කළමනාකරණයේ ගණන් ගැනීමේ වාර්තාවලින් තෝරාගත් අයිතම භෞතික තොගය සමගත් භෞතික තොගයෙන් තෝරාගත් අයිතම කළමනාකරණයේ ගණන් ගැනීමේ වාර්තා සමග හඳුනාගැනීම එම වාර්තාවල සම්පූර්ණත්වය සහ නිරවද්‍යතාව පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි සපයයි.

4 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.600 "විශේෂ සලකා බැලීම" සමූහ මූල්‍ය වාර්තා විගණනය (සංවිත විගණකයින්ගේ වැඩ ද ඇතුළුව)"
 5 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 620 "විගණකගේ විශේෂඥයකුගේ වැඩ භාවිතා කිරීම"

අ8. විගණකයේ සෝදිසි පරීක්ෂාවන් වාර්තාගත කිරීමට අමතරව කළමනාකරණය විසින් සම්පූර්ණ කළ භෞතික තොග ගණනය කළ වාර්තාවල පිටපත් ලබා ගැනීමෙන් ආයතනයේ අවසාන තොග ලේඛන එම තොග ගණන ප්‍රතිඵල නිවැරදි ලෙස පිළිබිඹු කරන්නේ දැයි යන්න තීරණය කිරීමට පසුව ඉටුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවලට උදව් වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන දිනයට හැර වෙනස් දිනයක දී කරනු ලැබූ භෞතික තොග ගණනය කිරීම් (5 ඡේදය බලන්න)

අ9. ප්‍රායෝගික හේතූන් මත භෞතික තොග ගණනය මූල්‍ය වාර්තාවල සඳහන් දිනයේ දී නොව වෙනත් දිනක දී හෝ දින කිහිපයක දී සිදුකළ හැක. මෙය තොග ප්‍රමාණයන් වාර්ෂික භෞතික තොග ගණනයකින් සිදු කිරීමට කළමනාකරණය නිර්ණය කරන්නේ ද යන වග හෝ නිත්‍ය තොග ලේඛන ක්‍රමයක් පවත්වාගෙන යන්නේ ද යන වග නොසලකා සිදුකළ හැකිය. මින් ඕනෑම එක් අවස්ථාවක් තුළ දී තොගවල වෙනස් වීම් අනුව යොදා ඇති සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වාගෙන යන පාලනයන්වල ඵලදායීතාව මත මූල්‍ය වාර්තාවල දැක්වෙන දිනයට වෙනත් දිනයක දී හෝ දිනවල දී භෞතික තොග ගණනයන් සිදු කිරීම විගණන පරමාර්ථ වලට යෝග්‍යවන්නේ ද යනවග තීරණය කරනු ලබයි. අන්තර් දිනයකදී⁶ ඉටු කෙරෙන තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි පිළිබඳව අවශ්‍යතා සහ උපදේශන සැලසීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330න් ස්ථාපනය කෙරේ.

අ10. නිත්‍ය තොග ක්‍රමයක් පවත්වාගෙන යන අවස්ථාවකදී ආයතනයේ නිත්‍ය තොග ලේඛනවල ඇතුළත් වන තොග ප්‍රමාණ තොරතුරුවල විශ්වසනීයත්වය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා කළමනාකරණය විසින් භෞතික තොග ගණනයන් හෝ වෙනත් සෝදිසියන් කරනු ලැබිය හැකි ය. සමහර අවස්ථාවල දී කළමනාකරණය හෝ විගණක විසින් නිත්‍ය තොග ලේඛන හා සත්‍ය භෞතික අතැති තොග ප්‍රමාණයන් අතර වෙනස්කම් හඳුනාගනු ලැබිය හැකි අතර එයින් හැඟවනු ලැබිය හැක්කේ තොග වෙනස්වීම් මත පනවා ඇති පාලනයන් ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවන බවකි.

අ11. ගණනය කිරීමේ දිනයේ දී හෝ දිනවල් අතර දී තොග අගයන්වල වෙනස්කම් සහ අවසාන තොග ලේඛන නිසි ලෙස ලේඛනගත කොට ඇද්දැයි යන වගට විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේ දී සලකා බලනු ලබන අදාල කරුණු සඳහා පහත දැ ඇතුළත් වේ. නිත්‍ය තොග ලේඛනවලට නිසිලෙස ගැලපුම්කර ඇත්ද යන වග

- ආයතනයේ නිත්‍ය තොග ලේඛනවල විශ්වාසනීයත්වය
- නිත්‍ය තොග ලේඛන සහ භෞතික ගණනය අතරතුර දී ලබාගත් තොරතුරු අතර සැලකිය යුතු අන්දමේ වෙනස්කම් සඳහා හේතූන්

භෞතික තොග ගණනයට සහභාගිවීම ප්‍රායෝගික නොවීම (7 ඡේදය බලන්න)

අ12. සමහර අවස්ථාවල දී භෞතික තොග ගණනයට සහභාගිවීම ප්‍රායෝගික නොවිය හැක. මෙය තොග තබා ඇති ස්ථානය සහ එහි ස්වභාවය ආදී සාධක නිසා විය හැකි වන අතර උදාහරණ ලෙස විගණකගේ ආරක්ෂාවට තර්ජනයක් විය හැකි ස්ථානයක තොග තබා තිබීම ගත හැකිය. කෙසේ වුවත් විගණකට සාමාන්‍ය ලෙස සිදුවන අපහසුව ඔහුට තොග ගණනයට පැමිණ සිටීම ප්‍රායෝගික නොවේයැයි තීරණයට සහයක් නොවේ. තවදුරටත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200⁷ විස්තර කරන පරිදි අවශ්‍ය පමණක්මය පිරිවැය, කාලය, අපහසුකම් යන කරුණු ලබා ගත යුතු විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම කළයුතු විගණන ක්‍රියාපටිපාටි අතහැර දැමීමට වලංගු පදනමක් නොසපයයි.

අ13. භෞතික ගණනයට සහභාගි වීම ප්‍රායෝගික නොවන සමහර අවස්ථාවලදී තොගයේ පැවැත්ම සහ තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි මගින් සපයනු ලැබිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස භෞතික තොග ගණනයට පෙර අත්පත්කරගත් හෝ මිල දී ගත් පසුව විකුණන ලද නිශ්චිත තොග අයිතමයන්වල විකුණුම් ලේඛනගත කිරීමේ පරීක්ෂා කිරීම ගත හැක.

අ14. කොහොම නමුත් අනෙකුත් අවස්ථාවල විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීම තුළින් තොගයේ පැවැත්ම සහ තත්ත්වය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට නොහැකි විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවල

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, 22-23 ඡේද

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුව විගණනය පවත්වා ගෙන යාම" අ48 ඡේදය

දී විෂය පථය සීමා කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විගණකයේ වාර්තාවේ විගණනයේ මතය විකරණය කිරීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705⁸ මගින් අවශ්‍ය කෙරේ

තෙවන පාර්ශවයක් භාරයේ සහ පාලනය යටතේ පවතින තොග

තහවුරු කිරීම (8 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ15. බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම සඳහා වන මාර්ගෝපදේශන ලබාදීම සහ අතර එකී අවශ්‍යතාවන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 505⁹ මගින් ස්ථාපිත කරනු ලබයි.

අනෙකුත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි (8(ආ) ඡේදය බලන්න)

අ16. උදාහරණ ලෙස අවස්ථානුකූලව ලබාගත් තොරතුරු වලින් තුන්වන පාර්ශවයේ අවංකභාවය සහ විෂය මූලික බව පිළිබඳ සැකයක් මතු වන්නේ නම්, තුන්වන පාර්ශවයේ තහවුරු කිරීම් වලට අතිරේකව හෝ ඒ වෙනුවට වෙනත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීමේ යෝග්‍යතාව පිළිබඳව විගණක සැලකිල්ල යොමු කරනු ලැබිය හැකිය. වෙනත් විගණන පටිපාටිවලට ඇතුළත් දැවලට උදාහරණ නම්:

- ප්‍රායෝගික නම්, තුන්වන පාර්ශවයේ භෞතික තොග ගණනය සඳහා සහභාගී වීම හෝ වෙනත් විගණකයකුට සහභාගී වීමට කටයුතු සම්පාදනය කිරීම.
- තොග නිසි පරිදි ගණනය කර ඇති බවටත් ප්‍රමාණවත් ලෙස ආරක්ෂාකර ඇති බවටත් තහවුරු කර ගැනීම සඳහා තෙවන පාර්ශවයේ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයෙහි ප්‍රමාණවත් බව දැක්වීමත් නිකුත් කෙරුණු වෙනත් විගණකයකුගේ වාර්තාව හෝ සේවා විගණකයකුගේ වාර්තාවක් ලබා ගැනීම.
- තෙවන පාර්ශවය සතුව පවතින තොග සම්බන්ධයෙන් උදාහරණ ලෙස ගුදම් කුචිතාන්සි වැනි ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම
- තොග අතිරේක ඇපයන් ලෙස ඔබ්පනය කර ඇති අනෙකුත් පාර්ශවයන්ගෙන් තහවුරුවක් ඉල්ලා සිටීම.

නඩු මගට බැසීම සහ හිමිකම්පෑම්

නඩු මගට බැසීම සහ හිමිකම්පෑම්වල සම්පූර්ණත්වය (9 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ17. ආස්තීත්වයට සම්බන්ධ නඩු මගට බැසීම සහ හිමිකම්පෑම් එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයට ප්‍රමාණවත්මක බලපෑම් ඇති කළ හැකි අතර එහි දී හෙලිදරව් කිරීමෙන් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය තුළ ගිණුම්ගත කිරීමක් සිදු කිරීම අවශ්‍ය විය හැක.

අ18. ඡේද 9හි හඳුනාගත් ක්‍රියාපටිපාටි වලට අතිරේකව අස්තීත්වය සමග සම්බන්ධවන නඩුකටයුතු සහ හිමිකම් පෑම් පිළිබඳ දැනුවත් වීමට විගණකට සහයවීම සඳහා අනෙකුත් ක්‍රියාපටිපාටි සිදුකරනු ලැබිය හැකි අතර ඒවාට අස්තීත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමේ කොටසක් ලෙස අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපිළිවෙත් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් ලබාගත් තොරතුරු යොදා ගත හැක.

9වන ඡේදයේ හඳුනාගත් ක්‍රියාපටිපාටි වලට අමතරව වෙනත් අදාළ ක්‍රියාපටිපාටි වලට ඇතුළත් වන්නේ උදාහරණ වශයෙන් අස්තීත්වය පටලවා ගෙන ඇති නඩු මගට බැසීම සහ හිමිකම්පෑම් පිළිබඳව විගණකට දැනගැනීමට සහායවීම පිණිස අස්තීත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමේ කොටසක් වශයෙන් කරන ලද අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි මගින් ලබා ගත් භාවිතා කිරීමය.

අ19. ප්‍රමාණවත්මක අවප්‍රකාශ පැන නැගීමට අවදානමක් ඇතිව තිබිය හැකි නඩු කටයුතු හා හිමිකම් පෑම් හඳුනා ගැනීමේ අරමුණු සඳහා ලබාගත් විගණන සාක්ෂි එම නඩු කටයුතු හා හිමිකම්පෑම් අගය කිරීමට හා මැනීමට අදාළ වන අනෙකුත් සැලකිල්ලට ගැනීම් ද සැපයිය හැකිය. මූල්‍ය ප්‍රකාශ සම්බන්ධ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හෝ හෙලිදරව් කිරීම් අවශ්‍යවන්නා වූ නඩු කටයුතු හා හිමිකම් පෑම් සම්බන්ධව අදාළවන්නො වූ මග පෙන්වීම් සැපයීමට සහ එහි අවශ්‍යතාවන් ස්ථාපිත කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540¹⁰ මගින් කරනු ලබයි.

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 13 ඡේදය

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 505 "බාහිර තහවුරු කිරීම"

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540, "සාධාරණ අගය ගිණුම් කරන ඇස්තමේන්තු සහ සම්බන්ධිත හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළු විගණනය හා ගිණුම්කරන ඇස්තමේන්තු"

නීති වියදම් ගිණුම් සමාලෝචනය කිරීම (9(ඇ) ඡේදය බලන්න)

අ20. නීති වියදම් ගිණුම් සමාලෝචනයේ කොටසක් වශයෙන් නීති වියදම් ඉන්වොයිස්පත් වැනි අදාල මූලාශ්‍ර ලියවිලි පරීක්ෂා කිරීමේ ඇති යෝග්‍යතාවය විගණක විසින් යම් තත්වයන් මත තීරණය කරනු ලැබිය හැකිය.

ආයතනයේ බාහිර නීති උපදේශක සමග සන්නිවේදනය කිරීම (10 - 11 ඡේද දක්වා බලන්න)

අ21. ආයතනයේ බාහිර නීති උපදේශක සමග සෘජු සන්නිවේදනයක් මගින් විගණකට විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක නඩු කටයුතු සහ ගිම්කම්පෑම් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමටත්, කළමනාකරණය විසින් පිරිවැය ඇතුළුව මූල්‍ය බලපෑම සාධාරණ ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති බවටත් තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණක සාක්ෂි ලබා ගැනීමට උදව් වේ.

අ22. සමහර අවස්ථාවල දී පොදු විමසුම් ලිපියක් තුළින් ආයතනයේ බාහිර නීති උපදේශක සමග සෘජු සන්නිවේදනයක් සිදු කිරීමට විගණක අදහස් කරනු ලැබිය හැකිය. මෙම අරමුණ සඳහා පොදු විමසුම් ලිපිය තුළින් ආයතනයේ බාහිර නීති උපදේශකගෙන් ඉල්ලා සිටිනු ලබන්නේ එම නීති උපදේශක දන්නා ඕනෑම ආයතනය සම්බන්ධ නඩු කටයුත්තක් හෝ ගිම්කම්පෑමක් පිළිබඳව විගණක දැනුවත් කරන ලෙසත් ඒ සමගම නඩු කටයුත්තේ සහ ගිම්කම්පෑමේ ප්‍රතිඵලය තක්සේරු කරන ලෙසත් සහ එහි මූල්‍ය බලපෑම පිරිවැය ඇතුළුව ඇස්තමේන්තු කරන ලෙසත් ය.

අ23. ආයතනයේ බාහිර නීති උපදේශක පොදු විමසුම් ලිපියට යෝග්‍ය ප්‍රචාරයක් නොදක්වයි නම් උදාහරණ ලෙස බාහිර නීති උපදේශක අයත්වන වෘත්තීය ආයතනයෙන් එවැනි ලිපියකට ප්‍රතිචාර දැක්වීම තහනම් කර ඇත්නම් විගණකට විශේෂිත විමසුම් ලිපියක් මගින් සෘජුව සන්නිවේදනය කළ හැක. මෙම අරමුණ සඳහා විශේෂිත විමසුම් ලිපියට පහත දෑ ඇතුළත් වේ.

- (අ) නඩු මගට බැසීම හා වන්දි ගිම්කම්පෑමේ ලැයිස්තුවක්
- (ආ) එක් එක් හඳුනාගත් නඩු පැවරීම්වල හා ගිම්කම් පෑම්වල ප්‍රතිඵලයෙහි කළමනාකරණ තක්සේරුවක් සහ එහි මූල්‍ය බලපෑම පිළිබඳව පිරිවැය ද ඇතුළත්ව වූ ඇස්තමේන්තුවක්
- (ඇ) කළමනාකරණ තක්සේරුවේ සාධාරණත්වය පිළිබඳව අස්තිත්තවයේ නීති උපදේශකගේ තහවුරුවක් සහ එම ලයිස්තුව අසම්පූර්ණ හෝ සාවද්‍ය යැයි අවතිස්තයේ නීති උපදේශක සැලකෙන්නේ නම් ඒ පිළිබඳව වැඩිදුර විස්තර ඉදිරිපත් කරන්නැයි ඉල්ලීමක් කිරීම.

අ24. සමහර අවස්ථාවල නඩු මගට බැසීම හා ගිම්කම්පෑම්වල විය හැකි ප්‍රතිඵලයන් සම්බන්ධව සාකච්ඡා කිරීමට ආයතනයේ නීති උපදේශක හමුවිය යුතුයැයි විගණකම තීරණය කරනු ලැබිය හැකි ය. උදාහරණ ලෙස පහත සඳහන් අවස්ථාවන් විය හැකිය.

- අදාල කරුණ සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානමක් ලෙස විගණක තීරණය කළ විට
- කරුණු සංකීර්ණ වීම
- කළමනාකරණය සහ බාහිර නීති උපදේශක අතර එකඟතාවන් නැති කරුණු සම්බන්ධව

සාමාන්‍යයෙන් එවැනි හමුවීමකට කළමනාකරණයේ අවසරය අවශ්‍ය වන අතර එය කළමනාකරණයේ නියෝජිතයකුගේ සහභාගිත්වයක් ඇතිව කරනු ලැබේ.

අ25. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700¹¹ අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය මූල්‍ය ප්‍රකාශක මත පදනම් වූ මතය ගොඩනැගීමට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණක සාක්ෂි රැස්කර ගත් දිනයට පෙර දිනයක් නොවීමට විගණක කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. අදාල කරුණු සම්බන්ධව ක්‍රියා කිරීමට වගකීම් පවරනු ලැබූ අස්තිත්තවයේ නීති උපදේශකගෙන් විමසීම වැනි කළමනාකරණ විමසුම් තුළින් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා වූ නඩු පැවරීම් හා ගිම්කම් පෑම්වල තත්ත්වය දක්වෙන විගණක සාක්ෂි ලබා ගත හැක.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 "මූල්‍ය ප්‍රකාශනමත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සහ වාර්තාකරණය" 41වන වගන්තිය

බණ්ඩ තොරතුරු (13 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ26. අදාළ වන්නා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය රාමුව මත පදනම් වෙමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශ කළ බණ්ඩ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට අස්තිත්වයන්ට අවශ්‍ය විය හැකි සහ එසේ කිරීමට අවසර දෙනු ලැබිය හැකි වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශ සමස්ථයක් ලෙස ගෙන බණ්ඩ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම හා හෙළිදරව් සම්බන්ධව විගණකට වගකීමක් ඇත. ඒ අනුව තනි තනි පදනමට ඉදිරිපත් කළ බණ්ඩ තොරතුරු පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සිදු කිරීමට විගණකට අවශ්‍යතාවක් නැත.

කළමනාකරණය විසින් භාවිතා කළ ක්‍රම අවබෝධකර ගැනීම (13 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ27. අවස්ථානුකූලව කළමනාකරණය විසින් බණ්ඩ තොරතුරු නිර්ණය කිරීමේ දී භාවිතාකරන ක්‍රමයන් අවබෝධ කරගැනීමට අදාළ වන්නා වූ කරුණු සහ එම ක්‍රම අදාළ වන්නා වූ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය අනුකූලව හෙළිදරව් කිරීම කරන්නේ ද යන වග දැනගැනීමේ දී එම ක්‍රම තුලට පහත දෑ ඇතුලත් වේ.

- බණ්ඩ අතර සිදුවන විකුණුම් ද, පැවරුම් සහ අයකිරීම්, සහ අන්තර් බණ්ඩ අගයන් ඉවත් කිරීම්
- අයවැය හා අනිකුත් අපේක්ෂා කරන ලද ප්‍රතිඵල සැසඳීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 501 උදාහරණ ලෙස විකුණුම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස මෙහෙයුම් ලාභය
- බණ්ඩ අතර වත්කම් සහ පිරිවැය වෙන්කිරීම
- පෙර කාලපරිච්ඡේදය සමග ඇති සංගතභාවය සහ අසංගතභාවයන් පිළිබඳව හෙළිදරව් කිරීම්වල ප්‍රමාණාත්මකභාවය

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 505

බාහිර තහවුරු කිරීම්

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන්ට බලපැවැත්වේ.)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය	1
විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා වූ බාහිර තහවුරු කිරීම් ක්‍රියාපටිපාටි.....	2 - 3
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	4
අරමුණ	5
නිර්වචනයන්	6
අවශ්‍යතාවයන්	7
බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි	
තහවුරු ඉල්ලීම් යැවීමට විගණකට ඉඩ දීම කළමනාකාරිත්වය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.....	8 - 9
බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල	10 - 14
සාමාන්‍යමත තහවුරු කිරීම්.....	15
ලබා ගත් සාක්ෂි ඇගයීම.....	16
ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් දෑ	
බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි.....	අ1 - අ7
විගණකට තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීම් කිරීමට ඉඩදීම කළමනාකරණය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.....	අ8 - අ10
බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල	අ11 - අ22
සාමාන්‍යමත තහවුරු කිරීම්.....	අ23
ලබා ගත් සාක්ෂි ඇගයීම.....	අ24 - අ25

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වා ගෙනයාමේ" සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 505, "බාහිර තහවුරු කිරීම්" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය

1. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330¹ සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500² ට අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි භාවිත කරන අවස්ථා පිළිබඳව මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. කටයුතු කෙරේ. නඩු කටයුතු සහ හිමිකම්පෑම් වලට අදාළ වන්නා වූ විමසුම් පිළිබඳව කටයුතු කරන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 501³ ප්‍රමිතය පිළිබඳව මෙය ආමන්ත්‍රණය නොකෙරේ.

විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා වූ බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි

2. විගණන සාක්ෂිවල විශ්වාසදායකත්වයට එහි මූලාශ්‍රය සහ එහි ස්වභාවය බලපෑම් කරන අතර ඒවා ලබාගත් හුදු අවස්ථාවන් මත රඳා පවතින බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 හි සඳහන් වේ.⁴ විගණන සාක්ෂි සඳහා ව්‍යවහාර කරන පහත සඳහන් සාධාරණීයන් ද එම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ අන්තර්ගත වේ.⁵

- අස්තිත්ත්වයෙන් බාහිරව වූ ස්වාධීන ප්‍රභවයකින් විගණන සාක්ෂි ලබා ගන්නා විට වඩාත් විශ්වසනීය වේ.
- විගණක විසින් සෘජුවම ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි වක්‍රාකාර ක්‍රමයකින් හෝ අනුමාන කර ලබා ගත් සාක්ෂිවලට වඩා විශ්වසනීය වේ.
- විගණන සාක්ෂි ලේඛනගත ක්‍රමයකින් පවත්නා විට එනම් පත්‍රිකාවක්, විද්‍යුත් හෝ වෙනත් මාධ්‍යයකින් ඇතිවිට වඩා විශ්වසනීය වේ.

ඒ අනුව විගණනයේ අවස්ථාවන් මත පදනම් වෙමින් විගණක විසින් බාහිර තහවුරු කිරීම් ආකාරයෙන් තහවුරු කරනු ලබන පාර්ශවයන්ගෙන් සෘජුව ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි අස්තිත්ත්වය විසින් අභ්‍යන්තරව ජනනය කළ විගණන සාක්ෂිවලට වඩා විශ්වසනීය විය හැකි ය. මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර අදාළ වන විශ්වසනීය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා බාහිර තහවුරු කිරීම් ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමට සහ ඉටු කිරීම විගණකට උපකාරී වීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

3. විගණන සාක්ෂි ලෙස බාහිර තහවුරු කිරීම්වල වැදගත්කම වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන් පිළිගනියි. උදාහරණ ලෙස:

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම් ඇමතීමට සමස්ථ ප්‍රතිචාර වශයෙන් සැලසුම් කර ඉටු කළයුතු සහ සැදහුම් මට්ටමේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම සඳහා ප්‍රතිචාර වශයෙන් ඒවායේ ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය මත පදනම්ව සැලසුම් කර ඉටුකළ යුතු විගණන ක්‍රියාපටිපාටි පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම් SLAuS 330 මගින් සාකච්ඡා කෙරේ.⁶ මෙයට අමතරව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානම් නොසලකාහැර සෑම ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු පන්තීන් ගිණුම් ශේෂ සහ හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා විගණන තහවුරු ක්‍රියා පටිපාටි සැලසුම්කර ඉටුකළ යුතු බව SLAuS 330 න් අවශ්‍ය කෙරේ. බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි වශයෙන් ඉටුකරනු ලැබිය යුතු දැයි යන වග ද විගණක සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ.⁷
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 අවශ්‍යතාව අනුව විගණක විසින් අනුන විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණයක් ලබා ගත යුත්තේ විගණකගේ තක්සේරු කළ අවදානම ඉහළ යන විටය.⁸ මෙය ඉටු කිරීම සඳහා විගණක විසින් විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම හෝ වඩාත් අදාළ හෝ විශ්වසනීය යන කරුණු දෙකම අඩංගු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම කරනු ලැබිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස තෙවන පාර්ශවයන්ගෙන් සෘජුවම විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සම්බන්ධව හෝ විවිධ ස්වාධීන මූලාශ්‍ර මගින් තොරතුරු රැස් කර ගැනීම සම්බන්ධව වැඩි අවධාරණයක් විගණක විසින් තැබිය හැක. වංචාවක් හෝ වැරදි නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අවශ්‍ය කරන උසස් මට්ටමේ විශ්වාසදායකත්වයකින් යුත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකට බාහිර තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි සහාය වියහැකි බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 හි දක්වයි.⁹

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 'තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර'
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 'විගණන සාක්ෂි'
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 501 'විගණන සාක්ෂි - තෝරාගත් අයිතමයන් සඳහා විශේෂිතව සැලකිල්ලට ගැනීම්'
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, අ 5 ඡේදය.
⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, අ 31 ඡේදය.
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 5 - 6 ඡේද
⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 18 - 19 ඡේද
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 7 (අ) ඡේදය
⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, අ 53 ඡේදය

- සැදුණු මට්ටමේදී වංචා නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම් ඇමතීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් අමතර සනාථ කිරීමේ තොරතුරු ලබාගැනීමට විගණක තහවුරු ඉල්ලීම් සැකසිය හැකි බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 හි දක්වයි.¹⁰
- ආයතනය තුළ පවත්නා ගිණුම් වාර්තා වලින් හෝ කළමනාකාරිත්වය විසින් කරනු ලබන නිදේශන වලින් විගණක ලබාගන්නා තොරතුරු වලට වඩා බාහිර තහවුරු කිරීම් වැනි අස්තීන්වයෙන් ස්වාධීන මූලාශ්‍රයකින් ලබාගන්නා සනාථ කිරීමේ තොරතුරුවල සහතික කිරීම වැඩිවිය හැකිය.¹¹

බලපැවැත්වෙන දිනය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන්පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශ විගණනය සඳහා බල පැවැත්වේ.

අරමුණ

5. බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි භාවිතා කිරීමේ දී විගණකගේ අරමුණ වන්නේ අදාළ සහ විශ්වසනීය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට එවැනි ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කර ඉටු කිරීම ය.

නිර්වචනයන්

6. ශ්‍රීලවිප්‍රවල අරමුණු සඳහා පහත පාරිභාෂික පදවල තේරුම් ආරෝපණය කෙරේ.
- (අ) බාහිර තහවුරු කිරීම - විගණකට සෘජු ලිඛිත ප්‍රතිචාරයක් ලෙස තුන්වන පාර්ශ්වයකින් (තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය) පත්‍රිකා ස්වරූපයෙන් හෝ විද්‍යුත්ව හෝ වෙනත් මාධ්‍යයකින් ලබාගන්නා විගණන සාක්ෂි.
 - (ආ) ධනාත්මක තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීම - තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය ඉල්ලීම කරනු ලබන තොරතුරුවලට එකඟ ද හෝ එකඟ නොවේ ද යන වග හෝ ඉල්ලීම් කරනු ලබන තොරතුරු විගණකට සෘජුව ප්‍රතිචාර ලෙස ලබා දෙන්නැයි කරන ඉල්ලීම.
 - (ඇ) සෘණාත්මක තහවුරු කිරීමේ ඉල්ලීම - ඉල්ලීම් සමග ලබාදී ඇති තොරතුරු තහවුරු කරනු ලබන පාර්ශ්වය එකඟ නොවේ නම් පමණක් ඒ බව තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය සෘජුව විගණකට ප්‍රතිචාර දක්වන ලෙස කරන ඉල්ලීම.
 - (ඈ) ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම - තහවුරු කරන පාර්ශ්වය ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අපොහොසත් වීම හෝ ධනාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමකට සම්පූර්ණයෙන් ම ප්‍රතිචාර දැක්වීම අපොහොසත් වීම හෝ තහවුරු ඉල්ලීමක් බාර නොදී ආපසු හරවා එවීම.
 - (ඉ) ව්‍යාතිරේඛ - තහවුරු කරනු ලබන පාර්ශ්වය සපයන ලද තොරතුරු සහ ඔවුන් වෙත තහවුරු කරන ලෙස දන්වා යැවූ හෝ අස්තීන්වයේ වාර්තාවල ඇතුළත් තොරතුරු අතර වෙනසක් පෙන්නවන ප්‍රතිචාරයක්.

අවශ්‍යතාවයන්

බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි

7. බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි භාවිතා කරන විට විගණක බාහිර තහවුරු කිරීමේ ඉල්ලීම් මත පාලනයන් පවත්වා ගතයුතු වන්නේ පහත දෑ ද ඇතුළත් වන පරිදි ය.
- (අ) ඉල්ලා සිටිය යුතු හෝ තහවුරු කළයුතු තොරතුරු නිර්ණය කිරීම, (අ1 ඡේදය බලන්න).
 - (ආ) උචිත / තහවුරු කරන පාර්ශ්වය තෝරා ගැනීම (අ2 ඡේදය බලන්න).
 - (ඇ) ප්‍රතිචාර ලෙස විගණකට සෘජුවම නැවත එවිය යුතු තොරතුරු නිසියාකාරව ඇතුළත්ව නිවැරදි ලෙස ආමන්ත්‍රණය කිරීම නිර්ණය කරමින් තහවුරු ඉල්ලීම සැලසුම් කිරීම (අ3 - අ6 ඡේද බලන්න).
 - (ඈ) අදාළ වනවිට පසු විපරම් ඉල්ලීම් ද ඇතුළත්ව තහවුරු පාර්ශ්වය වෙත ඉල්ලීම් යැවීම (අ 7 ඡේදය බලන්න).

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී වංචා පිළිබඳව විගණකගේ වගකීම" අ 37 ඡේදය

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, අ8 - අ9 ඡේද

තහවුරු ඉල්ලීම් යැවීමට විගණකට ඉඩදීම කළමනාකාරිත්වය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම

- 8. කළමනාකරණය විසින් තහවුරු ඉල්ලීම් යැවීමට විගණකට ඉඩදීම ප්‍රතික්ෂේප කරයි නම් විගණක විසින්:
 - (අ) ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සඳහා කළමනාකරණයෙන් හේතු විමසීම සහ ඒවායේ වලංගුතාව සහ සාධාරණත්වය ගැන විගණන සාක්ෂි ඉල්ලා සිටීම (අ8 ඡේදය බලන්න).
 - (ආ) වංචා පිළිබඳව අවදානම සහ වෙනත් විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය ඇතුළුව අදාළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම් පිළිබඳව විගණකගේ තක්සේරුව මත කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රතික්ෂේප කිරීම මගින් වන බලපෑම් අගය කිරීම; සහ (අ9 ඡේදය බලන්න).
 - (ඇ) අදාළ සහ විශ්වසනීය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට සැලසුම් කරන ලද විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම (අ10 ඡේදය බලන්න).
- 9. විගණකට තහවුරු ඉල්ලීම් යැවීමට ඉඩදීම කළමනාකරණය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම අසාධාරණ යැයි විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් හෝ විගණක විසින් විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් අදාළ සහ විශ්වසනීය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට අපොහොසත් වන්නේ නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260¹² ප්‍රකාරව පාලන කාර්යභාරය දරන අයට එය සන්නිවේදනය කළයුතුය. විගණක වන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.750¹³ ට අනුව විගණන මතයට ඇති බලපෑම සහ විගණනයට ඇති බලපෑම නිර්ණය කළයුතුය.

බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල

තහවුරු ඉල්ලීම්වලට ලැබුණ ප්‍රතිචාරවල විශ්වසනීයත්වය

- 10. තහවුරු ඉල්ලීමට ලැබුන ප්‍රතිචාරවල විශ්වසනීයත්වය පිළිබඳව සැකයන් ඇතිකරන සාධක විගණක විසින් හඳුනාගන්නේ නම්, එම සැකයන් විසඳා ගැනීමට අතිරේක විගණන සාක්ෂි ලබාගත යුතුය. (අ11 - අ16 දක්වා ඡේද බලන්න).
- 11. තහවුරු ඉල්ලීමට කරනු ලැබූ ප්‍රතිචාරය විශ්වසනීයත්වයෙන් තොර බව විගණක නිර්ණය කරන්නේ නම් වංචා අවදානමද සහ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සම්බන්ධව ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය ඇතුළත්ව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයකට අදාළ අවදානම් තක්සේරුවට අදාළව වන බලපෑම විගණක ඇගයිය යුතුය. (අ17 ඡේදය බලන්න)

ප්‍රතිචාර නොදක්වීම

- 12. ප්‍රතිචාර නොදක්වීමේ සෑම අවස්ථාවන්ට අදාළව විගණක විසින් අදාළ සහ විශ්වසනීය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකළ යුතුය. (අ18 - අ19 ඡේද බලන්න).

ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට ධනාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමකට ප්‍රතිචාර අවශ්‍ය වන විට,

- 13. ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට ධනාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමකට ප්‍රතිචාර අවශ්‍ය බව විගණක නිර්ණය කර ඇති නම්, විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි මගින් විගණකට අවශ්‍ය කරන විගණන සාක්ෂි නොසපයයි. එවැනි තහවුරු කිරීමක් විගණක ලබා ගෙන නොමැති නම් එයින් විගණනයට සහ විගණකගේ මතයට වන බලපෑම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ට අනුව විගණන නිර්ණය කළයුතුය. (අ20 ඡේදය බලන්න).

ව්‍යාතිරේඛයන්

- 14. ව්‍යාතිරේඛයන් තුළින් අවප්‍රකාශ පිළිබඳ ඇගවීමක් කරන්නේ ද නැද්ද යන වග නිර්ණය කිරීමට විගණක එම ව්‍යාතිරේඛයන් විමර්ශනය කළයුතුය (අ21 - අ22 ඡේද බලන්න).

සෘණාත්මක තහවුරු කිරීම්

- 15. සෘණාත්මක තහවුරු කිරීම් වලින් සපයනු ලබන්නේ ධනාත්මක තහවුරු කිරීම් වලින් සපයන විගණන සාක්ෂිවලට වඩා අඩුවෙන් අනුන වූ සාක්ෂිය. ඒ අනුව පහත දැක්වෙන සියලු දෑ පවතින්නේ නම් පමණක් හැර විගණක විසින් සැදහුම් මට්ටමේදී සිදුවන අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානම යොමුකිරීමට සෘණාත්මක තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීම් එකම තහවුරු ක්‍රියාපටිපාටිය ලෙස භාවිතා නොකළ යුතුය. (අ 23 ඡේදය බලන්න).
- (අ) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ඇති විමේ අවදානම පහත් මට්ටමක ලෙස විගණක තක්සේරු කර ඇති විට සහ සැදහුම්වලට අදාළ වන පාලනයන්වල මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගෙන ඇති විට;

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, "පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් සමග සංනිවේදනය" 16 ඡේදය.
¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705, "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ විගණන මතයට විකරණය කිරීම"

- (අ) සාමාන්‍යතාපය තහවුරු පටිපාටිවලට යටත් වන අයිතම්වල සංගහණය විශාල ප්‍රමාණයක කුඩා, සමජාතීය ගිණුම් ශේෂ, ගනුදෙනු සහ පවත්නා තත්ත්වයන්ගෙන් සමන්විත වීම.
- (ආ) ඉතා අඩු ව්‍යතිරේඛ අනුපාතිකයන් බලාපොරොත්තු වන විට සහ
- (ඇ) සාමාන්‍යතාපය තහවුරු කිරීම් ලබන්නාට එවැනි ඉල්ලීම් නොසලකා හැරීමට හේතුවන තත්ත්වයන් හා අවස්ථාවන් ගැන වැටහීමක් විගණකට නොමැති විට.

ලබා ගත් සාක්ෂි ඇගයීම

16. බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල මගින් අදාළ සහ විශ්වසනීය විගණන සාක්ෂි සපයන්නේ ද යන වග හෝ තවදුරටත් විගණන සාක්ෂි අවශ්‍ය වන්නේ දැයි විගණක විසින් ඇගයීමට ලක් කළයුතුය. (අ24 - අ25 ඡේද බලන්න)

* * *

ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් පහදා දීමේදී

බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි

තහවුරු කළයුතු හෝ ඉල්ලීම් කළයුතු තොරතුරු නිර්ණය කිරීම (7 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ1. බාහිර තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි බොහෝ විට ඉටු කරනු ලබන්නේ ගිණුම් ශේෂයන් සහ ඒවායෙහි මූලිකාංග සම්බන්ධ තොරතුරු තහවුරු කර ගැනීමට හෝ ඉල්ලීම් කිරීමට වේ. ගිවිසුම්වල කොන්දේසි තහවුරු කර ගැනීමටත්, කොන්ත්‍රාත් හෝ අස්තීත්වය සහ අනෙකුත් පාර්ශ්වයන් අතර සිදුවුණු ගනුදෙනු හෝ "පැති ගිවිසුම්" වැනි සමහර කොන්දේසි නොමැති බව තහවුරු කර ගැනීමටද ඒවා භාවිත කළ හැකිය.

යෝග්‍ය තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය තෝරා ගැනීම (7 (ආ) ඡේදය බලන්න)

අ2. විගණකගේ විශ්වාසය පරිදි තහවුරු කළයුතු තොරතුරු දන්නා තහවුරු පාර්ශ්වයන්ට තහවුරු ඉල්ලීම් යවන විට ඒවාට ලැබෙන ප්‍රතිචාර වඩා අදාළ හා විශ්වසනීය සාක්ෂි සපයනු ලබයි. උදාහරණ ලෙස තහවුරුව ඉල්ලා ඇති මූල්‍ය ආයතනයේ නිලධාරියා එම ගනුදෙනු හෝ සිද්ධීන් පිළිබඳව දන්නේ නම් එම තහවුරුව සැපයීමට වඩාත්ම යෝග්‍ය මූල්‍ය ආයතනයේ නිලධාරියා ඔහු විය හැකි ය.

තහවුරු ඉල්ලීම් සැලසුම් කිරීම (7 (ඇ) ඡේදය බලන්න)

අ3. ප්‍රතිචාරවලින් ලබා ගන්නා විගණන සාක්ෂිවල ස්වභාවය සහ ප්‍රතිචාර අනුපාතිකය සහ විශ්වසනීයත්වයට තහවුරු ඉල්ලීම් සැලසුම් කරන ආකාරය සෘජුව බලපෑම් ඇති කළහැකිය.

අ4. තහවුරු ඉල්ලීම් සැලසුම් කිරීමේ දී සලකා බැලිය යුතු සාධකයන්ට පහත දැ ඇතුළත් ය.

- ආමන්ත්‍රණය කළයුතු සැදහුම්
- වංචා අවදානම ද ඇතුළත්ව නිශ්චිතව හඳුනාගනු ලැබූ අවප්‍රකාශන ඇති වීමේ අවදානම
- තහවුරු ඉල්ලීමේ පසුතලය සහ ඉදිරිපත් කිරීම
- විගණනය ගැන පෙර පළපුරුද්ද හෝ ඒ හා සමාන කාර්යයන්හි නිරතවීම
- සන්නිවේදන ක්‍රමය (උදාහරණ ලෙස කඩදාසි මාධ්‍යයෙන් හෝ විද්‍යුත් සහ අනෙකුත් මාධ්‍යයන්ගෙන්)
- විගණකට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට තහවුරු කරන පාර්ශ්වය වෙත කළමනාකරණයෙන් කෙරෙන අනුමැතිය හෝ දිරිගැන්වීම් තහවුරු පාර්ශ්වයන් කළමනාකරණයේ අනුමැතිය සහිත තහවුරු ඉල්ලීම්වලට පමණක් ප්‍රතිචාර දැක්වීමට කැමති විය හැකිය.
- ඉල්ලූ තොරතුරු තහවුරු කිරීමට හෝ ලබා දීමට අපේක්ෂා කරන තහවුරු පාර්ශ්වයට ඇති හැකියාව (උදාහරණ ලෙස එක් එක් ඉන්වොයිස් වටිනාකමට එරෙහිව මුළු ශේෂය)

අ5. එක්කෝ දෙනෙදා තොරතුරු සමග තහවුරු කරන පාර්ශ්වයේ එකඟතාවය පදනම් කරමින් හෝ තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වයේ තොරතුරු සපයන ලෙස කරන ඉල්ලීම් තහවුරු කරන පාර්ශ්වය සියලුම අවස්ථාවලදී විගණකට පිළිතුරු සපයන ලෙස ඉල්ලීමක් කිරීම ධනාත්මක බාහිර තහවුරු කිරීමකින් සිදුවේ ධනාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමක්

මගින් විශ්වසනීය විගණන සාක්ෂි සැපයීම සාමාන්‍යයෙන් බලාපොරොත්තු වේ. කෙසේ නමුත් තහවුරු පාර්ශවය තොරතුරුවල නිවැරදිභාවය සත්‍යාපනය කිරීමෙන් තොරව ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ අවදානමක් පැවතිය හැකි ය. විගණක විසින් ධනාත්මක තහවුරු කිරීමේ ඉල්ලීම් මගින් මෙම අවදානම අඩු කරගත හැක්කේ, තහවුරු ඉල්ලීම්වල වටිනාකම් සඳහන් නොකරමින් (හෝ අනෙකුත් තොරතුරු) සහ තහවුරු පාර්ශවයන්ට වටිනාකම් පුරවන ලෙස හෝ අනෙක් තොරතුරු සපයන ලෙස ඉල්ලීමෙනි. අනෙක් අතට "හිස් ඉඩක්" සහිත තහවුරු ඉල්ලීම් භාවිතයට, අඩු ප්‍රතිචාර අනුපාතිකයන් මගපැදිය හැකිවන්නේ ඒවා පිරවීමට තහවුරු පාර්ශවයට අමතර උත්සාහයන් දැරීමට සිදුවන නිසා ය.

අ6. තහවුරු ඉල්ලීම් යැවීමට මත්තෙන් තහවුරු ඉල්ලීම් සියල්ලේ හෝ සමහරකගේ වලංගුතාව පරීක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය වන්නේ ඉල්ලීම්වල ලිපිනයන් නිවැරදිව දක්වා ඇතැයි නිර්ණය කිරීමට ය.

තහවුරු ඉල්ලීම් මත පසු විපරම (7 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ7. කලින් කළ ඉල්ලීමට ප්‍රතිචාර සාධාරණ කාලපරිච්ඡේදයක් අතරතුර නොලද විට විගණක අතිරේක තහවුරු ඉල්ලීමක් යැවිය හැකි ය. උදාහරණ ලෙස මුල් ලිපිනයේ නිවැරදි බව නැවත පරීක්ෂාවන් විගණක කළ හැකි අතර, අමතර හෝ පසු විපරම ඉල්ලීමක් යැවිය හැකිය.

විගණකට තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීම් කිරීමට ඉඩදීම කළමනාකරණය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම

කළමනාකරණයේ ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ සාධාරණත්වය (8(අ) ඡේදය බලන්න)

අ8. විගණකට තහවුරු ඉල්ලීම් යැවීමට ඉඩදීම කළමනාකාරිත්වය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම විගණක සාක්ෂි ලබාගැනීමට ඇති සීමාවකි. එම නිසා සෑම සීමා කිරීමට හේතු විගණක විමසීම අවශ්‍ය කෙරේ. පොදු හේතුවක් ලෙස දැක්විය හැක්කේ අපේක්ෂා කරන තහවුරු පාර්ශවය සමග ඇති නීතිමය ආරවුලක් හෝ කෙටිගෙන යන සාකච්ඡාවක් විය හැකි අතර අකල් තහවුරු ඉල්ලීම එම සාකච්ඡාවේ ප්‍රතිඵලය අවසාන තහවුරුවට බලපෑ හැකි ය. එම හේතුවල වලංගුතාවය සහ සාධාරණත්වය පිළිබඳව විගණක විසින් විගණන සාක්ෂි සෙවිය යුතු වන්නේ වචනා සහ වැරදි අනාවරණය කර ගැනීමට අවශ්‍ය විගණන සාක්ෂි සඳහා විගණකයේ ප්‍රවේශය වළක්වාලීමට කළමනාකරණය උත්සාහ කරන නිසා වියහැකිය.

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම් තක්සේරුව සඳහා බලපෑම් (8(ආ) ඡේදය බලන්න)

අ9. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹⁴ ට අනුව සැදුණු මට්ටමේ දී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම් තක්සේරුව ප්‍රතිශෝධනය කිරීම සුදුසු යැයි සහ සැලසුම්කළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වෙනස් කළයුතුයැයි 8 (ආ) ඡේදයේ ඇගයීම අනුව විගණක නිගමනය කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් තහවුරු නොකරන ලෙස කළමනාකාරිත්වයේ ඉල්ලීම් අසාධාරණ නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240¹⁵ ප්‍රකාරව ඇගයීම් කිරීම අවශ්‍යකරන වචනා අවදානම් සාධකයක් තිබිය හැකි බව එයින් ඉඹ කෙරේ.

විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි (8 (ඉ) ඡේදය බලන්න)

අ10. ඉටුකළ විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ අ18 - අ19 ඡේදවල නියමකර ඇති ප්‍රතිචාර නොදක්වූ ඉල්ලීම් වලට උචිත දෑ හා සමාන විය හැකිය. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ ඡේද 8(ආ) හි දැක්වෙන පරිදි විගණකගේ ඇගයීමේ ප්‍රතිඵල ද එවැනි ක්‍රියාපටිපාටි සැලකිල්ලට භාජනය කරනු ලබයි.

බාහිර තහවුරු කිරීම් ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල

තහවුරු කිරීම් ඉල්ලීමට කළ ප්‍රතිචාරවල විශ්වසනීයත්වය (10 ඡේදය බලන්න)

අ11. අස්තිත්වයට පරිබාහිර මූලාශ්‍රයන්ගෙන් විගණන සාක්ෂි ලබා ගන්නා ද, ඒවායෙහි විශ්වසනීයත්වයට බලපාන තත්ත්වයන් පැවතිය හැකි බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 සඳහන් වේ.¹⁶ සියළුම ප්‍රතිචාරයන් හි වංචා, වැරදි ලෙස වෙනස් කිරීම්, ආදී වන අවදානම් පවතියි. ප්‍රතිචාරයන් ලබාගන්නේ කඩදාසි මාධ්‍යයෙන් ද, විද්‍යුත් හෝ වෙනත් මාධ්‍යයකින් ද යන්න නොසලකා එවැනි අවදානම් පවතියි. ප්‍රතිචාරයන්හි විශ්වසනීයත්වයට සම්බන්ධ සැකයක් ඇඟවිය හැකි කරුණු අතර පහත දෑ ඇතුළත් වේ.

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, "අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ ඇගයීම" 31 ඡේදය.
¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 24 ඡේදය.
¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 අ31 ඡේදය.

- විගණක ලබාගනු ලැබුවේ වක්‍රාකාරයෙන් ද
- මූලින් අපේක්ෂා කළ තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වයෙන් නොලැබුන ලෙස පෙනෙන විට

අ12. විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් උදාහරණ ලෙස ෆැක්ස් හෝ විද්‍යුත් තැපෑලෙන් ලබා ගත් ප්‍රතිචාරවල විශ්වසනීයත්වය සම්බන්ධ අවදානම් පවතින්නේ ප්‍රභවස්ථාන ලියවිලි සහ ප්‍රතිචාර දක්වන්නාගේ අනුමැතිය ස්ථාපිත කිරීමේ අපහසුකම නිසාවෙන් සහ වැරදි ලෙස වෙනස් කිරීම් අනාවරණය කරගැනීමේ අපහසුකම නිසාවෙනි. විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් ලැබුන ප්‍රතිචාර සඳහා විගණක සහ ප්‍රතිචාර දක්වන්නා භාවිත කරන ක්‍රියාවලි මගින් ඇති කෙරෙන සුරක්ෂිත වාතාවරණය මගින් එම අවදානම් අඩුවිය හැකිය. එවැනි ක්‍රියාවලියක් සුරක්ෂිත හා මනාව පාලනය කර ඇතැයි විගණක සෑහීමකට පත්වන්නේ නම් සම්බන්ධිත ප්‍රතිචාරවල විශ්වසනීයත්වය වැඩිවේ. විද්‍යුත් මාධ්‍යයෙන් තොරතුරු යවන්නාගේ අනන්‍යතාවය වලංගුකර ගැනීම සඳහා විවිධ ශිල්පක්‍රම විද්‍යුත් තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාවලියක ඇතුළත් කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් රහස් කේතන, විද්‍යුත් සංඛ්‍යාංක අත්සන් වෙබ්අඩවි ක්‍රියාපටිපාටිවල තර්ථභාවය සනාථකරණය කිරීම වැනි දෑ භාවිතය මගින්.

අ13. තහවුරු කරන පාර්ශ්වය අදාළ තහවුරු ඉල්ලීම්වලට ප්‍රතිචාර සැපයීම සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා තුන්වන පාර්ශ්වයක් භාවිතා කරයි නම්, විගණක ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකරනු ලැබිය යුත්තේ පහත අවදානම් ආමන්ත්‍රණය කිරීමටය.

- (අ) ප්‍රතිචාර නිරවද්‍ය මූලාශ්‍රයෙන් විය නොහැකි වීම.
- (ආ) ප්‍රතිචාර දක්වීමට අනුමැතියක් නොතිබීමට හැකිවීම.
- (ඇ) ප්‍රතිචාර යැවීමේදී අවංකභාවය පිළිබඳව එකඟතාවයකට පැමිණ තිබීමේ හැකියාව.

අ14 විගණන සාක්ෂි වශයෙන් භාවිතා කළයුතු¹⁷ තොරතුරුවල විශ්වසනීයත්වය මත ඇතිවන සැකයන් නිරාකරණය කර ගැනීම සඳහා තිබෙන ක්‍රියාපටිපාටි වෙනස් කිරීමට හෝ එකතු කිරීමට අවශ්‍යවන්නේදැයි විගණක නිර්ණය කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500න් අවශ්‍ය කෙරේ. තහවුරු කරන පාර්ශ්වය සම්බන්ධ කර ගනිමින් විගණකවරයාගේ තහවුරු ඉල්ලීමට දුන් ප්‍රතිචාරයේ අන්තර්ගතය සහ ප්‍රභවය සනාථකරණය කර ගැනීමට තෝරාගත හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය විද්‍යුත් තැපෑල මගින් ප්‍රතිචාර දක්වූවිට තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය එලෙස ප්‍රතිචාර දක්වූයේදැයි නිර්ණය කිරීමට විගණක තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වයට දුරකථන ඇමතුමක් දිය හැකිය. ප්‍රතිචාරය වක්‍රාකාරයෙන් විගණකට එවූවිට (උදාහරණ ලෙස තහවුරු පාර්ශ්වය වැරදි ලෙස විගණකගේ ලිපිනය වෙනුවට අස්තිත්වය සඳහන් කර ඇතිවිට) විගණක තහවුරු පාර්ශ්වයෙන් තමාට සෘජුව ලිඛිතව ප්‍රතිචාර දක්වන ලෙස ඉල්ලා සිටිය හැක.

අ15. තහවුරු ඉල්ලීමකට කරනු ලබන වාචික ප්‍රතිචාරයක් මගින් බාහිර තහවුරු කිරීමේ අර්ථකථනය සපුරාලනු නොලබන්නේ එය විගණකට කළ සෘජු ලිඛිත ප්‍රතිචාරයක් නොවන නිසාය. කෙසේ වෙතත් තහවුරු ඉල්ලීමකට වාචික ප්‍රතිචාර ලබා ගැනීම මත විගණක තහවුරු පාර්ශ්වයෙන් සෘජුවම ලිඛිතව විගණකට ප්‍රතිචාර දක්වන ලෙස තත්වයක් අනුව ඉල්ලා සිටිය හැකිය. එසේ ප්‍රතිචාර නොලැබුනහොත් විගණක 12වන ඡේදය අනුව යමින් වාචික ප්‍රතිචාරය තහවුරු කර ගැනීමට උදව් වන අනෙකුත් විගණක සාක්ෂි සොයා බලයි.

අ16. තහවුරු ඉල්ලීමක ප්‍රතිචාරය සම්බන්ධව එහි භාෂා භාවිතය සීමාකරන බස් වහරක් තිබිය හැකිය. එසේ පවතින සීමාකිරීම් අත්‍යාවශ්‍යයෙන්ම ප්‍රතිචාරයෙහි විගණන සාක්ෂිවල විශ්වසනීයත්වය නිෂ්ප්‍රමාණ කිරීමට ඉවහල් නොවේ.

විශ්වසනීය නොවන ප්‍රතිචාර (ඡේද 11 බලන්න)

අ17. ප්‍රතිචාර විශ්වසනීයත්වයෙන් තොර බවට විගණක නිගමනය කරන විට සැදහුම් මට්ටමේදී ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ ඇතිවීම් අවදානම් තක්සේරු පරීක්ෂණය කිරීමට විගණකට අවශ්‍ය විය හැකි අතර සහ සැලසුම් කළ විගණන පිළිවෙත් ඒ අනුව සංශෝධනය කිරීම ද ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹⁸ අනුව අවශ්‍ය වේ. උදාහරණ ලෙස විශ්වසනීය නොවන ප්‍රතිචාරයන් වංචා අවදානමත් හුවාදක්වන විට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240¹⁹ ට අනුව ඇගයීමක් කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ.

¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, 11 ඡේදය.
¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, 31 ඡේදය.
¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 24 ඡේදය.

ප්‍රතිචාර නොදක්වීම (12 ඡේදය බලන්න)

අ18. විගණකට ඉටුකළ හැකි විකල්ප විගණන ක්‍රියා පිළිවෙත්වලට ඇතුළත් විය හැකි දැට උදාහරණ ලෙස:

- ලැබිය යුතු ගිණුම් ශේෂයන් සඳහා - නිශ්චිත පසුව ලැබූ මුදල් පරීක්ෂණය කිරීම. නැවත කිරීමේ ලියකියවිලි සහ කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට ආසන්න විකුණුම් පරීක්ෂාව ගත හැකිය.
- ගෙවිය යුතු ගිණුම් ශේෂයන් සඳහා - පසුව කරනු ලැබූ මුදල් ගෙවීම හෝ තෙවන පාර්ශ්ව සමඟ ලිපිගනුදෙනු සහ අනෙකුත් වාර්තා එනම් භාණ්ඩ ලැබීම් තුණ්ඩු පරීක්ෂාව ගත හැකිය.

අ19. ප්‍රශ්නගත ගිණුම් සහ සැදහුම් මගින් විකල්ප විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකරනු ලැබේ. එවැනි අවස්ථාවක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315²⁰ ට අනුව විගණන විසින් සැදහුම් මට්ටමේ දී සාවද්‍ය අවප්‍රකාශ ඇති වීමේ තක්සේරුගත අවදානම ප්‍රතිශෝධනය කළ හැකි අතර සහ සැලසුම්ගත විගණක පිළිවෙත් වෙනස් කරනු ලබයි. උදාහරණ ලෙස අපේක්ෂා කළ ප්‍රමාණයට වඩා අඩු තහවුරු කිරීම් හෝ අපේක්ෂා කළ ප්‍රමාණයට වඩා වැඩි තහවුරු කිරීම් මගින් කලින් හඳුනානොගත් වංචා අවදානම් සාධකයන් ඇඟවිය හැකි වන අතර එසේ වීම දී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240²¹ට අනුව ඇගයීමක් අවශ්‍ය වේ.

ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට ධනාත්මක තහවුරුවක් ඉල්ලීම අවශ්‍ය වන අවස්ථාවකදී (13 ඡේදය බලන්න)

අ20. ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට ධනාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමකට ප්‍රතිචාර අවශ්‍ය කරන, සැදහුම් මට්ටමේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානමක් සමහර අවස්ථාවලදී විගණකට හඳුනාගත හැකිය.

එවැනි අවස්ථාවන්ට ඇතුළත් විය හැක්කේ,

- කළමනාකාරිත්වයේ සැදහුම් තහවුරු කරගැනීමට තිබෙන තොරතුරු ලබාගත හැක්කේ අස්තිත්වයෙන් බාහිරව පමණක් වන අවස්ථාවකදී
- කළමනාකරණය පාලනයන් ඉක්මවා කටයුතු කිරීම හෝ සේවකයන්/කළමනාකරණ සම්බන්ධවීමෙන් වියහැකි දුස්සන්දාන අවදානම වැනි නිශ්චිත වංචා අවදානම් සාධක මගින් අස්තිත්වයෙන් ලැබෙන සාක්ෂිමත විගණක විශ්වාසය හැබීමට බාධා ඇති කරයි.

ව්‍යතිරේකයන් (14 ඡේදය බලන්න)

අ21. තහවුරු ඉල්ලීම් වලට ලැබුණු ප්‍රතිචාරයන් හි ඇති ව්‍යාතිරේඛයන් මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇති අවප්‍රකාශ හෝ භව්‍ය අවප්‍රකාශ පිළිබඳව ඇඟවීමක් කළ හැකිය. අවප්‍රකාශයක් හඳුනාගත් විට එවැනි අවප්‍රකාශ මගින් වංචා ඇඟවීමක් කරනු ලබන්නේ දැයි විගණක විසින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240ට අනුව ඇගයීමක් කරනු ලැබිය යුතුය.²² එකඟා සමාන ගිණුම්වල හෝ එක හා සමාන තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්ව වලින් ලැබෙන ප්‍රතිචාරවල ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳව මග පෙන්වීමක් ව්‍යතිරේඛ වලින් ලබාදිය හැකිය. මූල්‍ය වාර්තාකරණය මත අස්තිත්වයේ පවතින අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඇති ඌණතාවයක් හෝ ඌණතාවයන් සම්බන්ධව ද ව්‍යාතිරේඛයන් මගින් ඇඟවීම් කරනු ලබයි.

අ22. සමහර ව්‍යාතිරේඛ මගින් අවප්‍රකාශයන් නියෝජනයක් කරනු නොලබයි. උදාහරණ ලෙස බාහිර තහවුරු පටිපාටි, තහවුරු ඉල්ලීම් වලට ලැබෙන ප්‍රතිචාරවල වෙනස්වීම් කාල නිර්ණය මැනීම සහ ලිපිකාර දෝෂ නිසා වියහැකි බව විගණක නිගමනය කළ හැකිය.

සෘණාත්මක තහවුරු කිරීම් (15 ඡේදය බලන්න)

අ23. සෘණාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමකට ප්‍රතිචාරයක් ලබා ගැනීමට අපොහොසත් වීම මගින් එකී ඉල්ලීමේ අඩංගු තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය සතෝක්ෂණය කලාද හෝ අපේක්ෂා කරන ලද තහවුරු පාර්ශ්වයට එම තහවුරු ඉල්ලීම් ලැබුණි ද යන්න පිළිබඳව පැහැදිලි ඇඟවීමක් කරනු නොලබයි. ඒ අනුව සෘණාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමකට තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අපොහොසත්වීම මගින් ධනාත්මක තහවුරු ඉල්ලීමකට වන ප්‍රතිචාර දැක්වීමකට වඩා සැලකිය යුතු අන්දමේ අනුන වූ බවෙන් අඩු විගණන සාක්ෂි ලබාදෙයි. තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වයන් බොහෝවිට තහවුරු ඉල්ලීමේ තොරතුරු ඔවුන්ගේ වාසියට නොවේනම් එකඟතාවක් නොමැති බව තහවුරු කිරීමට නැඹුරුවන අතර එසේ නොවේ නම් ප්‍රතිචාර දැක්වීම ඉතා අඩුවිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස බැංකු තැන්පතු දරන්නන් තහවුරු ඉල්ලීමට අනුව සිය ශේෂයන් අඩුවෙන් සඳහන් වී ඇත්නම් ඒ පිළිබඳව

²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 31 ඡේදය
²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 24 ඡේදය.
²² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240, 35 ඡේදය.

ප්‍රතිචාර දක්වන අතර වැඩියෙන් සඳහන් වී ඇත්නම් ප්‍රතිචාරය ඉතා අඩුවිය හැකිය. එම නිසා බැංකු තැන්පතු දරන්නන්හට සාණාත්මක තහවුරු ඉල්ලීම් යැවීම ශේෂ අඩුවෙන් සඳහන් වී ඇත්නම් ප්‍රයෝජනවත් පටිපාටියක් වන නමුත් වැඩියෙන් සඳහන්වීම සම්බන්ධයෙන් විගණක සාක්ෂි සෙවීමේ දී එසේ කිරීම එලදායීත්වයෙන් අඩු වියහැකිය.

ලබා ගත් සාක්ෂි ඇගයීම (16 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ24. එක් එක් බාහිර තහවුරු ඉල්ලීම්වල ප්‍රතිඵල ඇගයීමේ දී විගණක එම ප්‍රතිඵල පහත ආකාරයට වර්ග කළ හැකිය.

- (අ). තහවුරු ඉල්ලීමේ දී ඇති තොරතුරු සමග එකඟතාවය සඳහන් කරමින් හෝ ඉල්ලුම් කරන ලද තොරතුරු ව්‍යතිරේඛයකින් තොරව ලබාදෙමින් අදාළ තහවුරු කිරීමේ පාර්ශ්වය විසින් කරනු ලබන ප්‍රතිචාර.
- (ආ). ප්‍රතිචාරය විශ්වසනීය නොමැති ලෙස සැලකීම.
- (ඇ). ප්‍රතිචාර නොදැක්වීම හෝ
- (ඈ). ව්‍යතිරේඛ ඇඟවෙන ප්‍රතිචාර

අ25. විගණකගේ ඇගයීම, ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගත්තේද හෝ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330²³ න් අවශ්‍ය කෙරෙන අමතර විගණන සාක්ෂි අවශ්‍යද යන්න විගණකට නිගමනය කිරීමේදී විගණක විසින් ඉටු කරන ලද වියහැකි වෙනත් විගණක පටිපාටි සැලකිල්ලට ගැනීම විගණකට උපකාරී වියහැකිය.

²³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 26 - 27 ඡේද.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 510

ආරම්භක විගණන පත්වීම් - ආරම්භක ශේෂ

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පටුන

හැඳින්වීම	ඡේද
මෙම විගණන ප්‍රමිතයේ විෂය පථය	1
බලපැවැත්වෙන දිනය	2
අරමුණ	3
නිර්වචන	4
අවශ්‍යතා	
විගණන පටිපාටි	5 - 9
විගණන නිගමන හා වාර්තාකරණය	10 - 13
භාවිතය හා වෙනත් විස්තරාත්මක කරුණු	
විගණන ක්‍රියාපටිපාටි	අ1 - අ17
විගණන නිගමන හා වාර්තාකරණය	අ8 - අ9
පරිශීෂ්ඨය : විකරණය කළ විගණන මත සහිත විගණකවරුන්ගේ වාර්තා සඳහා උදාහරණ	

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 510 "ආරම්භක විගණන පත්වීම් ආරම්භක ශේෂ" ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව විගණනයක් සිදු කිරීම" සමඟ එක්වගෙන කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම විගණන ප්‍රමිතයේ විෂය පථය

1 ආරම්භක විගණන පත්වීමකදී ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම් මෙම විගණන ප්‍රමිතයේ දක්වා ඇත. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සඳහන් ප්‍රමාණවලට අමතරව කාලච්ඡේදය ආරම්භයේදී පවත්නා අසම්භාව්‍යතාවයන් හා බැඳීම් වැනි හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍යවන්නාවූ කරුණුද ආරම්භක ශේෂ යන්නට ඇතුළත් වේ. සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය තොරතුරු මූල්‍යප්‍රකාශනවල ඇතුළත්වන විට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 710¹ හි දැක්වෙන අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශ ව්‍යවහාර වෙයි. මුල්වරට සිදුකරනු ලබන විගණනයක් ආරම්භ කිරීමට පෙර සිදුකළ යුතු කාර්යයන් සම්බන්ධ අමතර කරුණු හා මගපෙන්වීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 300² හි ඇතුළත් වේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

2 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය බලපවත්වයි.

අරමුණ

3 මුල්වරට සිදුකරනු ලබන විගණනයකදී ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයාගේ මූලික අරමුණ වනුයේ,
අ. ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ප්‍රමාණාත්මකව බලපෑම් සිදුකරන සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ආරම්භක ශේෂවල අන්තර්ගත වන්නේද, සහ;
ආ ආරම්භක ශේෂයන්ගෙන් පිළිබිඹු වන්නාවූ යෝග්‍ය ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රවර්ථන වර්ෂයේ මූල්‍යවාර්තාවල සංගතිකව භාවිත කර තිබේද, එසේ නැත්නම් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල වෙනස් වීම් යථා පරිදි ගිණුම් ගත කර භාවිත අනුකූලව ගිණුම්ගතකර ප්‍රමාණවත් ලෙස භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව ඉදිරිපත් කර හෙළිදරව් කොට තිබේද යන්න පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමයි.

නිර්වචන

4 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වල පරමාර්ථ සඳහා පහතින් දක්වා ඇති පද ඒ සමඟ දැක්වෙන අරුතින් සිටියි.
අ. මුල්වරට විගණන කාර්යයේ නිරතවීම
i පුර්ව කාලච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කර නොමැති හෝ
ii පුර්ව කාලච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍යවාර්තා වෙනත් විගණකයකු විසින් විගණනය කර ඇති යන දෙකින් එක් ආකාරයකට අදාල විගණන පත්කිරීමක්
ආ. ආරම්භක ශේෂ -
කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ පැවති ගිණුම් ශේෂ ගත වූ කාලපරිච්ඡේදයේ අවසන් ශේෂ මත ආරම්භක ශේෂ පදනම්වන අතර ඉන් ගත වූ කාලපරිච්ඡේදයෙහි ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් වලට බලපෑම් ද ගත වූ කාලපරිච්ඡේදයෙහි භාවිතා වූ ගිණුම් කරණ ප්‍රතිපත්තිද පිළිබිඹු කෙරෙයි. කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී පැවති අසම්භාව්‍යතා සහ බැඳීම් වැනි හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍යවන්නාවූ කරුණුද ආරම්භයේදී පැවති අසම්භාව්‍යතාවයන් හා බැඳීම් වැනි හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍යවන්නාවූ කරුණුද ආරම්භක ශේෂ යන්නට ඇතුළත් වේ.
ඇ. පූර්වගාමී විගණකවරයා -
ගත වූ කාලපරිච්ඡේදයේ අස්තිත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකළ වර්තමාන විගණකවරයා විසින් විස්ථාපනය කරනු ලබන වෙනත් විගණන ආයතනයක විගණයකවරයා.

1 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 710 "සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු - සංගත සංඛ්‍යා සහ සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන"
2 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.300- "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම."

අවශ්‍යතා

විගණන පටිපාටි

ආරම්භක ශේෂ

5 හෙළිදරව් කිරීමේදී ඇතුළත්ව ආරම්භක ශේෂ පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා විගණකවරයා අවසානයට පිළියෙල කළ මූල්‍යවාර්තා ඇත්නම් ඒවාත්, ඒ මත පූර්ව විගණකවරයාගේ විගණක වාර්තාව ඇත්නම් එයත් කියවා බැලිය යුතුය.

6 ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක බලපෑම් කරන්නා වූ සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ආරම්භක ශේෂවල අන්තර්ගතව ඇත්ද යන්න පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මක හා යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි, (යොමුව : ඡේද අ 1 - අ2)

අ. ඉකුත් කාලපරිච්ඡේදයේ අවසාන ශේෂයන් ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයට නිවරදිව ඉදිරියට ගෙනැවිත් හෝ අදාල තැන්හිදී නැවත ප්‍රකාශ කර තිබේද යන්න නිශ්චය කිරීමෙන්,

ආ. ආරම්භක ශේෂවලින් උචිත ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති භාවිතය නිරූපණය වේද යන්න නිශ්චය කිරීමෙන්

ඇ. පහත දැක්වෙන ඒවායින් එකක් හෝ කිහිපයක් (ඡේද අ. 3 - අ. 7 බලන්න) ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් :

- (i) ඉකුත් කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කර ඇතිවිට, ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා පූර්ව විගණකවරයාගේ වැඩ පත්‍රිකා සමාලෝචනය කිරීම.
- (ii) ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේදී සිදුකරනු ලැබූ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වලින් ආරම්භක ශේෂ වලට අදාල විගණන සාක්ෂි සැපයෙන්නේ ද යන්න ඇගයීම.
- (iii) ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විශේෂිත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින්, විගණකවරයා විසින් ලබාගත යුතුය.

7 ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ප්‍රමාණාත්මකව බලපෑම් කළහැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ආරම්භක ශේෂවල අන්තර්ගතව ඇති බවට විගණකවරයා සාක්ෂි ලබා ගන්නේ නම්, ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇති බලපෑම නිර්ණය කිරීම සඳහා වාතාවරණය තුළ වඩාත් උචිත අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි විගණකවරයා විසින් ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල එවැනි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පවතියයි විගණකවරයා නිගමනය කරන්නේ නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450³ ප්‍රකාරව එම සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයෙහි අදාල මට්ටමටත් පාලන බලතල ඇත්තවුන්ටත් විගණකවරයා සන්නිවේදනය කළයුතුය.

ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල සන්නතිකභාවය

8 ආරම්භක ශේෂයන්ගෙන් පිළිබිඹු වන්නා වූ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සංගතභාවයෙන් යුතුව ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සන්නතිකව භාවිතා කර තිබේද සහ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම් භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව යථාපරිදි ගිණුම්ගත කර ඇත්ද යන්නත් ප්‍රමාණවත් ලෙස ඉදිරිපත් කර හා හෙළිදරව් කරනු ලැබ ඇත්ද යන්නත් පිළිබඳව උචිත හා ප්‍රමාණවත් විගණක සාක්ෂි විගණකවරයා විසින් ලබාගත යුතුය.

පූර්වගාමී විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි අදාළ තොරතුරු

9 පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පූර්ව විගණකවරයෙකු විසින් විගණනය කර තිබේ නම් හා විගණන මතයට විකරණයක් වී නම් විගණකවරයා, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 315ට⁴ අනුකූලව ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය වාර්තාවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතීමේ අවදානම ඇගයීමේදී විගණන මතය එසේ වෙනස් කිරීමට හේතු වූ කරුණෙහි බලපෑම ඇගයීමට ලක් කළයුතුය.

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 "විගණනය අතරතුරදී හඳුනාගත් සාවද්‍ය ප්‍රකාශන ඇගයීම." ඡේද අංක 8 සහ 12

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315- "අස්තිත්වය හා එහි වටපිටාව අවබෝධකර ගැනීම තුළින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැවතීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම හා ඇගයීම."

විගණන නිගමන හා වාර්තාකරණය

ආරම්භක ශේෂ

- 10 ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණකවරයාට නොහැකි නම්, විගණකවරයා විසින් අවස්ථානුකූලව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705⁵ (යොමුව : ඡේද 8 බලන්න) දැක්වෙන පරිදි, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත තත්වගණනය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ මතය විශ්වාසනීය කිරීමක් හෝ කළයුතුය.)
- 11 ප්‍රවර්ධන වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් ඇති සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් ආරම්භක ශේෂවල අන්තර්ගත යයිද, සාවද්‍ය ප්‍රකාශයෙහි බලපෑම යථා පරිදි ගිණුම්ගත කර හෝ ප්‍රමාණවත් පරිදි ඉදිරිපත් කර හෝ හෙලිදරව් කර නොමැති බවද විගණකවරයා නිගමනය කරන්නේ නම්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 අනුකූලව විගණකවරයා විසින් තත්වගණනය කළ මතයක් හෝ අහිතකර මතයක් යෝග්‍යපරිදි ප්‍රකාශ කළයුතුය.

ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල සන්නිකභාවය

12. විගණකවරයා

- අ. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රවර්ධන වර්ෂයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සංගතිකව භාවිතාකර නොමැති යයි හෝ
 - ආ. ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් හි වෙනසක් අදාල මූල්‍යවාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව යෝග්‍ය පරිදි ගිණුම්ගතකර හෝ ප්‍රමාණවත් පරිදි ඉදිරිපත්කර හෝ අනාවරණය කර නොමැතියයි,
- නිගමනය කරයි නම් විගණකවරයා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 අනුකූලව තත්වගණනය කළ හෝ අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය.

පූර්ව විගණකවරයාගේ මතයට විකරණ සිදුකිරීම

- 13 පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් පූර්ව විගණකගේ මතයෙහි ප්‍රවර්ධන වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාල සහ ප්‍රමාණාත්මක විකරණයක් අන්තර්ගත වී නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 හා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.710 (යොමුව : ඡේද අ. 9) අනුකූලව, විගණකවරයා විසින් ප්‍රවර්ධන වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන මතය විකරණය කළයුතුය.

භාවිතය හා වෙනත් විස්තරාත්මක කරුණු

විගණන ක්‍රියාපටිපාටි

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයන්ට විශේෂිතව සැලකිය යුතු කරුණු

- අ1. පූර්වගාමී විගණකවරයාගෙන් ප්‍රවර්ධන විගණකවරයාට ලබාගත හැකි තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් නීතිමය හා රෙගුලාසිමය සීමාවන් රාජ්‍ය අංශයෙහි පැවතිය හැක. උදාහරණ ලෙස ව්‍යවස්ථාපිතව පත්කරණ ලද විගණකයෙකු (උදාහරණ ලෙස විගණකාධිපති හෝ විගණකාධිපති වෙනුවට පත්කරන ලද ප්‍රමාණවත් සුදුසුකම් ලත් වෙනත් අයෙක්) විසින් කළින් විගණනය කරන ලද රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයක් පෞද්ගලිකරණය කර තිබේ නම්, අලුතින් පත් කරන ලද පුද්ගලික අංශයේ විගණකවරයාට ව්‍යවස්ථාපිතව පත් කරන ලද විගණකවරයා විසින් විගණන කාර්ය පත්‍රිකා හා වෙනත් තොරතුරුවලට ප්‍රවිෂ්ඨ වීමට ලබාදිය හැකි ඉඩකඩ ප්‍රමාණය පෞද්ගලිකත්වය හා රහස්‍යභාවය සම්බන්ධයෙන් වූ නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් සීමා විය හැකිය. එසේ සන්නිවේදනය සඳහා බාධාවන් පවතින අවස්ථාවන්හිදී වෙනත් ක්‍රම මගින් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම අවශ්‍යවන අතර එසේ ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකි නම් විගණකවරයාගේ මතය ඉදිරිපත් කිරීමේදී එහි බලපෑම කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය යුතුය.
- අ2. ව්‍යවස්ථාපිතව පත්කරනු ලැබූ විගණකවරයා විසින් රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයක විගණනය පුද්ගලික විගණන ආයතනයකට පවරන්නේ නම් සහ ව්‍යවස්ථාපිත විගණකවරයා විසින් රාජ්‍ය අංශයේ අස්තීත්වයෙහි මූල්‍යවාර්තා විගණනය පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි විගණනය කළ ආයතනය හැර වෙනත් ආයතනයකට ලබාදෙන්නේ නම් එය 'ව්‍යවස්ථාපිතව පත් කරනලද විගණකවරයාගේ පත්වීමෙහි වෙනස්වීමක් ලෙස සාමාන්‍යයෙන් සලකනු

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 "ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි විගණන මතයට සංශෝධන"

නොලැබේ. කෙසේ වුව ද පෞද්ගලික විගණන ආයතනයට විගණනය පැවරීමේ වැඩසිලිවෙල වල ස්වභාවය අනුව, පුද්ගලික අංශයේ විගණකවරයා සම්බන්ධයෙන් එවැනි විගණන කාර්ය නියුක්තියක් ආරම්භක විගණන පත්වීමක් ලෙස සැලකෙන බැවින් මෙම විගණන ප්‍රමිතිය අදාල වෙයි. *ආරම්භක ශේෂ (යොමුව ඡේද 6 ඇ)*

අ3. ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය හා ව්‍යාප්තිය රඳා පවතිනුයේ,

- අස්තිත්වය විසින් අනුගමනය කරනු ලබන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති
- ගිණුම් ශේෂ වලත් ගනුදෙනු පත්ති වලත් හෙලිදරව් කිරීම් වලත් ස්වභාවය සහ ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැවතීමේ අවදානම
- ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට සාපේක්ෂව ආරම්භක ශේෂයන්හි වැදගත්කම
- පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කරන ලද්දේද යන්න සහ එසේ නම් පූර්ව විගණකවරයාගේ විගණන මතය විකරණය කරන ලද්දේද යන්න, වැනි කරුණු මතය.

අ4. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පූර්වගාමී විගණකවරයෙකු විසින් විගණනය කරන ලද්දේනම්, පූර්වගාමී විගණකවරයාගේ වැඩපත්‍රිකා සමාලෝචනය කිරීමෙන් ආරම්භකශේෂ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකවරයාට හැකිවේ. එවැනි සමාලෝචනයකින් ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි සපයන්නේද යන්න පූර්වගාමී විගණකවරයාගේ වෘත්තීය නිපුණත්වයෙහි හා ස්වාධීනත්වයෙහි බලපෑම මත තීරණය වේ.

අ5 අදාල වෘත්තීය ආචාරධර්ම මගින් ප්‍රවර්ථන විගණක විසින් පූර්වගාමී විගණක සමග සිදුකරන සන්නිවේදනයට මාර්ගෝපදේශ සැපයෙයි.

අ6. ජංගම වත්කම් හා වගකීම් වෙනුවෙන් ඇතැම්, විගණන සාක්ෂි ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේ විගණන පරිපාටිවල කොටසක් වශයෙන් ලබාගත හැකිවනු ඇත. උදාහරණ වශයෙන් ආරම්භක ලැබිය යුතු ගිණුම් (ගෙවිය යුතු ගිණුම්) සඳහා ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයේදී ලැබීම් (ගෙවීම්) මගින් කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී, ඒවායේ පැවැත්ම, අයිතිවාසිකම් හා බැඳීම්, සම්පූර්ණත්වය හා ඇගයීම පිළිබඳව ඇතැම් විගණන සාක්ෂි සපයනු ලබයි. කෙසේ වුවද, තොග සම්බන්ධයෙන් ගත්කල අවසාන තොග ශේෂය මත ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහි සිදුකරනු ලබන විගණන පරිපාටි මගින් කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ අත ඉතිරි තොගය සම්බන්ධයෙන් සපයනු ලබන්නේ ඉතා සුළු විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණයකි, එම නිසා අතිරේක විගණන පරිපාටි අවශ්‍යවිය හැකි අතර පහත සඳහන් ඒවායින් එකක් හෝ කිහිපයක් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සපයනු විය හැකිය.

- ප්‍රවර්ථන භෞතික තොග ගණන් ගැනීමක් නිරීක්ෂණය කිරීම සහ එය ආරම්භක තොග සමග තුලනය කිරීම
- ආරම්භක තොග අයිතම ඇගයීම සඳහා විගණන පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම
- දළලාභය හා ලුහුකම් මත විගණන පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම

අ7. දේපළ පිරිසත හා උපකරණ, ආයෝජන සහ දිගුකාලීන ණය වැනි ජංගම නොවන වත්කම් හා වගකීම් සඳහා ඇතැම් විගණන සාක්ෂි ගිණුම්කරණ වාර්තා සහ ආරම්භක ශේෂයන්ට සම්බන්ධ වෙනත් තොරතුරු පරීක්ෂා කිරීමෙන් ලබාගත හැකිවනු ඇත. සමහර අවස්ථාවලදී ආරම්භක ශේෂ සඳහා තහවුරු කිරීම්, උදාහරණ ලෙස දිගුකාලීන ණය සහ ආයෝජන සඳහා තහවුරු කිරීම් තෙවන පාර්ශවයන්හි තහවුරුකිරීම් මගින් ලබාගැනීමට විගණකවරයාට හැකිවේ. අනෙකුත් අවස්ථාවලදී විගණකවරයාට අතිරේක විගණන පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමට විගණකවරයාට සිදුවිය හැකිය.

විගණන නිගමන හා වාර්තාකරණය.

ආරම්භක ශේෂ (යොමුව : ඡේද 10)

අ8. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධ විගණකවරයාගේ මතය විකරණය කිරීමට සිදුවන වාතාවරණයන්, වතාවරණයට උචිත විගණන මතයෙහි ස්වරූපය, සහ විගණකගේ මතය විකරණය කර ඇතිවිට විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි අන්තර්ගතය සඳහා මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705න් ස්ථාපනය කෙරෙයි. ආරම්භක ශේෂ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණාත්මක උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකට නොහැකිවීම විගණකගේ වාර්තාවෙහි පහත දැක්වෙන විකරණ අතරින් එකකට හේතු විය හැකිය.

- අ. වතාවරණයට යෝග්‍ය පරිදි තත්වගණනය කළ මතයක් හෝ මතය වියාවනය කිරීමක්,

ආ. නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් වාරණයක් කරන නොමැතිනම්, මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල හා මුදල් ප්‍රවාහයන් සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය පරිදි තත්වාගණනය කළ හෝ විශාලනය කළ මතයක් හා මූල්‍ය තත්වයට අදාළව තත්වා ගණනය නොකළ මතයක්.

විගණකවරුන්ගේ වාර්තා පරිශීෂ්ඨයෙහි විදහා දැක්වෙයි.

පූර්ව විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි මතයට විකරණ සිදුකිරීම (යොමුව ; ඡේද 13)

අ.9. ඇතැම් අවස්ථාවලදී පූර්ව විගණකවරයාගේ මතයට විකරණයක් ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන්වූ විගණන මතයට අදාළ හා ප්‍රමාණාත්මක නොවිය හැක. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි විගණකගේ විෂය පථය සීමාකිරීමක් පැවතියත් ප්‍රවර්ථන වර්ෂයේදී විෂය පථය සීමාකිරීමට හේතුවන කරුණට පිළියම් යොදා තිබීම උදාහරණයකි.

පරිශීෂ්ඨය

(යොමුව; ඡේද අ. 8)

විකරණය කළ මත සහිත විගණකවරුන්ගේ වාර්තා විදහා දැක්වීම්

1. විදහා දැක්වීම

ඡේද අ.8 (අ) හි විස්තර කරන ලද ව්‍යාචාරණයට පහත සඳහන්දෑ ඇතුළත්ය.

- ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ පැවති භෞතික තොග ගණනය කිරීම විගණකවරයා නිරීක්ෂණය නොකළ බැවින් ආරම්භක තොග ශේෂය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීම.
- ආරම්භක තොග ශේෂ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ හවා බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක සේ සැලකිය හැකි වුවද ආයතනයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහයන්ට ව්‍යාජන නොවීම⁶.
- වර්ෂය අවසානයේ මූල්‍ය තත්වය සාධාරණව ඉදිරිපත් කර තිබීම.
- මෙම විශේෂ නීති බල ප්‍රදේශය තුල බල පවත්නා නීති හා රෙගුලාසි අනුව, මූල්‍යකාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සම්බන්ධයෙන් තත්වාගණනය කළ මතයක් හා මූල්‍ය තත්වය සම්බන්ධයෙන් විකරණ රහිත විගණන මතයක් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් විගණකවරයා වලක්වනු ලැබීම.

⁶ විගණකවරයාගේ විනිශ්චය අනුව ආයතනයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ කෙරෙහි හවා බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක හා ව්‍යාජනික නම් විගණකවරයා විසින් මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහයන් මත විගණන මතයක් විශාලනය කරනු විය හැකිය.

ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාව

(අදාල ලබන්නා)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව⁷

ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂපත්‍රය, සහ එදිනට අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය, සහ සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල සංකීර්ණ සංග්‍රහයක් සහ අනෙකුත් විස්තරාත්මක තොරතුරුද ඇතුළත් වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කර ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම⁸

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට⁹ අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමත් වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් වුවද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා අවශ්‍යයයි කළමනාකාරිත්වය නිගමනය කරන අන්දමේ අභ්‍යන්තර පාලන වෙනුවෙන් කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය.

විගණකවරයාගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වනුයේ අප විසින් සිදුකරනු ලැබූ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. අපි අපගේ විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව සිදු කළෙමු. අප විසින් වෘත්තීය ආචාරධර්ම පිළිපදිනු ලැබීමත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් නිදහස් වන්නේද යන්න පිළිබඳව හේතු සහගත තහවුරුවක් ලබා ගත හැකි වන පරිදි විගණනය සැලසුම් කිරීමත්, ක්‍රියාත්මක කිරීමත් එම ප්‍රමිත වලින් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් සඳහා විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සිදුකිරීම විගණනයකට ඇතුළත්ය. තෝරාගත් ක්‍රියාපටිපාටි, වංචා හෝ වැරදි නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතීමේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකගේ විනිශ්චය මත රඳා පවතියි.

එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණකවරයා අදාල ව්‍යාපාරණය යටතේ උචිත විගණන පටිපාටි නිර්මාණය කිරීම සඳහා අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමටත්, සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමටත්¹⁰ අදාල අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් එය අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන වල ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය අරමුණු නොකරයි.¹¹ එසේම විගණනය යන්නට භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල යෝග්‍යතාවය හා කළමනාකාරිත්වය විසින් සකස්කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සහේතුකභාවය ඇගයීම මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සම්පූර්ණ වශයෙන් ඇගයීමත් විගණනයකට ඇතුළත්ය.

අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි අපගේ තත්වගණනය කළ විගණන මතයට පදනමක් සැපයීම සඳහා ප්‍රමාණවත් හා උචිත බව අපගේ විශ්වාසයයි.

7 වෙනත් නීතිමය හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා මත වාර්තාව” යන දෙවන උප ශීර්ෂය අදාල නොවන විට” මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව” යන උප ශීර්ෂය නොවේ.

8 හෝ අදාල නීති බල ප්‍රදේශයෙහි නීතිමය රාමුවෙහි සන්දර්භයට උචිත වෙනත් පදයක්

9 සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වන අවස්ථාවල දී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වන අතර එවැනි.... යනුවෙන් යෙදෙයි.

10 අංක 9 පසු සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙය මෙසේ යෙදිය හැකිය. “එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණකවරයා අදාල ව්‍යාපාරණය යටතේ උචිත විගණන පරිපාටි නිර්මාණය කිරීම සඳහා අස්තිත්වයෙහි සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාල අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් එය අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය අරමුණු නොකරයි.

11 මූල්‍ය ප්‍රකාශණ විගණනයට සංයුක්තව අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම ද විගණකවරයාගේ වගකීම වන ව්‍යාපාරණයන්හි දී මෙම වාක්‍යය පහත දැක්වෙන පරිදි විය හැකිය. “මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහි දී ව්‍යාපාරණය තුළ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි නිර්මාණය කිරීම උදෙසා විගණකවරයා මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීමටත් සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමටත් අදාල අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගනියි.” අංක 9 පසු සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙය “මෙය අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහි දී ව්‍යාපාරණය තුළ යෝග්‍ය විගණන පරිපාටි නිර්මාණය කිරීම උදෙසා විගණකවරයා සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීමටත්, ඉදිරිපත් කිරීමටත් අදාල අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගනියි.” ලෙසින් කියවෙනු විය හැකිය.

තත්වාගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

20X1, ජූනි 30 දින බඩ සමාගමේ විගණකවරුන් ලෙස අප පත්කරන ලද අතර, අතර එහෙයින් වර්ෂ ආරම්භයේ පැවති භෞතික තොග ගණන් ගැනීම අපි නිරීක්ෂණය නොකෙළෙමු. 20X0 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති භාණ්ඩ තොග ප්‍රමාණයන් සම්බන්ධයෙන් වෙනත් විකල්ප ක්‍රමවලින් සැහීමකට පත්වන්නට අපට නොහැකිවිය. මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහය නිශ්චය කිරීමේදී ආරම්භක තොග විෂයානුබද්ධ වන බැවින්, ආදායම් ප්‍රකාශයෙහි වාර්තාගත වර්ෂය සඳහා වූ ලාභයට සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් ජනිත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයට ගැලපීම් සිදුකිරීම අවශ්‍යවීදී අපට නිශ්චය කළහැකි නොවීය.

තත්වාගණනය කළ මතය

අපගේ මතය වනුයේ, “තත්වාගණනය කළ මතය සඳහා පදනම” ඡේදයේ විස්තරකරන ලද කරුණු නිසා සිදුවිය හැකි බලපෑම හැරෙන්නට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ABC සමාගමෙහි මූල්‍ය තත්වය හා එදිනට අවසන් වූ වසර සඳහා මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට අනුකූලව සෑම සැලකිය යුතු අංශයකින්ම සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන (හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයක් පෙන්නුම් කරනු ලබන) බවය.

අනෙක් කරුණු

20x0 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන්වූ වසර සඳහා ABC සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින් විගණනය කර එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත 20x1 මාර්තු 31 දින විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශකර ඇත.

නීතීමය හා රෙගුලාසීමය අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

(විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ මෙම කොටසෙහි ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය විගණකවරයාගේ අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම්වල ස්වභාවය මත පදනම්ව වෙනස්වනු ඇත.)

(විගණකවරයාගේ අත්සන)

(විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකවරයාගේ ලිපිනය)

02: විදහා දැක්වීම

අ 8 (ආ) ඡේදයෙහි විස්තර කරන ලද වාතාවරණයන්ට පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත්ය.

- ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ පැවති භෞතික තොග ගණන් ගැනීම විගණකවරයා විසින් නිරීක්ෂණය නොකළ අතර ආරම්භක තොග ශේෂයන් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකිවිය.
- ආරම්භක තොග ශේෂ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ හවා බලපෑම ප්‍රමාණාත්මකසේ සැලකියහැකි වුවද අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්යසාධනයට හා මුදල් ප්‍රවාහයන්ට ව්‍යාජන නොවේ.¹²
- වර්ෂය අවසානයේ මූල්‍ය තත්වය සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත්කර ඇත.
- මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහයන් සම්බන්ධයෙන් තත්වාගණනය කළ මතයක් හා මූල්‍ය තත්වය සම්බන්ධයෙන් විකරණය නොකළ මතයක් වාතාවරණය යටතේ යෝග්‍ය ලෙස සලකනු ලැබේ.

¹² විගණකවරයාගේ විනිශ්චය අනුව හවා බලපෑම් අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක හා ව්‍යාජන නම් විගණකවරයා විසින් මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහමත විගණන මතය විශාලනය කරනු විය හැකිය.

ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාව

(අදාල ලබන්නා)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව¹³

ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය සහ එදිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සහ සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල සංකීර්ණ සංග්‍රහයක් හා අනෙකුත් විස්තරාත්මක තොරතුරුද ඇතුළත් මේ සමඟ ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කර ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම¹⁴

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම කළමනාකාරීත්වයෙහි වගකීම¹⁵ වන අතර වංචා හා වැරදි නිසා විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන අයුරින් කළමනාකාරීත්වය විසින් නිශ්චය කරනු ලබන අභ්‍යන්තර පාලනද කළමනාකාරීත්වයෙහි වගකීමය.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වනුයේ අප විසින් සිදු කරනු ලැබූ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. අපි අපගේ විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව ක්‍රියාත්මක කළෙමු. එම ප්‍රමිත වලින් අප වෘත්තීය ආචාරධර්ම පිළිපැදීමත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට හේතුසහගත තහවුරුවක් ලබාගත හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කිරීමත් ක්‍රියාත්මක කිරීමත් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණයන් හා හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයකට ඇතුළත්වේ. තෝරාගත් ක්‍රියාපටිපාටි, වංචා හෝ වැරදි නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකවරයාගේ විනිශ්චය මත රඳා පවතියි. එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණකවරයා අස්තීත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනවල ඵලදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය අරමුණුකරගෙන නොව¹⁶ අදාල වාතාවරණයට උචිත විගණන පටිපාටි නිර්මාණය සඳහා අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම¹⁷ සම්බන්ධයෙන් වූ අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගනියි. එසේම භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යතාවය හා කළමනාකාරීත්වය විසින් සකස්කරනලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සහේතුක භාවය ඇගයීමත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සමස්ථයක් වශයෙන් ඇගයීමත් විගණනයට ඇතුළත්ය.

අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි, මූල්‍ය තත්වය මත අපගේ අසංශෝධිත මතය සඳහාත් මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ මත අපගේ තත්වාගණනය කළ විගණන මතය සඳහාත් ප්‍රමාණවත් සහ උචිත පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

13 “වෙනත් නීතිමය හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන් මත වූ වාර්තාව” යන දෙවන උප ශීර්ෂය අදාළ නොවන විට “මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වූ වාර්තාව” යන උපශීර්ෂය අවශ්‍ය නොවේ.

14 හෝ විශේෂිත නීති බල ප්‍රදේශයෙහි නීතිමය රාමුවහි සන්දර්භයට යෝග්‍ය වෙනත් පදයක්

15 සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹුවන ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරීත්වයෙහි වගකීමක් වන අවස්ථාවලදී මෙය “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු වන පරිදි මූල්‍යවාර්තා පිළියෙල කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වන අතර... යනුවෙන් කියවිය හැක.

16 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සංයුක්තව අභ්‍යන්තර පාලනයන් හි ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ඉදිරිපත් කිරීම විගණකවරයාගේ වගකීමක් වන වාතාවරණයක දී මෙම වාක්‍යය මෙසේ ඉදිරිපත් කළ හැක. “එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී, විගණන ක්‍රියාපටිපාටි කිරීම සඳහා ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලනය විගණකවරයා විසින් සලකාබලනු ලැබේ.” පාද සටහන් 15හි දක්වන ලද අවස්ථාවකදී මෙසේ කියවිය හැකිය : “එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී වාතාවරණයනට යෝග්‍ය විගණන ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම සඳහා සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලන විගණන විසින් සලකා බලනු ලැබේ.

17 මෙය පසු සටහන් 15 හි දක්වන ලද අවස්ථාවක දී “එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණකවරයා වාතාවරණයට යෝග්‍ය විගණන ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම සඳහා සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කෙරෙන ලෙස අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන සලකා බලනු නමුත් එය අස්තීත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය අරමුණු නොකරයි.” ලෙසින් යෙදෙයි.

මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ මත තත්වගණනය කළ මතයට පදනම

20x1 ජුනි 30 දින, සමාගමේ විගණකවරුන් ලෙස අප පත්කරනු ලැබූ අතර එහෙයින් වර්ෂය ආරම්භයේ පැවති භෞතික තොග ගණන් ගැනීම අප විසින් නිරීක්ෂණය නොකරන ලදී. 20x0, දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති තොග ප්‍රමාණයන් සම්බන්ධයෙන් විකල්ප ක්‍රමවලින් සැහීමට පත්වීමට අපට නොහැකිවිය. මූල්‍යකාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ නිශ්චය කිරීමේදී ආරම්භක තොග විෂයානුබද්ධ වනුයෙන් , ආදායම් ප්‍රකාශයේ වාර්තාගත, වර්ෂය සඳහා වූ ලාභය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙහි වාර්තාගත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් වලින් ජනිතවූ ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහයට ගැලපීම් අවශ්‍යව තිබුනේදැයි අපට නිශ්චය කළ නොහැකි විය.

මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ මත තත්වගණනය කළ මතය.

අපගේ මතය අනුව, "තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම" ඡේදයේ විස්තර කරන ලද කරුණු නිසා සිදුවිය හැකි කිසියම් බලපෑම් හැරෙන්නට 20x1 දෙසැම්බර් 31න් අවසන් වූ වසර සඳහා ABC සමාගමේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ, ආදායම්, ප්‍රකාශයෙන් සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයෙන් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට අනුකූලව සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංශ වලින් සාධාරණව ඉදිරිපත් කරනු ලබයි. (හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දක්වයි)

මූල්‍ය තත්වය සම්බන්ධ මතය

අපගේ මතය අනුව, 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය ABC සමාගමේ මූල්‍ය තත්වය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංශයන්ගෙන් සාධාරණව ඉදිරිපත් කරයි. (හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දක්වයි)

අනෙක් කරුණ

20x0 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වසර සඳහා ABC සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් විගණකවරයෙකු විසින් විගණනය කරනු ලැබූ අතර එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත 20x1 මාර්තු 31 දින අසංශෝධිත මතයක් ඉදිරිපත් කරන ලදී.

වෙනත් නීතිමය හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

(විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි මෙම කොටසෙහි ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය විගණකවරයාගේ අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම්වල ස්වභාවය අනුව වෙනස්විය හැක)

(විගණකවරයාගේ අත්සන)

(විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකවරයාගේ ලිපිනය)

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 520
විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ කරනු ලබන සියළුම විගණන සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පටුන

භූමිකාව	පේද
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය	1
බලපැවැත්වෙන දිනය	2
අරමුණු	3
නිර්වචනය	4
අවශ්‍යතාවයන්	
තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි.....	5
සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේදී උපකාරී වන විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි.....	6
විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටිවල ප්‍රතිඵල විමර්ශනය.....	7
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දේවල්	
විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි නිර්වචනය.....	අ1 - අ3
තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි.....	අ4 - අ16
සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේදී උදව් වන විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි.....	අ17 - අ19
විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි වල ප්‍රතිඵල විමර්ශනය.....	අ20 - අ21

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වා ගෙනයාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 520 "විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය

01. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) විගණකගේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි තහවුරු ක්‍රියාපටිපාටි ලෙස යොදාගන්නා ආකාරය පිළිබඳව කටයුතු කෙරේ. ("තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි") එය එසේම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේ දී විගණකට සහාය වන, විගණනය අවසන්වීමට ආසන්නයේ ඉටුකළ යුතු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි පිළිබඳව විගණකගේ වගකීම පිළිබඳව කටයුතු කෙරේ. විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි ලෙස යොදාගන්නා ආකාරය පිළිබඳව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹ කටයුතු කෙරේ. තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර ලෙස විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳව අවශ්‍යතාවයන් සහ උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330² හි අඩංගු වේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

02. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය 2014 ජනවාරි 01 දින සිට හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ කරනු ලබන කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණු

03. විගණකගේ අරමුණු වන්නේ,

- (අ) තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් යොදා ගැනීමේදී අදාළ හා විශ්වාසදායක විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම; සහ
- (ආ) අස්කිත්වය පිළිබඳව විගණකගේ අවබෝධය අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංගත වන්නේදැයි සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේදී විගණකට උපකාරීවන විගණනය අවසන්වීමට ආසන්නයේ වන විශ්ලේෂණ පටිපාටි සැලසුම් කර ඉටු කිරීම.

නිර්වචනය

04. මෙම ශ්‍රීලවිප්‍රයේ අරමුණ සඳහා "විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි" යන පදයෙන් අදහස් වන්නේ මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන දත්ත යන දෙක අතර, සාධාරණ ලෙස ඒත්තුගත හැකි සම්බන්ධතාවයන් විශ්ලේෂණය කිරීම මගින් මූල්‍ය තොරතුරු අගය කිරීමයි. වෙනත් අදාළ තොරතුරු සමග අසංගත හෝ සැලකිය යුතු අන්දමකින් අපේක්ෂිත අගයන්ගේ වටිනාකම වෙනස් නම් අවශ්‍යවන පරිදි හඳුනාගත් උච්චාවචන හෝ සම්බන්ධතාවයන් වැනි විමර්ශනයක්ද විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටියකදී ආවරණය වේ. (යොමුව අ1 - අ3 ඡේද)

අවශ්‍යතාවයන්

තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි

05. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330³ ප්‍රකාරව තහවුරු කිරීමේ පටිපාටියක් ලෙස එක්කෝ තනිව හෝ විස්තරාත්මක පරීක්ෂණයේ සංයෝජනයක් ලෙස තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේදී විගණක විසින් (යොමුව අ4 - අ5 ඡේද)

- (අ) මෙම සැදහුම් සඳහා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානම සහ විස්තරාත්මක පරීක්ෂා වෙතොත්, සැලකිල්ලටගෙන, දෙන ලද සැදහුම් සඳහා විශේෂ තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටීන් හි යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම (යොමුව අ6 - අ11 ඡේද)
- (ආ) ලබාගත හැකි තොරතුරුවල මූලාශ්‍රය, සංසන්දනය කිරීමේ හැකියාව සහ ස්වභාවය ඒවා පිළියෙල කිරීම මත පාලනයන් ගණන් ගනිමින් වර්ධනය කළ අනුපාතිකයන් හෝ වාර්තාගත කර ඇති වටිනාකම්වල විගණකගේ අපේක්ෂාවන් සඳහා ගත් දත්තවල විශ්වාසදායකත්වය ඇගයීම (යොමුව අ12 - අ14 ඡේද)

1 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 "අස්කිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කරගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම". 6(ආ) ඡේදය.

2 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, "තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාරයන්" 6 සහ 18 වන ඡේද.

3 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, 18වන ඡේදය.

- (අූ) තනිව හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයක් සමග සමාභාරයක් ලෙස ගත්කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණවත් ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇති බවට හේතුවිය හැකි අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගැනීමට අපේක්ෂාවන් ප්‍රමාණවත් ලෙස නිරවද්‍ය වන්නේදැයි යන්න සඳහා වාර්තාගත කරන ලද වටිනාකම් හෝ අනුපාතිකවල අපේක්ෂාවන් වර්ධනය කිරීම සහ ඇගයීම (යොමුව අ15 ඡේදය); සහ
- (අූ) 7 වන ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කරන පරිදි (යොමුව අ16) තවදුරටත් විමර්ශණය නොකරන පිළිගත හැකි අපේක්ෂිත අගයන් වාර්තාගත කළ වටිනාකම්වල යම් වෙනසක වටිනාකම නිර්ණය කිරීම.

සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේදී උදව් වන විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි

06. අස්තිත්වය පිළිබඳව විගණකගේ අවබෝධය අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංගත වන්නේදැයි සමස්ථ නිගමනයකට එළඹීමේදී විගණකට උපකාරීවන, විගණනය අවසන්වීමට ආසන්නයේ වන විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි විගණක සැලසුම් කර ඉටුකිරීම (යොමුව: අ17 - අ19 ඡේද)

විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි වල ප්‍රතිඵල විමර්ශණය

- 07. මෙම ශ්‍රීලව්‍ය ප්‍රකාරව විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකළේ නම් වෙනත් අදාළ තොරතුරු සමග අසංගතවන හෝ අපේක්ෂිත අගයන්ගෙන් සැලකිය යුතු අන්දමේ වටිනාකම්වලින් වෙනස් වන උච්චාවචනයන් හෝ සම්බන්ධතාවයන් හඳුනාගැනේ. එවැනි වෙනසවල් විගණක විසින් පහත දෑ මගින් විමර්ශනය කළයුතුය.
 - (අ) කළමනාකාරිත්වයේ විමසීම් හා කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රතිචාර වලට අදාළ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සහ,
 - (ආ) අවස්ථාවන්ට අවශ්‍ය අනෙකුත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීම. (අ20 - අ21 ඡේද)

* * *

ව්‍යභාරකරණය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දැවල්

විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි නිර්වචනය (4 වන ඡේදය)

- අ1. අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තොරතුරු පහත දැක්වෙන දෑ සමග සැසඳීම පිළිබඳව සලකා බැලීම විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි වලට ඇතුළත් වේ:
 - පෙර කාලපරිච්ඡේදවල සංසන්දනාත්මක තොරතුරු.
 - අයවැය හෝ පුරෝකථන වැනි අස්තිත්වයේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල හෝ ක්ෂයවීම් ඇස්තමේන්තු කිරීම වැනි විගණකගේ අපේක්ෂණයන්.
 - අස්තිත්වයේ විකුණුම් වලට හා ලැබියයුතු ගිණුම් අතර අනුපාතිකය කර්මාන්තයේ සාමාන්‍ය අනුපාතික සමග හෝ එම කර්මාන්තයේම ප්‍රමාණයෙන් සමාන අනෙකුත් අස්තිත්ව සමග හෝ සැසඳීම වැනි එකඟා සමාන කර්මාන්ත තොරතුරු.
- අ2. සම්බන්ධතාවයන් සලකා බැලීමේදී විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ද ඇතුළත් වේ. උදාහරණ වශයෙන්:
 - මූල්‍ය තොරතුරුවල මූලිකාංගයන් අතර දළ ආන්තික ප්‍රතිශතයන් වැනි අස්තිත්වයේ අන්දකීම් පදනම මත අනුගතවීමට අපේක්ෂා කළහැකි අනාවැකි කිවහැකි රටාවන්.
 - පඩිපත් පිරිවැයට අනුරූපව සේවක සංඛ්‍යාව වැනි වූ මූල්‍ය තොරතුරු හා අදාළ මූල්‍ය නොවන තොරතුරු අතර සබඳතාව.
- අ3. විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීමේදී විවිධ ක්‍රම භාවිතා කළහැක. මෙම ක්‍රම වලට සරල සංසන්දනය කිරීමේ සිට දියුණු සංඛ්‍යාතමය ශිල්පක්‍රම භාවිත කර ඉටුකරන සංකීර්ණ විශ්ලේෂණයන් දක්වා විහිදී යා හැකිය. විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්, සංරචකයන් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි එක් එක් මූලිකාංග වෙනුවෙන් ව්‍යවහාර කළ හැකිය.

තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි (5 ඡේදය)

අ4. සැදහුම් මට්ටමේදී විගණකගේ තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි විස්තරාත්මක පරීක්ෂා තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක පරීක්ෂා හෝ ඒ දෙකේම සංයෝජනයන් විය හැකිය. තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි භාවිතා කළ යුතුද යන්න ඇතුළත්ව ඉටුකළ යුත්තේ කුමන විගණන පටිපාටිද යන්න පිළිබඳව තීරණය පදනම් වන්නේ

සැදුණු මට්ටමේදී පිළිගත හැකි පහත් මට්ටමක විගණන අවදානම අඩුකර ගැනීමට ලබාගත හැකි විගණන පටිපාටිවල අපේක්ෂිත සඵලදායක තත්ත්වය සහ කාර්යක්ෂමතාවය පිළිබඳව වන විගණකගේ විනිශ්චය මතය.

අ5. තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි භාවිතා කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන්නා වූ තොරතුරු ලබාගත් බව හා ඒවායේ විශ්වාසනීයත්වය සහ අස්තීත්වය විසින් ඉටුකළ එවැනි විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් වේ නම්, ඒවායේ ප්‍රතිඵල පිළිබඳව ද විගණක විසින් කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසීම් කළ හැකිය. එවැනි දත්ත නිසියාකාරව පිළියෙල කරන ලද බවට විගණක සැහීමකට පත්විය හැකිනම්, අස්තීත්වය විසින් පිළියෙල කරන ලද විශ්ලේෂණාත්මක දත්ත භාවිතා කිරීම සඵලදායක විය හැක.

දී ඇති සැදුණුමක් සඳහා විශේෂ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන්හි යෝග්‍යතාව (5අ ඡේදය)

අ6. තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් සාමාන්‍යයෙන් වඩා අදාළ වන්නේ කාලයක් තුළ පුරෝකථනය කිරීමට නැඹුරුවක් ඇති විශාල පරිමාවල ගනුදෙනු සඳහාය. සැලසුම් කළ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටීන් යොදාගැනීම පදනම් වන්නේ දත්ත අතර සම්බන්ධතාවයක් පවතී යන අපේක්ෂාව සහ ඊට පටහැනි තත්ත්වයක් නොමැති අතර, නොනවත්වා පවත්වාගෙන යන්නේය යන මතය අනුවය. කෙසේ වෙතත් විශේෂ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටියක යෝග්‍යතාවය රඳා පවත්නේ, තනිව හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයක් සමග සමාහාරයක් ලෙස ගත්කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණවත් ලෙස අවප්‍රකාශ වී ඇති බවට හේතුවිය හැකි අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගැනීමට කෙසේ එය සඵලදායක වන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ තක්සේරුව මතය.

අ7. සමහර අවස්ථාවලදී සරල අපේක්ෂා කළ හැකි ආකෘතියක් පවා වුවද විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටියක් ලෙස සඵලදායක විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් කාලපරිච්ඡේදය පුරාම ස්ථාවර වැටුප් අනුපාතිකයන් ගෙවන, දන්නා සේවක සංඛ්‍යාවක් සිටින අස්තීත්වයක කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වන මුද්‍ර වැටුප් පිරිවැය මෙම දත්ත භාවිතා කර, ඉතා ඉහළ ප්‍රමාණයක නිරවද්‍යතාවයකින් ඇස්තමේන්තු කිරීමට විගණකට හැකිවිය හැකිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සැලකිය යුතු අන්දමේ අයිතමයක විගණන සාක්ෂි ලබාදීම සහ වැටුප් පත්‍රිකාවල විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් ඉටුකිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් අඩු කෙරේ. වාර්තාගත කර ඇති වටිනාකම්වල සාධාරණත්වය තහවුරු කිරීමට පුළුල් ලෙස පිළිගත් වෙළඳ අනුපාතික (විවිධ වර්ගවල සිල්ලර වෙළඳාම් අස්තීත්වයන්හි ලාභ ආන්තිකයන් වැනි) ප්‍රයෝජනයට ගැනීම තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටීන්හි සඵලදායක ලෙස බොහෝ විට භාවිතා කළ හැකිය.

අ8. වෙනස් වර්ගවල විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි වෙනස් මට්ටම්වල සහතික වීම් ලබාදෙයි. උදාහරණ වශයෙන් නිවාස රැසකට වෙන්කර ඇති ගොඩනැගිල්ලක කුලී වටිනාකම, නිවාස ගණන හිස්ව ඇති නිවාස අනුපාතිකය, සැලකිල්ලට ගෙන එහි මුළු කුලී ආදායම පුරෝකථනය කිරීම සම්බන්ධ කරගැනෙන විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි මගින් අනුන වූ සාක්ෂි ලබාදිය හැකි අතර, යෝග්‍ය පරිදි මූලිකාංගයන් සතෝක්ෂණය කර ඇතිනම් විස්තරාත්මක පරීක්ෂා විධි මගින් තවදුරටත් සතෝක්ෂණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අත්හැර දැමිය හැකිය. මෙයට විසංසන්දනයක් වශයෙන් අයහාර සංඛ්‍යා සනාථ කිරීමේ විධියක් ලෙස දළ ආන්තික ප්‍රතිශතයක් ගණනය කිරීම හා සංසන්දනය කිරීම අඩුවෙන් අනුන වූ සාක්ෂි ලබාදිය හැකි අතර, එහෙත් වෙනත් විගණන පටිපාටි සංයෝජනයක් සමග භාවිතා කරන්නේ නම් ප්‍රයෝජනවත් වියහැකි සනාථ කිරීමේ සාක්ෂි ලබාදිය හැකිය.

අ9. විශේෂ තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි වල යෝග්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම, සැදුණුමවල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම පිළිබඳව විගණකගේ තක්සේරුව මගින් බලපෑම් කරයි. උදාහරණ වශයෙන් විකුණුම් ඇණවුම් සැකසීම මත වන පාලනයන් අසම්පූර්ණ නම් විගණක විසින් ලැබිය යුතු දැවල් සම්බන්ධයෙන් සැදුණුම සඳහා වන තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි මත වන විශ්වාසයට වඩා වැඩි විශ්වාසයක් විගණක විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් මත තබයි.

අ10. එකම සැදුණුම සඳහා සවිස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් ඉටු කරනවිට විශේෂ තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් ද සුදුසුලෙස සැලකිල්ලට ගැනීමට හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් ලැබීමට ඇති ගිණුම් ශේෂ සඳහා විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේදී ලැබිය යුතු දැවල් අයකරගත හැකි හැකියාව නිර්ණය කිරීමට පසුව ලැබුණ මුදල් මත විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් ඉටුකිරීමට අමතරව විගණක, බොහෝ කල් සිට පැවත එන ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම් සඳහා විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ව්‍යවහාර කළ හැකිය.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන් සඳහා විශේෂිත සැලකිල්ලට ගැනීම්

අ11. ව්‍යාපාරික අස්තිත්වයන් පිළිබඳ විගණනයේදී සම්ප්‍රදායිකව සලකා බැලෙන වෙන් වෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතමයන් අතර සබඳතාවයන් සෑමවිටම රජයේ හෝ වෙනත් ව්‍යාපාරික නොවන රාජ්‍ය අංශයීය අස්තිත්වයන් විගණනයේදී අදාළ නොවිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස එවැනි බොහෝ රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්හි ආදායම් හා වියදම් අතර බොහෝවිට ඇත්තේ සුළු සෘජු සම්බන්ධතාවයකි. මෙයට අමතරව වත්කම් අත්පත් කරගැනීම් බොහෝවිට ප්‍රාග්ධනගත කරනු නොලබන හෙයින් නොග හා ස්ථාවර වත්කම් සඳහා දරු වියදම් හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල එම වත්කම් වාර්තා කර ඇති වටිනාකම් අතර සම්බන්ධතාවයක් නොතිබිය හැකිය. මෙයට අමතරව රාජ්‍ය අංශයේ කටයුතු සංසන්දනය කිරීම සඳහා කර්මාන්තයේ දත්ත හෝ සංඛ්‍යා ලේඛන ලබාගත නොහැකිවිය හැකිය. කෙසේ වුවද මහාමාර්ග ඉදිකිරීමේදී කිලෝමීටරයක් සඳහා දරු වියදම විචලනය වූ අයුරු හෝ ඉවත් කළ වාහන ප්‍රමාණය හා සසඳන කළ අත්පත් කරගත් වාහන ප්‍රමාණය වැනි අනෙකුත් සම්බන්ධතාවයන් අදාළ විය හැකිය.

දත්තවල විශ්වාසනීයභාවය (යොමුව: 5(අ) ඡේදය)

අ12. දත්තවල විශ්වාසනීයභාවයට ඒවායේ මූලාශ්‍රය සහ ස්වභාවය බලපාන අතර එය ලබාගත්තේ කුමන තත්වයන් යටතේද මත රඳෙනු ඇත. ඒ අනුව තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම අරමුණ සඳහා දත්ත විශ්වාසදායී තීරණය කිරීමේ අරමුණ සඳහා පහත දැ අදාළ වේ.

- (අ) තිබෙන තොරතුරුවල මූලාශ්‍රය. උදාහරණයක් වශයෙන් අස්තිත්වයට පරිබාහිරව ස්වාධීන මූලාශ්‍රයන්ගෙන්⁴ තොරතුරු ලබාගත් විට ඒවා වඩාත් විශ්වාසදායී වේ.
- (ආ) තිබෙන තොරතුරුවල සංසන්දනය කිරීමේ හැකියාව, උදාහරණයක් වශයෙන් පුළුල් කර්මාන්ත දත්ත විශේෂිත නිෂ්පාදිත නිපදවා ඒවා විකුණන අස්තිත්වයක දත්ත සමඟ සංසන්දනය කිරීමේදී යම් එකතු කිරීම් කිරීමට අවශ්‍ය වනු ඇත.
- (ඇ) තිබෙන තොරතුරුවල ස්වභාවය සහ අදාලත්වය. උදාහරණයක් වශයෙන් අයවැය සකස් කර ඇත්තේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල සඳහා මිස ලඟා කරගත යුතු ඉලක්ක සඳහා නොවන බව, සහ
- (ඈ) තොරතුරු සම්පූර්ණව, නිවැරදිව, වලංගුභාවයකින් පිළියෙල කිරීම තහවුරු කිරීම යොදන ලද පාලනයන් උදාහරණයක් වශයෙන් අයවැය පිළියෙල කිරීම, සමාලෝචනය සහ පවත්වාගෙනයාම පිළිබඳ පාලනයන්.

අ13. තක්සේරු කළ අවදානම් ඇගයීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීමේදී විගණක විසින් භාවිත කළ අස්තිත්වයේ තොරතුරු පිළියෙල කිරීම යම් පාලනයකට භාජනය වූයේ නම් එකී පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම්වල පරීක්ෂා කිරීම විගණක සඵලදායකත්වය සලකා බැලිය යුතු වේ. එවැනි පාලනයන් සඵලදායක වනවිට විගණකට සාමාන්‍යයෙන් තොරතුරුවල විශ්වාසදායකත්වය සහ එම නිසා විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල පිළිබඳ වඩා වැඩි විශ්වාසයක් තිබේ. මූල්‍ය නොවන තොරතුරු මත පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් වල සඵලදායකත්වය බොහෝවිට වෙනස් පාලන පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධ කර ගෙන පරීක්ෂා කෙරේ. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්වයේ ස්ථාපනය කරන ලද විකුණුම් ඉන්වොයිසි ක්‍රියාවලිය සඳහා කරනු ලබන පාලනයන්ට විකුණුම් ඒකක ලේඛනගත කිරීමේ පාලනයන්ද ඇතුළත් කළ හැක. මේ අවස්ථාවන්හිදී විගණක විසින් විකුණුම් ඉන්වොයිසි ක්‍රියාවලිය මත කරනු ලබන මෙහෙයුම් සඵලත්වය පිළිබඳ පාලන පරීක්ෂාවන් හා සම්බන්ධකර ගෙන විකුණුම් ඒකක ලේඛනගත කිරීම මත මෙහෙයුම්වල සඵලදායකත්වය පරීක්ෂා කෙරේ. විකල්ප තොරතුරු විගණන පරීක්ෂාවන්ට යටත්වූයේද යන්න විගණකට සලකා බැලිය හැකිය. තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි⁵ සඳහා භාවිත කළයුතු තොරතුරු මත ඉටුකළ යුතු විගණන පටිපාටි⁶ නිර්ණය කිරීම සඳහා වන උපදේශන සැලසීම සහ අවශ්‍යතා ශ්‍රීලවිප්‍ර 500 මගින් පිහිටු වේ.

අ14. විගණන කාලපරිච්ඡේදය අවසන හෝ අතුරු දිනක මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ඉටුකරන්නේද හෝ ඉතිරි කාලපරිච්ඡේදය සඳහා තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි ඉටුකිරීම සැලසුම් කර ඇද්ද යන්න නොසලකා අ12 (අ) - අ12 (ඈ) ඡේදවල සාකච්ඡා කළ කරුණු අදාළ වේ. අතුරු දිනකදී⁶ ඉටුකළ තහවුරු පටිපාටි සඳහා උපදේශන සහ අවශ්‍යතා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 මගින් ලබාදේ.

4 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, "විගණන සාක්ෂි" අ 31 ඡේදය.
 5 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, 10 වන ඡේදය.
 6 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 22 - 23 ඡේද.

අපේක්ෂාව සෑහනනරම් දුරට නිරවද්‍යයදැයි යන්න ඇගයීම (යොමුව: 5(ඇ) ඡේදය)

අ15. වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් සමග සමාහාරයක් ලෙස ගත්කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණවත් ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇති බවට හේතුවිය හැකි අවප්‍රකාශනයන් සෑහෙනනරම් දුරට නිරවද්‍යයදැයි හඳුනාගැනීමට අපේක්ෂාව වර්ධනය කළ හැකිද යන්න පිළිබඳව අදාළ කරුණු පිළිබඳව විගණකගේ ඇගයීම පහත දැ ඇතුළත්ව.

- තහවුරු කිරීමේ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි මගින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල පුරෝකථනය කළහැකි නිරවද්‍යතාව. එක් කාලපරිච්ඡේදයක සිට තවත් කාලපරිච්ඡේදයක් දක්වා ප්‍රචාරණය සහ පර්යේෂණ වැනි අභිමතානුසාරී වියදම් සංසන්දනය කරනවාට වඩා විශාල සංගතතාවයක් දළ ලාභ ආන්තික සංසන්දනය කිරීමෙන් විගණන අපේක්ෂා කළහැකිය.
- තොරතුරු කොටස්වලට විසිරවිය හැකි මට්ටම. උදාහරණ වශයෙන් අස්තිත්වය සමස්ථයක් වශයෙන් ගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ව්‍යවහාර කර ගැනීමට වඩා මෙහෙයුමක තනි අංශයක මූල්‍ය තොරතුරු වලට හෝ විවිධාංගකෘත අස්තිත්වයක සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු වලට තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් ව්‍යවහාර කරගැනීම වඩාත් සඵලදායක විය හැක.
- මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන යන තොරතුරු දෙකම ලබාගත හැකිවීම. උදාහරණ වශයෙන් තහවුරු විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අයවැය ලේඛන හෝ පුරෝකථනය වැනි මූල්‍ය තොරතුරු සහ නිපදවූ හෝ විකුණූ ඒකක සංඛ්‍යාව වැනි මූල්‍ය නොවන තොරතුරු පවතීදැයි විගණක සලකා බලයි. මෙම තොරතුරු පවතී නම්, විගණක ඉහත අ12 - අ13 ඡේදවල සාකච්ඡා කර ඇති පරිදි තොරතුරුවල විශ්වාසනීයභාවය ගැන සලකා බැලිය යුතුයි.

පිළිගත හැකි අපේක්ෂිත අගයන්ගෙන් වාර්තාගත කරන ලද වටිනාකම් වලින් වෙනස්වන වටිනාකම් (යොමුව: 5(ඇ)

අ16. අතිරේක විමර්ශනයක් නොකර අපේක්ෂා කරන ලද වටිනාකමින් වන වෙනස පිළිගත හැකිවීම පිළිබඳ විගණකගේ නිර්ණයට ඕනෑකරන සහතික වීමේ මට්ටම සමග ප්‍රමාණාත්මකභාවය⁷ සහ සංගතතාවය මගින් බලපෑම් කරයි. තනිව හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් සමග සමාහාරයක් ලෙස ගත්කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණවත්ලෙස අවප්‍රකාශනය වීමට හේතුවිය හැකි අවප්‍රකාශනද ගණන් ගෙන අවදානම⁸ පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව වැඩිවනවිට වඩාත් අනුන වූ විගණන සාක්ෂි විගණක ලබාගැනීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 300න් අවශ්‍ය කෙරේ. එමනිසා තක්සේරු කළ අවදානම වැඩිවනවිට අනුන වූ සාක්ෂිවල⁹ ඕනෑ කරන මට්ටම ලබාගැනීමට විමර්ශනයක් නොකර පිළිගත හැකි යැයි සලකා බලන වෙනසේ වටිනාකම අඩුවේ.

සමස්ථ නිගමනයකට එළැඹීමේදී උපකාරී වන විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි. (යොමුව: 6වන ඡේදය)

අ17. 6 වන ඡේදය ප්‍රකාරව සැලසුම් කළ සහ ඉටුකළ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල වලින් ලබාගත් නිගමන මූල්‍යප්‍රකාශනවල තනි සංරචක හෝ මූලිකාංගයන් විගණනය කිරීම තුළදී එළඹී නිගමයන් තහවුරු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. මෙය විගණකගේ මතය පදනම් කිරීම සඳහා වන සාධාරණ නිගමන වලට එළැඹීමට විගණකට උපකාරී වේ.

අ18. මෙවැනි විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මීට ප්‍රථම හඳුනානොගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානමක්ද හඳුනාගත හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවලදී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම්වල විගණකගේ තක්සේරුව සංශෝධනය කිරීම සහ ඒ අනුව සැලසුම් කළ අතිරේක විගණන පටිපාටි වෙනස් කිරීම විගණක විසින් කළයුතු බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315න් අවශ්‍ය කෙරේ.¹⁰

අ19. 6වන ඡේදය ප්‍රකාරව ඉටුකරනු ලබන විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටීන්හි අවදානම් ඇස්තමේන්තු කිරීමේ පටිපාටි ලෙස භාවිතා කරනු ලැබිය හැකි ඒවා මෙන් එක සමාන විය හැකිය.

7 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320, "විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේදී වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය" අ13 ඡේදය.
 8 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, අ19 ඡේදය.
 9 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, අ19 ඡේදය
 10 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 31 ඡේදය

විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි වල ප්‍රතිඵල විමර්ශනය (යොමුව: 7වන ඡේදය)

අ20. අස්තිත්වය පිළිබඳ විගණකගේ අවබෝධය එහි පරිසරය සහ විගණනය කරගෙන යන අතරතුර ලබාගත් වෙනත් විගණන සාක්ෂි ගණන්ගෙන එම ප්‍රතිචාර අගය කිරීමෙන් කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රතිචාර වලට අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගත හැකිය.

අ21. උදාහරණ ලෙස කළමනාකාරිත්වයට පැහැදිලි කිරීමක් ලබාදීමට හැකියාවක් නැතිවීම හෝ කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රතිචාර අදාළ ලබාගත් විගණන සාක්ෂි පැහැදිලි කිරීම සමග එකට ගත්විට ප්‍රමාණවත් නොවන බව කරුණු සලකා බලා නිගමනය කළවිට වෙනත් විගණන පටිපාටි ඉටුකිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නැගිය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති 530

විගණන නියැදිකරණය

(2014 ජනවාරි 01 වන දින හෝ ඊට පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පටුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1 - 2
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	3
අරමුණ	4
නිර්වචන	5
අවශ්‍යතා	
නියැදි සැලැස්ම, නියැදි තරම හා පරීක්ෂාව සඳහා අයිතම තෝරාගැනීම.....	6 - 8
විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම.....	9 - 11
අපගමන හා අවප්‍රකාශනවල ස්වභාවය හා හේතු	12 -13
අවප්‍රකාශන ප්‍රකේෂණය.....	14
විගණන නියැදිවල ප්‍රතිඵල ඇගයීම.....	15
ව්‍යවහාරකරණය හා වෙනත් පහදාදීමේ දෑ	
නිර්වචන.....	අ 1 - අ 3
නියැදි සැලැස්ම, නියැදි තරම හා පරීක්ෂාව සඳහා අයිතම තෝරාගැනීම	අ 4 - අ 13
විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම.....	අ 14 - අ 16
අපගමන හා අවප්‍රකාශනවල ස්වභාවය හා හේතු	අ 17
අවප්‍රකාශන ප්‍රකේෂණය කිරීම.....	අ 18 - අ 20
විගණන නියැදිවල ප්‍රතිඵල ඇගයීම	අ 21 - අ 23
පරිශීෂ්ටය 1: ස්තරීකරණය හා අගය බරතැබූ තේරීම	
පරිශීෂ්ටය 2: පාලන පරීක්ෂාව සඳහා වන නියැදි තරම කෙරෙහි බලපාන සාධකවලට උදාහරණ	
පරිශීෂ්ටය 3: විස්තරාත්මක පරීක්ෂාව සඳහා නියැදි තරම කෙරෙහි බලපාන සාදක වලට උදාහරණ	
පරිශීෂ්ටය 4: නියැදි තේරීමේ ක්‍රම	

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 - 'ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාර ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාම' හි පද සම්බන්ධය සහිතව, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 530 - 'විගණන නියැදිකරණය' කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

- 1. විගණකවරයෙකු විසින් විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීමේදී ඔහු විසින් විගණන නියැදිකරණය භාවිත කිරීමට තීරණය කරන විටෙක මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) අදාළ වේ. විගණන නියැදිය තෝරාගැනීමේදී, පාලන පරීක්ෂාවන් සහ විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීම සහ නියැදියේ ප්‍රතිඵල ඇගයීම සඳහා විගණක විසින් සංඛ්‍යානමය හා සංඛ්‍යානමය නොවන නියැදි භාවිත කිරීම පිළිබඳව ද මෙම ප්‍රමිතියෙන් කටයුතු කෙරේ.
- 2. විගණන මතයට පදනම් වන සාධාරණ නිගමනයන්ට එළඹීමට ඉවහල් වන්නාවූ, ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමට හා ඉටු කිරීමට විගණකගේ ඇති වගකීම සම්බන්ධ කරුණු විදහා දැක්වෙන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500¹, මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර යට අනුපූරක වේ. විගණන නියැදිකරණය ද ඇතුලුව පරීක්ෂා කිරීමට අයිතම තෝරා ගැනීම සඳහා තිබෙන්නාවූ විධි පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 සපයා ඇත.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 3. 2014 ජනවාරි 1 වන දින හෝ ඉන් පසුව පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේ දී මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර ය බලාත්මක වේ.

අරමුණ

- 4. විගණකගේ අරමුණ වන්නේ, විගණක විසින් විගණන නියැදි භාවිත කරන අවස්ථාවකදී එම නියැදිය තෝරාගනු ලබන සංගහණය පිළිබඳව නිගමනයන්ට එළඹීම සඳහා සාධාරණ පදනමක් සැපයීම යි.

නිර්වචන

- 5. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙහි අරමුණ සඳහා පහත සඳහන් පද, ඒ සමග දැක්වෙන ආරෝපිත වූ අර්ථයන් සහිතව භාවිත කෙරේ.

- (අ) **විගණන නියැදිකරණය (නියැදිකරණය)** - සමස්ත සංගහණය පිළිබඳව නිගමනයකට එළඹීමට හැකි වන්නාවූ සාධාරණ පදනමක් සැපයීමට හේතු වනු පිණිස, සියලුම නියැදි අයිතමයන්ට තෝරාගනු ලැබීමට අවස්ථාවක් ඇති වන පරිදි විගණනයට භාජනය වන සංගහයෙන් 100% අඩු අයිතම සංඛාවකට, විගණන පටිපාටි අදාළ කර ගැනීම.
- (ආ) සංගහණය - නියැදිය තෝරා ගනු ලබන, එසේම විගණක විසින් නිගමනයකට එළඹීමට අපේක්ෂා කරන සම්පූර්ණ දත්ත කාණ්ඩය.
- (ඇ) නියැදිකරණ අවදානම - නියැදියක් පදනම් කරගෙන විගණක විසින් එළඹෙන නිගමනයට වඩා, සමස්ත සංගහණයට එම විගණන පටිපාටි අනුගමනය කළේ නම් එළඹෙන නිගමනයේ ඇති විය හැකි වෙනස. නියැදි අවදානම දෙවිධියක වැරදි සහගත නිගමන වලට එළඹීමට තුඩු දේ:
 - (i) පාලන පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන්, එම පාලන විධි සත්‍ය වශයෙන්ම පවත්නා තත්ත්වයට වඩා වැඩියෙන් සප්ලදායී වීම හෝ විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන්, සත්‍ය වශයෙන්ම ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන තිබෙන නමුත් ඒවා නොපවතින ලෙස පෙන්වීම. විගණනයේ සප්ලදායීතාව කෙරෙහි බලපාන හෙයින් යෝග්‍ය නොවන විගණන මතයක් කෙරෙහි යොමුවීමට ඉඩ ඇති හෙයින් මෙවැනි වැරදි සහගත නිගමන පිළිබඳව විගණක මූලිකව සැලකිලිමත් වෙයි.
 - (ii) පාලන පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන්, එම පාලන විධි සත්‍ය වශයෙන්ම පවත්නා තත්ත්වයට වඩා අඩුවෙන් සප්ලදායී වීම හෝ විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන් සත්‍ය වශයෙන්ම ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නොතිබෙන නමුත් ඒවා පවතින ලෙස පෙන්වීම. සාමාන්‍යයෙන් මූලික නිගමන වැරදි සහගත බව තහවුරු කිරීම සඳහා අතිරේක කාර්යයන් කිරීමට හේතුවන නිසා මෙම ආකාරයේ වැරදි සහගත නිගමන විගණන කාර්යක්ෂමතාවට බලපායි.
- (ඈ) නියැදිකරණ නොවන අවදානම - නියැදි අවදානමට සම්බන්ධ නොවන වෙනත් හේතුවක් මත විගණක විසින් වැරදි සහගත නිගමනයකට එළඹීමේ අවදානම (යොමුව : අ 1 ඡේදය)

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 'විගණන සාක්ෂි'

- (ඉ) විෂමතාව - දර්ශියව සංගහණයේ අවප්‍රකාශන හෝ අපගමන නියෝජනය නොවන යම් අවප්‍රකාශනයක් හෝ අපගමනයක්
- (ඊ) නියැදි ඒකකය - සංගහණය සංයුක්ත වන තනි තනි අයිතම (යොමුව : අ 2 ඡේද)
- (උ) සංඛ්‍යානමය නියැදිකරණය - පහත දැක්වෙන ගති ලක්ෂණයන්ගෙන් යුක්ත නියැදිමකට ප්‍රවේශ වීම:
 - (i) නියැදි අයිතම සසම්භාවී ලෙස තෝරාගැනීම ; සහ
 - (ii) නියැදි අවදානම මැනීම ද ඇතුලුව නියැදි ප්‍රතිඵල ඇගයීම සඳහා සම්භාව්‍යතා න්‍යාය භාවිත කිරීම

ඉහත (ඳ) හා (ඳුඳු) හි සඳහන් ගති ලක්ෂණයන් නොමැති නියැදි ප්‍රවේශයන් සංඛ්‍යානමය නොවන නියැදියක් ලෙස සැලකේ.

- (ඌ) ස්තරීකරණය - සමාන ගති ලක්ෂණයන් (බොහෝ විට මූල්‍ය අගය අතින්) සහිත නියැදි ඒකකයන්ගෙන් සමන්විත කාණ්ඩයන් වන ලෙස සංගහණය, උප සංගහණ වලට බෙදීමේ ක්‍රියාවලිය
- (එ) නොසළකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන - සංගහණයේ සත්‍ය අවප්‍රකාශන, විගණක විසින් නියම කරගන්නා ලද මූල්‍යමය වටිනාකම ඉක්මවා නොයන අයුරින් විගණක විසින් ලබාගැනීමට අපේක්ෂා කරන යෝග්‍යතම සහතිකවීමේ මට්ටම ලෙස විගණක විසින් නියම කරනු ලබන මූල්‍ය වටිනාකමයි. (යොමුව: අ 3 ඡේදය)
- (ඒ) නොසළකා හැරිය හැකි අපගමන අනුපාතිකය - සංගහණයේ සත්‍ය අපගමන අනුපාතිකය විගණක විසින් නියම කරගන්නා ලද අපගමන අනුපාතය ඉක්මවා නොයන අයුරින් විගණක විසින් ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන යෝග්‍යතම සහතිකවීමේ මට්ටම ලෙස විගණක විසින් නියම කරනු ලබන අභ්‍යන්තර පාලන පටිපාටිවලින් බැහැර යා හැකි අනුපාතිකය යි.

අවශ්‍යතාවන්

නියැදි සැලැස්ම, නියැදි තරම හා පරීක්ෂාව සඳහා අයිතම තෝරාගැනීම

- 6. විගණන නියැදියක් සැලසුම් කිරීමේ දී විගණක විසින් විගණන පටිපාටිවල අරමුණ හා නියැදිය තෝරාගනු ලබන සංගහණයේ ගති ලක්ෂණ පිළිබඳව සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතුය. (යොමුව : අ 4 - අ 9 ඡේද)
- 7. නියැදි අවදානම පිළිගත හැකි අවම මට්ටම දක්වා අඩු කිරීමට ප්‍රමාණවත් වන අන්දමට නියැදියේ තරම විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව : අ 10 - අ 11 ඡේද)
- 8. සංගහනයේ සියලු නියැදි ඒකකයන්ට තෝරාගනු ලැබීමේ අවස්ථාව ලැබෙන පරිදි විගණක නියැදියට අයිතම තෝරාගත යුතුය. (යොමුව : අ 12 - අ 13 ඡේද)

විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම

- 9. තෝරාගත් සෑම අයිතමය සම්බන්ධයන් අරමුණට උචිත වන පරිදි විගණක විසින් විගණන පටිපාටි ඉටු කළයුතුය.
- 10. තෝරාගත් අයිතමය කෙරෙහි විගණන පටිපාටි ව්‍යවහාර නොවන්නේ නම්, විගණන විසින් ආදේශ කළ අයිතම මත පටිපාටි ඉටුකළ යුතුය. (යොමුව : අ 14 ඡේද)
- 11. යම් තෝරාගත් අයිතමයක් කෙරෙහි සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටි හෝ සුදුසු විකල්ප පටිපාටි අනුගමනය කළ නොහැකි වන්නේ නම්, විගණක විසින් පාලන පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන් වූ විට, එම අයිතමය නියමකර ඇති පාලනවලින් අපගමනය වූ අයිතමයක් ලෙස ද, විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන් වූ විට, අවප්‍රකාශනයක් ලෙස ද සැලකිය යුතුය. (යොමුව : අ 15 - අ 16 ඡේද)

අපගමන හා අවප්‍රකාශනවල ස්වභාවය හා හේතු

- 12. හඳුනාගනු ලැබූ යම් අපගමනයක් හෝ අවප්‍රකාශනයක් ස්වභාවය හා හේතුව විගණක විසින් විමර්ශනය කළයුතු අතරම, එමගින් විගණන පටිපාටිවල අරමුණ කෙරෙහි ද විගණනයේ අනෙකුත් කාර්යයන් කෙරෙහි ද ඇතිවිය හැකි බලපෑම ඇගයිය යුතුය. (යොමුව : අ 17 ඡේද)

13. ඉතා කලාතුරෙකින් සිදුවන පරිදි නියැදිය තුළ අනාවරණය වූ අවප්‍රකාශන හෝ අපගමන විගණක විසින් විෂමතාවක් ලෙස සළකනු ලබන විට, එම අවප්‍රකාශනය හෝ අපගමනය, සංගහණය නියෝජනය නොකරන්නක් බවට ඉහළ මට්ටමේ නිශ්චිතතාවක් ලබාගත යුතුය. විගණක විසින් මෙම ඉහළ මට්ටමේ නිශ්චිතව ලබාගන්නේ ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා අතිරේක විගණන පටිපාටි අනුගමනය කර, එම අවප්‍රකාශනය හෝ අපගමනය සංගහණයේ ඉතිරි කොටස්වලට බල නොපාන බව තහවුරු කර ගැනීමෙනි.

අවප්‍රකාශන ප්‍රකේෂණය

14. නියැදියේ සොයාගත් අවප්‍රකාශන, විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සඳහා විගණක විසින් සංගහණයට ප්‍රක්ෂේපනය කරනු ලැබේ. (යොමුව :අ 18 - අ 20 ඡේද)

විගණන නියැදිවල ප්‍රතිඵල ඇගයීම

15. (අ) නියැදියේ ප්‍රතිඵල (යොමුව : අ 21 - අ 22 ඡේද) සහ

(ආ) පරීක්ෂා කරන ලද සංගහණය පිළිබඳව නිගමනයකට එළඹීම සඳහා සාධාරණ පදනමක් විගණන නියැදි භාවිතයෙන් සැලසී තිබේද යන කරුණ (යොමුව : ඡේද අ 23) විගණක විසින් ඇගයිය යුතුය.

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දෑ

නිර්වචන

නියැදිකරණ නොවන අවදානම (යොමුව : 5 අූ ඡේද)

අ1. නියැදිකරණ නොවන අවදානමට උදාහරණ ලෙස උචිත නොවන විගණන පටිපාටි භාවිත කිරීම හෝ විගණන සාක්ෂිවලට වැරදි අර්ථ කථනයක් දීම සහ අවප්‍රකාශන හා අපගමන හඳුනාගැනීමට නොහැකි වීම දැක්විය හැකිය.

නියැදි ඒකකය (යොමුව :5 ඊ ඡේදය)

අ2. නියැදි ඒකකයක් යනු භෞතික අයිතමයක් (උදාහරණයක් ලෙස තැන්පතු පත්‍රිකාවක සටහන් කර ඇති වෙක්පත්, බැංකු ප්‍රකාශනයක බැර සටහන් , විකුණුම් ඉන්වොයිස් හෝ ණයගැති ශේෂ) හෝ මූල්‍යමය ඒකකයක් හෝ විය හැකිය.

නොසළකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන (යොමුව : 5 ඵ ඡේදය)

අ3. නියැදියක් සැලසුම් කිරීමේ දී විගණක විසින් නොසළකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන නිර්ණය කරන්නේ, නොවැදගත් එක් එක් අවප්‍රකාශන රාශියක එකතු වීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් ඇතිවීමට හේතු විය හැකි වීමත්, හෙළිදරව් නොවූණු අවප්‍රකාශන තිබීමට ඇති හැකියාවත් නිසා ඇති වන අවදානම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම පිණිසය. නොසළකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශනයක් යනු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320² නිර්වචනය කර ඇති පරිදි යම් නියැදි පටිපාටියකට, කාර්ය සාධන ප්‍රමාණාත්මකභාවය අදාළ කිරීමයි. නොසළකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශනය කාර්ය සාධන ප්‍රමාණාත්මකභාවයට සමාන හෝ ඊට අඩු වටිනාකමක් හෝ විය හැකිය.

නියැදි සැලැස්ම, නියැදි කරම හා පරීක්ෂාව සඳහා අයිතම තෝරාගැනීම

නියැදි සැලැස්ම (යොමුව: 6 ඡේදය)

අ4. නියැදිය ලබා ගනු ලබන සංගහණය පිළිබඳව නිගමයක් ඇති කර ගැනීම පිණිස හෝ ඒ ගැන උපකාරී වීම පිණිස තෝරාගනු ලබන යම් අයිතමයන්ගේ ගති ලක්ෂණ සම්බන්ධව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සහ ඇගයීම පිණිස විගණන නියැදිම්, විගණකට හැකියාව ලබා දේ. එක්කෝ, සංඛ්‍යානමය නැතහොත් සංඛ්‍යානමය නොවන නියැදිම් ප්‍රවේශ භාවිතය විගණන නියැදිම පිණිස ව්‍යවහාර කළහැකිය.

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320- 'විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මක භාවය' - 9 වන ඡේදය

අ5. විගණන නියැදියක් සැලසුම් කිරීමේදී විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණු අතර ඉෂ්ඨ කරගත යුතු නිශ්චිත අරමුණ සහ එම අරමුණ හොඳින් ඉෂ්ඨ කරගැනීම සඳහා වන විගණන පටිපාටිවල සංයෝජනයන්ද වේ. අපගමනයන් හෝ අවප්‍රකාශනයන් සමන්විත වන්නේ කවරදැ වලින් ද සහ නියැදිය සඳහා කවර සංගහණයක් භාවිත කළයුතුද යන්න අර්ථ දැක්වීමේදී අපේක්ෂිත විගණන සාක්ෂිවල ස්වභාවය සහ විය හැකි අපගමන හා අවප්‍රකාශනවල තත්වයන් හෝ විගණන සාක්ෂිවලට සම්බන්ධ අනෙකුත් ගති ලක්ෂණ පිළිබඳ සලකා බැලීම විගණන නියැදීම ඉටු කිරීමේ දී උපකාරී වේ. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 500 යේ 10 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතා ඉටුකරලීමේදී විගණන නියැදිය ලබා ගනු ලබන සංගහණයේ පූර්ණත්වය පිළිබඳ සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය විගණන පටිපාටි විගණක විසින්, විගණන නියැදිකරණයේදී ඉටු කරයි.

අ6. 6 වන ඡේදයේ ප්‍රකාර විගණන පටිපාටි පිළිබඳ විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණු අතර අපගමනයන් හෝ අවප්‍රකාශනයන් කවර දැ වලින් සමන්විත වන්නේදැයි යන්න පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබාගත යුතු අතරම, විගණන පටිපාටිවල අරමුණට අදාළ එම කොන්දේසි සියල්ලම හා ඒවා පමණක්ම අපගමන ඇගයීමට හෝ අවප්‍රකාශන ප්‍රකේෂපනයෙහි ඇතුළත් කිරීමට වග බලා ගතයුතු වේ. උදාහරණයක් ලෙස, ලැබිය යුතු ගිණුම්වල පැවැත්මට අදාළ විස්තරාත්මක පරීක්ෂණ, එනම්, තහවුරු කිරීම, ගනුදෙනුකරු විසින් තහවුරු දිනට පෙර ගෙවීම් කරන ලද නමුත් ඒදිනට කෙටි කලකට පසුව ලැබුණු ගෙවීම් ආදිය අවප්‍රකාශන ලෙස නොසැලකේ. එසේම ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම් අතර මාරුවී සටහන් යොදා තිබීම, ලැබිය යුතු මුළු ගිණුම් ශේෂය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති නොකරයි. එහෙයින්, වංචාවන් පිළිබඳ අවදානම තක්සේරු කිරීම හෝ අධිමාණ ගිණුම්වල ප්‍රතිපාදනයන්ගේ ප්‍රමාණවත් බව වැනි විගණන පටිපාටිවල අනෙකුත් අංශවලට වැදගත් බලපෑමක් ඇතිකළ හැකි නමුදු, මෙම නිශ්චිත විගණන පටිපාටියේ නියැදි ප්‍රතිඵල ඇගයීමේදී, මෙය අවප්‍රකාශනයක් සේ සැලකීම උචිත නොවිය හැකිය.

අ7. පාලන පරීක්ෂාවන් සඳහා සංගහණයේ ගති ලක්ෂණ සැලකිල්ලට ගනිමින්, අදාළ පාලනයන් පිළිබඳ විගණකගේ අවබෝධය හෝ සංගහණයේ අයිතම සුළු සංඛ්‍යාවක් පරීක්ෂා කිරීම හෝ පදනම් කරගෙන, අපේක්ෂිත අපගමන අනුපාතිකය විගණක විසින් තක්සේරු කරනු ඇත. මෙම තක්සේරුව කරනු ලබන්නේ, විගණන නියැදියක් සැලසුම් කිරීම සහ නියැදි තරම නිර්ණය කිරීම පිණිස ය. උදාහරණයක් ලෙස, අපේක්ෂිත අපගමන අනුපාතය පිළිගත නොහැකි තරමට ඉහළ මට්ටමක පවතී නම්, පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු නොකර සිටීමට විගණක සාමාන්‍යයෙන් නිර්ණය කරනු ලබයි. එසේම, විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සඳහා සංගහණයේ අපේක්ෂිත අවප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණක ඇස්තමේන්තු කරයි. අපේක්ෂිත අවප්‍රකාශන ප්‍රමාණය වැඩිනම්, විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීමේදී, 100% පරීක්ෂා කිරීම හෝ නියැදියේ තරම විශාල වීමක් උචිත වනු ඇත.

අ8. නියැදිය ලබාගත් ගත් සංගහණයේ ගති ලක්ෂණ සලකා බැලීමේ දී, ස්තරීකරණය හෝ අගය හරිත තෝරාගැනීම හෝ උචිත වන බව විගණක විසින් තීරණය කරනු ලබයි. ස්තරීකරණය හා අගය හරිත තේරීම පිළිබඳ වැඩිදුර සාකච්චාවක් 1වන උප ලේඛනයේ දක්වා ඇත.

අ9. භාවිත කළ යුත්තේ සංඛ්‍යානමය හෝ සංඛ්‍යානමය නොවන නියැදි ප්‍රවේශයක් ද යන්න තීරණය කිරීම විගණකගේ විනිශ්චය මත පදනම් වූ කරුණකි; කෙසේ වුවද, සංඛ්‍යානමය හා සංඛ්‍යානමය නොවන ප්‍රවේශයන් අතර වෙනස හඳුනාගැනීමට නියැදි තරම වලංගු නිර්ණයකයන් නොවේ.

නියැදි තරම (යොමුව : 7 ඡේද)

අ10. විගණක විසින් පිළිගැනීමට කැමැති නියැදි අවදානම් මට්ටම, අවශ්‍ය කරන නියැදියේ තරම කෙරෙහි බලපායි. විගණක පිළිගැනීමට කැමති අවදානම් මට්ටම අඩුවන තරමට නියැදියේ තරම ද විශාල වේ.

අ11. සංඛ්‍යා ලේඛනාත්මක පදනමක් ඇති සූත්‍ර හෝ වෘත්තීය විනිශ්චය හෝ භාවිත කර නියැදි තරම නිර්ණය කළ හැකිය. නියැදි තරම නිර්ණය කිරීමේදී අපේක්ෂිත විවිධ සාධකයන්ගේ බලපෑම, උපලේඛන 2 හි හා 3 හි සඳහන් වේ. සමාන අවස්ථාවන්හි දී, නියැදි තරම කෙරෙහි වන සාධකවල, බලපෑම (උපලේඛන 2හි හා 3හි දක්වා ඇති පරිදි) තෝරාගනු ලැබූයේ, සංඛ්‍යානමය හෝ සංඛ්‍යානමය නොවන ප්‍රවේශයක්ද යන්න නොසලකා සමාන වේ.

පරීක්ෂාව සඳහා අයිතම තෝරා ගැනීම (යොමුව : 8 ඡේදය)

අ12. සංඛ්‍යානමය නියැදිකරණයේ දී අයිතම තෝරාගැනීම, තෝරාගනු ලැබීමේ සම්භාව්‍යතාව සෑම නියැදි ඒකකයටම ඇතැයි දැන ගැනීමට තිබෙන්නාවූ අයිතම වලින් තෝරාගැනෙන ආකාරයෙන් වියයුතුය. සංඛ්‍යානමය නොවන නියැදිකරණයේ දී නියැදි අයිතම තෝරාගැනීමට විචාර බුද්ධිය භාවිත කෙරේ.

නියැදියක් තෝරාගනු ලැබූ සමස්ත සංගහණය පිළිබඳ නිගමන වලට එළඹීමට විගණකට අවශ්‍ය සාධාරණ පදනමක් සැපයීම නියැදිකරණයේ අරමුණ වන හෙයින්, විගණක විසින් පක්ෂග්‍රාහිත්වයෙන් තොරව සංගහණයේ දර්ශීය ගතිලක්ෂණ නියෝජනය වන නියැදියක් තෝරාගැනීම වැදගත් වේ.

අ13. නියැදි තෝරාගැනීමේ ප්‍රධාන ක්‍රම නම් සසම්භාවී තේරීම, විධිමත් තේරීම හා අක්‍රමවත් තේරීමය. මෙම එක් එක් ක්‍රමය පිළිබඳව 4වන පරිච්ඡේදයේ සාකච්ඡා කෙරේ.

විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම (යොමුව : 10 -11 ඡේද)

අ14. ආදේශන අයිතමයක් පිළිබඳ පටිපාටි ඉටු කිරීම සම්බන්ධ අවශ්‍යතාවන් පැන නැගීම පිළිබඳ උදාහරණයක් වන්නේ, ගෙවීම් අනුමත කිරීම පිළිබඳ සාක්ෂි පරීක්ෂා කිරීමේ දී අවලංගු වෙක්පත් තෝරා ගැනීමයි. වෙක්පත් නිසි පරිදි අවලංගු කර ඇති බවට හා අපගමනයක් සිදුවී නැති බවට විගණක සෑහීමට පත් වන්නේ නම්, යෝග්‍ය පරිදි තෝරාගත් ආදේශකයන් පරීක්ෂා කෙරේ.

අ15. සැලසුම් කළ විගණන පටිපාටි, තෝරාගත් අයිතමයක් වෙනුවෙන් ව්‍යවහාර කිරීමට විගණක අපොහොසත්වීම පිළිබඳ උදාහරණයක් නම් එම අයිතමයට අදාළ ලියවිලි නැති වීමයි.

අ16. සුදුසු විකල්ප පටිපාටි පිළිබඳ උදාහරණයක් ලෙස, ධනාත්මක තහවුරු කිරීමක් සඳහා වූ ඉල්ලීමකට පිළිතුරක් නොලද කල්හි, පසු කාලීන මුදල් ලැබීම්, මූලාශ්‍රය පිළිබඳ සාක්ෂි සහ ඒවා නිරවුල් කිරීමට අදහස් කළ අයිතම සමගින් පරීක්ෂා කිරීම දැක්විය හැකිය.

අපගමන හා අවප්‍රකාශනවල ස්වභාවය හා හේතු (යොමුව : 12 ඡේද)

අ17. හඳුනාගත් අපගමන හා අවප්‍රකාශන විශ්ලේෂණය කිරීමේදී, බොහෝමයකට පොදු ලක්ෂණ, එනම් උදාහරණ ලෙස ගනුදෙනු වර්ගය, පිහිටීම, නිෂ්පාදන පෙළ හෝ කාලපරිච්ඡේදය වැනි දෑ පවතින බව විගණක විසින් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබිය හැකි අතර එම අයිතම සඳහා විගණන පටිපාටින් ව්‍යවහාර කළහැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී , එම පොදු ලක්ෂණය ඇති සංගහණයේ සියලුම අයිතම හඳුනාගැනීමට විගණක විසින් තීරණය කරනු ලැබිය හැකිය. මෙයට අමතරව එවැනි අපගමන හා අවප්‍රකාශනයන් හිතා මතා කළ දෙයක් වීමට ඉඩ ඇති අතර, වංචාවක් විය හැකි බවට ඇති ඉඩකඩ පිළිබඳ ඇගවීමක් වීමටත් හැකිය.

අවප්‍රකාශන ප්‍රක්ෂේපණය කිරීම (යොමුව :14 ඡේදය)

අ18. අවප්‍රකාශනයන්හි පරිමාණය පිළිබඳ පුළුල් දැක්මක් ලබාගැනීම සඳහා, විගණක විසින් අවප්‍රකාශන සංගහණය වෙත ප්‍රකේෂපණය කිරීම අවශ්‍ය වුවද, එම ප්‍රකේෂපණය, වාර්තාගත කළයුතු ප්‍රමාණය (වටිනාකම) තීරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවීමට ඉඩ තිබේ.

අ19. අවප්‍රකාශනයක් විෂමතාවක් ලෙස තහවුරු වූ කල්හි, එම අවප්‍රකාශන සංගහණයට ප්‍රකේෂපණය කිරීමේ දී අත්හළ හැකිය. කෙසේ වුව ද, එවැනි අවප්‍රකාශනවල බලපෑම, නිවැරදි නොකළේ නම් විෂමතාවක් නොවන අවප්‍රකාශන ප්‍රකේෂපණය කිරීමට අමතරව තවදුරටත් සලකා බැලීම අවශ්‍ය වේ.

අ20. සමස්තයක් ලෙස සංගහණය සඳහා වූ ප්‍රකේෂිත අපගමන අනුපාතිකය, නියැදි අපගමන අනුපාතිකයම වන බැවින්, පාලන පරීක්ෂාවන් සඳහා නිශ්චිත අපගමන ප්‍රකේෂපණයක් අවශ්‍ය නොවේ. විගණක විසින් විශ්වාසය තැබීමට අදහස් කළ පාලන ක්‍රමවල අපගමන සොයාගත් විටෙකදී අවශ්‍ය මග පෙන්වීම් ශ්‍රී ලවිපු 330³ සලසා ඇත.

විගණන නියැදිවල ප්‍රතිඵල ඇගයීම (යොමුව :15 ඡේදය)

අ21. පාලන පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන්, මූලික අවදානම් තක්සේරුව තහවුරු කිරීමේ අතිරේක සාක්ෂි ලබා නොගතහොත්, අනපේක්ෂිත පරිදි නියැදි අපගමන අනුපාතිකය ඉහළ අගයක් ගැනීම හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ තක්සේරු කළ අවදානම ඉහළ යාමට තුඩු දිය හැකිය. සවිස්තර පරීක්ෂණ සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නොපවතින බවට වැඩිදුර විගණන සාක්ෂි නොමැති නම් අනපේක්ෂිත ලෙස ඉහළ අවප්‍රකාශන සංඛ්‍යාවක් නියැදියක තිබීම හේතු කොට ගෙන යම් ගනුදෙනු පන්තියක් හෝ ගිණුම් ශේෂයක් ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇති බව විගණකට විශ්වාස කිරීමට සිදුවිය හැකිය.

අ22. විස්තරාත්මක පරීක්ෂාව සම්බන්ධයෙන්, අවප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණකගේ හොඳම තක්සේරුව වන්නේ, විෂම අවප්‍රකාශන ඇත්නම් ඒවාත් එකතු කොට ප්‍රක්ෂේපනය කරන ලද අවප්‍රකාශනයන් ය. විෂම අවප්‍රකාශන තිබේ

³ ශ්‍රී.ල.වි.පු. 330 - 'තක්සේරු කළ අවදානම කෙරෙහි විගණකගේ ප්‍රතිචාර' - ඡේද 17

නම් ඒවාත් එකතු කළ ප්‍රකේෂිත අවප්‍රකාශන, නොසලකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන සීමාව ඉක්මවා යන අවස්ථාවලදී පරීක්ෂා කරන ලද සංගහණය පිළිබඳ නිගමනයකට එළඹීමට සාධාරණ පදනමක් නියැදියෙන් නොසැපයේ. ප්‍රකේෂිත අවප්‍රකාශනවලට විෂම අවප්‍රකාශනයන් එකතු කළ විට ඒවා නොසලකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන මට්ටමට ආසන්න වන තරමටම සංගහණයේ තත්‍ය අවප්‍රකාශන නොසලකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන ඉක්මවා යාමට ඇති ඉඩකඩ ද වැඩිවේ. එසේම, නියැදි තරම නිර්ණය කිරීම සඳහා භාවිත කළ, අවප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණකගේ අපේක්ෂාවට වඩා, ප්‍රකේෂිත අවප්‍රකාශන විශාල නම්, සංගහණයේ සත්‍ය අවප්‍රකාශනයන්, නොසලකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන ඉක්මවා යාමේ පිළිගත නොහැකි නියැදි අවදානමක් තිබෙන බව විගණක විසින් නිර්ණය කිරීමට ඉඩ තිබේ. සංගහණයේ සත්‍ය අවප්‍රකාශන සීමාව ඉක්මවා යාමේ අවදානම තක්සේරු කිරීමට අනෙකුත් විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල සලකා බැලීම විගණකට උදව් වන අතර අතිරේක විගණන සාක්ෂි ලබා ගතහොත් අවදානම අඩු විය හැකිය.

අ23. පරීක්ෂාවට ලක් කරන ලද සංගහණය පිළිබඳව අවසන් තීරණයකට එළඹීමට සුදුසු සාධාරණ පදනමක් විගණන නියැදිය මගින් නොලැබෙන බව විගණක විසින් නිගමනය කරන්නේ නම් එවිට විගණක විසින් :

- හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සහ තිබිය හැකි තවත් අවප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විමර්ෂණයක් කරන ලෙස හා අවශ්‍ය ගැලපුම් කරන ලෙස කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටීම ; හෝ
- අවශ්‍ය හොඳම සහතික වීමේ මට්ටමට ළඟාවන සේ ඒවාට විශේෂිත ලෙස වැඩිදුර විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලය හා පරිමාව සැකසීම. උදාහරණයක් ලෙස පාලන පරීක්ෂාවන් සම්බන්ධයෙන් විගණක විසින් නියැදි තරම පුළුල් කිරීම, විකල්ප පාලන පරීක්ෂාවන් කිරීම හෝ අදාළ සත්තාවි පටිපාටි සංශෝධනය කිරීම දැක්විය හැකිය.

ස්තරීකරණය හා අගය හරිත තේරීම

නියැදියක් ලබා ගන්නා සංගහණයේ ගති ලක්ෂණ සලකා බලා ස්තරීකරණය හෝ අගය හරිත තේරීම අතරින් කවරක් යෝග්‍යදැයි විගණක විසින් නිර්ණය කරනු ලැබිය හැකිය. ස්තරීකරණය සහ අගය හරිත තේරීම යන ශිල්ප ක්‍රම භාවිතය පිළිබඳ විගණකට මග පෙන්වීම් මෙම පරිශීෂ්ටය මගින් ලබාදේ.

ස්තරීකරණය

1. විගණක විසින් හඳුනාගත හැකි ගති ලක්ෂණවලින් යුත් උප සංගහණවලට, සංගහණය බෙදා ස්තරීකරණය කළහොත් විගණන කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය විය හැකිය. ස්තරීකරණයේ අරමුණ වන්නේ එක් එක් ස්ථරයෙහි ඇති අයිතමයන්හි විචලනාව අඩු කිරීම වන අතර එමගින් නියැදිකරණ අවදානම වැඩි වීමකින් තොරව, නියැදියේ තරම අඩු කිරීමට ඉඩ සැලසේ.
2. විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවක් කරන විට සංගහණය බොහෝ විට මූල්‍ය අගය මත ස්තරීකරණය කරනු ලැබේ. වටිනාකම වැඩි අයිතම අධි සඳහන් කිරීම් ගණයේ අවප්‍රකාශනකිරීමේ ප්‍රබල ඉඩකඩක් ඇති වැඩි වටිනාකමින් යුත් අයිතම කෙරෙහි විගණන පරිශ්‍රමය වැඩිපුර යෙදවීමට මින් ඉඩ සැලසේ. එසේම අවප්‍රකාශනයන් පිළිබඳ තදබල අවදානම පෙන්නුම් කෙරෙන යම් විශේෂ ලක්ෂණයන් අනුව සංගහණය ස්තරීකරණය කළ හැකිය. උදාහරණ ලෙස ලැබියයුතු ගිණුම් අගය කිරීම පිණිස අධිමාන ගිණුම් සඳහා ප්‍රතිපාදනය පරීක්ෂා කිරීමේ දී මේ ශේෂයන් වයස අනුව ස්තරීකරණය කරගත හැකිය.
3. යම් ස්ථරයක ඇතුළත් වූ අයිතම නියැදියක් සඳහා භාවිත කළ විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵලය එම ස්ථරය සෑදුම් ලත් අයිතමයන්ට පමණක් ප්‍රකේෂ්පනය කළ හැකිය. සමස්ත සංගහණය පිළිබඳ නිගමනයකට එළඹීමට නම් සමස්ත සංගහණයට බලපාන, කුමන ලෙසකින් හෝ සෑදුම් ලත් අනෙකුත් ස්තරයන් සම්බන්ධව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ අවදානම කෙරෙහි ද විගණක විසින් සැලකිල්ල යොමු කරනු ඇත. උදාහරණයක් ලෙස, ගිණුම් ශේෂවල අගයෙන් 90% ක් සෑදී ඇත්තේ සංගහණයේ අයිතම 20% විය හැකිය. විගණකවරයා මෙම අයිතමයන්ගේ නියැදියක් පරීක්ෂා කිරීමට නිර්ණය කරන්නට ඉඩ ඇත. විගණකවරයා මෙම නියැදියේ ප්‍රතිඵල ඇගයීමෙන් 90% වටිනාකම, ඉතිරි 10% න් වෙන්කොට ගෙන නිගමනයකට එළඹෙයි. (එම ඉතිරි 10% සඳහා තවත් නියැදියක් මගින් හෝ විගණන සාක්ෂි රැස් කිරීමෙන් වෙනත් ක්‍රමයක් භාවිත කිරීමට හෝ එම 10% වැදගත් නොවන සේ සැලකීමට හෝ හැකිය)
4. ගනුදෙනු හෝ ගිණුම් ශේෂ පන්තියක් ස්තරවලට බෙදන්නේ නම් එක් එක් ස්තරය සඳහා වෙන වෙනම අවප්‍රකාශන ප්‍රකේෂ්පනය කෙරේ. ඉන් පසුව ගනුදෙනු හෝ ගිණුම් ශේෂ පන්තියේ තිබිය හැකි අවප්‍රකාශනයේ බලපෑම සැලකිල්ලට ගන්නා විට එක් එක් ස්තරය සඳහා ප්‍රකේෂ්පිත අවප්‍රකාශන සංයෝජනය කෙරේ.

අගය හරිත තේරීම

5. විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීමේ දී සංගහණය සකස් වී ඇති, වෙන් වෙන් මූල්‍ය ඒකක වශයෙන් නියැදිකරණ ඒකක හඳුනාගැනීම කාර්යක්ෂම බැවින් යුක්ත විය හැකි ය. සංගහණය ඇතුළතින් නිශ්චිත මූල්‍ය ඒකකයන් උදාහරණයක් ලෙස ලැබිය යුතු ගිණුම් ශේෂ, තෝරා ගැනීමෙන් පසු විගණක විසින් එකී මූල්‍ය ඒකකවල ඇතුළත් යම් විශේෂිත අයිතම, උදාහරණයක් ලෙස පෞද්ගලික ශේෂයන්, පරීක්ෂා කර බලනු ඇත. නියැදි ඒකකය නිර්වචනය කිරීමේදී මෙම ප්‍රවේශයේ ඇති එක් ප්‍රයෝජනයක් නම්, වැඩි වටිනාකමකින් යුතු අයිතම වලට තෝරාගැනීමට ඉහළ අවස්ථාවක් ඇති නිසා, විගණන පරිශ්‍රමය ඒ කෙරෙහි යොමුවීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නියැදි තරම කුඩාවීමයි. මෙම ප්‍රවේශය නියැදි තෝරා ගැනීමේ විධිමත් ක්‍රමය (පරිශීෂ්ට 4 හි විස්තර කෙරේ) හා සම්බන්ධ කොට භාවිතවනු ඇති අතර සසම්භාවී තේරීම භාවිත කොට අයිතම තෝරාගත් විට වඩාත් කාර්යක්ෂම වේ.

2වන පරිශීෂ්ටය

(යොමුව : අ 11 ඡේදය)

පාලන පරීක්ෂාව සඳහා වන නියැදි තරම කෙරෙහි බලපාන සාධකවලට උදාහරණ:

පාලන පරීක්ෂා සඳහා නියැදි තරම නිර්ණය කිරීමේ දී, විගණක විසින් සලකා බලනු ලැබිය හැකි සාධක පහත දැක්වේ. සියල්ල එකට සලකා බැලිය යුතු මෙම සාධක හේතුවෙන් විගණකවරයාගේ පාලන පරීක්ෂාවන්ගේ ස්වභාවය හෝ කාල නිර්ණය සංශෝධනය කිරීමක් හෝ නැතහොත් තහවුරු ක්‍රියාපටිපාටි ප්‍රවේශයේ සංශෝධනයක්, තක්සේරු කළ අවදානම්වලට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස නොකරනු ඇතැයි උපකල්පනය කෙරේ.

	සාධකය	නියැදි තරම කෙරෙහි වන බලපෑම	
1.	අදාළ පාලනයන් සැලකිල්ලට ගත් විට විගණකගේ අවදානම් තක්සේරු පරිමාවේ වැඩිවීමක්	වැඩිවීම	පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් සඵලතාවන්ගෙන් වැඩි සහතික වීමක් ලබාගැනීමට විගණකවරයා අපේක්ෂා කරන විට, ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව අඩුවන අතර, අවශ්‍ය වන නියැදි තරම විශාල වේ. සැඟහැම් මට්ටමේ දී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුවෙහි පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් සඵලතාව පිළිබඳ අපේක්ෂාවන්ද අතුළත් වන විටෙක විගණක විසින් පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු කිරීම අවශ්‍ය වේ. අනෙකුත් කරුණු සමාන වන කල්හි අවදානම් තක්සේරුවේ දී පාලනයන් හා මෙහෙයුම් සඵලතාව කෙරෙහි විගණක තබන විශ්වාසය වැඩිවත්ම විගණකගේ පාලන පරීක්ෂාවන්හි පරිමාවද වැඩිවේ. (එනිසාම නියැදි තරමද විශාල වේ.)
2.	නොසලකා හැරිය හැකි අපගමන අනුපාතිකයන්හි වැඩිවීමක්	අඩුවීම	අපගමන පිළිබඳ නොසලකා හැරිය හැකි අනුපාතිකය අඩුවත්ම, අවශ්‍ය කරන නියැදි තරම විශාල වේ.
3.	පරීක්ෂා කිරීමට ඇති සංගහණයේ අපේක්ෂිත අපගමන අනුපාතිකයන්ගේ වැඩිවීමක්	වැඩිවීම	සත්‍ය අපගමන අනුපාතිකය පිළිබඳව සාධාරණ තක්සේරුවක් කිරීමට හැකි තත්ත්වයට විගණක පත්වනු පිණිස, අපේක්ෂිත අපගමන අනුපාතිකය වැඩිවත්ම අවශ්‍ය කරන නියැදි තරම ද විශාල වේ. අපේක්ෂිත අපගමන අනුපාතිකය පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිල්ල යොමුවිය යුතු අදාළ සාධක අතර ව්‍යාපාරය පිළිබඳ විගණකගේ අවබෝධය (විශේෂයෙන්ම අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට යොදාගත් අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය) පුද්ගල හෝ අභ්‍යන්තර පාලන වෙනස්කම්, පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන්හි භාවිත කළ විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල, හා අනෙකුත් විගණන පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල ද වේ. අපේක්ෂිත පාලන අපගමනයන්ගේ ඉහළ මට්ටමක් හේතුවෙන්, සාමාන්‍යයෙන් තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම (එවැන්නක් ඇත්නම්) අඩුකිරීමේ ඉඩකඩ අඩුය.

4.	සංගහණයේ සත්‍ය අපගමන අනුපාතය විසින්, නොසලකා හැරිය හැකි අපගමන සීමාව ඉක්මවා නොයන බවට විගණක අදහස් කරන සහතිකවීමේ මට්ටමේ වැඩිවීමක්	වැඩිවීම	සංගහණයෙහි අපගමනයේ සත්‍ය අනුපාතිකය, නියම වශයෙන්ම නියැදි ප්‍රතිඵලය නිරූපණය කෙරෙන්නක් බවට විගණකගේ ඇති අභිප්‍රායේ සහතිකවීමේ මට්ටම ඉහළ යත්ම, අවශ්‍ය කරන නියැදි තරම ද විශාල වේ.
5.	සංගහණයේ අඩංගු නියැදි ඒකක සංඛ්‍යාවෙහි වැඩිවීමක්	නොවැදගත් බලපෑම	විශාලතම සංගහණයන් සම්බන්ධයෙන්, සත්‍ය සංගහණයේ තරම නියැදි තරම කෙරෙහි වන බලපෑම අඩුය. කෙසේ වෙතත් කුඩා සංගහණයන් සඳහා යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේදී විකල්ප මාර්ගයන් තරම් විගණන නියැදිම කාර්යක්ෂම නොවනු ඇත.

3වන පරිශිෂ්ටය

(යොමුව : අ 11 ඡේදය)

විස්තරාත්මක පරීක්ෂාව සඳහා වන නියැදි තරම කෙරෙහි බලපාන සාධකවලට උදාහරණ

විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් සඳහා නියැදි තරම නිර්ණය කිරීමේ දී, විගණක විසින් සලකා බලනු ලැබිය හැකි සාධක පහත දැක්වේ. සියල්ල එකට ගෙන සලකා බැලිය යුතු මෙම සාධක හේතුවෙන් විගණකවරයා පාලන පරීක්ෂාවන්ගේ ප්‍රවේශය සංශෝධනය කිරීමට හෝ නැතහොත් තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාරයක් ලෙස තහවුරු පටිපාටිවල ස්වභාවය හෝ කාල නියමයන් හෝ සංශෝධනය නොකරනු ඇතැයි උපකල්පනය කෙරේ.

	සාධකය	නියැදි තරම කෙරෙහි වන බලපෑම	
1.	ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුවේ ඉහළ යාමක්	වැඩිවීම	ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව ඉහළයත්ම, අවශ්‍යකරන නියැදියේ තරමද විශාල වේ. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව කෙරෙහි ආවේනික අවදානම හා පාලන අවදානම බලපානු ඇත. උදාහරණයක් ලෙස විගණන විසින් පාලන පරීක්ෂාවන් ඉටු නොකරයි නම්, යම් විශේෂ සැඟවුමක් සම්බන්ධ අභ්‍යන්තර පාලනයන්ගේ සඵල ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳ විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව අඩුනොවනු ඇත. එහෙයින් පිළිගත හැකි අඩු මට්ටමකට විගණන අවදානම අඩු කර ගැනීමට විගණකට අඩු අනාවරණ අවදානමක් අවශ්‍ය වන අතර තහවුරු පරීක්ෂාවන් කෙරෙහි වැඩි විශ්වාසයක් තබනු ඇත. විස්තරාත්මක පරීක්ෂාව මගින් ලබාගන්නා විගණන සාක්ෂි වැඩිවත්ම (එනම් අනාවරණ අවදානම අඩුවීම) අවශ්‍ය කරන නියැදි තරමද වැඩිවේ.
2.	එකම සැඟවුම වෙත යොමු වූ අනෙකුත් තහවුරු පටිපාටි භාවිතයෙහි වැඩිවීමක්	අඩුවීම	යම්කිසි සංගහණයකට ආදළ අනාවරණ වීමේ අවදානම පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩු කිරීමට, අනෙකුත් සන්නාවි පටිපාටි මත විගණක තබන විශ්වාසය වැඩිවත්ම (විස්තරාත්මක පරීක්ෂාවන් හෝ විශ්ලේෂණාත්මක පටිපාටි) නියැදිකරණය මගින් විගණකට අවශ්‍ය කරන සහතිකවීම අඩුවේ. එනිසා නියැදි තරමද කුඩා වේ.

<p>3.</p>	<p>සංගහණයේ සත්‍ය අවප්‍රකාශන අනුපාතය විසින් නොසලකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන සීමාව ඉක්මවා නොයන බව විගණකට උවමනා කරන සහතිකවීමේ මට්ටමේ වැඩිවීමක්</p>	<p>වැඩිවීම</p>	<p>සංගහණයේ අවප්‍රකාශනයන්ගේ සත්‍ය වටිනාකම නියම වශයෙන්ම නියැදි ප්‍රතිඵලය නිරූපනය කෙරෙන්නක් බවට විගණකට අවශ්‍ය වන සහතිකවීමේ මට්ටම ඉහළ යත්ම, අවශ්‍යකරන නියැදි තරමද විශාල වේ.</p>
<p>4.</p>	<p>නොසලකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශනයන්හි වැඩිවීම</p>	<p>අඩුවීම</p>	<p>නොසලකා හැරිය හැකි අවප්‍රකාශන අඩුවත්ම අවශ්‍යකරන නියැදි තරම විශාල වේ.</p>
<p>5.</p>	<p>විගණක විසින් සංගහණයේ සොයා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන අවප්‍රකාශනවල වටිනාකමේ වැඩිවීමක්</p>	<p>වැඩිවීම</p>	<p>සංගහණයේ පවත්නා අවප්‍රකාශනවල සත්‍ය වටිනාකම පිළිබඳ සාධාරණ තක්සේරුවක් කිරීමේ අරමුණ සපුරාගනු පිණිස සංගහණයේ, විගණක සොයා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන අවප්‍රකාශනවල වටිනාකම වැඩිවත්ම, අවශ්‍ය කරන නියැදි තරමද විශාල වේ. අපේක්ෂිත අවප්‍රකාශනවල වටිනාකම පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිල්ලට භාජනය වන සාධක අතර, අයිතමයන්ගේ වටිනාකම් කොපමණ දුරකට පුද්ගල නිශ්‍රිතව නිර්ණය කෙරේද යන්න, අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටියේ ප්‍රතිඵල, පාලන පරීක්ෂාවන්ගේ ප්‍රතිඵල, පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන්හි විගණන පටිපාටි භාවිතයේ ප්‍රතිඵල හා අනෙකුත් සත්තාවි පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල ද වේ.</p>
<p>6.</p>	<p>උචිත අවස්ථාවන්හි සංගහණය ස්තරීකරණය කිරීම</p>	<p>අඩුවීම</p>	<p>මූල්‍ය වටිනාකම් තරම අනුව සංගහණයේ ඇති අයිතම පුළුල් පරාසයක් තුළ විචලනය වේ නම් සංගහණය ස්තරීකරණය කිරීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත. සංගහණය උචිත පරිදි ස්තරීකරණය කළ කල්හි ස්තරයන්ගෙන් ගත් නියැදි තරම්වල සමුච්චය සමස්ත සංගහණයෙන්ම එක් නියැදියක් තෝරාගත් විටක යම් කිසි විගණන අවදානම් මට්ටමක් ළඟාකර ගැනීම අවශ්‍ය විය හැකිව තිබුණු නියැදි තරමට වඩා සාමාන්‍යයෙන් අඩු වේ.</p>
<p>7.</p>	<p>සංගහණයේ අඩංගු නියැදි ඒකක සංඛ්‍යාව</p>	<p>නොවැදගත් බලපෑම</p>	<p>විශාල සංගහණයක් සඳහා, සත්‍ය සංගහණයේ තරම නියැදි තරම කෙරෙහි ඇති කරන බලපෑම (එවැන්නක් ඇත්නම්) සුළුය. එහිසා කුඩා සංගහණය සඳහා විගණන නියැදි, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ විකල්ප ක්‍රම තරම් බොහෝ විට කාර්යක්ෂම නොවේ. (කෙසේවුවද මූල්‍ය ඒකක නියැදි භාවිත කරන විට, සමස්ත වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මක භාවයේ අනුපාතික වැඩිවීමක්, {සහ අදාළ වන්නේ නම්, යම් විශේෂිත ගනුදෙනු පන්තියට ප්‍රමාණාත්මකභාවය(න්)හි මට්ටම, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ හෙළිදරව් කිරීම්} මගින් හිලව් කිරීම නොකෙරේ නම්, සංගහණයේ මූල්‍ය වටිනාකම වැඩිවත්ම, නියැදි තරම ද ඉහළ යයි.)</p>

4 වන පරිශීෂ්ටය

(යොමුව : අ 13 ඡේද)

නියැදි තේරීමේ ක්‍රම

නියැදි තෝරාගැනීමේ ක්‍රම රාශියෙකි. ඉන් ප්‍රධාන ක්‍රම පහත දැක්වේ.

- (අ). සසම්භාවී තේරීම (සසම්භාවී අංක ජනනයන්, උදාහරණයක් ලෙස සසම්භාවී අංක වක්‍ර භාවිතය මගින්)
- (ආ). විධිමත් තේරීම - මේ අනුව සංගහණයේ ඇති නියැදිකරණ ඒකක ගණන නියැදියක අඩංගු ප්‍රමාණයෙන් බෙදා නියැදිකරණ අන්තරයක් දීම, උදාහරණයක් ලෙස 50, පළමු 50 තුළින් ආරම්භක ලක්ෂය නිර්ණය කොට ඉන්පසු සෑම 50වැනි ඒකකයන් නියැදි ඒකක ලෙස තෝරාගැනීම සිදු කෙරේ. ආරම්භක ලක්ෂය අහඹු ලෙස නිර්ණය කළ හැකි අතර, පරිගණකගත සසම්භාවී අංක ජනනයන් හෝ සසම්භාවී අංක වක්‍ර හෝ භාවිතයෙන් සත්‍ය ලෙසට සසම්භාවීවීමේ වැඩි ඉඩකඩක් ඇත. විධිමත් තේරීම භාවිත කරන කල්හි නියැදි ඒකක සංගහණය තුළ නියැදි පරාසයන්, සංගහණයේ යම් කිසි නිශ්චිත රටාවකට අනුරූපීව සැකසීමක් සිදු නොවන බවට නිර්ණය කිරීමට විගණකට අවශ්‍ය වනු ඇත.
- (ඇ). මූල්‍ය ඒකක නියැදිකරණය යනු නියැදිතරම, තේරීම හා ප්‍රතිඵල ඇගයීම මූල්‍ය වටිනාකම් මත නිගමනය කෙරෙන, අගය හරිත තේරීම් වර්ගයට අයත් එකකි.
- (ඈ). අක්‍රමවත් තේරීමේදී, විගණකවරයා ව්‍යුහගත ශිල්පීය ක්‍රමයක් අනුගමනය නොකර නියැදිය තෝරාගනී. ව්‍යුහගත ශිල්පීය ක්‍රමයක් භාවිත නොකළද, දැනුවත්ව කෙරෙන යම් පක්ෂග්‍රාහිත්වයක් කලින් අනුමාන කිරීමක් (උදාහරණයක් ලෙස, සොයාගැනීමට දුෂ්කර අයිතම අත්හැරීම හෝ සෑම විටම මුල් හෝ අවසන් අයිතමය තෝරා ගැනීම හෝ අත්හැරීම වැනි දෑ) මග හැරීමටත්, එමගින් සංගහණයේ සෑම අයිතමයකටම තෝරාගනු ලැබීමේ අවස්ථාව සහතිකවීමටත් විගණක උත්සාහ දරනු ඇත. සංඛ්‍යාතමය නියැදි භාවිත කරන අවස්ථාවන්හිදී අක්‍රමවත් තේරීම යෝග්‍ය නොවේ.
- (ඉ). කාණ්ඩ තේරීමේ දී සංගහණය තුළින් යාබද පිහිටි අයිතම කාණ්ඩයන් තෝරා ගැනේ. කාණ්ඩ තේරීම විගණන නියැදිකරණයේ දී සාමාන්‍යයෙන් භාවිත කළ නොහැකි වන්නේ බොහෝ සංගහණයන් ව්‍යුහගත වී ඇත්තේ අනුපිළිවෙලට ඇති අයිතමවල එකිනෙකට සමාන ගති ලක්ෂණ අපේක්ෂා කළ හැකි පරිද්දෙන් වන නමුත් වෙනස් ගති ලක්ෂණ ඇති අයිතම සංගහණයේ වෙනත් නැතක තිබෙන බැවින්ය. අයිතම කාණ්ඩයක් පරීක්ෂා කිරීම සමහර අවස්ථාවල යෝග්‍ය විගණන පටිපාටියක් වුව ද, විගණක විසින් නියැදිය පදනම් කොට ගෙන සංගහණය පිළිබඳ වලංගු නිගමනයක් ඇති කරගැනීම සඳහා යෝග්‍ය නියැදි තෝරා ගැනීමේ ශිල්ප ක්‍රමයක් වන්නේ කලාතුරෙකිනි.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 540

සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව ගිණුම් ඇස්තමේන්තු විගණනය කිරීම.

(2014 ජනවාරි මස 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපවත්වයි.)

පවුන

හැඳින්වීම

	ඡේද
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි විෂය පථය	1
ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ස්වභාවය.....	2 - 4
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	5
අරමුණ	6
නිර්වචන	7
අවශ්‍යතා	
අවදානම් ඇගයීම් ක්‍රමවේද සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්.....	8 - 9
ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.....	10 - 11
තක්සේරුකළ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානමට ප්‍රතිචාර.....	12 - 14
ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා වැඩිමනක් තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි.....	15 - 17
ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණත්වය ඇගයීම සහ සාවද්‍ය ප්‍රකාශ නිර්ණය කිරීම.....	18
ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම්.....	19 - 20
වියහැකි කළමනාකාරිත්ව අගනිගාමීවීම් වල හැඟවීම්.....	21
ලේඛනගත කිරීම.....	23
ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් විස්තරාත්මක කරුණු	
ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ස්වභාවය.....	අ1 - අ11
අවදානම ඇගයීමේ කාර්යපටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්	අ12 - අ44
සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.....	අ45 - අ51
ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම	අ52 - අ101

සැලකිය යුතු අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට තවදුරටත් තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි.....	අ102 – අ115
ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සහේතුක භාවය ඇගයීම සහ සාවද්‍ය ප්‍රකාශ නිශ්චය කිරීම	අ116 – අ119
ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම්	අ120 – අ123
වියහැකි කළමනාකාරිත්ව අගති දර්ශක.....	අ124 – අ125
ලිඛිත නියෝජන.....	අ126 – අ127
ලේඛනගත කිරීම.....	අ128

පරිශීලය ; සාධාරණ වටිනාකම ගිණුම්කරණය සහ විවිධ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු යටතේ හෙළිදරව් කිරීම්.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 540, "සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව ගිණුම් ඇස්තමේන්තු විගණනය කිරීම" ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 200 "ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත අනුකූලව විගණනය ක්‍රියාත්මක කිරීම" සමග එක්ව ගෙන කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී ල. වි.ප්‍ර. හි විෂය පථය

1. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම පිළිබඳව මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) කටයුතු කරයි. විශේෂයෙන්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹ සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330² සහ අනෙකුත් අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර., ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් භාවිතා කළයුතු වනුයේ කෙසේද යන්න මෙම ප්‍රමිතයෙන් පුළුල්ව ඉදිරිපත් කෙරෙයි. තනි ගිණුම් ඇස්තමේන්තු වල සාවද්‍ය ප්‍රකාශ සහ සිදුවිය හැකි කළමනාකාරිත්ව අගති දර්ශකයන් මත අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශද එහි ඇතුළත් වෙයි.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ස්වභාවය

2. ඇතැම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතම නිශ්චිතවම මිණුම් කළ නොහැකි නමුත් ඇස්තමේන්තු කිරීම පමණක් කළ හැකිය. මෙම ශ්‍රී ල විප්‍ර හි පරමාර්ථ උදෙසා එවැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතම ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ලෙස සැලකෙයි. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමට සහාය වීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය සතුව පවත්නා තොරතුරු වල ස්වභාවය සහ විශ්වාසනීයත්වය පුළුල්ව විවලනය වන හෙයින්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තු අවිනිශ්චිතතා ප්‍රමාණය කෙරෙහි බලපෑම් කරනු ලබයි. ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතා ප්‍රමාණය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හිතාමතාම හෝ නොදැනුවත්ව කළමනාකාරිත්ව අගති වලට නැඹුරු වීම ඇතුළත්ව, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇතුළත් වීමේ අවදානම කෙරෙහි පෙරලා බලපෑම් කරයි.
3. භාවිතා කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව සහ වාර්තා කරනු ලබන මූල්‍ය අයිතමය මත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම් කිරීමේ අරමුණු වෙනස් විය හැකිය. ඇතැම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම් කිරීමේ අරමුණු වනුයේ ගනුදෙනුවක හෝ ගනුදෙනු කිහිපයක, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක අවශ්‍යතාවය උද්ගත කරන සිදුවීම් හෝ වාතාවරණ වල ප්‍රතිඵල පුරෝකථනය කිරීමය. සාධාරණ අගයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු බහුතරයක් ද ඇතුළත්ව අනෙකුත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා මිණුම් කිරීමේ අරමුණු වෙනස් වන අතර ප්‍රවර්තන ගනුදෙනුවක අගය හෝ මිණුම්කරණ දිනට පවත්නා කිසියම් විශේෂිත වත්කම් හෝ වගකීම් වර්ගයක ඇස්තමේන්තු කළ වෙළඳපොළ මිල වැනි තත්වයන් පාදක කරගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අනුසාරයෙන් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි. උදාහරණයක් වශයෙන් භාවිතා කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුව මගින් දැනුම් තේරුම් ඇති උනන්දුවක් දක්වන දෙපාර්ශවයක් (ඇතැම් විට “වෙළඳපල පාර්ශවකරුවන්” හෝ සමාන අයුරින් හඳුන්වනු ලබන) අතර අතේ දුරින් සිදුවන උපකල්පිත සිද්ධාන්තික ප්‍රවර්තන ගනුදෙනුවක් පාදක කරගත් සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීම, කිසියම් අතීත හෝ අනාගත ගනුදෙනුවක් සමථය කිරීමෙහි සාධාරණ අගයට වඩා ප්‍රමුඛ ස්ථානයෙහිලා අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය.³
4. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ප්‍රතිඵලය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මූලික හඳුනාගත් හෝ හෙළිදරව් කරන ප්‍රමාණය අතර වෙනසක් මගින් අවශ්‍යයෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් පිළිබිඹු නොකරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පරමාර්ථ සඳහා මිණුම් ඇස්තමේන්තු කළ දිනට පසුව සිදු වීම් හෝ වාතාවරණයන් මගින් කවර හෝ නිරීක්ෂිත ප්‍රතිඵලයක් කෙරෙහි නිසැකයෙන්ම බලපෑම් සිදු කරනු ලබන බැවින් සාධාරණ අගයෙන් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු කිරීමෙහිදී මෙය විශේෂිත වෙයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

5. 2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද වෙනුවෙන් වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා මේ ශ්‍රී ල විප්‍ර බල පවත්වයි.

අරමුණ

6. විගණකගේ අරමුණ වනුයේ

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, “අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධය ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම”
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, “තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර”
³ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වල සාධාරණ අගය පිළිබඳව වෙනස් නිර්වචන පැවතිය හැකිය.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගනු ලැබූ හෝ හෙළිදරව් කළ සාධාරණ වටිනාකම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ද ඇතුළත්ව, සාධාරණ ද යන වග; සහ
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත්ද යන්න; පිළිබඳව භාවිතා කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි සන්දර්භයට අනුව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමය.

නිර්වචන

7. මෙම ශ්‍රිලවිප්‍ර හි පරමාර්ථ සඳහා පහත දැක්වෙන පද ඒ සමග දක්වා ඇති අරුතින් යෙදෙයි.

- (අ) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු - නිශ්චිතව මැනීමට හැකි ගිණුම් ක්‍රමයක් නොමැති අවස්ථාවන් හිදී, මුදල්මය ප්‍රමාණය පිළිබඳව ආසන්න වශයෙන් ගන්නා අගය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව වේ. ඇස්තමේන්තු කිරීමෙහි අවිනිශ්චිතතාවයක් පවත්නා විට සාධාරණ අගයට මිණුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණයක් සම්බන්ධයෙන් මෙන්ම, ඇස්තමේන්තු කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙන අනෙකුත් ප්‍රමාණයන් සඳහා ද මෙම පදය යෙදෙයි. මෙම ශ්‍රිලවිප්‍ර සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම ඇතුළත් වන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ආමන්ත්‍රණය කරන විට පමණක්, "සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු" යන පදය භාවිතා වෙයි.
- (ආ) විගණකගේ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව හෝ විගණකගේ පරාසය - කළමනාකාරිත්වයේ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තු ඇගයීමේදී භාවිතා කිරීම සඳහා විගණක සාක්ෂි මත මූලාශ්‍ර කර ගන්නා ප්‍රමාණය හෝ ප්‍රමාණ පරාසය අනුපිළිවෙලින්,
- (ඇ) ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය - ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සහ අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් එහි මිණුම්කරණයෙහි ආවේණිකව පවත්නා නිරවද්‍යතාව මද බවට පවත්නා නැඹුරුව.
- (ඈ) කළමනාකාරිත්වයේ පක්ෂපාතීත්වය - තොරතුරු පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වයෙහි මධ්‍යස්ථභාවය අඩුවීම.
- (ඉ) කළමනාකාරිත්වයේ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව - ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ලෙස කළමනාකාරිත්වය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගැනීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා තෝරාගත් ප්‍රමාණය.
- (ඊ) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ප්‍රතිඵලය - ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව මගින් ආමන්ත්‍රණය කෙරෙන ගනුදෙනුව(ව) සිදුවීම (සිදුවීම්) හෝ කොන්දේසි(ය) හි අන්තර්ගතය භාරගැනීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන තර්ථ මුදල්මය ප්‍රමාණය

අවශ්‍යතා

අවදානම ඇගයීම් ක්‍රමවේද සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්

8. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁴ ප්‍රමිතයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි අස්තීත්වය සහ අස්තීත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළත්ව එහි වාතාවරණය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහා අවදානම් ඇගයීම් ක්‍රමවේදයන් සහ අදාළ ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කරන විට විගණක විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ ඇගයීම සඳහා පදනමක් සම්පාදනය කර ගැනීමට පහත දැක්වෙන දෑ පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. (අ.12 ඡේදය බලන්න)

- (අ) සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ, මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා (අ.13 - අ.15 ඡේද බලන්න)
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගැනීමේ හෝ හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නගින ගිණුම් ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ වන ගනුදෙනු සිදුවීම් සහ තත්වයන් කළමනාකාරිත්වය කෙසේ හඳුනාගන්නේද යන්න. මේ අවබෝධය ලබාගැනීමේදී විගණක නව ගිණුම් ඇස්තමේන්තු උත්පාදනය කිරීමට හෝ පවත්නා ගිණුම් ඇස්තමේන්තු සංශෝධනය කිරීමට සිදුවන වාතාවරණයන්හි වෙනස්වීම් පිළිබඳව විමසා බැලිය යුතුය. (අ.16 - අ.21 ඡේද බලන්න)
- (ඇ) පහත සඳහන් දෑ ද ඇතුළත්ව කළමනාකාරිත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කරනුයේ කෙසේද සහ එකී ඇස්තමේන්තු වලට පදනම් වන දත්තයන් අවබෝධ කර ගැනීම : (අ.22 - අ.23 ඡේද බලන්න)
 - (i) අදාළ තැන්හිදී ආකෘතියද සමග ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කරන ලද ක්‍රමය ; (අ.24 - අ.26 ඡේද බලන්න)

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 5 - 6 සහ 11 - 12 ඡේද

- (ii) අදාල පාලක (අ.27 - අ.28 ඡේද බලන්න)
 - (iii) කළමනාකාරිත්වය විශේෂඥයකු යොදවා ගන්නේද යන්න; (අ.29 - අ.30 ඡේද බලන්න)
 - (iv) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පාදක වූ උපකල්පන; (අ.31 -අ.36 ඡේද බලන්න)
 - (v) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී පසුගිය කාලපරිච්ඡේදය සම්බන්ධව වෙනසක් සිදුව තිබේද, හෝ වෙනසක් විය යුතුව තිබුණේ යන්න සහ එසේ වී නම්, ඒ මන්ද යන්න; සහ (අ.37 ඡේදය බලන්න)
 - (vi) එසේ කර ඇත්නම් කළමනාකාරිත්වය ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිත බව කෙසේ ඇගයීම් කර ඇත්ද යන්න. (අ.38 ඡේදය බලන්න)
9. පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් වූ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ප්‍රතිඵලය හෝ, අදාල වන විට ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි පරමාර්ථ උදෙසා පසුකාලීන ප්‍රතිඇස්තමේන්තු ගත කිරීම් විගණක විසින් සමාලෝචනය කළයුතුය. විගණකගේ සමාලෝචනයෙහි ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ස්වභාවය පිළිබඳ සමාලෝචනයන් ලබාගන්නා තොරතුරු ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීමටත්, ඇගයීමටත් අදාල වන්නේද යන්නත් සැලකිල්ලට ගනියි. එසේ වුවද, පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වල ලබාගත හැකිව තිබූ තොරතුරු පදනම් කරගෙන ගන්නා ලද තීරණ ප්‍රශ්න කිරීමකට ලක් කිරීම සමාලෝචනයෙන් අපේක්ෂා නොකරෙයි. (අ.39 - අ.44 ඡේද බලන්න)

ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබඳ අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම

- 10. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315⁵ අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී සහ තක්සේරු කිරීමේදී විගණක විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තු අවිනිශ්චිත බවේ ප්‍රමාණය ඇගයිය යුතු වෙයි. (අ.45 - අ.46 ඡේද බලන්න)
- 11. විගණකගේ විනිශ්චයට අනුව, විගණක විසින් අධි ඇස්තමේන්තු අවදානමක් ඇති සේ හඳුනාගෙන ඇති, එකී කවර හෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් මගින් සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නගින්නේද යන්න නිර්ණය කළයුතුය. (අ.47 -අ .51 ඡේද බලන්න)

තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානමට ප්‍රතිචාර

- 12. ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන තක්සේරු කිරීම මත පදනම්ව, විගණක විසින් පහත දැක්වෙන දෑ නිර්ණය කළ යුතුය; (අ.52 ඡේදය බලන්න)
 - (අ) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවට අදාල වන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා කළමනාකාරිත්වය විසින් යථා පරිදි ව්‍යවහාර කර ඇත්ද යන වග; සහ (අ.53 -අ .56 ඡේද බලන්න)
 - (ආ) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේ ක්‍රම උචිත ද සහ අඛණ්ඩව භාවිතකර ඇත්ද යන්න සහ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල හෝ පෙර කාලපරිච්ඡේදය සම්බන්ධව ඒවා පිළියෙල කිරීමේ ක්‍රම වල වෙනසක් වී නම් ඒ වෙනස්වීම් පැවති වාතාවරණය යටතේ යෝග්‍ය වී ද යන වග. (අ.57 -අ .58 ඡේද බලන්න)
- 13. ශ්‍රීලවිප්‍ර 330⁶ අවශ්‍ය කෙරෙන අන්දමට ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල තක්සේරු අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි ස්වභාවය සැලකිල්ලට ගනිමින් විගණක විසින් පහත දැක්වෙන දෑ එකක් හෝ කිහිපයක් යොදාගත යුතුය. (අ.59 -අ.61 ඡේද බලන්න)
 - (අ) විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය තෙක් සිදුවන සිදුවීම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සම්බන්ධයෙන් විගණන සාක්ෂි සපයන්නේද යන වග (අ.62 - අ.67 ඡේද බලන්න)

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 25 වැනි ඡේදය
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, 5 වැනි ඡේදය

- (ආ) කළමනාකාරිත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සහ ඊට පදනම් වූ දත්තයන් සකස් කර ගත් අන්දම පරීක්ෂා කිරීම. එසේ කිරීමේදී විගණක විසින් (අ.68 - අ.70 ඡේද බලන්න)
- (i) වාතාවරණයෙහිදී මිණුම්කරණය සඳහා භාවිතා කළ ක්‍රමය යෝග්‍යද යන්න; සහ (අ.71 - අ.76 ඡේද බලන්න)
- (ii) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි මිණුම්කරණ අරමුණු අනුව කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතා කළ උපකල්පන සාධාරණද යන්න ඇගයීම් කළයුතුය. (අ.77 - අ.83 ඡේද බලන්න)
- (ඇ) තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ඇතුළත්ව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය විසින් යොදා ගත් පාලනයන්හි මෙහෙයුම් ඵලදායිත්වය පරීක්ෂා කිරීම.
- (ඈ) කළමනාකාරිත්වයේ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව ඇගයීම සඳහා ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් වර්ධනය කිරීම. මේ පරමාර්ථය සඳහා; (අ.87 - අ.91 ඡේද බලන්න)
- (i) කළමනාකාරිත්වයේ උපකල්පන හෝ ක්‍රම වලට වෙනස් උපකල්පන හෝ ක්‍රම විගණක භාවිතා කරන්නේ නම්, විගණකගේ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව හෝ පරාසය අදාළ විචල්‍යයන් සැලකිල්ලට ගෙන සහ කළමනාකාරිත්වයේ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවෙන් යම් සැලකිය යුතු විචල්‍යයන් ඇගයීමට විගණක කළමනාකාරිත්වයේ උපකල්පන හෝ ක්‍රම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම හෝ ප්‍රමාණවත් ක්‍රම ස්ථාපනය කළයුතුය. (අ.92 ඡේදය බලන්න)
- (ii) පරාසයක් භාවිතා කිරීම යෝග්‍ය යැයි විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් පවත්නා විගණක සාක්ෂි මත පදනම්ව, පරාසය ඇතුළත සියළුම ප්‍රතිඵල සාධාරණ බව සැලකිය හැකි වන තෙක්, විගණක පරාසය පටු කළයුතුය. (අ.93 - අ.95 ඡේද බලන්න)

14. 12 ඡේදයෙහි සඳහන් කරුණු නිර්ණය කිරීමේදී හෝ 13 වන ඡේදයට අනුව තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා විගණක විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත කුසලතා හෝ දැනුම අවශ්‍යවේදැයි සලකා බැලිය යුතුය (ඡේද අ96 සිට ඡේද අ 101 දක්වා බලන්න)

ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා වැඩිමනක් තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි

ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාව

- 15. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330⁷ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට භාවිතා කරන ලද අනෙකුත් තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි වලට අමතරව, සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නගින ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් විගණක විසින් පහත සඳහන් දෑ ඇගයිය යුතුය. (අ.102 ඡේදය බලන්න)
- (අ) කළමනාකාරිත්වය විසින් විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල, සලකා බලා ඇත්තේ කෙසේද සහ ඒවා ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත්තේ මක් නිසාද යන්න හෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී, වෙනත් කවර ආකාරයකින් ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාව කෙරෙහි අවධානය යොමු කර ඇත්ද යන්න, (අ.103 - අ.106 ඡේද බලන්න)
- (ආ) කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතා කර ඇති සැලකිය යුතු උපකල්පන සාධාරණද යන වග. (අ.107 - අ.109 ඡේද බලන්න)
- (ඇ) කළමනාකාරිත්වය විසින් අදාළ තැන්හිදී භාවිතකළ සැලකිය යුතු උපකල්පන වල සාධාරණත්වය හෝ ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යථාපරිදි ව්‍යවහාරකරණය; විශේෂිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට කළමනාකාරිත්වය නැඹුරුවීම සහ එසේ කිරීමට ඊට ඇති හැකියාව (අ.110 ඡේද බලන්න)

16. විගණකගේ විනිශ්චයට අනුව කළමනාකාරිත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නැගීමට හේතු කාරක වන ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතා බලපෑම් කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මකව සැලකිලිමත් වී නොමැති නම්, විගණක, අවශ්‍යයැයි සලකන්නේ නම්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණත්වය ඇගයීමට පරාසයක් වර්ධනය කළයුතුය. (අ.111 - අ.112 ඡේද බලන්න)

හඳුනාගැනීමේ සහ මිණුම් කිරීමේ උපමාන

17. සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නැගීමට හේතු කාරක වන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා විගණක විසින්;

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, 18 වැනි ඡේදය

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ගිණුම් ඇස්තමේන්තු හඳුනාගැනීමට හෝ හඳුනානොගැනීමට කළමනාකාරිත්වයෙහි තීරණය; සහ (අ.113 - අ.114 ඡේද බලන්න)

(ආ) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම් කිරීමට තෝරාගත් පදනම, (අ.115 ඡේදය බලන්න)

ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වන්නේ ද යන්න පිළිබඳව ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගත යුතුය.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණත්වය ඇගයීම සහ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන නිර්ණය කිරීම

18. ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි සන්දර්භයට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සාධාරණ වන බව හෝ සාවද්‍ය ලෙස ප්‍රකාශ කර ඇත්ද යන්න විගණක විසින් විගණන සාක්ෂි මත පදනම් කර ඇගයිය යුතුය. (අ.116 - අ.119 ඡේද බලන්න)

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම්

19. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් හෙළිදරව් කිරීම් ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වන්නේද යන්න පිළිබඳව ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි විගණක ලබාගත යුතුය. (අ.120 - අ.121 ඡේද බලන්න)

20. ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි සංදර්භය අනුව සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නැගීමට හේතු වන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඒවායෙහි ඇස්තමේන්තු කරණ අවිනිශ්චිතතාව හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රමාණවත් බවද විගණක විසින් ඇගයිය යුතුය. (අ.122 - අ.123 ඡේද බලන්න)

වියහැකි කළමනාකාරිත්ව අගති දර්ශක

21. වියහැකි කළමනාකාරිත්ව අගති දර්ශක ඇත්තේද යන්න හඳුනාගැනීම සඳහා කළමනාකාරිත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී ගත් විනිශ්චයන් සහ තීරණ විගණක සමාලෝචනය කළයුතුය. සිදුවිය හැකි කළමනාකාරිත්ව අගති දර්ශක වලින්ම, තනි තනි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණත්වය සම්බන්ධයෙන් තීරණ වලට ඵලඹීම උදෙසා, සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇතුළත් නොවේ. (අ.124 - අ.125 ඡේද බලන්න)

ලිඛිත නියෝජන

22. කළමනාකාරිත්වය වෙතින් සහ අදාළ තැන්හි පාලන බලතල භාර අය වෙතින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී භාවිතා කළ සැලකිය යුතු උපකල්පන සාධාරණ බව ඔවුන් විශ්වාස කරන්නේද යන්න පිළිබඳව ලිඛිත නියෝජන විගණක ලබාගත යුතුය. (අ.126 - අ.127 ඡේද බලන්න)

ලේඛනගත කිරීම

23. විගණනය ලේඛනගත කිරීමේදී⁸ විගණක විසින්

(අ) සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නැගිය හැකි, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ ඒවායේ හෙළිදරව් කිරීමේ සාධාරණත්වය පිළිබඳ විගණකගේ නිගමනය සඳහා පදනම; සහ

(ආ) වියහැකි කළමනාකාරිත්ව අගති දර්ශක ඇත්නම්, (අ.128 ඡේදය බලන්න) ඇතුළත් කළයුතුය.

ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් විස්තරාත්මක කරුණු

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ස්වභාවය (2 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ1. ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරකම් වල ආවේණික අවිනිශ්චිතතාවය නිසා ඇතැම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතම සම්බන්ධයෙන් කළහැකි වනුයේ ඇස්තමේන්තු කිරීම පමණකි. තවදුරටත් වත්කමක, වගකීමක, ස්කන්ධ සංරචකයක හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක නිර්දේශිත මිණුම්කරණ පදනම හෝ ක්‍රමය මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අයිතමයක් ඇස්තමේන්තු

⁸ ශ්‍රී.ල.ප්‍ර.230, "විගණනය ලේඛනගත කිරීම" 8 - 11 සහ අ 6 ඡේදය.

කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නැගිය හැකිය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනුගමනය කළයුතු විශේෂිත මිණුම්කරණ ක්‍රම සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු මගින් නිර්දේශ කරනු ලබන අතර අනෙකුත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් එතරම් දුරට විශේෂත්වයක් අවශ්‍ය නොකෙරෙයි. විවිධ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු යටතේ සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම් මෙම ශ්‍රිලවිප්‍ර හි පරිශීෂ්ඨයෙහි සාකච්ඡා කෙරෙයි.

අ2. ඇතැම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාපේක්ෂ වශයෙන් අඩු ඇස්තමේන්තු අවිනිශ්චිතතාවයක් පවත්නා, බැවින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැන නැගීමේ අවදානම් අඩුය, උදාහරණ වශයෙන්:

- සංකීර්ණ නොවන ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකම් වල නිරත අස්තියෙන් කෙරෙත් පැන නගින ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.
- වර්ෂානුගත ගනුදෙනු වලට අදාල වන බැවින් නිරතුරුව සකස් කරනු ලබන සහ යාවත්කාලීන කරනු ලබන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු
- ප්‍රසිද්ධ කරනු ලබන පොලී අනුපාත දත්තයන් හෝ සුරැකුම් වල විනිමය - වාණිජ්‍ය මිල ගණන් වැනි පහසුවෙන් සැපයෙන දත්තයන් මූලාශ්‍ර කරගත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු, සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සන්දර්භයෙහිදී එවැනි දත්තයන් "නිරීක්ෂණ" ලෙස හැඳින්වෙයි.
- ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි නිර්දේශිත මිණුම්කරණ ක්‍රමය සරල සහ සාධාරණ අගයට මිණුම් කෙරෙන වත්කමට හෝ වගකීමට පහසුවෙන් ව්‍යවහාර කළහැකි වන විට සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.
- මාදිලියට උපකල්පන සහ යෙදවුම් නිරීක්ෂණ වන විට, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම්කරණයෙහි භාවිතා කරනු ලබන මිණුම්කරණ මාදිලිය හොඳින් දන්නා, හෝ සාමාන්‍යයෙන් පිළිගත් සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.

අ3. එසේවුවද සමහර ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා, විශේෂයෙන් ඒවා සැලකිය යුතු උපකල්පන පදනම් කරගත් විට, සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉහළ ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයක් පැවතිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්;

- තෙතික ක්‍රියාදාමයක ප්‍රතිඵලයට සම්බන්ධයෙන් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.
- ප්‍රසිද්ධියේ හුවමාරු නොකරන ව්‍යුත්පන්න මූල්‍ය සාධනපත්‍ර සඳහා සාධාරණ වටිනාකම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.
- ඉහළ විශේෂතාවයකින් යුත්, අස්තිය වර්ධිත මාදිලි භාවිතය සඳහා සාධාරණ වටිනාකම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හෝ ඒ සඳහා වෙළඳපලෙන් උපකල්පන හෝ යෙදවුම් නිරීක්ෂණය කළ නොහැකි විම. උපකල්පන හෝ යෙදවුම්

අ4. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි ස්වභාවය, පොදුවේ පිලිගත් ක්‍රමයක් පවත්නා ප්‍රමාණය හෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමට භාවිතා කළ මාදිලිය, සහ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමට භාවිතා කළ උපකල්පන වල විෂය මූලභාවය පදනම් කරගෙන ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි ප්‍රමාණය වෙනස් වෙයි. ඇතැම් අවස්ථාවල ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය ඉතා බලවත් වන අතර, ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි හඳුනාගැනීමේ උපමාන ලඟා නොවීමෙන් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීම කළ නොහැකිය.

අ5. සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතම ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයට පාත්‍ර නොවෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන්, ප්‍රසිද්ධ කළ මිල ගණන් සාමාන්‍යයෙන් සාධාරණ අගය සඳහා හොඳම විගණන සාක්ෂිය වන අතර ඇතැම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතම සම්බන්ධයෙන්, සත්‍ය හුවමාරු සිදුවන මිල ගණන් පිළිබඳව, පිළිගත හැකි තොරතුරු පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි, සක්‍රීය විවෘත වෙළඳපොලක් ඇත. එසේ වුවද, ඇගයීම් ක්‍රමය සහ දත්තයන් හොඳින් නිර්වචනය කර ඇති විට පවා ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය පැවතිය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, ලැයිස්තු ගත වෙළඳපොළ අගයට සක්‍රීය විවෘත වෙළඳපොළෙහි නිල ලැයිස්තු ගත සුරැකුම් ඇගයීමෙහිදී රඳවා ගැනීම වෙළඳපොළට සාපේක්ෂව සැලකිය යුතු වන්නේ නම් හෝ වෙළඳාම් කිරීමේ හැකියාව සීමාකිරීම් වලට යටත් වන්නේ නම් ගැලපුමක් අවශ්‍ය විය හැකිය. ඊට අමතරව, අවස්ථානුකූලව සාමාන්‍යයෙන් පවත්නා ආර්ථික වාතාවරණය, උදාහරණයක් වශයෙන් කිසියම් විශේෂ වෙළඳපොළක ද්‍රවශීලතාව තොරවීම මගින් ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයට බලපෑම් කළ හැකිය.

අ6. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හැර වෙනත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු අවස්ථාවන් සඳහා අමතර උදාහරණ වලට ඇතුළත්වීම අවශ්‍ය වියහැකි කරුණු:

- අඩමාණ ගිණුම් වලට ඉඩ හැරීම.

- තොග කල් ඉකුත්වීම්.
- ප්‍රතිඥාභාර බැඳීම්.
- ක්ෂය කිරීමේ ක්‍රමය හෝ වත්කමේ ප්‍රයෝජනවත් ක්‍රියාකාරී කාලය.
- ආයෝජනයක ආපසු අයකර ගැනීම අවිනිශ්චිත වන විට, එහි ධාරණ අගයට එරෙහි ප්‍රතිපාදන.
- දිගුකාලීන ගිවිසුම් වල ප්‍රතිඵල
- නෛතික බේරුම් කිරීම් සහ නඩු තීන්දු මගින් පැන නගින පිරිවැය.

අ7. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු අවස්ථා අනුව, අමතර උදාහරණ වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

- සක්‍රීය සහ විවෘත වෙළඳපොළක හුවමාරුවට ඇතුළත් නොවන සංකීර්ණ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර
- කොටස් පදනම් කරගත් ගෙවීම්
- ඉවත් කිරීම සඳහා රඳවා ගෙන ඇති දේපළ හෝ උපකරණ
- කීර්තිනාමය සහ අස්පාශ්‍ය වත්කම් ඇතුළත්ව, ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත් කරගත් ඇතැම් වත්කම් හෝ වගකීම්.
- ස්වාධීන පාර්ශව අතර මුදල්මය ප්‍රතිශ්චාවක් නොමැතිව සිදුවන වත්කම් හෝ වගකීම් සම්බන්ධ ගනුදෙනු, උදාහරණයක් වශයෙන්, වෙනස් ව්‍යාපාරික අංශ වල මූල්‍යමය නොවන පිරිසහ පහසුකම් හුවමාරුවක්.

අ8. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන විට තිබෙන තොරතුරු පදනම් කරගන්නා විනිශ්චයන් ඇස්තමේන්තුකරණයේදී අදාල වෙයි. මෙය ඇස්තමේන්තුකරණ අවස්ථාවෙහි අවිනිශ්චිතවන කරුණු පිළිබඳව උපකල්පන භාවිතා කිරීම, බොහෝ ගිණුම්කරණ අස්තමේන්ත සඳහා යෙදෙන කරුණු අතර වෙයි. විගණනය සිදු කෙරෙන විට දැනුවත්ව සිටියේ නම්, කළමනාකාරිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් හෝ කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතා කරන ලද උපකල්පන කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑම් කළ හැකිව තිබූ අනාගත තත්වයන් හෝ ගනුදෙනු සඳහා අනාවැකි කෙරෙහි විගණක වගකිව යුතු නැත.

කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමීවීම්

අ9. මධ්‍යස්ථභාවය, එනම් අගතිගාමී නොවීම මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් නිරතුරුවම අපේක්ෂා කෙරෙයි. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා ප්‍රකාරයෙන්ම නිරවද්‍ය නොවන අතර, කළමනාකාරිත්වයේ විනිශ්චය මගින් ඊට බලපෑම් සිදුවිය හැකිය. එවැනි ඇතැම් විනිශ්චයන් අභිප්‍රායික හෝ අභිප්‍රායික නොවන කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමී වීම් විය හැකිය. (උදාහරණයක් වශයෙන් අභිමත ප්‍රතිඵලයක් මුදුන්පත් කරගැනීම කෙරෙහි පෙළඹවීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමී වීමකට පාත්‍රවීමේ නැඹුරුව එය සකස් කිරීමේදී අදාල වූ විෂයානුබද්ධතාවය මත වැඩි වෙයි) අභිප්‍රායික නොවන කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමීවීමත්, අභිප්‍රායික කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමී වීමේ ප්‍රවණතාවයත්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේ දී නිරතුරුවම අවශ්‍ය වන විෂයානුබද්ධ තීරණ වල ආවේණික වෙයි. දිගටම කරගෙන යන විගණනයන්හි පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වල හඳුනාගත් විසඟුම් කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමී වීම් පිළිබඳ දර්ශක, ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි විගණකගේ සැලසුම්, සහ අවදානම් හඳුනාගැනීම් සහ තක්සේරු ක්‍රියාකාරකම් වලට බලපෑම් සිදු කරයි.

අ10. කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමීවීම ගිණුමක මට්ටමින් අනාවරණය කරගත නොහැකිය. එය අනාවරණය විය හැක්කේ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු, කණ්ඩායම් සමූහයක් සමූච්චිතව සලකා බැලීමේදී හෝ සියලු ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හෝ ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේද ගණනාවක් හරහා නිරීක්ෂණයකින් පමණකි. විෂයානුබද්ධ තීරණ වලදී කිසියම් ආකාරයක කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමීවීමක් ආවේණිකව වුවද, එවැනි විනිශ්චයන් කිරීමේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතාකරන්නන් නොමග යැවීමට කළමනාකාරිත්වය අදහස් නොකරනු විය හැකිය. කෙසේ වුවද, නොමග යැවීමේ අරමුණක් පවත්නා විට, කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමී වීම ස්වභාවයෙන් වංචාසහගත වෙයි.

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වන සැලකියයුතු කරුණු

අ11. සාධාරණ අගයට හෝ වෙනත් ප්‍රවර්තන අගයක් පදනම් කරගෙන හෝ දෙවර්ගයෙහි සම්මිශ්‍රණයක් ලෙස ගෙන මිණුම් කිරීමේ පරමාර්ථ උදෙසා අවශ්‍ය ඝෛණිකව ලබාගත හැකි, සහ විශ්වසනීය තොරතුරු ප්‍රභවයන් නොමැති සැලකිය යුතු විශේෂිත වත්කම් රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට තිබිය හැකිය. බොහෝවිට විශේෂිත වත්කම් මුදල් ප්‍රවාහයන් උත්පාදනය නොකරන අතර, ඊට සක්‍රීය වෙළඳපලක්ද නැත. සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම සඳහා ඇස්තමේන්තුකරණය සාමාන්‍යයන් අවශ්‍යතාවයටම සහ සංකීර්ණ විය හැකි සේම, කලාතුරකින් අවස්ථාවක කිසිසේත්ම කළ නොහැකි විය හැකිය.

අවදානම ඇගයීමේ කාර්ය පටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම් (8 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ12. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි 8 වැනි ඡේදයෙහි අවශ්‍ය කෙරෙන අවදානම ඇගයීමේ ක්‍රියාපටිපාටි, අස්තිත්වයක තිබිය හැකි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල අපේක්ෂිත ස්වභාවය සහ ස්වරූපය සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ගොඩනගාගැනීමෙහිලා විගණකට උපකාරී වෙයි. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළව ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමටත්, අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය සැලසුම් කිරීමටත් ලබාගෙන ඇති අවබෝධය ප්‍රමාණවත් වේද යන්න කෙරෙහි විගණක මූලිකවම සැලකිලිමත් වෙයි.

ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම (8 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ13. ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම මගින් විගණකට උපකාරී වන දෑ, උදාහරණ වශයෙන්:

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හඳුනාගැනීමට⁹ හෝ මිණුම් කිරීමේ ක්‍රම සඳහා නිශ්චිත කොන්දේසි නිර්දේශ කිරීම.
- සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙන හෝ අවසර දෙන නිශ්චිත කොන්දේසි විශේෂිතව දැක්වීම, උදාහරණ වශයෙන්, වත්කමක් හෝ වගකීමක් සම්බන්ධයෙන් කිසියම් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට කළමනාකාරීත්වයේ අභිප්‍රායට යොමු කිරීම මගින්.
- අවශ්‍ය හෝ අනුමත හෙළිදරව් කිරීම් විශේෂිත කොට සඳහන් කිරීම

මෙම අවබෝධය ලබාගැනීම මගින්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් එකී අවශ්‍යතා කළමනාකාරීත්වය විසින් කෙසේ භාවිත කර ඇත්ද යන්නත්, ඒවා යථාපරිදි ව්‍යවහාර කර ඇත්ද යන්න සහ ඒවා යථාපරිදි ව්‍යවහාර කිරීම පිළිබඳව නිගමනය කිරීම සඳහා විගණකට කළමනාකාරීත්වය සමග සාකච්ඡා කිරීමට පදනමක් ද සපයයි.

අ14. විකල්පයන් පවත්නා විට, ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තු මත නිර්ණය කිරීමට, මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු මගින් මාර්ගෝපදේශ සලසනු විය හැකිය. ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් විකල්පයක් වශයෙන්, වඩාත්ම සිදුවිය හැකි ප්‍රතිඵලය ලෙස කළමනාකාරීත්වය විසින් තෝරාගත් ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව නිගමනය කිරීම උදාහරණයකි.¹⁰ අනෙකුත් ඒවායේ අවශ්‍යතාවය, උදාහරණයක් වශයෙන් වටිටම් කළ අපේක්ෂිත සම්භාවිතා බරතැබූ අපේක්ෂිත අගයක් විය හැකිය. ඇතැම් අවස්ථා වලදී සෘජුවම ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමට කළමනාකාරීත්වයට හැකියාව තිබිය හැකිය. අනෙකුත් අවස්ථාවලදී, ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් පිළිබඳව නිගමනයකට එළඹිය හැකි විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීමෙන් පසුව පමණක්, විශ්වාසනීය ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමට කළමනාකාරීත්වයට හැකි වෙයි.

අ15. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව විශේෂ සංවේදීතාවයක් දක්වන සැලකිය යුතු උපකල්පන සම්බන්ධ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය. අමතර වශයෙන් ඉහළ මට්ටමක ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයක් පවත්නා විට, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගැනීම ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අනුමත නොකරන නමුත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන් වල කිසියම් හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය විය හැකිය.

⁹ හඳුනාගැනීමේ උපමාණ තෘප්ත කරන අයිතමයන් ශේෂ පත්‍රයෙහි හෝ ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි අන්තර්ගත කිරීම බෙහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අවශ්‍ය කෙරෙයි. ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති හෙළිදරව් කිරීම හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සටහන් එකතු කිරීම, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ඇතුළත් ව එවැනි අයිතම හඳුනාගැනීම අතපසු කිරීමේ වරද, නිවැරදි නොකරයි.

¹⁰ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තු මේ ආකාරයට නිර්ණය කිරීමට, විවිධ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු විවිධ පාරිභාෂිත භාවිත කළ හැකිය.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල අවශ්‍යතාවය කළමනාකාරීත්වය විසින් හඳුනාගනු ලබන අන්දම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම. (8 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ16. ගනුදෙනුවක්, සිදුවීමක් හෝ වාතාවරණයක් මගින් ගිණුම් ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නගින්නේද යන්නත්, අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම ගිණුම් ඇස්තමේන්තු ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගනු ලැබ මිණුම්කර හෙළිදරව් කරනු ලැබ, ඇත්ද යන්නත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකාරීත්වයෙන් අපේක්ෂා කෙරෙයි.

අ17. ගිණුම් ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැනනගින ගනුදෙනු, සිදුවීම් සහ වාතාවරණයන් කළමනාකාරීත්වය විසින් හඳුනාගනු ලැබීම පදනම් වියහැක්කේ ;

- අස්තියෙහි ව්‍යාපාරය සහ එය ක්‍රියාත්මක වන කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව කළමනාකාරීත්වයෙහි අවබෝධය.
- ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි ව්‍යාපාරික උපායමාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීම සම්බන්ධව කළමනාකාරීත්වයෙහි අවබෝධය.
- අදාල තැන්හිදී පසුගිය කාලපරිච්ඡේදවල අස්තියෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ කළමනාකාරීත්වයේ සම්පූර්ණ පලපුරුද්ද, මතය.

එවැනි අවස්ථාවලදී කළමනාකාරීත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල අවශ්‍යතාවය හඳුනාගන්නේ කෙසේද යන වග පිළිබඳව මූලික වශයෙන්ම කළමනාකාරීත්වය කෙරෙන් විමසා බැලීමෙන් විගණක අවබෝධයක් ලබාගනියි. කළමනාකාරීත්වයෙහි ක්‍රියාවලිය වඩාත් ව්‍යුහගත වන වෙනත් අවස්ථාවලදී, උදාහරණයක් ලෙස විධිමත් අවදානම් පාලනය කිරීමේ ක්‍රියා පිළිවෙලක් කළමනාකාරීත්වය සතුව පවත්නා විට, විගණක ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ අවශ්‍ය පරිදි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ප්‍රතිඇස්තමේන්තු කිරීමටත් අවශ්‍යතාවයන් පැන නගින වාතාවරණයන් කලින් කලට සමාලෝචනය කිරීමෙහිලා කළමනාකාරීත්වය විසින් අනුගමනය කෙරෙන ක්‍රමවේදයන් සහ භාවිත අභ්‍යාසයන් කෙරෙහි යොමුව අවදානම් ඇගයීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය ක්‍රියාත්මක කරනු විය හැකිය. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල විශේෂයෙන්ම වගකීම් වලට අදාල ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සම්පූර්ණත්වය බොහෝ විට විගණකගේ වැදගත් අවධානයට භාජනයවන්නකි.

අ18. අවදානම් ඇගයීමේ ක්‍රියා මාර්ගය හරහාත්, ඒ සමගම විගණනය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ලබාගත් අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි වලින් අස්තියක් සහ එහි වාතාවරණයන් පිළිබඳව විගණක ලබාගත් අවබෝධය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සඳහා අවශ්‍යතාවය පැන නගින වාතාවරණයන් හෝ වාතාවරණ වල වෙනස්වීම් හඳුනාගැනීමට විගණකට උපකාරී වෙයි.

අ19. වාතාවරණයන් වෙනස්වීම් සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරීත්වය කෙරෙන් කරනු ලබන විමසීම් වලට උදාහරණ වශයෙන්:

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පැන නැගිය හැකි නව ගනුදෙනු වර්ග වලට අස්තියෙහි ඇතුළත් වී ඇත්ද යන වග.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු උද්ගතවන ගනුදෙනු වල කොන්දේසි වෙනස්වී ඇත්ද යන වග
- ව්‍යවහාර කළහැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන්හි වෙනස්වීම් වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හෝ වෙනත් අයුරකින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාල ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වී ඇත්ද යන වග.
- කළමනාකාරීත්වයේ පාලනයෙන් බාහිරව, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ප්‍රතිශෝධනයට හෝ අළුතෙන් සැදීමට අවශ්‍යතාවය ඇතිකළ හැකි, නියාමක හෝ වෙනත් වෙනස්වීම්, ඇත්ද යන වග.
- ප්‍රතිශෝධන හෝ නව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල අවශ්‍යතාවය පැනනගින අළුත් වාතාවරණයන් හෝ සිද්ධීන් සිදුවී ඇත්ද යන වග විමසා බැලීම් ඇතුළත් වෙයි.

අ20. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා අවශ්‍යතාවය පැන නගින, කළමනාකාරීත්වය විසින් හඳුනාගැනීමට අසමත් වූ ගනුදෙනු, සිද්ධීන් සහ වාතාවරණයන් විගණනය අතරවාරයෙහිදී විගණක විසින් හඳුනාගනු ලැබිය හැකිය. කළමනාකාරීත්වය විසින් හඳුනාගැනීමට අසමත් වූ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල අවදානම්, අස්තියෙහි

අවදානම් හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාපටිපාටියට අදාලවන අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලකිය යුතු දුර්වලතාවයක් පවත්නේද යන්න නිර්ණය කිරීම ඇතුළත්ව විගණක හඳුනාගන්නා වාතාවරණයන් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රීලවිප්‍ර 315 කටයුතු කරයි¹¹

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිත සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු

අ21. කුඩා අස්තියෙහි ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකම් බොහෝ විටම සීමා සහිත වීමත් ගනුදෙනු සංකීර්ණ බවින් අඩු වීමත් හේතුකොට ගෙන, කුඩා අස්තියන් සම්බන්ධයෙන් මෙම අවබෝධය ලබාගැනීම බොහෝ විට සංකීර්ණත්වයෙන් අඩුය. අමතර වශයෙන්, බොහෝ විට තනි පුද්ගලයෙක්, උදාහරණයක් ලෙස හිමිකරු කළමනාකාරු ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගන්නා අතර, විගණකට ඊට අනුකූලව විමසීම් කේන්ද්‍රගත කළ හැකිය.

කළමනාකාරීත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කරන අන්දම පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම (8 (ඇ) ඡේදය බලන්න)

අ22. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් අභ්‍යන්තර පාලනය ද ඇතුළත්ව, මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාපටිපාටිය ස්ථාපනය කිරීමද මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකාරීත්වය කෙරෙහි අවශ්‍ය කෙරෙයි. එවැනි ක්‍රියාපටිපාටියක පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- උචිත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ අදාල තැන්හිදී මාදිලි ද ඇතුළත්ව යෝග්‍ය ඇස්තමේන්තුකරණ හෝ ඇගයීම් ක්‍රම ඇතුළත්ව, ඇස්තමේන්තුකරණ ක්‍රියාපටිපාටි නිර්දේශ කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට බලපෑම්කරන, අදාල දත්තයන් සහ උපකල්පන වර්ධනය කිරීම හෝ හඳුනාගැනීම.
- අවශ්‍ය පරිදි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ප්‍රතිඇස්තමේන්තු කිරීමට, පැන නගින වාතාවරණයන් කළින් කළට සමාලෝචනය කිරීම.

අ23. කළමනාකාරීත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කරන අන්දම පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමේදී විගණක සැලකිලිමත් වන කරුණු වලට ඇතුළත් වන දෑ උදාහරණ සඳහා :

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු අදාල වන ගිණුම් වර්ග හෝ ගනුදෙනු (උදාහරණයක් ලෙස, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පැන නගිනුයේ වර්ගානුගත සහ පුනරාවර්ති ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමෙන්ද නැතහොත් වර්ගානුගත නොවන සහ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු වලින් ද යන වග)
- එසේනම් නියමිත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීම සඳහා කළමනාකාරීත්වය පිළිගත් ගිණුම්කරණ තාක්ෂණයන් භාවිතා කිරීම හඳුනාගන්නේ කවර ආකාරයකින්ද යන්න.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු අතරමැදි දිනක ලබාගත් දත්තයන් පදනම් කරගෙන සකස් කරනු ලැබ ඇත්ද යන්න සහ එසේ නම් කළමනාකාරීත්වය එම දිනයේ සහ කාලපරිච්ඡේදය අවසානය අතර සිදුවීම්, ගනුදෙනු සහ වාතාවරණයන්හි වෙනස්වීම් වල බලපෑම් කෙරෙහි කවර ආකාරයකින් සැලකිලිමත් වී ඇත්ද යන වග.

ආකෘති භාවිතයද ඇතුළත්ව ගිණුම්කරණ ක්‍රමය. (8 (ඇ) (i) ඡේදය බලන්න)

අ24. ඇතැම් අවස්ථාවලදී, ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ගිණුම්කරණ ක්‍රමය නිර්දේශ කළහැකිය, උදාහරණයක් වශයෙන් සාධාරණ අගයට ඇස්තමේන්තුවක් ගිණුම් කිරීමේදී භාවිතා කළයුතු විශේෂිත මාදිලිය. එසේ වුවද බොහෝ අවස්ථාවල ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව, ගිණුම්කරණ ක්‍රමය නිර්දේශ නොකිරීම හෝ ගිණුම්කරණය සඳහා විකල්ප ක්‍රමවේද නිශ්චිතව සඳහන් කළහැකිය.

අ25. වාතාවරණය යටතේ භාවිතා කරන විශේෂිත ක්‍රමය ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් නිර්දේශ නොකරන විට ක්‍රමය හෝ අදාල තැන්හිදී ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමට භාවිත කරන ආකෘතිය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමේදී, විගණක විසින් සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු වලට උදාහරණ ලෙස පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වේ.

- කිසියම් විශේෂිත ක්‍රමයක් තෝරා ගැනීමේදී ඇස්තමේන්තු කරනු ලබන වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි ස්වභාවය කළමනාකාරීත්වය විසින් කවර ආකාරයකට සැලකිල්ලට ගෙන ඇත්ද යන්න.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 16 වන ඡේදය

- විශේෂිත වර්ගයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමෙහිදී පොදුවේ භාවිතාකරණ ක්‍රම වලින් සමන්විත වන විශේෂිත ව්‍යාපාරයක, කර්මාන්තයක හෝ වටපිටාවක අස්තියක ක්‍රියාත්මක වන්නේ ද යන්න.

අ26. වඩා විශාල සාවද්‍ය ප්‍රකාශන අවදානම් තිබිය හැකිය, උදාහරණ වශයෙන්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමේදී භාවිතය සඳහා මාදිලියක් කළමනාකාරිත්වය විසින් අභ්‍යන්තරිකව ගොඩනගාගෙන ඇති අවස්ථා හෝ විශේෂිත කර්මාන්තයෙහි හෝ විශේෂිත වටපිටාවෙහි පොදුවේ භාවිත කරන ක්‍රමයෙන් බැහැර වන අවස්ථා .

අදාල පාලනයන් (8 (අ) (ii) ඡේදය බලන්න)

අ27. අදාල වන පාලනයන් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමේදී, විගණක සැලකිල්ලට ගනු ඇති කරුණු වලට උදාහරණයක් වශයෙන්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කරන්නන්ගේ පලපුරුද්ද සහ ප්‍රවීණත්‍වය සහ පහත සඳහන් දෑ වලට සම්බන්ධිත පාලනයන් ඇතුළත් වෙයි.

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ගොඩනැගීමේදී භාවිතා කළ දත්තයන්හි සම්පූර්ණත්‍වය, අදාලත්‍වය සහ නිරවද්‍යතාවය කළමනාකාරිත්වය විසින් කවර ආකාරයකින් නිර්ණය කරන්නේද යන්න.
- කළමනාකාරිත්වයෙහි උචිත මට්ටම් වලින් සහ අදාල තැන්හිදී පාලන බලධාරීන් විසින් ඒවා ගොඩනැගීමේදී භාවිත කළ උපකල්පන හෝ යෙදවුම් ඇතුළත්ව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය සහ අනුමත කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමෙහිදී පාදක වන ගනුදෙනු කෙරෙහි අස්තිය බැඳුම් කළ අයගේ සහ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේ වගකීම දරණ අයගේ කාර්යභාරයන්, වගකීම් පැවරීම අස්තියේ ස්වභාවය සහ එහි නිශ්පාදන හෝ සේවාවන් (උදාහරණයක් ලෙස විශාල මූල්‍ය ආයතනයක අදාල කාර්ය භාරයන් එසේ වෙන් කිරීමෙහිදී අස්තියට හිමි මූල්‍යමය නිශ්පාදන ඇස්තමේන්තු කිරීම සහ සාධාරණ අගයට මිළ නියම කිරීම වලංගු කිරීමෙහි වගකීම එකී නිෂ්පාදන වලට සම්බන්ධයක් නොමැති පාරිශ්‍රමිකයක් ලබන්නවුන්ගෙන් සමන්විත ස්වාධීන කාර්යාංශයකට පැවරී තිබීම ඇතුළත් විය හැකිය.) යථාපරිදි සැලකිල්ලට ගැනීම ඇතුළත් ව වෙන් කිරීම.

අ28. පවත්නා වාතාවරණයට අනුකූලව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමෙහි දී වෙනත් පාලනයන් අදාල විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස අස්තිය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමෙහිදී විශේෂිත මාදිලි භාවිතා කරන්නේ නම් එවැනි මාදිලි ආවරණය කරන විශේෂිත ප්‍රතිපත්ති සහ කාර්යය පටිපාටි කළමනාකාරිත්වය විසින් පිහිටුවනු ඇත. උදාහරණ ලෙස පාලනයන් පහත සඳහන් දෑ වෙනුවෙන් ප්‍රතිශ්ඨාපිතයන් ඇතුළත් විය හැකිය.

- විශේෂිත පරමාර්ථයක් සඳහා වන විශේෂිත මාදිලියක් නිර්මාණය සහ වර්ධනය, හෝ තෝරා ගැනීම
- මාදිලියෙහි භාවිතය
- මාදිලියෙහි පරිපූර්ණත්වය සාධුගුණය පවත්වා ගැනීම සහ කාලීනව යාවත්කාලීන කිරීම.

කළමනාකාරිත්වය විසින් විශේෂඥයන්ගේ දැනීම භාවිතා කිරීම (8 (අ) (ii) ඡේදය බලන්න)

අ29. අවශ්‍යකෙරෙන ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමෙහිලා අවශ්‍ය වන පලපුරුද්ද සහ ප්‍රවීණත්වය ඇති පුද්ගලයින් කළමනාකාරිත්වය සතුටීම හෝ අස්තිය විසින් එවැන්නන් සේවයෙහි යෙදවීම සිදුවිය හැකිය. එසේ වුවද ඇතැම් අවස්ථා වල ඒවා සකස් කිරීමට හෝ ඒවා සකස් කිරීමෙහිදී සහය දීමට විශේෂඥයකු යොදවාගැනීමට කළමනාකාරිත්වයට අවශ්‍ය විය හැකිය. මේ අවශ්‍යතාවය පැන නැගීමට හේතු කාරක පහත දැක්වෙන උදාහරණ වලින් දැක්වෙයි.

- ඇස්තමේන්තුකරණය අවශ්‍ය වන කාරණයෙහි විශේෂිත ස්වභාවය, උදාහරණයක් වශයෙන් නිස්සාරක කර්මාන්ත වලදී බන්ධන හෝ හයිඩ්‍රොකාබන් සංචිත මිණුම් කිරීම.
- සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීමේ ඇතැම් අවස්ථාවලදී දක්නා අන්දමේ අදාල ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා තෘප්ත කිරීමට අවශ්‍ය තාක්ෂණික මාදිලිවල ස්වභාවය.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් අවශ්‍ය කෙරෙන තත්වයෙහි, ගනුදෙනුවෙහි හෝ සිදුවීමෙහි අසාමාන්‍ය හෝ අහඹු ස්වභාවය

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිත වන කරුණු සලකා බැලීම.

අ30. කුඩා අස්තියන්හි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු අවශ්‍ය කෙරෙන බොහෝ අවස්ථා වලදී හිමිකාර කළමනාකරුට අවශ්‍ය ලක්ෂ්‍ය ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමේ හැකියාව තිබෙයි. එසේ වුවද, ඇතැම් විට විශේෂඥයකු අවශ්‍යවනු ඇත. කිසියම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ස්වභාවය, අවශ්‍යකෙරෙන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල පරිපූර්ණත්වය සහ ඇස්තමේන්තු ක්‍රියාවලියෙහි ප්‍රමාණවත් බව පිළිබඳව හිමිකාර කළමනාකරු සමග විගණන ක්‍රියාවලියෙහිදී කල්තබා සාකච්ඡා කිරීම විශේෂඥයෙකු භාවිතා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිර්ණය කිරීමට හිමිකාර කළමනාකරුට සහයෝගයක් වනු ඇත.

උපකල්පන (8 (ඇ) (iv) ඡේදය බලන්න)

අ31. උපකල්පන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සංයුතියෙහි අවශ්‍ය සංරචකයකි. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල පාදක වන උපකල්පන පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගැනීම උදෙසා විගණක සැලකිලිමත් වියයුතු කරුණු අතරට ඇතුළත් වීම්, උදාහරණ සඳහා:

- උපකල්පන අතරින් කවරක් සැලකිය යුතු උපකල්පන වේද යන්න ඇතුළත් ව, උපකල්පන වල ස්වභාවය.
- උපකල්පන අදාලවන බව සහ පරිපූර්ණවන බව කළමනාකාරීත්වය කෙසේ තක්සේරු කරන්නේද යන්න (එනම් සියළුම අදාල විචල්‍යයන් සැලකිල්ලට ගෙන තිබීම)
- ව්‍යවහාර කළහැකි තැන්හිදී, භාවිතා කරනු ලබන උපකල්පන අභ්‍යන්තරිකව සංගත බව කළමනාකාරීත්වය කෙසේ නිර්ණය කරන්නේ ද යන්න.
- උපකල්පන කළමනාකාරීත්වයේ පාලනයෙහි ඇතුළත කරුණු වලට අදාල වන්නේද යන්න (උදාහරණයක් වශයෙන් වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය ඇස්තමේන්තු කිරීම කෙරෙහි බලපෑම්කළ හැකි නඩත්තු වැඩ පිළිවෙල පිළිබඳ උපකල්පන) සහ ඒවා අස්තියෙහි ව්‍යපාර සැලසුම්, සහ බාහිර වටපිටාව හෝ එහි පාලනයෙන් පරිබාහිර කරුණු වලට අනුකූලවනුයේ කවර ආකාරයකින්ද යන්න (උදාහරණ වශයෙන් පොලී අනුපාත, මරණ අනුපාත, භව්‍ය අධිකරණ හෝ රෙගුලාසිමය ක්‍රියා හෝ අනාගත මුදල් ප්‍රවාහයන්හි විචලනය සහ කාල නිර්ණය පිළිබඳ උපකල්පන).
- උපකල්පන වලට සහාය වන ලියකියවිලි වල (ඇත්නම්) ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී කළමනාකාරීත්වයට උපකාරීවන උපකල්පන විශේෂඥයකු විසින් නිර්මාණය කරනු හෝ හඳුනාගනු ලැබිය හැකිය. එකී උපකල්පන කළමනාකාරීත්වය විසින් භාවිතයට ගත් විට කළමනාකාරීත්වයේ උපකල්පන බවට පත් වෙයි.

අ32. ඇතැම් අවස්ථාවලදී උපකල්පන යෙදවුම් ලෙස සැලකෙයි. විශේෂිත උපකල්පන ව්‍යවහාර කිරීමේදී පාදක වන දත්ත සම්බන්ධයෙන්ද යෙදවුම් යනුවෙන් භාවිත කරන නමුත්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමෙහිදී මාදිළියක් භාවිතා කරන අවස්ථාව උදාහරණයකි.

අ33. බාහිර සහ අභ්‍යන්තර ප්‍රභවයන් කෙරෙන් උකහා ගන්නා, අදාලත්වය සහ විශ්වසනීයත්වය විචලනය වන විවිධාකාර තොරතුරු වලින් කළමනාකාරීත්වය උපකල්පන තහවුරු කරනු විය හැකිය. ඇතැම් විට, උපකල්පනයක් බාහිර ප්‍රභවයන් කෙරෙන් (උදාහරණයක් ලෙස ප්‍රසිද්ධියට පත්කළ පොලී අනුපාත හෝ වෙනත් සංඛ්‍යා ලේඛන දත්ත) හෝ අභ්‍යන්තරික ප්‍රභවයන් මගින් (උදාහරණයක් ලෙස අස්තියට අත්දැකීම් ඇති පූර්ව වාතාවරණයන් හෝ ඓතිහාසික තොරතුරු) ලබාගත් ව්‍යවහාර කළහැකි තොරතුරු මත විශ්වසනීය අයුරින් පදනම් වී තිබිය හැකිය. වෙනත් අවස්ථා වල, උපකල්පනයක් වඩාත් විශ්‍යානුබද්ධ විය හැකිය. තොරතුරු ලබාගැනීමට පූර්ව අත්දැකීම් හෝ බාහිර ප්‍රභවයන් අස්තියකට නොමැති වීම උදාහරණයකි.

අ34. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලදී, වත්කමක් හුවමාරු කිරීමේදී හෝ වගකීමක් බේරුම් කිරීමේදී, දැනුම් තේරුම් ඇති, අතේදුරින් කෙරෙන ගනුදෙනුවක පාර්ශවයන් (ඇතැම් විට "වෙළඳපල පාර්ශවයන්" හෝ සමානත්වයෙන් හඳුන්වනු ලබන) සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීමේදී භාවිත කරන අගය හෝ ඊට සංගත වීම උපකල්පන පිළිබිඹු කරයි. ඇගයීම කරනු ලබන වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි නිසඟ ලක්ෂණ, භාවිත කළ ඇගයීම් ක්‍රමය (උදාහරණ ලෙස වෙළෙඳපොල යොමුවක් හෝ ආදායම් යොමුවක්) සහ අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා සමග විශේෂිත උපකල්පනයන්ද විචලනය වෙයි.

අ35. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන්, උපකල්පන සහ යෙදවුම් ඒවායෙහි පදනම් සහ ප්‍රභවයන්ට අනුගතව පහත දැක්වෙන අයුරින් විචලනය වෙයි.

- (අ) වාර්තාකරණ අස්තියයෙන් ස්වාධීන ප්‍රභවයන් කෙරෙන් (ඇතැම් විට "නිරීක්ෂ්‍ය යෙදවුම්" හෝ සමානත්වයෙන් හැඳින්වෙන) ලබාගත්, වෙළඳපල දත්තයන් පදනම් කරගෙන ගොඩනගාගත් මිල

කිරීමෙහිදී, වෙළඳපල පාර්ශවකරුවන් විසින් වත්කමක් හෝ වගකීමක් මිළ කිරීමේදී භාවිතා කරනු ලැබිය හැකි මිළ පිළිඹිබු කරන ඒවා.

(ආ) වාතාවරණය තුළ පවත්නා හොඳම තොරතුරු (ඇතැම් විට "නිරීක්ෂණ නොවන යෙදවුම්" හෝ සමානාත්මයෙන් හැඳින්වෙන) පදනම් කරගෙන ගොඩනගාගත්, වත්කමක් හෝ වගකීමක් මිළ කිරීමෙහිදී අස්තියක තමාගේම විනිශ්චයක් අනුව වෙළඳපල පාර්ශවකරුවන් විසින් භාවිතා කරනු ඇතැයි සිතනු ලබන උපකල්පන පිළිඹිබු කරන ඒවා.

කෙසේ හෝ වේවා, ප්‍රායෝගිකව (අ) සහ (ආ) අතර වෙනසක් සෑම විටම දක්නට නොලැබෙයි. අමතර වශයෙන් වෙනස් වෙළඳපල පාර්ශවකරුවෙක් විසින් භාවිතා කරනු ලබන වෙනස් උපකල්පන අතුරින් තෝරාගැනීමක් සඳහා කළමනාකාරිත්වයට අවශ්‍ය විය හැකිය.

අ36. උපකල්පනයක් හෝ යෙදවුමක් නිරීක්ෂණ වන්නේද යන්න වැනි විෂයානු බද්ධතාවයෙහි ව්‍යාප්තියක් මගින්, ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි ප්‍රමාණයන්, එමගින් විශේෂිත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක විගණකගේ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන අවදානම තක්සේරු කිරීම කෙරෙහිත් බලපෑම් සිදුවෙයි.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේ ක්‍රමයන්හි වෙනස්වීම්

අ37. කළමනාකාරිත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙලකරන අන්දම ඇගයීමේදී, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමේදී පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි අනුගමනය කරන ලද ක්‍රමය වෙනස් කර ඇත්ද, වෙනස් කිරීමට අවශ්‍යතාවයක් පැවතියේද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම විගණකට අවශ්‍ය කෙරෙයි. අස්තියට බලපෑම් කරන පරිසරයෙහි හෝ තත්වයන්හි වෙනස් වීම් වලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් හෝ ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි වෙනස්වීම් හේතුකොට ගෙන, විශේෂිත ඇස්තමේන්තුකරණ ක්‍රමය වෙනස් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් තිබිය හැකිය. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීම සඳහා ක්‍රමය කළමනාකාරිත්වය විසින් වෙනස් කර ඇත්නම්, නව ක්‍රමය වඩා යෝග්‍ය වන බව හෝ එය එකී වෙනස්වීම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන්නක් බව ආදර්ශණය කිරීමට කළමනාකාරිත්වයට හැකියාව තිබීම වැදගත්ය. උදාහරණයක් වශයෙන්, කළමනාකාරිත්වය විසින් මැදිලියක් භාවිතා කිරීම සඳහා වෙළඳපලෙන් වෙළඳපලට ප්‍රවිශ්ඨය උදෙසා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේ පදනම වෙනස් කරනු ලැබ ඇත්නම්, වෙළඳපොල පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයේ උපකල්පන ආර්ථික වාතාවරණයට අනුව හේතු සහගතද යන්න විගණකගේ අභියෝගයට ලක්වෙයි.

ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය (8 (ඇ) (vi) ඡේදය බලන්න).

අ38. කළමනාකාරිත්වය විසින් ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි බලපෑම තක්සේරුකර ඇත්ද, එසේ නම් ඒ කවර ආකාරයකටද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමේදී විගණක සැලකිලිමත් වන කරුණු වලට ඇතුළත් දෑ උදාහරණ වශයෙන්:

- විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල කළමනාකාරිත්වය විසින් සැලකිල්ලට ගෙන තිබේද, එසේ නම් කවර ආකාරයකින්ද උදාහරණයක් වශයෙන්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සම්බන්ධයෙන් උපකල්පන වෙනස්වීම් වල බලපෑම නිර්ණය කිරීමට සංවේදීතා විශ්ලේෂණයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- විශ්ලේෂණයෙන් ප්‍රතිඵල කිහිපයක් පෙන්නුම් කරන විට, කළමනාකාරිත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව නිශ්චය කරන අන්දම.
- පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ප්‍රතිඵල කළමනාකාරිත්වය අධීක්ෂණය කර ඇත්ද සහ එම අධීක්ෂණය ක්‍රියාවලියේ ප්‍රතිඵල කෙරෙහි කළමනාකාරිත්වය උචිත ප්‍රතිචාර දක්වා ඇත්ද යන්න.

පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කිරීම (9 ඡේදය බලන්න)

අ39. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ප්‍රතිඵලය බොහෝ විටම පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙන් වෙනස් වෙයි. එකී වෙනස්කම් හඳුනාගැනීමටත්, ඊට හේතු අවබෝධකර ගැනීමටත් අවදානම් ඇගයීමේ ක්‍රියාපටිපාටි භාවිතා කිරීමෙන් විගණක විසින් ලබාගත හැකි දෑ:

- කළමනාකාරිත්වයෙහි පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයේ ඇස්තමේන්තුකරණ කාර්යාවලියෙහි සඵලතාවය පිළිබඳ තොරතුරු, එමගින් කළමනාකාරිත්වයෙහි ප්‍රවර්තන කාර්යාවලියෙහි පැවතිය හැකි සඵලතාවය පිළිබඳව විනිශ්චයකට එළඹීමට විගණකට හැකිවෙයි.

- පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදවලයෙහි ප්‍රති ඇස්තමේන්තු කිරීමට අදාළ වන්නා වූ විගණන සාක්ෂි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙන ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතභාවය වැනි කරුණු සම්බන්ධයෙන් විගණන සාක්ෂි .

අ40. පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කිරීම ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි ගිණුම් ඇස්තමේන්තු වලට සිදුවිය හැකි කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමී බවෙහි නැඹුරුතාවය හෝ එවැන්නක පැවැත්ම පෙන්නුම් කෙරෙන වාතාවරණයන් හෝ තත්වයන් හඳුනාගැනීම සඳහා ද විගණකට උපකාරී වෙයි. එවැනි වාතාවරණ හෝ තත්වයන් වෙන්කර හඳුනාගැනීමෙහිදී, අනාගත විගණක ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී විගණකගේ වෘත්තීයමය සැක සහිත විමසිලිමත් ස්වභාවය උපකාරීවෙයි.

අ41. සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට සම්බන්ධිත කළමනාකාරීත්ව විනිශ්චයන් සහ උපකල්පන පිළිබඳ අතිතානුයෝගී සමාලෝචනයක්ද ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240¹² මගින් අවශ්‍ය කෙරෙයි. කළමනාකාරීත්ව විසින් පාලනය ඉක්මවා යෑමෙහි අවදානමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් වංචාවක් හේතුකොට ගෙන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබිඹු කළහැකි අගතිගාමී වීම් සඳහා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කිරීමට ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කර ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණකගේ අවශ්‍යතාවයන්හි කොටසක් ලෙස, මෙම සමාලෝචනය සිදු කෙරෙයි. විශේෂ කරුණක් ලෙස, මෙම ශ්‍රිලව්‍ය අනුකූලව අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටියක් වශයෙන්, පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු විගණක විසින් සමාලෝචනය කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන සමාලෝචනය සමග සහ සම්බන්ධතාවයෙන් සිදු කෙරෙයි.

අ42. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලයෙහි විගණනයෙහිදී අධි ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතභාවයක් ඇති සේ හඳුනාගත් හෝ පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙන් සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් කරනු ලැබ ඇති ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා වඩා විස්තරාත්මක සමාලෝචනයක් අවශ්‍ය කෙරෙන බව විගණක විනිශ්චය කළ හැකිය. අනෙක් අතින්, උදාහරණයක් ලෙස වර්ධනාගත සහ පුනරාවර්තන ගනුදෙනු සටහන් කෙරෙත් පැන නගින ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය උදෙසා, අවදානම් තක්සේරු ක්‍රියාපටිපාටියෙහි පරමාර්ථ වෙනුවෙන් විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි උපයෝගී කර ගැනීම ප්‍රමාණවත් බව විගණක විසින් විනිශ්චය කරනු විය හැකිය.

අ43. ගිණුම්කරණ දිනට පවත්නා ප්‍රවර්තන තත්වයන් පදනම් කරගත් සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හෝ අනෙකුත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලදී පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් සාධාරණ අගය ප්‍රමාණය සහ ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයෙහි අරමුණ සඳහා සකස් කළ ප්‍රති ඇස්තමේන්තුවල ප්‍රතිඵලය හෝ ප්‍රමාණය අතර වඩාත් විචලනයන් පැවතිය හැකිය. එවැනි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ගිණුම්කරණ අරමුණ අස්තීත්වය ක්‍රියාත්මක වන වටපිටාව වෙනස් වනවිට කඩිනමින් මෙන්ම සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් වන ස්වභාවය ගන්නා යම් අවස්ථාවක ලක්ෂ්‍යයක්ද අගය සමග බද්ධවී තිබීමයි. එබැවින් විගණක ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීමේදී, තක්සේරු කිරීමේදී අදාළ වන තොරතුරු ලබාගැනීම මත සමාලෝචනය කේන්ද්‍රගත කරයි. උදාහරණයක් ලෙස ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලයෙහි සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි ප්‍රතිඵලය කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකළ වෙළඳපොළ පාර්ශවකරුවන්ගේ වෙනස්වීම් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම, විගණක පරමාර්ථ සඳහා අදාළ වන තොරතුරු නොසපයනු විය හැකිය. එසේ වුවද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලයෙහි සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ප්‍රතිඵලය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ සැලකිලිමත් වීම, කළමනාකාරීත්වයෙහි පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවලයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ක්‍රියාවලියෙහි සඵලතාවය, එනම් විගණකට කළමනාකාරීත්වයෙහි ප්‍රවර්තන ක්‍රියාවලියෙහි තිබිය හැකි සඵලතාවය විනිශ්චය කළහැකි වන, කළමනාකාරීත්වයෙහි ක්‍රියාවලියෙහි පූර්වකාලීන මංසලකුණු අවබෝධකර ගැනීම කෙරෙහි වැඩි වශයෙන් යොමු විය හැකිය.

අ44. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක ප්‍රතිඵලය සහ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් ප්‍රමාණය අතර වෙනසක් පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් අවශ්‍යයෙන්ම පිළිබිඹු නොකරයි. කෙසේ වුවද, උදාහරණයන් වශයෙන්, වෙනස පැන නගිනුයේ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර අවසන් කරන විට, කළමනාකාරීත්වයට ලබාගත හැකිව තිබුණු හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී ලබාගෙන ඇතුළත් කළයුතුව තිබුණු බවට සහේතුවක අපේක්ෂා කළහැකි තොරතුරු වලින් වනවිට තත්වය එසේ විය හැකිය. සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සමන්විත වන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල වෙනස්වීම් සහ එසේ වෙනස්වීම්, වෙන්කර හඳුනාගැනීමට මාර්ගෝපදේශ සහ අවශ්‍ය ගිණුම්කරණ විධි බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වල අන්තර්ගතය.

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී, වංචාවලට සම්බන්ධිත විගණකගේ වගකීම්" 32 (අ) (ii) ඡේදය

සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.

ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය (10 ඡේදය බලන්න)

අ45. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි ප්‍රමාණය පහත දැක්වෙන සාධක වැනි ඒවායින් බලපෑම් ඇති කළ හැකිය.

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව කෙතරම් දුරට විනිශ්චය මත රඳා පවතින්නේද යන්න.
- උපකල්පන වල වෙනස්වීම් වලට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි සංවේදීත්වය.
- ගිණුම්කරණ අවිනිශ්චිතතාවය සැහැල්ලු කරන හඳුනාගත් මිණුම්කරණ තාක්ෂණ පැවතීම. (කෙසේ වුවද, යෙදවුම් ලෙස භාවිතා කරන ලද උපකල්පන වල විෂයානු බද්ධතාවය ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය පැන නැගීමට ඉඩ ඇත)
- පුරෝකථන කාලපරිච්ඡේදවයෙහි කාල සීමාව සහ අනාගත සිදුවීම් පුරෝකථනය සඳහා අතීත සිදුවීම් කෙරෙහි ලබාගත් දත්ත වල අදාලත්වය.
- බාහිර ප්‍රභවයන් කෙරෙහි විශ්වසනීය දත්තයන් ලබාගැනීමේ හැකියාව.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව කෙතරම් ප්‍රමාණයකට, නිරීක්ෂණ සහ නිරීක්ෂණ නොවන යෙදවුම් මත පදනම් වී ඇත්ද යන්න.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි මට්ටම මගින් ඇස්තමේන්තුවෙහි අගතිගාමී වීමේ නැඹුරුව කෙරෙහි බලපෑමක් සිදුකරයි.

අ46. ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන තක්සේරු කිරීමේදී, විගණකගේ සැලකිල්ල යොමු කරන වන කරුණු වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය:

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවේ තත්‍ය හෝ අපේක්ෂිත විශාලත්වය.
- විගණක විසින් ලේඛනගත කිරීමට අපේක්ෂිත ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි (එනම් කළමනාකාරිත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවෙහි) ලේඛනගත ප්‍රමාණය.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමෙහිදී කළමනාකාරිත්වය විශේෂඥ සහායක් ලබාගෙන ඇත්ද යන්න.
- පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවයෙහි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනයේ ප්‍රතිඵලය.

අධි ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය සහ සැලකිය යුතු අවදානම් (11 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ47 විනිශ්චය මත බොහෝ දුරට රඳා පවත්නා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු, උදාහරණ වශයෙන්, නීතිමය තීරණ වල අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල පිළිබඳ විනිශ්චයන් හෝ අනාගතයේ වසර කිහිපයක අවිනිශ්චිත සිදුවීම් මත රඳාපවත්නා ප්‍රමාණයන් සහ කාල නිර්ණයන් පිළිබඳ විනිශ්චයන්. අධි ඇස්තමේන්තුකරණ අවදානමක් ඇති ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට පහත දැක්වෙන උදාහරණ ඇතුළත් ය:

- හඳුනාගත් මිණුම්කරණ තාක්ෂණ භාවිතයෙන් තොර ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.
- පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සකස් කළ සමාන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු විගණකගේ සමාලෝචනයෙහි ප්‍රතිඵල අනුව මූලික ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සහ සත්‍ය ප්‍රතිඵලය අතර බරපතල වෙනසක් දක්නට ඇති ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.
- අධි විශේෂත්වයකින් යුත් අස්තිත්ව වර්ධිත මාදිලියක් භාවිතා කරන ලද හෝ එය සඳහා නිරීක්ෂණ යෙදවුම් රහිත, සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු.

අ48. සැලකිය යුතු සේ දිස් නොවන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක්, ඇස්තමේන්තු කිරීම හා බැඳුණු ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය හේතුවෙන්; එනම්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් හෝ හෙළිදරව් කරනු ලැබූ ප්‍රමාණය එහි ඇස්තමේන්තු අවදානම පිළිබඳව දර්ශකයක් විය නොහැකි වීමෙන්, ප්‍රතිඵලය ලෙස ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයකින් යුක්ත විය හැකිය.

අ49. ඇතැම් වාතාවරණයන්හිදී, සහේතුක ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීම කළ නොහැකි වන තරමට ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය අධික විය හැකිය. එහෙයින් ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව මගින් මූල්‍ය වාර්තාවල අයිතමය හඳුනාගැනීම හෝ එය සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම කෙරෙහි වැලැක්විය හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී, සැලකිය යුතු අවදානම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් හඳුනාගත යුතුද යන්න කෙරෙහි හෝ එය සාධාරණ අගයට මිණුම් කළයුතුද යන්න කෙරෙහි පමණක් නොව, හෙළිදරව් කිරීම් වල ප්‍රමාණවත් බව කෙරෙහිද අදාළ වෙයි. එවැනි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ ඒ ආශ්‍රිත අධි ඇස්තමේන්තු අවිනිශ්චිතතාව හෙළිදරව් කිරීම ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් අවශ්‍ය කරනු විය හැකිය. (අ 120-අ 123 ඡේද බලන්න).

අ50. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සැලකිය යුතු අවදානමක් උද්ගත කරන්නේ යැයි විගණක නිශ්චය කරන්නේ නම්, අස්තියයෙහි පාලනය පිළිබඳව, පාලන ක්‍රියාකාරකම්¹³ ඇතුළත් ව අවබෝධයක් ලබාගැනීම විගණකට අවශ්‍ය කෙරෙයි.

අ51. ඇතැම් අවස්ථාවලදී ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක, ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය මගින් ප්‍රවර්තන ව්‍යාපාරයක් වශයෙන් අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමට අස්තියයෙහි හැකියාව සැලකිය යුතු සැකයකට යොමු කරනු ලබයි. එවැනි වාතාවරණයකදී, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570¹⁴ මගින් අවශ්‍යතා ප්‍රතිශ්ඨාපනය සහ මාර්ගෝපදේශ සැපයෙයි.

ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම (12 ඡේදය බලන්න)

අ52. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ තහවුරු ප්‍රකාශන යන මට්ටම් දෙකෙහිදීම අදාළවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන ස්වභාවය කාලනිර්ණය සහ ව්‍යාප්තිය සහිත විගණන කාර්යය පටිපාටි නිර්මාණය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330¹⁵ මගින් විගණකගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. තහවුරු ප්‍රකාශන කෙරෙහි විශේෂිත ප්‍රතිචාර පමණක් අ 53 -අ115 ඡේද වලින් ආවරණය කරනු ලබයි.

ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා ව්‍යවහාරකරණය (12 අ) ඡේදය බලන්න)

අ53. බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු මගින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හඳුනාගැනීම සහ ඒවා සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රම සහ අවශ්‍ය හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා සමහර කොන්දේසි නිර්දේශ කරයි. එවැනි අවශ්‍යතා සංකීර්ණ සහ විනිශ්චය යොදාගැනීමේ අවශ්‍යතාවයෙන් යුක්ත විය හැකිය. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය ක්‍රියාවට නැංවීමේදී ලබාගත් අවබෝධය පදනම් කරගෙන, වැරදි ව්‍යවහාරකරණය හෝ වෙනස් අර්ථකථනයන්ට නැඹුරු විය හැකි, ව්‍යවහාර කළයුතු වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා කෙරෙහි විගණකගේ අවධානය කේන්ද්‍රගත වෙයි.

අ54. කළමනාකාරීත්වය විසින් ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා උචිත ආකාරයෙන් භාවිතාකර ඇත්ද යන්න නිශ්චය කිරීමේ කොටසක් පදනම් වනුයේ අස්තියය සහ එහි වටපිටාව සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ අවබෝධය මතය. උදාහරණයක් වශයෙන්, ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත් කරගත් අස්පාශ්‍ය වත්කම් වැනි ඇතැම් අයිතමයන්හි සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීමට, අස්තියයෙහි ස්වභාවය සහ එහි මෙහෙයුම් මගින් බලපෑමක් ඇති විශේෂ සලකා බැලීම් සම්බන්ධ විය හැකිය.

අ55. ඇතැම් තත්වයන්හිදී, වත්කමක ප්‍රවර්තන භෞතික තත්වය විගණක විසින් පරීක්ෂා කිරීම වැනි, අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි, ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා කළමනාකාරීත්වය විසින් උචිත ආකාරයෙන් භාවිතාකර ඇත්ද යන්න නිර්ණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය විය හැකිය.

අ56. ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා ව්‍යවහාරකරණයේදී අස්තියයට බලපෑම්කරණ වටපිටාව සහ වාතාවරණ වල වෙනස්වීම් සැලකිල්ලට ගැනීම කළමනාකාරීත්වයක අවශ්‍ය කෙරෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන් විශේෂිත කාණ්ඩයට වත්කම් හෝ වගකීම් වලට සක්‍රීය වෙළඳපලක් හඳුන්වාදීම මගින්, එකී වත්කම හෝ වගකීම සාධාරණ අගයට ඇස්තමේන්තු කිරීම සඳහා වට්ටම් කළ මුදල් ප්‍රවාහ භාවිතය තවදුරටත් යෝග්‍ය නොවේ.

ක්‍රමවල සංස්ථිතික භාවය සහ වෙනස්වීම් වලට පදනම් (12 අ) ඡේදය බලන්න)

අ57. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙන් වෙනස්වීම හෝ වෙනත් ආකාරයකට සකස්කර තිබීම කෙරෙහි විගණකගේ අවධානය වැදගත් වනුයේ, වාතාවරණයෙහි වෙනස්වීමක් හෝ නව තොරතුරු පදනම්කර

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 29 වන ඡේදය
¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570, "අඛණ්ඩ පැවැත්ම"
¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, 5 - 6 ඡේද

නොගන්නා වෙනස් කිරීමක් හිතුවනාපයේ කරන ලද්දක් ලෙස සැලකෙන බැවින්ය. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක හිතුවනාපයේ කරනු ලබන වෙනස් කිරීම්, කාලසීමාව ඔස්සේ අසන්නතික මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට හේතු වන මෙන්ම, එයින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාවද්‍යකරණයක් පැන නැගිය හැකි හෝ කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමීවීමක හැකියාවක් දර්ශකයක් විය හැකිය.

අ58. වාතාවරණයෙහි වෙනස්වීමක් පදනම්කර ගනිමින් එක් කාලපරිච්ඡේදයකින් තවත් කාලපරිච්ඡේදයකට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල වෙනස්වීමක් හෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කරන ක්‍රමයෙහි වෙනස්වීමක් සඳහා හොඳ හේතු දැක්වීමක් කිරීමට බොහෝ විට කළමනාකාරීත්වයට හැකිවෙයි. හොඳහේතුවක් සංයුක්ත වනුයේ කවර දේ වලින්ද යන්නත්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි හෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කරන ක්‍රමයෙහි වෙනස්වීමක් අවසර දෙන වාතාවරණයේ වෙනස්වීමක් පැවති බවට කළමනාකාරීත්වයේ තර්කනයෙහි ප්‍රමාණවත් භාවය විනිශ්චයට භාජන විය යුතු කරුණුය.

ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම (13 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ59. ප්‍රමාණාත්මක සාධ්‍ය ප්‍රකාශන වල අවදානමට 13 වැනි ඡේදයෙහි කවර ප්‍රතිචාරයන්ට තනිව හෝ ඒකාබද්ධව බැඳෙන්නේද යන විගණකගේ තීරණය කෙරෙහි පහත දැක්වෙන කරුණු වලින් බලපෑම් සිදුකරනු ලබයි:

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි ස්වභාවය, එය වර්යානුගත හෝ වර්යානුගත නොවන ගණුදෙනු වලින් පැනනගින්නේද යන්න ඇතුළත් ව.
- ක්‍රියාපටිපාටි(ය) කෙරෙන් විගණකට ඵලදායී අයුරින් උචිත හා ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි සැපයීම අපේක්ෂා කරන්නේද යන වග.
- ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල තක්සේරුකළ අවදානම, තක්සේරු කළ අවදානම සැලකිය යුතු අවදානමක්ද යන්න ඇතුළත් ව.

අ60. උදාහරණයක් වශයෙන් අඩමාණ ගිණුම් සඳහා අවකාශ සැලසීමේ හේතු සහගත භාවය ඇගයීමේදී අනෙකුත් ක්‍රියාපටිපාටි සමග ඒකාබද්ධව පසුව සිදුවන මුදල් එකතු කිරීම් සමාලෝචනය කිරීම, සඳහා විගණකට ඵලදායී ක්‍රියාපටිපාටියක් විය හැකිය. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තුකරණ අවදානම අධික වන විට, උදාහරණයක් වශයෙන්, නිරීක්ෂණ නොවන යෙදවුම් සහිත හිමිකාර මාදිලියක් පාදක කරගත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක්, සඳහා ප්‍රමාණවත් අදාල විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට 13 වැනි ඡේදයෙහි තක්සේරු කළ අවදානම් වල ප්‍රතිචාර යන්න වල සංයෝජනයක් අවශ්‍ය විය හැකිය.

අ61. එක් එක් ප්‍රතිචාර අදාල වන වාතාවරණ විස්තර කෙරෙන අමතර මාර්ගෝපදේශ අ 62 -අ 95 ඡේද වලින් සැපයෙයි.

විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය දක්වා සිදුවන සිදුවීම්. (13 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ62. විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා සිදුවන සිදුවීම්, ගිණුම් ඇස්තමේන්තුවලට අදාල විගණන සාක්ෂි ලබා දෙන්නේ දැයි නිර්ණය කිරීමේදී, එවැනි සිදුවීම් අපේක්ෂා කරන කල්හි, යෝග්‍ය ප්‍රතිචාර:

- සිදුවීම; සහ
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු තහවුරු කරන හෝ විසංවාදී විගණන සාක්ෂි සැපයීම.

අ63. විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය දක්වා සිදුවන සිදුවීම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ඇතැම් විට සපයනු විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, කාලසීමාව ඉකුත්වී කෙටි කාලයකින් සම්පූර්ණයෙන් ඉවත්කළ තොගයක් අලෙවි කිරීම, එහි ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ඇස්තමේන්තු කිරීමට විගණන සාක්ෂි සපයනු ඇත. එවැනි අවස්ථාවකදී, සිදුවීම් සම්බන්ධ ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි ලබාගෙන ඇතිවිට, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මත අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය නොවිය හැකිය.

අ64. ඇතැම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය දක්වා සිදුවන සිදුවීම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවට අදාලව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි නොසපයනු විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් ඇතැම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාල වන තත්‍වයන් හෝ සිදුවීම් වර්ධනය වනුයේ දිගුකාලයක් තුළදීය. එසේම, සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම් කිරීමේ අරමුණ හේතුවෙන්, කාලපරිච්ඡේදයට පසුකාලීන තොරතුරු වලින් ශේෂපත්‍ර දිනයට පැවති සිදුවීම් හෝ තත්‍වයන් පිළිබිඹු නොවිය හැකි බැවින්

සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම් කිරීමෙහිලා අදාළ නොවිය හැකිය. විගණක විසින් බාරගන්නා විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වලට අනෙකුත් ප්‍රතිචාර 13 වැනි ඡේදයෙහි හඳුනාගනු ලබයි.

අ65. ඇතැම් අවස්ථාවලදී, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට විසංවාදී සිදුවීම් මගින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස්කිරීමට කළමනාකාරිත්වය සතුව පවත්නේ ඵලදායී නොවන ක්‍රියාපටිපාටියක් බව හෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය අගතිගාමී වී ඇති බවක් පෙන්නුම්කරනු විය හැකිය.

අ66. විශේෂිත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළව මෙම ප්‍රවිශ්ඨයට යොමු නොවීමට විගණක තීරණය කරනු ඇති නමුත්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560¹⁶ අනුව කටයුතු කිරීම විගණකගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනය සහ විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය අතර සිදුවන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ගැලපිළි හෝ එහි හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය කෙරෙන සියලුම සිදුවීම් හඳුනාගෙන ඇති බවටත්,¹⁷ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සුදුසු පරිදි පිළිඹිබු කෙරෙන බවටත්¹⁸ ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සැලසුම් සහගත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණකගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හැරුණු විට, බොහෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම් කිරීම අනාගත තත්වයන්, ගණුදෙනු හෝ සිදුවීම් මත සාමාන්‍යයෙන් රඳාපවත්නා බැවින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560 යටතේ විගණකගේ කාර්යභාරය සුවිශේෂී වශයෙන් අදාළ වෙයි.

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිත වන සැලකිය යුතු කරුණු

අ67. ශේෂ පත්‍රයෙහි දිනය සහ විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය අතර දිගු කාලපරිච්ඡේදයක් පවත්නා විට, මෙම කාලපරිච්ඡේදවයෙහි සිදුවීම් සම්බන්ධ විගණකගේ සමාලෝචනය, සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් හැරුණු විට, ඵලදායී ප්‍රතිචාරයක් වනු ඇත. හිමිකරු පාලන ඇතැම් කුඩා අස්තියන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන්ම කළමනාකාරිත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා විධිමත් පාලන ක්‍රියාපටිපාටි සකස් කර නොමැති විට විශේෂයෙන්ම තත්වය මෙසේ විය හැකිය.

කළමනාකාරිත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කර ඇත්තේ කෙසේද යන්න පරීක්ෂා කිරීම (13 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ68. නිරීක්ෂණ සහ නිරීක්ෂණ නොවන යෙදවුම් භාවිත කරන මාදිලියක් මත ගොඩනැගුණු සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ඇතිවිට, කළමනාකාරිත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස්කර ඇත්තේ කෙසේද යන්න සහ එය පදනම් වී ඇති දත්තයන් පරීක්ෂා කිරීම උචිත ප්‍රතිචාරයක් විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් පහත සඳහන් අවස්ථාවලදී ද එය අදාළ වනු ඇත.

- අස්තියෙහි ගිණුම්කරණ පද්ධතියෙහි වර්යානුගත ක්‍රියාවලිය මූලාශ්‍ර කොට ලබාගත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් වන විට.
- පසුගිය කාලපරිච්ඡේදවල සමාන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචනයෙන්, කළමනාකාරිත්වයෙහි ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ ක්‍රියාවලිය ඵලදායීවන බව විගණකට හැඟියන විට.
- තනි තනිව සැලකිලි යුතු නොවන සමාන ස්වභාවයෙහි විශාල අයිතම ගහනයක් මත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව පදනම් වී ඇති විට.

අ69. කළමනාකාරිත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස්කර ඇත්තේ කෙසේද යන්න පරීක්ෂා කිරීමේදී, උදාහරණ වශයෙන් පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට පදනම්වූ දත්තවල නිවැරදිතාවය, සම්පූර්ණ බව සහ අදාළ බව, සහ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු එවැනි දත්ත සහ කළමනාකාරිත්ව උපකල්පන භාවිත කරමින්, නිසි පරිදි නිර්ණය කර තිබීමේ ප්‍රමාණය පරීක්ෂා කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී, කළමනාකරණය මගින් යොදවා ගනු ලැබූ බාහිර ප්‍රවීණයින් ඇතුළුව, බැහැරින් ලැබුණ දත්ත හෝ තොරතුරු වල ප්‍රභවය, අදාළ බව සහ විශ්වාසදායක බව සලකා බැලීම.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් පිළිබඳ අභ්‍යන්තර සංගතතාවය සඳහා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව නැවත ගණනය කිරීම සහ අදාළ තොරතුරු සමාලෝචනය.
- කළමනාකාරිත්වයෙහි සමාලෝචනය සහ අනුමත කිරීම් ක්‍රියාවලිය සැලකිල්ලට ගැනීම.

¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560, " පසුව සිදුවන සිදුවීම් "
¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560, 6 වන ඡේදය
¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.560, 8 වන ඡේදය

ක්‍රීඩා අස්තියන්ට විශේෂිත සැලකිය යුතු කරුණු

අ70. ක්‍රීඩා අස්තියන්හි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය විශාල අස්තියන්ට වඩා ව්‍යුහගත භාවයෙන් අඩුවිය හැකිය. සක්‍රීය කළමනාකාරිත්වයකින් සමන්විත ක්‍රීඩා අස්තියන්හි, පාදුල විස්තරාත්මක ගිණුම්කරණ ක්‍රියාපටිපාටි, සංකීර්ණ ගිණුම්කරණ ලේඛන හෝ ලිඛිත ප්‍රතිපත්ති නොතිබිය හැකිය. අස්තියන්ට විධිමත්, ප්‍රතිශ්ඨාපනයකළ ක්‍රියාවලි නොමැති වුවද විගණකට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව පරීක්ෂා කළහැකි වන පරිදි, පදනමක් සැපයීමට කළමනාකාරිත්වය අපොහොසත් වන බවක් එයින් අදහස් නොකෙරෙයි.

ගිණුම්කරණ ක්‍රමය ඇගයීම (13 (අ) (i) ඡේදය බලන්න)

අ71. ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ගිණුම්කරණ ක්‍රමය නිර්දේශ නොකරන විට, භාවිත ක්‍රමය කිසියම් ව්‍යවහාර කළහැකි මාර්ගීයත්වයක්ද ඇතුළත්ව, වාතාවරණය තුළ උචිත වන්නේද යන්න ඇගයීමේදී, එය වෘත්තීය විනිශ්චයකට අදාළ කරුණකි.

අ72. මේ පරමාර්ථ උදෙසා විගණක සැලකිලිමත් වන කරුණු අතර උදාහරණ ලෙස:

- තෝරාගත් ක්‍රමය සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ තාර්කිකය සාධාරණ ද යනවග.
- තෝරාගත් ක්‍රමය තහවුරු කිරීමට උපමානයන් ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි සපයා ඇත්නම්, කළමනාකාරිත්වය එකී උපමානයන් ප්‍රමාණවත්ව අයුරින් ඇගයීම් කර තිබේද යනවග.
- ඇස්තමේන්තු කරනු ලබන වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි ස්වභාවය සහ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා අනුව දෙනලද වාතාවරණ යටතේ ක්‍රමය යෝග්‍ය වන්නේද යනවග.
- ව්‍යාපාරය, කර්මාන්තය සහ අස්තිය ක්‍රියාත්මක වන වටපිටාවට අදාළව ක්‍රමය යෝග්‍ය වන්නේද යනවග.

අ73. ඇතැම් අවස්ථාවලදී, විවිධ ක්‍රම වල ප්‍රතිඵල වශයෙන් සැලකිය යුතු තරම් වෙනස් ඇස්තමේන්තු ශ්‍රේණියක් උත්පාදය වන බව කළමනාකාරිත්වය නිර්ණය කර තිබෙනු විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී, එකී වෙනස්කම් වලට හේතු අස්තිය විසින් කෙසේ විමර්ශනය කර ඇත්ද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම, තෝරාගත් විධික්‍රමයෙහි අදාළතිය ඇගයීමෙහිදී විගණකට උපකාරී විය හැකිය.

මාර්ගීය භාවිතය ඇගයීම

අ74. ඇතැම්විට, විශේෂයෙන්ම සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කරන විට කළමනාකාරිත්වය මාර්ගීයත්වය ප්‍රයෝජනයට ගනු විය හැකිය. භාවිත කරන ලද මාර්ගීය වාතාවරණයෙහිදී යෝග්‍ය වන්නේද යන්න රඳා පවතිනුයේ, අස්තිය ක්‍රියාත්මක වන කර්මාන්තය ඇතුළත් ව අස්තියෙහි ස්වභාවය සහ එහි වටපිටාව සහ ගිණුම් කරනු ලබන විශේෂිත වත්කම හෝ වගකීම වැනි සාධක ගණනාවක් මතය.

අ75. පහත සඳහන් සැලකිය යුතු කරුණු කෙතරම් දුරට අදාළ වන්නේද යන්න මාර්ගීය විශේෂිත අංශයක හෝ කර්මාන්තයක භාවිතය සඳහා වානිජමය ලෙස පවත්නේද හෝ හිමිකම් මාර්ගීයත්වයක් යන කරුණු ඇතුළත් වාතාවරණය මත රඳා පවතියි. ඇතැම් අවස්ථාවල අස්තියක් විසින් පරීක්ෂණ මාර්ගීයත්වයක් සකස් කර ගැනීමට විශේෂඥයෙකු යොදවාගනු විය හැකිය.

අ76. මාර්ගීය පරීක්ෂා කිරීමේදී වාතාවරණය පදනම් කරගෙන විගණක සැලකිලිමත් වන කරුණු වලට පහත දැක්වෙන උදාහරණ ඇතුළත් විය හැකිය.

- මාර්ගීය එහි අපේක්ෂිත භාවිතය සඳහා තවමත් සුදුසුවන බව තහවුරු කරගැනීම සඳහා එය භාවිතයට ගැනීමට පෙර කාලීනව සමාලෝචනය සිදුකිරීමෙන් යාවත්කාලීන නොවේ. අස්තියෙහි යාවත්කාලීන ක්‍රියාපටිපාටියට පහත සඳහන් දෑ ඇගයීම ඇතුළත් විය හැකිය:
 - මාර්ගීයෙහි පරාමිත වල යෝග්‍යතාවය ඇතුළත් ව, එහි සිද්ධාන්තමය යෝග්‍යතාවය සහ ගණිතමය ඒකාග්‍රතාවය.
 - වෙළඳපොල පරිචයන් සමඟ මාර්ගීයෙහි යෙදවුම් වල සංගතතාවය සහ පරිපූර්ණත්වය.
 - සත්‍ය ගණුදෙනු සමඟ සන්සන්දනාත්මකව මාර්ගීයෙහි නිමැවුම.

- යෝග්‍ය පාලන සංවලන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි පැවැත්ම.
- මාදිලිය කාලීනව ක්‍රමාංකනය කිරීම සහ වලංගුතාවය සඳහා පරීක්ෂා කිරීම, විශේෂයෙන්ම යෙදවුම් විෂයානුබද්ධ වන විට සිදු කරනු ලබයි.
- සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු අවස්ථා ඇතුළත් ව, මාදිලියෙහි ප්‍රතිඵලයට ගැලපීම්, සහ එකී ගැලපීම් වෙළඳපල පාර්ශවකරුවන් සමාන වාතාවරණයන්හි භාවිතකරන උපකල්පන පිළිබිඹු කරන්නේද යන්න.
- මාදිලියෙහි අපේක්ෂිත ව්‍යවහාරකරණය සහ සීමා සහ එහි ප්‍රධාන පරාමිති, අවශ්‍ය යෙදවුම් සහ ක්‍රියාත්මක කරන ලද කිසියම් යාවත්කාලීන විශ්ලේෂණ වල ප්‍රතිඵල ඇතුළත් ව, මාදිලිය ප්‍රමාණවත් අයුරින් ලේඛනගත කිරීම තිබෙයි.

කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිත කළ උපකල්පන (13 අ) (ii) ඡේදය බලන්න)

අ77. කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතා කරනු ලබන උපකල්පන වල විගණකගේ ඇගයීම විගණනය සිදුකෙරෙන විට විගණකට ලැබී තිබුණු තොරතුරු මත පමණක් පදනම් වෙයි. කළමනාකාරිත්වයෙහි උපකල්පන වලට අදාල විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නන්, අස්තිත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධ කරගෙන විනා, උපකල්පනයන් මත මතයක් සැපයීමේ පරමාර්ථය අරමුණු කරගෙන නොවේ.

අ78. කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතා කළ උපකල්පනවල සාධාරණත්වය ඇගයීමේදී, විගණකගේ සැලකිල්ලට භාජනය වන කරුණු වලට උදාහරණ ලෙස පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- උපකල්පන තනි තනිව හේතු සහගත බවක් පෙන්වුම් කරන්නේද යන වග.
- උපකල්පන අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකිනෙක මත රඳාපවත්නේද සහ අභ්‍යන්තරික වශයෙන් සංගතිකද යන්න.
- එකී ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සඳහා හෝ අනෙකුත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමග එක්ව සලකා බැලීම සඳහා උපකල්පන හේතු සහගත බවක් පෙන්වුම් කරන්නේද යන්න.
- සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධව, උපකල්පන මගින් නිරීක්ෂ්‍ය වෙළඳපල උපකල්පන යෝග්‍ය ලෙස පිළිබිඹු කරන්නේද යන්න.

අ79. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට පදනම් වූ උපකල්පන මගින් විශේෂිත අරමුණු සහ උපායමාර්ග කෙරෙන් කළමනාකාරිත්වය බලාපොරොත්තු වන ප්‍රතිඵල පිළිබිඹු කරනු විය හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී, විගණක උදාහරණ වශයෙන් පහත දැක්වෙන ලක්ෂණ උපකල්පන වල සංගත වේදැයි සැලකිලිමත් වෙමින් එකී උපකල්පනවල සහේතුක භාවය ඇගයීමට විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරයි:

- සාමාන්‍ය ආර්ථික පරිසරය සහ අස්තිත්වයෙහි ආර්ථික වාතාවරණය.
- අස්තිත්වයෙහි සැලසුම්.
- අදාල වන්නේ නම්, පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවල කරනු ලැබූ උපකල්පන.
- අස්තිත්වයෙහි අත්දැකීම් හෝ අස්තිත්වය විසින් පූර්ව කාලපරිච්ඡේදවල වාතාවරණයන් කෙරෙන් ලබා ඇති පලපුරුද්ද, මෙම ඓතිහාසික තොරතුරු අනාගත තත්වයන් හෝ සිදුවීම් පිළිබිඹු කෙරෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ ප්‍රමාණයට.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාලව කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිත කළ වෙනත් උපකල්පන.

අ80. භාවිත කළ උපකල්පන වල හේතු සහගත බව කිසියම් ක්‍රියාමාර්ග පවත්වාගෙනයාමට කළමනාකාරිත්වයේ අභිප්‍රාය සහ හැකියාව මත රඳා පවතී. විශේෂිත වත්කම් හෝ වගකීම් වලට අදාල සැලසුම් සහ අභිප්‍රායයන් කළමනාකාරිත්වය විසින් බොහෝවිට ලේඛනගත කරනු ලබන අතර, මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව මගින් එසේ කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය. කළමනාකාරිත්වයෙහි අභිප්‍රාය සහ හැකියාව සම්බන්ධව ලබාගත යුතු විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණය වෘත්තීය විනිශ්චය පිළිබඳ කරුණක් වුවද, විගණකගේ ක්‍රියාපටිපාටියට පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත්විය හැකිය:

- ප්‍රකාශිත අභිප්‍රායයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා කළමනාකාරිත්වයෙහි අතිත තොරතුරු සමාලෝචනය.
- අදාල තැන්හිදී, විධිමත්ව අනුමත කළ අයවැය ලේඛන, බලය පැවරීම් හෝ රැස්වීම් වාර්තා ඇතුළත්ව, ලිඛිත සැලසුම් සහ අනෙකුත් ලියකියවිලි සමාලෝචනය.

- විශේෂිත ක්‍රියාමාර්ගයක් අනුගමනය කිරීම සඳහා හේතු කළමනාකාරිත්වයන් විමසීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනට පසුව සහ විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය තෙක් සිදුවූ සිදුවීම් සමාලෝචනය.
- පවත්නා බැඳීම් ඇතුළත්ව, අස්තියයෙහි ආර්ථික වාතාවරණයන් තුළ විශේෂිත ක්‍රියාමාර්ගයක් අනුගමනය කිරීමට අස්තියයට ඇති හැකියාව ඇගයීම.

කෙසේ වුවද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමෙහිදී කළමනාකාරිත්වයෙහි අභිප්‍රායයන් හෝ සැලසුම් සැලකිල්ලට ගැනීම ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අවසර නොදිය හැකිය. ගිණුම්කරණ අරමුණු සඳහා උපකල්පන වෙළඳපල පාර්ශවයන් විසින් භාවිතා කරනු ලබන උපකල්පන පිළිබඳ කළයුතු වන බැවින්, සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් මෙය බහුලවම යෙදෙයි.

අ81. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල පාදක වන කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතා කරන ලද උපකල්පන වල හේතු සහගත බව ඇගයීමේදී ඉහත සඳහන් කරන ලද කරුණු වලට අමතරව ව්‍යවහාර කළයුතු විටදී විගණක විසින් සැලකිල්ලට ගනු ලබන කරුණු වලට අදාළ තැන්හිදී ඇතුළත් විය හැකි දෑ, උදාහරණ වශයෙන්;

- අදාළ තැන්හිදී, අවශ්‍ය වන්නේ නම්, වෙළඳපල විශේෂිත යෙදවුම් උපකල්පන ගොඩනංවා ගැනීමෙහිදී කළමනාකාරිත්වය විසින් කවර ආකාරයකට අන්තර්ගත කරගෙන ඇත්ද යන්න.
- උපකල්පන නිරීක්ෂණ වෙළඳපල තත්වයන් සහ සාධාරණ අගයට ගිණුම් කරනු ලබන වත්කමෙහි හෝ වගකීමෙහි නෛසර්ගික ලක්ෂණ සමග සංගතවේද යන්න.
- වෙළඳපල පාර්ශව උපකල්පන ප්‍රභවයන් අදාළ සහ විශ්වසනීයද යන්න සහ වෙනස් වෙළඳපල පාර්ශව උපකල්පන ගණනාවක් පවතින විට කළමනාකාරිත්වය භාවිතය සඳහා උපකල්පන තොරාගෙන ඇත්තේ කෙසේද යන්න.
- යෝග්‍ය තැන්හිදී, අවශ්‍ය වන්නේ නම් සන්සන්දනාත්මක ගණුදෙනු, වත්කම් හෝ වගකීම් වල භාවිතා කළ උපකල්පන හෝ ඒ සම්බන්ධ තොරතුරු කළමනාකාරිත්වය විසින් කවර ආකාරයකට සැලකිල්ලට ගෙන ඇතිද යන්න.

අ82. තවදුරටත්, සාධාරණ අගයට ඇස්තමේන්තු නිරීක්ෂණ මෙන්ම නිරීක්ෂණ නොවන යෙදවුම් වලින් සමන්විත විය හැකිය. සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු නිරීක්ෂණ නොවන යෙදවුම් මත පදනම් වී ඇති විට, විගණක සැලකිලිමත් වන කරුණු වලට, කළමනාකාරිත්වය පහත දැක්වෙන දෑ තහවුරු කරනුයේ කෙසේද යන්න උදාහරණ වනු ඇත:

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවට අදාළ වෙළඳපල පාර්ශවයන්ගේ නෛසර්ගික ලක්ෂණ හඳුනාගැනීම.
- වෙළඳපල පාර්ශවයන් භාවිතා කිරීමට හැකි උපකල්පන කෙරෙහි, ස්වකීය මතය නිරූපනය වන අන්දමට, ස්වකීය උපකල්පනයන්ට සිදුකර ඇති වෙනස් කිරීම්.
- වාතාවරණය තුළ ලබාගත හැකි හොඳම තොරතුරු එය විසින් ඇතුළත් කරගෙන ඇත්ද යන්න.
- ව්‍යවහාර කළයුතු තැන්හිදී, සන්සන්දනාත්මක ගණුදෙනු, වත්කම් හෝ වගකීම් කවර ආකාරයකින් එහි උපකල්පන සැලකිල්ලට ගන්නේද යන්න.

නිරීක්ෂණ නොවන යෙදවුම් ඇතිවිට ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා විගණකගේ උපකල්පන ඇගයීම 13 වැනි ඡේදයෙහි තක්සේරු කළ අවදානම් වලට අනෙකුත් ප්‍රතිචාර සමග සම්බන්ධ කිරීමේ අවශ්‍යතාවය බොහෝ විටම පැවතිය හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී විගණක විසින් වෙනත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම, උදාහරණ වශයෙන්, කළමනාකාරිත්වයෙහි අදාළ මට්ටම් මගින් හෝ යෝග්‍ය පරිදි බලතල ලබාදී ඇත්නමුත් විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සමාලෝචනය කිරීම සහ අනුමත කිරීම තහවුරු කෙරෙන ලිපිලේඛන පරීක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය වනු ඇත.

අ83. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් තහවුරු කරන උපකල්පනවල සාධාරණබව ඇගයීමේදී විගණක විසින් සැලකිය යුතු උපකල්පන එකක් හෝ වැඩි ගණනක් හඳුනාගනු විය හැකිය. එසේනම්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවෙහි අධි ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවක් ඇතිබව හැඟවෙනු ලැබිය හැකි අතර, ඒ හේතුවෙන් සැලකිය යුතු අවදානමක් පැන නැගිය හැකිය. වැදගත් අවදානම් වලට අමතර ප්‍රතිචාර අ 102 – අ115 ඡේද වල විස්තර කෙරෙයි.

පාලනයන්හි මෙහෙයුම් සඵලතාවය පරීක්ෂා කිරීම (13 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ84. කළමනාකාරීත්වයෙහි ක්‍රියාපටිපාටි මනාව නිර්මාණය කර, ක්‍රියාත්මක කර සහ පවත්වාගෙන යනු ලැබ ඇති විට, කළමනාකාරීත්වය ගිණුම් ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී යොදාගත් පාලනයන්හි මෙහෙයුම් සඵලතාවය පරීක්ෂා කිරීම උචිත ප්‍රතිචාරයක් විය හැකිය, උදාහරණ වශයෙන්:

- කළමනාකාරීත්වයෙහි යෝග්‍ය මට්ටම් මගින් සහ අදාළ තැන්හිදී, පාලන බලතල පවරා ඇත්නම් විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කිරීම සහ අනුමත කිරීම සඳහාත් පාලනයන් පවතී.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව අස්තීත්වයෙහි ගිණුම්කරණ පද්ධතියෙහි වර්ධනමය දත්ත සැකසීම මගින් උත්පාදනය වෙයි.

අ85. පාලනයන්හි වල මෙහෙයුම් සඵලතාවය පරීක්ෂා කිරීමේදී අවශ්‍යතා.

- (අ) තහවුරු කිරීමේ මට්ටමෙහිදී, විගණකගේ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන අවදානම තක්සේරු කිරීමට ක්‍රියාපටිපාටි කෙරෙහි බලපවත්වන පාලනයන්හි සඵලතාවයෙන් ක්‍රියාත්මකවනු ඇතැයි බලාපොරොත්තුවක් ඇතුළත්වීම, හෝ
- (ආ) තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන් වලින් පමණක් තහවුරු මට්ටමෙහිදී ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි නොසැපයෙයි.¹⁹

කුඩා අස්තීත්වයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු දෑ

අ86. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් ක්‍රියාවලිය කෙරෙහි බල පවත්වන පාලනයන් කුඩා අස්තීත්වයන්හි තිබිය හැකි වුවද, ඒවා ක්‍රියාත්මක වන විධිමත් බව වෙනස් වෙයි. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියෙහි සක්‍රීය කළමනාකාරීත්ව සහභාගීත්වය හේතු කොටගෙන, සමහර පාලක විශේෂයන් අවශ්‍ය නොවන බව කුඩා අස්තීත්වයන් විසින් නිර්ණය කරනු විය හැකිය. කෙසේ වුවද ඉතාම කුඩා අස්තීත්වයන් සම්බන්ධයෙන් විගණකට හඳුනාගත හැකි පාලනයන් බහුල නොවිය හැකිය. මේ හේතුව නිසා විගණක 13 වැනි ඡේදයෙහි අනෙකුත් ප්‍රතිචාර එකක් හෝ වැඩි ගණනක් ක්‍රියාවට නැංවීමෙහිදී, තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාරය තහවුරු කිරීමේ ස්වාභාවයක් ගත හැකිය.

ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් වර්ධනය කිරීම (13 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ87. උදාහරණ වශයෙන්, පහත දැක්වෙන අවස්ථාවලදී කළමනාකාරීත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් ඇගයීමට, ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් ගොඩනැගීම උචිත ප්‍රතිචාරයක් විය හැකිය.

- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ගිණුම්කරණ පද්ධතියෙහි වර්ධනමය දත්ත පෙරසරි කිරීමෙන් උත්පාදනය නොවීම.
- කළමනාකාරීත්වයෙහි ප්‍රවර්තන කාලපරිච්ඡේදයේ ක්‍රියාවලිය, සඵල විය නොහැකි බව, පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සකස් කළ සමාන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනයෙන් විගණක යෝජනා කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු නිර්ණය කිරීමේ අස්තීත්වය තුළ පාලනයන් සහ කළමනාකාරීත්වයෙහි ක්‍රියාවලි මනාව නිර්මාණය වී නොතිබීම හෝ යථා පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවීම.
- කාලපරිච්ඡේදය අවසානය සහ විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය අතර සිදුවීම් හෝ ගණුදෙනු කළමනාකාරීත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවට පටහැනි වීම.
- ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් සකස් කිරීමේදී උපයෝගී කරගත හැකි අදාළ දත්ත වල විකල්ප ප්‍රභවයන් විගණකට ලැබී තිබීම.

අ88. අස්තීත්වයෙහි පාලනයන් මනාව සැලසුම්කර යථාපරිදි ක්‍රියාත්මක කර ඇති අවස්ථාවල වුවද, ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් ගොඩනැගීම තක්සේරු කළ අවදානම් වලට සඵල හෝ කාර්යක්ෂම ප්‍රතිචාරයක් විය හැකිය. අනෙකුත් අවස්ථාවලදී මෙම ප්‍රවේශය තවදුරටත් ක්‍රියාපටිපාටි අවශ්‍ය වන්නේද, එසේනම් ඒවායෙහි ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය කවර ආකාරයක් ගතයුතුද යන්න නිශ්චය කිරීමෙහිදී අදාළවන කොටසක් ලෙස විගණක විසින් සලකනු ලැබිය හැකිය.

¹⁹ IAS 330, 8 ඡේදය.

අ89. ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් ගොඩනගා ගැනීමේදී විගණක අනුගමනය කරන ප්‍රවීශ්ඨය, වාතාවරණය යටතේ වඩාත්ම සඵල විය හැකියයි සැලකෙන පදනම මත විචලනය විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, විගණක විසින් ආරම්භයෙහිදී ප්‍රාථමික ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් ගොඩ නගාගෙන, අනතුරුව කළමනාකාරිත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව ඇගයීම සඳහා පරාසයක් නිර්ණය කරගැනීම පිණිස, එය උපකල්පන වල වෙනස්වීම් කෙරෙහි දක්වන සංවේදීතාවය තක්සේරු කරනු විය හැකිය. විකල්පයක් ලෙස, විගණක හැකි අවස්ථාවලදී, ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් නිර්ණය කිරීමේ පරමාර්ථයෙන් පරාසයක් ගොඩනැගීම මගින් ආරම්භ කළ හැකිය.

අ90. පරාසයකට එරෙහිව ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමට විගණකගේ හැකියාව භාවිතා කරනු ලබන මාදිළිය, ලැබී ඇති දත්ත වල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය සහ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සම්බන්ධව ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය ඇතුළත් ව විවිධ සාධක මත රඳා පවතී. තවදුරටත්, ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් ගොඩනගා ගැනීමේ තීරණය කෙරෙහි විකල්ප ප්‍රතිඵල සහ උපකල්පන සලකා බැලීමෙන් පසුව හෝ විශේෂිත මිණුම් කරන ක්‍රමයක් නිර්දේශ කිරීමක් (උදාහරණයක් ලෙස වට්ටම් කළ සම්භාවිතා බරතැබූ අපේක්ෂිත වටිනාකම) සිදුකරනු ලබන ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුව මගින් බලපෑම් සිදුකරනු ලබයි.

අ91. විගණක විසින් ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් හෝ පරාසයක් ක්‍රම කිහිපයකින් ගොඩනගනු විය හැකිය, උදාහරණ ලෙස,

- මාදිළියක් භාවිතාකරමින්, උදාහරණ වශයෙන්, විශේෂිත අංගයක හෝ කර්මාන්තයක භාවිතය සඳහා වානිජමය වශයෙන් ලබාගත හැකි එකක් හෝ ගිණිකාර හෝ විගණක විසින් නිර්මිත ආකෘතියක්
- විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල මත කළමනාකාරිත්වයෙහි සැලකිලිමත් භාවය තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීමෙන්, උදාහරණයක් ලෙස, වෙනස් උපකල්පන කාණ්ඩයක් හඳුන්වාදීමෙන්.
- මාදිළිය ගොඩනැගීමට හෝ ක්‍රියාත්මක කිරීමට හෝ අදාළ උපකල්පන සැපයීමට විශේෂඥ ප්‍රවිනතාවයක් සහිත පුද්ගලයකු සේවයෙහි යෙදවීමෙන් හෝ නියුක්ත කරවීමෙන්.
- අනෙකුත් සන්සන්දනාත්මක තත්වයන්ට, ගනුදෙනු හෝ සිදුවීම් වලට හෝ අදාළ අවස්ථාවන්හි සංසන්දනාත්මක වත්කම් හෝ වගකීම් සඳහා වෙළඳපල වලට යොමුවීමෙන්

කළමනාකාරිත්වයෙහි උපකල්පන හෝ විධික්‍රමය අවබෝධ කරගැනීම (13 (අ) (i) ඡේදය බලන්න)

අ92. කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිත කළ කරගත් උපකල්පන හෝ ක්‍රමයට වෙනස් උපකල්පන හෝ ක්‍රමයක් භාවිතාකරමින් විගණක ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කරන විට, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය විසින් භාවිතාකරන ලද උපකල්පන හෝ ක්‍රමය සම්බන්ධයෙන් විගණක ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගැනීම 13 (අ) (i) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. විගණකගේ මෙම අවබෝධය යෝග්‍ය ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව හෝ පරාසය ගොඩනැගීමට අදාළ විය හැකි තොරතුරු විගණකට ලබාදිය හැකිය. තවදුරටත් කළමනාකාරිත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවෙහි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540 සැලකිය යුතු වෙනස්කම් අවබෝධ කරගැනීමට ඇගයීමට එය විගණකට උපකාරීවෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන්, කළමනාකාරිත්වය සමග සැසඳීමේදී විගණක විසින් වෙනස්, එහෙත් සමාන වලංගුතාවයකින් යුක්ත උපකල්පන භාවිතා කිරීම හේතුවෙන් වෙනසක් පැන නැගිය හැකිය. එමගින්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව ඇතැම් උපකල්පන වලට අධි සංවේදීතාවයක් දක්වන බවත් ඒ නිසාම අධිඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතභාවයකට භාජනය වන බවත් හඟවමින්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සැලකිය යුතු අවදානමක් වියහැකි බවත් පෙන්නුම් කරනු ඇත. විකල්පයක් වශයෙන්, කළමනාකාරිත්වය විසින් සිදු කරන ලද සිද්ධිවාචක වරදක ප්‍රතිඵලය ලෙස වෙනසක් පැන නැගිය හැකිය. වාතාවරණය යටතේ, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සකස් කිරීමෙහිදී කළමනාකාරිත්වය අනුගමනය කළ ප්‍රවීශ්ඨයෙහිදී භාවිතා කරනලද උපකල්පන වල පදනම සහ ඒවායෙහි වලංගුතාවය සහ වෙනසක් පවත්නේනම් ඒ පිළිබඳවත් කළමනාකාරිත්වය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම හා තීරණයකට එළඹීමෙහිදී උපකාරී වන බව විගණක වටහාගනු ඇත.

පරාසයක් පටු කිරීම (13 (අ) (ii) ඡේදය බලන්න)

අ93. කළමනාකාරිත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවෙහි. (විගණකගේ පරාසය) සහේතුක භාවය ඇගයීම සඳහා පරාසයක් භාවිතා කිරීම යෝග්‍යයැයි විගණක නිගමනය කරන විට, පරාසය මගින් සියළුම සිදුවීම් හැකි ප්‍රතිඵල නොව සියළුම 'සහේතුක ප්‍රතිඵල' ආවරණය විය යුතු වීම 13 (අ) (ii) ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. සිදුවීම් හැකි සියළුම ප්‍රතිඵල ආවරණය කෙරෙන පරාසයක්, විගණන පරමාර්ථ සඳහා පමණ ඉක්මවා පුළුල් වන බැවින්,

එවැනි පරාසයක් විගණනය සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමේදී එලදායි විය නොහැකිය. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සාවද්‍ය ප්‍රකාශන සහිත වන්නේදැයි නිගමනය කිරීමට විගණකට හැකිවන පරිදි විගණකගේ පරාසය ප්‍රමාණවත් තරම් පටු වූ විට එය ප්‍රයෝජනවත් සහ එලදායි වෙයි.

අ94. කාර්ථිසාධන ප්‍රමාණවත් බවට සමාන හෝ ඊට අඩුවන පරිදි පටු කරන ලද පරාසයක් කළමනාකාරිත්වයෙහි ලක්ෂ්‍ය ඇස්තමේන්තුවෙහි හේතුසහගත භාවය ඇගයීමේ පරමාර්ථ සඳහා සාමාන්‍යයෙන් සැහෙයි. කෙසේ වුවද, විශේෂයෙන්ම ඇතැම් කර්මාන්ත සම්බන්ධයෙන්, එවැනි ප්‍රමාණයකට වඩා පරාසය පටුකිරීම කළ නොහැකි විය හැකිය. මේ මගින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව පිළිගනු ලැබීමට අවහිරයක් අවශ්‍යයෙන්ම සිදු නොවෙයි. එසේ වුවද, එමගින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය සැලකිය යුතු අවදානමක් පැනනැගීමට හේතුකාරක වන්නක් බව හඟවනු ලබයි. සැලකිය යුතු අවදානම් වලට අමතර ප්‍රතිචාර අ102 – අ115 ඡේද වල විස්තර වෙයි.

අ95. පරාසය තුළ සියළුම ප්‍රතිඵල සාධාරණ වනසේ සැලකෙන තත්වයකට පරාසයක් පටු කිරීම පහත දැක්වෙන අන්දමට ඉටුකරගත හැකිවෙයි.

- (අ) විගණක විසින් සිදුවිය නොහැකියැයි තීරණය කරනු ලබන, පරාසයෙහි අන්තයන්හි ප්‍රතිඵල පරාසයෙන් ඉවත්කිරීම; සහ
- (ආ) ලැබී ඇති විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව පරාසය තුළ සියළුම ප්‍රතිඵල සහේතුක ලෙස සැලකිය හැකි වනනාක් දුරට විගණක නිගමනය කරන තෙක් පරාසය පටු කරගෙනයෑම. කලාතුරකින් ඇතැම් අවස්ථාවක, විගණක සාක්ෂි මගින් ලක්ෂ්‍ය ඇස්තමේන්තුවක් හඟවනු ලබනතෙක් පරාසය පටු කිරීමට විගණකට හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

විශේෂඥ නිපුණතාවයක් හෝ දැනීමක් අවශ්‍ය වන්නේද යන්න සලකා බැලීම (14 ඡේදය බලන්න)

අ96. විගණනයක් සැලසුම් කිරීමෙහිදී, විගණක විසින් විගණන කාර්යය භාරගැනීම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය වන සම්පත් වල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිගමනය කර ගැනීම අවශ්‍ය කෙරෙයි.²⁰ මෙහිදී අවශ්‍යතාවයක් වශයෙන් විශේෂඥ දැනුමක් හෝ නිපුණත්වයක් ඇත්නම්වුවේ සහභාගිත්වයද ඇතුළත් විය හැකිය. ඊට අමතරව කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සහ කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමෙහි කොටසක් නොවන විගණකගේ කිසියම් බාහිර විශේෂඥයින් සාමූහිකව විගණක කාර්යසාධනයෙහි අදාල ප්‍රවීණත්වය සහ හැකියාව ඇත්නම්වුවේ බවට කාර්ථිසයේ නියුතු හවුල්කරු සෑහීමට පත්විය යුතු බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220න් අවශ්‍ය කෙරෙයි.²¹ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු විගණනය සිදුකෙරෙන අතරවාරයේ, විගණකගේ පලපුරුද්ද සහ කාර්ථිසයේ වාතාවරණය මත ගිණුම් ඇස්තමේන්තු වල එක් අංශයකට හෝ අංශ කිහිපයකට අදාලව විශේෂඥ නිපුණත්වය හෝ දැනුමේ අවශ්‍යතාවය විගණක හඳුනාගනියි.

අ97. විශේෂඥ නිපුණතාවයක් හෝ දැනීමක් අවශ්‍යවන්නේද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ සැලකිල්ල යොමුවීම කෙරෙහි බලපාන කරුණු වලට පහත දැක්වෙන උදාහරණ ඇතුළත් විය හැකිය:

- විශේෂිත ව්‍යාපාරයක හෝ කර්මාන්තයක පාදක වන වත්කමක, වගකීමක හෝ ස්කන්ධ සංරචකයක ස්වභාවය (උදාහරණ ලෙස බනිජ සංචිත, කෘෂිකාර්මික වත්කම්, සංකීර්ණ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර)
- අධි මට්ටමක ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයක්.
- සංකීර්ණ ගණනය කිරීම් හෝ විශේෂිත මාදිලි ඇතුළත්ව තිබීම, උදාහරණ වශයෙන් සාධාරණ අගයන් ඇස්තමේන්තුකරන විට නිරීක්ෂ්‍ය වෙළඳපලක් නොතිබීම.
- උදාහරණ වශයෙන්, වෙනස්වන අර්ථකථනයන්ට භාජනය විය හැකි ක්ෂේත්‍ර පවත්වන්නේද, හෝ පරිචය අසංස්ථිකව හෝ වර්ධනය වෙමින් තිබීම ඇතුළත්ව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවලට අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන්හි සංකීර්ණත්වය.
- තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමෙහිදී විගණක උපයෝගී කර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ක්‍රියාපටිපාටි.

අ98. ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය තිබියදී වුවද, බහුතරයක් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා විශේෂිත නිපුණතා හෝ දැනුමක් පිළිබඳ අවශ්‍යතාවය නොපැවතිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, අඩමාණ ගිණුම් සඳහා ඉඩහැරීමක් ඇගයීමේදී විගණකට විශේෂිත නිපුණතාවක් හෝ දැනුමක් අවශ්‍ය නොවිය හැකිය.

²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.300, " මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම" 8 (ඇ) ඡේදය
²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.220, " මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන සඳහා තත්‍ව පාලනය " 14 ඡේදය

අ99. කෙසේ වුවද, අදාළ විෂයය ගිණුම්කරණය හෝ විගණන ක්ෂේත්‍රයන්ගෙන් පරිබාහිර ක්ෂේත්‍රයකට අයත් වන විට, අවශ්‍ය කෙරෙන නිපුණතාව හෝ දැනුම, විගණක සතු නොවිය හැකි අතර, එය විගණකගේ විශේෂඥයෙකුගෙන් ලබාගැනීම අවශ්‍ය විය හැකිය. විගණකගේ විශේෂඥයෙකු සේවයෙහි යෙදවීමේ හෝ ඔහුගේ සේවය ලබාගැනීමේ අවශ්‍යතාවය නිශ්චය කිරීම සඳහාත්, විගණකගේ විශේෂඥයා සේවයේ යොදා ගන්නා විට විගණකගේ වගකීම් සඳහා වන අවශ්‍යතා ස්ථාපනය සහ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.620²² න් සැපයෙයි.

අ100. තවදුරටත්, ඇතැම් අවස්ථාවල, ගිණුම්කරණ හෝ විගණනයෙහි විශේෂිත ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ විශේෂඥ නිපුණතාව හෝ දැනුම ලබාගැනීම අවශ්‍ය වන්නේ යැයි විගණක විසින් නිගමනය කරනු ලැබිය හැකිය. එවැනි නිපුණතාවයන් සහ දැනුම ඇති පුද්ගලයින් විගණන සමාගම මගින් සේවයට බඳවාගෙන තිබීම හෝ විගණකගේ සමාගමට පරිබාහිර සංවිධානයකින් සේවයෙහි යොදවාගත හැකිය. එවැනි පුද්ගලයින් කාර්යයේ විගණක ක්‍රියා පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරන විට, ඔවුන් කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමෙහි කොටසක් වන අතර, එමගින් ඔවුහු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 අවශ්‍යතාවයන්ට යටත් වෙති.

අ101. විගණකගේ විශේෂඥයින් හෝ විශේෂිත නිපුණතාවයන් සහ දැනුම ඇති අනෙක් පුද්ගලයින් සමග වැඩකටයුතු කිරීම සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ අවබෝධය සහ පලපුරුද්ද මත පදනම්ව විගණක ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා වැනි කරුණු කාර්යයට සම්බන්ධවී සිටින පුද්ගලයින් සමග සාකච්ඡා කිරීම, ඔවුන්ගේ වැඩකටයුතු විගණන පරමාර්ථ සඳහා අදාළ වන බව ස්ථාපනය කිරීම පිණිස යෝග්‍ය වනු ඇතැයි සැලකිය හැකිය.

සැලකිය යුතු අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට තවදුරටත් තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි (15 ඡේදය බලන්න)

අ102. සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නැගීමට තුඩු දෙන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු විගණනයෙහිදී විගණක පහත සඳහන් ඇගයීම් මත, තවදුරටත් තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි යොමු වෙයි.

- (අ) ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි බලපෑම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු හඳුනාගැනීමෙහි යෝග්‍යතාවය මත එවැනි අවිනිශ්චිතතා බලපෑම, කළමනාකාරිත්වය විසින් තක්සේරු කර ඇත්තේ කවර ආකාරයකින්ද යන්න; සහ
- (ආ) සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් වල ප්‍රමාණවත් බව.

ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය

ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය කෙරෙහි කළමනාකාරිත්වයේ සැලකිලිමත් වීම.

අ103. පවත්නා වාතාවරණය මත, කළමනාකාරිත්වය ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල, ක්‍රම ගණනාවක් හරහා ඇගයීම් කරනු විය හැකිය. සංවේදීතා විශ්ලේෂණය කළමනාකාරිත්වයට භාවිත කළහැකි එක් ක්‍රමයක් විය හැකිය. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක මූල්‍යමය ප්‍රමාණය විවිධ උපකල්පන සමග විචලනය වන අන්දම නිර්ණය කිරීම ඊට අදාළ වේ. සාධාරණ අගයට මිණුම් කළ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් වුවද, වෙනස් වෙළඳපල සහභාගී වන්නන් විවිධාකාරී උපකල්පන භාවිතා කිරීම හේතුකොට ගෙන විචලනයන් තිබිය හැකිය. සංවේදීතා විශ්ලේෂණයක ප්‍රතිඵල සිදුවීම් ගණනාවක් වර්ධනයට තුඩුදිය හැකි අතර, ඇතැම්විට 'සර්ව ශුභවාදී' හෝ 'සර්ව අශුභවාදී' කළමනාකාරිත්ව ප්‍රතිඵල ලක්ෂණ කොටගත් සිදුවීම් පරාසයකට අවතීර්ණ කිරීමේ හැකියාවක් පවතී.

අ104. ඇතැම් විශේෂ උපකල්පන වල වෙනස්වීම් වලට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සංවේදී නොවන බව සංවේදීතා විශ්ලේෂණයකින් ප්‍රදර්ශනය විය හැකිය. විකල්ප වශයෙන්, විගණකගේ අවධානය ඒ සමග කේන්ද්‍රගත වන උපකල්පනයකට හෝ වැඩි ගණනකට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සංවේදී වන බව ඉන් ප්‍රදර්ශනය විය හැකිය.

අ105. ගිණුම්කරණ අවිනිශ්චිතතාවය ඇමතීමෙහි එක් විශේෂිත ක්‍රමයක් අනෙකකට වඩා සුදුසු යැයි (සංවේදීතා විශ්ලේෂණය වැනි) යෝජනා කිරීම හෝ විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල සම්බන්ධව කළමනාකාරිත්වයෙහි සැලකිලිමත් බව සවිස්තරාත්මකව ලිපි ලේඛන සමූහයකින් සමන්විත විස්තරාත්මක කාර්යාවලියක් විය යුතු

²² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.620, "විගණකගේ විශේෂඥයකුගේ වැඩ භාවිත කිරීම"

යැයි හෝ මෙමගින් යෝජනා කිරීමට අපේක්ෂා නොකෙරෙයි. වඩා වැදගත් වනුයේ ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව කෙරෙහි බලපාන ආකාරය කළමනාකාරීත්වය විසින් තක්සේරු කරනු ලැබ ඇත්තේද යන්න විනා, එය සිදුකර ඇති විශේෂ ආකාරය නොවේ. ඒ අනුව විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල කෙරෙහි කළමනාකාරීත්වය සැලකිලිමත් වී නොමැති අවස්ථාවන්හි, කළමනාකාරීත්වය විසින් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව මත ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි බලපෑම කෙරෙහි සැලකිලිමත් වී ඇත්තේ කවර ආකාරයකින්ද යන්න කළමනාකාරීත්වය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම සහ ඒ සඳහා කළමනාකාරීත්වයේ සහාය විගණකට ඉල්ලා සිටිය හැකිය.

කුඩා අස්තියන්ට විශේෂිත සැලකිලිමත් වීම්

අ106. ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය තක්සේරු කිරීමට සරල මාර්ග කුඩා අස්තියන් විසින් භාවිතාකරනු විය හැකිය. ලබාගත හැකි ලියකියවිලි විගණකගේ සමාලෝචනයට අමතර වශයෙන්, විගණක විසින් කළමනාකාරීත්වයෙහි විකල්ප උපකල්පන හෝ ප්‍රතිඵල කෙරෙහි දක්වා ඇති සැලකිලිමත් භාවය කළමනාකාරීත්වය විමසීමෙන් ලබාගනු විය හැකිය. ඊට අමතරව විකල්ප උපකල්පන සැලකිල්ලට ගැනීමට හෝ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය ආමන්ත්‍රණය කිරීමට හැකි විශේෂඥතාවය කළමනාකාරීත්වය සතු නොවිය හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී, විගණක එසේ කිරීමට පවත්නා විවිධ ක්‍රම හෝ ක්‍රියාපටිපාටිය සහ ඊට අදාල ලිපි ලේඛන කළමනාකාරීත්වයට පැහැදිලි කරනු ඇත. කෙසේ වුවද, මෙමගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වන කළමනාකාරීත්වයෙහි වගකීම වෙනස් නොවේ.

සැලකිය යුතු උපකල්පන (15 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ107. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම්කරණය කෙරෙහි උපකල්පනයක සහේතුක විචලනයක් ප්‍රමාණාත්මකව බලපෑමක් ඇතිකරන්නේ නම්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සකස් කිරීමේදී භාවිතා කළ උපකල්පනයක් සැලකිය යුතු යැයි නිගමනය කළ හැකිය.

අ108. කළමනාකාරීත්වයෙහි දැනුමෙන් උපදවාගත් සැලකිය යුතු උපකල්පන කෙරෙහි තහවුරුවක්, කළමනාකාරීත්වයෙහි අධීක්ෂණ උපායමාර්ගික විශ්ලේෂණ සහ අවදානම් කළමනාකරණය කෙරෙහි ලබාගත හැකිය. කුඩා අස්තියන් සම්බන්ධයෙන් යෙදිය හැකි පරිදි විධිමත් ස්ථාපිත ක්‍රියාදාමයන් නොමැතිව වුවද, කළමනාකාරීත්වය විමසීමෙන් සහ ඔවුන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීම සහ අනෙකුත් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි මගින් උපකල්පන ඇගයීමට ප්‍රමාණවත්, යෝග්‍ය සාක්ෂි විගණකට ලබාගත හැකිවෙයි.

අ109. කළමනාකාරීත්වය විසින් සකස්කරන ලද උපකල්පන ඇගයීමේදී විගණක සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු අ 77-අ83 ඡේදයන්හි විස්තර කෙරේ.

කළමනාකාරීත්වයෙහි අභිප්‍රාය හා හැකියාව (15 ඇ ඡේදය බලන්න)

අ110. කළමනාකාරීත්වය විසින් සකස් කරන ලද උපකල්පන වලටත් කළමනාකාරීත්වයේ අභිලාෂය හා හැකියාවටත් අදාල වන විගණකගේ සැලකිල්ලට භාජනය විය යුතු කරුණු අ 1 සහ අ80 ඡේද වල විස්තර වේ.

පරාසයක් ගොඩනැගීම (16 ඡේදය බලන්න)

අ111. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නැගීමට තුඩු දෙන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි බලපෑම්වලට ප්‍රමාණවත් ලෙස ආමන්ත්‍රණය කර ඇති බවට කළමනාකාරීත්වය සෑහීමකට පත්වී සිටිනු විය හැකිය. එසේ වුවද ඇතැම් වාතාවරණයන් යටතේ කළමනාකාරීත්වයෙහි වෑයම් ප්‍රමාණවත් නොවන බව විගණකට පෙනීයා හැකිය. විගණකගේ විනිශ්චයෙහි උදාහරණයක් වශයෙන්, පහත සඳහන් දෑ අන්තර්ගත වන විට තත්වය මෙසේ විය හැකිය.

- කළමනාකාරීත්වය කවර ආකාරයකින් ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි බලපෑම ආමන්ත්‍රණය කර ඇත්ද යන්න පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි විගණකගේ ඇගයීම හරහා ලබාගත නොහැකි වීම.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් ආශ්‍රිත ඇස්තමේන්තුකරණ අවදානමෙහි තත්වය පිළිබඳ තවදුරටත් ගවේෂණය කළයුතු වීම, උදාහරණයක් ලෙස, සමාන වාතාවරණයන් යටතේ සමාන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා ප්‍රතිඵල වල පුළුල් විචලනයන් පිළිබඳව විගණක දැනුවත්ව සිටීම.
- වෙනත් විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකි තත්වයක් පැවතීම; උදාහරණයක් ලෙස, විගණකගේ වාර්තාවෙහි දින දක්වා සිදුවීම් සමාලෝචනය කිරීම හරහා.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමේදී කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමී බව පිළිබඳ ඇගවීම් තිබීම.

අ112. මේ පරමාර්ථ උදෙසා පරාසයක් නිර්ණය කිරීමේදී විගණක සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු අ 87 - අ95 ඡේද වල විස්තර වේ.

හඳුනාගැනීම් සහ මිණුම්කිරීම් උපමානය

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගැනීම් (17 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ113. කළමනාකාරීත්වය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් හඳුනාගෙන ඇති විට විගණකගේ අවධානය භාවිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන රාමුවෙහි හඳුනාගැනීම් උපමාණ උදෙසා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු මිණුම් කිරීම ප්‍රමාණවත් අයුරින් විශ්වසනීය වේද යන්න කෙරෙහි කේන්ද්‍රගත වෙයි.

අ114. හඳුනාගෙන නොමැති ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ ඇගයීම කේන්ද්‍රය වනුයේ, ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි හඳුනාගැනීම් උපමාණ ඇත්ත වශයෙන්ම තෘප්ත කරන්නේද යන්නයි. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් හඳුනාගෙන නොමැතිවිට වුවද, මෙම ක්‍රියාපිළිවෙල යෝග්‍ය යැයි විගණක නිගමනය කළ විට, ව්‍යාචාරණය පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සටහන් වලට ඇතුළත්ව තිබීම අවශ්‍ය විය හැකිය. විගණකගේ වාර්තාවට "කාරණය අවධාරණය කිරීමේ" ඡේදයක් එකතු කිරීමෙන් සැලකිය යුතු අවිනිශ්චිතතාවයකට කියවන්නාගේ අවධානය යොමුකරවීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවත්නා බවද, විගණක නිගමනය කරනු විය හැකිය. එවැනි ඡේද සම්බන්ධ අවශ්‍යතා ස්ථාපනය කිරීම සහ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706²³ න් සැපයෙයි.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා මිණුම් කරන පදනම

අ115. පූර්ව අවශ්‍යතාවයක් ලෙස සාධාරණ අගයෙහි මිණුම් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය කරනු ලැබීමෙන් හෝ නොඑසේ නම් ඊට අවකාශ සැලසීමෙන් සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු උදෙසා සාධාරණ අගය විශ්වසනීය ලෙස මිණුම් කළ හැකිවේ යැයි ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අනුමාන කෙරෙයි. ඇතැම් අවස්ථාවලදී උදාහරණයක් ලෙස මිණුම්කරණය සඳහා උචිත ක්‍රමයක් පදනමක් නොමැති විට, මේ අනුමානය අහිමිව යා හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී විගණකගේ ඇගයීම ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යටතේ නියමිත සාධාරණ අගය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අදාළ අනුමානය අහිමිව යෑම සඳහා වූ කළමනාකාරීත්වයෙහි පදනම උචිත වේද යන්න කෙරෙහි කේන්ද්‍ර ගත වෙයි.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණ භාවය ඇගයීම සහ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන නිෂ්චය කිරීම (18 ඡේදය බලන්න)

අ116. ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි පදනම්කර, කළමනාකාරීත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවෙන් වෙනස්වන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් සාක්ෂි මගින් පෙන්නුම් කෙරෙන බව විගණක තීරණය කරනු විය හැකිය. විගණන සාක්ෂි මගින් ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් තහවුරු කෙරෙන විට, විගණකගේ ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව සහ කළමනාකාරීත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව අතර වෙනස සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් ස්ථාපනය කරයි. විගණකගේ පරාසය භාවිතා කිරීම මගින් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සැපයෙන්නේ යැයි විගණක නිගමනය කළ විට, විගණකගේ පරාසයෙන් පිටස්තර වන කළමනාකාරීත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවකට විගණන සාක්ෂි වලින් අනුබලයක් නොලැබෙයි. එවැනි අවස්ථාවල, සාවද්‍ය ප්‍රකාශනය කළමනාකාරීත්වයෙහි ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුව සහ විගණකගේ පරාසයෙහි ආසන්නතම ලක්ෂ්‍යය අතර වෙනසට වඩා අඩු නොවෙයි.

අ117. කළමනාකාරීත්වය විසින් ව්‍යාචාරණයෙහි වෙනසක් තිබුණු බවට විෂයානු බද්ධ තක්සේරුවක් පදනම්කරගෙන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් හෝ එය සකස් කරන ක්‍රමය, පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙන් වෙනස්කර ඇති විට කළමනාකාරීත්වයෙහි අත්තනෝමතික වෙනස් කිරීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුව සාවද්‍ය ලෙස ප්‍රකාශකර ඇති බව හෝ එය වියහැකි කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමීත්වයක් හඟවන දර්ශකයක් ලෙස විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව විගණක නිගමනය කරයි. (අ124-අ125 ඡේද බලන්න)

අ118. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල නිවර්දි නොකළ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වල බලපෑම සම්බන්ධව විගණකගේ ඇගයීම් අරමුණු කරගෙන සාවද්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනාගැනීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450²⁴ න් සැපයෙයි. වංචාවකින් හෝ

²³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706, "ස්වාධීන විගණකයේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සහ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේද"
²⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450, "විගණන කාලය තුළ හඳුනාගත් සාවද්‍ය ප්‍රකාශන අගය කිරීම"

වැරදිමකින් සිදුවුවද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධ සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් පහත දැක්වෙන කරුණු හේතුකොට ගෙන ඇතිවිය හැකිය:

- සැකයකින් තොර සාවද්‍ය ප්‍රකාශන (සිද්ධි වාවක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන)
- විගණක විසින් හේතු සහගත සේ සලකනු නොලබන කළමනාකාරිත්වයෙහි තීරණ හේතුවෙන් පැන නගින, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස්කම් හෝ විගණක විසින් අයෝග්‍ය සේ සලකනු ලබන ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම හෝ භාවිතය (විනිශ්චයට අදාළ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන)
- විගණන නියැදි වල හඳුනාගත් සාවද්‍ය ප්‍රකාශන එකී නියැදි උකහාගත් සමස්ත තොරතුරු ග්‍රහණයට ප්‍රක්ෂේපණය කිරීමෙන්, විගණක ලබාගත් තොරතුරු ගහනයෙහි සාවද්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධව හොඳම ඇස්තමේන්තුව (ප්‍රක්ෂේපණය කළ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන)

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධ වන ඇතැම් අවස්ථා වල, මේ තත්වයන් හි සංයෝජනයක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙන්කර හඳුනාගැනීමට අපහසු හෝ නොහැකි අයුරින් සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් පැන නැගිය හැකිය.

අ119. ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව මගින් අවශ්‍ය කරනු ලැබීමෙන් හෝ ස්වේච්ඡාවෙන් හෙළිදරව් කරනු ලැබීමෙන් වුවද, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අනුබද්ධිත සටහන් වල ඇතුළත් වන හෝ හෙළිදරව් කිරීම් වල සහේතුක බව ඇගයීමෙහිදී, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක් විගණනය කරන විට සමාන ආකාරයේ සැලකිලිමත් වීම් අවශ්‍යයෙන්ම අදාළ වෙයි.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ හෙළිදරව් කිරීම්

ව්‍යවහාර කළයුතු භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව හෙළිදරව් කිරීම් (19 ඡේදය බලන්න)

අ120. උචිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක කරුණු සෑහෙන දුරට හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් වෙයි. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාළ වන හෙළිදරව් කිරීම් ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් අවකාශ සලසනු ලැබ හෝ නියම කරනු ලැබ තිබිය හැකි අතර, ඇතැම් අස්තීත්වයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අනුබද්ධිත සටහන් වල අමතර තොරතුරු ස්වේච්ඡාවෙන් හෙළිදරව්කරනු විය හැකිය. මෙම හෙළිදරව් කිරීම් වලට උදාහරණ වශයෙන් පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- භාවිතා කරන ලද උපකල්පන.
- කිසියම් ව්‍යවහාර කළයුතු මාදිලියක් ඇතුළත් ව භාවිතා කළ ඇස්තමේන්තුකරණ ක්‍රමය.
- ඇස්තමේන්තුකරණ ක්‍රමය තෝරාගැනීමේ පදනම.
- ඇස්තමේන්තුකරණ ක්‍රමයට පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙන් වෙනස්වීම් ඇත්නම්, එහි බලපෑම.
- ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි ප්‍රභවයන් සහ ගම්‍යාර්ථ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගනු ලබන හෝ හෙළිදරව් කෙරෙන ගිණුම් ඇස්තමේන්තු අවබෝධ කරගැනීම උදෙසා මෙවැනි හෙළිදරව් කිරීම් ව්‍යවහාර කළයුතු කරන්නවුන්ට අදාළ වන සේම, හෙළිදරව් කිරීම් ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවන්නේද යන්න පිළිබඳව අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම අවශ්‍යය.

අ121. ඇතැම් අවස්ථා වල ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවෙහි අවිනිශ්චිතතාවයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවලින් පහත සඳහන් දෑ නිර්දේශ කෙරෙයි.

- වත්කම් සහ වගකීම් වල ධරණ අගයට ප්‍රමාණාත්මක ගැලපිලි වලට හේතුකාරක වන සැලකිය යුතු අවදානම් සහිත ප්‍රමුඛ උපකල්පන හෝ අනෙකුත් ඇස්තමේන්තුකරණ අවදානම් ප්‍රභවයන් හෙළිදරව් කිරීම. එවැනි අවශ්‍යතා "ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි ප්‍රමුඛ ප්‍රභව" හෝ "තීරණාත්මක ගිණුම් ඇස්තමේන්තු" වැනි යෙදුම් භාවිතයෙන් විස්තර කළ හැකිය.
- වියහැකි ප්‍රතිඵල පරාසය සහ පරාසය නිර්ණය කිරීමේදී භාවිත කළ කරගත් උපකල්පන හෙළිදරව් කිරීම
- අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය තත්වය සහ කාර්ය සාධනය කෙරෙහි සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සැලකිය යුතු බව වැදගත්කම පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම.
- අවදානම් වලට නිරාවරණය වීම්, ඒවා පැන නගින අන්දම, අස්තීත්වයෙහි අරමුණු, අවදානම කළමනාකරණය කිරීමෙහිත්, අවදානම මිණුම් කිරීමේ ක්‍රම උදෙසා වන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි සහ

මෙම ගුණාත්මක සංකල්පවල පෙර කාලපරිච්ඡේදයෙහි සංබලන වැනි දෑ සම්බන්ධයෙන් ගුණාත්මකව හෙළිදරව් කිරීම.

- ණය අවදානම, ද්‍රවශීලතා අවදානම සහ වෙළඳපල අවදානම ඇතුළත් ව අස්තියෙහි ප්‍රමුඛ කළමනාකරණ පුද්ගලයින්ට අභ්‍යන්තරිකව සැපයූ විස්තර පදනම්කරගෙන අස්තිය අවදානමට නිරාවරණය වන ප්‍රමාණය පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මකව හෙළිදරව් කිරීම.

ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සැලකිය යුතු අවදානම් පැන නැගීමට හේතු කාරක වන ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය හෙළිදරව් කිරීම (20 ඡේදය බලන්න)

අ122. හෙළිදරව්කිරීම් ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූල වුවද, සැලකිය යුතු අවදානම් සහිත ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් තත්‍යානුකූල තොරතුරු සහ වාතාවරණයන්ට අනුව ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය හෙළිදරව් කිරීම ප්‍රමාණාත්මක නොවන බව විගණක විසින් නිගමනය කරනු විය හැකිය. ප්‍රමාණාත්මකභාවයට සම්බන්ධ වියහැකි ප්‍රතිඵල පරාසය විශාල වීමක් සමඟ ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රමාණවත් බව පිළිබඳව විගණකගේ ඇගයීමේ වැදගත්කම ඉහළයයි. (අ94 ඡේදයෙහි අදාළ සාකච්ඡා කිරීම බලන්න.)

අ123. ඇතැම් අවස්ථා වල ඇස්තමේන්තුකරණ අවදානම සම්බන්ධයෙන් අදාළ වන වාතාවරණයන්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අනුබද්ධ සටහන් වල විස්තර කිරීමට කළමනාකාරීත්වය දිරිගැන්වීම යෝග්‍යයැයි විගණක සැලකිලිමත් වෙයි. ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවය පිළිබඳව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල කළමනාකාරීත්වයෙහි හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන බොහෝ නොමඟ යවන සුළු යැයි විගණක විශ්වාස කරන විට, විගණකගේ මතය දැක්වීම පිළිබඳව මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705²⁵ මගින් සැපයෙයි.

වියහැකි කළමනාකාරීත්ව වල හැඟවීම් (21 ඡේදය බලන්න)

අ124. වියහැකි කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමීවීම් පැන නැගීමට හේතුකාරක වන හැඟවීම් පෙන්නුම් කෙරෙන අන්දමේ කළමනාකාරීත්ව විනිශ්චයන් සහ තීරණ විගණකට විගණනය අතරවාරයේ දැනගන්නට ලැබෙනු විය හැකිය. එවැනි හැඟවීම් විගණකගේ අවදානම් ඇගයීම සහ අදාළ ප්‍රතිචාරයන් තව දුරටත් උචිත වන්නේද යන්න සම්බන්ධව තීරණය කිරීමේදී විගණකට බලපෑම් කරණු විය හැකි වන අතර විගණක විසින් ඒ සම්බන්ධය ඉතිරිව ඇති විගණනයෙහිදී සලකා බැලීම අවශ්‍ය වෙයි. තවදුරටත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700²⁶ සාකච්ඡා කෙරෙන පරිදි, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස, ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොර වන්නේ දැයි විගණකගේ ඇගයීම කෙරෙහි බලපෑම් කරනු විය හැකිය.

අ125. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් වියහැකි කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමීවීම් වලට පහත දැක්වෙන උදාහරණ ඇතුළත් ය.

- වාතාවරණයෙහි වෙනසක් වී ඇති බවට විෂයානුබද්ධ තක්සේරුවකින්, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක හෝ එය සකස් කරන ක්‍රමයෙහි කළමනාකාරීත්වය විසින් සිදුකළ වෙනස් කිරීම්.
- සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා අස්තිය තමන්ගේම උපකල්පන භාවිත කරන කල්හි, ඒවා නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙළඳපොල උපකල්පන සමග සංගත නොවීම.
- කළමනාකාරීත්වයෙහි අරමුණු සඳහා ඵලදාවක් දෙන වාසිදායක ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් තෝරා ගැනීම හෝ සැලකිය යුතු උපකල්පන නිර්මාණය කිරීම.
- සර්ව ශුභවාදී හෝ සර්ව අශුභවාදී රටාවක් පෙන්නුම් කෙරෙන ලක්ෂීය ඇස්තමේන්තුවක් තෝරා ගැනීම.

ලිඛිත නියෝජන (22 ඡේදය බලන්න)

අ126. ලිඛිත නියෝජන වල භාවිතය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580²⁷ සාකච්ඡා කරයි. ඇස්තමේන්තුකරණ අවිනිශ්චිතතාවයෙහි ස්වභාවය, ප්‍රමාණාත්මක බව සහ ප්‍රමාණය මත පදනම්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් හෝ හෙළිදරව්

²⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 750, " ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට සංශෝධන "

²⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.700, " මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයක් ගොඩනැගීම "

²⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580, "ලිඛිත නියෝජන"

කෙරෙන ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජන වලට පහත දැක්වෙන කරුණු සම්බන්ධ නියෝජන ඇතුළත් විය හැකිය.

- ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි සංදර්භයට අනුව කළමනාකාරීත්වය විසින් සම්බන්ධිත උපකල්පන සහ මාදිලි ඇතුළත් ව භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලියෙහි අදාලත්වය, සහ ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව ව්‍යවහාර කිරීම.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ හෙළිදරව් කිරීම් වලට අදාල තැන්හිදී, අස්තියාවය වෙනුවෙන් විශේෂිත ක්‍රියාමාර්ග සාර්ථකව කරගෙන යාමට, කළමනාකාරීත්වයෙහි අභිප්‍රාය සහ හැකියාව, උපකල්පන මගින් යථා පරිදි නිරූපනය වන්නේද යන්න.
- ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යටතේ, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට අදාල හෙළිදරව් කිරීම් වල සම්පූර්ණත්වය සහ යෝග්‍යතාවය.
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වලට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් හෙළිදරව් කිරීම් වලට පසුකාලීන සිදුවීමකින් ගැලපීම් කිරීමට අවශ්‍ය නොවන බව.

අ127. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනානොගත් හෝ හෙළිදරව් නොකළ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා පහත දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳවත් නියෝජන, ලිඛිත නියෝජන වල ඇතුළත් විය හැකිය.

- ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි හඳුනාගැනීම් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් උපධාන තෘප්තකර නොතිබීමට තීරණය කිරීමෙහිදී කළමනාකාරීත්වය භාවිතා කළ පදනමෙහි යෝග්‍යතාවය. (අ114 ඡේදය බලන්න)
- සාධාරණ අගයට මිණුම් නොකළ හෝ හෙළිදරව් නොකළ ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා අස්තියාවයෙහි ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යටතේ ඉදිරිපත් කෙරෙන සාධාරණ අගය භාවිතා කිරීමට අදාලව, අනුමානයන් අභිබවා යාමට කළමනාකරණය භාවිතා කළ පදනමෙහි යෝග්‍යතාවය (අ115 ඡේදය බලන්න)

ලේඛනගත කිරීම (23 ඡේදය බලන්න)

අ128. විගණනය අතරවාරයෙහි හඳුනාගත් වියහැකි කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමීවීම් පිළිබඳ හැඟවීම් ලේඛනගත කිරීම විගණකගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීම සහ ඊට සම්බන්ධ ප්‍රතිචාර වල යෝග්‍යතාවය තවදුරටත් පවත්වනුයේ යන්නත්, සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඇගයීම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොර වන්නේද යන්නත් ඇගයීමෙහිදී විගණකට උපකාරී වෙයි. වියහැකි කළමනාකාරීත්ව අගතිගාමීවීම් වලට උදාහරණ සඳහා අ125 ඡේදය බලන්න.

පරිශිෂ්ටය

(අ 1 ඡේදය බලන්න)

වෙනස් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු යටතේ සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම.

සන්දර්භය සහ පසුබිම සඳහා වෙනස් වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු යටතේ සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ සාමාන්‍ය සාකච්ඡාවක් සැපයීම පමණක් මෙම පරිශිෂ්ටයෙහි පරමාර්ථයයි.

1. වෙනස් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු මගින්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විවිධාකාරී සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය කිරීම හෝ අවසර දීම සිදුකෙරේ. වත්කම් සහ වගකීම් මිණුම් කිරීම හෝ ඒ ආශ්‍රිත හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා වූ පදනම මත ඒවායින් සැපයෙන මාර්ගෝපදේශ වල මට්ටම්ද වෙනස්වෙයි. ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් මාර්ගෝපදේශ නියම කරන අතර අනෙක් ඒවායින් සාමාන්‍ය මාර්ගෝපදේශ දෙනු ලබයි, සමහරකින් මාර්ගෝපදේශ දීම සහ කිසිවකුත් නොලැබෙයි. ඊට අමතරව, සාධාරණ අගය සඳහා භාවිතාවන ඇතැම් කර්මාන්ත විශේෂිත මිණුම් කිරීම් සහ හෙළිදරව් කිරීම්ද පවතියි.
2. මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු අතර සාධාරණ අගය නිර්වචනය කිරීම වෙනස් වීම හෝ එකම රාමුවක් තුළ වෙනස් වත්කම්, වගකීම් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් වෙනස්වීමද සිදුවිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත (LKAS 39²⁸) හි සාධාරණ අගය "දැනුම් තේරුම් ඇති, කැමති පාර්ශවයන් අතර අනේ දුරින් කෙරෙන ගනුදෙනුවකදී වත්කමක් හුවමාරු කෙරෙන හෝ වගකීමක් නිරවුල් කෙරෙන ප්‍රමාණය" ලෙස නිර්වචනය කරනු ලබයි. සාධාරණ අගය සංකල්පය කිසියම් අතීත හෝ අනාගත දිනයක සිදුකෙරෙන නිරවුල් කිරීමකට වඩා ප්‍රවර්තනගනුදෙනුවක් සම්බන්ධයෙන් සාමාන්‍යයෙන් උපකල්පනය කරනු ලබයි. ඒ අනුව, සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය එම ගනුදෙනුව සිදු කෙරෙන ඇස්තමේන්තු අගය පිළිබඳ ගවේශනයක් විය හැකිය. අමතර වශයෙන්, වෙනස් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවල "අස්තිත්ව විශේෂිත අගය", "භාවිතයෙහි අගය" හෝ සමාන පද භාවිතා වුවද මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි දැක්වෙන සාධාරණ අගය පිළිබඳ සංකල්පය මගින් තවමත් ආවරණය විය හැකිය.
3. කාලයක් පුරා සිදුවන සාධාරණ අගය මිණුම්කරණයෙහි වෙනස්වීම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු මගින් විවිධ ආකාරයට සැලකිල්ලටගනු විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, කිසියම් වත්කම් හෝ වගකීම් වල සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීමෙහි වෙනස්වීම් සෘජුවම ස්කන්ධයෙහි පිළිඹිබු වීම එක්තරා මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකින් අවශ්‍ය කෙරෙන අතර, වෙනත් රාමුවක් යටතේ එවැනි වෙනස්වීම් ආදායමෙහි පිළිඹිබු වීම අවශ්‍ය කෙරෙයි. ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වල සාධාරණ අගය ගිණුම්කරණය භාවිතා කළයුතුද යන්න හෝ එය කවර ආකාරයකට භාවිතා කරන්නේද යන්න නිගමනය කිරීම විශේෂිත වත්කම හෝ වගකීම සම්බන්ධයෙන් කිසියම් ක්‍රියාමාර්ගයක් කෙරෙහි යොමුවීමට කළමනාකාරිත්වයෙහි අභිප්‍රාය කෙරෙත් බලපෑම් සිදුකෙරෙයි.
4. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල යම් යම් විශේෂිත සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් ව තිබීමත්, විවිධ මට්ටම් වලින් ඒවා නිර්දේශ කිරීම හෝ ඊට අවකාශ සැලසීමත්, වෙනස් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අවශ්‍ය කරනු විය හැකිය. මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් ;
 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් ඇතැම් තොරතුරු වෙනුවෙන් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අනුබද්ධිත සටහන් වල හෙළිදරව් කෙරෙන තොරතුරු හෝ පරිපූරක වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ තොරතුරු සඳහා මිණුම් කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම සම්බන්ධ අවශ්‍යතා නිර්දේශ කිරීම;
 - අස්තිත්වයක විකල්පය අනුව හෝ කිසියම් උපමානයන් සපුරා ඇති විට සාධාරණ අගය භාවිතා කරමින් කිසියම් මිණුම් කිරීම් වලට අවකාශ ලබාදීම.
 - සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීම සඳහා විශේෂිත ක්‍රමයක් විධියක් නිර්දේශ කිරීම; උදාහරණයක් ලෙස, ස්වාධීන ඇගයීමක් භාවිතය හෝ වට්ටම් කළ මුදල් ප්‍රවාහ භාවිතයෙහි විශේෂිත මාර්ග භාවිතය හරහා.
 - විකල්ප ක්‍රම කිහිපයක් අතරින් සාධාරණ අගය නිර්ණය කිරීම සඳහා ක්‍රමයක් තෝරා ගැනීමට අවකාශ සැලසීම (තෝරාගැනීමේ උපමානය මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් සපයනු ලබනු හෝ එසේ නොවනු විය හැකිය); හෝ

²⁸ LKAS 39, "මූල්‍ය සාධන පත්‍ර හඳුනාගැනීම සහ මැනීම"

- සාධාරණ අගය මැණීම හෝ සාධාරණ අගය පිළිබඳව හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳව සම්ප්‍රදාය හෝ පරිචය හරහා විමක් මෙන් පැහැදිලි කිරීම හැරුණු විට ඒ සම්බන්ධයෙන් මාර්ගෝපදේශ නොසැපයයි. උදාහරණය ලෙස, කර්මාන්තයක පරිචය

5. පූර්ව අවශ්‍යතාවයක් ලෙස සාධාරණ අගය මැණීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය කිරීමෙන් හෝ ඒවාට අවසර දීමෙන්, වත්කම් හෝ වගකීම් වල සාධාරණ අගය විශ්වසනීය ලෙස මැණිය හැකියැයි ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අනුමාන කෙරෙයි. වත්කමකට හෝ වගකීමකට සක්‍රීය වෙළඳපලක නියමිත වෙළඳපල මිලක් නොමැති විට සහ ඒ සඳහා සාධාරණ අගය සාධාරණව ඇස්තමේන්තුකරණ කිරීමේ වෙනත් ක්‍රම පැහැදිලිවම අනුවන හෝ භාවිතා කළ නොහැකි වන ඇතැම් අවස්ථාවල, මෙම අනුමානය අභිබවා යා හැකිය. නියමිත මිල ප්‍රමාණය සහ සක්‍රීය වෙළඳපල මත පදනම් වන පැහැදිලි ලෙසම “නිරීක්ෂණය යෙදවුම්” වල සිට අස්තීන්ගේ ස්වයං විනිශ්චයටත් උපකල්පනයටත් අනුව වෙළඳපල පාර්ශවයන් විසින් භාවිතා කරනු ඇතැයි සැලකෙන “නිරීක්ෂණය නොවන” යෙදවුම් වෙන්කර දැක්වන සාධාරණ අගය මිණුම් කිරීමේ යෙදවුම් පරාසයක්, වැදගත්කමෙහි අනුක්‍රමික පිළිවෙලට ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් විශේෂිත කරනු විය හැකිය.

6. විශේෂ වත්කමකට හෝ වගකීමකට ආවේණික වන ඇගයීම් තොරතුරු හෝ සැලකිල්ලට ගතයුතු කරුණු වලට කිසියම් විශේෂිත ගැලපිලි හෝ සංශෝධන ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අවශ්‍ය කෙරෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන් ආයෝජන දේපළ වත්කම් ගිණුම්ගත කිරීම සඳහා තක්සේරු කළ වෙළඳපල අගයට විකිණීම අවසන් කිරීමේ ඇස්තමේන්තු පිරිවැයට ගැලපිලි, වත්කමේ තත්වයට සහ පිහිටීමට අදාළ ගැලපිලි සහ වෙනත් කරුණු අවශ්‍ය විය හැකිය. එමෙන්ම, කිසියම් විශේෂ වත්කමකට පවත්නා වෙළඳපල සක්‍රීය වෙළඳපලක් නොවන විට වඩා සුදුසු සාධාරණ අගයක් කරා එළඹීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ කරන ලද මිල ගණන් ගැලපිලි කිරීමට හෝ සංශෝධනය කිරීමට සිදුවිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස වෙළඳපලෙහි නිරන්තරව වෙනස්වන ක්‍රියා පිළිවෙලක් පවත්නා විට වෙළඳපල මනාව ස්ථාපනය වී නොමැති විට හෝ පවත්නා සමූච්චිත වානිජ ඒකක සංඛ්‍යාවට සාපේක්ෂව කුඩා ඒකක පරිමාවක් ගනුදෙනු කරන විට නිල ලැයිස්තුගත වෙළඳපල මිල පිළිඹිබු නොකරනු විය හැකිය. ඒ අනුව වෙළඳපල මිල ගැලපිලි කිරීමට හෝ සංශෝධනය කිරීමට සිදුවිය හැකිය. එවැනි ගැලපිලි හෝ සංශෝධන සිදු කිරීම සඳහා වෙළඳපල තොරතුරු සඳහා විකල්ප ප්‍රභවයන් අවශ්‍ය විය හැකිය. ඇතැම් අවස්ථාවලදී වත්කමක හෝ වගකීමක සාධාරණ අගය හෝ හානිකරණයවීමේ හැකියාව නිශ්චය කිරීමේදී ඇපයට පැවරීම් (උදාහරණයක් ලෙස ඇතැම් ණයවර ආයෝජන ප්‍රභේදයන්ට ඇපයට පැවරීම් කරනු ලැබ ඇති විට) සැලකිල්ලට ගැනීමද තව දුරටත් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

7. බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වල සාධාරණ අගයට මිනුම් කිරීමේ සංකල්පය පාදක තිබීම මගින්, අස්තීන්ගේ ඇවර කිරීමේ අදහසක් හෝ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති අඛණ්ඩ පැවැත්මකින් යුක්ත වන බවත්, එහි මෙහෙයුම් පරිමාව සැලකිය යුතු ලෙස කපාහැරීමේ හෝ අවාසිදායක කොන්දේසිමත ගනුදෙනුවක් හාරගැනීමේ අදහසක් හෝ අවශ්‍යතාවයක් නොවන බවත් අනුමාන කෙරෙයි. එබැවින්, මෙහිදී සාධාරණ අගය බලපෑම් මත සිදු කෙරෙන ගනුදෙනුවකදී, ස්වේච්ඡාමය නොවන ඇවර කිරීමකදී හෝ ආපදා විකිණීමකදී ලැබෙන හෝ ගෙවන ප්‍රමාණය නොවේ. අනෙක් අතින් සාමාන්‍ය ආර්ථික තත්වයන් හෝ ඇතැම් කර්මාන්ත වලට විශේෂිත ආර්ථික තත්වයන් හෝ වෙළඳපලෙහි ද්‍රවශීලීතාවය නොමැති වීමෙන් සාධාරණ අගය අවපාත මිල ගණන් වලින් සැලකිය යුතු තරම් පහත් භවා අවපාත මිල ගණන් වලින්, පුරෝකථනය කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය. අස්තීන්ගේ විසින් එහි වත්කම් සහ වගකීම් වල සාධාරණ අගයන් නිර්ණය කිරීමේදී, එහි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව මගින් එසේ කිරීමට අවසර දී හෝ නිර්දේශකර ඇතිනම්, එහි ප්‍රවර්තන ආර්ථික හෝ මෙහෙයුම් තත්වය සැලකිල්ලට ගැනීම අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකි අතර, එසේ කළයුතු ආකාරයක යථොක්ත රාමුව මගින් විශේෂයෙන් දැක්වා තිබීම හෝ එසේ නොතිබීම සිදුවිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, විශේෂිත ව්‍යාපාරික අරමුණු සපුරා ගැනීම සඳහා වත්කමක් කඩිනම් පදනමකින් බැහැර කිරීමේ කළමනාකාරීත්ව සැලැස්ම, එම වත්කමෙහි සාධාරණ අගය නිශ්චය කිරීම කෙරෙහි අදාළ විය හැකිය.

සාධාරණ අගයට මිණුම්කරණයෙහි පැවැත්ම

8. සාධාරණ අගය පදනම් කරගෙන මිණුම් කිරීම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වල සීඝ්‍රයෙන් වැඩිවෙමින් පවතී. පහත සඳහන් වන දෑ වල සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම ඇතුළත් ව, මූල්‍ය වාර්තාවල සාධාරණ අගය ඇතිවී, මූල්‍ය වාර්තාවල සාධාරණ අගයට නිර්ණය කිරීමේදී කිහිප ආකාරයකට බලපායි.

- වර්ගානුගතව හෝ කාලීනව “වෙළඳපලට වෙළඳපල” මූල්‍ය සාධන පත්‍ර යටතේ බැඳීමක් නිරවුල් කිරීම සඳහා විකිණිය හැකි සුදාකුම් හෝ වගකීම් වැනි විශේෂිත වත්කම් හෝ වගකීම්.
- විශේෂිත ස්කන්ධ සංරචක, උදාහරණ වශයෙන්, ගිම්කරු විසින් නිකුත් කරන්නාගේ සාමාන්‍ය කොටස් වලට පරිවර්තනය කළ හැකි බැඳුම්කරයක් වැනි, ඇතැම් ස්කන්ධ ගුණාංග සහිත මූල්‍ය සාදන පත්‍ර හඳුනාගැනීම, මිණුම් කිරීම, සහ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ගිණුම්කරණය.
- ව්‍යාපාර සංයෝජනයකින් අත්පත් කරගනු ලබන විශේෂිත වත්කම් හෝ වගකීම්, උදාහරණ වශයෙන් ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අස්තීන්ගේ මිලට ගැනීමේදී පැන නගින කිර්තිනාමය ආරම්භයේදී නිර්ණය කිරීම

සමාන්‍යයෙන් පදනම් වනුයේ අත්පත් කරගත් හඳුනාගත හැකි වත්කම් සහ වගකීම්වල සාධාරණ අගයට මිණුම් කිරීම සහ දෙනු ලබන ප්‍රතිෂ්ඨාවෙහි සාධාරණ අගය මතය.

- එක්වර පදනමින් සාධාරණ අගයට ගැලපිලි කරන ලද විශේෂිත වත්කම් හෝ වගකීම්, වත්කම් හානිකරණය නිර්ණය කිරීමෙහි කොටසක් ලෙස වත්කමකට හෝ වත්කම් කාණ්ඩයකට ගැලපීමක් ප්‍රමාණාත්මක කිරීමට සාධාරණ අගය භාවිතයෙන් මිණුම් කිරීම ඇතැම් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය. නිර්වචිත මෙහෙයුම් අස්තියාවයක හෝ වාර්තාකරණ ඒකකයක සාධාරණ අගය මත පදනම් වන ව්‍යාපාර සංයෝජනයකදී අත්පත් කරගත් කීර්තිනාමය හානිකරණ පරීක්ෂාවකදී, එහි අගය සටහන් කරන ලද කීර්තිනාමය සමඟ සංසන්දනය කිරීම සඳහා ව්‍යංග කීර්තිනාමක් ලබාගැනීමේ අරමුණින් අස්තියාවයෙහි හෝ ඒකකයෙහි වත්කම් සහ වගකීම් අතර බෙදාහැරීම උදාහරණයකි.
- වත්කම් සහ වගකීම් ඒකරාශීවීම ඇතැම් ව්‍යාපාරණයන්හිදී වත්කම් හෝ වගකීම් පන්තියක් හෝ සමූහයක් මිණුම් කිරීම පිණිස එවැනි පන්තියක හෝ සමූහයක ඇතැම් තනි වත්කම් හෝ වගකීම් වල සාධාරණ අගයන්හි ඒකරාශීකරණයක් අවශ්‍ය කෙරෙයි. උදාහරණයක් ලෙස විභජනය කරන ලද ණය ගොමුවක් ගොණුවෙහි අන්තර්ගත කිසියම් ණය කාණ්ඩ වල සාධාරණ අගය පදනම් කරගෙන මිණුම් කිරීම, අස්තියාවය ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යටතේ නිගමනය කරනු විය හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අනුයුක්ත සටහන් වල හෙළිදරව් කළ හෝ පරිපූරක තොරතුරු ලෙස ඉදිරිපත් කළ, එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනානොගත් තොරතුරු.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 550

සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව

(2014 ජනවාරි 01 දිනින් හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පටුන

	පේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1
සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල ස්වභාවය.....	2
විගණකගේ වගකීම්.....	3 - 7
බලපැවැත්වෙන දිනය	8
පරමාර්ථ	9
නිර්වචන	10
අවශ්‍යතා	
අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්.....	11 - 17
සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමඟ ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.....	18 - 19
සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමඟ ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම් වෙත ප්‍රතිචාරයන්	20 - 24
ගිණුම්කරණය සහ හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීම ඇගයීම.....	25
ලිඛිත නියෝජනය.....	26
පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමඟ සන්නිවේදනය.....	27
ලේඛනගත කිරීම.....	28
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දෑ	
විගණකගේ වගකීම්.....	අ1 - අ3
සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක නිර්වචනය.....	අ4 - අ7
අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්.....	අ8 - අ28
සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමඟ ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම	අ29 - අ30
සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමඟ ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම් වෙත ප්‍රතිචාරයන්.....	අ31 - අ45
ගිණුම්කරණය ඇගයීම සහ හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීම	අ46 - අ47
ලිඛිත නියෝජනය.....	අ48 - අ49
පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමඟ සන්නිවේදනය	අ50

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණනගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයන් පවත්වාගෙන යාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 550 "සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු පිළිබඳව විගණකගේ වගකීම ගැන කටයුතු කෙරේ. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා හා ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන ආශ්‍රිතව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330² සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240³ කෙසේ ව්‍යවහාර කළයුතු ද යන්න පිළිබඳව එමගින් නිශ්චිතව විස්තර සපයයි.

සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල ස්වභාවය

2. බොහෝ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික ක්‍රියාවලියේ දක්නට ඇත. එවැනි තත්වයන්හිදී ඒවා සම්බන්ධිත නොවන පාර්ශ්ව සමඟ වන ඒ හා සමාන ගනුදෙනුවලින් වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානමට වඩා වැඩි අවදානමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දරිය නොහැකිය. එසේවුවද, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු වල ස්වභාවය අනුව, සම්බන්ධිත නොවන පාර්ශ්ව සමඟ වන ගනුදෙනු වලින් වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානමට වඩා වැඩි අවදානමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමහර තත්වයන්හිදී ඇතිවිය හැකිය. උදාහරණ ලෙස,

- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක ගනුදෙනුවල සංකීර්ණතාවයේ අනුරූපී වැඩිවීම සමඟ පුළුල් සහ සංකීර්ණ පරාසයක සම්බන්ධතාවයන් සහ ව්‍යුහයන් මගින් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව මෙහෙයුම් සිදුකළ හැකිය.
- අස්තිත්වයක් සහ එහි සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අතර වන ගනුදෙනු සහ හිඟශේෂ හඳුනාගැනීමට හෝ සාරාංශ ගතකිරීමට තොරතුරු පද්ධති සඵලදායක නොවිය හැකිය.
- සාමාන්‍ය වෙළඳපල නියමයන් සහ කොන්දේසි යටතේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු පවත්වාගෙන නොයනවා විය හැකිය. උදා: වශයෙන් සමහර සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු ප්‍රතිශ්‍යාවක් හුවමාරු නොවී මෙහෙයවනවා විය හැකිය.

විගණකගේ වගකීම්

3. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව එකිනෙකාගෙන් ස්වාධීන නොවීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඒවායේ ස්වභාවය සහ සත්‍ය හෝ භව්‍ය බලපෑම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට අවබෝධ කරගැනීමට හැකිවනු පිණිස, බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමු සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන්, ගනුදෙනු සහ ශේෂයන් සඳහා නිශ්චිත ගිණුම්කරණ සහ හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කෙරේ. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව එවැනි අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කර ඇති අවස්ථාවලදී, එම ආකෘතිමය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන් පරිදි සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන්, ගනුදෙනු හෝ ශේෂ උචිත පරිදි ගිණුම්ගත කිරීමට හෝ ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අස්තිත්වය අපොහොසත් වීම නිසා පැන නගින ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම් හඳුනාගැනීමට, තක්සේරු කිරීම සහ ප්‍රතිචාර දැක්වීමට වන විගණන පටිපාටි ඉටුකිරීමට වගකීමක් විගණකට තිබේ.

4. අදාළ කරගත යුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව විසින් අවම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතා තිබිය යුතුය කියා හෝ ඒවා අවශ්‍ය නැතැයි කියා හෝ ස්ථාපනය කර තිබුණේ වී නමුදු, විගණක විසින් කෙසේ වුවද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට එකී පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනුවලින් කෙරෙන බලපෑම කෙරෙහි අවසාන නිගමනයකට එළඹෙනු වස් අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා ගනුදෙනු පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගැනීම අවශ්‍යවන්නේය. (අ1 ඡේදය බලන්න)

(අ) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව සඳහා) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම අත්කරගැනීම හෝ (අ2 ඡේදය බලන්න);

(ආ) (අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමු සඳහා) නොමඟ යවනසුළු නොවීම. (අ3 ඡේදය බලන්න)

5. වඩා පහසුවෙන් වංචා කිරීම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව මගින් කළ හැකිවිය හැකි බැවින් ශ්‍රීලවිප්‍ර 240⁴ න් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි වංචා අවදානම් සාධක එකක් හෝ වැඩි ගණනක් පවතී ද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ ඇගයීමට

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315 "අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කරගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම"

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 300 "තක්සේරු කළ අවදානම්වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර"

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක වංචා වලට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම".

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 24 වන ඡේදය

අමතරව, අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු පිළිබඳ අවබෝධයන් ලබාගැනීම විගණකට අදාළ වේ.

- 6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.⁵ ප්‍රකාරව විගණනයක් නිසි පරිදි සැලසුම් කර ඉටුකළේ වුවද, විගණනයක ඇති ආවේණික සීමාවන් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමහර ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය නොවීම වැළැක්විය නොහැකි වීමේ අවදානමක් තිබිය හැකිය. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අනාවරණය කරගැනීමට විගණකගේ ඇති හැකියාවේ ආවේණික සීමාවන්ගේ බලපෑම් පහත සඳහන් වැනි කරුණු හේතු කොටගෙන වැඩි වේ.
 - සියලුම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම කළමනාකාරිත්වය නොදනුවත් වියහැකි වීම, විශේෂයෙන්ම අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවය ස්ථාපනය කර නොමැති නම්.
 - කළමනාකාරිත්වය විසින්, දුස්සන්දානය, වසන් කිරීම, හෝ වංචනිකව ගණනය කිරීම් කිරීමට වැඩි ඉඩක් ලබාදීමට සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් හේතු විය හැකිය.
- 7. පෙර කී හෙළිදරව් නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් අනාගතයේදී ඇති හැකිවිය බැවින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200⁶ න් අවශ්‍යකරන පරිදි වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටුකිරීම මේ සම්බන්ධයෙන් වැදගත් වේ. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශන හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට සහ තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට විගණන පටිපාටීන් සැලසුම් කිරීමේදී විගණකට සහාය වීමට මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර යේ අවශ්‍යතාවයන් සැලසුම් කර ඇත.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 8. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.ය 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.

පරමාර්ථ

- 9. විගණකගේ පරමාර්ථ වනුයේ,
 - (අ) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවල අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කර ඇත්තේ ද යන්න නොසලකා, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් වියහැකි අවබෝධයක් ලබාගැනීමට:
 - (i) සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවලින් පැනනගින වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීමට අදාළයම් වංචා අවදානම් සාධක ඇතොත් හඳුනාගැනීමට, සහ
 - (ii) ලබාගත් විගණන සාක්ෂි පදනම මත, එම සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන, මෙතෙක් බලපෑමකට ලක්වී ඇද්ද යන්න නිගමනය කිරීමට;
 - අ. සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් අත්කරගැනීමට (සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමු සඳහා) හෝ
 - ආ. (අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමු සඳහා) නොමග යවනසුලු නොවීම; සහ
 - (ආ) අමතරව, අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කරන අවස්ථාවලදී ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු උචිත පරිදි හඳුනාගෙන ගිණුම්ගතකර සහ හෙළිදරව් කර ඇත්තේද යන්න පිළිබඳව උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට.

නිර්වචන

- 10. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන්හි අරමුණු සඳහා පහත පදවල අර්ථයන් පහත දැක්වෙන පරිදි ආරෝපිත කෙරේ.
 - (අ) අතේ දුරින්වන ගනුදෙනු - ඔවුනොවුන් වඩාත්ම උනන්දුවක් දක්වන ක්‍රියාවේ යොදවන සම්බන්ධකමක් නොමැති එකිනෙකාට ස්වාධීනව ක්‍රියාකරන, මිලදී ගැනීමට කැමති තැනැත්තකු හා විකිණීමට කැමති තැනැත්තකු අතර එබඳු කොන්දේසි මත සිදුකරනු ලබන ගනුදෙනුවකි.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණනයේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව විගණනයක් පවත්වාගෙන යාම" අ 52 ඡේදය.
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200, 15 ඡේදය.

(ආ) ආශ්‍රිත පාර්ශ්වයන් - යනු එක්කෝ (යොමුව : අ4 - අ7 ඡේද)

- (i) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවේ ආශ්‍රිත පාර්ශ්වයක් ලෙස නිර්වචිත පාර්ශ්වයන්, හෝ
- (ii) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව අවම ආශ්‍රිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කරන හෝ ආශ්‍රිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාව නියම නොකරන,
 - අ. එක් හෝ වැඩි අතර මැදියන් මගින් සෘජුව හෝ වක්‍රව වාර්තාකරන අස්තිත්වය මත පාලනය හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑමක් ඇති පුද්ගලයෙක් හෝ වෙනත් අස්තිත්වයක්,
 - ආ. වෙනත් අස්තිත්වයකට ඉහළින් වාර්තාකරන අස්තිත්වයට සෘජුව හෝ වක්‍රව එකක් හෝ වැඩිගණනක් අතරමැදියන් හරහා හෝ පාලන බලය හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑමක් තිබෙන;හෝ
 - ඇ. පහත දැ තිබීම හරහා වාර්තාකරන අස්තිත්වයේ පොදු පාලන බලය යටතේ තිබෙන වෙනත් අස්තිත්වයක්.
 - i. පාලනය කිරීමේ පොදු අයිතිය;
 - ii. සම්ප පවුලේ සාමාජිකයන් වන අයිතිකරුවන්; හෝ
 - iii. පොදු ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්වය තිබීම මගින්

කෙසේ වෙතත් රජය (එනම්, ජාතික, ප්‍රාදේශීය හෝ පළාත් පාලන ආයතන) යටතේ පොදුවේ පාලනය වන අස්තිත්ව ඒවා එකිනෙක සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සහ සැලකිය යුතු අන්දමට සම්පත් බෙදාගන්නේ නම් හැර සම්බන්ධිත ලෙස සළකනු නොලබයි.

අවශ්‍යතාවයන්

අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්

11. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටීන් හා අදාළ ක්‍රියාකාරකම්වල කොටසක් වශයෙන් ශ්‍රී ලවිපු 315 න් සහ ශ්‍රී.ල.වි.පු. 240 න් අවශ්‍ය කෙරෙන විගණනයක් තුළදී⁷ විගණක ඉටුකළ යුතු සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමග ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීමට අදාළ තොරතුරු ලබාගැනීමට 12-17 ඡේදවල නියම කර ඇති අදාළ විගණන පටිපාටීන් සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම් විගණක විසින් ඉටුකළ යුතුය. (අ 8 ඡේදය බලන්න).

අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු අවබෝධ කරගැනීම.

- 12. අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවලින් පැන නැගිය හැකි වංචා හෝ වැරදි සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලට පහසුවෙන් නතු වීමට ඇති නැඹුරුව පිළිබඳ විශේෂ සැලකිලිමත් බවක් ශ්‍රී.ල.වි.පු. 315 සහ ශ්‍රී.ල.වි.පු. 240 න් අවශ්‍ය කරන⁸ කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාකච්ඡා වලට ඇතුළත් කළයුතුය. (අ9 - අ10 ඡේද බලන්න)
- 13. විගණක කළමනාකාරිත්වයෙන් පහත දැ විමසිය යුතුය.
 - (අ) පෙර කාලපරිච්ඡේදයේ සිදු වූ වෙනස්වීම් ඇතුළත්ව අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හඳුනාගැනීම (අ11 - අ14 ඡේද බලන්න)
 - (ආ) මෙම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සහ අස්තිත්වයේ සම්බන්ධතාවයන්ගේ ස්වභාවය, සහ
 - (ඇ) මෙම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග අස්තිත්වය යම් ගනුදෙනුවලට කාලපරිච්ඡේදය තුළ ඇතුළත්වී ඇද්ද, එසේ ඇතුළත් වූණිනම් ගනුදෙනුවල ස්වරූපය සහ අරමුණ.

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.පු. 315, 5 ඡේදය, ශ්‍රී.ල.වි.පු. 240, 16 ඡේදය
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.පු. 315, 10 ඡේදය, ශ්‍රී.ල.වි.පු. 240, 15 ඡේදය

- 14. කළමනාකාරිත්වය විසින් යම් පාලනයන් ස්ථාපිත කර ඇතොත් එම පාලනයන් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමට විගණක විසින් කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ අස්තිත්වයේ වෙනත් අයවලුන්ගෙන් විමසීම් කර උචිත යයි සැලකෙන වෙනත් අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි ඉටුකළ යුතුය. (අ15 - අ20 ඡේද බලන්න)

 - (අ) අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු හඳුනාගැනීම, ගිණුම්ගත කිරීම, සහ හෙලිදරව් කිරීම.
 - (ආ) සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග වන සැලකියයුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සහ එකඟවීම් සඳහා බලයදීම සහ අනුමත කිරීම
 - (ඇ) සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු වලින් බාහිර සැලකියයුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සහ එකඟවීම් සඳහා බලයදීම සහ අනුමත කිරීම.

වාර්තා හෝ ලිපිලේඛන සමාලෝචනය කරන විට සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව තොරතුරු සඳහා සුපරීක්ෂාකාරී බවක් පවත්වාගෙන යාම.

- 15. කළමනාකාරිත්වය විසින් කලින් හඳුනානොගත් හෝ විගණකට හෙළිදරව් නොකරන ලද සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වල සම්බන්ධතාවයන් හෝ ගනුදෙනුවල බලපැවැත්ම පිළිබඳ ඇගවීමක් තිබිය හැකි අතර, විගණක, විගණනයේදී වාර්තා හෝ ලේඛන, එකඟවීම් හෝ වෙනත් තොරතුරු සඳහා පරීක්ෂාකරන විට ඒ පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරීබවක් රඳවා තබාගත යුතුය. (අ22 - අ23 ඡේද බලන්න)

කළමනාකාරිත්වය විසින් කලින් හඳුනානොගත් හෝ විගණකට හෙළිදරව් නොකරන ලද සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවල සම්බන්ධතාවයන් හෝ ගනුදෙනු වල පැවැත්ම පිළිබඳ කරන ඇගයීම් සඳහා විගණක විශේෂයෙන් ම පහත දැක්වෙන දෑ පරීක්ෂා කළයුතුය.

 - (අ) විගණකගේ පටිපාටිවල කොටසක් වශයෙන් ලබාගත් බැංකු සහ නෛතික සනාථ කිරීම්.
 - (ආ) කොටස් හිමියන්ගේ සහ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්ගේ රැස්වීම් වල වාර්තා; සහ
 - (ඇ) අස්තිත්වයේ තත්ත්වය අනුව අවශ්‍ය යැයි විගණක සැලකෙන වෙනත් වාර්තා හෝ ලිපිලේඛන වැනි දෑ.

- 16. 15 වන ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන විගණන පටිපාටි හෝ වෙනත් විගණන පටිපාටි ඉටුකිරීමේදී, විගණක අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු හඳුනාගතහොත්, විගණක විසින් පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසිය යුතුය. (අ24 - අ25 ඡේද බලන්න)

 - (අ) එම ගනුදෙනුවල ස්වභාවය; සහ (අ26 ඡේද බලන්න)
 - (ආ) සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් සම්බන්ධ විය හැකිද. (අ27 ඡේදය බලන්න)

කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සමග සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව තොරතුරු හවුලේ භාවිත කිරීම

- 17. අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව පිළිබඳ ලබාගත් අදාළ තොරතුරු විගණක කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම් වෙතත් සාමාජිකයන් සමග හවුලේ භාවිතා කළයුතුය (අ28 ඡේදය බලන්න)

සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමග ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම

- 18. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම් හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට ශ්‍රීලවිප්‍ර 315 අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමේදී,⁹ විගණක විසින් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමග ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම කළයුතු අතර, එම අවදානම් වලින් යම් අවදානම් සැලකිය යුතු අන්දමේ ඒවාදැයි නිර්ණය කළයුතුය. මෙම නිර්ණය කිරීමේදී අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ හඳුනාගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු, සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානම් හට ගැන්වීමට තුඩුදිය හැකි බව විගණක සැලකිය යුතුය.
- 19. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධයෙන් අවදානම් තක්සේරු පටිපාටීන් සහ සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් ඉටුකිරීමේදී වංචා අවදානම් සාධක (බලගතු ලෙස බලපෑම් කළහැකි සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක පැවැත්ම හා සම්බන්ධ තත්ත්වයන්ද ඇතුළුව) විගණක හඳුනාගනී නම්, වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීමේදී සහ තක්සේරු කිරීමේදී එවැනි තොරතුරු විගණක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 ප්‍රකාරව සලකා බැලිය යුතුය. (අ6 සහ අ29 - අ30 ඡේද බලන්න.)

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 - 25 ඡේදය

සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමඟ ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම් වෙත ප්‍රතිචාරයන්

20. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 අවශ්‍යතාවයන්ගේ කොටසක් වශයෙන් තක්සේරු කළ අවදානමට විගණකගේ ප්‍රතිචාර¹⁰ ලෙස, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ අවදානම් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට වන අතිරේක විගණන පටිපාටි, විගණන සැලසුම්කර ඉටු කරයි. මෙම විගණන පටිපාටිවලට 21 - 24 ඡේද වලින් අවශ්‍ය කරන පටිපාටි ඇතුළත් විය යුතුය. (අ31 - අ34 ඡේද බලන්න)

මීට පෙර හඳුනානොගත් හෝ හෙළිදරව් නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු හඳුනාගැනීම.

21. කළමනාකාරිත්වය මීට පෙර හඳුනානොගත් හෝ විගණකට අනාවරණය නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා හෝ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම හඟවන එකඟවීම් හෝ තොරතුරු හඳුනාගතහොත්, පාදක කරගත් වාතාවරණය එම සම්බන්ධතාවයන් හෝ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම තහවුරු කරන්නේද යන්න විගණක නිර්ණය කළයුතුය.

22. කළමනාකාරිත්වය විසින් මීට පෙර හඳුනානොගත් හෝ විගණකට අනාවරණය නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු විගණක හඳුනාගන්නේ නම්, විගණක විසින්,

(අ) අදාළ තොරතුරු කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ අනෙකුත් සාමාජිකයන් වෙත අප්‍රමාදව සන්නිවේදනය කිරීම; (අ35 ඡේදය බලන්න)

(ආ) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කරන අවස්ථාවලදී;

(i) විගණකගේ අතිරේක ඇගයීම් සඳහා අලුතින් හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමගවන සියලුම ගනුදෙනු හඳුනාගැනීමට කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලීම, සහ

(ii) සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු මත වන අස්තිත්වයේ පාලනයන්ට, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් හෝ ගනුදෙනු හඳුනාගැනීමට හෝ හෙළිදරව් කිරීමට නොහැකි වූයේ මන්දයි විමසීම.

(ඇ) අලුතින් හඳුනාගත් එවැනි සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු හා සම්බන්ධ උචිත තහවුරු කිරීමේ විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම (අ36 ඡේදය බලන්න)

(ඈ) කළමනාකාරිත්වය කලින් හඳුනානොගත් හෝ විගණකට හෙළිදරව් නොකළ වෙනත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු පැවතීමේ හැකියාවේ අවදානම යළි සලකා බැලීම සහ අවශ්‍යකරන පරිදි අතිරේක විගණන පටිපාටි ඉටු කිරීම; සහ

(ඉ) කළමනාකාරිත්වය විසින් හෙළිදරව් නොකිරීම අභිප්‍රායික බව පෙනී යන්නේ නම් (ඒ අනුව වංචා නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම ඇඟවේ නම්) විගණනය සඳහා වන බලපෑම් ඇගයීම (අ37 ඡේද බලන්න)

අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ හඳුනාගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු

23. අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ හඳුනාගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සඳහා විගණක විසින්,

(අ) පාදක කරගත් යම් ගිවිසුම් හෝ සම්මුතීන් ඇතොත් පරීක්ෂා කිරීම සහ පහත ඇගයීම්;

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 - 5 - 6 ඡේද

- (i) ගනුදෙනු පිළිබඳ ව්‍යාපාරිකමය තාර්කිකය (හෝ එවැන්නක් නැතිකම) හඟවන්නේ ඒවා ඇතුළත් කර තිබෙනු ඇත්තේ වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ නියැලීම සඳහා හෝ සාවද්‍ය වත්කම් පරිහරණය වසන් කිරීමටය¹¹ (අ38-අ39 ඡේද බලන්න)
 - (ii) ගනුදෙනුවල කොන්දේසි කළමනාකාරිත්වයේ පැහැදිලි කිරීම් සමග අනුකූලවීම්; සහ
 - (iii) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව ගනුදෙනු නිසිලෙස ගිණුම්ගත කර හෙළිදරව් කර ඇති බව, සහ
- (ආ) ගනුදෙනු සඳහා උචිත වන අයුරින් බලය ලබාදී අනුමත කර ඇතිවගට වන විගණක සාක්ෂි ලබාගැනීම (අ40 - අ41 ඡේද බලන්න)

අනේ දුරින් සිදුවන ගනුදෙනුවල පවතින කොන්දේසිවලට හා සමාන කොන්දේසි මත සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු පවත්වා ගෙන ගියබවට වන සැදහුම්

24. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු පවත්වාගෙන ගොස් ඇත්තේ අනේදුරින් සිදුවූ ගනුදෙනුවක පවතින කොන්දේසි හා සමාන කොන්දේසි මත යයි යනවගට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සැදහුමක් කළමනාකාරිත්වය කරන්නේ නම් එම සැදහුම පිළිබඳව යෝග්‍ය උචිත විගණක සාක්ෂි විගණක විසින් ලබාගත යුතුය. (අ42 - 45 ඡේද බලන්න)

ගිණුම්කරණය සහ හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීම ඇගයීම

25. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700¹² ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත, මතයකට එළඹීමේදී විගණක පහත දෑ ඇගයිය යුතුය; (අ46 ඡේදය බලන්න)

- (අ) අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු උචිත පරිදි ගිණුම්ගත කර හා හෙළිදරව් කර ඇත්ද යන වග, (අ47 ඡේදය බලන්න) සහ
- (ආ) සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල බලපෑම්

- (i) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඉෂ්ඨ කරගැනීමක් වලක්වාලන්නේද (සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව සඳහා) හෝ
- (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමඟ යවනසුලු වීමට හේතුවිය හැකිද (අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව සඳහා) යන වග

ලිඛිත නියෝජනය

26. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවෙන් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කර ඇති අවස්ථාවකදී, විගණක විසින් කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ උචිතවන අස්ථාවන්හිදී පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්ගෙන් පහත දෑ පිළිබඳව ලිඛිත නියෝජනයන් ලබාගත යුතුය. (අ48 - අ49 ඡේද)

- (අ) ඔවුන් දන්නා පරිදි අස්තිත්වයේ ආශ්‍රිත පාර්ශ්ව වල අනන්‍යතාවය හා සියලුම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ඔවුන් විසින් විගණකට හෙළිදරව් කර ඇති බව, සහ
- (ආ) එවැනි සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ආකෘතිමය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව ඔවුන් උචිත පරිදි ගිණුම්ගත කර හෙළිදරව් කර ඇති වග.

පාලන කාර්යභාර දරන අයවලුන් සමග සන්නිවේදනය

27. අස්තිත්වය කළමනාකරණය කිරීමේ පාලන කාර්යභාරයේ නියැලී සියල්ලම සහභාගිවන්නේ නම් හැර¹³ අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධයෙන් විගණනය තුළදී පැන නගින සැලකිය යුතු අන්දමේ කරුණු පිළිබඳව විගණක පාලන කාර්යභාරයේ නියැලී සිටින අයවලුන් සමග සන්නිවේදනය කළයුතුය. (අ50 ඡේදය බලන්න)

ලේඛනගත කිරීම

28. හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වල නම්, හා සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන්ගේ ස්වභාවය විගණන ලේඛන ගතකිරීම්වල විගණක ඇතුළත් කළයුතුය.¹⁴

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240, 32 (ඇ) ඡේදය
¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයකට එළඹීම සහ වාර්තාකරණය" 10 - 15 ඡේද.
¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, "පාලන කාර්යභාරයේ නියැලී අයවලුන් සමග සන්නිවේදනය" 13 ඡේදය
¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, "විගණන ලේඛනගත කිරීම්" 8 - 11 ඡේද සහ අ6 ඡේදය.

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දෑ

විගණකගේ වගකීම්

අවම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමු (4 ඡේදය බලන්න)

අ1. සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක තේරුම නිර්වචනය කරන්නේ, අවම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කරන ව්‍යවහාරික මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවය. එහෙත් එම නිර්වචනය මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ 10 (ආ)(ii) ඡේදයේ නියම කර ඇති නිර්වචනයට වඩා සැලකිය යුතු අන්දමේ පටු විෂය පථයක් තිබේ. ඒ නිසා සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීමට වන ආකෘතිමය රාමුවේ වන අවශ්‍යතාවයන් සැලකිය යුතු අන්දමින් සුලු ප්‍රමාණයක සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනුවලට ව්‍යවහාර වනු ඇත.

සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමු (4 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ2. උදාහරණයක් වශයෙන් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සබඳතාවයන් හා ගනුදෙනු වලින් ආර්ථික යථාර්ථය උචිත පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පිළිබිඹු නොවන්නේ නම්, සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව¹⁵, සම්බන්ධයෙන් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඉෂ්ඨ කරගැනීමට අපොහොසත් වීමට හේතුවිය හැකිය. නිදර්ශනයක් ලෙස අස්තීත්වයක් දේපළක් වෙළඳපොළ සාධාරණ අගයට වැඩි හෝ අඩු මිලකට පාලනය හිමි කොටස්කරුවකුට විකිණීමේදී, එය ලාභ හෝ අලාභ සම්බන්ධ වන ගනුදෙනුවක් ලෙස ගිණුම් කරන්නේ නම්, එවිට එම ගනුදෙනුවේ හරය වියහැක්කේ අස්තීත්වයට දායකවීමක් හෝ ප්‍රාග්ධනය ආපසු දීමක් හෝ ලාභාංශ ගෙවීමක් වන අවස්ථාවකදී සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් ඉෂ්ඨ කරගත නොහැකි විය හැකිය.

අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව (4 (ආ) ඡේදය බලන්න)

අ3. අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයෙන්, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමග යැවීමට හේතුවිය හැකිද යන්න රඳා පවත්නේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 න් සාකච්ඡා කළ පරිදි කාර්යභාරයේ විශේෂ ව්‍යාචාරණය මතය. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු හෙළිදරව් නොකිරීම ආකෘතිමය රාමුව සහ අදාළ නීතිය හෝ රෙගුලාසි සමග අනුකූලවූයේ වුවද, අස්තීත්වය එහි අයහාරයේ ඉතා විශාල ප්‍රමාණයේ කොටසක් උපදවා ගන්නේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු වලින් නම් එම කරුණ හෙළිදරව් කර නොමැති විට මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමග යවන සුලු විය හැකිය. කෙසේවෙතත්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210¹⁶ ප්‍රකාරව ආකෘතිමය රාමුව පිළිගත හැකිබව විගණක නිර්ණය කරන්නේ නම්,¹⁷ අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිලියෙළ කර සහ ඉදිරිපත් කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමග යවනසුලු යයි විගණකට සලකා බැලීමට ඇති හැකියාව අතිශයින් විරලය.

සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක නිර්වචනය (10 (ආ) ඡේදය බලන්න).

අ4. බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමු පාලනයේ සංකල්ප සහ සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑම සාකච්ඡා කරයි. වෙනස් පද භාවිත කරමින් ඔවුන්ට මෙම සංකල්ප සාකච්ඡා කළ හැකිවුවත්, පොදුවේ ඔවුන් පැහැදිලි කරන්නේ එනම්,

(අ) පාලනය යනු, අස්තීත්වයක ක්‍රියාකාරකම් මගින් ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීම පිණිස එහි මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති පාලනය කිරීමට ඇති බලයයි; සහ

(ආ) සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑම (කොටස් හිමිකම, ව්‍යවස්ථාවෙන් හෝ ගිවිසුමකින් ලබාගත වියහැකි) යනු අස්තීත්වයේ මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති තීරණවලට සහභාගිවීමට ඇති එහෙත් එම ප්‍රතිපත්ති වලට උඩින් පාලනය නොමැති බලයයි.

අ5. පහත සඳහන් සම්බන්ධතාවයන්ගේ පැවැත්ම පාලනයේ හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑමේ නියෝජනය හඟවනවා විය හැකිය.

(අ) අස්තීත්වයේ සෘජු හෝ වක්‍ර ස්කන්ධය අයත්ව සිටීම හෝ වෙනත් මූල්‍යමය හිමිකම්.

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 13 (අ) ඡේදය, සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් සහ අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුවල තේරුම නිර්වචනය කරයි.

¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210, "විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි එකඟවීම්" 6 (අ) ඡේදය.

¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.700, අ 12 ඡේදය.

- (අ) වෙනත් අස්තිත්වවල සෘජු හෝ වක්‍ර ස්කන්ධය හෝ වෙනත් මූල්‍යමය හිමිකම් අස්තිත්වයට අයත්වීම.
- (ඇ) පාලන කාර්යභාර අයවලුන්ගේ හෝ ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්වයේ කොටසක් වීම. (අස්තිත්වයේ ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීම, මෙහෙයවීම සහ පාලනය කිරීමේ අධිකාරය සහ වගකීම ඇති කළමනාකාරිත්වයේ සාමාජිකයන් වන අයවලුන්)
- (ඈ) (ඇ) උප ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති ඕනෑම පුද්ගලයෙකුගේ පවුලේ සමීප සාමාජිකයෙකු වීම.
- (ඉ) (ඇ) උප ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති යම් පුද්ගලයෙකු සමග සැලකිය යුතු අන්දමේ ව්‍යාපාරික සම්බන්ධතාවයන් තිබීම.

බලගතු බලපෑම් සහිත සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව

අ6. පාලනය හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ බලය යෙදවීමට සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවලට ඇති හැකියාවේ සවිභව නිසා ඔවුන් අස්තිත්වය සහ එහි කළමනාකාරිත්වය මත බලගතු බලපෑමක් යෙදවිය හැකි තත්ත්වයක සිටිය හැකිය. අ29 - අ30 ඡේදවල වඩාදුරටත් පැහැදිලි කර ඇති පරිදි වංචා නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීමේදී සහ තක්සේරු කිරීමේදී එවැනි වර්ධාවන් සැලකිල්ලට ගැනීම අදාළ වේ.

සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් ලෙස විශේෂිත - අරමුණු අස්තිත්වයන්

අ7. අස්තිත්වය විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වයේ ස්කන්ධයේ සුලු ප්‍රමාණයකට හිමිකම ඇතිවුවත් හෝ කිසිම ප්‍රමාණයකට හිමිකම් නොතිබුණත්, හරයක් වශයෙන් අස්තිත්වය එය පාලනය කිරීමේ හැකියාව හේතු කොටගෙන සමහර වාතාවරණයන්හිදී විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වය¹⁸, අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක් විය හැකිය.

අවදානම් තක්සේරු පටිපාටීන් සහ සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්

සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් (11 ඡේදය බලන්න) රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වූ සැලකිල්ලට ගැනීම.

අ8. විගණනය සඳහා වන පැවරුම් බලයෙන්, නීතිය, රෙගුලාසි හෝ වෙනත් අධිකාරීන් මගින් පැන නගින වගකීම් වලින්, සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් සහ ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ විගණකගේ වගකීම් වලට බලපෑම් ඇතිවිය හැකිය. ඒ නිසාවෙන් රාජ්‍ය අංශයේ විගණකගේ වගකීම් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම ආමන්ත්‍රණය කිරීමට පමණක් සීමා නොවිය හැකි අතර, එමෙන්ම එයට සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග ව්‍යාපාරික කටයුතු පවත්වාගෙනයාමේදී, නීතිය, රෙගුලාසි, වෙනත් අධිකාරීන් මගින් වන රාජ්‍ය අංශය පාලනය කරන ආයතනය මගින් පනවනු ලබන නිශ්චිත අවශ්‍යතාවයන් සමග අනනුකූලවීමේ අවදානම් ද ආමන්ත්‍රණය කිරීම විගණකගේ පුළුල් වගකීම්වලට ඇතුළත් වියහැකිය. මෙයින් ඔබ්බට රාජ්‍ය අංශයේ විගණක, පෞද්ගලික අංශයේ මූල්‍ය වාර්තාකරන අවශ්‍යතාවයන්ගෙන් වෙන්ස් විය හැකි සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු පිළිබඳව රාජ්‍ය අංශයේ මූල්‍ය වාර්තා කරන අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව සැලකිල්ලක් දක්වීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු අවබෝධ කරගැනීම.

කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡා (12 ඡේදය බලන්න).

- අ9. කාර්යභාරයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාකච්ඡාවේදී ආමන්ත්‍රණය කළහැකි කරුණුවලට ඇතුළත් වන්නේ,
 - සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග ඇති සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය (උදාහරණ වශයෙන් සෑම විගණනයකටම පසුව යාවත්කාලීන කරන ලද හඳුනාගත් පාර්ශ්වවල විගණකගේ වාර්තා භාවිතයෙන්)
 - සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ආශ්‍රිතව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල විභවතාවය පිළිබඳව විගණනය පුරා වෘත්තීය සංශයදූෂණීය පවත්වාගෙන යාමේ වැදගත්කම අවධාරණය කිරීම.
 - කළමනාකාරිත්වය විසින් හඳුනානොගත් හෝ විගණකට හෙළිදරව් නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් හෝ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම ඇගවිය හැකි අස්තිත්වයේ වාතාවරණයන් හෝ පවත්නා තත්ත්වයන් (උදාහරණ ලෙස සංකීර්ණ සංවිධානමය ව්‍යුහයන්, ශේෂ පත්‍රයෙන් බාහිර ගනුදෙනු සඳහා විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්වයක් භාවිතා කිරීම, ප්‍රමාණවත් නොවන තොරතුරු පද්ධතියක්).
 - සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම ඇති බවට ඉඟිකළ හැකි වාර්තා හෝ ලේඛන.

¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අ26 - අ27 ඡේද, විශේෂ අරමුණු අස්තිත්වයක ස්වභාවය පිළිබඳව උපදේශන සපයයි.

- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සඳහා උචිත ගිණුම්කරණය සහ හෙළිදරව් කිරීම් හඳුනාගැනීමට අනුයුක්ත කළමනාකාරිත්වයේ සහ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්ගේ වැදගත්කම (අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කරයි නම්) සහ කළමනාකාරිත්වය අදාළ පාලනයන් අභිබවා යෑම සම්බන්ධිත අවදානම්.

අ10. අමතරව, වංචා සම්බන්ධයෙන් වන සාකච්ඡාවට සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වංචාවන්ට කෙසේ අනුයෝගිවීමක් වියහැකිද යන්න පිළිබඳව විශේෂිත සලකාබැලීමක් අඩංගු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්,

- ඉපැයුම් කළමනාකරණයට පහසුකම් සැලසීම සඳහා කළමනාකරණය මගින් පාලනය කරනු ලබන විශේෂ අරමුණු සඳහා වූ අස්තිත්ව යොදාගැනීම කරනු ලැබ ඇත්තේ කෙසේද?
- අස්තිත්වයේ වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම පහසු කරගැනීමට අස්තිත්වය සහ කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රමුඛ සාමාජිකයකු දන්නා ව්‍යාපාරික හවුල්කරුවෙකු අතර, ගනුදෙනු සඳහා කෙසේ එකඟවීමක් කළ හැකිද.

අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හඳුනාගැනීම (13 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ11. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කරන අවස්ථාවලදී, ආකෘතිමය රාමුවේ ගිණුම්කරණ සහ හෙළිදරව් කිරීම් සපුරාගැනීමට අස්තිත්වයට හැකිවනු වස්, අස්තිත්වයේ තොරතුරු පද්ධතියට සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු වාර්තා කිරීම, සැකසුම් කිරීම සාරාංශගත කිරීමට අවශ්‍ය කරන නිසා අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් හඳුනාගැනීමට සම්බන්ධ තොරතුරු පහසුවෙන් කළමනාකාරිත්වයට ලබාගත හැකි විය යුතුය. එබැවින් පෙර කාලපරිච්ඡේදයට සිදුවූ වෙනස්කම් සහිතව අදාළ පාර්ශ්ව වල පරිපූරණ ලැයිස්තුවක් කළමනාකරණයට තිබිය හැකිය. පුනරාවර්තනය වන කාර්යයන්හිදී, විමසීම් කිරීමෙන් කළමනාකාරිත්වය විසින් සපයන ලද තොරතුරු, පෙර විගණන වලදී සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව පිළිබඳව විගණක කරන ලද සටහන් සමග සංසන්දනය කිරීමට පදනමක් සපයයි.

අ12. කෙසේ වෙතත්, ආකෘතිමය රාමුවෙන් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කර නොමැති අවස්ථාවලදී අස්තිත්වයේ එවැනි තොරතුරු පද්ධතියක් නොතිබිය හැකිය. එවන් වාතාවරණයන් යටතේ සියලුම සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවල පැවැත්ම පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වය නොදන සිටීම සිදුවිය හැකිය. එනමුදු, මෙම ශ්‍රීලවිප්‍රයෙන් නියම කර ඇති සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව නිර්වචනය සපුරාලන පාර්ශ්ව කළමනාකාරිත්ව දන්නවා වියහැකි නිසා 13 ඡේදයෙන් නියම කර ඇති විමසීම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය තවමත් අදාළ වේ. කෙසේ වුවද එවන් අවස්ථාවකදී අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවල අන්‍යතාවය පිළිබඳව විගණකගේ විමසීම් විගණනකගේ අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිය සහ පහත සඳහන් තොරතුරු ලබාගැනීමට ශ්‍රීලවිප්‍ර 315 ප්‍රකාරව ඉටුකරන සම්බන්ධිත ක්‍රියාකාරකම්වල කොටසක ස්වරූපය වීමට ඉඩ ඇත.

- අස්තිත්වයේ හිමිකම සහ පාලනය කිරීමේ ව්‍යුහයන්;
- අස්තිත්වය කරනු ලබන හෝ කිරීමට සැලසුම් කරන ආයෝජනවල වර්ග; සහ
- අස්තිත්ව ව්‍යුහගත කරන ආකාරය සහ එය කෙසේ මූල්‍යනය කරන්නේද යන වග.

පොදු පාලන සම්බන්ධතා පිළිබඳ විශේෂ අවස්ථාවල, එබඳු සම්බන්ධතාවලින් අස්තිත්වයට ආර්ථික වැදගත්කමක් තිබේදැයි කළමනාකරණය වඩාත්ම දනුවත්ව තිබිය හැකි බැවින්, වැදගත් ගනුදෙනුවලට එළඹීම හෝ සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකට සම්පත් බෙදාහදා ගැනීම අස්තිත්වය විසින් කරනු ලබන පාර්ශ්වයන්, සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් දැයි යන කරුණු කෙරෙහි විගණක විමසීම් කේන්ද්‍රගතවීම වඩාත් ඵලදායී විය හැකිය.

අ13. සමූහයක විගණනයක් සම්බන්ධයෙන් සමූහ කළමනාකාරිත්වය පිළියෙල කළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වල ලැයිස්තුවක් සහ සමූහ කළමනාකාරිත්ව කණ්ඩායම දන්නා¹⁹ යම් වෙනත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්, සමූහ කළමනාකාරිත්ව කණ්ඩායම විසින් සෑම සංරචක විගණකට ලබාදීම, ශ්‍රීලවිප්‍ර 600 න් අවශ්‍ය කෙරේ. අස්තිත්වය සමූහය තුළම වන සංරචකයන් වනවිට, අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්ගේ අන්‍යතාවය පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයෙන් විගණක කරනු ලබන විමසුම්වලදී මෙම තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත් පදනමක් සපයයි.

¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600 "විශේෂිත සැලකිල්ලට ගැනීම් - සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය (සංරචක විගණකගේ කාර්යයන් ඇතුළුව)" 40 (ඉ) ඡේදය.

අ14. අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්ගේ අනන්‍යතාවය පිළිබඳ සමහර තොරතුරු කාර්යය භාරගැනීමේදී හෝ පවත්වාගෙන යාමේ ක්‍රියාවලියේදී කළමනාකාරිත්වයෙන් කෙරෙන විමසුම් මගින් ද එලෙසම ලබාගත හැකිය.

සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවන් සහ ගනුදෙනු මත අස්තිත්වයේ පාලන (14 ඡේද බලන්න)

අ15. අස්තිත්වය තුළ සිටින වෙනත් අයවලුන් වනුයේ අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සහ ගනුදෙනු සම්බන්ධව දැනුමක් තිබිය හැකි සහ එවැනි සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුමත පාලනයන් ඇතැයි සැලකිය හැකි අයවලුන්ය. ඔවුන් කළමනාකාරිත්වයේ කොටසක ස්වරූපය නොගන්නා ප්‍රමාණයට මෙයට ඇතුළත් වියහැක්කේ,

- පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්;
- වැදගත් මෙන්ම අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර ගනුදෙනුවලට මූල පිරිමට, සැකසුම් කිරීමට, හෝ වාර්තා කිරීමට හැකි තත්වයක සිටින පිරිස් සහ එම පිරිස් සුපරීක්ෂණය සහ අධීක්ෂණය කරන අයවලුන්;
- අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්
- ආයතනයේ නීති උපදේශකවරු; සහ
- ප්‍රධාන ආචාරධර්ම නිලධාරීන් හෝ ඒ හා සමාන පුද්ගලයකු

අ16. කළමනාකාරිත්වය සහ උචිත වන පරිදි පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව අදාළ වන පරිදි, ඒවායේ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වේවා, වැරදි²⁰ නිසා හෝ වේවා වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු වස් කළමනාකාරිත්වය හෝ උචිත පරිදි පාලන කාර්ය භාරය දරන අයවලුන් අවශ්‍යයයි නිර්ණය කරනු ලබන එවන් අභ්‍යන්තර පාලන ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට කළමනාකාරිත්වය සහ උචිතවන පරිදි පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් ඔවුන්ට වගකීම ඇතිබව සහ ඒ බව පිළිගෙන සහ තේරුම් ගෙන ඇතැයි යන පූර්වාචයවය මත විගණනය පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.

ඒ අනුව ආකෘතිමය රාමුව මගින් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතා තහවුරු කර ඇතිතන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම, පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් පරීක්ෂාකාරී අධීක්ෂණය ඇතිව, ප්‍රමාණවත් ආකාරයෙන් පාලනයන් සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කර පවත්වා ගැනීමත් ඒවා හඳුනාගනු ලැබීමටත් යෝග්‍ය පරිදි ගිණුම්ගත කිරීමටත් ආකෘතිමය රාමුවට අනුකූල වශයෙන් අනාවරණය කිරීමටත් හැකිවන සේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු පිළිබඳ කළමනාකරණය කිරීම අවශ්‍ය වන්නේය.

ඔවුන්ගේ සුපරීක්ෂාකාරී අධීක්ෂණ භූමිකාවෙන්, පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් එවැනි පාලනයන් සඳහා වන වගකීම කළමනාකාරය විසින් කෙසේ නිදහස් කරන්නේද යන්න අධීක්ෂණය කරයි.

ආකෘතිමය රාමුවේ ඕනෑම සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයක් ස්ථාපනය කර තිබීම සැලකිල්ලට නොගෙන පාලන කාර්යභාරය දරන අය ඔවුන්ගේ සුපරීක්ෂාකාරී අධීක්ෂණ භූමිකාව තුළ අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල ස්වභාවය සහ ව්‍යාපාරික තාර්කිකය පිළිබඳව ඔවුන්ට තේරුම් ගැනීමට පහසුවන පිණිස වන තොරතුරු කළමනාකාරිත්වයෙන් ලබාගනී.

අ17. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 හි අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමේදී පාලන පරිසරය²¹ පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමට පහත දැ වැනි, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ආශ්‍රිතව වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් සැහැල්ලු කිරීමට අදාළ පාලන පරිසරයේ ස්වරූපය විගණක සලකා බැලිය හැකිය.

- අස්තිත්වය එළඹීමට ඉඩ තිබෙන නිශ්චිත වර්ගයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු අවස්ථාවන්ට (ප්‍රමිතියක් වශයෙන්) බලපාන යෝග්‍ය ආකාරයෙන් අස්තිත්වයේ කාර්ය මණ්ඩල වෙත සන්නිවේදනය කර බලාත්මක කර තිබෙන අභ්‍යන්තර ආචාරධර්ම පද්ධති.
- කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්ගේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනුවලට ඇති ඇල්ම, විවෘත සහ කාලෝචිතව කාලානුරූපී හෙළිදරව් කිරීම් සඳහා වන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි.
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු හඳුනාගැනීම, වාර්තා කිරීම, සාරාංශගත කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා අස්තිත්වය තුළ වගකීම් පැවරීම.

²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, අ2 ඡේදය.

²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, 14 ඡේදය.

- පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් එවැනි ගනුදෙනුවල ව්‍යාපාරික තාර්කිකය (උදාහරණ වශයෙන් බාහිර වෘත්තීය උපදේශකයන්ගෙන් උපදෙස් ලබාගැනීමෙන්) පිළිබඳව යෝග්‍යවන අයුරින් අභියෝග කලේද යන්න ඇතුළුව, අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලින් බාහිරවූ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් අතර වූ සාකච්ඡා කාලෝචිතව හෙළිදරව් කිරීම.
- කළමනාකාරිත්වයෙන් ස්වාධීන වූ පුද්ගලයන්ගෙන් සමන්විත පාලන කාර්යභාරය දරන අනුකමිටුවක් මගින් අනුමත කරන වැනි සත්‍යය හෝ දැකිය හැකි පරස්පර විරෝධී ඇල්මක් සම්බන්ධවන, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු සඳහා පැහැදිලි උපදේශ.
- අදාළ වන පරිදි අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් කරනු ලබන සමාලෝචන.
- විගණකගෙන් හෝ බාහිර නීති උපදේශකයන්ගෙන් උපදෙස් පැනීම වැනි සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෙළිදරව් කිරීමේ ගැටළු විසඳීමට කළමනාකාරිත්වය ගෙන ඇති ආධාරක ක්‍රියාමාර්ග.
- අදාළවන පරිදි අනාවරණය කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි.

අ18. පහත දැ වැනි හේතු ගණනාවක් නිසා සමහර අස්තිත්වයන් තුළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු මත වන පාලන අසම්පූර්ණ හෝ නොපවත්නේ හෝ විය හැකිය.

- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු හඳුනාගැනීමේදී සහ හෙළිදරව් කිරීමේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පහත මට්ටමක වැදගත්කමක් ආරෝපණය කිරීම.
- පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්ගේ උචිත සුපරීක්ෂාකාරී අධීක්ෂණයක් නැතිකම.
- උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ පවුලේ සාමාජිකයන් සම්බන්ධවන ගනුදෙනුවල පැවැත්ම වැනි කළමනාකාරිත්වය සංවේදී යයි සලකන සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව තොරතුරු අනාවරණය විය හැකි නිසා එවැනි පාලනයන් සඳහා අභිප්‍රායික නොසලකා හැරීම.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිමය රාමුවේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වල අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳ කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රමාණවත් නොවන අවබෝධය.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව යටතේ හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් නොමැතිවීම.

එවැනි පාලන සඵලදායක නොවන විට හෝ නොපවතින විට සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි වීමට පුළුවන. සිද්ධිය වූයේ මෙය නම්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705²² ප්‍රකාරව විගණකට, විගණනය සඳහා වන සම්බන්ධකම්, විගණකගේ මතයද ඇතුළුව සලකා බලනු ලබයි.

අ19. එසේ නොමැතිව සඵලදායක ලෙස ක්‍රියාත්මක වන බව පෙනී ගියාවුවද, වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය බොහෝ විට කළමනාකාරිත්වය පාලන අභිබවා කටයුතු කිරීම සම්බන්ධ වෙයි.²³ කළමනාකාරිත්වයට පාලන පිළිබඳව සහභාගිවීමේ සම්බන්ධතාවයන් ඇතිනම් හෝ අස්තිත්වය සමග ව්‍යාපාරික කටයුතු කරන පාර්ශ්ව සමග සැලකිය යුතු අන්දමේ බලපෑම් ඇතිවීමට, මෙම සම්බන්ධතාව වංචාවන් සිදු කිරීමට කළමනාකාරිත්වයට වැඩි දිරිගැන්වීමක් විද්‍යාමාන විය හැකි නිසා කළමනාකාරිත්වයට පාලන අභිබවා යාමේ අවදානම වැඩිවේ. උදාහරණ වශයෙන් සමහර සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග කළමනාකාරිත්වයේ ඇති මූල්‍ය ඇල්ම නිසා පහත සඳහන් පාලනයන් අභිබවා යාම මගින් කළමනාකාරිත්වයට දිරිගැන්වීම ලබාදිය හැකිය. (අ) මෙම පාර්ශ්වවල යහපත සඳහා තම වාසියට එරෙහිව ගනුදෙනු අවසන් කිරීමට අස්තිත්වයට විධාන කිරීම හෝ (ආ) එම පාර්ශ්ව සමග කුමනුණකාරී වීම හෝ ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් පාලනය කිරීම සිදුවිය හැකි වංචාවලට අඩංගු වන උදාහරණ.

- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග ව්‍යාජ භාෂිතය ඇති ගනුදෙනු නිර්මාණය කිරීම සහ මෙම ගනුදෙනුවල ව්‍යාපාරික තාර්කිකය වැරදි ලෙස නියෝජනය කිරීමට සැලසුම් කිරීම.
- වෙළඳපොළ අගයට සැලකියුතු ලෙස අඩු හෝ වැඩි වටිනාකම් වලට කළමනාකාරිත්වය හෝ වෙනත් අය වෙත හෝ වෙතින් ව්‍යාජ ලෙස වත්කම් පැවරීමට සංවිධානය කිරීම.

²² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705, "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම".

²³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240, 31 සහ අ4 ඡේද.

- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ මූල්‍ය කාර්යසාධනය වැරදි ලෙස නියෝජනය කිරීමට ව්‍යුහගත කළ විශේෂිත අරමුණු අස්තිත්ව වැනි සංකීර්ණ ගනුදෙනුවල නිරත වීම.

කුඩා අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වූ සැලකිල්ලට ගැනීම.

අ20. කුඩා අස්තිත්වවල පාලන ක්‍රියාකාරකම් විධිමත් භාවයෙන් අඩුවිය හැකි අතර කුඩා අස්තිත්ව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු පිළිබඳව කටයුතු කිරීම් සඳහා ලේඛනගත කරන ලද ක්‍රියාවලියක් නොතිබිය හැකිය. ගනුදෙනුවල ප්‍රධාන පැතිකඩ සියල්ල සමග ක්‍රියාකාරී ලෙස සහභාගිවීම නිසා සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු වලින් පැන නගින සමහර අවදානම් හිමිකරු කළමනාකරුට ඒවා ලිහිල් කිරීම කළහැකිවීම හෝ භව්‍ය වශයෙන් එම අවදානම් වැඩිවීම සිදුවිය හැකිය. එවන් අස්තිත්ව සඳහා සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සඳහා වූ ගනුදෙනු පිළිබඳව සහ කළමනාකාරිත්වයේ සුපරීක්ෂාකාරී අධීක්ෂණය සහ සමාලෝචන ක්‍රියාකාරකම්, ලබාගත හැකි අදාළ ලේඛනගත කිරීම් පරීක්ෂාව, නිරීක්ෂණය කිරීම වැනි වෙනත් පටිපාටීන් සමග කළමනාකාරිත්වයෙන් විමසීමේ සම්මිශ්‍රණයන් මගින් මේවා මත පැවතිය හැකි ඕනෑම පාලනයක් පිළිබඳ අවබෝධයක් වීගෙනාවීමට ලබාගත හැකිය.

සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සහ එකඟවීම්වලට බලය පැවරීම සහ අනුමැතිය ලබාදීම. (14 (ආ) ඡේදය බලන්න)

අ21. විවේචනාත්මක වේවා හෝ නොවේවා කලින් තීරණය කරන ලද නිර්ණායකයට අනුව නිශ්චිත ගනුදෙනු වලට අස්තිත්වය ඇතුළුවීම සඳහා නියමිත අධිකාරිය ඇති (කළමනාකාරිත්වය, පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් හෝ අස්තිත්වයේ කොටස්හිමියන් හෝ වේවා) පාර්ශ්වයක් මගින් හෝ පාර්ශ්වයකට අවසර ලබාදීම, බලය ලබාදීම සම්බන්ධ වෙයි. බලය ලබාදීම සම්බන්ධයෙන් පිළිගනු ලැබූ නිර්ණායක සමග තෘප්ත වූ අස්තිත්වය ඇතුළත් වූ ගනුදෙනු එම පාර්ශ්වයන් පිළිගැනීම අනුමැතියට සම්බන්ධ කෙරේ. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග වන සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සහ එකඟවීම් හෝ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනුවලට එකඟවීම් සඳහා බලය පැවරීමට සහ අනුමත කිරීමට අස්තිත්වය ස්ථාපනය කර ඇති පාලන සඳහා වන උදාහරණ වලට අඩංගු වනුයේ,

- එවැනි ගනුදෙනු හඳුනාගැනීමට සහ බලය පැවරීම සහ අනුමැතිය ලබාදීම සඳහා වන පාලනයන් අධීක්ෂණය.
- ගනුදෙනුවල වගන්ති සහ කොන්දේසි සඳහා අනුමැතිය සහ කළමනාකාරිත්වය, පාලන කාර්ය දරන අයවලුන් හෝ අදාළ වනවිට කොටස් හිමියන්ගේ එකඟවීම්.

වාර්තා හෝ ලිපි ලේඛන සමාලෝචනය කරනවිටදී, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව තොරතුරු සඳහා පරීක්ෂාකාරී බවක් පවත්වාගෙනයාම

විගණක පරීක්ෂා කළ විය හැකි වාර්තා හෝ ලිපි ලේඛන (15 ඡේදය බලන්න)

අ22. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු පිළිබඳව තොරතුරු සැපයිය හැකි වාර්තා හෝ ලිපිලේඛන විගණනය අතරතුරදී, විගණක පරීක්ෂා කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්,

- විගණක විසින් ලබාගත් තුන්වන පාර්ශ්ව තහවුරු කිරීම් (බැංකු සහ තෛතික තහවුරු කිරීම්වලට අමතරව)
- අස්තිත්වයේ ආදායම බදු වාර්තා.
- අස්තිත්වය විසින් නියාමන අධිකාරීන්ට සපයනු ලැබූ තොරතුරු.
- අස්තිත්වයේ ප්‍රධාන කොටස් හිමියන් හඳුනාගැනීමට කොටස්හිමියන්ගේ ලේඛන.
- කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්ගේ ඇල්ම පිළිබඳ ගැටුම් ප්‍රකාශන.
- අස්තිත්වයේ ආයෝජන සහ ඒවායේ විශ්‍රාම සැලසුම්වල වාර්තා.
- ප්‍රමුඛ කළමනාකාරිත්වය හෝ පාලන කාර්ය භාරය දරන අයවලුන් සමග වන ගිවිසුම් සහ සම්මුතීන්.
- අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලියේදී නොවන සැලකිය යුතු අන්දමේ ගිවිසුම් සහ සම්මුතීන්.
- අස්තිත්වයේ වෘත්තීය උපදේශකවරුන්ගෙන් වන ලියුම් හුවමාරු සහ විශේෂිත ඉන්වොයිසි.
- අස්තිත්වය අත්පත්කරගත් ජීවිත රක්ෂණ සහතික.
- කාලපරිච්ඡේදය තුළදී ප්‍රති-සාකච්ඡා කරගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ ගිවිසුම්
- අභ්‍යන්තර විගණකයන්ගේ වාර්තා

- සුරැකුම් නියාමන වෙත ගොනු කරන ලද අස්තිත්වයේ ආශ්‍රිත ලිපිලේඛන (උදාහරණ වශයෙන් සංස්ථා ප්‍රකාශය)

කලින් හඳුනානොගත් හෝ හෙළිදරව් නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් හෝ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම ඉඟි කෙරෙනු විය හැකි එකඟවීමි.

අ23. පහත සඳහන් දෑ වැනි අරමුණ සඳහා අස්තිත්වය සහ එක් හෝ එකකට වැඩි පාර්ශ්ව ගණනක් අතර විධිමත් හෝ අවිධිමත් ගිවිසුමක් සම්බන්ධ කරගත් එකඟවීමක්;

- යෝග්‍ය යාන්ත්‍රණයන් හෝ ව්‍යුහයන් හරහා ව්‍යාපාරික සම්බන්ධතාවයන් ස්ථාපනය කිරීම.
- සමහර වර්ගවල ගනුදෙනු නිශ්චිත නියමයන් සහ කොන්දේසි යටතේ පවත්වාගෙන යාම.
- මූල්‍ය ආධාර සහ නම් කළ සේවාවන් සැපයීම.

කළමනාකාරිත්වය කලින් හඳුනානොගත් හෝ විගණකට හෙළිදරව් නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම ඉඟිකළ වියහැකි එකඟවීම් වලට අඩංගු දෑපිළිබඳ උදාහරණ:

- වෙනත් පාර්ශ්ව සමග සංස්ථාගත නොකළ හවුල් ව්‍යාපාරවලට සහභාගිවීම
- අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ කොන්දේසි සහ නියමයන් යටතේ වෙනත් පාර්ශ්ව වලට සේවාවන් සැපයීම සඳහා වන ගිවිසුම්
- සහතිකවීම් සහ සහතික වෙන්නා සම්බන්ධතාවයන්

ව්‍යාපාරයේ සාමාන්‍ය කටයුතු වලින් බාහිර වූ සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු හඳුනාගැනීම (16 ඡේදය බලන්න)

අ24. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීමට අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කර ඇති අවස්ථාවකදී, අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු පිළිබඳව තවදුරටත් තොරතුරු ලබාගැනීමෙන් විගණකට යම් වංචා අවදානම් සාධක වෙනොත් තිබුණදැයි විගණකට ඇගයීමට මං සැලසේ.

අ25. අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ ගනුදෙනුවලට උදාහරණයන්හි අඩංගු විය හැක්කේ;

- සංස්ථාපිත ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම් හෝ අත්පත් කරගැනීම් වැනි සංකීර්ණ ස්කන්ධ ගනුදෙනු.
- දුර්වල සංස්ථාපිත නීති සහිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල ඇති අක්වෙරළ අස්තිත්ව සමග ගනුදෙනු.
- ප්‍රතිස්ථාවක් හුවමාරු නොවන්නේ නම්, අස්තිත්වයේ පරිල කල්බදු දීම හෝ කළමනාකරණ සේවා සැපයීම.
- අසාමාන්‍ය ලෙස විශාල වටිටම් හෝ ප්‍රතිලාභ සහිතව වන විකුණුම් ගනුදෙනු.
- වක්‍රීය එකඟවීම් සහිත ගනුදෙනු, උදාහරණ වශයෙන් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ බැඳීමකට යටත් විකුණුම්.
- ඒවායේ කාලසීමාව ඉකුත්වීමට පෙර කොන්දේසි වෙනස්කර ගිවිසුම් යටතේ වන ගනුදෙනු.

සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිරවූ සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනුවල ස්වභාවය අවබෝධකර ගැනීම (16 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ26. අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනුවල ව්‍යාපාරික තාර්කිකය සහ මෙම ගනුදෙනුවලට ඇතුළත් වූයේ කුමන නියමයන් සහ කොන්දේසි යටතේදැයි යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීමට අවශ්‍ය කෙරේ.

සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධ කරගත හැකි වන්නේ ද යනවගට කරන විමසීම් (16 (ආ) ඡේදය බලන්න)

අ27. ගනුදෙනුවට පාර්ශ්වයක් වීමෙන් සෘජුව බලපෑම් කිරීමෙන් පමණක් නොව ඵලසම අතරමැදියකු මගින් වක්‍රව එයට බලපෑම් කිරීම මගින් ද, අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර වූ සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනුවලට සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් සම්බන්ධ විය හැකිය. එවැනි බලපෑමක් වංචා අවදානම් සාධකයක පැවැත්ම ඉඟි කරයි.

කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම සමග සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව තොරතුරු හවුලේ පරිහරණය කිරීම.(17 ඡේදය බලන්න)

අ28. කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායම අතර බෙදාගත හැකිවන අදාළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව තොරතුරුවලට අඩංගු විය හැකි දැට උදාහරණ වශයෙන්,

- අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වල අනන්‍යතාවය
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවල සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනුවල ස්වභාවය
- විශේෂිත වූ විගණක සැලකිලිමත් වීම දැක්වීම අවශ්‍ය වියහැකි සැලකිය යුතු හෝ සංකීර්ණ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් හෝ ගනුදෙනු, විශේෂයෙන් ම කළමනාකාරිත්වය සහ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමග වන මූල්‍යමය සහභාගිත්වයක් ඇති ගනුදෙනු.

සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමඟ ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම

බලගතු බලපෑමක් ඇති සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක් ආශ්‍රිත වංචා අවදානම් සාධක (19 ඡේදය බලන්න)

අ29. තනි පුද්ගලයෙකු හෝ නිසි පාලන බලයක් නොමැති කුඩා පුද්ගලයන් කණ්ඩායමක් කළමනාකාරිත්වයේ ආධිපත්‍ය පවත්වාගෙන යාම වංචා අවදානම් සාධකයකි.²⁴ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන් මගින් බලගතු බලපෑම් යෙදවීමට වන දර්ශකයකට අඩංගු වනුයේ,

- කළමනාකරණය හෝ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් ගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ ව්‍යාපාරික තීරණ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වය නිෂේධ කිරීම.
- සැලකිය යුතු අන්දමේ මුහුදෙනු අවසාන අනුමැතිය සඳහා සම්බන්ධිත පාර්ශ්වය වෙත යොමුකිරීම.
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වය මුල පුරන ලද ව්‍යාපාරික යෝජනා ක්‍රම සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණය සහ පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් අතර ඉතා ස්වල්ප විපරම් කිරීම හෝ විපරම් කිරීමක් නොමැතිවීම.
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වය සම්බන්ධවන ගනුදෙනු (හෝ සම්බන්ධිත පාර්ශ්වය සමීප පවුලේ සාමාජිකයකු) කලාතුරකින් ස්වාධීනව සමාලෝචනය කිරීම සහ අනුමත කිරීම.

අස්තිත්වය පිහිටුවීමේදී සම්බන්ධිත පාර්ශ්වය වැදගත් භූමිකාවක් ඉටුකළේ නම් සහ අස්තිත්වය පාලන කිරීමේ එම වැදගත් භූමිකාව අඛණ්ඩව ඉටුකරන්නේ නම් සමහර අවස්ථාවල බලගතු බලපෑමක් පැවතිය හැකිය.

අ30. වෙනත් අවදානම් සාධකවල නියෝජනය සමග බලගතු බලපෑම් සහිත සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක පැවැත්ම වංචා නිසාවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානම් අඟවයි. උදාහරණ වශයෙන්

- ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයේ සහ වෘත්තීය උපදේශකයන්ගේ අසාමාන්‍ය ලෙස විශාල රැකියාවකට ආගිය සංඛ්‍යා මගින්, සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවල අරමුණු වලට කාර්යයන් කරන සදාචාරශීලී නොවන හෝ වංචනික ව්‍යාපාරික පරිචය පිළිබඳව ඇඟවීමක් කෙරෙනවා විය හැකිය.
- පැහැදිලි ව්‍යාපාරික සාධාරණීයකරණයක් නොමැති බව පෙනෙන ව්‍යාපාරික අතරමැදියන් සැලකිය යුතු අන්දමේ ගනුදෙනු සඳහා භාවිතා කිරීම, වංචනික අරමුණු සඳහා එවැනි අතරමැදියන්ගේ පාලනයන් මගින් එවැනි ගනුදෙනු සඳහා සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයේ ඇල්මක් තිබූ බව ඉඟි කෙරේ.
- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීමේ දී සහ වැදගත් ඇස්තමේන්තු නිර්ණය කිරීමේදී සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයේ උවමනාවට වැඩි සහභාගිත්වය සහ සිතෙහි පැලපදියම් වූ දෑ පිළිබඳ සාක්ෂි වංචා සහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණයක් සිදුවිය හැකිබවට ඉඟි කෙරේ.

සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු සමඟ ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වල අවදානම වෙත ප්‍රතිචාරයන් (20 ඡේදය බලන්න)

අ31. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු ආශ්‍රිතව තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානමකට ප්‍රතිචාර ලෙස විගණක තෝරාගනු ලැබිය හැකි අමතර විගණන පටිපාටි වල ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ප්‍රමාණය රඳා පවත්නේ එම අවදානම්වල ස්වභාවය සහ අස්තිත්වයේ වාතාවරණය අනුවය.²⁵

²⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, 1 වන පරිච්ඡේදය

²⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.300 අමතර විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය කාල නිර්ණය, සහ ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් අමතර උපදේශ සපයයි. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 වංචා නිසා තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානමට ප්‍රතිචාර ලෙස උචිත උපදේශ සැපයීම සහ අවශ්‍යතාවයන් ස්ථාපනය කරයි.

අ32. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය රාමුව ප්‍රකාරව කළමනාකාරිත්වය සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු උචිත අයුරින් ගිණුම්ගත කර හෝ හෙළිදරව් කර නොමැති (වංචා හෝ වැරදි නිසා හෝ වේවා) බව විගණක තක්සේරු කර ඇති අවස්ථාවකදී, විගණක ඉටුකළ හැකි තහවුරු විගණක පටිපාටිවලට අඩංගු වන උදාහරණ වනුයේ,

- ප්‍රායෝගික වන අවස්ථාවලදී සහ නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසිවලින් හෝ සදාචාරමය රීතිවලින් තහනම් කර නොමැති කල්හි ගනුදෙනු වල විශේෂ පැතිකඩවල් බැංකු, නීති සමාගම්, ඇපකරුවන් හෝ නියෝජිතයින් වැනි අතරමැදියන් ගෙන් තහවුරු කරගැනීම හෝ සාකච්ඡා කිරීම.
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සමග අරමුණු විශේෂිත කොන්දේසි, ගනුදෙනුවල වටිනාකම් සනාථ කරගැනීම (විගණක හට සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී අස්තිත්වය සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයට බලපෑම් සිදුකළ හැකියැයි විගණක විනිශ්චය කරන්නේ නම් මෙම විගණක පටිපාටිය සඵලදායකත්වයෙන් අඩුවිය හැකිය.)
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වවල ගිණුම්කරණ වාර්තාවල ගනුදෙනු ගිණුම්කරණය පිළිබඳව සාක්ෂි සඳහා අදාළ වන අවස්ථාවන්හිදී සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ වෙනත් අදාළ මූල්‍ය තොරතුරු ලබාගත හැකිනම් කියවීමෙන්.

අ33. බලගතු බලපෑමක් සහිත සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයක පැවැත්මේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වංචා නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක සැලකිය යුතු අන්දමේ අවදානමක් විගණක විසින් තක්සේරු කර ඇත්නම්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 හි පොදු අවශ්‍යතාවයන්ට අමතරව එවැනි සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සෘජුව හෝ වක්‍රව අස්තිත්වය සමග ස්ථාපනය කරගත හැකි ව්‍යාපාරික සම්බන්ධතාවයන් හා අමතර උචිත තහවුරු විගණන පටිපාටිවල අවශ්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට, පහත දෑ වැනි විගණන පටිපාටි විගණක ඉටුකළ හැකිය.

- කළමනාකාරිත්වය හා පාලන කාර්යභාරය දරණ අයවලුන් සමග සාකච්ඡා සහ විමසීම් කිරීම.
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්ගෙන් විමසීම් කිරීම.
- සම්බන්ධිත පාර්ශ්වය සමඟවන සැලකිය යුතු අන්දමේ ගිවිසුම් පරීක්ෂා කිරීම.
- අන්තර්ජාලය හෝ විශේෂිත වූ බාහිර ව්‍යාපාරික තොරතුරු දත්ත සමුදායන් වැනි උචිත පසුතල පර්යේෂණ.
- මේවා රඳවාගන්නා නීතිවිරෝධී දෑ පිටු දකින සේවකයන්ගේ වාර්තා සමාලෝචනය කිරීම.

අ34. සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් සහ ගනුදෙනු මත අස්ථිත්වයේ පාලන, පරීක්ෂා නොකර විගණකගේ අවදානම් තක්සේරු පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල මත විශ්වාසය තබා විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම උචිත යැයි විගණක සළකා බැලිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, සමහර තත්ත්වයන්හිදී සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධතාවයන් හා ගනුදෙනු ආශ්‍රිතව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් සම්බන්ධයෙන් තහවුරු විගණන පටිපාටි මගින් පමණක් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට නොහැකි විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් අස්ථිත්වය හා අන්ත සමූහ අතර ගනුදෙනු හා එහි සංරචක බහුලවන අවස්ථාවන්හිදී සහ මෙම ගනුදෙනු හා සැලකිය යුතු අන්දමේ ප්‍රමාණයක තොරතුරු සඳහා මූලපුරුණයේ, වාර්තාගතකරනුයේ, සැකසුම්කරණයේ හෝ වාර්තාකරණය කරනුයේ විද්‍යුත්ව සංකලිත පද්ධතියකිනි. එම හේතුව නිසාම එමගින් ගනුදෙනු හා ආශ්‍රිත ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම සැලකිය යුතු අන්දමේ පහත මට්ටමකට අඩුවන නිසා සඵලදායක ලෙස තහවුරු විගණන පටිපාටීන් සැලසුම් කිරීම නොපුළුවන් වනු ඇති බව විගණක නිර්ණය කළ හැකිය. එවැනි අවස්ථාවකදී අදාළ පාලනවල²⁶ මෙහෙයුම් සඵලදායකත්වය සඳහා ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330 හි අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමේදී සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව සම්බන්ධිත සහ ගනුදෙනු වාර්තාගත කිරීම පිළිබඳ පරිපූර්ණබව සහ නිර්වද්‍යතාවය මත අස්ථිත්වයේ පාලනයන් විගණක පරීක්ෂා කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ.

කලින් හඳුනානොගත් හෝ හෙළිදරව් නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව ගනුදෙනු හඳුනාගැනීම.

අළුතින් හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව තොරතුරු කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමට සන්නිවේදනය කිරීම. (22 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ35. අළුතින් හඳුනාගත් යම් සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්, කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන්ට අප්‍රමාදව සන්නිවේදනය කිරීමෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක අවදානම යළි තක්සේරු කිරීම අවශ්‍යද යන්න ඇතුළුව

²⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, 8 (අ) ඡේදය

දැනටමත් ඉටුකර ඇති අවදානම් කක්සේරු පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල වලට සහ එළඹෙන නිගමන වලට මෙම තොරතුරු බලපායිද යන්න නිර්ණය කිරීමට ඔවුන්ට උපකාරීවේ.

අළුතින් හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හා සම්බන්ධ තහවුරු පටිපාටි (22 (ඇ) ඡේදය)

අ36. අළුතින් හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හා සම්බන්ධ විගණක ඉටුකළ හැකි තහවුරු විගණන පටිපාටි සඳහා උදාහරණවලට අඩංගුවිය හැක්කේ,

- නීති උපදේශකයන්, ප්‍රධාන නියෝජිතයන්, උපදේශකයන්, ඇපකරුවන් හෝ වෙනත් සමීප ව්‍යාපාරික හවුල්කරුවන් ඇතුළුව අස්ථිත්වය සහ එහි ව්‍යාපාරික කටයුතු පිළිබඳව සැලකිය යුතු අන්දමේ දැනුමක් ඇතැයි පූර්ණ කල්පනය කළ අස්ථිත්වයට බාහිර පාර්ශවයන්ගෙන් විමසීම (උචිත වන්නේ නම්, නීතියෙන් රෙගුලාසියෙන් හෝ සදාචාරමය රීති මගින් තහනම් කර නොමැති නම්) ඇතුළුව, අළුතින් හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශව සමඟ අස්ථිත්වයේ සම්බන්ධතාවයන්ගේ ස්වභාවය පිළිබඳ විමසීම් කිරීම.
- අළුතින් හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශව සමඟ ගනුදෙනු සඳහා ගිණුම්කරණ වාර්තාවල විශ්ලේෂණයක් පවත්වාගෙන යාම. පරිගණක ආධාරිත විගණන ශිල්පීය ක්‍රම භාවිත කිරීමෙන් එවන් විශ්ලේෂණයන් පහසු කෙරේ.
- අළුතින් හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවල වගන්ති සහ කොන්දේසි සත්‍යාපනය කිරීම සහ ගනුදෙනු උචිත පරිදි ගිණුම්කර ඇද්ද යන්න සහ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ප්‍රකාරව හෙළිදරව් කර ඇද්ද යන්න ඇගයීම.

කළමනාකාරිත්වය විසින් අභිප්‍රායික හෙළිදරව් නොකිරීම. (22 (ඊ) ඡේදය බලන්න)

අ37. සම්බන්ධිත පාර්ශව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වය අභිප්‍රායිකව විගණකට හෙළිදරව් කිරීමට අපොහොසත් වන අවස්ථාවලදී, මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී වචනා පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 හි අවශ්‍යතාවයන් හා උපදේශ අදාළවේ. විගණන විමසුම් වලට කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රතිචාරවල විශ්වසනීයත්වය සහ විගණක වෙත කළමනාකාරිත්වය කළ නියෝජන යළි ඇගයිය යුතු ද යන්න විගණකට සලකා බැලිය හැකිය.

අස්ථිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවලින් බාහිරවූ හඳුනාගත් සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු

සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවල ව්‍යාපාරික තාර්කිකත්වය ඇගයීම. (23 ඡේදය බලන්න)

අ38. අස්ථිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතුවලින් බාහිරව සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවක ව්‍යාපාරික තාර්කිකත්වය ඇගයීමේදී විගණක පහත සඳහන් දේ සලකා බැලිය හැකිය.

ගනුදෙනුව

- එය වැඩිපුර සංකීර්ණද (උදාහරණ වශයෙන් ඒකාබද්ධ සමූහය ඇතුළත බහුවිධ සම්බන්ධිත පාර්ශව සහභාගී විය හැකි වීම).
- අසාමාන්‍ය මිල ගණන්, පොලී අනුපාතික, ඇප, ආපසු ගෙවීමේ කොන්දේසි වැනි අසාමාන්‍ය වෙළඳ කොන්දේසි.
- එහි සිදුවීමට තාර්කික ව්‍යාපාරික හේතුවක් නැතිකම.
- කලින් හඳුනාගොත් සම්බන්ධිත පාර්ශවල සහභාගිත්වය.
- අසාමාන්‍ය අන්දමින් ක්‍රියාවලිගත කිරීම සිදුවන්නේද,
- එවැනි ගනුදෙනුවක ස්වභාවය සහ ගිණුම්කරණය, පාලන කාර්යභාරය දරණ අයවලුන් සමඟ කළමනාකාරිත්වය සාකච්ඡා කලේද?
- කළමනාකාරිත්වය ගනුදෙනුවට පාදකවන ආර්ථික කරුණුවලට මනා සැලකිල්ලක් දැක්වීම වෙනුවට විශේෂිත වූ ගිණුම්කරණයට සලකන විධියට වඩා අවධාරණයක් යොමු කරන්නේ ද?

කළමනාකාරිත්වයේ කරුණු පැහැදිලි කිරීම්, සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවල කොන්දේසි සමඟ ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අසංගත නම්, කළමනාකාරිත්වයේ කරුණු පැහැදිලි කිරීම් සහ වෙනත් සැලකිය යුතු අන්දමේ කරුණු මත නියෝජනයන්හි විශ්වාසනීයත්වය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500²⁷ ප්‍රකාරව විගණක සලකා බැලීම අවශ්‍ය කෙරේ.

²⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500, "විගණන සාක්ෂි" 11 ඡේදය

අ39. ගනුදෙනුවේ ආර්ථික තාර්කිකත්වය සහ එය ක්‍රියාවට නැංවූයේ කුමක් නිසාද යන්න පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමට ව්‍යාපාර තාර්කිකය උපකාරී වියහැකි නිසා සම්බන්ධිත පාර්ශවයක සාපේක්ෂ වැදගත්කම පැත්තෙන් ගත්කළ එවැනි ගනුදෙනුවක ව්‍යාපාරික තාර්කිකත්වය අවබෝධකර ගැනීමට විගණක එසේම සොයාබැලිය හැකිය. ව්‍යාපාරික තාර්කිකත්වය සම්බන්ධිත පාර්ශවයක සාපේක්ෂ වැදගත්කම පැත්තෙන් ගත්කළ එහි ව්‍යාපාරික කටයුතු සමග අසංගත බව පෙනීයන විට, වංචා අවදානම් සාධකයක් නියෝජන කරනවා විය හැකිය.

සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු සඳහා බලය පැවරීම සහ අනුමත කිරීම (23 (අ) ඡේදය)

අ40. ව්‍යාපාරයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිරව සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු සඳහා කළමනාකාරිත්වය, පාලනය කාර්යභාරය දරණ අයවලුන් හෝ අදාළවන පරිදි කොටස් හිමියන් බලය සහ අනුමැතිය ලබාදීමෙන්, එම ගනුදෙනු අස්තිත්වයේ උචිත මට්ටම්වලදී නිසි ලෙස සලකා බැලූ බවටත් සහ ඒවායේ වගන්ති සහ කොන්දේසි උචිත අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පිළිබිඹුවන බවට විගණන සාක්ෂි සැපයිය හැකිය. එවන් බලය හෝ අනුමැතිය ලබාදීමට පාත්‍ර නොවූ මෙම ස්වභාවයේ ගනුදෙනුවල පැවැත්ම කළමනාකාරිත්වය හෝ පාලන කාර්යභාරය දරණ අයවලුන් සමඟ පැවති සාකච්ඡාවේ පදනම මත තාර්කික පැහැදිලි කිරීමක් නොමැති විට, වංචා හෝ වැරදි නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් ඉඹ කෙරේ. මෙවන් වාතාවරණයන්හිදී, ඒ හා සමාන ස්වභාවයේ වෙනත් ගනුදෙනු පිළිබඳව විගණක සුපරීක්ෂාකාරීව සිටීම අවශ්‍ය විය හැකිය. සම්බන්ධිත පාර්ශව අතර දුස්සන්දානයක් පවතින නම් හෝ අස්තිත්වය, සම්බන්ධිත පාර්ශවයක, බලගතු බලපෑමකට පාත්‍ර වී ඇත්නම්, බලය පැවරීම සහ අනුමැතිය ලබාදීම සඵලදායක විය නොහැකි වන අතර, වංචා සහ වැරදි නිසා වන ප්‍රමාණාත්මක අවදානම් වලින් තොර යයි නිගමනය කිරීමට, එම බලය පැවරීම සහ අනුමැතිය ලබාදීම පමණක් ප්‍රමාණවත් විය නොහැකිය.

කුඩා අස්තිත්වවලට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ41. විශාල අස්තිත්වයක දැක්නට ලැබෙන වෙනස් මට්ටම්වල බලය පැවරීම සහ අනුමැති ලබාදීම වැනි හා සමාන පාලනයන් කුඩා අස්තිත්වයක දැක්නට නොමැති විය හැකිය. ඒ අනුව කුඩා අස්තිත්වයක විගණනයකදී අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරික කටයුතු වලින් බාහිර සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවල වලංගුතාවය පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි සඳහා බලය පැවරීම සහ අනුමැතිය ලබාදීම මත විගණක අඩු මට්ටමේ විශ්වාසය තැබීමක් සිදුවිය හැකිය. ඒ වෙනුවට විගණක අදාළ ලිපිලේඛන පරීක්ෂා කිරීම, සම්බන්ධිත පාර්ශව සමඟ ගනුදෙනුවල විශේෂ පැතිකඩවල් තහවුරු කර ගැනීම ගනුදෙනුව සමඟ අයිතිකරු - කළමනාකරුගේ සහභාගිත්වය නිරීක්ෂණය කිරීම වැනි වෙනත් විගණන පටිපාටි ඉටුකිරීම විගණක සලකා බැලිය හැකිය.

අතේ දුරින් සිදුවන ගනුදෙනුවල පවතින කොන්දේසිවලට සමාන භාෂිතයන් මත පවත්වාගෙන යනු ලැබූ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු පවත්වාගෙනයනු ලැබ ඇද්දැයි සඳහා වන සැදහුම්. (24 ඡේද බලන්න)

අ42. ඒ හා සමාන අතේදුරින් වූ ගනුදෙනුවක් හා සමාන සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවක මිල සංසන්දනය කරන්නේ කෙසේද යන්නට අවශ්‍යය විගණන සාක්ෂි කරදරයක් නොමැතිව ලබා ගත හැකිවනුයේ වුවද, ගනුදෙනුවේ වෙනත් සියලු පැතිකඩවල් අතේදුරින් සිදුවූ ගනුදෙනුවේ ඒවා හා සමාන දැයි විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකගේ හැකියාව සීමාකරන ප්‍රායෝගික අපහසුකම් සාමාන්‍යයෙන් ඇත. උදාහරණ ලෙස සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු මෙහෙයවා ඇත්තේ වෙළඳපොළ මිලට බව තහවුරු කිරීමට විගණකට හැකිවුවත්, ගනුදෙනුවේ වෙනත් වගන්ති සහ කොන්දේසි (ණය කොන්දේසි, අසම්භාව්‍යයන් සහ විශේෂිත අය කිරීම් වැනි) ස්වාධීන පාර්ශවයන් අතර සාමාන්‍යයෙන් එකඟවන ඒවාට සමානවන අයුරින් සිදුවූ බව තහවුරු කිරීම ප්‍රායෝගික නොවිය හැකිය. ඒ අනුව, සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු මෙහෙයවා ඇත්තේ අතේදුරින්වන ගනුදෙනුවකදී වෙළඳපොළේ පවතින කොන්දේසි හා සමාන කොන්දේසි මතය යන කළමනාකාරිත්වයේ සැදහුම ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශවීමේ අවදානමක් විය හැකිය.

අ43. සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු මෙහෙයවා ඇත්තේ අතේදුරින් වන ගනුදෙනුවක පවත්නා වගන්ති සහ කොන්දේසි මතය යන සැදහුමට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකාරිත්ව තහවුරුව අවශ්‍ය වේ. සැදහුම සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ සහයට අඩංගු විය හැක්කේ,

- සම්බන්ධිත පාර්ශවයක ගනුදෙනුවක කොන්දේසි, එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක සම්බන්ධිත පාර්ශවවල සර්ව සම හෝ එකසමාන ගනුදෙනුවක කොන්දේසි සමඟ සංසන්දනය කිරීම.
- වෙළඳපල වටිනාකම නිර්ණය කිරීමට සහ ගනුදෙනුව සඳහා වන වෙළඳපොළ නියමයන් සහ කොන්දේසි තහවුරු කිරීමට බාහිර උපදේශකයෙක් සේවයේ යෙදවීම.

- විවෘත වෙළෙඳපොළේ පුළුල්ව එක සමාන ගනුදෙනුවල, දත්තා වෙළෙඳපොළ කොන්දේසි වලට ගනුදෙනුවේ කොන්දේසි සංසන්දනය කිරීම.

අ44. මෙම සැදුණුම සඳහා කළමනාකාරිත්ව සහාය ඇගයීමේදී පහත දැක්වෙන දෑ වලින් එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් සම්බන්ධ කර ගැනේ.

- සැදුණුමට සහයවීමේ කළමනාකාරිත්වයේ ක්‍රියාවලියේ උචිතතාවය පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම.
- සැදුණුමට සහය වන අභ්‍යන්තර සහ බාහිර දත්තවල ප්‍රභවය සත්‍යාපනය කිරීම සහ ඒවායේ නිරවද්‍යතාවය, පරිපූර්ණත්වය සහ අදාළත්වය නිර්ණය කිරීමට දත්ත පරීක්ෂාව
- සැදුණුම පදනම් කරගත් යම් සැලකිය යුතු අන්දමේ උපකල්පනයන්හි සාධාරණත්වය ඇගයීම.

අ45. අනේදුර ගනුදෙනුවල පවත්නා කොන්දේසිවලට සමාන කොන්දේසි යටතේ ක්‍රියාත්මක නොකළ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීම, සමහර මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිමය රාමුවලින් අවශ්‍ය කෙරේ. මෙවැනි වාතාවරණවලදී කළමනාකාරිත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හෙළිදරව් කර නොමැති නම්, ගනුදෙනුව හසුරුවා ඇත්තේ අනේදුරින් වූ ගනුදෙනුවක පවත්නා කොන්දේසි වලට හා සමාන කොන්දේසි මතයයි ව්‍යංග සැදුණුමක් තිබිය හැකිය.

ගිණුම්කරණය ඇගයීම සහ හඳුනාගත් සම්බන්ධිත පාර්ශවයක සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීම.

අවප්‍රකාශන ඇගයීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ සලකා බැලීම (25 ඡේදය බලන්න)

අ46. අවප්‍රකාශනය ප්‍රමාණාත්මකද²⁸ යන්න ඇගයීමේදී, අවප්‍රකාශනයක විශාලත්වය සහ ස්වභාවය යන දෙකම සහ එහි සිදුවීමේ විශේෂ වාතාවරණයන් විගණක සලකා බැලීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 න් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට ගනුදෙනුවේ වැදගත්කම රඳා පැවතිය හැක්කේ තනිකරම ගනුදෙනුවේ වාර්තාගත කර ඇති වටිනාකම මත පමණක්ම නොවන අතර, සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතාවය වැනි වෙනත් අදාළ විශේෂ සාධක මත රඳා පවතී.

සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතාවයන් හෙළිදරව් කිරීම් ඇගයීම (25 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ47. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ හෙළිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතා සම්බන්ධ පැත්තෙන් ගත් කළ, සම්බන්ධිත පාර්ශව හෙළිදරව් කිරීම් ඇගයීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ, අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතාවය සහ ගනුදෙනුවල කරුණු සහ වාතාවරණයන් උචිත අයුරින් සාරාංශ ගතකර සහ ඉදිරිපත් කර ඇද්දැයි සැලකිල්ලට ගෙන ඒ අනුව හෙළිදරව් කිරීම් තේරුම් ගත හැකි බවය. පහත සඳහන් දෑ වනුයේ නම් සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හෙළිදරව් කිරීම තේරුම්ගත නොහැකි වීමට පුළුවන.

- (අ) ව්‍යාපාරික තාර්කිකත්වය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ගනුදෙනුවල බලපෑම් අපැහැදිලි සහ අවප්‍රකාශ වීම, හෝ
- (ආ) ගනුදෙනු අවබෝධ කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමුඛ නියමයන්, කොන්දේසි, වෙනත් වැදගත් මූලිකාංග වැනි ඒවා උචිත පරිදි හෙළිදරව් නොකිරීම

ලිඛිත නියෝජනයන් (26 වන ඡේදය බලන්න)

අ48. පාලන කාර්යභාරය දරණ අයවලුන්ගෙන් ලිඛිත නියෝජනයන් ලබාගැනීම උචිත වියහැකි වාතාවරණයන්ට අඩංගු විය හැක්කේ;

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සැලකිය යුතු අන්දමින් බලපාන හෝ (ආ) කළමනාකාරිත්වය සහභාගිවන, විශේෂිත සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු ඔවුන් අනුමත කර ඇති විට.
- නිශ්චිත සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු පිළිබඳව ඔවුන් විශේෂිත වාචික නියෝජනයන් විගණක වෙතකර ඇතිවිට.
- සම්බන්ධිත පාර්ශව හෝ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනුවල මූල්‍ය හෝ වෙනත් ඇල්මයන් ඔවුන්ට ඇති විටකදී.

²⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 "විගණනය තුළදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇගයීම" 11අ ඡේදය. අවප්‍රකාශනයන් ඇගයීමට බලපාහැකි වාතාවරණයන්ට උපදේශය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450 හි අ 16 ඡේදය සපයයි.

අ49. හෙළිදරව් නොකළ පැති ගිවිසුම් සම්බන්ධ නොවන විශේෂිත සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු සඳහා නියෝජනයන් වැනි, විගණක කළමනාකාරිත්වය විසින් එළඹෙන ලද විය හැකි විශේෂිත සැලසුම් පිළිබඳව ලිඛිත නියෝජන එලෙසම ලබාගැනීමට විගණක තීරණය කළ හැකිය.

පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමඟ සන්නිවේදනය (27 ඡේදය බලන්න)

අ50. විගණකය අතරතුරදී²⁹ අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධයෙන් පැන නගින සැලකිය යුතු අන්දමේ කරුණු සන්නිවේදනය කිරීමෙන්, මෙම කරුණුවල ස්වභාවය සහ නිශ්චය, පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමඟ පොදු අවබෝධයක් ස්ථාපනය කර ගැනීමට විගණකට උදව් වේ. සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශවවල කරුණු සඳහා උදාහරණ වලට අඩංගු වනුයේ,

- සම්බන්ධිත පාර්ශව හෝ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වය විසින් විගණකට හෙළිදරව් නොකිරීම (අභිප්‍රායික හෝ අභිප්‍රායික නොවන හෝ වේවා) හෝ පාලන කාර්යභාරය දරණ අය කලින් නොදන්නවා විය හැකි සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතා හෝ ගනුදෙනු. ඒ අයට සුපරීක්ෂාකාරීවන ලෙස මේවා අනතුරු අඟවනවා විය හැකිය.
- යෝග්‍ය පරිදි බලය ලබා නොදුන් සහ අනුමත නොකළ සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හඳුනාගැනීම සැකකළ හැකි වංචාවකට තුඩුදෙන්නක් විය හැකිය.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව සැලකිය යුතු අන්දමේ සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු ගිණුම්කරණය සහ හෙළිදරව් කිරීම සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වය සමඟ එකඟ නොවීම.
- අදාළ නීතිය හෝ රෙගුලාසි සමඟ අනුකූල නොවීම, විශේෂිත වර්ගවල සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු තහනම් කිරීම හෝ සීමා කිරීම.
- අස්තිත්වය අවසාන වශයෙන් පාලනය කරන පාර්ශවය හඳුනාගැනීමේදී වන දුෂ්කරතා.

²⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, අ 8 වේදය, විගණනය අතරතුරදී පැන නගින සැලකිය යුතු අන්දමේ කරුණුමත ස්වභාවය පිළිබඳ අමතර උපදේශණ සපයයි.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 560

පසුව සිදුවන සිදුවීම්

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලාත්මකවේ.)

පටුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය.....	1
පසුව සිදුවන සිදුවීම්.....	2
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	3
අරමුණු	4
නිර්වචන	5
අවශ්‍යතාවයන්	
මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනය සහ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදුවන සිදුවීම්	6-9
මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට කලින් එහෙත් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු.....	10-13
මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු.....	14-17
භාවිතය සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	අ1
නිර්වචන	අ2 - අ5
මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය සහ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදුවන සිදුවීම්.....	අ6 - අ10
මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට කලින් එහෙත් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු	අ11- අ16
මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු	අ17- අ18

මෙම විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 560 "පසුව ඇතිවන සිදුවීම්" ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකගේ සම්ප්‍රදායික අරමුණු සහ විගණනයක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව පැවැත්වීම" සමඟ එකට කියවිය යුතුයි.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යේ විෂය පථය

1 මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක පසුව සිදුවන සිද්ධීන් වලට අදාළව විගණකගේ වගකීම සම්බන්ධව කටයුතු කරයි. (ඡේද අ1 බලන්න.)

පසුව සිදුවන සිද්ධීන්

2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනයට පසුව සිදුවන සමහර සිද්ධීන් මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපෑමක් ඇති වීමට ඉඩ තිබේ. බොහෝ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමු විශේෂයෙන් එවැනි සිදුවීම් වලට අදාළව පවතී¹. එවැනි මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමු සාමාන්‍යයෙන් ආකාර දෙකක සිදුවීම් හඳුනාගනී.

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනට පැවති කොන්දේසි වලට සාක්ෂි සපයන සිදුවීම්; සහ

(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනට පසුව පැන නැගුණු කොන්දේසි පිළිබඳ සාක්ෂි සපයන සිදුවීම්.

විගණන වාර්තාවේ දිනය දක්වා විගණකට දැනගැනීමට ලැබුණු සිදුවූ සිදුවීම් සහ ගනුදෙනුවල බලපෑම විගණකවරයා සලකා බලා තිබෙන බව විගණක වාර්තාවේ දිනය² මගින් එය කියවන්නාට දැනුම්දෙනු ලබන බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 700 මගින් පැහැදිලි කරයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

3 2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසු ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර බලපැවැත්වේ.

අරමුණු

4 විගණකගේ අරමුණු වන්නේ :

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනය සහ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදුවන සිදුවීම් සඳහා ගැලපීම් සිදුකිරීම අවශ්‍ය වීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍යවීම නිසි පරිදි එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුවට අනුව පෙන්නුම් කරන බව පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මකව සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම.

(ආ) විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනයට පසු විගණකට දැනගැනීමට ලැබුණු කරුණු පිළිබඳව සහ එම කරුණු විගණන වාර්තාවේ දිනට විගණකට දැනගැනීමට ලැබුණි නම්, විගණන වාර්තාව සංශෝධනය කිරීමට අවශ්‍යවීමට ඉඩ තිබේද යන කරුණු පිළිබඳව යෝග්‍ය ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීම.

නිර්වචන

5 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යේ අරමුණ සඳහා පහත දැක්වෙන පදයන් සඳහා අදාළ තේරුම් දක්වා ඇත.

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය- මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ආවරණය වන ආසන්නතම කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ දිනය

(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමේ දිනය - පිළියල කර තිබෙන සියලුම ප්‍රකාශන, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධිත සටහන්ද ඇතුළුව සහ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ වගකීම භාරගැනීම සිදුකළ පිළිගත් අධිකාරීන් විසින් සහතික කරන ලද දිනයයි. (යොමු අ2 බලන්න)

¹ උදාහරණ සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර) 10 "වාර්තාකරන කාලපරිච්ඡේදයට පසු සිදුවීම්". උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන දිනය ("ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය අවසානය" ලෙස ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර වල දක්වයි.) සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම සඳහා අවසර ලැබෙන දිනය අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් වල වාසිසහගත සිදුවීම් සහ අවාසි සහගත සිදුවීම් යන දෙකම සලකා බලන ආකාරය පිළිබඳ (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 10) "වාර්තා කරන කාලපරිච්ඡේදයට පසුව සිදුවීම්" මගින් කටයුතු කරයි.

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 700 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයක් ගොඩනැගීම" ඡේද අ 38

- (අ1) විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය - ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 700 ට අනුව (යොමු අ3 බලන්න) විගණක විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත තම වාර්තාව දානම් කරන දිනයයි.
- (අ2) මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කරන දිනය - විගණකගේ වාර්තාව සහ විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන තෙවන පාර්ශව වෙත නිකුත් කරන දිනයයි. (යොමු අ4 අ5 බලන්න)
- (ඉ) පසුව සිදුවන සිදුවීම් - මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දැක්වෙන දිනය සහ විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදුවන සිදුවීම් සහ විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයට පසුව විගණකට දැනගන්නට ලැබුණු කරුණු.

අවශ්‍යතාවයන්

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනය සහ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදුවන සිදුවීම්

- 6 මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීම් සිදුකිරීම අවශ්‍යවන හෝ හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍යවන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය සහ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදුවූ සියලු සිද්ධීන් හඳුනාගනු ලැබ තිබෙන බවට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතු වේ. කෙසේ වෙතත්, කලින් යොදාගන්නා ලද විගණන පටිපාටි මගින් සෑහීමකට පත්විය හැකි නිගමන ලබා දී තිබෙන කරුණු සම්බන්ධයෙන් අතිරේක විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමට විගණක බලාපොරොත්තු නොවේ. (යොමු අ6 බලන්න)
- 7 මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දින සිට විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා හෝ ඒදිනට ප්‍රායෝගික වශයෙන් ආසන්න දිනයක් දක්වා වන කාලපරිච්ඡේදය ආවරණය කිරීම පිණිස ඡේද 6 මගින් අවශ්‍ය වන්නා වූ ක්‍රියාපටිපාටි විගණක විසින් ක්‍රියාත්මක කළයුතුයි. එවැනි විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය හා ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමේදී විගණකගේ අවදානම තක්සේරු කිරීම විගණක විසින් සැලකිල්ලට ගත යුතුයි. මේ සඳහා පහත දෑ ඇතුළත් වේ. (ඡේද අ7 අ8 බලන්න)
 - (අ) පසුව ඇතිවන සිදුවීම් හඳුනාගනු ලැබීම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා කළමනාකරණය විසින් ස්ථාපිත කර ඇති ඕනෑම ක්‍රියාපටිපාටියක් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම
 - (ආ) යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී පාලනය හා සම්බන්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට බලපෑ හැකි කිසියම් පසුව ඇතිවන සිදුවීමක් සිදුවී ඇත්ද යන්න පිළිබඳව කළමනාකරණයෙන් විමසීම (යොමු අ9 බලන්න)
 - (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනට පසුව පාලනය හා සම්බන්ධව පවත්වන ලද අයිතිකරුවන්ගේ සහ කළමනාකරුවන්ගේ රැස්වීම් වාර්තා ඇතොත් ඒවා කියවීම හා එවැනි රැස්වීම්වල සාකච්ඡා කරන ලද නමුත් තවමත් වාර්තා පිළියෙල නොකරන ලද කරුණු සම්බන්ධව විමසීම් කිරීම (යොමු අ10)
 - (ඈ) අස්තීත්වයේ සම්පතම අතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ඇතොත් කියවීම
- 8 ඡේද 6 සහ 7 මගින් අවශ්‍ය පරිදි ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීම් සිදුකිරීම අවශ්‍යවන හෝ හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍යවන සිදුවීම් විගණක හඳුනාගන්නේ නම් අදාල වන මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවට අනුව එවැනි සෑම සිද්ධියක්ම එම මූල්‍ය වාර්තාවල යෝග්‍ය පරිදි පෙන්නුම් කෙරේද යන වග විගණක විසින් තීරණය කළයුතුය.

ලිඛිත නියෝජනයන්

- 9. මූල්‍ය වාර්තාවල දිනට පසුව සිදුවූ සියලුම සිදුවීම් සහ ඒ සඳහා අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව මගින් අවශ්‍ය ගැලපීම් ගලපන ලද බවට හෝ හෙළිදරව් කිරීම් හෙළිකරන ලද බවට යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 580³ ට අනුව පාලනයට අදාලව ලිඛිත නියෝජනයන්යක් ලබා දෙන මෙන් කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලීමක් කළයුතුයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට පෙර එහෙත් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු .

මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට කලින් එහෙත් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු.

- 10 විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනයට පසුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කිසිදු විගණන ක්‍රියාපටිපාටියක් ඉටු කිරීමට විගණකවරයාට වගකීමක් නැත. කෙසේ වෙතත් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයට පසු නමුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමේ දිනයට පෙර විගණකට දැනගන්නට ලැබුණු කරුණක් විගණන වාර්තාවේ දිනයේදී දැනගන්නට ලැබුනේ නම් එය විගණන වාර්තාව සංශෝධනය කිරීමට හේතු වීමට ඉඩ තිබුනේ නම්, විගණක විසින් (යොමු අ 11 බලන්න)

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර "580, ලිඛිත නියෝජනයන්"

අ කාරණය, කළමනාකරණය සමඟ සහ යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී පාලන භාරකාරත්වයදරන අනෙකුත් අය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම.

ආ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍යද යන්න තීරණය කිරීම, සහ එසේ නම්,

ඇ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මෙම කරුණ පිළිබඳව කළමනාකරණය ක්‍රියාකිරීමට අදහස් කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව විමසීම.

11 කළමනාකරණය මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය කරන්නේ නම්, විගණක විසින්;

අ අවස්ථානුකූල සංශෝධනයට අවශ්‍ය වන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම.

ආ ඡේද 12 හි අවස්ථාවන් අදාළ නම් පමණක් :

- i. ඡේද 6 සහ 7 හි දැක්වෙන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි නව විගණන වාර්තාවේ දිනය තෙක් පුළුල් කිරීම
- ii. සංශෝධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මත අළුත් විගණකගේ වාර්තාවක් සැපයීම. සංශෝධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමතකළ දිනයට වඩා පෙර දිනයක් යොදා නව විගණන වාර්තාව දානම් නොකළ යුතුයි.

12 නීති රෙගුලාසි හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව මගින් පසු සිදුවීම්වල බලපෑම් කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය වාර්තා සංශෝධනය හෝ එම සංශෝධනවලට හේතුවන සිද්ධීන් සීමා කිරීම් වැලැක්වීම නොකරන විට සහ මූල්‍ය වාර්තා අනුමත කිරීමට වගකීමට බැඳෙන අය එම සංශෝධනවලට ඔවුන්ගේ අනුමැතිය සීමාකිරීම වලක්වනු ලබන විට ඡේද 11 (ආ) (i) මගින් අවශ්‍ය එම සංශෝධනවලට අදාළ පසු සිදුවීම් මත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සීමාකිරීමට විගණකට අවසරය ලැබේ. එවැනි අවස්ථාවක විගණක,

(අ) මූල්‍ය වාර්තා තුළ අදාළ සටහන් තුළින් විස්තර කරන ලද හුදෙක්ම මූල්‍ය වාර්තා මත සංශෝධනයකට අදාළ පසු සිදුවීම් මත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සීමාකරන බව පෙන්නුම් කරමින් එම සංශෝධනවලට අමතර දින සීමා කිරීමක් ඇතුළත් කිරීම සඳහා විගණකගේ වාර්තාව සංශෝධනය කිරීම. (ඡේද අ12 බලන්න)

(ආ) මූල්‍ය වාර්තාවල අදාළ සටහන් තුළින් විස්තර කරන ලද හුදෙක්ම මූල්‍ය වාර්තා මත සංශෝධනයට අදාළ පසු සිදුවීම් මත විගණකගේ ක්‍රියාපටිපාටි සීමාකරන බව සන්නිවේදනය කරමින් කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක්⁴ ප්‍රකාශනයක් හෝ අනෙකුත් කරුණු ඡේදයක් ඇතුළත් කරමින් නව හෝ සංශෝධිත විගණකගේ වාර්තාවක් සැපයීම.

13 සමහර පාලනයන් තුළ නීති, රෙගුලාසි හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව මගින් කළමනාකරණය විසින් සංශෝධනය කරන ලද මූල්‍ය වාර්තා නිකුත් කිරීම සහ ඒ අනුව විගණක විසින් සංශෝධනය කරන ලද හෝ නව විගණන වාර්තාවක් සැපයීම අවශ්‍ය නොවීම. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය වාර්තා සංශෝධනය කළයුතු බවට විගණක විශ්වාස කරන අවස්ථාවක කළමනාකරණය විසින් ඒවා සංශෝධනය නොකරයි නම් එවිට (ඡේද අ13- අ 14 බලන්න)

(අ) විගණකගේ වාර්තාව තවමත් ආයතනයකට සපයා නොමැති නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705⁵ මගින් අවශ්‍ය පරිදි විගණකගේ මතය තත්ත්වා ගණනය කිරීම සහ පසුව විගණන වාර්තාව සැපයීම හෝ

(ආ) දැනටමත් විගණන වාර්තාව ආයතනයට සපයා තිබේ නම් කළමනාකරණයට සහ පාලන භාරකාරත්වය දරන සියලුදෙනා ආයතනයේ කළමනාකරණය සඳහා සහභාගී වී නොමැතිනම්, පාලන භාරකාරත්වය දරන අයට විගණක විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අවශ්‍ය සංශෝධන කිරීමට පෙර තුන්වන පාර්ශව වෙත ඉදිරිපත් නොකරන ලෙස දැනුම් දෙයි. කෙසේ වෙතත් අවශ්‍ය සංශෝධන රහිතව පසුව නිකුත් කළේ නම් විගණක විසින් විගණකගේ වාර්තාව මත විශ්වාස තැබීම වැලැක්වීම සඳහා යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබයි. (යොමු අ15- අ16 බලන්න)

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706 "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය සහ වෙනත් කරුණු ඡේද"

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විගණනය කිරීම"

මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු

14 මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසුව එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කිසිම විගණන ක්‍රියාපටිපාටියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට විගණකට වගකීමක් නැත. කෙසේ වෙතත්, විගණකට තම වාර්තාවේ දිනයේදී යම් කරුණු ගැන දැනගන්නට ලැබුණේ නම් ඒ මත තම වාර්තාව සංශෝධනය කිරීමට සිදුවන ආකාරයේ කරුණක් ගැන මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසු දැන ගන්නට ලැබුණේ නම් විගණක විසින්

- (අ) අදාළ කරුණ කළමනාකරණය සමඟ හෝ පාලන භාරකාරත්වය දරන අය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම;
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත සංශෝධන අවශ්‍යද යන්න තීරණය කිරීම සහ එසේ නම්,
- (ඇ) කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ අදාළ කාරණය පිළිබඳව කටයුතු කරන්නේ කෙසේද යන්න විමසීම,

15 කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය කරයි නම්, විගණක විසින් (ඡේද අ17 බලන්න):-

- (අ) අවස්ථානුකූලව සංශෝධනයේ අවශ්‍ය විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- (ආ) කලින් නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒ මත වූ විගණකගේ වාර්තාව ලැබූ සෑම අයෙකුටම තත්ත්වය දැනුම් දීම සඳහා කළමනාකරණය විසින් ගන්නා ලද පියවරයන් විමර්ශනය කිරීම.
- (ඇ) ඡේද අ12 හි අවස්ථාවන් අදාළ නොවේ නම්:-
 - i. අළුත් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ඡේද 6- 7 හි දැක්වෙන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි පුළුල් කිරීම එසේම අළුත් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය සංශෝධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන දිනයට වඩා පෙර දිනයක් නොවිය යුතුය.
 - ii. සංශෝධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අළුත් විගණකගේ වාර්තාවක් සැපයීම

(ඈ) ඡේද අංක 12 හි ඇති අවස්ථාවන් අදාළ වන විට ඡේද අ12 මගින් අවශ්‍ය පරිදි විගණන වාර්තාව සංශෝධනය කිරීම හෝ අළුත් විගණන වාර්තාවක් සැපයීම.

16 විගණක විසින් අළුත් හෝ සංශෝධිත විගණන වාර්තාව තුළ කලින් නිකුත් කළ මූල්‍ය වාර්තා සහ විගණක විසින් සපයන ලද වාර්තාව සංශෝධනයට හේතුව වඩාත් විස්තරාත්මකව සාකච්ඡා කරමින් කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් හෝ වෙනත් කරුණු ඡේදයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට යොමුව දක්වමින් ඇතුළත් කරයි.

17 කලින් නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒ මත වූ විගණකවරයාගේ වාර්තාව ලැබූ සෑම අයෙකුටම තත්ත්වය පිළිබඳ දැනුම් දීමට කළමනාකරණය නිසි පියවර නොගන්නා විට සහ විගණකවරයා සංශෝධනය කළයුතුයයි විශ්වාස කරන තත්ත්වයන් යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය නොකරන විට විගණකවරයාගේ වාර්තාව මත අනාගතයේ විශ්වාසය තැබීම වැලැක්වීමට විගණකවරයා විසින් ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබන බව කළමනාකරණයට ආස්තීත්වයේ පාලන භාරකාරත්වය සෑම දෙනාම කළමනාකරණය සඳහා සහභාගී නොවේ නම් ආස්තීත්වයේ පාලන භාරකාරත්වය දරන අයට දැනුම් දෙනු ඇත. එවැනි දැනුම් දීමක් නොතකා කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරත්වය දරන අය අදාළ පියවර ගනු නොලබන්නේ නම් විගණක විසින් විගණකගේ වාර්තාව මත විශ්වාසය තැබීම වැලැක්වීම සඳහා යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබයි. (ඡේද අ18 බලන්න) ⁶

භාවිතය සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය (යොමුව 1)

අ1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසු අනෙකුත් ලේඛන තුළ විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඇතුළත් වේ නම්, සුරැකුම්පත් පිරිනමන කාලය තුළ මහජනතාවට සුරැකුම්පත් පිරිනැමීම සම්බන්ධව ඇති නීති හෝ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවයන් වැනි විගණක විසින් සලකා බැලීමට අවශ්‍ය වන පසුව සිදුවන සිදුවීම් වලට අදාළව අමතර වගකීම් වලින් විගණක බැඳේ. උදාහරණ වශයෙන්, අවසාන පිරිනැමීමේ ලේඛන වල දිනයට විගණක විසින් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. ඡේද 6 සහ 7 තුළ යොමුව දක්වා ඇති අවසාන පිරිනැමීමේ ලේඛනයේ දිනයට හෝ බලපැවැත්වෙන දිනයට ආසන්න දිනය දක්වා වන ක්‍රියාපටිපාටි මෙයට ඇතුළත් වියහැකිය. එසේම විගණක විසින් භාවිතාකරන⁷ අනෙකුත් මූල්‍යමය තොරතුරු සමඟ පිරිනැමීමේ

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, "පාලනය භාර උදවිය සමඟ සංනිවේදනය කිරීම" ඡේද 13

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රීලවිප්‍ර ප්‍රකාර විගණනය පවත්වාගෙන යෑම" ඡේද 2

ලේඛනවල ඇති අනෙකුත් තොරතුරු අනුරූප වේද යන්න තහවුරු කර ගැනීම සඳහා පිරිනැමීමේ ලේඛන කියවීම.

නිර්වචන

මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමේ දිනය (ඡේද 5 (ආ) බලන්න)

අ2 සමහර පාලනයන් තුළ අදාළ සටහන් ද ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඇතුළත්වන සියලුම ප්‍රකාශන පිළියෙල කර තිබෙන බව සහ අවශ්‍ය අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය විශේෂයෙන් නියම කරන බව නිගමනය කිරීම සඳහා වගකීමට බැඳෙන තනි පුද්ගලයන් හෝ ආයතන (කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරත්වය දරන අය) නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් හඳුනාගනු ලබයි. අනෙකුත් පාලනයන් තුළ අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය නීතිය හා රෙගුලාසි මගින් විස්තර කර නැත. එසේම ආයතනය එහි කළමනාකරණය සහ පාලන ව්‍යුහයෙහි අදහස අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සහ ඒවා අවසාන වශයෙන් සැකසීමේදී ඒවාටම ආවේනික ක්‍රියාපටිපාටි අනුගමනය කරයි. සමහර පාලනයන් තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවසාන වශයෙන් අනුමත කිරීම කොටස්කරුවන් විසින් කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙවැනි පාලනයන් තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතය ප්‍රකාශ කිරීමට පාදකවන ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම විගණක විසින් නිගමනය කිරීම සඳහා කොටස්කරුවන් විසින් අවසාන අනුමැතියක් ලබා දීම අවශ්‍ය නොවේ. අදාළ සටහන්ද ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඇතුළත්වන සියලුම ප්‍රකාශන පිළියෙල කර තිබෙන බව සහ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වගකීම පිළිගත් අධිකාරියක් විසින් භාරගන්නා බවට තහවුරු කර තිබෙන බවට පිළිගත් අධිකාරියක් තීරණය කරන පූර්ව දිනය ශ්‍රී.ල.වි. ප්‍රමිත වල අරමුණු සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමේ දිනය වේ.

විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය (ඡේද 5 (ඇ) බලන්න)

අ3 අදාළ සටහන්ද ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඇතුළත් වන සියලු ප්‍රකාශන පිළියෙල කර තිබෙන බව සහ එම ප්‍රකාශන⁸ මත වගකීම පිළිගත් අධිකාරියක් විසින් තහවුරු කර තිබෙන බවට සාක්ෂි ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට පාදක වන ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය සාක්ෂි විගණක විසින් ලබාගන්නා දිනයට පෙර දිනයක් යොදමින් විගණකගේ වාර්තාව දාතමී කළ නොහැක. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය ඡේද 5 (ආ) මගින් ආ නිර්වචනය කර ඇති පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කර ඇති දිනට පෙර දිනයක් විය නොහැක. ඡේද අංක 5 (ඇ) මගින් නිර්වචනය කර ඇති පරිදි විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය සහ විගණකගේ වාර්තාව ආස්තීත්වයට ඉදිරිපත් කළ දිනය අතර පවතින පරිපාලනමය කරුණු හේතුකොට ගෙන කාලය ගත වීමක් සිදුවිය හැකිය.⁸

මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත්කරන දිනය ඡේද අංක 5 (ඈ) බලන්න

අ4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත්කරන දිනය සාමාන්‍යයෙන් ආස්තීත්වයේ රෙගුලාසිමය පරිසරය මත තීරණය වේ. සමහර අවස්ථාවලදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමේ දිනය වන්නේ ඒවා නියාමන අධිකාරියන් සමග ගොනු කරන දිනය වේ. විගණන වාර්තාවක් නොමැතිව විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කළ නොහැකි නිසා විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත්කරන දිනය විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය පමණක් හෝ ඊට පසු දිනයක් නොවිය යුතු නමුත් අස්තීත්වයට සපයන ලද විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය හෝ ඊට පසු දිනයක් විය යුතුයි.

රාජ්‍ය අංශ ආයතන සඳහා විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ5 රාජ්‍ය අංශයේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කරන දිනය විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒ මත වූ ව්‍යවස්ථාදායකයට හෝ අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතන සඳහා නිකුත් කරනු ලබන විගණන වාර්තාවේ දිනයම වීමට ඉඩ තිබේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය සහ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය අතර සිදුවන සිදුවීම් (යොමු අංක 6-9)

අ6 විගණකගේ අවදානම් තක්සේරුව මත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනය අතර සිදු වූ ගණුදෙනු හෝ ගිණුම් වාර්තා පරීක්ෂා කිරීම හෝ විමර්ශනය කිරීම සම්බන්ධව ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාපටිපාටි ඡේද 6 මගින් අවශ්‍ය කරන්නාවූ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි තුලට ඇතුළත් විය හැකිය. ඡේද 6 සහ 7 මගින් අවශ්‍ය විගණන ක්‍රියාපටිපාටි යනු අනෙකුත් අරමුණු සඳහා විගණක විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඉඩ ඇති, කෙසේ වෙතත් පසු සිදුවීම් පිලිබඳ සාක්ෂි සැපයිය හැකි, අමතර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වේ. (ලදාහරණ වශයෙන්

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700, 41 වන ඡේදය, සමහර අවස්ථාවන්හිදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තා කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමට අපේක්ෂිත කාලය නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් හඳුනාගනී.

ලුහුකම් ක්‍රියාවලිය හෝ ශේෂපත්‍ර දිනෙන් පසු ගිණුම් ලැබීම් ලදුපත් වලට සම්බන්ධ ක්‍රියාපටිපාටි වැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනට ගිණුම්ශේෂ සඳහා විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට)

අ7 මේ පිළිබඳව නිශ්චිත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඡේද 6 ට අනුව විගණක විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය බව ඡේද 7 මගින් නියම කරයි. කෙසේ වෙතත්, විගණක විසින් ක්‍රියාත්මක කරන පසුකාලීන සිද්ධි පටිපාටි තොරතුරු වල සුලභභාවය විශේෂයෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දිනයේ සිට ගිණුම්කරණ වාර්තා පිළියෙල කර ඇති ප්‍රමාණය මත රඳා පවතී. ගිණුම්කරණ වාර්තා යාවත්කාලීන නොවන විට එසේම අතුරු මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කර නොමැති විට හෝ කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරත්වය දරන අයගේ රැස්වීම්වල වාර්තාවන් පිළියෙල කර නොමැති විට අදාළ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි, බැංකු ප්‍රකාශන ඇතුළුව පොත්පත් පරීක්ෂා කිරීමේ ආකාරයක් ගනී. මෙම විමර්ශනයන් තුළ විගණක විසින් සලකා බලන සමහර අතිරේක කරුණු පිළිබඳව ඡේද 8 මගින් උදාහරණ සපයයි.

අ8 ඡේද 7 මගින් අවශ්‍ය විගණන ක්‍රියාපටිපාටි වලට අමතරව විගණක විසින්:-

- ආස්තීත්වයේ දැනට ඇති සමීපතම අයවැය ලේඛනය, මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දිනෙන් පසු කාලපරිච්ඡේද වලට අදාළ අනෙකුත් සම්බන්ධිත කළමනාකරණ වාර්තා කිරීම
- විමසීම හෝ දැනට පවතින නීතිමය කටයුතු සහ වන්දි වලට සම්බන්ධව ආස්තීත්වයේ නීති උපදේශනයන්ගේ වාචික හෝ ලිඛිත විමසීම් පුළුල් කිරීම; හෝ
- අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි තහවුරු කිරීම සඳහා විශේෂිත පසු සිදුවීම් ආවරණය කරමින් ලිඛිත නියෝජන අවශ්‍ය වේද යන්න සලකා බැලීම සහ එමගින් ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම.

විමසීම් (යොමු 7 (අ))

අ9 කළමනාකරණයෙන් සහ යෝග්‍ය අවස්ථාවල පාලන භාරකාරත්වය දරන අයගෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි කිසියම් සිදුවීමක් සිදුවී තිබේද යන්න පිළිබඳ විමසීම් කිරීම ප්‍රාථමික හෝ අවිනිශ්චිත දත්ත මත ගිණුම්ගත කරන ලද අයිතම වල වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ විගණක විමසීම් කරනු ඇත. එසේම පහත කරුණු පිළිබඳව විශේෂිත විමසීම් කරනු ඇත.

- නව බැඳීම්, ණය ගැනීම් හෝ ඇපවීම් වලට ඇතුළත් වී තිබේද යන වග.
- වත්කම් විකිණීම හෝ අත්පත්කර ගැනීම් සිදු වී තිබේද නැත්නම් සැලසුම්කර තිබේද යන වග.
- නව කොටස් හෝ ණයකර නිකුත්ව වැනි ප්‍රාග්ධනයේ වැඩිවීමක් හෝ ණය සාධනපත්‍ර නිකුත් කිරීමක් කර තිබේද යන වග සහ ඒකාබද්ධ වීමකට එකඟ වීමක් හෝ විසුරුවා හැරීමක් සිදුකළේද හෝ සැලසුම් කළේද යන වග.
- රජය විසින් කිසියම් වත්කමක් අත්පත්කර ගෙන තිබේද හෝ විනාශ වී තිබේද යන වග උදාහරණ: වශයෙන් ගින්නෙන් හෝ ගංවතුරෙන් විනාශ වීම.
- අසම්භාවයන් සම්බන්ධයෙන් කිසියම් වර්ධනය වීමක් තිබේද යනවග.
- කිසියම් අසමාන්‍ය ගිණුම්කරණ ගැලපීම් සිදුකර හෝ අදහස්කර තිබේද යනවග.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල යෝග්‍ය භාවයට ගැටළු ඇතිවිය හැකි කිසියම් සිද්ධියක් සිදුවී තිබේද? හෝ සිදුවීමට ආසන්නව තිබේද? උදාහරණ වශයෙන්, එවැනි සිදුවීමක් අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනයන්හි වලංගුභාවයට ගැටළු ඇතිකරයිද යනවග.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සිදුකරන ලද ඇස්තමේන්තු හෝ වෙන් කිරීම්වල මිනුම් වලට අදාළව කිසියම් සිදුවීමක් සිදුවී තිබේද යන වග
- වත්කම් වල අයකරගත හැකි භාවයට අදාළ කිසියම් සිදුවීමක් සිදුවී තිබේද යනවග.

රැස්වීම් වාර්තා කියවීම (යොමු 7 (ඇ)

රාජ්‍ය අංශයේ ආස්තීත්වයන් සඳහා වන විශේෂිත සලකා බැලීම්

අ10 රාජ්‍ය අංශය තුළ විගණක විසින් සම්පාදක මණ්ඩලවල අදාළ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ නිල වාර්තා කියවනු ලැබිය හැකිය. එසේම තවමත් නිලවාර්තා නොමැති ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ඇමතු කරුණ පිළිබඳ විමසීම

මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමට කලින් එහෙත් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනයෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු

විගණක වෙත කළමනාකරණයේ වගකීම් (යොමු 10)

අ11 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 210 මගින් පැහැදිලි කළ පරිදි විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයේ සිට මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කරන දිනය⁹ දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපෑ හැකි කළමනාකරණයට දැන ගැනීමට ලැබුණු කරුණු විගණකට දැනුම් දීමට කළමනාකරණයෙහි එකඟතාව විගණන නිරතවීමේ ලිපිය තුළ ඇතුළත් වේ.

ද්විතියික දානම් කිරීම (යොමු 12 අ)

අ12 ඡේද අංක 12 අ හි විස්තර කරන ලද අවස්ථාවන් තුළ එම සංශෝධනයට සීමා කරන ලද අතිරේක දිනයක් ඇතුළත් කිරීම සඳහා විගණක විසින් විගණකගේ වාර්තාව සංශෝධනය කරන විට කළමනාකරණය විසින් ඔවුන්ගේ පසු සංශෝධනයට පෙර මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය වෙනස් නොවී පවතී. ඊට හේතුව එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන කාර්යයන් නිම වූ කාලය මෙම දිනය මගින් කියවන්නට දැනුම් දෙනු ලබන බැවිනි. කෙසේ වෙතත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මත පසු සංශෝධන සඳහා එම දිනයට පසු විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සීමාකරන ලද බව පරිශීලකට දැනුම් දීම සඳහා අතිරේක දිනයක් විගණන වාර්තාවේ ඇතුළත් කරනු ලබයි. එවැනි අතිරේක දිනයක් පහත සඳහන් උදාහරණයේ දක්වා ඇත.

(විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය) Y සටහන හැර

(සටහන් Y වල විස්තර කරන ලද සංශෝධනය සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සම්පූර්ණ කරන ලද දිනය සීමා කරන ලදී)

කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සංශෝධන සිදු නොකිරීම

අ13 සමහර බලප්‍රදේශයන්හි කළමනාකරණයන් විසින් සංශෝධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම, නීති, රෙගුලාසි හෝ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව මගින් අවශ්‍ය නොවිය හැකිය. එවැනි ප්‍රකාශන තුළ යෝග්‍ය හෙළිදරව් කිරීම් සිදුකර තිබේ නම් පසු කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීම ඉතා ආසන්න වී ඇති අවස්ථාවක මෙවැනි අවස්ථා නිතරම දක්නට ලැබේ.

රාජ්‍ය අංශයේ ආස්තියන්ට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම්

අ14 රාජ්‍ය අංශය තුළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ විගණකගේ වාර්තාව, පසුව සිදුවන වීම් වල බලපෑම මත කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය නොකරනවිට, ඡේද 13 ට අනුව ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග තුළට නීති සම්පාදන මණ්ඩලයට වෙනමම වාර්තා කිරීම වාර්තාකරණ ධුරාවලිය තුළ ඇති අනෙකුත් අදාළ මණ්ඩල ඇතුළත් විය හැකිය.

විගණකගේ වාර්තාව මත විශ්වාසය තැබීම වැලැක්වීම සඳහා විගණක විසින් ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග 13 (ආ)

අ15 විගණක විසින් කළමනාකරණයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් නොකරන ලෙස දැනුම් දීම සහ කළමනාකරණය විසින් එම ඉල්ලීමට එකඟ වී තිබුණේ වුවද විගණක විසින් අතිරේක නීතිමය බැඳීම් ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය.

අ16 තෙවන පාර්ශවයන්ට මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් නොකරන ලෙස විගණකගේ දැනුම් දීම නොතකා කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කර ඇති විටක මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන විගණන වාර්තාව කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීම වැලැක්වීම සඳහා වන විගණකගේ ක්‍රියාමාර්ග, විගණකගේ නීතිමය අයිතිය සහ බැඳීම මත රඳා පවතී. ඒ අනුව නීතිමය උපදෙස් ලබාගැනීම යෝග්‍ය බව විගණක සලකා බැලිය හැකිය.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 "විගණන නිරතවීමට කොන්දේසි සහ එකඟවීම්" ඡේද අංක අ 23

මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කිරීමෙන් පසුව විගණකට දැනගැනීමට ලැබෙන කරුණු

කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය වාර්තා සංශෝධනය නොකිරීම (යොමු 15)

රාජ්‍ය අංශයේ ආස්තීත්වයන් සඳහා සලකා බැලීම්

අ17 සමහර පාලනයන් තුළ නීතිමය හෝ රෙගුලාසි මගින් රාජ්‍ය අංශයේ ආස්තීත්ව විසින් සංශෝධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත්කිරීම වැලැක්විය කරනු ලැබිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවක අදාළ ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩලයකට වාර්තා කිරීම විගණකගේ යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ගය විය හැකිය.

විගණකගේ වාර්තාව මත විශ්වාසය තැබීම වැලැක්වීමට විගණකගේ ක්‍රියාමාර්ග (යොමු17)

අ18 කළමනාකරණය හෝ පාලන භාරකාරත්වය දරන අය විසින් විගණකගේ පූර්ණ දැනුම් දීම නොතකා ආස්තීත්වය විසින් කලින් නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන විගණන වාර්තාව මත විශ්වාසය තැබීම වැලැක්වීමට අවශ්‍ය පියවර ගැනීමට අසමත් වී ඇති බවට විගණක විශ්වාස කරන විට, විගණක විසින් එවැනි විශ්වාසයක් තැබීම වැලැක්වීමට පියවර ගනු ලබයි. විගණකගේ ක්‍රියාමාර්ග, විගණකගේ නීතිමය අයිතිය සහ බැඳීම මත රඳා පවතී. එවැනි අවස්ථාවක නීති උපදෙස් ලබා ගැනීම යෝග්‍ය බව විගණක සලකා බැලිය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 570

අඛණ්ඩ පැවැත්ම

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසු ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට බලපැවැත්වේ.)

පටුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයේ විෂය පථය	1
අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය	2
අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පවත්වාගෙන යෑමේ හැකියාව පිළිබඳ තක්සේරු කිරීමේ වගකීම.....	3 - 7
බලපැවැත්වෙන දිනය	8
පරමාර්ථ	9
අවශ්‍යතාවයන්	
අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටින් සහ සම්බන්ධ ක්‍රියාවලි	10 -11
කළමනාකරණයේ තක්සේරුව ඇගයීම	12-14
කළමනාකරණ තක්සේරුවෙන් ඔබ්බට වන කාලපරිච්ඡේදය	15
සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගත්විට වැඩිදුරටත් ඉටුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි	16
විගණන නිගමන සහ වාර්තා කිරීම	17
අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම යෝග්‍ය එහෙත් ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පැවතීම	18 -20
අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම අයෝග්‍ය වීම	21
කළමනාකරණය සිය තක්සේරුව කිරීමට හෝ සිය තක්සේරුව දීර්ඝ කිරීමට නොකැමති වීම	22
පාලනය භාරව සිටින්නන් සමඟ සන්නිවේදනය	23
මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමේදී සිදුවන සැලකිය යුතු ප්‍රමාදය.....	24
ප්‍රායෝගික භාවිතය සහ අනෙකුත් සවිස්තරාත්මක කරුණු	
අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය	අ1
අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටින් සහ සම්බන්ධ ක්‍රියාවලි	අ2 -අ6
කළමනාකරණයේ තක්සේරුව ඇගයීම	අ7-අ12
කළමනාකරණ තක්සේරුවෙන් ඔබ්බට වන කාලපරිච්ඡේදය	13-අ14
සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගත් විට වැඩිදුරටත් ඉටුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි	අ15 -අ18

විගණන නිගමන සහ වාර්තා කිරීම	අ19
අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම යෝග්‍ය එහෙත් ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පැවතීම	අ20 -අ24
අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම අයෝග්‍ය වීම.....	අ25 -අ26
කළමනාකරණය සිය තක්සේරුව කිරීමට හෝ සිය තක්සේරුව දීර්ඝ කිරීමට නොකැමතිවීම	අ27

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 570 - “අඛණ්ඩ පැවැත්ම” කියවිය යුත්තේ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200 - “ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ථ පරමාර්ථ සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති අනුව විගණනය කිරීම” සමඟය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයේ (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) අරමුණු වන්නේ අඛණ්ඩ ව්‍යාපාර ඒකකයක් ලෙස අස්තිත්වය පවත්වා ගෙනයාමේ හැකියාව පිළිබඳ කළමනාකරණයේ තක්සේරුව සලකා බැලීම ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී පදනම් කරගන්නා ලද අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී විගණකවරයාගේ වගකීම් පිළිබඳව ප්‍රමිතීන් නියම කිරීමත් ඒ පිළිබඳව මාර්ගෝපදේශ සැපයීමත්ය.

අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය

2. අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳව පවත්නා උපකල්පනය යටතේ අස්තිත්වයක් සාමාන්‍යයෙන් දුර දකිය හැකි අනාගතයක් සඳහා අඛණ්ඩව ව්‍යාපාර කටයුතුවල නියැලී සිටින බවට උපකල්පනය කරනු ලැබේ. අස්තිත්වයේ කටයුතු ඇවර කිරීමට හෝ ව්‍යාපාර කටයුතු නවතා දැමීමට හෝ කළමනාකරණයේ එවැනි අදහසක් නොමැති කල්හි සාමාන්‍ය අරමුණු උදෙසා පිළියෙල කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනු ලබන්නේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම මතය. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘති රාමුවක් අනුව හෝ නොවන කල්හි පිළියෙල කරන විශේෂ අරමුණු උදෙසා පිළියෙල කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අඛණ්ඩ පැවැත්ම අදාල විය හැක. (උදාහරණයක් වශයෙන් බදු පදනම ඇතැම් නීතිමය බලප්‍රදේශයන්හි පිළියෙල කරන්නා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට අඛණ්ඩ පැවැත්ම අදාල නොවේ.) අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය යෝග්‍ය අවස්ථාවන්හිදී වත්කම් සහ වගකීම් වාර්තා කරනුයේ අස්තිත්වයේ සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවලදී වත්කම් උපලබ්ධි කර ගැනීමටත් වගකීම් නිදහස් කර ගැනීමටත් හැකිවේය යන උපකල්පනය පදනම්කර ගෙනය. (යොමුව ඡේදය අ 1)

අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පවත්වාගෙනයාමේ හැකියාව පිළිබඳ තක්සේරු කිරීමේ වගකීම

3. සමහර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවල අස්තිත්වයට අඛණ්ඩව පැවැතීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ ඉපැහැදිලි තක්සේරුවක් කළමනාකරණය විසින් කළයුතු බවට අවශ්‍යතාවයක් පැහැදිලිව නියම කරනු ලබන අතර අඛණ්ඩව පැවැත්ම උපකල්පනය පිළිබඳව සලකා බැලිය යුතු කරුණු සහ හෙළිදරව් කළයුතු දෑ පිළිබඳ ප්‍රමිතීන් ඇතුළත් වේ. උදාහරණයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.ගි.ප්‍ර LKAS-1)''මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම'' ප්‍රමිතිය අනුව කළමනාකරණය විසින් අස්තිත්වයට අඛණ්ඩව පැවැතීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ තක්සේරුවක් කළයුතුය. අස්තිත්වයක අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ තක්සේරු කිරීමේ කළමනාකාරීත්ව වගකීම සම්බන්ධ සවිස්තරාත්මක අවශ්‍යතාවන් සහ අදාල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විවරණයන් පිළිබඳ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කළ හැක.

4. අනෙකුත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවල අස්තිත්වයට අඛණ්ඩව පැවැතීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ ඉපැහැදිලි තක්සේරුවක් කළමනාකරණය විසින් කළයුතු බවට පැහැදිලි අවශ්‍යතාවයක් නොතිබීමට පුළුවන. කෙසේ වුවද, 2වන ඡේදයේ සඳහන් පරිදි අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී අනුගමනය කරන මූලික මූලධර්මයක් වන බැවින් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ එසේ කරන ලෙස නියම කිරීමක් කර නොතිබුණද මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීමේ අවශ්‍යතාවයක් වශයෙන් අස්තිත්වයට අඛණ්ඩව පැවැතීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ තක්සේරුවක් කිරීමේ වගකීම කළමනාකරණයට ඇත.

5. අස්තිත්වයක අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ කළමනාකාරීත්වය විසින් යම්කිසි දිනයකදී තක්සේරුවට ආවේණික අවිනිශ්චිත සිද්ධීන් හා තත්ත්වයන්ගේ අනාගත ප්‍රතිඵල පිළිබඳ විනිශ්චයක් කිරීමට සිදුවේ. මෙයට පහත සඳහන් සාධක අදාල වේ.

- පොදුවේ ගත්කළ සිද්ධියක හෝ තත්ත්වයක ප්‍රතිඵලය පිළිබඳ වූ අවිනිශ්චිතව විනිශ්චය කිරීමේ කාලය වඩා අනාගතය කරා යොමුවෙත්ම සිද්ධියේ හෝ ප්‍රතිඵලය පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවයේ ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩිවේ. එම හේතුව නිසා පැහැදිලිව කළමනාකරණය විසින් තක්සේරුවක් කළයුතු බවට නියම කෙරෙන බොහෝ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු ලබා ගැනීමට ඇති සියළු තොරතුරු කළමනාකරණය විසින් සලකා බැලිය යුතු බව අවශ්‍ය කෙරෙන කාලපරිච්ඡේදය නිශ්චිතව දක්වයි.
- අස්තිත්වයේ තරම හා සංකීර්ණත්වය, ව්‍යාපාරයේ ස්වභාවය හා තත්ත්වය හා එයට බාහිර සාදක වලින් වන බලපෑමේ ප්‍රමාණය යන සියලුම කාරණා, සිද්ධීන් හා තත්ත්වයන්ගේ ප්‍රතිඵලය පිළිබඳව කරන විනිශ්චයට බලපායි.

¹ LKAS 1. ''මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම'' 2012 ජනවාරි 1 දිනට පරිදි 25 - 26 ඡේද

- අනාගතය පිළිබඳ කරනු ලබන ඕනෑම විනිශ්චයක් එම විනිශ්චය කරන අවස්ථාවේ පවත්නා තොරතුරු මත පදනම් වේ. විනිශ්චයකට එළඹී අවස්ථාවේ සාධාරණ වූ විනිශ්චයක් පසුකාලීන සිදුවන සිද්ධීන්ගෙන් පරස්පර වීමට අවකාශ ඇත.

විගණකවරයාගේ වගකීම්

6. විගණකවරයාගේ වගකීම් වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සහ ඉදිරිපත් කිරීමේදී කළමනාකරණය විසින් අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය භාවිතා කිරීමට අදාළ ප්‍රමාණවූත් සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට සහ අස්තිත්වයට අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේදැයි නිගමනය කිරීමත්ය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ අස්තිත්වයට අඛණ්ඩව පැවතීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ නිශ්චිත තක්සේරුවක් කළමනාකරණය විසින් කළයුතු බවට ඉපැහැදිලි අවශ්‍යතාවයක් නොතිබුණද කළමනාකරණය විසින් අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය භාවිතා කිරීමේ යෝග්‍යතාවය පිරික්සීම විගණකවරයාගේ වගකීම වනු ඇත.
7. කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200² හි වැඩි දුරටත් විස්තර කර ඇති පරිදි, අඛණ්ඩ පැවැත්ම වලංගු නොවීමට හේතුවන අනාගත සිද්ධීන් හා තත්ත්වයන් පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් හෙළිදරව් කර ගැනීමට විගණකවරයා අපොහොසත් වීම, ආවේණික සීමාවන් නිසා විය හැක. එවැනි සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පිළිබඳ විගණකට පුරෝකථනය කළ නොහැක. ඒ අනුව අඛණ්ඩ පැවැත්මේ අවිනිශ්චිතතාවය පිළිබඳව විගණන වාර්තාවේ කිසියම් සඳහනක් නොකර තිබීම, අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම ඇතැයි යන්න ගැන දෙනු ලබන සහතිකයක් ලෙස අදහස් කර නොගත යුතුය.

බලපැවැත්වෙන දිනය

8. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන්පසු ආරම්භ වන්නාවූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලාත්මක වේ.

පරමාර්ථ

9. විගණකවරයාගේ පරමාර්ථයන් වනුයේ:
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකරණය විසින් අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය භාවිතා කිරීමට අදාළ ප්‍රමාණවූත් යෝග්‍යවූත් විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම.
 - (ආ) අස්තිත්වය පවත්වාගෙනයාමේ හැකියාව පිළිබඳ සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පදනම් කොට ගෙන සැලකියයුතු අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේදැයි ලබාගත් විගණන සාක්ෂි ඇසුරින් නිගමනය කිරීම.
 - (ඇ) විගණකවරයාගේ වාර්තාව කෙරෙහි මෙම තත්ත්වයන්හි බලපෑම තීරණය කිරීම.

අවශ්‍යතාවයන්

අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටීන් සහ සම්බන්ධ ක්‍රියාවලි

10. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 315³ අනුව අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටීන් ඉටුකරණ අවස්ථාවේ අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මේ හැකියාව පිළිබඳ සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කෙරෙන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පිළිබඳ විගණකවරයා සලකා බැලිය යුතුය. එසේ කිරීමේදී කළමනාකරණය විසින් අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳව ප්‍රාථමික තක්සේරුවක් කර තිබේද යන්න විමසා දැන සිටිය යුතුය. (යොමුව අ2-අ5)
 - (අ) එවැනි තක්සේරුවක් එම අවස්ථාව වන විටත් කළමනාකරණය විසින් අවසන්කර තිබෙනම්, අස්තිත්වය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙනයාමේ හැකියාව සම්බන්ධ සැලකිය යුතු තරම් තනි තනිව හෝ සාමූහිකව සැක පහළ කෙරෙන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් කළමනාකරණය විසින් හඳුනාගෙන තිබේදැයි පිරික්සා කළමනාකරණයේ ඇති සැලසුම් තීරණය කිරීම සඳහා විගණකවරයා එම තක්සේරුව සමාලෝචනය කරයි.
 - (ආ) කළමනාකරණය මේවනතෙක් ප්‍රාථමික තක්සේරුවක් කර නොමැති නම්, විගණකවරයා අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය භාවිතා කිරීමට අදහස් කරන පදනම කළමනාකරණය සමග සාකච්ඡා

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 - "ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ථ පරමාර්ථ සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති අනුව විගණනය පවත්වාගෙනයාම".
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 "අස්තිත්වය සහ එහි පරිසරය තේරුම් ගැනීම තුළින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම." ඡේද 5

කර අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම කෙරෙහි සැලකිය යුතු තරමේ සැක පහළ වන තනි තනි හෝ සාමූහික සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පවතින්නේද යන්න කළමනාකරණයෙන් විමසා සිටිය හැක.

- 11. අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට බලපාන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පිළිබඳව ලැබෙන විගණන සාක්ෂි සම්බන්ධව විගණකවරයා නිරන්තරයෙන්ම දැඩි සෝදිසියෙන් සිටිනු ඇත. (යොමුව අ6 ඡේදය)

කළමනාකරණයේ තක්සේරුව ඇගයීම

- 12. අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට ඇති හැකියාව සම්බන්ධ කළමනාකාරිත්වයේ තක්සේරුව විගණකවරයා විසින් ඇගයීමට ලක්කරනු ඇත. (යොමුව අ7-අ9; අ11-අ12)
- 13. අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට ඇති හැකියා පිළිබඳ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව යටතේ කළමනාකරණය සිය තක්සේරුව සඳහා භාවිතා කළ කාලපරිච්ඡේදයම විගණකවරයාද සැලකිල්ලට භාජනය කළයුතුය. එයට වඩා දිගු කාලයක් නීතියෙන් හෝ නියාමනයන්ගෙන් නියම කර ඇති විටක පමණක් එවැනි දිගු කාලපරිච්ඡේදයක් අදාළ කර ගත යුතුව ඇත. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 560⁴ අනුව අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට ඇති හැකියාව ශේෂපත්‍ර දිනෙන් දොළොස් මසක් කළමනාකරණයේ තක්සේරුව මාස දොළහක් ආවරණය වන්නේ නම් විගණකවරයා සිය තක්සේරු කාලපරිච්ඡේදය ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වී ශේෂපත්‍ර දිනෙන් දක්වා දීර්ඝ කරන ලෙස කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. (යොමුව අ10-අ12)
- 14. විගණනවරයා විසින් කළමනාකරණයේ තක්සේරුව ඇගයීමේදී විගණකවරයා විගණනයේදී දන්නා සියළුම අදාළ තොරතුරු තක්සේරුවේදී සැලකිල්ලට ගෙන තිබේදැයි විගණකවරයා සලකා බලයි.

කළමනාකරණ තක්සේරුවෙන් ඔබ්බට වන කාලපරිච්ඡේදය

- 15. කළමනාකරණය විසින් තක්සේරු කිරීම සඳහා යොදා ගත් කාලපරිච්ඡේදයෙන් ඔබ්බට කාලයේදී අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කරනු ලැබිය හැකි සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් සහ සම්බන්ධ ව්‍යාපාර අවදානම් පිළිබඳව කළමනාකරණයට දැන ගැනීමට තිබේදැයි විගණකවරයා විසින් කළමනාකරණයෙන් විමසිය යුතුය. (යොමුව ඡේද අ13-අ14)

සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගත් විට වැඩිදුරටත් ඉටුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි

- 16. අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳව සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කරනු ලැබිය හැකි සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගෙන ඇති විටෙක, අවශ්‍ය යැයි සැලකෙන විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් කරගෙන යාමෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතීද යන්න සනාථ කිරීම හෝ එසේ නොවන බව තහවුරු කිරීම පිණිස ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි රැස්කර ගතයුතුය. මෙම විගණන ක්‍රියාපටිපාටියන්හි පහත සඳහන් ක්‍රියා පටිපාටි ඇතුළත්ය. (යොමුව අ15 ඡේදය)
 - (අ) කළමනාකරණය විසින් අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳව තක්සේරුවක් මෙතෙක් කර නොමැති නම් එම තක්සේරුව කරන ලෙසට කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.
 - (ආ) අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ සිය තක්සේරුව පදනම් කරගෙන අනාගත ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා ගෙන ඇති කළමනාකරණ සැලසුම් සමාලෝචනය කළයුතුය. (යොමුව අ16 ඡේදය)
 - (ඇ) අනාගත ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා කළමනාකරණ සැලසුම් ඇගයීම සඳහා අස්තිත්වයේ මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනයන් විග්‍රහ කිරීම වැදගත් සාධකයකි. (යොමුව අ17-අ18 ඡේද)
 - (i) මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනයන් පදනම් වී ඇති දත්තයන්හි විශ්වාසනීයභාවය සහ වලංගුභාවය ඇගයීම.
 - (ii) මුදල් ප්‍රවාහ පුරෝකථනයන් පදනම් වී ඇති දත්තයන් ආධාර කෙරෙන උපකල්පනයන්හි වලංගු භාවය තීරණය කිරීම.

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560 "පසුකාලීන සිද්ධීන්" ඡේද 5 (අ)

- (අෑ) කළමනාකරණය විසින් කරන ලද තක්සේරුවෙන් අනතුරුව ජනිත වූ නව අතිරේඛ තොරතුරු සලකා බැලීම.
- (ඉ) අනාගත ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා එහි සැලසුම් පිළිබඳව කළමනාකරණයෙන් ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.

විගණන නිගමන සහ වාර්තා කිරීම

- 17. ලබාගත් විගණන සාක්ෂි පදනම් කරගෙන විගණකවරයාගේ විනිශ්චය අනුව සිද්ධීන් හා තත්ත්වයන් තනි තනිව ගත්කළ හෝ සාමූහිකව ගත්කළ අස්තීත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කෙරෙන ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින්නේ දැයි විගණකවරයා තීරණය කළයුතුය. විගණකවරයාගේ විනිශ්චය අනුව අවිනිශ්චිතතාවයේ ස්වභාවය හා එහි ඇතිවන බලපෑම පැහැදිලිව හෙළිදරව් කිරීම පහත සඳහන් ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතා අවස්ථා යටතේ අවශ්‍ය වේ. (යොමුව අ19 ඡේදය)
 - (අ) සාධාරණ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව යටතේ සාධාරණ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම; හෝ
 - (ආ) අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමඟ නොයවන සුලු ඒවා ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම.

අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම යෝග්‍ය එහෙත් ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පැවතීම

- 18. අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම යෝග්‍ය එහෙත් ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බවට විගණක නිගමනය කර ඇති අවස්ථාවක මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් සම්බන්ධව පහත සඳහන් කරුණු තීරණය කරනු ඇත.
 - (අ) මෙහෙයුම් කටයුතු අඛණ්ඩව කරගෙන යාමට අස්තීත්වයට ඇති හැකියාව ගැන සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කරන ප්‍රධාන සිද්ධීන් හා තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීම සඳහා වූ කළමනාකාර සැලසුම් ප්‍රමාණවත් පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් වාර්තා වීමේ තත්ත්වය.
 - (ආ) අස්තීත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කරන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන්ට සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බවත් එම නිසා එයට සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙන යන තත්ත්වය යටතේ එහි වත්කම් උපලබ්ධි කර ගැනීමට සහ එහි වගකීම් පියවීම කළ නොහැකි විය හැකි බව හෙළිදරව් කරනු ඇත. (යොමුව අ20 ඡේදය)
- 19. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණවත් තරම් හෙළිදරව් කිරීමක් කර තිබේ නම්, විගණකවරයා තත්ත්වව්‍යාණනය නොකළ විගණන මතයන් ප්‍රකාශ කළයුතු වන අතර ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බව ඉස්මතු කර දක්වන කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් එකතු කරමින් විගණකවරයා විගණන වාර්තාව පහත දැක්වෙන කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් ඉදිරිපත් කළයුතුය.
 - (අ) අස්තීත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කෙරෙන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන්ට සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බව ඉස්මතු කර දක්වන කරුණු අවධාරණය කරමින්; සහ
 - (ආ) ඡේද අංක 18 සඳහන් කරුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සටහනකට අවධානය යොමු කරමින් (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706⁵ බලන්න) (යොමුව අ21 - අ22)
- 20. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 705⁶ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණවත් ලෙස හෙළිදරව් කිරීම් කර නොමැති කල්හි විගණකවරයා තත්ත්වව්‍යාණනය කළ විගණන මතයක් හෝ අභිතකර විගණන මතයක් අවස්ථාවෝචිත පරිදි වාර්තා කළ හැකිය. අස්තීත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම කෙරෙහි සැක පහළ වන ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවක් පවතින බව විගණකවරයා සිය විගණන වාර්තාවේ සඳහන් කරනු ඇත. (යොමුව අ23 - අ24 ඡේද)

අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම අයෝග්‍ය වීම

- 21. විගණකවරයාගේ මතය අනුව අස්තීත්වයට අඛණ්ඩ ව්‍යාපාරයක් ලෙස පවත්වාගෙන යාමට නොහැකිවනු ඇතැයි තීරණය කරන්නේ නම් එබඳු අවස්ථාවක අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළහොත් විගණකවරයා අභිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය. (යොමුව අ25 - අ26 ඡේද)

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706 "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සහ වෙනත් කරුණු ඡේද."

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705 "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම."

කළමනාකරණය සිය තක්සේරුව කිරීමට හෝ සිය තක්සේරුව දීර්ඝ කිරීමට නොකැමති වීම

22. සිය තක්සේරුව කිරීමට හෝ සිය තක්සේරුව දීර්ඝ කරන ලෙස කළමනාකරණයෙන් විගණකවරයා ඉල්ලා සිටි විට කළමනාකරණය එයට නිසි එකඟතාවයක් නොදක්වූ විට විගණකවරයා විගණන වාර්තාවට එයින් සිදුවන බලපෑම් කෙරෙහි සලකා බලනු ලැබේ. (යොමුව අ27 ඡේදය)

පාලනය භාර සිටින්නන් සමඟ සන්නිවේදනය

23. පාලන කටයුතු භාරව සිටින සෑම කෙනෙකුම අස්තිත්වයේ⁷ කළමනාකරණ කටයුතු වලට සම්බන්ධව නොසිටින්නේ නම් අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් හඳුනාගත් සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කෙරෙන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පිළිබඳ විගණක විසින් පාලනය භාරව සිටින්නන්ට දැනුම් දෙනු ලැබේ. එවැනි සන්නිවේදනයක පහත සඳහන් කරුණු ඇතුළත් විය යුතුය.

- (අ) සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිත තත්ත්වයකට තුඩුදෙනු ලබන්නේද යන වග.
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී හා ඉදිරිපත් කිරීමේදී අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය භාවිතය යෝග්‍යද යන වග සහ
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අදාල හෙළිදරව් කිරීම් හි ප්‍රමාණාත්මකභාවය

මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීමේදී සිදුවන සැලකිය යුතු ප්‍රමාදය

24. ශේෂපත්‍ර දිනෙන් පසු කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අත්සන් කිරීමේ හෝ අනුමත කිරීමේ සැලකිය යුතු ප්‍රමාදයක් වේ නම්, විගණක මෙම ප්‍රමාදයට හේතු සලකා බලනු ලැබේ. ප්‍රමාදය අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ තක්සේරුවට සම්බන්ධ සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන්ට අදාළ කළහැකි විට විගණකවරයා 16 වන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි අතිරේක විගණන පටිපාටීන් ඉටුකිරීමේ අවශ්‍යතාවය ගැන මෙන්ම 17 වන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක පැවැත්ම පිළිබඳ විගණකවරයාගේ නිගමනය කෙරෙහි ඇති වන බලපෑම ගැන සලකා බැලීමේ අවශ්‍යතාවය විගණකවරයා සලකා බලයි.

ප්‍රායෝගික භාවිතය සහ අනෙකුත් සවිස්තරාත්මක කරුණු.

අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය (යොමුව: 2 වන ඡේදය)

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිතව සලකා බැලිය යුතු කරුණු

අ1. කළමනාකරණයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ටද අදාලය. උදාහරණයක් වශයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්හි අඛණ්ඩ පැවැත්මේ හැකියාව පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.රා.අ.ගි.ප්‍ර.) 1 යටතේ අවධානය යොමු කර තිබේ.⁸ මධ්‍යම රජයෙන් මූල්‍යමය සහයෝගය නොලබන, ස්වාධීනව ලාභ ඉපයිය යුතු රාජ්‍ය අස්තිත්වයන් සහ පෞද්ගලිකරණය කරන ලද අස්තිත්වයන්හි අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවදානම් සහගත භාවය අධිකය. මධ්‍යම රජයෙන් අස්තිත්වයන්ට අරමුදල් සම්පාදනය කිරීම නතර කළ විට අස්තිත්වයේ පැවැත්ම අවදානම් සහගත වන අතර රජයේ තීරණ නිසා රජයේ එම අස්තිත්වයෙන් සපයන සේවාවන්ට වන බලපෑම්ද නිසා අවදානම් සහගත තත්ත්වයන් උද්ගතවන අතර එම අවස්ථා අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ සැලකිය යුතු තරමේ සැක පහළ කෙරෙන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් සේ සැලකිය හැක.

අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටීන් සහ සම්බන්ධ ක්‍රියාවලි

අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය පිළිබඳ සැක පහළ කරවන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් (යොමුව 10 ඡේදය)

අ2. තනි තනිව ගත්කළ හෝ සාමූහිකව ගත්කළ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය පිළිබඳ සැලකිය යුතු අන්දමේ සැක පහළ කරවන අවදානම් වලට තුඩුදෙන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන්ට උදාහරණ පහතින් දැක්වේ. මෙම ලැයිස්තුව සර්ව සම්පූර්ණ නොවනවා මෙන්ම මෙම අයිතමයන් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් පැවැතීම නිරන්තරයෙන්ම ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවත්නා බව හඟවන්නේද නැත.

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.260 "පාලනය පිළිබඳ භාරව සිටින අය සමඟ සන්නිවේදනය කිරීම" ඡේද 13

⁸ ශ්‍රීලරාඅභිප්‍ර 1,"2011 ජනවාරි 01 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම" ඡේද 38-41

මූල්‍ය

- ශුද්ධ වගකීම හෝ ශුද්ධ ජංගම වගකීම් තත්ත්වය.
- අලුත් කිරීම හෝ පියවීම සඳහා තාත්වික බලාපොරොත්තු නොමැතිව ස්ථාවර කාල වකවානු සඳහා ගනු ලැබූ ණය නිරවුල් කිරීමේ දින ආසන්නවීම හෝ දිගුකාලීන වත්කම් මූල්‍යයනය කිරීම සඳහා කෙටිකාලීන ණය ගැනීම් මත වැඩිපුර බලාපොරොත්තු තැබීම.
- ණයහිමියන් විසින් මූල්‍ය සහාය සැලසීම නවතා දැමීමේ හැඟවීම්.
- ඓතිහාසික හෝ අනාගත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සෘණ මෙහෙයුම් මුදල් ප්‍රවාහයන් පෙන්නුම් කිරීම.
- අභිතකර මූලික මූල්‍ය අනුපාත.
- සැලකිය යුතු මෙහෙයුම් අලාභ හෝ මුදල් ප්‍රවාහ උත්පාදනය කිරීම සඳහා පාවිච්චි කරන වත්කම්වල වටිනාකම සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටීම.
- ලාභාංශ හිඟ හිටීම හෝ නවතා දැමීම.
- නියමිත දිනයන්හිදී ණය හිමියන්ට ගෙවීමට නොහැකියාව.
- ණය ගිවිසුම්හි කොන්දේසිත්ට අනුකූලව ක්‍රියාකිරීමේ නොහැකියාව.
- සැපයුම්කරුවන් සමඟ වන ගනුදෙනු ණය පදනමින් වෙනුවට භාර දුන් විට මුදල් ගෙවීම් පදනමට මාරුකිරීම.
- අත්‍යවශ්‍ය නව නිෂ්පාදන සංවර්ධනයට හෝ වෙනත් අත්‍යවශ්‍ය ආයෝජනයන්ට මූල්‍ය සම්පාදන ලබාගැනීමේ නොහැකියාව.

මෙහෙයුම්

- අස්තීත්වය ඇවර කිරීම හෝ මෙහෙයුම් කටයුතු අවසන් කිරීමේ කළමනාකරණයේ අපේක්‍ෂාව
- අළුතින් බඳවා ගැනීමකින් තොර ප්‍රධාන කළමනාකරුවන්ගේ ඉවත්වීම්.
- ප්‍රධාන වෙළෙඳපල, බලයලත් නියෝජිතභාවය බලපත්‍ර, හෝ ප්‍රධාන සැපයුම්කරු අහිමි වීම.
- කම්කරු හෝ ශ්‍රමිකයන්ගේ දුෂ්කරතාවයන්.
- ප්‍රධාන සැපයුම්වල හිඟතාවයන්.
- ප්‍රබල තරඟකරුවෙක් වෙළෙඳපලෙන් මතු වීම.

වෙනත්

- ප්‍රාග්ධන හෝ වෙන් ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව ක්‍රියානොකිරීම.
- ඉටුකළ නොහැකි ආකාරයේ නඩු තීන්දුවලින් අවසන් වන අස්තීත්වයට විරුද්ධව ඇති තවම තීන්දු නොවූ නෛතික හෝ නියාමන ක්‍රියාදාමයන්.
- අස්තීත්වයකෙරෙහි අභිතකර ආකාරයේ බලපෑමක් වෙනැයි අපේක්‍ෂිත නීති හෝ රෙගුලාසි හෝ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ වෙනස් වීම්.
- රක්‍ෂණ ආවරණයක් ලබා නොමැති අවස්ථාවක හෝ උෟණ රක්‍ෂණ ආවරණයක් ලබා ඇති අවස්ථාවක හදිසි ආපදාවකට ලක්වීම.

එවැනි සිද්ධීන් හා තත්ත්වයන් හි බරපතලකම බොහෝ විට වෙනත් සාධක මගින් ලිහිල් කරගතහැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, අස්තීත්වයේ සාමාන්‍ය ණය ආපසු ගෙවීමේ නොහැකියාව නිසා ඇතිවන බලපෑම වත්කම් විකිණීම, ණය ආපසු ගෙවීම් යලි උපලේඛනගත කිරීම හෝ අතිරේඛ ප්‍රාග්ධනය ලබාගැනීම වැනි විකල්ප මාර්ගයන්ගෙන් මුදල් ප්‍රවාහ පවත්වා ගැනීමේ කළමනාකරණ සැලසුම් මගින් ප්‍රතිතෝලනය කළහැකිය. එසේම ප්‍රධාන සැපයුම්කරුවකු ඉවත්වීම සුදුසු විකල්ප සැපයුම් මාර්ග ලබා ගැනීම මගින් ලිහිල් කරගත හැකිය.

අ3. ඡේද 10 යටතේ අවශ්‍ය කෙරෙන අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටීන් අඛණ්ඩ පැවැත්මේ උපකල්පනය කළමනාකරණය විසින් අදාළ කරගැනීමේ යෝග්‍යතාවය සම්බන්ධව විගණකවරයා තීරණය කිරීමටත් එය විගණනය සැලසුම් කිරීමටත් ඉවහල් වේ. කළමනාකරණ පාර්ශ්වය සමඟ අඛණ්ඩ පැවැත්මේ හඳුනාගත් ලක්ෂණ සහ කළමනාකරණ සැලසුම් සම්බන්ධව සාකච්ඡා පැවැත්වීමටත් මෙම ක්‍රියාපටිපාටීන් යටතේ විගණකට අවකාශ ඇත.

කුඩා අස්තිත්වයන්ට සුවිශේෂ වූ කරුණු

අ4. වඩාත් අහිතකර වූ තත්ත්වයන් ඉදිරියේ ශක්තිමත්ව නැගීසිටීමට මුහුණ දීම සඳහා අස්තිත්වයක පරිමාණයද බලපානු ඇත. වාසිදායක විය හැකි අවස්ථාවන් අත්කර ගැනීම සඳහා ඉතාම ඤාණික ප්‍රතිචාර දැක්වීමට කුඩා අස්තිත්වයන්ට හැකි වුවද මෙහෙයුම් අඛණ්ඩව කිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් සම්පත් හි හිඟතාවයක් තිබෙන්නට පුළුවන.

අ5. බැංකු සහ ණය හිමියන් විසින් මූල්‍ය සහය සැලසීම නවතා දැමීමේ හැඟවීම්, ප්‍රධාන සැපයුම්කරු අහිමිවීම, ප්‍රධාන වෙළෙඳපල, ප්‍රධාන පෙලේ සේවකයෙක් අහිමිවීම හෝ බලයලත් නියෝජිතභාවය, බලපත්‍ර, නීතිරීති වල වෙනස්වීම් කුඩා අස්තිත්වයක අඛණ්ඩ පැවැත්මට තර්ජනය ගෙන දෙන විශේෂිත වූ කරුණු විය හැක.

සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පිළිබඳව ලැබෙන විගණන සාක්ෂි සම්බන්ධව විගණකවරයා නිරන්තරයෙන්ම දැඩි සොදිසියෙන් සිටීම. (යොමුව ඡේද 11)

අ6. විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමට අදාළව අතිරේකව රැස්කරගත් විගණන සාක්ෂි පදනම් කරගෙන අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන් සංශෝධනය කළයුතු බව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 315⁹ හි සඳහන් අවශ්‍යතාවයකි. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ විගණන පටිපාටියන්ට අමතරව ඡේද 16 හි සඳහන් විගණන ක්‍රියා පටිපාටීන්ද ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් අනතුරුව අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳව සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කරනු ලැබිය හැකි සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගෙන ඇති විටෙක ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් හඳුනාගැනීමේ අවදානම සම්බන්ධ තක්සේරු කිරීම් විගණක විසින් සංශෝධනය කර ගැනීමට සිදුවේ. තක්සේරු කරගත් අවදානම් අනුව පවත්නා සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් විගණකගේ වැඩිදුර පරීක්ෂණයන්හි ස්වභාවය, කාලනියමයන් හා පරීක්ෂණ ප්‍රමාණයන් තීරණය වේ. මේ පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 330¹⁰ යටතේ මාර්ගෝපදේශකත්වයක් ලැබෙනු ඇත.

කළමනාකරණයේ තක්සේරුව ඇගයීම

කළමනාකරණ තක්සේරුව, සහාය විශ්ලේෂණය සහ විගණකවරයාගේ ඇගයීම (යොමුව 12 ඡේදය)

අ7. අස්තිත්වයක අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ කළමනාකරණ භාවිතාකරන උපකල්පනය සඳහා කළමනාකරණ තක්සේරුව විගණකවරයා මූලිකව සලකා බලන කරුණකි.

අ8. කළමනාකරණය විසින් කරනු ලබන විශ්ලේෂණයේ අඩු පාඩු මඟහැරවීම විගණකවරයාගේ වගකීම නොවන්නේය. එහෙත් ඇතැම් අවස්ථාවලදී කළමනාකරණය විසින් කර ඇති සවිස්තර බවින් ලුහුඬු විශ්ලේෂණයක් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනයේ යෝග්‍යතාවය පිළිගැනීමට සුදුසු අවස්ථාවන්හිදී විගණකවරයා නිගමනය කරනු ඇත. උදාහරණයක් වශයෙන් ලාභදායී මෙහෙයුම් ඉතිහාසයක් සහ මූල්‍ය සම්පත් අවශ්‍ය තරම් තිබෙන්නාවූ අස්තිත්වයක කළමනාකරණය විසින් විස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් නොකර අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ තක්සේරු කළ හැක. මෙවැනි අවස්ථාවකදී විගණකවරයාගේ අනෙක් විගණන පටිපාටීන්ගෙන් සවිස්තරාත්මක ඇගයීමකින් තොරව කළමනාකරණය විසින් අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනයෙහි යෝග්‍යතාවය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සුදුසු බවට විගණකවරයා නිගමනය කරනු ඇත.

අ9. අනෙකුත් අවස්ථාවන්හිදී ඡේද අංක 12 යටතේ නියම කර ඇති අස්තිත්වයක අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ඇගයීමේදී කළමනාකරණය විසින් කරන තක්සේරුවකදී පදනම් කරගන්නා උපකල්පනයන්, කළමනාකරණ සැලසුම්, අනාගත කළමනාකරණයේ සැලසුම්හි ශක්‍යතාවය යනාදිය ඇගයීම් පටිපාටීන් හිදී සලකා බැලිය යුතුවේ.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, 31 වන ඡේදය

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, "තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර."

කළමනාකරණ තක්සේරුවේදී භාවිතා කරන කාලපරිච්ඡේදය (යොමුව 13 ඡේදය)

අ10. මූල්‍ය වාර්තාකරණය පිළිබඳ ආකෘති රාමු බොහොමයකට නියම කර ඇති කළමනාකරණ තක්සේරු කිරීමේ කාලපරිච්ඡේදය සම්බන්ධ නිශ්චිත කිරීමක් කර ඇති අතර එම කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ සෑම තොරතුරක්ම සැලකිල්ලට ගත යුතුවේ.¹¹

කුඩා පරිමාණ අස්තියයන්ට ආවේණික සළකා බැලිය යුතු කරුණු (යොමුව 12 - 13 ඡේද)

අ11. බහුතරයකම කුඩා පරිමාණ අස්තියයන්හි අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ අස්තියයේ හැකියාව සවිස්තරාත්මක තක්සේරු කිරීමක් පිළියෙල කරනු නොලැබේ. ව්‍යාපාරය පිළිබඳ පවත්නා ගැඹුරු අවබෝධය සහ අපේක්ෂිත අනාගත අවස්ථා මත බලාපොරොත්තු තබනු ලැබේ. කෙසේ වුවද මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියේ අවශ්‍යතා අනුව අස්තියක අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ අස්තියක හැකියාව සම්බන්ධ කළමනාකරණය විසින් කර ඇති තක්සේරුව ඇගයීම විගණකවරයා විසින් කළ යුතුව ඇත. අස්තියයේ මධ්‍යකාලීන හා දීර්ඝකාලීන මූල්‍ය සහාය උපක්‍රම සම්බන්ධව එය පදනම් වී ඇති ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂියන්හි අනුකූලතාවයද සැලකිල්ලට ගෙන කළමනාකරණය සමග සාකච්ඡා කොට විනිශ්චය කිරීම කුඩා පරිමාණ අස්තියයන්හි අඛණ්ඩ පැවැත්ම කෙරෙහි අස්තියක හැකියාව පිළිබඳ තීරණය කිරීම සඳහා යෝග්‍ය වේ. ඒ අනුව 13 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතාවයක් වන විගණකවරයා විසින් කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතු තක්සේරු කිරීම දීර්ඝ කිරීමේ අවශ්‍යතාවය වෙනුවට සාකච්ඡා කිරීම, විමසීම් හෝ සහාය ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම යනාදියෙන් එනම් උදාහරණයක් වශයෙන් අනාගත සැපයුම් සම්බන්ධ ලැබී ඇති ඇණවුම් සම්පූර්ණ කිරීමට අස්තියවයේ ඇති හැකියාව පිළිබඳ තහවුරු කර ගැනීම් ලබා ගැනීමෙන් විගණකවරයාගේ ඇගයීම සීමා කළයුතුවේ.

අ12. කුඩා පරිමාණයේ අස්තියයන්හි අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ හැකියාව කෙරෙහි කළමනාකාර අයිතිකරුවන්ගේ අඛණ්ඩ සහාය නිරන්තරයෙන්ම වැදගත් වේ. කුඩා පරිමාණ අස්තියයකට කළමනාකාර අයිතිකරුවන් විසින් මහා පරිමාණයේ ණයක් මගින් මූල්‍ය සහාය ලබා දී ඇති අවස්ථාවක එම ණය ක්ෂණිකවම පියවා නොදැමීම වැදගත් වේ. උදාහරණයක් වශයෙන් කුඩා අස්තියයක් මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයකට මුහුණපෑ විට කළමනාකාර අයිතිකරුවන් විසින් එයට මැදිහත් වී පෞද්ගලික දේපළද උගස්කොට බැංකුවට හෝ ණයහිමියන්ට ණය පියවීම හෝ බැංකුවට වන ඇපවීම් මත කුඩා අස්තියක අඛණ්ඩ පැවැත්ම තහවුරු කිරීමට බලපානු ඇත. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී එම ණය මුදල් හෝ ඇප සම්බන්ධ ලිඛිත සාක්ෂි විගණන විසින් ලබා ගත යුතුය. කළමනාකාර අයිතිකරුවන්ගේ අතිරේඛ සහාය මත අස්තියක රැඳියාව පවත්නා කල්හි කළමනාකාර අයිතිකරුවන් ණය ගෙවීමේ හැකියාව විගණන විසින් ඇගයීමට ලක් කරනු ඇත. එයට අමතරව එම ණය පිළිබඳ කොන්දේසි සහ කළමනාකාර අයිතිකරුවන්ගේ අවබෝධතා සම්බන්ධව ලිඛිත තහවුරු ප්‍රකාශයන් විගණන විසින් ඇගයීමට ලක් කරනු ඇත. එයට අමතරව එම ණය පිළිබඳ කොන්දේසි සහ ලිඛිත තහවුරු ප්‍රකාශයන් විගණන විසින් ලබා ගනු ලැබේ.

කළමනාකරණ තක්සේරුවෙන් ඔබ්බට වන කාලපරිච්ඡේදය (යොමුව 15 ඡේදය)

අ13. ඡේද අංක 11 හි සඳහන් අවශ්‍යතා පරිදි කළමනාකාර තක්සේරු කාලපරිච්ඡේදයෙන් ඔබ්බට අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ සෑක සහිත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් පිළිබඳ විගණකවරයා නිරන්තර දැඩි සෝදිසියෙන් සිටිය යුතුය. ඒ මන්ද යත් එම සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය පදනම් කරගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පිළියෙල කරන බැවිනි. සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන්හි අනාගත කාලය දීර්ඝ වනවාත් සමගම එහි අවිනිශ්චිතතාවයද වර්ධනය වෙමින් අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධව විගණකවරයා විසින් දැඩි සැලකිලිමත්තාවයකට ලක්කිරීමට සිදු වී ඇත. එවැනි අවිනිශ්චිත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගත් විට අස්තියවයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ තක්සේරුවට බොහෝ සෙයින් එය බලපෑ හැකි බැවින් ඒ පිළිබඳ ඇගයීමක් කරන ලෙසට විගණකවරයා කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටිය හැක. මේ වාතාවරණයන්හිදී 16 වන ඡේදයේ සඳහන් ක්‍රියාපටිපාටි අනුගමනය කළයුතුවේ.

අ14. කළමනාකරණයෙන් විමසීමක් කිරීමට අමතරව විගණකවරයාගේ වගකීම වනුයේ 13 වන ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති පරිදි ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වී අවම වශයෙන් ශේෂපත්‍ර දිනෙන් දොළොස් මසක් දක්වා හෝ අස්තියවයක අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ සැලකිය යුතු තරම් සෑක පහළ කරණු ලැබිය හැකි සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගැනීමට කළමනාකරණය විසින් කරන ලද තක්සේරුව විගණන පටිපාටීන් තුළින් ඇගයීමට ලක්කිරීමය.

සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හඳුනාගත් විට වැඩිදුරටත් ඉටු කරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි. (යොමුව 16 වන ඡේදය)

අ15. 16 වන ඡේදයේ අවශ්‍යතාවන්ට අදාළ වන විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් හි පහත සඳහන් කරුණු අන්තර්ගත විය හැක.

¹¹ උදාහරණයක් වශයෙන් LKAS-1 හි නිර්වචනය වන පරිදි ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වී අවම වශයෙන් ශේෂ පත්‍ර දිනෙන් දොළොස් මසක් දක්වා

- මුදල් ප්‍රවාහ, ලාභ සහ අනෙකුත් අදාළ පුරෝකථනයන් කළමනාකරණය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම.
- අස්තිත්වයේ මැනදීම පිළියෙල කළ අතුරු මූල්‍යප්‍රකාශන කළමනාකරණය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම සහ විශ්ලේෂණය කිරීම.
- ණයකර සහ ණය ගිවිසුම් කොන්දේසි පරිශීලනය කිරීම සහ එම කොන්දේසි උල්ලංඝනය කර තිබේදැයි තීරණය කිරීම.
- මූල්‍ය යෙදවීම් දුෂ්කරතා සම්බන්ධව පාලනය භාර සහ අදාළ කමිටු සහ කොටස් හිමියන්ගේ රැස්වීම් වාර්තා පරිශීලනය කිරීම.
- නඩුකීම් සහ වන්දි සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණ ඇස්තමේන්තු සහ මූල්‍යමය ප්‍රතිඵල සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට ඇතිවිය හැකි බලපෑම සම්බන්ධව අස්තිත්වයේ නීතිඥවරයාගෙන් විමසීම.
- තුන්වන පාර්ශ්වයෙන් සහ අනෙකුත් සම්බන්ධ පාර්ශ්වයන්ගෙන් ලබාගත් මූල්‍ය සහාය සම්බන්ධ නීතිමය භාවය, නීතිය ඉදිරියේ එම වගන්තින්හි ඇති වලංගු භාවය තහවුරු කිරීම.
- ගනුදෙනුකාරවතුන් විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති එහෙත් මෙතෙක් සපුරා නොමැති ඇණවුම් සම්බන්ධව අස්තිත්වයේ සැලසුම් ඇගයීම.
- අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම කෙරෙහි බලපාන හෝ බලනොපාන ශේෂපත්‍ර දිනට පසුකාලීන සිදුවීම් සම්බන්ධ විගණන ක්‍රියාපටිපාටිත් සිදු කිරීම.
- ණය ලබා ගැනීමේ පහසුකම් පැවතීම, කොන්දේසි සහ ප්‍රමාණවත්භාවය පිළිබඳ තහවුරු කිරීම.
- නියාමන වාර්තා ලබාගැනීම සහ පසු විපරම් කිරීම.
- යම් වත්කම් බැහැර කිරීම සම්බන්ධව සහයෝගය ලබාගැනීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය කිරීම.

අනාගත ක්‍රියා පිළිවෙත් සඳහා කළමනාකරණ සැලසුම් ඇගයීම. (යොමුව 16 (අ) ඡේදය)

අ16. අනාගත ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා කළමනාකරණයේ සැලසුම් ඇගයීම. උදාහරණ වශයෙන් වත්කම් ඇවර කිරීම, ණය ලබා ගැනීම, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, වියදම් කපා හැරීම, වියදම් පමා කිරීම හෝ ප්‍රාග්ධනය වැඩි කිරීම වැනි කළමනාකරණ සැලසුම්.

කළමනාකරණයේ තක්සේරු කාලපරිච්ඡේදය (යොමුව 16 (අ) ඡේදය)

අ17. ඡේද 16 (අ) හි සඳහන් පටිපාටීන්ට අමතරව විගණකවරයා පහත සඳහන් කරුණු සංසන්දනය කරනු ලැබේ.

- මෑත පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අපේක්ෂිත මූල්‍ය තොරතුරු සමඟ ඓතිහාසික ප්‍රතිඵල
- ප්‍රවර්ථන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා අපේක්ෂිත මූල්‍ය තොරතුරු සමඟ වර්තමානයේ අද දක්වා ලබා කරගත් ප්‍රතිඵල

අ18. අස්තිත්වයක අඛණ්ඩ පැවැත්ම, තුන්වන පාර්ශ්වයේ සහාය ණය පහසුකම්, ඇපකර, අරමුදල් සැපයීම මත රැඳී පවතින අවස්ථාවක තුන්වන පාර්ශ්වයේ ණය සැපයීමේ හැකියාවන් පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සහ වගන්ති සහ කොන්දේසි පිළිබඳ ලිඛිත තහවුරු කර ගැනීම් ලබාගත යුතුවේ.

විගණන නිගමන සහ වාර්තා කිරීම (යොමුව 17 ඡේදය)

අ19. අස්තිත්වයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම සම්බන්ධයෙන් සැලකිය යුතු තරම් සැක පහළ කරන සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන්ට සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවය පිළිබඳ LKAS 1 හි "ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවය" සම්බන්ධ වාක්‍ය කාණ්ඩය යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධව විවරණය කළයුතු බව දක්වේ. ඇතැම් වෙනත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවන්හි "සැලකිය යුතු අවිනිශ්චිතතාවය" ඊට සමාන වාතාවරණයක් යටතේ භාවිතා කර ඇත.

අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම යෝග්‍ය එහෙත් ප්‍රමාණක්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පැවතීම

ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවය සම්බන්ධව අනාවරණය කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මක බව (යොමුව ඡේද 18)

අ20. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීමේ ප්‍රමාණවත්භාවය ගැන ඇගයීමේදී දක්වා ඇති තොරතුරු වලින් අස්භිත්වයට සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙනයාමේ තත්ත්වය යටතේ එහි වත්කම් උපලබ්ධි කර ගැනීම සහ වගකීම් නිදහස් කිරීම තවදුරටත් කරගෙනයාමේ අපහසුතාවය පරිශීලකයාගේ අවධානයට පැහැදිලිව යොමු කෙරේදැයි යන කාරණය මත මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් විවරණය වන ප්‍රමාණය සම්බන්ධව තීරණය කරනු ලැබේ

ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයන් හෙළිදරව් කිරීමක් කර තිබීම ප්‍රමාණවත් වූ විට විගණන වාර්තාකරණය (යොමුව 19 ඡේදය)

අ21. අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ප්‍රමාණවත් යැයි විගණකවරයා තීරණය කළ අවස්ථාවකදී පහත සඳහන් පරිදි වාර්තා කළහැක.

“කරුණ අවධාරණය කිරීම”

“අපගේ මතය තත්ත්වා ගණනය කිරීමෙන් තොරව 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වසර තුළදී සමාගම ZZZ වූ ශුද්ධ අලාභය ලැබූ අතර එම දිනයේදී සමාගමේ ජංගම වගකීම්, ජංගම වත්කම් වලට වඩා YYY කින් වැඩි වූ බැව් දක්වෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල X සටහනට අපි අවධානය යොමු කරවමු. මෙම තත්ත්වයන් X සටහනෙහි දක්වා ඇති අනෙකුත් කරුණු හා සළකා බලන කළ සමාගමට අඛණ්ඩව පැවතීමට හැකියාව ලැබේය යන්න ගැන සෑහෙන සැකයක් මතුකරන ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බව අඟවයි.”

අ22. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සෑහෙන තරම් වැදගත් වන බහුවිධ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයන් ඇතුළත් වන අවස්ථාවන් වැනි අත්‍යන්ත අවස්ථාවල කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් එකතු කිරීම වෙනුවට මතය විශාලනය කිරීමක් ප්‍රකාශ කිරීම යෝග්‍ය බවට විගණකවරයා තීරණය කළහැක. ශ්‍රීලව්‍ය 705 මේ පිළිබඳව උපදෙස් සපයයි.

ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයන් හෙළිදරව් කිරීමක් කර තිබීම ප්‍රමාණවත් නොවූ විට විගණන වාර්තාකරණය (යොමුව 20 ඡේදය)

අ23. තත්ත්වාගණනය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අවශ්‍ය වූ විට අදාළ ඡේදවල උදාහරණයක් පහත දැක්වේ.

තත්ත්වාගණනය කළ මතයක පදනම

“සමාගමේ මූල්‍යයන විධිවිධාන වල කාලය අවසන් වන අතර හිඟව ඇති මුදල් 20 x 1 මාර්තු 19 දින ගෙවිය යුතුය. යළි සාකච්ඡා මගින් හෝ ණය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ ණය ලබාගැනීමට සමාගමට නොහැකි වී ඇත. මෙම තත්ත්වය සමාගමට අඛණ්ඩ ව්‍යාපාරයක් ලෙස පැවතීමට හැකියාව ලැබේය යන්න පිළිබඳ සෑහෙන සැකයක් මතුකරන ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බව දක්වන අතර එම නිසා එයට සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු කරන තත්ත්වයන් යටතේ එහි වත්කම් උපලබ්ධිකර ගැනීමට සහ වගකීම් නිදහස් කිරීම අපහසු වනු ඇත. මූල්‍ය ප්‍රකාශන (හෝ එයට යා කර ඇති සටහන්) මෙම කරුණ හෙළිදරව් නොකරයි.”

තත්ත්වාගණනය කළ මතය

අපගේ මතය අනුව යටෝක්ත ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති තොරතුරු අත්හැරීම හැරුන විට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අනුකූලව 20X0 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්වය එදිනෙන් අවසන් වසර සඳහා මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල සහ මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් ගෙන හැර දක්වයි. (හෝ සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංශයන්ගෙන් සාධාරණව ඉදිරිපත් කරයි.)

අ24. අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට සිදුවන විට අදාළවන ඡේදවල උදාහරණයක් පහත දැක්වේ.

අහිතකර මතයක පදනම

“සමාගමේ මූල්‍යමය විධිවිධානවල කාලය ඉකුත් වී ඇති අතර හිඟව ඇති මුදල 20X0 දෙසැම්බර් 31 වන දින ගෙවිය යුතුය. යළි සාකච්ඡා මගින් හෝ ණය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ ණය ලබාගැනීමට සමාගමට නොහැකි වී ඇති අතර බුන්වත්තාවය ලබාගැනීම සඳහා නඩු පැවරීම පිළිබඳ සලකා බලමින් සිටී. මෙම සිද්ධීන් සමාගමට අඛණ්ඩ ව්‍යාපාරයක් ලෙස දිගටම පැවතීමට හැකියාව ලැබේද යන්න ගැන සෑහෙන සැකයක් මතු කරන ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයන් පවතින බව දක්වන අතර එම නිසා එයට සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතු කරගෙන යන තත්ත්වය යටතේ එහි වත්කම් උපලබ්ධි කර ගැනීම සහ වගකීම් නිදහස්

කිරීම අපහසුවනු ඇත. මූල්‍ය ප්‍රකාශන (හෝ එයට යා කර ඇති සටහන්) මෙම කරුණු හෙළිදරව් නොකරයි."

අභිතකර මතය

අපගේ මතය අනුව යටෝක්ත ඡේදයේ සඳහන් තොරතුරු අත්හැරීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන 20x0 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල හා එහි මුදල් ප්‍රවාහ පිළිබඳ සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයක් (හෝ සාධාරණව ඉදිරිපත් නොකරයි) නොපෙන්වයි.

අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යොදාගැනීම අයෝග්‍ය වීම (යොමුව 21 ඡේදය)

අ25. විගණකවරයාගේ මතය අනුව අස්තීත්වයට අඛණ්ඩ ව්‍යාපාරයක් ලෙස පවත්වාගෙනයාමට නොහැකි වනු ඇතැයි තීරණය කරන්නේ නම් අඛණ්ඩ ව්‍යාපාරයක් ලෙස පවත්වා ගෙන යාමට නොහැකි බව හෙළිදරව් කිරීම් කර තිබුණද නොතිබුණද එබඳු අවස්ථාවක අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළහොත් 21 වන ඡේදය අනුව විගණකවරයා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා අඛණ්ඩ පැවැත්ම උපකල්පනය භාවිතා කිරීම අයෝග්‍ය බව නිගමනය කොට අභිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලැබේ.

අ26. අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය යෝග්‍ය නොවන කල්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කළයුතු බවට අස්තීත්වයේ කළමනාකරණයට අවශ්‍යතාවය මතු වූ විට විකල්ප පදනමක් මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සිදුවේ. (උදාහරණයක් වශයෙන් ඇවර කිරීමේ පදනම මත) විකල්ප පදනම පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවක්සේ විගණකවරයා තීරණය කළහොත් එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කරනු ලැබේ. ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව් කිරීම් කර තිබේ නම් විගණකවරයාට තත්ත්වාගණනය නොකළ විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කළ හැකි වුවද එම පදනම පිළිබඳ පරිශීලකයාගේ අවධානය යොමු කරනු පිණිස විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

කළමනාකරණය සිය තක්සේරුව කිරීමට හෝ සිය තක්සේරුව දීර්ඝ කිරීමට නොකැමතිවීම. (යොමුව 22 ඡේදය)

අ27. ඇතැම් අවස්ථාවන්හිදී සිය තක්සේරුව කිරීමට හෝ සිය තක්සේරුව දීර්ඝ කරන ලෙස කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටීම අවශ්‍ය බව විගණකවරයා විශ්වාස කළ හැකිය. එසේ කිරීමට කළමනාකරණය නොකැමති වන්නේ නම් කළමනාකරණයේ ඉදිරි සැලසුම් විගණනය කිරීමේ හැකියාව නොහැකියාව මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ උපකල්පනය භාවිතා කිරීම පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකවරයාට නොහැකි බැවින් එවැනි අවස්ථාවන්හිදී තත්ත්වාගණනය කරන ලද විගණන මතයක් හෝ මතය විශාලනය කිරීමක් කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 580

ලිඛිත නියෝජනයන්

(2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සම්බන්ධයෙන් බලපැවැත්වේ.)

පටුන

ඡේද

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය.....	1-2
විගණන සාක්ෂි ලෙස ලිඛිත නියෝජනයන්.....	3-4
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	5
අරමුණු.....	6
නිර්වචන.....	7-8
අවශ්‍යතාවයන්.....	
ලිඛිත නියෝජනයන් සම්බන්ධව ඉල්ලීම් කළයුතු කළමනාකාරිත්වය.....	9
කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනයන්.....	10-12
අනෙකුත් ලිඛිත නියෝජනයන්.....	13
ලිඛිත නියෝජනයන් මගින් ආවරණය වන දිනය සහ කාලපරිච්ඡේදයන්.....	14
ලිඛිත නියෝජන වල ආකෘතිය.....	15
ලිඛිත නියෝජනයන් වල විශ්වාසවන්තභාවය පිළිබඳ ඇති සැකය සහ ඉල්ලුම්කරන ලද නමුත් ලබා නොදුන් ලිඛිත නියෝජනයන්.....	16-20

ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ ද්‍රව්‍ය

විගණන සාක්ෂි ලෙස ලිඛිත නියෝජනයන්.....	අ1
ලිඛිත නියෝජනයන් සම්බන්ධව ඉල්ලුම් කළයුතු කළමනාකාරිත්වය	අ2-අ6
කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනයන්.....	අ7-අ9
අනෙකුත් ලිඛිත නියෝජනයන්.....	අ10-අ13
සීමාකාරී වටිනාකම පිළිබඳව සන්නිවේදනය කිරීම.....	අ14
ලිඛිත නියෝජනයන් මගින් ආවරණය වන දිනය සහ කාලපරිච්ඡේදය(න්).....	අ15-අ18
ලිඛිත නියෝජන වල ආකෘතිය.....	අ19-අ21
පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු අය සමඟ සන්නිවේදනය.....	අ22
ලිඛිත නියෝජනයන් වල විශ්වාසවන්ත භාවය පිළිබඳ ඇති සැකය සහ ඉල්ලුම්කරන ලද නමුත් ලබානොදුන් ලිඛිත නියෝජනයන්.....	අ23-අ27

පරිශීෂ්ඨය 1: ලිඛිත නියෝජනයන් සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත්වන ශ්‍රීලවිප්‍ර ලැයිස්තුව

පරිශීෂ්ඨය 2: නිදර්ශනාත්මක නියෝජන ලිපිය

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර) 580, "ලිඛිත නියෝජනයන්" කියවිය යුත්තේ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 200 ස්වෘථිත විගණකගේ සමස්ත පරමාර්ථ සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත අනුව විගණනයක් කිරීම සමඟ එක් කරමිනි.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

- 1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී, කළමනාකාරිත්වයෙන් සහ යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී, පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අයගෙන් ලිඛිත නියෝජන ලබා ගැනීම පිළිබඳව වගකීම, සමග මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) කටයුතු කරයි.
- 2 පරිශීෂ්ඨය 1 ලිඛිත නියෝජනයන් සඳහා වෙනත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි ඇතුළත්වන විෂය කරුණු විශේෂිත අවශ්‍යතාවයන් ලැයිස්තු ගත කර ඇත. අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි. ප්‍රමිත වල ලිඛිත නියෝජනයන් සඳහා වන විශේෂිත අවශ්‍යතාවයන් මෙම ප්‍රමිතය ව්‍යවහාරයෙන් සීමා නොකරයි.

විගණන සාක්ෂි ලෙස ලිඛිත නියෝජනයන්

- 3 විගණකගේ මතයට පාදක වන නිගමන වලට එළඹීමේදී විගණක විසින් භාවිතාකරන තොරතුරු විගණන සාක්ෂි ලෙස හැඳින්වේ¹. ලිඛිත නියෝජනයන්, අස්තීත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විගණනයක් හා සම්බන්ධව විගණකට අවශ්‍යවන තොරතුරු වේ.මේ අනුව විමසීමකට ප්‍රතිචාර සමානව, ලිඛිත නියෝජනයන් විගණන සාක්ෂි වේ. (ඡේද අ 1 බලන්න)
- 4 ලිඛිත නියෝජනයන් මගින් අත්‍යාවශ්‍ය විගණන සාක්ෂි සැපයුවද, ඔවුන් කටයුතු කරන යම් කරුණකට එම නිසා පමණක් ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි සපයනු නොලබයි. තවද කළමනාකරණය විසින් විශ්වාස තැබියහැකි ලිඛිත නියෝජනයන් ලබාදීම යන කාරණය, කළමනාකරණයේ වගකීම් ඉටුකිරීම පිළිබඳව හෝ විශේෂිත තහවුරු කිරීම් පිළිබඳව විගණක විසින් ලබාගන්නා අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි වල ස්වභාවය හෝ ප්‍රමාණය පිළිබඳව බලපෑමක් ඇති නොකරයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 5 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විගණනයන් සඳහා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිතය බලපැවැත්වේ.

අරමුණු

- 6 විගණකගේ අරමුණු වන්නේ :-
 - (අ) කළමනාකරණයෙන් හෝ සුදුසු අවස්ථාවලදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා තමන්ගේ වගකීම ඉටුකර තිබෙන බව සහ විගණකට සපයා ඇති තොරතුරු වල සම්පූර්ණභාවය විශ්වාස කරන පාලන භාරකාරත්වය දරන අයගෙන් ලිඛිත නියෝජනයන් ලබා ගැනීම.
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාල වන අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි සඳහා හෝ අනෙකුත් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත මගින් හෝ විගණක විසින් අවශ්‍ය යයි තීරණය කර ඇති ලිඛිත නියෝජන මාර්ගයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විශේෂිත තහවුරු කිරීම සඳහා සහයෝගය දැක්වීම.
 - (ඇ) කළමනාකරණය විසින් හෝ යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී පාලන භාරකාරත්වය දරන අය විසින් ලබාදුන් ලිඛිත නියෝජනයන්ට හෝ කළමනාකරණය හෝ යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී පාලන භාරකාරත්වය දරන අය විගණක විසින් ඉල්ලන ලද ලිඛිත නියෝජනයන් ලබාදී නොමැති නම් යෝග්‍ය පරිදි ප්‍රතිචාර දැක්වීමට.

නිර්වචන

- 7 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල කාර්යයන් සඳහා පහත දැක්වෙන පද පහත ආරෝපිත තේරුම් වලින් යුක්ත වේ.

ලිඛිත නියෝජනයන් - යම් නිශ්චිත කරුණු ස්ථිර කිරීමට හෝ අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි වලට සහය වීම සඳහා කළමනාකරණය විසින් විගණකට සපයන ලද ලිඛිත ප්‍රකාශනයකි. මෙම සම්බන්ධයේදී ලිඛිත නියෝජන වලට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ඒ මත තහවුරු කිරීම් හෝ ඒ ආශ්‍රිත පොත් හා වාර්තා ඇතුළත් නොවේ.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500 "විගණන සාක්ෂි" 5(ඇ) ඡේදය

8 මෙම විගණන ප්‍රමිතයේ කාර්යයන් සඳහා “කළමනාකරණයට” යොමු වීම “කළමනාකරණය සහ යෝග්‍ය අවස්ථාවලදී පාලන භාරකාරත්වය දරන අය” යන්න ලෙස කියවිය යුතුයි. තවද රාමුවක සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමකදී කළමනාකරණය විසින් අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුවට අනුකූල වන සේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා හෝ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ අදහසක් ලබාදෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකරණය වගකීමට බැඳේ.

අවශ්‍යතාවයන්

ලිඛිත නියෝජනයන් සම්බන්ධව ඉල්ලීම් කළයුතු කළමනාකාරීත්වය

9 සලකාබලන කරුණු පිළිබඳව දැනුමක් ඇති සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා උචිත වගකීම් සහිත කළමනාකරණයෙන් ගෙන් විගණක ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලීම් කළයුතුයි. (ඡේද අ2- අ 6 බලන්න)

කළමනාකාරීත්වයේ වගකීම් පිළිබඳව ලිඛිත නියෝජනයන්

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම

10 විගණන කාර්යයේ නිරත වීමේ නියමයන්වල දක්වා ඇති පරිදි අදාළ අවස්ථාවන්හිදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමද ඇතුළුව, අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුවට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකරණය තම වගකීම ඉටු කර තිබෙන බවට ලිඛිත නියෝජනයක් ලබාගැනීමට විගණක කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලීම් කළයුතුද. ² (ඡේද අ7, අ 9, අ 14, අ 22, බලන්න)

සපයන ලද තොරතුරු සහ ගණුදෙනු වල සම්පූර්ණත්වය

11 විගණක විසින් ,

- අ) විගණන කාර්යයේ නියමයන් වලින් එකඟ වී ඇති පරිදි සියලුම අදාළ තොරතුරු සහ ප්‍රවේශයන් විගණකට සපයා තිබෙන බවට³ , සහ
- ආ) සියලු ගණුදෙනු වාර්තා කර තිබෙන බව සහ ඒවා මූල්‍ය වාර්තා වලින් දැක්වෙන බවට (ඡේද අ 7, අ 9, අ 14, අ 22, බලන්න) ලිඛිත නියෝජනයක් ලබාදෙන මෙන් කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලීම් කළයුතුය.

ලිඛිත නියෝජන තුළ කළමනාකරණයේ වගකීම පිළිබඳ විස්තරය

12 විගණන කාර්යයේ නිරතවීම් වල විස්තර කර ඇති ආකාරයට ඡේද අංක 10 සහ 11 මගින් අවශ්‍යවන ලිඛිත නියෝජනයන් තුළ කළමනාකරණයේ වගකීම් විස්තර කරනු ලබයි.

අනෙකුත් ලිඛිත නියෝජනයන්

13 අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර මගින් විගණන ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලීම අවශ්‍ය කරයි. මූල්‍ය වාර්තා තුළ ඇති විශේෂිත තහවුරු කිරීම් එකක් හෝ වැඩි ගණනකට අදාළව හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි වලට සහය වීම සඳහා එවැනි අවශ්‍ය වන නියෝජනයන්ට අමතරව, නියෝජන එකක් හෝ වැඩි සංඛ්‍යාවක්, ලබාගැනීම අවශ්‍ය බව විගණක තීරණය කරනු ලබයි නම්, විගණක එවැනි අනෙකුත් ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලීම් කරනු ලබයි.

ලිඛිත නියෝජනයන් මගින් ආවරණය වන දිනය සහ කාලපරිච්ඡේදය(න්)

14 ලිඛිත නියෝජනයන්ගේ දිනය මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයට ප්‍රායෝගික වශයෙන් ආසන්න වියයුතු නමුත් එම දිනයට පසුව නොවිය යුතුයි. ලිඛිත නියෝජනයන්, සියලුම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත සහ විගණකගේ වාර්තාවේ දැක්වෙන දිනය(න්) සඳහා විය යුතුයි. (ඡේද අ15-අ18 බලන්න)

ලිඛිත නියෝජන වල ආකෘතිය

15 ලිඛිත නියෝජනයන්, විගණකට ආමන්ත්‍රණය කරන ලද නියෝජන ලිපියක ආකෘතියෙන් යුක්ත විය යුතුයි. නීති හෝ රෙගුලාසි මගින්, කළමනාකරණයට එහි වගකීම පිළිබඳ ලිඛිත ප්‍රසිද්ධ ප්‍රකාශනයක් සිදුකිරීමට අවශ්‍ය නම්, විගණක එවැනි ප්‍රකාශන ඡේද අංක 10 හෝ 11 මගින් අවශ්‍ය පරිදි සමහර හෝ සියලුම නියෝජනයන් සපයන

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 210 “විගණන නියමයන්ට එකඟ වීම” ඡේද 6 (අ) (1)
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 210 ඡේද 6 (අ) (111)

බව තීරණය කරයි නම් එවැනි නියෝජනයන් මගින් ආවරණය වන අදාල කරුණු නියෝජන ලිපිය තුළ ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. (ඡේද අ 19, අ 21 බලන්න)

ලිඛිත නියෝජනයන් වල විශ්වාසවන්තභාවය පිළිබඳ ඇති සැකය සහ ඉල්ලුම් කරන ලද නමුත් ලබා නොදුන් ලිඛිත නියෝජනයන්.

ලිඛිත නියෝජන වල විශ්වාසවන්තභාවය පිළිබඳ ඇති සැකය

- 16 කළමනාකරණයේ දක්ෂතාවය, අවංකභාවය, ආචාරධර්ම වල වටිනාකම් හෝ උද්යෝගය හෝ ඒවා සඳහා කළමනාකරණයේ කැපවීම හෝ මේවා ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ සලකා බැලීමක් විගණක සතු වේ නම්, එවැනි සලකා බැලීම් වල බලපෑම නියෝජනයන්ගේ (ලිඛිත හෝ වාචික) විශ්වාසවන්තභාවය මත සහ පොදුවේ විගණන සාක්ෂි මත බලපෑමක් ඇති කරයිද යන්න විගණක තීරණය කරයි. (ඡේද අ 24- අ 25 බලන්න)
- 17 විශේෂයෙන් ලිඛිත නියෝජනයන්, අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි සමඟ ගැලපීමක් නොමැති නම්, විගණක කාරණය විසඳීමට උත්සාහ කිරීම සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. අදාල කාරණය නොවිසඳුනේ නම්, කළමනාකරණයේ දක්ෂතාවය, අවංකභාවය, ආචාරධර්ම වල වටිනාකම හෝ උද්යෝගය හෝ ඒවා සඳහා කළමනාකරණයේ කැපවීම හෝ මේවා ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ විගණක නැවත සලකා බලන අතර එවැනි සලකා බැලීම් නියෝජනයන්ගේ (ලිඛිත හෝ වාචික) විශ්වාසවන්තභාවය මත සහ පොදුවේ විගණක සාක්ෂි මත ඇති කරන බලපෑම තීරණය කරයි. (ඡේද අංක A23 බලන්න)
- 18 ලිඛිත නියෝජනයන් විශ්වාස කළ නොහැකි බවට විගණක නිගමනය කරයි නම්, මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර යේ ඡේද අංක 20 හි අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට ගනිමින්, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705⁴ ට අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විය හැකි බලපෑම තීරණය කිරීමද ඇතුළුව විගණක විසින් යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබයි.

ඉල්ලුම් කරන ලද ලිඛිත නියෝජනයන් ලබා නොදීම

- 19 කළමනාකරණය විසින්, ඉල්ලුම් කරන ලද ලිඛිත නියෝජනයන් එකක් හෝ කිහිපයක් සපයා නොමැති නම් විගණක:
 - (අ) කළමනාකරණය සමඟ අදාල කාරණය සාකච්ඡා කිරීම
 - (ආ) කළමනාකරණයේ අවංකභාවය නැවත අගය කිරීම සහ නියෝජනයන්ගේ (ලිඛිත හෝ වාචික) සහ පොදුවේ විගණන සාක්ෂි වල විශ්වාසවන්ත භාවය මත ඇති බලපෑම අගයකිරීම; සහ
 - (ඇ) මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර ඡේද අංක 20 හි අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් , ශ්‍රීලවිප්‍ර 705 ට අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විය හැකි බලපෑම තීරණය කිරීමද ඇතුළුව විගණක විසින් යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබයි.

කළමනාකරණයේ වගකීම් පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනයන්

- 20 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705 ට අනුව විගණක විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ නොකරන අවස්ථා නම්,
 - (අ) කළමනාකරණයේ අවංකභාවය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් සැකයක් පැවතීම හේතුවෙන් 10 වන සහ 11 වන ඡේදයන්ගෙන් අවශ්‍ය වන ලිඛිත නියෝජන විශ්වාස කළ නොහැකි බව විගණක නිගමනය කරයි නම්;
 - (ආ) ඡේද අංක 10 සහ 11 න් අවශ්‍ය ලිඛිත නියෝජනයන් කළමනාකරණය විසින් සපයා නොමැති නම් (ඡේද අංක අ26 සහ අ27 බලන්න)

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705 , "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට සංශෝධන"

ව්‍යවහාරකරණය සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ ද්‍රව්‍ය

විගණන සාක්ෂි ලෙස ලිඛිත නියෝජනයන් (ඡේද අංක 3 බලන්න)

අ1 ලිඛිත නියෝජනයන් ඉතා වැදගත් විගණන සාක්ෂි මාර්ගයකි. කළමනාකරණය විසින් ඉල්ලුම් කරන ලද ලිඛිත නියෝජන ලබා නොදෙයි නම් හෝ ඔවුන් විසින් ලිඛිත නියෝජන සංශෝධනය කරයි නම්, එය සැලකිය යුතු ප්‍රශ්න එකක් හෝ කිහිපයක් තිබීමේ හැකියාවක් පවතින බවට විගණකට කරන අනතුරු ඇඟවීමකි . තවද වාචික නියෝජන ඉල්ලීමකට වඩා ලිඛිත නියෝජන ඉල්ලීමක් බොහෝ අවස්ථාවලදී, කළමනාකරණයට ඉතා දැඩි ලෙස සලකා බැලීමකට ලක් කිරීමට උනන්දුවක් ඇති කරයි. එමගින් නියෝජනයන්ගේ තත්ත්වය වැඩි දියුණු වේ.

ලිඛිත නියෝජනයන් සම්බන්ධව ඉල්ලුම් කළයුතු කළමනාකරිත්වය (යොමුව 9 වන ඡේදය)

අ2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වග කියන අයගෙන් ලිඛිත නියෝජන ඉල්ලුම් කරනු ලබයි. අස්තිත්වයේ පාලන ව්‍යුහය සහ අදාල නීති හෝ රෙගුලාසි මත එම පුද්ගලයන්ගේ වෙනස්වීම් රඳාපවතී. කෙසේ වෙතත්, බොහෝ විට කළමනාකරණය (පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට වඩා) වගකීමට බැඳෙන පාර්ශවය වේ. මෙම නිසා ලිඛිත නියෝජනයන් අස්තිත්වයේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියාගෙන් සහ ප්‍රධාන මූල්‍ය නිලධාරියාගෙන් හෝ එවැනි නිලයන් භාවිතා නොකරන අස්තිත්වයන්හි සමාන පුද්ගලයන්ගෙන් ඉල්ලුම් කරනු ලබයි. ඇතැම් අවස්ථාවලදී, කෙසේ වෙතත් පාලන භාරකාරත්වය දරන අනෙකුත් පාර්ශවයන්ද මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වගකීමට බැඳේ.

අ3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම සහ අස්තිත්වයේ ව්‍යාපාරික කටයුතු පවත්වා ගැනීම සඳහා ඇති වගකීම හේතු කොට ගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීමේ සහ ඒවායේ ලිඛිත නියෝජනයන් පදනම් වන තහවුරු කිරීම් වෙනුවෙන් අස්තිත්වය විසින් අනුගමනය කරන ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් දැනුමක් කළමනාකරණය සතු වීම අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

අ4 සමහර අවස්ථාවලදී, කෙසේ වෙතත්, ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලුම් කරන ලද කරුණු පිළිබඳව විශේෂඥ දැනුම ඇති පුද්ගලයින්ද ඇතුළුව, කළමනාකරණය විසින්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා ඒ තුළ ඇති තහවුරු කිරීම් පිළියෙල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීමට සහභාගිවන අනෙකුත් අයගෙන් විමසීම් කිරීමට තීරණය කළ හැකිය. එවැනි පුද්ගලයින් සඳහා ඇතුළත් විය හැකි අය:

- ගිණුම්කරණ මිනුම් සඳහා ආයු ගණනාවමය නිර්ණය කිරීම් පිළිබඳ වගකීම දරණ ආයු ගණක
- පරිසර වගකීම් මැනීම පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුමක් ඇති සහ වගකීමක් ඇති කාර්ය මණ්ඩල ඉංජිනේරුවන්.
- නීතිය වන්දි ඉල්ලීම් සඳහා ප්‍රතිපාදන කිරීමට අත්‍යාවශ්‍ය තොරතුරු සපයන අභ්‍යන්තර උපදේශකයන්.

අ5 සමහර අවස්ථාවලදී කළමනාකරණය විසින් නියෝජනයන් කරනු ලබන්නේ තත්වගණන බස්වහරෙන් ඔවුන්ගේ උපරිම දැනුම සහ විශ්වාසය අනුව බව ලිඛිත නියෝජන තුළ ඇතුළත් කිරීමට ඉඩ තිබේ. නියෝජන තුළ ඇතුළත් කරුණු පිළිබඳ දැනුම සහ යෝග්‍ය වගකීම් සහිත අය විසින් නියෝජනයන් කරනු ලබන බවට විගණක සැනීමකට පත්වේ නම්, එවැනි වචන ඇතුළත් කිරීමක් සාධාරණ බව පිළිගැනීමට විගණකට හැකිය.

අ6 දැනුම් දෙන ලද නියෝජනයන් ශක්තිමත් කිරීමට කළමනාකරණයේ අවශ්‍යතාවය සඳහා ඉල්ලන ලද ලිඛිත නියෝජන කරනු ලැබීමට හැකි තත්ත්වයකට එය පත්කිරීම යෝග්‍ය යයි සලකන ලිඛිත නියෝජන තහවුරු කිරීමේ විමසීම් ඇතුළත් කරන ලෙස විගණකට කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටිය හැකිය. එවැනි විමසීම් දැනටමත් අස්තිත්වය මගින් ස්ථාපිත කර ඇති ඒවාට වඩා විධිමත් අභ්‍යන්තර ක්‍රියාවලියක් අපේක්ෂා නොකරයි.

කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනයන් (යොමුව 10- 11 බලන්න)

අ7 තම වගකීම් ඉටුකර ඇති බවට විශ්වාසකරන බව කළමනාකරණයෙන් තහවුරු කිරීමක් ලබා ගැනීමකින් තොරව ඡේද අංක 10 සහ 11 මගින් දැක්වෙන වගකීම්, කළමනාකරණය ඉටු කර තිබෙන බවට විගණනය අතරතුර ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් නොවේ. කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනය පිළියල කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම සහ එකඟ වන ලද පිළිගැනීම් සහ එහි වගකීම් තේරුම් ගැනීමේ පදනම මත විගණනකට සපයන තොරතුරු හුදෙක්ම අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි මත විනිශ්චය කිරීමට විගණකට නොහැකි වීම මෙයට හේතුවයි. උදාහරණ වශයෙන් එවැනි තොරතුරු සපයා තිබෙන බවට විමසීමකින් හෝ තහවුරු කිරීම් ලබා ගැනීමකින් තොරව විගණන කාර්යයේ නිරත වීමේ නියමයන් තුළින් එකඟ වන ලද සියලුම අදාල තොරතුරු කළමනාකරණය විසින් විගණකට සපයා තිබෙන බව විගණකට නිගමනය කළ නොහැක.

අ8 ඡේද අංක 10 සහ 11 මගින් අවශ්‍ය ලිඛිත නියෝජන විගණන කාර්ය නිරතවීමේ නියමයන් අනුව එකඟ වූ පිළිගැනීම් සහ කළමනාකරණය සහ එහි වගකීම් තේරුම් ගැනීම කෙරෙහි ඒවා සපුරා ඇති බවට තහවුරු කිරීම් ඉල්ලා සිටීම මගින් සැලකිල්ල යොමු කරයි. තවද එහි පිළිගැනීම සහ එම වගකීම් වල තේරුම් ගැනීම ලිඛිත නියෝජනයන් මගින් නැවත තහවුරු කරන ලෙස විගණකට කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලීමට ඉඩ තිබේ. මෙය

සමහර අධිකරණ බලයන් සඳහා පොදු වන නමුත්, පහත ඕනෑම සිදුවීමකදී විශේෂයෙන් යෝග්‍ය වීමට ඉඩ තිබේ:

- අස්තිත්වය වෙනුවෙන් විගණන කාර්ය නිරත වීමේ නියමයන් අත්සන් කරනු ලැබූ අය තවදුරටත් එම අදාල වගකීම්වල නොමැති වීම.
- විගණන කාර්ය නිරත වීමේ නියමයන් පසුගිය වසරකදී පිළියල කර තිබීම.
- කළමනාකරණය එම වගකීම් වැරදි ලෙස තේරුම්ගෙන ඇති බව ඕනෑම සංඥාවක් තිබීම හෝ
- එසේ කිරීමට යෝග්‍ය වන පරිදි අවස්ථාවන්ගේ වෙනස් වීම

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර⁵ 210 අවශ්‍යතා සමඟ අනුරූප වීම කළමනාකරණයේ එකඟ පිළිගැනීම සහ එහි වගකීම පිළිබඳ දැනුම තේරුම් ගැනීම වැනි යළි තහවුරු කිරීම් කළමනාකරණයේ උපරිම දැනුම සහ විශ්වාසයට යටත්ව සිදුනොකරයි. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යේ අ5 ඡේදයේ සාකච්ඡා කළ පරිදි)

රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයන්ට විශේෂිත වූ සලකා බැලීම

අ9 අනෙකුත් අස්තිත්වයන්ට වඩා රාජ්‍ය අංශයේ මූල්‍ය අස්තිත්ව වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන සඳහා වන නියෝග පුළුල් විය හැකිය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කළමනාකරණයේ වගකීමට අදාලව පූර්ව පදනමක් මත රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් කරන විට, අතිරේක ලිඛිත නියෝජන ඇතිවීමට ඉඩ ඇත. නීති රෙගුලාසි හෝ අනෙකුත් අධිකාරයන්ට අනුව, ගනුදෙනු හා සිද්ධි සිදුකර තිබෙන බව තහවුරු කරමින් ලිඛිත නියෝජනයන් මේවාට ඇතුළත් විය හැකිය.

අනෙකුත් ලිඛිත නියෝජනයන් (ඡේද 13 බලන්න)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අතිරේක ලිඛිත නියෝජන

අ10 ඡේද අංක 10 මගින් අවශ්‍ය කරන ලිඛිත නියෝජනයන්ට අමතරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව වෙනත් ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලුම් කිරීමට අවශ්‍ය බව විගණක සලකා බැලීමකට ඉඩ තිබේ. එවැනි ලිඛිත නියෝජනයන් අතිරේකයක් වන නමුත් ඡේද අංක 10 මගින් අවශ්‍ය කරන ලිඛිත නියෝජන වල කොටසක් බවට පත් නොවේ. පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳ නියෝජනයන් ඒවාට ඇතුළත් විය හැකිය.

- ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ ව්‍යවහාරකරණය යෝග්‍යද යන්න වග සහ
- පහත දැක්වෙන කරුණු වැනි ව්‍යවහාර කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යටතේ හඳුනාගැනීම, මිනුම් කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම, එම රාමුව ප්‍රකාර සිදුකර තිබේද?
 - o වත්කම් හෝ වගකීම් වල වර්ගීකරණයට හෝ ධාරණ අගයට බලපෑමක් විය හැකි සැලසුම් හෝ අභිප්‍රායන්;
 - o සත්‍ය සහ අසම්භාව්‍ය වගකීම්
 - o වත්කම් වල ගිණිකම හෝ වත්කම් මත පාලනය, වත්කම් මත උකස් අයිතිය හෝ අවහිරතාවයන් සහ සුරැකුම් වශයෙන් උකස් කළ වත්කම්; සහ
 - o අනුකූල නොවීමද ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපෑමක් ඇති කළහැකි නීති රෙගුලාසි සහ පාලනමය ගිවිසුම් වල අංගයන්

විගණකට සපයන ලද තොරතුරු පිළිබඳ අතිරේක ලිඛිත නියෝජනයන්

අ11 ඡේද අංක 11 මගින් අවශ්‍යකරන ලිඛිත නියෝජන වලට අමතරව, කළමනාකරණය විසින් දැන සිටින අභ්‍යන්තර පාලනය තුළ ඇති සියලුම දුර්වලතාවයන් විගණකට සන්නිවේදනය කළ බවට ලිඛිත නියෝජන කළමනාකරණයෙන් ලබා ගැනීමට ඉල්ලුම් කිරීමට අවශ්‍ය බව විගණක විසින් සලකා බැලීමට ඉඩ තිබේ.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 210 6(අ) ඡේදය

විශේෂ තහවුරු කිරීම් පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජන

අ12 විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේදී හෝ විනිශ්චයන් හෝ අපේක්ෂා අගය කිරීමේදී විගණක විසින් පහත සඳහන් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් සලකා බලනු ලැබිය හැකිය.

- එහි ප්‍රකාශිත අපේක්ෂා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අස්තීත්වයේ අතීත ඉතිහාසය
- විශේෂිත ක්‍රියාමාර්ගයක් තෝරාගැනීම සඳහා අස්තීත්වය සතු හේතු
- විශේෂිත ක්‍රියාමාර්ගයක් ක්‍රියාවේ යෙදවීමට අස්තීත්වයට ඇති හැකියාව
- විගණනය අතරතුරදී ලබා ගත යුතුව තිබෙන වෙනත් ඕනෑම තොරතුරක පැවැත්ම හෝ අඩුවීම මගින් කළමනාකරණයේ විනිශ්චය හෝ අපේක්ෂා සමඟ අනුරූප නොවී පැවතීම.

අ13 ඊට අමතරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විශේෂිත තහවුරු කිරීම් පිළිබඳව කළමනාකරණය විසින් ලිඛිත නියෝජනයන් සැපයීම අවශ්‍ය බව විගණක විසින් සලකා බැලිය හැකිය. විශේෂයෙන්ම කළමනාකරණයේ විනිශ්චයන් හෝ ඊට අදාළ අපේක්ෂා පිළිබඳ හෝ විශේෂ තහවුරු කිරීමක සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳව අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි මගින් ලබා ගෙන තිබෙන බව තේරුම් ගැනීමට සහාය වීම. උදාහරණ වශයෙන් කළමනාකරණයේ අභිප්‍රාය ආයෝජන ඇගයීමේ පදනම සහ වැදගත් වන්නේ නම්, කළමනාකරණයේ අභිප්‍රාය පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනයකින් හැර ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට නොහැකි විය හැකිය. එවැනි ලිඛිත නියෝජනයන් අවශ්‍ය විගණන සාක්ෂි සැපයනු ලැබුවද, එම තහවුරු කිරීම් සඳහා එමගින් පමණක් ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි සපයනු නොලබයි.

සීමාකාරී වටිනාකම පිළිබඳව සන්නිවේදනය කිරීම (යොමුව 10, 11, 13)

අ14 පැහැදිලි ඉතා සුළු වැරදි හැර විගණන කාල සීමාව තුළ හඳුනාගන්නා ලද අයප්‍රකාශන සමූහවල කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 450 ට අනුව විගණකට අවශ්‍ය විගණක අවප්‍රකාශන වලට ප්‍රවේශ ලක්ෂණයක් නිර්ණය කර එය ඉක්මවා යන ඒවා සුළු වැරදි ලෙස සැලකිය නොහැක.⁶ ඒ ආකාරයටම ඉල්ලුම්කරන ලද ලිඛිත නියෝජනවල කාර්යය සඳහා සඳහා ප්‍රවේශ අගයක් කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කිරීමට විගණක විසින් සලකා බැලිය හැකිය.

ලිඛිත නියෝජනයන් මගින් ආවරණය වන දිනය සහ කාලපරිච්ඡේදය(න්) (යොමුව අංක 14)

අ15 ලිඛිත නියෝජනයන් අවශ්‍ය විගණක සාක්ෂි නිසා ලිඛිත නියෝජනයන්හි දිනයට පෙර විගණකගේ මතය ප්‍රකාශ කළ නොහැකිය අතර එසේම විගණකගේ වාර්තාව දාතම් කළ නොහැක. තවද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ගැලපීමක් හෝ හෙළිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය වන විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා වූ සියලුම සිද්ධීන් විගණක විසින් සලකා බලන නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයට පසු දිනයක් නොවන නමුත් ප්‍රායෝගික වශයෙන් ඊට ආසන්න දිනයක් යොදමින් ලිඛිත නියෝජනයන් දාතම් කරනු ලබයි.

අ16 සමහර අවස්ථාවල විගණනය කරගෙන යන අතරතුරදී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විශේෂිත තහවුරු කිරීමක් පිළිබඳව ලිඛිත නියෝජනයක් ලබාගැනීම විගණකට යෝග්‍ය විය හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවලදී යාවත්කාලීන කරන ලද ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලුම් කරනු ලැබීමට අවශ්‍ය විය හැකිය.

අ17 පසුගිය කාලපරිච්ඡේදවලට අදාළව කලින් සකසන ලද ලිඛිත නියෝජන තවමත් යෝග්‍ය වන බවට නැවත සහතික කිරීම කළමනාකරණයට අවශ්‍ය වන නිසා විගණන වාර්තාවේ දැක්වෙන සියලුම කාලපරිච්ඡේද සඳහා ලිඛිත නියෝජන අදාළ වේ. පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයකට අදාළ ලිඛිත නියෝජන යාවත්කාලීන කිරීමේදී එවැනි ලිඛිත නියෝජනයන්ට කිසියම් වෙනස්කම් තිබේද එසේ නම් ඒ මොනවාද යන්න දක්වමින් කළමනාකරණය සහ විගණක ලිඛිත නියෝජනයක ආකෘතියකට එකඟ විය හැකිය.

අ18 විගණක වාර්තාවේ දැක්වෙන සියලුම කාලපරිච්ඡේද තුළ වර්තමාන කළමනාකරණය නොසිටින අවස්ථා පැන නැගිය හැකිය. ඇතැම් හෝ සියලු ලිඛිත නියෝජන ලබා දිය හැකි තත්ත්වයක ඔවුන් නොසිටින බව, එවැනි පුද්ගලයන් තහවුරු කරයි. මක්නිසාද යත් එම කාල සීමාව තුළ ඔවුන් එම තනතුරුවල නොසිටි බැවිනි. කෙසේ වෙතත් මෙම කාරණය සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන එවැනි පුද්ගලයන්ගේ වගකීම අඩු නොකරයි. මේ අනුව කාලපරිච්ඡේදයන් මූලමතීන්ම ආවරණ වන පරිදි ලිඛිත නියෝජන ඔවුන්ගෙන් ඉල්ලුම් කිරීමේ විගණකගේ අවශ්‍යතාවය තවදුරටත් අදාළ වේ.

ලිඛිත නියෝජන වල ආකෘතිය

අ19 ලිඛිත නියෝජන විගණකට ආමන්ත්‍රණය කරනලද නියෝජන ලිපියක ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත් සමහර පාලනයන් තුළ, නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් කළමනාකරණයට ඔවුන්ගේ වගකීම පිළිබඳව ලිඛිත ප්‍රසිද්ධ ප්‍රකාශනයක් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. එවැනි ප්‍රකාශනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ට හෝ

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 450 , "විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන අගය කිරීම"

අදාළ බලධාරීන්ට නියෝජනය කිරීමක් වුවද ඡේද අංක 10 සහ 11 මගින් අවශ්‍ය සමහර හෝ සියලුම නියෝජනවලට අදාළ ලිඛිත නියෝජනයක යෝග්‍ය ආකෘතිය එය බවට විගණක තීරණය කරනු ලැබිය හැකිය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එවැනි ප්‍රකාශනයක් මගින් ආවරණය වන අදාළ කරුණු නියෝජන ලිපියෙහි අන්තර්ගත කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

විගණකගේ නිර්ණය කිරීමේ බලපාන සාදක වලට ඇතුළත් විය හැකි දෑ

- ඡේද අංක 10 සහ 11 තුළ යොමුකර ඇති වගකීම් ඉටුකිරීම පිළිබඳව තහවුරු කිරීම එම ප්‍රකාශනයේ ඇතුළත්ද යන වග.
- එම ප්‍රකාශනය දෙනු ලබන්නේ හෝ අනුමත කරන්නේ අදාළ ලිඛිත නියෝජනය විගණක විසින් ඉල්ලුම් කරනු ලැබූ අය විසින්ද යන වග.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයට ප්‍රායෝගිකව ආසන්න එහෙත් ඊට පසු නොවන දිනයකදී එම ප්‍රකාශනයේ පිටපතක් විගණකට ලබාදෙනු ලද්දේද යන වග. (ඡේද අංක 14 බලන්න)

අ20 නීති සහ රෙගුලාසි සමග අනුගත වන විධිමත් ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුමත කිරීම, සියලුම නියෝජන වැටහීමක් ඇතිව සකසා ඇති බව විගණකට සෑහීමකට පත්වීමට ප්‍රමාණවත් තොරතුරු අන්තර්ගත වීමක් නොවේ. නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් කළමනාකරණයේ වගකීම් ප්‍රකාශ කිරීමද ඉල්ලුම් කරන ලද ලිඛිත නියෝජනයකට ආදේශකයක් නොවේ.

අ21 පරිශීෂ්‍ය 2 මගින් නියෝජන ලිපියක නිදර්ශනාත්මක උදාහරණයක් දක්වා ඇත.

පාලනය පිළිබඳ වගකිවයුතු අය සමඟ සන්නිවේදනය (යොමුව අංක 10-11 සහ 13)

අ22 විගණක විසින් කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලුම් කරන ලද ලිඛිත නියෝජන පාලන භාරකාරත්වය දරන අය සමඟ සන්නිවේදනය කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 260 අනුව අවශ්‍ය වෙයි⁷.

ලිඛිත නියෝජනයන් වල විශ්වාසවන්තභාවය පිළිබඳ ඇති සැකය සහ ඉල්ලුම්කරන ලද නමුත් ලබානොදුන් ලිඛිත නියෝජනයන්

ලිඛිත නියෝජනවල විශ්වාසවන්ත භාවය පිළිබඳ සැකය (යොමුව: 16-17 ඡේද)

අ23 ලිඛිත නියෝජන එකක හෝ වැඩි සංඛ්‍යාවක් අතර සහ අනෙකුත් මූලාශ්‍ර වලින් ලබා ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි අතර හඳුනාගන්නාලද නොගැලපීම් තිබෙන අවස්ථාවල විගණක අවදානම් තක්සේරුව යෝග්‍ය පරිදි නොවෙනස්ව පවතිද යන්න සලකා බලන අතර, එසේ නොවේ නම් අවදානම නැවත සංශෝධනය කිරීම සහ තක්සේරු කරන ලද අවධානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා අවශ්‍ය වැඩිදුර විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය කාලය සහ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම.

අ24 කළමනාකරණයේ දක්ෂභාවය, අවංකභාවය, ආචාරධර්ම වටිනාකම සහ උද්යෝගය හෝ එහි කැපවීම හෝ මේවා බලාත්මක කිරීම පිළිබඳ සලකා බැලීම විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමට නොහැකි තරම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ඇති කළමනාකරණයේ වැරදි නියෝජන වල ඇති අවදානම විගණකට නිගමනය කිරීමට හේතුවෙයි. එවැනි අවස්ථාවක පාලන භාරකාරත්වය දරන අය යෝග්‍ය නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග නොගන්නේ නම්, විගණනයෙන් ඉවත් වීමට අදාළ නීති සහ රෙගුලාසි අනුව ඉවත් වීමේ හැකියාවක් ඇත්නම්, විගණනයෙන් ඉවත්වීමට විගණක සලකා බලයි. කෙසේ වෙතත් එවැනි ක්‍රියාත්මක විගණක විසින් සංශෝධනය නොකළ මතයක් නිකුත් කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවිය හැකිය.

අ25 විගණනය අතරතුර ඇති වූ සැලකිය යුතු කාරණු ඒ මත ඇති කරගත් නිගමන සහ එම නිගමන ඇති කරගැනීමේදී එළඹෙන ලද සැලකිය හැකි වෘත්තීය විනිශ්චයන් විගණක විසින් ලේඛනගත කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 230 අනුව අවශ්‍ය වේ⁸. විගණක විසින් කළමනාකරණයේ ප්‍රවීණත්වය, අවංකභාවය, ආචාරධර්ම වටිනාකම සහ

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 260, "පාලන භාරකාරත්වය දරණ අය සමඟ සන්නිවේදනය" 16 (ඇ) (11) ඡේදය.

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 230, "විගණන ලේඛනගත කිරීම" 8 (ඇ) සහ (10) ඡේදය.

උද්යෝගය හෝ එහි කැපවීම හෝ මේවා බලාත්මක කිරීමට අදාළව කැපීපෙනෙන ලක්ෂණ හඳුනාගෙන තිබිය හැකි නමුත් , එසේ වුවත් ලිඛිත නියෝජන කෙසේ විශ්වාස කළ හැකිය යනුවෙන් නිගමනය කරයි. එවැනි අවස්ථාවක මෙම කැපී පෙනෙන කාරණය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 230 අනුව ලේඛනගත කරනු ලබයි.

කළමනාකරණයේ වගකීම් පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනයන් (යොමුව 20)

අ26 ඡේද අංක ෫7 හි පැහැදිලි කළ පරිදි, ඡේද අංක 10 සහ 11 හි දැක්වෙන වගකීම් කළමනාකරණය විසින් ඉටුකර තිබේද යන්න පිළිබඳව අනෙකුත් විගණන සාක්ෂි මත පමණක් විනිශ්චය කිරීමට විගණකට හැකියාවක් නැත. මෙහිසා ඡේද අංක 20 හි විස්තරකළ පරිදි මෙම කාරණ මත වන ලිඛිත නියෝජනයන් විශ්වාස කළ නොහැකිය යන ලෙස විගණක නිගමනය කරයි නම් හෝ කළමනාකරණය එම ලිඛිත නියෝජන සපයනු නොලබයි නම් විගණකට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවේ. එවැනි නොහැකියාවක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඇති විය හැකි බලපෑම විශේෂිත මූලිකාංගයන්ට, ගිණුම් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අයිතම වලට සීමා නොවන අතර භාත්පස පැතිරී ඇත. මෙවැනි අවස්ථාවලදී විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ නොකිරීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705 මගින් අවශ්‍ය වේ⁹.

අ27 විගණක විසින් ඉල්ලන ලද ලිඛිත නියෝජනයකට වඩා සංශෝධනය කළ ලිඛිත නියෝජනයක් විගණක වෙත ලබාදීම කළමනාකරණය විසින් අවශ්‍යයෙන්ම ලිඛිත නියෝජන ලබා නොදුන් බව අදහස් නොකරයි. කෙසේ වෙතත් එවැනි සංශෝධනයට පාදක වූ හේතුව විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට බලපෑම් කළ හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියල කිරීම සඳහා වන කළමනාකරණයේ වගකීම ඉටු කිරීම පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනය මගින් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ යම් නිශ්චිත අවශ්‍යතාවයක් සමග ප්‍රමාණාත්මක අනුගත නොවීමක් හැරුණු විට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන එම රාමුවට අනුව පිළියල කර තිබෙන බවට කළමනාකරණය විශ්වාස කරන බව ප්‍රකාශ කළහැකිය. කළමනාකරණය විශ්වාසදායී ලිඛිත නියෝජන සපයා ඇති බවට විගණක නිගමනය කර ඇති නිසා ඡේද අංක 20 හි අවශ්‍යතාවය අදාළ නොවේ. කෙසේ වෙතත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705 ට අනුව අනුගත නොවීම විගණන වාර්තාවේ මතය මත ඇති කරන බලපෑම විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතුය.
- විගණන කාර්ය නිරත වීමේ නියමයන් තුළින් එකඟ වූ සියලුම අදාළ තොරතුරු විගණක වෙත සැපයීමේ කළමනාකරණය සතු වගකීම පිළිබඳ වූ ලිඛිත නියෝජනය මගින් ගින්නකින් විනාශ වූ තොරතුරු හැරුණු විට කළමනාකරණය විසින් විගණකට එවැනි තොරතුරු සපයා තිබෙන බවට කළමනාකරණය විශ්වාස කරන බව ප්‍රකාශ කළහැකිය. කළමනාකරණය විසින් විශ්වාසදායී ලිඛිත නියෝජන සපයා ඇති බවට විගණක නිගමනය කර ඇති නිසා ඡේද අංක 20 හි අවශ්‍යතාවයන් අදාළ නොවේ. කෙසේවෙතත්, විගණක විසින් ගින්නෙන් විනාශ වූ තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඇති කරන බලපෑමේ ප්‍රසාරණාත්මක බව සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705 ට අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මතය මත එහි බලපෑම සලකා බැලීමට අවශ්‍ය වේ.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705 , 9 වන ඡේදය.

පරිශීෂ්ටය 1

(යොමුව 2 බලන්න)

ඇතුළුව ලිඛිත නියෝජනයන් සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත්වන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර ලැයිස්තුව

මෙම උපග්‍රන්තය 2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය විගණනය සඳහා බලපාන අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර වල ඇති විෂය කරුණු විශේෂිත වූ ලිඛිත නියෝජන වලට අදාළ ඡේද හඳුනාගනු ලබයි. මෙම ලේඛනය අවශ්‍යතා සලකා බැලීම සඳහා වන ආදේශකයන් නොවන අතර අදාළ යෙදීම් සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර තුළ ඇති අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ ද්‍රව්‍යයන්.

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 240 ඡේද අංක 39
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 250 ඡේද අංක 16
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 450 ඡේද අංක 14
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 501 ඡේද අංක 12
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 540 ඡේද අංක 22
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 550 ඡේද අංක 26
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 560 ඡේද අංක 9
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 570 ඡේද අංක 16(e)
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 710 ඡේද අංක 9

පරිශීෂ්ටය 2

(යොමුව අ21 ඡේදය)

නිදර්ශනාත්මක නියෝජන ලිපිය

2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශනය විගණනය සඳහා බලපාන මෙය ප්‍රමිතයක් සහ අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර මගින් අවශ්‍ය කරන ලිඛිත නියෝජන පහත නිදර්ශනාත්මක ලිපිය තුළ ඇතුළත් වේ. මෙම නිදර්ශනයේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව ව්‍යවහාර කළයුතු ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත බව උපකල්පනය කරන අතර ලිඛිත නියෝජන ලබාගැනීම සඳහා වන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 570¹⁰ හි අවශ්‍යතාවය අදාළ නොවීම මෙන්ම, ඉල්ලුම් කරන ලද ලිඛිත නියෝජන සඳහා ව්‍යතිරේකයක් නොමැත. ව්‍යාතිරේකයන් තිබේ නම් ව්‍යතිරේක නිරූපනය වීමට නියෝජනයන් සංශෝධනය කළයුතුය.

(අස්තිත්වයේ ලිපි ශීර්ෂයක)

(විගණකට)

(දිනය)

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත ප්‍රකාර ABC සමාගමේ 20xx¹¹ දෙසැම්බර් 31 න් අවසන් වර්ෂය සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක දේවලට අදාළ සාධාරණව මගින් සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ කාර්යය සඳහා මෙම නියෝජන ලිපිය ඔබගේ විගණනයට සම්බන්ධව සපයනු ලබයි.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 570 , "අඛණ්ඩ පැවැත්ම".

¹¹ විගණන වාර්තාව එක් කාලපරිච්ඡේදයට වැඩි කල්හි විගණන වාර්තාවෙන් ආවරණය වන සියළුම කාලපරිච්ඡේද සම්බන්ධවන ආකාරයටම විගණක දිනය ගලපනු ලබයි.

අපි පහත දෑ තහවුරු කරමු (අපට උචිත වූ දැනුම් දීමේ කාර්යය සඳහා අප අවශ්‍යයයි සැලකූ එවැනි විමසීම් කිරීමෙන් අනතුරුව) අපි තහවුරු කරමු .

මූල්‍ය ප්‍රකාශන

- 20XX දාතම සහිතව (දිනය ඇතුළත් කරන්න) විගණන කාර්යයේ නිරතවීමේ නියමයන් මගින් දක්වා ඇති පරිදි, ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියල කිරීම සඳහා වන අපගේ වගකීම, විශේෂයෙන්ම ඒ සමග අනුකූල මූල්‍ය ප්‍රකාශන (සත්‍ය සහ සාධාරණ අදහසක් දීමට) සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමේ වගකීම ඉටු කර ඇත්තෙමු.
- සාධාරණ අගයට මිනුම් කරන ලද ඒවා ඇතුළුව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සැකසීමේදී අප විසින් භාවිතා කළ වැදගත් උපකල්පන සාධාරණ ඒවා වේ. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 540)
- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවල අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු යෝග්‍ය පරිදි ගිණුම්ගත කිරීම සහ හෙළිදරව් කිරීම සිදුකර තිබෙන බව (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 550)
- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව ගැලපීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය සියලු ශේෂපත්‍ර දිනට පසු සිදුවීම් ගැලපුම්කර තිබීම හෝ හෙළිදරව්කර තිබීම (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 560)
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස තනිව සහ එක්ව ගත් විට නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන වල බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක නොවේ. නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන ලැයිස්තුවක් නියෝජන ලිපියට අමුණා ඇත. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 450)
- [විගණක විසින් යෝග්‍ය ලෙස සලකන වෙනත් ඕනෑම කරුණු (මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 10 ඡේදය බලන්න)]

සපයන ලද තොරතුරු

- අපි ඔබට පහත දෑ සපයා ඇත.
 - o වාර්තා ලේඛන සහ අනෙකුත් කරුණු වැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියල කිරීමට අදාල අප විසින් දැන සිටින සියලුම තොරතුරු සඳහා ප්‍රවේශ වීම
 - o විගණන පරමාර්ථය සඳහා ඔබ විසින් අපගෙන් ඉල්ලුම් කර තිබෙන වැඩිදුර තොරතුරු සහ
 - o විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය යැයි ඔබ තීරණය කරන ආයතනය තුළ සිටින පුද්ගලයන් වෙත සීමා නොකරන ලද ප්‍රවේශ වීම
- සියලුම ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ වාර්තා තුළ සටහන් කර තිබෙන බව සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ නිරූපණය වන බව.
- වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තුළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම පිළිබඳ අපගේ තක්සේරුවේ ප්‍රතිඵලය අප ඔබට හෙළිදරව් කර ඇත. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 240)
 - o අප දන්නා වංචාවකට අදාලව හෝ සැක සහිත වංචා පිළිබඳ සියලු තොරතුරු සහ අස්තිත්වයේ බලපෑම් බලපාන සහ ඊට මැදිහත් වීම්
 - o කළමනාකරණය අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය තුළ ඉතා වැදගත් භූමිකාවක් හිමි සේවකයන් හෝ
 - o මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රමාණාත්මක බලපෑමක් කළ හැකි වංචාවට අදාල අනෙකුත් අය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 240)
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙළ කිරීමේදී ඒවායේ බලපෑම් සලකා බැලිය යුතු නීති සහ රෙගුලාසි සමග අනුකූල නොවීම හෝ සැක සහිත අනුකූල නොවීම පිළිබඳ දැනගත් සියලු අවස්ථාවෙන් අප ඔබට හෙළිදරව් කර ඇත. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 250)
- අප විසින් දැනගත් සියළුම අස්තිත්වයේ සම්බන්ධිත පාර්ශව අනන්‍යතා සහ සියළුම සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු අප විසින් ඔබට හෙළිදරව් කර ඇත. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 250)

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 600

**විශේෂ සලකා බැලීම් - සමූහ ව්‍යාපාරයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය
(සංරචක විගණකවරුන්ගේ කාර්යභාරයද ඇතුළත්ව)**

(2014 ජනවාරි මස 01 වන දින හෝ ඊට පසු කරනු ලබන සියලුම සමූහ ව්‍යාපාරයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපැවැත්වේ)

පටුන

	පේද
හැඳින්වීම	
මෙම විගණන ප්‍රමිතයේ විෂය පථය	1- 6
බලපැවැත්වෙන දිනය	7
අරමුණු	8
නිර්වචන	9-10
අවශ්‍යතා	
වගකීම	11
භාරගැනීම සහ පවත්වාගෙන යාම.....	12-14
සමස්ත විගණන උපායමාර්ග සහ විගණන සැලසුම.....	15-16
සමූහ ව්‍යාපාරය එහි සංරචක හා ඒවායේ වටපිටාවන් තේරුම් ගැනීම	17-18
සංරචක විගණකවරයා අවබෝධද කරගැනීම.....	19-20
ප්‍රමාණාත්මකභාවය.....	21-23
තක්සේරු කරන ලද අවදානම් සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීම	24-31
ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය.....	32-37
පශ්චාත් සිදුවීම්.....	38-39
සංරචක විගණකවරයා සමඟ සන්නිවේදනය.....	40-41
ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි වල වලංගුභාවය හා ප්‍රමාණවත්භාවය ඇගයීම.....	42-45
සමූහ ව්‍යාපාරයේ කළමනාකාරිත්වය සමඟ හා පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමඟ සන්නිවේදනය.....	46-49
ලේඛනගත කිරීම.....	50

යොදවා ගැනීම සහ වෙනත් විස්තරාත්මක කරුණු ව්‍යවස්ථාවෙන්, රෙගුලාසි මගින් හෝ වෙනත් හේතූන් මත විගණනයට යටත් වන සංරචකයන් අ 01

නිර්වචන අ 02- අ 77

වගකීම..... අ 08- අ 09

ප්‍රතිග්‍රහණය හා පවත්වාගෙන යාම..... අ10-අ 21

සමස්ත විගණන උපායමාර්ග සහ විගණන සැලැස්ම..... අ 22

සමූහ ව්‍යාපාරය එහි සංරචක හා ඒවායේ වටාපිටාව අවබෝධකර ගැනීම අ 23-අ 31

සංරචක විගණකවරයා අවබෝධ කරගැනීම..... අ32-අ41

ප්‍රමාණාත්මකභාවය..... අ42-අ46

තක්සේරු කරන ලද අවදානම් සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීම..... අ47-අ55

ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්යාවලිය..... අ 56

සංරචක විගණකවරයා සමග සන්නිවේදනය අ57- අ 60

ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වල අදාලත්වය හා ප්‍රමාණාත්මකභාවය ඇගයීම..... අ61-අ63

සමූහව්‍යාපාරයේ කළමනාකාරිත්වය සහ පාලනාධිකාරය භාරව සිටින අය සමග සන්නිවේදනය..... අ64-අ66

පරිශීෂ්ඨය 1: සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණනය සඳහා යොදවා ඇති කණ්ඩායම සමූහ ව්‍යාපාරයට අදාලව විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් සහ අදාල විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත්වූ විට භාවිතා කළයුතු තත්වගණනය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ ආදර්ශණය.

පරිශීෂ්ඨය 2: සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණන කණ්ඩායම ලබාගන්නා සහ අවබෝධ කරගන්නා කරුණු පිළිබඳව වූ ආදර්ශණය.

පරිශීෂ්ඨය 3: සමූහ ව්‍යාපාර මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පවතින ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් පෙන්නුම් කරනු ලබන අවස්ථා හෝ තත්වයන් දැක්වෙන ආදර්ශන

පරිශීෂ්ඨය 4: සංරචක විගණකවරුන්ගේ සනාථ කිරීම් ආදර්ශණ

පරිශීෂ්ඨය 5: සමූහ විගණන කාණ්ඩායමේ උපදෙස් ලිපියෙහි තිබිය යුතු සහ අතිරේකව අන්තර්ගත කළයුතු කරුණු

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 600, “විශේෂ සලකා බැලීම්-සමූහ ව්‍යාපාරයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශණ විගණනය”, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200 “ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව විගණනයක් මෙහෙයවීම” සමග එක්ව ගෙන කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම විගණන ප්‍රමිතයේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයන්ට අදාලවෙයි. මෙම විගණන ප්‍රමිතයෙන් සමූහ ව්‍යාපාරවල විගණනය සම්බන්ධයෙන් විශේෂයෙන් සැලකිය යුතු කරුණු සංරචක විගණකවරුන් සම්බන්ධ වන විගණනයන් කෙරෙහි සුවිශේෂ අවදානයෙන් සාකච්ඡාවට භාජනය කෙරෙයි.
2. සමූහ ව්‍යාපාර නොවන ගිණුම් විගණනයේදී වෙනත් විගණකවරුන් සම්බන්ධ කරගන්නා විගණකවරයකුට මෙම විගණන ප්‍රමිතය අවස්ථානුකූලව යොදාගැනීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය. විගණකවරයෙක් දුරස්ත ස්ථානයක වූ තොග ගණන් ගැනීමකට හෝ ස්ථාවර වත්කම් සත්‍යාපනය කිරීමට වෙනත් විගණකවරයෙකුගේ සේවය ලබාගැනීම උදාහරණයකි.
3. ව්‍යවස්ථාව මගින් හෝ රෙගුලාසි මගින් හෝ වෙනත් අවශ්‍යතාවන් මගින් සංරචකයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව සංරචක විගණකවරයා මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතු බව අවශ්‍යකරනු විය හැකිය. තම විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීමේ ලා සංරචක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේදී පදනම් කරගෙන තිබූ විගණන සාක්ෂි උපයෝගී කරගැනීමට සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණනය සඳහා යොදවා ඇති කණ්ඩායම තීරණය කළ හැක්කේ වුවද මෙම ශ්‍රී ලං වි ප්‍ර යේ දක්වා ඇති අවශ්‍යතාවන් ඒ අයුරින්ම අදාලවෙයි. (යොමුව: ඒ 1 ඡේදය)
4. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220¹ අනුකූලව සංරචක විගණකවරුන්ද ඇතුළත්ව සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදෙන අය සාමූහිකව අදාල ප්‍රවීණතාවය සහ සාමාර්ථතාවයන් ඇත්තවුන් බවට සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදෙන හවුල්කරු සැතීමට පත්වීම අවශ්‍ය වේ. ව්‍යාපාර සමූහයේ විගණන කාර්යභාරය මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය කිරීම සහ ප්‍රගතියද සම්බන්ධයෙන් සමූහ ව්‍යාපාර විගණන හවුල්කරු වගකිව යුතුය.
5. සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධ කටයුතු ඉටුකරනු ලබන්නේ සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යොදවා ඇති කණ්ඩායම හෝ සංරචක විගණකවරයා විසින් ද යන්න සැලකිල්ලට නොගෙන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 දක්වා ඇති අවශ්‍යතාවන් සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණනය භාර හවුල්කරු ඉටුකළ යුතුය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංරචක සම්බන්ධ කටයුතු සංරචක විගණකවරුන් විසින් සිදුකරනු ලබන විට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 තාප්ප කිරීමට මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය සමූහ ව්‍යාපාර විගණන හවුල්කරුට උපකාරීවෙයි.
6. විගණන අවදානම යනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල අවදානම සහ විගණකවරුන් එවැනි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ හෙලිදරව් කර නොගැනීමේ අවදානමෙහි සංයුක්තයකි². සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයකදී, සංරචක විගණක විසින් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු වල සාවද්‍ය ප්‍රකාශ හෙලි කර නොගැනීම මත සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍යප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ සහ සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යොදවා ඇති කණ්ඩායමේ එවැනි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ හෙලිදරව් කර නොගැනීමද මෙයට ඇතුළත්වේ.

මෙම විගණන ප්‍රමිතයෙන්, සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණනය සඳහා යොදවා ඇති කණ්ඩායම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පද්ධති සමග මෙන්ම සංරචක මූල්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් සංරචක විගණකවරයා වැඩිදුරටත් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන විගණන පටිපාටි සමග එය සම්බන්ධ වියයුතු ස්වභාවයල කාල නිර්ණය හා වපසරිය විස්තර කෙරේ මෙම සම්බන්ධවීමේ අරමුණ සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම පිණිස ප්‍රමාණවත් සහ අදාල වන්නාවූ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමයි

බලපැවැත්වෙන දිනය

7. මෙම විගණන ප්‍රමිතිය 2014 ජනවාරි මස 01 වන දින හෝ ඊට පසුව ඇරඹෙන කාලපරිච්ඡේදයන්හි සමූහ ව්‍යාපාර වල මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් විගණනය කිරීම් සඳහා බලපවත්වයි.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 “මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක තත්ත්ව පාලනය” 14 සහ 15 ඡේද
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 “ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත යටතේ විගණනය පැවැත්වීම” ඒ 32 ඡේදය

අරමුණු

8. විගණකවරයාගේ අරමුණු වන්නේ

- (අ) සමූහ ව්‍යාපාර මූල්‍ය ප්‍රකාශ විගණකවරයා වශයෙන් කටයුතු කළයුතුද යන්න තීරණය කිරීමට සහ
- (ආ) සමූහ ව්‍යාපාර මූල්‍ය ප්‍රකාශ විගණක වශයෙන් කටයුතු කරන්නේ නම්:
 - (i) සංරචක විගණකවරුන් සමග එම සංරචක වලටත්, ඔවුන්ගේ සොයාගැනීම් වලටත් අදාල මූල්‍ය තොරතුරු මත ඔවුන්ගේ කාර්යයන්හි විෂය පථය සහ කාලභීර්ණය පිළිබඳව පැහැදිලි ලෙස සන්නිවේදනය කිරීම.
 - (ii) සෑම ආකාරයෙන්ම අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් පිළියෙල කර ඇත්තේද යන්න පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම උදෙසා සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳව සහ ගිණුම් ඒකාබද්ධ කිරීමේ වැඩපිළිවෙලට අදාල ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම.

නිර්වචන

9. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතවල පරමාර්ථ සඳහා පහත දැක්වෙන පද යෙදුම් ඒවාට අනුයුක්ත අර්ථ ගනියි.

- (අ) සංරචකය - සමූහ ව්‍යාපාරයේ හෝ සංරචකයක කළමනාකාරිත්වය විසින් සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන්තර්ගත කිරීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස්කරන්නාවූ යම් ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකමක් හෝ ආස්තීත්වයක් (අ.2-අ.4 ඡේද බලන්න)
- (ආ) සංරචක විගණකවරයා- සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණන කාර්යයේ යොදවා ඇති කණ්ඩායමේ ඉල්ලීම පරිදි සමූහ ව්‍යාපාර විගණක වෙනුවෙන් සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳ විගණන කාර්යභාරය ඉටුකරන විගණකවරයා.(අ.7 ඡේදය බලන්න)
- (ඇ) සංරචක කළමනාකාරිත්වය - සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු සකස් කිරීමේ වගකීම දරන කළමනාකාරිත්වය.
- (ඈ) සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවය - සමූහ ව්‍යාපාරයේ යොදවා ඇති විගණන කණ්ඩායම විසින් නිර්ණය කෙරෙන ප්‍රමාණාත්මකභාවය.
- (ඉ) සමූහ ව්‍යාපාරය - සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල මූල්‍ය තොරතුරු ඇතුළත්වන සියලුම සංරචක. සමූහ ව්‍යාපාරයක සැමවිටම සංරචක එකකට වැඩියෙන් ඇත .
- (ඊ) සමූහ ව්‍යාපාර විගණනය - සමූහ ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය.
- (එ) සමූහ ව්‍යාපාර විගණන මතය - සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රකාශ කෙරෙන විගණන මතය.
- (ඒ) සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවා - විගණන සමාගම වෙනුවෙන් සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීමේ හා එම විගණන කාර්යභාරය කරගෙන යාමේ වගකීම දරන විගණන සමාගමේ කොටස්කරුවා හෝ ඒ හා සමාන වෙනත් පුද්ගලයෙක්. ඒකාබද්ධ විගණකවරුන් විසින් සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණනය ඉටුකරනු ලබන කල්හි ඒකාබද්ධව විගණනයේ යෙදවී ඇති කොටස්කරුවන් සහ ඔවුන්ගේ විගණනයේ යෙදවී ඇති කණ්ඩායම් සන්ධිය වශයෙන් සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවන් සහ කණ්ඩායම් වශයෙන් සලකනු ලැබේ. කෙසේ වුවත් මෙම විගණන ප්‍රමිතයෙන් ඒකාබද්ධ විගණකවරුන් අතර සම්බන්ධතාවය හෝ එක් ඒකාබද්ධ විගණකවරයෙකුගේ කාර්යභාරයට සාපේක්ෂව අනෙක් ඒකාබද්ධ විගණකවරයා ඉටුකරන කාර්යභාරය පිළිබඳව කටයුතු නොකරයි.
- (ඔ) සමූහ ව්‍යාපාරයේ විගණනයේ යෙදවී ඇති කණ්ඩායම - සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවාද ඇතුළත්ව හවුල්කරුවන්ද, සමස්ථ සමූහ ව්‍යාපාර විගණන ක්‍රමෝපායයන් සකස් කළ, එමෙන්ම සංරචක විගණකවරුන් සමග සන්නිවේදනයේ නිරතවූ අයද, ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්යාවලියේ යෙදුන අයද, සමූහ ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ගොඩනැගීම සඳහා විගණන සාක්ෂි මත නිගමනවලට එළඹීමට අවශ්‍ය ඇගයීම් කළ අයද ඇතුළත් කාර්ය මණ්ඩලය මින් අදහස් කෙරේ.
- (ඕ) සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන - එක් සංරචකයකට වඩා වැඩි සංරචක ගණනක මූල්‍ය තොරතුරු අඩංගු මූල්‍ය ප්‍රකාශන.“සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන” යන්න ප්‍රධාන පාලක ඒකකයක් නැති නමුදු පොදු පාලනයක් යටතේ පවත්නා සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු එකමුතු කොට කරනු ලබන්නාවූ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සඳහාද යෙදෙයි.

- (ක) සමූහ කළමනාකාරිත්වය - සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ වගකීම දරන කළමනාකාරිත්වය.
 - (ග) සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක - සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය මගින් සමූහයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණය උදෙසා නිර්මාණය කරන ලද, ක්‍රියාවෙහි යොදවන ලද සහ පවත්වාගෙන යන පාලක.
 - (ද) සැලකිය යුතු සංරචකය - විගණනයෙහි යොදවා ඇති කණ්ඩායම විසින් (1) ඒකීය වශයෙන් සමූහයට මූල්‍යමය වැදගත්කමක් ඇති හෝ (11) විශේෂිත වූ ස්වභාවය හෝ වාතාවරණය නිසා සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇතුළත්වීමේ සැලකිය යුතු අවදානම් පවත්නා අන්දමේ සංරචක. (යොමුව: ඡේද ඒ 5 - ඒ 6)
10. “භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ” යනුවෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට භාවිතා කෙරෙන මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ රාමුව අදහස් කෙරෙයි. “ඒකාබද්ධකරණ කාර්යාවලිය” යන්නට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වේ
- (අ) ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් හෝ සමානුපාතික ඒකාබද්ධ කිරීම මගින් හෝ ස්කන්ධ හෝ පිරිවැය ගිණුම්කරණ ක්‍රම මගින් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සංරචකයන්වල මූල්‍ය තොරතුරු පිළිගැනීම, මිණුම්කරණය, ඉදිරිපත් කිරීම සහ හෙලිදරව් කිරීම; සහ
 - (ආ) ප්‍රධාන පාලකයක් නොමැති එහෙත් පොදු පාලනයකට යටත් සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංයුක්ත කිරීම.

අවශ්‍යතා

වගකීම

11. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනය මෙහෙයවීම, අධීක්ෂණය, සහ එහි ප්‍රගතිය වෘත්තීය ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලවල අදාල තෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවන්ට සිදු කෙරෙන බවටත් එසේම නිකුත් කෙරෙන විගණන වාර්තාව ක්‍රමානුකූලව උචිත බවට සහතිකවීමත් සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවාගේ වගකීමය.³ මෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන්, නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් එවැනි යොමුවක් දැක්වීම අවශ්‍ය නම් හැරෙන්නට සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වූ විගණකගේ වාර්තාවේ සංරචක විගණක ගැන සඳහන් නොකළ යුතුය. එවැනි යොමු කිරීමක් නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ නම් එසේ සඳහන් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමූහ විගණනයේ යෙදුන විගණකවරයාගේ හෝ එම හවුල්කාර විගණක සමාගමේ සමූහය සම්බන්ධ විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීමේ වගකීම කිසිසේත්ම හීන නොවන බව විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි පෙන්වා තිබිය යුතුය. (යොමුව: ඡේද ඒ 8 - ඒ 9)

භාරගැනීම සහ පවත්වාගෙනයාම

12. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවා ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 200 යොදාගැනීමේදී සමූහ ව්‍යාපාර විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීමට පදනම් වන සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු හා ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්යාවලිය හා සම්බන්ධ උචිත සහ ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සහේතුකව බලාපොරොත්තු වියහැකිදැයි තීරණය කළයුතුය. මෙම කාර්යයේදී සමූහයේ විගණන කාර්යයේ යොදවා ඇති කණ්ඩායම විසින් සමූහයෙන්, එහි සංරචකවලින් සහ තදාසන්න වටපිටාවෙන් සංරචක කළ කොටස් වශයෙන් වූ වැදගත් සංරචක විය හැකියයි ප්‍රමාණවත්ව හඳුනාගැනීමට තරම් වූ සංරචක පිළිබඳව කිසියම් අවබෝධයක් සමූහයෙන් සහ එහි සංරචක වලින් ලබාගත යුතුය. සංරචක විගණකවරුන් විසින් එවැනි සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරයක් ඉටුකරන කල්හි ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට තරම්වූ වැඩකොටසක සංරචක විගණකවරයා යෙදවීමට සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති කණ්ඩායම සමත්වේදැයි සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවා විසින් ඇගයීමක් කළයුතුය. (යොමුව: ඡේද ඒ 10- ඒ 12)

13. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවා:

- (අ) සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් පනවා ඇති සීමා කිරීම් හේතුකොටගෙන විගණන කාර්යයෙහි යොදවා ඇති කණ්ඩායමට ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම කළනොහැකි බව⁴ සහ,

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220- ඡේද අංක 15

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705, “ ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතප්‍රකාශය නවීකරණය කිරීම”

- (ආ) මෙම නොහැකියාවෙහි බලපෑම වන්නේ සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම විශේධනය කිරීමට හේතුවන බව තීරණාත්මකව නිගමනය කරන්නේ නම් සමූහ විගණන හවුල්කරු.
 - නීතියෙන් සහ රෙගුලාසි වලින් අවකාශ ඇති විට අලුත් කාර්යභාරයක් නම් එය භාර නොගැනීම හෝ කෙටි ගෙන යන කාර්යභාරයක් නම් කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම; හෝ
 - කාර්යභාරය භාරනොගෙන සිටීමට නීතියෙන් සහ රෙගුලාසි වලින් විගණකවරයාට අවසර නොමැතිවිට කාර්යභාරයකින් ඉවත්වීමට වෙනත් ආකාරයක නොහැකියාවක් ඇතිවිට හැකිතාක්දුරට සමූහ ව්‍යාපාර විගණන කාර්යභාරය ඉටුකොට සමූහ ව්‍යාපාර මූල්‍ය ප්‍රකාශනමත මතයක් විශේධනය කිරීම (යොමුව: ඡේද ඒ 13 - ඒ 19)

කාර්යභාරයේ කොන්දේසි

14. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යොදවනු ලැබ ඇති හවුල්කරු ශ්‍රී.ල.වි.ග. ප්‍රමිත 210 අනුකූලවත්⁵ වගන්ති මත විගණන කාර්යභාරය භාර ගැනීමට එකඟවිය යුතුය (යොමුව: ඡේද ඒ 20- ඒ 21)

සමස්ත විගණන උපායමාර්ග සහ විගණන සැලැස්ම

- 15. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදීඇති කණ්ඩායම විසින් සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපායක් සකස්කර ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 300 අනුව⁶ සමූහ විගණන සැලැස්මක් නිර්මාණය කළයුතුය.
- 16. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ යෙදවී ඇති හවුල්කරුවා විසින් සමස්ත සමූහ විගණන ක්‍රමෝපාය සහ සැලැස්ම සමාලෝචනය කළයුතුය (යොමුව: ඡේද ඒ 22)

සමූහය ව්‍යාපාරය, එහි සංරචක හා එවයේ වටපිටාවන් කේරුම් ගැනීම

17. ආස්තීත්වය සහ එහි වටපිටාව පිළිබඳව අවබෝධ ලබාගැනීම තුලින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ හඳුනාගැනීම සහ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇගයීමත් විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරේ.⁷ සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ නිරත කණ්ඩායම විසින්

- (අ) කාර්යභාරය භාරගන්නා අවස්ථාවේදී හෝ කාර්යය කරගෙනයන අවස්ථාවේදී සමූහය, එහි සංරචක සහ සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක ඇතුලත්ව එවයේ වටපිටාව පිළිබඳව ලබාගන්නා අවබෝධය වැඩිදියුණු කරගත යුතුය; සහ
- (ආ) සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් සංරචකයන්ට නිකුත් කරන ලද උපදෙස්ද ඇතුලත්ව ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්යාවලිය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.

18. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ නිරත කණ්ඩායම විසින් ;

- (අ) වැදගත්යයි සැලකියහැකි සංරචකයන් සම්බන්ධයෙන් ආරම්භයේදී කරනු ලැබූ හඳුනාගැනීම් සනාථ කර ගැනීමට හෝ සංශෝධනය කරගැනීමට; සහ
- (ආ) වංචාවක් හෝ වැරදීමක් හේතුවෙන් සමූහ මූල්‍ය වාර්තාවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතුලත්වීමේ අවදානම් තක්සේරු කරගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. (යෙමුව: ඡේද ඒ 30-ඒ 31)⁸

සංරචක විගණකවරයා අවබෝධ කර ගැනීම

19. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ නිරත කණ්ඩායම සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරය ඉටුකිරීම සඳහා සංරචක විගණකවරයෙකුගෙන් ඉල්ලීමක් කිරීමට සැලසුම් කරන විට සමූහව්‍යාපාර විගණනයේ නිරත කණ්ඩායම පහත සඳහන් දෑ සම්බන්ධයෙන් අවබෝධයක් ලබා ගතයුතුය. (යොමුව: ඒ 32- ඒ 35)

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210. “විගණන කාර්යභාරය භාරගැනීමේ කොන්දේසි වලට එකඟවීම”
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.300. “මූල්‍ය ප්‍රකාශණවිගණනය සැලසුම් කිරීම” ඡේද 7-12
⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315. “ආස්තීත්වය සහ එහි වටපිටාව හඳුනාගැනීම තුලින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පිළිබඳව වූ අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කරගැනීම”
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315.

- (අ) සමූහ විගණනයට අදාළ අවාරධර්ම පිළිබඳව සංරචක විගණකවරයා අවබෝධ කරගන්නේද, ඔහු ඒවාට අනුකූලතාවය දක්වන්නේද යන්න සහ විශේෂයෙන්ම ඔහු ස්වාධීනද යන්න. (යොමුව: ඡේද ඒ 37)
- (ආ) සංරචක විගණකවරයාගේ වෘත්තීය ප්‍රවීණතාවය (යොමුව: ඡේද ඒ 38)
- (ඇ) උචිත සහ ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වන දුරට සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ නිරත කණ්ඩායමට සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරයට සම්බන්ධ විය හැකි වන්නේද යන්න.
- (ඈ) විගණකවරුන්ගේ සක්‍රීය අධීක්ෂනයට හසුවන විධිමත් වටාපිටාවක සංරචක විගණක වරයා ක්‍රියා කරන්නේද යන්න (යොමුව: ඡේද ඒ 39 -41)

20. සංරචක විගණකවරයා සමූහයේ විගණනයට අදාළ ස්වාධීණතා පිළිබඳ අවශ්‍යතා තෘප්ත නොකරන්නේ නම් හෝ 19 වන ඡේදයේ “අ” සිට “ඇ” දක්වා වූ කරුණු පිළිබඳ බරපතල ලෙස අවධානය යොමුවීමට තරම් හේතු ඇතැයි සමූහ විගණන කණ්ඩායම සිතන්නේ නම් සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ නිරත කණ්ඩායම එම සංරචක විගණකවරයාගෙන් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳ කටයුතු කිරීමට ඉල්ලීමක් නොකොට සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධ උචිත සහ ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි තමන් විසින්ම ලබාගත යුතුය (යොමුව: ඡේද ඒ 39-41)

ප්‍රමාණාත්මකභාවය

21. සමූහ ව්‍යාපාර විගණනයේ නිරත කණ්ඩායම පහත සඳහන් දෑ තීරණය කළයුතුය: (යොමුව: ඡේද 42)
- (අ) සමූහයේ විගණන ක්‍රමෝපාය සැලසුම් කරන විට සමස්තයක් වශයෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව වූ ප්‍රමාණවත්භාවය.
 - (ආ) සමූහයට විශේෂිත තත්වයන් යටතේ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ ඒවා සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කල කිසියම් පංතියකට අයත් ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂ, හෝ හෙලිදරව් කිරීම් වල අඩංගු විය හැකි යයි සහේතුකව බලාපොරොත්තුවිය හැකි අඩු මට්ටමේ සාවද්‍ය ප්‍රකාශ එකී සමූහ ගිණුම් ප්‍රකාශයන් ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන්නන්ගේ ආර්ථිකමය වූ තීරණ වලට බලපෑමක් ඇති කරනු ලැබිය හැකි නම් එවිට එකී පංති වලට අයත් ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙලිදරව් කිරීම් මත යොදා ගතයුතු ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම හෝ මට්ටම්.
 - (ඇ) සමූහ විගණන කාර්යය සඳහා සංරචක විගණක විසින් කෙරෙන්නාවූ විගණනයක් හෝ සමාලෝචනයක් සම්බන්ධ සංරචකවල ප්‍රමාණාත්මකභාවය සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සමූච්චයක් වශයෙන් තිබිය හැකි නිවැරදි නොකරන ලද සහ සොයා නොගන්නා ලද සාවද්‍ය ප්‍රකාශ සමස්තයක් වශයෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පැවතිය යුතු ප්‍රමාණය ඉක්මවීමේ නම්‍යතාවය දළ වශයෙන් අවම මට්ටමකට ගෙන ඒම පිණිස සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවය සමස්ත සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක භාවයට අඩුවිය යුතුය. (යොමුව:ඡේද ඒ 43 - ඒ 44)
 - (ඈ) සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තිබියහැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැහැදිලි ලෙස නොවැදගත් යයි සැලකිය නොහැකි බවට පත්වන අවම මට්ටම. (යොමුව: ඡේද ඒ 43 - ඒ 44)
22. සමූහ විගණන අවශ්‍යතා සඳහා සංරචක විගණකවරයා විගණනයේ යෙදෙන කල්හි සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචක මට්ටමින් කාර්යසාධක ප්‍රමාණාත්මකභාවය ඇගයිය යුතුය. යොමුව: ඡේද ඒ 46)
23. සංරචකයක් ව්‍යවස්ථාවට අනුව හෝ රෙගුලාසි අනුව හෝ එවැනි වෙනත් කරුණු වලට යටත්ව විගණනය කෙරෙන්නක් නම් සහ සමූහ විගණන කණ්ඩායම එම විගණනය සමූහ විගණනය සඳහා විගණන සාක්ෂි සැපයීමට යොදාගැනීමට තීරණය කරයි නම් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින්
- (අ) සමස්තයක් ලෙස සංරචක මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය; සහ
 - (ආ) සංරචක මට්ටමෙන් කාර්යසාධන ප්‍රමාණාත්මකභාවය
- මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවන් තෘප්ත කරන්නේදැයි යන්න තීරණය කළයුතුය.

තක්සේරු කරන ලද අවදානම් සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීම

24. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ආමන්ත්‍රණය කිරීමට උචිත ප්‍රතිචාර සැලසුම්කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.⁹ සංරචකයන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත තමන් විසින් ක්‍රියාත්මක කළයුතු සහ තමන් වෙනුවෙන් සංරචක විගණකවරයා විසින් ක්‍රියාත්මක කළයුතු ක්‍රියා පටිපාටිය සමූහ විගණන කාණ්ඩයම විසින් තීරණය කළයුතුය. (ඡේද 26 -29 බලන්න). සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචක විගණකවරුන්ගේ කාර්යභාරය සම්බන්ධයෙන් තමන්ගේ සම්බන්ධතාවයේ ව්‍යාප්තිය, ස්වභාවය හා කාලනිර්ණය ද තීරණය කළයුතුය. (ඡේද 30 -31 බලන්න)

25. ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මත හෝ සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත ඉටු කළයුතු කාර්යභාරයෙහි ස්වභාවය කාල නිර්ණය සහ ව්‍යාප්තිය සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන්නේය යන බලාපොරොත්තුව මත පදනම් වේ නම් හෝ මූලික පද්ධතීන් කෙරෙන් පමණක් ප්‍රකාශන මට්ටමේදී ප්‍රමාණවත් හා වලංගු විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකි නම් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් තමන් විසින්ම හෝ සංරචක විගණක වෙත ඉල්ලීමක් මගින් එකී පාලකවල ඵලදායීත්වය පරීක්ෂාවට ලක් කළයුතුය.

සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු මත සිදුකළ යුතු කාර්යභාරය තීරණය කිරීම (යොමුව: ඡේද ඒ 47)

සැලකියයුතු සංරචක

26. සමූහය ඇතුළත එහි මූල්‍යමය වැදගත්කම හේතුකොට ගෙන සැලකිය යුතු තැනක් ගන්නා සංරචකයක් සම්බන්ධයෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් හෝ ඔවුන් වෙනුවෙන් සංරචක විගණකවරයා විසින් සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය යොදාගනිමින් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත විගණනයක් සිදුකළ යුතුය.

27. යම් සංරචකයක විශේෂ ස්වභාවය හෝ තත්ත්වයන් නිසා සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ සැලකියයුතු ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇතුළත්වීමේ අවදානම් හේතුකොටගෙන එම සංරචකය කෙරෙහි සැලකිලිමත් විය යුතු විටදී සමූහ විගණන කණ්ඩායම හෝ ඔවුන් වෙනුවෙන් සංරචක විගණකවරයා විසින් පහත සඳහන් කාර්යයන්ගෙන් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් ඉටුකළ යුතුය :

- (අ) සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවය යොදාගනිමින් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු විගණනය.
- (ආ) සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පැවැතිය හැකි යයි සිතෙන සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල සැලකියයුතු අවදානම් සම්බන්ධයෙන් ගිණුම් ශේෂ, ගනුදෙනු කාණ්ඩ හෝ හෙලිදරව් කිරීම් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් විගණනය කිරීම.(යොමුව: ඒ 48)
- (ඇ) සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පැවැතිය හැකි යයි සිතෙන සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල සැලකියයුතු අවදානම් සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත විගණන පටිපාටි (යොමුව: ඒ 49)

සැලකියයුතු සංරචක නොමැති සංරචක

28. සැලකියයුතු සංරචක නොමැති සංරචක සම්බන්ධයෙන් වූ කල්හි සමූහ විගණන කාණ්ඩයම විසින් සමූහ මට්ටමෙන් විෂ්ලේශන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතුය (යොමුව: ඒ 50)

29. විගණන මත ප්‍රකාශයට පදනම් වන ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට පහත සඳහන් දේ වලින් නොහැකි බවට සමූහ විගණක අදහස් කරනවිට;

- (අ) වැදගත් සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු මත ක්‍රියාත්මක කළ වැඩ පිලිවෙල වලින්;
- (ආ) ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්යාවලිය මත හා සමූහ ව්‍යාප්ත පාලනයන් මත ක්‍රියාත්මක කළ වැඩ පිලිවෙල වලින්;
- (ඇ) සමූහ මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක කළ විශ්ලේෂණ පටිපාටි වලින්,

සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සැලකියයුතු නොවන සංරචක තෝරා ගතයුතු අතර තෝරාගත් එක් එක් සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු තමන් විසින් හෝ සංරචක විගණකවරයා වෙත කරනු ලබන ඉල්ලීමක් මගින් පහත සඳහන් දෑ එකක් හෝ වැඩිගණනක් ක්‍රියාත්මක කළයුතුය

- සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය යොදාගනිමින් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු විගණනය කිරීම

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330, “තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකවරයාගේ ප්‍රතිචාර”

- ගිණුම් ශේෂ ලඟ ගණුදෙනු පන්ති හෝ හෙලිදරව් කිරීම් එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් විගණනය කිරීම
- සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය යොදාගනිමින් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු සමාලෝචනය කිරීම
- විශේෂිත පටිපාටි

සමූහ විගණන කණ්ඩායම කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ සංරචක තෝරාගැනීම වෙනස් කළයුතුය.

සංරචක විගණකවරුන් ඉටුකරන කාර්යයන්ට සම්බන්ධවීම (යොමුව: ඡේද ඒ 54 – ඒ 55)

සැලකියයුතු සංරචක - අවදානම් තක්සේරු කිරීම

30. සැලකියයුතු සංරචකයක මූල්‍ය විගණනයක් සංරචක විගණක විසින් සිදුකරන්නේ නම් සමූහයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත තිබිය හැකි සැලකියයුතු සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් හඳුනාගැනීම සඳහා සමූහ විගණන කණ්ඩායම සංරචක විගණකවරයාගේ අවදානම් තක්සේරු කිරීම සමග සම්බන්ධ විය යුතුය. සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ එම සම්බන්ධවීමේ ව්‍යාප්තිය, ස්වභාවය හා කාලනිර්ණය එම කණ්ඩායමේ සංරචක විගණකවරුන් කෙරෙහි ඇතිවන අවබෝධය මත බලපවත්වන නමුත් අවම වශයෙන් පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය යුතුය:

- (අ) සංරචකයෙහි සමූහයට වැදගත් ව්‍යාපාරික කටයුතු පිළිබඳව සංරචක විගණක සමග හෝ සංරචක කළමනාකාරිත්වය සමග සාකච්ඡා කිරීම.
- (ආ) වංචා සහ වැරදීම් හේතුවෙන් මූල්‍ය තොරතුරුවලට සංරචකයේ පැවතියහැකි නැඹුරුව සංරචක විගණකවරයා සමග සාකච්ඡා කිරීම.
- (ඇ) සමූහ මූල්‍ය තොරතුරු වල හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් පිළිබඳව වූ සංරචක විගණකගේ ලියකියවිලි සමාලෝචනය කිරීම. එවැනි ලියකියවිලි, හඳුනාගත් සැලකියයුතු අවදානම් පිළිබඳව සංරචක විගණකවරයාගේ අවසාන නිගමනය පිළිබිඹු කරන ලිපියක ස්වභාවයෙන් විය හැකිය.

සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි හඳුනාගනු ලැබූ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් - ඉදිරි විගණන පටිපාටි

31. සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අඩංගු සැලකියයුතු සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානමක් සංරචක විගණකවරයා විසින් කාර්යයන් ඉටුකරනු ලබන සංරචකයක් හඳුනාගත් විට සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීමට හැකිවීම සඳහා සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඒ මත තවදුරටත් විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අදාලත්වය පිළිබඳව ඇගයීමක් කළයුතුය. සංරචක විගණකවරයා කෙරෙහි සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවබෝධය පදනම්ව තවදුරටත් විගණන පද්ධතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍යවන්නේද යන්න සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් තීරණය කළයුතුය.

ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය

32. 17 වන ඡේදයට අනුව සමූහ විගණන කණ්ඩායම සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සංරචකයන්ට නිකුත්කර ඇති උපදෙස් මෙන්ම සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක සහ ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගනියි. 25 වන ඡේදය අනුව ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මත හෝ සංරචකයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඉටුකළ යුතු කාර්යයේ ව්‍යාප්තිය, ස්වභාවය හා කාලනිර්ණය පදනම් වන්නේ සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක ක්‍රම ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන්නේය යන අපේක්ෂාව මත නම් හෝ මූලික පද්ධතීන් කෙරෙන් පමණක් සහතික කෙරෙන මට්ටමේදී ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකි නම් සමූහ විගණන කණ්ඩායම තමන් විසින්ම හෝ සංරචක විගණකවරයා වෙත ඉල්ලීමක් මගින් එකී පාලකවල මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය පරීක්ෂා කරයි.

33. ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙන් පැන නැගී සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත්වන තක්සේරු කළ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලට ප්‍රතිචාර දක්වනු වස් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මත තවදුරටත් විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. සියලුම සංරචකයන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් වී ඇති ද යන්න ඇගයීමද මීට ඇතුළත්ය.

- 34. ඒකාබද්ධ කිරීමේ ගැලපිලි නැවත කාණ්ඩගත කිරීම්වල අදාලත්වය, පූර්ණත්වය සහ නිරවද්‍යතාවය සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඇගයිය යුතු අතර වංචා අවදානම් සාධක හෝ හවා කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමී වීම් පවත්නේද යන්න පිළිබඳව ඇගයීම් කළයුතුය.
- 35. සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කිරීම සඳහා යොදාගත් ගිනුම් ප්‍රතිපත්ති මත සකසා නැත්තේ නම් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශ සකස් කිරීමේ සහ ඉදිරිපත් කිරීමේ අරමුණ උදෙසා එම සංරචකයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශ නිසියාකාරව ගැලපීම් කොට ඇති දැයි සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඇගයිය යුතුය.
- 36. සමූහ මූල්‍ය තොරතුරු සමග සංයුක්ත කොට ඇත්තේ සංරචක විගණකවරයාගේ සන්නිවේදනයන්හි හඳුනාගත් මූල්‍ය තොරතුරු පමණක්මදැයි සමූහ විගණක කණ්ඩායම විසින් නිර්ණය කළයුතුය (ඡේද 41 (ඇ) බලන්න).
- 37. යම් සංරචකයක මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වන දිනය සමූහයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ කාලපරිච්ඡේදය අවසන් වන දිනයට වෙනස් වන අවස්ථාවලදී භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූල වන පරිදි එම මූල්‍ය තොරතුරු මත, උචිත ගැලපීම් කොට ඇති දැයි සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඇගයිය යුතුය.

පශ්චාත් සිදුවීම්

- 38. සංරචක වල මූල්‍ය තොරතුරු සමූහ විගණන කණ්ඩායම හෝ සංරචක විගණකවරුන් විසින් විගණනය කරන කල්හි සමූහ විගණන කණ්ඩායම හෝ සංරචක විගණක විසින්, සංරචක වල මූල්‍ය තොරතුරු වල දින හා සමූහයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි දිනය අතරතුර සිදුවන සිදුවීම් සහ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ගැලපීම් හෝ ඒවායෙහි හෙලිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය කෙරෙන සිදුවීම් හඳුනාගැනීමට සකස් කළ පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළයුතුය.
- 39. සංරචක විගණකවරුන් සංරචක මූල්‍ය තොරතුරු විගණනය හැර වෙනත් කටයුතු ඉටුකරනවිට, ඔවුන්ට සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීම් හෝ හෙලිදරව් කිරීම් අවශ්‍ය වියහැකි පශ්චාත් සිදුවීම් පිළිබඳව දැනගන්නට ලැබේ නම් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට දැනුම් දෙන ලෙස සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචක විගණකවරුන් ගෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.

සංරචක විගණකවරයා සමඟ සන්නිවේදනය

- 40. සමූහ විගණක කණ්ඩායම කල්වේලා ඇතිව සංරචක විගණකවරයා වෙත සිය අවශ්‍යතා සන්නිවේදනය කළයුතුය. මෙම සන්නිවේදනයේ ඉටුකළ යුතු කාර්යභාරය එම කාර්යභාරය ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ආකාරය, සංරචක විගණක සමූහ විගණනයේ යෙදෙන කණ්ඩායම සමග සන්නිවේදනය කෙරෙන ආකාරය සහ අන්තර්ගතය පෙන්වාදී තිබිය යුතුය. එහි පහත සඳහන්ද ද ඇතුළත්විය යුතුය: (යොමුව: ඡේද අ 57, අ 58 සහ අ 60)
 - (අ) සංරචක විගණකවරයා විසින් ඉටුකරනු ලබන කාර්යයන් සමූහ විගණක කණ්ඩායම විසින් ප්‍රයෝජනයට ගන්නා සන්දර්භය ගැන දැනුවත්ව සිටිමින් සමූහ විගණන කණ්ඩායම සමග සහයෝගයෙන් කටයුතු කරන බව සනාථ කරන ලෙසට සංරචක විගණකවරයාගෙන් කරනු ලබන ඉල්ලීමක්.
 - (ආ) ස්වාධීනතාවය පිළිබඳ අවශ්‍යතා විශේෂකොට විගණන යට අදාල ආචාරධර්ම යටතේ වන අවශ්‍යතා.
 - (ඇ) සංරචකයෙහි විගණනය හෝ මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳ සමාලෝචනයකදී, සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය (සහ අදාලවන්නේ නම්, විශේෂ ගනුදෙනු පංතිවල, ගිණුම් ශේෂවල හෝ හෙලිදරව් කිරීම්වල ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම හෝ මට්ටම්) සහ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැහැදිලි ලෙසට වැදගත් නොවන්නේ යයි සැහිකට පත්විය හැකි මට්ටම ඉක්මවා යන සීමාවන්.
 - (ඈ) සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරයට අදාලවන, වංචා සහ වැරදීම් හේතුකොටගෙන සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් සැලකියයුතු සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම්. සංරචකයක වංචා සහ වැරදීම් හේතුකොටගෙන සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල සැලකියයුතු අවදානම් සහ එවැනි අවදානම් වලට සංරචක විගණකවරයාගේ ප්‍රතිචාර තමන් වෙත කල් වේලා ඇතිව සන්නිවේදනය කරන ලෙස සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචක විගණකවරයා වෙතින් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.
 - (ඵ) සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කරනලද සම්බන්ධිත පාර්ශව ලැයිස්තුව සහ සමූහ විගණන කණ්ඩායම දන්නා යම්කිසි වෙනත් සම්බන්ධිත පාර්ශව පිළිබඳ ලැයිස්තුව සමූහ කළමනාකාරිත්වය හෝ සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් කලින් හඳුනානොගත් සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් පිළිබඳව තමන් වෙත දන්වන මෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායම සංරචක විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. සමූහ

විගණන කණ්ඩායම විසින් එවැනි අතිරේක සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් අනෙකුත් සංරචක විගණකවරුන් විසින් හඳුනාගත යුතුද යන්න තීරණය කළයුතුය.

41. සමූහ විගණනයට සම්බන්ධ සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ නිගමනයන්ට අදාළ කරුණු තමන්ට දන්වන ලෙස සමූහ විගණන කණ්ඩායම සංරචක විගණකවරයාට දැන්විය යුතුය. එවැනි සන්නිවේදන වල පහත සඳහන් දෑ අන්තර්ගත විය යුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 60)

- (අ) සංරචක විගණකවරයා වෘත්තීය ප්‍රවීණතාවය හා ස්වාධීනත්වය ඇතුළත්ව සමූහ විගණනයට අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලතාවය දක්වා ඇතිදැයි යන්න.
- (ආ) සංරචක විගණකවරයා සමූහ විගණන කණ්ඩායමෙහි අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලතාවය දක්වා ඇතිදැයි යන්න.
- (ඇ) සංරචක විගණකවරයා වාර්තාකරන සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු හඳුනාගැනීම.
- (ඈ) සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැන නගින අන්දමේ නීති රීති හෝ රෙගුලාසි වලට අනුකූලතාව නොදැක්වෙන අවස්ථා පිළිබඳ තොරතුරු.
- (ඉ) සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරුවල නිවැරදි නොකරන ලද සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ලැයිස්තුවක් (සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් නොවැදගත් සීමාවට පහළින් යයි දන්වා යවන ලද සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ලැයිස්තුවෙහි එහි ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ) (ඡේද 40(ඇ) බලන්න).
- (ඊ) භව්‍ය කළමනාකාරිත්ව අගතිගාමීවීම් පිළිබඳව හැඟවීම්.
- (එ) සංරචක මට්ටමේ හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලකවල සැලකිය යුතු උෟණතා විස්තරය.
- (ඒ) වංචාවක හෝ සංරචකයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ වැදගත් කාර්යභාරයක් දරන සංරචකයේ සේවකයන් හෝ කළමනාකරණය විසින් කරනු ලැබුවේ යයි සැකකරන හෝ සිදුකොට ඇති වංචාවක ප්‍රතිඵල වශයෙන් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරුමත ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇති විය හැකි අවස්ථාවලදී සංරචක විගණක විසින් සංරචකයේ පාලනය භාරව සිටින අය වෙත සන්නිවේදනය කරනලද හෝ සන්නිවේදනය කිරීමට බලාපොරොත්තුවන වෙනත් සැලකිය යුතු කරුණු.
- (ඉ) සංරචක විගණකවරයා විසින් සංරචක කළමනාකාරිත්වයෙන් ලිඛිතව ඉල්ලුම් කළ ව්‍යාතිරේකද ඇතුළත්ව සමූහ විගණනයට වැදගත් වියහැකි හෝ සංරචක විගණක විසින් සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවධානය යොමු කිරීමට බලාපොරොත්තුවන වෙනත් කවර හෝ කරුණු ; සහ
- (ඊ) සංරචක විගණකවරයාගේ සමස්ත හෙලිදරව් කරගැනීම්, නිගමන සහ මතයන්.

ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි වල වලංගුභාවය හා ප්‍රමාණවත්භාවය ඇගයීම

සංරචක විගණකවරයාගේ සන්නිවේදනය සහ ඔවුන්ගේ කාර්යභාරයෙහි ප්‍රමාණවත්භාවය ඇගයීම

42. සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචක විගණකවරයාගේ සන්නිවේදන ඇගයිය යුතුය (ඡේද 41 බලන්න) සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින්;

- (අ) එම ඇගයීමෙන් පැනනගින සැලකිය යුතු කරුණු සංරචක විගණක සමග, සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වය සමග හෝ සමූහ කළමනාකාරිත්වය සමග සාකච්ඡා කළයුතුය; සහ
- (ආ) සංරචක විගණකවරයාගේ විගණන ලියකියවිලිවල වෙනත් අදාළ කොටස් සමාලෝචනය අවශ්‍යවන්නේද යන්න තීරණය කළයුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 61)

43. සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරය ප්‍රමාණවත් නොවේ යයි සමූහ විගණන කණ්ඩායම නිගමනය කරයි නම් තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කළයුතු පටිපාටීන් ඒවා සංරචක විගණක විසින් ඉටු කළයුතුද, හෝ සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඉටු කළයුතුද යන්නත් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් තීරණය කළයුතුය.

ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණවත්භාවය සහ අදාලත්වය

- 44. විගණකවරයාගේ මතය ප්‍රකාශ කිරීමට පදනම් කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය සහේතුක නිගමනයන්ට විගණකවරයාට එළඹිය හැකිවනු පිණිස සහ විගණන අවදානම පිළිගනනැති මට්ටමට අවමකිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.¹⁰ සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරුමත සංරචක විගණකවරයා හා සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඉටුකරන ලද කාර්යභාරයෙන් සහ ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මත විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් සමූහ විගණන මත පදනම් කරගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇත්තේද යන්න සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඇගයිය යුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 62)
- 45. නිවරදි නොකළ කවර හෝ සාවද්‍ය ප්‍රකාශවලින් (සමූහ පැවරුම් කණ්ඩායම විසින් හඳුනාගනු ලැබූ හෝ සංරචක විගණකවරුන් විසින් සන්නිවේදනය කළ) සහ ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ හැකියාවක් නොවූ කවර හෝ අවස්ථා වලින් සමූහ විගණන මතය කෙරෙහි වන බලපෑම සමූහ විගණන හවුල්කරු විසින් ඇගයිය යුතුය (යෙමුව: ඡේද අ 63)

සමූහ ව්‍යාපාරයේ කළමනාකාරිත්වය සමග සහ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමග සන්නිවේදනය

සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය සමග සන්නිවේදනය

- 46. හඳුනාගන්නා ලද අභ්‍යන්තර පාලනයේ හඳුනාගත් කුමන උගුණතාවයන් සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අය සහ සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය වෙත ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 265 අනුකූලව¹¹ සන්නිවේදනය කළයුතු දැයි සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් තීරණය කළයුතුය. මෙම තීරණය ගැනීමේදී සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් පහත සඳහන් දෑ සැලකිල්ලට ගත යුතුය.
 - (අ) සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් හඳුනාගන්නා ලද සමූහ ව්‍යාප්ත අභ්‍යන්තර පාලන උගුණතාවයන්.
 - (ආ) සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචකවල අභ්‍යන්තර පාලනයේ හඳුනාගන්නා ලද අභ්‍යන්තර පාලන උගුණතාවන්; සහ
 - (ඇ) සමූහ විගණන පැවරුම් කණ්ඩායමේ අවදානයට සංරචක විගණකවරුන් විසින් යොමුකර ඇති අභ්‍යන්තර පාලන උගුණතාවයන්.

47. වංචාව සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් හඳුනාගත්තේ නම් හෝ සංරචක විගණක විසින් එහි අවධානයට ලක්කරන ලද්දේ නම් (ඡේද 41 ඒ බලන්න)හෝ වංචාවක් පවතින බව තොරතුරු වලින් හෙලිදරව් වී ඇති නම්, වංචා සොයාගැනීම සහ වැළැක්වීම මූලික වගකීමක් ලෙස අදාලවන අයගේ අවධානයට යොමු කිරීමට හැකිවනු වස් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සමූහ කළමනාකාරිත්වයෙහි යෝග්‍ය මට්ටම් වලට අප්‍රමාදව දැනුම්දිය යුතුය.(යොමුව: ඡේද අ 64)

48. ව්‍යවස්ථාව හෝ රෙගුලාසි හෝ වෙනත් හේතූන් මගින් සංරචකයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට සංරචක විගණකවරයෙක්ගෙන් අවශ්‍ය කරනු විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී, සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචකයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වැදගත්කමක් ගන්නේ යයි ඔවුන්ට දැනගන්නට ලැබුනි. එහෙත් සංරචක කළමනාකාරිත්වය නොදැන සිටින සෑම ආකාරයකම කරුණු පිළිබඳව සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වය දැනුවත් කරන ලෙසට සමූහ කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සංරචක කළමනාකාරිත්වය වෙත එම කරුණු සන්නිවේදනය කිරීම ප්‍රතිරෝධී කරයි නම්, සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සමූහයේ පාලනය භාර අය සමග ඒ පිළිබඳව සාකච්ඡා කළයුතුය. එම කාරණය තවදුරටත් නොවිසඳී පවති නම්, වෘත්තීය රහස්‍යභාවය හා නෛතික කරුණු වලට යටත්ව, අදාල කරුණු විසඳෙන තෙක් සංරචකයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරයාගේ වාර්තාව නිකුත් නොකරන ලෙස සංරචක විගණකවරයාට උපදෙස් දිය හැකි දැයි සැලකිල්ලට භාජනය කළයුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 65)

සමූහයේ පාලනය භාර අය සමග සන්නිවේදනය

49. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260හා වෙනත්¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විලින් අවශ්‍ය කෙරෙන ආකාරයට අමතරව සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් පහත සඳහන් කරුණු සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අයට සන්නිවේදනය කළයුතුය (යොමුව: ඡේද ඒ 66);

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200, 17 වන ඡේදය
¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.265,“සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අය සහ සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය සමග සන්නිවේදනය”
¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.265,“ කළමනාකාරිත්වය හා පාලනය භාරව සිටින අයවෙත අභ්‍යන්තර පාලනයේ දුර්වලතා සන්නිවේදනය ”

- (අ) සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු මත ඉටුකළ යුතු කාර්යභාරය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක කෙටි සමාලෝචනයක්.
- (ආ) වැදගත් සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු මත සංරචක විගණකවරුන් ඉටු කිරීමට බලාපොරොත්තුවන කාර්යභාරය සම්බන්ධයෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායම සම්බන්ධවීමට සැලසුම්කරන ආකාරය පිළිබඳ විශ්ලේෂණාත්මක කෙටි සමාලෝචනයක්.
- (ඇ) සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරයන් මත සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් කරනු ලැබූ ඇගයීම් කෙරෙහි පැන නැගෙන එම විගණකවරයාගේ කාර්යයන්හි ගුණාත්මකභාවය කෙරෙහි විශේෂ අවධානයක් යොමු විය යුතු අවස්ථා.
- (ඈ) සමූහ විගණනයේ සීමාවන් අදාළ සමූහ විගණන කණ්ඩායමට තොරතුරුවලට පිවිසීමේ ඉඩකඩ සීමා කරනු ලැබ තිබිය හැකිය.
- (ඉ) ප්‍රතිඵලය ලෙස සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇතුළත් වූ සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය, සංරචක කළමනාකාරිත්වය සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක සැලකිය යුතු කාර්යභාරයක් ඉටුකරන සේවකයන් හෝ වෙනත් අය සම්බන්ධවන්නාවූ වංචා හෝ සැකකෙරෙන වංචා.

ලේඛනගත කිරීම

50. සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් පහත සඳහන් කරුණු සිය විගණන ලියකියවිලිවල අන්තර්ගත කළයුතුය;¹³

- (අ) සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත කරනු ලැබූ වැඩ කොටස් වල ආකාරය සහ සැලකිය යුතු සංරචක සඳහන් කරමින් සංරචක පිළිබඳවත් සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු මත සිදුකළ කාර්ය යෙහි ආකාරය පිළිබඳවත් විශ්ලේෂණයක් දක්වමින් සංරචකය පිළිබඳ විග්‍රහයක්.
- (ආ) අදාළවන තාක් දුරට සංරචක විගණකවරුන්ගේ විගණන ලියකියවිලි වල හා ඒවායෙහි නිගමන වල අදාළ කොටස් මත සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ සමාලෝචනයන් ද අඩංගු වන පරිදි සංරචක විගණකගේ ඉටුකරනු ලැබූ වැඩ කොටස් මත සමූහ විගණන කණ්ඩායම් සම්බන්ධවූ ආකාරයේ ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ව්‍යාප්තිය.
- (ඇ) සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවශ්‍යතා පිළිබඳව සංරචක විගණකවරුන් හා සමූහ විගණන කණ්ඩායම අතර ලිඛිත සන්නිවේදන.

යොදවා ගැනීම සහ වෙනත් විස්තරාත්මක කරුණු

ව්‍යවස්ථාවෙන්, රෙගුලාසි මගින් හෝ වෙනත් හේතූන් මත විගණනයට යටත්වන සංරචක.(යොමුව: 3 වන ඡේදය)

අ1 සමූහ විගණනයකදී විගණන සාක්ෂි සපයාගැනීම සඳහා ව්‍යවස්ථාවෙන්, රෙගුලාසි මගින් හෝ වෙනත් හේතූන් මත ඉටුකරනු ලැබූ විගණනයන් ප්‍රයෝජනයට ගතයුතුද යන්න පිළිබඳව සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ගනු ලබන තීරණයන්ට බලපෑමක්විය හැකි සාධක:

- සංරචකයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ දී හා සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේ දී යොදාගන්නා ලද මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතියෙහි වෙනස්කම්.
- සංරචක විගණකවරයා විසින් සහ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන කිරීමේ දී යොදාගන්නා ලද විගණන හා අනෙකුත් ප්‍රමිත අතර ඇති වෙනස්කම්.

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.260, “පාලනය භාරව සිටින අය සමග සන්නිවේදනය”
¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230, “විගණන ලේඛනගතකරණය” ඡේද 8-11 සහ ඡේද අ 6

- සමූහ වාර්තාකරණ කාලසටහනට අනුගාමී විය හැකි අයුරින් සංරචකයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කල්වේලා ඇතිව නිම කෙරෙන්නේද යන්න.

නිර්වචන

සංරචකය (යොමුව: ඡේදය 9 (අ))

අ2 සමූහයක ව්‍යුහය සංරචකයන් හඳුනාගන්නා ආකාරය කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකරයි. උදාහරණ වශයෙන් ගතහොත් සමූහයක මූල්‍ය වාර්තාකරන පද්ධතිය මව් සමාගම විසින් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් වූ පාලිත සමාගම්, බද්ධ ව්‍යාපාර හෝ ආයෝජිත සඳහා ස්කන්ධ හෝ පිරිවැය ගිණුම්කරණ ක්‍රම මත ප්‍රධාන කාර්යාලයකින් හෝ ශාඛා හෝ අංශ එකක් හෝ වැඩි ගණනක් විසින් හෝ ඒ දෙකම ඒකාබද්ධව මූල්‍ය තොරතුරු සකස් කිරීම කළයුතු සංවිධාන ව්‍යුහයක් මත පදනම් විය යුතු සේ ප්‍රතිපාදනය කර තිබිය හැකිය. කෙසේ වෙතත් සමහර සමූහයන් සිය මූල්‍ය වාර්තාකරණ පද්ධතිය කාර්යාංශ ක්‍රියාවලි, නිෂ්පාදිත හෝ සේවා යටතේ (හෝ සේවා හෝ නිෂ්පාදන සමූහ අනුව) හෝ භූගෝලීය පිහිටීම් අනුව සංවිධානය කරනු විය හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවලදී සමූහය හෝ සංරචක කළමනාකාරිත්වය පිළියෙල කරනු ලබන මූල්‍ය තොරතුරු සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කාර්යාංශ, ක්‍රියාවලි, නිෂ්පාදිත හෝ සේවා (හෝ සේවා හෝ නිෂ්පාදිත සමූහ අනුව) හෝ භූගෝලීය පිහිටීම අනුව අන්තර්ගත විය හැකිය.

අ3 සමූහයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ පද්ධතිය තුළ විවිධ මට්ටමේ සංරචකයන් පැවතිය හැකි අතර සංරචකයන් තනි තනිව නොව කිසියම් සමූච්චිත මට්ටම් වලින් හඳුනාගැනීම වඩා සුදුසුය.

අ4 කිසියම් මට්ටමක සමූච්චිත වූ සංරචක මගින් සමූහ විගණන පරමාර්ථ සඳහා සංරචකයක් සකස් විය හැකිය. කෙසේ වුවද, එවැනි සංරචකයක් විසින්ද එමගින් අනාවරණය වන සංරචක (එනම් උප සමූහයක) සම්බන්ධ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනු ලැබිය හැකිය. එහෙයින් මෙම ශ්‍රී ලං වි ප්‍ර විවිධ සමූහ විගණන හවුල්කරුවන් හා කණ්ඩායම් විසින් විශාල සමූහයක විවිධ උප සමූහයන් සම්බන්ධයෙන් භාවිතා කළහැකිය.

සැලකියයුතු සංරචක (යොමුව: ඡේද 9 (අ))

අ5 තනි සංරචකයක මූල්‍යමය සැලකිලිමත්භාවය ඉහළයත්ම සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම සාමාන්‍යයෙන් ඉහළයයි. තනිව මූල්‍යමය වැදගත්කමක් ඇති සංරචක හඳුනාගැනීමට උපකාරීවීම සඳහා සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් තෝරාගන්නා ලද සම්මතයකට ප්‍රතිශතයක් භාවිතා කළයුතුය. සම්මතයක් තෝරාගැනීම සහ භාවිතය සඳහා ඊට ප්‍රතිශතයක් නිශ්චය කිරීම වෘත්තීය විනිශ්චය සම්බන්ධ අභ්‍යාසයකි. සමූහයේ ස්වභාවය හා පවත්නා තත්වයන් අනුව උචිත සම්මත වලට සමූහයේ වත්කම්, වගකීම්ල මූල්‍ය ප්‍රවාහ, ලාභ හෝ පිරිවැටුම ඇතුළත් විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන්, තෝරාගන්නා ලද සම්මතයෙන් 15% ඉක්මවන සංරචක සැලකිය යුතු සංරචක ලෙස සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සලකනු ලැබිය හැකිය. කෙසේ වුවද අදාළ තත්වයන් මත ඉහළ හෝ පහළ ප්‍රතිශතයක් යෝග්‍ය යයි සැලකෙනුද විය හැකිය.

අ6 යම් සංරචකයක විශේෂිත ස්වභාවය හෝ තත්වයන් මත සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අන්තර්ගතවීමේ සැලකියයුතු අවදානම් (එනම් විශේෂ විගණන සැලකිල්ලට භාජනය විය යුතු අවදානම්¹⁴) පැවතිය හැකි බව සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් හඳුනාගනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් විදේශ විනිමය වෙළඳාම් පිළිබඳව වගකීම දරන සංරචකයක් තනි සංරචකයක් ලෙස වෙනයම් ආකාරයකින් සමූහයට මූල්‍යමය වැදගත්කමකින් තොර වුවද, එමගින් සමූහය ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබඳ සැලකියයුතු අවදානමකට සමූහය නිරාවරණය කරනු විය හැකිය.

සංරචක විගණකවරයා : (යොමුව: ඡේද 9 (ආ))

අ7 සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයකු සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ ඉල්ලීම මත සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධව කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු විය හැකිය. එවිට එවැනි විගණන කණ්ඩායම් සාමාජිකයෙක්ද සංරචක විගණකවරයෙකු වෙයි.

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 ඡේද 27-29.

වගකීම (යොමුව: ඡේද 11)

අ8 සංරචක විගණකවරුන් සමූහ විගණනය වෙනුවෙන් සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරුමත කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු විය හැක වුවද ඒ අනුව සමස්ත හෙලිදරව් කිරීම්, නිගමන හා මත ප්‍රකාශයන් පිළිබඳව වගකිවයුතු වුවද, සමූහ විගණන හවුල්කරු සහ සමූහ විගණන හවුල්කරුගේ ආයතනය සමූහ විගණන මතය පිළිබඳව වගකිව යුතුය.

අ9 සංරචකයන් එකක හෝ වැඩිගණනක මූල්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධ උචිත හා ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායම අපොහොසත් වීම හේතු කොට ගෙන විගණන මතය සංශෝධනය කරන අවස්ථාවලදී, එවැනි කිසිවක් පසුබිම ප්‍රමාණවත් ලෙස විස්තර කිරීමට අවශ්‍යවිටකදී හැර¹⁵ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන විගණන වාර්තාවේ “සංශෝධනයේ පදනම” ඡේදයේ, සංරචක විගණක පිළිබඳව සඳහන් කිරීමකින් තොරව එම අපොහොසත්වීම පිළිබඳව හේතු පැහැදිලි කළයුතුය.

ප්‍රතිග්‍රහණය, පවත්වාගෙන යාම

හාරගැනීමේ සහ පවත්වාගෙන යෑමේ අවස්ථාවලදී අවබෝධයක් ලබාගැනීම (යොමුව: ඡේද 12)

අ10 නව කාර්යභාරයක් සම්බන්ධයෙන් නම් සමූහ විගණක කණ්ඩායම, සමූහය, සංරචකය හා ඒවා සම්බන්ධ වටපිටාව පිළිබඳ අවබෝධයක් පහත සඳහන් අයුරින් ලබාගනු විය හැකිය.

- සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සපයනලද තොරතුරු මත;
- සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය සමග සන්නිවේදනයෙන්; සහ
- අදාළ තැන්හිදී කලින් කාර්යභාරය ඉටුකළ කණ්ඩායම සමග, සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වය සමග හෝ සංරචක විගණකවරයා සමග සන්නිවේදනයෙන්.

අ11 සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවබෝධයට පහත සඳහන් අන්දමේ කරුණු ඇතුළත් වනු ඇත;

- නෛතික හා සංවිධාන ව්‍යුහයද ඇතුළත්ව සමූහයේ ව්‍යුහය. (එනම්, සමූහයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණය සංවිධානය කෙරී ඇති ආකාරය)
- සමූහයට විශේෂ වැදගත්කමක් ඇති සංරචකයේ ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරීකම්, එම ක්‍රියාකාරීකම් සිදුවන කර්මාන්තමය සහ රෙගුලාසිමය, දේශපාලනික හා ආර්ථික වටපිටාවන්ද ඇතුළත්ව.
- සක‍්‍ය සේවා මධ්‍යස්ථාන ඇතුළත්ව සේවා සංවිධාන උපයෝගී කරගැනීම.
- සමූහ ව්‍යප්ත පාලක පිළිබඳ විස්තරයක්.
- ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්යාවලියේ සංකීර්ණත්වය.
- යම් සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු මත විගණන කාර්ය ඉටුකරනු ලබන්නේ සංරචකයේ සමූහ විගණන හවුල්කරුගේ ආයතනයේ හෝ ජාලයේ නොවන සංරචක විගණකවරුන් විසින්ද යන්න, සහ සමූහයේ කළමනාකාරිත්වයට එක් විගණකවරයකුට වඩා පත් කිරීමට හේතු.
- සමූහ විගණන කණ්ඩායමට:
 - සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අය, සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය, සංරචකයේ පාලනය භාරව සිටින අය සහ සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වය වෙනත්, සහ සංරචක විගණකවරුන් වෙත (මෙන්නම : සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඉල්ලා සිටින අදාළවන ලියකියවිලි ද අඩංගුව) සංරචකයේ තොරතුරු බාධාවකින් තොරව එළඹිය හැකිද යන්න
 - සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත අවශ්‍ය කාර්යාවලීන් ඉටුකිරීමට හැකිවේද යන්න.

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ඡේද 20.

අ12 අඛණ්ඩ විගණන පැවරුමකදී ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේලා සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ හැකියාව සැලකිය යුතු වෙනස්වීම් මගින් බලපෑම් සිදුවී හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් :

- සමූහයේ ව්‍යුහාත්මක වෙනස්වීම් (උදාහරණ වශයෙන්, අත්පත් කරගැනීම්, විකණීම්, ප්‍රතිසංවිධානයන් හෝ සමූහ මූල්‍යමය වාර්තාකරණ සංවිධානයෙහි ඇති වන වෙනස්වීම්)
- සංරචකයේ ව්‍යාපාරික කාර්යාවලියෙහි සමූහයේ කටයුතු වලට වැදගත්වන වෙනස්වීම්.
- සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අයගේ, සමූහයේ හෝ වැදගත් සංරචකයන්ගේ කළමනාකාරීත්වයේ සංයුතියෙහි වෙනස්වීම්.
- සමූහයෙහි හෝ සංරචකයන්හි කළමනාකාරීත්වයේ ප්‍රවීණත්වය හා සහ සම්බන්ධතාවය පිළිබඳව සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ සැලකිලිමත්වීම.
- සමූහ ව්‍යාප්ත පාලකවල වෙනස්වීම්.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි වෙනස්වීම්.

ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ බලාපොරොත්තු (යොමුව: 13 ඡේදය)

අ13 සමූහයක් වැදගත් යයි නොසැලකෙන සංරචකයන්ගෙන් පමනක් සමන්විත විය හැකිය. එවැනි ව්‍යාචාරනයකදී සමූහ විගණන හවුල්කරුට, සමූහ විගණන මත ප්‍රකාශයට පදනම් කරගැනීම පිණිස ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සහේතුකව බලාපොරොත්තු විය හැක්කේ සමූහ විගණන කණ්ඩායම පහත සඳහන් දෑ ඉටුකිරීමට සමත්වේ නම් පමණි.

- (අ) සංරචක යම් ප්‍රමාණයක මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරය ඉටුකිරීම; සහ
- (ආ) ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍යවන තාක් දුරට වෙනත් සංරචක වල මූල්‍ය තොරතුරු මත සංරචක විගණකවරුන් විසින් ඉටුකරණු ලබන කාර්යභාරය හා සම්බන්ධවීම.

තොරතුරු වලට ප්‍රවේශය (යොමුව: 13 ඡේදය)

අ14 සමූහ විගණන කණ්ඩායමට තොරතුරුවලට ප්‍රවේශවීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට ඇති අවකාශය ඔවුන්ට වැලැක්විය නොහැකි ව්‍යාචාරනයන්ගෙන් සීමා කරනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් රහස්‍යභාවය සහ දත්ත පෞද්ගලිකත්වයට අදාල නීති මත හෝ සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ඉල්ලා සිටින අදාල විගණන ලියකියවිලිවලට ප්‍රවේශය සංරචක විගණක විසින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීම. සමහර විට එම ප්‍රවේශය සමූහ කළමනාකාරීත්වය මගින් ද සීමාකරනු ලැබ තිබිය හැකිය.

අ15 තොරතුරු වලට ප්‍රවේශවීම සීමාකර ඇති තත්වයන් යටතේ වුවද සමූහ විගණන කණ්ඩායමට ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ හැකියාව වැඩිදුරටත් තිබිය හැකිය. කෙසේ වුවත් සංරචකයේ වැදගත්කම වැඩිවීමත් සමග මෙම හැකියාව අඩුවිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් දක්වතොත් සමූහ විගණන කණ්ඩායම් වලට, ස්කන්ධ ක්‍රමයෙන් ගිණුම්කරණය කරනු ලබන සංරචකයක පාලනය භාරව සිටින අය වෙත හෝ සංරචක කළමනාකාරීත්වය වෙත හෝ සංරචක විගණක වෙත (සමූහ විගණන කණ්ඩායම ඉල්ලා සිටින ලද අදාල විගණන ලියකියවිලිද ඇතුළත්ව) ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව නොමැතිවිය හැකිය. සංරචකය සැලකිය යුතු සංරචකයක් නොවන විට සහ සමූහ විගණන කණ්ඩායමට සංරචකයේ විගණන වාර්තාවද අඩංගු පූර්ණ මූල්‍ය වාර්තා තමන් වෙත ඇති විට සහ එම සංරචකයට අදාලව සමූහයේ කළමනාකාරීත්වය විසින් පවත්වාගත යනු ලබන තොරතුරුවලට ප්‍රවේශය ඇති විට, සංරචකය සම්බන්ධ එම තොරතුරු සංරචකය සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් සහ වලංගු විගණන සාක්ෂි ලෙස පිළිගත හැකි බවට සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් නිගමනය කළයුතුය. කෙසේ වුවත් සංරචකය වැදගත් සංරචකයක් වන්නේ නම් එවිට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට සමූහ විගණනයට අදාල ව්‍යාචාරණය තුළ මෙම ශ්‍රී.ල.වි. ප්‍රමිතයන්හි අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලතාවය දැක්වීමට නොහැකි වන්නේය. උදාහරණ වශයෙන් ඡේද 31-31 වලට අනුකූලතාව දක්වමින් සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යයන් හා අනුගත වීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට නොහැකිවනු ඇත. ඒ අනුව එම සංරචකය සම්බන්ධ ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි සපයා ගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායම අපොහොසත් වනු ඇත. ප්‍රමාණවත් හා වලංගු විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායම අපොහොසත් වීමේ බලපෑම ශ්‍රී. ල.වි. ප්‍ර. 705 ඇති වගන්ති යටතේ සලකාබලේ.

අ16 සමූහ කළමනාකාරීත්වය විසින් වැදගත් සංරචකයක තොරතුරු වලට ප්‍රවේශවීමේ අවකාශය සමූහ විගණන කණ්ඩායම හෝ සංරචක විගණකවරයාට සීමාකරන අවස්ථාවලදී ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට නොහැකි වන්නේය.

අ17 සමූහ විගණන කණ්ඩායම ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සමත් වුවද එවැනි සීමාකිරීම් සම්බන්ධවන සංරචකය සැලකියයුතුයයි නොසැලකෙන සංරචකයක් වන විට එම සීමා කිරීමේ හේතුව සමූහ විගණන මතය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇතිකරනු විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්, එමගින් සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ විමසුම් වලට සමූහයේ කළමනාකාරිත්වයේ ප්‍රතිචාර වල විශ්වසනීයත්වයටත්, සමූහ විගණන කණ්ඩායමට සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන නියෝජනයන්ගේ විශ්වසනීයත්වයටත් බලපෑම් සිදුකරනු විය හැකිය.

අ18 නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් සමූහයේ විගණන හවුල්කරුට විගණන කාර්යයක් භාර නොගෙන සිටීම හෝ අතහැරදැමීම වාරණය කරනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් සමහර අධිකරණ බලප්‍රදේශවල කිසියම් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා විගණකවරයා පත්කර තිබෙන අතර එම කාලපරිච්ඡේදයට පෙර අතහැරදැමීම තහනම්ව තිබිය හැක. එමෙන්ම රාජ්‍ය අංශයේ දී දෙනු ලැබූ බලය අනුව හෝ මහජන උනන්දුව හේතුකොටගෙන කාර්යය භාර නොගෙන සිටීමේ හෝ අතහැර දැමීමේ විකල්පය විගණකවරයාට නොතිබිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී වුවද මෙම විගණන ප්‍රමිතය සමූහ විගණනයට තවදුරටත් අදාලවන අතර සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට ඇති නොහැකියාව සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 හි සලකා බැලේ.

අ19 ඇමුණුම් 1 හි ආදර්ශයක් ලෙසට ඇතුළත් වනුයේ ඒකාබද්ධ ක්‍රමය අනුව ගිණුම් ගතකල සැලකියයුතු සංරචකයක් සම්බන්ධයෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ නොහැකියාව මත පදනම්වූ තත්වගණනයක, විගණකවරයකුගේ වාර්තාවක් වුවද එහිදී සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ විනිශ්චයෙහි බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක වුවද ව්‍යප්තික නොවෙයි.

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි (යොමුව: ඡේද 14)

අ20 විගණන කාර්යය භාරගැනීමේ කොන්දේසි භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව¹⁶ හඳුනාගනී. පහත දැක්වෙන අන්දමේ අමතර කරුණු සමූහ විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි වලට ඇතුළත් විය හැකිය.

- නීතිය හෝ රෙගුලාසි යටතේ ඉඩ ලැබෙන සීමාවන් දක්වාම සංරචක විගණක සහ සමූහ විගණන කණ්ඩායම අතර සන්නිවේදනය සීමාවන්ට යටත් නොවිය යුතුය.
- සංරචක විගණක, සංරචකයේ පාලනය භාරව සිටින අය සහ සංරචක කළමනාකාරිත්වය අතර, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු ඌණතාවන් ද ඇතුළත් වැදගත් සන්නිවේදනයන් සමූහ විගණන කණ්ඩායමටද සන්නිවේදනය කළයුතුය.
- මූල්‍යමය වාර්තාකරණ කරුණු සම්බන්ධයෙන් යථාවත් කිරීමේ බලධාරීන් හා සංරචකය අතර කෙරෙන වැදගත් සන්නිවේදනයන් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට සන්නිවේදනය කළයුතුය; සහ
- සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් අවශ්‍යයයි අදහස් කරනු ලබනතාක් දුරට පහත සඳහන් දෑ සඳහා අවසර තිබිය යුතුය:
 - o සංරචකයේ තොරතුරු වලටත්, සංරචකයේ පාලනයභාරව සිටින අයවෙතත්, සංරචක කළමනාකාරිත්වය වෙතටත් මෙන්ම සංරචක විගණකවරුන් වෙතටත් (සමූහ විගණන කණ්ඩායම ඉල්ලා සිටින අදාල විගණන ලියකියවිලිද ඇතුළත්ව) ප්‍රවේශ වීමට; සහ
 - o සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු මත ක්‍රියා කිරීමට හෝ ඒමත ක්‍රියාකරන මෙන් සංරචක විගණකගෙන් ඉල්ලා සිටීමට.

අ21 සමූහ විගණන පැවරුම් හවුල්කරු සමූහ විගණන පැවරුම භාරගැනීමෙන් පසුව;

- සංරචකයේ තොරතුරු වලටත්, සංරචකයේ පාලනය භාරව සිටින අයවෙතත්, සංරචක කළමනාකාරිත්වය වෙතට හෝ සංරචක විගණකවරුන් වෙතටත් (සමූහ විගණන කණ්ඩායම ඉල්ලා සිටින අදාල වන විගණන ලියකියවිලිද ඇතුළත්) ප්‍රවේශවීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායම කෙරෙහි ; හෝ

¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 216 ඡේදය 8

- සංරචකව, මූල්‍ය තොරතුරුමත ක්‍රියාත්මක කළයුතු කාර්යභාරය කෙරෙහි පනවනු ලබන සීමා කිරීම් වලින් සමූහ විගණන මතය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කෙරෙන ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ නොහැකියාවක් සංස්ථාපනය කරයි. නීතියෙන් සහ රෙගුලාසි මගින් ඉවත්වීමට ඉඩ සැකසී ඇති විට විශේෂිත තත්වයන් මත විගණන කාර්යයෙන් ඉවත්වීමට වුවද මග පෑදෙනු විය හැකිය.

සමස්ථ විගණන උපායමාර්ග සහ විගණන සැලැස්ම (යොමුව: ඡේද 16)

අ22 සමූහ විගණන කාර්යභාර හවුල්කරු විසින් සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය සහ විගණන සැලැස්ම සමාලෝචනය කිරීම සමූහ විගණන කාර්යභාර හවුල්කරුගේ සමූහ විගණන කාර්යභාරය දිශාගත කිරීමෙහිලා වැදගත් අංගයකි.

සමූහ ව්‍යාපාරය, එහි සංරචක හා ඒවායේ වටපිටාව අවබෝධ කර ගැනීම

සමූහ විගණන කණ්ඩායම අවබෝධයක් ලබාගන්නා කරුණු පිළිබඳව(යොමුව: ඡේද 17)

අ23 ආස්තීත්වය විසින් භාවිතා කරන වාර්තාකරණ රාමුව ආස්තීත්වයෙහි ස්වභාවය, අරමුණු සහ ක්‍රමෝපායන්, සහ අදාළ ව්‍යාපාරික අවදානම් මෙන්ම ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය කාර්යසාධනය මිනුම් කිරීම සහ සමාලෝචනයද ඇතුළත්ව කර්මාන්තය, නියාමනය සහ වෙනත් බාහිර සාධක අවබෝධ කරගැනීම සඳහා වන කරුණු සම්බන්ධව විගණකවරයාට මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315 හි අන්තර්ගතවෙයි¹⁷. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ පරිශිෂ්ට 2 හි ඒකාබද්ධ ක්‍රියාවලියද ඇතුළත්ව සමූහයකට අදාළවන විශේෂ කරුණු පිළිබඳ මග පෙන්වීම් අඩංගු වෙයි.

සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සංරචකයන්ට නිකුත් කෙරෙන උපදෙස් (යොමුව: ඡේද 17)

අ24 මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒකීයත්වය හා සන්සන්දනාත්මක බව පවත්වා ගැනීම සඳහා සාමාන්‍යයෙන් සමූහ කළමනාකාරිත්වය සංරචකයන්ට උපදෙස් නිකුත් කරයි. එවැනි උපදෙස් වල සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් කළයුතු සංරචකයන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳ අවශ්‍යතා විශේෂිතව දැක්වෙන අතර බොහෝවිට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තාකරණ සංග්‍රහයන්ද සහ වාර්තාකරණ පැකේජයද ඇතුළත්ය. වාර්තාකරණ පැකේජය සාමාන්‍යයෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග ඒකාබද්ධ කළයුතු මූල්‍ය තොරතුරු සැපයීම සඳහා සම්මත ආකෘතිපත්‍ර ඇතුළත් වෙයි. කෙසේ වුවද වාර්තාකරණ පැකේජ භාවිත වාර්තාකරණ රාමුවට අනුව පිළියෙල කර ඉදිරිපත් කෙරෙන පරිපූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ස්වරූපය නොගනියි.

අ25 සාමාන්‍යයෙන් උපදෙස් වලින් පහත සඳහන් දෑ ආවරනය වෙයි.

- භාවිතා කළයුතු ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති
- පහත සඳහන්දෑද අඩංගු වන පරිදි සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ව්‍යවහාර කළ ව්‍යවස්ථාපිත හා අනෙකුත් හෙලිදරව් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන්
 - අනු කොටස් හඳුනාගැනීම සහ වාර්තාකරණය
 - සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතා සහ ගණුදෙනු
 - අන්තර් සමූහ ගණුදෙනු සහ උපලබ්ධි නොවූ ලාභ
 - අන්තර් සමූහ ගිණුම් ශේෂ;සහ
- වාර්තා කිරීමේ කාලසටහනක්

අ26 සමූහ විගණන කණ්ඩායමෙහි උපදෙස් අවබෝධය පහත සඳහන් කරුණුවලින් සමන්විත විය හැකිය;

- වාර්තාකරණ පැකේජය සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා වන උපදෙස් වල පැහැදිලිභාවය හා ප්‍රායෝගිකත්වය.
- එම උපදෙස් මාලාවන් මගින් ;
 - භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි ගුණාංගයන් ප්‍රමාණවත් ලෙස විවරණය වන්නේද යන්න
 - භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට ප්‍රමාණවත් ලෙස අනුකූල වන අයුරින් හෙලිදරව් කිරීම් සැපයේද යන්නට උදා: සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතා, ගණුදෙනු සහ අණු අංග පිළිබඳ තොරතුරු.

¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, අ 17 - අ 41 ඡේද

- ඒකාබද්ධ කිරීමේ ගැලපුම් හඳුනාගැනීමට අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයේද යන්න. උදා: අන්තර් සමූහ ගනුදෙනු, උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සහ අන්තර් සමූහ ගිනුම් ශේෂ.
- මූල්‍ය තොරතුරු සංරචක කළමනාකාරිත්වය විසින් අනුමත කිරීම සඳහා ඉඩකඩ සැලසේද යන්න.

වංචා (යොමුව : ඡේද 17)

අ27 වංචා හේතුකොටගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇතුළත් වීමේ අවදානම හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීමත්, එවැනි හඳුනාගන්නා ලද අවදානම් සඳහා යෝග්‍ය ප්‍රතිචාර නිර්මාණය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමත් විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.¹⁸ වංචා හේතුවෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තිබිය හැකි සැලකිය යුතු සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානම් හඳුනාගැනීම සඳහා වන තොරතුරු වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- වංචාවක ප්‍රතිඵල වශයෙන් සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතීමේ අවදානමක් ඇති බවට සමූහ කළමනාකරණයෙහි තක්සේරුව.
- කිසියම් විශේෂිත වංචා අවදානම් හෝ වංචා අවදානම් ඇති විය හැකිබවට සැලකෙන සමූහයෙහි ගිණුම් ශේෂ, ගනුදෙනු පංති හෝ හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව සමූහයේ වංචා අවදානම් හඳුනාගැනීම් සහ ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා සමූහ කළමනාකාරිත්වයේ ක්‍රියාපටිපාටිය.
- වංචා අවදානම් ඇති බවට සැලකෙන විශේෂ සංරචක තිබේද යන්න.
- සමූහයේ වංචා අවදානම් හඳුනාගැනීමට හා ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් ක්‍රියාත්මකකොට ඇති කාර්යාවලි සහ එම අවදානම් අවම කරගැනීමට සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් ස්ථාපිත පාලකවල ක්‍රියාකාරිත්වය සොයාබැලීමට සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අය විසින් කටයුතු කරන අන්දම.
- සංරචකයක හෝ සමූහයට බලපාන, සත්‍ය වශයෙන් සිදුවූ හෝ සිදුවී යයි සැකකෙරෙන හෝ වෝදනා කෙරෙන වංචා පිළිබඳව දන්නේ දැයි සමූහයේ පාලනය භාරව සිටිය අයගෙන් හෝ සමූහයේ කළමනාකාරිත්වයෙන් හෝ අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගෙන් හෝ (අදාල යයි සිතන්නේ නම්) සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වයෙන්, සංරචක විගණකවරුන් ගෙන් සහ වෙන අයගෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් කරනු ලැබූ විමසීම් වලට ප්‍රතිචාර.

වංචා අවදානම්ද ඇතුළත්ව සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල අවදානම සම්බන්ධයෙන් සමූහ විගණක කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන් සහ සංරචක විගණකවරුන් අතර සාකච්ඡා (යොමුව:ඡේද 17)

අ28 වංචා හෝ වැරදීම් නිසා ඇතිවන අවදානම් කෙරෙහි විශේෂ අවධානය දක්වමින් වංචා සහ වැරදීම් හේතුවෙන් ආස්තීත්වයක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් අඩංගුවීමේ නැඹුරුව පිළිබඳව විගණක කණ්ඩායමේ ප්‍රධාන සාමාජිකයින් විසින් සාකච්ඡා කිරීම අවශ්‍යය. සමූහ විගණනයකදී මෙම සාකච්ඡා වලට සංරචක විගණකවරුන්ද ඇතුළත් විය හැකිය.¹⁹ සාකච්ඡා වලට කවුරුත් සහභාගි කරගත යුතුද යන්නත්, කෙසේ කවර අවස්ථාවල සිදුවිය යුතුද යන්නත්, ඒවායෙහි ව්‍යාජියත් පිළිබඳව සමූහ විගණන හවුල්කරුගේ තීරණයට බලපානු ඇත්තේ සමූහය සම්බන්ධ පූර්ව අත්දැකීම් වැනි සාධකය.

අ29 සාකච්ඡා වලින් පහත දැක්වෙන අවස්ථාවන් සලසනු ලබයි:

- සමූහ ව්‍යාජිත පාලක ඇතුළුව සංරචකය හා එහි වටපිටාව ගැන දැනුම බෙදාගැනීම
- සංරචකවල හෝ සමූහයේ ව්‍යාපාර අවදානම් පිළිබඳ තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම
- වංචා සහ වැරදීම් හේතුවෙන් සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ඇතුළත්වීමේ නැඹුරුව ඇතිවිය හැක්කේ කෙසේද හා කොතන්හිදී යන්න පිළිබඳව අදහස් හුවමාරු කරගැනීමට සහ

¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240 “ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ විගණනයෙහිදී වංචාවට අදාලව විගණකවරයාගේ වගකීම”

¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240 ඡේදය 15; ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315 ඡේදය 10

සමූහයේ කළමනාකාරිත්වයටත් සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වයටත් වංචා සහගත මූල්‍ය ප්‍රකාශ සඟවා ගතහැක්කේ කෙසේද යන්න හා සංරචකයේ වත්කම් ව්‍යපහරණය කළ හැක්කේ කෙසේද යන්නත් හෙලිදරව් කරගැනීම.

- වංචාසහගත මූල්‍ය වාර්තාකරණයට යොමු වන පරිදි සමූහ හෝ සංරචක කළමනාකාරිත්වය විසින් යොදාගන්නා ඉපයීම් කළමනාකරණය කිරීමේ සහ අගතිගාමී ලෙසට කටයුතු කිරීමේ පරිචයන් හඳුනාගැනීම. උදාහරණ වශයෙන් භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවට අනුකූල නොවෙන ආදායම් හඳුනාගැනීමේ පරිචයන් හඳුනාගැනීම.
- සමූහ කළමනාකාරිත්වයට, සංරචක කළමනාකාරිත්වයට, හෝ වෙනත් අයට වංචාවක් කිරීමටත් වංචාවක් කිරීමට අවස්ථාව සැලසීමටත්, වංචාවක් කිරීමට හේතු මැවීමට සමූහ කළමනාකාරිත්වයට, සංරචක කළමනාකාරිත්වයට හෝ වෙනත් අයට අවශ්‍ය පසුබිම හෝ සංස්කෘතිය ඇති කිරීමෙහිලා දිරිගැන්වීම හෝ පීඩනය නිර්මාණය කරන, සමූහය කෙරෙහි බලපාන, දන්නා අභ්‍යන්තර හා බාහිර සාධක සලකා බැලීම.
- සමූහ හෝ සංරචක කළමනාකාරිත්වය පාලක ඉක්මවා යෑමේ අවදානම සලකා බැලීම.
- සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු සැකසීමට ඒකාකාරී ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති යොදාගන්නවාදැයි සැලකිලිමත්වීමට හා එසේ නොවන විට ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්කම් (අදාලවන්නාවූ මූල්‍යවාර්තාකරණ රාමු විසින් අවශ්‍යකොට ඇති කල්හි) හඳුනාගැනීම හා ගැලපීම් සිදුකරන අන්දම.
- සංරචකවල හඳුනාගත් වංචා සහ සංරචකයක පවතිය යි හැඟවෙන තොරතුරු සාකච්ඡා කිරීම.
- ජාතික නීති හා රෙගුලාසි පිළිනොපැදීම හඟවන අන්දමේ තොරතුරු බෙදාහදාගැනීම, උදාහරණ වශයෙන් අල්ලස්දීම හා වැරදි පැවරුම් මිල කිරීම් පරිචයන්.

අවදානම් සාධක (යොමුව: ඡේද 18)

අ30 වංචා හේතුකොට ගෙන ඇතිවන අවදානම් ඇතුළත්ව සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තනිව හෝ ඒකාබද්ධව පෙන්නුම් කෙරෙන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් තත්වයන්ට සහ සිදුවීම් වලට. උදා: 3 වැනි පරිශිෂ්ටයෙහි දැක්වෙයි.

අවදානම් තක්සේරු කිරීම (යොමුව: ඡේද 18)

අ31 සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබඳ අවදානම් මට්ටම සමූහ මට්ටමේදී සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් තක්සේරු කිරීම පහත සඳහන් තොරතුරු මත පදනම් වේ:

- සමූහය, එහි සංරචකයන් හා ඔවුන්ගේ පසුබිම මත ලබාගන්නා ලද තොරතුරු සහ සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක සහ ඒකාබද්ධ කිරීමට අදාල පාලකයන් තක්සේරු කිරීම මත ලබාගත් විගණන සාක්ෂිද ඇතුළත්ව ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්යාවලිය මගින් ලබා ගත් තොරතුරු.
- සංරචක විගණකවරුන්ගෙන් ලබාගත් තොරතුරු.

සංරචක විගණකවරයා අවබෝධ කරගැනීම (යොමුව: ඡේද 19)

අ32 සමූහ විගණන කණ්ඩායම සංරචක විගණකවරයකු පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නේ සමූහ විගණනය සඳහා සංරචකයක් සම්බන්ධ මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරයක් ඉටුකරන ලෙසට සංරචක විගණකගෙන් ඉල්ලීමට සැලසුම් කරනවිට පමණි. උදාහරණ වශයෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායම සමූහය මට්ටමේ විශ්ලේශණ විගණනයක් පමණක් කිරීමට සැලසුම් කරන කල්හි සංරචකවල විගණකවරුන් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම අවශ්‍ය නොවනු ඇත.

සංරචක විගණකවරුන් පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහා සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ ක්‍රියාවලිය හා විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ මූලාශ්‍ර (යොමුව: ඡේද 19)

අ33 සංරචක විගණකවරයා අවබෝධ කරගැනීමෙහි සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ ක්‍රියාවලියෙහි ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ව්‍යාප්තිය, සංරචක විගණකවරයා සමග වූ පලපුරුද්ද හෝ ඔහු ගැන පවත්නා දැනුම වැනි සාධක මත සහ සමූහ විගණන කණ්ඩායම සහ සංරචක විගණක විසින් යොදා ගන්නා පොදු ප්‍රතිපත්ති සහ පවිපාවි වැනි සාධක වලට යටත්ය. උදාහරණ වශයෙන්:

- සමූහ විගණන කණ්ඩායම සහ සංරචක විගණකවරයා විසින් පහත දැක්වෙන දෑ බෙදාහදා ගැනීමක් කරන්නේද යන්න
 - කාර්යය ඉටුකිරීමේදී පොදු ප්‍රතිපත්ති හා පටිපාටි යොදා ගන්නේද යන්න. (උදා: විගණන ක්‍රමෝපායයන්)
 - පොදු තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි යොදාගන්නේද යන්න.
 - පොදු සොයාබැලීම් ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි යොදාගන්නේද යන්න.
- පහත සඳහන් ඒවායේ සංගතිකභාවය හෝ සමානත්වය
 - නීති සහ රෙගුලාසි හෝ නීති පද්ධති.
 - වෘත්තීමය විපරම, විනය සහ බාහිර තත්ත්වාරක්ෂණය.
 - අධ්‍යාපනය සහ පුහුණුව.
 - වෘත්තීය සංවිධානයන් සහ ප්‍රමිත.
 - භාෂාව සහ සංස්කෘතිය.

අ34 මෙම සාධක අන්තර් සම්බන්ධතාවයෙන් බලපවත්වන අතර එකිනෙකින් අන්‍යෝන්‍ය නොවේ. උදාහරණයක් වශයෙන් සංරචක විගණකවරයා අවබෝධ කරගැනීම සඳහා වූ පටිපාටි වල ව්‍යාප්තිය සමූහ විගණක හවුල්කරු මෙන්ම පොදු තත්ත්වපාලන පටිපාටි සහ පොදු අධීක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රමෝපායයන් නොවෙනස් ආකාරයෙන් යොදාගන්නා සහ පොදු විගණන ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරන හෝ එකම අධිකරණ කලාපයක කටයුතු කරන “A” නැමැති සංරචක විගණකවරයා අවබෝධ කරගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායම යොදාගන්නා ක්‍රමවේදයෙහි ව්‍යාප්තිය, පොදු තත්ත්ව පාලන ක්‍රම සහ පොදු අධීක්ෂණය කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රමෝපායයන් සහ පොදු විගණන ක්‍රම යොදා නොගන්නා හෝ විදේශ අධිකරණ කලාපයක කටයුතු කරන “B” නැමැති සංරචක විගණකවරයා හඳුනාගැනීමට සංරචක විගණන කණ්ඩායම යොදාගන්නා පටිපාටි යෙහි ව්‍යාප්තියට වඩා අඩු වියහැකිය. “A” සහ “B” සංරචක විගණකවරුන්ට අදාළව ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන පටිපාටිවල ස්වභාවයද වෙනස් විය හැකිය.

අ35 සමූහ විගණන කණ්ඩායම සංරචක විගණකවරයා පිළිබඳ අවබෝධය කිහිප ආකාරයකින් ලබාගනු විය හැකිය. සංරචක විගණකවරයාගේ සේවය ලබාගන්නා ප්‍රථම වර්ෂයේදී, උදාහරණ වශයෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායම;

- සමූහ විගණක කණ්ඩායම හා සංරචක විගණකවරයා පොදු අධීක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි මත ක්‍රියාත්මක වන එකම ජාලයක හෝ ආයතනයකින් නම් තත්ත්වපාලන අධීක්ෂණ ක්‍රම වල ප්‍රතිඵල ඇගයීම කරයි;²⁰
- 19 (අ) -(ඇ) ඡේදයන්හි කරුණු සංරචක විගණක හමුවී සාකච්ඡා කරයි.
- 19 (අ) -(ඇ) ඡේදවල දක්වා ඇති කරුණු ලිඛිතව සනාථ කරනමෙන් සංරචක විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටියි;
- 19 (අ) -(ඇ) ඡේදවල දක්වා ඇති කරුණු සම්බන්ධ ප්‍රශ්නාවලිය සම්පූර්ණ කොට එවන ලෙස සංරචක විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටියි.
- සමූහ විගණන හවුල්කරුගේ ආයතනයේ සහෝදර කාර්යමණ්ඩලය සමග හෝ සංරචක විගණකවරයා ගැන දැනුම ඇති වැදගත් තෙවන පාර්ශවයක් සමග සංරචක විගණක ගැන සාකච්ඡා කරයි.
- සංරචක විගණකවරයා අයත් වන වත්තීය ආයතනයෙන් හෝ ආයතනයන්ගෙන් හෝ ඔහු බලපත්‍රය ලබාගත් බලධාරීන්ගෙන් හෝ වෙනත් තුන්වන පාර්ශවවලින් සනාථ කිරීම් ලබාගනියි.

²⁰ ශ්‍රී ලංකා පා ප්‍රමිත 1. “මූල්‍ය ප්‍රකාශණ විගණන සහ සමාලෝචනය සහ වෙනත් ආරක්ෂණ සහ අදාළ සේවා පැවරුම් ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන සඳහා තත්ත්වපාලනය” 54 වන ඡේදය.

ඉදිරි වර්ෂ වල සංරචක විගණකවරයා ගැන ලබාගන්නා අවබෝධය කණ්ඩායම සංරචක විගණක සමග ලබාගත් අත්දැකීම් මත පදනම් විය හැකිය. 19 (අ) -(අ෭) ඡේදයන්හි දක්වා ඇති කරුණු කිසියම් ආකාරයකින් පෙර වර්ෂයෙන් පසුව වෙනස්වී ඇති දැයි සනාථ කරන මෙන් සංරචක විගණකවරයාගෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායම ඉල්ලීමක් කළයුතුය.

අ36 විගණන වෘත්තීය අධීක්ෂණය සඳහා සහ විගණන තත්ව සුපරීක්ෂණය සඳහා ස්වාධීන ආයතන පිහිටුවා ඇති විට රෙගුලාසිමය වටපිටාව ගැන සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ දැනුවත් භාවය සංරචක විගණකවරයාගේ ස්වාධීනත්වය හා ප්‍රවීණත්වය ඇගයීම සඳහා සමූහ විගණන කණ්ඩායමට උපකාරී වනු විය හැකිය. රෙගුලාසිමය වටපිටාව ගැන තොරතුරු සංරචක විගණකවරයා ගෙන්හෝ ස්වාධීන අධීක්ෂණ ආයතන මගින් සපයා ඇති තොරතුරු වලින් ලබාගත හැකිය.

සමූහ විගණන යට අදාල ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන් (යොමුව: ඡේද 19(අ))

අ37 සමූහයක විගණනයක් වෙනුවෙන් සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරයක් සිදුකෙරෙන විට සංරචක විගණකවරයා සමූහ විගණනයට අදාල ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා වලට යටත්වෙයි. එවැනි අවශ්‍යතා සංරචක විගණකවරයාගේ අධීකරණ කලාපය තුළ ඔහු විසින් සිදු කරන ව්‍යවස්ථාපිත විගණනයකදී අදාල වන ඒවාට වඩා වෙනස් හෝ ඊට අමතරවනු හැකිය. එබැවින් සංරචක විගණකවරයා සමූහ විගණනය සඳහා සංරචක විගණකවරයාගේ වගකීම් භාරය ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය තරම් සමූහ විගණනයට අදාල වන ආචාරධර්ම තේරුම් ගත්තේ ද යන්න සහ ඒවාට අනුකූලතාවය දක්වන්නේද යන්න පිළිබඳව අවබෝධයක් සමූහ විගණන කණ්ඩායම ලබාගනියි.

සංරචක විගණකවරයාගේ වෘත්තීය ප්‍රවීණත්වය (යොමුව: ඡේද 19(ආ))

අ38 සංරචක විගණකවරයාගේ වෘත්තීය ප්‍රවීණත්වය ගැන සමූහ විගණන කණ්ඩායම ලබාගන්නා අවබෝධයට සමූහ විගණකවරයාට;

- සමූහ විගණනයේදී සංරචක විගණකවරයාගේ වගකීම්භාරය ඉටුකිරීමට ප්‍රමාණවත් ලෙසට සමූහ විගණනයට අදාල විගණන සහ අනෙකුත් ප්‍රමිතයන් පිළිබඳව අවබෝධයක් තිබේද;
- විශේෂිත සංරචකයෙහි මූල්‍ය තොරතුරු මත ක්‍රියාකිරීමට අවශ්‍ය විශේෂ හැකියාවන් (උදා: කර්මාන්තය ගැන විශේෂ වූ දැනුමක්) තිබේද, සහ
- අදාලවන තැන්හිදී, සමූහ විගණනයේදී සංරචක විගණකවරයාගේ වගකීම්භාරය ඉටුකිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් ලෙසට සමූහ විගණනයට අදාලවන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ගැන අවබෝධයක් තිබේද,
- (සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සංරචකයට නිකුත් කෙරෙන උපදෙස්වල බොහෝවිට මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ ලක්ෂණ විස්තර වෙයි) යන කරුණු ඇතුළත් විය හැකිය.

සංරචක විගණකවරයා ගැන සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවබෝධය භාවිතා කිරීම (යොමුව:ඡේද20)

අ39 සංරචක විගණකවරයා සංරචකයේ විගණක වැඩකටයුතු වල නිරතවීම නිසා හෝ අතිරේක අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ කාර්යයේදී ඇති නිසා හෝ සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත තවදුරටත් විගණන පද්ධතීන් මෙහෙයවීම මත සංරචක විගණකවරයා ස්වාධීන නොවන්නේ යයි යන කරුණ සමූහ විගණන කණ්ඩායමට බැහැර කළ නොහැකි ය.

අ40 කෙසේ වුවත්, සංරචක විගණකවරයාගේ වෘත්තීය ප්‍රවීණත්වය හා සම්බන්ධ (උදාහරණයක් ලෙස කර්මාන්තය ගැන විශේෂ දැනුමක් නොමැතිවීම) හෝ අතිරේක අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ කාර්යයේ යෙදී ඇති නිසා හෝ සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත තවදුරටත් විගණන පද්ධතීන් මෙහෙයවීම හේතුකොටගෙන විගණකවරුන්ගේ අධීක්ෂණයට හසුවන පරිසරයක සංරචක විගණකවරයා ක්‍රියාත්මක නොවන්නේය යන පදනම මත සංරචක විගණකවරයාගේ වෘත්තීය ප්‍රවීණත්වය ගැන බලතල නොවන මට්ටමින් අවධාරනයක් කිරීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට හැකිවේ.

අ41 සංරචක විගණකවරයාගේ විගණන ලියකියවිලිවල අදාල කොටස් වලට පිවිසීමට නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් තහනම්ව ඇති විට අදාල තොරතුරු ආවරණය වන සන්දේශයක් සකස්කර ඉදිරිපත් කරන ලෙස ඉල්ලීමක් සංරචක විගණක වෙත කිරීමෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට එවැනි තත්ත්වයක් මඟහරවා ගත හැකිය.

ප්‍රමාණාත්මකභාවය: (යොමුව: ඡේද 21-23)

අ42 විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කරනුයේ :²¹

- (අ) සමස්ත විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනයේදී පහත දෑ තීරණය කිරීමට
 - (i) සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මකතාවය
 - (ii) අස්තිත්වයෙහි විශේෂිතවූ ව්‍යාචාරණකරණකොට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් ආර්ථික තීරණ ගන්නා මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන්ගේ තීරණ වලට බලපෑම් සිදු කරනු ඇතැයි සහේතුකව බලාපොරොත්තු විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක මට්ටමට අඩු සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ගනුදෙනු කාණ්ඩ, ගිණුම් ශේෂ සමස්තයක් වශයෙන් ගෙන බලනවිටත් යම් ගිණුම් පංතිවලට, ගිණුම් ශේෂ හෝ හෙලිද්වි කිරීම් සමස්ථයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇත්තේ නම් එකී විශේෂ ගනුදෙනු කාණ්ඩ වලට ගිණුම් ශේෂ වලට හෝ හෙලිද්වි කිරීම් වලට ව්‍යවහාර කළයුතු ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම හෝ මට්ටම්
- (ආ) කාර්යසාධනයේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය නිර්ණය කිරීම.

සමූහ විගණනයක සන්දර්භයෙහිදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සමස්තයක් වශයෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු යන දෙකටම ස්ථාපනය කෙරෙයි. සමස්ත සමූහ විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපිත කිරීමේදී සමස්ථ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මකභාවය උපයෝගී කරගනු ලැබේ.

අ43 සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු නිවැරදි නොකළ සහ සොයා නොගත් සාවද්‍ය ප්‍රකාශ සමූච්චය සමස්තයක් වශයෙන් සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකතාවය ඉක්මවීමේ නම්‍යතාවය ආසන්නතම පහත් මට්ටමකට අඩුකර ගැනීම සඳහා සංරචකයේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය, සමූහයේ සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මකතාවයට අඩු මට්ටමකට සකසනු ලබයි. වෙනස් සංරචක සඳහා වෙනස් සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතා ස්ථාපනය කෙරෙනු විය හැකිය. සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවය සමස්තයක් වශයෙන් සමූහ ප්‍රමාණාත්මකභාවයේ අංක ගණිතමය කොටසක් වීම අවශ්‍ය නැති අතරම ප්‍රතිවිපාක වශයෙන් වෙනස් සංරචකයන් සඳහා වන සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවයන්හි සමූච්චය සමස්ථයක් වශයෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන ප්‍රමාණාත්මකභාවය ඉක්මවායා හැකිය. සංරචකයක් සඳහා සමස්ත විගණන ක්‍රමෝපාය ස්ථාපනය කිරීමේදී සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවය උපයෝගී කරගනු ලැබේ.

අ44 සමූහ විගණනයේ කොටසක් වශයෙන් ඡේද 26, 27(අ) සහ 29 අනුව මූල්‍ය තොරතුරු විගණනය කරනු ලබන හෝ සමාලෝචනය කරනු ලබන සංරචකයක සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය වෙයි. සොයාගන්නා ලද එහෙත් නිවැරදි නොකරන ලද සාවද්‍ය ප්‍රකාශ තනිව හෝ සමූච්චිතව ප්‍රමාණාත්මකදැයි යන්න අගය කිරීම සඳහා සංරචක විගණකවරයා විසින් සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය යොදාගනු ලැබේ.

අ45 සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල කඩඉමක් සංරචක ප්‍රමාණාත්මකභාවයට අමතරව නිර්ණය කරනු ලැබේ. එකී සාවද්‍ය ප්‍රකාශ කඩඉම් ඉක්මවා යන සාවද්‍යප්‍රකාශ සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරුවල හඳුනාගත්විට ඒබව සමූහ විගණන කණ්ඩායමට සන්නිවේදනය කෙරෙයි.

අ46 සංරචකයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ විගණනයකදී සංරචක විගණකවරයා (හෝ සමූහ විගණන කණ්ඩායම) විසින් සංරචක මට්ටමේදී කාර්ය සාධක ප්‍රමාණාත්මකතාවය තීරණය කරනු ලබයි. සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරුවල නිවැරදි නොකරන ලද හා සොයා නොගත් සමූච්චිත සාවද්‍යප්‍රකාශ සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය ඉක්මවීමේ නම්‍යතාවය උචිත අවම මට්ටමකට අඩුකර ගැනීම සඳහා මෙය අවශ්‍යය. සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් ප්‍රායෝගිකව සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය මෙම පහළ මට්ටමෙහි තබාගනු ඇත. මෙසේ වන විට සංරචක විගණකවරයා සංරචකයෙහි මූල්‍ය තොරතුරුවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් පැවතීමේ අවදානම තක්සේරු කිරීම සඳහා සහ තක්සේරු කරගත් අවදානම් මෙන්ම සොයාගන්නා ලද සාවද්‍ය ප්‍රකාශ තනිව හෝ සමූච්චිතව ප්‍රමාණාත්මක වන්නේ ද යන්න තක්සේරු කරගැනීම සඳහා අමතර විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා සංරචක ප්‍රමාණාත්මකතාවය ප්‍රයෝජනයට ගනියි.

²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320, “ විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේදී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකතාවය” ඡේද 10-11.

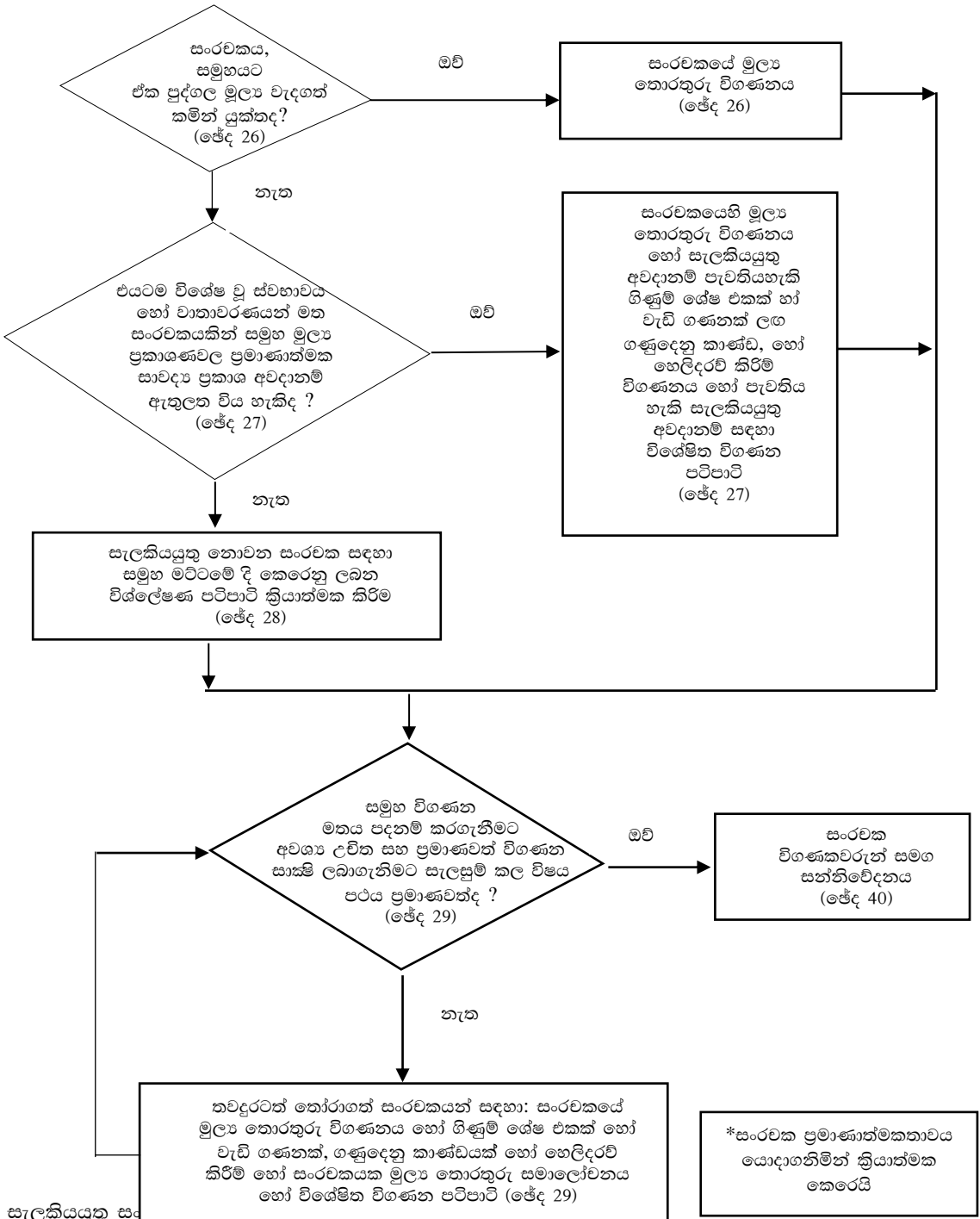
තක්සේරු කරන ලද අවදානම් සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීම

සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු මත ක්‍රියාත්මක කළයුතු කාර්යයන් නිර්ණය කිරීම (යොමුව: ඡේද 26-27)

අ47 සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු මත ඉටුකළ යුතු කාර්යභාරයෙහි මාදිලිය සම්බන්ධයෙන් කණ්ඩායමෙහි නිර්ණය සහ සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරය මත ඔවුන්ගේ සම්බන්ධවීම කෙරෙහි:

- (අ) සංරචකයේ ප්‍රමාණාත්මකතාවය;
- (ආ) සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගන්නා ලද ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල අවදානම;
- (ඇ) සමූහ ව්‍යාප්ත පාලකවල නිර්මාණය සම්බන්ධයෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ ඇගයීම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කර ඇතිද යන්න, සහ
- (ඈ) සංරචක විගණකවරයා පිළිබඳව සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවබෝධය.

සංරචකයෙහි මූල්‍ය තොරතුරු මත ඉටුකළ යුතු කාර්යභාරයෙහි මාදිලිය සම්බන්ධව සමූහ විගණන කාණ්ඩයමේ තීරණය කෙරෙහි සංරචකයේ සැලකියයුතු බව බලපානු ලබන අන්දම රූප සටහනෙන් දැක්වෙයි.

සැලකියයුතු සං

අ48 විශේෂිත ස්වභාවය හෝ වාතාවරනය හේතුවෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම ඇතුළත් කිරීමේ හැකියාවෙන් යුත් සංරචකයක් සැලකිය යුතු සංරචකයක් ලෙස සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් හඳුනාගනු විය හැකිය. මෙහිදී සිදුවිය හැකි සැලකිය යුතු අවදානම්වල බලපෑමට ගිණුම්ශේෂ, ගනුදෙනු කාණ්ඩ හෝ හෙලිදරව් කිරීම් හඳුනාගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට හැකිවේ. මෙවැනි අවස්ථාවකදී සමූහ විගණන කණ්ඩායම එවැනි ගිණුම්ශේෂ, ගනුදෙනු කාණ්ඩ හෝ හෙලිදරව් කිරීම් පමණක් විගණනය කිරීමට හෝ විගණනය කරන මෙන් සංරචක විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටීමට තීරණය කරනු විය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් ඡේද අ 6 විස්තර කර ඇති තත්වයේදී සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරය එම සංරචකයේ විදේශ විනිමය වෙළඳාම නිසා බලපෑමක් ලබන ගිණුම් ශේෂ, ගනුදෙනු කාණ්ඩ හෝ හෙලිදරව් කිරීම් විගණනය කිරීමට පමණක් සීමා වනු ඇත. සංරචක විගණකවරයාට, විශේෂිත ගිණුම් ශේෂ, ගනුදෙනු කාණ්ඩ හෝ හෙලිදරව් කිරීම් එකක් හෝ වැඩි සංඛ්‍යාවක් විගණනය කරන ලෙසට සමූහ විගණන කණ්ඩායමෙන් ඉල්ලීමක් කිරීමෙහිදී, මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතම කිහිපයක් එකිනෙකට සම්බන්ධ බව සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ සන්නිවේදනයේදී සැලකිල්ලට ගැනෙයි.

අ49 සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු වීමට ඉඩ ඇති සේ සැලකිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකි ආකාරයට සමූහ විගණන කණ්ඩායම සිය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කරනු ඇත. උදාහරණ වශයෙන් කල් ඉකුත්වූ තොග සම්බන්ධ සැලකිය යුතු අවදානමක් තිබිය හැකි විට සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් කාලය ඉකුත්වූ විශාල තොගයක ඇති ඒ හැරුණු විට වෙනත් ආකාරයකින් වැදගත්කමක් නැති විශාල තොගයක් තබාගන්නා සංරචකයක තොග ඇගයීම සඳහා විශේෂිත විගණන පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරනු හෝ ක්‍රියාත්මක කරන ලෙස සංරචක විගණකගෙන් ඉල්ලා සිටිනු විය හැකිය.

සැලකිය යුතු සංරචක නොවන සංරචක (යොමුව: ඡේද 28-29))

අ50 විගණන පැවරුමෙහි වාතාවරනය මත විශ්ලේෂණ පටිපාටිවල පරමාර්ථ උදෙසා සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු විවිධ මට්ටම් වලදී සමූච්චය කෙරෙනු ඇත. විශ්ලේෂණ පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල, වැදගත් සංරචකයක් නොවන සංරචකවල සමූච්චිත මූල්‍ය තොරතුරුවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පිළිබඳ සැලකිය යුතු අවදානමක් නොමැති බවට සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ නිගමනය තහවුරු වෙයි.

අ51 29 වන ඡේදය අනුව සංරචකයන් කොපමණ තෝරා ගත යුතුද යන්නත්, කවර සංරචක තෝරා ගත යුතුද යන්නත් සහ තෝරා ගන්නා ලද තනි තනි සංරචකයන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු මත කවර ආකාර කාර්යභාරයක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුද යන්නත් සම්බන්ධයෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ තීරණයන්ට පහත සඳහන් ආකාරයේ සාධක වලින් බලපෑම් සිදුවිය හැකිය:

- සැලකිය යුතු සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධව ලබාගැනීමට අදහස් කරන විගණන සාක්ෂි වල ව්‍යාප්තිය.
- සංරචකය අලුතෙන් ස්ථාපිත හෝ අත්පත්කරගත් එකක්ද යන්න.
- සංරචකයේ සැලකිය යුතු වෙනස්වීම් සිදුවී ඇත්තේද යන්න.
- අභ්‍යන්තර විගණනය සංරචකයේ ක්‍රියාත්මක කර ඇත්ද යන්න හා එම ක්‍රියාවන් නිසා යම් බලපෑමක් සමූහ විගණනය මත වේද යන්න.
- සංරචකයන් පොදු පද්ධති සහ ක්‍රමවේද භාවිතා කරන්නේද යන්න.
- සමූහ ව්‍යාප්ති පාලකවල මෙහෙයුම් ඵලදායීත්වය.
- සමූහ මට්ටමෙන් ක්‍රියාත්මකවූ විශ්ලේෂණ පටිපාටි මගින් හඳුනාගත් අසාමාන්‍ය විචලනයන්.
- එම කාණ්ඩයේම සංරචක සමග සැසඳීමේදී තනි වශයෙන් සංරචකයෙහි මූල්‍යමය වැදගත්කම හෝ එමගින් ඇතිකරවන අවදානම.
- ව්‍යවස්ථාවෙන්, රෙගුලාසි මගින් හෝ වෙනත් හේතුවක් මගින් සංරචකය විගණනයට යටත් වන්නේද යන්න.

මෙම කාණ්ඩයේ සංරචක තෝරාගැනීමේදී පුරෝකථනය කළ නොහැකිවීමේ මූලිකාංගයක් පැවතීම නිසා සංරචකයෙහි මූල්‍ය තොරතුරු මත ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පැවතීම හඳුනාගැනීමේ හැකියාව ඉහළ යනු ඇත. බොහෝවිට සංරචකයන් තෝරාගැනීම වක්‍රීය පදනමින් වෙනස් කෙරෙයි.

අ52 ශ්‍රී ලංකා සමාලෝචණ පැවරුම් ප්‍රමිත 2400²², ²³ වාතාවරනයට අනුගතව යොදාගනිමින් සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු සමාලෝචණය කළහැකිය. සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් අතිරේක පටිපාටි මෙම කාර්යයට විශේෂිතව එකතුකරනුද විය හැකිය.

අ53 අ 13 ඡේදයේ විස්තර කර ඇති පරිදි සැලකියයුතු නොවන සංරචක පමණක් සමූහයක අන්තර්ගත විය හැකිය. මෙවැනි වාතාවරනයකදී 29 වන ඡේදය අනුව සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත ක්‍රියාත්මක කළයුත්තේ කවර ආකාරයක කාර්යභාරයක්ද යන්න නිර්ණය කිරීමෙන් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට විගණන මතය පදනම් කරගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගත හැකිය. සමූහ විගණන කණ්ඩායම හෝ සංරචක විගණනකවරයකු සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක පමනක් පරීක්ෂා කිරීම සහ සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු මත විශ්ලේෂණ පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් සමූහ විගණනමතය පදනම් කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට නොහැකිවනු ඇතැයි සිතිය නොහැකිය.

සංරචක විගණකවරුන් විසින් ඉටුකරනු ලැබූ කාර්යභාරයට සම්බන්ධවීම (යොමුව: ඡේද 30-31)

අ54 සංරචක විගණකවරුන්ගේ කාර්යභාරය විගණන කණ්ඩායම සම්බන්ධවීම කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකළ හැක සාධක වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- (අ) සංරචකයේ සැලකියයුතු බව.
- (ආ) සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වල සැලකියයුතු අවදානම්
- (ඇ) සංරචක විගණකවරයා පිළිබඳව සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවබෝධය.

සැලකියයුතු සංරචකයක් හෝ හඳුනාගත් සැලකියයුතු අවදානම් සම්බන්ධව සමූහ විගණන කණ්ඩායම 30 හා 31 වන ඡේද වල විස්තර කොට ඇති පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කරයි. සංරචකය සැලකියයුතු සංරචකයක් නොවන සංරචකයක් සම්බන්ධයෙන් වන විට සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරයට සමූහ විගණන කණ්ඩායම සම්බන්ධ වන ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ව්‍යප්තිය සමූහ විගණන කණ්ඩායමට සංරචක විගණකවරයා පිළිබඳව ඇති අවබෝධය පදනම් කරගෙන වෙනස් වෙයි. සංරචකය සැලකියයුතු සංරචකයක්ද නොවන්නේද යන කරුණ ද්විතීයිකය. උදාහරණ වශයෙන් සංරචකයේ වැදගත් සංරචකයක් ලෙස නොසැලකෙන්නේ වුවද සංරචක විගණකවරයාගේ වෘත්තීය ප්‍රවීණතාවය පිළිබඳව දැඩි විශ්වාසයක් නොවීම (උදා: කර්මාන්තය පිළිබඳ විශේෂිත දැනුම මඳකම) හෝ විගණකවරුන්ගේ සක්‍රීය අධීක්ෂණය සහිත වාතාවරණයක සංරචක විගණකවරයා ක්‍රියාත්මක නොවීම නිසා සමූහ විගණන කණ්ඩායම සංරචක විගණකවරයාගේ අවදානම් ඇගයීම හා සම්බන්ධ වීමට තීරණය කරනු ඇත.

අ55 ඡේද 30-31 සහ 42 හි විස්තර කොට ඇති ආකාරයට බාහිරව සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරයට සම්බන්ධවීමේ ස්වරූපය කෙරෙහි සංරචක විගණක පිළිබඳව සමූහ විගණකගේ අවබෝධය මත පදනම්ව පහත දක්වා ඇති කරුණු එකක් හෝ කිහිපයක් අදාලවෙයි.

- (අ) සංරචකය සහ එහි වටපිටාව පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගැනීම පිණිස සංරචක කළමනාකාරිත්වය හෝ සංරචක විගණකවරුන් හමුවීම.
- (ආ) සංරචක විගණකවරුන්ගේ සමස්ථ විගණන ක්‍රමෝපාය සහ විගණන සැලැස්ම සමාලෝචණය කිරීම.
- (ඇ) සංරචක මට්ටමේ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට අවදානම් තක්සේරු පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම. මේවා සංරචක විගණකවරුන් හෝ සමූහ විගණන පැවරුම් කණ්ඩායම විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු විය හැකිය.
- (ඈ) අමතර විගණන පටිපාටි නිර්මාණය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම. මේවා නිර්මාණය කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සංරචක විගණකවරයා සමග හෝ සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් හෝ කළහැකිය.
- (ඉ) සංරචක කළමනාකාරිත්වය සහ සංරචක විගණකවරුන් අතර පැවැත්වෙන අවසාන හා අනෙකුත් ප්‍රධාන රැස්වීම් වලට සහභාගිවීම.

²² ශ්‍රී ලංකා සමායෝජන පැවරුම් ප්‍රමිත; (SLSRE) 2400 “මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සමාලෝචන පැවරුම්”

²³ භාවිතයෙහි නැත

(ඊ) සංරචක විගණකවරුන්ගේ විගණන ලියකියවිලිවල අදාල කොටස් සමාලෝචනය.

ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය

ඒකාබද්ධ කිරීමේ ගැලපීම් සහ ප්‍රතිකාණ්ඩගත කිරීම් (යොමුව: ඡේද 34)

අ56 ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහිදී සාමාන්‍ය ගනුදෙනු සැකසීමේ කාර්යාවලිය සිදුනොවන සහ අනෙකුත් මූල්‍ය තොරතුරු වලට අදාලවන පාලකවලට භාජනය නොවන සමූහයේ වාර්තා කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ට ගැලපීම් කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය. එම ගැලපීම් වල අදාලත්වය පරිපූර්ණත්වය සහ නිවර්දනාවය ඇගයීමේදී සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සැලකිලි මත් වන කරුණුවලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- සැලකියයුතු ගැලපීම් විෂයානුබද්ධ සිදුවීම් හා ගනුදෙනු යථාපරිදි පිළිඹිබු වන්නේ ද යන්න ඇගයීම.
- සැලකියයුතු ගැලපීම් නිවර්දව ගණනය කර පිළියෙල කර සමූහයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් හා අදාල තැන්හි සංරචක කළමනාකාරිත්වය විසින් අනුමත කොට තිබේද යන්න නිශ්චය කිරීම.
- සැලකියයුතු ගැලපීම් නිසි පරිදි සහය කරුණු මගින් තහවුරු කර ඇත්ද යන්න සහ ප්‍රමාණවත් ලෙස ලේඛනගත කර ඇද්ද යන්න නිශ්චය කිරීම.
- සැසඳුම් පරීක්ෂා කිරීම සහ සමූහයේ අභ්‍යන්තරික ගනුදෙනු සහ උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සහ සමූහයේ අභ්‍යන්තරික ශේෂ ඉවත් කිරීම.

සංරචක විගණකවරයා සමග සන්නිවේදනය (යොමුව: ඡේද 40-41)

අ57 සමූහ විගණක කණ්ඩායම හා සංරචක විගණකවරුන් අතර එලදායි ද්වි මාර්ගික සන්නිවේදනය නොමැති නම් සමූහ විගණන මත ප්‍රකාශය පදනම් කර ගැනීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකිවීමේ අවදානමක් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට පවතියි. සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවශ්‍යතා පැහැදිලිව හා අප්‍රමාදීව සන්නිවේදනය කිරීම මගින් සංරචක විගණක හා සමූහ විගණන කණ්ඩායම අතර එලදායි ද්විමාර්ගික සන්නිවේදනයට පදනම සකස්වෙයි.

අ58 සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවශ්‍යතා බොහෝවිට සන්නිවේදනය කෙරෙනුයේ උපදෙස් ලිපියක් මගිනි. එවැනි උපදෙස් ලිපියක ඇතුළත් වියහැකි අවශ්‍ය සහ අතිරේක කරුණු පිළිබඳ මාර්ගෝපදේශ පරිශීෂ්ඨ 5 හි ඇතුළත්ය. සමූහ විගණන කණ්ඩායම සමග සංරචක විගණකවරයාගේ සන්නිවේදනය බොහෝවිට කාර්යසාධන සටහන් පත්‍රයක හෝ මැමයක ස්වරූපය ගනියි. උදාහරණ වශයෙන් හඳුනාගත් සැලකියයුතු අවදානම් හෝ සංරචක විගණකවරයාගේ විගණන ලියකියවිලිවල අදාල කොටස් සමාලෝචණය සඳහා සමූහ විගණන කණ්ඩායම සංරචක විගණකවරයා වෙත පැමිණ හමුවනු විය හැකිය. ඒ කෙසේ වුවද මෙම ප්‍රමිතයේ සහ අනෙකුත් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලින් අවශ්‍ය කෙරෙන ලේඛනගත කිරීම අදාලවෙයි.

අ59 නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් තහනම් කර නැති නම් සංරචක විගණකවරයා, සමූහ විගණන කණ්ඩායම සමග සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමේදී අදාල විගණන ලියකියවිලි පරිශීලනය කිරීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායමට අවස්ථාව සැලසීම උදාහරණයකි.

අ60 සංරචක විගණකවරයා සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයකු වන විට සමූහ විගණන කණ්ඩායම පැහැදිලිව සංරචක විගණක සමග සන්නිවේදනය කිරීමේ අරමුණ විශේෂිත ලිඛිත සන්නිවේදන නොවන වෙනත් මාර්ග වලින් බොහෝවිට සපුරා ගත හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් :

- 40 වන ඡේදයේ දක්වා ඇති සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවශ්‍යතා සන්නිවේදනය සඳහා සමස්ත විගණන ක්‍රමෝපායට සහ විගණන සැලස්මට සංරචක විගණකවරයාගේ ප්‍රවේශය; සහ
- සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචක විගණකගේ විගණන ලියකියවිලි සමාලෝචණය කිරීම ඡේද 41 දක්වා ඇති සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ නිගමණයන්ට අදාල කරුණු සන්නිවේදනය සඳහා ප්‍රමාණවත් වනු ඇත.

ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වල අදාලත්වය ප්‍රමාණවත්භාවය හා ඇගයීම

සංරචක විගණකවරයාගේ විගණන ලියකියවිලි සමාලෝචනය (යොමුව: ඡේද 42(ආ))

අ61 සංරචක විගණකවරයාගේ විගණන ලියකියවිලිවල කුමණ කොටසක් සමූහ විගණනයට අදාලවන්නේද යන්න වාතාවරණයන් යටතේ වෙනස් විය හැකිය. බොහෝවිට ඉලක්ක වනුයේ සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ට අදාල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් හා සම්බන්ධිත විගණන ලියකියවිලිය. එවැනි සමාලෝචනයක ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි සංරචක විගණකවරයාගේ විගණන ලියකියවිලි සංරචක විගණකවරයාගේ තීරණ සමාලෝචන ක්‍රියාවලියට භාජනය වී ඇත්තේද යන කරුණ බලපෑම් සිදුකරනු ඇත.

විගණන සාක්ෂි වල ප්‍රමාණවත්භාවය හා උචිතභාවය (යොමුව: ඡේද 44-45)

අ62 සමූහ විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීම පදනම් කරගැනීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගත නැති බව සමූහ විගණන කණ්ඩායම නිගමනය කරයි නම් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් අතිරේක පරිපාටි ක්‍රියාත්මක කරන ලෙස සංරචක විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටිනු ඇත. මෙය කළ නොහැකි නම් සමූහ විගණන කණ්ඩායම එහි ස්වයං පරිපාටි සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත ක්‍රියාත්මක කරනු ඇත.

අ63 සමූහ විගණන හවුල්කරු විසින් කිසියම් සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල (සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් හඳුනාගන්නා ලද හෝ සංරචක විගණකවරුන් විසින් සන්නිවේදනය කරන ලද) සම්බන්ධ බලපෑම් ඇගයීම මගින් සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්තයක් වශයෙන් ප්‍රමාණාත්මකව සාවද්‍ය ප්‍රකාශිතද යන්න නිගමනය කිරීමට සමූහ විගණන හවුල්කරුට අවකාශ සැලසෙයි.

සමූහ ව්‍යාපාරයේ කළමනාකාරිත්වය සහ පාලනාධිකාරය භාරව සිටින අය සමඟ සන්නිවේදනය

සමූහ කළමනාකාරිත්වය සමඟ සන්නිවේදනය (යොමුව: ඡේද 46-48)

අ64 කළමනාකාරිත්වයට හෝ කළමනාකාරිත්වය වංචාවට සම්බන්ද වන විට පාලනය භාරව සිටින අයට වංචා සම්බන්ධයෙන් සන්නිවේදන අවශ්‍යතා සහ මාර්ගෝපදේශ ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර. 240 හි ඇතුළත්ය.²⁴

අ65 ප්‍රමාණාත්මකව සන්නිවේදනය වන ඇතැම් තොරතුරු රහසිගතව තබාගැනීමට සමූහ කළමනාකාරිත්වයට අවශ්‍යවිය හැකිය. සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරුවල සැලකිය යුතු එහෙත් සංරචකයේ කළමනාකාරිත්වය නොදන්නා කරුණු වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- සිදුවිය හැකි නඩුපැවරීම්
- ප්‍රමාණාත්මක මෙහෙයුම් වත්කම් අනහැරදැමීම සඳහා වන සැලසුම්
- පශ්චාත් සිදුවීම්
- සැලකිය යුතු නෛතික ගිවිසුම්

සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අය සමඟ සන්නිවේදනය (යොමුව: ඡේද 49)

අ65 සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අයට සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සන්නිවේදනය කරනු ලබන කරුණු වලට ඇත්තේ සංරචක විගණන විසින් සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ අවධානයට යොමු කළ සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සමූහයේ පාලනය භාරව සිටිය අයගේ වගකීම් සම්බන්ධ සැලකිය යුතුයයි විනිශ්චය කෙරෙන කරුණු ඇතුළත්වෙයි. සමූහයේ පාලනය භාරව සිටින අය සමඟ සන්නිවේදනය සමූහ විගණනයේ විවිධ අවස්ථාවලදී සිදුවෙයි. උදාහරණ වශයෙන් ඡේද 49(අ)-(ආ) යටතේ යොමුකොට ඇති කරුණු සන්නිවේදනය කරනු ඇත්තේ සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත කළයුතු කාර්යභාරය සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් තීරණය කළ පසුය. අනෙක් අතින් ඡේද 49(ඇ) හි යොමු කොට ඇති කරුණු විගණනය අවසානයේදීත් ඡේද 49(උ)-(ඉ) හි යොමු කොට ඇති කරුණු ඒවා සිදුවන විටත් සන්නිවේදනය කරනු ඇත.

²⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.240.ඡේද 40-42

(යොමුව: ඡේද අ.19)

සමූහ විගණන මතය පදනම් කරගැනීමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායම අපොහොසත් වූ විට යොදාගන්නා සීමිත මත ප්‍රකාශනයට උදාහරණ

මෙම උදාහරණයේදී සමූහ විගණන කණ්ඩායමට, ස්කන්ධ ක්‍රමයට ගිණුම් ගතකළ සැලකියයුතු සංරචකයක ගිණුම් වාර්තාවලට, කළමනාකාරිත්වයට හෝ සංරචකයේ විගණකවරයාට ප්‍රවේශයක් නොලැබීම නිසා ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිය. (රුපියල් මිලියන 60 ක වත්කම් ශේෂපත්‍රයේ දී පිළිගෙන ඇත්තේ රුපියල් මිලියන 15ක් වශයෙනි)

සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සංරචකයෙහි විගණන වාර්තාව ඇතුළුව 20X1 කේ දෙසැම්බර් 31 වන දිනට විගණන මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවා ඇති අතර සංරචකයට අදාළව සමූහ කළමනාකාරිත්වය මගින් පවත්වාගත් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාද සැලකිල්ලට ගන්නා ලදී.

සමූහ විගණන හවුල්කරුගේ විනිශ්චයට අනුව ප්‍රමාණවත් හා අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත් වීමෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත සිදුකෙරෙන බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක වුවද ව්‍යාජික නොවේ.

ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාව
(අදාළ ලබන්නා)

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව²⁵

ABC සමාගමේ සහ එහි පරිපාලිතවල මේ සමග පවත්නා 20XX දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට වන ඒකාබද්ධ ශේෂ පත්‍රයත්, ඒදිනට අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ඒකාබද්ධ ආදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධ විචලන ප්‍රකාශනය, මූල්‍ය ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ සැලකියයුතු ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති සාරාංශයක් සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුත් අප විසින් විගණනය කර ඇත.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ²⁶ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතවලට අනුකූලව මෙම ඒකාබද්ධ ගිණුම් ප්‍රකාශන සකස් කිරීම හා සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමත් වැරදි හා වංචාවන් හේතුවෙන් වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වලින් තොරව ඒකාබද්ධ ගිණුම් ප්‍රකාශන²⁷ සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කළමනාකාරිත්වය විසින් නිගමනය කරනු ලබන අභ්‍යන්තර පාලක වෙනුවෙන් ද කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය.

විගණකවරුන්ගේ වගකීම

අපගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම ඒකාබද්ධ ගිණුම් ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට අනුව අපගේ විගණනය සිදු කරන ලදී. එම ප්‍රමිත මගින් අප විසින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලත්වය දැක්විය යුතු බවත්, ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වලින් තොරවීමේ සහේතුක ආරක්ෂණයක් සහතික වීම සඳහා විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ සිදු කිරීමක් බවත් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු ගිණුම් සහ හෙලිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයට අදාලය. තෝරාගනු ලබන පටිපාටි වංචා හෝ වැරදි හේතු කොටගෙන

25 “ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව” යන උප සිරැසිය දෙවැනි උප සිරැසිය වන “අනෙකුත් නෛතික සහ රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාමත වාර්තාව” යන්න ඇතුළත් නොවන වාතාවරණයන්හිදී අවශ්‍ය නොවේ

26 හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශ නෛතික රාමුවෙහි සන්දර්භයට උචිත වෙනත් පදයක්

27 සත්‍ය හා සාධාරණ ස්වරූපයක් පෙන්නුම් කෙරෙන අයුරින් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වන විට මෙය “ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට අනුකූලව සත්‍ය සහ සාධාරණ ස්වරූපයක් පෙන්නුම් කෙරෙන අයුරින් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වන අතර ඒ සඳහා” ලෙසින් යෙදෙනු විය හැකිය.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය වාර්තාවල පැවතිය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකගේ විනිශ්චය මත රඳාපවතියි. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණකවරයා විසින් සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ, ආස්තීන්වයේ අභ්‍යන්තර පාලක වල ඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය නොව අදාළ තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි සිය විගණන වැඩපිළිවෙල සැලසුම් කිරීම සඳහා, ආස්තීන්වයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්²⁸ පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමකට අදාළවන අභ්‍යන්තර පාලකය.²⁹ භාවිත ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල යෝග්‍යභාවය සහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සකස් කරනලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ඇගයීම මෙන්ම සමස්ථ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත්කිරීම ඇගයීමද විගණනයට ඇතුළත්ය.

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි අපගේ තත්වගණනය කළ විගණන මත ප්‍රකාශය පදනම් කරගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ උචිත වනු ඇතැයි අපි විශ්වාස කරමු.

සීමිත මත ප්‍රකාශයක් සඳහා පදනම

වර්ෂය තුළදී අත්පත් කර ගනු ලැබූ විදේශ ආශ්‍රිත සමාගමක් වන XYZ සමාගමේ, ABC සමාගම විසින් කරන ලද අයෝජනය ස්කන්ධ ක්‍රමය අනුව ගිණුම් ගතකොට 20xx දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට ඒකාබද්ධ ශේෂ පත්‍රයේ රුපියල් මිලියන 15 ක් ලෙස ඉදිරියට ගෙනැවිත් ඇති අතර XYZ හි ශුද්ධ ආදායමෙන් ABC සමාගමේ කොටස වන රුපියල් මිලියනය ඒදිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ඒකාබද්ධ අදායම් ප්‍රකාශයේ ඇතුළත්ය. 20xx දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට ABC සමාගම විසින් XYZ සමාගමෙහි කරන ලද අයෝජනයෙහි ධාරණ අගය සහ වර්ෂය සඳහා XYZ සමාගමේ ශුද්ධ ආදායමෙන් BC සමාගමේ කොටස පිළිබඳව ප්‍රමාණවත්, උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම XYZ සමාගමේ මූල්‍ය තොරතුරු වලට, කළමනාකාරිත්වයට සහ එහි විගණකවරුන්ට අපගේ ප්‍රවේශය ලබා නොදීම හේතුකොට ගෙන අපට නොහැකිවිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මෙම ප්‍රමාණයන් සඳහා කිසියම් ගැලපීම් කිරීම අවශ්‍යදැයි තීරණය කිරීමට අපට හැකියාවක් නොවීය.

පිළියෙල කිරීමට සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලක විගණකවරයා සැලකිල්ලට ගතියි. 27 වැනි පසු සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙය මෙසේ යෙදෙනු ඇත “ව්‍යාපාරණය යටතේ උචිත විගණන පරිපාටි නිර්මාණය කිරීම උදෙසා එකී අවදානම් ඇගයීම් සැකසීමේදී ආස්තීන්වයෙහි ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලක විගණනකවරයා සැලකිල්ලට ගතියි”

සීමිත මත ප්‍රකාශය

සීමිත මත ප්‍රකාශයක් සඳහා පදනම යන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණු වලින් ඇතිවන බලපෑම හැරුණුවිට අපගේ මතය වන්නේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් සාධාරණ ලෙස, සෑම අංශයකින්ම ප්‍රමාණාත්මකව (හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණව පෙන්වුම් කරමින්) ABC සමාගමේ සහ එහි උපසමාගම් වල 20xx දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට මූල්‍ය තත්වයන්, ඒදිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ මූල්‍ය ප්‍රවාහය (සම්බන්ධයෙන්) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතවලට අනුකූලව කරනු ලබන බවය.

වෙනත් තෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

[විගණකවරුන්ගේ වාර්තාවෙහි මෙම කොටස සඳහා වන ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය විගණකවරයාගේ අනෙකුත් වාර්තා කිරීමේ වගකීම් වල ස්වභාවය මත විචලනය වන්නේය.]

[විගණකවරයාගේ අත්සන]

²⁸ මෙය 27 වැනි පසු සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙසේ යෙදෙනු ඇත. “එම අවදානම් තක්සේරු කිරීම සැකසීමේදී විගණකවරයා ව්‍යාපාරණය යටතේ උචිත විගණන පරිපාටි නිර්මාණය කිරීම සඳහා සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පෙන්වුම් කෙරෙන ආස්තීන්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලක සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් ආස්තීන්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අරමුණු නොකරයි”

²⁹ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට සම්බන්ධිතව අභ්‍යන්තර පාලකයෙහි ඵලදායීත්වය මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම විගණකවරයාගේ වගකීම වන විට මෙම වකවාල පහත දැක්වෙන අයුරින් සිටිනු ඇත “ව්‍යාපාරණය යටතේ උචිත විගණන පරිපාටි නිර්මාණය කිරීම උදෙසා එකී අවදානම් ඇගයීම සැකසීමේදී ආස්තීන්වයෙහි ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකවරයාගේ ලිපිනය]

සමූහ විගණන හවුල්කරුගේ විනිශ්චය අනුව ප්‍රමාණවත් හා අදාළවන්නාවූ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීම හේතුකොටගෙන සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඇති වන බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක හා ව්‍යාප්තික නම් එවිට ශ්‍රී ලං වි ප්‍ර 705 ට අනුකූලව සමූහ පැවරුම් හවුල්කරු මතයක් වියාමනය කරනු ඇත

පරිශීෂ්ඨය 02

(යොමුව: ඡේද අ.23)

සමූහ විගණන කණ්ඩායම් අවබෝධයක් ලබාගන්නා කරුණු වලට උදාහරණ

සපයා ඇති උදාහරණ වලින් පුළුල් කරුණු පරාසයක් ආවරණය වෙයි. කෙසේ වුවත් සියලුම කරුණු සෑම සමූහ විගණන කාර්යභාරයකටම අදාළ නොවන අතර උදාහරණ ලැයිස්තුව අවශ්‍යයෙන්ම සම්පූර්ණ එකක් නොවේ.

සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක

1. සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක වලට පහත සඳහන් ඒවායෙහි සංයුක්තයක් ඇතුල්විය හැකිය.
 - ව්‍යාපාරික ප්‍රවර්ධනය සාකච්ඡා කිරීම සඳහා සහ කාර්යසාධණය සමාලෝචනය සඳහා සමූහ කළමනාකාරිත්වය හා සංරචක කළමනාකාරිත්වය අතර ක්‍රමික රැස්වීම්
 - සමූහ කළමනාකාරිත්වයට සංරචකයේ කාර්යසාධණය හා අයවැය සමග සන්සන්දනය කරමින් අවශ්‍ය පියවර ගැනීමට හැකිවන අයුරින් සංරචකයේ මෙහෙයුම් සහ මූල්‍ය ප්‍රතිඵල විධිමත් වාර්තාකරණ වර්ගව ඇතුළත්ව සමීක්ෂණය කිරීම.
 - සමූහ කළමනාකරණයේ අවදානම් තකසේරු කිරීමේ කාර්යාවලිය එනම් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ සිදුවිය හැකි වංචා අවදානම් ද ඇතුළත් ව්‍යාපාරික අවදානම් හඳුනාගැනීමේ විශ්ලේෂණය කිරීමේ සහ කළමනාකරණය කිරීමේ කාර්යාවලිය.
 - සමූහ මට්ටමෙන්, අන්තර් සමූහ ගණුදෙනු හා උපලබ්ධි නොවූ ලාභ ඉවත් කිරීම, සැසඳීම, පාලනය කිරීම සහ සමීක්ෂණය.
 - සංරචකවලින් ලැබුණු මූල්‍ය තොරතුරුවල කලානුරූපී බව සමීක්ෂණය කිරීම සහ නිවර්දිතාවය සහ පූර්ණත්වය තකසේරු කිරීමේ කාර්යාවලියක්.
 - සමස්තයක් ලෙස සමූහයෙහි හෝ එහි කොටසක සාමාන්‍ය තොරතුරු තාක්ෂණ පාලක මගින්ම පාලනය කෙරෙන මධ්‍යම තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතියක්.
 - සියලුම හෝ සමහර සංරචකයන් සඳහා පොදු තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතිය තුළ වන පාලක ක්‍රියාකාරකම්.
 - ස්වයං තකසේරු වැඩසටහන් සහ අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාකාරිකම් ඇතුළත්ව පාලක සමීක්ෂණය.
 - සමූහ මූල්‍ය වාර්තාකරන පටිපාටි සංග්‍රහය ඇතුළත්ව සන්නික ප්‍රතිපත්ති හා පටිපාටි.
 - වංචා වැලැක්වීමේ වැඩසටහන් සහ ආචාරධර්ම සංග්‍රහයන් වැනි සමූහ ව්‍යාප්ත වැඩසටහන්.
 - සංරචක කළමනාකාරිත්වය සඳහා බලය සහ වගකීම් පැවරීමේ විධිවිධාන.
2. අභ්‍යන්තර විගණනය සමූහ ව්‍යාප්ත පලකවල කොටසක් වශයෙන් සැලකේ. අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යභාරය මධ්‍යගතකොට තිබීම උදාහරණයකි. අභ්‍යන්තර විගණකගේ කාර්යයන් උපයෝගී කරගැනීමට සමූහ විගණන කණ්ඩායම සැලසුම්කොට ඇතිවිට සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් අභ්‍යන්තර විගණනය සම්බන්ධයෙන් කරනු ලබන විෂය මූලිකත්ව හා ප්‍රවීණතාවය ඇගයීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 610 හි විෂයානුබද්ධය.

ඒකාබද්ධ කිරීමේ පටිපාටිය

3. ඒකාබද්ධ කිරීමේ පටිපාටිය සම්බන්ධව සමූහ විගණන පැවරුම් කණ්ඩායමේ අවබෝධයට පහත දැක්වෙන අන්දමේ කරුණු ඇතුළත් විය හැකිය.

භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අදාළ කරුණු:

- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිලිබඳව සංරචක කළමනාකාරිත්වයේ අවබෝධයෙහි ව්‍යාප්තිය.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව සංරචක හඳුනාගැනීමේ හා ගිණුම් ගතකිරීමේ පටිපාටිය.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව කොට්ඨාශ වාර්තාකරණය සඳහා වාර්තා කළයුතු කොට්ඨාශයන් හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව වාර්තාකරණය සඳහා සම්බන්ධිත පාර්ශව ගනුදෙනු හා සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතාවන් හඳුනාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යටතේ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යවහාරික මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති, පසුගිය වර්ෂයේ ඒවායෙහි පසුගිය මුදල් වර්ෂයෙන් වෙනස්වීම් සහ නව සංශෝධිත ප්‍රමිත හේතුකොටගත් වෙනස්වීම්.
- සමූහයේ මූල්‍ය වර්ෂ අවසානයට වෙනස් මූල්‍ය වර්ෂ අවසාන සහිත සංරචකයන් සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමේ පටිපාටි.

ඒකාබද්ධ කිරීමේ පටිපාටියට අදාළ කරුණු:

- සංරචකය විසින් භාවිතා කරනු ලබන ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති ගැන අවබෝධයක් ලබාගැනීම සඳහාත් අදාළ අවස්ථාවලදී සමූහයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා සංරචකවල මූල්‍ය තොරතුරු සැකසීමට එකාකාර ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති උපයෝගී කරගනු ලබන බවට සහතික වීම සහ භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි කොන්දේසි වලට අනුකූලව අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්කම් හඳුනාගැනීම හා ගැලපීම් කිරීම සඳහාත් සමූහ කළමනාකරණයෙහි ක්‍රියාවලිය. එකාකාර ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති යනු, සංරචකයන් විසින් භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව මත පදනම් ව සමාන අදාළ ගනුදෙනු සංගතිකව වාර්තා කිරීම සඳහා සමූහය විසින් අදාළ කරගනු ලබන විශේෂිත ප්‍රතිපත්ති, පදනම්, සම්ප්‍රදායයන්, රීති සහ සමූහය විසින් භාවිතා කරන පරිචයන්වේ. සමූහය විසින් නිකුත් කෙරෙන මූල්‍ය වාර්තාකරණ පටිපාටි සංග්‍රහයෙහි සහ වාර්තාකරන පැකේජයෙහි මෙම ප්‍රතිපත්ති සාමාන්‍යයෙන් විස්තර වෙයි.
- ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා වන සංරචකව, මූල්‍ය වාර්තාකරණයෙහි කාලීන බව, නිරවද්‍යතාවය සහ පරිපූර්ණත්වය ගැන සහතික වීම සඳහා වන සමූහයේ ක්‍රියාවලිය.
- විදේශ සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු සමූහයේ ව්‍යවහාර මුදල් වලට පරිවර්තනය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය.
- ක්‍රියාවලියෙහි ස්වයංක්‍රීය හා මිනිස් ක්‍රියාකාරී පියවර සහ ඒකාබද්ධ කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහි විවිධ පියවරවල ස්ථානගත මිනිස් ක්‍රියාකාරී සහ වැඩසටහන් ගත පාලක ද ඇතුළුව ඒකාබද්ධ කිරීමේ කාර්ය සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණය සංවිධානය කර ඇත්තේ කෙසේද යන්න.
- පශ්චාත් සිදුවීම් සම්බන්ධ තොරතුරු ලබාගැනීමේ සමූහ කළමනාකාරිත්වයේ ක්‍රියාවලිය.

ඒකාබද්ධ ගැලපීම් වලට සම්බන්ධ කරුණු

- ඒකාබද්ධ කිරීමෙහි ගැලපීම් පිළියෙල කිරීම, අනුමත කිරීම සහ අදාළ ජ්‍යෙෂ්ඨ සටහන් සකස් කිරීමත් ඒකාබද්ධකරණය සම්බන්ධයෙන් වගකවයුතු පුද්ගලයන්ගේ පලපුරුද්දත් ඇතුළත්ව ඒකාබද්ධකරණ ගැලපීම් ලේඛනගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන ඒකාබද්ධ කිරීමේ ගැලපීම්.

- ඒකාබද්ධ ගැලපීම් සඳහා අවශ්‍යතාවය පැනනැගීමට හේතුවූ ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් සම්බන්ධව ව්‍යාපාරික විවක්ෂණභාවය.
- සංරචක අතර ගනුදෙනුවල ස්වභාවය, ප්‍රමාණය සහ සංඛ්‍යාතය.
- අන්තර් සමූහ ගනුදෙනු සහ උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සහ අන්තර් සමූහ ගිණුම් ශේෂ සමීක්ෂණය, පාලනය, සන්සන්දනය සහ ඉවත්කිරීම සඳහා වන ක්‍රියාපටිපාටි.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව අත්පත්කරගෙන ඇත්නාවූ වත්කම් සහ වගකීම් වල සාධාරණ වටිනාකම් ගණනය කිරීමට ගනු ලැබූ පියවර, සහ (අදාළ තැන්හිදී) කීර්තිනාමය ක්ෂය කිරීමේ පටිපාටි සහ කීර්තිනාමය හානිකරණය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ක්‍රියාපටිපාටි.
- සංරචකයක් ලැබූ පාඩු සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන හිමිකරුවෙකු සහ සුදු කොටස් අප්‍රධාන හිමිකම් සමග ඇති කරගත් වැඩපිළිවෙල. (උදාහරණ වශයෙන් එවැනි අලාභ උග්‍රණපුරණය සඳහා සුදු කොටස් හිමියන්ගේ බැඳීමක්.)

පරිශීෂ්ටය 03

(යොමුව: ඡේද අ.30)

සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවධානම් හැඟවෙන තත්වයන් සහ සිදුවීම්

සපයා ඇති උදාහරණ, තත්වයන් සහ සිද්ධි පුලුල් පරාසයක් ආවරණය කෙරෙයි; කෙසේ වුවත් එම සියලුම තත්වයන් සහ සිද්ධි සෑම සමූහ විගණන කාර්යයකටම අදාළ නොවන අතර මෙම උදාහරණ ලැයිස්තුව අවශ්‍යයෙන්ම අංග සම්පූර්ණ නොවේ.

- විශේෂයෙන් නිරන්තර අත්පත් කරගැනීම්, බැහැර කිරීම් සහ ප්‍රතිසංවිධාණය කිරීම් පවත්නා සංකීර්ණ සමූහ ව්‍යුහයක්.
- පාරදූෂ්‍ය නොවන තිරණ ගැනීමේ කාර්යපටිපාටි සහිත දුර්වල සංස්ථායික පාලන ව්‍යුහය.
- සංරචකයේ මෙහෙයුම් හා ඒවායේ ප්‍රතිඵල සමීක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් නොවන සමූහ කළමනාකරණ තොරතුරු ඇතුළත් සමූහ ව්‍යාප්ත පාලක නොමැතිවීම හෝ එලදායී නොවීම.
- වාණිජ සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය ක්ෂේත්‍රයන්හි අසාමාන්‍ය රාජ්‍ය මැදිහත්වීම්, භාවිත මුදල් සහ ලාභාංශ සංචලනයන් කෙරෙහි වන සීමාකිරීම් සහ විදේශ විණිමය අනුපාත වල විචලනයන්ට නිරාවරණය වන විදේශීය අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල ක්‍රියාත්මක වන සංරචක.
- සංකීර්ණ හා නිර්මාණාත්මක මූල්‍ය උපකරණ මත වූ දීර්ග කාලීන ගිවිසුම් හෝ නවීකරණය හෝ සංකීර්ණ මූල්‍ය උපකරණ මත වානිජ්‍ය සිදුකරන ඉහළ අවදානමක් සහිත සංරචක වල ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරීකම්.
- භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශ තුළ සංයුක්ත කිරීම අවශ්‍ය සංරචකයන්හි මූල්‍ය තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් තිබිය හැකි අවිනිශ්චිතතාවල උදාහරණ වශයෙන් සංයුක්ත කිරීම සඳහා විශේෂ කාර්ය ආස්තියක් හෝ වාණිජ නොවන ආස්තියක් පවතීද යන්න.
- අසාමාන්‍ය සම්බන්ධිත පාර්ශව සම්බන්ධතා සහ ගනුදෙනු.
- පෙර සිදුවූ ඒකාබද්ධකරණයෙහිදී තුලනය නොවූ හෝ නොසැසඳුණු අන්තර් සමූහ ගිණුම් ශේෂ.
- එක් සංරචකයකට වැඩි සංඛ්‍යාවක ගිණුම් ගතකළ සංකීර්ණ ගනුදෙනු පැවතීම.
- සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල යොදාගන්නා ලද ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වලින් වෙනස්වන ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති සංරචක වල ව්‍යවහාර වීම.
- ගනුදෙනු වල කාලනිර්ණය වැරදිලෙස හුවාදැක්වීමට යොදාගතහැකි වෙනස් මුදල් වර්ෂ අවසාන සහිත සංරචකයන්.
- කලින් සිදුකළ අසම්පූර්ණ හෝ අනුමතියෙන් තොර ඒකාබද්ධ කිරීමේ ගැලපීම්.

- සමූහය තුළ වූ අක්‍රමික ආදායම් බදු සැලසුම් හෝ බදු සහන වරප්‍රසාද ඇති ආස්තීන්ව සමග වූ විශාල මුදල් ගනුදෙනු.
- සංරචකයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා යෙදවූ විගණකවරුන් නිරන්තරව වෙනස් කිරීම්.

පරිශීෂ්ඨය 04

(යොමුව: ඡේද අ.35)

සංරචක විගණකවරයෙකුගේ තහවුරු කිරීම් පිළිබඳ උදාහරණ

පහත දැක්වෙන ලිපිය සම්මතයක් ලෙස අරමුණු නොකෙරෙයි. තහවුරු කිරීම් එක් සංරචක විගණකවරයෙකුගෙන් තවත් අයකුටත් එක් කාලපරිච්ඡේදයකින් තවෙකටත් වෙනස් විය හැකිය. බොහෝ විට, තහවුරු කරගැනීම් ලබාගනුයේ සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්ය ආරම්භ කිරීමට පෙරය.

[සංරචක විගණකවරයාගේ ලිපි ශීර්ෂය]

[දිනය]

[සමූහ විගණන පැවරුම් හවුල්කරු වෙත]

මෙම ලිපිය සැපයෙනුයේ ඔබ විසින් විගණනය කරනු ලබන [මව් සමාගමේ නම][දිනය] දිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා වන සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් [දිනය] දින සමූහයේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ [දිනය] දිනට අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා [භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව සඳහන් කරන්න]ට අනුකූලව සමූහයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධකය හා මුදල් ප්‍රවාහ සියලුම ප්‍රමාණාත්මක කරුණු සම්බන්ධයෙන් සාධාරණ තත්ත්වයන් [සත්‍ය සහ සාධාරණ බව පෙන්වුම් කෙරෙන බවට] ඉදිරිපත් කරන්නේද යන්න පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සම්බන්ධයෙනි.

[දිනය] දිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ [සංරචකයේ නම]යේ මූල්‍ය තොරතුරු මත විශේෂිත කාර්යභාරයක් ඉටු කරන මෙන් අපගෙන් ඉල්ලා ඔබ විසින් අප වෙත එවනු ලැබූ [දිනය] දින දරන ඔබගේ උපදෙස් ලැබුණ බව දන්වමු.

පහත සඳහන් කරුණු අපි සනාථ කරන්නෙමු:

1. උපදෙස් අනුගමනය කිරීමට අපට හැකිවනු ඇත./පහත සඳහන් හේතූන් මත පහත සඳහන් උපදෙස් [උපදෙස් මොනවාදැයි සඳහන් කරන්න] පිළිපැදීමට අපට නොහැකි බව මෙයින් දැනුම් දෙමු][හේතු විශේෂිතව සඳහන් කරන්න]
2. උපදෙස් පැහැදිලි අතර අපි ඒවා තේරුම් ගතිමු./ පහත සඳහන් උපදෙස් තවදුරටත් පැහැදිලි කරන්නේ නම් අගය කරන්නෙමු. [උපදෙස් මොනවාදැයි සඳහන් කරන්න]
3. අප ඔබ සමග සහයෝගයෙන් කටයුතු අතර අදාල විගණන ලියකියවිලි වලට පිවිසීමට අවස්ථාව සලසන්නෙමු.

අප දන්වා සිටින්නේ :

1. [සංරචකයේ නම] හි මූල්‍ය තොරතුරු [මව් සමාගමේ නම] හි සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් වනු ඇති බවත්.
2. [දිනය] දිනට අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා [සංරචකයේ නම] යේ මූල්‍ය තොරතුරු මත අප විසින් ක්‍රියාත්මක කළයුතු බවට ඔබ විසින් අපෙන් ඉල්ලා සිටි කාර්යභාරය සඳහා සම්බන්ධවීම අවශ්‍ය බවට ඔබ සලකා බලනු ඇති බවත්

3. අදාලවන්නේ යයි ඔබ සිතන්නේ නම් [මව් සමාගමේ නම] හි සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා අපගේ කාර්යය උපයෝගී කර ගනු ඇති බවත් ඒවා ඇගයීමට ඔබ අදහස් කරන බවත්ය.

[මව් සමාගමේ නම] උප සමාගමක් වූ [සංරචකය විස්තර කරන්න. උදාහරණ වශයෙන්, ආයෝජනයා විසින් ස්කන්ධ ක්‍රමය යටතේ හෝ පිරිවැය ක්‍රමයට ගිණුම්ගත කරනු ලැබූ සම්පූර්ණ හිමිකම් සහිත පරිපාලනය හෝ බද්ධ ව්‍යාපාරය] [සංරචකයේ නම] මූල්‍ය තොරතුරුමත අප විසින් කරනු ලබන කාර්යභාරය සම්බන්ධයෙන් ;

1. සමූහ විගණන කාර්යය [අදාල අවාරධර්ම අවශ්‍යතා දක්වන්න] යටතේ අපගේ වගකීම් භාරය ඉටුකිරීමට ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් අපට ඇති අතර ඒවා පිළිපදින්නෙමු. [මව් සමාගමේ නම] සහ සමූහයේ අනෙකුත් සංරචකයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂිතව සහ අදාලව [අදාල ආවාරධර්ම අවශ්‍යතා දක්වන්න]එහි අර්ථ නිරූපන යටතේ අප ස්වාධීන බවත් [නියාමණය කිරීමේ ආයතනයේ නම] ආයතනය විසින් පනවා ඇති [අදාල නීතිරීති මාලාවලට යොමුව දක්වන්න] භාවිත අවශ්‍යතා පිළිපදිනු ලබන බවත්;
2. සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශ විගණනයේදී අප වෙත පැවරෙන වගකීම්භාරය ඉටුකිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත සහ [සමූහ විගණනයන් සඳහා අදාල වන අනෙකුත් ජාතික ප්‍රමිත දක්වන්න] පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් අපට ඇති බව සහ [සංරචකයේ නම සඳහන් කරන්න]හි [දිනය]දිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය තොරතුරු මත වන අපගේ කාර්යභාරය එකී ප්‍රමිත වලට අනුකූලව ඉටුකෙරෙන බවත්,
3. විශේෂිත සංරචකයෙහි මූල්‍ය තොරතුරු මත ක්‍රියාත්මකවීමට අවශ්‍ය විශේෂ නිපුණතා [උදා: කම්මාන්තය පිළිබඳව විශේෂ දැනුමක්] අප සතුව බවත්,
4. සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේ දී අපගේ වගකීම් භාරය ප්‍රමාණවත් ලෙසට ඉටුකිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් [අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව හෝ සමූහ මූල්‍ය වාර්තාකරණ පටිපාටි සංග්‍රහය දක්වන්න] පිළිබඳව අවබෝධයක් අපට ඇති බවත්, අපි සනාථ කරන්නෙමු.

[සංරචකයේ නම] හි විගණනය කාර්යය අප ඉටු කරන අතරතුර ඉහත දැක්වෙන නියෝජනයන්හි සිදුවන කවර හෝ වෙනස්වීම් ඔබට දැනුම් දෙන්නෙමු.

[විගණකවරයාගේ අත්සන]

[දිනය]

[විගණකවරයාගේ ලිපිනය]

පරිශීෂ්ඨය 05

(යොමුව: ඡේද අ.58)

සමූහ විගණන කාර්යදායකයාගේ උපදෙස් ලිපියෙහි ඇතුළත් විය යුතු අවශ්‍ය සහ අතිරේකව අන්තර්ගත කළයුතු කරුණු

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් සංරචක විගණක වෙත සන්නිවේදනය කළයුතු යයි අවශ්‍යකෙරෙන කරුණු ඇල අකුරින් දක්වා ඇත.

සංරචක විගණකගේ කාර්ය සැලසුම් කිරීම් වලට අදාල කරුණු:

- සමූහ විගණන කාර්යදායකයා සංරචක විගණකගේ කාර්යභාරය ප්‍රයෝජනයට ගන්නා සන්දර්භය ගැන දැනුම ඇතිවල සංරචක විගණකවරයා සමූහ විගණන කාර්යදායකයා සමඟ සහයෝගිත්වයෙන් කටයුතු කරන බවට සනාථ කරන ලෙස සංරචක විගණකවරයා වෙත ඉල්ලීමක්.
- විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමේ කාලසටහන.
- සමූහ කළමනාකාරිත්වයෙහි සහ සමූහ විගණන කාර්යදායකයාගේ සැලසුම් කළ හමුවීම් දින සහ සංරචක කළමනාකාරිත්වය හා සංරචක විගණක සමඟ සැලසුම් කළ රැස්වීම් දින.
- ප්‍රධාන සම්බන්ධතා ලැයිස්තුවක්

- සංරචක විගණක විසින් ඉටු කළ කාර්යභාරය, කාර්යභාරයෙන් ගන්නා ප්‍රයෝජනය සහ විගණනය අතර වාරයේ සම්බන්ධීකරණ වැයම් කාර්යය සඳහා වූ වැඩපිලිවෙල, සංරචක විගණකගේ කාර්යභාරයෙහි සමූහ විගණක කණ්ඩායමේ සැලසුම්ගත සම්බන්ධතාවය ඇතුළත්ව විගණනයෙහි ආරම්භක අදියර.
- විශේෂයෙන් ස්වාධීනතා අවශ්‍යතාවන් ඇතුළුව සමූහ විගණනයට අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා.
- සංරචකයක විගණනයේදී හෝ එහි මූල්‍ය තොරතුරු සමාලෝචනයේදී සංරචකයේ ප්‍රමාණාත්මකතාව (අදාළ නම් හෙලිදරව් කිරීම්වල, ගිණුම් ශේෂවල හෝ විශේෂ ගණුදෙනු පංතිවල ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම හෝ මට්ටම්) සහ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් සාවද්‍ය ප්‍රකාශන නොවැදගත් යයි සැලකිය හැකි ධාරණ මට්ටම.
- සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කරන ලද සම්බන්ධිත පාර්ශව සහ සමූහ විගණන කණ්ඩායම දන්නා අනෙකුත් සම්බන්ධිත පාර්ශව ලැයිස්තුවක් සහ සමූහ කළමනාකාරිත්වය විසින් හෝ සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් කලින් හඳුනා නොගත් සම්බන්ධිත පාර්ශවයන් ගැන කාලීන පදනමකින් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට දැනුම් දෙන ලෙසට සංරචක විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලීමක්.
- සමූහ අභ්‍යන්තරික ගිණුම් ශේෂ සහ උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සහ සමූහ අභ්‍යන්තරික ගණුදෙනු මත ඉටුකළයුතු කාර්යභාරය.
- වෙනත් ව්‍යවස්ථාපිත වාර්තාකරණ වගකීම් පිළිබඳ මග පෙන්වීම්. උදාහරණ වශයෙන් අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඵලදායීකත්වය කෙරෙහි සමූහ කළමනාකාරිත්වයේ බලපෑම පිළිබඳව වාර්තාකිරීම.
- සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු මත කෙරෙන කාර්යයන් සම්පූර්ණ කිරීමත් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ කාර්යයන් නිම කිරීමත් අතර කාලපරතරයක් තිබිය හැකි විට පශ්චාත් සිදුවීම් සමාලෝචනයක් සඳහා විශේෂිත උපදෙස්.

සංරචක විගණකගේ කාර්යභාරය ඉටුකිරීම කෙරෙහි අදාළ වන කරුණු.

- සංරචකයන් සියල්ලටම හෝ කිහිපයකට පොදු සැකසීම් පද්ධතියක පාලන ක්‍රියාකාරීකම් පිළිබඳව සමූහ විගණන කණ්ඩායමේ පරීක්ෂාවල සොයාගැනීම් සහ සංරචක විගණකවරයා විසින් සිදුකළයුතු පරීක්ෂණ.
- සංරචක විගණකවරයාගේ කාර්යභාරයට අදාළ වංචා සහ වැරදි හේතුවෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හඳුනාගත් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන අවදානම් සහ සංරචකයේ ඇතැයි හඳුනාගත් වංචා සහ වැරදි හේතුවෙන් සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතැයි හඳුනාගන්නා ලද සැලකිය යුතු ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන අවදානම් පිළිබඳවත් ඒ කෙරෙහි සංරචක විගණකවරයාගේ ප්‍රතිචාර සන්නිවේදනය කරනමෙන් සංරචක විගණකගෙන් ඉල්ලීමක්.
- සංරචකයක වල හෝ සංරචකවල ඇති පාලක වල සිදුකළ කාර්යභාරය මත පදනම්ව අභ්‍යන්තර විගණනයෙහි සොයාගැනීම් .
- මූල්‍ය තොරතුරු මත සිදුකරන ලද කාර්යභාරයෙන් ලබාගත් සමූහ විගණන කණ්ඩායම විසින් සමූහ මට්ටමෙන් අවදානම් තක්සේරුව සඳහා මුලදී පදනම් කරගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි වලට ප්‍රතිවිරුද්ධ විගණන සාක්ෂි කලටවේලාවට සන්නිවේදනය කරනමෙන් ඉල්ලීමක්.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවට අනුගතවන ලෙසට සංරචක කළමනාකාරිත්වයෙන් ලිඛිත නියෝජනයක් සඳහා ඉල්ලීමක් හෝ සංරචකයේ භාවිත සහ සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට භාවිතා කළ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති අතර වෙනස්කම් හෙලිදරව් කර ඇති බවට ප්‍රකාශයක් ඉල්ලීමක්.
- සංරචක විගණකවරයා විසින් ලේඛනාරූඪ කළයුතු කරුණු.

අනෙකුත් තොරතුරු

- කාලාණුගත පදනමකින් පහත සඳහන් දෑ සමූහ විගණන කණ්ඩායමට වාර්තා කරන ලෙස ඉල්ලීමක්:
 - ගිණුම් කරණ ඇස්තමේන්තු සහ අදාළ විනිශ්චයන් ද ඇතුළත්ව සැලකියයුතු ගිණුම්කරණ මූල්‍ය වාර්තාකරණ හා විගණන කරුණු.
 - සංරචකයෙහි අඛණ්ඩ පැවතුම් තත්වයට අදාළ කරුණු.
 - නඩු මාර්ගික සහ ඉල්ලා සිටීම් වලට අදාළ කරුණු.
 - සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරය ඉටුකිරීමේදී සංරචක විගණකවරයා හඳුනාගෙන ඇති අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකියයුතු උණනා සහ වංචා පවත්නා බව හැඟෙන තොරතුරු.
- කිසියම් සැලකියයුතු සහ අසාමාන්‍ය සිදුවීම් හැකිතාක් ඉක්මනින් සමූහ විගණන කණ්ඩායමට දැනුම්දෙන මෙන් ඉල්ලීමක්.
- 41 වන ඡේදයේ ලැයිස්තු ගත කර ඇති කරුණු සංරචකයේ මූල්‍ය තොරතුරු මත කාර්යභාරය අවසන් වූ වහාම සමූහ විගණන කණ්ඩායම වෙත සන්නිවේදනය කරන මෙන් ඉල්ලීමක්.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති 610

අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම

(2014 ජනවාරි මස 01 වන දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපැවැත්වේ)

පටුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම විගණන ප්‍රමිතියේ විෂය පථය	1-2
අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය හා බාහිර විගණකවරයා අතර සම්බන්ධතාවය	3-4
බලපැවැත්වෙන දිනය	5
අරමුණු	6
නිර්වචනයන්	7
අවශ්‍යතාවයන්	
අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුද සහ කවර ප්‍රමාණයකට ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුද යන්න නිර්ණය කරගැනීම	8-10
අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ නිශ්චිත වූ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම	11-12
ලේඛනගත කිරීම.....	13
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්	
මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර යේ විෂය පථය	අ 1 - අ 2
අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයේ අරමුණු	අ 3
අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගතයුතුද කුමන ප්‍රමාණයකට ප්‍රයෝජනයට ගතයුතුද යන්න නිර්ණය කර ගැනීම	අ 4 - අ 5
අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ නිශ්චිත වූ වැඩකොටස් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම	අ 6

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 “ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සහ එම අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගත යාමේ” අ2 සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 “ අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම” කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය

- (1) අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් විගණනයට අදාළ විය හැකි බවට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315¹ ප්‍රකාරව බාහිර විගණක තීරණය කරන විට අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ පිළිබඳව බාහිර විගණකවරුන්ගේ වගකීම සම්බන්ධයෙන් මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියෙන් (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) කටයුතු කෙරේ (යොමුව: අ 1 සහ අ 2 ඡේද)
- (2) තනි අභ්‍යන්තර විගණකවරයෙක් බාහිර විගණකවරයාගේ විගණන පටිපාටිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාර්ය සඳහා සෘජුව සහාය ලබාදෙන අවස්ථා සම්බන්ධයෙන් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. කටයුතු නොකෙරේ.

අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය හා බාහිර විගණකවරයා අතර සම්බන්ධතාවය

- (3) අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයේ අරමුණු තීරණය කරනු ලබන්නේ කළමනාකාරිත්වය හා අදාළ පාලන කාර්ය භාරය දරන අය විසිනි. බාහිර විගණකගේ හා අභ්‍යන්තර විගණකගේ කාර්යයන්ගේ අරමුණු වෙනස් වුවද අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් සහ බාහිර විගණක ඔවුන්ගේ අරමුණු ඉටුකරගන්නා ආකාරය එක සමාන විය හැකිය (යොමුව: අ 3 ඡේදය)
- (4) අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයේ ස්වාධීනත්වය හා නිපුණතාවයේ ප්‍රමාණය කොතරම් වුවද ඒ ගැන නොසලකා එම කාර්යය මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කරන විට බාහිර විගණකවරයාකුගෙන් අවශ්‍ය වන්නාසේ ආස්තීත්වයෙන් ස්වාධීන නොවේ. විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීම බාහිර විගණකවරයාගේ තනි වගකීම වන අතර, බාහිර විගණකවරයා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම හේතුවෙන් එම වගකීම කිසිදු ආකාරයකින් අඩු නොවේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- (5) මෙම විගණන ප්‍රමිතිය 2014 ජනවාරි මස 01 වන සිට හෝ ඉන් පසු ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදයන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් විගණනය කිරීම සඳහා බලපවත්වයි.

අරමුණු

- (6) ආස්තීත්වයක අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් ඇති විට බාහිර විගණකගේ වගකීම වන්නේ විගණනයට අදාළ විය හැකි ලෙස බාහිර විගණක තීරණය කරන ලද්දේ
 - (අ) අභ්‍යන්තර විගණකවරයාගේ නිශ්චිත වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගතයුතුද සහ එය කොතෙක් ප්‍රමාණයකටද යන්න තීරණය කිරීම සහ;
 - (ආ) අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ එම නිශ්චිත වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ නම් එම වැඩ විගණන අරමුණු සඳහා ප්‍රමාණවත්දැයි තීරණය කිරීම

නිර්වචනයන්

- (7) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අරමුණු සඳහා පහත දැක්වෙන පාඨයන්හි අර්ථයන් පහත දැක්වෙන ලෙසට ආරෝපිතවිය යුතුය.
 - (අ) ආස්තීත්වයට සේවාවක් සැපයීමේ අරමුණින් හෝ සලසනු ලබන අගැයීම් ක්‍රියාවලියක්වේ. අභ්‍යන්තර පාලනයේ ප්‍රමාණවත් බව හා සඵලදායකත්වය තහවුරු කිරීම පිණිස කෙරෙන වෙනත් දෑ අතරට පරීක්ෂා කිරීම අගයීම හා සමීක්ෂණය කිරීම ඊට ඇතුළත්ය.
 - (ආ) අභ්‍යන්තර විගණකවරු:- අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් ඉටුකරන තනි පුද්ගලයන්, අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්, අභ්‍යන්තර විගණක දෙපාර්තමේන්තුවට හෝ ඒ හා සමාන කාර්යකට අයත් විය හැක.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315- “ අස්තීත්වයක් සහ එහි වටාපිටාව අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයන් මත වූ අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කරගැනීම” (23 වන පරිච්ඡේදය.)

අවශ්‍යතාවයන්

අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුද සහ කවර ප්‍රමාණයකට ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුද යන්න නිර්ණය කිරීම

- (8) බාහිර විගණකවරුන් නිර්ණය කළ යුත්තේ,
 - (අ) විගණන අරමුණු සඳහා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ කාර්යයන් ප්‍රමාණවත් විය හැකි දැයි යන්න සහ,
 - (ආ) එසේ නම්, බාහිර විගණකගේ විගණන පටිපාටියේ ස්වභාවයල කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය මත අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ වල සැලසුම්ගත බලපෑම
- (9) විගණකගේ අරමුණු සඳහා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රමාණවත් විය හැකිද යන්න නිර්ණය කිරීමේදී බාහිර විගණක විසින්
 - (අ) අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයේ අරමුණුගතභාවය
 - (ආ) අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ තාක්ෂණික නිපුණත්වය
 - (ඇ) අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ මනා වෘත්තීය සැලකිල්ලකින් ඉටුකර ඇතිද යන වග
 - (ඈ) අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් හා බාහිර විගණක අතර සඵල සන්නිවේදනයක් සිදුවී තිබේද යන්න (යොමුව : අ 4 ඡේදය) අගැයිය යුතුය
- (10) බාහිර විගණකගේ විගණන පටිපාටියේ ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය මත අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩවල සැලසුම් ගැන වන බලපෑම නිර්ණය කිරීමේදී බාහිර විගණක විසින් :-
 - (අ) අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් ඉටුකරන ලද හෝ ඉටුකිරීමට බලාපොරොත්තුවන නිශ්චිත වැඩවල ස්වභාවය සහ විෂයපථය
 - (ආ) විශේෂ ගණුදෙනු පන්තීන්, ගිණුම් ශේෂයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් සඳහා සැදුණු මට්ටමේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයක තක්සේරු කළ අවදානම්
 - (ඇ) අදාළ සැදුණු තහවුරු කිරීම සඳහා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් රැස්කර ගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි අගය කිරීම සඳහා යෙදාගන්නා විෂය මූලිකයන්ගේ සාපේක්ෂතාවය සැලකිය යුතුය (යොමුව: අ 5 ඡේදය)

අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ නිශ්චිත වූ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම

- (11) බාහිර විගණකට කිසියම් පිළිවෙලකට අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ නිශ්චිත වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම සඳහා බාහිර විගණකගේ අරමුණු සහ එම වැඩ වල ප්‍රමාණවත්භාවය නිර්ණය කිරීමට බාහිර විගණකගේ විගණන පිළිවෙත ඉටුකොට ඇගයිය යුතුය. (යොමුව: අ 6 වන ඡේදය)
- (12) බාහිර විගණකවරයාගේ අරමුණු උදෙසා අභ්‍යන්තර විගණකවරයන්ගේ නිශ්චිත වැඩවල ප්‍රමාණවත්භාවය නිර්ණයකරනුවස් බාහිර විගණකවරයා විසින් :-
 - (අ) ප්‍රමාණවත් තාක්ෂණික පුහුණුව හා නිපුණතාවයන් ඇති අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් එම වැඩකොටස ඉටුකොට ඇත්තේද ?
 - (ආ) එම ඉටුකළ වැඩ මනාව අධීක්ෂණය හා සමාලෝචනය කොට ලේඛනගත කොට ඇත්තේද ?
 - (ඇ) අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ට සාධාරණ නිගමනවලට එළඹීමට හැකිවීම සඳහා ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ඔවුන් ලබාගත ඇත්තේද ?
 - (ඈ) එළඹුණු ලබන නිගමනයන් තත්වයන් අනුව යෝග්‍ය බවට සහ අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් පිළියෙල කරනු ලැබූ වාර්තා කිසිවක් වේ නම් ඒවා ඉටුකරන ලද වැඩ සමග සංගත වන්නේද ?

(ඉ) අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් හෙලිදරව් කරනු ලැබූ යම් අසාමාන්‍ය හෝ බැහැරවූ කරුණු නිසියාකාරව විසඳා ගෙන ඇත්ද ? යනවග අගය කළයුතුය.

ලේඛනගත කිරීම

(13) බාහිර විගණක විසින් අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් ඉටුකළ විශේෂිත වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ නම් අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ වල ප්‍රමාණවත්භාවය අගයීම් වලදී ලබාගත් නිගමන වලට එළඹීමට එම වැඩ සඳහා බාහිර විගණකවරයා ඉටුකළ විගණන පටිපාටි 11² ඡේදය ප්‍රකාරව බාහිර විගණක ඇතුළත් කළයුතුය

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය (යොමුව:1 ඡේදය)

- අ1 අභ්‍යන්තර විගණකගේ කාර්යයන්ගේ ස්වභාවය වගකීම් හා ක්‍රියාකාරීකම් වල ස්වභාවය ආස්තීන්වයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට සම්බන්ධ නම් සහ ඉටුකළයුතු විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය කාලනිර්ණය වෙනස්කිරීම හෝ ප්‍රමාණය අඩු කිරීමට විගණක අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315³ විස්තර කර ඇති පරිදි අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යය විගණනයට අදාල විය හැකිය.
- අ2 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුව පටිපාටි පවත්වාගතයාම බාහිර විගණකගේ ප්‍රමාණාත්මක අවනිද්දෙන වල අවදානම් තක්සේරුවේ, බාහිර විගණකට යලි අගය කිරීමට හේතුවක් විය හැකිය. ආනුෂංගිකව මෙය විගණකගේ අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන්ගේ අදාල බව බාහිර විගණකගේ නිර්ණයට බලපෑ හැකිය. මේ හා සමානවම අභ්‍යන්තර විගණකගේ කාර්යභාරයන් තම විගණන පටිපාටියේ ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය (වපසරිය) කෙරහි බලපෑමක් ඇතිකරන ලෙසට යොදා නොගැනීමට බාහිර විගණක තීරණය කළ හැකිය. එවැනි තත්ත්වයන්හිදී මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර බාහිර විගණක විසින් තවදුරටත් ව්‍යවහාර කිරීම අවශ්‍ය නැත.

අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යභාරයේ අරමුණු (යොමුව:අ 3 ඡේදය)

- අ3 අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයේ අරමුණු ආස්තීන්වයේ ප්‍රමාණය හා ව්‍යුහය අනුව සහ එහි කළමනාකාරීත්වයේ හා අදාල වනතාක් දුරට පාලන කාර්යභාරය දරන්නන්ගේ අවශ්‍යතා මත ඉතා පුළුල් ලෙසට විචල්‍යවේ. අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයේ ක්‍රියාකාරීකම් පහත සඳහන් කරුණු එකකින් හෝ වැඩි ගණනකින් සමන්විත විය හැකිය.
 - **අභ්‍යන්තර පාලනය සමීක්ෂණය.** පාලනයන් සමාලෝචනය කිරීම, ඒවායේ මෙහෙයුම් සමීක්ෂණය සහ එවා වැඩි දියුණු කිරීම් නිර්දේශ කිරීම වැනි නිශ්චිත වගකීම් අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයට පැවරිය හැකිය.
 - **මූල්‍ය හා මෙහෙයුම් තොරතුරු පරීක්ෂාවට ලක්කිරීම.** මූල්‍ය හා මෙහෙයුම් තොරතුරු හඳුනාගැනීමට, මිනුම් කිරීමට, වර්ගීකරනයට සහ වාර්තාකරනයට යොදාගත් ක්‍රම සමාලෝචනය කිරීම සහ ගනුදෙනු ශේෂයන් සහ පටිපාටින් විස්තරාත්මකව පරීක්ෂාව ඇතුළත් තනි තනි අයිතමයන් මත නිශ්චිත විමසුම් කිරීමද අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයට පැවරිය හැකිය.
 - **මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් සමාලෝචනය කිරීම.** ආස්තීන්වයක මූල්‍ය නොවන ක්‍රියාකාරීකම්ද ඇතුළත්ව මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරීකම් වල සකසුරුවම් කළ කාර්යක්ෂමතාවන් සහ සඵලදායකත්වය සමාලෝචනය කිරීමේ කාර්යභාරය අභ්‍යන්තර විගණනකාර්යට පැවරිය හැකිය.
 - **නීති හා රෙගුලාසි වලට දක්වා ඇති අනුකූලතාවය සමාලෝචනය කිරීම.** නීතිරීති, රෙගුලාසි සහ වෙනත් බාහිර අවශ්‍යතාවයන්, නියමයන් මෙන්ම කළමනාකාරීත්වයේ ප්‍රතිපත්ති සහ නියෝග සහ වෙනත් අභ්‍යන්තර අවශ්‍යතාවන්ට සංගතවීම සමාලෝචනය කිරීම අභ්‍යන්තර විගණනකාර්යට පැවරිය හැකිය.

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 230 “ විගණන ලේඛනගත කිරීම” 8-11 ඡේද සහ අ 6 ඡේදය
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අ 1- 4 ඡේද-4

- **අවදානම් කළමනාකාරිත්වය.** අවදානම සඳහා සැලකිය යුතු අන්දමේ නිරාවරනයන් හඳුනාගැනීම සහ අගයීම් සහ අවදානම් කළමනාකරණය සහ පාලන පද්ධතීන් වැඩිදියුණු කිරීමට දායක වීම සඳහා අභ්‍යන්තර විගණනකාරීයට කළමනාකාරිත්වයට සහාය විය හැකිය
- **පාලනය.** එහි අවාරධර්ම සහ වටිනාකම්හි අරමුණු සාර්ථකව නිම කිරීම, කාර්යසාධණ කළමනාකරණය සහ වගකීව යුතුභාවය, සංනිවේදන අවදානම් සහ ආයතනයේ අදාළ පෙදෙස් වලට පාලනයහාර තැන සහ පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන්, අභ්‍යන්තර සහ බාහිර විගණකවරුන් සහ කළමනාකාරිත්වය අතර සන්නිවේදනයේ සරලදායකත්වයේ පාලන ක්‍රියාවලිය අභ්‍යන්තර විගණනකාරීයට තක්සේරු කළ හැකිය

පාලන පද්ධතීන්ගේ අරමුණු ගත අවාරධර්ම හා අගයයන් සාක්‍ෂාත් කරගැනීම් (ඉටුකර ගැනීම්) තක්සේරු කිරීම සඳහාත්, කළමනාකාරිත්ව කාර්යසාධණය සහ ගණන්දීමේ වගකීම, සන්නිවේදන අවදානම්, ආයතනයේ අදාලවන අංශ සඳහා පාලන තොරතුරු ලබාදීම සහ පාලනය භාරව සිටින අයත්, අභ්‍යන්තර හා බාහිර විගණකවරුන් හා කළමනාකාරිත්වයන් අතර සන්නිවේදනයේ කාර්යසාධකත්වය තක්සේරු කිරීමේ කාර්යභාරය අභ්‍යන්තර විගණන කාරීයට පැවරිය හැකිය.

අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුද, කුමන ප්‍රමාණයකට (වපසරියකට) ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුද යන්න නිර්ණය කර ගැනීම.

විගණනයේ අරමුණු සඳහා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රමාණවත් වේද ? (යොමුව: 9 ඡේදය)

අ4 විගණනයේ අරමුණු සඳහා අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ ප්‍රමාණවත් විය හැකිද යන්න බාහිර විගණකවරුන් තීරණය කිරීමේදී බලපෑහැකි සාධක වලට ඇතුළත් වන දෑ ;

අරමුණුගතභාවය

- ආස්තීත්වය තුළ අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යභාරයේ කාර්ය තත්වය සහ එම කාර්ය තත්වය අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ අරමුණු ගතවීමේ හැකියාව කෙරෙහි ඇති කෙරෙන බලපෑම
- අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යභාරය පාලන කාර්යභාරය දරන්නන්හට හෝ නියමිත බලය ඇති නිලධාරියකුට වාර්තා කිරීමේ වගකීමෙන් යුතුද යන්නත් සහ අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ට පාලන කාර්යභාරය දරන්නන් වෙත සෘජුව
- ප්‍රවේශවීමට අවකාශ ඇතිද යන්න
- අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් පරස්පර විරෝධී වගකීම් වලින් තොරද යන්න
- අභ්‍යන්තර විගණන කාරීයට සම්බන්ධ සේවකයන් පිළිබඳ තීරණ පාලන කාර්යභාරය දරන්නන්ගේ අධීක්‍ෂණය යටතේ පවතීද ?
- කළමනාකාරිත්වය විසින් හෝ පාලන කාර්යදරන්නන් විසින් අභ්‍යන්තර විගණන කාරීය වෙත කිසියම් බාධක හෝ සීමා කිරීම් පනවා තිබේද යන්න
- අභ්‍යන්තර විගණන කාරීයේ නිර්දේශ සහ ඒවා කිනම් ප්‍රමාණයකට කළමනාකාරිත්වය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේද යන්න සහ එවැනි ක්‍රියාවන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගත හැකිකේ කෙසේද යන්න

තාක්‍ෂණික නිපුණතාවය

- අභ්‍යන්තර විගණකවරයා අදාළ වෘත්තීය ආයතනවල සාමාජිකයෙක්ද යන්න
- අභ්‍යන්තර විගණකවරයාට ප්‍රමාණවත් තාක්‍ෂණික පුහුණුව හා අභ්‍යන්තර විගණකවරයෙක් වශයෙන් නිපුණතාවක් තිබේද ?
- අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් බඳවා ගැනීමේ හා පුහුණු කිරීම සඳහා ස්ථාපනය කළ ප්‍රතිපත්ති තිබේද ?

මනා වෘත්තීය සැලකිල්ල

- අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයන් මනා ලෙස සැලසුම් කර අධීක්ෂණයකර, සමාලෝචනය කර ලේඛනගත කර තිබේද යන්න;
- විගණන අත්පොත් හා ඒ හා සමාන ලිපිලේඛන, වැඩ පිළිබඳ වැඩ සටහන් සහ අභ්‍යන්තර විගණන ලේඛනගත කිරීම් පවත්නා බව සහ ඒවායේ ප්‍රමාණවත් බව.

සන්නිවේදනය

අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ට විවෘතව හා නිදහසේ බාහිර විගණකවරුන් සමග සන්නිවේදනය කිරීමට හැකි වීම අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් හා බාහිර විගණකවරයා අතර සන්නිවේදනයක් පවතියයි සැලකිය හැකිය ; සහ

- කාලපරිච්ඡේදය පුරා උචිත විරාමයන් තුලදී රැස්වීම් පැවැත්වීම
- බාහිර විගණකගේ වැඩ කටයුතු වලට බලපෑම් ඇතිවිය හැකි වැදගත් කරුණු අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ දැනගැනීමට ලක් වූ විට එවා බාහිර විගණකට සැලකිලිම සහ අදාළ නම් අභ්‍යන්තර විගණන වාර්තා සඳහා ප්‍රවේශ වීමට බාහිර විගණකට ඉඩ සැලසීම සහ
- අභ්‍යන්තර විගණන කාර්යයට බලපාන වැදගත් කරුණු දැනගත් විට අභ්‍යන්තර විගණකට දැන්වීම.

අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ වැඩ කොටස් මත බාහිර විගණකවරුන්ගේ පටිපාටිනී ස්වාභාවය, කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය සැලසුම් කිරීමේ බලපෑම.

අ5 බාහිර විගණකගේ පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය හා ප්‍රමාණය නිර්ණය කිරීමේදී අභ්‍යන්තර විගණකගේ වැඩ සාධකයක් වන විට පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳව කලින්ම අභ්‍යන්තර විගණක සමග එකඟතාවකට පැමිණීම ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇත.

- එවැනි වැඩ පිළිබඳ කාලනිර්ණය;
- විගණන ආවරනයේ ප්‍රමාණය
- සමස්තයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ කාර්ය සාධනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක භාවය (සහ අදාළ වන තාක් දුරට යම් ගණුදෙනු, ගිණුම් ශේෂ සහ හෙලිදරව් කිරීම්);
- අයිතමයන් තෝරාගැනීමේ යෝජිත ක්‍රමවේදයන්;
- ඉටුකරනු ලැබූ වැඩ ලේඛනගත කිරීම සහ
- සමාලෝචනය කිරීමේ සහ වාර්තා කිරීමේ පටිපාටි.

අභ්‍යන්තර විගණකවරුන්ගේ නිශ්චිත වූ වැඩ කොටස් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම (යොමුව: 11 වන ඡේදය)

අ6 අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් ඉටුකරන ලද නිශ්චිත වැඩ මත ඉටුකළ විගණන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය හා ප්‍රමාණය රඳාපවතින්නේ, අභ්‍යන්තර විගණකකාර්යය පිළිබඳ බාහිර විගණකගේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල වල අවධානය මේ තක්සේරුවල අභ්‍යන්තර විගණන කාර්ය පිළිබඳ අගැයීම සහ අභ්‍යන්තර විගණකගේ නිශ්චිත වැඩවල අගැයීම මතය. එවැනි විගණන වැඩ සටහනක අන්තර්ගත විය හැක්කේ :

- අභ්‍යන්තර විගණක විසින් පරීක්ෂාවට ලක්කරනු ලැබූ අයිතමයන් නැවත පරීක්ෂා කිරීමෙන්;
- ඒ හා සමාන අනෙකුත් අයිතමයන් පරීක්ෂා කිරීමෙන්; සහ
- අභ්‍යන්තර විගණකවරුන් විසින් ඉටුකරනු ලැබූ පටිපාටින් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන්.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 620

විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකුගේ වැඩකටයුතු ප්‍රයෝජනයට ගැනීම

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලාත්මක වේ)

පටුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය	1-2
විගණක මතය සඳහා විගණකගේ වගකීම	3
බලපැවැත්වෙන දිනය	4
අරමුණු	5
නිර්වචන	6
අවධානයට	
විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකුගේ අවධානයට නිර්ණය කිරීම	7
විගණන පටිපාටිත්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය	8
විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු ගතභාවය	9
විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය ඇති ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම	10
විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ ඇති සම්මුතිය	11
විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීම	12-13
විගණකගේ වාර්තාවේ විගණකගේ විශේෂඥවරයා පිළිබඳ යොමුකිරීම	14-15
ව්‍යවහරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දෑ	
විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිර්වචනය	අ.1- අ.3
විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකුගේ අවධානයට නිර්ණය කිරීම	අ.4- අ.9
විගණන පටිපාටිත්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය	අ.10- අ.13
විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහගතභාවය	අ.14- අ.20
විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වයේ ඇති ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම	අ.21- අ.22
විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ සම්මුතිය	අ.23- අ.31
විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල ප්‍රමාණවත්බව ඇගයීම	අ.32- අ.40
විගණකගේ වාර්තාවේ විගණකගේ විශේෂඥවරයා පිළිබඳව සඳහන් කිරීම	අ.41- අ.42
පරිශීෂ්ටය - විගණක සහ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා අතර ඇති සම්මුතියට භාජනය වූ කරුණු	

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකයේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයන් පවත්වාගෙන යෑමේ පද සම්බන්ධය සහිතව "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 620" විගණකයේ විශේෂඥවරයෙකුගේ වැඩ ප්‍රයෝජනයට ගැනීම" කිවයුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) විගණනය හෝ ගිණුම්කරණය හැර වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක විගණකගේ විශේෂඥවරයකුවන පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක කායඝීයන් විගණක විසින් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට සහයවීමට යොදාගැනීමේදී විගණකගේ වගකීම් පිළිබඳව කටයුතු කරයි.
2. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. පහත දෑ පිළිබඳව කටයුතු නොකරයි :
 - (අ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220¹ මගින් කටයුතු කරනු ලබන කායඝීයේ නියුක්ත කණ්ඩායමට ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය පිළිබඳ විශේෂිත විෂය පථයක් පිළිබඳව විශේෂඥ දැනුමක් ඇති සමායෝජක පුද්ගලයෙකුගේ උපදෙස් ලබා ගැනීම හෝ සංවිධානයක් ඇතුළත් වීම හෝ,
 - (ආ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500² මගින් කටයුතු කරන අස්තීන්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා (කළමනාකාරිත්ව විශේෂඥවරයෙකු) සඳහා සහයට යොදාගනු ලබන ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය හැර වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක විශේෂඥ දැනුමක් සතු පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක් විගණකගේ භාවිතය.

විගණන මතය සඳහා විගණකගේ වගකීම

3. ප්‍රකාශ කළ විගණන මතයේ වගකීම සම්පූර්ණයෙන්ම විගණකට පැවරී ඇති අතර එකී වගකීම, විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකුගේ වැඩකටයුතු භාවිත කිරීමෙන් කිසිසේත් අඩුනොවේ. එසේ වුවත්, විගණක මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර අනුගමනය කර විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු ප්‍රයෝජනයට ගෙන විගණකගේ අරමුණු උදෙසා එකී විශේෂඥයාගේ වැඩ කටයුතු ප්‍රමාණවත් යැයි නිගමනය කළහොත් එවිට විශේෂඥවරයාගේ ක්ෂේත්‍රයේ ඔහුගේ සොයාගැනීම් හෝ නිගමනයන් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලෙස විගණකට පිළිගත හැකිය.

බලපැවැත්වෙන දිනය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණු

5. විගණකගේ අරමුණු වන්නේ: -
 - (අ) විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු යොදාගත යුතුදැයි නිර්ණය කිරීම ; සහ
 - (ආ) විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ නම්, විගණකගේ අරමුණු සඳහා එකී වැඩකටයුතු ප්‍රමාණවත් දැයි නිර්ණය කිරීම.

නිර්වචන

6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අරමුණු සඳහා පහත දැක්වෙන පද නිශ්චිතව දක්වා ඇති තේරුම් සහිතව භාවිතා කෙරේ :
 - (අ) විගණකගේ විශේෂඥවරයා - ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය හැර වෙනත් ක්ෂේත්‍රය ප්‍රවීණත්වයක් සතු පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක් වන අතර එම ක්ෂේත්‍රයේ ඔහුට ඇති ප්‍රවීණත්වය විගණක විසින් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට උපකාරීවීමට භාවිතා කරනු ඇත. විගණකගේ විශේෂඥවරයා එක්කෝ විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරයා විය හැකි අතර (එකී පුද්ගලයා විගණකගේ සමාගමේ හෝ සමාගම් ජාලයේ හවුල්කරුවෙකු³ හෝ තාවකාලික කායඝී මණ්ඩලය ඇතුළු කායඝී මණ්ඩලයේ කෙනෙකු) හෝ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයෙකු විය හැකිය (යොමු : ඡේද අ 1 - අ 3)
 - (ආ) විශේෂඥතාවය - නිශ්චිත ක්ෂේත්‍රයක නිපුණත්වය, දැනුම සහ පලපුරුද්ද,

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.220 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා තත්ව පාලනය". අ:10,සහ 720- සහ අ 22 ඡේද
² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.500 "විගණන සාක්ෂි" ඡේද අ 34 - අ 38.
³ අදාල තනි "හවුල්කරු" සහ "සමාගම" කියවිය යුත්තේ අදාල වන පරිදි ඒවා රාජ්‍ය අංශයේ සමානයන්ට යොමුකරන පරිදිය.

(ඇ) කළමනාකරණයේ විශේෂඥ - ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය හැර වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක විශේෂඥ දැනුමක් සතු පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක් වන අතර අස්තිත්වය විසින් අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ඔහුගේ එම කේන්‍රයේ සහය ලබාගනු ඇත.

අවශ්‍යතාවයන්

විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකුගේ අවශ්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම,

7. ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය හැර වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විශේෂ දැනුමක් අවශ්‍යනම්, එවිට විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකු වැඩකටයුතු සඳහා යොදාගතයුතුදැයි විගණක නිර්ණය කරනු ඇත (යොමු : ඡේද : අ 4 - අ 9).

විගණන පටිපාටීන්වල සවභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය -

8. මෙම ශ්‍රී. ල. වි. ප්‍ර. යේ ඡේද 9 -13 වල අවශ්‍යතාවයන් සඳහා විගණකගේ පටිපාටීන් වල ස්වභාවය , කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය තත්ත්වයන් අනුව වෙනස් වනු ඇත. එම පටිපාටීන් වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමේදී , විගණක විසින් පහත දෑ ඇතුළු කරුණු සැලකිල්ලට ගතයුතුය (යොමු .ඡේද. අ 10)

- (අ) එකී විශේෂඥයාගේ වැඩකටයුතුවලට සම්බන්ධ කරුණු වල සවභාවය.
- (ආ) එකී විශේෂඥයාගේ වැඩකටයුතු වලට සම්බන්ධ කරුණු වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම.
- (ඇ) විගණනයට සම්බන්ධ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල වැදගත්කම.
- (ඈ) එකී විශේෂඥවරයා විසින් ඉටුකළ පෙර වැඩකටයුතු සම්බන්ධ විගණකගේ දැනුම සහ පලපුරුද්ද සහ
- (ඉ) විශේෂඥවරයා විගණකගේ සමාගමේ තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටිවලට යටත්ද යනවග. (යොමු : ඡේද අ 11 - අ 13).

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු ගතභාවය

9. විගණකගේ අරමුණු සඳහා විගණකගේ විශේෂඥවරයාට අවශ්‍ය නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහගතභාවය ඇත්දැයි විගණක ඇගයීමට භාජනය කළයුතුය. විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා පිළිබඳව අරමුණු සහගතභාවය ඇගයීමේදී, එකී විශේෂඥවරයාගේ අරමුණු සහගතභාවයට තර්ජනයක් මතු කරන ඇල්ම සහ සම්බන්ධතාවයන් පිළිබඳව විමසීමක් ඇතුළත් කළයුතුය. (යොමු ; ඡේද අ 14 - අ 20).

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය ඇති ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම

10. පහත දෑ සඳහා හැකියාව ලබාදීමට විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ විශේෂඥ ඥාණය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය (යොමු ; ඡේද . අ 21 -අ 22)

- (අ) විගණනයේ අරමුණු සඳහා එකී විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල ස්වභාවය, විෂය පථය සහ අරමුණු නිර්ණය කිරීම ; සහ
- (ආ) විගණකගේ අරමුණු සඳහා එකී වැඩකටයුතු වල ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීම.

විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ ඇති සම්මුතිය

11. විගණක විසින් අවශ්‍ය වනවිට ලිඛිතව පහත කරුණු පිළිබඳව විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ එකඟතාවයකට එළඹිය යුතුය (යොමු ; ඡේද අ 23 - අ - 26)

- (අ) එකී විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල ස්වභාවය , විෂය පථය සහ අරමුණු ; (යොමු ; ඡේද . අ 27)
- (ආ) විගණකගේ සහ එකී විශේෂඥවරයාගේ අදාල කාර්යභාරයන් සහ වගකීම් (යොමු ; ඡේද අ 28 - අ 29)
- (ඇ) විගණකගේ විශේෂඥවරයා විසින් ඉදිරිපත් කළයුතු ඕනෑම වාර්තාවක ස්වරූපය ඇතුළුව විගණක සහ විශේෂඥවරයා අතර සන්නිවේදනයේ ස්වරූපය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය ; (යොමු : ඡේද අ 30)

(අ෭) විගණකගේ විශේෂඥවරයා විසින් අනුගමනය කළයුතු රහස්‍යභාවයේ අවශ්‍යතාවයන් (යොමු : ඡේද අ 31)

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීම

12. පහත දෑ ඇතුළුව, විගණකගේ අරමුණු සඳහා විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල ප්‍රමාණවත් බව ඇගයිය යුතුය (යොමු : ඡේද . අ 32).

- (අ) එකී විශේෂඥවරයාගේ සොයාගැනීම් හෝ නිගමනයන් වල අදාලත්වය සහ සාධාරණත්වය සහ වෙනත් විගණන සාක්ෂි සමඟ ඒවායේ සංගතභාවය (යොමු : ඡේද අ 33 - අ 34)
- (ආ) එකී විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල සැලකිය යුතු උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම සම්බන්ධ කරගන්නේ නම් , තත්වයන්ට අනුව උපකල්පනයන් සහ ක්‍රමවල අදාලත්වය සහ සාධාරණත්වය ; සහ (යොමු : ඡේද . අ 35 - අ 37)
- (ඇ) එකී විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවලට වැදගත් ප්‍රභව දත්ත සම්බන්ධ නම් එය , එවැනි ප්‍රභව දත්තවල අදාලත්වය , සම්පූර්ණත්වය සහ නිර්වද්‍යතාව. (යොමු : ඡේද අ 38 - අ 39).

13. විගණකගේ අරමුණු සඳහා විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු ප්‍රමාණවත් නොවන බවට විගණන නිශ්චය කළහොත් එවිට විගණක විසින් : (යොමු : ඡේද . අ 40)

- (අ) එකී විශේෂඥවරයා සමඟ තවදුරටත් කළයුතු වැඩකටයුතු වල ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳව එකඟතාවයකට පැමිණීම ; හෝ
- (ආ) තත්වයන්ට සරිලන පරිදි යෝග්‍ය අමතර විගණන පටිපාටීන් ඉටුකිරීම.

විගණකගේ වාර්තාවේ විගණකගේ විශේෂඥවරයා පිළිබඳව යොමු කිරීම

14. නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් එසේ කිරීමට අවශ්‍ය නම් මිස, විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු පිළිබඳව විකරණය නොකළ මතයක් සමන්විත විගණන වාර්තාවක සඳහන් කරනු නොලබයි. එවැනි යොමුකිරීමක් නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍යනම්, එවිට විගණක විසින් එවැනි යොමුවක් මගින් විගණකගේ මතය සඳහා විගණකගේ වගකීම අඩුනොවන බව විගණනගේ වාර්තාවේ සඳහන් කළයුතුය. (යොමු ඡේද 41)

15. විගණකගේ වාර්තාවේ විගණකගේ මතයට කළ විකරණය කිරීමක් තේරුම් ගැනීමට අදාලවන බැවින් විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වලට යොමු කිරීමක් කළහොත් එවිට විගණකගේ වාර්තාවේ එවැනි යොමුවක් මගින් එකී මතය විගණකගේ වගකීමෙහි අඩුවක් නොවන බවට සඳහන් කළයුතුය. (යොමු. ඡේද . අ 42)

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිර්වචනය (යොමු : ඡේද 6 (අ))

අ1. ගිණුම්කරණය හෝ විගණන ක්‍ෂේත්‍රය හැර පහත දැක්වෙන කරුණු සම්බන්ධ විශේෂඥ දැනුමක් ඇත්තෙකී :

- ව්‍යාපාර සංයෝජනවලදී බාරගත් සංකීර්ණ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර, ඉඩම් සහ ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍ර සහ යන්ත්‍රෝපකරණ, ස්වර්ණාභරණ, කලාකෘති, පෞරාණික වස්තු, අස්පාභ වත්කම්, ව්‍යාපාර සංයෝජනයේදී පවරාගත් වත්කම් සහ භාරගත් වගකීම් සහ භානිකරණයට ලක්වී ඇතැයි සිතන වත්කම් තක්සේරු කිරීම,
- රක්‍ෂණ ගිවිසුම් හෝ සේවක ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වලට සම්බන්ධ වගකීම් වල ආයුගණක ගණනය කිරීම.
- තෙල් සහ ගෑස් සංචිත ඇස්තමේන්තුව.
- පරිසර වගකීම්වල තක්සේරු කිරීමේ සහ වැඩබිම ශුද්ධ කිරීමේ පිරිවැය.
- ගිවිසුම්, නීති සහ රෙගුලාසි නිර්වචන කිරීම.
- සංකීර්ණ හෝ අසාමාන්‍ය බදු අනුකූලතා ප්‍රශ්න විශ්ලේෂණය කිරීම.

අ2. මෙයට ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය පිළිබඳව විශේෂිත ක්ෂේත්‍රයක් පිළිබඳව සම්බන්ධ වුවද බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය පිළිබඳ සහ වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක් අතර විශේෂඥතාව අතර වෙනස වෙනස් කොට හඳුනාගැනීම එතරම් අසීරු කරුණක් නොවේ. උද්‍යෝගයක් වශයෙන් විලම්භිත ආදායම් බදු සඳහා ගිණුම්කරණ ක්‍රම භාවිතා කිරීමේදී නිපුණත්වයක් ඇති පුද්ගලයෙකු බදුකරණ නීතිය පිළිබඳ විශේෂඥයෙකුගෙන් වෙන් කොට දැක්වීම බොහෝවිට පහසුවෙන් කළ හැක. මූලිකී කැනැන්තා මෙම ශ්‍රීලව්‍ය අරමුණ සඳහා මෙහි ගිණුම්කරණ විශේෂඥතාවයක් අඩංගු වී ඇති බැවින් විශේෂඥයකු නොවේ. පසුව සඳහන් කළ තැනැත්තා, මෙය නීතිමය විශේෂඥතාවයක් තිබිය යුතු බැවින් මෙම ශ්‍රීලව්‍ය වල අරමුණ සඳහා විශේෂඥවරයෙකු ලෙස සැලකේ. වෙනත් ක්ෂේත්‍ර සඳහා ද ඒ හා සමාන වෙනස්කොට හඳුනාගැනීමටත් පුළුවන් කමක් ද තිබිය හැකිය. උද්‍යෝගයක් වශයෙන් මූල්‍ය සාධන පත්‍ර ගිණුම්කරණය සඳහා ගිණුම්කරණ ක්‍රම පිළිබඳව නිපුණත්වයක් ඇති සහ මූල්‍ය සාධන පත්‍ර අගය කිරීම සඳහා සංකීර්ණ ආදර්ශයක් සෑදීම සඳහා වන නිපුණතාවයේ වෙනස දැක්විය හැකිය. එකී විනිශ්චය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ගණකාධිවරුන් හා විගණකවරුන් සඳහා වන අධ්‍යාපනික සහ නිපුණතා අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව අදාල වන වෘත්තීය රීති හා ප්‍රමිත, විගණකට ප්‍රයෝජනවත් විය හැක.⁴

අ3. විගණකගේ විශේෂඥවරයා එක්කෝ පුද්ගලයෙකු හෝ ආයතනයක් වූ විට මෙම ශ්‍රී ල වි ප්‍ර යේ අවශ්‍යතාවයන් කෙසේ බලපායිද යන කරුණු සැලකිල්ලට ගැනීමේදී විනිශ්චය අදාල කරගැනීම අවශ්‍යවේ. උද්‍යෝගයක් වශයෙන්, විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහගතභාවය ඇගයීමේදී, විශේෂඥවරයා මීට පෙර යොදා ගත් ආයතනයක් විය හැක. නමුත් නිශ්චිත කායච්ඡාභාරයකට ආයතනය විසින් අනුයුක්ත කර ඇති තනි විශේෂඥවරයා පිළිබඳ පූර්ව අත්දැකීමක් විගණකට තිබිය නොහැක; හෝ එහි විරුද්ධ පැත්ත ද විය හැකිය, එනම් විගණකට තනි විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු පිළිබඳ හොඳදැනීමක් තිබිය හැකි නමුත් විශේෂඥවරයා බැඳී ඇති ආයතනයක් ගැන එසේ දැනුමක් නොතිබීමට පුළුවන. මෙම කොයි අවස්ථාවන්හිදී වුවද, තනි පුද්ගලයාගේ පෞද්ගලික ගුණාංග සහ ආයතනයේ කළමනාකරණ ගුණාංග (ආයතනය ක්‍රියාත්මක කරන තත්වපාලන ක්‍රම වැනි) විගණකගේ ඇගයීමට අදාල විය හැකිය.

විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකුගේ අවශ්‍යතාවය නිර්ණය කිරීම (යොමු ඡේද 7)

අ4. විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකු පහත දෑ අතුරින් එකක් හෝ ඊට වඩා වැඩි ගණනකින් විගණකට සහයවීමට අවශ්‍ය විය හැකිය.

- අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව අස්තීත්වය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ගැනීමක් හෝ ලබාගැනීම.
- ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදනම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමේදී තක්සේරු කළ අවදනම් වලට සමස්ථ ප්‍රතිචාර තීරණය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- සැදුම් මට්ටමේ තක්සේරු කළ අවදනම්වලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් පාලන පරික්‍ෂාවන් හෝ තහවුරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන් වලින් සමන්විත වැඩිදුර විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් සැලසුම් කිරීම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනමත මතයට එළඹ ගැනීම පිණිස ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවල ප්‍රමාණවත් බව සහ යෝග්‍යතාවය

අ5 කළමනාකරණයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ගිණුම්කරණයට පරිබාහිරව වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක විශේෂඥවරයෙකු, අවශ්‍යවන කල්හී ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදනම බොහෝවිට වැඩිවිය හැකිය ; උද්‍යෝගයක් වශයෙන් මෙය සංකීර්ණභාවයක් පෙන්නුම් කිරීම හෝ කළමනාකරණයට ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුමක් සතු නොවීම විය හැක. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන අවස්ථාවේදී කළමනාකරණයට නිසි විශේෂඥ දැනුම සතුව නොමැති නම්, එවිට එකී අවදනම් ගැන ක්‍රියාකිරීම සඳහා කළමනාකරණ විශේෂඥවරයෙකු යොදාගත හැකිය. කළමනාකරණ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වලට සම්බන්ධ පාලනයන් ඇතුළුව අදාල පාලනයන් බොහෝ දුරට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදනම අඩුකර ගැනීමට ඉවහල් විය හැක.

අ6. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට ගිණුම්කරණය හැර වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක විශේෂඥ දැනුමක් අවශ්‍ය කරන්නේ නම්, ගිණුම්කරණය සහ විගණනය පිළිබඳ නිපුණත්වයක් ඇති විගණකට එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමට

⁴ උද්‍යෝගයක් වශයෙන් " අන්තර් ජාතික අධ්‍යාපන ප්‍රමිත 8 " විගණන වෘත්තීයයින්ගේ නිපුණතා අවශ්‍යතාවයන්" සහය විය හැකිය.

අවශ්‍ය විශේෂඥ දැනුමක් සතු නොවිය හැකිය. කායඵලයේ නියුතු කණ්ඩායම සහ කායඵලයේ නියුක්ත කණ්ඩායමට අයත් නොවන යම් විගණකගේ විශේෂඥවරයා සාමූහිකව විගණන කායඵලය ඉටුකිරීමට⁵ යොග්‍ය නිපුණත්වය සහ හැකියාවන් ඇති බවට කායඵල භාරදෙන හවුල්කරු සැහීමකට පත්වීම අවශ්‍යකෙරේ. තවද විගණකට කායඵල භාරයේ⁶ ඉටුකිරීමට අවශ්‍ය සම්පත්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය නිශ්චිතව දැනගැනීමට අවශ්‍ය කෙරේ.

අ7. ගිණුම්කරණය හෝ විගණනය හැර අදාළ ක්ෂේත්‍රයක විශේෂඥවරයෙකු නොවන විගණකවරයෙකුට කෙසේ නමුදු විගණනය ඉටු කිරීමට විගණකවරයෙකුගේ විශේෂඥවරයෙකු නොමැතිව එම ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලබාගැනීමට හැකිවනු ඇත. උදාහරණයක් වශයෙන් මෙම අවබෝධයක් පහත දෑ වලින් ලබාගැනීමට හැකිවනු ඇත.

- ඔවුන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී ඉහත සඳහන් විශේෂඥතාවයක් අවශ්‍ය කෙරෙන අස්තිත්වයන් විගණන කිරීමේ පළපුරුද්ද.
- නිශ්චිත ක්ෂේත්‍රයක අධ්‍යාපන හෝ වෘත්තීමය වර්ධනය. මෙයට විධිමත් පාඨමාලා හෝ අදාළ ක්ෂේත්‍රයක් පිළිබඳ විශේෂඥතාවයක් සතු පුද්ගලයින් සමඟ සාකච්ඡා කිරීම මගින් එවකට පිළිබඳව කටයුතු කිරීමට විගණකගෙන් ඒ ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ සිය බුද්ධිබලය වැඩි කර ගැනීම, එවැනි සාකච්ඡා, කායඵල නියුක්තවීම් මත මුහුණදීමට වූ නිශ්චිත තත්වයන් පිළිබඳව විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ වූ උපදේශනයන් වෙතස්වන අතර එකී විශේෂඥවරයාට අදාළ විශේෂ කරුණ පිළිබඳ සියළු කරුණු ලබාදෙන අතර එමගින් විශේෂඥවරයාට උපදෙස් ලබාදිය හැක.⁷
- සමාන කායඵලය ඉටුකළ විගණකවරුන් සමඟ සාකච්ඡා කිරීම.

අ8. වෙනත් අවස්ථාවන්හිදී කෙසේ නමුදු, ප්‍රමාණවත් යොග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට සහය වීම සඳහා විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ සහාය ලබාගැනීමට අවශ්‍ය බව හෝ තෝරා ගැනීම විගණක නිශ්චය කරනු ඇත. විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකු යොදාගත යුතු දැයි තීරණය කරන විට සැලකිල්ලට ගත යුතු දෑ වලට ඇතුළත් විය හැක්කේ :

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය විසින් කළමනාකාර විශේෂඥයෙකු යොදාගන්නේ ද යනවග. (අ 9 ඡේදය බලන්න)
- කරුණේ සංකීර්ණත්වය ඇතුළුව එහි ස්වභාවය සහ වැදගත්කම.
- කරුණ පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල අවදානම්.
- එවැනි කරුණුවලට සම්බන්ධ විශේෂඥවරුන්ගේ කායඵලය සමඟ විගණකගේ දැනුම සහ පළපුරුද්ද ; සහ ඇති විකල්ප විගණන සාක්ෂි ප්‍රභවයන් ලබා ගත හැකි බව ඇතුළුව හඳුනාගත් අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අපේක්ෂිත ක්‍රියාපටිපාටීන්වල ස්වභාවය.

අ9. කළමනාකරණය විසින් මූල්‍යප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකරණ විශේෂඥවරයෙකු යොදාගත්විට, විගණකගේ විශේෂඥවරයෙකු යොදාගත යුතුදැයි විගණකගේ තීරණයට පහත සඳහන් සාධක බලපානු ඇත.

- කළමනාකරණ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල ස්වභාවය , විෂය පථය සහ අරමුණ,
- කළමනාකරණ විශේෂඥයා අස්තිත්වය විසින් සේවයේ යොදවාගෙන ඇත්ද යන වග , හෝ ඔහු එය මගින් අදාළ සේවා සැපයීම සඳහා යොදවාගෙන ඇති පාර්ශ්වයකිද යන වග ,
- කළමනාකරණ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු පිළිබඳව කළමනාකරණයට කළහැකි පාලනයේ හෝ බලපෑමේ ප්‍රමාණය.
- කළමනාකරණ විශේෂඥවරයාගේ හැකියාව සහ දක්ෂතාවයන්.
- කළමනාකරණ විශේෂඥවරයාගේ තාක්ෂණික කායඵල සාධක ප්‍රමිති හෝ වෙනත් වෘත්තීය හෝ කර්මාන්ත අවශ්‍යතාවන්ට යටත්ද යන වග,
- කළමනාකරණ විශේෂඥවරයාගේ වැඩ කටයුතු පිළිබඳ අස්තිත්වය තුළ යම් පාලනයක් ඇත්ද යන වග,

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.220 ඡේද 14.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.300 "මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් විගණන කිරීම සැලසුම් කිරීම" ඡේද අ 8(3).

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.220 ඡේද අ 21.

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 500⁸ හි විගණන සාක්ෂි වල විශ්වයන්තරව පිළිබඳව කළමනාකරණ විශේෂඥවරුන්ගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහගතභාවය පිළිබඳව බලපෑම්වල අවශ්‍යතාවයන් සහ මඟ පෙන්වීම් ඇතුළත්වේ.

විගණන පටිපාටීන්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය (යොමු : ඡේද . 8)

අ10. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි ඡේද 9 - 13 අවශ්‍යතාවයන්ට සම්බන්ධ විගණන පටිපාටීන්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය තත්ත්වයන්ට අනුව වෙනස්වේ. උද්‍යෝගයක් වශයෙන් කාරනය එසේ නොවන්නේ නම් වෙනස වූ හෝ වඩා පාදුල පටිපාටි සැලසුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවට යොමු වෙමින් පහත සාධක යොජනා කෙරේ.

- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩ කටයුතුවලට පුද්ගල නිශ්‍රිත සහ සංකීර්ණ විනිශ්චයන්ට සම්බන්ධ සැලකිය යුතු කරුණු සම්බන්ධවේ.
- විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු මීට පෙර ප්‍රයෝජනයට ගෙන නැති අතර ඒකී විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහ ගතභාවය පිළිබඳ පූර්ව දැනුමක් නැත.
- තනි කරුණක් සම්බන්ධව පමණක් උපදෙස් ලබාගැනීම වෙනුවට විගණකගේ විශේෂඥවරයා විසින් විගණනයට සංකලිත පටිපාටීන් ඉටු කිරීම.
- විශේෂඥවරයා විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා වන බැවින් ඔහු සමාගමේ තත්වපාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන්වලට යටත් නොවේ.

විගණකගේ සමාගමේ තත්වපාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන් (යොමු : ඡේද : 8 (ඉ))

අ11. විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරයා විගණකගේ සමාගමේ හවුල්කරුවෙකු හෝ කාර්ය මණ්ඩලය විය හැකි වන අතර ඒ අය ශ්‍රී.ල.න.පා.ප්‍ර. 1⁹ ¹⁰ප්‍රකාර සමාගමේ තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන් වලට යටත්වේ. විකල්ප වශයෙන්¹¹, විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරයා ජාල සමාගමක තාවකාලික කායසීමණ්ඩලය ඇතුළුව හවුල්කරු හෝ කායසී මණ්ඩලය වන අතර විගණකගේ සමාගම සමඟ පොදු තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන් පොදුවේ බෙදාගනු ඇත.

අ12. විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරයා කාර්යයේ නියුතු කණ්ඩායමේ සාමාජිකයකු නොවන නිසා ශ්‍රී.ල.න.පා.ප්‍ර. - 1¹¹ ප්‍රකාර තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන් වලට යටත් නොවේ කෙසේ නමුදු සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල නීතියෙන් හා රෙගුලාසි මගින් විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා කායසීමේ නියුක්ත කණ්ඩායමේ සාමාජිකයෙකු ලෙස අතර නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නිර්ණය කරනු ලබන ස්වාධීනත්වයට සහ වෙනත් වෘත්තීය අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළු අදාල අවාරධර්ම අවශ්‍යතායන්ට යටත්වනු ඇත.

අ13. සමාගම හෝ අනිකුත් පාර්ශ්වයන් අන්අයුරකින්¹² යෝජනා කරන්නේ නම් හැර කායසීමේ නියුක්ත කණ්ඩායම් වලට සමාගමේ තත්ත්ව පාලන පද්ධතිය මත විශ්වාසය තැබීමට හිමිකම් ඇත. ඒකී විශ්වාසය තැබීමේ ප්‍රමාණය තත්ත්වයන්ට අනුව වෙනස් වන අතර, සහ එවැනි කරුණු සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ පටිපාටීන්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳව පහත දක්වා ඇති වැනි කරුණු බලපා හැක.

- බඳවාගැනීම් සහ පුහුණු කිරීම් වැඩ සටහන් මගින් නිපුණත්වය සහ හැකියාවන්.
- අරමුණු සහගතභාවය. විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරුන් ස්වාධීනත්වයට අයත් දෑ ඇතුළුව අදාල අවාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්ට යටත්වේ.
- විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩ කටයුතුවල ප්‍රමාණාත්මකභාවයේ ඇගයීම.

උද්‍යෝගයක් වශයෙන්, සමාගමේ පුහුණුවීම් වැඩසටහන් තුළින් විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥයින්ට විගණන ක්‍රියාවලිය සමඟ ඔවුන්ගේ ප්‍රවීණත්වය පිළිබඳ අනන්‍යතා සම්බන්ධතාව මනා ලෙස අවබෝධකර

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.500 ඡේද 8.
⁹ ශ්‍රී.ල.න.පා.ප්‍ර. 1 "විගණන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සමාලෝචනය සහ වෙනත් සහතිකවීම් හා සම්බන්ධිත කාර්යභාරය ඉටුකරන සමාගම් සඳහා තත්ව පාලනය". ඡේද 12 (ඊ).
¹⁰ භාවිතා කර නැත
¹¹ ශ්‍රී.ල.න.පා.ප්‍ර. 1 12(ඊ) ඡේදය
¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 220 ,4 ඡේදය

ගැනීමට අවස්ථාවන් සැලසේ. එවැනි පුහුණු කිරීම් සහ සමාගමේ වෙනත් ක්‍රියාවලි මත විශ්වාසය තැබීම, විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරුන්ගේ වැඩකටයුතුවල විෂය පථය පිළිබඳ වර්ධාවන් සමහර විට විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩ කටයුතුවල ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීමට අවශ්‍ය විගණකගේ පටිපාටිත්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය බලපෑ හැක.

- සමීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය තුළින් නියාමන සහ නීතිමය අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවීම,
- විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ එකඟතාවය. එවැනි විශ්වාසය තැබීමෙන් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට විගණකගේ වගකීම අඩුනොවේ.

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහගත භාවය. (යොමු : ඡේද : 9)

අ14. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහගතභාවය විගණකගේ අරමුණු සඳහා විගණකයේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල ප්‍රමාණවත් වන්නේද යන වග සැලකිය යුතු බලපෑමක් කළ හැකි සාධක වේ. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ විශේෂඥතාවයේ ස්වභාවය සහ මට්ටමට නිපුණත්වය සම්බන්ධය. කායධීයේ නියුක්තවීමේ තත්ත්වයන්ට අනුව එම නිපුණත්වය ක්‍රියාත්මක කිරීමට විගණකගේ ඇති හැකියාවට සම්බන්ධවේ.

අ15. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු පිළිබඳව තොරතුරු දෑ වැනි පහත දෑ වැනි නොයෙක් ප්‍රභවයන්ගෙන් ලබාගත හැක ,

- එකී විශේෂඥවරයාගේ පෙර වූ කාර්යයන්වල පුද්ගලික පලපුරුද්ද.
- එකී විශේෂඥවරයා සමඟ සාකච්ඡා කිරීම.
- වෙනත් විගණකවරුන් හෝ එකී විශේෂඥවරයාගේ කාර්යයන් පිළිබඳ හොඳින් දන්නා වෙනත් උදවිය සමඟ සාකච්ඡා කිරීම ,
- වෙනත් විගණකවරුන් හෝ එකී විශේෂඥවරයාගේ සුදුසුකම් පිළිබඳ අවබෝධයක්, වෘත්තීය ආයතනයක හෝ කාර්මික ආයතනයක සමාජිකත්වය, පරිච්ඡේද නිරත වීමට ඇති බලපත්‍රය හෝ වෙනත් ආකාරයක බාහිර පිළිගැනීම.
- විශේෂඥවරයා විසින් ප්‍රකාශිත පත්‍ර (ලිපි) හෝ රචිත ග්‍රන්ථ .
- විගණකගේ සමාගමේ තත්වපාලන ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටි (අ 11 - අ 13 ඡේද බලන්න)

අ16. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ ඇගයීමේ කරුණු වලට අදාළ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු ගතභාවය , විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු තාක්ෂණ කාර්ය සාධන ප්‍රමිති හෝ වෙනත් වෘත්තීය හෝ කාර්මික අවශ්‍යතාවයන් යටත්ද යන්න ඇතුළුව, උදාහරණ වශයෙන් ආචාරධර්ම ප්‍රමිති සහ වෙනත් වෘත්තීය ආයතනයක උදහරණ වශයෙන් යටත් ද යන්න ඇතුළුව වෘත්තීය ආයතනයක හෝ කාර්මික සංගමයක සමාජිකත්වය හෝ බලපත්‍රයක ආයතනයක බලය ලබාදීමේ ප්‍රමිති හෝ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් පනවන ලද අවශ්‍යතාවයන්.

අ17. අදාළ විය හැකි වෙනත් කරුණු වලට පහත දෑ ඇතුළත්වේ.

- විශේෂඥවරයාගේ ක්ෂේත්‍රය තුළ යම් විශේෂිත කරුණු ඇතුළුව එකී විශේෂඥවරයාගේ වැඩ කටයුතු යොදාගන්නා කරුණට විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වයේ අදාලත්වය. උදාහරණයක් වශයෙන් යම් ආයුගණකවරයෙකු දේපළ සහ ආපදා රක්ෂණ පිළිබඳව විශේෂඥයකු වියහැකි අතර ඔහුට විශ්‍රාම වැටුප ගණනය කිරීමේ සීමිත දැනුමක් තිබිය හැකිය.
- අදාළ ගිණුම්කරණය සහ විගණන අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ ප්‍රවීණත්වය, උදාහරණයක් වශයෙන් අදාළතැන්හි අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව සමඟ සංගතවන ආදර්ශ ඇතුළුව උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම පිළිබඳව දැනුම.
- අනපේක්ෂිත සිද්ධීන්, තත්ත්වයන්හි වෙනස්වීම් හෝ විගණන පටිපාටිත්වල ප්‍රතිඵල මගින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි විගණනය ඉදිරියට කරගෙනයෑමේදී විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු ගතභාවය පිළිබඳ මූලික ඇගයීම පිළිබඳව නැවත සලකා බැලීමට අවශ්‍යවිය මහජන සහයෝගය ලබාගැනීමට එරෙහි හැකිය.

අ18. පුළුල් පරාසයක තත්ත්වයන් නිසා අරමුණු සහ ගතභාවයට තර්ජනයක් එල්ල විය හැක. උදාහරණයක් වශයෙන් ස්වයං ඇල්ම නිසා තර්ජනය, හුරුපුරුදුවීමේ තර්ජන, සවයං සමාලෝචන තර්ජන සහ තැනි ගැන්වීම් තර්ජන වේ. එවැනි තර්ජන ආරක්ෂාව සලස්වන මගින් ඉවත් කිරීම හෝ අඩුකර ගතහැකි අතර ඒවා බාහිර ව්‍යුහයන් මගින් (උදාහරණයක් වශයෙන්, විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වෘත්තීය, නීතිකරණය හෝ රෙගුලාසි), හෝ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු පරිසරය මගින් ඇතිකර ගතහැකිය (උදාහරණයක් වශයෙන් තත්ත්ව පාලන ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන්) විගණන කායභීතාරයට විශේෂිත වූ ආරක්ෂාව සලස්වන්නක් තිබීමට ද පුළුවන.

අ19. අරමුණු සගතභාවයට ඇති තර්ජනවල වැදගත්කම ඇගයීමේදී සහ එයට ආරක්‍ෂාව සලස්වන අවශ්‍යතාවය තිබේද යන විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ කායධීභාරය සහ විගණනයට සම්බන්ධ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල වැදගත්කම මත රඳ පවතී. සමහර තත්ත්වයන්වලදී ආරක්‍ෂාව සලස්වන්නන් මගින් තර්ජන පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩුකරගැනීමට නුපුළුවන් විය හැක. උදාහරණයක් වශයෙන් යෝජිත විගණකගේ විශේෂඥවරයා, විගණනයට භාජනය වී ඇති තොරතුරු පිළියෙල කිරීමේදී සැලකිය යුතු කායධීභාරයන් ඉටුකළ පුද්ගලයාවීම, එනම් විගණකගේ විශේෂඥවරයා කළමනාකරණයේ විශේෂඥයා වන්නේනම්,

අ20. විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ අරමුණුගතභාවය ඇගයීමේදී පහත දෑ අදාලවේ,

- (අ) විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ අරමුණුගතභාවයට බලපෑ හැකි අස්තීත්වය විසින් විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා සමඟ ඇතිකරගත් බවට දත්තා යම් ඇල්මයන් හෝ සම්බන්ධතාවයන් අස්තීත්වය විමසීම.
- (ආ) ඒකී විශේෂඥවරයාට අදාලවන යම් වෘත්තීය අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළුව අදාල යම් ආරක්‍ෂාව සලස්වන්නන් පිළිබඳව එම විශේෂඥවරයා සමඟ සාකච්ඡා කළයුතුය; එමෙන්ම එම ආරක්‍ෂාව සලස්වන්නන් පිළිගතහැකි මට්ටමකට හෝ තර්ජන අඩුකර ගැනීමට ප්‍රමාණවත්වේ දැයි අගය කළයුතුය. විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ සාකච්ඡා කරගැනීමට අදාල ඇල්මයන් සම්බන්ධතා වලට පහත දෑ ද ඇතුළත්වේ.

- මූල්‍යමය ඇල්මයන්
- ව්‍යාපාරික සහ පෞද්ගලික සම්බන්ධකම්
- බාහිර විශේෂඥවරයා ආයතනයක් වන කල්හී ආයතනය ඇතුළුව විශේෂඥ සපයනු ලබන වෙනත් සේවාවන්, සඳහා සමහර අවස්ථාවන්හීදී විගණකට, විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගෙන් ඔහු දත්තා අන්දමට අස්තීත්වය සමඟ ඇති යම් ඇල්මයන් හෝ සම්බන්ධතා පිළිබඳ ලිඛිත නියෝජනයක් ලබා ගැනීම යොග්‍යවේ.

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නියුක්තවයේ ඇති ක්‍ෂේත්‍රය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම (යොමු : ඡේද : 10)

අ21. විගණක විසින් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ විශේෂඥ ක්‍ෂේත්‍රය පිළිබඳ අවබෝධ කරගැනීමක් ; අ.7 ඡේදයේ විස්තර කර ආකාර විය මගින් හෝ එම විශේෂඥවරයා සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන් ලබාගනු ඇත.

අ22. විගණකගේ අවබෝධකර ගැනීමට අදාලව විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ ක්‍ෂේත්‍රයේ අංගයන්ය පහත දෑ ඇතුළත්විය හැකිය.

- ඒකී විශේෂඥවරයාගේ ක්‍ෂේත්‍රය ඇතුළත විගණනයට අදාලව විශේෂිත කරුණු ඇද්ද යනවග. (ඡේද:අ17 බලන්න)
- වෘත්තීමය හෝ වෙනත් ප්‍රමිත, සහ නියාමන හෝ නීතිමය අවශ්‍යතාවයන් අදාල යන වග.
- විගණකයේ විශේෂඥ අදාලතන්හී ආදර්ශ ඇතුළුව කුමන උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම යොදාගන්නේද යනවග, සහ ඒවා විශේෂඥවරයාගේ ක්‍ෂේත්‍රය තුළ පොදුවේ පිළිගන්නේද සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණය අරමුණ සඳහා උචිත ද යනවග.
- විගණකගේ විශේෂඥවරයා යොදා ගනු ලබන අභ්‍යන්තර සහ බාහිර දත්ත හෝ තොරතුරුවල ස්වභාවය

විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ සම්මුතිය (යොමු : ඡේද 11)

අ23. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල ස්වභාවය , විෂය පථය සහ අරමුණු තත්ත්වයන්ට අනුව බොහෝ සෙයින් වෙනස්වන අතර එලෙසම විගණක සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ අදාල කාර්යයන් සහ වගකීම් සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයා අතර සන්නිවේදනයේ ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය, එමනිසා විශේෂඥවරයා විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා හෝ විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරයාද යන්න නොතකා මෙම කරුණු විගණක සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයා අතර එකඟතාවයට පැමිණිය යුතුය.

අ24. ගිවිසුම ලිඛිතව තිබීම යොග්‍යදැයි යන්න ඇතුළුව ඡේද. 8 හි සඳහන් කරුණු විගණක සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයා අතර ගිවිසුමේ විස්තර මට්ටමට සහ විධිමත්භාවයට බලපෑ හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් කාරනය එසේ නොවන්නේ නම් පහත සඳහන් සාධක වඩාත් සවිස්තරාත්මක ගිවිසුමක අවශ්‍යතාවය හෝ ගිවිසුම ලිඛිතව තිබීම පෙන්නුම් කරයි.

- විගණකගේ විශේෂඥවරයාට අස්කින්වයේ සංවේදී හෝ රහස්‍ය තොරතුරු වලට ප්‍රවේශවීමට ඇති හැකියාව.
- පිළිවෙලින් විගණකගේ සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ කායධීභාරයක් හෝ වගකීම් සමාන්‍යයෙන් අපේක්ෂිත දැට වඩා වෙනස්වේ.
- බහු-අධිකරණ නීතිමය හෝ නියාමන අවශ්‍යතා අදාළ වේ.
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ කායධීයන්ට සම්බන්ධ කරුණු ඉතා සංකීර්ණවේ.
- විගණක විසින් එකී විශේෂඥවරයා විසින් ඉටුකළ කාර්යය මීට ප්‍රථම පාවිච්චි කර නොතිබීම.
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ කායධීයන් ප්‍රමාණය විශාලවීම සහ විගණකගේ විගණන සම්බන්ධයෙන් පාර්ශවයෙන් එහි වැදගත්කම.

අ25. බොහෝවිට විගණක සහ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා අතර ගිවිසුම කාර්යය භාරගැනීමේ නිරතවීමේ ලිපියක ස්වරූපය ගනු ලැබේ. විගණක විසින් එවැනි කාර්යය භාරගැනීමේ ලිපියක ඇතුළත් කළයුතු කරුණුවල ලැයිස්තුවක් හෝ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා සමඟ ඇතිවන වෙනත් ආකාරයක ගිවිසුමක ඇතුළත් කළයුතු කරුණු පරිශීෂ්ටයේ ලැයිස්තුගත කර ඇත.

අ26. විගණක සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයා අතර ලිඛිත ගිවිසුමක් නොමැතිනම්, එවිට එකඟතාවය පිළිබඳ සාක්ෂි පහත දැ වල ඇතුළත් විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන්,

- සැලසුම් කිරීමේ සටහන් හෝ විගණන වැඩසටහන් වැනි සම්බන්ධිත වැඩ පත්‍රිකා,
- විගණකගේ සමාගමේ ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටි විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරයෙකු වන අවස්ථාවක් , ඔහු සාමාන්‍යයෙන් යටත්වන නිශ්චිත ප්‍රතිපත්ති සහ පටිපාටීන් වලට යටත්වන අතර ඒවාට විශේෂඥවරයාගේ වැඩවලට සම්බන්ධ ස්ථාපිත ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටීන් ඇතුළත් විය හැකිය. විගණකගේ වැඩ පත්‍රිකාවල ලේඛනගත කිරීමේ ප්‍රමාණය එවැනි ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටීන්වල ස්වභාවය මත රඳා පවතී. උදාහරණයක් වශයෙන් විගණකගේ සමාගමට එවැනි විශේෂඥවරයෙකුගේ වැඩකටයුතු ප්‍රයෝජනයට ගත් තත්ත්වයන් ආවරණය වන විධි වර්‍යා ඇත්නම් එවිට විගණනකරු වැඩ පත්‍රිකා වල එවැනි ලේඛනගත කිරීමක් අවශ්‍ය නොවේ.

වැඩකටයුතු වල ස්වභාවය විෂය පථය සහ අරමුණු (යොමු: ඡේද :11 (අ))

අ27. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල ස්වභාවය, විෂය පථය සහ අරමුණ පිළිබඳව එකඟවීමේදී, විශේෂඥවරයා විසින් අනුගමනය කරනු ලබන යම් අදාළ තාක්ෂණික කාර්යය සාධන කායධී එල ප්‍රමිති හෝ වෙනත් වෘත්තීය හෝ තාක්ෂණික අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව සාකච්ඡාවක් ඇතුළත් කිරීම බොහෝවිට අදාළ විය හැක.

අදාළ කායධීභාරයන් සහ වගකීම් (යොමු :ඡේද 11 (ආ))

අ28. විගණකගේ සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ අදාළ කායධීභාරයන් සහ වගකීම්වල එකඟතාවයන් වලට පහත දැ ඇතුළත් විය හැකිය.

- විගණක හෝ විගණකගේ විශේෂඥවරයා ප්‍රභව දත්ත පිළිබඳව සවිස්තර පරීක්ෂාවන් කරන්නේද යන වග.
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ සොයාගැනීම් හෝ නිගමනයන් අස්කින්වය සහ වෙනත් උදවිය සමඟ සාකච්ඡා කිරීමට විගණක කැමැත්තදීම සහ එකී විශේෂඥවරයාගේ සොයාගැනීම් හෝ නිගමනයන් පිළිබඳව විස්තර අවශ්‍ය නම් විගණකගේ වාර්තාවේ මතය විකරණය කිරීමක් ඇතුළත් කිරීම. (ඡේද අ . 42 බලන්න)
- ඒකී විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු පිළිබඳව විගණකගේ නිගමනයන් පිළිබඳව විගණකගේ විශේෂඥවරයාට දැන්වීමට ඇති යම් එකඟතාවය.

වැඩ පත්‍රිකා

අ29. පිළිවෙලින් විගණකගේ සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ අදාළ කායධීභාරයන්ට සහ වගකීම් වලට ඔවුනොවුන්ගේ වැඩපත්‍රිකා ප්‍රවේශවීමේ සහ රඳවා ගැනීමේ එකඟතාවයද ඇතුළත් විය හැක. විගණකගේ විශේෂඥවරයා, කායධීභාරයේ නියුක්තවීමේ සාමාජිකයෙකු නම්, එවිට එම විශේෂඥවරයාගේ වැඩපත්‍රිකා විගණන ලිපිලේඛන වල ස්වරූපයේ කොටසක් වනු ඇත. යම් එකඟතාවයකට පටහැනිවීමට යටත්ව, විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරුන්ගේ වැඩපත්‍රිකා ඔවුනොවුන්ගේ ඒවා වන අතර ඒවා විගණන ලේඛනවල කොටසක් වශයෙන් ගනු නොලැබේ.

සන්නිවේදනය (යොමු : ඡේද 11 (අ))

අ30. විගණනයක් තුළ ද්විපැති සන්නිවේදනය විගණනයේ වෙනත් වැඩකටයුතු සමග විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ පටිපාටිත්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ විගණකගේ හා විශේෂඥවරයාගේ ක්‍රියාපටිපාටීන් අනෙකුත් විගණක කාර්යයන් සමඟ ව්‍යාප්තිය සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ අරමුණු වල යෝග්‍ය වෙනස් කිරීම් කිරීම පහසු කරයි, උද්‍යෝගයක් වශයෙන් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු සැලකිය යුතු අවදානම් පිළිබඳ විගණකගේ නිගමනයන්ට සම්බන්ධ අවස්ථාවන්හිදී එම විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු කරගෙන යන අතර වාචික යන වාර්තා දෙකම ලබාගැනීම. විගණකගේ විශේෂඥවරයා සමඟ නිශ්චිත හවුල්කරුවන් හෝ කායඝී මණ්ඩලය හඳුනාගැනීම සහ විශේෂඥවරයා සහ අස්තීත්වය අතර සන්නිවේදනය සඳහා වන පටිපාටිය විශේෂයෙන් විශාල වූ කාර්යයේ නිරතවීමකට කාලීන සහ සඵල සන්නිවේදනයට අධාරවේ.

රහස්‍යතාවය (යොමු .ඡේද 11 (අ))

අ31. විගණකට අදාළ උචිත අවාරධර්ම අවශ්‍යතාවල රහස්‍යතාව විගණකගේ විශේෂඥවරයා විසින් ද අනුගමනය කිරීම අවශ්‍යවේ. අතිරේක අවශ්‍යතා නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් පැනවිය හැකිය. විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා සමඟ නිශ්චිත රහස්‍යමය විධිවිධාන වලට එකඟවීමට අස්තීත්වය විසින් ඉල්ලීමටද හැකිය.

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීම (යොමු.ඡේද . 12)

අ32. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය, හැකියාවන් සහ අරමුණු සහගතභාවය, විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ විශේෂඥ ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ විගණකයේ හුරුපුරුදුකම සහ විගණකගේ විශේෂඥවරයා විසින් ඉටුකරනු ලබන වැඩකටයුතුවල ප්‍රමාණවත්භාවය විගණකයේ ඇගයීම විගණන පටිපාටිත්වල ස්වභාවය, කාලනිර්ණය සහ ප්‍රමාණය විගණකයේ අරමුණු සඳහා විශේෂඥවරයාගේ ප්‍රමාණවත්භාවය ඇගයීමට බලපානු ඇත.

විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ සොයාගැනීම් සහ නිගමනයන් (යොමු.ඡේද.12(අ))

අ33. විගණකගේ අරමුණු සඳහා විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වල ප්‍රමාණවත් බව ඇගයීමේදී අවශ්‍ය නිශ්චිත පටිපාටිත්වලට පහත දෑ ඇතුළත්විය හැකිය.

- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගෙන් විමසීම් ;
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩ පත්‍රිකා සහ වාර්තා සමාලෝචනය කිරීම;
- පහත සඳහන් ද වැනි තහවුරු කිරීම් ක්‍රියාපටිපාටිත් ;
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු නිරීක්ෂණය ;
- පිළිගත් බලධාරී මූලාශ්‍ර වල සංඛ්‍යා ලේඛන වාර්තා වැනි ප්‍රකාශිත දත්ත පරීක්ෂා කිරීම
- තුන්වන පාර්ශවයන් සමඟ අදාළ කරුණු තහවුරු කිරීම;
- සවිස්තරාත්මක විශ්ලේෂණ පටිපාටිත් ඉටුකිරීම සහ ;
- ගණනය කිරීම් නැවත ඉටුකිරීම
- උද්‍යෝගයක් වශයෙන් විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ සොයා ගැනීම් සහ නිගමනයන් වෙනත් විගණන සාක්ෂි සමඟ සංගත නොවන විට අදාළ විශේෂඥතාවය ඇති වෙනත් විශේෂඥවරයකු සමඟ සාකච්ඡා කිරීම.
- කළමනාකරණය සමඟ විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වාර්තාව පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීම.

අ34. වාර්තාවක ආකාරයට හෝ වෙනත් ආකාරයකට විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ සොයා ගැනීම් හෝ නිගමනයන් වල අදාළත්වය සහ සාධාරණත්වය ඇගයීමේදී අදාළ සාධක වලට පහත දෑ ඇතුළත් විය හැකිවන්නේද :

- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ විගණකගේ ලක්ෂ්‍යයට ඇස්තමේන්තුවක් සමඟ සන්සංදනය සඳහා විගණකගේ පරාසයක් සකස් කිරීම නම්, එවිට විගණකගේ පටිපාටිත්, විගණකගේ විශේෂඥවරයා යොදාගත් අදාළ ආදර්ශ ඇතුළුව, උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම ඇගයීම මූලිකව යොමුකෙරේ.
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වෘත්තීයේ හෝ කර්මාන්තයේ ඕනෑම ප්‍රමිතියකට අනුකූලව ඉදිරිපත් කිරීම.

- විගණක සමග එකඟවූ අරමුණුවලට යොමුව ඇතිව, ඉටුකළ වැඩකටයුතුවල විෂය පථය සහ ව්‍යවහාර කරගත් ප්‍රමිතිය ඇතුළුව පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කිරීම.
- යොග්‍ය කාලපරිච්ඡේදය පදනම් කර ගැනීම සහ අදාළ තත්වී පසුකාලීන සිදුවීම් ගණන් ගැනීම.
- පාවිච්චි කිරීමේ යම්, සීමාවන් සීමාකිරීම් හෝ සීමාවලට යටත් කිරීම් සහ එසේනම් විගණකට මෙය සම්බන්ධතාවයක් ඇති කරයි ; සහ
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාට මුහුණදීමට සිදුවන දෝෂ හෝ අපගමනයන් පිළිබඳව යෝග්‍ය සැලකිල්ල පදනම් කර ගෙන ද යනවග;

උපකල්පනයන් , ක්‍රම සහ ප්‍රභව දත්ත

උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම (යොමු: ඡේද 12 (අ))

අ35. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වලට අදාළ තත්වී ආදර්ශ ඇතුළුව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවන් වර්ධනය සකස් කිරීමට පාදක වූ උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම, විගණකගේ පටිපාටීන් බොහෝ විට විගණකගේ විශේෂඥවරයා විසින් ඒකී උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම ප්‍රමාණවත්ව සමාලෝචනයට භාජනයකලේද යන වග නිගමනය කළයුතු වේ.

අ36. ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 540¹³ අස්තිත්වය විසින් සකස් කරන ලද සමහර ආදර්ශයන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම ඇතුළුව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සකස්කිරීමේදී කළමනාකරණය විසින් යොදාගනු ලබන උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම පිළිබඳව සාකච්ඡා කරයි. එසේ වුවත්, එම සාකච්ඡා ලියනු ලබන්නේ කළමනාකරණ උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම පිළිබඳ විගණකගේ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබාගැනීමේ සම්බන්ධ මත වුවද විගණක විසින් විශේෂඥවරයාගේ උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම ඇගයීමේදී එය විගණකට උපකාරී විය හැකිය.

අ37. විගණකට විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වලට ,

- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ ක්‍ෂේත්‍රය ඇතුළත පොදුවේ පිළිගත්ද යනවග;
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතියම රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන් සමඟ සංගතද යනවග;
- විශේෂිත ආදර්ශයන් භාවිතා කිරීම මත රඳා පැවතීම, සහ
- කළමනාකරණය ඇති දෑ සමඟ සංගතද යන වග සහ එසේ නැත්නම්, වෙනසට හේතුව සහ බලපෑම.

විගණකගේ විශේෂඥවරයා භාවිත ප්‍රභව දත්ත.

අ38. විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වලට වැදගත් ඒකී විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වලට ප්‍රභව දත්ත සම්බන්ධකරගන්නේ නම් ඒකී දත්ත පරික්ෂා කිරීම සඳහා පහත සඳහන් දෑ වැනි පටිපාටි යොදාගත හැකිය.

- ඒවා පිළිබඳව නිසි තේරුම් ගැනීමක් ලබාගැනීම ඇතුළුව දත්තවල සම්භවය සංතෝෂණය සහ අදාළතත්වී දත්ත පිළිබඳව අභ්‍යන්තර පාලනයන් සහ අදාළ පරිදි ඒවා විශේෂඥවරයාට විකාශනය කිරීම පරික්ෂා කිරීම.
- සම්පූර්ණත්වය සහ අභ්‍යන්තර සංගතභාවය සඳහා දත්ත සමාලෝචනය කිරීම.

අ39. බොහෝ අවස්ථාවන්හි දී, විගණක ප්‍රභව දත්ත පරික්ෂාකරනු ඇත. කෙසේ නමුදු, වෙනත් අවස්ථාවන්හිදී විගණකගේ විශේෂඥවරයා භාවිතා කළ ප්‍රභව දත්තවල ස්වභාවය විශේෂඥවරයාගේ ක්‍ෂේත්‍රයට සම්බන්ධව අතිශය තාක්ෂණික වනවිට, ප්‍රභව දත්ත ඒකී විශේෂඥවරයා විසින් පරික්ෂාකරනු ඇත. විගණකගේ විශේෂඥවරයා විසින් ප්‍රභව දත්ත පරික්ෂාකර අත්නම්, විගණක විසින් ඒකී විශේෂඥවරයා විමසීම හෝ ඒකී විශේෂඥවරයාගේ පරික්ෂාවෙන් අධීක්ෂණය හෝ සමාලෝචනය කිරීම, එම දත්තවල අදාළත්වය, සම්පූර්ණත්වය සහ නිරවද්‍යතාව ඇගයීමට විගණකට ඇති යෝග්‍ය මාර්ගයක් වේ.

ප්‍රමාණවත් නොවූ වැඩකටයුතු (යොමු :ඡේද 13)

අ40. විගණකගේ අරමුණු සඳහා විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු ප්‍රමාණවත් නොවන බවට විගණක නිගමනයකළ හොත් සහ 13 වන ඡේදය අනුව අවශ්‍යවන අතිරේක විගණන පටිපාටි තුලින් මෙම කරුණු විගණකට නිරාකරණය කරගැනීමට නොහැකි නම්, එවිට විශේෂඥවරයා සහ විගණක යන දෙදෙනාටම වැඩිදුර

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.540” සාධාරණ වටිනාකම් ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු ඇතුළු විගණනයන් හා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ සම්බන්ධිත අනාවරණයන්” ඡේද 8,13 සහ 15.

වැඩකටයුතු කිරීමට සිදුවීම හෝ වෙනත් විශේෂඥවරයෙකු සේවයට බඳවා ගැනීම හෝ යෙදවීම විගණකට ප්‍රමාණවත් යොග්‍ය විගණන සාක්ෂි¹⁴ ලබා නොගැනීම නිසා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ට අනුකූලව විකරණනය කළ මතයක් ප්‍රකාශය කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකිය.

විගණකගේ වාර්තාවේ විගණකගේ විශේෂඥවරයා පිළිබඳව සඳහන් කිරීම (යොමු : ඡේද.14 - 15)

අ41. සමහර අවස්ථාවන්හිදී විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවලට යොමු කිරීමක් කිරීම නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍ය විය හැකිය; උදහරණයක් වශයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ විනිවිදභාවයේ අරමුණු සඳහා වේ.

අ42. සමහර තත්වයන්වලදී විකරණය කළ මතයන් සහිත විගණකගේ වාර්තාවක විකරණය කිරීමක ස්වභාවය පැහැදිලි කිරීම සඳහා විගණකගේ විශේෂඥවරයාට යොමු කිරීම යෝග්‍ය විය හැක. එවැනි තත්වයන්හිදී එබඳු යොමුකිරීමක් කිරීමට පෙර විගණකට විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ අවසරය ලබාගැනීමට සිදුවිය හැක.

පරිශීෂ්ටය

(යොමු : ඡේද අ 25)

විගණක සහ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා අතර එකඟතාවය සඳහා සැලකිල්ලට ගතයුතු දෑ

විගණක විසින් බාහිර විශේෂඥවරයා සමඟ ඕනෑම එකඟතාවයකට එළඹවීමේදී ඇතුළත් කිරීමට සලකනු ලබන කරුණු මෙම පරිශීෂ්ටයේ ලැයිස්තුවක කර ඇත. පහත ලැයිස්තුව විදහා දක්වා ඇති නුමුදු එය පරිපූර්ණ නැත. එය මෙම ශ්‍රී ල වි ප්‍ර හි විස්තරකර ඇති සැලකිල්ලට භාජනය කළයුතු දෑ සමඟ එකට බැඳුණු සාරාංශයක් ලෙස පමණක් යොදා ගැනීමට අපේක්ෂා කෙරේ. එකඟතාවයේ නිශ්චිත කරුණු ඇතුළත් කිරීම කාර්යයභාරය නිරතවීමේ තත්වයන් අනුව රඳ පවතී. මෙම ලැයිස්තුවේ අඩංගු කරුණු විගණකගේ අභ්‍යන්තර විශේෂඥවරයා සමඟ එළඹෙන සම්මුතියේ ඇතුළත් කිරීම සලකා බැලීමේදී උපකාරී වියහැක.

විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතුවල ස්වභාවය, විෂය පථය සහ අරමුණු

- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා විසින් ඉටුකළ යුතු පටිපාටීන්වල ස්වභාවය, සහ විෂය පථය.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ කාර්යයට අදාලව කරුණු පිළිබඳව ප්‍රමාණාත්මක සහ අවදානම් වලට විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු වලට සම්බන්ධවීම සහ අදාල අවස්ථාවන්හිදී අදාලවන මූල්‍යවාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා විසින් අනුගමනය කළයුතු යම් අදාල තාක්ෂණික කාර්යයවල ප්‍රමිති හෝ වෙනත් වෘත්තීය හෝ කර්මාන්ත අවශ්‍යතාවයන්.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා යොදාගනු ලබන උපකල්පනයන් සහ ක්‍රම සහ අදාල තත්ව ආකෘති සහ ඒවායේ ආකෘතිය.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ විෂය මූලය සඳහා පරීක්ෂණ කාලපරිච්ඡේදය ක්‍රියාත්මක වන දිනය ව්‍යවහාර වන්නේ කවදාද, සහ පසුකාලීන සිදුවීම් පිළිබඳ අවශ්‍යතාවයන්.

පිළිවෙලින් විගණකගේ සහ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ කාර්යයභාරයන් සහ වගකීම්

- අදාල විගණන සහ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති , සහ අදාල නියාමන හෝ නීතිමය අවශ්‍යතාවයන්.
- එම විගණක විශේෂඥයේ වාර්තාව, විගණකයේ අපේක්ෂිත භාවිතයන් සඳහා විගණකයේ විශේෂඥවරයාගේ අනුමැතිය, එයට යම් යොමු කිරීමක් හෝ එය වෙනත් අයට අනාවරණය කිරීමක්, උදහරණ වශයෙන් අවශ්‍ය නම් විගණකගේ වාර්තාවේ විකරණය කළ මතයක පදනම වශයෙන් යොමුකිරීම හෝ කළමනාකරණයට හෝ විගණන කමිටුවට අනාවරණය කිරීම.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ වැඩ කටයුතුවල විගණකගේ සමාලෝචනයේ ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය.

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 "ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම" 6(ආ) ඡේදය.

- විගණක හෝ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා දත්ත ප්‍රභවයන් පරීක්ෂා කරයිද යන වග.
- අස්තිත්වය සේවයේ යොදනු ලබන විශේෂඥවරුන් ඇතුළු අස්තිත්වයේ වාර්තා, ලිපිගොණු සහ සේවක මණ්ඩලයට විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ ප්‍රවේශය.
- විගණකයේ බාහිර විශේෂඥවරයා සහ අස්තිත්වය අතර සන්නිවේදනය සඳහා වන පටිපාටිය.
- විගණක සහ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා ඔවුනොවුන්ගේ වැඩපත්‍රවලට ප්‍රවේශයවීම.
- කායධාරක නියුක්තවීම් තුළදී සහ පසුව, ගොණුවල රඳවාගැනීම් අවශ්‍යතා ඇතුළුව, වැඩපත්‍රිකා අයිතිය සහ පාලනය.
- නිසි කුසලතාවය සහ සැලකිල්ල ඇතිව කායධාරක ඉටුකිරීමට විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ වගකීම.
- වැඩකටයුතු ඉටුකිරීමට විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ නිපුණත්වය සහ හැකියාව.
- විගණනයට අදාළව විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාට ඇති සියළු දැනුම යොදාගනු ඇති බවට ඇති අපේක්ෂාව සහ එසේ නොවන්නේ නම් ඒ බැව් විගණකට දැන්වීම.
- විගණකගේ වාර්තාව සමඟ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාට ඇති සම්බන්ධකමේ යම් සීමාවන්.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු පිළිබඳ විගණකගේ නිගමනයන් විශේෂඥවරයාට දැන්වීමට ඇති එකඟතාවය.

සන්නිවේදනය සහ වාර්තාකරණය.

- පහත දැ ඇතුළුව සන්නිවේදනයේ ක්‍රම සහ සංඛ්‍යාතය.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයෙකුගේ සොයාගැනීම් හෝ නිගමනයන් වාර්තාකරණය කරනුයේ කෙසේ ද යන්න (උදාහරණ වශයෙන් ලිඛිත වාර්තාව, වාචික වාර්තාව, කාර්යයයේ නියුක්ත කණ්ඩායමට අඛණ්ඩ දායකත්වය)
- කාර්යයයේ නියුක්ත කණ්ඩායම තුළ විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා සමඟ සම්බන්ධකරණය පවත්වන පුද්ගලයින් හඳුනාගැනීම.
- විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයා වැඩකටයුතු සම්පූර්ණකරන්නේ කවදාද සහ සොයාගැනීම් හෝ නිගමනයන් විගණකට වාර්තාකරන්නේ කවදාද යන වග.
- වැඩකටයුතු සම්පූර්ණ කිරීමේ යම් භව්‍ය ප්‍රමාදයන් , විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාට ක්ෂණිකව සන්නිවේදනය කිරීමට ඇති වගකීම සහ යම් භව්‍ය සීමාව හෝ සීමාකිරීම.
- අස්තිත්වය විසින් ඒකී විශේෂඥවරයාට වාර්තා, ලිපිගොණු හෝ අස්තිත්වය විසින් සේවක මණ්ඩලය සේවයේ යොදවා ඇති හෝ විශේෂඥවරුන්ට යොමුවීමේ හැකියාව සීමාකර ඇතිවිට ඒබැව් ක්ෂණිකව සන්නිවේදනය කිරීම විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ වගකීම වේ.
- මීට ප්‍රථම සන්නිවේදනය කළ තත්වයන්වල යම් වෙනස්කම් ඇතුළුව විශේෂඥවරයා විශ්වාසකරන පරිදි විගණනයට අදාළවන සියළු තොරතුරු විගණකට සන්නිවේදනය කිරීම විගණකගේ බාහිර විශේෂඥවරයාගේ වගකීම වේ.
- විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩකටයුතු යොදාගැනීමට නිශ්චය කිරීම සහ එය එසේ නම් කවදද සහ කොපමණ ප්‍රමාණයක් ද යන්න මෙම අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට විගණකට සහයවනු ඇත. විගණනය කරගෙන යෑමේදී හෝ තත්වයන් වෙනස් වීමේදී විගණකට, විගණකගේ විශේෂඥවරයාගේ වැඩ කටයුතු ප්‍රයෝජනයට ගැනීම පිළිබඳ මුල් තීරණය වෙනස් කිරීමට සිදුවිය හැක.

රහස්‍යතාවය

- පහත දැ ඇතුළුව විගණකගේ විශේෂඥවරයාට රහස්‍යතාවයේ අවශ්‍යතාවයන් පිළිපැදීමේ අවශ්‍යතාවය.
 - විගණකට අදාළවන නියමිත අවාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්වල රහස්‍යතාවයේ විධිවිධාන.
 - නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් පනවන ලද අතිරේක අවශ්‍යතාවයන්, ඇතොත්,
 - අස්තිත්වය විසින් ඉල්ලා ඇති නිශ්චිත රහස්‍යමය ප්‍රතිපාදන

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත- 700

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයකට එළඹීම.

(2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපවත්වයි.)

පටුන

	ඡේදය
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයෙහි (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) විෂය පථය	1-4
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	5
අරමුණු	6
නිර්වචන	7-9
අවශ්‍යතා	
මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයකට එළඹීම.....	10-15
මතයේ ස්වරූපය	16-19
විගණකගේ වාර්තාව	20-4
මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ ඉදිරිපත් කරනු ලබන පරිපූරක තොරතුරු	6-47
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කරදීමේ දැවල්	
අස්තිත්වයෙහි ගිණුම්කරණ පරිචයන්හි ගුණාත්මක පැතිකඩ	අ.1-අ.3
ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් දත්ත තොරතුරු කෙරෙහි බලපෑම හෙළිදරව් කිරීම	අ.4
ව්‍යවහාරකරණ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ විස්තර	අ.5-අ.10
මතයේ ස්වරූපය	අ.11-අ.12
විගණකගේ වාර්තාව	අ.13-අ.44
මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ ඉදිරිපත් කරනු ලබන පරිපූරක තොරතුරු	අ.45-අ.51
පරිශීෂ්ඨය :- මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණක වාර්තාවල නිදර්ශන	
මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයකට එළඹීම.	

"ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකයේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමේ පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 700 මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයකට එළඹීම" ලෙස කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි විෂය පථය.

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයකට එළඹීමට විගණකවරයාගේ වගකීම සම්බන්ධයෙන් මෙම ශ්‍රීලංකා විගණන ප්‍රමිතය ශ්‍රීලවිප්‍ර කටයුතු කරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක ප්‍රතිඵල වශයෙන් තිකුත් කරනු ලබන විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි අන්තර්ගතය සහ ස්වරූපය සම්බන්ධයෙන්ද එය කටයුතු කරයි.
2. විගණක විගණකගේ වාර්තාවෙහි විකරණය කරන ලද මතයක් ප්‍රකාශ කරන විට හෝ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් හෝ වෙනත් කරුණු ඡේදයක් ඇතුළත් කරන විට විගණක වාර්තාවෙහි ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය කෙරෙහි බලපානු ලබන ආකාරය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705¹ සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.706² කටයුතු කරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයකට එළැඹීම.
3. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ලියනු ලැබ ඇත්තේ පොදු පරමාර්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සම්පූර්ණ පද සම්බන්ධය කර ගනිමින්ය. විශේෂිත අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවකට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.800³ කටයුතු කරයි. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක්, ගිණුමක් හෝ අයිතමයක් විගණනය කිරීමට අදාළ විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.805⁴ කටයුතු කරයි.
4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විගණකගේ වාර්තාවක සංගතතාවය ප්‍රවර්ධනය කෙරෙයි. විගණනය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුව සිදුකරනු ලැබ ඇති විට විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි සංගතතාවය මගින් ලෝක ව්‍යාප්තව පිළිගනු ලබන ප්‍රමිතයන්ට අනුව සිදුකරනු ලැබ ඇති විගණනයන්හි ලෝක ව්‍යාප්ත වෙළඳපොළෙහි විස්වසනීයත්වය එකී විගණනයන් ඝෂණිකව හඳුනාගතහැකි වීම මගින් ප්‍රවර්ධනය කෙරෙයි. පරිශීලනය කරන්නාගේ අවබෝධය ප්‍රවර්ධනයත්, අසාමාන්‍ය වාතාවරණයන් ඒවාහට ගන්නා විට හඳුනාගැනීමටත් එය උපකාරී වෙයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

5. 2014 ජනවාරි 01 දිනෙන් හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. බලපවත්වයි.

අරමුණු

6. විගණකගේ අරමුණු වනුයේ ;
 - (අ). ලබාගත් විගණන සාක්ෂි වලින් ලබාගත් තීරණාත්මක නිගමන ඇගයීමක් පදනම් කරගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයකට එළඹීම; සහ
 - (ආ). එකී මතයට පදනමද විස්තර කරමින් ලිඛිත වාර්තාවක් භරහා යථෝක්ත මතය පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කිරීම. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයකට එළැඹීම.

නිර්වචන

7. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.හි අරමුණු සඳහා පහත දැක්වෙන පද වලට ඒවාට අනුයුක්ත යටින් දැක්වෙන අර්ථ ගනියි.
 - (අ) පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන - පොදු අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව සමග අනුව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන
 - (ආ). පොදු අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව - පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයන්ගේ පොදු මූල්‍ය අවශ්‍යතාවයක් සපුරාලන අයුරින් සැලසුම් කරන ලද මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක්. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවක් හෝ අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුවක් විය හැකියි.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705, " ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම "

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.706, " ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවෙහි කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද හෝ වෙනත් කරුණු ඡේද "

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.800, " විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු-විශේෂිත අරමුණු වලට අනුකූලව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය "

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.805, " තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංග, ගිණුම් හෝ අයිතම විගණනයන්හිදී විශේෂයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු "

සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව” යන්න රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලවීම අවශ්‍ය කෙරෙන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් සම්බන්ධයෙන් යෙදෙයි, එසේම;

- (i) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් සපුරා ගැනීම උදෙසා රාමුවෙන් විශේෂිත කොට අවශ්‍ය කෙරෙන හෙළිදරව් කිරීම් වලට පරිබාහිර හෙළිදරව් කිරීම් කළමනාකාරිත්වය විසින් සැලසිය යුතු බව පැහැදිලිව හෝ ව්‍යංගව පිළිගනියි; හෝ
- (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් සපුරා ගැනීම උදෙසා කළමනාකාරිත්වයට ආකෘතිමය රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීමට සිදුවිය හැකි බව පැහැදිලිව පිළිගනියි. එවැනි බැහැර වීම් අවශ්‍ය යැයි අපේක්ෂා කරනුයේ අනිශ්චිතව දුර්ලභ වාතාවරණයන්හිදී පමණකි.

“අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව” යන්න ආකෘතිමය රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන් පිළිපැදීම අවශ්‍ය කෙරෙන, එහෙත් ඉහත (i) හෝ (ii) හි දැක්වෙන පිළිගැනීම් අන්තර්ගත නොවන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක් සම්බන්ධයෙන් යෙදෙයි.⁵

(ඇ). විකරණය නොකළ මතය අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවට අනුව, සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංග වලින් සමන්විතව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනු ලැබ ඇති බවට විගණක නිගමනයට එළඹෙන විට විගණක විසින් ප්‍රකාශ කරනු ලබන මතය.⁶ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සහ මතයකට එළඹීම.

8. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි “මූල්‍ය ප්‍රකාශන” යන්නෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ “සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළත්ව අංග සම්පූර්ණ පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකි” සම්බන්ධිත සටහන් සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සාරාංශයකින් සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීම් තොරතුරු වලින් සාමාන්‍යයෙන් සමන්විත වෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන්තර්ගතය, ස්වරූපය සහ අංග සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් සංයුක්ත විය යුත්තේ කුමකින්ද යන්න අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන් මගින් නිර්ණය කරනු ලබයි.

9. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත” යන්නෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් ප්‍රකාශිත ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වන අතර “ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත” යන්නෙන් ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් ප්‍රකාශිත ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අදහස් කෙරෙයි.

අවශ්‍යතා

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයට එළඹීම

10. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවට අනුව, සියලුම වැදගත් අංග වලින් සමන්විතව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්ද යන්න මත විගණක මතයක් සැකසිය යුතුය.⁷⁻⁸

11. එකී මතය සැකසීම සඳහා විගණක විසින් වංචා හෝ වැරදි හේතු කොට ගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් තොර වන්නේද යන්න පිළිබඳව සාධාරණ සහතික වීමක් ලබා ගෙන ඇති බවට විගණක නිගමනයකට එළඹිය යුතුය. එකී නිගමනයට පහත සඳහන් දෑ සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

(අ). ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 330ට අනුව ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇත්තේද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ නිගමනය.⁹

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200, “ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව විගණනයන් පවත්වාගෙන යාම 13 (අ) ඡේදය.

⁶ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවක් සහ අනුකූලතා ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවක් සම්බන්ධයෙන් මෙම මතය ප්‍රකාශ කිරීමෙහිදී භාවිත කරනු ලබන වැකිකඩ 35-36 ඡේද වලින් අනුපිළිවෙලින් කටයුතු කෙරේ.

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.206, 11 වැනි ඡේදය.

⁸ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවක් සහ අනුකූලතා ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවක් සම්බන්ධයෙන් මෙම මතය ප්‍රකාශ කිරීමෙහිදී භාවිත කරනු ලබන වැකිකඩ 35-36 ඡේද වලින් අනුපිළිවෙලින් කටයුතු කරයි.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.330, “තක්සේරු කළ අවදානම් වලට විගණකගේ ප්‍රතිචාර” 26 වැනි ඡේදය.

- (ආ). නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශ, තනිව හෝ සාමාන්‍යයක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක වන්නේද යන බවට ශ්‍රීලවිප්‍ර 450 අනුව විගණකගේ නිගමනය.¹⁰ සහ ;
 - (ඇ). ඡේද 12-15 න් අවශ්‍ය කෙරෙන ඇගයීම්.
12. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව, සියලුම වැදගත් අංගවලින් සමන්විතව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනු ලැබ තිබේද යන්න විගණකවරයා විසින් ඇගයිය යුතුය. කළමනාකාරික විනිශ්චයන්හි පැවතිය හැකි පක්ෂපාත දර්ශකයන් ද ඇතුළත්ව අස්තියේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල ගුණාත්මක අංග පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම මෙම ඇගයීමෙහි අන්තර්ගත විය යුතුය. (අ.1-අ.3 ඡේද බලන්න.)
13. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගනිමින් ;
- (අ) තෝරාගත් සහ භාවිත කළ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රමාණවත් අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල හෙළිදරව් කරන්නේද යන්න.
 - (ආ) තෝරාගත් සහ භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව සමග සංගත වන බව සහ අදාල වන බව.
 - (ඇ) කළමනාකාරිකය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සාධාරණ වන්නේද යන්න.
 - (ඈ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ඉදිරිපත් කර ඇති තොරතුරු වල අදාලත්වය, විශ්වසනීයත්වය, සන්සන්දනාත්මක බව සහ තේරුම් හැකි බව.
 - (ඉ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සන්නිවේදනය කරනු ලබන ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් වල බලපෑම අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට අවබෝධ කරගත හැකි වන අයුරින් ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව් කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නේද යන්න. (අ 4 වැනි ඡේදය බලන්න) සහ ;
 - (ඊ) එක් එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයෙහි මාතෘකාව ඇතුළත්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල භාවිත කරනු ලද පාරිභාෂිත ශබ්දවේදයෙහි යෝග්‍යතාවය විගණක විශේෂයෙන් ඇගයිය යුතුය.
14. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවකින් පිළියෙල කර ඇති විට 12-13 ඡේද වලින් අවශ්‍ය කෙරෙන ඇගයීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කිරීම ඉෂ්ට කරගෙන ඇත්තේද යන්න ද ඇතුළත් වෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් වීම ඉෂ්ට වී ඇත්තේද යන්න පිළිබඳව විගණකවරයාගේ ඇගයීම කෙරෙහි පහත සඳහන් දැක්වෙන කරුණු සැලකිල්ලට ගැනීම ඇතුළත් වෙයි.
- (අ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම, ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය ; සහ
 - (ආ). අන්තර්ගතයෙහි පාදක කරගත් ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් සපුරාලන අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින්, සම්බන්ධිත සටහන් ද ඇතුළත්ව නියෝජනය කෙරෙන්නේද යන්න.
15. මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට ප්‍රමාණවත් තරමින් යොමු කිරීම් සිදු කෙරෙන්නේද හෝ ප්‍රමාණවත් අයුරින් අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව නියෝජනය කෙරෙන්නේද යන්න විගණක ඇගයිය යුතුය. (අ.5-අ.10 ඡේද බලන්න)

මතයේ ස්වරූපය

16. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවට අනුකූලව, සියලුම වැදගත් අංගයන්ගෙන් සමන්විතව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව විගණක වරයා නිගමනය කරන විට විගණක විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය.
17. විගණක විසින්,
- (අ). ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොර නොවේ යැයි නිගමනය කරන්නේ නම්, හෝ
 - (ආ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොර යැයි නිගමනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගත නොහැකි වන්නේ නම්,
- විගණකවරයා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705 අනුව විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි මතය විකරණය කළයුතුය.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 450, "විගණනය පවතින කාලය තුළ හඳුනාගනු ලබන අවප්‍රකාශ ඇගයීම" 11 වැනි ඡේදය.

- 18. සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවක අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම මුදුන්පත් කරගන්නේ නැතිනම් විගණකවරයා කළමනාකාරිත්වය සමග එම කරුණු සාකච්ඡා කළයුතු අතර අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන් මත සහ කාරණය කවරාකාරයෙන් සමථය කරගන්නා ලද්දේද යන්න මත රැඳී සිටිමින් විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි මතය විකරණය කිරීම අවශ්‍යවන්නේද යන්න ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705 ට අනුව විගණකවරයා නිගමනය කළයුතුය.(අ.11 ඡේදය බලන්න)
- 19. මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුකූලතා ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවක අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව පිළියෙල කර ඇති විට මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් මුදුන්පත් කරගෙන ඇත්තේදැයි ඇගයීම විගණකගේ අවශ්‍ය නොකෙරෙයි. කෙසේ වුවද අතිශයින්ම දුර්ලභ තත්වයන්හිදී එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමග යවන සුළු බව විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් විගණක එම කරුණු කළමනාකාරිත්වය සමග සාකච්ඡා කළයුතු අතර එය විසඳුමකට පත් කෙරෙන ආකාරය මත පදනම්ව එය විගණකගේ වාර්තාවෙහි සන්නිවේදනය කළයුතුද කවර ආකාරයකට සන්නිවේදනය කළයුතුද යන්න විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය. (අ.12 ඡේදය බලන්න)

විගණකගේ වාර්තාව

20. විගණකගේ වාර්තාව ලිඛිත විය යුතුය. (අ.13-අ.14 ඡේද බලන්න)

" ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුව පවත්වනු ලැබූ විගණන වල විගණකවරයාගේ වාර්තාව "

මාතෘකාව

21. විගණකගේ වාර්තාවෙහි එය ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවක් බව පැහැදිලිව පෙන්නුම් කරන මාතෘකාවක් තිබිය යුතුය.(අ 15 ඡේදය බලන්න)

ඇමතුම් ලබන්නා

22. කාර්යභාරයේ ව්‍යාපාරිකයන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි විගණකගේ වාර්තාව ඇමතුම් ලබන්නා වෙත යොමුකළ යුතුය. (අ.16 ඡේදය බලන්න)

හැඳින්වීම් ඡේදය

23. විගණකගේ වාර්තාවෙහි හැඳින්වීම් ඡේදය, (අ.17-අ.19 ඡේද බලන්න)

- (අ). විගණනය කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයත් අස්තියේ හඳුනාගත යුතුය.
- (ආ). මූල්‍යප්‍රකාශන විගණනය කර ඇතිබව සඳහන් කළයුතුය.
- (ඇ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන එක් එක් ප්‍රකාශයෙහි මාතෘකාව හඳුනාගත යුතුය.
- (ඈ). සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු වලට යොමු සඳහන් කළයුතුය.
- (ඉ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන එක් එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මගින් ආවරණය වන දිනය හෝ කාලපරිච්ඡේදය නිශ්චිතව සඳහන් කළයුතුය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම

24. විගණකගේ වාර්තාවෙහි මෙම කොටස මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට වගකිව යුතු වන ආයතනයේ අයවලුන්ගේ වගකීම් විස්තර කරයි. විගණකගේ වාර්තාව "කළමනාකාරිත්වය" යන්න විශේෂිතව යොමුකොට දැක්විය යුතු නොවුවද විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි නෛතික රාමුවෙහි සම්බන්ධ උචිත පද යෙදුම භාවිත කළයුතුය. ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශයන්හි උචිත යොමුව පාලන කාර්යභාරයට ඇත්නවුන්ට යොමු කෙරෙනු විය හැකිය.

25. "මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයෙහි (හෝ උචිත වෙනත් පද යෙදුමක්) වගකීම" යන මාතෘකාව යටතේ වන කොටසක් විගණකගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් විය යුතුය.

26. විගණක වාර්තාවෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමෙහි කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම විස්තර කළයුතුය. මෙම විස්තරයෙහි අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවට අනුව, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමෙහිලා කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම පිළිබඳව පැහැදිලි කිරීමක් මෙන්ම වංචා හෝ වැරදි හේතුකොට ගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කළ හැකි වන අයුරින් එමගින් නිර්ණය කරනු ලබන පාලන පිළිබඳව පැහැදිලි කිරීමක් ද ඇතුළත් විය යුතුය. (අ.20-අ.23 ඡේද බලන්න)

27. සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවකට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනු ලබන විට විගණක වාර්තාවෙන්, තත්වයට යෝග්‍ය අයුරින් "මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම " හෝ "සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් පෙන්නුම් කෙරෙන පරිදි මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම" ලෙසින් යොමුව දැක්විය යුතුය.

විගණකගේ වගකීම

28. "විගණකගේ වගකීම" ලෙසින් ශීර්ෂ කළ කොටසක් විගණකගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් විය යුතුය.

29. විගණනය මත පදනම්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම විගණකගේ වගකීම වන බව විගණකගේ වාර්තාවෙහි සඳහන් විය යුතුය. (අ 24 ඡේදය බලන්න)

30. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුව විගණනය සිදුකරන ලද බව විගණකගේ වාර්තාවෙහි සඳහන් විය යුතුය. එකී ප්‍රමිත වලින් විගණක ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන් අනුගමනය කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙන බවද මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොර බවට හේතු සහගත සහතිකවීමක් ලබාගනීමට විගණකවරයා විගණනය සැලසුම් කරන සහ ක්‍රියාත්මක කරන බවද විගණකගේ වාර්තාවෙහි පැහැදිලිව සඳහන් විය යුතුය. (අ.25-අ.26 ඡේද බලන්න)

31. විගණකගේ වාර්තාව විගණනයක් පහත සඳහන් දෑ ප්‍රකාශ කරමින් විස්තර කළයුතුය.

- (අ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයකදී අන්තර්ගත වෙයි.
- (ආ). තෝරා ගනු ලබන පටිපාටි වංචා හෝ වැරදි හේතුකොට ගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම තක්සේරු කිරීම ඇතුළත්ව විගණකගේ විනිශ්චය මත පදනම් වෙයි. එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී තත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමෙහිදී අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගැනීම විනා අස්තීත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන වල ඵලදායිත්වය මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අරමුණු සඳහා නොවන වග මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සමඟ එක්ව බැඳුණු අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායකත්වය මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් වගකීමක් විගණක වෙතම පැවරී ඇත විටක විගණක විසින් අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිලිමත් වීම, අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායකත්වය මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණු සඳහා නොවන යන වැකි අන්තර් දැමිය යුතුය සහ
- (ඇ). භාවිතකරන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල යෝග්‍යතාවය සහ කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණ බව මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමක් විගණනයට ඇතුළත්ය.

32. සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවකට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනු ලැබ ඇති විට විගණකගේ වාර්තාවෙහි විගණනය විස්තර කිරීමෙහිදී " අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම " හෝ " සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් පෙන්නුම් කෙරෙන අයුරින් අස්තීත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම" ලෙසින් තත්වයන්ට උචිත වන අයුරින් යොමුව දැක්විය යුතුය.

33. විගණකගේ මතයට ප්‍රමාණවත් සහ උචිත පදනමක් සැපයෙන විගණන සාක්ෂි විගණකවරයා ලබාගෙන ඇත්ද යන්න විගණකවරයා විශ්වාස කරන්නේද යන්න විගණකගේ වාර්තාවෙහි සඳහන් විය යුතුය.

විගණකගේ මතය

34. විගණක ගේ වාර්තාවේ "මතය" යන්න ශීර්ෂය කර ගත් කොටසක් ඇතුළත් විය යුතුය.

35. සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවකට අනුව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කරන විට, නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් අන්‍ය ආකාරයකින් අවශ්‍ය කර නොමැත්තේ නම් එකඟා සමාන යැයි සැලකෙන පහත සඳහන් වැකිකඩ වලින් එකක් භාවිත කළයුතුය.

- (අ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් (අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට) අනුව සියලුම වැදගත් අංගයන්ගෙන් සමන්විතව..... සාධාරණව ඉදිරිපත් කරනු ලබයි; හෝ

(ආ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින්(අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට) අනුව..... සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශණයක් ලබා දෙයි. (අ.27-අ.33 ඡේද බලන්න)

36. අනුකූලතා රාමුවකට අනුව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කරන විට විගණකගේ මතය විය යුත්තේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට) අනුව සියලුම වැදගත් අංග වලින් සමන්විතව පිළියෙල කර ඇති බවය. (අ.27, අ.29 -අ.33 ඡේද බලන්න)

37. විගණකගේ මතයේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි යොමුව ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීන්ගේ ආයතනය මගින් නිකුත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට හෝ ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීන්ගේ ආයතනය මගින් නිකුත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම් ප්‍රමිත වලට යොමුනොවන්නේ නම් විගණකගේ මතයේ ආකෘතිමය මූලාරම්භක අධිකරණ බල ප්‍රදේශය හඳුනාගත යුතුය.

අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම්

38. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ශ්‍රීලවිප්‍ර යටතේ වාර්තා කිරීමට විගණකවරයාගේ වගකීමට අමතර වශයෙන් විගණක අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම් විගණක වරයාගේ වාර්තාවෙහි ආමන්ත්‍රණය කරන්නේ නම් මෙම අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම් විගණකගේ වාර්තාවෙහි වෙනම කොටසක "අනෙකුත් නීතිමය සහ නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව" හෝ කොටසෙහි අන්තර්ගතයට යෝග්‍ය වෙනත් ආකාරයක උප මාතෘකාවක් යටතේ ආමන්ත්‍රණය කළයුතුය. (අ.34-අ.33 ඡේද බලන්න)

39. විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි වෙනත් වගකීම් සම්බන්ධව ඡේදයක් අන්තර්ගත වන්නේ නම් 23-37 ඡේද වල සඳහන් කරනු ලබන මාතෘකා, ප්‍රකාශන සහ කරුණු දැක්වීම් "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව" යන උප මාතෘකාව යටතේ විය යුතුය. "අනෙකුත් නීතිමය සහ නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව" තිබිය යුත්තේ "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාවට" අනතුරුවය (අ.36 ඡේදය බලන්න)

විගණකගේ අත්සන

40. විගණකවරයාගේ වාර්තාව අත්සන් කළයුතුය. (අ.37 ඡේදය බලන්න)

විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය

41. පහත සඳහන් වන කරුණු වලට සාක්ෂි ඇතුළත්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරයාගේ මතය පදනම් කර ගැනීමට උචිත විගණන සාක්ෂි විගණකවරයා ලබාගෙන ඇති දිනයට කලින් නොවන දිනයක විගණකවරයාගේ වාර්තාව දාතම කළයුතුය. (අ.38-අ.41 ඡේද බලන්න)

(අ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන සියලුම ප්‍රකාශන සම්බන්ධ සටහන් ඇතුළත්ව පිළියෙල කර ඇති බවට ; සහ

(ආ). එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වගකීම තමන් විසින් භාරගෙන ඇති බව පිළිගත් අධිකාරියක් ඇති අය විසින් සැදුණු කොට ඇති බවට.

විගණකගේ ලිපිනය

42. විගණක පරිචයේ යෙදෙන වන අධිකරණ බල ප්‍රදේශයට අදාළ පිහිටීම විගණකගේ වාර්තාවෙහි සඳහන් විය යුතුය.

නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසියෙන් නියමකර ඇති විගණකගේ වාර්තාව

43. විගණකගේ වාර්තාවෙහි විශේෂිත පසුතලයක් හෝ වචන පෙලගැස්මක් භාවිත කිරීමට නීතියෙන් හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයකින් විගණකගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ නම් විගණකගේ වාර්තාවෙහි අවම වශයෙන් පහත සඳහන් එක් එක් මූලිකාංග ඇතුළත් වන්නේ නම් පමණක් විගණකගේ වාර්තාව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට යොමුව දැක්විය යුතුය.(අ 42 ඡේදය බලන්න)

(අ). මාතෘකාවක්

- (අ). කාර්යභාරයෙහි වාතාවරණයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි ඇමතුම්ලාභියා
- (ඇ). විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හඳුන්වන ප්‍රාරම්භක ඡේදයක්
- (ඈ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකාරිකයෙහි (හෝ වෙනත් උචිත පද යෙදුම -24 ඡේදය බලන්න) වගකීමෙහි විස්තරයක්
- (ඉ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකගේ වගකීමෙහි සහ විගණනයේ විෂය පථයෙහි පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විස්තරයක්
 - ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත සහ නීති හෝ රෙගුලාසි වලට යොමුවක්
 - එකී ප්‍රමිත වලට අනුව විගණනයක විස්තරයක්
- (ඊ). මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයෙහි ප්‍රකාශනයකින් සමන්විත මතය ඡේදයක් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට භාවිත කළ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට යොමුවක් (ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත හෝ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම් ප්‍රමිත නොවන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි සම්භවය වූ අධිකරණ බල ප්‍රදේශය හඳුනාගැනීම ඇතුළත්ව -37 ඡේදය බලන්න) අන්තර්ගත මත ඡේදයක්;
- (එ). විගණකගේ අත්සන
- (ඒ). විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය ; සහ
- (උ). විගණකගේ ලිපිනය

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත සහ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක විගණන ප්‍රමිත යන දෙයාකාරයටම අනුකූලව පවත්වාගෙන යන ලද විගණන සඳහා විගණකගේ වාර්තාව

44. විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක විගණන ප්‍රමිත ("ජාතික විගණන ප්‍රමිත") අනුව විගණනයක් සිදුකිරීම විගණකට අවශ්‍ය විය හැකි නමුත් විගණනයක් පවත්වාගෙනයාමේදී අමතර වශයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනුගමනය කර තිබෙනු විය හැකිය. තත්‍වය මේ අයුරින් වේ නම් විගණකවරයාගේ වාර්තාව ජාතික විගණන ප්‍රමිත වලට වැඩිමනත් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට යොමුව දැක්විය හැකි නමුත් විගණක එසේ කළයුත්තේ පහත දෑ වලදී පමණි ; (අ.43-අ.44 ඡේද බලන්න)

- (අ). විගණකවරයා (i) වෙනස් මතයකට එළඹීමට, හෝ (ii) විශේෂ තත්වයන්හිදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන කරුණ "අවධාරණය කිරීමේ" ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීමට යොමුකරන අන්දමේ පරස්පර විරෝධී භාවයක් ජාතික විගණන ප්‍රමිතවල සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අතර නොමැති නම්; සහ
- (ආ). ජාතික විගණන ප්‍රමිත වලින් නිශ්චිතව කර දක්වන පසුතලය හෝ වචන පෙලගැස්ම විගණකවරයා භාවිත කරන විට අවම වශයෙන් 43 (අ) i ඡේදයෙහි පෙන්වා දෙන එක් එක් මූලිකාංග විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් වේ. 43 (ඉ) ඡේදයෙහි සඳහන් නීතියට හා රෙගුලාසියට යොමුව ජාතික විගණන ප්‍රමිත වලට යොමුව ලෙසින් කියවිය යුතුය. එහි ප්‍රථමයක් වශයෙන් විගණකගේ වාර්තාව එකී ජාතික විගණන ප්‍රමිත ලෙස හඳුනාගත යුතුය.

45. විගණකගේ වාර්තාවේ ජාතික විගණන ප්‍රමිත සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත යන දෙකටම යොමු කරන විට ජාතික විගණන ප්‍රමිත වල අධිකරණ බල ප්‍රදේශය සම්බන්ධවය විගණකගේ වාර්තාවෙහි හඳුනාගත යුතුය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග ඉදිරිපත් කරනු ලබන පරිපූරක තොරතුරු (අ.45-අ.51 ඡේද බලන්න)

- 46. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් අවශ්‍ය නොකෙරෙන පරිපූරක තොරතුරු ඉදිරිපත් කරනු ලැබ ඇත්නම් එවැනි පරිපූරක තොරතුරු විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පැහැදිලිව වෙන් කර ඇත්ද යන්න විගණකවරයා ඇගයිය යුතුය. එවැනි පරිපූරක තොරතුරු විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පැහැදිලිව වෙනස්කොට දක්වා නොමැති විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු කෙසේ ඉදිරිපත් කර ඇත්දැයි වෙනස් කර දක්වන ලෙස විගණක කළමනාකාරිකයෙක් ඉල්ලා සිටිය යුතු වන්නේය. එසේ කිරීමට කළමනාකාරිකය ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ නම් විගණකවරයා එකී පරිපූරක තොරතුරු විගණනය කර නොමැති බව විගණකගේ වාර්තාවෙහි පැහැදිලි කළයුතුය.
- 47. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවෙන් අවශ්‍ය නොකරන, එසේ වුවද ස්වභාවය හා ඉදිරිපත් කර ඇති ආකාරය හේතුවෙන් විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පැහැදිලිව වෙන්කර ගත නොහැකි නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංකුලිත කොටසක් වන පරිපූරක තොරතුරු විගණකගේ මතයෙන් ආවරණය විය යුතුය.

ව්‍යවහාරකරණය හා වෙනත් පැහැදිලි කරදීමේ දැවල්

අස්තිත්‍වයෙහි ගිණුම්කරණ පරිචයහි ගුණාත්මක පැතිකඩ (12 වැනි ඡේදය බලන්න)

අ1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්‍වය විනිශ්චයන් ගණනාවක් සිදුකරයි

අ2. ගිණුම්කරණ පරිචයන්හි ගුණාත්මක පැතිකඩවල පිළිබඳ සාකච්ඡාවක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260¹¹ හි අන්තර්ගතය. අස්තිත්‍වයෙහි ගිණුම්කරණ පරිචයහි වල ගුණාත්මක අංග සලකා බැලීමේදී කළමනාකාරිත්‍වයෙහි සිදුවිය හැකි අගතිගාමී විනිශ්චයන් පිළිබඳව දැනුවත් වියහැකිය. මධ්‍යස්ථභාවයක් නොමැති වීම නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශවල බලපෑම සමග එකට ගත්විට සමාහරණයවූ බලපෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක අයුරින් අවප්‍රකාශ කරනු ලැබීමට හේතු වන බවට විගණකවරයා නිගමනය කරනු විය හැකිය. සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අයුරින් අවප්‍රකාශ කරනු ලැබ ඇත්තේද යන්න සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයාගේ ඇගයීම කෙරෙහි බලපානු ලබන මධ්‍යස්ථභාවයක් නොමැති වීම පිළිබඳ ඇගවීම් වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- විගණනය අතරවාරයේදී කළමනාකාරිත්‍වයෙහි අවධානයට යොමු කරන ලද තෝරාගත් අවප්‍රකාශ නිවැරදි කිරීම් (උදාහරණ ලෙස වැටියෙන් කරනු ලබන ඉපයීම් වෘද්ධියෙහි බලපෑම සමග අවප්‍රකාශ නිවැරදි කරන නමුත් වාර්තා කරනු ලබන ඉපයීම් අඩුවීම නිසා වන බලපෑම සමග අවප්‍රකාශ නිවැරදි නොකිරීම.)
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමෙහිදී සිදුවිය හැකි කළමනාකාරිත්‍වයෙහි පක්ෂග්‍රාහීවීම්.

අ3. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කිරීමෙහිදී සිදුවිය හැකි කළමනාකාරිත්‍ව පක්ෂග්‍රාහීවීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 540¹² න් ආමන්ත්‍රණය කෙරෙයි. තනි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණත්වය පිළිබඳ නිගමන වලට එළඹීමේ අරමුණු සඳහා විය හැකි කළමනාකාරිත්වයේ අගතිගාමී ඇගයීම් වලින් අවප්‍රකාශ ස්ථාපනය නොවේ. කෙසේ වුවද එවා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොර වන්නේද යන්න පිළිබඳ විගණකගේ ඇගයීම කෙරෙහි බලපෑම් සිදුකරනු ලැබිය හැකිය.

ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් දක්වන තොරතුරු කෙරෙහි බලපෑම හෙළිදරව් කිරීම (13 ඊ ඡේදය බලන්න)

අ4. අස්තිත්‍වයේ මූල්‍ය තත්‍වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ඉදිරිපත් කිරීම පොදු අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවකට අනුව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට පොදුවේ. එවැනි තත්වයකදී අපේක්ෂා කරනු ලබන පරිශීලණය කරන්නන්ට ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් වල අස්තිත්‍වයක මූල්‍ය තත්‍වය, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ මත බලපෑම අවබෝධ කරගත හැකිවන පරිදි ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව් කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සලසනු ලබන්නේද යන්න විගණක ඇගයීමට ලක් කරයි.

ව්‍යවහාරකරණ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ විස්තර (15 ඡේදය බලන්න)

අ5. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 හි දක්වා ඇති පරිදි කළමනාකාරිත්‍වය සහ අදාල තැන්හිදී පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමෙහිදී අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් විස්තරයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙයි.¹³ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට පදනම් වූ ආකෘතිමය රාමුව පිළිබඳව එමගින් භාවිත කරන්නවුන් දැනුවත් කරනු ලබන බැවින් එකී විස්තරය වැදගත් ය.

අ6. විශේෂිත අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බවට විස්තරයක් උචිත වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ආවරණය වන කාලපරිච්ඡේදය තුළ එකී ආකෘතිමය රාමුවෙහි බලපැවැත්වූ සියළුම අවශ්‍යතා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් අනුගමනය කරනු ලැබ ඇති විට පමණකි.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.260, "පාලන බලය දරන්නවුන් සමග සන්නිවේදනය"2 වන පරිච්ඡේදය

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.540, "ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු විගණනය, සාධාරණ අගයට ගිණුම්කරණ ඇස්තමේතු සහ අදාල හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව" 21 වැනි ඡේදය.

¹³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200, අ.2-අ.3 ඡේද

අ7. අතිශ්චිත සීමා පනවන ස්වභාවයේ හෝ සීමාකාරී භාෂාවෙන් (උදාහරණ වශයෙන් " මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැලකිය යුතු දුරකට ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අනුගමනය කරයි.") අන්තර්ගත වන අන්දමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විස්තර කිරීමක්, එමගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නවුන් නොමඟ යවන සුළු බැවින්, ප්‍රමාණවත් විස්තර කිරීමක් නොවෙයි.

එක් මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිමය රාමුවකට වඩා වැඩි ගණනකට යොමුව සඳහන් කිරීම

අ8. ඇතැම් අවස්ථා වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ඒවා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු දෙකකට අනුකූලව (උදාහරණ ලෙස ජාතික ආකෘතිමය රාමුව සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත) පිළියෙල කර ඇති බව නියෝජනය කළහැකිය. කළමනාකාරිත්වය විසින් ආකෘතිමය රාමු දෙකටම අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙනු හෝ තෝරාගනු ලැබීම මීට හේතු විය හැකි අතර එහිදී ඒ දෙකම අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු වෙයි. එවැනි විස්තර කිරීමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන එක් එක් රාමු වෙන් වශයෙන් අනුගමනය කරන්නේ නම් පමණක් උචිත වෙයි. රාමු දෙකටම අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති සේ පිළිගැනීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශන රාමු දෙක සමග සමගාමීව, සැසඳුම් ප්‍රකාශන සඳහා කිසිදු අවශ්‍යතාවයක් නොමැතිව රාමු දෙකටම අනුගත විය යුතුය. අධිකරණ බල ප්‍රදේශය විසින් අනෙක් රාමුව (උදාහරණ වශයෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තා කරන ප්‍රමිත) ස්වකීය ජාතික රාමුව ලෙස පිළිගෙන හෝ ඒ සමග අනුකූල වීමට ඇති සියළුම බාධක ඉවත් කර නොමැති නම් පරිචයෙහිදී සමගාමී අනුකූල වීම විය නොහැකිය.

අ9. මූල්‍ය ප්‍රකාශන එක් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවකට අනුව පිළියෙල කරනු ලැබ ඇති අතර සහ ප්‍රතිඵල තවත් ආකෘතිමය රාමුවක් යටතේ දැක්වෙන ප්‍රතිඵල සමග සැසඳීම් කරන සටහනක් හෝ පරිපූරක ප්‍රකාශයක් අන්තර්ගත වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන එකී අනෙක් රාමුවට අනුව පිළියෙල කර නැත. මෙයට හේතු වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන එකී අනෙක් රාමුවෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි සියළුම තොරතුරු ඇතුළත් නොවීමය.

අ10. කෙසේ වුවද මූල්‍ය ප්‍රකාශන එක් අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකට අනුව පිළියෙල කර ඊට අමතරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් රාමුවක් සමග අනුකූල වන ප්‍රමාණය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් වල විස්තර කරනු ලැබ තිබිය හැකිය. (උදාහරණ වශයෙන් ජාතික රාමුවට අනුව පිළියෙල කරන ලද, ඒවා ජාත්‍යන්තර වාර්තාකරණ ප්‍රමිත සමග අනුකූල වන ප්‍රමාණය විස්තර කෙරෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන) ; එවැනි විස්තර කිරීමක් පරිපූරක මූල්‍ය තොරතුරු වන අතර 47 වැනි ඡේදයෙහි සාකච්ඡා කෙරෙන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංකලිත කොටසක් ලෙස සලකා ඒ අනුව විගණකවරයාගේ මතයෙන් ආවරණය වෙයි.

මතයෙහි ස්වරූපය (18-19 ඡේද බලන්න)

අ11. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවක අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව පිළියෙල කරනු ලැබූ ඒවා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඉෂ්ඨ නොකරන අවස්ථා තිබිය හැකිය. කරුණු මෙසේ වන විට රාමුවෙන් විශේෂිත කොට අවශ්‍යකරන ඒවායින් පිටත අමතර හෙළිදරව් කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන්තර්ගත කිරීමට හෝ අතිශයයන්ම විරළ වාතාවරණයන්හිදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඉෂ්ඨ කිරීම හැකිවීම උදෙසා රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයකින් බැහැර වීමට හැකියාව කළමනාකාරිත්වයට තිබිය හැකිය.

අ12. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 අනුව රාමුව පිළිගත ගත හැකි යැයි¹⁴ විගණකවරයා නිර්ණය කළේ නම් අනුකූලතා රාමුවකට අනුව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමඟ යවන සුළුයැයි විගණකවරයා සැලකීම ඉතාම විරල වන්නේය.

විගණකගේ වාර්තාව (20 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ13. දෘඪ පිටපත් ආකෘතියකත් ඉලෙක්ට්‍රොනික මාධ්‍ය භාවිත කරන ආකෘති වලින් නිකුත් කරන ලැබූ වාර්තා ලිඛිත වාර්තාවක් මගින් ආවරණය කෙරෙයි.

අ14. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරුන්ගේ වාර්තාවල නිදර්ශණ 21-42 ඡේද වල පෙන්වා දෙනු ලබන මූලිකාංගද ඇතුළත්ව පරිශීෂ්ඨයෙහි අන්තර්ගත ය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතවලට අනුකූලව මෙහෙයවන ලැබූ විගණනයන් සඳහා විගණකගේ වාර්තාව මාතෘකාව (21 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ15. වාර්තාව ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව බව හැඟවෙන මාතෘකාවක්, උදාහරණ ලෙස "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව" විගණකවරයා විසින් ස්වාධීනත්වයට අදාල සියළුම ආචාර විධි පිළිපැද ඇතිබව තහවුරු කරන අතර එසේ හෙයින් ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව අනෙක් අයගේ වාර්තාවලින් වෙන් කරනු ලබයි.

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210, "විගණන කාර්යභාරයේ කොතදේසි සමග එකඟවීම" 6 (අ) ඡේදය

ඇමතුම ලබන්නා (22 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ16. විගණකගේ වාර්තාවෙහි ඇමතුම (ආමන්ත්‍රණය) සඳහන් කළයුත්තේ එම විශේෂ අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි කානටද යන්න නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි වලින් බොහෝ විට නිශ්චය කොට දැක්වෙයි. විගණකගේ වාර්තාවෙහි යොමුව සාමාන්‍යයෙන් සඳහන් කෙරෙනුයේ වාර්තාව යම් කිසිවෙකු වෙනුවෙන් පිළියෙල කරන ලද්දේ නම් ඔවුන්ටය. බොහෝ විට විගණනය කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල කොටස් හිමියන්ට හෝ පාලන කාර්යභාරය පැවරී ඇත්තුවුන්ටය.

හැඳින්වීම් ඡේදය (23 ඡේදය බලන්න.)

අ17. හැඳින්වීම් ඡේදය, උදාහරණයක් වශයෙන් අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය සමන්විත වන (එක් එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයෙහි මාතෘකාව එක් එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයෙන් ආවරණය වන දිනය හෝ කාලපරිච්ඡේදය විශේෂිතව දක්වමින් සඳහන් කරන්න) වලින් සමන්විත අස්තිත්වයෙහි එක්ව යන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සාරාංශය සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීම් තොරතුරු විගණකවරයා විගණනය කර ඇති බව ප්‍රකාශ කරයි.

අ18. වෙනත් තොරතුරු අන්තර්ගත වන, එනම් වාර්ෂික වාර්තාවක් වැනි ලේඛනයක විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඇතුළත් කරනු ඇතැයි විගණක දැනුවත් ව සිටින විට ඉදිරිපත් කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පිටු අංක හඳුනාගනිමින්, ඉදිරිපත් කිරීම් ස්වරූපයට ඉඩ දෙන්නේ නම් විගණක සලකා බලනු ලැබිය හැකිය. විගණකගේ වාර්තාවෙන් සම්බන්ධය දක්වනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනාගැනීමට මෙමගින් පරිශීලනය කරන්නවුන්ට උපකාරී වෙයි.

අ19. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් නිර්වචිත සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය විගණකවරයාගේ මතයෙන් ආවරණය වෙයි. උදාහරණයක් ලෙස බොහෝ පොදු අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ශේෂ පත්‍රයක, ආදායම් ප්‍රකාශයක, ස්කන්ධ වෙනස් වීම් ප්‍රකාශයක, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයක, සහ සැලකිය යුතු ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති හා අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීම් තොරතුරු වල සාරාංශයක් අන්තර්ගත වෙයි. ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශ වලදී අතිරේක තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංකලිත කොටසක් වශයෙන් සැලකෙනු විය හැකිය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම (26 ඡේදය බලන්න)

අ20. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුව විගණනයක් සිදුකරනු ලබන විට කළමනාකාරිත්වයේ සහ අදාල තැන්හිදී පාලන කාර්යභාරය දරන්නන්ගේ වගකීම් වලට සම්බන්ධ පූර්වාචයය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 හි පැහැදිලි කෙරේ.¹⁵ අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමෙන් අදාල තැන්හිදී ඒවායෙහි සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමත් ඇතුළත්ව වගකීම් කළමනාකාරිත්වය සහ අදාල තැන්හිදී පාලන කාර්යභාරය දරණ ඇත්තවුන් විසින් භාරගනු ලබයි. එවැනි හෝ වැරදි හේතුකොට ගෙන වේවා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය යැයි කළමනාකාරිත්වය නිර්ණය කරන අභ්‍යන්තර පාලන සඳහා වගකීමද කළමනාකාරිත්වය භාරගනියි. විගණනය සිදුකරන පූර්වාචයය පරිශීලනය කරන්නවුන්ට පැහැදිලි කිරීමට උදව් වන බැවින් විගණකගේ වාර්තාවෙහි කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් විස්තර කිරීමෙහි වගකීම් දෙයාකාරයටම යොමුව දැක්වේ.

අ21. අස්තිත්වයෙහි ස්වභාවයට හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි සම්බන්ධයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාල අතිරේක වගකීම් පිළිබඳව වන පරිදි 26 වැනි ඡේදයෙහි කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් විස්තරයට එකතුවක් කිරීම විගණකවරයාට යෝග්‍ය වන තත්වයන් තිබිය හැකිය.

අ22 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210¹⁶ න් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි කාර්යභාර ලිපියෙහි හෝ වෙනත් සුදුසු ස්වරූපයක ලිඛිත ගිවිසුමක වගකීම් වලට එකඟවීමෙහි ආකාරය 26 ඡේදය සමග අනුකූලවේ. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210 මගින් මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාලව කළමනාකාරිත්වයේ සහ අදාල තැන්හිදී පාලන කාර්යභාරය දරන්නන්ගේ වගකීම් නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි වලින් නියම කරන්නේ නම් විගණකවරයාගේ විනිශ්චයට අනුව නීතිය හෝ රෙගුලාසියට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 210 පෙන්වා දෙනු ලබන වගකීම් වලට එලදායිත්වයෙන් තුල්‍ය වන්නේදැයි යන්න විගණකවරයා නිගමනය කරනු ඇති බව පැහැදිලි කරමින් කිසියම් නමයතාවයක් ඉදිරිපත් කෙරෙයි. එලදායිත්වයෙන් තුල්‍ය වන එවැනි

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200, 13 (ඒ) ඡේදය.
¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210, 6 (ආ) (i)-(ii) ඡේදය.

වගකීම් කාර්යභාර ලිපියෙහි හෝ වෙනත් සුදුසු ලිඛිත ගිවිසුම් ආකෘතියක විස්තර කිරීමෙහිදී විගණක වරයා නීතියෙහි හෝ රෙගුලාසියෙහි වචන පෙලගැස්ම උපයෝගී කරගනු විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී 26 වැනි ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම විස්තර කිරීමට ද මෙම වචන පෙලගැස්ම භාවිත කෙරෙනු විය හැකිය. වෙනත් තත්වයන්හිදී, කාර්යභාරය ලිපියෙහි අන්තර්ගත කරන ලද නීතියෙහි හෝ රෙගුලාසියෙහි වචන පෙලගැස්ම භාවිත නොකිරීමට විගණකවරයා තීරණය කරන අවස්ථාද ඇතුළත්ව, 26 වැනි ඡේදයෙහි වචන පෙලගැස්ම භාවිත කරනු ලැබේ.

අ23 ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශ වලදී කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම නියම කිරීමෙහිදී නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් ගිණුම් පොත් සහ ලේඛන හෝ ගිණුම්කරණ පද්ධතියෙහි ප්‍රමාණවත් බව කෙරෙහි වන වගකීම විශේෂිත කොට දක්වනු විය හැකිය. පොත්, ලේඛන සහ පද්ධති අභ්‍යන්තර පාලනයෙහි (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315¹⁷) නිර්වචනය කර ඇති පරිදි) සංකලිත කොටසක් වනුයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210 සහ 26 වැනි ඡේදයේ වන විස්තර කිරීම් ඒවාට විශේෂ යොමුවක් නොදක්වයි.

විගණකවරයාගේ වගකීම (29-30 ඡේද බලන්න)

අ24 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම විසංසන්දනය කිරීමේ ස්වරූපයෙන් විගණනය මත පදනම් කර ගත් මතයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රකාශ කිරීම විගණක ගේ වගකීම බව විගණකගේ වාර්තාවෙහි සඳහන් වෙයි.

අ25 විගණනය ස්ථාපිත ප්‍රමිත වලට අනුකූලව සිදුකර ඇති බව භාවිත කරන ලද ප්‍රමිත වලට යොමුව දැක්වීමෙන් විගණකවරයාගේ වාර්තාව පරිශීලනය කරන්නවුන්ට සන්නිවේදනය කෙරෙයි.

අ26 විගණකවරයා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200 සහ විගණනයට අදාල වෙනත් සියළුම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.වල අවශ්‍යතා පිළිපැද ඇත්නම් හැරුණුවිට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200 ට අනුකූලව විගණක වරයා ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත පිළිපැදීම විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි නියෝජනය නොකරයි.¹⁸

විගණකගේ මතය (35-37 ඡේද බලන්න)

නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසියෙන් නිර්දේශිත විගණකගේ මතයෙහි වචන පෙලගැස්ම.

අ27 ඇතැම් අවස්ථාවල, අදාල අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි නීතිය හෝ රෙගුලාසිය මගින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර වලින් අවශ්‍යකරනවාට සැලකිය යුතු අයුරින් වෙනස් වන වචන පෙලගැස්ම විගණකවරයාගේ වාර්තාව සඳහා (විශේෂිතවම විගණකවරයාගේ මතයද ඊට ඇතුළත්ය) නියම කරනු විය හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවන්හිදී ;

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයෙන් ලබාගත් සහතිකවීම පරිශීලනය කරන්නවුන් විසින් වරදවා වටහා ගනු ඇත්ද, සහ එමෙන්ම
- (ආ) සිදුවිය හැකි වරදවා වටහා ගැනීම් විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි අමතර පැහැදිලි කිරීම් වලින් අඩු කරනු ලැබිය හැකිද යන්න ඇගයීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210 මගින් විගණකවරයාගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

විගණකගේ වාර්තාවෙහි අමතර පැහැදිලි කිරීම් වලින් සිදුවිය හැකි වරදවා වටහා ගැනීම් අඩුකළ නොහැකි බව විගණක නිගමනය කරන්නේ නම්, නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසියෙන් විගණනය ඉටුකිරීම අවශ්‍යකරන්නේ නම් හැර විගණන කාර්යභාරය විගණක භාර නොගත යුතු බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210 න් අවශ්‍ය කෙරෙයි. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 අනුව එවැනි නීති හෝ රෙගුලාසි වලට අනුව සිදුකරනු ලබන විගණනයක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර සමග අනුව නොවෙයි. ඒ අනුව විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුව සිදුකර ඇති බවට කිසිදු යොමුවක් විගණක විගණන වාර්තාවෙහි ඇතුළත් නොකරයි¹⁹.

“සියළුම වැදගත් අංග වලින් සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කරයි” හෝ “සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශණයක් ලබා දෙයි”

අ28 “සියළුම වැදගත් අංග වලින් සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කරයි” යන වැකිකඩ හෝ “සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශණයක් ලබා දෙයි” යන වැකිකඩ කවර හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක භාවිත කරන්නේ ද යන්න එම අධිකරණ බලප්‍රදේශයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පාලනය කෙරෙන නීතිය හෝ රෙගුලාසිය මගින් හෝ එම අධිකරණ බලප්‍රදේශයේ පොදුවේ පිළිගත් පරිචය මගින් නිශ්චය කරනු ලබයි. නීතිය හෝ රෙගුලාසිය මගින් වෙනස් වන වචන පෙලගැස්මක් අවශ්‍යකෙරෙන තැන්හිදී සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවකින් යුක්තව මූල්‍ය

¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.315, “අස්භිච්චය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ අවදානම් හඳුනාගැනීම සහ තක්සේරු කිරීම” 4 (ඇ) ඡේදය.
¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 20 වැනි ඡේදය
¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210, 21 වැනි ඡේදය

ප්‍රකාශන වල සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.හි 14 වැනි ඡේදයෙහි අවශ්‍යකෙරෙන අයුරින් විගණකවරයාගේ ඇගයීම කෙරෙහි එමගින් බලපෑමක් සිදු නොකෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ඉදිරිපත් කෙරෙන තොරතුරු විස්තර කිරීම

අ29 සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවකට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති අවස්ථාවකදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සැලැස්මෙන් ඉදිරිපත් කිරීමට අපේක්ෂිත තොරතුරු, උදාහරණ වශයෙන් පොදු අරමුණු රාමු බොහොමයකදී මෙන් කාලපරිච්ඡේදය අවසානයට අස්තියෙහි මූල්‍ය තත්වය සහ එමඳිනෙන් අවසන්වූ කාලපරිච්ඡේදය තුළ අස්තියෙහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සියළුම වැදගත් අංග වලින් සමන්විතව සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කරන බව හෝ එම තොරතුරු පිළිබඳව සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශණයක් ලබා දෙන බව විගණකගේ මතයෙන් ප්‍රකාශ කෙරෙයි.

අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පිළිබඳව විස්තරයන් සහ එය කවර ආකාරයකින් විගණකගේ මතයට බල පාත්තේද යන්න

අ30 විගණකගේ මතයෙහි අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව හඳුනාගැනීම මගින් විගණකගේ මතය ප්‍රකාශ කරනු ලබන සම්බන්ධය විගණක ගේ වාර්තාව පරිශීලනය කරන්නවුන්ට පැහැදිලි කිරීම අපේක්ෂා කෙරෙයි; 14 වැනි ඡේදයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන ඇගයීම සීමාකිරීම එමගින් අරමුණු නොකෙරෙයි. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව;

“ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව.....” හෝ

“x අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි පොදුවේ පිලිගනු ලබන ගිණුම්කරණ මූලධර්ම වලට අනුකූලව.....”

වැනි භාෂිත වලින් හඳුනාගනු ලබයි.

අ31 මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත සහ නෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතා අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් ආවරණය කරන විට රාමුව හඳුනාගනු ලබන්නේ “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට” සහ “x අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි සංස්ථා පනතට අනුව” වැනි භාෂිත වලිනි. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත සහ නෛතික හෝ නියාමන අවශ්‍යතා අතර පරස්පරතාවයක් පවත්නා තත්වයන් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210²⁰ කටයුතු කරයි.

අ32 අ.8 ඡේදයෙහි සඳහන් වූ පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු දෙකකට අනුව පිළියෙල කරනු ලැබ තිබෙනු විය හැකිය, එබැවින් ඒ දෙකම අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වෙයි. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතය එළඹීමේදී එක් එක් රාමුවක් වෙන් වශයෙන් සලකා බලනු ලබන අතර 35-36 ඡේද වලට අනුව විගණකගේ මතය පහත දැක්වෙන අයුරින් රාමු දෙකටම යොමුව දක්වයි.

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන එක් එක් රාමුවට වෙන් වශයෙන් අනුකූල වන්නේ නම් මත දෙකක් ප්‍රකාශ කරනු ලැබේ, එනම්; අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලින් එකකට (උදාහරණ ලෙස ජාතික රාමුවට) අනුව මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කර ලැබ ඇති බවට සහ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට (උදාහරණ ලෙස ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත වලට) අනුව පිළියෙල කර ඇති බවට මතයක් වශයෙනි. මෙම මත වෙන් වශයෙන් හෝ එක් වාක්‍යයකින් (උදාහරණ ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන x අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි පොදුවේ පිළිගනු ලබන ගිණුම්කරණ මූලධර්ම වලට සහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුව පිළියෙල කර ඇති බවට) ප්‍රකාශ කළහැකිය.

(අආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන එක් රාමුවක් සමඟ අනුකූල වන නමුත් අනෙක් රාමුව සමඟ අනුකූලවීමට අපොහොසත් වන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන එක් රාමුවකට (උදාහරණ ලෙස ජාතික රාමුවට) අනුව පිළියෙල කර ඇති බවට විකරණය නොකළ මතයක් දිය හැකි නමුත් අනෙක් රාමුවට (උදාහරණ ලෙස ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත වලට) සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705 අනුව විකරණය කළ මතයක් දෙනු ඇත.

අ33 අ.10 ඡේදයෙහි සඳහන් කළ පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූල පිළියෙල කරනු ලැබ තිබිය හැකි අතර ඊට අමතරව වෙනත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකට අනුකූල වන ප්‍රමාණය හෙළිදරව්

²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210, 18 වැනි ඡේදය

කරනු විය හැකිය. එවැනි පරිපූරක තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පැහැදිලිව වෙන් කළ නොහැකි බැවින් අ. 46 ඡේදයෙහි පැහැදිලි කෙරෙන අන්දමට විගණක ගේ වාර්තාවෙන් ආවරණය කෙරෙයි.

(අ). අනෙක් රාමුව අනුකූලවීම පිළිබඳව හෙළිදරව් කිරීම නොමග යවන සුළු නම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705 ට අනුව විකරණය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලැබේ.

(ආ). හෙළිදරව් කිරීම නොමග යවන සුළු නොවන්නේ නම්, එහෙත් එය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නවුන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා මූලික වැදගත්කමක් කර ගන්නා බව විගණක විනිශ්චය කරන විට කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් හෙළිදරව්වට අවධානය යොමු කරමින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.706 ට අනුව එකතු කරනු ලැබේ.

අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම් (38-39 ඡේද බලන්න)

අ34 ඇතැම් අධිකරණ බලප්‍රදේශ වලදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යන් යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තා කිරීමට විගණකගේ වගකීමට අමතරව ඊට අනුපූරක වෙනත් කරුණු මත වාර්තා කිරීමට වැඩිමනත් වගකීමක් විගණකට තිබිය හැකිය. උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය අතරවාරයෙහිදී ඇතැම් කරුණු විගණකගේ අවධානයට යොමු වන්නේ නම් එවැනි කරුණු වාර්තා කරන විගණකගෙන් ඉල්ලීමක් කෙරෙනු ඇති විය හැකිය. විකල්ප වශයෙන් නිශ්චය කරන ලද පටිපාටි ඉටු කිරීමට සහ ඒ මත වාර්තා කිරීමට හෝ ගිණුම්කරණ පොත් සහ ලේඛන වල ප්‍රමාණාත්මක බව වැනි විශේෂිත කරුණු මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටිනු ලැබිය හැකිය. විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි විගණන ප්‍රමිත බොහෝ විට එම විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහිදී විගණකගේ නිශ්චය අතිරේක වාර්තාකරණ වගකීම් වලට අදාල වන මාර්ගෝපදේශ සපයයි.

අ35 මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි අන්තර්ගතයෙහි එකී අමතර වගකීම් මත වාර්තා කිරීම ඇතැම් අවස්ථාවලදී අදාල නීතිය හෝ රෙගුලාසිය මගින් විගණකගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙනු හෝ විගණකට අවසර දෙනු හෝ විය හැකිය. අනෙක් අවස්ථාවලදී ඒ මත වෙනම වාර්තාවක වාර්තා කිරීම විගණකගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙනු හෝ විගණකට අවසර දෙනු විය හැකිය.

අ36 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීමේ විගණකගේ වගකීමෙන් පැහැදිලිව වෙන් කර දැක්වීම සඳහා මෙම අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම් විගණකගේ වාර්තාවෙහි වෙනම කොටසකින් ආමන්ත්‍රණය කරනු ලැබේ. අදාල තැන්හිදී මෙම කොටස අනෙක් වාර්තාකරණ වගකීම් ඡේදයෙහි (ඡේදවල) අන්තර්ගතය විස්තර කෙරෙන උප මාතෘකාවකින් (උප මාතෘකා වලින්) සමන්විත විය හැකිය.

විගණකගේ අත්සන (40 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ37 විගණකගේ අත්සන විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයට උචිත වන අයුරින් විගණන සමාගමේ නමින් හෝ විගණකවරයාගේ පුද්ගලික නමින් හෝ ඒ දෙආකාරයෙන්ම විය හැකිය. විගණකගේ අත්සනට අමතරව ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක් තුළ විගණකගේ වෘත්තීය ගණකාධිකරණ පදවිනාමය හෝ උචිත පරිදි විගණක හෝ සමාගම එම අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි උචිත බලපත්‍ර අධිකාරිය විසින් පිළිගනු ලැබ ඇති බව විගණකගේ වාර්තාවෙහි විගණක හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය කෙරෙනු විය හැකිය.

විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය (41 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ38 විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනයෙන් එම දිනය තෙක් විගණකවරයාට දැනගන්නට ලැබුණු සහ සිදුවූ සිදුවීම්වලට ගනුදෙනු වලට බලපෑම විගණක විසින් සැලකිල්ලට ගනුලැබ ඇති බව විගණකගේ වාර්තාව පරිශීලනය කරන්නාට දැනුම් දෙනු ලබයි. විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනයට පසු සිදුවීම් සහ ගනුදෙනු පිළිබඳව විගණකගේ වගකීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.560²¹ න් ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබයි.

අ39 විගණකගේ මතය මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත ලබා දෙන බැවින් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කළමනාකාරිකයෙහි වගකීම් වන බැවින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත මත සියලුම ප්‍රකාශන, සම්බන්ධිත සටහන්ද ඇතුළත්ව පිළියෙල කරනු ලැබ ඇති බවටත් ඒ සඳහා වගකීම කළමනාකාරිකය භාරගෙන ඇති බවටත් සාක්ෂි ලබාගන්නා තෙක් ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇති බවට නිගමනය කිරීමේ හැකියාවක් විගණකවරයාට නැත.

අ40 ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශ වල නීතිය හෝ රෙගුලාසිය මගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන සියලුම ප්‍රකාශන, අදාල සටහන්ද ඇතුළත්ව පිළියෙල කරනු ලැබ ඇති බව තීරණාත්මකව නිගමනය කිරීම සඳහා වගකිව යුතු පුද්ගලයන් හෝ සමූහයන් (උදාහරණ වශයෙන් අධ්‍යක්ෂවරුන්) හඳුනාගැනීම සහ අවශ්‍ය අනුමත කිරීම් ක්‍රියාවලිය නියම කිරීම සිදුකෙරෙයි. එවැනි අවස්ථාවන්හිදී එම අනුමැතිය සඳහා සාක්ෂි මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත

²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560, "පසුව සිදුවන සිදුවීම් " 10-17 ඡේද

වාර්තාව දාතම කිරීමට පෙර ලබා ගැනෙයි. කෙසේ වුවද අනෙක් අධිකරණ බල ප්‍රදේශයන්හිදී අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය නීතියෙහි හෝ රෙගුලාසියෙහි නියම නොකෙරෙයි. එවැනි අවස්ථාවලදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන සියලුම ප්‍රකාශන, අදාල සටහන්ද ඇතුළත්ව පිළියෙල කර ඇති බව තීරණාත්මකව නිගමනය කිරීමට බලය ඇති පුද්ගලයන් හෝ සමූහයන් හඳුනාගැනීම උදෙසා අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ සහ අවසන් කිරීමේදී අස්තීත්වය අනුගමනය කරන පටිපාටිය එහි කළමනාකාරිත්ව සහ පාලන ව්‍යුහයන් සැලකිල්ලට ගනියි. ඇතැම් අවස්ථාවලදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියෙහි විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමේ අපේක්ෂිත මොහොත නීතිය හෝ රෙගුලාසිය මගින් හඳුන්වා දෙනු ලබයි.

අ41 ඇතැම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශ වලදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රසිද්ධියේ නිකුත් කිරීමට පෙර මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කොටස් හිමියන්ගේ අවසාන අනුමැතිය අවශ්‍ය වෙයි. මෙම අධිකරණ බල ප්‍රදේශ වලදී විගණකට ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇති බව තීරණාත්මකව නිගමනය කිරීමේදී කොටස්හිමියන්ගේ අවසන් අනුමැතියේ අවශ්‍යතාවයක් නැත. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් හි පරමාර්ථ සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අනුමත කරන දිනය වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන සියළුම ප්‍රකාශන, සම්බන්ධ සටහන් ද ඇතුළත්ව පිළියෙල කර ඇති බවට පිලිගත් බලධාරීන් නිශ්චය කළ දිනය සහ ඒ වෙනුවෙන් වගකීම භාරගන්නා බවට පිළිගත් බලධාරීන් තහවුරු කරන දිනය යන දින දෙකින් කලින් එළඹෙන දිනයයි.

නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසියෙන් නියම කර ඇති විගණකගේ වාර්තාව (43 වැනි ඡේදය බලන්න.)

අ42 ශ්‍රී .ල. වි. ප්‍ර. වලට අමතර වශයෙන් නෛතික හෝ රෙගුලාසියමය අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූලවීමට විගණකට අවශ්‍ය වියහැකි බව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200²²හි පැහැදිලි කරයි. තත්‍වය එසේ වන තැන්හිදී මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි විස්තර කෙරෙන පසුතලය හෝ වචන පෙලගැස්ම විගණකගේ වාර්තාවෙහි භාවිත කිරීමට විගණකට බලකිරීමක් තිබිය හැකිය. 4 වැනි ඡේදයෙහි පැහැදිලි කරන ලද පරිදි විගණනය සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව පවත්වනු ලැබ ඇතිවිට විගණකගේ වාර්තාවෙහි සංගතභාවය මගින් එම විගණනයන් ලෝක ව්‍යාප්තව පිළිගත් ප්‍රමිත වලට අනුව පවත්වනු ලැබ ඇති අයුරින් වඩා පහසුවෙන් හඳුනා ගත හැකි වීම නිසා ලෝක ව්‍යාප්ත වෙළඳපලෙහි විශ්වසනීයත්වය ප්‍රවර්ධනය කෙරෙයි. නෛතික හෝ නියාමන අවශ්‍යතාවයන් සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අතර වෙනස්කම් විගණකගේ වාර්තාවෙහි පසුතලය හෝ වචන පෙලගැස්ම පමණක් සම්බන්ධ වන විට සහ අවම වශයෙන් 43 (අ) (i) ඡේදයෙහි හඳුනාගනු ලබන එක් එක් මූලිකාංග විගණකගේ වාර්තාවේ අන්තර්ගත වන විට විගණකගේ වාර්තාව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට යොමුව දක්වනු විය හැකිය. ඒ අනුව එවැනි තත්වයන්හිදී විගණකගේ වාර්තාවෙහි පසුතලය හෝ වචන පෙලගැස්ම නෛතික හෝ නියාමන වාර්තාකරණ අවශ්‍යතාවයන්හි නිශ්චය කරනු ලැබ තිබුණද විගණක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතා පිළිපැද ඇති සේ සැලකෙයි. කිසියම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක නිශ්චය අවශ්‍යතා ශ්‍රී.ල.වි. ප්‍රමිත සමග පරස්පර නොවන විට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි පසුතලය යොදාගැනීමෙන් විගණකගේ වාර්තාව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍රමිත වලට අනුව සිදුකරන ලද විගණනයක විගණකවරයාගේ වාර්තාවක් ලෙස වඩා කරදරයක් නැතිව හඳුනාගැනීමට විගණකගේ වාර්තාව පරිශීලනය කරන්නවුන්ට උපකාරී වෙයි.

(නීතිය හෝ රෙගුලාසිය මගින් විගණකගේ වාර්තාව ශ්‍රී ලං. වි. ප්‍රමිත වල අවශ්‍යතාවයන්ට සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් වන පසුතලය හෝ වචන පෙලගැස්මක් ගන්නා විට එවැනි වාතාවරණයන් වෙනුවෙන් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 කටයුතු කරයි.)

විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක විගණන ප්‍රමිත සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත යන දෙකටම අනුව මෙහෙයවන ලද විගණනයන් සඳහා විගණකගේ වාර්තාව (44 ඡේදය බලන්න)

අ43 අදාල ජාතික විගණන ප්‍රමිත පිළිපැදීමට අමතරව ලෙස විගණක විගණනයට අදාල එක් එක් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය පිළිපදින විට²³ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත මෙන්ම ජාතික විගණන ප්‍රමිත යන දෙකටම අනුව විගණනය සිදු කරනු ලැබ ඇති බවට විගණක විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි යොමුව දැක්විය හැකිය.

අ44 වෙනස් මතයට එළඹීමට හෝ ඇතැම් විශේෂිත තත්වයන්හිදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන "කරුණු අවධාරය කිරීමේ" ඡේදයක් ඇතුළත් නොකිරීමට විගණක මෙහෙය වන අන්දමේ මත හා ගැටුමක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අවශ්‍යතාවයන් සහ ජාතික විගණන ප්‍රමිතවල අවශ්‍යතාවයන් අතර පවත්නා විට ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත සහ ජාතික විගණන ප්‍රමිත යන දෙකටම යොමුවක් සඳහන් කිරීම යෝග්‍ය නොවේ. උදාහරණ වශයෙන් අධිකරණ පැවැත්වෙහි ගැටළුවක් ඉස්මතු කර දැක්වීමට කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම ඇතැම්

²² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, අ. 55 ඡේදය.
²³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200, අ. 56 ඡේදය.

ජාතික විගණන ප්‍රමිත මගින් විගණක තනතුම් කරන්නේ වුවද එවැනි වාතාවරණයන්හිදී කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 570²⁴ මගින් විගණකගෙන් අවශ්‍ය කෙරෙයි. එවැනි අවස්ථාවකදී විගණකගේ වාර්තාවෙහි විගණකගේ වාර්තාව පිළියෙල කළ විගණන ප්‍රමිත වලට පමණක් (ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත හෝ ජාතික විගණන ප්‍රමිත) යොමුව දක්වයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග ඉදිරිපත් කරනු ලබන පරිපූරක තොරතුරු (46-47 ඡේද බලන්න)

අ45 ඇතැම් තත්වයන්හිදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් අවශ්‍ය නොකෙරෙන පරිපූරක තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට අස්ථිත්වයට නීතියෙන්, රෙගුලාසියෙන් හෝ ප්‍රමිතයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙනු හෝ අස්තිත්වය විසින් ස්වේච්ඡාවෙන් තොරා ගනු හෝ විය හැකිය. උදාහරණයක් වශයෙන් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පිළිබඳව පරිශීලකයන්ගේ අවබෝධය වැඩිකිරීමට හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත අයිතමයන් පිළිබඳව තව දුරටත් පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දීමටත් පරිපූරක තොරතුරු ඉදිරිපත් කරනු විය හැක. එවැනි තොරතුරු සාමාන්‍යයෙන් පරිපූරක උපලේඛන වශයෙන් හෝ අමතර සටහන් වශයෙන් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

අ46 ස්වභාවයන් ඉදිරිපත් කරනු ලැබ ඇති ආකාරයන් හේතුවෙන් මූල්‍ය තොරතුරු කෙරෙන් පැහැදිලිව වෙන් කර හඳුනාගත නොහැකි පරිපූරක තොරතුරු විගණකගේ මතයෙන් ආවරණය කෙරෙයි. උදාහරණ වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වෙනත් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් සමග අනුකූලවන ප්‍රමාණය පිළිබඳව කරුණු පැහැදිලි කිරීමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සම්බන්ධ සටහන් වල අන්තර්ගත වන විට මේ තත්වය පැවතිය හැකිය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් හරස් යොමු සටහන් කළ පරිපූරක උපලේඛණ සහ සටහන් ද විගණකගේ මතයෙන් ආවරණය වෙයි.

අ47 හැඳින්වීම් ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන ප්‍රකාශන වල විස්තරයෙහි සටහන් වලට යොමුව ප්‍රමාණවත් වන විට විගණකගේ මතයෙන් ආවරණය වන පරිපූරක තොරතුරු විගණකගේ වාර්තාවෙහි හැඳින්වීම් ඡේදයෙහි විශේෂිත කොට සඳහන් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නැත.

අ48 පරිපූරක තොරතුරු විගණනය කළයුතු බව නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසියෙන් අවශ්‍ය නොකරනු විය හැකි අතර මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය විෂය පථයට පරිපූරක තොරතුරු විගණනය අන්තර්ගත කිරීම සඳහා විගණකගෙන් ඉල්ලීමක් නොකිරීමට කළමනාකාරිත්වය තීරණය කරනු විය හැකිය.

අ49 විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු විගණකගේ මතයෙන් ආවරණය වී ඇති අයුරින් අර්ථාවබෝධ ඉදිරිපත් කර ඇගයීමට. උදාහරණ වශයෙන් එකී තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සහ කිසියම් විගණනය කළ පරිපූරක තොරතුරු වලට සම්බන්ධව ඉදිරිපත් කරනු ලැබීම සහ එය "විගණනය නොකළ" ලෙස පැහැදිලිව නම් කරනු ලැබ තිබීම ඇතුළත් වෙයි.

අ50 විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු විගණකගේ මතයෙන් ආවරණය විය හැකි ලෙස වටහාගත හැකි වන පරිදි කළමනාකාරිත්වයට පහත දැක්වෙන අන්දමින් වෙනස් කළහැකිය.

- විගණනය කළ හා විගණනය නොකළ තොරතුරු ප්‍රමාණවත් තරම් පැහැදිලි ලෙස වෙන් කර දැක්වෙන පරිදි විගණනය නොකළ පරිපූරක උප ලේඛන වලට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දැක්වෙන කිසියම් හරස් යොමු ඉවත් කිරීමෙන්
- විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පරිබාහිරව තැබීමෙන් හෝ තත්වය තුළ එසේ කළහැකි නොවේ නම් විගණනය නොකළ සටහන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අවශ්‍ය කෙරෙන සටහන් අවසානයේ, අවම ස්ථානයක එක්ව ස්ථානගත කිරීමෙන් සහ ඒවා විගණනය කර නොමැති බව පැහැදිලිව සඳහන් කිරීමෙන් විගණනය නොකරන ලද සටහන් විගණනය කළ සටහන් සමග එකට මුසුවීමෙන් ඒවා විගණනය කළ සේ වරදවා වටහාගත හැකිය.

අ51 පරිපූරක තොරතුරු විගණනය කරනු ලැබ නොමැතිවීමේ කරුණ මගින් ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන් හඳුනාගැනීම සඳහා එම තොරතුරු විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග අවබෝධකර ගැනීමේ වගකීමෙන් විගණක නිදහස් නොකෙරෙයි. විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 720²⁵ හි විස්තර කර ඇති වගකීම් සමග සංගතය.

²⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.570, "අඛණ්ඩ පැවැත්ම". 19 ඡේදය.
²⁵ ශ්‍රී ල. වි. ප්‍ර. 720, " විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඇතුළත් වන ලියවිලිවල වෙනත් තොරතුරු වලට සම්බන්ධ විගණකවරයාගේ වගකීම් "

පරිශීෂ්ටය

(අ.14 ඡේදය බලන්න)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකයන්ගේ වාර්තා සඳහා නිදර්ශන

- 1. වන නිදර්ශන : පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයින්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා සැලසුම් කරන ලද සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවකට අනුව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව (උදාහරණ ලෙස, ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත)
- 2. වන නිදර්ශන : පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයින්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා සැලසුම් කරන ලද අනුකූලතා රාමුවකට අනුව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව
- 3. වන නිදර්ශන : පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයින්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා සැලසුම් කරන ලද සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවකට අනුව පිළියෙල කළ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව (උදාහරණයක් ලෙස, ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත)

1. වන නිදර්ශන

කත්වයන්ට පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත්ය.

- සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ කට්ටලයක් විගණය කිරීම
- අස්තියෙහි කළමනාකාරිත්වය විසින් පොදු පරමාර්ථයක් උදෙසා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කරනු ලබයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සඳහා කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලං. වි. ප්‍ර. 210 හි දැක්වෙන විස්තරය විගණණ කාර්යභාරයේ කොන්දේසි වලින් පිළිබිඹු කෙරෙයි.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශණ විගණනයට අමතරව දේශීය නීතිය යටතේ වෙනත් වාර්තාකරණ වගකීම් විගණකට ඇත.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ලිපිය ලබන්නා)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව²⁶

මේ සමග ඇති ABC සමාගමෙහි 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් ප්‍රකාශය, සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල සාරාංශයන් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කරන ලදී.

²⁶ “නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව” නම් වන දෙවැනි උප මාතෘකාව අදාළ නොවන විටදී “ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව” නම් වන උපමාතෘකාව අනවශ්‍යය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයෙහි²⁷ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත²⁸ වලට අනුව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කිරීමත් වංචා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොරවීම සඳහා හැකියාවක් ලබා දෙන්නේ යැයි කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරෙහිදී නිර්ණය කරන අන්දමේ අභ්‍යන්තර පාලන වෙනුවෙනුත් කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වනුයේ අපගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමය. අපි අපගේ විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුව පවත්වාගෙන යන ලදී. අප විසින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොරවන්නේද යන්න පිළිබඳව සාධන ලෙස සහතිකයක් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත වලින් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි අනුගමනය කිරීම විගණනයකදී අදාලවෙයි. තෝරාගනු ලබන පටිපාටි, වංචා හෝ වැරදි හේතුකොට ගෙන වුවද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මත රඳා පවතියි. එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණක අදාල වාතාවරණය පවතින තත්වයන්ට උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අස්තියෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමටත් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමටත්²⁹ සම්බන්ධ අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් එය අස්තියෙහි අභ්‍යන්තර පාලන වල ඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය අරමුණු නොකරයි.³⁰ භාවිත කළ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල යෝග්‍යතාවය සහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සකස් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල යෝග්‍යතාවය ඇගයීමත් එසේම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සමස්ථයක් වශයෙන් ඇගයීමත් විගණනයකට ඇතුළත්ය.

අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි අපගේ විගණන මතය සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය බැව් අපගේ විශ්වාසයයි.

මතය

අපගේ මතය වනුයේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ABC සමාගමෙහි මූල්‍ය තත්වය සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ විෂය සඳහා එහි, මූල්‍ය කාර්ය සාධනය (පිළිබඳව) සහ එහි මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන්ම සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන (හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් පෙන්වුම් කරන) බවය.

වෙනත් තෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි මෙම කොටසෙහි ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය විගණකගේ අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම් මත වෙනස් වනු ඇත.)

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

²⁷ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි තෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් උචිත වෙනත් පදයන්

²⁸ සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කරන අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වන විට මෙය "ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කරන අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය" ලෙස යෙදෙයි.

²⁹ අංක 28 පාදක සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙය මෙසේ යෙදිය හැකිය. "එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණක අදාල තත්වයන් යටතේ උචිත ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අස්තියෙහි සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාල අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් එය අස්තියෙහි අභ්‍යන්තර පාලන වල සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණු සඳහා නොවේ"

³⁰ "මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ තත්වයන් තුළ යෝග්‍ය විගණක ක්‍රියාපටිපාටි නිසිලෙස සැලසුම් කිරීම උදෙසා විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමටත් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමටත් සම්බන්ධ අස්තියෙහි අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගනියි." අංක 28 පාදක සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙය "මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී වාතාවරණය තුළ යෝග්‍ය විගණක ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම උදෙසා විගණක සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමටත් ඉදිරිපත් කිරීමටත් අදාල අස්තියෙහි අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගනියි" ලෙසින් කියැවෙනු විය හැකිය.

2 වන නිදර්ශනය

තත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසිවලින් අවශ්‍ය කෙරෙන සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය කිරීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන අස්තීත්වයෙහි කළමනාකාරිත්වය විසින් පොදු පරමාර්ථයක් සඳහා x අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි (එනම් නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසියෙන් ආවරණය වෙමින් පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයින්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලන අයුරින් සැලසුම් කරනු ලැබූ, එහෙත් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් රාමුවක් නොවන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක්) මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව (XYZ නීතිය) පිළියෙල කරනු ලැබ ඇත.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්ව වගකීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලවිප්‍ර 210 හි දැක්වෙන විස්තරය විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි වලින් පිළිබිඹු කෙරේ.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව (උචිත පරිදි ලිපිය ලබන්නා)

මේ සමග ඇති ABC සමාගමෙහි 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් ප්‍රකාශය, සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල සාරාංශයන් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කර ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම³¹

X අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි XYZ නීතියට අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කිරීමත්, වංචා හෝ වැරදි නිසා හෝ වනද මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොරවීම සඳහා හැකියාවක් ලබදෙන්නේ යැයි කළමනාකාරිත්වය තීරණය කරන අන්දමේ අභ්‍යන්තර පාලන වෙනුවෙනුත් කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වනුයේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමය. අපි අපගේ විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුව පවත්වාගෙන යන ලදී. අප විසින් ආවාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූලවීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොර වන්නේද යන්න පිළිබඳව සාධාරණ ලෙස සහතික වීමක් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත වලින් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි අනුගමනය කිරීම විගණනයකදී අදාලවෙයි. තෝරාගනු ලබන පටිපාටි, වංචා හෝ වැරදි හේතුකොට ගෙන වුවද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මත රඳා පවතියි. එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණක පවතින තත්වයන්ට උචිත විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සම්බන්ධ අභ්‍යන්තර පාලක සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් එය අස්තීත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන වල ඵලදායිත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය අරමුණු නොකරයි.³² භාවිත කළ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල යෝග්‍යතාවය සහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සකස් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල යෝග්‍යතාවය ඇගයීමත් එසේම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සමස්ථයක් වශයෙන් ඇගයීමත් විගණනයකට ඇතුළත්ය.

අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි අපගේ විගණන මතය සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ උචිත පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

³¹ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි තෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් උචිත වෙනස් පදයට

³² මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ද එකට බැඳුණු අභ්‍යන්තර පාලනවල සඵලදායිත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමද විගණකවරයාගේ වගකීම වී ඇති තත්වයන්හිදී මෙම වාක්‍යය පහත සඳහන් පරිදි පෙළ ගැස්වේ.

“මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ තත්වයන් තුළ යෝග්‍ය විගණක ක්‍රියාපටිපාටි නිසිලෙස සැලසුම් කිරීම උදෙසා විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාළ වන අස්තිත්වයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගනියි.”

මතය

ABC සමාගමෙහි 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන සෑම සැලකිය යුතු සෑම අංගයකින්ම X අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි XYZ නීතියට අනුව පිළියෙල කර ඇති බව අපගේ මතයයි.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

3 වන නිදර්ශනය

තත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- පොදු අරමුණක් සඳහා පරිපාලකයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට අනුකූලව පිළියෙල කරන ලද ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලවිප 210 හි දැක්වෙන විස්තරය සමූහ විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි වලින් පිළිබිඹු කෙරේ.
- සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අමතරව දේශීය නීතිය යටතේ වෙනත් වාර්තාකරණ වගකීම් විගණකවරයාට ඇත.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ලිපිය ලබන්නා)

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව³³

මේ සමග ඇති ABC සමාගමෙහි 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් ප්‍රකාශය, සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සමන්විත වන ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල සාරාංශයන් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කර ඇත.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම³⁴

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත³² වලට අනුව මෙම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියල කිරීම සහ සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කිරීමත්, වංචා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොරවීම සඳහා හැකියාවක් ලබාදෙන්නේ යැයි කළමනාකාරිත්වය අවශය කෙරේ යැයි නිර්ණය කරන අන්දමේ අභ්‍යන්තර පාලන වෙනුවෙනුත් කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය.

³³ “නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව” නම් වන දෙවැනි උප මාතෘකාව අදාළ නොවන පරිදි වාතාවරණයකදී “ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව” නම් වන උප මාතෘකාව අනවශ්‍යය.

³⁴ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි නෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් උචිත වෙනත් පදයන්

³² සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කරන අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වන විට මෙය “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කරන අයුරින් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියල කිරීම සහ කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය” ලෙස යෙදෙයි.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වනුයේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමය. අපි අපගේ විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුව පවත්වාගෙන යන ලදී. අප විසින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම සහ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වලින් තොර වන්නේද යන්න පිළිබඳව සාධාරණ ලෙස සහතික වීමක් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත වලින් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මෙම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි අනුගමනය කිරීම විගණනයකදී අදාලවෙයි. තෝරාගනු ලබන පටිපාටි, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණයන් සහ හෙළිදරවු කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට වංචා හෝ වැරදි හේතුකොට ගෙන වුවද ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශ වල අවදානම තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මත රඳා පවතියි. එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණක පවතින තත්වයන් යටතේ උචිත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අස්තියයෙහි ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමටත් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමටත්³³ සම්බන්ධ අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් එය අස්තියයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන වල ඵලදායිත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථය අරමුණු නොකරයි.³⁴ භාවිත කළ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල යෝග්‍යතාවය සහ කළමනාකාරිත්වය විසින් සකස් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල යෝග්‍ය භාවය ඇගයීමත් එසේම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම සමස්ථයක් වශයෙන් ඇගයීමත් විගණනයකට ඇතුළත්ය.

අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි අපගේ විගණන මතය සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ උචිත පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

මතය

අපගේ මතය වනුයේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ABC සමාගමේ සහ එහි පරිපාලිත වල මූල්‍ය තත්වය එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කරනු (හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශණයක් පෙන්නුම් කෙරෙන) බවය.

වෙනත් තෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

- (විගණකගේ වාර්තාවෙහි මෙම කොටසෙහි ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය විගණකගේ අනෙකුත් වාර්තාකරණ වගකීම් මත වෙනස් වනු ඇත)
- (විගණකගේ අත්සන)
- (විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)
- (විගණකගේ ලිපිනය)

³³ අංක 35 පාදක සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙය මෙසේ යෙදිය හැකිය. "එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී විගණක අදාල තත්වයන් යටතේ උචිත ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අස්තියයෙහි සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයක් පිළිබිඹු කරන ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අදාල අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගන්නා නමුත් එය අස්තියයෙහි අභ්‍යන්තර පාලක වල ඵලදායිත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණු සඳහා නොවී"

³⁴ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සමග එකට බැඳුණ අභ්‍යන්තර පාලනවල සඵලදායිත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමද විගණකගේ වගකීම වී ඇති තත්වයන්හිදී මෙම වාක්‍යය පහත සඳහන් පරිදි පෙලගැසේ. "මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී තත්වය තුළ යෝග්‍ය විගණක ක්‍රියාපටිපාටි නිසිලෙස සැලසුම් කිරීම උදෙසා විගණක ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමටත් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමටත් සම්බන්ධ අස්තියයෙහි අභ්‍යන්තර පාලන සැලකිල්ලට ගනියි." අංක 11 පාදක සටහන සම්බන්ධයෙන් මෙය" මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමෙහිදී ව්‍යාචාරණය තුළ යෝග්‍ය විගණක ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම උදෙසා විගණක සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් පිළිබිඹු කරන ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමටත් ඉදිරිපත් කිරීමටත් අදාල අස්තියයෙහි අභ්‍යන්තර පාලක සැලකිල්ලට ගනියි" ලෙසින් කියැවෙනු විය හැකිය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 705

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.)
පටුන

හැඳින්වීම	ඡේද
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය.....	1
විකරණය කරන ලද මතයන් වර්ග.....	2
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	3
අරමුණ.....	4
නිර්වචනයන්.....	5
අවධානය	
විගණකගේ මතයට විකරණයක් අවධානය තත්ත්වයන්.....	6
විගණකගේ මතයට කළයුතු විකරණයේ වර්ගය නිර්ණය කිරීම.....	7 - 15
මතය විකරණය කළවිට විගණන වාර්තාවේ ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය.....	16 - 27
කාර්යභාරයේ නියැලෙන්නන් සමඟ සන්නිවේදනය.....	28
ව්‍යවහාරකරනය සහ වෙනත් උපදේශන දැවල් විකරණය කරන ලද මතවල වර්ගයන්.....	අ1
ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල ස්වභාවය.....	අ2 - අ7
ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ ස්වභාවය.....	අ8 - අ12
විගණන කාර්යභාරය භාර ගැනීමෙන් පසු කළමනාකාරිත්වය විසින් පනවනු ලබන සීමාවන් නිසා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ ප්‍රතිඵල.....	අ13 - අ15
අහිතකර මතය හෝ මතය විශ්වාස කිරීමට අදාළ වෙනත් සැලකිල්ලට ගතයුතු දෑ.....	අ16
මතය විකරණය කළවිට විගණන වාර්තාවේ ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය.....	අ17 - අ24
පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන් සමඟ සන්නිවේදනය.....	අ25
පරිශීෂ්ටය : මතයට විකරණයන් කළ විගණන වාර්තා සඳහා නිදර්ශන	

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වා ගෙන යාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.705)" ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතය විකරණය කිරීම අවශ්‍යයයි විගණක නිගමනය කළවිට, ශ්‍රීලවිප්‍ර 700¹ ප්‍රකාරව මතයකට එළඹීමේදී එහි තත්ත්වය අනුව යෝග්‍ය වාර්තාවක් නිකුත් කිරීමේ² විගණකගේ වගකීම පිළිබඳව මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය මගින් (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) කටයුතු කෙරේ.

විකරණය කරන ලද මතයන් වර්ග

2. මෙම ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. වර්ග තුනක විකරණය කරන ලද මත ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරයි. ඒවා නම් වශයෙන් ගත්කල තත්වගණනය කළ මතය, අහිතකර මතය සහ මතය විශ්වාසනීය කිරීම වේ. කුමන වර්ගයේ විකරණය කළ මතය යෝග්‍ය ද යන අදාළ තීරණය රඳා පවත්නේ;
 - (අ) විකරණය සඳහා හේතුවන කාරණාවේ ස්වභාවය, එනම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇත්ද, හෝ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත් වූ අවස්ථාවක ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් වී ඇත්ද සහ
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ කාරණයේ බලපෑම් හෝ සිදුවිය හැකි බලපෑම් පිළිබඳව මගපෙන්වන විගණකගේ විනිශ්චය (යොමුව : අ1 ඡේදය)

බලපැවැත්වෙන දිනය

3. මෙම විගණන ප්‍රමිතය 2014 ජනවාරි 01 දින සිට හෝ ඉන්පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණ

4. විගණකගේ අරමුණ වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත යෝග්‍ය ලෙස විකරණය කරන ලද මතයක් පැහැදිලිව එය අවශ්‍යවන විට ප්‍රකාශ කිරීමය.
 - (අ) ලබාගත් විගණන සාක්ෂි පදනම් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර නොවන බව විගණක නිගමනය කිරීම.
 - (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරයැයි නිගමනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගැනීමට නොහැකි වීම.

නිර්වචනයන්

5. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතියේ කාර්යයන් සඳහා පහත දැක්වෙන පද වල අර්ථයන් පහත ආරෝපිත වේ.
 - (අ) පෘතුල අවප්‍රකාශනයන්ගෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන බලපෑමක් හෝ අවප්‍රකාශනයන්ගෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට වියහැකි බලපෑම්, ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ හේතුව නිසා අනාවරණය කර ගැනීමට නොහැකිවූ කිසිවක් වෙතොත් ඒ පිළිබඳව අවප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විස්තර කිරීමට යොදා ගන්නා පදයකි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත පෘතුල බලපෑම් වන ඒවා වනුයේ විගණනයේ විනිශ්චය අනුව;
 - (i) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි නිශ්චිත මූලිකාංගයකට, ගිණුම්වලට හෝ අයිතම වලට සීමා නොවේ;
 - (ii) එසේ සීමා නොවේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සැලකිය යුතු අන්දමේ සමානුපාතිකමය නියෝජනය වීම හෝ නියෝජනය වීමට හැකිවීම; හෝ
 - (iii) හෙළිදරව් කිරීම්වලට අදාලව, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලකයන්ගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අවබෝධය මූලික වේ.
 - (ආ) විකරණය කළ මතය - කොන්දේසි සහිත මතයක්, අහිතකර මතයක් හෝ මතය විශ්වාසනීය කිරීම.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 "මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය".

අවශ්‍යතා

විගණකගේ මතයට විකරණයක් අවශ්‍ය වන තත්ත්වයන්

6. විගණකගේ වාර්තාවේ මතය විගණක විකරණය කළ යුත්තේ;

- (අ) ලබාගත් විගණන සාක්ෂි පදනම් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර නොවන බව විගණක නිගමනය කිරීම (යොමුව : අ2 - අ7 ඡේද)
- (ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරයයි නිගමනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගැනීමට නොහැකිවීම (යොමුව : අ8 - අ12 ඡේද) වනවිටය.

විගණකගේ මතයට කළයුතු විකරණයේ වර්ගය නිර්ණය කිරීම

කොන්දේසි සහිත මතය

- 7. (අ) විගණක ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඒවා තනි තනිව හෝ සමාහරණයක් ලෙස ගත්කළ අවප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක වූවත් එහෙත් එය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට පාතුල නොවන බව නිගමනය කිරීම; හෝ
- (ආ) මතය පදනම් වන ප්‍රමාණාත්මක යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි වූවත් අනාවරණය නොකරගත් අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ඒවායෙන් වියහැකි බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි වූවත් ඒවා පාතුල නොවේ යයි විගණක නිගමනය කරන විට, විගණක කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය.

අහිතකර මතය

8. විගණක ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඒවා තනි තනිව හෝ සමාහරණයක් ලෙස ගත්කළ අවප්‍රකාශන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක මෙන්ම පාතුල වනවිට යන දෙකම ඇති විටකදී විගණක අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය.

මතය විශ්වාසනීය කිරීම

- 9. මතය පදනම් වන ප්‍රමාණාත්මක විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි වූ විට සහ අනාවරණය කර නොගත් අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ඒවායෙන් වියහැකි බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක මෙන්ම පාතුල වනවිට යන දෙකම පවතින විට විගණක මතය විශ්වාසනීය කළයුතුය.
- 10. බහුආර්ථික අනියතාවයන් සම්බන්ධ වන අතිශය වරල තත්වයන්ගිදී එක් එක් තනි අනියතාවය පිළිබඳව යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගන්නේ වුවද එය නොතකා අනියතාවලට භව්‍ය අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් නිසා එමගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට සිදුවිය හැකි සමූච්චිත බලපෑම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් එළඹීමට විගණකට නොහැකියයි නිගමනය කළවිට විගණක මතය විශ්වාසනීය කළයුතුය.

විගණක කාර්ය භාර ගැනීමෙන් පසු කළමනාකාරිත්වය විසින් පනවනු ලබන සීමාවන් නිසා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ ප්‍රතිඵල

- 11. විගණක කාර්ය භාර ගැනීමෙන් පසු කළමනාකාරිත්වය විගණන විෂය පථයේ සීමා කිරීම් කර ඇති බැව් විගණකට දැන ගැනීමට ලැබුන විට මෙය මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අහිතකර මතයක් හෝ මතය විශ්වාසනීය කිරීමක් ප්‍රකාශ කිරීමට වියහැකි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විගණක සලකනු ලබනවිට මෙම සීමාකිරීම් ඉවත් කරන ලෙස විගණක කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.
- 12. 11 වන ඡේදයේ යොමු කළ සීමාකිරීම් ඉවත් කිරීම කළමනාකාරිත්වය ප්‍රතික්ෂේප කළහොත් පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන් සියල්ලක්ම අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වයට සහභාගි වන්නේ නම් හැර පාලන භාරකාරිත්වය දරන්නන්හට² සන්නිවේදනය කිරීම සහ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා විකල්ප ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකළ හැකිදැයි නිර්ණය කිරීම.
- 13. ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි නම් විගණක විසින් අනුමිතිය පහත දැක්වෙන පරිදි නිර්ණය කළයුතුය.

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.260 “පාලන කාර්යභාරය දරන්නන් සමග සංනිවේදනය කිරීම” 13 ඡේදය.

- (අ) අනාවරණය කර නොගත් අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඒවායෙන් වියහැකි බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක වියහැකි නමුත් පාතුල නොවේ යයි විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් විගණක විසින් මතය කොන්දේසි සහිත කළයුතුය. හෝ,
- (ආ) අනාවරණය කර නොගත් අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඒවායෙන් විය හැකි බලපෑම ඒ දෙකම එනම් ප්‍රමාණාත්මක මෙන්ම පාතුල නම් මතය කොන්දේසි සහිත වීම තත්වයේ බරපතලකම සන්නිවේදනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් නොවන අතර, විගණක විසින්;
 - (i) අදාළ නීති සහ නියාමනයන් යටතේ සහ ප්‍රායෝගික වන්නේ නම් සහ කළහැකි නම් විගණනයෙන් ඉවත්වීම; හෝ (යොමුව : ඡේද අ13 - අ14)
 - (ii) විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීමට පෙර ඉවත්වීම ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් හෝ කළ නොහැකි නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතය වියාවනය කිරීම.

14. 13(අ) (i) ඡේදයෙන් අදහස් කර ඇති පරිදි විගණක ඉවත් වුවහොත් විගණක ඉවත්වීමට පෙර මතය විකරණය කිරීමට හේතු වූ විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වන ඕනෑම කරුණක් කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් හට සන්නිවේදනය කළයුතුය. (යොමුව : අ15 ඡේදය)

අහිතකර මතයක් හෝ මතයක් වියාවනය කිරීමට අදාළ වෙනත් සලකා බැලීම්

15. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ඒවා මත අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ මතය වියාවනය කිරීම අවශ්‍ය වේ යැයි විගණක සැලකිල්ලට ගන්නාවිට තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශන එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක නිශ්චිත මූලිකාංග හෝ අයිතම එම මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිම රාමුවට සම්බන්ධව විගණන වාර්තාවේ විකරණය නොකළ මතයකුත් ඇතුළත් නොකළ යුතුය. එම වාර්තාවේම³ එවැනි විකරණය නොකළ මතයක් ඇතුළත් කිරීමට, මූල්‍ය වාර්තා සමස්ථයක් මත විගණක අහිතකර මතයක් හෝ මතය වියාවනය කිරීම මේ අවස්ථාවන්හිදී පරස්පර විය හැකිය (යොමුව : අ16 ඡේදය)

මතය විකරණය කළවිට විගණන වාර්තාවේ ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය

විකරණ ඡේදය සඳහා පදනම

- 16. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන මතය විකරණය කරනවිට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 700න් අවශ්‍ය කරන පරිදි විගණක නිශ්චිත මූලිකාංග වලට විකරණය පැන නැගීමට හේතු වූ කරුණ සම්බන්ධයෙන් විස්තරයක් ඇතුළත් ඡේදයක් විගණන වාර්තාවේ සැපයිය යුතුය. විගණක විසින් මෙම ඡේදය විගණන වාර්තාවේ මතය ප්‍රකාශ කරන ඡේදයට වහාම පෙර දැක්විය යුතු අතර, එහි ශීර්ෂය ලෙස යෝග්‍ය පරිදි "කොන්දේසි සහිත මතය සඳහා පදනම" "අහිතකර මතය සඳහා පදනම" "මතය වියාවනය කිරීම සඳහා පදනම" ලෙස භාවිත කළයුතුය (යොමුව : අ17 ඡේදය)
- 17. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිශ්චිත වටිනාකම් වලට අදාළවන (ප්‍රමාණාත්මක හෙලිදරව් කිරීම ඇතුළත්) ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තිබෙනම් ප්‍රායෝගික නොවන්නේ නම් හැර විගණක විසින් විකරණය සඳහා පදනම වූ ඡේදයේ අවප්‍රකාශනයේ විස්තරයක් එහි මූල්‍ය බලපෑම් වල ප්‍රමාණීයකරණයක් ඇතුළත් කළයුතුය. මූල්‍ය බලපෑම ප්‍රමාණීයකරණය කළ නොහැකිනම් එය විගණක විකරණය කිරීම සඳහා පදනම ඡේදයේ සඳහන් කළයුතුය. (යොමුව : ඡේද අ18)
- 18. විස්තරාත්මක හෙලිදරව් කිරීම් වලට සම්බන්ධ වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක තිබෙනම්, හෙලිදරව් කිරීම අවප්‍රකාශන වූයේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කිරීමක් විගණක විසින් විකරණය සඳහා පදනම් වූ ඡේදයේ ඇතුළත් කළයුතුය.
- 19. හෙලිදරව් කිරීම අවශ්‍යකරන තොරතුරු හෙලිදරව් නොකිරීම නිසා හා අදාළ වන හේතුවක් නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් තිබෙනම් විගණක විසින්;
 - (අ) හෙලිදරව් නොකිරීම ගැන පාලන කාර්ය භාර තැනැත්තන් සමග සාකච්ඡා කිරීම,
 - (ආ) අත්හල තොරතුරුවල ස්වභාවය පිළිබඳව විකරණය සඳහා වූ පදනම ඡේදයේ විස්තර කිරීම, සහ

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.805 "විශේෂ සලකා බැලීම් - තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංග, ගිණුම් හෝ අයිතම්" හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන එකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් නිශ්චිත මූලිකාංග, ගිණුම් හෝ අයිතම් පිළිබඳ වෙනම මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණක භාරගත් විට, වන තත්වයන් පිළිබඳ කටයුතු කෙරේ.

(අෆ) නීතියෙන් සහ නියාමනයන්ගෙන් තහනම් කර නැත්නම් හැර සහ එසේ කිරීම ප්‍රායෝගික වන්නේ නම් හෝ සහ අත්හල තොරතුරු පිළිබඳ විගණක ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය තොරතුරු ලබාගෙන ඇත්නම් අත්හල හෙළිදරව් කිරීම ඇතුළත් කිරීම. (යොමුව : අ19 ඡේදය)

- 20. විකරණය ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට වූ නොහැකියාවේ ප්‍රතිඵලයක් නිසානම් විගණක විසින් විකරණය සඳහා පදනම් වූ ඡේදයේ ඒ නොහැකියාවට හේතු ඇතුළත් කළයුතුය.
- 21. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණක අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කර හෝ මතය වියාවන කළත් විගණක විකරණය සඳහා පදනම වන ඡේදයේ මතයට විකරණයක් අවශ්‍යවිය හැකිවූ විගණක දැනුවත්ව සිටින වෙනත් යම් කරුණු වලට හේතු සහ එහි එයින් වන බලපෑම් විස්තර කළයුතුය (යොමුව : අ20 ඡේදය)

මතය සඳහන් ඡේදය

- 22. විගණක, විගණන මතය විකරණය කරන විට විගණක මතය සඳහා වන ඡේදයේ යෝග්‍ය පරිදි විගණක " කොන්දේසි සහිත මතයක්" හෝ "අහිතකර මතයක්" හෝ "මතය වියාවනය කිරීම" ලෙස ශීර්ෂයක් භාවිතා කළයුතුය. (යොමුව : අ21, අ23 - අ24 ඡේද)
- 23. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා විගණක කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කරනවිට විගණක මතය සඳහන් ඡේදයේ විගණකගේ මතය අනුව කොන්දේසි සහිත මතයක් සඳහා පදනම් වන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණ(නු) වල බලපෑම් හැර ලෙස සඳහන් කළයුතුය.
 - (අ) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව වාර්තා කරන විට, අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව මූල්‍ය වාර්තා සියලුම අංශ වලින් සාධාරණ තත්ත්වයක් ඉදිරිපත් කෙරේ. (සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයන් ගෙන හැර දක්වයි)
 - (ආ) අනුකූල වීමේ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව ඉදිරිපත් කිරීමේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව සියලු අංශවලින් මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කරයි.

යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත් වීම නිසා විකරණය පැනනැඟුණ විට විකරණය කරන ලද මතය සඳහා විගණක "..... කරුණ(ණු) වලින් වියහැකි බලපෑම් හැරුණකොට" අනුරූපී වැකිකඩ යෙදිය යුතුය. (යොමුව : අ22 ඡේදය)

- 24. විගණක අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කරනවිට විගණකගේ මතය අහිතකර මතය පදනම් වන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණ(ණු) වල වැදගත්කම නිසා යන්න මතය ප්‍රකාශ කරන ඡේදයේ සඳහන් කළයුතුය.
 - (අ) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව වාර්තාකරන විට අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව මූල්‍ය වාර්තා සාධාරණ තත්ත්වයන් ඉදිරිපත් (සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් ගෙනහැර) නොකෙරේ.
 - (ආ) අනුකූලවීමේ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව ඉදිරිපත් කිරීමේදී අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව සියලු අංශවලින් මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල නොකෙරේ.
- 25. යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි වූ විට විගණක, මතය වියාවනය කරන විට විගණන මතය අඩංගු ඡේදයේ පහත දෑ සඳහන් කළයුතුය.
 - (අ) මතය වියාවනය කරන පදනම ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණ(ණු) වල වැදගත්කම අනුව විගණන මතය සහ පදනම සැපයීමට අවශ්‍ය යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගැනීමට නොහැකිවීම නිසා සහ ඒ අනුව,
 - (ආ) විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත, මතයක් ප්‍රකාශ කරනු නොලැබේ.

විගණක කොන්දේසි සහිත මතයක් හෝ අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කළවිට විගණකගේ වගකීම විස්තර කිරීම.

- 26. විගණක කොන්දේසි සහිත හෝ අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කරනවිට විගණක විසින් විගණකගේ වගකීම පිළිබඳ විස්තර කිරීමේදී, විගණක විකරණය කළ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා පදනම සැපයූ විගණක ලබාගත් තොරතුරු ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය බව විගණක විශ්වාස කරන බවට සඳහන් සංශෝධනයක් කළයුතුය.

විගණක මතය වියාවනය කරනවිට විගණකගේ වගකීම විස්තර කිරීම

- 27. ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි වූ නිසා විගණක මතය වියාවනය කරනවිට විගණක විසින් විගණන වාර්තාවේ හඳුන්වා දෙන ඡේදයේ විගණන මූල්‍ය වාර්තා විගණනය කිරීමේ කාර්යයේ නියුතු වූ ලෙස සඳහන් වන ලෙසට සංශෝධනය කළයුතුය. විගණක විසින් විගණකගේ වගකීම විස්තරයේ සහ විගණන විෂය පථය විස්තරයේ පහත දැක්වෙනදේ පමණක් සඳහන් වන පරිදි සංශෝධනය කළයුතුය. "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත අනුව විගණනයන් පවත්වා ඒ පදනම මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය.

මතය විශාලනය කිරීම සඳහා පදනම ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති කරුණ(ණු) නිසා, කෙසේ වෙතත් විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාධක අපහට ලබාගත නොහැකි විය.”

කාර්යභාරයේ නියැලෙන්නන් සමඟ සන්නිවේදනය

28. විගණකගේ වාර්තාවේ මතය විකරණය කිරීමට විගණන අපේක්ෂා කරනවිට ඒ බව, අපේක්ෂිත විකරණය කිරීමට තුඩුදුන් තත්වයන් සහ විකරණය සඳහා යෝජිත වචන පෙළගැස්ම කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන් සමඟ සන්නිවේදනය කළයුතුය. (යොමුව : අ25 ඡේදය)

ව්‍යවහාරකරනය සහ වෙනත් උපදේශන දැවල්

විකරණය කරන ලද මතවල වර්ගයන් (යොමුව : 2 ඡේදය)

අ1. විකරණය සඳහා තුඩුදුන් කරුණේ ස්වභාවය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ විනිශ්චය කුමක්ද සහ එහි බලපෑම්වල මඟ පෙන්වීම, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විශ්වාසී බලපෑම් ප්‍රකාශ කළයුතු මතයේ වර්ගයට වන බලපෑම් පහත දැක්වෙන වක්‍රයේ නිදර්ශන මගින් පහදා දේ.

විකරණය සඳහා තුඩුදුන් කරුණේ ස්වභාවය	මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විශ්වාසී බලපෑම හෝ බලපෑම්වල මඟපෙන්වන සුලු භාවය පිළිබඳව විගණකගේ විනිශ්චය	
	ප්‍රමාණාත්මක එහෙත් පෘතුල නොවන	ප්‍රමාණාත්මක මෙන්ම පෘතුල
මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මකව අවප්‍රකාශනය වීම	කොන්දේසි සහිත මතය	අහිතකර මතය
යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම නොහැකිවීම	කොන්දේසි සහිත මතය	මතය විශාලනය කිරීම

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවල ස්වභාවය (යොමුව : 6(අ) ඡේදය)

අ2. සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කල මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර යයි සැලකිය යුතු අන්දමේ සහතික වීමක් ලබාගත්තේද යන්න පිළිබඳව නිගමනය කිරීමට විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් නිසිලෙස සකස් කිරීම ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 700⁴ මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 450⁵ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන වල කිසිවක් වේ නම් විගණකගේ ඇගයීම මෙම නිගමනය සඳහා සැලකිල්ලට ගත යුතුවේ.

අ3. වාර්තා වී ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අයිතමයක වටිනාකම, වර්ගීකරණය ඉදිරිපත් කිරීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම සහ උචිත මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය රාමුව අනුව අවශ්‍යකරන අයිතමයක වටිනාකම, වර්ගීකරණය කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම අතර වෙනස අවප්‍රකාශනයක් ලෙස ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 450 නිර්වචනය කෙරේ. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් හා අදාළව පැන නැගිය හැකිය.

- (අ) තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යභාවය.
- (ආ) තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාරකරණය.
- (ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීම්වල යෝග්‍යත්වය සහ ප්‍රමාණත්වය.

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.700, 11 ඡේදය.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.450, "විගණනය අතරතුර හඳුනාගත් අවප්‍රකාශන ඇගයීම" 4(අ) ඡේදය.

තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යත්වය

අ4. කළමනාකාරිත්වය තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යතාව සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැන නැගිය හැක්කේ,

- (අ) තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් උචිත මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය රාමුව සමග සංගත නොවන විට, හෝ
- (ආ) අදාළ සටහන් ඇතුළු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පාදක කරගත් ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් ඉටුකරගැනීමක් නියෝජනය නොවන විට.

අ5. මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව බොහෝවිට ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් වල වෙනස්වීම් ගිණුම්කරණය සහ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා අවශ්‍යතා ඇතුළත් වේ. අස්තීත්වයක් එහි වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම වෙනස් කිරීමේදී මෙම අවශ්‍යතා සමග අනුගත නොවීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැනනැගිය හැකිය.

තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාරකරණය.

අ6. තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් ව්‍යවහාරය කිරීම සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැන නැගිය හැකිය.

- (අ) තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් කාලපරිච්ඡේද අතර හෝ සමාන ගනුදෙනු සහ සිද්ධිය සඳහා (ව්‍යවහාරකරණයේ සංගතතාවය) කළමනාකාරිත්වය ව්‍යවහාර නොකිරීම ඇතුළුව මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව සමග තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් සංගතව කළමනාකාරිත්වය ව්‍යවහාර නොකරන විට, හෝ
- (ආ) තෝරාගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ව්‍යවහාරකරණය සඳහා තෝරාගත් ක්‍රමය නිසා (ව්‍යවහාරකරණයේදී වන අනපේක්ෂිත වැරදි වැනි)

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීමේ යෝග්‍යතාවය හෝ ප්‍රමාණවත් බව

අ7. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීමේ යෝග්‍යතාවය හෝ ප්‍රමාණවත් බව හා අදාළව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැන නැගිය හැකි වන්නේ,

- (අ) උචිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන සියලු හෙළිදරව් කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් නොවීම.
- (ආ) උචිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන ආකාරයට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කිරීම් ඉදිරිපත් නොකිරීම, හෝ
- (ඇ) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් මුදුන්පත් කරගැනීමට අවශ්‍ය හෙළිදරව් කිරීමක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මගින් නොසැපයීම.

ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි වීමේ ස්වභාවය (යොමුව : 6(අ) ඡේදය)

අ8. විගණකට ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි (විගණනයේ විෂය පථය සීමා කිරීම ලෙසද හැඳින්වේ) ලබාගැනීමට නොහැකිවීම පහත සඳහන් දෑ නිසා පැන නැගිය හැකිය.

- (අ) අස්තීත්වයේ පාලනයෙන් තොරව සිදුවන තත්ත්වයන් නිසා,
- (ආ) විගණකගේ වැඩවල ස්වභාවය සහ කාලනිර්ණය හා අදාළ තත්ත්වයන් නිසා, හෝ
- (ඇ) කළමනාකාරිත්වය විසින් පනවනු ලබන සීමාවන් නිසා.

අ9. විකල්ප පටිපාටීන් ඉටු කිරීමෙන් ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකට හැකිවේ නම් නියමිත පටිපාටියක් ඉටු කිරීමට නොහැකිවීම විගණකගේ විෂය පථය සීමාකිරීමක් ස්ථාපනය කිරීමක් නොවනු ඇත. මෙය කළ නොහැකිනම් යෝග්‍ය පරිදි 7(ආ) සහ 10 ඡේදවල අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර වේ. කළමනාකාරිත්වය විසින් පනවනු ලබන සීමාවන් නිසා විගණකගේ වංචා අවදානම් තක්සේරු කිරීම විගණන කාර්යභාර දීමටම පවත්වාගෙනයාම සලකාබැලීම වැනි අනුමිතියන් විගණනයට ඇතිවිය හැකිය.

අ10. අස්තිත්වයේ පාලනයෙන් තොර තත්ත්වයන්ට වන උදාහරණ වලට ඇතුළත් වන්නේ,

- අස්තිත්වයේ ගිණුම්කරණ වාර්තා විනාශ වීම.
- සැලකිය යුතු කොටසක ගිණුම්කරණ වාර්තා රාජ්‍ය අධිකාරීන් විසින් දින නියමයක් නැති කාලයකට ඔවුන්ගේ භාරයට ගෙන තිබීමය.

අ11. විගණකගේ වැඩවල ස්වභාවය සහ කාලනිර්ණය හා අදාළ තත්ත්වයන්ට අදාළ උදාහරණයන්ට ඇතුළත් වන්නේ,

- අස්තිත්වයක්, ආශ්‍රිත අස්තිත්වයක් සඳහා ස්කන්ධ ක්‍රමය අනුව ගිණුම්කරණය කිරීම අවශ්‍ය කරන විට හා ස්කන්ධ ක්‍රමය යෝග්‍ය පරිදි ව්‍යවහාර කළේද යන්න ඇගයීමට විගණකට පසුව සඳහන් කළ අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තොරතුරු පිළිබඳව යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි වූ විටය.
- විගණක පත්කිරීමේ කාලනියමය කෙබඳුදයත් විගණකට භෞතික තොග ගණන් ගැනීම නිරීක්ෂණය කිරීමට නොහැකි වන විටය.
- තහවුරු පටිපාටිත් ඉටුකිරීම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවන බව විගණක නිර්ණය කිරීම හා අනෙක් අතට අස්තිත්වයේ පාලනයන් සඵල නොවන විටය.

අ12. කළමනාකාරිත්වය විසින් විගණකගේ විෂය පථයේ සීමා පැනවීම හේතු කොටගෙන ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත් වීම් සඳහා උදාහරණවලට ඇතුළත් වන්නේ,

- කළමනාකාරිත්වය විසින් භෞතික තොග ගණන් ගැනීම විගණක නිරීක්ෂණය කිරීම වළක්වාලීම.
- විශේෂ ගිණුම් ශේෂයන් සඳහා විගණක විසින් සෘජු තහවුරු ලබාගැනීම සඳහා කරන ඉල්ලීම කළමනාකාරිත්වය වළක්වාලීම.

විගණන කාර්යභාරය භාරගැනීමෙන් පසු කළමනාකාරිත්වය විසින් පනවනු ලබන සීමාවන් නිසා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ ප්‍රතිඵල (යොමුව : ඡේද 13(අ) - 14)

අ13. ප්‍රායෝගික වශයෙන් විගණනයෙන් ඉවත්වීම රඳා පවත්වන කළමනාකාරිත්වය විසින් විෂය පථයේ සීමා පනවන අවස්ථාව වන විට විගණක කාර්යභාරයේ කුමන අදියර දක්වා නිමකර ඇත්ද යන කරුණ මතය. විගණක සෑහෙන දුරට විගණනය නිමකර ඇත්නම් විගණක හැකිතාක් ප්‍රමාණයකට විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමට තීරණය කළහැකි අතර, විගණනයෙන් ඉවත්වීමට පෙර මතය විශාලනය කිරීම සඳහා පදනම් වන ඡේදයේ මතය විශාලනය කර විෂය පථයේ සීමාවන් පැහැදිලි කළයුතුය.

අ14. නීතියෙන් හෝ නියාමන මගින් විගණන කාර්යභාරය දිගටම පවත්වාගෙනයාම අවශ්‍ය කෙරේ නම්, සමහර අවස්ථාවන්හිදී විගණනයෙන් ඉවත්වීම කළ නොහැකි වනු ඇත. රාජ්‍ය අංශයේ අස්තිත්වයක් විගණනය සඳහා පත්කල විට මෙය විගණකවරයෙකුට ඵලදායී අවස්ථාවක් වනු ඇත. නීතිමය හෝ වෙනත් බලඅධිකාරියක් මගින් නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් ආවරණය වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමට පත් කිරීම නිශ්චිත කාලයකට පත්කර පිළිවෙලින් එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමට පෙර හෝ කාලසීමාව ඉකුත්වීමට පෙර කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම තහනම් කෙරෙන විට එය ද මෙවන් අවස්ථාවක් වේ. විගණකගේ වාර්තාවේ⁶ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේදයක් ද ඇතුළත් කළ යුතුදැයි විගණක සලකා බැලිය යුතුය.

අ15. විෂය පථයේ සීමා කිරීමක් නිසා විගණනයෙන් ඉවත්වීම අවශ්‍යයයි විගණක නිගමනය කළ විට, කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීමට අදාළ වූ කරුණු විගණක විසින් නියාමනය කරන්නන්හට හෝ අස්තිත්වයේ හිමිකරුවන්ට දන්වා සිටීමට විගණකට වෘත්තීමය, නීතිමය හෝ නියාමන අවශ්‍යතාවයක් තිබිය හැකිය.

අහිතකර මතය හෝ මතය විශාලනය කිරීමට අදාළ වෙනත් සැලකිල්ලට ගත යුතුදැ (යොමුව : 15 ඡේදය)

අ16. විගණකගේ අහිතකර මතය හෝ මතය විශාලනය කිරීම පරස්පර නොවන්නාවූ වාර්තාකරණ තත්ත්වයන් සඳහා වන උදාහරණයන් පහත දැක්වේ.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.706 "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව, කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය වෙනත් කරුණු ඡේදයන්" අ5 ඡේදය.

- දී ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක් යටතේ පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකරන ලද මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සහ එම වාර්තාව තුළට, එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වෙනස් මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවක්⁷ යටතේ අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම.
- අදාළවන තැන්හි මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල සහ මුදල් ප්‍රවාහයන් සම්බන්ධයෙන් මතයන් විශාලනය කිරීම සහ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව විකරණය නොකරන ලද මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම (ශ්‍රීලවිප්‍ර 510⁸ බලන්න) මෙම කාරණයේදී විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කල මතය විශාලනය කිරීමක් ප්‍රකාශ කර නැත.

මතය විකරණය කළවිට විගණනගේ වාර්තාවේ ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය

විකරණය සඳහා පදනම වන ඡේදය (යොමුව : 16 - 17, 19, 21 ඡේද)

අ17. විගණක වාර්තාවේ සංගතභාවය එය පරිශීලනය කරන්නන්ගේ තේරුම් ගැනීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ අසාමාන්‍ය තත්ත්වයන් ඒවා සිදුවූ විට හඳුනාගැනීමට උදව් වේ. ඒ අනුව විකරණය කරන ලද මතයේ විකරණය කිරීම සඳහා පදනම් වූ විස්තරයේ වචන පෙළගැස්ම ඒකාකාරී වීම විය නොහැකි වුවත් විගණන වාර්තාවේ ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය යන දෙකම සංගතවීම සුදුසු වේ.

අ18. විගණකගේ වාර්තාවේ විකරණය සඳහා වූ පදනම ඡේදයේ ප්‍රමාණාත්මක අප්‍රකාශනයක මූල්‍ය බලපෑමට උදාහරණයක් ලෙස විගණක විස්තර කළහැක්කේ තොග වැඩියෙන් සඳහන් වී ඇත්නම් ආදායම් බදු ආදායම් බදු වලට පෙර ලාභය, ශුද්ධ ආදායම සහ ස්කන්ධයට වන බලපෑම ප්‍රමාණීයකරණය කිරීම වේ.

අ19. විකරණය සඳහා පදනම වන ඡේදයේ අන්තර්ගත තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීම.

- (අ) හෙළිදරව් කිරීම් කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල නොකිරීම හෝ එසේ නොමැතිව හෙළිදරව් කිරීම් විගණකට කරදරයක් නොමැතිව ලබාගත නොහැකිවීම; හෝ
- (ආ) විගණකගේ විනිශ්චය අනුව විගණන වාර්තාවට සාපේක්ෂව හෙළිදරව් කිරීම් අනවශ්‍ය ලෙසට අති විශාල වීම වන්නේ නම්; ප්‍රායෝගික නොවේ.

අ20. තත්වගණන පදනම සඳහන් කෙරෙන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති නිශ්චිත කරුණක් සම්බන්ධයෙන් අහිතකර මතයක් දැක්වීම හෝ මතය විශාලනය කිරීම වෙනත් ලෙසකින් විගණක මතයෙහි විකරණයන් අවශ්‍ය විය හැකි වූ හඳුනාගන්නා ලද අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳ විස්තර දැක්වීම අන්තර්ගත සාධාරණ හේතුවක් නොවන්නේය. එවන් අවස්ථාවල විගණක දැනුවත්ව සිටින වෙනත් කරුණු හෙළිදරව් කිරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන් හට අදාළ විය හැකිය.

මතය සඳහන් ඡේදය (යොමුව : 22 - 23 ඡේද)

අ21. මෙම ඡේදයේ ශීර්ෂය ඇතුළත් කිරීමෙන් විගණක මතය විකරණය කර ඇති බව සහ විකරණ වර්ගය ඇතුළත් කර ඇති බවට පරිශීලකයන්ට පැහැදිලි කිරීමක් ලබාගත හැකිය.

අ22. විගණක කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කරන විට “කලින් සඳහන් කළ පැහැදිලි කිරීම්” හෝ “යටත්ව” වැනි වැකිකඩ ප්‍රමාණවත් ලෙස පැහැදිලි නැති නිසාත් ප්‍රබල නොවන නිසාත් මතය ප්‍රකාශ කරන ඡේදයේ යෙදීම යෝග්‍ය නොවේ.

නිදර්ශනාත්මක විගණන වාර්තා

අ23. පරිශීෂ්ටයේ 1 සහ 2 නිදර්ශන වල අඩංගුවන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වීම නිසා පිළිවෙලින් කොන්දේසි සහිත සහ අහිතකර මතයක් දැක්වෙන විගණකගේ වාර්තාය.

අ24. පරිශීෂ්ටයේ 3වන නිදර්ශනයේ අඩංගු වන්නේ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි වීම නිසා කොන්දේසි සහිත මතයකින් යුත් විගණකගේ වාර්තාවකි. 4වන නිදර්ශනයේ අඩංගු වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තනි මූලිකාංගයකට අදාළ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි වූ නිසා මතය විශාලනය කරන ලද්දකි. 5වන නිදර්ශනයේ අඩංගුවන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බහුවිධ මූලිකාංග වලට අදාළ ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවූ නිසා මතය විශාලනය කරන ලද්දකි. පසුව සඳහන් කළ කරුණු දෙකෙහි එක් එක් කරුණෙහිදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි විය හැකි බලපෑමේ නොහැකියාව වැදගත් මෙන්ම පෘතුලද වේ.

⁷ මෙම තත්ත්වයන් සඳහා වන විස්තරය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.700 අ32 ඡේය බලන්න.
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.510, “මූලික විගණන කාර්යභාරයන් - ආරම්භක ශේෂයන්” 10 ඡේදය.

පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන් සමග සන්නිවේදනය (යොමුව : 28 ඡේදය)

අ25. පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන් සමග, විගණන මතයට අපේක්ෂිත විකරණයන්ට මග පෙන්වන තත්ත්වයන් සහ විගණකගේ විකරණයේ යෝජිත වචන පෙළගැස්මට මං සලසන දෑ සන්නිවේදනය.

- (අ) විගණක අපේක්ෂිත විකරණය(යන්) සහ විකරණය(යන්) සඳහා හේතුව (හෝ තත්ත්වයන්) පිළිබඳ පාලන කාර්යභාරය දරන තැනැත්තන්ට දැන්වීමට,
- (ආ) අපේක්ෂිත විකරණය(න්) ඇතිවීමට තුඩුදුන් කරුණ(ණු) වල සාධක සම්බන්ධයෙන් හෝ කළමනාකාරීත්වය සමග එකඟ නොවූ කරුණු සනාථ කිරීම වැනි දෑ සම්බන්ධයෙන් පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන් සමග එකඟතාවයකට පැමිණීමට විගණක ඉල්ලා සිටීමට, සහ
- (ඇ) අපේක්ෂිත විකරණය(න්) සඳහා තුඩුදුන් කරුණ(ණු) සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය වන තැන්හි විගණකට අමතර තොරතුරු සහ පැහැදිලි කිරීම් ලබාදීමට පාලන භාරකාරීත්වය දරන්නන්ගට අවස්ථාවක් ලබාදීම.

පරිශීෂ්ටය

(යොමුව : අ23 - 24 ඡේද)

මතය විකරණය කිරීම් සහිත විගණකවරුන්ගේ වාර්තා සඳහා නිදර්ශන

- 1 වන නිදර්ශනය : මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් නිසා කොන්දේසි සහිත මතයක් අඩංගු විගණකගේ වාර්තාව.
- 2වන නිදර්ශනය : මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් නිසා අහිතකර මතයක් අඩංගු විගණකගේ වාර්තාව.
- 3වන නිදර්ශනය : විගණකට යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත් වීම නිසා කොන්දේසි සහිතව මතයක් අඩංගු විගණකගේ වාර්තාව.
- 4වන නිදර්ශනය : විගණකට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තනි මූලිකාංගයක් පිළිබඳව යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත් වීම නිසා මතය විශ්වාසයක් අඩංගු කළ විගණකගේ වාර්තාව.
- 5වන නිදර්ශනය : විගණකට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බහුවිධ මූලිකාංගයන් පිළිබඳව යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අපොහොසත් වීම නිසා මතය විශ්වාසයක් අඩංගු විගණකගේ වාර්තාව.

1වන නිදර්ශනය

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ද ඇතුළත්ය:

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති ප්‍රකාර අස්තීත්වයේ කළමනාකාරීත්වය විසින් පිළියෙළ කළ පොදු අරමුණු සඳහා වූ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය කිරීම.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210⁹ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරීත්වයේ වගකීම් විස්තරයේ විගණකගේ කාර්යභාරයේ කොන්දේසි පිළිබිඹු වේ.
- තොග අවප්‍රකාශනය කරඇත. අවප්‍රකාශනය සැලකිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක වේ. එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට පෘතුල නොවේ.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අමතරව විගණකට දේශීය නීතිය යටතේ අවශ්‍ය කෙරෙන වෙනත් වාර්තාකරණය කළයුතු වගකීම් තිබේ.

⁹ " ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 "විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි සමග එකඟ වීම".

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

[උචිත පරිදි ලිපිය ලබන්නා]

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව¹⁰

මේ සමග ඇති ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් මස 31 දිනට වූ ශේෂ පත්‍රය (මූල්‍ය තත්ත්ව විස්තරය) එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය (විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය) සහ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කරන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ ¹¹වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත¹² වලට අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන කිරීමට හැකියාවක් ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ යයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලනක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ, අපගේ විගණනය පදනම් කරගෙන මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව අපගේ විගණනය පවත්වා ගෙන යන ලදී. අප ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර යන්න සාධාරණ ලෙස සහතිකවීමක් ලබාගැනීමට හැකි වන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිති මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

විගණනයකින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයකින් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසාද එසේ නැතිනම්, වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තෝරා ගත් පටිපාටිය රඳා පවත්නේ විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මතය. එම අවදානම තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පවතින තත්ත්වයන්ට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම¹³ වලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම සලකා බලනු ලැබේ. එය එසේ කරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ¹⁴ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණු සඳහා නොවේ. භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යභාවය ඇගයීම, කළමනාකාරිත්වය එසේ කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ සමස්ථ ඇගයීම ද විගණනයකට ඇතුළත් වේ.

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

¹⁰ දෙවන උපශීර්ෂය "වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව" අදාළ නොවන තත්ත්වයන් යටතේ උපශීර්ෂය " මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව" අවශ්‍ය නොවේ.

¹¹ හෝ විශේෂ අධිකරණ බලප්‍රදේශයක නෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය වන වෙනත් කොන්දේසි.

¹² කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතු වනුයේ සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙන දෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමය, මෙය කිවහැකි වන්නේ "කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතු වන්නේ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව සත්‍ය සහ සාධාරණ මතයක් ගෙන දෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ වැනි....." ලෙසය.

¹³ 12 වන අධෝලිපියේ අවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් මෙය කියවිය හැකිය. "එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම සඳහා අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම හා අදාළ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන විගණක සලකා බලන අතර එසේ නොමැතිව එය සිදුකරනුයේ අස්තිත්වයක් අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායකත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ සඳහා නොවේ.

¹⁴ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් ඒ හා බැඳුන අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳ එහි සඵලදායකත්වය සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකද වගකිව යුතු තත්ත්වයන් යටතේ මෙම වාක්‍යය පහත සඳහන් පරිදි වචන පෙළගස්වනු ලැබේ. "එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම හා අදාළ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන විගණක සලකා බැලේ" 12 වන අධෝලිපියේ අවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් මෙය කියවිය හැකිය. "එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී තත්ත්වයන්ට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම සහ විගණන සත්‍ය හා සාධාරණ මතයන් ගෙනදෙන අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන විගණක සලකා බලයි."

කොන්දේසි සහිත මතයක් සඳහා පදනම

ශේෂපත්‍ර දින සමාගමේ තොග දැක්වෙනුයේ xxx ලෙසය. කළමනාකාරිත්වය තොග දැක්වෙනුයේ පිරිවැය සහ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයන්ගෙන් අඩු අගයට යන්න සඳහන් කර නැති අතර, සඳහන් කර ඇත්තේ පිරිවැයට ලෙස පමණි. මෙය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලින් බැහැර වීමක් ඇති කෙරේ. කළමනාකාරිත්වය තොග පිරිවැයට හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන අගයන්ගේ අඩු වටිනාකමට සඳහන් කළේ නම් තොග ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා පහත දැක්වීමට xxx වටිනාකමක් අවශ්‍ය වියහැකි බව සමාගමේ වාර්තාවල සඳහන් වේ. ඒ අනුව විකුණූ බඩුවල පිරිවැය xxx කින් ඉහළ යනු ඇති අතර පිළිවෙලින් xxx, xxx සහ xxx වලින් ආදායම් බදු, ශුද්ධ ආදායම සහ කොටස් හිමියන්ගේ ස්කන්ධය අඩුවනු ඇත.

කොන්දේසි සහිත මතය

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත අනුව ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දින සහ හෝ එහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා වූ එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ එහි මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය මගින් කොන්දේසි සහිත මතය සඳහා පදනම වන ඡේදයේ සඳහන් කරඇති කරුණ මත වන බලපෑම හැරුණු කොට අපගේ මතය වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් සාධාරණ (සත්‍ය හා සාධාරණ මතයන් ගෙනදේ) ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇති බවය.

වෙනත් නෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

[විගණකගේ වෙනත් වාර්තාකරණය කිරීමේ වගකීම්වල ස්වභාවය අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මෙම කොටසේ ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය වෙනස් වනු ඇත]

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණක වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

2වන නිදර්ශනය

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ද ඇතුළත්ය.

- ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත අනුව පරිපාලනයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කරන ලද පොදු අරමුණු සඳහා වූ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් විස්තරයේ විගණකගේ කාර්යභාරයේ කොන්දේසි පිළිබිඹු වේ.
- පරිපාලිතයක් ඒකාබද්ධ නොකිරීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අවප්‍රකාශනය වී ඇත. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සැලකිය යුතු තරම් පෘතුල ලෙස සැලකිය හැකි නිසා එසේ කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන නිසා අවප්‍රකාශනය නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට වන බලපෑම නිර්ණය කර නැත.
- ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අමතරව විගණකට දේශීය නීති යටතේ අවශ්‍ය කෙරෙන වෙනත් වාර්තාකරණය කළයුතු වගකීම් තිබේ.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව¹⁵

මේ සමග ඇති 20x1 දෙසැම්බර් මස 31 දින ශේෂපත්‍රය එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සමන්විත ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කරන ලදී.

ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ ¹⁶වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව මෙම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන අවප්‍රකාශන වලින් තොර ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකියාවක් ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ යයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.¹⁷

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ, අපගේ විගණනය පදනම් කරගෙන මෙම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව අපගේ විගණනය පවත්වාගෙන යන ලදී. අප ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම සහ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරය යන්න සහ සාධාරණ ලෙස සහතික වීමත් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

විගණනයකින් ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයකින් අවශ්‍ය කෙරේ. ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසා ද එසේ නැතිනම් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තෝරාගත් පටිපාටිය රඳා පවත්නේ විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මතය. එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පවතින තත්ත්වයකට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම¹⁸ වලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනක්‍රම සලකා බලනු ලැබේ. එය එසේ කරනුයේ අස්තිත්වය අභ්‍යන්තර පාලනයේ¹⁹ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණින් නොවේ. භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යභාවය ඇගයීම කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය මෙන්ම ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ සමස්ථ ඇගයීමද විගණනයකට ඇතුළත් වේ.

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි අභිතකර විගණන මතයන් ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රමාණවත්වීම සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

අභිතකර මතය සඳහා පදනම

X සටහනෙන් පැහැදිලි කළ පරිදි, 20x1 වර්ෂය තුළදී අත්පත්කර ගත් XYZ පරිපාලිත සමාගමේ වැදගත් වත්කම් සහ වගකීම් වල අත්පත් කරගත් දින සාධාරණ වටිනාකම තවමත් නිසැකව දන ගැනීමට නොහැකිවීම නිසා එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන, සමාගම ඒකාබද්ධ කර නැත. එමනිසා මෙම ආයෝජනය පිරිවැය පදනම මත ගිණුම්ගත කර ඇත. සමාගම

15 දෙවන අධෝලිපිය “තෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව” අදාළ නොවන විට අධෝලිපිය “ඒකාබද්ධ මූල්‍ය වාර්තා මත වාර්තාව” තත්ත්වයන් අනුව අවශ්‍ය නොවේ.

16 හෝ විශේෂ අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක තෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය වන වෙනස් කොන්දේසි.

17 කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතු වනුයේ සත්‍ය හා සාධාරණ මතයන් ගෙනදෙන ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමය. මෙය කිවහැකි වන්නේ “කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතු වන්නේ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙන දෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ වැනි.....”

18 17 වන අධෝලිපියේ අවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් මෙය කියවිය හැකිය: “එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම සඳහා අස්තිත්වයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම හා අදාළ අස්තිත්වයක් අභ්‍යන්තර පාලනය විගණක සලකා බලන අතර එසේ නැතිව එය සිදුකරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණු සඳහා නොවේ.

19 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් ඒ හා බැඳුණ අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳව එහි සඵලදායකත්වය සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකද වගකිව යුතු තත්ත්වයන් යටතේ මෙම වාක්‍ය පහත සඳහන් පරිදි වචන පෙළගස්වනු ලැබේ. “එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම හා අදාළ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන විගණන සලකා බැලේ” 17 වන අධෝලිපියේ අවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් මෙය කියවිය හැකිය. “මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී තත්ත්වයන්ට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම සඳහා විගණක සත්‍ය හා සාධාරණ මතයන් ගෙනදෙන අස්තිත්වයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන විගණක සලකා බලයි.

එය පාලනය කරන බැවින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත යටතේ එය ඒකාබද්ධ කළයුතුව තිබිණ. XYZ ඒකාබද්ධ කළේ නම් මෙහි ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බොහෝ මූලිකාංගවලට ප්‍රමාණාත්මක ලෙස බලපෑම් විය හැකිය. ඒකාබද්ධ කිරීමට අපොහොසත් වීම නිසා ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන බලපෑම නිර්ණය කර නැත.

අභිනකර මතය

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව ABC සමාගමේ සහ එහි පරිපාලිතයන්ගේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දින සහ (තෙක්) ඒවායේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා වූ ඒවායේ මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ එහි මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය මගින් අභිනකර මතය සඳහා පදනම වන ඡේදයේ සාකච්ඡා කළ කරුණේ වැදගත්කම නිසා ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ තත්ත්වයක් (හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක්) ඉදිරිපත් නොකෙරේ.

වෙනත් නෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

[විගණකගේ වෙනත් වාර්තාකරණ වගකීම්වල ස්වභාවය අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මෙම කොටසේ ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය වෙනස්වනු ඇත]

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

3 වන නිදර්ශනය

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ද ඇතුළත්ය

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව අස්තීත්වයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කළ පොදු අරමුණු සඳහා වූ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය කිරීම.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් විස්තරයේ විගණකගේ කාර්යභාරයේ කොන්දේසි පිළිබිඹු වේ.
- විදේශ සංවිධානයකට බැඳුණ ආයතනයක කරන ලද අයෝජන පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි වී ඇත. ප්‍රමාණාත්මක යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීමේ බලපෑම සැලකිය හැකි තරම් ප්‍රමාණාත්මක වූවත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට පෘතුල නොවේ.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අමතරව විගණකට දේශීය නීති යටතේ අවශ්‍ය කෙරෙන වෙනත් වාර්තාකරණය කළයුතු වගකීම් තිබේ.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

[උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා]

මූල්‍යප්‍රකාශන මත වාර්තාව²⁰

මේ සමග ඇති ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් මස 31 දින ශේෂපත්‍රයේ සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තින් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරුවලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කරන ලදී.

²⁰ දෙවන අධෝලිපියේ "වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව" අදාළ නොවන තත්ත්වයන් යටතේ අධෝලිපිය "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව" අවශ්‍ය නොවේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ²¹ වගකීම.

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට²² අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන අවප්‍රකාශන වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකියාවක් ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ යයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ අපගේ විගණනය පදනම් කරගෙන මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව අපගේ විගණනය පවත්වාගෙන යන ලදී. අප ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූලවීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර යන්න සාධාරණ ලෙස සහතික වීමක් ලබාගැනීමට හැකි වන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටුකිරීම මෙම ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

විගණනයකින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති වටිනාකම් හෙලිදරව් කිරීම පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි ඉටුකිරීම විගණනයකින් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසාද එසේ නැතිනම් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තෝරාගත් පටිපාටිය රඳා පවත්නේ විගණකගේ විචාරබුද්ධිය මතය. එම අවදානම තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පවතින තත්ත්වයනට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම²³ වලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම සලකා බලනු ලැබේ. එය එසේ කරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ²⁴ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණින් නොවේ. භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යභාවය ඇගයීම කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ සමස්ථ ඇගයීමද විගණනයකට ඇතුළත් වේ.

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

කොන්දේසි සහිත මතයක් සඳහා වූ පදනම

වර්ෂය තුළදී අත්පත්කරගත් විදේශීය ආශ්‍රිතයක් වන XYZ සමාගමේ කරන ලද අයෝජන ABC සමාගම ස්කන්ධ ක්‍රමයට ගිණුම්ගත කර ඇති අතර එහි 20x1 දෙසැම්බර් 31 දින ශේෂ පත්‍රයේ x×x අගයකට පවත්වාගෙන ඇත. අපහට XYZ සමාගමේ මූල්‍ය තොරතුරුවලට, කළමනාකාරිත්වයට, විගණකවරුන්ට ප්‍රවේශවීමට අවස්ථාවක් අහිමි කිරීම නිසා 20x1 දෙසැම්බර් 31 දින ABC සමාගම විසින් XYZ හි කරන ලද ආයෝජනයේ ධාරණ අගය සහ XYZ හි වර්ෂයේ ශුද්ධ ආදායමේ ABC හි කොටස පිළිබඳව යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි අපහට ලබාගත නොහැකි විය. ඒ නිසාවෙන් මෙම වටිනාකම්වලට කිසියම් ගැලපුම් කිරීමක් අවශ්‍ය වේද යන්න අපහට නිර්ණය කිරීමට නොහැකි විය.

කොන්දේසි සහිත මතයන්

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් මස 31 දින සහ (ගෙන්) එහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එම දිනින් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා වූ එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ එහි මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය මගින් කොන්දේසි සහිත මතය සඳහා පදනම් වන ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති කරුණ මත වන බලපෑම හැරුණ කොට අපගේ මතය

21 හෝ විශේෂ අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක නෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය වන වෙනත් කොන්දේසි.

22 කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වනුයේ සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙනදෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම මෙය කිවහැකි වන්නේ "කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතු වන්නේ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙනදෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම වැනි....." ලෙසටය.

23 22 වන අධෝලිපියේ අවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් මෙය කියවිය හැකිය. "එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම සඳහා අස්තිත්වයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම හා අදාළ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනය විගණක සලකා බලන අතර එසේ නැතිව එය සිදුකරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණින් නොවේ.

24 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් ඒ හා බැඳුණ අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳව එහි සඵලදායකත්වය සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකටද වගකිවයුතු තත්ත්වයන් යටතේ මෙම වාක්‍ය පහත සඳහන් පරිදි වචන පෙලගස්වනු ලැබේ. "එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම, පිළියෙල කිරීම හා අදාළ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන විගණක සලකා බැලේ". 22 වන අධෝලිපියේ අවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් මෙය කියවිය හැකිය. "මෙම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී තත්ත්වයනට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම සඳහා විගණක සත්‍ය හා සාධාරණ මතයන් ගෙන දෙන අස්තිත්වයේ ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන විගණක සලකා බලයි.

වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් සාධාරණ (සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙන දේ) ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇති බවය.

වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

[විගණකගේ වෙනත් වාර්තාකරණය කිරීමේ වගකීම්වල ස්වභාවය අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මෙම කොටසේ ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය වෙනස් වනු ඇත]

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණන වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

4 වන නිදර්ශනය

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දැද ඇතුළත්ය.

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කළ පොදු අරමුණු සඳහා වූ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය කිරීම.
- ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 210 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් විස්තරයේ විගණකගේ කාර්යභාරයේ කොන්දේසි පිළිබිඹු වේ.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තනි මූලිකාංගයක් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි විය. එය නම් සමාගමේ ශුද්ධ වත්කම් වලින් 90% ක් නියෝජනය කරන බද්ධ ව්‍යාපාරයක ආයෝජනයක් පිළිබඳව යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට විගණකට නොහැකි විය. මෙම ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සැලකිය හැකි බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක මෙන්ම පෘතුල ද වේ.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අමතරව විගණකට දේශීය නීති යටතේ අවශ්‍ය කෙරෙන වෙනත් වාර්තාකරණය කළයුතු වගකීම් ද වේ.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

[උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා]

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව²⁵

මේ සමග ඇති ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් මස 31 දින ශේෂ පත්‍රයත් එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තින් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම කාර්යභාරයේ අප යෙදවීනි.

²⁵ දෙවන අධෝලිපියේ "වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව" අදාළ නොවන තත්ත්වයන් යටතේ අධෝලිපිය "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව" අවශ්‍ය නොවේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ²⁶ වගකීම.

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට²⁷ අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වැරදි නිසා වන අවප්‍රකාශන වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකියාවක් ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරෙයැයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලනක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව කරන ලද විගණනය පදනම් කරන ලද මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. මතය විශ්වාසනීය කිරීම සඳහා පදනම් වූ ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණේ හේතුව නිසා, කෙසේ වෙතත්, විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම සඳහා අපහට ප්‍රමාණාත්මක යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි විය.

මතය විශ්වාසනීය කිරීම සඳහා වූ පදනම

සමාගමේ බද්ධ ව්‍යාපාරයක් වන XYZ (X රටේ) හි ආයෝජන සමාගම සමාගමේ ශේෂපත්‍රයේ පවත්වාගෙන ඇත්තේ xxx වටිනාකමකට වන අතර එය 20x1 දෙසැම්බර් 31 දින සමාගමේ ශුද්ධ වත්කම් වලින් 90% කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් නියෝජනය කරයි. XYZ හි විගණකවරුන්ගේ විගණන ලිපිලේඛන ඇතුළු XYZ හි කළමනාකාරිත්වයට සහ විගණකවරුන්ට ප්‍රවේශ වීම සඳහා අපහට අවසර නොලැබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් බද්ධව පාලනය කරන XYZ හි වත්කම්වල සමාගමේ සමානුපාතික කොටස, බද්ධව වගකියන XYZ හි වගකීම්වල එහි සමානුපාතික කොටස, වර්ෂය සඳහා XYZ හි ආදායම් සහ වියදම්හි සමානුපාතික කොටස සහ ස්කන්ධය වෙනස්වීම සහ මූල්‍ය ප්‍රවාහ ප්‍රකාශන සෑදීම සඳහා අවශ්‍ය මූලිකාංගයන් සම්බන්ධයෙන් කිසියම් ගැලපීමක් සිදුකළ යුතුදැයි නිර්ණය කිරීමට අපහට නොහැකි විය.

මතය විශ්වාසනීය කිරීම

මතය විශ්වාසනීය කිරීම සඳහා පදනම වූ ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කාරණාවේ වැදගත්කම නිසා විගණන මතයක් සඳහා පදනම සැපයීම සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි අපහට ලබාගත නොහැකි විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අප මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමු.

වෙනත් තෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

[විගණකගේ වෙනත් වාර්තාකරණය කිරීමේ වගකීම්වල ස්වභාවය අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මෙම කොටසේ ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය වෙනස්වනු ඇත.]

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණන වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

²⁶ හෝ විශේෂ අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක තෛතික රාමුව සම්බන්ධයේ යෝග්‍යවන වෙනත් කොන්දේසි.

²⁷ කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතු වනුයේ සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙනදෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම මෙය කිවහැකි වන්නේ "කළමනාකාරිත්වයේ වගකිවයුතු වන්නේ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙනදෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම වැනි....." ලෙසටය.

5 වන නිදර්ශනය

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දැද ඇතුළත්ය.

- ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව අස්කිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් පිළියෙල කළ පොදු අරමුණු සඳහා වූ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය කිරීම.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම් විස්තරයේ විගණකගේ කාර්යභාරයේ කොන්දේසි පිළිබිඹු වේ.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බහු ආංශික මූලිකාංගයන් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි විය. එය නම් අස්කිත්වයේ නොගත සහ ලැබිය යුතු ගිණුම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි විගණකට ලබාගත නොහැකි විය. මෙම ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකිවීම නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සැලකිය හැකි බලපෑම ප්‍රමාණාත්මක මෙන්ම පෘතුල ද වේ.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අමතරව විගණකට දේශීය නීති යටතේ අවශ්‍ය කෙරෙන වෙනත් වාර්තාකරණය කළයුතු වගකීම් ද වේ.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

[උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා]

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව²⁸

මේ සමග ඇති ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් මස 31 දින ශේෂ පත්‍රයක් එම දිනින් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තීන් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක තොරතුරු වලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේ කාර්යභාරයේ අපව යෙදවීනි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ²⁹ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට³⁰ අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා වැරදි නිසා වන අවප්‍රකාශන වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකියාව ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ යැයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලනක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව කරන ලද විගණනය පදනම් කර කරන ලද මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. මතය විශ්වාසනීය කිරීම සඳහා පදනම් වූ ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණු වල හේතුව නිසා, කෙසේ වෙතත් විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම සඳහා අපහට ප්‍රමාණාත්මක යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි විය.

²⁸ දෙවන අධෝලිපියේ "වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව" අදාළ නොවන තත්ත්වයන් යටතේ අධෝලිපිය "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව" අවශ්‍ය නොවේ.

²⁹ හෝ විශේෂ අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක නෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍ය වන වෙනත් කොන්දේසි.

³⁰ කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතු වනුයේ සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙනදෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම මෙය කිවහැකි වන්නේ "කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම යුතුවන්නේ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ගෙනදෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම වැනි....." ලෙසය.

මතය විශාලනය කිරීම සඳහා වූ පදනම

20x1 දෙසැම්බර් මස 31 දින පසු වනතුරු අපව සමාගමේ විගණකවරුන් ලෙස පත්කර නොතිබුණි. ඒ හේතුවෙන් වර්ෂය ආරම්භයේ හෝ අවසානයේ භෞතික තොග ගණන් ගැනීම නිරීක්ෂණය කිරීමට අපහට නොහැකි විය. 20x0 සහ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනයන්හි ශේෂපත්‍රයේ සඳහන් පිළිවෙළින් xxx හා xxx වූ තොග ප්‍රමාණයන් සම්බන්ධයෙන් විකල්ප මාර්ග යොදාගෙන ඒ පිළිබඳව අපහට සැහීමකට පත්විය නොහැකි විය. එයට අමතරව ලැබියයුතු ගිණුම් සඳහා 20x1 සැප්තැම්බර් මස හඳුන්වාදුන් නව පරිගණක පද්ධතියේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ලැබියයුතු ගිණුම්වල වැරදි ගණනාවක් මතුව ඇත. අපගේ විගණන වාර්තාවේ දිනය වනතුරුත් කළමනාකාරිත්වය පද්ධති උෟණතා නිවැරදි කිරීම් සහ වැරදි නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ නිරතව සිටියහ. 20x1 දෙසැම්බර් 31 දින ලැබියයුතු ගිණුම් ලෙස ශේෂ පත්‍රයේ ඇතුළත් මුද්‍රා වටිනාකම වූ xxx සනාථ කිරීමට හෝ වෙනත් විකල්ප ක්‍රම වලින් එය සත්‍යාපණය කිරීමට අපහට නොහැකි විය. මෙම කරුණුවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වාර්තා වී ඇති හෝ වාර්තා නොවී ඇති තොග සහ ලැබියයුතු ගිණුම් ආදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයන් සෑදෙන මූලිකාංගයන්ට සම්බන්ධයෙන් කිසියම් ගැලපුමක් පදනම් කිරීම අවශ්‍යදැයි නිර්ණය කිරීමට අපහට නොහැකි විය.

මතය විශාලනය කිරීම

මතය විශාලනය කිරීම සඳහා පදනම වූ ඡේදයේ විස්තර කර ඇති කරුණු වල වැදගත්කම නිසා විගණන මතයක් සඳහා පදනම සැපයීම සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි අපහට ලබාගත නොහැකි විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අප මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමු.

වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව

[විගණකගේ වෙනත් වාර්තාකරණය කිරීමේ වගකීම්වල ස්වභාවය අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මෙම කොටසේ ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය වෙනස් වනු ඇත]

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණන වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 706

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සහ වෙනත් කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බල පැවැත්වේ)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය	1-2
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	3
අරමුණු.....	4
නිර්වචන.....	5
අවශ්‍යතාවයන්	
විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද	6-7
විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේද.....	8
පාලන කාර්ය දරන අයවලුන් සමඟ සන්නිවේදනය.....	9
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දැවල්	
විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද.....	අ1 - අ4
විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේද.....	අ5 - අ11
පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමඟ සන්නිවේදනය.....	අ12

පරිශීලකයා 1 : කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.වල ලැයිස්තුව

පරිශීලකයා : 2 වෙනත් කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.වල ලැයිස්තුව

පරිශීලකයා 3 : කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාවක් දැක්වෙන නිදර්ශනය

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200 ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව එම විගණකයේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයේ පවත්වාගෙන යාමේ පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 706 වැනි විගණකයේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සහ වෙනත් කරුණු අවධාරණය කිරීම සඳහා කියවිය යුතුය

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

- 1 පහත දැ සිදු කිරීමට අවශ්‍යයැයි විගණක සලකා බලන විට විගණක වාර්තාවේ ඇතුළත් කළයුතු අතිරේක සන්නිවේදනය පිළිබඳව මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. කටයුතු කරයි.
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත්කර ඇති හෝ හෙළිදරව්කර ඇති කරුණු හෝ කරුණක් ඒවා කොපමණ වැදගත්ද යනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවබෝධකර ගැනීමට පරිශීලකයන්ට මූලික වන කරුණ හෝ කරුණු පරිශීලකයන්ගේ අවධානයට ලක් කිරීම.
 - (ආ) විගණනය, විගණකගේ වගකීම හෝ විගණකගේ වාර්තාව පිළිබඳව අවබෝධයක් පරිශීලකයන්ට ලබාගැනීමට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කරන හෝ හෙළිදරව් කරඇති කරුණ හෝ කරුණු හැර වෙනත් කරුණ හෝ කරුණු පරිශීලකයන්ගේ අවධානයට ලක් කිරීම.
- 2 විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය හෝ වෙනත් කරුණු ඡේද විගණක ඇතුළත් කිරීම සඳහා වන නිශ්චිත අවශ්‍යතාවයන් අඩංගුවන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. පරිශීලකයන් 1 සහ 2 හඳුනාගනී. එවැනි අවස්ථාවන් හිදී එබඳු ඡේදවල අකෘතිය සහ ස්ථානගත කිරීම පිළිබඳව මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අවශ්‍යතා අදාළ වේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 3 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා බලපැවැත්වේ.

අරමුණු

- 4 විගණකගේ අරමුණ වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතය එළඹීමෙන් පසු, ඔහුගේ විනිශ්චයට අනුව එසේ කිරීම අවශ්‍යවන විට පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව තම වාර්තා තුළින් පැහැදිලි අතිරේක සන්නිවේදන පරිශීලකයින්ගේ අවධානයට යොමු කිරීමය.
 - (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල යෝග්‍ය පරිදි ඉදිරිපත් කර හෝ හෙළිදරව් කර ඇති නමුදු, පරිශීලකයන්ට මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවබෝධ කර ගැනීමට මූලිකව වැදගත් වන කරුණක් ; හෝ
 - (ආ) අදාළ පරිදි පරිශීලකයින්ට අවබෝධ කරගැනීමට අදාළ වෙනත් කරුණක්, විගණනය, විගණකගේ වගකීම් හෝ විගණකගේ වාර්තාව.

නිර්වචන

- 5 මෙම ශ්‍රීලවිප්‍ර අරමුණු සඳහා පහත දී ඇති පද සඳහා ඒවාට දී ඇති තේරුම් ආරෝපනය කෙරේ.
 - (අ) කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය විගණකගේ විනිශ්චයට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන තේරුම් ගැනීමේ දී පරිශීලකයන්ට මූලිකව ඉතා වැදගත් වන, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල යෝග්‍ය පරිදි ඉදිරිපත් කරමින් හෝ හෙළිදරව්කර ඇති කරුණකට යොමු කරමින් විගණකගේ වාර්තාවේ ඇතුළත් කරුණු ලබන ඡේදය.
 - (ආ) වෙනත් කරුණ ඡේදය - විගණකගේ විනිශ්චයට අනුව විගණනය, විගණකගේ වගකීම් හෝ විගණකගේ වාර්තාව පරිශීලකයන්ට අවබෝධකර ගැනීමට අදාළව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කරන හෝ හෙළිදරව් කරන කරුණකට හැර වෙනත් කරුණකට යොමු කරන විගණකගේ වාර්තාවේ ඇතුළත් කරනු ලබන ඡේදයකි.

අවශ්‍යතාවයන්

විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේද :

- 6 විගණකගේ විනිශ්චයට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන තේරුම් ගැනීමට පරිශීලකයන්ට මූලික වන ඉතා වැදගත් වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කර ඇති හෝ හෙළිදරව් කර ඇති කරුණකට පරිශීලකයින්ගේ අවධානය යොමු කිරීමට අවශ්‍ය යයි විගණක සලකන්නේ නම්, විගණක විසින් මෙකී කරුණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මකව අවප්‍රකාශනය නොවී ඇති වගට සැහෙන යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන ඇත්නම්, විගණක විසින් විගණක

චාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කරුණු ඇත. එවැනි ඡේදයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කළ හෝ හෙළිදරව් කළ තොරතුරු වලට පමණක් යොමු කළයුතුය. (යොමු: ඡේද අ 1 - අ2)

7 විගණකවරයෙකු විගණන චාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කළ විට, විගණක විසින් ;

- (අ) එය විගණන චාර්තාවේ මතය ප්‍රකාශන කිරීමේ ඡේදයට වහාම පසුව ඇතුළත් කළ යුතුය
- (ආ) "කරුණ අවධාරණය කිරීම" හෝ වෙනත් සුදුසු ශීර්ෂයක් යෙදිය යුතුය.
- (ඇ) අවධාරණය යොමු කරන කරුණ සහ කරුණු සම්පූර්ණයෙන් පැහැදිලිව විස්තරකරන අදාල හෙළිදරව් කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දක්නට ලැබෙන ස්ථානය පැහැදිලිව යොමු කරමින් ඡේදයේ ඇතුළත් කිරීම සහ
- (ඈ) අවධාරණය කළ ඡේදය පිළිබඳව විගණකගේ මතය විකරණය කර නොමැති බැව් සඳහන් කරන්න. (යොමු ඡේද අ 3 - අ4)

විගණකවරයාගේ චාර්තාවේ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේද

8 මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කර ඇති හෝ හෙළිදරව් කර ඇති කරුණු හැර විගණනය විගණකගේ වගකීම් හෝ විගණන චාර්තාව අවබෝධ කරගැනීමට පරිශීලකයන්ට අදාලවන විගණකගේ විනිශ්චය අනුව සන්නිවේදනය කිරීම අවශ්‍යකරන ලෙස විගණක සලකා බලන කරුණක් එය නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් තහනම් කර නොමැති නම් "වෙනත් කරුණ" හෝ වෙනත් උචිත ශීර්ෂයක් යටතේ විගණකගේ චාර්තාවේ වන ඡේදයකින් එම කරුණ නිවේදනය කළයුතුය. විගණක මෙම ඡේදය මතය ප්‍රකාශ කිරීමේ ඡේදය සහ යම් කරුණු අවධානය කිරීමේ ඡේදයට වහාම පසුව හෝ වෙනත් කරුණ සකසාගෙන වෙනස චාර්තා කරන වගකීම් කොටසට අදාල නම් විගණකගේ චාර්තාවේ යම් තැනක අදාල කළයුතුය (යොමු ඡේද අ 11)

පාලන කාර්ය දරන අයවලුන් සමඟ සන්නිවේදනය

9 විගණක විසින් විගණකගේ චාර්තාවේ කරුණ හෝ වෙනත් කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම්, එවිට විගණක විසින් මෙම අපේක්ෂාව පාලනය කාර්ය භාර අයවලුන් සමඟ එකී ඡේදයේ අපේක්ෂාව සහ යෝජිත වචන පෙලගැස්වීම පිළිබඳව සන්නිවේදනය කරණු ඇත.(යොමු ඡේද අ 12)

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහද දීමේ දැවල්

විගණකවරයාගේ චාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේද ,

කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් අවශ්‍ය විය හැකි තත්ත්වයන් (යොමු : ඡේද 6)

- අ1 විගණක විසින් කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීමට අවශ්‍ය වන තත්ත්වයන්ට උදාහරණ :
 - විශේෂ නඩුකීම් හෝ නියාමන ක්‍රියාදාමයන් වල ඉදිරි ප්‍රතිඵල වලට අදාල අවිනිශ්චිත භාවය.
 - බලපවත්වන දිනයට පෙර මූල්‍ය ප්‍රකාශන කොරෙහි පෘථුල බලපෑම් ඇති අළුත් ගිණුම්කරණ උදහරණ නව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියක් කලින් භාවිතා කිරීම. (කලින් ඉඩ දීම නිසා)
 - ඇති වූ වඩාත් බලවත් ව්‍යසනයක් නිසා අස්තීන්වයේ මූල්‍ය තත්ත්වයට ඇතිවූ හෝ දිගටම කෙරෙන සැලකිය යුතු බලපෑම්.
- අ2 කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේද පුළුල්ව යොදාගැනීම එවැනි කරුණු පිළිබඳව විගණකගේ සන්නිවේදනයේ සඵලදායකත්වය අඩු කිරීමට හේතු වේ. මීට අමතරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කළ හෝ අනාවරණය කළ දැට වඩා තොරතුරු කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක ඇතුළත් කිරීම. එම කරුණ යෝග්‍ය ආකාරයට ඉදිරිපත් කර හෝ හෙළිදරව් කර නොමැති වගට ව්‍යංගව පෙන්නුම් කළ හැක. එබැවින්, ඡේද 6 කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය යොදා ගැනීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කළ හෝ හෙළිදරව් කළ කරුණු වලට සීමා කෙරේ.

විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම (යොමු ඡේද 7)

අ3 විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම විගණකගේ මතයට බල නොපායි. කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය එක්කෝ,

(අ) නිශ්චිත විගණන කාර්යභාර තත්ත්වයන්හි අවශ්‍යතාවය අනුව විගණක විසින් කොන්දේසි සහිත මතයක් හෝ අහිතකර මතයක් හෝ විශ්වාසනීය කිරීමක් විගණක විසින් ප්‍රකාශ කිරීම. (ශ්‍රීලවිප්‍ර 705¹ බලන්න) හෝ

(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල කළමනාකරණය විසින් කළයුතු අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිබඳව අනාවරණයන්.

අ4. පරිශිෂ්ට 3 හි නිදර්ශණයේ දැක්වෙන විගණකගේ වාර්තාවට කොන්දේසි සහිත මතයක් අඩංගු කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් වේ.

විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේද.(යොමු :ඡේද 8)

වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේදයන් අවශ්‍යවන තත්ත්වයන්.

විගණනය අවබෝධකර ගැනීමට පරිශීලකයන්ට අදාලවන.

අ5 විගණකගේ විෂය පථය කළමනාකරණය විසින් පනවා ඇති සීමාවන් පෘථුලවීම නිසා ප්‍රමාණවත් උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නොහැකි නිසා බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි වුවත් ඉතා විරල තත්ත්වයකදී විගණකට කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීමට හේතු පැහැදිලි කිරීම විගණක² විසින් විගණන වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු ඡේදයේ ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍යදැයි සලකා බලනු ඇත.

විගණකගේ වගකීම් හෝ විගණකගේ වාර්තාව පරිශීලකයින්ගේ අවබෝධ කරගැනීමට අදාලවීම

අ6 අධිකරණ බලප්‍රදේශයක නීතිය, රෙගුලාසි හෝ පොදුවේ පිළිගත් පරිචයන් විසින් විගණකගේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය හෝ ඒ මත වූ විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණු වැඩි දුරටත් පැහැදිලි කිරීම් කිරීමට විගණකගේ අවශ්‍යවීම හෝ ඉඩදීම සිදුවිය හැක. අදාල තත්වය, වෙනත් කරුණු ඡේදයේ අන්තර්ගතය විස්තර කිරීමට උපශීර්ෂ එකක් හෝ ඊට වැඩිය යොදා ගත හැක.

අ7. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා වාර්තා කිරීම සඳහා වන විගණකගේ වගකීමට අමතරව ("වෙනත් වාර්තා කිරීමේ වගකීම" ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 700³ කොටස බලන්න) හෝ අමතර නිශ්චිත පටිපාටි ඉටුකර සහ වාර්තා කරන ලෙස විගණකගෙන් ඉල්ලා සිටින අවස්ථාවකදී හෝ නිශ්චිත කරුණු මත මතයක් ප්‍රකාශකිරීම වැනි වෙනස් වාර්තා කිරීමේ වගකීම් විගණකට ඇතිවන තත්ත්වයන් පිළිබඳව වෙනත් කරුණු ඡේදය කටයුතු නොකෙරේ.

අ8. මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටල එකකට වඩා වැඩි ගණනක් මත වාර්තාකරණය.

අස්තිත්වයක් පොදු අරමුණු අකෘතිමය රාමුවකට අනුකූලව (උදාහරණයක් වශයෙන් ජාතික අකෘතිමය රාමුව) එක් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් පිළියෙල කරණු ඇති අතර, තවත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් වෙනත් පොදු අරමුණු අකෘතිමය රාමුවකට (උදාහරණයක් වශයෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත) අනුකූලව පිළියෙල කරනු ඇති අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටල දෙකම පිළිබඳව වාර්තා කිරීම සඳහා යොදාගනු ඇත. විගණකගේ කාර්යභාරය වෙත වෙනම පිළිවෙලින් වූ තත්වයන්හිදී ආකෘතිමය රාමු පිළිගතහැකි බව විගණක නිර්ණය කළ විට එම අස්තිත්වය විසින්ම වෙන පොදු අරමුණු අකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව වෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් පිළියෙල කර ඇති බව සහ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණක වාර්තාවක් නිකුත් කර ඇති තොරතුරට යොමුකරමින් විගණක, විගණන වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු ඡේදයක් ඇතුළත් කළ හැකිය.

අ9. විගණකගේ වාර්තාව බෙදා හැරීම හෝ පරිශීලනය කිරීම පිළිබඳ සීමාවන්.

එවැනි පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන අපේෂිත පරිශීලකයන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලන බව තීරණය කර ඇති බැවින් නිශ්චිත අරමුණක් සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදු අරමුණු අකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ හැකිය. විගණකගේ වාර්තාව නිශ්චිත පරිශීලකයන් සඳහා අදහස් කරන බැවින් , විගණකගේ වාර්තාවේ අභිප්‍රයවන්නේ අපේෂිත පරිශීලකයින් සඳහා පමණක් බව සහ වෙනත් පාර්ශවයන් අතර

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.805, ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතයට විකරණය කිරීම, ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 805
² මෙම තත්ත්වය පිළිබඳ සාකච්ඡාවකට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ඡේද 13(ආ) (ii) බලන්න
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.700, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත, මතයකට එලඹීම සහ වාර්තාකරණය"38- 39 ඡේද"

බෙදහැරීම හෝ භාවිතාකිරීම නොකළ යුතු බව සඳහන් කරමින් වෙනත් කරුණ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම වාතාවරණය යටතේ අවශ්‍යද යන වග සලකා බැලියයුතුය.

අ10. විගණකගේ වාර්තාවේ වෙනත් කරුණ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම

වෙනත් කරුණ ඡේදයේ අන්තර්ගතයෙන් පැහැදිලිවම පිළිඹිබු කරන්නේ එබඳු වෙනත් කරුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඉදිරිපත් කිරීමට හෝ හෙළිදරව් කිරීම අවශ්‍ය නොකරන බවය. වෙනත් කරුණ ඡේදයකට විගණකට නීතියෙන්, රෙගුලාසි වලින් හෝ වෙනත් වෘත්තීමය ප්‍රමිතිවලින් විගණකට ලබානොදිය යුතුවන පනවා ඇති තොරතුරු ඇතුළත් නොවේ. උදාහරණයක් වශයෙන් තොරතුරු පිළිබඳව විශ්වාසනීය භාවය අදාල ආචාරධර්ම ප්‍රමිත, වෙනත් කරුණ ඡේදයකට කළමනාකරණය විසින් සැපයිය යුතු තොරතුරු ඇතුළත් නොවේ.

අ11 වෙනස් කරුණු පෙන්වුම්කරණ ඡේදය ස්ථානගත කිරීම රඳ පවතින්නේ සන්නිවේදනය කිරීමට ඇති තොරතුරු මතය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳව අවබෝධ කරගැනීමට පරිශීලකයන්ට අදාල වන කරුණකට ඔවුන්ගේ අවධානය යොමු කිරීමට වෙනත් කරුණ ඡේදයක් ඇතුළත් කරන විට එම ඡේදය මතය ඡේදයේ හෝ යම් කරුණ අවධානය කිරීමේ ඡේදයට වහාම පසුව ඇතුළත් කළයුතුය. විගණකගේ වාර්තාවේ අමතන ලද වෙනත් වාර්තාකරණ වගකීම් සම්බන්ධිත කරුණකට පරිශීලකයන්ගේ අවධානය යොමු කිරීමට වෙනත් කරුණ ඡේදයක් ඇතුළත් කරන විට, එම ඡේදය "වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා මත වාර්තාව" වශයෙන් උපශීර්ෂ ගත කොට, කොටසේ ඇතුළත් කළහැකිය. විකල්පයක් වශයෙන් විගණකගේ සියලු වගකීම් හෝ විගණකගේ වාර්තාව පරිශීලකයන්ට අවබෝධකර ගැනීමට අදාලවන වෙනත් කරුණ ඡේදය මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව සහ වෙනත් නෛතික හා නියාමන අවශ්‍ය වාර්තාවට පසුව වෙනම කොටසක් ලෙස ඇතුළත් කළහැකිය.

පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන් සමඟ සන්නිවේදනය

අ12 එවැනි සන්නිවේදන විගණන වාර්තාවේ විගණක විසින් අවධානයට ලක්කිරීමට අදහස් කරන විශේෂ කරුණු වල ස්වභාවය පාලන කාර්යභාරය දරන අයවලුන්ගේ දැන ගැනීමට ලක්විය යුතු අතර අවශ්‍ය කරන අවස්ථාවලදී තව දුරටත් පැහැදිලි කිරීම් ඒ අයවලුන් හට ලබා ගැනීමට අවස්ථවත් සඳහා මං සලායයි. සෑම අනුයාත කාර්යයේ නිරතවීමකදීම විශේෂ කරුණක් මත විගණන වාර්තාවේ වෙනස් කරන ඡේදයේ ඇතුළත් කිරීම යළි සිදුවන විට සෑම කාර්යයන් නිරතවීම දීම එම සන්නිවේදනය නැවත නැවත කිරීම අනවශ්‍ය බව විගණක තීරණය කළහැකිය.

1 වන පරිශීෂ්ඨය

(යොමු : ඡේද 2)

කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් ශ්‍රීලවිප්‍ර වල ලැයිස්තුව

2014 ජනවාරි 1 වන දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්චේද වල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම සඳහා ඇත්තටම සමහර තත්ත්වයන් හිදී විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් විගණකට ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍යකරන වෙනත් ශ්‍රීලවිප්‍රවල ඡේදයකට මෙම පරිශීෂ්ඨයෙන් හඳුනාගනී. ශ්‍රීලවිප්‍රවල අවශ්‍යතාවන් සහ සම්බන්ධිත ව්‍යවහරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු සලකා බැලීමේදී මෙම ලැයිස්තුව ආදේශකයක් නොවේ.

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210, "විගණන කාර්යභාරයේ නිරතවීමේ කොන්දේසි හා එකඟවීම." 19(ආ) ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.560 "පසුකාලීන සිදුවීම්" 12(ආ) සහ 16 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.570 "අබණ්ඩ පැවැත්ම" 19 වන ඡේදය
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.800, "විශේෂ සලකා බැලීම්. විශේෂිත අරමුණු රාමු ප්‍රකාර පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම්" 14 වන ඡේදය

2 වන පරිශිෂ්ටය

(යොමු : ඡේද 2)

වෙනත් කරුණ අවධාරණය කිරීම සඳහා අවශ්‍යතාවයන් ඇතුළත් ශ්‍රී ලවිප්‍ර වල ලැයිස්තුව

2014 ජනවාරි මස 1 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම සඳහා ඇත්නම් සමහර තත්ත්වයන්හිදී විගණකගේ වාර්තාවේ වෙනත් කරුණ ඡේදයක් විගණකට ඇතුළු කිරීම අවශ්‍ය කරන වෙනත් ශ්‍රී ලවිප්‍ර වල ඡේදයක් මෙම පරිශිෂ්ටයේ හඳුනාගනී.

- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.560, "පසුකාලීන සිදුවීම් " - ඡේද 12 (අ) සහ 16
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.710, "සංසන්දනාත්මක තොරතුරු, අනුරූප සංඛ්‍යා සහ සංසන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන"- ඡේද 13 ,14 ,16,17 සහ 19
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.720, "විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් ලියකියවිලි වල වෙනත් තොරතුරුවලට සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම් " - ඡේද 10 (අ)

3 වන පරිශිෂ්ටය

(යොමු :අ ඡේදය)

කරුණ අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාවක් සඳහා නිදර්ශනය

<p>තත්ත්වයන්ට පහත දෑ ඇතුළත්වේ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත ප්‍රකාර පිළියෙල කළ සම්පූර්ණ පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය කිරීම. • ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210⁴ හි විගණන කාර්යභාරයේ නියුක්තවීමේ කොන්දේසි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම සවිස්තරව පිළිබිඹු කිරීම. • තීන්දුවකට එළඹී නැති නඩුමගට බැස ඇති විශේෂිත කරුණක් පිළිබඳව අවිනිශ්චිතභාවයක් තිබීම. • අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙන් බැහැරවීමේ ප්‍රතිඵලයක් වන කොන්දේසි සහිත මතය. • මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අමතරව , විගණකට දේශීය නීතිය යටතේ වෙනස් වාර්තාකරණ වගකීම් පැවරී ඇත.
--

ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා පරිදි)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව⁵

මේ සමග ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට වූ ශේෂ පත්‍රය සහ එම දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා වූ අදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ වෙනස්වීම් තරාතිරම තොරතුරු වලින් සමන්විත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කරන ලදී.

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210 විගණකාර්යේ නිරතවීමේ කොන්දේසි වලට එකඟවීම”

⁵ “වෙනස් නෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතාවයන් මතවන වාර්තාව” දෙවන උප ශීර්ෂය ව්‍යවහාර නොවන තත්වයන්හි දී, “ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන වාර්තාව” උප ශීර්ෂය අවශ්‍ය නොවේ

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ ⁶ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම⁷ සහ, සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකියාවන් ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ. යැයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ, අපගේ විගණනය පදනම් කර ගෙන මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමය. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව අපගේ විගණනය පවත්වා ගෙනයනලදී. අප අවාරධර්ම අවශ්‍යතා සමඟ අනුකූලව විම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරව සහ සාධාරණ ලෙස සහතිකවීමක් ලබාගැනීමට හැකි වන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

විගණනයකින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇති වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයකින් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසාද එසේ නැතිනම් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තෝරාගත් පටිපාටිය රඳා පවතින්නේ විගණයේ විචාර බුද්ධියමතය. එම අවදානම තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පවතින තත්වයන්ට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම⁸ වලට අභ්‍යන්තර පාලනක්‍රම සලකා බලනු ලැබේ. එය එසේ කරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදයකත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණු සඳහා නොවේ⁹. භාවිතා කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යතාවය ඇගයීම, කළමනාකාරිත්වය එසේ කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වල සාධාරණත්වය මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ සමස්ථ ඇගයීමද විගණනයකට ඇතුළත් වේ

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි

කොන්දේසි සහිත මතයක් සඳහා පදනම

සමාගමේ කෙටි කාලීන අලෙවි කළ හැකි සුරැකුම්පත්, ශේෂ පත්‍රයේ දක්වෙනුයේ xxx ලෙසය. කළමනාකරණය මෙම සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ මිලට අනුව අගය කර නොමැති නමුදු ඒ වෙනුවට ඒවා පිරිවැයට සඳහන් කර ඇති අතර, එය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලින් බැහැර වීමකි. සමාගමේ වාර්තා වලට අනුව, කළමනාකරණය අලෙවි කළහැකි සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ මිලට අනුව අගය කලේ නම්, සමාගම වර්ෂය සඳහා වන අදායම් ප්‍රකාශනයේ උපලබ්ධි නොවූ xxx ක අලාභයක් හඳුනාගත යුතුව තිබුණි. ශේෂපත්‍රයේ සුරැකුම්පත් වල ධාරණ අගය 20x1, දෙසැම්බර් 31 දිනට එම වටිනාකමින් අඩුවීමට තිබුණු අතර අදායම් බද්ද, ශුද්ධ අදායම සහ කොටස්කරුවන්ගේ ස්කන්ධය පිළිවෙලින් xxx, xxx, සහ xxx න් අඩුවීමට තිබුණි.

6 හෝ විශේෂ අධිකරණ බල ප්‍රදේශ තුළ නෛතික රාමුව සම්බන්ධව යෝග්‍යවන වෙනත් පදයක්
7 කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පිළිබිඹු කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම නම්, එවිට මෙය කියවිය යුත්තේ "කළමනාකරණයේ වගකීම ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති ප්‍රකාර සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශණයක් පෙන්නුම් කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම වන බැවින් සහ ...වැනි ලෙසය"
8 7වන අධෝලිපියේ අවසනට සම්බන්ධයෙන් මෙසේ කියවිය හැකිය. " එම අවධානම තක්සේරුකරණ තත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම සඳහා අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ විධාන ඉදිරිපත් කිරීම හා අදාල අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන විගණන සලකා බලන අතර එසේ නොමැතිව එය සිදුකරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදයකත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශකිරීමේ..
9 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් ඒ හා බැඳුණු අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳ එහි සඵලදයකත්වය සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකකද වගකිව යුතු තත්වයන් යටතේ මෙම වාක්‍යය පහත සඳහන් පරිදි වචන පෙළගස්වනු ලැබේ, " එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පිටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම හා අදාල, අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන විගණන සලකා බැලේ" 7 වන අධෝලිපියේ අවස්ථාව සම්බන්ධයෙන් මෙසේ කිව හැකිය, එම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී තත්වයන්ටවයනට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම, පිළියෙල කිරීම සහ විගණන සත්‍ය හා සාධාරණ මතයන් ගෙන දෙන අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා අදාල අභ්‍යන්තර පාලනය විගණක සලකාබලයි"

කොන්දේසි සහිත මතය

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 දින සහ හෝ එහි මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එම දිනට අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා වූ එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ එහි මුදල් ප්‍රවාහන ප්‍රකාශනය මගින් කොන්දේසි සහිත මතය සඳහා පදනම වන ඡේදයේ සඳහන් කර ඇති කරුණු මත වන බලපෑම හැරුණුකොට අපගේ මතය වනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියළුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයේ සාධාරණ (සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක්) ගෙනත් ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇති බවය.

කරුණ අවධාරණය කිරීම

සමාගමට එරෙහිව සමාගම XYZ විසින් ගොනු කර ඇති නඩුවේ ප්‍රතිඵලය පිළිබඳව අවිනිශ්චිතභාවය¹⁰ විස්තර කරන එක්ස් (X) සටහනට ඔබගේ අවධානය යොමු කරමු. මෙම කරුණ පිළිබඳව අපගේ මතය කොන්දේසි සහිත කර නැත.

වෙනත් නෛතික සහ නියාමන අවශ්‍යතාව මත වාර්තාව

[විගණකගේ වෙනත් වාර්තාකරනය කිරීමේ වගකීම්වල ස්වභාවය අනුව විගණකගේ වාර්තාවේ මෙම කොටසේ ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය වෙනස්වනු ඇත.]

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

¹⁰ අවිනිශ්චිත තාවයක් මතුකර දැක්වීමේදී , විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන භාවිතා කළ නාමාවලියම විගණක විසින් භාවිතා කර ඇත

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 710

සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු - අනුරූපී සංඛ්‍යා සහ සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන

(2014 ජනවාරි මස 01 වන දින හෝ ඊට පසු කරනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපැවැත්වේ)

පටුන

	පේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1
සන්සන්දනාත්මක තොරතුරුවල ස්වාභාවය.....	2-3
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	4
අරමුණු.....	5
නිර්වචන.....	6
අවශ්‍යතා	
විගණන ක්‍රියාපටිපාටි.....	7-9
විගණන වාර්තාකරණය.....	10-19
ව්‍යවහාරකරණය හා වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු	
විගණන ක්‍රියාපටිපාටි.....	A1
විගණන වාර්තාකරණය.....	A2 – A11
පරිශීෂ්ඨය : විගණකවරයාගේ වාර්තාවක ආදර්ශණයක්	

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 710, “ සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු - අනුරූපී සංඛ්‍යා සහ සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන” කියවිය යුත්තේ “ ස්වාධීන විගණකවරයාගේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයන්ට අනුව විගණනයක් පැවැත්වීම” යන මැයෙන් යුතු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200 ට සමගාමීවය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

1. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතයෙන් (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු පිළිබඳව වූ විගණකවරයාගේ වගකීම් භාරය සාකච්ඡාවට භාජනය කෙරේ. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කලින් සිටි විගණකවරයා විසින් විගණනය කර ඇති විට හෝ විගණනය කර නොමැති විට ආරම්භක ශේෂයන් සම්බන්ධයෙන් වන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.510¹ අදාළ වේ.

සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු වල ස්වභාවය

2. ආසන්නවයක මූල්‍ය තොරතුරු වල ඇතුළත් සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු වල ස්වභාවය භාවිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවන් මත රඳා පවතී. එවැනි සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් වූ විගණකවරයාගේ වාර්තාකරණ වගකීම් භාරයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු (පසුගිය කාලයට අදාළ) අනුරූපී සංඛ්‍යා සහ සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු යනුවෙන්, පුළුල් හා එකිනෙකට වෙනස් ප්‍රවේශයන් දෙකක් ඇත. යොදාගතයුතු ප්‍රවේශය බොහෝ විට නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් විශේෂිත කරනු ලබන මුත් විගණන පැවරුමෙහි කොන්දේසි මත නියම කොට තිබෙනුද විය හැකිය.

3. ප්‍රවේශයන් දෙක අතර අවශ්‍යයෙන් පවත්නා විගණන වාර්තාමය වෙනස්කම්

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශය සඳහා අනුරූපී සංඛ්‍යා යනු වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළවන ඒවා පමණි. (මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි කොටසකි); එහෙත්

(ආ) සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැලකීමේදී විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ මූල්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කරන එක් එක් කාලපරිච්ඡේදයන්ය. (මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි කොටසක් නොවේ)

එක් එක් ප්‍රවේශය සඳහා විගණකවරයාගේ වාර්තා කරන අවශ්‍යතාවයන් මෙම ශ්‍රී ලං වි ප්‍ර මඟින් වෙන් වශයෙන් සාකච්ඡා කෙරේ.

බලපැවැත්වෙන දිනය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.2014 ජනවාරි 01 දින හා ඉන් පසු කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන්ට බලපවත්වයි.

අරමුණු

5. විගණකවරයාගේ අරමුණු වනුයේ;

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු විෂයානුබද්ධ සියලුම අංගවලින් සමන්විත වල අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු සඳහා වන අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව ඉදිරිපත් කර ඇත්තේද යන්න පිලිබඳව ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම; මත සහ

(ආ) විගණකවරයාගේ වාර්තා කිරීම පිළිබඳව නව වගකීම් භාරයට අනුව වාර්තා කිරීම

නිර්වචන

6. මෙම ශ්‍රී ල වි ප්‍ර හි පරමාර්ථ සඳහා පහත දැක්වෙන පද ඒ සමග දක්වා ඇති අරුතින් යෙදෙයි.

(අ) සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු - අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමු වලට අනුකූලව පූර්ව කාලපරිච්ඡේද එකක් හෝ කිහිපයක් සම්බන්ධයෙන් වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අඩංගු (මුදල්) ප්‍රමාණයන් හා හෙලිදරව් කිරීම්.

(ආ) අනුරූපී සංඛ්‍යා - වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි සංසධිත කොටසක් වශයෙන් ඇතුළත්කොට ඇති පූර්ව කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ (මුදල්) ප්‍රමාණයන් සහ වෙනත් හෙලිදරව් කිරීම් සහ

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.510 “ මුල් විගණන කාර්යභාරය භාරගැනීම - ආරම්භක ශේෂයන්”

ඒ සමග පමණක් කියවිය යුතුයයි අදහස් කෙරෙන වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාල (“වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාල සංඛ්‍යා යනුවෙන් යොමු කෙරෙන”) (මුදල්) ප්‍රමාණයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් මත සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු, වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාල සංඛ්‍යා මත සන්සන්දනාත්මක ප්‍රමාණයන් සහ සංඛ්‍යා ඉදිරිපත් කිරීමෙහි විස්තරාත්මක මට්ටම තීරණය කරනු ලබයි.

(ඇ) සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන - වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාල මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග සන්සන්දනය කිරීම සඳහා පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන්ට අදාල (මුදල්) ප්‍රමාණයන් හා හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළත් කර ඇති විට, එහෙත් විගණන නම් විගණකවරුන්ගේ මත ප්‍රකාශයෙහි යොමුවක් දක්වා ඇති තොරතුරු. මෙම සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත්වන තොරතුරු වල මට්ටම වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය වාර්තාවල තොරතුරු මට්ටමට සමරූපී වෙයි.

මෙම ශ්‍රී ලං වි ප්‍ර කාර්යයන් සඳහා සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු යන්නට එක කාලපරිච්ඡේදයකට වඩා වූ කාලපරිච්ඡේද සඳහා වූ (මුදල්) ප්‍රමාණයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් ඇතුළත් වන විට එකී “පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය” යන්න “පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන්” යනුවෙන් විය යුතුය.

අවශ්‍යතා

විගණන ක්‍රියාපටිපාටි

7. අදාල මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමු වලින් අවශ්‍ය කෙරෙන ආකාරයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු අඩංගුව ඇති දැයි යන්න සහ එම තොරතුරු අදාල ආකාරයට කාණ්ඩ ගත කොට ඇති දැයි විගණකවරයා විසින් තීරණය කළයුතුය. මෙම කාරණය සඳහා විගණක විසින් පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳව ඇගයීමක් සිදු කළයුතුය:

(අ) සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු පෙර කාලපරිච්ඡේද වලදී ඉදිරිපත් කොට ඇති (මුදල්) ප්‍රමාණ සහ වෙනත් හෙලිදරව් කිරීම් සමඟ ගැලපේ දැයි යන්න හෝ අදාල තැන්හිදී යලිත් ප්‍රකාශ කොට ඇත්තේද යන්න; සහ

(ආ) සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු වලින් පිළිබිඹු වන ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති එලෙසම වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය සඳහාද යොදා ගෙන ඇතිද යන්න හෝ ගිණුම් ප්‍රතිපත්තිවල වෙනසක් සිදුව ඇති නම් එම වෙනස්වීම් යථාපරිදි ගිණුම් ගතකර ප්‍රමාණවත් ලෙස හෙලිදරව් කොට ඉදිරිපත්කර තිබේද යන්න.

8. වර්තමාන විගණනය ඉටු කරනු ලබද්දී සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු වල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අඩංගුවීමේ හැකියාව පිළිබඳව විගණකවරයාට හැඟෙන්නේ නම් විගණකවරයා විසින් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පවත්නේද යන්න නිගමනය කිරීමට අවශ්‍ය තරම් ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා අවස්ථාවට ගැලපෙන පරිදි අමතර විගණන වැඩසටහන් ක්‍රියාවේ යෙදවිය යුතුය. විගණකවරයා විසින්ම පෙර කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කර ඇති විටක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 580² සඳහන් ව ඇති අදාල අවශ්‍යතාවන්ද විගණකවරයා විසින් අනුගමනය කළයුතුය. පෙර කාලපරිච්ඡේදයට අදාල මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය කරයි නම්, සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු සංශෝධිත මූල්‍ය ප්‍රකාශ සමග ගැලපෙන්නේදැයි විගණකවරයා විසින් නිශ්චය කළයුතුය.

9. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.580³ න් අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි විගණකගේ මත ප්‍රකාශයේ යොමු කොට ඇති සියලුම කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා ලිඛිත නියෝජනයන් ලබා දෙන ලෙස විගණක විසින් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. තවදුරටත්, සන්සන්දනාත්මක තොරතුරු කෙරෙහි බලපාන පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන්ට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් නිවැරදි කිරීම සඳහා කරන ලද ප්‍රතිප්‍රකාශයන් පිළිබඳව විශේෂිත ලිඛිත නියෝජනයන් විගණක විසින් ලබා ගත යුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 1)

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.560 “ පශ්චාත් සිදුවීම්” ඡේද 14-17
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.560 “ ලිඛිත නියෝජනයන්” ඡේද 14

විගණන වාර්තාකරණය

අනුරූපී සංඛ්‍යා

- 10. අනුරූපී සංඛ්‍යා ඉදිරිපත් කරන විට ඡේද 11,12 සහ 14 හි දක්වා ඇති තත්වයන් යටතේ හැර විගණන මත ප්‍රකාශයේ අනුරූපී සංඛ්‍යා ගැන යොමු සඳහන් නොකළ යුතුය. (යොමුව: ඡේද. අ 2)
- 11. කලින් නිකුත් කරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ විගණන වාර්තාවෙහි තත්වගණනය කළ ප්‍රකාශයකින් විශ්වාසයකින් හෝ අගතිදායක මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමක් ඇතුළත් වන විට සහ නවීකරණය කිරීමට අවශ්‍ය වූ කරුණක් නොවිසඳී තිබීම මත විගණක විසින් වර්තමාන මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීම නවීකරණය කළයුතුය. විගණකගේ වාර්තාවේ නවීකරණය සඳහා පදනම පෙන්වා දෙන ඡේදයෙහි විගණක විසින් එක්කෝ ;
 - (අ) වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ සංඛ්‍යාවන්ට බලපාන හෝ බලපානු ලැබිය හැකි කරුණු ප්‍රමාණාත්මක වන විට නවීකරණය සිදු කිරීමට අවශ්‍යතාවය පැනනගින කරුණු විස්තර කිරීමෙන් වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට සහ අනුරූපී සංඛ්‍යාවන්ට යනුවෙන් දෙකටම යොමුව දැක්විය යුතුය; හෝ
 - (ආ) අනෙක් අවස්ථාවලදී නොවිසඳුන කරුණු හේතුවෙන් වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අයත් සංඛ්‍යා සහ අනුරූපී සංඛ්‍යා අතර ගැලපීම කෙරෙහි ඇති වන බලපෑම් සහ ඇති විය හැකි බලපෑම් හේතු කොටගෙන විගණන මත ප්‍රකාශය නවීකරණය කරන ලද බව පැහැදිලි කළයුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 3 - අ 5)
- 12. නවීකරණය නොකරන ලද විගණන මතයක් පූර්වයේදී නිකුත් කරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පවතින බවට විගණකවරයා විසින් සාක්ෂි ලබාගන්නා විට සහ අනුරූපී සංඛ්‍යා නිසි ලෙස යලි ප්‍රකාශයට පත්කොට නොමැතිවීමට හෝ අදාළ හෙලිදරව් කිරීම් කර නොමැතිවීමට වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි හා එහි අඩංගු අනුරූපී සංඛ්‍යා සම්බන්ධයෙන් තත්වගණනය කරන ලද විගණන මතයක් හෝ අගතිදායක මතයක් වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අයත් විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙන් ප්‍රකාශ කළයුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 6)

කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන

- 13. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කර ඇති නම් සහ අනුරූපී සංඛ්‍යා මත කලින් විගණකවරයාගේ වාර්තාවට යොමු කිරීම් කිරීමට නිතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් විගණකවරයාට වාරණයක් නැති විට හා එසේ කිරීමට තීරණය කරන විට විගණකවරයා සිය වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු ඡේදය යටතේ ;
 - (අ) පූර්ව කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන කලින් විගණකවරයා විසින් විගණනය කරන ලද බවත්;
 - (ආ) කලින් විගණකවරයා විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද මතයේ ස්වභාවයත් සහ එම මතය තත්වගණනය කර ඇති නම් ඒ සඳහා වූ හේතු; සහ
 - (ඇ) එම වාර්තාවේ දිනය (යොමුව: ඡේද අ 7) ප්‍රකාශ කළයුතුය.

විගණනය නොකරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන

- 14. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කර නොමැති නම් අනුරූපී සංඛ්‍යාවන් විගණනය කොට නැති බව විගණකවරයා විසින් සිය වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු ඡේදය යටතේ වාර්තා කළයුතුය. කෙසේ වුවත් එවැනි ප්‍රකාශයක් මගින් වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ප්‍රමාණාත්මකව බලපෑ හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ආරම්භක ශේෂයන්හි අඩංගු නොවන බවට ප්‍රමාණවත් හා අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගතයුතු විමේ අවශ්‍යතාවයෙන් විගණකවරයා නිදහස් නොකරයි.⁴

සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන

- 15. සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කරන විට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයත් වන එක් එක් කාලපරිච්ඡේදයක් පිළිබඳව විගණන මත ප්‍රකාශයේ සඳහන් විය යුතු අතර විගණන මතයක් ප්‍රකාශ වන්නේ කවර කාලපරිච්ඡේදයක් වෙනු වෙන් දැයි යන්න ද සඳහන් විය යුතුය. (යොමුව:ඡේද අ 8-අ 9)

⁴ ශ්‍රී . ල . වි. ප්‍ර. 510, ඡේද 6

16. වර්තමාන විගණනයට සම්බන්ධව පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කෙරෙන කල්හි පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරයා විසින් කලින් නිකුත් කරන ලද මතයට පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වූ තම මතය වෙනස් වන්නේ නම් මෙම මත වෙනස්වීම් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් හේතූන් සිය වාර්තාවේ ශ්‍රී. ල . වි. ප්‍ර. 706 ට⁵ අනුව වෙනත් කරුණු යන ඡේදය යටතේ හෙලිදරව් කළයුතුය. (යොමුව: ඡේද අ 10)

කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන

17. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කර ඇති විට වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අමතරව වෙනත් කරුණු ඡේදය යටතේ විගණකවරයා විසින් :

- (අ) පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කරන ලද බවත්;
- (ආ) කලින් විගණකවරයා විසින් ප්‍රකාශිත මතයේ ආකාරය සහ එම මතය නවීකරණය කර ඇති නම් ඒ සඳහා වූ හේතු; සහ
- (ඇ) පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මතවූ කලින් විගණකවරයාගේ වාර්තාව මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග නැවත නිකුත් කිරීමක් නොකෙරෙන්නේ නම් එම වාර්තාවේ දිනය ප්‍රකාශ කළයුතුය.

18. නවීකරනයෙන් තොරව කලින් විගණක විසින් පූර්වයේදී නිකුත් කළ වාර්තාවට අදාළ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපාන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ පවතින්නේයයි විගණකවරයා නිගමනය කරයි නම් විගණකවරයා විසින් එම සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් කළමනාකරණයේ අදාළ මට්ටම සමග සන්නිවේදනය කළයුතු අතර ආස්තීන්වයෙහි පාලනය පැවරී ඇති සෑම දෙනාම ආස්තීන්වය කළමනාකරණය කිරීමේ යෙදී නොසිටී නම්⁶ එසේ පාලනය පැවරී ඇති අයටද සන්නිවේදනය කළයුතු අතර කලින් විගණකවරයා වෙත දන්වා යවන ලෙසද ඉල්ලා සිටිය යුතුය. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය කරන්නේ නම් සහ කලින් විගණකවරයා එසේ සංශෝධිත පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත අලුත් විගණන වාර්තාවක් නිකුත් කිරීමට එකඟවන්නේ නම් විගණකවරයා වාර්තා කළයුතු වන්නේ වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා පමණි. (යොමුව: ඡේද අ 11)

කලින් විගණනය නොකළ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන

19. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කර නොමැත්තේ නම්, අනුරූපී මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කෙරී නැති බව විගණකවරයා සිය වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු යන ඡේදය යටතේ ප්‍රකාශ කළයුතුය. කෙසේ වුවත් එවැනි ප්‍රකාශයක්, වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට⁷ ප්‍රමාණාත්මකව බලපෑ හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ ආරම්භක ශේෂයන්හි අඩංගු නොවන බවට ප්‍රමාණවත් හා අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගතයුතු වීමේ අවශ්‍යතාවෙන් විගණකවරයා නිදහස් නොකරන්නේය.

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.706 “ ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි කරුණු පිළිබඳව අවධානය ඡේද සහ අනෙකුත් කරුණු ඡේද” ඡේදය 8.

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.260 “ පාලනය පැවරී ඇත්තවුන් සමග සන්නිවේදනය” 13 වැනි ඡේදය.

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.510 ඡේදය 8.

ව්‍යවහාරකරණය හා වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ කරුණු

විගණන ක්‍රියාපටිපාටි

ලිඛිත නියෝජන (යොමුව : ඡේද 9)

අ1. පූර්ව කාලපරිච්ඡේද සම්බන්ධයෙන් ඉහතදී කරන ලද ලිඛිත නියෝජන තව දුරටත් අදාළව පවතින බවට කළමනාකාරිත්වය විසින් යලි සනාථ කිරීම අවශ්‍ය වන බැවින් සන්සන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශයේ සඳහන් සියලුම කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලා සිටිනු ලැබේ. විගණකගේ මත ප්‍රකාශය කෙරෙන්නේ අනුරූපී සංඛ්‍යාවන් අඩංගු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත බැවින් අනුරූපී සංඛ්‍යා සම්බන්ධයෙන් ලිඛිත නියෝජනයන් ඉල්ලා සිටිනු ලබන්නේ වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය වාර්තා සම්බන්ධයෙන් පමණි. කෙසේ වුවත් අනුරූපී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපාන පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන් සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇති සාවද්‍ය ප්‍රකාශයක් නිවරදි කිරීම සඳහා වූ කවර හෝ යලි ප්‍රකාශනයක් සම්බන්ධයෙන් විශේෂිත ලිඛිත නියෝජනයක් විගණකවරයා විසින් ඉල්ලා සිටිනු ලැබිය හැකිය.

විගණන වාර්තාකරණය

අනුරූපී සංඛ්‍යා

විගණකගේ මත ප්‍රකාශය තුළ සඳහනක් නොවීම (යොමුව : ඡේද 10)

අ2. විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශය වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත අනුරූපී සංඛ්‍යාද ඇතුළත්ව සමස්තයක් ලෙසට කෙරෙන බැවින් විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශය අනුරූපී සංඛ්‍යා පිළිබඳව සඳහනක් නොකරයි.

නොවිසඳනු ලැබූ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයන් මත විගණකගේ වාර්තාවේ ඇති නවීකරණ (යොමුව:ඡේද 11)

අ3. කලින් නිකුත් කරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය පිළිබඳ වූ විගණන වාර්තාවේ තත්වගණනය කළ මතයක් මත විශ්වාසයක් හෝ අගතිගාමී මතයක් අන්තර්ගතව ඇති විට සහ නවීකරණය කරන ලද මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට හේතු වූ කරුණු විසඳා සහ නිසි පරිදි ගිනුම් ගත කර ඇති විට හෝ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි හෙලිදරව් කරනු ලැබ ඇති විට වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය මත වූ විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශයෙහි පූර්ව නවීකරණ ගැන සඳහන් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.

අ4. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වන විගණකගේ මතය පෙර සඳහන් කළ පරිදි නවීකරණය කොට ඇති නම් නවීකරණය කිරීමට හේතු සාධක වූ නොවිසඳී ඇති කරුණු වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයේ සංඛ්‍යාවන්ට අදාළ නොවනු ඇත. කෙසේනමුත් වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව වර්තමාන සහ අනුරූපී සංඛ්‍යා සන්සන්දනය කිරීම සම්බන්ධව නොවිසඳුන කරුණු වල බලපෑම හෝ සිදුවිය හැකි බලපෑම හේතුකොටගෙන තත්වගණනය කළ මතයක් හෝ මත විශ්වාසයක් හෝ අගති සහගත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ අදාළ පරිදි අවශ්‍ය විය හැකිය.

අ5. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ නවීකරණය කරන ලද මතයක් අඩංගුව ඇති විට සහ නවීකරණය පැන නගින කරුණ නොවිසඳී ඇති විට විගණකවරයාගේ වාර්තාවක නිදර්ශනාත්මක ආදර්ශණ, පරිශීෂ්ඨයේ නිදර්ශණ 1 හි හා 2 හි දක්වා ඇත.

පූර්ව කාලපරිච්ඡේද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාවද්‍ය ප්‍රකාශ (යොමුව: ඡේද 12)

අ6. සාවද්‍ය ප්‍රකාශිතල පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංශෝධනය කොට නැති සහ විගණකවරයාගේ වාර්තාව යලි නිකුත් කොට නැති නමුත් අනුරූපී සංඛ්‍යා යථා පරිදි යලි ප්‍රකාශ වී ඇති හෝ වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අදාළ හෙලිදරව් කිරීම් කර ඇති විට ඒවා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්නට ලැබුන කරුණු වලට යොමු දක්වමින් හා අදාළ තැන්හිදී සම්පූර්ණයෙන් විස්තර කරමින්, “අවධාරණය කළයුතු කරුණු” ඡේදයක් විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් විය හැකිය. (ශ්‍රී ල වි ප්‍ර 706 බලන්න)

කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (යොමුව: ඡේද 13)

අ7. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කර ඇති විට සහ කලින් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ අනුරූපී සංඛ්‍යා පිළිබඳව වාර්තා කිරීමට විගණකවරයාට නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මඟින් වාරණයක් නොමැති විට නිකුත් කළහැකි විගණන වාර්තාවක නිදර්ශණාත්මක ආදර්ශණයක් පරිශීෂ්‍යයෙහි නිදර්ශණ 3 හි දක්වා ඇත.

අනුරූපී මූල්‍ය ප්‍රකාශන

විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශයේ ඇතුළත් යොමු දැක්වීම් (යොමුව: ඡේද 15)

අ8. අනුරූපී මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරයාගේ වාර්තාවල ඉදිරිපත් කරනු ලබන එක් එක් කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ව්‍යවහාර වන බැවින් විගණකවරයා විසින් කාලපරිච්ඡේද එකක් හෝ කිහිපයක් පිළිබඳව තත්වගණනය කළ මත ප්‍රකාශයක්, අගති සහගත මත ප්‍රකාශයක්, මත විශ්වාසයක් හෝ කාලපරිච්ඡේද එකක් හෝ කිහිපයක් සම්බන්ධයෙන් කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කිරීම කළහැකි අතර අනෙකුත් කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වෙනස් විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කළහැකිය.

අ9. වර්තමාන වර්ෂයේ විගණනය සහ කලින් කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ නවීකරණය කරන ලද මත ප්‍රකාශයක් අඩංගු සහ නවීකරනය පැන නගින කරුණු තවදුරටත් නොවිසඳී පවත්නා විට විගණකවරයා විසින් වර්තමාන සහ පසුගිය කාලපරිච්ඡේදය දෙකටම අදාළව නිකුත් කළයුතු විගණන වාර්තාවක ආදර්ශණයක් පරිශීෂ්‍යයෙහි නිදර්ශණ 4 හි දක්වා ඇත.

පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වූ කලින් මත ප්‍රකාශයට වඩා වෙනස් මත ප්‍රකාශයක් (යොමුව: ඡේද 16)

අ10. වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වන විගණනය සම්බන්ධයෙන් පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කරන කල්හි වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදය සඳහා විගණනය කරගෙන යාමේදී, පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට බලපාන ප්‍රමාණාත්මක සිදුවීම් සහ තත්වයන් පිළිබඳව විගණකවරයා දැනගන්නේ නම් පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ප්‍රකාශිත මතය කලින් ප්‍රකාශිත මතයට වඩා වෙනස් විය හැකිය. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකවරයාගේ කලින් නිකුත් කරන ලද වාර්තා මත අනාගතයේ රැඳී සිටීම සීමාකිරීම සඳහා නිර්මිත විගණකවරයාගේ අතිරේක වගකීම් සමහර අධිකරණ කලාප තුළ තිබිය හැකිය.

කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කරන ලද පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (යොමුව: ඡේද 18)

අ11. පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කලින් විගණකවරයාගේ වාර්තාව යලි නිකුත් කිරීමට කලින් විගණකවරයා අකැමැති වනු හෝ නොහැකි වනු ඇත. විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ “අනෙකුත් කරුණු” ඡේදයක් යටතේ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කලින් විගණකවරයාගේ වාර්තාව සංශෝධනයන්ට පෙර බවට සඳහන් කොට තිබිය හැකිය. මෙයට අමතරව, විගණකවරයා යොදවා ඇත්තේ විගණනය කිරීමට සහ සංශෝධනයන්ගේ අදාළත්වය පිළිබඳව සෑහීමකට පත්වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් හා අදාළ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට නම් විගණන වාර්තාවේ පහත සඳහන් ඡේදයද ඇතුළත් විය හැකිය.

20X2 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි අපගේ විගණනයේ කොටසක් වශයෙන් 20X1 මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සංශෝධනය කිරීම සඳහා අප යොදාගත් ගැලපීම් සටහන් X හි විස්තර කොට ඇති අතර අපි එම ගැලපීම්ද විගණනය කළෙමු. එම ගැලපීම් අදාළ වන බවත් මනාව ගලපන ලද බවත් අපගේ මතයයි. ගැලපීම් සම්බන්ධයෙන් හැරුනුවිට සමාගමේ 20X1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට හෝ ඒවා සමාලෝචනය කිරීමට හෝ ඒ මත පද්ධතීන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපව යොදවා නැත. ඒ අනුව 20X1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්ථයක් ලෙස ගෙන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමක් හෝ වෙනත් ආකාරයක සහතිකවීමක් අපි නොකරන්නෙමු.

විගණකවරුන්ගේ වාර්තාවලට නිදර්ශනය

නිදර්ශන 1- අනුරූපී සංඛ්‍යා (යොමුව: ඡේද අ 5)

- 11(අ) ඡේදයේ විස්තර කර ඇති තත්ත්වයන් පෙන්නුම් කරන වාර්තාවක් මෙසේය:
- කලින් නිකුත්කරන ලද ආකාරයට වූ පූර්ව කාලය සඳහා වූ විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි තත්වගණනය කළ මතයක් ඇතුලත්ය.
 - විකරණයට හේතු වූ කරුණු නොවිසඳී පවතී.
 - වර්තමාන සංඛ්‍යාවන්ට බලපාන හෝ බලපෑ හැකි කරුණු ප්‍රමාණාත්මක වන අතර වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අයත් සංඛ්‍යා මත විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශය විකරණය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

ස්වාධීණ විගණකවරයාගේ වාර්තාව

(අදාල ලබන්නා)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව⁸

ABC සමාගමේ මේ සමග එක්ව යන 20X1 දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට වන ශේෂපත්‍රයත්, ඒදිනට අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ශේෂපත්‍රය සහ ආදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් සහ ඒදිනට අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයත්, සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සංග්‍රහයකුත් වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුත් අප විසින් විගණනය කරන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතීන්ට¹⁰ අනුව මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශ සකස් කිරීම හා සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමත් වැරදි හා වංචා හේතුවෙන් වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවලින් තොරව ගිණුම් ප්‍රකාශන සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අභ්‍යන්තර පාලක තීරණය කිරීමත් කළමනාකාරිත්වයේ වගකීමකි.

විගණකවරයාගේ වගකීම

අපගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමයි. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතියන්ට අනුව අපගේ විගණනය ඉටු කරනලදී. එම ප්‍රමිතියන් මගින් අප විසින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලත්වය දැක්විය යුතු බවත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොරවීමේ සහේතුක ආරක්ෂණයක් සහතික වීම සඳහා විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටුකිරීම අවශ්‍ය බවත් දක්වා ඇත.

විගණනයක් යනු මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු ගිණුම් සහ හෙලිදරව් කිරීම් පිලිබදව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. පටිපාටි තෝරාගැනීම වංචා හෝ වැරදි හේතු කොටගෙන මූල්‍ය වාර්තාවල පැවතිය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශ අවදානම් තක්සේරු කිරීමද ඇතුලත්ව විගණකවරයාගේ විනිශ්චය මත කෙරෙන්නකි.

⁸ “වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා මත වාර්තාව” යන දෙවන උප ශීර්ෂය අදාල නොවන විට “මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත වාර්තාව” යන උප ශීර්ෂය අවශ්‍ය නොවේ.

⁹ “වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා මත වාර්තාව” යන දෙවන උප ශීර්ෂය අදාල නොවන විට “මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත වාර්තාව” යන උප ශීර්ෂය අවශ්‍ය නොවේ.

¹⁰ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරන ලෙසට සකස් කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වනවිට මෙය: “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතියන්ට අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වය පිළිබිඹු කරන ලෙසට මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සකස් කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වන අතර එවැනි” ලෙසින් යෙදෙයි.

එකී අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණකවරුන් විසින් සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ, ආස්තීත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ තත්වානුකූලව උචිත පරිදි සිය විගණන වැඩපිළිවෙල සැලසුම් කිරීම සඳහා, ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සැකසීම හා යහපත් ඉදිරිපත් කිරීමකට¹¹ අදාලවන අභ්‍යන්තර පාලකයන්ය¹². උපයෝගී කරගනු ලැබූ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල අදාලත්වය හා කළමනාකාරිත්වය විසින් කරණ ලද ගිණුම් ඇස්තමේන්තුවල හේතු යුක්තභාවය ඇගයීම මෙන්ම සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමේ කාර්යයද විගණනයට අයත් වේ.

අප විසින් ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි අපගේ තත්වාගණනය කළ විගණන මත ප්‍රකාශය සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ අදාලවන පදනමක් සපයා ඇතැයි අපි විශ්වාස කරමු.

තත්වාගණනය කළ මත ප්‍රකාශය සඳහා පදනම

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් X හි සාකච්ඡා කළ පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ක්ෂය වීම් ප්‍රතිපාදනය කර නැත. මෙය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ගෙන් බැහැරවීමකි. මෙය කළමනාකාරිත්වය විසින් පූර්ව මුදල් වර්ෂය ආරම්භයේදී ගන්නා ලද තීරණයක ප්‍රතිඵලයක් වන අතර ඒ හේතුවෙන් ඒ වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අපගේ මත ප්‍රකාශය තත්වාගණනය කිරීමට අපට සිදුවිය. ගොඩනැගිලි මත වාර්ෂිකව 5% ක් ද උපකරන මත වාර්ෂිකව 20% ක්ද වශයෙන් සෘජු රේඛීය ක්‍රමය පදනම් කරගෙන ක්ෂය කිරීමෙන් 20X1 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද 20X0 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද වශයෙන් පාඩුව වැඩි කළයුතු අතර දේපළ, පිරිසහ සහ උපකරණ වෙනුවෙන් 20X1 වර්ෂය වෙනුවෙන් රු:xxx ක්ද 20X0 වර්ෂය වෙනුවෙන් රු:xxx ක්ද වශයෙන් සමුච්චිත ක්ෂය ප්‍රතිපාදනයෙන් අඩු කළයුතුය. මේ අනුව 20X1 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද 20X0 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද වශයෙන් සමුච්චිත පාඩුව වැඩිවිය යුතුය.

තත්වාගණනය කළ මත ප්‍රකාශය

තත්වාගණනය කළ මත ප්‍රකාශයක් සඳහා පදනම යන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති අනුරූපී සංඛ්‍යා වලින් ඇතිවන බලපෑම අපගේ මතය වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් මස 31වන දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය, ඒදිනින් අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය කාර්යසාධණය සහ මූල්‍ය ප්‍රවාහය අදාල සියලුම කරුණු වලින් සමන්විතව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව සාධාරණව ඉදිරිපත්කොට ඇති බවයි.

වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතාවන් පිළිබඳ වාර්තාව

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවෙහි මෙම කොටස සඳහා වන ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය විගණකවරයාගේ අනෙකුත් වාර්තා කිරීමේ වගකීම් වල ස්වභාවය අනුව විචලනය වෙයි.]

[විගණකවරයාගේ අත්සන]

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකවරයාගේ ලිපිනය]

¹¹ පසු සටහන් 10 සම්බන්ධයෙන් මෙය මෙසේ කියවෙයි “ එම අවදානම් තක්සේරු කිරීම්වලදී සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරන ආකාරයට ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාල වන අභ්‍යන්තර පාලක කෙරෙහි විගණකවරයා සැලකිලිමත් වනුයේ අදාල තත්ත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමට විනා අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ පරමාර්ථයෙන් නොවේ.”

¹² මූල්‍ය ප්‍රකාශණ විගණනයට සමගාමීව අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම විගණකවරයාගේ වගකීම වන විට මෙම වාක්‍යය පහත සඳහන් ලෙස ලිවිය හැකිය “ එම අවදානම් තක්සේරු කිරීම් වලදී ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ අයුරින් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා අදාල වන අභ්‍යන්තර පාලක කෙරෙහි විගණකවරයා සැලකිලිමත් වනුයේ වාතාවරණයට ගැලපෙන පරිදි විගණන වැඩසටහන සැලසුම් කිරීමටය. පසු සටහන් 10 ට අනුකූලව මෙය මෙසේ කියවිය හැකිය: “එම අවදානම් තක්සේරු කිරීම්වලදී සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරනු ලබන ආකාරයට ආස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාල වන අභ්‍යන්තර පාලක විගණකවරයා සලකා බලන්නේ අදාල තත්ත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීමටය”

නිදර්ශන 2 - අනුරූපී සංඛ්‍යා (යොමුව: ඡේද අ 5)

11(ආ) ඡේදයේ විස්තර කොට ඇති තත්වයන් පෙන්නුම් කරන වාර්තාවක් මෙසේය:

- කලින් නිකුත්කරන ලද ආකාරයට වූ තත්වගණනය කළ මත ප්‍රකාශයක් අඩංගු පූර්ව කාලය සඳහා වූ විගණකගේ වාර්තාව.
- නව්‍යකරණයන් පැන නැගුණු කරුණු නොවිසඳී පවතී.
- වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයෙහි සංඛ්‍යාවන්ට බලපාන හෝ බලපෑ හැකි කරුණු ප්‍රමාණාත්මක නොවන මුත් වර්තමාන සංඛ්‍යා සහ අනුරූපී සංඛ්‍යාවල සන්සන්දනාත්මක බව සම්බන්ධයෙන් මෙතෙක් නොවිසඳී ඇති කරුණු බලපෑ හැකි බැවින් විගණකවයාගේ මතය නවීකරණය කිරීම අවශ්‍ය වෙයි.

ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාව

(අදාල ලබන්නා)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව¹³

ABC සමාගමේ මේ සමග එක්ව යන 20X1 දෙසැම්බර් මස 31 දිනට ශේෂ පත්‍රයත්, ඒදිනින් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා වන ආදායම් ප්‍රකාශයත්, ස්කන්ධයෙහි විචලන ප්‍රකාශයත්, මුදල් ප්‍රවාහ ලේඛනයත්, වැදගත් ගිණුම් කරණ ප්‍රතිපත්ති සාරාංශයත් සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුත් අප විසින් විගණනය කරන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ¹⁴ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුව මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශ සකස් කිරීම හා සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීම සහ වැරදි හා වංචාවන් හේතුවෙන් වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවලින් තොරව ගිණුම් ප්‍රකාශන සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය යැයි කළමනාකාරිත්වය තීරණය කරන අභ්‍යන්තර ක්‍රම කෙරෙහිත් කළමනාකාරිත්වය වගකිව යුතුය.

විගණකවරයාගේ වගකීම

අපගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට¹⁵ අනුව අපගේ විගණනය සිදු කරන ලදී. අප විසින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලත්වය දැක්විය යුතු බවත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොරවීමේ සහේතුක තහවුරුවක් සහතික වීම සඳහා විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමත් එම ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අඩංගු ප්‍රමාණයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයකට ඇතුළත්ය. පටිපාටියක් තෝරාගැනීම වංචා හෝ වැරදි හේතු කොටගෙන මූල්‍ය වාර්තාවල පැවතිය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල අවදානම් තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකගේ විනිශ්චය මත කෙරෙන්නකි. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණක විසින් සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ, ආස්තීන්වයේ අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ නොව අදාල තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි සිය විගණන වැඩ පිළිවෙල සැලසුම් කිරීම සඳහා, ආස්තීන්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සැකසීමට හා සාධාරණ ඉදිරිපත්

¹³ “ වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව” යන දෙවන උප ශීර්ෂය අදාල නොවන විට “මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත වාර්තාව” යන උප ශීර්ෂය අවශ්‍ය නොවන්නේය.

¹⁴ හෝ කිසියම් විශේෂිත අධීකරණ බල ප්‍රදේශයක නෛතික රාමුවෙහි සන්දර්භයට අදාල වෙනත් පදයක්

¹⁵ කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පෙන්නුම් කරන ලෙසට සකස් කිරීම වනවිට මෙය මෙසේ ලිවිය යුතුය: “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වය පිළිබිඹු කරන ලෙසට මූල්‍ය වාර්තා සකස් කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීමක් වන අතර එවැනි

කිරීමකට¹⁶ අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලකයන්ය. ¹⁷උපයෝගී කරගනු ලැබූ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල අදාලත්වය හා කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම් ඇස්තමේන්තුවල හේතු සහගත බව මෙන්ම සමස්ත ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමද විගණනයට අයත් වේ.

අප විසින් ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි අපගේ තත්වගණනය කළ විගණන මත ප්‍රකාශය සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ අදාලවන පදනමක් සපයා ඇතැයි අපි විශ්වාස කරමු.

තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

අප ABC සමාගමේ 20X0 සඳහා පත්කරනු ලැබූ විගණකවරුන්වීම හේතුකොට ගෙන එම කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේදී තිබූ භාණ්ඩ භෞතිකව ගණනය කිරීම නිරීක්ෂණය කිරීමට හෝ විකල්ප ක්‍රමවේද මගින් එම තොග ප්‍රමාණ පිළිබඳව සැහීමකට පත්වීමට හැකියාවක් නොලැබිණි. ආරම්භක තොගය මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල තීරණය කිරීම කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරන හෙයින් 20X0 ආරම්භක රඳවාගත් ඉපයීම් සහ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල වලට ගැලපීම් කිරීම අවශ්‍ය දැයි තීරණය කිරීමට අපි අපොහොසත් වන්නෙමු. 20X0 දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනෙන් අවසන් කාලපරිච්ඡේදය සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන අපගේ විගණන මත ප්‍රකාශය ඒ අනුව විකරණය කරන ලදී. වර්තමාන සංඛ්‍යා සහ අනුරූපී සංඛ්‍යා සන්සන්දනය කිරීමට බලපාන හෝ බලපෑ හැකි කරුණු හේතුවෙන් වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අයත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මත අපගේ මතයද විකරණය කිරීමට සිදුවිය.

තත්වගණනය කළ මතය

අපගේ මතය වන්නේ, තත්වගණනය කළ මත ප්‍රකාශයක් සඳහා පදනම යන ඡේදයේ විස්තර කර ඇති ආකාරයට අනුරූපී සංඛ්‍යා නිසා සිදුවිය හැකි බලපෑම් හැරුණු විට, 20X1 දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට ABC සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සහ ඒදිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධණය සහ මුදල් ප්‍රවාහය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව සියලුම ආකාරයන්ගෙන් යුක්තව සාධාරණව (හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණ තත්වයක් පෙන්නුම් කරමින්) ඉදිරිපත් කර ඇති බවයි.

වෙනත් තෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ මෙම කොටස සඳහා වන ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය විගණකවරයාගේ අනෙකුත් වාර්තා කිරීමේ වගකීම් වල ස්වභාවය අනුව විචලනය වන්නේය.]

[විගණකවරයාගේ අත්සන]

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකවරයාගේ ලිපිනය]

¹⁶ පසු සටහන් 15 සම්බන්ධයෙන් වූ විට මෙය මෙසේ කියවිය යුතුයට “අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ දී සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පෙන්නුම් කරනු ලබන ආකාරයට ආස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලන විගණකවරයා සලකා බලන්නේ අදාළ තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි තම විගණන වැඩසටහන සැලසුම් කිරීමට විනා ආස්තීත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලක වල ඵලදායිත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට නොවේ.”

¹⁷ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළිබඳ ව වූ විගණනය මත පදනම් කරගෙන අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායිත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම විගණකවරයාගේ වගකීමක් වන කල්හි එම ඡේදය පහත සඳහන් ලෙස ලිවිය යුතුය “අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ දී ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලක විගණකවරයා සලකා බලන්නේ අදාළ තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි තම විගණන වැඩසටහන සැලසුම් කිරීමටය.” පසු සටහන් 15 සම්බන්ධයෙන් වූ විට මෙය මෙසේ කියවිය යුතුය: “අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ දී සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පෙන්නුම් කරනු ලබන ආකාරයට ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලක විගණකවරයා සලකා බලන්නේ අදාළ තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි තම විගණන වැඩසටහන සැලසුම් කිරීමටය”

නිදර්ශන 3 - අනුරූපී සංඛ්‍යාවන් (යොමුව: ඡේද අ 7)

13 ඡේදයේ විස්තර කොට ඇති තත්වයන් පෙන්නුම් කරන වාර්තාවක් මෙසේය :

- පුර්ව කාලපරිඡේදය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ කලින් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කර ඇත.
- අනුරූපී සංඛ්‍යාවන් සම්බන්ධයෙන් කලින් විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ අඩංගු කරුණු වලට යොමු දැක්වීම් කිරීමට නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් විගණකට තහනමක් නැති අතර, ඔහු එසේ කිරීමට තීරණය කර ඇත.

ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාව

(ලිපිය ලබන්නා)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව ¹⁸

ABC සමාගමේ මේ සමග එක්ව යන 20XI දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට වන ශේෂපත්‍රයත්, ඒදිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා වන ආදායම් ප්‍රකාශයත්, ස්කන්ධ විචලනයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශයත්, මුදල් ප්‍රවාහ ලේඛනයත්, වැදගත් ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති සාරාංශයත් සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීම් තොරතුරුත් අප විසින් විගණනය කරනලදී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ ¹⁹ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුව මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශ සකස් කිරීම හා සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමත් වැරදි හා වංචාවන් හේතුවෙන් වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොරව ගිණුම් ප්‍රකාශන²⁰ සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අභ්‍යන්තර පාලක තීරණය කිරීමත් කළමනාකාරිත්වයේ වගකීමකි.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම ගිණුම්ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිත වලට අනුව අපගේ විගණනය සිදුකරන ලදී. එම ප්‍රමිත මගින් අප විසින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලත්වය දැක්විය යුතු බවත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශවලින් තොරවීමේ සහේතුක තහවුරුවක් සහතික වීම සඳහා විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටුකිරීමත් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු ප්‍රමාණයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයකට ඇතුළත්ය. පටිපාටි තෝරා ගැනීම වංචා හෝ වැරදි හේතු කොටගෙන මූල්‍ය වාර්තාවල පැවතිය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල අවදානම් තක්සේරු කිරීමද ඇතුළත්ව විගණකගේ විනිශ්චය මත කෙරෙන්නකි. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණක විසින් සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ, ආස්තීත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ නොව තත්වානුකූලව උචිත පරිදි විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා, ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීම හා යහපත් ඉදිරිපත් කිරීමකට²¹ අදාළවන අභ්‍යන්තර

¹⁸ “වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා වාර්තාව” යන දෙවන උප ශීර්ෂය අදාළ නොවන විට “මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත වාර්තාව” යන උප ශීර්ෂය අවශ්‍ය නැත.

¹⁹ හෝ කිසියම් විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක නෛතික රාමුවෙහි අන්තර්ගතයට අදාළ වෙනත් පදයක්.

²⁰ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරන ලෙසට සකස් කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වනවිට මෙය මෙසේ යෙදෙයි: “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වය පිළිබිඹු කරන ලෙසට මූල්‍ය ප්‍රකාශණයන් සකස් කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීමක් වන අතර එවැනි ………”

²¹ පසු සටහන් 20 සම්බන්ධයෙන් වූ විට මෙය මෙසේ කියවිය යුතුය: “අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ දී සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරනු ලබන ආකාරයට ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලක විගණකවරයා සලකා බලන්නේ අදාළ තත්ත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි තම විගණන වැඩසටහන සැලසුම් කිරීමට විනා ආස්තීත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට නොවේ.”

පාලකයන්ය.²² උපයෝගී කරගනු ලැබූ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල අදාලත්වය හා කළමනාකාරිත්වය විසින් කරනලද ගිණුම් ඇස්තමේන්තුවල හේතු සහගත බව ඇගයීම මෙන්ම සමස්ත ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමද විගණනයට අයත් වේ.

අප විසින් ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි අපගේ විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයා ඇතැයි අපි විශ්වාස කරමු.

මත ප්‍රකාශය

අපගේ මතය වන්නේ, 20X1 දෙසැම්බර් මස 31වන දිනට ABC සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සහ ඒදිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්ය සාධණය සහ මුදල් ප්‍රවාහය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුකූලව සියලුම ආකාරයන්ගෙන් යුක්තව සාධාරණව (හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණ තත්වයක් පෙන්නුම් කරනු ලබන ලෙස) ඉදිරිපත් කර ඇති බවයි.

වෙනත් කරුණු

20X0 දෙසැම්බර් මස 31වන දිනට ABC සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් විගණකවරයකු විසින් විගණනය කරන ලද අතර ඔහු විසින් එම ප්‍රකාශන මත නවීකරනය නොකරන ලද මතයක් 20X1 මාර්තු මස 31 වන දින ප්‍රකාශ කරන ලදී

වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසිමය අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ මෙම කොටස සඳහා වන ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය විගණකවරයාගේ අනෙකුත් වාර්තා කිරීමේ වගකීම් වල ස්වභාවය අනුව විචලනය වන්නේය.]

[විගණකවරයාගේ අත්සන]

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකවරයාගේ ලිපිනය]

²² මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ ව වූ විගණනය මත පදනම් කරගෙන අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම විගණකවරයාගේ වගකීමක් වන කල්හි එම ඡේදය පහත සඳහන් ලෙස ලිවිය යුතුය “අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ දී ආස්තීත්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාල වන අභ්‍යන්තර පාලක විගණකවරයා සලකා බලන්නේ වාතාවරණයට උචිත පරිදි තම විගණන වැඩ සටහන සැලසුම් කිරීමටය.” පසු සටහන් 20 සම්බන්ධයෙන් වූ විට මෙය මෙසේ කියවිය යුතුය: “අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ දී සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වයක් පෙන්නුම් කරනු ලබන ආකාරයට ආස්තීත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාල වන අභ්‍යන්තර පාලක විගණකවරයා සලකා බලන්නේ අදාල තත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි තම විගණන වැඩසටහන සැලසුම් කිරීමටය”

නිදර්ශන 4 - අනුරූපී මූල්‍ය ප්‍රකාශන (යොමුව: ඡේද අ 9)

- 15 ඡේදයේ විස්තර කොට ඇති තත්වයන් පෙන්නුම් කරන වාර්තාවක් මෙසේය:
- වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයෙහි විගණනයට සම්බන්ධ වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සහ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන යන දෙකම මත විගණකවරයා විසින් වාර්තා කළයුතුය.
 - කලින් නිකුත් කරන ලද ආකාරයට වූ පූර්ව කාලය සඳහා වූ විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ තත්වාගණනය කළ මත ප්‍රකාශයක් අඩංගුය.
 - නවීකරණයක් පැන නගින කරුණු නොවිසඳී පවතී.
 - වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ සංඛ්‍යා මත බලපෑම් ඇතිකරන හෝ බලපෑම් ඇති කළ හැකි කරුණු වර්තමාන කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සහ පූර්ව කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශණ යන දෙවර්ගය සම්බන්ධයෙන්ම ප්‍රාමාණාත්මකව අදාළ වන අතර විගණකවරයාගේ මත ප්‍රකාශයට නවීකරණයක් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

ස්වාධීන විගණකවරයාගේ වාර්තාව

(ලිපිය ලබන්නා)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව²³

ABC සමාගමේ මේ සමග එක්ව යන 20X0 දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට හා 20X1 දෙසැම්බර් මස 31 වන දිනට වන ශේෂපත්‍ර සහ ඒ දිනයන් ගෙන් අවසන් වූ වර්ෂ සඳහා වන ආදායම් ප්‍රකාශන, ස්කන්ධ විචලනයන් පිළිබඳ ප්‍රකාශන, මුදල් ප්‍රවාහ ලේඛන, වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සාරාංශ සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුත් අප විසින් විගණනය කරනලදී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයේ²⁴ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතවලට²⁵ අනුකූලව මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශන සකස් කිරීම හා සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීමත් වැරදි හා වංචාවන් හේතුවෙන් වියහැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරව ගිණුම් ප්‍රකාශන සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අභ්‍යන්තර පාලක තීරණය කිරීමත් කළමනාකාරිත්වයේ වගකීමකි.

විගණකවරයාගේ වගකීම

අපගේ විගණනය මත පදනම්ව මෙම ගිණුම් ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ට අනුව අපගේ විගණනය සිදුකරන ලදී. එම ප්‍රමිත මගින් අප විසින් ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලත්වය දැක්විය යුතු බවත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශ වලින් තොරවීමේ සහේතුක තහවුරුවක් සහතික වීම සඳහා විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටුකිරීමත් අවශ්‍ය කෙරෙයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු ප්‍රමාණයන් සහ හෙලිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට අවශ්‍ය පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම විගණනයකට ඇතුලත්ය. පටිපාටි තෝරාගැනීම වංචා හෝ වැරදි හේතු කොටගෙන මූල්‍ය වාර්තාවල පැවතිය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශවල අවදානම් තක්සේරු කිරීමද ඇතුලත්ව විගණකගේ විනිශ්චය මත කෙරෙන්නෙකි. අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණක විසින් සැලකිල්ලට ගනු ලබන්නේ, ආස්තීත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලකවල ඵලදායකත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ නොව තත්වානුකූලව උචිත පරිදි සිය විගණන පටිපාටිය

²³ “ වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසියම අවශ්‍යතාවන් පිළිබඳව වූ වාර්තාව” යන දෙවන උප ශීර්ෂය අදාළ නොවන විට “මූල්‍ය ප්‍රකාශ මත වාර්තාව” යන උප ශීර්ෂය අවශ්‍ය නොවන්නේය.

²⁴ හෝ කිසියම් අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක ඇති නෛතික රාමුව තුල ට අදාලවන්නා වූ වෙනත් පදයක්

²⁵ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පෙන්නුම් කරන ලෙසට සකස් කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වනවිට මෙය මෙසේ යෙදෙයි: “ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතීන්ට අනුව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වය පිළිබිඹු කරන ලෙසට මූල්‍ය ප්‍රකාශණ සකස් කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීමක් වන අතර එවැනි

සැලසුම් කිරීම සඳහා, ආස්තීන්වයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීම හා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමකට²⁶ අදාළවන අභ්‍යන්තර පාලකයන්ය.²⁷ උපයෝගී කරගනු ලැබූ ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති වල අදාළත්වය හා කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම් ඇස්තමේන්තු අගය කිරීම මෙන්ම සමස්ත ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම අගය කිරීමේ කාර්යයද විගණනයට අයත් වේ.

අප විසින් ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි අපගේ තත්වගණනය කළ විගණන මත ප්‍රකාශය සඳහා ප්‍රමාණවත් සහ අදාළවන පදනමක් සපයා ඇතැයි අපි විශ්වාස කරමු.

තත්වගණනය කළ මත ප්‍රකාශයක් සඳහා පදනම

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සටහන් X හි සාකච්ඡා කළ පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ක්ෂය වීම් සඳහා ප්‍රතිපාදනය කොට නැත. මෙය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් ප්‍රමිතයන්ගෙන් බැහැරවීමකි. සෘජු රේකිය ක්‍රමය පදනම් කරගෙන් ගොඩනැගිලි මත වාර්ෂිකව 5% ක් ද උපකරණ මත වාර්ෂිකව 20% ක් ද වශයෙන් ක්ෂය කිරීම හේතුවෙන් 20X1 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද 20X0 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද වශයෙන් පාඩුව වැඩි කළයුතු අතර දේපොළ, පිරියත සහ උපකරණ වෙනුවෙන් 20X1 වර්ෂය වෙනුවෙන් රු:xxx ක්ද 20X0 වර්ෂය වෙනුවෙන් රු:xxx ක්ද වශයෙන් සම්විචිත ක්ෂය ප්‍රතිපාදනයෙන් අඩු කළයුතුය. මේ අනුව 20X1 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද 20X0 වර්ෂයේදී රු: xxx ක්ද සමුච්චිත අලාභය ලෙස එකතු කළයුතුය.

තත්වගණනය කළ මත ප්‍රකාශය

තත්වගණනය කළ මත ප්‍රකාශයට පදනම ඡේදයෙහි කරුණුවල බලපෑම හැරුනවිට මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංග වලින් සමන්විතව සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත්කර ඇති බවත් (හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණ තත්වයක් පෙන්නුම් කෙරෙන ලෙස) 20X0 දෙසැම්බර් මස 31වන දිනට සහ) 20X1 දෙසැම්බර් මස 31වන දිනට ABC සමාගමේ මූල්‍ය තත්වයන් එම දින වලින් අවසන්වූ වසර වල (වසර සඳහා) එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනයන් එහි මුදල් ප්‍රවාහන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත වලට අනුකූලව ඉදිරිපත් කරනු ලබන බවත් අපගේ මතයයි.

වෙනත් නෛතික හා රෙගුලාසිය අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ මෙම කොටස සඳහා වන ආකෘතිය හා අන්තර්ගතය විගණකගේ අනෙකුත් වාර්තා කිරීමේ වගකීම් වල ස්වභාවය අනුව විචලනය වෙයි.]

[විගණකවරයාගේ අත්සන]

[විගණකවරයාගේ වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකවරයාගේ ලිපිනය]

²⁶ 25 වන අධෝලිපිය අනුව, මෙය කියවිය හැක්කේ විගණක විසින් “සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ඒ අවස්ථාවට උචිත වූ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම අවදානම් ඇගයීම සිදු කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගතයුතු වුවත් එය අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීතාවය පිළිබඳ ප්‍රකාශ කිරීමට නොවේ.”

²⁷ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය හා සමගාමීව අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීතාවය පිළිබඳව ද මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම, විගණකගේ වගකීමක් වන අවස්ථාවකදී මෙම වාක්‍යය පහත පරිදි පෙළගැස්විය යුතුය.

“අවස්ථාවන්ට උචිත වූ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී විගණක විසින් අස්තීන්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම් සහ සාධාරණව ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වූ අභ්‍යන්තර පාලනයන් අවදානම් ඇගයීම සිදු කිරීමේදී සලකා බලනු ලැබේ.

අධෝලිපි 25 සම්බන්ධයෙන්, මෙය කියවිය හැක්කේ “සත්‍ය හා සාධාරණ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ඒ අවස්ථාවට උචිත වූ විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා අදාළ වන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම අවදානම් ඇගයීම සිදු කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගතයුතුය”

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති 720

විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු ලිපිලේඛනවල සමන්විත වෙනත් තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් විගණකවරුන්ගේ වගකීම්

(2014 ජනවාරි මස 01 වන දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේදවල මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයන් සඳහා බලපැවැත්වේ)

පටුන

	පේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1-2
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	3
අරමුණු	4
නිර්වචනයන්	5
අවශ්‍යතාවයන්	
වෙනත් තොරතුරු කියවීම	6-7
ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවන්.....	8-12
කරුණු ප්‍රමාණාත්මක අවනිදේශන.....	13-15
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය.....	අ 1- අ 2
වෙනත් තොරතුරු යන්ත්‍ර නිර්වචනය.....	අ3- අ 4
වෙනත් තොරතුරු කියවීම	අ 5
ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන්	අ 6 - අ 9
කරුණු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්	අ 10 - අ 11

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව “ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වා ගත යාමේ” හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 720, විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු ලිපිලේඛනවල සමන්විත වෙනත් තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් විගණකවරුන්ගේ වගකීම්

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය

- 1 මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිය (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු ලිපිලේඛනවල සමන්විත වෙනත් තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් විගණන වාර්තාව ව මත වූ විගණකවරුන්ගේ වගකීම පිළිබඳව කටයුතු කරයි. කාර්යභාරයේ විශේෂ තත්ත්වයන් අනුව වෙන්වූ අවශ්‍යතාවයන් කොහෙත්ම නොමැති විට විගණකගේ මතයේ නිසියාකාරව සඳහන් කර ඇත්ද නැත්ද යන්න නිර්ණය කිරීමට විගණකට නිශ්චිත වගකීමක් නැත. කෙසේ නමුත් විගණකවරයා අනෙකුත් තොරතුරු කියවිය යුත්තේ විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා අනෙකුත් තොරතුරු අතර කිසිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතා හේතු කොට ගෙන විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විශ්වසනීත්වයට බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි බැවිනි. (යොමුව: අ 1 ඡේදය)
- 2 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. “විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අඩංගු ලිපිලේඛන” ලෙස යොමුකරන්නේ විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ විගණක වාර්තාවද සමග අන්තර්ගත කොට ව්‍යාපාරයේ හිමිකරුවනට (හෝ ඒ හා සමාන පාර්ශවකරුවන්ට) නිකුත් කෙරෙන වාර්ෂික වාර්තා (හෝ ඒ හා සමාන ලිපිලේඛන) වේ. යම් තත්ත්වයන්හිදී අවශ්‍යකරන පරිදි සුරැකුම් පත් පිළිගැන්වීමක් වැනි අවස්ථාවලදී භාවිතා කරන විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සමන්විත වෙනත් ලිපිලේඛන වලට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාර කිරීම යොදාගැනීම කළහැකිය ¹ (යොමුව: අ 2 ඡේද)

බලපැවැත්වෙන දිනය

- 3 මෙම විගණන ප්‍රමිතිය 2014 ජනවාරි මස 01 වන සිට හෝ ඊට පසු කාලපරිච්ඡේදයන්ගෙන් ආරම්භවන මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් විගණනය කිරීම් සඳහා බලපවත්වයි.

අරමුණ

- 4 විගණකගේ අරමුණ වන්නේ විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ විගණකගේ වාර්තාවේ අඩංගු ලිපිලේඛන වල අන්තර්ගත වෙනත් තොරතුරු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හා විගණකගේ වාර්තාවේ විශ්වාසනීත්වයට බලපෑමක් වන අවස්ථා වලදී විගණකවරයාට යෝග්‍ය ආකාරයෙන් ප්‍රතිචාර දැක්වීමට අවස්ථාව ලබාදීමයි.

නිර්වචනයන්

- 5 ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ගේ කාර්යයන් සඳහා මතු දැක්වෙන පාඨයන්හි අර්ථයන් පහත දැක්වෙන ලෙසට ආරෝපිත විය යුතුය
 - (අ) අනෙකුත් තොරතුරු:- වාරිත්‍රයක් වශයෙන් හෝ නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන හා විගණක වාර්තාව (මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ විගණකගේ වාර්තාව හැර) සමග අන්තර්ගත කොට නිකුත් කෙරෙන මූල්‍ය හෝ මූල්‍ය නොවන තොරතුරු. (යොමුව: අ 3-අ 4 ඡේද)
 - (ආ) අසංගතතාවයන්:- විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දැක්වෙන තොරතුරු වලට පරස්පර විරෝධී තොරතුරු. ප්‍රමාණවත් නොගැලපීම් හේතු කොට ගෙන පෙරදී ලබාගත් සාක්ෂි මත ඵලඹියාවූ විගණන නිගමන පිළිබඳව හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මත ප්‍රකාශයන්ට වූ පදනම පිළිබඳව සැක මතුවීමට හැකියාව ඇත.
 - (ඇ) කරුණු අවප්‍රකාශය:- වැරදි ලෙස සඳහන් කර ඇති හෝ ඉදිරිපත් කර ඇති විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පෙනෙන කරුණු වලට සම්බන්ධයක් නොමැති වෙනත් තොරතුරු. කරුණු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයන් හේතුකොටගෙන විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි අන්තර්ගත ලිපිලේඛන වල විශ්වසනීත්වයට බලපෑමක් විය හැකිය.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 බලන්න “ ස්වාධීන විගණකගේ විගණනයේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයක් පවත්වාගත යාම” 2 වන ඡේදය

අවශ්‍යතාවයන්

වෙනත් තොරතුරු කියවීම

- 6 විගණන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන කිසිවක් වේ නම් ඒවා හඳුනාගැනීම සඳහා විගණක අනෙකුත් තොරතුරු කියවිය යුතුය
- 7 විගණක විසින් තම විගණන වාර්තාව නිකුත් කෙරෙන දිනට පෙර කළමනාකාරිත්වය හෝ පාලන කාර්ය පැවරී ඇති අයගෙන් හෝ වෙනත් තොරතුරු ලබාගැනීම සඳහා යෝග්‍ය වැඩපිළිවෙලක් යොදාගත යුතුය. විගණන වාර්තාවේ දිනට පෙර සියලුම වෙනත් තොරතුරු ලබාගැනීම අසීරුවන්නේ නම් විගණක විසින් එම අනෙකුත් තොරතුරු ප්‍රායෝගිකව කළ හැකි ඉක්මනින්ම සිතින් අවබෝධ කර ගතයුතුය. (යොමුව: අ 5 ඡේදය)

ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන්

- 8 විගණක අනෙකුත් තොරතුරු කියවූ කල්හි ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන් ඇති බවට හඳුනාගන්නේ නම් එවිට විගණන මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ අනෙක් වෙනත් තොරතුරු සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍යදැයි විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය.

විගණකගේ වාර්තා දිනට පෙර ලබාගන්නා ලද අනෙකුත් තොරතුරුවල හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන්

- 9 විගණන මූල්‍ය ප්‍රකාශයන් සංශෝධනය කිරීමට අවශ්‍ය වුවද කළමනාකාරිත්වය එම සංශෝධනයන් කිරීමට ප්‍රතිකේෂ්ප කරන කල්හි විගණක විසින් ස්වකීය විගණන වාර්තාවේ සිය මතය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 ² ට අනුකූල ලෙසට විකරණය කළයුතුය.
- 10 අනෙකුත් තොරතුරු සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය වුවද කළමනාකාරිත්වය විසින් එසේ කිරීම ප්‍රතිකේෂ්ප කරයි නම් සහ පාලන කාර්යභාර සියලුදෙනාම ආස්තීත්වයේ කළමනාකරණය පිළිබඳව සම්බන්ධ නොවේනම් ඒ පිළිබඳව පාලන කාර්යභාර අයවෙත විගණක විසින් සන්නිවේදනය කළයුතුය³ සහ

(අ) ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706 ⁴ ට අනුකූලව එම ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන් විස්තර කෙරෙමින් විගණන වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු ඡේදයේ අඩංගු කළයුතුය හෝ,

(ආ) විගණන වාර්තාව රඳවාගැනීම (නිකුත් නොකර සිටීම) හෝ,

ඇ) අදාළ නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් ඉවත්වීමට හැකි නම් කාර්යභාරයෙන් ඉවත් වීම (යෙමුව: අ 6 සහ අ 7 ඡේද)

විගණකගේ වාර්තා දිනට පසු ලබාගන්නා ලද අනෙකුත් තොරතුරුවල හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන්

- 11 විගණන මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ගේ සංශෝධනයන් අවශ්‍යවන්නේ නම් විගණක විසින් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560 ⁵ හි දක්වා ඇති අදාළ අවශ්‍යතාවන් අනුගමනය කළයුතුය.
- 12 අනෙකුත් තොරතුරුවල සංශෝධනයක් අවශ්‍යවන්නේ නම් සහ කළමනාකාරිත්වය එම සංශෝධනය කිරීමට එකඟවන්නේ නම් එවිට විගණක විසින් එම තත්වයට ගැලපෙන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කළයුතුය (යොමුව: අ 8 ඡේදය)
- 10 අනෙකුත් තොරතුරු සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය වුවද කළමනාකාරිත්වය විසින් එසේ කිරීම ප්‍රතිකේෂ්ප කරයි නම් සහ පාලන කාර්ය භාර සියලුදෙනාම ආස්තීත්වයේ කළමනාකරණය පිළිබඳව සම්බන්ධ නොවේ නම් ඒ පිළිබඳව පාලන කාර්ය භාර අය වෙත විගණකගේ සැලකිලිමත් බව සන්නිවේදනය කළයුතු අතර ඒ පිළිබඳව තවදුරටත් යෝග්‍ය පියවර ගතයුතුය. (යොමුව: ඒ 9 ඡේදය)

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705, “ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ මතය විකරනය කිරීම”
³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 260, “පාලණ කාර්ය භාර අය සමග සන්නිවේදනය කිරීම” 13 වන ඡේදය.
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 706, “ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය සහ වෙනත් කරුණු ඡේදයන්” 8 වන ඡේදය
⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර 705, “පශ්චාත් සිදුවීම් ”10-17 වන ඡේදයන්

කරුණු ප්‍රමාණාත්මක අවනිදේශණය

- 11 ප්‍රමාණාත්මක අවනිදේශණ හඳුනාගැනීමේ අරමුණ සඳහා වෙනත් තොරතුරු කියවීමෙන් පසු සිද්ධියක් පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවනිදේශයන් පහසුවෙන් දිස්වන බව විගණකගේ දැනගැනීමට ලක් වුවහොත් එම කරුණු කළමනාකාරිත්වය සමග සාකච්ඡා කළයුතුය (යොමුව: අ10 ඡේදය)
- 12 එවැනි සාකච්ඡාවකින් අනතුරුව එම සිද්ධිය පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවනිදේශයන් පහසුවෙන් දිස්වන බව විගණක තවමත් සලකන්නේ නම් විගණක ආස්තීත්වයේ නීති උපදේශක වැනි සුදුසුකම් ලත් තුන්වෙනි පාර්ශවයක් වෙතින් උපදෙස් ලබාගන්නා ලෙසට කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලීමක් කළයුතු අතර ලැබුණා වූ එවැනි උපදෙස් විගණක විසින් සැලකිල්ලට භාජනය කළයුතුය.
- 13 ප්‍රමාණාත්මක අවනිදේශයන් පවත්නා බවටත් ඒවා නිවරදි කිරීමට කළමනාකාරිත්වය ප්‍රතිකේෂ්ප කරන බවටත් විගණක නිගමනය කරයි නම් පාලන කාර්ය භාර සියලුදෙනාම ආස්තීත්වයේ කළමනාකරණය පිළිබඳව සම්බන්ධ නොවේ නම් ඒ පිළිබඳව පාලන කාර්ය භාර අයවෙත තොරතුරු පිළිබඳ විගණකගේ සැලකිලිමත් බව සන්නිවේදනය කළයුතු අතර ඒ පිළිබඳව තවදුරටත් යෝග්‍ය පියවර ගතයුතුය. (යොමුව: අ 11 ඡේදය)

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂයය පථය

අදාළ අනෙකුත් තොරතුරු වලට සම්බන්ධ ව්‍යවස්ථාවෙන් හෝ අනෙකුත් නියාමන අවශ්‍යතාවන්ට අනුව වන අතිරේක වගකීම් (යොමුව: 1 ඡේදය)

අ1 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථයෙන් බාහිරවූ අනෙක් කරුණු සම්බන්ධයෙන් ව්‍යවස්ථාවෙන් හෝ වෙනත් නියාමන අවශ්‍යතාවයන් අනුව විගණක වෙත අතිරේක වගකීම් පැවර තිබිය හැකිය. උදාහරන වශයෙන් වෙනත් තොරතුරු වල විස්තර කර ඇති කාර්ය සාධණ දර්ශණවල විශ්වාසදායකත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ අවශ්‍යකරන පරිපූරක දත්ත වැනි සමහර වෙනත් තොරතුරු සඳහා විගණක නිෂ්චිත ක්‍රියාපටිපාටි ව්‍යවහාර කිරීම සමහර අධිකරන බල ප්‍රදේශ වලදී අවශ්‍ය විය හැකිය. එවැනි බැඳීම් ඇති කල්හි විගණකවරයාගේ අතිරේක වගකීම් තීරණය වන්නේ කාර්යභාරයේ ස්වභාවය නීතිය, රෙගුලාසි සහ වෘත්තීය ප්‍රමිතියන්ට අනුවය. එවැනි අනෙක් තොරතුරු අනහැරි විට හෝ ඒවායේ අඩුපාඩු ඇතිවිට ඒ බව විගණකගේ වාර්තාවේ දක්වා තිබිය යුතුය.

විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අඩංගු ලිපිලේඛන (යොමුව: 2 ඡේදය)

කුඩා ආස්තීත්වයන්ට විශේෂිතවූ සැලකිල්ලට ගැනීම්

අ2 නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් අවශ්‍යයයි දක්වා ඇතොත් හැර කුඩා ආස්තීත්වයන් විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශ අඩංගු ලියකියවිලි නිකුත් කිරීමට ඇති ඉඩකඩ ඉතා අඩුය. කෙසේවුවත් නිදර්ශන වශයෙන් දැක්විය හැක්කේ පාලන කාර්යභාරව සිටින අය විසින් වාර්තා සමග ඉදිරිපත් කළයුතු බවට නීතියෙන් නියම කෙරී ඇති ලියවිලි තිබිය හැකි බවයි. කුඩා ආස්තීත්වයන් සම්බන්ධයෙන් වූකලී, විගණිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග අඩංගු කළයුතු බවට සැලකෙන්නේ විස්තරාත්මක ආදායම් ප්‍රකාශයක් සහ කළමනාකරණ වාර්තාවක් වේ.

වෙනත් තොරතුරු යන්න නිර්වචනය (යොමුව: 5(අ) ඡේදය)

- අ3 උදාහරණ වශයෙන් අනෙකුත් තොරතුරු වල අඩංගු විය හැක්කේ
 - කළමනාකාරිත්වයේ හෝ පාලන කාර්ය භාරව සිටින අයගේ හෝ වාර්තාවක්
 - මූල්‍යමය සාරාංශ හෝ විශේෂ කොට දැක්වීම්
 - සේවක දත්ත
 - සැලසුම් කළ ප්‍රාග්ධන වියදම්
 - මූල්‍ය අනුපාත
 - අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සහ නිලධාරීන්ගේ නම්
 - තෝරාගත් කාර්තුමය දත්ත

අ4 උදාහරණ වශයෙන් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර අරමුණු සඳහා අනෙක් තොරතුරු යන්නට හසු නොවන්නේ

- විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ විගණක වාර්තාව හා සමග යැවෙන පුවත් පත් වාර්තා සහ ආවරන ලිපි වැනි යමක් ඉදිරිපත් කිරීමට යොදාගන්නා ලියවිලි.
- විශ්ලේෂකවරයකුගේ සාරාංශගත කිරීම් වල අඩංගු තොරතුරු.
- ආස්තීත්වයේ වෙබ් අඩවියේ අඩංගු තොරතුරු.

වෙනත් තොරතුරු කියවීම (යොමුව: 7 ඡේදය)

අ5 විගණකගේ වාර්තාවේ දිනට පෙර වෙනත් තොරතුරු ලබාගැනීමෙන් කල්වේලා ඇතිවම, තිබිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවන් හා පැහැදිලිව පෙනෙන අවප්‍රකාශයන් කළමනාකරණය සමග නිරවුල් කරගැනීමට විගණකට අවස්ථාව සැලසේ. අනෙක් තොරතුරු ලබාගැනීමේ කාලවේලාවන් කළමනාකරණය සමග එකඟතාවකට පැමිණීම පහසුවක් වනු ඇත.

ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවන්

විගණකගේ වාර්තාවේ දිනට පෙර වෙනත් තොරතුරුවල අඩංගුවී ඇතැයි හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන් (යොමුව: 10 ඡේදය)

අ6 කළමනාකාරීත්වය වෙනත් තොරතුරු සංශෝධනය කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කළ කල්හි විගණක තවදුරටත් කුමක් කළයුතු දැයි තීරනය කළයුත්තේ සිය නීති උපදේශකගෙන් ලබාගන්නා නීති උපදෙස් මතය.

රාජ්‍ය අංශයේ ආස්තීත්වයන් සම්බන්ධ විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම්

අ7 රාජ්‍ය අංශය සම්බන්ධයෙන් වන විට විගණන වාර්තාව අත්හිටුවීම හෝ කාර්යභාරයෙන් ඉවත්වීම විකල්පයක් නොවනු ඇත. එවැනි අවස්ථාවලදී අසංගතතාවයන් පිළිබඳව විස්තර දක්වමින් වාර්තාවක් අදාළ වන්නාවූ ව්‍යවස්ථාපිත ආයතනයට විගණක විසින් නිකුත් කළහැක.

විගණකගේ වාර්තාවේ දිනට පසු වෙනත් තොරතුරුවල අඩංගුවී ඇතැයි හඳුනාගන්නා ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන් (යොමුව: 12-13 ඡේදයන්)

අ8 වෙනත් තොරතුරු සංශෝධනය කිරීමට කළමනාකාරීත්වය එකඟවූ කල්හි, කලින් නිකුත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ අනෙකුත් තොරතුරු ලැබුණාවූ පුද්ගලයන් වෙත පසුව වූ සංශෝධනයන් දන්වනු ලැබ ඇති යයි සහතික වීම සඳහා අවශ්‍ය සමාලෝචනය කිරීමේ පියවරයන් විගණකගේ පටිපාටියේ කොටසක් විය යුතුය.

අ9 විගණක අවශ්‍යයයි නිගමනය කරන වෙනත් තොරතුරු සංශෝධනය කිරීමට කළමනාකාරීත්වය එකඟ නොවූ කල්හි, විගණකගේ නීති උපදේශක ගෙන් උපදෙස් ලබාගැනීම විගණක තවදුරටත් ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ගයන්ගේ කොටසක් විය යුතුය.

කරුණු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනය (යොමුව:14-16 ඡේදයන්)

අ10 දකින්නට ලැබුන කරුණු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයන් පිළිබඳව කළමනාකාරීත්වය සමග විගණක සාකච්ඡා කරනු ලබන කල්හි වෙනත් තොරතුරුවල අන්තර්ගතව ඇති හෙලිදරව් කිරීම් වල හා විගණකගේ විමසුම් වලට කළමනාකරණයේ ප්‍රතිචාර වල වලංගුභාවය තක්සේරු කිරීමට විගණක අපොහොසත් වන කල්හි විනිශ්චයන්ගේ හෝ මත ප්‍රකාශයන්ගේ වලංගු වෙනස්කම් තිබෙන බවට නිගමනය කළ හැකිය.

අ11 කරුණු ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශයන් තිබියදී කළමනාකාරීත්වය විසින් ඒවා නිවරදි කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කරන තත්වයක් තුළ විගණක විසින් වැඩිදුරටත් ගනු ලැබියයුතු යෝග්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන් අතර විගණකගේ නීති උපදේශකගෙන් උපදෙස් ලබා ගැනීමද අඩංගු විය යුතුය.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 800

විශේෂ සලකා බැලීම්- අරමුණ ආකෘතිමය රාමු ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය

(2014 ජනවාරි 1 වන දින හෝ ඊට පසු ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට බලපැවැත්වේ)

පටුන

	ඡේද
භාදිත්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර විෂය පථය.....	1-3
බලපැවැත්වෙන දිනය	4
අරමුණු.....	5
නිර්වචන.....	6-7
අවශ්‍යතාවයන්	
විගණන කාර්යය භාරගැනීමේදී සලකාබැලීම්.....	8
විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටු කිරීමේ දී සලකා බැලීම්	9-10
මතයක් ඇති කිරීම සහ වාර්තා කිරීමේ සලකා බැලීම්.....	11-14
ව්‍යවහාරකරණය යන පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්	
විශේෂ අරමුණු රාමුව පිළිබඳ නිර්වචනය.....	අ1-අ4
කාර්යය භාරගැනීමේදී සලකා බැලීම්.....	අ 5- අ 8
විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටු කිරීමේදී සලකා බැලීම්	අ9 - අ12
මතයක් ඇතිකර ගැනීමේදී සහ වාර්තා කිරීමේදී සලකා බැලීම්.....	අ13 -අ 15
පරිශීලකය විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන වාර්තා නිදර්ශන	

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200 “ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණනයේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙන යාමේ” සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 800” විශේෂ සලකා බැලීම් විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමු ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර යේ විෂය පථය

1. 100- 700 ශ්‍රේණියෙහි ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකට අදාළ වෙයි. විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමු ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමට, ඒ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් ව්‍යවහාරකරනයේදී මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමු සලකා බැලීම් සමග කටයුතු කරයි.
2. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ලියා ඇත්තේ, විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමු ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් සම්බන්ධයෙනි. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ නිශ්චිත මූලිකාංගයක්, ගිණුමක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අයිතමයක් පිළිබඳව අදාළ විශේෂ සලකා බැලීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 805¹ කටයුතු කරයි.
3. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අනෙක් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි අවශ්‍යතා අභිබවා නොයන අතර, අරමුණු ආකෘතිමයයකට අදාළ තත්වයන්හි සියළුම විශේෂ සලකා බැලීම් සම්බන්ධ කටයුතු කිරීමටද අදහසක් නැත.

බලපැවැත්වෙන දිනය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 1 දින හෝ ඊට පසු ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට බලපැවැත්වෙයි.

අරමුණ

5. විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමු ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන් ව්‍යවහාර කිරීමේදී විගණකගේ අරමුණ, උචිත ආකාරයට විශේෂ සලකා බැලීම් පහත දැ වලට අදාළව ඇමතීමටය.
 - (අ) කාර්යය පිළිගැනීම;
 - (ආ) කාර්යය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම; සහ
 - (ඇ) මතයක් ඇතිකර ගැනීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම.

නිර්වචනය

6. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි අරමුණු සඳහා පහත සඳහන් යෙදුම් වලට ආරෝපිත තේරුම් පහත දැක්වේ.
 - (අ) විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන- විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමු ප්‍රකාර පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන. (යොමුව අ4 ඡේදය)
 - (ආ) විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව - විශේෂිත භාවිතා කරන්නන්ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීමට සැලසුම් කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක ආකෘතිමය රාමුවක් හෝ අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුවක් විය හැකිය.² (යොමුව : අ1 - අ4 ඡේද)
7. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. “මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්ට” යොමුවීම යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ, “සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළත්ව, සම්පූර්ණ විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකි” සම්බන්ධිත සටහන් සාමාන්‍යයෙන් වැදගත් ගිණුම් ප්‍රතිපත්ති සහ වෙනත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු සාරාංශයකින් සමන්විතවෙයි. උචිත මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවේ අවශ්‍යතා, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි ආකෘතිය සහ ඇතුළත් වියයුතු දෑ සහ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක අඩංගු විය යුතු දෑ නිර්ණය කරයි.

¹ " ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 805, “විශේෂ සලකා බැලීම් - තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ නිශ්චිත මූලිකාංග, ගිණුම් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක අයිතම විගණනය කිරීම”

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, “ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාර විගණකයන් පවත්වාගෙනයාම” 13 (අ) ඡේදය

අවශ්‍යතාවන්

විගණන කාර්යය භාරගැනීමේදී සලකා බැලීම්

මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගතහැකිවීම

8. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී ව්‍යවහාරකරන මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවේ පිළිගතහැකිතාවය විගණක නිර්ණය කළයුතුය³ යන්න ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210න් අවශ්‍ය කෙරේ. විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී විගණක අවබෝධ කරගත යුතු දෑ: (යොමුව අ 5 - අ 8)

(අ) කුමන අරමුණක් සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන්නේද ;

(ආ) අපේක්ෂිත පරිශීලනය කරන්නන් ; සහ

(ඇ) අවස්ථාවට අනුව උචිත වාර්තාකරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන ආකෘතිමය රාමුව පිළිගත හැකිදැයි නිර්ණය කිරීමට කළමනාකරණය ගෙන ඇති පියවර.

විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේදී සලකා බැලීම්

9. විගණක විගණනයට අදාළ සියළුම ශ්‍රීලවිප්‍ර යන් සමඟ අනුකූලව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.200න් අවශ්‍ය කරයි.⁴ විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේදී, කාර්යයේ තත්ත්වය අනුව ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාරකරණයේදී විශේෂ සලකා බැලීම් අවශ්‍යදැයි විගණක නිර්ණය කළයුතුය.
(යොමුව: අ 19-අ 12)

10 අස්චිත්වයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ ව්‍යවහාර කිරීම පිළිබඳව විගණකට අවබෝධයක් ඇතිකර ගැනීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාරකරණයේදී 315 අවශ්‍ය කරයි.⁵ ගිවිසුමක ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාර එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමකදී, කළමනාකරණය ගිවිසුමේ ඇති කරනලද යම් වැදගත් අර්ථකථන පිළිබඳ අවබෝධයක් විගණක ලබාගත යුතුය. අර්ථකථනයක් වැදගත් වන්නේ, වෙනත් සාධාරණ අර්ථකථනයන් යොදාගැනීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කරන තොරතුරුවල ප්‍රමාණාත්මක වෙනසක් ඇති කරන කල්හිය.

මතයක් ඇති කිරීම සහ වාර්තා කිරීමේ සලකා බැලීම්

11 විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ඇතිකර ගැනීමේදී සහ වාර්තාකරණයේදී, විගණක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700හි⁶ අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර කළයුතුය (යොමුව : අ 13 ඡේදය)

ව්‍යවහාර කළහැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු පිළිබඳ විස්තරය

12 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණවත් පරිදි ව්‍යවහාර කළහැකි මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුවලට යොමුකර හෝ විස්තරකර ඇද්දැයි ඇගයීම් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700න් විගණකට අවශ්‍යකරවයි.⁷ ගිවිසුමක ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලදී, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් විය යුතු යම් අර්ථකථනයන් ප්‍රමාණවත්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි විස්තරකර ඇද්ද යන්න විගණක ඇගයීම් කළයුතුය.

13 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700න් , විගණකගේ වාර්තාවේ ආකෘතිය සහ ඇතුලත් විය යුතු කරුණු පිළිබඳව කටයුතු කරයි. විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවන්හි :

(අ) විගණකගේ වාර්තාවේ, මූල්‍ය ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරන ලද්දේ කුමන අරමුණක් සඳහාද යන්න විස්තර කිරීමද කළයුතු අතර, අවශ්‍යවන්නේ අපේක්ෂිත පරිශීලනය කරන්නන්, හෝ විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ ඒ තොරතුරු ඇතුලත් සටහනකට යොමුකිරීම ; සහ

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.210, "විගණන කාර්ය කොන්දේසි එකඟවීම" 6 (අ) ඡේදය

⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 18වන ඡේදය

⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 315, අස්චිත්වය සහ එහි පරිසරය අවබෝධකර ගැනීම මගින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් හඳුනාගැනීම මතක්සේරුව" 11 (ඇ) ඡේදය

⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ඇතිකර ගැනීම සහ වාර්තාකරණය"

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 " 15 වන ඡේදය"

(ආ) එවැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු තෝරා ගැනීමට කළමනාකරණයට හැකියාවක් ඇත්නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ⁸ වගකීම පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක්ද, අවස්ථාව අනුව, ව්‍යවහාර කළහැකි මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව නිර්ණය කිරීම සඳහා වගකීම පිළිගත හැකි බවට යොමුකිරීමක් ද කළයුතුය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවක් ප්‍රකාර පිළියෙල කර ඇති බවට පාඨකයන් සුපරීක්ෂා කරවීම

14 විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව භාවිතා කරන්නන් සුපරීක්ෂා කරවමින්, කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කළයුතු අතර, එහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ, විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවක් ප්‍රකාර බවත්, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් අරමුණු ආකෘතිමයයන් සඳහා යෝග්‍ය නොවිය හැකි බවත්, විගණන වාර්තාවේ ඇතුළත් කළයුතුය. විගණක මෙම ඡේදය උචිත ශීර්ෂයන් යටතේ ඇතුළත් කළයුතුය (යොමුව අ 14 - අ15 ඡේද)

ව්‍යවහාරකරණය යන පැහැදිලි කිරීමේ දැවල්

විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවක් පිළිබඳ නිර්වචනය (යොමුව : 6 වන ඡේදය)

අ1 විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමු පිළිබඳ උදාහරණ :

- අස්තිත්වයේ බදු තොරතුරු ලේඛනය සමඟ යවන මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය සඳහා බදු පදනම් ගිණුම්කරණයක් ;
- අස්තිත්වයක් ණයගිම්යන් සඳහා පිළියෙල කිරීමට ඉල්ලා සිටින මුදල් ප්‍රවාහන තොරතුරු සඳහා මුදල් ලැබීම් සහ මුදල් වැයකිරීම් පදනමින් ගිණුම්කරණය ;
- නියාමනයකුගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට, නියාමනයකු විසින් ප්‍රතිශ්ඨාපිත මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන ; හෝ
- බැඳුම්කර ප්‍රතිඥාපත්‍රයක්, ණය ගිවිසුමක් හෝ ව්‍යාපෘති ප්‍රදානයක් වැනි ගිවිසුම් පිළිබඳ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන.

අ2 විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව අනුමැතිය ලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිත සකස් කරන ආයතනයක හෝ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මඟින් ප්‍රතිශිෂ්ඨාපනය කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක් මත පදනම් වන අවස්ථාවන් විය හැකි නමුත් ඒ ආකෘතිමය රාමුවේ සියළුම අවශ්‍යතා සමඟ අනුකූල නොවන අවස්ථා තිබිය හැකිය. X අධිකරණ බල ප්‍රදේශයේ මූල්‍යවාර්තාකරණ ප්‍රමිත බොහොමයකට නමුත් සියල්ලම අනුව නොවන, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සහිත ගිවිසුමක් එක් උදාහරණයකි. කාර්යයේ අවස්ථාව අනුව මෙය පිළිගත හැකි කල්හි, විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශනයෙහි, අනුමැතියලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිත සකස් කරන ආයතනයක හෝ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මඟින් ප්‍රතිශිෂ්ඨාපනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ආකෘතිමය රාමුවක් සමඟ සම්පූර්ණයෙන් අනුකූල වන බව හැඟවීමක්, ව්‍යවහාර කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශන ආකෘතිමය රාමුවෙහි විස්තර කිරීම යෝග්‍ය නොවේ. ගිවිසුමක් පිළිබඳ ඉහත උදාහරණයෙහි, ව්‍යවහාරකරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි විස්තරයේ, ගිවිසුමට අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත වලට යොමු කිරීමක් විය හැකි අතර X අධිකරණ බලප්‍රදේශයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට යම් යොමුකිරීමක් නොවිය හැකිය.

අ3 අ2 ඡේදයේ විස්තර කරන ලද තත්වයන් අනුව සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක් පදනම් වුවද, යොදා ගෙන ඇති විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව, සාධාරණ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක් නොවිය හැකිය. මෙසේ වන්නේ, අනුමැතියලත් හෝ පිළිගත් ප්‍රමිත සකස් කරන ආයතනයක හෝ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් අත්කර ගැනීමට පිහිටුවා ඇති, මූල්‍ය වාර්තාකරණ විශේෂ අරමුණු රාමුවක ඇති සියළුම අවශ්‍යතා සමඟ අනුකූල නොවන නිසා විය හැකිය.

අ4 අස්තිත්වයක් පිළියෙල කරන එකම මූල්‍ය ප්‍රකාශන, විශේෂ අරමුණු රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී, ඒ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව සැලසුම් කළ පරිශීලකයන් සඳහා පමණක් නොව, වෙනත් පරිශීලකයන්ද භාවිතා කළ හැකිය. එවැනි තත්වයන්හිදී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පුළුල් බෙදාහැරීමක් තිබුණද, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන් ගේ අරමුණු සඳහා තවදුරටත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන, විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන

⁸ හෝ විශේෂ අධිකරන බලප්‍රදේශයක නෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍යවන වෙනත් කොන්දේසි.

ලෙස සලකනු ලැබේ. 13-14 වැනි ඡේදවල අවශ්‍යතාවයන් සැලසුම් කරන ලද්දේ, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරනුයේ කුමන අරමුණු සඳහාද යන්න පිළිබඳ අවබෝධ කරගැනීමට අපොහොසත් වීම වැලැක්වීමටය.

කාර්යය භාරගැනීමේදී සලකා බැලීම්

මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පිළිගත හැකි බව (යොමුව : 8 වන ඡේදය)

- අ5 විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීමේදී ව්‍යවහාර කළ, මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ පිළිගත හැකි භාවය නිර්ණය කිරීමේදී, අපේක්ෂිත පරිශීලනය කරන්නන්ගේ අවශ්‍යතා ප්‍රධාන සාධකය වෙයි.
- අ6 අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ, ආකෘතිමය රාමුව, විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමිතයන් ප්‍රකාශයට පත්කිරීමට පිහිටුවනු ලැබූ අනුමත හෝ පිළිගත් ආයතන මඟින් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත ආවරණය කිරීමක් සිදුවිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවල, අදාළ උනන්දුවක් දක්වන අයගේ අදහස් හා සලකා බැලීම් හොඳින් සැලකිල්ලට ගෙන විනිවිදභාවය ආරක්ෂා කරගත හැකි ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කිරීමෙන් පසු පිහිටුවා ඇත්නම්, ඒ ප්‍රමිතයන් සංවිධානයේ අරමුණු සඳහා පිළිගත හැකියයි සැලකේ. සමහර අධිකරණ බල ප්‍රදේශවල, නීතිය හෝ රෙගුලාසියක්, මඟින් සමහර වර්ගයක අස්තිත්ව සඳහා විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකරණය මඟින් භාවිතා කළයුතු මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව නියම කර තිබිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස නියාමනයක්, ඒ නියාමනයේ අවශ්‍යතාවයන් ඉටුවීමට මූල්‍යවාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන පිහිටුවිය හැකිය. ඊට පටහැනිව ඇඟවීමක් නොමැති වීම, එවැනි අස්තිත්වයක් මඟින් පිළියෙල කළ විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා එවැනි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවක් පිළිගත හැකියයි සැලකේ.

අ7 අ6 ඡේදයෙහි සඳහන් මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට ව්‍යවස්ථාදායකව හෝ නියාමන අවශ්‍යතාවය සමඟින් පරිපූරකයන් සපයා ඇති කල්හි, මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත සහ පවතින අතිරේක අවශ්‍යතා අතර ගැටීමක් ඇත්දැයි නිර්ණය කිරීම, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 විගණකට අවශ්‍ය කරවන වන අතර, එවැනි ගැටීමක් ඇත්නම්, විගණක විසින් ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ග නියම කළයුතුය.⁹

අ8 අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව, ගිවිසුමක මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන හෝ අ6 සහ අ7 ඡේදයන්හි විස්තර කර ඇති වෙනත් මූලාශ්‍රයන් හැර ආවරණය කිරීමක් කළ හැකිය. එවැනි අවස්ථාවකදී කාර්යයේ තත්ත්වය අනුව මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවෙහි පිළිගත හැකිභාවය, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 පරිශීෂ්ට 2 හි විස්තර කර ඇති, සාමාන්‍යයෙන් පිළිගත හැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු මඟින් ප්‍රදර්ශනය කරන ගුණාංගයන් ආකෘතිමය රාමුව මඟින් ප්‍රදර්ශනය කරන්නේද යන්න සලකා බලමින් නිර්ණය කරයි. විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවක් වැනි අවස්ථාවකදී, පිළිගතහැකි මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවක් ද යන්න නිර්ණය කිරීම නියමිත කාර්යයකට සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රදර්ශනය කරන සෑම ගුණාංගයකම සාපේක්ෂ වැදගත්කම වෘත්තීයමය විචාර බුද්ධියට අයත් උදාහරණ ලෙස, අස්තිත්වයක් එය විකුණන දිනට වත්කම්වල ශුද්ධ වටිනාකම තහවුරු කිරීමේ කාර්යය සඳහා විකුණුම්කරු සහ ගැණුම්කරු, ආපසු අයකරගත නොහැකි ලැබියයුතු ගිණුම් සඳහා දීමනාව ඉතා විවක්ෂණශීලී ඇස්තමේන්තුවකට එකඟවී තිබීම, ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාවයට යෝග්‍යවන අතර, එවැනි මූල්‍ය තොරතුරු පොදු අරමුණු ආකෘතීමය රාමුවක් ප්‍රකාර පිළියෙල කළ මූල්‍ය තොරතුරු සමඟ සැසඳීමේදී මධ්‍යස්ථවීමක් සිදුනොවේ.

විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටු කිරීමේදී සලකා බැලීම් (යොමුව : 9 වන ඡේදය)

අ9 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන කාර්යයට අදාළ ස්වාධීනත්වයට සම්බන්ධතා ඇතුළත්ව ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සහ (ආ) විගණනයට අදාළ සියළුම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන්ට අනුකූලවීම විගණකට අවශ්‍ය කෙරේ. විගණනය අවස්ථාවේදී සමස්ථ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අදාළ නොවේ නම් හෝ එය යම් කොන්දේසියක් වීම සහ එම කොන්දේසි නොපැවතීමත් නොවේ නම් හැර, විගණක සෑම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යකම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලවීම අවශ්‍යවේ. විශේෂ අවස්ථාවලදී අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අවශ්‍යතාවයක්, විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටියක් ඉටු කිරීම මඟින්, ඒ අවශ්‍යතාවයේ අභිප්‍රාය සපුරාගනී නම්, එම අදාළ අවශ්‍යතාවයෙන් බැහැරවීමට අවශ්‍යයයි විගණක විනිශ්චය කළ හැකිය.¹⁰

අ10 විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන්හි සමහර අවශ්‍යතා ව්‍යවහාරකරණයට විගණක මඟින් විශේෂ සලකා බැලීම් අවශ්‍යවිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 හි, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210,18 වන ඡේදය
¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200,14,18 සහ 22-23 ඡේද

කරන්නට ප්‍රමාණාත්මක කරුණු පිළිබඳ විනිශ්චයන් පදනම් වනුයේ පරිශීලනය කරන්නන්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා කණ්ඩායමක් ලෙස සලකාබැලීම මතය.¹¹ කෙසේවෙතත්, විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී, එම විනිශ්චයන් මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍ය අදහස් කළ පරිශීලනය කරන්නන් මත පදනම් වෙයි.

අ11 ගිවිසුමක අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාර පිළියෙල කළ වැනි, විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශනයකදී, කළමනාකරණය අදහස් කළ පරිශීලනය කරන්නන් සමඟ, විගණනයේදී හඳුනාගනු ලබන නියමිත ප්‍රවේශ ලක්ෂ්‍යයකට අඩු අවප්‍රකාශන, නිවැරදි කිරීම හෝ වෙනත් ලෙසකට ගැලපීම් නොකිරීමට එකඟතාවයකට පැමිණිය හැකිය. එවැනි ප්‍රවේශ ලක්ෂ්‍යයක් පැවැත්ම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320 ප්‍රකාර, ප්‍රමාණාත්මක බව නිර්ණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයෙන්, විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීමේ කාර්යය සඳහා විගණක මුදාහැරීමක් ඇති නොකරයි.

අ12 ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යන් ප්‍රකාර පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමඟ සන්නිවේදනය පදනම් වනුයේ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සහ විගණනයට භාජනය වන මූල්‍ය ප්‍රකාශන අතර සම්බන්ධතාවය වන අතර, විශේෂයෙන් පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා අධීක්ෂණ වගකීම දරන්නේද යන්න මතය. විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලදී, පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අයට එවැනි වගකීමක් තිබිය නොහැකිය. උදාහරණ ලෙස, මූල්‍ය තොරතුරු තනිකරම කළමනාකරණයේ භාවිතය සඳහා පිළියෙල කිරීම. එවැනි අවස්ථාවල, විගණක අස්තිත්වයේ පොදු අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහාද වගකීම දැරීම හෝ උදාහරණ ලෙස, අස්තිත්වයේ පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමඟ විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන කාලය තුළ හඳුනාගත් අදාළ කරුණු ඔවුන්ට සන්නිවේදනයට එකඟ වී ඇත්නම් හැර, විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260¹² අවශ්‍යතාවයන් අදාළ නොවිය හැකිය.

මතයක් ඇතිකර ගැනීමේදී සහ වාර්තා කිරීමේදී සලකා බැලීම් (යොමුව : 11 වන ඡේදය)

අ13 මෙම ශ්‍රිලංවිප්‍ර පරිශීෂ්ඨයේ විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තා සඳහා නිදර්ශනයන් ලෙස ඇතුලත්ය.

විශේෂ අරමුණු ආකාරීමය රාමුවක් ප්‍රකාර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇතිබවට පාඨකයන් සුපරීක්ෂණ කරවීම (යොමුව : 14 වන ඡේදය)

අ14 විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒවා අපේක්ෂා කළ අරමුණු සඳහා හැර වෙනත් අරමුණු සඳහා භාවිතා කළ හැකිය. උදාහරණ ලෙස, සමහර අස්තිත්වයන්හි විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මහජන දනගැනීම සඳහා තැබීමට නියාමකයෙකුට අවශ්‍ය වියහැකිය. අවබෝධ කර ගැනීමට අපොහොසත් වීම වැලැක්වීමට, විගණක මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ විශේෂ අරමුණු රාමුවක් ප්‍රකාර බව සහ එම නිසා වෙනත් අරමුණු ආකාරීමයයන් සඳහා සුදුසු නොවිය හැකිබව වාර්තාවේ ඇතුලත් කිරීමෙන් පරිශීලනය කරන්නන් සුපරීක්ෂාකාරී කරවයි.

බෙදාහැරීම හෝ භාවිතය මත සීමා කිරීම (යොමුව : 14 වන ඡේදය)

අ15 14 වන ඡේදය මගින් අවශ්‍ය කරන සුපරීක්ෂාකාරීත්වයට අමතරව, විගණන වාර්තාවේ තනිකර අපේක්ෂාව වන්නේ නිශ්චය කරනලද පරිශීලනය කරන්නන් සඳහා බව දක්වීම උචිතයයි විගණක සලකා බලයි. නීතිය හෝ නියමිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක රෙගුලාසි මත, විගණක වාර්තාව බෙදාහැරීම පරිශීලනය කිරීම සීමාකිරීම මඟින් මෙය ඉටුකරගත හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවල 14 වන ඡේදයට, යොමු කළ ඡේදය මේ අනෙක් කරුණු ඇතුලත් කිරීමට පුළුල් කිරීම සහ ඒ අනුව ශීර්ෂය සංශෝධනය කළ හැකිය.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 320, "විගණන සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටු කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මක බව" 2 වන ඡේදය.
¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 260, "පාලනය පිළිබඳ වගකීම දරණ අය සමඟ සන්නිවේදනයට"

පරිශීෂ්ඨය

(යොමුව : අ 13 ඡේදය)

විශේෂ අරමුණු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තා වලට නිදර්ශන

- 1 වන නිදර්ශන: ගිවිසුමක මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාර, පිළියෙල කළ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත විගණකගේ වාර්තාව (මෙම නිදර්ශනයේ අරමුණු සඳහා, ආකෘතිමය රාමුවක්)
- 2 වන නිදර්ශන: අධිකරණ බල ප්‍රදේශිත බදු පදනම් ගිණුම්කරණය ප්‍රකාර, පිළියෙල කළ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත විගණකගේ වාර්තාව (මෙම නිදර්ශනයේ අරමුණු සඳහා අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුවක්)
- 3 වන නිදර්ශන: නියාමනයක විසින් පිහිටවනු ලැබූ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාර, පිළියෙල කළ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත විගණකගේ වාර්තාව (මෙම නිදර්ශනයේ අරමුණු සඳහා, සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් ආකෘතිමය රාමුවක්)

නිදර්ශන 1

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- ගිවිසුමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන (එය වනුයේ විශේෂ අරමුණ ආකෘතීමය රාමුවක්) ප්‍රකාර, අස්තිත්වයේ කළමනාකරනය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන එම ගිවිසුමේ ප්‍රතිපාදනවලට අනුකූලව පිළියෙල කර ඇත. මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු පිළිබඳව තෝරාගැනීමක් නොමැත.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව, අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුවකි.
- ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. 210 හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම පිළිබඳ විස්තරයක් විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසිවල පිළිබිඹුවෙයි.
- විගණන වාර්තාවේ බෙදාහැරීම සහ පරිශීලනය සීමා කර ඇත.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන්නා)

ABC සමාගමේ මෙය සමග ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කළ අතර, එය 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය සහ එදිනෙන් අවසන් වන වර්ෂයේ ආදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල සාරාංශයක් සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීම් තොරතුරුවලින් සමන්විත විය. ABC සමාගම සහ DEF සමාගම (“කොන්ත්‍රාත්තුව”) අතර 20x1 ජනවාරි 1 දින එළඹී ගිවිසුමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදනයන්හි Z (*) වගන්තිය පදනම්කර කර ABC සමාගමේ කළමනාකාරිත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම¹³

ගිවිසුමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ විධිවිධානවල Z ඡේදයේ ප්‍රකාර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරව පිළියෙල කිරීමට කළමනාකරණයට හැකිවීමට අවශ්‍ය, කළමනාකරණය නිර්ණය කරන අභ්‍යන්තර පාලනයන් සඳහා කළමනාකරණය වගකියයි.

¹³ හෝ නියමිත අධිකරණ බලයේ, නීතිමය රාමුවට සම්බන්ධව, එයට උචිත වෙනත් පදයක්.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ විගණනය පදනම්කර මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමයි. අපි අපගේ විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව පවත්වාගෙන යෑමේදී එම ඒ ප්‍රමිත, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන, වලින් තොරවීම පිළිබඳව සාධාරණ සහතිකයක් ලබාගැනීමට, ආචාරධර්මය අවශ්‍යතාවයන් සමග අප අනුකූලවීම සහ විගණනය සැලසුම්කර, ඉටුකිරීම අවශ්‍යවෙයි. විගණනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම සම්බන්ධවෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසා ද එසේ නැතහොත් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තොරගත් පටිපාටි රදාපවත්වන්නේ විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මතය. එම අවදානම් තක්සේරුවේදී අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළව ක්‍රියාත්මක වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් පිළිබඳව විගණක විසින් සලකා බලනුයේ, අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලතාවය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට නොව, අවස්ථාවට උචිතව විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමටය. භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යතාවය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය ඇගයීමක් මෙන්ම, සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමක් ද විගණනයට ඇතුළත් වෙයි.

අපගේ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැලසීමට අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව අපි විශ්වාස කරමු.

මතය

ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර්, 31න් අවසන් වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ගිවිසුමේ Z කොටසේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාර, සෑම ප්‍රමාණාත්මකදෑ සම්බන්ධයෙන් පිළියෙල කර ඇති බව අපගේ මතයයි.

ගිණුම්කරණ පදනම සහ බෙදාහැරීම සහ පරිශීලනය මත සීමාකිරීම්

අපගේ මතය විකරනය නොකර, ගිණුම්කරණ පදනම විස්තර කර ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශනයට වන X සටහන වෙත අපි අවධානය යොමුකරවන්නෙමු. ඉහතින් යොමුකර ඇති කොන්ත්‍රාත්තුවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදනයන් සමග අනුකූලවීමට, ABC සමාගමට සහායවීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් අරමුණක් ආකෘතිමයයක් සඳහා සුදුසු නොවිය හැකිය. අපගේ වාර්තාව තනිකරම අපේක්ෂා කරනුයේ, ABC සමාගම සහ DCF සමාගම සඳහා වන අතර, ABC සමාගම හෝ DEF සමාගම හැර වෙනත් පාර්ශවයන්ට බෙදාහැරීම හෝ පරිශීලනය නොකළ යුතුය.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණන වාර්තාවේ දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

2 වන නිදර්ශනය :

තක්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙලකර ඇත්තේ හවුල් ව්‍යාපාරයක කළමනාකරණය මඟින් අධිකරණ බලප්‍රදේශ 'X' හි බදු පදනම් ගිණුම්කරණ ප්‍රකාර, (එනම්, විශේෂ කාර්ය ආකෘතිමය රාමුවක) හවුල්කරුවන්ට ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික බදු ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සහායවීමටය. කළමනාකරණයට මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමු පිළිබඳ තෝරා ගැනීමක් නොමැත.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුවකි.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම පිළිබඳ විස්තරයක් විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසිවල පිළිබිඹුවෙයි.
- විගණන වාර්තාවේ බෙදාහැරීම සීමාකර ඇත.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන්නා)

ABC හවුල්ව්‍යාපාරයේ මෙය සමග ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කළ අතර, එය 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂපත්‍රය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල සාරාංශය සහ වෙනත් සවිස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරු වලින් සමන්විතය. X අධිකරණ බලප්‍රදේශවල ආදායම් බදු ගිණුම්කරණ පදනම භාවිතා කරමින් කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ¹⁴ වගකීම

අධිකරණ බලප්‍රදේශ 'X' හි ආදායම් බදු පදනම ප්‍රකාර මේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරව පිළියෙල කිරීමට සඳහා කළමනාකරණයට හැකිවීම අවශ්‍යයයි කළමනාකරණය නිර්ණය කරන ලද අභ්‍යන්තර පාලන සඳහා කළමනාකරණය වගකියයි.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ විගණනය පදනම්කර මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමයි. අපි අපගේ විගණනය ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව පවත්වාගෙන යන ලදී. එම ප්‍රමිත, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන, වලින් තොරවීම පිළිබඳව සාධාරණ සහතිකයක් ලබාගැනීමට, ආචාරධර්මය අවශ්‍යතාවයන් සමග අප අනුකූලවීම සහ විගණනය සැලසුම්කර, ඉටුකිරීම අවශ්‍යවෙයි. විගණනයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම සම්බන්ධවෙයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසාද එසේ නැතහොත් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තොරතුරු පටිපාටි රඳාපවතින්නේ විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මතයි. එම අවදානම් තක්සේරුවේදී හවුල්ව්‍යාපාරයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම උදෙසා ක්‍රියාත්මක වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් පිළිබඳව විගණක විසින් සලකා බලනුයේ, හවුල්ව්‍යාපාරයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලතාවය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට නොව, අවස්ථාවට උචිතව විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමටය. භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යතාවය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය ඇගයීමක් මෙන්ම, සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමක් ද විගණනයට ඇතුළත් වෙයි.

අපගේ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැලසීමට අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව අපි විශ්වාස කරමු.

මතය

ABC හවුල්ව්‍යාපාරයේ 20x1 දෙසැම්බර් 31න් අවසන් වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 'X' අධිකරණ බලප්‍රදේශ ප්‍රකාරව (අදාළ ආදායම් බදු නීතිය විස්තර කරන්න) සියළුම ප්‍රමාණාත්මක දෑ සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව අපගේ මතයයි.

ගිණුම්කරණ පදනම සහ බෙදාහැරීම මත සීමාකිරීම

අපගේ මතය විකරණය නොකර, ගිණුම්කරණ පදනම විස්තර කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ සටහන 'X' වලට අපි අවධානය යොමුකරවමු. ABC හවුල් ව්‍යාපාරයෙහි, හවුල්කරුවන්ට ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික ආදායම් බදු ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට සහාය වීමට මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් අරමුණුකට ආකෘතිමයයකට සුදුසු නොවිය හැකිය. අපගේ වාර්තාව තනිකරම අපේක්ෂා කරන්නේ ABC හවුල් ව්‍යාපාරය සහ එහි හවුල්කරුවන් වෙනුවෙන් නිසා ABC හවුල් ව්‍යාපාරය හෝ එහි හවුල්කරුවන්ට හැර වෙනත් පාර්ශවයන්ට බෙදා නොහැරිය යුතුය.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණක වාර්තාවේ දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

¹⁴ හෝ විශේෂ අධිකරණ බලප්‍රදේශය තෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍යවන වෙනත් කොන්දේසි

3 වන නිදර්ශනය :

අවස්ථාවන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ නියාමනවරයෙක් විසින් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාර (එනම්, විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවකි), නියාමනයේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමටය. කළමනාකරණයට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ආකෘතිමය රාමු පිළිබඳ තේරීමක් නොවීය.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව, සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ රාමුවකි.
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම පිළිබඳ විස්තරයක් විගණන කාර්යභාරයේ වගන්තිවල පිළිබිඹුවෙයි.
- විගණකගේ වාර්තාවේ බෙදාහැරීම හෝ පරිශීලනය සීමාකර නැත.
- ABC සමාගම මගින් එම කාලපරිච්ඡේදය සඳහාම පොදු අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාර පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මතද විගණක නිකුත්කර ඇති විගණකගේ වාර්තාව පිළිබඳ වෙනත් කරුණු ඡේදයේ එම කරුණට යොමුකර ඇත.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත ආමන්ත්‍රණය කරනු ලබන්නා)

ABC සමාගමේ මෙය සමග ඇති මූල්‍ය ප්‍රකාශන අප විසින් විගණනය කළ අතර, 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ශේෂ පත්‍රය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂයේ ආදායම් ප්‍රකාශනය, ස්කන්ධය වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය ද, වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල සාරාංශයක් සහ වෙනත් විස්තරාත්මක පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුවලින් සමන්විතය. 'මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රතිපාදන වල රෙගුලාසි "Z" වල, 'Y' කොටස් පදනම මත, කළමනාකරණය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකරණයේ වගකීම,¹⁵

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විධිවිධාන 'Z' හි 'Y' කොටස ප්‍රකාර සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරව පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය කළමනාකරණයට හැකිවීම අවශ්‍යයයි කළමනාකරණය නිර්ණය කරන ලද අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම සඳහා කළමනාකරණය වගකියයි.¹⁶

විගණකගේ වගකීම

අපගේ විගණනය පදනම් කර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමයි. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාර අපගේ විගණනය අපි පවත්වාගෙන ගියෙමු. එම ප්‍රමිතයන්ට අනුව, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර බව සාධාරණ පමණට සහතිකයක් ලබාගැනීමට, ආචාරධර්මමය අවශ්‍යතා සහ විගණනය සැලසුම්කර ඉටුකිරීම අනතුරුවීම අවශ්‍යවෙයි.¹⁷

මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්හි වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම විගණනයට අදාලවෙයි. වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන, අවදානම තක්සේරු කිරීම ඇතුළත්ව, ක්‍රියාපටිපාටි තෝරා ගැනීම විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මත රඳා පවතී. එම අවදානම් තක්සේරුවේදී, අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම¹⁷ උදෙසා, ක්‍රියාත්මක වන අභ්‍යන්තර පාලනය¹⁸ පිළිබඳව විගණක විසින් සලකා බලනුයේ, අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන සඵලතාවය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට නොව අවස්ථාවට උචිතව විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමටය.

¹⁶ විශේෂ අධිකරණ බල ප්‍රදේශයක නෛතික රාමුව සම්බන්ධයෙන් යෝග්‍යවෙනත් කොන්දේසි

¹⁷ කළමනාකරණයේ වගකීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සත්‍ය සහ සාධාරණ තත්ත්වය දෙනු ලැබීමට වන කල්හි මෙය කියවිය යුත්තේ "රෙගුලාසි Z හි Y කොටසේ මූල්‍ය තත්ත්වය පෙන්වීම සඳහා පිළියෙල කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමයි"

අපගේ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැලසීමට අප විසින් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව අපි විශ්වාස කරමු.

මතය

සෑම ප්‍රමාණාත්මක අංශයකින්ම, 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට ABC සමාගමේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය අරමුණු සාධනය සහ මුදල් ප්‍රවාහය පිළිබඳව, මූල්‍ය වාර්තාකරණ විධිවිධාන වල 'Z' රෙගුලාසිවල 'Y' කොටස ප්‍රකාර මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණව ඉදිරිපත් කරන බව (හෝ සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වය ඉදිරිපත් කරන බව) අපගේ මතයයි.¹⁸

ගිණුම්කරණ පදනම

අපගේ මතය සංශෝධනය නොකර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් හි ගිණුම් පදනම විස්තර කරන 'X' සටහනට අපි ඔබගේ අවධානය යොමුකර වන්නෙමු. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ DEF නියාමනයේ අවශ්‍යතාවය සපුරාලීමට, ABC සමාගමට සහායවීමටය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙනත් අරමුණු ආකෘතිමයයක් සඳහා සුදුසු නොවිය හැකිය.³⁵

වෙනත් කරුණු

ABC සමාගම 20X1 දෙසැම්බර් 31න් අවසන් වර්ෂය සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත ප්‍රකාර වෙනම ගිණුම් කට්ටලයක් පිළියෙල කර ඇති අතර, ඒ සඳහා අප විසින් වෙනම විගණන වාර්තාවක් 20X2 මාර්තු 31 දිනට, ABC සමාගමේ කොටස් හිමියන්ට නිකුත් කර ඇත.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණන වාර්තාවේ දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

¹⁸ 16 වැනි පාද සටහන අවස්ථාවේදී මෙය කියවිය යුත්තේ; "අවදානම් තක්සේරුවේදී, විගණක අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන සලකා බලනුයේ, අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සත්‍ය හා සාධාරණ තත්වය දක්වන්නේද යන්න සඳහා විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමට මිස, අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන සඵලතාවය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ කාර්යය සඳහා නොවේ."

³⁵ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමත් සමගම අභ්‍යන්තර පාලන සඵලතාවය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමටද විගණකට වගකීමක් ඇති අවස්ථාවල, මෙම වාක්‍ය මෙසේ දැක්විය හැකිය. "එවැනි අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී, විගණක අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනයන් අවස්ථාව අනුව උචිත විගණන ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම වෙනුවෙන් සලකා බලනු ලබයි." පාද සටහන 16 වෙනුවෙන් මෙසේ කියවිය යුතුය. "අවදානම් තක්සේරු කිරීමේදී විගණන අස්තිත්වයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංඛ්‍යා සහ සාධාරණ තත්ත්වය පිළිබඳ කිරීමට අදාළ අභ්‍යන්තර හා පාලනයන් අවස්ථාව අනුව උචිත 'විගණන ක්‍රියාපටිපාටි නිර්මාණය කිරීම වෙනුවෙන් සලකා බලයි'"

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 805

විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම් - තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන්, ගිණුම් හෝ අයිතම් විගණනය කිරීම්

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේදවල විගණන සඳහා බලපැවැත්වේ.)

පටුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යේ විෂය පථය	1 - 3
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	4
අරමුණ.....	5
නිර්වචනයන්.....	6
අවශ්‍යතා	
කාර්යය භාරගන්නා විට සලකා බැලීම්.....	7 - 9
විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේදී සැලකිල්ලට ගතයුතු දෑ.....	10
මතයන්ට එළඹීමේදී සහ වාර්තාකරනයේදී සලකා බැලීම්.....	11 - 17
ව්‍යවහාර කිරීම සහ වෙනත් පහදා දීමේ දේවල්	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය.....	අ1 - අ4
කාර්යය භාරගන්නා විට සැලකිල්ලට ගැනීම්.....	අ5 - අ9
විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටු කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගැනීම්.....	අ10 - අ14
මතයකට එළඹීමේදී සහ වාර්තාකරනයේදී සැලකිල්ලට ගැනීම්.....	අ15 - අ18

1 වන පරිශිෂ්ටය : මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංග, ගිණුම් හෝ අයිතම්

2 වන පරිශිෂ්ටය : තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත අයිතම් මත වන විගණනයේ වාර්තාව සඳහා නිදර්ශන

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයක් පවත්වාගෙනයාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 805 "විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම් - තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක්, ගිණුම් හෝ අයිතම් විගණනය කිරීම්" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය

1. 100 - 700 පෙළේ වන ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයකදී ව්‍යවහාර වන අතර සහ වෙනත් ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු විගණන සඳහා ව්‍යවහාර කරන විට අවස්ථාවන්ට අවශ්‍ය පරිදි යොදා ගතයුතු වේ. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන්, ගිණුමක් හෝ අයිතමයක් සඳහා වන විගණනයකට එම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාර කිරීමේදී වන විශේෂිත සලකා බැලීම් සඳහා මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යෙන් කටයුතු කෙරේ. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන්, ගිණුමක් හෝ අයිතමයක් පොදු හෝ විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ හැකිය. විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන්නේ නම්, විගණනය සඳහා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800¹ ද ව්‍යවහාර වේ. (යොමුව : අ1 - අ4 ඡේද).
2. සමූහයක මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේ අරමුණු සඳහා සමූහයේ කාර්යයේ නියැලි කණ්ඩායමේ ඉල්ලීමක් අනුව සංරචකයක මූල්‍ය තොරතුරු මත ඉටුකළ කාර්යයක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නිකුත් කළ සංරචක විගණක වාර්තාවකට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අදාළ නොවේ. (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 600² බලන්න)
3. මෙම විගණන ප්‍රමිතය අනෙකුත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.වල අවශ්‍යතාවයන් අභිබවා යන්නේ හෝ කාර්යභාරයේ තත්වය අනුව අදාළ විශ්ලේෂණයේ සියලුම විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම පිළිබඳව කටයුතු කිරීමටද අදහස් නොකෙරේ.

බලපැවැත්වෙන වන දිනය

4. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.ය තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ නිශ්චිත මූලිකාංග, ගිණුම් හෝ අයිතම සඳහා වන විගණන සඳහා 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඉන් පසුව ආරම්භවන කාලපරිච්ඡේද සඳහා බලපැවැත් වේ. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ නිශ්චිත මූලිකාංගයක්, ගිණුමක් හෝ අයිතමයන් සඳහා නිශ්චිත දිනයකදී පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක විගණන සම්බන්ධයේ මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.ය සඳහා එම තොරතුරු සඳහා පිළියෙල කරන විගණන සඳහා එම දිනයේ හෝ 2014 ජනවාරි මස 01 දින හෝ ඉන් පසුව බලාත්මක වේ.

අරමුණ

5. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගය, ගිණුමක් හෝ අයිතමයක් සඳහා වන විගණනයකට මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යන් ව්‍යවහාර කිරීමේ අරමුණ වන්නේ පහත දැවලට අදාළව විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම යෝග්‍ය පරිදි යොමු කිරීමය.
 - අ. කාර්යභාරය පිළිගැනීම.
 - ආ. එම කාර්යභාරය සැලසුම් කිරීම සහ කාර්ය සාධනය.
 - ඇ. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංග ගිණුමක් හෝ අයිතමයක් සඳහා මතයකට එළඹීම සහ වාර්තාකරණය.

නිර්වචනයන්

6. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ අරමුණ සඳහා යොමුවන්නේ:
 - (අ) "මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගයක්" හෝ "මූලිකාංගයන්" යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ "මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක, මූලිකාංග, ගිණුමක් හෝ අයිතමයකි".
 - (ආ) "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත" යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කළ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වේ.
 - (ඇ) තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත අයිතමයකට සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළත් වේ. සාමාන්‍යයෙන් සම්බන්ධිත සටහන් සමන්විත වන්නේ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල සාරාංශයන් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයට හෝ මූලිකාංගයට අදාළ වෙනත් පහදා දීමේ තොරතුරු වලිනි.

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.800, "විශේෂිත සලකාබැලීම් - විශේෂ අරමුණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම".

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.600, "විශේෂ සැලකිල්ලට ගැනීම - සමූහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය (සංරචක විගණකවරුන්ගේ කාර්යයන් ද ඇතුළත්ව)".

අවශ්‍යතා

කාර්යය භාරගන්නා විට සලකා බැලීම්

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාරකරණය

7. විගණනය හා අදාළව සියලුම ශ්‍රීලවිප්‍ර සමග විගණක අනුකූල වීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200³ මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය විගණන කාර්යයයේත් විගණක නියැලී සිටියත් ඒ ගැන සැලකිල්ලක් නොදක්වා තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන් විගණනය කරන අවස්ථාවකදී වුවද මෙම අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර කළයුතුය. විගණකට අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය විගණනය කිරීමේ කාර්යභාරයේ නියැලී නොසිටී නම් තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල නිශ්චිත මූලිකාංගයක් විගණනය කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රකාරව ප්‍රායෝගික දැයි විගණක නිර්ණය කළයුතුය. (යොමුව : අ5 - අ6 ඡේද)

මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පිළිගත හැකිබව

8. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී ව්‍යවහාරකරන ලද මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පිළිගත හැකිවීම විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතු වීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 මගින් අවශ්‍යකෙරේ.⁴ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ නිශ්චිත මූලිකාංගයක හෝ විගණනයක් කිරීමට යෙදුනහොත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ මූලිකාංග මගින් දන්වන තොරතුරු ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව් කිරීම් සහිතව අදහස් කළ පරිශීලකයන්ට තේරුම්ගත හැකි ආකාරයට ඉදිරිපත් කිරීමට සැලසෙන්නේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව භාවිතයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්ද යන වග සහ අදාළ ගනුදෙනු හා සිදුවීම්වල බලපෑම මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ මූලිකාංග මගින් දන්වන තොරතුරු කෙරෙහි බලපා ඇති ආකාරය මෙහි ඇතුළත් වන්නේය.

මතයට එළඹීම

9. විගණක විසින් නිකුත් කළයුතු ඕනෑම වාර්තාවල අපේක්ෂිත ස්වභාවය පිළිබඳව දැ විගණන කාර්යභාරයේ එකඟ වූ කොන්දේසි වලට ඇතුළත් කිරීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.⁵ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගයක විගණනයක් වන අවස්ථාවකදී අපේක්ෂා කරන ස්වභාවයේ මතය අවස්ථාවේ හැටියට උචිත දැයි විගණක සලකා බැලිය යුතුය. (යොමුව : අ8 - අ9 ඡේද)

විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටුකිරීමේදී සැලකිල්ලට ගතයුතු දෑ

10. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ලියා ඇත්තේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම සඳහා වන පද සම්බන්ධය ඇතිව බව ශ්‍රීලංවිප්‍ර 200 හි සඳහන් වේ. වෙනත් ඓතිහාසික තොරතුරු විගණනය සඳහා ව්‍යවහාරකරන විට තත්ත්වයට අවශ්‍ය වන පරිදි ඒවා සකස් කර ගතයුතුය.⁶ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් විගණනය කිරීම සැලසුම් කිරීමේදී⁷ සහ ඉටු කිරීමේදී විගණක, විගණනයට අදාළ සියලු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ කාර්යභාරයේ තත්ත්වයන්ට අවශ්‍ය පරිදි සකස් කරගත යුතුය. (යොමුව : අ10 - අ14 ඡේද)

මතයන්ට එළඹීමේදී සහ වාර්තාකරනයේදී සලකා බැලීම

11. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් සඳහා මතයකට එළඹීමේදී සහ වාර්තාකරණයේදී විගණක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700⁸ හි අවශ්‍යතා ව්‍යවහාර කළයුතු අතර, කාර්යභාරයේ තත්ත්වය අනුව අවශ්‍යවන පරිදි යොදාගත යුතුය. (යොමුව : අ15 - අ16 ඡේද)

අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත සහ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් මත හෝ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත වාර්තාකරනය.

12. විගණක අස්තිත්වයක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් විගණනය කිරීම හා එකට බැඳුන තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන් මත වාර්තා කිරීමට විගණක කාර්යභාරයක් භාරගන්නේ නම් එවිට විගණක එක් එක් කාර්යභාරය සඳහා වෙන වෙනම මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය.

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, "ස්වාධීන විගණකයේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත අනුව විගණනයන් පවත්වාගෙන යාම", 18 ඡේදය.
⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210, "විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි සමඟ එකඟ වීම" 6(අ) ඡේදය.
⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210, 10-(ඉ) ඡේදය.
⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 2 ඡේදය.
⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 13 (ඊ) ඡේදය, "මූල්‍ය ප්‍රකාශන" යන පදය මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අදාළ අවශ්‍ය කෙරෙන අවශ්‍යතාවන් නිශ්චය කරනු ලබන සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක්, වශයෙන් පැහැදිලි කෙරේ.
⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700, "මතයකට එළඹීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ වාර්තාකරණය".

13. විගණනය කරන ලද අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය සමඟ එකට විගණනය කරන ලද තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනය හෝ විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් ප්‍රකාශනයට පත් කළ හැකිය. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගයක් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකින් ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමාණවත් ලෙස වෙන්කොට හඳුනාගන්නේ නැති බව විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් එම තත්ත්වය නිවැරදි කරන ලෙස විගණක කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. 15, 16 ඡේදවලට යටත්ව විගණක විසින් තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් මත හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත සඳහා වන මතයෙන්, සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත සඳහා වන මතය වෙන්කොට හඳුනාගැනීමද කළයුතුය. වෙන්කොට හඳුනාගැනීම පිළිබඳව සෑහීමකට පත්වන තුරු තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් මත හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත වන විගණකගේ මතය අඩංගු වාර්තාව විගණක විසින් නිකුත් නොකළ යුතුය.

අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත වන විගණකගේ වාර්තාවේ විකරණය කළ මතය, කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය හෝ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේදය.

14. අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත වන විගණක වාර්තාවේ මතය විකරණය කර ඇත්නම් හෝ එම වාර්තාවේ කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් හෝ වෙනත් කරුණු පිළිබඳ ඡේදයක් ඇතුළත් නම් මේ මගින් තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයකට හෝ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත වන විගණන වාර්තාවට වන බලපෑම විගණක නිර්ණය කළයුතුය. එම නිසා යෝග්‍ය පරිදි සැලකිල්ලට ගැනීමේදී විගණක විසින් තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත විගණකගේ මතය විකරණය කිරීම හෝ විගණන වාර්තාවේ වෙනත් කරුණු ඡේදයේ කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් ඇතුළත් කළයුතුය. (යොමුව : අ17 ඡේදය)

15. අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ඒ මත අහිතකර මතයක් හෝ මතය විශාලනය කිරීම ප්‍රකාශ කිරීම අවශ්‍යවේයැයි විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් එවිට එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට කොටසක් වන තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට කොටසක් වන නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත විකරණය නොකරන ලද මතයක් එම විගණන වාර්තාවල⁹ ඇතුළත් කිරීමට ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 මගින් විගණකට අවසර නොදේ. මෙයට හේතුවන්නේ අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ඒ මත අහිතකර මතයක් හෝ මතය විශාලනය කිරීම, එවැනි විකරණය නොකළ මතයක් සමඟ පරස්පර වීම නිසාය. (යොමුව : අ18 ඡේදය)

16. අස්තිත්වයක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ මතය විශාලනය කිරීම අවශ්‍යවේයැයි විගණක නිගමනය කරන්නේ වුවද එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් නිශ්චිත මූලිකාංගයක වෙනම වූ විගණනයක් සම්බන්ධයෙන් විගණක එම මූලිකාංගය මත විකරණය නොකරන ලද මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම යෝග්‍යයැයි සලකාබැලීම විගණක කළයුත්තේ;

- (අ) ඒ අන්දමින් කිරීමට විගණකට නීතියෙන් හෝ නියාමන මගින් තහනම් කර නොතිබීම.
- (ආ) අහිතකර මතයක් හෝ මතය විශාලනය කිරීම අඩංගු විගණන වාර්තාව සමඟ එකට විගණක වාර්තාවේ ප්‍රකාශ කර ඇති මතය ප්‍රකාශනයට පත් නොකිරීම; සහ,
- (ඇ) නිශ්චිත මූලිකාංගය අස්තිත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයේ ප්‍රධාන කොටසක් නියෝජනය නොවීම. වන්නේ නම් පමණි.

17. සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ඒ මත විගණක අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම හෝ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් වැලකී සිටිනම් එවිට සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයේ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් සඳහා විකරණය නොකරන ලද මතයක් විගණක ප්‍රකාශ නොකළ යුතුය. අහිතකර මතයක් හෝ මතය විශාලනය කිරීම අඩංගු විගණන වාර්තාවක් සමඟ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක වාර්තාව එකට ප්‍රකාශනයට පත් නොකරන්නේ වුවද තත්ත්වය මෙසේ වේ. මෙයට හේතුවන්නේ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක, එම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රධාන කොටසක් අඩංගු බව සැලකීම නිසාය.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705, "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවට විකරණය කිරීම" 15වන ඡේදය.

ව්‍යවහාර කිරීම සහ වෙනත් පහදා දීමේ දේවල්

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ විෂය පථය (යොමුව : 1 ඡේදය)

- අ1. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු" යන පදය විශේෂ අස්තීත්වයක, මූලික වශයෙන් අස්තීත්වයේ ගිණුම්කරණ පද්ධතියෙන් ලබාගන්නා පසුගිය කාලපරිච්ඡේද වලදී ඇතිවන්නා වූ ආර්ථික සිදුවීම් පිළිබඳව හෝ පසුගිය කාලවල යම් මොහොතවල්වල ආර්ථික තත්වයන් හෝ සිදුවීම් පිළිබඳව තොරතුරු මූල්‍ය භාෂිතය අනුව ප්‍රකාශ කිරීම වශයෙන් නිර්වචනය කෙරේ.¹⁰
- අ2. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 "මූල්‍ය ප්‍රකාශන" යන පදය මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව කාලයේ යම් මොහොතක අස්තීත්වයේ ආර්ථික සම්පත් හෝ බැඳීම් හෝ කාලපරිච්ඡේදයකදී ඒවායේ වෙනස්වීම් සන්නිවේදනය කිරීමට අපේක්ෂා කරන සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළත්ව ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු ව්‍යුහගත නියෝජනය කිරීමක් ලෙස නිර්වචනය කෙරේ.¹¹ මෙම පදයෙන් සාමාන්‍යයෙන් සඳහන් කෙරෙන්නේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිමය රාමුවේ අවශ්‍යතාවයන් නිර්ණය කරන පරිදි සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයකටය.
- අ3. ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ලියා ඇත්තේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය¹² කිරීමේ පද සම්බන්ධය ඇතිවය. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් වැනි වෙනත් ඓතිහාසික මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේදී ව්‍යවහාර කරනවිට ඒවා අවස්ථාවට සුදුසු පරිදි යොදාගත යුතුය. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මේ සම්බන්ධයෙන් උපකාර වේ. (එවැනි වෙනත් ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු සඳහා උදාහරණ, 1 වන පරිශිෂ්ටයේ ලැයිස්තුගත කෙරේ.)
- අ4. ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු විගණනය හැර සැලකිය යුතු අන්දමේ සහතිකවීම් කාර්යභාරයක්, සහතික වීම් කාර්යභාරයන් සඳහන්වන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිතය අනුව ඉටුකරනු ලැබේ. (ශ්‍රී.ල.ස.කා.ප්‍ර. 3000¹³)

කාර්යය භාරගන්නා විට සැලකිල්ලට ගැනීම්

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ව්‍යවහාරකරණය (යොමුව : 7 ඡේදය)

- අ5. (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන කාර්යභාරයක් හා සම්බන්ධ ස්වාධීනත්වයට අයත් වන අදාළ වර්ෂා අවශ්‍යතා ඇතුළුව සහ (ආ) විගණනයට අදාළ සියලු ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. සමග විගණක අනුකූලවීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. විගණනයේ පවතින තත්වය අනුව සියලුම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අදාළ නොවන්නේ නම් හෝ එය කොන්දේසි සහිතවීම නිසා අවශ්‍ය හා අදාළ නොවීම හෝ කොන්දේසි නොපැවතීම වන්නේ නම් හැර විගණක ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල සෑම අවශ්‍යතාවයක් සමගම අනුකූල වීම අවශ්‍ය කෙරේ. විශේෂ තත්වයකදී එම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ අවශ්‍යතාවයන්ගේ අභිප්‍රාය ඉටු කරගැනීම සඳහා විකල්ප විගණන ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම මගින් අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ අවශ්‍යතාවලින් බැහැරවීම අවශ්‍ය යයි විගණක විනිශ්චය කළහැකිය.¹⁴
- අ6. විගණක විසින්ම අස්තීත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයේම විගණන කාර්යභාරයේ නියැලී නොමැති විටෙක තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් විගණකට අදාළ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වල අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම ප්‍රායෝගික නොවිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවලදී විගණකට අස්තීත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය විගණනය කරන විගණකට මෙන්, ඔහුට බොහෝවිට එහි අභ්‍යන්තර පාලනය, එහි පරිසරය පිළිබඳව ඒ හා සමාන අවබෝධයක් තිබිය නොහැකිය. අස්තීත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලය විගණනය කිරීමේදී ලබාගත හැකි වන්නා වූ ගිණුම්කරණ වාර්තාවල හෝ වෙනත් ගිණුම්කරණ තොරතුරුවල පොදු ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි විගණකට තිබිය නොහැකි වනු ඇත. එම නිසා විගණකට ගිණුම්කරණ වාර්තාවලින් ලබාගත් තොරතුරු තහවුරු කිරීමට තවත් අමතර තොරතුරු විගණකට අවශ්‍ය වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන් විගණනය කරන සමහර අවස්ථාවලදී විගණනය කරනු ලබන මූලිකාංගයේ කළයුතු විගණන වැඩ සමානුපාතික නොවිය හැකිවීම සමහර ශ්‍රීලංවිප්‍ර මගින් අවශ්‍ය කෙරේ. උදාහරණ වශයෙන් ලැබිය යුතු ගිණුම් උපලේඛනයක විගණනය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570¹⁵ හි අවශ්‍යතා අනුව අදාළ විය හැකි වුවත් එම අවශ්‍යතාවයන් සමග අනුකූලවීම අවශ්‍යකරන විගණන පරිශ්‍රමය නිසා ප්‍රායෝගික නොවිය හැකිය. ශ්‍රීලංවිප්‍ර ප්‍රකාරව තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක විගණනය ප්‍රායෝගික නොවන්නේ යයි විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් එවිට වෙනත් වර්ගයක විගණක කාර්යභාරයක් වඩාත් ප්‍රායෝගික විය හැකිද යන්න පිළිබඳව විගණක කළමනාකාරිත්වය සමග සාකච්ඡා කළහැකිය.

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 13 (ඒ) ඡේදය.

¹¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200 13 (ඊ) ඡේදය.

¹² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 2 ඡේදය.

¹³ ශ්‍රීලසකාප්‍ර 3000, "විගණනය හැර වෙනත් සහතිකවීම් කාර්යභාරය හෝ ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු සමාලෝචනය".

¹⁴ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 14, 18 සහ 22 - 23 ඡේද.

¹⁵ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.570, "අඛණ්ඩ පැවැත්ම".

මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පිළිගත හැකි වීම. (යොමුව : 8 ඡේදය)

අ7. සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් පිළියෙල කිරීම සඳහා අනුමත හෝ පිළිගත හැකි ප්‍රමිත පිහිටුවීමේ ආයතනයක් විසින් පිහිටුවන ලද යෝග්‍ය මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පදනම් කර ඒ ප්‍රකාරව තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් පිළියෙල කළහැකිය. (උදාහරණ : ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත) අවස්ථාව මෙයනම් අදාළ ආකෘතිමය රාමුව පිළිගත හැකි යයි නිර්ණය කිරීමේදී, ආකෘතිමය රාමුවේ ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව් කිරීම් සපයන තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන් ඉදිරිපත් කිරීමේ පදනමේ සියලු අවශ්‍යතා ආකෘතිමය රාමුවේ ඇතුළත්ද යන්න සලකා බැලීම සම්බන්ධ කරගත යුතුය.

තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව්වක් සපයනු ලබන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක ඉදිරිපත් කිරීම.

මතයේ ස්වභාවය (යොමුව : 9 ඡේදය)

අ8. විගණක විසින් ප්‍රකාශ කළයුතු මතය රඳා පවත්වන අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව සහ අදාළ වෙනත් නීති හෝ නියාමනයන් මතය.¹⁶ (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 ප්‍රකාරව¹⁷):

(අ) සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ සම්පූර්ණ මූල්‍ය කට්ටලයක් මත විකරණය නොකරන ලද මතයක් ප්‍රකාශ කරන විට විගණකගේ මතයේ නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි වලින් අවශ්‍ය කෙරෙන්නේ නම් හැර පහත සඳහන් වාක්‍ය බණ්ඩ වලින් එකක් යොදාගැනේ (i) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංශයන්ගෙන් සාධාරණ අන්දමින් ඉදිරිපත් කරයි. (අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව) හෝ (ii) මූල්‍ය ප්‍රකාශන සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් ගෙනහැර දක්වයි (අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව); සහ

(ආ) අනුකූලතා ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කරනවිට විගණක මතයේ සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංශයන්ගෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ (අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව) අනුව ලෙස සඳහන් වේ.

අ9. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් වන තත්ත්වයක අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේදී හෝ එම මූලිකාංගය පැහැදිලිව යොමු කිරීමට නොවිය හැකිය. මෙවැනි තත්ත්වයක් වන්නේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව පදනම් වී ඇත්තේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයන් පිළියෙල කිරීම සඳහා අනුමත හෝ පිළිගත් ප්‍රමිත පිහිටුවීමේ ආයතනයක් ස්ථාපනය කරන ලද මූල්‍ය වාර්තා කරණ ආකෘතිමය රාමුව මත වීම නිසාය. එම නිසා අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ කරුණු මත අපේක්ෂිත ස්වභාවයේ මතයක් යෝග්‍යදැයි විගණක සලකා බැලිය යුතුය. විගණකගේ සලකා බැලීමට බලපෑ හැකි කරුණු වන්නේ විගණකගේ මතයේ ඇතුළත් "සියළු ප්‍රමාණාත්මක අංශයන්ගෙන් සාධාරණව ඉදිරිපත් කරයි" හෝ "සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් ගෙන හැර දක්වයි" යන වාක්‍ය බණ්ඩය භාවිත කළයුතුද යන වගයි.

- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව ඉපැහැදිලිව හෝ ව්‍යංගව සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් පිළියෙල කිරීම සීමා කරන්නේද යන වග.
- තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන්.
 - විශේෂ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ හෝ විශේෂ මූලිකාංගයට අදාළ ආකෘතිමය රාමුවේ එම සෑම අවශ්‍යතාවයන්ව සම්පූර්ණයෙන්ම අනුකූලවීම හෝ විශේෂ මූලිකාංගය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය හෝ මූලිකාංගය ඇතුළත් සම්බන්ධිත සටහන් ඉදිරිපත් කිරීම.
 - ආකෘතිමය රාමුවෙන් නිශ්චිතව අවශ්‍ය කෙරෙන දැට ඔබ්බෙන් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් අත්කර ගැනීමට අවශ්‍ය වේ නම් හෝ සුවිශේෂී අවස්ථාවලදී ආකෘතිමය රාමුවේ අවශ්‍යතා වලින් බැහැර වීම.

මතයේ අපේක්ෂිත ස්වභාවයේ කුමක් වියයුතුද යන්න පිළිබඳව විගණකගේ තීරණය වෘත්තීය විචාර බුද්ධිය මතවන කරුණකි. එය විශේෂ බල ප්‍රදේශයක පොදුවේ පිළිගන්නා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක විගණකගේ මතයේ

¹⁶ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 8 වන ඡේදය.
¹⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700, 35 - 36 ඡේදය.

“සියලු ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයේ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කෙරේ” හෝ එය “සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයක් දිස්වේ” වැනි වැකිකඩ භාවිත කළයුතුදැයි යන පිළිබඳව බලපෑමක් ඇතිවිය හැකිය.

විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී සහ ඉටු කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගැනීම් (යොමුව : 10 ඡේදය)

අ10. සෑම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.ය කට අදාළත්වය ඉතා පරෙස්සමින් සලකා බැලීම අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගයක් පමණක් වූවත් විගණනයට පාත්‍රවන අවස්ථාවක වුවද ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240¹⁸, ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550¹⁹ සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 570 වැනි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් අදාළ වේ. මෙයට හේතුවන්නේ වංචාවක ප්‍රතිඵලයක් නිසා, සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව වල ගනුදෙනු වල බලපෑම නිසා, හෝ අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ආකෘතිය රාමුව යටතේ අඛණ්ඩ පැවැත්මේ උපකල්පනය වැරදි ලෙස ව්‍යවහාර කිරීම නිසා මූලිකාංගය අවප්‍රකාශනය වීමට හැකිවීම නිසාය.

අ11. ඒ ඇරත් ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ලියා ඇත්තේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සඳහා වන පද සම්බන්ධය ඇතිවය. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය තනි මූලිකාංගයක් විගණනයේදී තත්වයන්ට අවශ්‍ය පරිදි ඒවා සකස් කරගත යුතුය.²⁰ උදාහරණයක් වශයෙන් අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිය රාමුව ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූලිකාංගයේ ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳව ලිඛිත නියෝජනය මගින් සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වයේ ලිඛිත නියෝජන ප්‍රතිසම්පාදනය වේ.

අ12. අස්තීත්වයක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් සමඟ එකට බැඳුණ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගයන් විගණනය කරනවිට, විගණක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ කොටසක් වශයෙන් විගණනය කර ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මූල්‍ය ප්‍රකාශනය හෝ මූලිකාංගයේ විගණනයේ භාවිත කිරීමට හැකිවනු ඇත. කෙසේ වෙතත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් මත හෝ මූලිකාංගයක් මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට පදනම් වන යෝග්‍ය ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම සඳහා විගණක, විගණනයක් සැලසුම් කිරීම සහ ඉටුකිරීම කළයුතු යැයි ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

අ13. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සමන්විත වන සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළුව එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල බොහෝ මූලිකාංගයක් අන්තර් සම්බන්ධිත වේ. එබැවින් තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් විගණනය කරන විට මූල්‍ය ප්‍රකාශනය හෝ මූලිකාංගය හුදකලාව සැලකිය නොහැක.

අ14. තවද විගණනයේ අරමුණ ඉටුකර ගැනීම සඳහා විගණකට අන්තර් සම්බන්ධතා හා අදාළ ක්‍රියාපටිපාටි ඉටුකිරීම සිදුවිය හැකිය. අස්තීත්වයේ සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක් සඳහා නිර්ණය කරන ප්‍රමාණාත්මකභාවයට වඩා තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක නිර්ණය කරන ප්‍රමාණාත්මකභාවය අඩුවිය හැකිය. මෙය විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාල නිර්ණය හා ප්‍රමාණය සහ නිවැරදි නොකරන ලද අවප්‍රකාශන ඇගයීමට බලපෑ හැකිය.

මතයකට එළඹීමේදී සහ වාර්තාකරණයේදී සැලකිල්ලට ගැනීම් (යොමුව : 11 ඡේදය)

අ15. මතයකට එළඹීමේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් පලකළ තොරතුරුවල ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු සහ සිද්ධීන්වල බලපෑම අපේක්ෂා කරන පරිශීලකයන්ට තේරුම් ගැනීම පහසුවීමට ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව් කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් සපයා ඇත්දැයි විගණක විසින් ඇගයීම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.²¹ තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන් වන අවස්ථාවකදී අදාළවන මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුවේ අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගැනීමේදී සම්බන්ධිත සටහන් ද ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ හෝ මූලිකාංගය සඳහා පලකළ තොරතුරු සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ හෝ මූලිකාංගයේ පලකළ ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනුවලට වන බලපෑම් අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්ට තේරුම් ගැනීමට පහසුවන ප්‍රමාණාත්මක හෙළිදරව් කිරීම් සැපයීම වැදගත්ය.

අ16. තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත සඳහා වන විගණකගේ වාර්තා සඳහා නිදර්ශන මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ 2වන පරිශීෂ්ටයේ අඩංගු වේ.

සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක විගණකගේ වාර්තාවේ විකරණය කරන ලද මතය, කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය හෝ වෙනත් කරුණක් පිළිබඳ ඡේදය (යොමුව : 14 - 15 ඡේද)

අ17. අස්තීත්වයක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක මතය විකරණය කරනලද එකක් වුවද, කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය හෝ වෙනත් කරුණු පිළිබඳව ඡේදය විගණනය කරනලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක හෝ විගණනය කරනලද මූලිකාංගයකට අදාළ නොවන්නේ වුවද එය විගණනය කරනලද මූල්‍ය වාර්තා හෝ විගණනය කරන ලද මූලිකාංගයක් හෝ අදාළ විගණකගේ වාර්තාව පරිශීලනය කරන්නන් හට අවබෝධ කරගැනීමට අදාළ

¹⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 240, “මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේදී වංචාවකට අදාළ විගණකගේ වගකීම”
¹⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 550, “සම්බන්ධිත පාර්ශ්වයන්”.
²⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, 2 වන ඡේදය.
²¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700 13 (එ)

වන්නේ යයි විගණක විනිශ්චය කරන නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත හෝ මූලිකාංගය මත වන විගණන වාර්තාවේ විකරණය වෙනත් කරුණු ඡේදයේ යොමුකිරීමට තවමත් යෝග්‍ය ලෙස විගණක සලකනු ලැබිය හැකිය (ශ්‍රී ල විප්‍ර 706 බලන්න)²²

අ18. මතය වියාවනය කිරීමක් නිකුත් කිරීම ලැබිය හැක්කේ සමස්ථ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් නොව මෙහෙයුම් සහ මුදල් ප්‍රවාහවල ප්‍රතිඵල වලට පමණක් වන නිසා, අස්තීත්වයක සම්පූර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කට්ටලයක විගණකගේ වාර්තාවේ අදාළවන තන්හි මෙහෙයුම් හා මුදල් ප්‍රවාහවල ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් මතය වියාවනය කිරීමත්, සහ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමටත් ඉඩදෙනු ලැබේ.²³

1 වන පරිච්ඡේදය

(යොමුව : අ3 ඡේද)

මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයන් ගිණුම් හෝ අයිතම් සඳහා උදාහරණ

- ලැබියයුතු ගිණුම්, ලැබියයුතු අඩමාන ගිණුම් සඳහා දීමනා, තොග, පුද්ගලික විශ්‍රාම සැලසුමක් සඳහා උපවින ප්‍රතිලාභ වගකීම, අස්පාශ්‍ය වත්කම් වල වාර්තා වී ඇති වටිනාකම හෝ රක්ෂණ කළඹක හිමිකම් "සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළුව දරන ලද එහෙත් වාර්තා වී නැති" වගකීම්.
- සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළුව, බාහිරව කළමනාකරණය කරනු ලබන පුද්ගලික විශ්‍රාම සැලැස්මක වත්කම් සහ ආදායම්.
- සම්බන්ධිත සටහන් ඇතුළුව ශුද්ධ ස්පාශ්‍ය වත්කම් වල උපලේඛනයක්.
- පැහැදිලි කිරීමේ සටහන් ද ඇතුළුව, කල්බදු දේපළ සම්බන්ධයෙන් ගෙවීම් උපලේඛනයක්.
- පැහැදිලි කිරීමේ සටහන් ද ඇතුළුව ලාභදායකත්ව සහ සේවක පාරිතෝෂිත පිළිබඳව උපලේඛනය.

2 වන පරිච්ඡේදය

(යොමුව : අ16 ඡේදය)

තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් මත සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක් මත වන විගණක වාර්තාවලට නිදර්ශන

- 1 වන නිදර්ශනය : පොදු අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක විගණකගේ වාර්තාව (මෙම නිදර්ශනයේ අරමුණ සඳහා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව)
- 2 වන නිදර්ශනය : විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක විගණකගේ වාර්තාව (මෙම නිදර්ශනයේ අරමුණ සඳහා සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුව)
- 3 වන නිදර්ශනය : විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක නිශ්චිත මූලිකාංගයක්, ගිණුමක් හෝ අයිතමයක් පිළිබඳ විගණකගේ වාර්තාව (මෙම නිදර්ශනයේ අරමුණ සඳහා අනුකූලවීමේ ආකෘතිමය රාමුව)

²² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 706, "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාවේ කරුණක් අවධාරණය කිරීමේ ඡේද සහ වෙනත් කරුණු ඡේදයන්" 6 ඡේදය.
²³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 510, "මූලික විගණන කාර්යභාරය - ආරම්භක ශේෂයන්" - අ8 ඡේදය සහ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 705 අ16 ඡේදය.

1 වන නිදර්ශනය

- ශේෂ පත්‍රයක් විගණනය කිරීම (එනම් තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක්)
- අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය විසින් ශේෂපත්‍රය පිළියෙල කිරීමට අදාළ බල අධිකාරියේ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව ශේෂ පත්‍රය පිළියෙල කර ඇත.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව වනුයේ පුළුල් පරාසයක පරිශීලකයන්ගේ පොදු මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීමට සැලසුම් කළ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුවය.
- ශ්‍රී ලවිපු 210 හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම පිළිබඳ විස්තරයක් විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසිවල පිළිබිඹු වේ.
- විගණකගේ මතයේ “සියළු ප්‍රමාණාත්මක කරුණු අතින් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම” වැනි වැකිකඩ භාවිත කිරීම යෝග්‍ය යයි විගණක විසින් නිර්ණය කර ඇත.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

[උචිත පරිදි ඇමතුම ලබන්නා]

මේ සමඟ ඇති ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දින ශේෂපත්‍රය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල සාරාංශයන් සහ වෙනත් පහදාදීමේ තොරතුරු අප විසින් විගණනය කරන ලදී. (මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ²⁴ වගකීම

X බල අධිකාරියේ මූල්‍ය වාර්තාකරන ආකෘතිමය රාමුවට අනුව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනය පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන අවප්‍රකාශන වලින් තොර මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකියාවක් ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ යයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ, අපගේ විගණනය පදනම් කරගෙන මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව අපගේ විගණනය පවත්වාගෙන යන ලද අප ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමඟ අනුකූල වීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර යන්න සාධාරණ ලෙස සහතික වීමක් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

විගණනයකින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයකින් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසාද එසේ නැතිනම් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තෝරාගත් පටිපාටිය රඳා පවත්නේ විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මතය. එම අවදානම තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පවතින තත්ත්වයනට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් වලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම සලකා බලනු ලැබේ. එය එසේ කරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ²⁵ සම්පූර්ණත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ සඳහා නොවේ. භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යභාවය ඇගයීම කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ සමස්ථ ඇගයීම් විගණනයකට ඇතුළත් වේ.

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

²⁴ හෝ විශේෂිත බල අධිකාරියේ නෛතික ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයෙන් වෙනත් යෝග්‍ය පදයක්

²⁵ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් ඒ හා බැඳුණ අභ්‍යන්තර පාලන පිළිබඳව එහි සම්පූර්ණත්වය සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකද වගකිව යුතු තත්ත්වයන් යටතේ මෙම වාක්‍යයේ වචන පහත සඳහන් පරිදි පෙළගස්වනු ලැබේ. “එම අවදානම තක්සේරු කරන තත්ත්වයන් යටතේ යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම පිළියෙල කිරීම හා අදාළ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලන විගණක සලකා බැලේ.”

මතය

X බල අධිකාරයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවේ එවැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක් පිළියෙල කිරීමට අදාළ එම අවශ්‍යතාවයන් ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශනය ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දින මූල්‍ය තත්ත්වය සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇති බව අපගේ මතයයි.

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණක වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

2 වන නිදර්ශනය

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් ප්‍රකාශනයන් විගණනය කිරීම (එය නම් තනි මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක්)
- ණයහිමියකුගේ ලැබුණ මුදල් ප්‍රවාහ තොරතුරු සඳහා වන ඉල්ලීමකට ප්‍රතිචාර වශයෙන් මුදල් ලැබීම් ගෙවීම් ගිණුම්කරණ පදනම ප්‍රකාරව අස්තිත්වයේ කළමනාකාරිත්වය මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව වනුයේ නිශ්චිත පරිශීලකයන්ගේ²⁶ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීමට සැලසුම් කළ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතිමය රාමුවයි.
- විගණකගේ මතයේ “සියලු ප්‍රමාණාත්මක කරුණු අතින් සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම” වැනි වැකිකඩ භාවිත කිරීම යෝග්‍යයයි විගණක විසින් තීරණය කර ඇත.
- විගණකගේ වාර්තාව බෙදාහැරීම හෝ භාවිත කිරීම සීමා නොකෙරේ.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

[උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා]

මේ සමග ඇති ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් මස 31 දිනින් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් ප්‍රකාශනය සහ වෙනත් පහදා දීමේ තොරතුරු අප විසින් විගණනය කරන ලදී. (මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග)

X සටහනේ විස්තර කර ඇති පරිදි කළමනාකාරිත්වය විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් ගිණුම්කරණ පදනම යටතේය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ²⁷ වගකීම

X සටහනේ විස්තර කර ඇති පරිදි මුදල් ලැබීම් හා ගෙවීම් ගිණුම්කරණ පදනම ප්‍රකාරව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමට කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම විය යුතුය.

අවස්ථාව අනුව මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් පදනම මත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිගත හැකි පදනමක් ලෙස නිර්ණය කිරීම සහ වංචාවක් හෝ වැරද්දක් හෝ වේවා හේතුකොට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණවත් අවප්‍රකාශනයකින් තොරව පිළියෙල කිරීම පහසුවීම සඳහා එවැනි අභ්‍යන්තර පාලන අවශ්‍ය වේයයි කළමනාකාරිත්වය නිර්ණය කිරීමද මෙයට ඇතුළත්ය.

26 විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙළ කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය පිළිබඳ අවශ්‍යතාවයන් සහ උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800 අන්තර්ගත වේ.

27 හෝ වෙනත් යෝග්‍ය පදයන් විශේෂිත බල අධිකාරියේ නෛතික ආකෘති රාමුව සම්බන්ධයෙන්.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ, අපගේ විගණනය පදනම් කරගෙන මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශනය මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව අපගේ විගණනය පවත්වාගෙන යන ලද අප ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොරද යන්න සාධාරණ ලෙස සහතික වීමක් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයකින් අවශ්‍ය කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසාද එසේ නැතිනම් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තෝරාගත් පටිපාටිය රඳා පවත්නේ විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මතය. එම අවදානම තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පවතින තත්ත්වයනට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් වලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම සලකා බලනු ලැබේ. එය එසේ කරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ සඳහා නොවේ. භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යභාවය ඇගයීම කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය මෙන්ම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේ සමස්ථ ඇගයීම් විගණනයකට ඇතුළත් වේ.

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

මතය

X සටහනේ විස්තර කර ඇති මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් පදනම් ගිණුම්කරණය ප්‍රකාරව ABC සමාගමේ 20x1 දෙසැම්බර් 31 වන දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා මුදල් ලැබීම් සහ ගෙවීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනය සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇති බව අපගේ මතයයි.

ගිණුම්කරණ පදනම

අපගේ මතය විකරණය නොකර ගිණුම්කරණ පදනම විස්තර කරන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ X සටහනට අවදානය යොමුකරමි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇත්තේ XYZ ණයහිමියාට තොරතුරු සැපයීමටය. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මෙම ප්‍රකාශනය වෙනත් අරමුණක් සඳහා සුදුසු නොවිය හැකිය.

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණක වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

3 වන නිදර්ශනය

තත්ත්වයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත්ය.

- “දරන ලද එහෙත් වාර්තා නොකළ” රක්ෂණ කළඹක වගකීම් සඳහා විගණනය (එය මූල්‍ය ප්‍රකාශනයක මූලිකාංගයක් හෝ ගිණුමක් හෝ අයිතමයකි)
- කළමනාකාරිත්වය විසින් අස්තිත්වයේ මූල්‍ය තොරතුරු පිළියෙල කර ඇත්තේ නියාමනයන් විසින් නියාමන අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ස්ථාපනය කළ මූල්‍ය වාර්තාකරන ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරවයි.
- අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිය රාමුව නිශ්චිත පරිශීලකයන් ගේ මූල්‍ය තොරතුරු අවශ්‍යතා සපුරාලීමට සැලසුම් කළ අනුකූලතා ආකෘතිය රාමුවකි.²⁸
- ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210 හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම පිළිබඳ විස්තරයේ විගණන කාර්යභාරයේ කොන්දේසි පිළිබිඹු වේ.
- විගණකගේ වාර්තාව බෙදාහැරීම සීමා සහිත වේ.

²⁸ විශේෂ අරමුණු ආකෘතිය රාමුව ප්‍රකාරව පිළියෙල කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය පිළිබඳ අවශ්‍යතාවයන් සහ උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 800 හි අන්තර්ගත වේ.

ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

[උචිත පරිදි ඇමතුම ලබන්නා]

මේ සමග ඇති ABC රක්ෂණ සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දින "දරන ලද එහෙත් වාර්තා නොකළ හිමිකම් සඳහා වන වගකීම් උපලේඛනය විගණනය කරන ලදී. කළමනාකාරිත්වය විසින් මෙම උපලේඛන පිළියෙල කර ඇත්තේ [නියාමනයන් විසින් ස්ථාපනය කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරන ප්‍රතිපාදන විස්තර කරන්න] පදනම් කරගෙනය.

උපලේඛනය සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ²⁹ වගකීම

(නියාමනයන් විසින් ස්ථාපනය කර ඇති මූල්‍ය වාර්තාකරණ විධිවිධාන) ප්‍රකාරව උපලේඛනය පිළියෙල කිරීම සහ වංචා නිසා හෝ වැරදි නිසා හෝ වන අවප්‍රකාශන වලින් තොර උපලේඛනයක් පිළියෙල කිරීමට හැකියාවක් ලබාදෙන කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය කෙරේ. යයි හැඟෙන අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම නිර්ණය කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

අපගේ වගකීම වන්නේ, අපගේ විගණනය පදනම් කරගෙන මෙම උපලේඛනය මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව අපගේ විගණනය පවත්වාගෙන යන ලද අප ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා සමග අනුකූල වීම සහ උපලේඛනය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන වලින් තොර යන්න සාධාරණ ලෙස සහතික වීමක් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි විගණනය සැලසුම් කර ඉටු කිරීම මෙම ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කෙරේ.

විගණනයකින් උපලේඛනයක ඇති වටිනාකම් සහ හෙළිදරව් කිරීම පිළිබඳව විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමේ පටිපාටි ඉටු කිරීම විගණනයකින් අවශ්‍ය කෙරේ. උපලේඛන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන නිසා වන අවදානම වංචා නිසාද එසේ නැතිනම් වැරදි නිසාද යන්න තක්සේරු කිරීම ඇතුළුව තෝරාගත් පටිපාටිය රඳා පවත්නේ විගණකගේ විචාර බුද්ධිය මතය. එම අවදානම තක්සේරු කිරීමේදී විගණක පවතින තත්ත්වයනට යෝග්‍ය විගණන පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම් වලට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම සලකා බලනු ලැබේ. එය එසේ කරනුයේ අස්තිත්වයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායකත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණ සඳහා නොවේ. භාවිත කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල යෝග්‍යභාවය ඇගයීම කළමනාකාරිත්වය විසින් කරන ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය මෙන්ම උපලේඛන ඉදිරිපත් කිරීමේ සමස්ථ ඇගයීම් විගණනයකට ඇතුළත් වේ.

අප ලබාගත් විගණන සාක්ෂි කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය පදනමක් සපයන බව අපගේ විශ්වාසයයි.

මතය

ABC රක්ෂණ සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට "දරන ලද එහෙත් වාර්තා නොකරන ලද" හිමිකම් සඳහා වගකීම උපලේඛනයේ මූල්‍ය තොරතුරු සියලුම ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයෙන් (නියාමනය විසින් ස්ථාපනය කරන ලද මූල්‍ය වාර්තාකරන විධිවිධාන පැහැදිලි කරන්න) ප්‍රකාරව පිළියෙල කර ඇති බව අපගේ මතයයි.

ගිණුම්කරණ පදනම සහ බෙදාහැරීමේ සීමාකිරීම

අපගේ මතය විකරණය නොකර ගිණුම්කරණ පදනම් විස්තර කරන උපලේඛනයේ X සටහනට අවධානය යොමු කරමි. මෙම උපලේඛනය පිළියෙල කර ඇත්තේ DEF නියාමනයේ අවශ්‍යතා ඉටුකිරීමට ABC රක්ෂණ සමාගමට උපකාරී වීමටය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස උපලේඛනය වෙත අරමුණක් සඳහා සුදුසු විය නොහැක. අපගේ වාර්තාව ABC රක්ෂණ සමාගම සහ නියාමන DEF ට පමණක් තනිකරම වන අතර, එය ABC රක්ෂණ සමාගම හෝ DEF නියාමන හැර අන් අය අතර බෙදා නොහැරිය යුතුය.

[විගණකගේ අත්සන]

[විගණන වාර්තාවේ දිනය]

[විගණකගේ ලිපිනය]

²⁹ හෝ වෙනත් යෝග්‍ය පදයක් විශේෂිත බල අධිකාරියේ නෛතික ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයෙන්.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත 810

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

(2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද වල කාර්යභාරයන් සඳහා බලපවත්වයි.)

පවුන

	ඡේද
හැඳින්වීම	
මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. විෂය පථය.....	1
බලපැවැත්වෙන දිනය.....	2
අරමුණු	3
නිර්වචන	4
අවශ්‍යතා	
කාර්යභාරය භාරගැනීම	5 - 7
ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය.....	8
මතයක ස්වරූපය.....	9 - 11
විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනයට පසුව සිදු වන සිදුවීම්	12 - 13
සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව.....	14 - 19
ගිණුම්කරණ පදනම පරිශීලනය කරන්නන් අතර හෝ බෙදාහැරීමේදී හෝ භාවිත කිරීමේදී පරිශීලනය කරන්නවුන්ගේ සුපරීක්ෂාකාරී බව සීමා කිරීම	20
සංසන්දනයන්	21-22
සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය	
සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමඟ ඉදිරිපත් කරනු ලබන විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුර	23
සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු වන ලේඛන වල ඇතුළත් අනෙකුත් තොරතුරු	24
විගණකගේ සහභාගිත්වය.....	25 - 26
ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදා දීමේ දෑ	
කාර්යභාරය භාරගැනීම.....	අ1 - අ 7
විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගත හැකි බව ඇගයීම	අ 8
මතයෙහි ස්වරූපය.....	අ 9

වැඩ කටයුතු වල කාල නිර්ණය කිරීම සහ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනයට පසුව සිදු වන සිදුවීම්	අ 10
සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව.....	11 - අ 15
සංසන්දනයන්.....	අ 16 - අ 17
සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග ඉදිරිපත් කරනු ලබන විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු.....	අ 18
සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු ලේඛන වල ඇතුළත් අනෙකුත් තොරතුරු	අ 19
විගණකගේ සහභාගිත්වය	අ 20
සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය	
පරිශීලීය : සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා වලට නිදර්ශන	

ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 200, "ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත ප්‍රකාරව ස්වාධීන විගණකයේ සමස්ථ අරමුණු සහ විගණනයන් පවත්වාගෙන යාමේ" හි පද සම්බන්ධය සහිතව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) 810, " සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය" කියවිය යුතුය.

හැඳින්වීම

මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර හි විෂය පථය

01. මෙම ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතය ශ්‍රීලංවිප්‍ර මගින් විගණකයෙකු විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මූලාශ්‍ර කරගනිමින් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) වලට අනුකූලව ලබාගත් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධව වාර්තාකරණය සඳහා වන කාර්යභාරයට අදාලව එම විගණකගේ වගකීම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරයි.

බලපැවැත්වෙන දිනය

02. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2014 ජනවාරි 01 දින හෝ ඊට පසුව ආරම්භ වන කාලපරිච්ඡේද සඳහා වන කාර්යභාරයන් සම්බන්ධයෙන් බලපවත්වයි.

අරමුණු

03. විගණකගේ අරමුණු වනුයේ ;

- (අ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධව වාර්තා කිරීමට කාර්යභාරයන් භාරගැනීම උචිත දැයි නිර්ණය කිරීම ; සහ
- (ආ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධව වාර්තා කිරීමට දැනටමත් භාරගෙන ඇත්තේ නම් ;
 - (i) ලබාගත් සාක්ෂි මත එළඹුණු නිගමන ඇගයීම් මත පදනම්ව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් මතයක් සකස් කරගැනීමට ; සහ
 - (ii) එම මතය සඳහා වූ පදනමද විස්තර කෙරෙන ලිඛිත වාර්තාවක් මගින් එම මතය පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කිරීමය.

නිර්වචන

04. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. හි අරමුණු සඳහා පහත සඳහන් පද වල අර්ථය පහත ආරෝපිත වේ.

- (අ) ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක - සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී කළමනාකාරිත්වය විසින් ව්‍යවහාර කරන ලද නිර්ණායක
- (ආ) විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන - විගණක විසින් ශ්‍රීලංවිප්‍ර ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒ කෙරෙහි ලබා ගන්නා ලද සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන¹
- (ඇ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන - මූල්‍ය ප්‍රකාශන මූලාශ්‍ර කරගෙන ලබාගත් නමුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මෙන් විස්තරාත්මක නොවන අතර ඒ සමගම කිසියම් අවස්ථාවක අස්තිත්වයේ ආර්ථික සම්පත් හෝ වගකීම් හෝ කිසියම් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ ඒවායෙහි වෙනස්වීම් සම්බන්ධයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ඉදිරිපත් කෙරෙන ඓතිහාසික මූල්‍ය තොරතුරු, එවැනි ඓතිහාසික තොරතුරු² විස්තර කිරීමේදී විවිධ අධිකරණ බල ප්‍රදේශ විසින් විවිධ නාමාවලි භාවිතා කළහැකිය.

අවශ්‍යතා

කාර්යභාරය භාරගැනීම

- 05. මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ප්‍රකාරව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය විගණක භාරගත යුත්තේ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රීලංවිප්‍ර ප්‍රකාරව විගණක විසින් විගණනය කරගෙන යාමට නිරත වී ඇති විටක පමණි. (යොමුව : අ. ඡේදය)
- 06. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වාර්තා කිරීමට කාර්යභාරයන් භාරගැනීමට පෙර විගණක විසින් ; (අ.2 ඡේදය බලන්න.)
 - (අ) ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක පිළිගත හැකිද යන්න නිර්ණය කළයුතුය. (අ.3 - අ.7 ඡේද බලන්න.)

¹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2අ, "ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ථ අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව විගණනයක් පැවැත්වීම" 13 (ඊ) ඡේදයෙහි "මූල්‍ය ප්‍රකාශන" යන්න නිර්වචනය කර ඇත

² ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 2අ, 13 (ඊ) ඡේදය

(ආ) පහත සඳහන් දෑ සඳහා, ස්වකීය වගකීම අවබෝධ කර ගන්නා සහ භාරගන්නා බවටත් කළමනාකාරීත්වයෙහි එකඟතාවය ලබා ගත යුතුය.

(i) ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක වලට අනුකූලව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා

(ii) සැලකිය යුතු අන්දමේ දුෂ්කරතාවයකින් තොරව (හෝ නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශ අපේක්ෂිත සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට ලබා නොදිය යුතු යැයි ප්‍රතිපාදනය කර සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වන නිර්ණායක පිහිටුවා ඇත්නම්, එම නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විස්තර කිරීමට) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අපේක්ෂිත පරිශීලනය කරන්නන්ට විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබා දීමට ; සහ

(iii) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු වන හෝ, ඒ පිළිබඳව විගණක වාර්තා කර ඇති බැව් හැඟවෙන කවර හෝ ලේඛනයක සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණකගේ වාර්තාව ඇතුළත් කිරීමට

(ඇ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව ප්‍රකාශ කළයුතු මතයේ ස්වභාවය සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරීත්වය සමග එකඟ වීම. (9 - 11 ඡේද බලන්න.)

07. ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක පිළිගත නොහැකි හා (අ) ඡේදයේ නියම නර ඇති කළමනාකාරීත්වයේ එකඟතාවය ලබාගැනීමට හැකියාවක් නොමැති බව විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් එසේ කිරීම අවශ්‍ය වන්නේ නම් හැර සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය වාර්තා මත වාර්තා කිරීමට වන කාර්යභාරය විගණක විසින් භාර නොගත යුතුය. එවැනි නීතියකට හෝ රෙගුලාසියකට අනුකූලව මෙහෙය වන කාර්යභාරයක් මෙම ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. සමග අනුකූල නොවෙයි. ඒ අනුව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි මෙම ශ්‍රී.ල .වි.ප්‍ර. ප්‍රකාරව කාර්යභාරය මෙහෙයවන ලද බවක් සඳහන් නොවිය යුතුය. විගණක විසින් කාර්යභාරයේ වගන්ති වල මෙම කාරණය උචිත අයුරින් සඳහන් කළයුතුය. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගන්නා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීමේ කාර්යභාරයන් කෙරෙහි එමගින් සිදු වියහැකි බලපෑමද විගණක විසින් නිර්ණය කළයුතුය.

ක්‍රියාපටිපාටි වල ස්වභාවය

08. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ මතය ප්‍රකාශ කිරීමේ පදනම ලෙස පහත දැක්වෙන ක්‍රියාපටිපාටි සහ විගණක අවශ්‍ය යැයි සලකන වෙනත් කවර හෝ ක්‍රියාපටිපාටි විගණක ඉටු කළයුතුය.

(අ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඒවායෙහි සම්පිණ්ඩිත ස්වභාවය ප්‍රමාණවත් අයුරින් හෙළිදරව් කරන්නේද යන්න සහ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණවත් අයුරින් හඳුනාගන්නේද යන්න ඇගයීම.

(ආ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමැති වීට ඒවා පහත සඳහන් දෑ පැහැදිලිව විස්තර කරන්නේද යන්න ඇගයිය යුතුය.

(i) විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබා ගත හැකි වනුයේ කොතැනින්ද, කවුරුත් වෙතින්ද යන්න ; හෝ

(ii) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අපේක්ෂිත සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට ලබාදීම අවශ්‍ය නොවන බව සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ නිර්ණායක පිහිටුවන නීතිය හෝ රෙගුලාසිය,

(ඇ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ව්‍යවහාර කරන ලද නිර්ණායක ප්‍රමාණවත් අයුරින් හෙළිදරව් කරන්නේද යන්න ඇගයීම.

(ඈ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අදාල තොරතුරු සමග එකඟවන්නේද යන්න හෝ ඒ තොරතුරු වලින් නැවත ගණනය කළ හැකිද යන්න නිර්ණය කිරීමට සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සම්බන්ධිත තොරතුරු සමග සසඳා බැලීම.

(ඉ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක වලට අනුකූලව පිළියෙල කර ඇත්ද යන්න ඇගයීම.

- (ඊ) සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පරමාර්ථ අරමුණු කරගනිමින් පවත්නා වාතාවරණය යටතේ නොමඟ යැවීමක් සිදු නොවන අයුරින් සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අවශ්‍ය තොරතුරු ඇතුළත් වන්නේද යන්නත්, උචිත අයුරින් සමාහරණය කළ මට්ටමක පවත්නේද යන්නත් ඇගයීම.
- (ඵ) නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අපේක්‍ෂිත සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට ලබාදීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති බවත් සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා නිර්ණායක පිහිටවන ලද බැහැරවීම් හැරුණු විට විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, අපේක්‍ෂිත සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට අනවශ්‍ය අයාසයකින් තොරව ලබා ගත හැක්කේද යන්න ඇගයීම. (අ.8 ඡේදය බලන්න.)

මතයක ස්වරූපය

සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

- 09. සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විකරණය නොකරන ලද මතයක් උචිත වන්නේ යැයි විගණක විසින් නිගමනය කර ඇති විට නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි වලින් වෙනත් ආකාරයකින් අවශ්‍ය කරන්නේ නම් හැර විගණකගේ මතය පහත සඳහන් වැකිකඩ වලින් එකක් භාවිතා කළයුතුය: (යොමුව : අ29 ඡේදය)
 - (අ) සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් සමඟ සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයන් සහ (ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායකය) සමග අනුකූල වෙයි ; හෝ
 - (ආ) සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ව්‍යවහාර කළ උපමාන වලට සාධාරණ සම්පිණ්ඩනයකි.
- 10. සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේදී භාවිතා කළයුතු වචන පෙළගැස්ම 9 වැනි ඡේදයෙහි විස්තර කරන ලද ආකාරයට වෙනස් භාෂිතයකින් අවශ්‍ය කරන්නේ යයි නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් නියම කරයි නම් විගණක විසින්
 - (අ) 8 වැනි ඡේදයෙහි විස්තර කර ඇති ක්‍රියාපටිපාටිය සහ නියමකරන ලද මතය ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකට හැකිවන පරිදි අවශ්‍යවන කවර හෝ අමතර ක්‍රියාපටිපාටි භාවිතා කළයුතුය ; සහ
 - (ආ) සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන් සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ මතය වරදවා වටහා ගනු ඇත්ද යන්න පිළිබඳව ඇගයීමක් කළයුතු අතර, එසේ වන්නේ නම් සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධ විගණකගේ වාර්තාවෙහි අමතර කරුණු පැහැදිලි කිරීම මගින් වියහැකි වරදවා වටහා ගැනීමේ ඉඩකඩ අඩුකර ගත හැකිද යන්න පිළිබඳවද ඇගයීමක් කළයුතුය.

විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනයට පසුව සිදු වන සිදුවීම්

- 11. 10 (අ) ඡේදයට අදාළව සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව විගණකගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් අමතර පැහැදිලි කිරීම් වලට වරදවා වටහා ගැනීමකට ඇති හැකියාව අඩුකිරීමට නොහැකි වන බව විගණක නිගමනය කරන්නේ නම්, නීතියෙන් හෝ රෙගුලාසි වලින් එසේ කිරීම අවශ්‍ය කරන්නේ නම් හැර විගණක විසින් එසේ කිරීම භාර නොගත යුතුය. එවැනි නීති හෝ රෙගුලාසි වලට අනුකූලව පවත්වා ගෙන යනු ලබන කාර්යභාරයන් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර සමග එකඟ නොවෙයි. ඒ අනුව කාර්යභාරය මෙම සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ට අනුකූලව පවත්වා ගෙන ගිය බවක් විගණකගේ සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ වාර්තාවෙහි සඳහන් නොවිය යුතුය.

විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනට පසු සිදුවීම් සහ වැඩකටයුතු සඳහා කාල නිර්ණය කිරීම

- 12. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට වඩා සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව පසුදාතම කර තිබිය හැකිය. එවැනි අවස්ථාවකදී විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ගැලපීමක් හෝ හෙලිදරව් කිරීමක් අවශ්‍ය වියහැකි, විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන විගණකගේ වාර්තාවේ දිනයට පසුව සිදු වූ සිද්ධීන්ගේ බලපෑම සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සහ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පිළිබිඹු නොවන බව සංක්‍ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වන විගණන වාර්තාවේ සඳහන් කළයුතුය. (යොමුව අ 10 ඡේදය)
- 13. විගණක කලින් දැනුවත්ව නොසිටි, විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනට පැවැති කරුණු විගණකට දැනගන්නට ලැබෙනු විය හැකිය. එවැනි අවස්ථා වලදී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560³ ප්‍රකාරව,

³ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 560, "පසුකාලීන සිදුවීම්"

විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට සම්බන්ධ එවැනි කරුණු පිළිබඳව විගණක සැලකිල්ලෙන් සිතා බැලීම සම්පූර්ණ කරන තුරු විගණක විසින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාව නිකුත් නොකළ යුතුය.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව

විගණකගේ වාර්තාවෙහි මූලිකාංග

14. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි පහත සඳහන් මූලිකාංග ඇතුළත් විය යුතුය.⁴ (අ.15 ඡේදය බලන්න.)

(අ) එය ස්වාධීන විගණකයකුගේ වාර්තාව බව පැහැදිලිව සඳහන් වන මාතෘකාවක් (අ.11 ඡේදය බලන්න.)

(ආ) ඇමතුම් ලබන්නා (අ.12 ඡේදය බලන්න.)

(ඇ) පහත දැක්වෙන කරුණු ඇතුළත් හඳුන්වාදෙන ඡේදයක් :

(i) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් එක් එක් ප්‍රකාශනයෙහි මාතෘකාව ඇතුළත් කොට විගණක විසින් වාර්තා කරනු ලබන සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනාගැනීම. (යොමුව : අ.13 ඡේදය)

(ii) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනා ගැනීම.

(iii) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවන්, එම වාර්තාවෙහි දිනයටත් අවදානය යොමු කරවමින් 17-18 වැනි ඡේද වලට යටත්ව විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකරන ලද මතයක් ඉදිරිපත් කර ඇති බව;

(iv) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනයට පසු දිනයක් වන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනයට පසුකාලීන සිදුවීම් වල බලපෑම සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලත් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලත් පිළිබිඹු නොවන බව විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි සඳහන් කරනු ලැබීම ; සහ

(v) විගණනයකළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුවෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම හෙළිදරව් කිරීම් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන්තර්ගත නොවන බවත් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීම විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීමට ආදේශනයක් නොවන බවත් සඳහන් වන ප්‍රකාශයක්

(ඇ) ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක වලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වය⁵ වගකිව යුතු බව පැහැදිලි කරමින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකාරිත්වයෙහි⁶ වගකීම ගැන විස්තරයක්.

(ඉ) මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. යෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන ක්‍රියාපටිපාටිය මත පදනම්ව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණක වගකිව යුතු බවට ප්‍රකාශයක්

(ඊ) මතයක් පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කරන ඡේදයක් (9- 11 ඡේද බලන්න)

(එ) විගණකගේ අත්සන

(ඒ) විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය (14 අ ඡේදය බලන්න)

(ඔ) විගණකගේ ලිපිනය

15. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අමතනු ලබන්නා විගණනය කළ මූල්‍ය වාර්තා මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි අමතනු ලබන්නා නොවේ නම් වෙනස් අමතනු ලබන්නෙකු භාවිතා කිරීමේ යෝග්‍යතාවය සම්බන්ධව විගණක විසින් ඇගයීමක් කළයුතුය. (යොමුව අ.12 ඡේදය)

⁴ විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන විකරණය කිරීම් සම්බන්ධයෙන් අදාල වන 17 - 18 ඡේද වලින් මෙම ඡේදයෙහි ලැයිස්තු ගත දෑ වලට අමතර මූලිකාංග අවශ්‍ය කෙරෙයි.

⁵ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයේ නෛතික ආකෘතිමය රාමු සම්බන්ධයට අනුව උචිත වෙනස් පදයක්

⁶ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයේ නෛතික ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයට අනුව උචිත වෙනස් පදයක්

16. විගණක විසින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව පහත සඳහන් දින වලට කලින් නොවන දිනයක දාතම කළයුතුය. (අ.14 ඡේදය බලන්න.)

(අ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බවටත් පිළිගත් අධිකාරී බලය ඇත්තාවූ විසින් ඒ වෙනුවෙන් ඔවුන් වගකීම භාරගෙන ඇති බව තහවුරු කිරීමටත් සාක්ෂි ඇතුළත්ව විගණක මතය පදනම් කරගැනීමට යෝග්‍ය වන ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි ලබාගෙන ඇති දිනය; සහ

(ආ) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය

"විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි මතය විකරණය කිරීම අවධාරණය කිරීමේ ඡේදය හෝ අනෙකුත් කරුණු ඡේදය" (අ.15 ඡේදය බලන්න.)

17. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට කොන්දේසි සහිත මතයක්, කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක්, හෝ අනෙකුත් කරුණු ඡේදයක් අඩංගු වන විට එහෙත් ව්‍යවහාර කළ නිර්ණයක ප්‍රකාරව විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ සංක්ෂිප්තයන් හෝ සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සංගත යයි විගණක සැහීමට පත්වන විට 14 වැනි ඡේදයෙහි මූලිකාංග වලට අමතරව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව;

(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි කොන්දේසි සහිත මතයක්, කරුණු අවධාරණය කිරීමේ ඡේදයක් හෝ අනෙක් කරුණු ඡේදයකට අඩංගු වන බව; ප්‍රකාශ කළයුතුය; සහ

(ආ) (i) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කොන්දේසි සහිත මතය සඳහා පදනම විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවේ එම කොන්දේසි සහිත මතය හෝ කරුණු අවධාරණය හෝ වෙනත් කරුණු ඡේදය; සහ

(ii) එමගින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ඇති කරනු ලබන බලපෑම (ඇත්නම්) විස්තර කළයුතුය.

18. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි අහිතකර මතයක් හෝ මතය වියාවනය කිරීමට වන විට 14 වැනි ඡේදයෙහි මූලිකාංග වලට අමතරව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවේ;

(අ) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවේ අහිතකර මතයක් හෝ මතය වියාවනය කිරීමක් අඩංගු වන බව සඳහන් කිරීම.

(ආ) එම අහිතකර මතයට හෝ මතය වියාවනය කිරීමට වූ පදනම විස්තර කිරීම සහ

(ඇ) අහිතකර මතයෙහි හෝ මතය වියාවනය කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම යෝග්‍ය නොවන බව සඳහන් කිරීම.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය කළ මතය

19. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ව්‍යවහාර කළ නිර්ණයක සමඟ හෝ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ සංක්ෂිප්තයක් වශයෙන් සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංග සමඟ සංගත නොවන්නේ නම් ද කළමනාකාරිත්වය අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදුකිරීමට එකඟ නොවන්නේ නම් ද විගණක සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කළයුතුය. (අ.15 ඡේදය බලන්න.)

ගිණුම්කරණ පදනම පරිශීලනය කරන්නන් අතර බෙදාහැරීමේදී හෝ භාවිතා කිරීමේදී පරිශීලනය කරන්නවූන්ගේ සුපරික්‍ෂාකාරී බව සීමාකිරීම

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

20. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව බෙදාහැරීම හෝ භාවිතා කිරීම සීමාකර ඇතිවිට හෝ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව විශේෂ අරමුණු ආකෘතිමය රාමුවකට අනුකූලව පිළියෙල කර ඇතැයි සුපරික්‍ෂාකාරී බවත් පරිශීලනය කරන්නන් කෙරෙහි විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙන් ඇති කරන විට විගණක විසින් එවැනි සීමාවක් හෝ සුපරික්‍ෂාකාරී බවත් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් කළයුතුය.

සංසන්දනයන්

- 21. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංසන්දනයන් ඇතුළත් වන්නේ නම්, නමුත් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත් නොවන්නේ නම් කාර්යභාරයේ තත්වය යටතේ එවැනි අත්හැරීමක් හේතු සහගතද, යන වග විගණක නිර්ණය කළයුතුය. හේතු සහගත නොවන අත්හැරීමකින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය වාර්තා මත විගණකගේ වාර්තාවට ඇති බලපෑම විගණක නිර්ණය කළයුතුය. (අ.16 ඡේදය බලන්න.)
- 22. වෙනත් විගණකවරයකු විසින් වාර්තා කරන ලද සංසන්දනයන් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය වාර්තා වල ඇතුළත් වන්නේ නම් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහිද ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 710 ප්‍රමිතයෙන් අවශ්‍ය කෙරෙන සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි ඇතුළත් විය යුතු කරුණු ඇතුළත් විය යුතුය.⁷ (අ.17 ඡේදය බලන්න.)

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග ඉදිරිපත් කරනු ලබන විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු

- 23. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග ඉදිරිපත් කළ කවර හෝ විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පැහැදිලිව වෙන්කොට හඳුනාගෙන ඇත්තේදැයි විගණක ඇගයීමක් කළයුතුය. විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු වල අස්තියෙයේ ඉදිරිපත් කිරීම සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පැහැදිලිව වෙන් කොට හඳුනාගෙන නොමැති බව විගණක නිගමනය කරන්නේ නම් විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු වල ඉදිරිපත් කිරීම වෙනස් කරන ලෙස විගණක කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. කළමනාකාරිත්වය එසේ කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ නම් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි විගණක එකී තොරතුරු ආවරණය නොවන බව පැහැදිලි කළයුතුය. (අ.18 ඡේදය බලන්න.)

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු වන ලේඛන වල ඇතුළත් අනෙකුත් තොරතුරු

- 24. ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයන්වේ නම් හඳුනාගැනීම සඳහා විගණක සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඇතුළත්වන ලේඛනයක ඇතුළත් අනෙකුත් තොරතුරු සහ සම්බන්ධිත විගණකගේ වාර්තාව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය වාර්තා සමඟ කියවිය යුතුය. අනෙකුත් තොරතුරු කියවීමේදී විගණක ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයක් හඳුනාගන්නේ නම් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන හෝ අනෙකුත් තොරතුරු හෝ වෙනස් කළයුතු ද යන්න විගණක නිර්ණය කළයුතුය. අනෙකුත් තොරතුරු කියවීමේදී විගණක කරුණක් පැහැදිලිව පෙනෙන සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයක් පිළිබඳව දැනුවත්ව සිටින්නේ නම් විගණක කරුණ කළමනාකාරිත්වය සමග සාකච්ඡා කළයුතුය.(අ.19 ඡේදය බලන්න.)

විගණකගේ සහභාගිත්වය

- 25. විගණක විසින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය වාර්තා ඇතුළත් ලේඛනයක සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කර ඇතැයි ප්‍රකාශ කිරීමටත් එහෙත් සම්බන්ධිත විගණකගේ වාර්තාව ඒබව ඇතුළත් නොකිරීමටත් අස්තියෙය සැලසුම් කරන බව විගණක දැනුවත්ව සිටින්නේ නම් එම ලේඛනයෙහි විගණකගේ වාර්තාව ඇතුළත් කරන ලෙස විගණක කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. කළමනාකාරිත්වය එසේ නොකරන්නේ නම් එම ලේඛනයෙහි සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග අනුවිත අයුරින් විගණක සහභාගිත්ව කිරීමෙන් කළමනාකාරිත්වය වැලැක්වීමට අනෙකුත් යෝග්‍ය සැලසුම් කළ පියවර විගණක විසින් නිර්ණ කොට ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. (අ.20 ඡේදය බලන්න.)
- 26. විගණක අස්තියෙයක සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීමෙහි කාර්යයේ නිරත නොවී, එහෙත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වාර්තා මත වාර්තා කිරීමෙහි නිරත කරවනු ලැබ සිටිනු විය හැකිය. එසේ වන්නේ නම් එවැනි අවස්ථාවක විගණක ගැන යොමුවක් සඳහන් කරන ලියවිල්ල විගණක විසින් විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගෙන ඇති කරුණ සඳහන් වන ප්‍රකාශයක් ඇතුළත් කිරීමට අස්තියෙය සැලසුම් කරන බව විගණක දැනුවත්ව සිටින විට විගණක පහත දැ සමග සැඟීමකට පත්විය යුතුය.

(අ) විගණක පිළිබඳ යොමුව විගණනය කළ මූල්‍ය වාර්තා වල පද සම්බන්ධය තුළ සිදු කෙරෙන බව

(ආ) විගණක සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කර ඇතැයි යන හැඟීම ප්‍රකාශයෙන් ඇති නොවන බව

⁷ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 710 "සංසන්දනාත්මක තොරතුරු - අනුරූප සංඛ්‍යා සහ සංසන්දනාත්මක මූල්‍ය ප්‍රකාශන"

(අ) හෝ (ආ) අවශ්‍යතා සපුරාලන්නේ නොමැති නම් ඒවා සපුරාලන අයුරින් ප්‍රකාශය වෙනස් කිරීමට හෝ එසේ නොකරන්නේ නම් ලියවිල්ලෙහි විගණකට යොමුවක් සඳහන් නොකිරීමටත් විගණක කළමනාකාරිකයෙක් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. විකල්ප වශයෙන් අස්තියාව විගණකව සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව වාර්තා කිරීමට කාර්යභාරයේ නිරත කරවීමට සහ සම්බන්ධිත විගණක වාර්තාව ලේඛනයේ ඇතුළත් කිරීමත් කළ හැකිය. කළමනාකාරිකය ප්‍රකාශනය වෙනස් නොකරන්නේ නම් හෝ විගණක වෙත යොමු කිරීම කපා හැර ඉවත් නොකරන්නේ නම් හෝ සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමන්විත වන ලේඛනයේ, සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන වාර්තාව ඇතුළත් කරන්නේ නම්, විගණකට කරන යොමුවට විගණක එකඟ නොවන බවට විගණක කළමනාකාරිකයට උපදෙස් දියයුතු අතර කළමනාකාරිකයට නුසුදුසු අන්දමින් විගණක වෙත යොමු කිරීම වැලැක්වීමට සැලසුම් කළ උචිත ක්‍රියාමාර්ග විගණක නිර්ණය කිරීම සහ ඒවා ක්‍රියාත්මක කළයුතුය. (යොමු අ.20 ඡේදය)

සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

ව්‍යවහාරකරණය සහ වෙනත් පහදාදීමේ දෑ (5 - 6 ඡේද බලන්න.)

කාර්යභාරය භාරගැනීම

අ1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයෙන් ලබාගත් සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. වලට අනුකූලව විගණකගේ වගකීම් ඉටුකිරීමට අවශ්‍ය දැනුම විගණකට සැපයෙයි. සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනද විගණක විසින් විගණනය කර නොමැති නම් සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණන මතය පදනම් කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් උචිත සාක්ෂි මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. ය භාවිතයෙන් සපයනු නොලබයි.

අ2 6 වැනි ඡේදයෙහි විස්තර කළ කරුණු සමග කළමනාකාරිකයෙහි එකඟතාවය කාර්යභාරයේ කොන්දේසි ලිඛිතව පිළිගැනීම මගින් සනාථ කරනු ලබයි. අ (6 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ3 සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියලුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන් සමග සංගතවීමට සහ ඒවා විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාධාරණ සංකීර්ණයන් නියෝජනය වනු පිණිස සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පිළිබිඹු වියයුතු තොරතුරු, සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමකදී කළමනාකාරිකය නිර්ණය කිරීම අවශ්‍යකෙරේ. සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඒවායෙහි ස්වභාවය අනුවම සම්බන්ධ තොරතුරු සහ සීමිත හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් වන බැවින් පවත්නා තත්‍වය යටතේ නොමග යවන සුළු නොවන තොරතුරු ඒවායෙහි ඇතුළත් නොවිය හැකිය යන්න සම්බන්ධයෙන් වැඩි අවදානමක් පවතියි. සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ස්ථාපිත නිර්ණායක නොපවත්නා විට මෙම අවදානම ඉහළ යයි.

අ4 ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක වල පිළිගත හැකි බවට විගණකගේ නිර්ණය කිරීම කෙරෙහි බලපාන සාධක වලට

- අස්තියාවේ ස්වභාවය;
- සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අරමුණ;
- සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතය අපේක්ෂා කරනු ලබන පරිශීලකයන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා
- ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක පවත්නා තත්‍වයන් යටතේ සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල නොමග යවන සුළු නොවන ප්‍රතිඵල ඇතිකරන්නේද යන්න

ඇතුළත් විය යුතුය.

අ5 සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වන නිර්ණායක අනුමත හෝ පිළිගත් ප්‍රමිත පිහිටුවීමේ සංවිධානයන් හෝ නීතිය හෝ රෙගුලාසි මගින් ස්ථාපිත කළ හැකිය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධ කාරණයෙහිදී මෙන්ම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210⁸ හි විස්තර කර ඇති අන්දමට, එවැනි බොහෝ කරුණු වලදී එවැනි නිර්ණායක පිළිගත හැකි බව විගණක උපකල්පනය කරයි.

අ6 සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් පිළිගත හැකි නිර්ණායක නොමැති විට කළමනාකාරිකය විසින් නිර්ණායක වර්ධනය කළහැකිය. විශේෂ කර්මාන්තයක පරිචය පදනම් කරගැනීම උදාහරණයකි. තනානුකූලව පිළිගත හැකි නිර්ණායක වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින්;

(අ) ඒවායෙහි සංකීර්ණ ස්වභාවය ප්‍රමාණවත්ව හෙළිදරව් කරන අතර විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනාගනියි.

⁸ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 210, " විගණක කාර්යභාරයෙහි කොන්දේසි සමග එකඟ වීම . අ3 සහ අ8-අ9 ඡේද

- (අ) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගත හැක්කේ කාගෙන්ද, කොතැනින්ද යන්න හෝ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අපේක්ෂිත පරිශීලනය කරන්නවුන්ට සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාදීම අවශ්‍ය නොවන බවට ප්‍රතිපාදන කෙරෙන නීති හෝ රෙගුලාසි වේ නම් සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ නිර්ණායක ස්ථාපනය කරන නීති හෝ රෙගුලාසි පැහැදිලිව විස්තර කරනු ලබයි.
- (ආ) ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක ප්‍රමාණවත්ව හෙළිදරව් කරයි.
- (ඇ) විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග එකඟවීම හෝ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සම්බන්ධිත තොරතුරු වලින් නැවත ගණනය කළහැකිවීම සහ
- (ඉ) සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අරමුණු සැලකිල්ලට ගැනීමේදී අවශ්‍ය තොරතුරු ඇතුළත් වන අතර ඒවා පවත්නා තත්වය යටතේ නොමඟ යවන සුළු නොවන උචිත මට්ටමකට සමාකරණය කර ඇත.

අ7 අ.6 (අ) ඡේදයෙහි සඳහන් වූ පරිදි සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාරාංශගත ස්වභාවය ප්‍රමාණවත් ලෙස හෙළිදරව් කෙරෙන සහ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන්‍යන්‍යතාවය හෙළිදරව් කෙරෙන, උදාහරණයක් වශයෙන් "20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් පිළියෙල කරගත් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන" වැනි මාතෘකාවක් සැපයීම.

විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගැනීමේ හැකියාව ඇගයීම (8 (උ) ඡේදය බලන්න.)

අ8 සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරන්නන්ට විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොමනා අපහසුතාවයකින් තොරව ලබා ගත හැකිද යන්න පිළිබඳ විගණකගේ ඇගයීම කෙරෙහි;

- විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගත හැක්කේ කවුරුන්ගෙන්ද, කොතැනින්ද යන්න සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පැහැදිලිව විස්තර කිරීම.
- විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදු ලේඛනයන් කර තිබීම; හෝ
- සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අපේක්ෂිත පරිශීලනය කරන්නන්ට විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නොපමාව, පහසුවෙන් ලබා ගත හැක ක්‍රියාවලියක් කළමනාකාරිත්වය විසින් ස්ථාපනය කර තිබීම යනාදී කරුණු වල බලපෑම අදාල වෙයි. මතයෙහි ස්වරූපය (9 ඡේදය බලන්න)

මතයෙහි ස්වරූපය

අ9 8 වැනි ඡේදයෙහි ක්‍රියාපටිපාටි ඉටු කිරීමෙන් ලබාගත් සාක්ෂි ඇගයීමක් පදනම් කරගෙන සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් යෝග්‍ය බැව් නිගමනය කිරීම මගින් 9 වැනි ඡේදයෙහි අඩංගු වැකිකඩ වලින් එක් අන්තර්ගත වන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට විගණකට හැකියාව ලැබෙයි. කවර වැකිකඩක් අන්තර්ගත කළයුතු වන්නේද යන්න පිළිබඳ විගණකගේ තීරණය කෙරෙහි විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි පොදුවේ පිළිගත් භාවිතය බලපවත්වයි.

වැඩ කටයුතු වල කාල නිර්ණය කිරීම සහ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනට පසුව සිදුවන සිදුවීම් (12 ඡේදය බලන්න)

අ10 8 වැනි ඡේදයෙහි විස්තර කළ ක්‍රියාපටිපාටි බොහෝ විට ඉටු කෙරෙනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය නිම වූ වහාම හෝ විගණනය සිදු කෙරෙන අතරවාරයේය. මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය නිම කිරීමෙන් පසුව විගණක සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කරන විට විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අමතර විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම හෝ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනට පසුකාලීන සිදුවීම් වල බලපෑම් වාර්තා කිරීම අවශ්‍ය නොකෙරේ. එසේ වන්නේ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගන්නේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුසාරයෙන් පිළියෙල කර ඇති බැවින් ද, ඒවා යාවත්කාලීන නොකෙරෙන බැවින්ය.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව

විගණකගේ වාර්තාවෙහි මූලිකාංග

මාතෘකාව

(14 (අ) ඡේදය බලන්න)

අ11 වාර්තාව ස්වාධීන විගණකවරයෙකුගේ වාර්තාව බව සඳහන් වන මාතෘකාවක්, උදාහරණයක් ලෙස, "ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව" යන්නෙන් ස්වාධීනත්වයට අදාළ සියළුම ආචාරවිධි විගණක විසින් සපුරා ඇති බව තහවුරු කරනු ලබයි. එයින් විගණකගේ වාර්තාව වෙන් අය විසින් නිකුත් කර ඇති වාර්තා වලින් වෙන්කොට හඳුනාගැනේ.

ඇමතුම් ලබන්නා (14 (ආ) 15 ඡේදය බලන්න)

අ12 සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඇමතුම් ලබන්නාගේ සුදුසුකම සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ ඇගයීම කෙරෙහි බලපානු ලබන සාධක වලට කාර්යභාරයේ කොන්දේසි අස්තීත්වයේ ස්වභාවය සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අරමුණු ඇතුළත්ය.

හැඳින්වීම් ඡේදය (14 (අ) (i) ඡේදය බලන්න)

අ13 සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වෙන් තොරතුරු අඩංගු වන ලේඛනයක ඇතුළත් කරනු ලබන බවට විගණකට දැනගැනීමට ලැබී ඇති විට, ඉදිරිපත් කිරීමේ ස්වරූපයෙන් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කෙරෙන පිටු අංක හැඳින්වීමට ඉඩසැලසීම ගැන විගණක සැලකිලිමත් වෙයි. මෙමගින් විගණන වාර්තාවට සම්බන්ධිත කියවන්නාට සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය වාර්තා හඳුනාගැනීමට උපකාරී වේ.

විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය (14 (ඌ) 16 ඡේදය බලන්න)

අ14 සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බවට සහ කාර්යභාරයේ කොන්දේසි අස්තීත්වයේ ස්වභාවය, සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අරමුණු මත ඔවුන් වගකීම භාරගත් බව පිළිගත් අධිකාරියක් ඇති පුද්ගලයකු හෝ පුද්ගලයන් නිගමනය කිරීමත්.

නිදර්ශන (14, 17 - 18, 19 ඡේද බලන්න)

අ15 මෙම ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.යේ ප්‍රමිතයට පරිශීෂ්ඨයෙහි;

- (අ) විකරණය නොකරන ලද මත ඇතුළත්;
- (ආ) විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගත් විගණක විසින් විකරණය කළ මත සමග නිකුත් කෙරෙන; සහ
- (ඇ) විකරණය කරන ලද මතයක් ඇතුළත්

සංසන්දනයන් (21 - 22 ඡේද බලන්න)

අ16 විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංසන්දනයන් අඩංගු වේ නම් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලද සංසන්දනයන් ඇතුළත් වේ යැයි පූර්ව ප්‍රමිතයක් තිබිය හැකිය. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංසන්දනයන් අනුරූපී සංඛ්‍යා හෝ සංසන්දනාත්මක මූල්‍ය තොරතුරු ලෙස සැලකිය හැකිය. මෙම වෙනස, විශේෂයෙන්ම පසුගිය කාලපරිච්ඡේදයෙහි මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කළ අනෙකුත් විගණකවරුන්ට අදාළව, මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව කෙරෙහි කෙසේ බලපාන්නේද යන්න ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 710 විස්තර කරයි.

අ17 සංසන්දනයන් අත්හැරීමක් හේතු සහගතද යන්න විගණක නිර්ණය කිරීමේදී බලපවත්වන නිශ්චයන්ට සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ස්වභාවය සහ අරමුණු, ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ගේ තොරතුරු අවශ්‍යතා ඇතුළත්ය.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග ඉදිරිපත් කරනු ලබන විගණනය නොකළ පරිපූරක තොරතුරු (23 ඡේදය බලන්න)

අ18 විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමග විගණනය නොකළ ආදේශක තොරතුරු ඉදිරිපත් කරන විට 23 වැනි ඡේදය ව්‍යවහාර කිරීමේදී උපකාරී විය හැකි අයුරින් භාවිතා කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි මාර්ගෝපදේශ සහ අවශ්‍යතා ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700⁹ ඇතුළත්ය.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු ලේඛන වල ඇතුළත් අනෙකුත් තොරතුරු

අ19 විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ සම්බන්ධිත විගණකගේ වාර්තාව සමන්විත වන වෙනත් තොරතුරු ඇතුළත් ලේඛනය කියවීමට සම්බන්ධිත සහ ප්‍රමාණාත්මක අසංගතතාවයකට සහ කරුණක ප්‍රමාණාත්මක අව ප්‍රකාශයකට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට වන අවශ්‍යතාවය සහ උපදේශන ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 700¹⁰ හි අඩංගු වේ. තත්‍යානුකූලව අවශ්‍ය පරිදි යොදාගත් විට ඒවා 24 වැනි ඡේදයෙහි අවශ්‍යතාවයන් භාවිතයෙහිදී ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.

විගණක සහභාගිත්වය (25 - 26 ඡේද බලන්න)

අ20 ඉල්ලුම් කරන ලද ක්‍රියාමාර්ග කළමනාකාරිත්වය විසින් නොගන්නා විටදී විගණක විසින් ගත හැකි අනෙකුත් උචිත ක්‍රියාමාර්ග වලට අපේක්ෂිත පරිශීලනය කරන්නන්ට සහ අනෙකුත් දන්නා තුන්වැනි පාර්ශවික පරිශීලනය කරන්නන්ට විගණක කෙරෙහි අනුවිත යොමුවක් සිදුකර ඇති බව දැනුම්දීම ඇතුළත්ය. විගණකගේ ක්‍රියාමාර්ගය විගණකගේ නීතිමය අයිතීන් සහ බැඳීම් මත තීරණය වෙයි. අනතුරුව විගණක නීති උපදෙස් පැතීම උචිත බව සලකා බැලිය හැකිය.

පරිශීෂ්ඨය

(අ.15 ඡේදය බලන්න)

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

1. වන නිදර්ශනය : ස්ථාපිත නිර්ණායක වලට අනුකූලව පිළියෙල කරන ලද සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවක් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරනය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව දාතම කළ දිනට පසු දාතමක් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට යොදා තිබෙයි.
2. වන නිදර්ශනය : කළමනාකාරිත්වය වර්ධනය කළ නිර්ණායක සමග පිළියෙල කළ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ ප්‍රමාණාත්මක ලෙස හෙලිදරව් කරන ලද සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව ව්‍යවහාරකළ නිර්ණායක තත්‍යානුකූලව පිළිගත හැකි බව විගණක නිර්ණය කරගෙන ඇත. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.
3. වන නිදර්ශනය : කළමනාකාරිත්වය වර්ධනය කළ නිර්ණායක සමග පිළියෙල කළ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ ප්‍රමාණාත්මක ලෙස හෙලිදරව් කරන ලද සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව ව්‍යවහාරකළ නිර්ණායක තත්‍යානුකූලව පිළිගත හැකි බව විගණක නිශ්චය කරගෙන ඇත. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණන කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි.
4. වන නිදර්ශනය : කළමනාකාරිත්වය වර්ධනය කළ නිර්ණායක සමග පිළියෙල කළ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ ප්‍රමාණාත්මක ලෙස හෙලිදරව් කරන ලද සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක තත්‍යානුකූලව පිළිගත හැකි බව විගණක නිශ්චය කරගෙන ඇත. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි.
5. වන නිදර්ශනය : ස්ථාපිත නිර්ණායක වලට අනුකූලව පිළියෙල කරන ලද සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවක්. විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි. සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කළ නොහැකි බව විගණක නිගමනය කරයි.

⁹ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 7, අ "මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සහ මතයට එළඹීම " ඡේද 46 - 47

¹⁰ ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 720 " විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අඩංගු ලේඛන වල අනෙකුත් තොරතුරු වලට සම්බන්ධිත විගණකගේ වගකීම් "

1 වන නිදර්ශනය :

වාතාවරණයට පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි.
- සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා ස්ථාපිත නිර්ණායක පවතියි.
- සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ලබාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවෙහි දාතමට පසු දාතම කළ දිනට සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට යොදා තිබෙයි.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා)

20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංක්ෂිප්ත ශේෂපත්‍රය, ඒ අනුව අවසන් වූ වර්ෂයේ සංක්ෂිප්ත ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් වල සංක්ෂිප්ත ප්‍රකාශය සහ සංක්ෂිප්ත මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය, සහ අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත, මේ සමඟ ඇති සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයෙහි ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගන්නා ලදී. අපගේ 20X2 පෙබරවාරි 15 දාතමැති වාර්තාවෙහි එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකරන ලද විගණන මතයක් අප විසින් ප්‍රකාශ කර ඇත. එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අපගේ වාර්තාවෙහි දාතමට පසුව සිදු වූ සිදුවීම් වල බලපෑම එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පිළිබිඹු නොකරයි.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල (ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව විස්තර කරන්න) මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් නොවේ. එබැවින් ABC සමාගමේ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීම විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීමට ආදේශකයක් නොවේ.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයෙහි¹¹ වගකීම

විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංක්ෂිප්තයක් (ස්ථාපිත නිර්ණායක විස්තර කරන්න) අනුකූලව පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වෙයි.

විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 810 “සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සඳහා කාර්යභාරය”) අනුකූලව ඉටු කරන ලද අපගේ ක්‍රියාපටිපාටි පදනම් කරගෙන සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය.

මතය

ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වන විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගත් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන (හෝ එහි සාධාරණ සංක්ෂිප්තයක්) සමඟ (ස්ථාපිත නිර්ණායක විස්තර කරන්න) අනුකූලව සැලකිලිමත් විය යුතු සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයකින්ම සංගත වන බව අපගේ මතයයි.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

¹¹ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයේ නෛතික ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයට අනුව උචිත වෙනස් පදයක්

2. වන නිදර්ශනය :

වාතාවරණයන්ට පහත දැක්වෙන දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි.
- නිර්ණායක කළමනාකාරිත්වය විසින් වර්ධනය කර ඇති අතර X සටහනෙන් ප්‍රමාණවත් ලෙස විස්තර කර තිබේ. නිර්ණායක තත්‍වයන්හි පිළිගත හැකි බව විගණක නිර්ණය කර ඇත.

සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා)

20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංකීර්ණ ශේෂපත්‍රය, ඒ අනුව අවසන් වූ වර්ෂයේ සංකීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් වල සංකීර්ණ ප්‍රකාශය සහ සංකීර්ණ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය, සහ අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත, මේ සමඟ ඇති සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයෙහි ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගන්නා ලදී. අපගේ 20X2 පෙබරවාරි 15¹² දානමැති වාර්තාවෙහි එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකරන ලද විගණන මතයක් අප විසින් ප්‍රකාශ කර ඇත.

සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල (ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කළ මූල්‍ය වාර්තා කරන ආකෘතිමය රාමුව විස්තර කරන්න) මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් නොවේ. එබැවින් ABC සමාගමේ සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීමට ආදේශකයක් නොවේ.

සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම¹³

X සටහනේ විස්තර කර ඇති පදනම මත විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංකීර්ණයන් පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයේ වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.* 810 "සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සඳහා කාර්යභාරය") අනුකූලව ඉටු කරන ලද අපගේ ක්‍රියාපටිපාටි පදනම් කරගෙන සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය.

මතය

ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වන විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගත් සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන (හෝ එහි සාධාරණ සංකීර්ණයක්) සමඟ X සටහනෙහි විස්තර කෙරෙන පදනමට අනුකූලව සැලකිලිමත් විය යුතු සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයකින්ම සංගත වන බව අපගේ මතයයි.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

¹² සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව දානම කර ඇත්තේ එකී ප්‍රකාශන ලබාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට පසුව වන විට මෙම ඡේදයට පහත දැක්වෙන වාක්‍ය එකතු කරනු ලබයි.
 එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අපගේ වාර්තාවෙහි දානමට පසුව සිදු වූ සිදුවීම් වල බලපෑම එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ සංකීර්ණ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ නොකරයි."

¹³ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි නීතිමය රාමුවෙහි සංදර්භයට යෝග්‍ය වෙනත් වචනයක්

3. වන නිදර්ශනය :

වාතාවරණයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කොන්දේසි සහිත මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි.
- නිර්ණායක කළමනාකාරිත්වය විසින් වර්ධනය කර ඇති අතර X සටහනෙන් ප්‍රමාණවත් ලෙස හෙළිදරව් කර තිබේ. නිර්ණායක තත්‍වානුකූලව පිළිගත හැකි බව විගණක නිර්ණය කර ඇත.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා)

20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංක්ෂිප්ත ශේෂපත්‍රය, ඒ අනුව අවසන් වූ වර්ෂයේ සංක්ෂිප්ත ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් වල සංක්ෂිප්ත ප්‍රකාශය සහ සංක්ෂිප්ත මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය, සහ අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත, මේ සමග ඇති සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන 20X1 දෙසැම්බර් 31¹⁴ දිනෙන් අවසන් වර්ෂයෙහි ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගන්නා ලදී. අපගේ 20X2 පෙබරවාරි 15 දානමැති වාර්තාවෙහි එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත කොන්දේසි සහිත විගණන මතයක් අප විසින් ප්‍රකාශ කර ඇත.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

(පහත බලන්න)

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල (ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කළ ආකෘතිමය මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව විස්තර කරන්න) මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් නොවේ. එබැවින් ABC සමාගමේ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීම විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීමට ආදේශකයක් නොවේ.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ¹⁵ වගකීම

X සටහනෙහි විස්තර කර ඇති පදනම මත විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංක්ෂිප්තයක් පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීම වේ.

විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.* 810 " සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සඳහා කාර්යභාරය" අනුකූලව ඉටු කරන ලද අපගේ ක්‍රියා පටිපාටි පදනම් කරගෙන සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය.

මතය

ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වන විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගත් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන (හෝ එහි සාධාරණ සංක්ෂිප්තයක්) සමග X සටහනෙහි විස්තර කෙරෙන පදනමට අනුකූලව සැලකිලිමත් විය යුතු සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයකින්ම සංගත වන බව අපගේ මතයයි. එසේ වුවද ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වන විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාවද්‍ය ප්‍රකාශන ඇතුළත් වී ඇති ප්‍රමාණයට හා සමාන ප්‍රමාණයකින් සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශනද සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වලින් යුක්ත වෙයි.

විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සාවද්‍ය ප්‍රකාශනය 20X2 පෙබරවාරි 15 දිනැති අපගේ වාර්තාවෙහි කොන්දේසි සහිත විගණන මතයේ විස්තර කර ඇත. කොන්දේසි සහිත විගණන මතය පදනම් වී ඇත්තේ සමාගමේ ශේෂ පත්‍රයෙහි දැක්වෙන තොග එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල XXX හි ඒ අයුරින්ම ඇතුළත්ව ඇතැයි යන කරුණ මතය.

¹⁴ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව දානම කර ඇත්තේ එකී ප්‍රකාශන,ලබාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට පසුව වන විට මෙම ඡේදයට පහත දැක්වෙන වාක්‍යය එකතු කරනු ලබයි. "එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන මතඅපගේ වාර්තාවෙහි දානමට පසුව සිදු වූ සිදුවීම් වල බලපෑම එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබිඹු නොකරයි."

¹⁵ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි ප්‍රදේශයේ නෛතික ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයට අනුව උචිත වෙනස් පදයක්

කළමනාකාරිකය විසින් තොග සඳහන් කර ඇත්තේ පිරිවැය සහ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයෙන් අඩු අගයට නොව හුදෙක් පිරිවැයට එය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත කෙරෙහි බැහැර වීමක් ස්ථාපිත වෙයි. කළමනාකාරිකය විසින් පිරිවැය සහ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයෙන් අඩු අගයට තොග ප්‍රකාශ කර තිබීණි නම් තොග ඒවායෙහි ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය දක්වා ලියා හැරීම සඳහා XXX ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය විය හැකි වූ බැව් කළමනාකාරිකයේ වාර්තා වලින් පෙන්නුම් කරනු ලබයි. ඒ අනුව විකුණුම් පිරිවැය XXX ප්‍රමාණයකින් ඉහළ දැමීමටත් ආදායම් බදු ශුද්ධ ආදායම සහ කොටස් හිමියන්ගේ ස්කන්ධය පිළිවෙලින් XXX, XXX සහ XXX ප්‍රමාණ වලින් පහළ දැමීමටත් සිදුවිය හැකිව තිබීණි. විස්තර කරන ලද කාරණයෙහි බලපෑම හැරුණු විට යටෝක්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් සැලකිලිමත් විය යුතු සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංගයකින්ම (හෝ සත්‍ය සහ සාධාරණ ස්වරූපයකින්) ABC සමාගමේ 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය, සහ එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය (සම්බන්ධව) සහ අවසන් වූ වර්ෂයට එහි මුදල් ප්‍රවාහයන් සාධාරණ අන්දමින් ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලට අනුකූලව ඉදිරිපත් කරන බව අපගේ කොන්දේසි සහිත විගණන මතය සඳහන් කරයි.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

4. වන නිදර්ශනය :

වාතාවරණයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.

- විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අහිතකර මතයක් ප්‍රකාශ කරනු ලබයි.
- නිර්ණායක කළමනාකාරිකය විසින් වර්ධනය කර ඇති අතර X සටහනෙන් ප්‍රමාණවත් ලෙස හෙළිදරව් කර තිබේ. නිර්ණායක තත්වානුකූලව පිළිගත හැකි බව විගණක නිර්ණය කර ඇත.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත ස්වාධීන විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා)

20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංක්ෂිප්ත ශේෂ පත්‍රය, ඒ අනුව අවසන් වූ වර්ෂයේ සංක්ෂිප්ත ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් වල සංක්ෂිප්ත ප්‍රකාශය සහ සංක්ෂිප්ත මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය, සහ අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත, මේ සමග ඇති සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයෙහි ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගන්නා ලදී.¹⁶

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල (ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කළ මූල්‍ය වාර්තා කරන රාමුව ආකෘතිමය විස්තර කරන්න) මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් නොවේ. එබැවින් ABC සමාගමේ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීම විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීමට ආදේශකයක් නොවේ.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිකයෙහි¹⁷ වගකීම

X සටහනෙහි විස්තර කර ඇති පදනම මත විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංක්ෂිප්තයක් පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිකයෙහි වගකීම වේ.

¹⁶ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව දැනම කර ඇත්තේ එකී ප්‍රකාශන ලබාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට පසුව වන විට මෙම ඡේදයට පහත දැක්වෙන වාක්‍යය එකතු කරනු ලබයි.

¹⁷ එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අපගේ වාර්තාවෙහි දැනමට පසුව සිදු වූ සිදුවීම් වල බලපෑම එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පිළිබිඹු නොකරයි." හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහි ප්‍රදේශයේ දෛනික ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයට අනුව උචිත වෙනස් පදයක්

විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 810 " සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සඳහා කාර්යභාරය") අනුකූලව ඉටු කරන ලද අපගේ ක්‍රියාපටිපාටිය පදනම් කරගෙන සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය.

මතය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම

අපගේ 20x2 පෙබරවාරි 15 දිනැති වාර්තාවෙහි ඒබීසී සමාගමෙහි 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂයෙහි මූල්‍ය වාර්තා මත අහිතකර විගණක මතයක් ප්‍රකාශ කලෙමු. අපගේ අහිතකර විගණන මතයට පදනම් වූයේ (අහිතකර විගණක මතය සඳහා පදනම විස්තර කරන්න) අපගේ අහිතකර විගණන මතයේ (අහිතකර විගණක මතය විස්තර කරන්න) ලෙස සඳහන් වේ. ඉහත සාකච්ඡා කළ කාරණයෙහි සැලකිය යුතු ස්වභාවය හේතු කොටගෙන ABC සමාගමෙහි සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත 20x1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය වෙනුවෙන් මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම යෝග්‍ය නොවෙයි.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

5. වන නිදර්ශනය :
වාතාවරණයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වෙයි.
• විගණනය කල මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.
• සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා වූ ස්ථාපිත නිර්ණායක පවතියි.
• සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය නොකළ මතයක් ප්‍රකාශ කළ නොහැකි බව විගණක නිගමනය කරයි.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරය

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව

(උචිත පරිදි ඇමතුම් ලබන්නා)

20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංක්ෂිප්ත ශේෂපත්‍රය, ඒ අනුව අවසන් වූ වර්ෂයේ සංක්ෂිප්ත ආදායම් ප්‍රකාශය, ස්කන්ධයෙහි වෙනස්වීම් වල සංක්ෂිප්ත ප්‍රකාශය සහ සංක්ෂිප්ත මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය, සහ අදාල සටහන් වලින් සමන්විත, මේ සමග ඇති සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයෙහි ABC සමාගමේ විගණනයකළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් ලබාගන්නා ලදී. අපගේ 20X2 පෙබරවාරි 15¹⁸ දානමැති වාර්තාවෙහි එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විකරණය කළ විගණන මතයක් අප විසින් ප්‍රකාශ කර ඇත.

සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල (ABC සමාගමේ විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී භාවිතා කළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ආකෘතිමය රාමුව විස්තර කරන්න) මගින් අවශ්‍ය කෙරෙන සියළුම හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් නොවේ. එබැවින් ABC සමාගමේ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීම විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කියවීමට ආදේශකයක් නොවේ.

විගණනය කළ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා කළමනාකාරිත්වයේ¹⁹ වගකීම

(ස්ථාපිත නිර්ණායක විස්තර කරන්න) පදනම් වලට අනුකූලව විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සංක්ෂිප්තව පිළියෙල කිරීම කළමනාකාරිත්වයෙහි වගකීමය.

¹⁸ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාව දානම කර ඇත්තේ එකී ප්‍රකාශන ලබාගත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත විගණකගේ වාර්තාවට පසුව වන විට මෙම ඡේදයට පහත දැක්වෙන වාක්‍යය ඇතුළත් කරනු ලබයි.

"එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අපගේ වාර්තාවෙහි දානමට පසුව සිදු වූ සිදුවීම් වල බලපෑම එකී මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල සහ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පිළිබිඹු නොකරයි."

¹⁹ හෝ විශේෂිත අධිකරණ බල ප්‍රදේශයෙහ නෛතික ආකෘතිමය රාමුව සම්බන්ධයට අනුව උචිත වෙනස් පදයක්

විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. 810 " සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තාකරණය සඳහා කාර්යභාරය") අනුකූලව ක්‍රියාත්මක කරන ලද අපගේ කාර්ය පටිපාටිය පදනම් කරගෙන සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අපගේ වගකීමය.

අභිතකර මතය සඳහා පදනම

(ව්‍යවහාර කළ නිර්ණායක වලට අනුකූලව සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන සියළුම ප්‍රමාණාත්මක අංගයන්ගෙන් විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (හෝ සාධාරණ සංක්ෂිප්තයක්) සමග සංගත නොවීමට හේතු වූ කරුණු විස්තර කරන්න)

අභිතකර මතය

අභිතකර මතය සඳහා පදනම දැක්වෙන ඡේදයෙහි විස්තර වන කාරණයෙහි සැලකිය යුතු ස්වභාවය හේතු කොට ගෙන ඉහත සඳහන් යොමු කළ සංක්ෂිප්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන ABC සමාගමෙහි 20X1 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා (ස්ථාපිත උපමාන විස්තර කරන්න.) අනුකූලව විගණනය කළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන (හෝ සංක්ෂිප්තයක්) සමග සංගත නොවන බව අපගේ මතයයි.

(විගණකගේ අත්සන)

(විගණකගේ වාර්තාවෙහි දිනය)

(විගණකගේ ලිපිනය)

12 - 979